Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

BIBLIOTEK · GÖTEBORGS · UNIVERSITETS · BIBLIOTEK

Allmänna Sektionen

Hist.
Sv.
Saml.

HANDLINGAR

RÖRANDE

SVERIGES HISTORIA.

MED UNDERSTÖD AF STATSMEDEL I TRYCK UTGIFVNA

AF KONGL. RIKSARKIVET.

Första serien.

STOCKHOLM
KONGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1901

HANDLINGAR

RÖRANDE

SVERIGES HISTORIA.

MED UNDERSTÖD AF STATSMEDEL I TRYCK UTGIFNA

AF KONGL. RIKSARCHIVET.

Första serien.

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1900

KONUNG

GUSTAF DEN FÖRSTES

REGISTRATUR.

MED UNDERSTÖD AF STATSMEDEL I TRYCK UTGIFVET

AF

KONGL. RIKSARCHIVET

GENOM

VICTOR GRANLUND.

XVIII.

1546—1547.

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1900

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBL.

FÖRORD.

När redaktören af detta urkundverks föregående delar, arkivarien V. G. Granlund, sommaren 1898 afled, var texten till den 18:de delen färdig i rentryck eller korrektur, men registret var endast påbegynt. Af den 19:de delen, omfattande året 1548, voro 14 ark färdigtryckta; registret därtill var ej påbörjadt. Sedan riksarkivarien uppdragit åt undertecknad att afsluta dessa delar, blef det min första uppgift att fullborda den dryga återstoden af registret till 18:de delen. Denna del framlägges härmed för offentligheten, och har det ansetts riktigast, att den utgifves i arkivarien Granlunds namn. Af den 19:de delen är numera hela textafdelningen färdigtryckt, men registret är ännu ej påbegynt. I dessa båda delar har ingen annan afvikelse från den förut följda planen ansetts böra vidtagas än att i någon mån inskränka den i registren kanske väl långt drifna användningen af förkortningar.

Stockholm i Juli 1900.

G. O. Berg.

1546.

(Stockholm) den 7 Januarii.

Till fogden i Upsala, Lasse Larsson, att låta inrymma en tomt derstädes åt Hans Linväfvare.

Riks-Registr. 1546, fol. 1.

Till Lasse Larssonn, att han låther then Hans Lijnwäfwere intage then Tompt som ligger emillan Cantzelerens gård och Matz Timberman, ther then gamble Salpetersiuderen nw på nogre åhr hafwer hafft sin Kryddegård, efter K. M:tt will hafwe ther en Kryddegård på. Datum [Stocholm] denn 7 Januarij Åhr 1546.

Wår gunst tilförenne etc. Ähr wår willie, Lasse Larsson, at thu lather thenne Hans Lijnwäfwer intage then tompt som ligger emillan Cantzelerens gård, och Matz Timberman, ther then gamble Salpeter Siudaren nu på nogre åhr hafwer hafft sin Kryddegård, och tilstäd icke att nogon bygge ther opå, efter wij wele att thenne för:ne Lijnwäfwer skall taghe in samme Kryddegård till wårt eigit behoff, Så må thu och latha inhegna samme tompt, när then tijdh kommer. Thär rätte tigh efter. Datum ut supra.

Stockholm den 10 Januarii.

Till Isak Nilsson, om aflöning till Jakob Persson.

Riks-Registr. 1546, fol. 1.

Till Jsak Nilsson, att K. M:tt hafwer tilsagdt Jacop Personn opå sin eigen Persone 60 m$ Peningar och sex Alne Kläde Datum denn 10 Januarij Anno 46.

Wår gunst tilförenne etc. Weett Jsack att wij hafwe tilsagdt thenne Jacop Persson opå wthi hans lhönn om åhret 60 m$ ortuger och sex Alne Klädhe, så lenge han wår Fougdthe ther i Sexmeke häredt [är.] Hwarföre är wår willie att thu lather honom åhrligen bekomme samme Peningar och Kläde, ther vtaf Schrifwere Stufwen opå Tawasthe Huss, wij hafwe honom befalett att han skall göre redhe och Rechenskap för all then ränthe som Fougdten till vnderhold i för:ne Härede her till hafwe pläger. Ther thu tigh efter rette west. Datum Stocholm denn 10 Januarij a:o.

(Upsala?) den 22 Januarii.

Öppet privilegiibref för Upsala borgare på Eriksmesso marknad.

Riks-Registr. 1546, fol. 1.

Öpet Bref för Vpsala Borgerne, att the sielfwe måge niuthe Erickzmesse Marcknadt. Datum denn 22 Januarij A:o 46.

Wij Gustaff med Gudz nåde etc. Göre wetterligit att effter wåre vndersåter oss Elskelige Borgemestere, Rådh och menighethen her vthi wår Stad Vpsala hafwe Klageligen latidt gifwe tilkenne hurulunde then Marcknatt som kalles Erickzmesze Marcknadt, haffwer i Mong åhr warit

bruket her i Staden för en Almenningz eller frij Marcknadt, then dog aldrigh i förtijden för nogon sådan Almenningz frij Marcknadt stifftet eller funderet warit hafwer, vthen synnerligen them sielfwe, som i för:ne Vpsala Bygge och boo till nytte och fördell, Och förthenskuld hafwe the ödmiukeligen af oss begärat, att the samme Marcknadt niuthe och beholle måge, Hwilket wij them icke medh nogon skääll wägre kunde. Hwarföre hafwe wij aff wår synnerlig gunst och nåde, och på thet förb:de wår Stad Vpsala och thess Jnbyggere thess bättre widh macht blifwa måge, vndt och gifwit, och nu med thette wårt öpne Bref vnne och gifwe them sådana frijhet, att the för:de Erickzmesse Marcknadt för sig sielfwe niuthe och beholle måge och skole. Förbiudendes alle som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, synnerligen Stocholmz Borgere, att the icke vthi nogon motte göre förbe:de Vpsala Jnbyggere her emot hinder eller förfång, Så frampt the wele göre thet oss liufft ähr. Och thess till ytermere wisse etc. Datum ut Supra.

Arboga den 22 Januarii.

Titl hertig Barnim i Pommern, om en pommersk adelsman, Valentin Karnitz, som varit i konung Gustafs tjenst.

Efter conceptet i kongl. Riks-Archivet bl. »Kon. G. I:s bref».

Ahn Hertzog Barnaym zu Pomern aus arbo den 22 tag Januarij Anno etc 46:ten

Vnnser freundtschaft mith mher liebs vnd gouts beuhor Hochgebornner furst, freundtligr lieber Schwager,

Wes ahn vns, die Ernthuesten wolgelarten vnd Erbarn vnser Radt E L eingebornne vnderthan Georg Norman vnd vnser Stadhalter auf Stockholm Bothwidt Larson, beid getreuwen vnd liebenn kegen einem vom adell E L vnther-

thaner Valentin Carntz etwa vnsser hoffdiener aufs vndertenigste klagende gelangen vnd jn jrem rechtmasigen obliegen, vmb vnsere gnedigste furderung ansouchen thuen, werden E L noch lengst aus jrer jnuerschlossener Supplication vornehemen. Weilo dan dieselbtigen, vns zur furderung vfs gehorsamst ahnlangen, haben wir als dero menniglich, so wol den vnseren so viel recht, mith furderung gernne verholffen sehen mochten, fougligen nicht abschlaen wollen, Vnd als wir dan hiraus befinden, das Carnutz wie pillich seiner zusagen, sigelen vnd brieffen vngemessen kegen sie thut vorhalten vnd jm veleicht weiterung, die wyr denen als der szelbigen vnterthanen lieber vorhut sehen, dar awss entstehen muchte, So gereicht demnach ahn E L vnser freundlich bitt, E L wollen vnserer vnnd jrenthalb bei obgedachten jrem vndertanen, die mass finden jne auch hinweisen, das die vnseren jrem pilligem rechtmasigen Supplicien nach, jn bedenckung der vmbstend der pillig vnd danckparheit, onne lengerer vfzueg vnd dilation zu der bezalung gelangen muegen vnnd vnklagbar zu frieden gestalt pleiben, Wie dan e L (: weilo jro zum eheren vnd vndertenigen gefallen, die vnseren jre pillige beschwerung biszher vnderlassen haben :) denselbtigen Karnitzen als jren vndertanen hiejnnen zuuor komende seins aignen schadens auch sonderlich zur niderleggung in ortheren von den vnseren jn jrem Suppliceren ernonnet, ernstlichen gepieten vnd halten werden, vnd die vnseren vnserer furbithschrift geniesligen entphinden lassen, Solchns gereicht vns zu besonderen gefallen, Karnitzen vnd der sachen zu gudte, Wir seind es auch vmb e L jn gleichen vnnd merherm freundlich zuuordienende gantz genaigt Datum

Arboga den 26 Januarii.

Stämningsbref till Axel Posse till Hellekis och Knut Jonsson på Vik i Vermland, att vid landstinget i Skara svara Nils Persson till Åkerö på hans käromål.

Originalet i kongl. Riks-Archivet bland »Kon. G. I:s bref».

Wii Gustaff medt Gudtz Nåde Swerigis, Götis, och Wendis etc Konung, Stempne eder Axel Posse till Hellekijss, och Knudt Jonsson på Wijck i Wermeland, ath J nu til nestkom[men]de landzting i Schara, möte och sware Oss Elskelig tro Man Nils Persson till Åkeröö, till all then dell han haffuer etther med lagen til att tale, besynnerlige vm en gård benempd solberge liggiendis i Arffuike sockn i Wermeland Och thet wedh edhers xl m$, som Swerigis lagh vtuise, huar J thenne wår kon:ge Stempning föresittiendis wardher, Ther rette tich effther. Datum aff wår Stad Arboga 26 Januarij Anno etc 1546 Vnder wårtt Secret

Det påtryckta sigillet väl bibehållet.

Arboga den 26 Januarii.

Stämningsbref till riksråden Peder Brahe och Birger Nilsson (Grip), att inför konungen eller rikets råd svara till Nils Perssons till Åkerö och Ture Pederssons till Salsta med fleres käromål om gods i Öster- och Vestergötland.

Originalet i kongl. Riks-Archivet bland »Kon. G. I:s Bref».

Wii Gustaff medt Gudtz Nåde Swerigis, Götis och Wendis etc. Konung, Stempne eder Oss Elskelighe trogne Män och Rådh Peder Bragde till Ribboholm, och her Birge Nilsson till Wijnäss, Att j nu vdj neste herremöthe, som her vdj wårtt Rijke berammet bliffuer, möthe och sware Thesse Oss Elskelige trogne Män, Nils Persson på

Åkeröö, och Twre Pedersson till Salista, theres sysken och flere medterffuinger, jn för oss, eller wårtt Elskelige Rikisins rådt, som ther dhå församblede bliffue, till all then dell, the eder medt lagen haffue till att tale, besynnerlige om tesse effter:ne godtz och gårdher, Nämblige, Brötemarcken, liggiendis emellom Wijka i Östergötlandt, Item en gård benempd Gunneletorp vdj Wartoffte häredt, och Twå Gårder i Loringe i Wästergötlandt, Till huicke the förmene sich haffua tiltall och rettigheet, Haffuendis medt eder edhers skäll och beuiss på samme godtz, Och thet wedt eders xl marcer, Som Swerigis lagh vtuise, huar i thenne wår kon:ge Stempning föresittiendis wardhe, Datum aff wår Stadt Arboga 26 Januarij Anno etc 1546 Vnder wårt Secret

Det påtryckta sigillet väl bibehållet.

Arboga 27 Januarij.

Öppet adels- och sköldebref för Olof Skogård.

Riks-Registr. 1546, fol. 1 v.

Öpet Bref för Olaf Schogård på hans Sköld och Hielm sampt Frälse. Datum Denn 27 Januarij Anno 46.

Wij Gustaff Med Gudz Nådhe, Swerigis Göthis Wendis etc Konung Göre wetterligit, att wij af wår synnerlig gunst och nådhe, så och för wellwillighet och troo tienst som thenne oss Elskelig wår vndersåthe Olof Skogård oss och wårt Rijke Swerige her till dagz giort och beuist haffuer, och ähn yterligere her efter trolige bewijse och göre må och skall så lenge han lefwer, hafwe vndt och gifwit, såsom wij och nu med thette wårt öpne Bref vnne och gifwe honom, och hans efterkommende echte Barn, och Barnne arffue, frijhet och Frelse opå the godz, gårder och huad äger honom med giffterмåll eller nogot annet

lagafång (Dog thet som tilförenne frelse är, och frelse warit hafwer) lagligenn tilkomme kan, Och gifwe wij honom her med Skiöld, Hielm, och Sköldemärke, som är en afhuggen Lijndegreen med fem Löff vthi itt rödt fieldt, på thet att han samme godz vnder rätt Frälse lijke som andre Frelsismänn her vthi wårt Rijke theres godz och ägor till wår och Cronones tienst, niuthe bruke och beholle må och skall, Dog med sådana wilkor, att han i sijnn lijfztijdh och hans efterkommende Barn och Erfwinger efter honom oss, wåre vnge Lijfz[erf]herrer och menige Swerigis Rijke hulle, trogne och rättrådige vndersåther wara och blifwa skole, och sig vthi alle motte till land och watn genom natt och dag vthen all gensegen emot wåre och Rijchsens fiender eenär och huar som helst thet behoff giörs, och han tilkrafd blifwer, troligen Manligen och welwilleligen bruker och befinne lathe, Thesligest troligen warne och afwende wår, wåre Erfwingers, och menige Swerigis Rijches skada och förderf, wår och theres fördell, nytte och gagnn altijd sökie och fordra, efter sin yterste macht och förmåge, Och sig altijd som en trowillig tienere och vndersåthe bör och thess plichtig är, emot sin rätte Konung och öffuerhet befinne lathe, Sammelunde om wij honom vthi nogon Befalning fordra wele eller behöfwe kunne, skall han sig vthen altt skotzmåll eller Jnsage welwilleligen bruka lathe. Hwar och så hender (: thet Gud förbiude :) att nogre wåre Fijender eller owenner her Jnrijkes eller vthrijkes wille sig med nogonn oppenbar eller hemelig Stemplann eller vndersätning emot oss eller wåre vnge Lijfzerfherrer vpsättie, förbinde Rother eller förknippe, Dhå skall för:ne Olof Skogård, och hans Erffwinger wijdh theres ähre och redelighet sig altijd finne lathe, på theres sijdhe, och hoss them som oss, och wåre vnge Lijfzerfherrer, med Hulskap, troskap och tryghet mhene, och then annen hoop som oss och wåre vnge Lijfzerfherrers skadhe och förderff efter stå, eller vnder ögen wara wele, med Lijf och macht

emot stå och förfächte, wijdh sin ähre, redelighet, Christelige tro och sanning, efter som hans Reuersalz Bref oss her emot gifwit, wijdere förmäler och vttrycker. Förbiudendes förthenskuld her med wåre Fougdter, Embetzmän, och alle andre, ehoo the helst äre, eller ware kunne, som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, att the förb:de Olof Skogård, eller hans efterkommende Erfwinger, her emot hindre, mödhe, platze, eller vthi nogra motte oförrätte, wijd wår ogunst. Och thess till ytermere wisse lathe wij hengie wårt Kong:e Secreet her neden före, Som gifwit och Schrifwit är vthi wår Stad Arboga denn 27 Januarij a:o 46.

Kungsör den 30 Januarii.

Privilegiibref för borgarene i Kalmar, att under behaglig tid drifva handel med vissa eljest förbjudna varor, m. m.

Riks-Registr. 1546, fol. 2 v.

Öpet Bref för Calmarne Borgerne, att the frijtt må vttföre alle feethe wharur till behagelig tijdh. Datum denn 30 Januarij a:o 46.

Wij Gustaff Med Gudz Nåde etc. Göre wetterligit, Efter wij förstått, och wåre vndersåter vthj Calmar oss vnderdånligenn tilkenne gifwit hafwe, att ther nidre i then Landzenden inge synnerlige wharur wancke, som elliest vthi andre wåre Siöstäder her i Rijchet skeer, Ther med the handle, vttrijkes före, och theres näring med sökie kunne, så frampt the widh bärning blifwa schole, vthen mästt och allenest thesse ätende wharur, Smör och Åll, som elliest Almenneligen och för Rijchsens höge nödtorfter schuld förbudne äre och ware skole, Therföre the genom thesse theres Sendebud och medborgere, Nilss Perszonn, Peer Hansonn, Nilss Johanson och Nilss Säfringsonn, ödmiwkeligen hafwe bedie och begäre latidt, att wij sådana

theris Lägenhet ansee wele, och gunsteligen efterlathe att the sig till nödtorfft och vnderhold, sådana för:ne Feethe wharur vtaf Rijchet före måge, ther med the kunne sökie och bruke theres bästhe med them, på thet the, och så well som andre Rijchsens vndersåter och Borgere i Städerne her i Rijchet, sig näre, bärge, och Staden och Stadzens tunga nödtorfteligen vppeholle motte, Thet wij them och icke wägre willie eller kunne, Therföre hafwe wij samme wåre vndersåter och besitne Borgere vthi för:ne Calmar, af wår synnerlige gunst och nådhe vndt och efterlåtidt, som wij och nu med thette wårt öpne Bref vnne och efterlåthe, Oss till en behagelig tijdh, och synnerligen till thess wij thenne sack nödtorfteligen, och wijdere betenckie, skicke och ordinere kunne, att the efter måtelighet och skäligen sådane förb:de Fethe wharur vttföre och ther med handle måge, sig till gode, gagnn, och vnderholdning och icke till nogon besynnerlig Landzens beswärlighet eller schada, samme vharer dyrke, vnder sig slå eller vttrijkes fhöre skole, vpå huilchen saak wår Befalningzman på för:ne Calmar flijtig acht och tilsynn hafwe schall, wetendes huad och huru mykit huar af them vttföre, och thet beskedeligen vpschrifua latha, Thesligeste och huad för warer som Rijchet nyttige äre, och ther emot hijtt in i Rijchet igen införde blifwa.

Thesligest hafwe wij och af samme wår gunst och nåde efter för:ne wåre vndersåthers flijtige anlangand vndt och tillatidt, att Borgerne i Calmarne frij och obehindrede måge fhöre vth ther i Lhänet och på Öland att köpe sig Fethalie och Spannemåle till theres huses vppeholdning, och lijfz nödtorft, och icke till nogon vttprången, som är Miöll, Rogh, Korn, hwethe och haffra, Oxer, Får och Lamb, gäss och hönss, Efter ther elliest inge synnerlige Torgdager äre, eller tilförning skeer af Bönderne, som annorstädz i wåre Städer her i Rijchet skee pläger, Dog förbiude wij her med, att the lijchwell sådana wåre

gunstelige frijheter icke misbruke, eller nogot olagligit Landzköp, vnder sådana skijnn i then motten drifwa skole, vthen som föresagdt till sådana theres hwses behof och Lijffz nödtorfft, skälig vppehälle sökie. Ther opå wår Befalningzman i Calmarne Lhänn och på Öland itt flijtigt opseende hafwa schole, och them som ther med kunne beslagne blifwa, att the föruthen thenne wår gunstige tillatelse elliest nogot Landzköp drifwa, måge tilbörligen, och efter Swerigis Lag strafwade blifwe. Thernäst hafwe wij och, oss till en behagelig tijdh, vndt och efterlåtidt, att wåre vndersåther Borgemestere och Rådh i för:ne Calmar måge och skole åhrligen göre theres Rechenschap för thet Schott, som ther åhrligen af Staden vttgöres pläger, så och andre Stadzens ränther och opbyrder, in för wår Befalningzman på Calmare Slott, och vthi huad nytte sådane ränther till Stadzens Befestning vttlagde bliffue granneligen vpschrifwa latha och tilkenne giffue. Ther opå för:ne wår Befalningzman, vthen all wildh, wenschap, gunst eller gåfwor, skall hafwa itt skarpt och flijtigt vpseende, icke allenest med Rechenschapen, att han rätt och vthan bedrag anammedt blifwer, vthen och att Staden vtaf sådana ränther och byrder åhrligen iw mher och mher förbättredt och förstärket blifwa må. Ther the sig på alle sijdher sig efter rätta måge, Och thess till ytermere wisse att alt thet i för:ne motte [må] så hollidt blifwa, lathe wij tryckia wårt Kong:e Secret her neden fhöre thette wårt öpne Breff, Som gifwit och schrifwit ähr på wår gård Konungzöör denn 30 Januarij a:o 46.

Kungsör den 1 Februarii.

Bytesbref rörande gods mellan konungen och Svante Sture.

Riks-Registr. 1546, fol. 5, jemnfördt med conceptet bland »Kon. G. I:s bref».

Hefdebytes Bref emillan Kong:e M:tt och Swante Sture till Hörningzholm Datum denn 1 Februarij a:o 46.

Wij Gustaff med Gudz Nåde etc Göre wetterligit att efter wår tro Man och Rådh Swante Sture till Hörningxholm sig till lägenhet och Makeboell hafwer af oss begäret att wij honom en wår och Cronones Landbogård, liggiendes i Östergötland i Banckekinde Härede, och vthi Öretompte Sochen benempd Wråå, som tilförenne vnder Askeby Klöster legat hafwer, gunsteligen vnne och efterlåthe wille, som han och ther emoth oss twå gårder på Wijsingzö benempde Medelby och Walleby vplatidt hafwer, huilket wij och så af wår synnerlig gunst och nåde, Dog med så skääll och förord att then handell icke annet ähn för itt Hefdebythe skall achtet eller hollit blifwa, vndt och efterlåtidt hafwe, Synnerligen til thess wij på bägge sijder kunne ytermere ransake lathe och oss bespörie om sådana gårders lägligheter, huad the duge på alle sijdher, eller huad the ränthe, och huilkenn part then annen nogot mhere wederlag göre mosthe. Hwilket wij gifwe wåre Fougdter och Befalningzmän tilkenne, att the wethe rätte sig ther efter, vplatendes för:ne Swante Sture förb:de Wråå, och anamme igen the för:ne twå gårder på Wijsingzö, till thess man wijdere ther om handle kan. Datum af wår gård Konungzör Denn 1 Februarij a:o 46.

Den 2 Februarii.

Öppet bref för Svante Sture på en del kyrkosilfver, som tillhört Mörkö kyrka.

Riks-Registraturet 1546, fol. 5.

Öpit Bref att Konglige M:tt hafwer vndt Swante Sture en Krone tuå Krantzer och thet annet Kyrkie Sölf som är J Mörkö Kyrke. Dog att ther blifwer tuå Kalker och annet huad församblingen tiene kan. Datum 2 Februarij a:o etc.

Wij Gustaff etc Göre wetterligit att wij af wår synnerlig gunst och nåde, så och för welwillig och hulle tro tienst som thenne oss Elskelige wår tro Man och rådh, Swante Sture oss och wårt Rijche Swerige giort och bewijst hafwer, och ähn yterligere her efter göre och bewijse må och skall, hafwe vndt och skenckt, såsom wij och nu her med vnne och skencke honom och hans Käre Hwstru Frw Märthe en Crone tuå Krantzer och annet Kyrke Sölff som är vthi Mörckö Kyrke, Dog så att widh Kyrken blifwer tuå Kalker och annet som i församblingen behöfwes, och icke frå Kyrkenn vmbäres kan, Hwilket wij gifwe wåre Fougdter och Befalningzmän tilkenne, och besynnerligen Kyrke Herren och Kyrkewärenderne ther sammestädz, att the för:ne Swante Sture her emot [icke] nogot hinder, platz eller förfång göre. Datum Denn 2 Februarij A:o 46.

Vesterås den 5 Februarii.

Upplåtelsebref för Henrik Jönsson, bössesmed, på en gård i Hammarby.

Riks-Registr. 1546, fol. 5 v.

Öpit Bref för Hendrick Jönssonn Byszesmed på Westerâhs på en gård i Hammerby liggendes, ränther trij Pund Korn och tilförende hafwer legat vnder Prepositurum i Westerâhs. Dat. Denn 5. Februarij a:o 46.

Wij Gustaf med Gudz Nåde etc Göre wetterligit att wij af wår synnerlig gunst och nåde, så och på thet att thenne wår tro tienere Hendrick Jönszon wår Byssesmed i Westerâhs sig thess flijtigere och wälwilligere vthi samme hans smidie Embethe och elliest i wårt gagnn och bästhe altijd skall bruke och befinne lathe, hafwe vndt och förlänt, som wij och nu honom her med vnne och förläne (: oss till en behagelig tijdh :) en gård vthi Hammerby liggendes widh Westerâhs, och ränter åhrligen trij Pund Kornn, som tilförenne vnder prebendam Præposituræ ther sammestädz lydde, och wår Myntemester på Swartesiö Mester Hans nu på nogre åhr i förläning hafft hafwer. Hwarföre biude wij alle som för wåre skuld wele och skole göre och lathe och besynnerligen wåre Fougdter och Befalningzmän att the förme Hendrick Byssesmed her emot inthet hinder, platz eller förfång göre skole, så lenge wij honom thet gunsteligen efterlåthe. Ther sig hwar och en efter rätte hafwer. Datum af wårt Slot Westerâhs Denn 5 Februarij a:o 46.

Vesterås den 6 Februarii.

Öppet bref för biskop Henrik i Vesterås och Rasmus Kloot på ett jordabyte dem emellan.

Riks-Registr. 1546, fol. 5 v.

Öpet Bref för Biscop Hendrick i Westerås och Rasmus Klott att thet byte the sig emillan giort hafwe må blifwe bestående om then wretha Biscop Hendrick hafwer bytt sig till för 2 torp. Dog Cronones rättigheter till samme 2 torp, efter Biscop Hendrikz död aldeles oskadelige. Datum Denn 6 Februarij a:o 46.

Wij Gustaf etc Göre wetterligit att efter oss Elskelig wördeligh Mann Biscop Hendrick i Westerås, och wår Befalningzman på Westerås Slott Rasmus Klott, hafwe oss tilkenne gifwit att the sig emillan ett bythe för nogre åhr seden giort hafwe, Nemligen att för:ne Biscop Hendrick hafwer oplatidt för:ne Rasmus Nilsson till itt Heffdebythe, tu torp liggendes i Folcker Sochnn benempde Soneboda, vthi så motte att för:ne Rasmus Klott hafwer vndt och oplatidt för:ne Biscop Hendrick honom till lägenhet en wreet, liggendes westhen för Biscopz gården i för:ne Westerås, hvilken wreet han säger sig efter Westerås Ordinant[ia] igen bydt hafwa, Och förthenskuld vnderdånligen begärt att wij samme Bythe nådeligen stadfästhe wille, huilket wij them icke hafwę wägre welet eller kunnet, och therföre af wår synnerlige gunst och nådhe samme Bythe stadfest som wij och nu [med] thette wårt öpne Bref stadfesthe att thet obrotzligen och stadigt blifwe skall. Hwarföre biude wij wåre Fougdter, Befalningzmän och alle andre som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, att the för:ne Biscop Hendrick och Rasmus Nilsson här vthinnen inthet hinder platz eller förfång göre. Datum Westerås ut supra.

Den 7 Februarii.

Öppet bref för Severin Kiil på besittningsrätten till sju kronogods i Kinds härad, Vestergötland, under han lifstid.

Riks-Registr. 1545, fol. 6.

Öpet Bref för Söfwerin Kijll på thesse Efterschrefne Siu Cronegodz vthi Kind vthi Westergötland vthi hans lijfztijd, Grena, Apelerijdh, Swalhult, en annen gård ibidem, Starijd, Mossöija och Billebärg. Datum Den 7. Februarij a:o 46.

Wij Gustaf etc Göre wetterligit, att efter wij för nogre åhr sedenn en wår och Cronones Sätegård liggendes vthi Kijnd i Westergötland, benempd Hofznäss, wår tro Man Söfrijnn Kijl j sin lijfztijd gunsteligen vndt och förlänt hade, som han och samme gård her till Dagz nutidt och bruket hafwe, och wij nu samme Hofznäss gård hafwe latidt igenkalle och till itt Hefdebythe wår tro Man och Råd, her Gustaf Olsson till Torpa honom till lägenhet och bythe för anner trij eller fyre hans eigne Arfwegodz vndt och oplatidt hafwe, Så hafwe wij nu ther emot och j then stadh af wår synnerlig gunst och nåde vndt och förlänt, såsom wij och nu med thette wårt öpne Bref vnne och förläne Söfwerijn Kijll i hans lijfztijd för förb:de Hofznäss gård, siu andre wåre och Cronones gårder, liggendes hart widh hans eigen säthegård i förb:de Kind benempdt Apelerijdh, Gräna, Swalshult, ähn en annen gård i samme By, jthem Starijd, Mossöija och Billebärg med thet Landgille, som sig ther aff belöper och annen wår och Cronones rättigheter som ther afgå pläger. Datum ut supra.

Upsala den 19 Februarii.

Öppet bref för befallningsmannen på Kronoberg, Nils Birgersson, på restantier af S. Katarinæ prebende i Vexiö.

Riks-Registr. 1546, fol. 6 v.

Öpet Bref för Nilss Birgesonn opå the Restanticr, som tilbake stodhe af S. Khaterine Prebenda efter salige Jören Jönssonn att han samme Restantie beholle må. Datum den 19 Februarij.

Wij Gustaf med Gudz Nådhe etc. Göre wetterligit att wij hafwe af synnerlig gunst och nåde vndt och efterlåtidt, som wij och nu med thette wårt öpne Bref vnne och efterlåthe att thenne wår tro tienere och Befalningzman på Cronobärg Nilss Birgesonn må och schall niuthe och beholle the Restantier som tilbaka stodhe af S. Chaterine Prebende i Wexiö, hwilket wij gifwe wåre Cammeråd och Fougdter tilkenne, att the wethe sig her efter rätte, Jcke görendes förb:de Nilss Birgessonn på samme Restantier hinder eller förfång. Datum Vpsala ut supra.

Upsala den 22 Februarii.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson (Anckar), att konungen till fyra borgare i Stockholm försålt skeppet Kilen.

Riks-Registr. 1546, fol. 6 v.

Till Botwid en förschrifft för Michill Bengtsonn att K. M:tt hafwer vplatidt honom och nogre Borgere med honom Kijlen till köpz för 3000 m♣ och att han må anamma halfparten och en stark försäkring opå then annen halfpart. Datum Denn 22 Februarij a:o 46.

Wår gunst tilförenne. Weett Botuid att thenne Brefwijsere wår vndersåthe och Borgere i Stocholm Michill

Bengtson hafwer med oss vthi eigen Perssonn och öfwer eens warit, så att han samfelt med andre wåre Borgere ther i Stocholm, them han well sielf för oss nämpdt hafwer, som med honom vthi samme handell äre, om wårt Schip Kijlenn, Så att the oss för samme Schip 3000 m℔ ortuger mhere gifwe skole ähn som thet annet Selschap biude oss tilförenne, så att Summan nu resa skall, som the oss för samme Schip gifwe skole till 3000 m℔ ortuger, af huilken the nu oss halfparten strax när the Skepet anammendes warde vthi redhe gifwe skole, och then annen halfdelenn hafwe wij fördragit med them till thess [the] igen hem kommandes warde, och en reese giort hafwe, eller till thet längste in till nästkommendes tiugunde Dagz Marcknet Anno 47. Therföre må thu lefrere them samme Schip Kijlenn med thet takell och andre tilbehörninger, som ther till lyde, må thu och lathe anamme af them then förb:de halfdeell af Summan som the nu strax öfwerantwarde skole, och för then annen halfdeell skall thu anamme fulkomlig förwissen med gode besithne och wederhefftige Borgere, så att oss samme betalning vthan altt hinder eller skotzmåll, ehuru theres reese gå kan redeligen och oss till godhe nöge vttgifwes skall som sagdt är, Som och elliest för:ne Michill på the andres wägne thess föruthen oss en ähreskenck ther opå med nogot guld när the heem komme vttlofwet hafwe. Ther thu tig weet efter rätte. Datum Vpsala Denn 22 Februarij a:o 46.

Upsala den 26 Februari.

Till Axel Eriksson (Bielke), att han jemte Peder Brahe skall draga omkring i Småland och på Öland, och förhandla med allmogen om åtskilliga ämnen.

Riks-Registr. 1546, fol. 7.

Till Axell Eriksonn, att han samfeltt med Peder Bragde om kring Småland och Öland drage skole och förhandle med Almogen. Datum Den 26. Februarij a:o 46.

Wår synnerlig gunst tilförenne etc Som thu west Axell, huru vthi Arbogha förhandlet blef om nogre Rijchsens ahnliggende saker, och besynnerligen om Köpzhandelen, och then dyre tijdh her j Rijket mykit warit hafwer till thenne Dag, Så hafwe wij och nu her j Vpsala ther om med Menige vndersåterne och Almogen som her tilstäde wore yterligere förhandlet och stadget som tig Peder Bragde vnderwijsendes warder, och samme Almoge then handell aldeles begäret och bewilliget att wij ther om nogot stadge wille. Therföre hafwe wij och nu med wåre Mandatz Bref nogre wåre gode Män och Rådh till nogre Landzänder vttskicket som sådant för then Menige Man vttrope och förkunne skole, som wij och förb:de Peder Bragde för samme ordsak skull till Småland och Öland med samme Befalning vttskicket hafwe, Och willie förthenschuld att thu med Peder Bragde nid i then Landzenden drage schalt, och honom vthi alle motte behielpelig wara att samme wåre ahnliggende wärf flijteligen bestelte blifwe, som han tig och yterligere kan vnderwijse huad man them i alle motte föreholle schall. Ther thu tig och weet efter skicke. Datum Vpsala Denn 26 Februarij a:o 46.

Upsala den 26 Februarii.

Till Anders N. att han öfvertager en gård, som en enka vill sälja till konungen, såsom betalning för mannens skuld.

Riks-Registr. 1546, fol. 7.

Till Anders N. att han anammer af Hustru Clare Halward Jönssons Efterlefwerske then gård hon sitter opå för the 400 m℔ ortuger hon oss skyllig ähr. Datum Denn 26 Februarij a:o 46.

Wår gunst etc Tu west Anders att thenne Hustru Clare Halward Jönsons Efterlefwerske är efter hennes för:ne framlidne Man mykit skyllig, och besynnerligen oss till 400 m℔ ortuger, så efter honn will sällie sin gård och bethale gälden med så longt thet sig försträckie kan, Må thu förthenskuld på wåre wägne anthen anamma gården till tig, eller så mykit för honom blifwer gifwit, och annet huad ther finnes, så att wij först, och seden andre her jnrijkes them han hafwer skyllig warit, motte komme till wår betalning så longt thet räckie kan på alle sijdher, schall och nogon misthe, Dhå är så gott att the som vttrijkes äre och skyllige warit hafwer sittie widh ähnden, såsom wij eller wåre fattige vndersåther, ther tänck till. Datum Vpsala ut supra.

(Upsala) den 27 Februarii.

Till fogden på Linköpings gård, m. m., Peder Skrifvare, om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1546, fol. 7 v.

Till Peder Schrifwere widh Linkepungh att han låter Landboerne löse Landgellet för siw öre Spannen. Datum Denn 27 Februarij a:o 46.

Wår gunst tilförenne, som thu lather förstå Peder Schrifwere, att Landbönderne i thin Befalning hafwe tagit fast till tacke, att wij hafwe Efterlåtidt them spannen af

theres Landgelle för siw öre, och att the andre Landbor, som nu ifrå Kyrkerne wedherkändz(!) ähr[e], begäre samme medell, så äre wij well tilfridtz att man vnner icke allenest the Landbor som thu och Olof Michilsonn i Befalning hafwe, vthen och alle the andre wåre eigne eller Cronones Landbor, som the andre wåre Fougdter ther i Östergötland i Befalning hafwe samme Medell, Och må thu vnderwijsa the andre wåre Fougdter att the huar i sin stad tage icke heller mhere för Spannen ähn som för:uit står.

Män thet thu beklager tig ingen betalning för then Spannemåle, som the fattige vndsattes [med] i fiord bekomma kant, med mindre wij wele vnne them Dag till nogot fram bätter, Så synes oss att hwar the fhå thet ene åhr efter thet annet med betalningen fördröije skole, blifwer thet icke altt för mykit wårt gagnn, och förthenskuld hwar med them till annet åhret om betalningen förtöfwes schall, Så måge the och well gifwe nogot mher ähn Span för Spann, Ther må thu med lempe handle om, Wele eller kunne the och nu strax betale oss med Peninger, som för:uit står, siu öre för spannen, Dhå äre wij och dher med tilfridtz.

Om the Fodernött thu schrifwer att Landbönderne gerne holle wele, thet är oss icke obehageligit, kan thu och hoss the andre Landboer som thu roper om nogot handle i then motten på wårt bästhe dhå kunne wij thet och lijdhe, Dog så att thet motte skee med Böndernes gode willie och icke med knarck, trugh eller Puckerij. Ther rätte tig effter.

Thet och Her Måns Johansonn hafwer latidt gästhe Biscopzgästningen hoss KyrckeLandbönderne i Walkebo härede, kunne wij inthet annet sware till, vthen att the gode Männ och qwinner, som hafwe wåre Bref och tillatelse ther till, som äre fru Ebba Axell Erichsons och han, måge thet och så ähnnu på nogon tijdh niuthe, till thess wij sielfwe late kalledt tilbake igen.

Som thu och gifwer tilkenne att Bönderne i Hanakinde häredt hafwe vttlofwet hwar man en sågestock till then sågequarnn, och så vpbalke vp(!) trägården, Jthem 12 Lesther gode Koll till Stålbogesmedzens behof, thet behager oss well, wore och mykit nyttigt att thet timber motte i tijdhe nu meden fhöret wore, komma fram till Sågequarnen, Så må thu och framdeles latha oss förstå, huar then sågequarn ligger, som thu i Befalning hafwer, efter oss icke drager fulleligen till minnes, huru om samme Sågequarn fatt ähr, Och ähr ähnnu som tilförenne wår willie att thu med Olof Michilsonn och så beflijther tig att then bygning på Linkepungz gård motte i wåår och Sommer hafwes flijteligen förhänder, så att then Hwseraadh, som wij pläge ware vthi, motte i thenne Sommer efter thet sätt, som wij i wår förre Schrifwelser berört hafwe, förhögd och med godhe skickelige Herremak förbättredt blifwa, och att man motte kunne gå vtaf thet ene Maak vthi thet annet, then hele Hwssraad longz igenom, så och att alle Fänsterne som wethe emot Stallen, och besynnerligen the nedersthe motte och med starke Järngaller blifwe förwarede, Men thet wij skole efterlathe till samme Bygning så monge Rätteredömer, som thu begärer, synes oss thet will ware then bygning i Wastena förnär, Wij försee oss i kunne well hielpe eder med trij eller Fyre Retteredöme, som ther näst kring gården liggie, efter thet är iu ingen så swår Bygning, att hon iw med en måtelig hielp drifwes kan, Och må i hafwe eder rådh med Måns Höök, huru samme Bygning bäst och skickeligest företages och blifwa skall, och huad deell ther är till Tegell och Bielkar på Näsbyholm, dhett må i och låtha komma till samme Bygningz behof. Ther rätt eder efter. Datum denn 27 Februarij 46.

Upsala den 27 Februarii.

Öppet bref för Erik Pedersson på besittning under behaglig tid af Mellösa canonia eller prebende, som legat under Strengnäs domkyrka.

Riks-Registr. 1546, fol. 8 v.

Öpet Bref för Erick Pederssonn på en Prebenda till behagelig tijdh. Datum denn 27 Februarij a:o 46.

Wij Gustaf Med Gudz Nåde etc Göre wetterligit, Att wij af wår synnerlig gunst och nåde, så och opå thet thenne wår tro tienere Erick Pedersson sig thess flijtigere skall winläggie, och welwilligere bruke lathe vthi wår tienst och i the saker wij honom befalet hafwe, eller her efter befalendes warde, hafwe vndt och förlänt, som wij och nu med thette wårt öpne Bref vnne och förläne honom till hielp och vnderholld och till behagelig tijdh, en Canonia eller Prebenda, liggendes vnder Strängnäs Domkyrke, benempd Medelöse, med all then deell ther vnder ligger och tillydt hafwer, som och tilförenne wår Cammerere Måns Eriksonn samme Prebenda gunsteligen af oss vthi förläning hade. Hwarföre biude wij wåre Fougdter och Befalningzmän, thesligeste alle andre som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, att [the] för:ne Erik Pedersonn her emot inthet hinder platz eller förfång göre skole, så lenge wij honom samme Prebende gunsteligen vnne och efterlathe. Ther huar och en sig efter rätte må. Datum Vpsala denn 27 Februarij a:o 46.

Tensta prestgård den 4 Mars.

Öppet bref för allmogen i Björksta socken i Tjurbo härad, Vestmanland, på halfva kyrkotionden för året till bygnad af prestgård m. m.

Riks-Registr. 1546, fol. 13.

Öpet Bref för Menige Almoge i Birkistha Sochnn opå helftene af theres Kyrketijende. Datum denn 4 Martij a:o 46.

Wij Gustaff med Gudz Nåde etc Göre wetterligit att wij af wår synnerlig gunst och nåde hafwe vndt och efterlåtidt, som wij och nu med thette wårt öpne Bref vnne och efterlåthe wåre vndersåther Kyrkewärender och Almogen i Birkistha Sochn och Tiurbo häredhe, att [the] måge och skole i thette 46. åhret niuthe och beholle sig till hielp och vndsetning att opbygge theres Presthe och Kyrkegård med, som nu i höstt aff wådeld vpbrende bliffue, helftene af Kyrketijenden wid för:ne Birkestha Kyrke. Hwarföre biude wij wåre Fougdter och Befalningzmän och besynnerligen wåre Cammererere att the icke göre för:ne wåre vndersåther i Birkistha Sochnn her emot hinder platz eller förfång. Datum af Tenstha Prestegård ut supra.

Gripsholm den 18 Mars.

Förläningsbref för riksrådet hr Sten Eriksson (Leijonhufvud) på biskops sakören och biskopsgästningen af Gäseneds härad i Vestergötland, på behaglig tid.

Riks-Registr. 1546, fol. 13.

Öpet Bref för Her Stenn Ericksonn opå alle Biscopz sakerne, så och Biscopz gästningen som falle vthi Gäsene i Westergötland till en behagelig tijdh. Datum ut supra (!).

Wij Gustaff med Gudz Nådhe, Swerigis, Göthis och Wendis etc Konung, Göre wetterligit att wij af wår synnerlig gunst och nåde hafwe vndt och efterlåtidt, som wij och nu med thette wårt öpne Bref vnne och efterlåthe att thenne oss Elskelig wår tro Mann och Secrete rådh Sten Ericksonn till Lörholm (!) oss till en behagelig tijdh alle Biscopz sakerne, så och Biscopz gästningerne som falle vthi Gäsene i Westergötland niuthe och beholle må och skall anseendes then troskap och welwillige tienst som han oss och wårt Rijke altijdh troligen bewist och giort hafwer och ähn ytermere bewijse och göre må och skall, hwilchet wij gifwe wåre Fougdter och Befalningzmän, Sammelunde alle andre som för wåre skuld wele och skole göre och lathe tilkenne, att the wethe sig her efter rätte, icke görandes förb:te Stenn Ericksonn her emot hinder eller förfång. Datum af wårt Slott Gripzholm den 18 Martij a:o 46.

(Gripsholm) den 22 Mars.

Öppet bref för hustru Birgitta, enka efter Lasse Andersson i Nyköping, på en tomt derstädes.

Riks-Registr. 1546, fol. 14.

Öpet Bref för Hustru Birgitte Lasse Andersons på en tompt i Nyköpung, på hwilken tompt S. Barbros gille fordom stått hafwer. Datum denn 22 Martij a:o 46.

Wij Gustaff etc Göre wetterligit att wij af wår synnerlig gunst och nåde, så och för welwillig och behagelige tienst som thenne oss Elskelige Hustru Birgitta Lasse Andersons Efterlefwerske i wår Stad Nykepung oss, wår Käre Husfrw och vnge Herskap her till dagz giort och bewist hafwer, och ähn yterligere her efter göre och bewijse må och skall, hafwe vndt och gifwit, såsom wij och nu med thette wårt öpne Bref vnne och gifwe henne och hennes rätte Erfwinger, till ewerdelig ägo, en wår och Cronones tompt, liggendes i förb:de Nykepung, på hwilken tompt S. Barbross gille fordom stått hafwer, Och [oss] efter Westerås Recess tilfallen ähr, och är längden på samme tompt swnnan till vth med Olof Bremmingz booder, fyretije tre Alner, Norden till vth med Tomess Gulsmedtz gård 402 Alne, Bredden på samme tompt Östhen till wijdh torgit 16 Alner, Westen till fempton Alner. Hwarföre afhende wij oss och Cronon för:ne S. Barbross gijlles tompt, och tilägne henne för:ne Hustru Birgitte och hennes Erfwinger till att bygge, förbättre, äge, niuthe, bruke och beholle efter hennes eigen willie till ewerdelig ägo. Hwilket wij gifwe wåre Fougdter, Befalningzmän och alle andre tilkenne, som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, att the vthi ingen motte göre henne her emot nogot hinder platz eller förfång. Ther huar och en må wethe sig efter rätte. Datum ut supra.

Gripsholm den 22 Mars.

Gåfvo- och bytesbref till Staffan Henriksson på en tomt och ett förfallet stenhus i Upsala, i stället för en annan honom tillhörig tomt derstädes, som han måst afstå till kronan.

Riks-Registr. 1546, fol. 13 v.

Öpet Bref för Stafan Hendricksonn på en tompt i Vpsala med itt förfallit Stenhuss, liggendes strax wester Suder ifrå westre gafflen på Klöster Kyrken, och tilförenne Klöstredt tillydt hafwer. Datum denn 22 Martij a:o 46.

Wij Gustaff med Gudz Nådhe etc Göre wetterligit, att efter thet thenne oss Elskelig tro vndersåthe och Borgere j wår Stad Vpsala Staffan Hendricksonn, så well som flere hans Medborgere, hafwer lijdit stor skada vtaf then Brand som i förb:de Vpsala (: thet gud bättre :) nu för någre fhå åhr skedt ähr, Så och efter hans Stenhuss och tompt ther opå han tilförenne bygt och boott hafwer, will med tijden komme vthen för Stadzens graffuer, så att han her efter ther näppeligen bygge eller besittie kan, Thesligest hafwe wij latidt nidbrythe hans Stenhuss och latidt anamme thet Tegell ther vthi warit hafwer, till then bygningz behof på för:ne wår gård Vpsala. Derföre och ther emot hafwe wij af wår synnerlige gunst och nåde, så och för then longlige tro tienst han oss och wårt Rijke Swerige her til dagz troligen giort och bewist hafwer, och ähn yterligere her effter göre och bewjse må och skall, vndt och oplatidt, såsom wij och nu med thette wårt öpne Bref vnne och vplathe honom och hans efterkommende Erfwinger till Ewerdelige ägha en wår och Cronones tompt med itt halft afbrutidt Stenhuss ther står opå, huilchet Stenhuss och tompt tilförenne vnder Klöstret

ther sammestädtz legat hafwer, Och ligger samme tompt och Stenhuss strax westersödher ifrå Westre gafflen på Klöster Kyrken och hafwer i lengden Nordan till vth med Michill Nilsons gård sextije och halfft siette Alner, Östher till emot Klöstret och för:ne Stenhuss med inräcknet fyre och Ottetije Alner, Jthem gaffuelen på Stenhwset sunnan till fempton Alner, och Krockmålet (!) ifrå Stenhuset och nidh till Almenningz gatunn fem och tiugu Alner, Hwarföre afhende wij oss och Cronon för:ne tompt och Stenhuss och tilägne then förb:de Staffan Hendricksonn och hans efterkommende Erfwinger till ewerdelig ägne, att niuthe, bygge, bruke och beholle. Förbiudendes förthenskuld wåre Fougdter, Befalningzmän och alle andre, som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, att the vthi ingen motte göre honom her emot nogot hinder platz eller förfång widh wår ogunst. Ther huar och en sig efter rätte må. Datum af wårt Slot Gripzholm denn 22 Martij a:o 46.

Gripsholm den 26 Mars.

Öppet bref för Byrie och Ragvald Halvarsson på frälse å en gård i Frövede, Skepplanda s:n och Ale härad, Vestergötland, hvilken förut såsom frälse tillhört deras slägt.

Riks-Registr. 1546, fol. 14 v.

Öpet Bref för Byrie och Ragwall Halwarson Bröder på en gård benempd Fröwede i Skiplande Sochen i Westergötland, huilken gård H. K. Ma:tt haffuer vndt them igen vnder frelsit, efter the hafwe kunnit bewijse med gamble Jorde bref att samme gård war kommen ifrå theres Slächt och vnder Schatten. Datum denn 26 Martij a:o 46.

Wij Gustaff etc Göre wetterligit, Att efter thesse wåre trogne tienere, Byrie Haldwarssonn och Rauald Hald-

uarsonn bröder, hafwe oss vnderwist och tilkenne gifwit om en Schattegård Liggendes westhen till i Fröwedeby i Skiplande Sochnn och Ale häredt i Westergötland, och mene sig genom nogre gamble Bref och lefwendes witne bewijse kunne att samme gård skall ware fordom kommen ifrå theres Slächt och vnder Schatten, som the och nogot sådant her för oss bewijst hafwe och in för wår tro Man och rådh Her Göstaff Olsson till Torpa och Nempden på Ala Häredtzting bewist theres Slächt och byrd, och huru samme Fröwedhe gård hafwer fordom warit gammalt Frälse och kommit ifrå theres Slächt och vnder Schattenn, kunne icke heller the Bönder ther nu sittie opå, med nogon skääll bewijse att the äre rätt byrdige till, vthen berope sig allenest på gammell heffd. För sådana bewijss och beskeed som nu före sagt är, hafwe wij af wår synnerlig gunst och nådhe, så och för welwillig och tro tienisthe som för:ne Brödher oss bewijst haffue, och ähn ytterligere her effter så lenge the lefwe göre och bewijse måge och skole, vndt och efterlåtidt, såsom wij och nu med thette wårt öpne Bref vnne och efterlathe att the och theres efterkommende Erfwinger efter them för:ne Frödewij (!) gård med then Renthe och andre äger som ther vnder ligge, vnder rätt Frälse, såsom theres Slächt och Föräldrer för them giort haffue, niuthe bruke och beholle måge och skole. Hwarföre biude wij wåre Fougdter, Befalningzmän och alle andre, som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, att the vthi ingen motte göre för:ne Bröder eller theres Erfwinger her emot nogot hinder, platz eller förfång, widh wår ogunst. Ther huar och en må wethe sig efter rätte. Datum Gripzholm denn 26. Martij a:o 46.

Gripsholm den 26 Mars.

Till riksrådet hr Birger Nilsson (Grip till Vinäs), att han bör bevisa sin rätt till Götön.

Riks-Registr. 1546, fol. 15.

Till Her Byrie Nilssonn, att han bewijser med Bref och skäll att then Gyötöö skall lyde vnder Tuneby. Datum ut supra.

Wår synnerlig gunst etc J schrifwe Her Byrie om then Gyötöö som Måns Smedh hafwer kendtz widh, skall vtaf long tijdh haffue legat vnder Tyneby på Yttre Sela, Begärendes förthenskuld att samme Öö motte blifwe ther vnder belägenn, Ther till wij icke annet sware kunne, vthen wij wille gerne wethe, med huad skääll i kunne bebewijse thet samme Öö mhere hafwer legatt till thet ene landet ähn till thet andre, Wij hafwe och well wist att thet hafwer warit en long trätte om samme Öö, efter hon ligger bådhe Torszö och Selbo landet lijke när, Dher i nogre Bref eller skääll kunne frambäre, som vthwijse att thet ene landet bättre rätt hafwer ther till ähn thet andre, kunne wij well lijdha, att ther om ähr som Lag tilsäije.

Om Konungz Fodringen som ähnnu tilbaka står i Tiust begäre [I] wethe wår willie, ähre wij tilfridtz att i thage Peninger för henne tree öre för Hesten, efter som the gifwe gemenligen öffuer heele Rijchet, Wele the och heller gifwe Oxer, Honing, eller annet sådant som oss tiener, gör oss lijke fult. Ther i eder efter rätte haffue. Datum Gripzholm den 26 Martij.

(Gripsholm?) den 3 April.

Öppet gåfvobref till Henrik van Cöllen på en gård med jord i Strengnäs.

Riks-Registr. 1546, fol. 39.

Öpet Bref för Hendrick v. Cöllen opå en gård i Strängnäs med ett lijthet Stenhuss och trägård, thesligest en Täppe strax Sunnan för gården, som legat hafwer vnder Dekenedömet, till Ewerdelige ägo. Datum denn 3 Aprilis a:o 46.

Wij Gustaff Med Gudz Nåde etc Göre wetterligit att wij af wår synnerlige gunst och nåde, så och för wälwillig och hulle tro tienst som thenne oss Elskelig Hendrik van Cöllen, wår Byggemestare och troo tienere, oss och wårt Rijche Swerige her till dagz troligen giort och bewist hafwer, och ähn yterligere her efter göre och bewijse må och skall, hafwe vndt och gifwit, såsom wij och nu med thette wårt opne Bref vnne och gifwe honom itt lijthet Stenhuss och Trägård, thesligest en Täppa strax Sunnan för gården till ewerdelige ägo. Hwarföre biude wij wåre Fougdter och Befalningzmän och alle andre, att the förb:te Hendrik v. Köllenn her emoth inthet hinder eller förfång göre. Ther hwar och en sig effter rätte weet. Datum denn 3 Aprilis a:o 46.

Stockholm den 4 April.

Mandat till alla rikets innebyggare om den dyra tiden, om landsköp och flera andra ämnen.

Efter ett af de tryckta originalen, nu i kongl. Riks-Archivet, jemnfördt med Riks-Registraturet 1546, fol. 17—38.

Wij Göstaff med Gudz nåde, Swerigis, Götis och Wendis etc Konung, Helsse och tilbiude edher oss elske-

lige wåre trogne Vndersåther alle, Andelige, Werdzlige, Friborne, Frelsismen, Prästmen, Fougter, Befalningesmän, Köpstadzmän, Bergzmän Kronones skatskyllige bönder, Landboor och menige almoge som byggie och boo vdj

. . . . . .

Kärligen medt Gud och wår synnerlige gunst och nåde Käre vndersåther, Som eder samfält och synnerligen wäll witterligit är, om thenne swåre dyre tijdt, och store oskyckelighet j Köpmanzhandelen, som nu j long tijd, her vdj wårtt Konungerike (thet Gud bättre) warit haffwer, genom hwilken j och andre Ricksens Jnbyggiere, fast fortungade och beswärede warit haffue, Och förthenskuld sådant för oss, såsom edhers rette, och aff Gud tilskickede öffrigheet, någre reser beklagat, ock med vnderdånig flijt bedit och begäret, att wij så myckit oss, för wår Konungzlige Persone, stode tilgörendes, och mögeligit wåre, the råd, midel och wäger, betenckie och finna wilde, ther egenom sådane skadeligh fördyring och beswäringer, botade och affskaffede bliffua motte, Huilckit wij och (thet Gud kenne) gärne giordt hade, och än nu göre wele. Som wij oss och offte sielffue tilbudit haffwe, att wij sådane dyr tijdt, gerne affskaffe wilde, hwar oss elliest vdj then motten, och hwad som wij till menige Riksens wälfärdh, genom thess Almectiges tilhielp, och medt gode wälbetenckte rådh, skicke och stadga kunde, måtte hoss edher som Vndersåtherne äre, med lydne och hörsamhet, effterfölgt och hollit bliffua, Thes förutan all öffrighet någett nyttigt eller beständigtt att jnsättie stadga eller ordne, fast omöyeligit wara will, Oc effther nu för Ett år sedhen, vdj Samtings Marcknaden j Stregnes, ther och en partt aff eder och flere Riksens jnbyggiere tilstäde wåre, och vdj wår egin Konungzlige persones närwaren och åhöre, alle endrecteligen och med en mund begärede att sådant skee måtte, och ther hoss vtloffwade, att hwadt som wij med wårtt Elskelige Riksens Rådh (thed menige

beste til gode) j sådane saker på finne kunne eller stadgandes wardhe, thet samme skulle aff edher, och alle andre Riksens vndersåter, styrckes, förswares, och wid mackt hollit bliffua, Och hwar någen ther emott handlandis wordhe, then samme wilde j sielffue vtan all jnsage eller vthflucht, hielpe att nepse och straffe etc. För sådane orsaker skuld, wij oss och beflitedt haffue, att finne några lidelige midel och wäger. så myckit möyeligit wåre, att affskaffe thenne dyre tijd nu på färde är, effther som sich saken nu best lijde will, och Rikit drageligest ware kan. Haffue och förthenskuld ett almenneligit möthe, som nu nyligest skedde j wår Köpstadt Arboga, förskriffuit och hollit, ther häden och några aff köpstäderne j hwar Landzende her j Rikit kallade wåre, hwilke med oss och wårtt Elskelige Riksens Rådt, vdj alle måtte, j längden ther vm handlede, öffuerwoge och berådsloge, Besynnerligen, vtaff hwad orsak och tilfälle, sådana öffuermåttens dyr tijdt, sin rette begynnelse oc vrsprung hade, och huru then med bäste skickeligheet, effter thenne tijdz lägenheet, förwandles, bothas och affskaffes motte. Ther sammestädz bleff oss och, aff hwar Stadh, theris schrifftelige och synnerlige betenckiende och rådh, vm sådane saker tilhände stält, Them wij och öffuerlåse, och på thet sijdzste hoss oss jcke annett befinne kunde, vtan att sådane Ricksens och alles wåres förderff och merckelige beswäringer, med thenne dyre tijd, hade theres rette vrsprung, först och frempst aff Riksens egne vndersåthers och jnbyggieres (när man sanningen rätt bekenne will) oskickelige handlinger, forsumelser och otriffuenheet, Så och att hoss en part her j Rikitt (ty wärr) så lithen lydne och hörsamhet finnes, Förty ändog thenne och andre Ricksens fördärff, skade och beswäringer, haffwe nog altidt legat oss på sinnet, Som wij och sådant, för long tijdt, med wårtt och flere godemendz rådh, gerne haffue welet förekommit och bothe latidt. Så haffwe wij dog förnummit, att sådane

wåre gode meninger och rådh, haffue her till, hoss eder en part, ganske ringe bliffuit achtede, vtan snarerne i then wärste mening vttydde, Och att somblige haffwe fast snarerne benegne waritt, att lathe bedrage och förföre sich, aff onde och arge menniskiers jngifft och jnblåst, som them med lygn och bedragerij på all skade och fördärff gärne före wilde, än att man haffwer fölgt och lydt oss effther som eder rette jnfödde Konung och öffrighet äre, och then ther gärne will sökie och fordra alles eders och menige Ricksens gagn och bäste, som wij och altijd (ther Gud skal bäre oss withne till) gärne giordt haffue, Män hwadt hielper thet, att wij hervdinnan någett ordne, skicke eller stadge; (ändoch wij jngen sorg, möde eller arbete, för eders och menige Riksens wälfärdz skuld, j then, eller annen måtte, haffue latid oss någen tijd förtung eller swår wara) hwar wij aff eder som vndersåtherne äre, icke then tilbörlige lydne och hörsamhet haffue måge, Tess doch forutan (som sagt är) oss och all öffrighet omöyeligit är, någen god lag, nyttig skick eller ordinantia, att skicke, stadga eller stadfäste, Dog hwar j alle samfelleligen, och hwar wedh sitt nampn, her vdinnan wele oss tilbörligen hörige och lydige wara, Tesligeste hwar och en för sich, med oss alwarligen tilhielpe, att hwad som wij, för alles eders och menige Riksens gagn och bäste skuld, påbiudandes eller stadgandes warde, måtte och så aldelis hollit och fulkompnet bliffua, effther som sådant aff gode trogne och lydige vndersåther böör att skee, och som j sielffue thet vnderdåneligen och ganske fliteligen aff oss haffue begärendes warit, Wele wij medt Gudz alzmectiges tilhielp, och förmidelst flere wåre godemändz rådh, the midel och wäger finne, hwar egenom sådana dyr tijdt och beswäringer, affskaffade oc botade bliffue måge. Som wij oc, genom thette wårtt breff, eder tilkenne geffue wele, hwar egenom sådana beswäringer oc dyr tijd (ther sig nu hwar man offuer beklager) vpkommin är, och sin be-

gynnelse eller vrsprung aff haffwer, Och ther hos eder strax wele förstå lathe, huru och genom hwad medel, sådane dyr tijd affskaffes må och bothet bliffua kan, Thet wij oc så wele, oc alwarligen, widt wåre strenge ogunst och wrede, biude och befale, att sådant effther thenne dag, fast och obrodzligen skal hollit bliffua, widt thet straff och plicht, som her effther, widt hwar Artickell för sich vttryckt står, Och effter som then menige man, ädele och oädele, fatige och rike, som j Vpsala j Distingz Marcknaden näst förlidin församblede wåre, samfält med oss aldelis medt theris fulkommelige Ja, fulordt, och vprächte händer, begärede beleffuede och samtychte,

Som är till thet förste, att ändoch wij, och alle menniskier bekenne moste, att sådana dyr tijdt, och annet mere fördärff (genom hwilke Konungeriker, Land och folck vndertiden, straffede och plågede bliffua pläge) skeer förmidelst och genom Gudz tillatelse, hwilkin altid menniskiornes synder, som Schrifften bewiser, j många hånde måtte straffer. Så måtte doch likeuel hwar och en, som tesse saker rätt besinne wil, ther hoss bekenne, at thenne närwarende dyr tijd, och andre besuäringer, och så myckit förorsakes aff then menige mandz stora försumelser. otriffuenhet och oskickeligheet, Effter Gud alzmectig elliest thette wårtt Konungerike, med många gåffwer, till alle hånde bärning både aff åkeren och elliest, mildeligen oc nogh begåffwet haffuer, hwar Ricksens jnbyggiere wille elliest sich ytterligere winleggie, och någett treffnare wara, till theres eget gagn och beste, än her till skeedt är, Therföre oppå thet j käre vndersåter sådant tess bettre förstå, och eder ther effter rette kunne, wele wij genom tesse effterföliende meninger, på hwart och ett stycke för sich, och ther hoss, huru sådant botas och bättres måtte, vdi lengden eder vnderwise och förtälie, som her effter fölger.

Och effter the störste och almänneligiste kären och klagemålen äre vm then dyre tijd på spannemålen, som

nu hoss then menige man ringe finnes, och förtenskuld ganske hög reest och vpstigen är, Wele wij först förtälie och kungöre, hwar vtaff sådane dyr tijd på spannemåle komber, och sin rette root och vrsprung haffuer, och huru then botas och bättres motte, Och besynnerligen först vdi Norlanden, som är Dalerne, Helsingelandh, Gästringeland, Ångermanneland, Mädelpada och Bothnen, Så att ther brukes ganske lijthen åker, folcket förökes, wexer till, och bliffwer mykitt, och hemmanen klyffwes j många deler, så thet löper opå mandzdelen ganske lithet, och spannemålen bliffwer lickwäll icke thess mere, ther aff doch alle theres föde haffue måtte, Therföre om vdi samme landzender sådana dyr tijd på spannemålen affkomma skal, will först förnödenne wara, att man motte haffwe ther större och flijtigere acht och tilsyn på åker och äng, än her till skedt är, Biudendes förtenskuld att effther thenne dag allestedz her j Rikit, och besynneligen vdi förbenempde landzender, ther folckit så förökes, hwar och en effter sitt stånd och sin förmögenheet, sich beflithe och winleggie skall, at vptage och rydie åker och ängier, hugge swidier, bruke iordenne, och byggie nye heman, Effter mångestedz til sådant, god tilfälle och lägenheet finnes. Såå att ther egenom, motte åkeren och spannemålen förökes, och folcket ther aff sitt vppehälle haffwe kunde. Thet wij icke alleneste tilbörligen wele straffa lathe, hwar sådant försumes och ohörsamblingen föractes, vtan jemwäll, the andre, som sich sådant företage och bruke wele, gunsteligen förschone, på någen tilbörlig tijd, med wår och Cronones Skat, och elliest med andre frijheter benåde etc. Ther hwar och en sich effter retta må.

Tesligiste effther wij förstått haffwe, att vdi förskreffne landzender Bygdelagen och Byerne som bygde äre, inhägne vnder byägerne, mere än them behoff görs, och icke tilstädie wele, at ther några heman opå theris byemarker vptages eller byggies skole (thet och en orsack

är hwarföre spannemålen fördyrkes moste) vtan at en by vnderstundom hegner vnder sich så mykit som flere motte haffwe bröd och bärning vtaff, och kunde wel hielpe sich med etc. Förthenskuld förbiude wij, att inge aff bygdelagen skole efftber thenne dag tess mackt haffwe, förhindre them som nye heman byggie och jorden vptage wele, eller jnhägne vnder sin boolstad, androm til skada, mere än han kan wara fulsättis vpå, och sielff wäll fijke och fara beträster, Och hwilkin ther medt effter thenne tijdt, kan beslagen bliffwe, som vtaff ondsko och argheet, andre förhindre och förmene wil, att byggie nye heman, eller hugge Swidier thet doch honom och hans bolstad vtan skade ware kunde (efftcr som thet några gode skälige och owilde män, med Fougten, Häredzhöffdingen eller domeren, ransake och mäte skole) bliffwe sakfallen til Fyretije marck, Gör han och någen åwerckan med hugg eller slag j then sak, haffwe brutid Edzöret, som Swerigis lag vtwiser.

Vtaff sådana förschreffne otilbörlige handlinger, vpkomme monge andre oskickeligheter, som then menige man och Rikit fast skadelige äre, och besynnerligen när them så förmeent bliffwer, att byggie och vptage nye heman och förwidga landet, haffwe the dhå jngen annen råd, vtan måtte tage til köpenskapen, och driffwe landzköp, Ther egenom så wäll på spannemålen som all annen dell, sådana otijdt bliffwer, som nu för ögen är, Therföre biude och strengeligen befale wij, at sådant ingelunde, her efftber skee eller brukas skall, och att inge vdi förschreffne landzender, som bönder wara wele, och åkeren bruke, sådane olaglig köpenskap drijffwe skole, vtan achte sin åker och äng, til thet flijteligiste, och winleggie sich att vptage och byggie flere heman, som tillförende sagt är, ther aff man sin föde haffue kan, oc spannemålen, med folckit förökes och förmeres måtte etc. Huilken j then förste reese, emott thette wårtt förbudh, ohörsambligen handlandis wardher, driffwendis på bygdan något otilbörligitt landzköp, som

sagt är, then samme skall, för then förste reese, haffwe förbrutidt sine Fyretije marck, och godzet thet han köper eller säll, effter som wår beschreffwin lag, ther vm vttrycker, Then annen reese, haffwe förwerckett Hundrade marck, och then Tridie miste halssenn vm hann i lijke måtte ther medt kan beslagin, och lagligen tilwunnen bliffwe, som han tilförende ther före bött haffwer, och icke will ändhå igen wände, Will och någen j förskreffne landzender, eller annerstädz bruke köpenskapen, dhå flyttie sich jn j wåre Köpstäder. driffwendis ther theris redelige handel, och drage Stadzens tunge, som the andre wåre vndersåther ther göre.

Aff thet myckle folck, som vdi forskreffne landzender förökes, och byerne icke tess mere vptagne eller bygde bliffua, kommer som sagt är, dyr tijd på spannemålen, Tesligeste effter at ingen will lathe läre theris barn, några gode ämbeter, vtan alle ligge och trengie sich jn vpå hwar annen, Eller och när bärningen och föden tryter, löpe the jn j andre landzender her j Vpland, Rodzlagen, Södermanneland, och flerestedz kring vm Rikitt, huilckit thesse landzänder fast beklage, och tiene för Tryskere, tagandis alleneste vdj theris tröskare lönn, spannemåle och icke penninger, ther egenom the en stor dell aff Bondans sädh vthåkra, Så att vm Wåren när bonden skall så sin åker, finnes vndertijden mere spannemåle hoss Tröskaren än hoss sielffue Bonden, och Tröskaren sätther åther när han hem kommer, samme spannemåle som han aff Bonden åkret haffwer, androm så dyrt j händer som han sielff will, then menige man til ingen ringe schade, och försambler så ther före igen en heell hoop fisk, ther med han åther far och prånger, och byter sich spannemåle till igen, dyrckendis seden så well fisken som spannemålen, Förtenskuld wilie wij och biude her med alwarligen, at ingen her effther skall sich fördrijste, j så måtte som sagt är, vtåckre aff bonden hans spannemåle, Och helst

för then orsack skuld, att när mäste och störste arbetet, vm wåren och Sommeren med bonden tilstundar, dhå äre sådane Tryskare icke tilstäde, vtan vm winteren, när han med sådane sitt arbete, bonden förarme och vtåkre kan, icke achtendis huru årswexten är, vtan så myckit, vdi tryskare lönn tager när lijthet wäxt är, som när aller bäste årwext warit haffuer, ther aff doch bonden stor scade haffwe måtte, Män hwar någen j then motten, arbete eller tryskie will, dhå skall thet skee för en måtelig och skälig dagelön eller wekelön, för penninger eller och årslön, efftther hwars lägenheet, Så at bonden så well vm Sommeren och annen tijd, måtte haffwe gagn aff honom, som vm winteren, och icke j then motten vtan åtskilnat huru årswexten warit haffwer, så vtåkret bliffwa. Hwilken her emot gör och öffwerträdendis warder, böthe samme bonde Sex marck, och tröskaren miste al spannemålen han förtient haffwer.

Thesse förschreffne äre nu the wiktigeste orsaker, som man nu haffwer kunnet betenkie, hwarföre spannemålen vdi Norlanden lithet wäxer, och fast dyr bliffwin är.

Män vdi thesse andre landzender her j Rikit, och snarest sagt allestedz, vpkommer och förorsakes then dyre och swåre tijd opå spannemålen mest ther aff, att efftther åkeren will haffwe stor rychtan, gran skötzel, och myckit arbete, ther wijd doch icke monge bliffwe wele, vtan tage sich myckit eftter Norlenningerne, försmå åkeren, och bruke köpenskapen som något lättere synes wara, Ther egenom (meden the med köpenskapen fare och prånge) åkeren och jorden ilde häffdet och rychtet bliffwer, och byerne mangestedz (som för ögen är) ödeleggies, och aldelis lithet fåås ther inthet såås, Therföre förbiude wij, att ingen som bonde ware will, eller sin bärning aff åkeren haffwer, skal sådant olagligit landzköp och prången j någen måtte driffwe, Ther egenom åkeren myckit igen leggies och öde bliffwer, wid thet straff som tilförende vm tales, vm så-

dane skadelige landzköpmän vdi Norlanden, nämpnligen, att för then förste reesen när han ther med beslagin warder effther lagen, till Fyretije marck och gödzet (!) som han medt handler, then annen rese til Hundrade marck, och then Tridie till liffwet, skall straffes och nepses, vm thet icke anners hielpe kann.

Och effter en fördärfuelig sedwane her til dagx warit haffwer, ther aff spannemålen och fördyrckes, att stadde drenger icke vtan för spanneland, så och husmän, och ostadde lösningekarler som tiäne bonden för dagelön, wele en partt icke annet tage vdi theris lön, än spannemåle eller spanneland, så frampt the bonden något gagn göre skole, som och tilförende vm tryskare sagt är, Therföre wele och biude wij, att thet och så vdi like måtte med sådant sälskap, skall stadgat och hollit bliffwa, Och hwilke her emott görendis warde, skole straffes som vm tryskare sagt är, Som är bonden til Sex marck, och the andre förtappe oc miste theris arbete, och thet the j så motte med spannemåle eller spanneland, aff bonden förtient haffwe.

Wij wele och förbiude tesligeste, att ingen her effther till prångz skal vnder sich slå, och hoss granner och någranner tilhope slagge, then menige man till skade, så myckin spannemåle som her til myckit skedt är, och seden honom vdi thet dyreste vtprånge, ther aff spannemålen och swårligen fördyrckes, Och en part fara ther med vp till Bergz och annerstedz, och förwende samme spannemåle j iern, prångendis och så sedhen iernet vtt, som han tilförende giordt haffwer med spannemålen, vtsläpendis ther vtöffwer sine hester vm winteren, och när wåren kommer, och åkeren såss skall, dhå äre hesterne vtkörde och förmächter dhå icke träde, häffde och rychte sin åker som thet med rette borde, så att åkeren ther egenom osådder och vnderstundom öde bliffwer, Thet wij aldelis, och fulkomeligen her effter, icke welle tillatid, vtan förbudit haffwe, Så att hwilkin vdi sådane motte, med slike prångeköp, beträdis

kan, skall straffes. Then förste reese till godzet som han med prångede, och therutöffwer till Fyretie marck, som wår Swenske beschriffwen lag ther vm vtuiser, och hwilcken then annen reese sich befinne lather med sådane förbudne och skadelige landzköp eller prångeköp, haffwe förwärckat Hundrade marck, och then Tridie reese straffes till halssen, Ther vpå wåre Fougter och befalningismän wijdt Bergen och annerstädez flitig acht och tilsyn hafwe skole, wijd wår stränge nepst och wrede, Icke seendis j någen måtte genom fingeren med sådane olaglige prångere, och förderffuelige landzköpmän, Doch må hwar man saklöst före och sälie Spannemåle, Ost, Smör, och alle andre ätende warer wid Bergen eller annerstädz, så mykit hwar aff sin egin affwel åstad komma kan,och affläthe will, och icke hoss granner, någranner eller andre, sådant till prångz vpköpe, som förskriffwit står, och the som j betalningen för spannemåle eller annen deel wijd Bergen, tage osmundz jern, mere än the sielffwe behöffwe til theris booreskap, och annen dagelig nytte, skole samme osmundzjern före till näste Köpstäderne, och ther föryttredt och säliett effther som thet går och geller, och köpett satt är.

Tesligist förnimme wij (thedt och myckit till dyr tijd på spannemålen hielper) att en partt aff vndersåtherne tage sich store heman före, icke achtendis hwadt store heman kräffie och behöffue, som är att åkeren well trädis, dijkes och gödis skall, thet doch sådane flotstocker lithet betenckie eller achte wele, som icke eller vndertiden haffwe mere än en koo eller Twå, och fördrijste sich lickewell tage thet bäste heman j landet är, ther han dhå sitter på Ett år, Tw eller Try, så länge han haffwer vtarmett åkeren, och seden åkeren icke mere bördig är, vtan j så måtte ödeleggies, far han ther iffrå, bliffwer hossbonden skyllig affradett, och giffwer sich så annerstedis, och gör ther lijke som han tilförende giordt haffwer, Ther före wele wij och biude att wåre Fougter och befalningismän,

vdi alle landzender, så och Adelen och Frälsitt på sådane saker gran acht oc tilsyn haffwe schole, och ingelunde tilstädie at sådane flotstocker, och the som til bomän icke falte äre, eller någen macht och förmögenheett haffwe, at besittie och wäll förestå sådane heman, schole sich någett sådant företage eller fördrijste, wijd wåre strängie nepst och wrede.

Och effther wij endels förstått haffwe, att Kyrckewärderne j somme landzänder, som med rette skulle achte opå Kyrckienes Tijende, och annett hwadt Kyrckiene tilkommer, rätt och skäligen med handles måtte, äre the samme som mäst all Tijenden aff Kyrckienes herherger slagge vnder sich och sine wener vm hösten dhå spannen gälder minst, och prånge honum så thet dyreste vtt vm wåren, dhå han mest gälder oc högst reest är. Förtenskuld biude wij strängeligen, att sådant her effther ingelunde skee eller bedriffues skall, Och then som her effter med slicht skäligen beslagen och tilwunnen bliffwer, skall ther före nepses och straffes lijke som för annen förderffwelig och olaglig prångeköpenskap, wijdt thet straff som tilförende vmtales, Som wij och her medt alffwarligen biude förskreffne Kyrkewärderne, vdi alle landzender ehwar thet helst wara kan (effther wäll bewisligitt att Tijenden mest offwer alt Rijkit, icke nu så redeligen vtt görs, som sich medt rette borde, och j gammell tijdt skee plägede) att the gran acht och tilsyn haffwe skole, Att Tyenden som thet sich böör, vdi alle måtte redeligen vtgöres måtte, wijdt wåre strånge nepst och then plict som för annen tiuffnatt vppå leggis, the som sådant vndandölie eller see ther medt egenom fingeren, Och vm samme Tijende, seden hon infördt, och j Kyrkiewärdernes händer kommin är, förderffues aff försumelse, och theris wanryckt skuld, som offthe skee pläger, dhå skole the ther till förtenckte wara, och aldelis plictige, att vprätte och bothe all then skade j så måtte på Tijenden skeed är, Ther effter the sich rette och för skade wachte måge.

Och effther åkeren myckit förbättres och säden fast ther aff förmeres kunde, att almogen yttermere sich her effter, beprijsede och winlagde, än her till skeedt är, att holle och leggie alle honde quick boskap opå, som är Oxer, Köör, Fåår, och annett slicht, ther aff åkeren thäss bättre gödd och häffdet bliffwe måtte, så att man så well gagn aff booskapen som aff åkeren j then motten haffwe kunde, och thet ene hulpe så thet annett, thet ingen ringe orsack till godh tijd giffue skulle, som oc vdi Wästergötland och Småland sådant ytermere än annerstedz her j Rikit, skeer och achtet bliffwer, ändoch hoss them och så en stor misbruck och brist finnes, ther aff och dyr tijd på spannemålen wardher, att Byemarckerne (ther aff sich många skäligen wäll behielpe kunde, vm hon retzligen brukat och vptagen bleffwe) brukes mäst till fäbete och stodgång, och icke wele henne vptage och bruke till åker, eller och sådant andre tilstädie, som thet gärne göre wilde, effther och folckett märckeligen ther förmeres, vtan att äganden sådant förhindre, som och j Norlanden skeer, och tilförende vmtaledt är, Therföre wele wij att thet och så j lijke måtte, med forschreffne Wäsgöther och Smålenninger handles skall, och the som her emott görendis warde aldelis så straffes skole, som thet tilförenne vm Norlenningerne sagt är, oc wåre vndersåter her j Vplandt och Östergötland, sich mere winleggie skole, att hålle booskap åkeren til gode, än the her til giort haffwe, icke eller leggiendis åkermarcken till Tiurebete eller ängierne med Skog offuerwexe lathe, som förschreffne Ösgöter, Smålenninger och snarest sagt öffwer alt Rikit, mykitt skeer, wane äre att göre, Ther vpå wåre Fougter och befalningismän vdi thesse saker nödtorfftig acht och tilsyn haffwe schole, som the wele göre thet oss liufft och behageligit är.

Wij förnimme och (som tesligiste syn j then motten är sage rijckest) att stort pråll och högfärd ibland then menige man, fast vpkommer med allehonde höge kläde-

bonat myckit mere än j förtiden bruck waritt haffwer, och late sich sammelunde bedrage, med många onyttige warer och kramgodz, ther vdinnan stor flerd finnes, och aff wår beschreffwin lag, sådant lickuel förbudit är, som her införes j landet, och sälies almogen icke till någen nytte eller gagn, vtan till ett fåfängt och förderffweligitt bram, ther aff och dyr tijdt på spannemålen och annen dell warder, så att alle wele hernest wara lijke, och then ringeste will före så stort bram j alle motte, som then ther förmere är och wara skall, och bonden hernest vtan åtskilnat, icke annet än Engelst kläde och Leyst slijte will, Thette och annet slickt bram och prål skeer först och frempst Gud till stor förtörnelse, almogen sielff till förderff, och menige Rikit till skade, så att ther egenom fast alle warer vpstige, Therföre synes oss fast bättre och rådeligere wara, som wij och her med biude och befale att almogen med theris klädebonett, och annet sådant, brukede måtligheett och bleffwe wijdt then gamble gode drecht och klädebonat hwar effther sitt skick och stadga, som fader och föräldre för them giordt haffwe, Och sich ther med aldelis åtnöije lathe Effter ther inthet mere gagn och nytte, vtan heller märckelig skade och förderff effterfölier, Män ther almogen jw brame wilde, dhå wåre thet theris störste heder och stode them bäst (ther medt the och wäl braine måtte) att the hade theris åker äng och andre äger wäll brukede och häffdede, Tesligeste beflijtede sich att läggie oc föröke humblegårder, som lagen vtwiser, thet them och så til mere nytte och gagn komme skulle, winleggiendis sich ock så, att haffwe sköne miöll och maltt binger, godan boskap, Oxer, köör, fåår, och annet slicht, som til bondans boo tarffweligitt och nyttigt wåre, än att the myckit på monge dyre kläder, och annet slicht, som mere dyrtt än nyttigt är, kosta skulde.

Och effther och en stor orsack är til dyr spannemåle, att almogen sich nu ganske mykit beflijter, att holle

store gästebud, icke allennste med bröllop och barnsöll, vtan och tessemellen sich myckitt beflijte, och stor bekostnatt göre, med Kyrkiemesse gästebudt, helgedagx gästebudt och annen lathe mandz helg, ther the doch inted annedt göre, vtan onytteligen och öffuerflödeligen förtäre, hwad the tilförende j long tijd tilsammens dragit haffwe, Så att vm til sådane gästebudt och försumelser, Sönedagerne och andre helige dage icke tilreckie wele, dhå tage the lickewel til hielp ther til lögerdagen och andre dager på hwilcke the sitt arbete, åker, äng, och fiskerij heller bruke skulde, Tesligeste när brölläper(!), barnsöll, kyrckiegångzöll, och annen sådane gästebud, som man wäll skäligen bruke kunde, holles skole, bliffwer ther sådane omåtelich kostnat och öffwerflödigheet, med mat och öll brukett, thet oseijeligit är, Som och then fatige icke minne sich thervdinnan beflijter att holle store gästebud, än then rike, och månger j så måtte gör bröllop och dricker gästebudh, till tess han ther egenom platt förarmett bliffuer, Therföre biude wij och wele, at sådane skadelige gästebudh, med kyrkiemesser, och anner slike latemandz och helgedagx gästebudh, ther egenom bönder, borgere och andre fast förderffwade bliffwe, så och all annen öffwerflödigheet, affleggies och förbiudes skall, wid wår ogunst och wrede.

Vtöffwer alt thette förskreffne, Så är doch fulnär thette then högzste och störste orsack, hwar egenom thenne beswärlige och dyre tijd, opå spannemålen, oeh all annen dell j thette Rike mäst vpkommin är och warit haffwer, thed hwar och en bekänne och gille måste, att en part aff then menige enfåldige simple almoge her j Rikit, vtaff onde och wrångwise menniskiers jngifft ogh jnblåsen, haffwe sich (ty wärr) så offte förföre oc otilbörligen emot Gud och all Christelig skäll, til swåre vpror och jnbyrdis örlig, bedrage latid, såsom Gud bättredt mere än offthe nog skedt är, ther egenom then simple almoge, som sich så lätteligen aff sådane förförere haffue bedrage latidt, icke

alleneste sielffwe vdi platz wedermöde och förderff kompne äre, vtan jämwel menige Rikit tilfögdt en dråpelig skade, medt dyr tijdt på spannemålen och alt annet, och tess förvtan myckit annet förderff, Förty thet kan hwar och en besinne, som tesse saker rätt öffuerwäge will, att när sådane förmaledide vproor ske, bliffwer öffrigheten fast trängd och förorsakät(!), att församble påå sijne sijde myckit krigzfolck, både främmande och jnlenst, til at stille och nederleggie sådane vproor med, som dhå myckit förtäre oc vtöde landen på alle sider, före och så Ricksens mynt aff Rikit, och andre gode ägodeler, Med myckitt ondt mere, som sådane jnbyrdis vpror effterfölije pläghe, hwilckit ytermere att förtälie, alt för longt falle will, Thedt doch Prästerne, som någett wijsare, och then menige mandz andelige lärefädre ware skole, myckit förtage och förhindre kunde och borde, om the hwar j sin stedh, almogen lärde och förehulle, huru vndersåterne theris öffrigheet (näst Gud) tilbörlig lydne och hörsamheet plictige och skyllige äre, och icke så skrympte med almogen, som en partt göre, och then menige mandz brister och fördärff icke antaste eller röre wilie som them med rette borde, Män hwar sådane förderffwelige och ochristelige handlinger tilbaka bliffwe måtte, så att man oss, som öffrigheten äre, tilbörligen lyde wille, Och wij medt edher som vndersåterne äre, til then deel wij för alles eders och menige Ricksens bäste skuld, stadgandis warde, hörsamheet och lydne haffwe motte, tuiffler oss inthet att fast skickeligeren och bättre tilgå skulle, och att man bätter köp j landet på allehonde, haffwe motte, Therföre råde och biude wij eder alle samfält och hwar för sich synnerligen, att j käre vndersåther, wele j hog komme och besinne, hwadt j oss loffwadt, tilsagt och sworitt haffwe, Nämpligen att j oss såsom eders rette öffrigheet, trogne, hulle, lydige och hörige wara skole, och eder vtaff ingen til något obeståndt, eder sielffwe til skade och förderff, förföre

lathe, eller med the andre, som sich så snarligen bewäge lathe, ingelunde egenom finger see, eller them förschone, vtan heller effter som the dannemän, hwilcke vdi then nest framlidne Distingz Marckned j Vpsala, tilstäde wåre, vdi wår egin Konungzlige persone oss vtlåffwede och tilsagde, att wele hielpe sådane straffe och förfölie, på thedt thette Rike alles wåres fädernes land, egenom slijke och andre sådane otilbörlige oeh ochristelige handlinger schall icke falle vdi Gudz alzmectigis förtörnelse och swåre straff, och ther egenom åther vdi sådane skade ooh förderff komme som tilförende (ty wärr) offte skeedt är, Samelunde förmanendis eder och så wåre vndersåther Kyrkieprästerne och andre som then menige mandz andelige lärefäder wara schole, att j och vdi lijke motte, ther til skole förtenchte ware, och med förstond och skickelighеet föreholle och läre then menige simple och oförståndige almoge, at Gudz ärhe och nampn för all ting motte söcht förmeret, loffwadt och prijsat bliffwe, och tesligeste then tilbörlige lydne och hörsamhett, emott öffwerheten, och the stadgar och påbudt, som hon för eders oc menige Ricksens bäste skuld stadgandis och vpå biudendis warde, haffwes motte, Så at frijd, endrecth, sämie, kärleck, och annen sådane Christelig wärck emot hwar annen, kunde j alle motte förmeres och tilwexe, synd, laster, och odygder, affskaffede och icke ostraffede bliffwa motte, som j och sådant för Gud och oss plictige och skyldige äre at göre, och wij aldelis aff eder wele hollit haffwa.

Aff thette förschreffne kan man förstå, hwar vtaff then dyre tijd pa spannemåle vpkommin är, och sin vrsprung haffwer, Och wele wij eder tesligeste, käre vndersåther her näst ytterligere tilkenne giffwe, hwar egenom köpenskapen är så kommin aff sit rette skick, och huru han botas måtte.

Som är till thet förste, Effter allom wäll kunnigt är, att alt förmånge olaglige köpmän her j Rikit, så wäll j

Städerne som och på byggden fast flere, än j gammel tijd waritt haffwe vpkompne äre, hwilke stor orsack giffwe (som hwar man bekenne moste) till dyr tijd, och andre oskickeligheter och beswäringer, med thet fördärffwelige förköp, som the göre pläge på alle warer, så wäll vtlendzske som jnlendzske, så att then ene biuder jw altid mere, än tben annen, thet myckit hielper til dyr tijd på all ting, och förderffwer köpenskapen, Så kan thet jngelunde (så frampt ther någen booth, någen tijd tilfinnes skall) her effter stadt eller tillatid bliffwe, att sådane förderffwelige handlinger, med förköp, landzköp, och prångeköp schole lijdne bliffwe som här til myckit skeedt är, och tilförende någett vmtaledt, Therföre är wår alfwarlige wilie och biude her med strängeligen, att alle sådane olaglige förköpere, landzköpmän och prångere her j Rikit, hwar thet heelst wara kan, platt ingen vndantagen schole her effter förbudne, och aldelis afflyste wara, så och alle andre oskickelige köpmän j Städerne och på Bygden, ee hwilcke the hälst äre Borgere, Bönder, Prester, Fougter, och theris tienere, Embetzmän, Hoffmän, Bysseskyttere, Knechter, Båtzmän, och andre wåre och flere godemändz tienere, att the sådane förderffwelige köpenskaper, ingelunde driffwe schole, vtan sich hwar och en effther sitt skick, och med sitt ämbete och tieniste aldelis benöije lathe, wijd thette vppå lagde och medtföliende straff, ther vm och tilförende något sagt är, At then förste rese, som någen med slick landzköp, förköp eller prångeköp, effther thenne dag kann beslagen och lagligen tilwunnen bliffwe, skall haffwe förwerkatt godzett, ther han med handlede, och ther till Fyretije marck som lag vtwise, Kan och then samme wijtes och med skäll öffwertyges, att han then annen rese och så handlett haffwer, haffue förwerckat Hundrade marck och godzet han med handlede, Och thenn Tridie reese förbrutit liff sitt, vm han aff sådane handlinger icke affstå will, Men wil och någen aff förschreffne eller

andre wåre tiänere bruke köpenskapen, sitt ämbete eller annen borgere näring, dhå skal han och drage medt Borgerne Stadzens tunge och icke haffue skotz mål eller berope sich in på oss med minne han vdi andre saker, oss och Rikit mere än then menige man, brukelich oc nyttich wara kan, oc til sådane frijheter, wår synnerlige gunst oc nåde åtniutendes warder, Samelunde the andre hwar vdi sin kallelse, sich schole åtnöije lathe, Eller och om någen aff them köpenskapen jw bruke wille, skall han sich flytie jn vdi wåre köpstäder, handlendis och wandlendis ther tilbörligen effther som lagen vtwise, oc skälige köpmän pläge göre, och icke driffue någett skadeligit landzköp, wijd förschreffne straff som sagt är.

Och vpå thet til sådane schadelige och otilbörlige förköp, prångeköp och landzköp, the rette orsaker måtte affskaffede bliffue, skal vdi lijke måtte förbudit wara, at ingen med främende mandz penninger (j så måtte som her til skedt) hemeligen handle eller wandle skal, Som doch offte skeer, att en partt j Städerne och sammelunde på bygden, tage hemeligen främende och vtlendzske mandz penninger, icke j then acht och mening, att the sich sielffwe ther med enckum så stoor profijtt eller fördel skaffe wele eller kunne, vtan hwad winning j then måtten så hemeligen ther vpå falla kan, komber then andre främende, som penningerne vtfick alleneste til gode, och then som penningerne tager, för then ganske ringe profijt skuld, som han ther aff haffue kan, slagger tilhope oc vpköper med sådane främande penninger (andre hans medborgere och granner til skade och förderff) alle the warer han öffuerkomma kan, ringe achtendis hwadt och huru myckit han therföre giffwer, görendis ther medt stortt förköp och dyr tijd både j Städerne och på Bygden, Therföre om någen effter thenne dag, som sagt är, befinnes eller vpspanes kan, som j sådane måtte främende mandz penninger anamendis warder, then samme skal först til Fyretije marck sackfälter warda,

oc seden miste penninnigerne han på sådane skäll vpburit oc til sich annamed haffuer, halfdelen honum til skade som slijke penninger vtfik och then annen halffdell honum til förlust, som them anamede, och hwar then samme offtere för slijk sack beklagat och tilwunnen wardher, bliffwe dhå sackfälther till hundrade mark, och vm han aff slijke handlinger icke ändhå afflathe will, straffes till halsen som tilförende om the andre otilbörlige och skadelige köpmän sagt är, Ther vpå wåre Befalningismän med Borgemestere Råd och Kembnere vdi Städerne, och wåre Fougter på landzbygden, flijtig acht och tilsyn haffwe scole, att thet ingelunde her effter motte stadt eller tillatid bliffwa, Doch bliffwer icke her med förbudit, att låne eller bårge hwar aff annen, anthen penninger eller andre warer, som gammell köpmandz seedt altijdt warit haffwer, effter som man bäst öffwer ens komma kan med honum som sådant vtlåner, Så att thet doch lijdeligit på både sider ware motte, som sich dhå then ene med then annen ther om bäst förlijke kunne.

Och vpå thet med köpmandz handlen, her effter något bättre och skickeligere tilgå måtte, Wele wij tesligeste och biude, att j Städerne ther köpenskapen driffwes, skole några gode trogne och förstondige män, med wårtt rådh och samtyckie tilskickes och förordnes, som wijdt theris eedt och ärhe på sådane saker gran acht och tilsyn haffwe schole, icke tilstädiendis, vtan aldelis affskaffendis, att the som täss förmögenheet icke äre, eller på sådane handel som köpenskapen kräffwer, något synnerligitt förstond haffwe, schole icke köpenskapen driffwe, Effther aff theris oförståndighet myckin skade och förderff, then menige man vpå komme kan, doch så att the fattige, som ther vdinnan förstånd wäll haffwe kunde, bliffwe icke för wildh eller wänskap skuld, aff the tilskickade, förhaffde och förmeente, Män hwar sådane sälskap som ther till icke dugelige äre, wille bliffwe bönder, eller och beflithe

sich anthen her inrikis eller vtrikis, att läre gode Embeter, wåre thet them sielffue och menige Rikit myckit gagneligere oc bättre, at vdi sådane måtte icke så många oskickelige och skadelige köpmän bliffwe, Therföre schole samme tilskickede gode män (som the och ther vm för oss till swars ware wele) her vdinnan acht och tilsyn haffwe, att sådant icke stadt, vtan aldelis affskaffett bliffwe, och Embeten mere vpkomma måtte, Så och them, som köpenskapen driffua och vtlendis seglendis wardhe, schole samme förskreffne tilskickede alffwarligen föreholle och läre, huru the sich både vtländis och her inrikis skicke och holle skole, med samme theris köpzhandell, att thet måtte gå någett skickeligen till, och att all skaden hängde icke alleneste her in på Rikit, them sielffwe och andre wåre vndersåter, som myckitt ske pläger.

Skall och icke her effther tillatid bliffwe, att hwar och en effther sin egin wilie, med allehonde warer, handle skall, vtan then som will ware en Krämere schall och altidt handle med kramgodz, En annen med annet slicht ehwadt thet heelst ware kan, som thet j anner land och Städer brukeligit är, Så och hwar och en Embetzman, med sitt ämbete skall vmgå, Jngen görendis then annen förfong eller fördärff, anthen Embetzmannen then annen j köpenskapen eller och Köpmannen Embetzmannen j sitt ämbete, wijd wårt straff och ogunst.

Wij förnimme och, att thenne många små skip, och skuther, både j Städerne så och allestedz vtt med siösiden j all Norlanden, Finlandh och annerstedz, en orsack giffwe, till then oskickeligheet som är j köpzhandelen, J thet att Borgere, Landzköpmän, Präster, Bönder, och andre som sådane små Skip och Skuther haffwe, göre inthet annet än segle mz sådane små Skip och Skuther, ladandis them med theris egit och annersmandz godtz, som the sielfwe wele, och löpe seden ther med hwart them hälst tyckis, med then del the offuer förbud, och med otilbörligit

landzköp, tilsammens slagget hafwe och tilhope köpt, ther egenom the andre lagelige köpmän fast förderffwede bliffwa, Therföre wele wij och biude, att sådane Seglation iffrå the hampner j Norlanden, och annerstedz jn til främmande land och Tyske Städer, så och iffrå Stocholm, och andre wåre Siöstäder med the ringe och små Skip, Skuther, och Båther, som skeer menige Rikit til fördärff, skal her effther ingelunde tilstadt bliffwa, vtan platt aflyste wara, Skal och j hwar och en wåre Siöstäder nampngiffwes, huru många eller store Skip til Siös vtrikis brukes skole, Och hwar någen ther öffuer dyrffwes att handle, skal haffwe förbrutid Skutan och godzet, Och vpå thet man wete måtte, hwad för warer, oc huru mykitt årligen her aff rikitt, och åther hijtt jn igen, förde och skepede bliffwe, Biude och befale wij, att vdi alle wåre Siöstäder, the warer som her aff rikit årligen vtskippes, så och hwadt som ther emott igen jnfördt bliffwer, eehwem thet helst, anthen inlendeske, eller fremmende tilhöre kunne, granneligen partzel iffrå partzel, beskriffwit och wägit bliffwe skall, och synnerligen för the orsaker skuld, att ingen j så måtte, skall driffwe någen hemelig handel andre til skade eller förderff, och opå thet hwar och en må wara sin tilbörlig handel bekänd, och icke stiälendis sin handel vtt och jn j landet driffwe, som mykit skee pläger, wijd sådane peen som tilförende sagt är.

Och vpå thet Rikit tässbätter bespisatt, och then dyre tijd, som nu en tijd lång warit haffwer, vdi alle ättende och andre köpmandz warer, affskaffett bliffwe måtte, Biude wij, att allehonde ätende warer, som är leffuendis Oxar och annen booskap, Tort och salt tunna kött, Smör, Flesk, Lax, åll, Finske gädder, Torsk, Ströming, Krampesild, och andre slijke ätende warer, schole på någen tijd förbudne ware, oc icke her aff Rikit vtföris, vijd thette närwarendis straff, som är, att hwilken ther medt kan beslagen warde,

och lagligen tilwunnen, miste warerne ee hwadt thet hälst wara kan, och ther til böthe Fyretije marck.

Wij förnimme och att Borgemästerne och Rådet j Städerne haffue plat ingen acht, tilsyn eller åttskilnat, hwem the giffwe Borgerskap, vtan slagge tilhope alt thet löse sälskap, the offwerkomma och til sammens sanke kunne, som intet haffwe wederwåge, eller någen synnerlig stadzens tunga drage, sättiendis them vdi theris och andre Borgeris huss, ther the vppeholle öllsälien och horekroger, ther och myckin Gudz förtörnelse skeer, med slösande, drickande och annen oskickeligheet, som och myckit förräderij, mord och tiuffnat, hoss sådant löst sälskap rådslåäss och bedriffwit bliffwer, thet doch nyttigere wåre, att sådant löst selskap, wåre vtt på bygden, och tiente bonden, så länge the något förwerffue kunde, eller och lärde något got embete, ther aff the sijn tilbörlige näring haffue måtte, Förtenskuld biude wij att j alle wåre Städer, och j Stocholm besynnerligen alt onyttigt folck, hwart år, några reser vtmunstrade bliffwa skole, på thet bönderne och bekomme någen hielp (ther öffwer sich mång man beklager stor brist haffwa) till theris åker och äng, och att sådane Gudz förtörnelse, och annen otilbörligheet, tilbaka och förhindret bliffwa motte, Huilckin sådana vtmunstriug eller affwisning icke hörig eller lydig wara will, vtan hemeligen eller openbarligen tränger sich åther j Staden igen vtan wårt förloff eller tillåtilse, then samme skal stå j bulthen, på wåre Slott eller Gårder, En Månedt eller Twå, görendis wårt och Kronones arbete, Samelunde the som sådane selskap åther sättie vdi theris huss eller gårder igen, när the ene rese tilförende vtmunstrede waritt haffwe, haffwe förbrutit Tridie delen j samme huss eller gårdh, vm the elliest ther vdinnan wår gunst icke åttniutendis wardhe.

Wij förhopes, och med Gudz hielp vtan tuiffuel förmode, att egenom sådane midel och wäger, som nu för-

talde äre, så wäll hoss wåre Vndersåther Borgerne j Städerne, som med Bönderne på Bygden, thet beswärlige och dyre köp, skall affskaffedt och botadt bliffwa, så att then ene öffwer then annen sich med skäl icke till att beclage haffwe skall, hwar elliest thenne wår stadga obrotzligen j alle måtte, hollin bliffwer, Therföre wele wij och biude att förschreffne wåre vndersåter Köpmännen j Städerne, the andre wåre vndersåter her j Rikit, nödtorfftеligen försörge och försee schole, med vtlendzske warer, them man årligen aff fremmende land haffwe måtte, Som är Salt, Humble, Kläde, och andre sådane nödtorfftige warer, att the och så j lijke motte, sådane warer, för en skälig betalning öffwerlathe schole, effter som hon tilbörligen kan wärderes, eller nu satt bleffwen är, Som wij och tesligiste samme wåre vndersåther på Bygdenne, biude och alwarligen befale, att the icke nu mere (seden thenne wår stadga giord bleff) än tilförende skee plägede, the warer som hoss them falle, Köpmennene förhålle schole, eller vtaff argelist mindre tilförning göre, Jcke eller stickendis them sådane warer fördyrt eller otilbörligen j händerne, på thet Köpstadzmennen theris handell tess bätter vtrikis ther med haffwe, och driffwe måtte, så frampt thet ene icke förhindre skal thet annet, Hwarföre råde, biude, och befale wij både parterne, att the sich på beggie sijder j thesse saker, effter tilbörligheet finne lathe, såå frampt några böter på thenne dyre tijd komma skall.

Och vpå thet sådant dyrt köp, som nu en tijd long warit haffwer, ändellgen förmidlet, och effther thet sätt, som här til nogsampt förtaldt är, måtte botadt och affskaffedt bliffwa, så myckit som thenne närwarendis tijdz lägenheet sich lijde wil, wele befale och strengeligen biude wij, att allehände warer, både jndlendzske och vtlendzske, vdi alle partzeler, effther som wij med wårtt Elskelige Ricksens Rådh, Adel, Borgere och andre wåre vndersåter som j förskreffne möthe j Arboga, församblede wåre, haffwe

ther vpå giordt en nampnkunnig och tilbörlig wärdering, som och then menige man j näst förlidin Distingz Marcknadt vdj Vpsala församblede, med en mund fliteligen begärede, och seden endrecteligen samtycte oeh beleffuede, Som är till then Tridie penning, effter som alle warerne, både jnlendske och vtlendzske, och j hwar landzende för sich, nu her til dagx gullit haffwe (snarest sagt) skal affslagit bliffwa, Män vpå spannemålen, effter han thet ene år eller tijdt, som thet annet icke altijd lijke myckin wexer, vtan stundom mere och stundom minne, som och j någre förlidne år, sommestedz ringe och sommestedz kleen spannemåle bliffuin är, kunne wij förtenskuld icke wäl något synnerligit affslagh eller wiss stadga göre på spannemålen, som wij oss och för then menige man vdi förnemde Distingz Marcknedt församblede, ther vm nog förmerkie lothe, oc besynnerligen effter han icke eller vdj alle landzändar her j Rikit like godh eller myckin j thenn framlidne sommar fallin, eller allestädz like gullitt haffwer, som han och icke eller her effther gelde kann, Doch vppå thet spannemålen lickwel, vdi ett skäligt köp bliffwe, och ther mett någott lijkeligenn handles måtte, Är så beslutid och samtyckt, att ifrå thenne tijd, och in till thes Gud fogar säden her näst her j *tässe landzender*[1]) aff jordene inkommer (effter som thet och aff then menige man j Vpsala samtycht bleff) thet köp vppå spannemålen wara skall, Som är, att En span korn, En span maltt, och En span Biugmiöll, hwar för sigh *En marck ortuger*[1]) gelle skal, En span Rogh oc en span Rogmiöl, hwar *Nije öre*, [1]) En span Hwete, och En span Hwetemiöl, hwar *Tije öre*, [1]) Jtem En span haffra en *halff* m:k *ortuger*[1]) på thet spannemålen icke emot Wåren och sädistiman, som her till skee plägar, jw högre och högre altidh vpstige skal, och then fatige ther egenom, at så sijn åker, förhindrat bliffwa motte, Ther

[1]) Det kursiverade inskrifvet i texten. Det följda ex. gäller Stockholms stad och län.

hwar och en wåre vndersåter, j thesse landzänder *her vppe*,[1]) sich effter rette måghe och skole, Biudendis och strengeligen befalendis wåre Fougter Befalningis män, och alle andre Förläningesmän, så wäll j köpstäderne som på bygdenn, vdi alle landzender, her j wårtt Konunge Rike, att the och såå grannelighenn öffwerwäge och skäligen ranszaka schole, hwad och huru mykit, hwar och en partzel vdi alle andre warer som värderes skole, effther hwars och ens landzendes legenhett, her til dagz gullit haffuer, och köpt och såldt är, ther effther warerne och nu altijd (beskedelighenn och rett then tridie penningh affslagin) gelle och man emellan köpte och sålde bliffua skole, Ther med och then ene tijdh ifråå then annen, både med spannemålen och alle andre warer, thes bätre schick och ordinantia må oc skall hollin, och jngen otilbörlig fördyrkan brukatt bliffua, vtan effter hwartt årss lägenheett, rätt och skäligen handlat warda, Är her hoss för gott och rådeligit anseedt och betenckt wordit, som wij och her med alwarlighen biude och befale, att vdi hwar landzende her vdj wårtt Rijke, opå en besynnerligh tijdh, som är om Thomeszmessen, eller någen annen beqwem tijdh, några godhe och förståndige män, aff städerne, såå och aff hwartt härede j samme landzende, ee hwar thet helst wara kan, församblas och tilhopa komme, som sådana saker ransake och öffuerwäge skole, och alle warer ther sammestadz, effter hwar landzendes läghenhett, tilbörlighen och skäligheen werdere, Och besynnerlighen vm årsswextenn, och huru spannemålen thet årett gelle skall, effther som best och lijdeligest wara kunde, och tidzens legligheet dhå lidhe wildhe.

Och medhan, vtan tuiffuell, käre vndersåter, egenom sådane midell som j alle sammens nu hörtt, och aff them som j Distingz Marcknaden församblede wåre, på alles eders wägna samtyckt bleff, alle warer både jnlenske och

[1]) Se föregående sida.

vtlenske, måge nest Gudz hielp (som sagt är) komme vdj ett bättre köp, hwilkit och så alle gott åtniutendis warde, Så will och förtenskuld rät och tilbörligit ware, Som wij och her med biude och befalle, att vdj like måtte, alle Embetzmänn vdj Städerne, och anderstädes, som man behöffuer att bruka, med theres gerningz lön, dagzlön och annen betalning på thet som sådant nu j thenne framlidne dyre tijdt vpstigitt är (vdi alle partzeler til then Tridie penning) her effter skole kortade oc affslagne bliffua som äre Gulsmeder, Scräddere, Skinnare, Skomakere, Kleensmeder, Groffsmeder, Kanne och Gryte giutere, Taskemakere, Bältere, Glassmakere, Snickere, Kniffuesmeder Kupperslagere, Plåtenslagere, så och alle andre Embetzmän, ee huru the helst nampn haffwa kunne etc. Så at vppåå alle sider motte rätt och lijkeligen tilgåå, Och hwar någen her emott görendis warder, och mere aff någen fordra eller trängie wil, anten aff sijtt ägitt empne giordt, eller och någen Embetzman för sin lön och arbete wille mere begära, än som nu sat är, haffwe förwerckat then förste rese han thet giör, och ther med beslagin bliffwer Tye marck, Then annen Tiugu marck, och j thenn Tridhie rese Fyretie marck, Sedhan om thet icke hielpe kan, och offtare ther till wunnen bliffwer, straffes såsom en olydigh vndersåte, och then ther all godh skick och stadgar niderslå och förhindra will.

Schal och såå vdj like motte j alle landzender, såå wäll j städerne som påå bygdenn, med allerhande tiäniste och arbetes folck, fulkompligen hollit och skickatt bliffwa, bessynnerligen efther the icke nu, som tilförende skedt är, såå dyrt behöffwe köpe theris vnderhåldt, och andre nödtorfftter eehwad thet helst wara kan, Såå att aff samme förnemde tieniste och arbetes folckz årslönn, Dagzlönn, eller weke lön j lijke motte och then Tridie peningh, effter hwars och ens landzendes lägenheett, affkortas skal, Then ther sich och ther med icke will benöye lathe, vthan

medh dyrere lön, någen öffwersättie eller beswäre, thenn samme skal öffwerantwordes wåre befalninges män pååwåre Slot och Gårder, och läggis j Tornet eller Kijstan til tess man widere med honom tilbörlighen handle kan, Som och tesligeste för then vägfarende man, med mat, öll och heste foder, skal hollit bliffwa, så well pååbygden som j städerne, och icke öffwer skääll och tilbörlighet sådant then wägfarende j hender satt eller förhögt sticket.

Szå haffwe j nu j längden, Käre vndersåter, aff tesse förschriffne artichler hörtt och förnummet, ändoch sådana beszwärlig dyr tijd, och andre plåger, menniskerne offte aff then alzmectighe Gud, för syndenes schuld opåå läggis, huilke the rette och szanskyldige orszaker her heme hoss oss äre, til sådana dyr tijd bådhe på spannemåle och alt annet, Tesligist j hurudane motte, sådana beszwäringer, genom gode midel och wäger, bettrede och affschaffade bliffwe måge, szå at man (när sanningen rätt szeyas skall) bekenne motte, att sådant och tesligiste szijtt rette vrsprung och begynnelsze haffuer hoss eder sielffwe, och för många mandz förszumelser och otriffwenheet skuld, Samalunde aff the oskickelige och olaglige landzköp, prångeköp och förköp, som bådhe pååbygdenn och j Städerne haffwer brukat warit, Ändoch wij offte nogh oss storlighenn beflitet och winlagt haffwe, att sådant motte bliffwa j tijd affstält, Thet och sååwäll hade skee kunnet, hwar wij någenn yttermere fridh och roligheet hade mott niute, och någen större lydne, hörsamheet, troheet, och trygheet, aff en part Rikesens vndersåter, som thet sich med rette bordhe, befunnitt, Vtan meden en partt aff vndersåtterne, haffwe j thenn motten sååföge gode rådh och förmaninger effterfölgt, vtan fast snarerne, alt thet wij j thesse saker eller andre, för alles eders och menighe Ricksens bäste skuldh, haffue welett stadga och skicke, är oss offte j then wärste meningh vttydt wårdet, och föge tack ther

vppå förtiänt, Therföre wij och her till, inthet mere haffwe ther till göre kunnit, som wij doch (thet Gud kenne) altijd gerne giord hade, och än nu göre wele, hwar j kære vndersåther (som tilbörligijtt är) wele oss hörsame och lydighe ware, och hielpe sielffwe medh till, hvar j szin städ, att thenne och andra sådana wåre Christelighe och gangnelige stadgar, motte aldelis stadige, faste, och obrutzligen holles, och then straffe, som ther emott ohörsamlighenn görandes och brytandis wårde, effter som j och menige Rickesens vndersåter, sådant offta aff oss begäratt och sielffue vtloffwatt, Och besynnerlighenn j fiordh j Samtingz marcknaden j Stregnes, som the dannemen ther tiistäde wåre, thet wäll j hog komme, som oeh j like motte altijdh och allestädz, bådhe för och sedhen, när wij, eller wåre godemän med eder och flere Rickesens inbyggiare handlet och talett, begärett, bewilligett och samtycht haffwe, Som och nu skedde j then nest framlidne Distingz Marknaden j Vpsala, ther then menighe man, med en mund thenne samme wår stadga beiakede, beleffwade och samtycte, vtloffwandis att the icke alleneste ther offwer holle wilde vtan och hielpe att straffe them som her emot någott brytendes warde, Opåå sådane alles eders samfelte och synnerlighe höge begiären, haffwe wij än nu tesse närwarende stadgar och påbudh till alle landzender her vdhj wårt Rijke vtgåå latijdh, som wij och her med genom thette wårt närwarande Konungzlige mandatzbreffs krafft och macht eder wåre vndersåther, alle Andelighe och wärdzlighe, wårt Rååd, Ridderskap, Adell, Lagmen, Häredzhöffdingar, Fougter, Befalningzmän, Prästmen, Borgmestere, Råådh och then menige man, både j städerne och påå bygden, icke alleneste wijd thesse föreskreffne vttryckte straff, Vtan och wijdh wåre hempd och högzste ogunst, alffwarlighenn biudhe och befale, Att j alle samfeltt och synnerlighenn, thesse wåre stadgar och påbud, vdj alle theres puncter, clausuler och artickler, fast och

vbrotzligen holla schole, Hwar och någenn j hwad som helst stand eller Condition han wara kunde, heremott hemeligen eller openbarligen handlendes worde, eller och genom någen gunst eller gåffwe, androm her emott att handle tilstäder, then samme skal effter sakens lägenheett vdj wårtt swåre straff förfallin och straffatt warde, Ther sich hwar och en effther retta måå, och för skada och fördärff tilware taga, Doch icke tess minne, wele wij oss her medh aldelis frijtt och förbehollit haffwe, att förandre, förmere eller förminske, tesse wåra stadgar och påbudh altijdh, wårt Rijke vndersåter och thet menige beste tilgode, effther tidzens och landzens lägenheett och som thet sich till thet bäste skicke will. och nödtorfften kräffwia kan, Och tess till yttermere wisse att wij thetta stadigt och fast wele hollit och fulkomnat haffwe, Late wij trycke wårtt Konungelige Secret her nedhan för thetta wårt Mandatz breff Som giffuit är vppå wårt Slot Gripzholm 4 Aprilis. Anno etc. 1.5.4.6.

Spår af sigillet finnes.

Gripsholm den 7 April

Till hr Georg Norman, Botvid Larsson och Clement Hansson, att de ransaka om Hans Skeppares borgen.

Riks-Registr. 1546, fol. 39.

Till Her Norman, Botuid Larsonn och Clemmet Hansonn, att the ransake huilke Hans Schepers Borgann äre för the Daler, han K. Ma:tt plichtig är. Datum denn 7 Aprilis a:o 46.

Wår synnerlige gunst tilförenne, Som eder well förtäncker Norman, Bottuid och Clemmet, att wij för nogonn tijdh seden, thenne Hans Scheper, efter hans ödmiuke anlangen och begären, nogre hundrede Daler försträchte,

Ther opå han oss sin bekennelse och förschrifning ofwerantwardede, så att han oss samme Summa Daler nw till nästkommende Pingzdagen, efter hans bekennelse betale wille och skulle, Så efter för:ne Hans Scheper will nu med försthe Schep gifwe sig ått Lijfland, och seger sig willie komma igen, innen för:ne Termijn är vthe, wethe wij dog iche huilke hans Löftesmän äre om samme betalning eller om wij i then motten med nögacthug borgan wäll förwarade ähre, Är förthenschuld wår willie och Befalning, att i yterligere ransake och förhöre wele, huilke the äre som hafwe giordt handsträckning för honom och om the nogot förmögne eller wisse äre för samme Borgann, huar i dhå förnimme oss i så motto well förwarade wara, måge i dhå lathe honom fhare sin koss, när honom synes efter samme betalning, ther vthinnen i wele achte och fordra wårt gagn och bästhe. Datum Gripzholm den 7 Aprilis a:o 46.

(Gripsholm) den 8 April.

Till ståthållaren i Åbo, Thomas Jönsson (Ryting), om försäljning till Hans Skeppare, borgare i Reval, af diverse varor emot andra som i landet behöfvas, dennes seglation till utlandet, m. m.

Riks-Registr. 1546, fol. 39.

Till Tomess Jönsson på Åbo, att han låther Hans Skeper bekomme så mykit smör och andre fhete wharur som han ther ifrå Slottedt well vmbäre kan, och hörer K. M:tt till, och anammer af honom igen Saltt och Kläde, och att han må fhöre med Schip eller Schuter thäden och till Tysland then trälast han ther köpt hafwer. Dog att han seer till huad för wharur han köper ifrå andre, att han icke blifwer tilstad att fhöre altt för monge Fhete warur her af Rijket. Datum denn 8 etc.

Wår gunst tilförenne. Weet Tommes Jönsonn att thenne Brefwijsere Hans Skeper, Borgere till Refle, hafwer oss her berättedt och tillkenne gifwit att han nu i förliden höstt med sitt Skip ladt med Saltt och Kläde kom ther hart in för Åbo, Och efter winteren kom honom så hastigt opå, så att han blef ther inne befrussin, säger han nu sig i midler tijdh hafwe mästhe Parthen af samme godz föryttredt och såldt Adelen och andre ther i landet för Trälast, then han nu strax i wåår achter att skepe vttöfwer till Refle, thu der doch wijdere förfare wiltt huru ther om är, Ther vttöfwer han och lofwet och förplichtedt sig att han innen Pingzten nästkommendes will åter komme hijtt in igen med ähn 50 eller 60 Lester Spannemåle, och andre faste wharur som her i Rijket tienlige och nyttige wara kunne, Och förthenskuld ödmiukeligen begäret och ahnlanget vtaf oss, att wij honom ther emot nogre fhete wharur att fhöre vtaf Rijket efterlåthe wille, Så kunne wij icke annet säije her om, vthan dher så i sanning befinnes kan, att han hafwer fördt fasthe wharur hijtt in i Rijket, och ähnnu framdeles mehre före will, som han her vttlofwedt hafwer, kunne wij well lijde att han må skepe fhete och andre wharur som honom tiene kunne aff Rijket igen, Dherföre om thu så noget Smör eller andre fhete wharur ther på Slottedt som oss tilkomme, och thu well vmbäre kann, äre wij tilfridz att thu vplather honom them och tager Saltt och Kläde igen, Dog så att thu ramer wårt bästhe i then mottenn, och icke skencker wårt bort som want är, Ther war förtäncht vthi, äre och tilfridz att han skaffer sig Skip eller Skuter, till att skepe then Trälast vttöfwer med som han säger sig hafwe köpt ther i landet, och om han köper nogre sådane wharur vtaf Adelen eller Borgerne ther i landet, att thu och wille hafwa ther itt opseende med så att thet motte gå nogot skäligen till med then handell och att vndersåterne finge fyllest och skääll för sitt, Så och om

nogre flere fremmende komme, att them icke för mykit efterlåtes att fhöre vtaf landet, Så motte i och ware förtänckte att theres handell i landet med all köp både på Jnlendske och vttlendske wharur, efter then Ordinantie och skick, som wij her i landet vprättet och bewilget hafwe, på thet itt bruk och itt sätt blifwer hollit. Ther thu weet hafwe att rätte tig efter. Datum ut supra.

Gripsholm den 12 April.

Till fogden Peder Kart, om Abraham Erikssons (Gyllenstierna) förläning af Juleta kloster med landbor, m. m.

Riks-Registr. 1546, fol. 40.

Till Peer Kartt, att efter K. M:tt hafwer vndt Abrahamson [ɔ: Abraham] Ericksonn Juleta Clösters gård med Dagzwerker och Landboerne som ther boo i Sochnen och är H. N. tilfridz att han och beholler mästhe Parthen af thet höö som ther är. Datum den 12 Aprilis a:o 1546.

Wår gunst etc. Weet Peer Kart, efter wij gunsteligen vndt och förländt hafwe thenne oss Elskelig tro Man Abrahamson [ɔ: Abraham] Ericksonn Juleta Clösters gård, thesligest Dagzwerker med alle för:ne Clösters Landboer som ther boo i Sochnen, så äre wij och tilfridtz efter han achter sättie sijne hester tijtt, att han och beholler mästhe parthen af thet höött som är, och Landboerne Höijedt och bärgede i Sommers på wåre wägne, så att thu icke gör honom nogot hinder i then motten. Ther rätte tig efter. Datum Gripzholm den 12 Aprilis a:o 46.

Gripsholm den 16 April.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, om Bengt Gylta m. m.

Riks-Registr. 1546, fol. 40 v.

Till Botwid om the tijender han skrifwer som thenn Frw Birithes karll på Reuelsta vttfördt hafwer. Om Bengt gylthe och Nils Ericksonn, och the andre tijender som Dirich von Hamborch vttkommit hafwer.

Wår gunst etc. Wij förnimme Botwed ibland andre tijender thu schrifwer oss till om hurulunde then Frw Birithes karll lather sig höre med nogre sielsinde tijender som han nidre i Småland förfaridt hafwer, och skole well tro att thet hafwer icke heller så mykit opå sig som går ord aff, allenest thu wille gruntligen förfare, huru han sådant bewijse kan, och elliest lathe hafwe acht på slijke Säller som före slijke tijender kring om landet, tilefwentyrs then Bengt Gylthe i Westergötland hafwer giordt honom vth på nogon annen grund och mening, ehuar thet bristher vth, efter thu well hört hafwer (: som wij iche anners tro, huru oährlige han för nogen tijd seden togh wår tienere Nils Ericksonn vtaf dage, vthöfwer thet att han motte sökie sin rätt, och tale på nogre godz ther nidre, som skulle ware kompne ifrå hans Slächt, och vnder Fremmende Mandz hender, Ther kom then gode Man Bengt Gylthe sielf tolfte then ther Nils Erickson gästhe, hem till en bonde, hardt wid Bengt Gylthes gård, och hade icke mong ord med honom för ähn han strax ihiäll skött honom, så att han blef ther liggendes, Och nu seden som wij tänckie kunne, hafwer han hollidt sig widh skogen ther nidre, och nogre med honom, och nu tilefwentyrs giordt vth thenne hanss Moders karll på kwanswijss,

och förer slijke tijender om kringh landet om then Matz Karlsonn och annet mhere, ändog thet kan ware så snart Bengt Gyltha han mhener, Och förthenskuld hafwe wij nu tin lofwen till then gylthehopen, efter wij icke heller mykit gott hafwe hördt af hans moder, som thu well förnummit hafwer vtaf hanss Schrifwelse hijtt in i landet, Derföre motte her tänckes nogott annet till, och så laget att then Fru Birithes karll som fhaar med slijke tijender motte blifue tilstäde till thess man kunde bekomme her wijdere beskeed om.

The andre tijender som thu af then Dirick van Hamborch förfaridt hafwer, kan well ske en part äre sann en part icke. Dog lathe wij thet så blifwe i sitt wärde, Men altt thet wij kunne hafwe wåre saker i god achting ther ligger macht opå. Datum af Gripzholm denn 16 Aprilis a:o 46.

Stockholm den 28 April.

Till borgmästare och råd samt borgarene i Gefle, att de få segla utrikes hvart de önska, men ej utföra koppar eller andra förbudna waror.

Riks-Registr. 1546, fol. 41.

Till Borgmestere och Råd och Menigheten i i Gäfle att the måge Segle huart them synes vttrijkes, efter theres näring, Dog att the icke vttföre Kopper eller andre förbudne wharur. Datum denn 28 Aprilis a:o 46.

Wår gunst tilförenne. Som i schrifwe och äre begärendes wår willie wethe Käre vndersåther om i måge bruke eder Seglation efter eder Näring och vppehälle som i tilförenne whane äre att göre, och till huilke af Städerne i segle måge, Så hafwe wij ingen Seglation eller redelig Köpmandz handell förbudit, vthen äre well til-

fridtz att i så well som andre Köpmän måge bruka Siönn hwart heden i wele och nogon fördeell hafwa kunne, huar i elliest eder Seglation så laga och skicka wille och kunne, att i nogon bätter skääll ther vttrijkes för the godhe wharur i her af Rijket före, ähn her till skeedt är, Och motte icke all eder skada eller winning her inne hoss Rijksens eigne vndersåter sökie och hafwe, Rijket till en dråpelig skada och förderf, som eders och the andre Köpmändz her i Rijket sedwane mäst altijd her till dagz warit hafwer. Men att i nogen Kopper, för synnerlige och skälige ordsaker skull, och andre förbudne wharur som vthi Vpsala i then näst förliden Distingz Marcknet om talet blef, vttrijkes före och skepe skole, wilie wij icke tilstadt, vthen på nogon tijdh förbudit hafwe, som wij och nu eder her med förbiude, på thet thenne beswärlige dyre tijdh som her vpkommin är, motte afskafet, och wårt bud och Mandat hollet och fulkompnet blifwe. Ther i eder efter rätte wele. Datum af wårt Slott Stocholm denn 28. Aprilis a:o 46.

Stockholm den 29 April.

Till sju riksråd, att inom viss tid infinna sig i Stockholm, för att deltaga i rådslag rörande det beramade mötet med Lübeckarne i Kalmar.

Riks-Registr. 1546, fol. 41 v.

Till Her Larentz Siggesonn, att han innan Dominicam Misericordias nästkommandes är her i Stocholm hoss K. M:tt, och berådslå om the Lybskes möthe i Calmarne. Datum denn 29. Aprilis a:o 46.

Wår synnerlige gunst tilförenne etc. Wij gifwe eder tilkenne Käre Her Larentz, att wij hafwe nu fått wår Brefdragere ifrå Lybke med the swar på wår Schrifwelse

som wij skickede till Rådet i Lubke i wintres, vthi huilke the bewilget hafwe att skicke nu till nästkommende S. Johannis Baptistæ tijdh theres fulmyndige Sendebud till wår Stad Calmarne, som wij begäret hafwe, huilke med oss och wårt Råd om the saker och ärender som ähn nu oss, och them emillen ofördragne stå ther sammestädz förhandle skole. Therföre wij och nu mästhe parten af wårt Råd som her i Vpland och Södermanneland närmest vid handene äre hafwe hijtt till oss förschrifwe latidt på thet wij med them tijdeligen och nödtorfteligen berådslå och förhandle kunne, huru samme handell bäst och skickeligest motte företages, så att Rijket och wij alle ther med belatne och förwarede blifua motte, weliendis förthenskuld att i och så med thet allerförsthe vthen all försumelse gifwe eder hijtt till oss, så att i till thet allersidzste äre her hoss oss i Stocholm then Lögerdagen näst för Dominicam Misericordias nästkommendes, som är then 8 Dagh Maij, Ther wij dhå med eder och the andre wåre gode Männ wårt Rådh handle och rådslå kunne om samme saker, och andre ahnliggendes Rijcksens ärender, som nu förhonden äre, och storligen macht opå ligger, Eder Gud her med Befalendes. Datum aff wårt Kong:e Slott Stocholm denn 29 Aprilis a:o 46.

Mutatis mutandis til Her Johan Turson
Her Knutt Andersonn
Swanthe Sture
Johan Olsonn
Lasse Turssonn och
Gabriel Christiersonn.

Stockholm den 30 April.

Till ståthållaren i Åbo, Thomas Jönsson, om åtgärders vidtagande med anledning af den svåra eldsvåda, som öfvergått Åbo stad, m. m.

Riks-Registr. 1546, fol. 42. — Förut tryckt af Arvidsson l. c. 7: 175.

Till Thomas Jönsson att han opå K. M:ttz wägne tilsäger the Borgere som nogot förmögne äre, att the blifwe qwarre i Åbo och bygge efter machten.

Jthem att han sampt med Erick Flemming berådslår huar bäst wore att flyttie Åbo stad. Datum den 30 Aprilis a:o 46.

Wår gunst tilforenne etc. Wij hafwe förnummit Thomas, huilken swår skada wår köpstad Åbo, med then Eldbrandt nu öfwer gången är, och att en part [af] Borgerne, som icke hafwe macht bygge, wele flyttie och försee sig till andre platzer, Dherföre thu begärendes ähr, att wij genom wår Schrifwelse them sådant förbiude wille, Så ähndog sådant skadeligit förderff oss ganske obehageligit är, kunne wij lijkwell inthet mhere ther till göre, efter giord gerning hafwer ingen wende, Men thet wij skulle mykit biude the fattige borgere, anthen ther att blifwa och bygge eller annorstädz, wethe wij icke huad rådh eller förmögenhet en part af them ther till hafwe kunne, efter them sådana oförseende och hastig wådha öfwergången är, eller och huad god lägenhet på then brände platz till nogon god Köpstad her efter wara kan. Dog med them som nogon förmögenhet ther till hafwe må thu på wåre wägne förhandla, att the blifwe tilstädes, och bygge huad the förmåge, till thess man sig wijdere om samme platz betänke kan. Wij hafwe och schrifteligen tilbiude latidt wåre vndersåter i Raumo och Vlfzby, att

the motte göre tilförning till Åbo med Näfwer, bräder, och annet huad the kunne komma åstad för en skälig betalning, Thet samme må thu och med flere af Fougdterne förhandle med Almogen i Vpland och flerestädz.

Som thu och begärer för tigh och Borgerne nogon vnderwisning, huru och på huilken platz Åbo Stad igen bygges motte, Så kan thu sielf tenckie, att oss icke well mögeligit är, nogot beståndigt ther om att handle eller vnderwijse, efter wij om then landzändes lägenhet så lijthet förfarne äre, hafwe icke heller mhere ähn ene reese waridt ther i Åbo, komme icke heller fulleligen ihug, huru lägligheterne sig ther begifwe, vthen alleneste så mykit, att oss behager then platz icke synnerligen mykit till nogon god Köpstad, Dherföre må thu med her Erick Flemming och flere gode Männ af Adelenn och andre i then landzenden, som thess förstånd hafwa, sielfwe ther om nogott till nogot rådtz och handelz wara, och vth med Siösijden, både i Rasborgz Lhänn, och flerestädtz ransaka och besee latha om ther icke nogon bättre och lägligere platz, Menige Rijket och synnerligen then landzenden Finland till gode finnes kunne, som både för Köpenskapen så och till nogon trygg Befästning skickeligen befinnes kunde, ähn ther Åbo nu legat hafwer, ther och tilfelle wore itt gott Slott hart hoss Staden leggie, så att then ene motte hafwe tröst och fasthet af then annen, seden motte man finne råd, att både the Åbo, Raumo och Vlfzby borgere blifwe tilsammens, att then landzenden motte hafwe en godh fast Köpstad för alle the andre, ther om må i på alle sijder wara till rådz, som för:uit står.

Men thet Borgerne i Åbo, för then skada skuld them öfwergången är, begäre förlosning med nogre af the Knechter ther ligge, kunne wij icke stort förundra, äre och icke obenägne att så skee må, Derföre må Mann finne huad rådh man kan, så att störsthe parten motte komma dedhen, och besynnerligen the gamble årspeningz Knechter, som

Botwid Larsson skickede tijtt Anno 44, och i the 3 Städer, som äre Åbo, Vlfzby och Raumo förlagde äre, som skole ware widh pass femptijo karler, kunne i som nu mustre och betale skole, ähnnu finne rådh till att mustre vth af the Månedtz Peningz Knechter till ähn fyretije eller femptije karler, då må i thet göre och lathe komme them vthi åhrslönn lijke med the gamble Knechter, Och the samme gamble årspenningz Knechter, och huad i nu ytermere kunne må thu och Hanss Claesonn lathe komme hijt vtöfwer. Men alle the andre Knechter som i Månedz besoldning bliffue måge förlägges i alle Städerne, huru i bäst kunne, Men the andre åhrspenningz Knechter, och the Smålenninger som ther i landet quarre blifue måge förlägges, somlige hoss Presterne och somlige på wåre Slott och gårder, så lenge thet sig försträckie kann till wijdere beskeed, Så kan man åther i then stad lägge till Vlfzby, Raumo och andre af Städerne ther i landet af the andre Månedtz Knechter som i Åbo nu ligge, thet mäste man kunde, så att thet fattige folck som är bränt för motte blifwe med sådane gästning förskonedhe, Men the andre Borgere som af branden ingenn skade lijdit hafwa, moge well holle nogre Knechter, efter machten och läglighetен. Ther rätte tig efter.

Och efter tijden nu tilstunder att Knechterne, både the som i Månedz besoldning äre, så och årspeningz Knechter som ther i Finland äre, theres betalning hafwe skole, Derföre förskicke wij thesse wåre tienere, Longe Anders Westgöthe, Longe Bengt, och Musterschrifweren Hanss Fläcktenstein (!) tijdt vttöfwer, som med tig och Hendrick Claesonn samme Knechter skole mustra och betale, och förskafe att wåre vndersåter både i Åbo och flerestädz theres redelige betalning bekomma måge, Hwarföre är wår willie och befalning att du skaltt wara vttöfwer Mustringen med, och holle emot för:ne wåre tienere som Mustre skole, gode och beskedelige KegenRegister

på alle the Månedtz Peningz Knechters betalning, som ther i Åbo Lhänn förlagde äre, och hafwer gran och flijtigt acht och tilsyn med, att wij icke i nogon motte försnellede blifwa vthi samme betalning, Så må thu och öfuerantwarda them af the Penninger thu hand emillan hafwer, så mykit så alle the Peningz Knechter dher i Finland äre, kunne blifwe afbethalede med, efter wij med them inge Peninger nu tijtt oftere skicke, Dog så att tilförenne till thet nögesthe och rätt afräcknet blifwer mykit ther opå löpe will, så att thu icke flere Peninger lefrerer them som mustre och betale skole i hender, ähn ther till behöfwes will, Huad vttöfwer blifwer, och annet huad oss tilkommer och hijtt vtöfwer skickes skall, må thu latha komma in på wårt Skip Vglann som thin mening ähr, latendes thet seden well förwaret hijtt vttöfwer komma thet försthe thu kant, Men the åhrs Penningz Knechter så monge ther i Åbo Lhän, både i Städerne och hoss Presterne förlagde äre, må thu, och flere wåre Fougdter på Slotten och på gårderne hwar i sin befalning, sielfwe betale theres Walborgemesse lhönn lijke som the finge i Jules, Och holle ther vttöfwer beskedelige Register som i och her till giordt hafwe, skickendes oss seden hijtt vttöfwer wisse och rätte Register af samme befalning och hwar folket förlagde äre eller blifwe kunne, Ther rätter eder och effter.

Som thu och schrifwer att wij nogon skada på wår Spannemåle och annen Fethalie ther i Åbo, som Jsack Nilsonn hafwer latidt komma tijtt fått hafwe, så kunne wij föge tack wethe, huarken Jsack eller andre i then motten, all then stund ther öfwer heele landet en sådane öfwermottens stor hunger och otijd är, att alle man rope fastt efter Spannemåle, och synnerligen nu, meden the hafwe så lijthet att såå theres Åkrer med, motte i samfeldt hafwe warit till rådz, länt och vndsat wåre fattige vndersåther ther i landet som hafwe hafft thet

behof för en skälig och wiss betalning in till höstenn, förundre theslikest icke lijthet att J alzinthet wele sielfwe tänckie huad för nödhen wara will, vthan Mann schall altt Peka på för eder med fingeren, huad i her nästt bestelle skole, och när i icke altijdh hafwe wåre Bref eller muntlige Befalninger för edher, Dhå will man inthet heller achta huad som göres eller beställes skall, snarest sagdt i wele her näst (: skole wij tro :) icke gå twert öfwer een wägh på wårt bästhe, med minne i skole hafwe wår synnerlige Befalning ther opå, som och nu med samme wår Spannemåle skeedt är, att i heller hafwe latidt honom vpbrenne eller elliest förderfwes, ähn att i hade weledt söckt wårt bästhe med honom och vndsat wåre fattige vndersåther som nödtorftige waridt hafwe, med minne wij eder högtijdeligen ther om tilschrifwa eller muntligen befale skulle, Sådant wäsend behager oss föge, såge och gerne att i annorlunde täncktе och skafede wårt gagn och bästhe, ändog i hafwe icke altijdh wår Befalning eller schrifwelse så propret för eder. Om then skade Kyrken fått hafwer, kunne wij icke annet sware till, vthen att Bispenn och Capiteledt måge handle med alle Sochne Presterne ther i landet, att the äre förtänckte, och lathe komme till samme Domkyrkie bygningz behof en tridie part af Kyrketijenden, huar ifrå sitt gäld, efter the Bonde Kyrker äro nu så well bygde, och widh macht, att the well vmbäre kunne nogon part af Kyrketijenden på itt åhr eller 2 tilgörendes, Men dhet wij skulle ytermere förtinge Almogen om sådana hielp, kan föge behöfwes, efter samme tridie eller fierde dell ther af landet will iw förslå en god deell.

The Prebende gårder thu schrifwer om, kunne wij föge sware till, vthen then ther will bygge, han må bygge efter machten. Den dher icke will, må lathe bestå till thess man wijdere får betäncke sakenn. Datum Stocholm denn 30 Aprilis a:o 46.

Tu må och well Tomes förschrifwe en Rothe af the Månedz Peningz Knechter ther i landet blifwe, till Olof Trottesonn opå Ålandt, tilbiudendes honom opå wåre wägne, att han samme Knechter beholler hoss sig ther på Slottedt, eller och förlägger them hoss Presterne om the tilförenne inge hafwe, Thet thu så bestyre wiltt. Datum ut in literis.

Stockholm den 1 Maji.

Till biskop Mårten (Skytte) i Åbo, att konungen anslagit tredje- eller fjerdedelen af kyrkotionden i Finland, under ett eller två år, till domkyrkobygnaden i Åbo.

Riks-Registr. 1546, fol. 47. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c. 7: 181.

Till Biscop Morthen, att K. M:tt hafwer vndt till Åboo Domkyrkies bygning på itt åhr eller tw tilgörendes Tridingen eller then Fierde part af tijenden som faller på Sochnekyrkernes deell ther i landet, eller the Peninger som samme tridie eller fierde part af för:ne Kyrkernes tijend kan wara såldt före. Datum denn 1 Maij a:o 46.

Wår synnerlig gunst tilförenne etc Wij hafwe förnummit af ederss Schrifwelse Biscop Morthen, huilken stor skade eder och the andre fattige Männ wåre vndersåther i Åbo, Sammelunde Domkyrken ther sammestädz, vtaf then grufwelige wådeld öfwergången är, Thet gud kenne wij nödigt och ogerne hört hafwe, kunne doch inthet mhere ther till göre, efter giord gerning hafwer ingen wende, Dhet i och lathe förstå, att Domkyrken så ilde skamfäret ähr, och machten ringe att hielpe henne vp med taak och annenn nödtorftig bygning igen, Begärendes förthenskuld att wij nådeligen wille någon hielp och vndsätning till för:ne Domkyrkies vpbygning efterlathe, Ther till wij och icke obenägne äre, Dog på thet then Menige Mann ther i landet,

besynnerligen för then dyre och beswärlige tijdh skuld, som ther nu på färde är, motte ther med förskonede blifwe, synes oss lijkast wara, att sådann vndtsettning tages af Kyrketijenden, som wij och till samme Domkyrkies vprättelse och bygning på itt åhr eller tw tilgörendes vnne och efterlåthe wele, tridingen eller then Fierde part af tijenden, som allenest faller på SochneKyrkernes deell ther i landet, eller och the Peninger som samme tridie eller fierde part af för:ne Kyrkernes tijend kan wara såld före, ther med samme bygning thess bättre fordrat och vphulpen blifwe motte. Thet wij och förmode well tilräckie och förslå skall, Så måge i och handle med Presterne och Kyrkewerenderne som sådana tijende i Befalning hafwe, att the lathe samme, eller och Peningerne the hafwe fått therföre, komma till Domkyrken, Så måge i och flere gode Männ som ther wid Domkyrken äre, täncke till att samme hielp så anlagd blifwer som thet sig bör, och wij nu gunsteligen efterlåtidt hafwe, icke vthi nogon annen fåfeng nytte förspiltt, förty wij wele och med tijden wethe ther beskeed och vnderwisning om, huru med samme hielp handlet blifwer. Ther i eder efter rätte wele. Datum Stocholm denn 1 Maij a:o 46.

Stockholm den 1 Maji.

Till konung Christian (III) i Danmark om de religiösa striderna i Tyskland och Sveriges stränga vidblifvande vid den evangeliska läran.

Efter originalet på papper i kongl. danska Riks-Archivet i Köpenhamn.

Vnnsere freundlige dienste vnnd was wir sonstent viel mher liebs vnnd gouts vormuegen beuhor Grosmachtiger koning freundligr lieber Schwager Bruder vnnd Nachpar, E L schreibent des Datum Silkenborch ahm

achten Aprilis jegenwurtigs jar, ahn vnns lautende, haben wir entphangen, vnnd sein jnhalt freundliger guther meynung eingenohemen, vnd weren gantz genaigt, darauf E L itzmals mith schliesliger andtwordt zubejegnen, Dweil aber die sachen vnsere Reich jns gemein mith ahntreffende, vnd wir also onnhe deroselbtigen vnd vnserer Redte Radts erfurdernt jn vil E. L. mihr grundtlich zubeandwurten, vnd darjnnen fur vnns schliessen konnen, So wollen wir E. L. nicht vorhaltenn, Das wir jn vnseren vnd vnsers Reichs sachenn, ahn vnns vnnsere Redte vorschreiben werden, vnd wollen alsedan solch E. L. schreibendt beid der Stendt der Cristligen vorainigung gemuedt, der Reuisation vnd alles ander darjnnen vormeldet, denselbtigen vorhaltenn, vnd darauf nach gehalten rads enthschluess E. L. mith freundlige andtwurdt bejegnen, Vnnd alsedan E. L. jn sachen die heilig Religionn vnsern waren Cristligen glaubenn belangendt hiebeuhor jegen denn Stenden der Euangelischen vorainigung vnser gemuedt je wol vornohemen, Also auch wollen vnnd werden wir hinfurter vnd wie alweg, als ein Cristentlich midtgeliedt bei der Cristlichen waren vnd raijnen Lahr, vnd den Cristum so vns durch die Cristliche vnd Apostolische Lahr warhaftiglich vorkundigt vnd gepredigt wirdt, mith hulf des almechtigen nebenst vnsern Reichen bestehen pleiben, Vnd alles das jenig was zu gots eheren, vnd furderung vnsers Cristligen glaubens vnd der heiligen Religion, wie vnser gemuedt je vnd alweg, gewesen, vnd wir auch nicht ander gestalt erspurt, gereichen mag jmselbtigen haben wir anhero ahn vns wie godt lob ahm hellen tage zuersehen nichts erwinden lassen, Ob got wil sol avch gleichfals ahn vns kein mangel erfunden werden, Das wir e L freundligr guter meijnung, also itzo zur andtwurdt nicht haben pergen wollen, vnd seind E. L. alse vnserm freundtligen lieben Schwagern Brudern vnd Bundtsvorwandten viel wilpherig freundtschaft zuerzeigen vrputig, Datum vf vnserm ko:n

Schlos Stockholm ahm ersten tag Maij Anno etc jm xlvj:ten

Gustaf von gots gnaden zu Schweden der Gotten vnd wenden etc Koningk.

E: L: g: Bruder
Gostauus mp. [1])

Utanskrift: Dem Grosmechtigenn Furstenn vnserem Freundlign liebenn Schwagerenn Brudern vnnd Nachparnn herenn Cristiann zu Dennemarckenn Norwegen der Wendenn vnd Gottenn Konige, etc Hertzogenn zu Schlesweig Holstein Stormarnn vnd der Dithmarschenn, Grauenn zue Altenburgk Vnnd Delmenhorsth

Spår af sigillet finnes.

Stockholm den 5 Maji.

Till Michel Helsing, att utlemna malm till smältaren Hans Bartels för probering.

Riks-Registr. 1546, fol. 47 v.

Till Michil Helsing att han lather then Hanns Bartelz bekomme så mykin af then Ladugårdz Malm och alle andre nödtorfter, som han opå 3 wekor eller en Månedt long kan lathe Probere. Datum denn 5 Maij a:o 46.

Wår gunst. Wett Michil att thenne wår Tydske Smeltare Hans Bartelz, hafwer gifwit oss nogonn Mening före om then Malm, som ther i Ladugården tagin blifwer, så att med then Smeltning han ther opå pröfwa och bruka will, mener sig kunne göre både Sölfwer och Kopper ther af, efter Malmen i sig sielf håller bägge delerne, som han yterligere sielf tig vnderwijse skall, huru hans Mening är

[1]) Underskriften egenhändig.

i then motten, Hwarföre är wår willie och biude tig, att thu lather honom bekomma så mykin af samme Ladugårdz Malm och alle andre nödtorfter, att han kan försöket med på 3 wekor eller till thet längsthe en Måned tilgörendes, lathendes honom och så hafwe maatt och öll ther af wår gård så länge han thet besteller, Och när så fierren kommer, att han hafwer fått Sölfwedt och Kopperen åttskildt, Då må både thu och han försegle samme Sölfwer och Kopper vthi en lijthen Posza, skickendes thet oss seden tilhonde, Så wele wij sielfwe lathe ythermere försökie och Probera om samme sölf eller Kopper, eller nogot gull som en part mhene, och lagat så att thet motte wäll och troligen bestelt blifwe, som thu wilt göre thet oss liuft ähr. Datum Stocholm den 5 Maij a:o 46.

(Stockholm) den 8 Maji.

Till Matz Skrifvare, att lemna Bertil Polack 50 mark ortuger emot qvitto.

Riks-Registr. 1546, fol. 47.

Till Matz Schrifwere att han lefrerer Bertill Pålack 50 m$\frac{1}{2}$, och anammer en wiss qwittering af honom. Datum denn 8 Maij a:o 46.

Wår gunst tilförenne etc. Weett Matz Schrifwere, att wij thenne wår vndersåthe Bartill Smed för han[s] trång skuld, hafwe vndt och efterlåtidt honom till lhäns femptije mark ortuger, för huilken Summa han för oss arbethe skall, Hwarföre är wår willie och Befalning att thu försträcker honom samme för:ne femptije mark ortuger och anammer vtaf honom en wiss försäkring, att han anthen lefrerer oss for:ne Summa igen, eller och förtiäner oss samme Summa af med sitt Handwärke. Ther rätte tigh efter. Datum denn 8 Maij a:o 46.

Stockholm den 8 Maji.

Öppet bref för Hans Olsson i Hedemora på en ödesjord vid Bispbergs grufva.

Riks-Registr. 1546, fol. 48.

Öpet Bref för Hans Olssonn i Henemora på itt Bodeland benempdt Kullatorp, liggendes wed Besbergz Grufwa, som länge hafwer legat öde, Dog skall han göre ther skat af. Dctum denn 8 Maij a:o 46.

Wij Gustaff etc. Göre wetterligit, Att efter wår vndersåthe Hans Olsson i Henemora hafwer vnderdånligen latidt gifwe oss tilkenne om itt bodeland som lenge hafwer legat ödhe, benempdt Kullatorp, liggendes wed Besbergz grufwe, som tilförenne vnder S. Laurentij Prebende i Westerås legat hafwer, och oss efter Westerås Recess på Cronones wägna tilfallit är, huilket ödes bodeland för:ne wår undersåthe begärer igen att optage, byggie, fijkie och fhare, hwilket wij af wår synnerlige gunst och nådhe vndt och efterlåtidt hafwe, som wij och nu med thette wårt öpne Bref vnne och efterlåthe att för:ne Hans Olsonn samme förschrefne ödis bodeland optage, och så länge niuthe och beholle och bruke må och skall, som han oss [och] Cronon then tilbörlige rättighet och annor tiänst ther af göra kan, som gode beskedelige och owilde Männ med Domeren eller Häredzhöfdingen ransake och lägge kunne att ther af gå bör, Hwarföre biude wij wåre Fougdter och Befalningzmän att the icke i nogon motto göre honom her emot hinder, platz eller förfång widh wår ogunst. Datum Stocholm den 8 Maij a:o 46.

(Stockholm) den 9 Maji.

Till riksråden Sten Eriksson och Gustaf Olsson om deras uppdrag till bönderne i Vestergötland.

Riks-Registr. 1546, fol. 48 v.

Till Her Steen och Göstaf Olsonn att K. M:tt sender till them så monge H. N. Präntede Mandater, som Lhänen och Fögderijn i Westergötland äre, och att her Göstaf, huar her Steen är deden dragen, wille sende och vttskifte them. Latius in Conceptu. Datum den 9 Maij a:o 46.

Wår synnerlige gunst tilförenne etc. Wij hafwe fått tin Schrifwelse, Käre Steen, vthi huilke thu gifwer tilkenne, att her Göstaf Olsonn och thu hafwe tinget med Bönnderne ther widh grentzen och med Borgerne i Lödiszö om Köpenskapen och thenne dyre tijdz afskafning, Ther till alle Man sig welwillige hafwe befinne latidt, Som och Borgerne i Lödisze hafwe förenet sig, huru ther hoss them handles skall, efter som the Register thu oss nu sendt hafwer förmäle, Så gifwe wij eder käre Steen och Her Göstaf samfeltt her med åther wårt sinne och Mening tilkenne, att huad i så motte handlet är, behager oss icke ilde, gifwe gud, att the gode Lödisze och andre Vpstädz borgere, så och Almogen i then Landzänden wille så wisseligen sielfwe holle och efterfölge huad som för theres eigen welferd och bästhe i then motten skedt är, som wij för wår Personn och flere gode Männ med oss thet gott och troligen meendt hafwe, så förhoppes oss näst gudz hielp, thet skulle well blifwe bätter Köp både ther i landet och flerestädz her i Rijket på alle warer Jndlenske och vttländske, ähn her till warit hafwer, och mykit gott mhere efterfölge, och hafwe nu förthenskuld latidt wåre öpne Mandatz bref om samme han-

dell nogot annerlunde både med strafet och nogre fleere Artikler förbättrede vthi Prentedt vttgå, än som samme Mandater först när thu Sten Eriksonn och Peder Bragde droge ifrå oss i wintres, stälte och författede wore, Och sende nu eder samfältt her med så monge af samme Prentedhe och förseglede Mandater tilhonde, som alle Lhänen och Fögderijn äre öfwer altt Westergöttland, Wermeland och Daall, Hwarföre är wår willie och begären att i Käre Her Göstaf, huar Her Sten Ericksonn för ähn thesse wåre bref indkomme, vpdragen är, med thet allerförste wele försende och vttskifthe samme Mandater till hwart Lhän eller Fögderij vth, efter som vthen på them schrifwit står, Och ther hoss tilschrifwe alle Fougdter och Förläningzmän, att the hwar i sitt Lhänn eller Fögderij med Häredtzhöfdingen ther sammestädz, och flere gode Männ som thess förstånd hafwe, samme wåre Mandater, flijteligen rätt och beskedeligen för then Menige Mann läse och förkunne lathe, och ther hoss huad som behof giörs med munnen nödtorfteligen vttydhe och föresäije, Thesligest att i och the wttöfwer samme wåre Mandater med störsthe flijt alfwarligen holle, så att huad nu stadgat, öfwertaledt och beslutedt är, motte och så fast och obrotzligen hollet och fulkompnet blifwe, Så må i och tilbiude them att samme Mandater blifwa tilstädhe liggendes well förwaredhe vthi huart Fögderij eller Lhänn, så the icke blifwa förförde eller nogre enslige Personer sig them allenest tilägne eller vnderslå, på thet then Menige Mann måge altijdh, när behof giörs, samme Mandater för sig läse lathe, lathendes förstå theres innehold och rätte Mening, thesligest huru the sig i thesse saker holle och skicke skole, och wethe tage sig till ware för theres skade och förderf. Så är och mott ähnden i Mandatet nogre thome rum eller spatia satte, huilket skedt är för then ordsak skull att när i med then Landzendens Jnbyggere öfwer ens kompne äre, hwad Spannemålen i thette åhr,

in till thess gud foger säden här näst af Jorden kommer, man emillan köpes och sälies skall, så må och wärdet af huart slag för sig på the samme Spatia inschrifwit blifwa, huilket her vppe hoss oss icke skee kunde, efter man om thet Köp ther stält är, eller then Landzändens lägenhet i then motten icke nogon synnerlig beskeed eller rätt vnderwisning hafwer, Derföre må thet blifwa ther nidre hoss eder beställt.

Så är och yterligere in Summa wår Mening om köpenskapen, Käre gode Männ, hwilket i och alle wåre vndersåther i then Landzänden och synnerligen Borgerne som köpenskapen drifwa alfwarligen föreholla wele, att som Mandatet inneholler skall then tridie Pening af alle wharur, efter som the nu i thesse förlidne dyre tijder gullidt hafwe, afslagit blifwa, att köpmännen wele förthenskuld lage theres köpz handling och winning ther efter, och icke köpe dyrere in, huad deell the sälie skole, ähn som the kunne tijde eller gifwe sådana köp opå, som nu sagdt och wärderat är, Men thet the kunne bekomme lättere köp, och seden tijde ringere köp thet blifwer them icke förtagit, wele the och dyrere köpe in, dhå måge the sielfwe stå efwentyret och lijdhe skaden, men dyrere skole the icke säliedt ähn nu sagdt är och Mandatet inneholler, wid thet straf och Peen som ther hoss förmält, Ther i och alle andre wåre Befalningzmän wele lathe hafwe grann och nöge tilsyn med, och ther vttöfwer strafes huar sådant ohörsamligen öfwerträdis.

Wij förmärkie och att the Lödisze Borgere vttlofwet hafwe att lathe tw af theris bästhe Skip löpe åt Bråwasen eller Lisboon i thenne Sommer, hwilket wij gerne höre, som wij eder och allom them som seglatzen och köpenskapen bruke, her med högeligen biude och förmane, att the för all ting wele beprise och winlegge sig att före hijt in j Rijket thet mästhe saltt the bekomme kunne, På thet man icke vthi thesse Östriske Städer altt thet Salt

Rijket betarfwer, åhrligen och altijdh efter then dyreste Pening, som her till skedt är, hempte skole. Och tuifler oss inthet, att när the Lödisze Borgere wele skafe sig Saltt i förrådh, så thesse Stocholmz och andre Köpmän her vppe motte wethe sig förwaredhe, att the finge Salthet för itt skäligit wärde i Lödisze, seglede the så gerne och ähn heller till Lödisze, och förde them the gode wharur i hender, som her vppe i Landet falle, än the skulle skepe sådane wharur altijd till thesse Östriske Städer eller annorstädz, kunde man nogon slijk handell på finne, då wore thet Rijket itt stort gagn som i sielfwe täncke kunne huru ther om är.

Och efter wij förnimme att til wårt Skep Barcken ingen god redskap är, och beträste för then skuld ingen reese med samme Schip, som i thet achtedt hade, göre lathe, med minne thet kommer till all redskap ny, Så kunne wij och well tencke, huru ther om är, wore icke heller gott att man skulle så wåge Skip, godz och folck på falgatunn, Men efter wij förnimme thenn Hollender will tage samme Skip i wärdet med förb:de 320 Daler, Så äre wij tilfridtz, att i lathe honom bekomma samme Skip i wärdet för thenn för:ne Summa, huar i ingelunde kunne kommet honom dyrere i händer, ther om i eder dog till thet flijteligesthe winleggie wele, och besynnerligen för then ordsack skuld, som i och well sielfwe wethe att i fiord blef them för samme Skip budit i Hålland 500 Köpmandz gyllene, och huad honom seden på the 571 Daler han begärer tillöpe kann, the hundrade Daler med jnräcknet han fick af Landet med sig, them må i finne rådh till att skafe honom, wij wele åther med thet försthe lathe betale eder samme Summa igen, J måge och ähn nu ytermere handle med theres fulmächtige, om ther icke stodhe nogot bätter köp ähn nu förslagit är tilbekommandis, efter thet är itt ganska lijthet Skep för store Penninger, hwad i nu wijdere her om förhandle kunne, thet lather oss förstå,

Dog wele wij ogerne lathe komme oss samme Boijert ifrå händenn, Och sende wij eder her med samme Certificater och Missiue tilhonde, till thess i med honom om köpet öfwer eens kompne äre, när thet skeedt är, må i beholle både the breff hoss eder, och framdeles skicke oss them tilhonde igen, och lathe ther hoss quittere eder för betalningenn och altt ytermere tiltall om samme Skipz betalning.

Om then Leigde på Bengt Gylthes wägna, kunne wij inthet annet sware, vthen att så long Dag som Nillss Ericksonns som döden leedh Fader och flere Målzägenderne honom gifwendes warda, såå long Dag eller Legde må thu och tilsäije honom på wåre wägna, Wijdere kunne wij icke lathe oss in med honom, efter thu well weest att han hafwer giort oss stort hofmodh och fortreet, hwilket wij honom icke så slätt eller till förgäfwes skäncke kunne. Datum Stocholm ut supra.

(Stockholm) den 13 Maji.

Till Erik Skrifvare om olika ämnen.

Riks-Registr. 1546, fol. 51 v.

Till Erick Schrifwere, att han och Tordt Schrifwere drage till Skäninge och ransake the Jordebref ther äre, Latius in Conceptu. Datum den 13 Maij a:o 46.

Wår gunst, Wij förmärke af titt Bref Erick, att thu hafwer kändz wid the godz som Hans Tursonn i Söderköpung oss oplatidt hafwer, thesligest thet Retteredöme som Tord Schrifwere hade wederkäntz ifrå Wastena Clöster, och wåre Föräld[r]er ther vnder gifwit hade, Så behager oss att så skedt är, Ähr och nogon deel anthen vttiorder eller annet samme gårder ifrå gångne, Dhå kunne wij lijdhe att thu bruker rätten med them som sådana äger

them afhändt hafwe, och winlegger tig att Landboerne motte få them igen, synnerlige så mykit som the kunne finnes hafwe rätt och skäll till, Wij äre och tilfridtz, att thu och Tord Schrifwere drage till Skäninge och ransake the Jordebref ther äre, och synnerligen om ther nogre bref på nogot godz eller ägor finnes, som wåre framlidne slächt ther vnder gifwit hafwe, att wij samme Bref tilhonde bekomme motte, J wele och tencke till och handla nogot troligenn med samme Bref, att the icke blifwe förryckte, aller androm i Henderna gifne, med minne sådant med wårt samtycke och tillatelse skedde. Som dhu och lather förstå om Erick Månsonn som hafwer anammat till sig then gamble Syster Mäckteles godz, som hafwer ther warit ingifwen i Clöstret, will dog inthet hielpe henne som han vttlofwedt hafwer, Schall thu wethe att wij icke ähnnu tilsinnes ähre befatte oss med samme hennes godz för ordsak skull, Men så myket wele wij göre, som wij och nu hafwa latidt tilschrifwa för:ne Erick Månsonn, att han skall lathe henne bekomma sitt skälige vnderholl i hennes lijfztijdh, efter han sig tilägnet hafwer hennes godz och hafwer ther af nytten och opbördenn. Huar thet icke hielpe kann eller han i then motten beswärer sig, och hon sådant för oss warder klagande, så hafwe wij tilfelle att göre annet ther till och lathe handle med henne om samme gård.

(Stockholm) den 13 Maji.

Privilegiibref för köttmånglarne i Stockholm, att på landet i närheten af Stockholm uppköpa kreatur, utan att detta skall räknas som landsköp.

Riks-Registr. 1546, fol. 52 v.

Öpet Bref för Kötmångerne i Stocholm att the frijtt motte fhare vth på Bygden på bägge sijder Södre och Norre om Stocholm, tuå Mijler när Nyköpung och 2 Mijler när Vpsala, och köpe allehanda quik boschap, Dog att the vttgöre then rättighet, som the för sådane frijhet åhrligen pläge vttgöre. Datum ut supra.

Wij Gustaff Med Gudz Nåde etc. Göre wetterligit att wij af wår synnerlige gunst och nåde, och på thet nödtorftig bespisning med färsk Köttmaat vthi wår Stad Stocholm för en skälig betalning icke fattes motte, hafwe vndt och tillåtidt, som wij och nu med thette wårt öpne Bref på nogonn behagelig tijdh, synnerligen så lenge wij oss wijdere ther om betencke kunne, vnne och tillathe att thenne Brefwijsere Olof Jepsonn Köttmånger och borgere vthi för:ne wår Stad Stocholm, så well som flere hans Embetz bröder, må och skall obehindret fhare vth på bygdenn på bägge sijder Södre och Norre om Stokholm, hwart honom synes, och på 2 Mijler när Nyköpung, och sammelunde så när Vpsale på then annen sijden att köpe och före till förb:de Stocholm, Oxer, Köör, Fåår, Lamb och annen quick boskap, huilket han ther seden slachte vttmångle och sälie skall aldeles i så motte, och för thet köp som ther på satt och giordt ähr, icke drifwendes elliest nogot annet olagligit eller förbudit Landzköp, ther han eller the andre framdragendes warde, eller i nogon motte handle emot wårt vttgångne Mandat, vthen alle mäst

som sagdt är, lefwendes boskap efter motteligheet att vpköpe, wid then plicht som i Mandatet förmäles, ther opå wåre Fougdter och Befalningzmän flijtig acht och tilsynn hafwe skole. Hwarföre biude wij alle som för wåre schuld wele och schole göre och lathe, synnerligen förb:de wåre Fougdter och Befalningzmän, att the i så motte, som förre sagdt är, för:ne Olof Jepsonn Köttmångere eller the andre hans Embetzbröder ther the färdes efter sådana boskap, her emot inthet hinder eller förfång göre, Så skole och för:ne Köttmångere i Stocholm för sådana frijhet redeligenn och ährligen vttgöre then rättighet hijt till wårt Slott Stocholm, som the her till dagz hafwe whane waridt, Ther sig huar och en efter rätte må, Datum ut supra.

Stockholm den 14 Maji.

Tillåtelsebref för Anders Persson att upptaga och bebygga Långeboda hemman i Fellingsbro s:n, Nerike.

Riks-Registr. 1546, fol. 50 v.

Förschrift för Anders Personn till Nilss Tulesonn, att han må optage Longeboda hemen, dog att han bygger ingen till meens. Datum denn 14 Maij a:o 46.

Weet Nilss Tulesonn, att thenne Brefwijsere Anders Pedersonn hafwer her hoss oss warit och oss ödmiukeligen bedit och tilkenne gifwit, att han gerne bygge will och optage sig itt Hemen benempdt Longeboda i Felsbro Sochnn, som och tilförenne itt gammalt säthe warit hafwer, huilket wij honom och så gunsteligen hafwe vndt och efterlåtidt, att han ther i försthe trij åhr må och skall skattfrij bygge och boo, huar han elliest nogot flijtig ware will, Dog må thu hafwe med honom her vthinnan itt opseende, att han i så motte icke bygger nogon annen för-

när eller nogon bolstad ther nästt liggende, som är Finåker eller andre till skade är, till Åker, Äng eller annen skälig och nödtorftig. Ther thu tig weet efter rätte. Datum Stocholm ut supra.

Stockholm den 14 Maji.

Till Thomas Jönsson på Åbo, om en gård i Masko s:n, Finland, som hr Mårten Friis i Karleby skänkt konungen.

Riks-Registr. 1546, fol. 50 v. — Förut tryckt af Arvidsson, l. c. 7: 182.

Förschrift för Her Morthen Frijss till Thomes Jönsonn, och Landbo Fougden, att the lathe schrifwe Danskill gård i K. M:tz Jordebok, som her Morthen K. M:tt skenckt hafwer, och lathe samme Her Morthen gifwe them sitt bref på Permant schrifwit, efter thenne medfölliende Copia, Dog att han samme gård i thette åhr med thess ränthe niuthe må. Datum denn 14 Maij a:o 46.

Wår gunst etc. Weet Thomes Jönsonn, att thenne wår vndersåthe Her Morthen Frijss, som tilförenne satt i Karleby, hafwer skänckt oss en gård benempd Danskill, liggendes i Masko Sochnn till ewerdelige ägo, huilken gård han med lagligit arff tilkommen ähr, och säger att samme gård åhrligen ränther J stadga trij Pund Rogh, och itt Pund wåårsädh, föruthen gingerdenn, och huad af boskapen till bytes aflas kan, Hwarföre är wår willie att thu Tomes Jönsonn som är wår LandboFougdte, kennes widh samme gård på wåre wägne, och lather schrifwa honom in i wår Jordebok, och må i samfelt lathe samme her Morthen Frijss gifwa eder på wåre wägne sitt Bref på Pergament schrifwit vnder flere gode Mänss Jnsegler och Signeter, efter som thenne medfölliende Copia ord frå ord inneholler, Och seden med thet försthe oss hijtt vttöfwer tilhonde skicka, thette i på thet flijteligesthe så

bestelle wele, och så skafet att wij blifwe ther med förwarede. Wij hafwe och så gunsteligen efterlåtidt, att han samme gård i thette åhr, med all then rättighet ther af går niuthe och beholle må, och blifwa wid gården in till winterdager, till thess han med Åkeföret sitt boo och bohag till thet gäld wij honom nu gunsteligen vndt och gifwit hafwe, flyttie och fhöre kan, seden må i anamme gården, och sättie oss ther opå en godh Åboo, som godzet holler wid macht, och oss ther af then Renthe och rättighet redeligen vttgöre, som ther af gå bör och pläger. Datum af wårt Konglige Slott Stocholm denn 14 Maij a:o 46.

Stockholm den 15 Maji.

Öppet bref för Henrik Persson på återstoden af fogdefodringen på Vikbolandet i Östergötland.

Riks-Registr. 1546, fol. 51.

Öpet Bref för Hendrick Personn opå then deell som öfwer blef af Fougdte Fodringen emillan Wijka pro anno 45. Datum denn 15 Maij a:o 46.

Wij Gustaf Med Gudz Nådhe etc. Göre wetterligit att wij af wår synnerlige gunst och nådhe vndt och efterlåtidt, som wij och nu her med vnne och efterlåthe thenne wår tro tienere Hendrick Personn, then deell som ogäst blef och öfwer war af Fougdte Fodringen, som wij honom elliest tilförenne förländt hade emillen wijke vthi Östergöttland pro a:o 45. Huilket wij gifwe wårt Cammerådh och Cammererere tilkenne, att the wele sig her efter rätte, Jcke görendes för:ne Hendrich her emot nogot hinder eller förfång. Datum Stocholm ut supra.

Stockholm den 16 Maji.

Förläningsbref för ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, på Nordmarks härad å Dal.

Riks-Registr. 1546, fol. 51.

Öpet Bref för Botwid Larsonn opå Nordmarkz Häredhe, liggendes på Daall, med alle Konungzlige och biscopz saker och Fodringen. Jthem Fougdte fodringen och Biscopz tijendenn. Dog att han gör K. M:tt ther af till en taxa 20 gode Dalbo Köör.

Wij Gustaff etc. Göre wetterligit med thette wårt öpne Bref, att wij af synnerlig gunst och nåde, så och för welwillige flijtige hulle trogne tienst, som thenne oss Elskelige wår tro Man och tienere Botwid Larssonn oss och wårt Rijke Swerige her til dagz troligen och flijteligen bewist och giort hafwer, som han och ytermere her efter så lenge han lefwer göre och bewijse må och skall, hafwe vndt och förlänt som wij och nw med thette wårt öpne Bref (: oss till en behagelig tijdh :) vnne och förläne honom, sig till ytermere hielp och vnderhold Nordmarkz härede liggendes på Daall med alle Konungzlige och Biscopz saker och fodringer, Jthem Fougte Fodringen och Biscopz tijenden, som ther af för:ne Härede åhrligen vttgöres och gå pläger inthet vndan tagit i nogon motte, Dog skall för:ne Botued lijkwell åhrligen göre oss af för:ne Nordmarkz härede till en taxa 20 gode och gilde Dalbokoor, så lenge han samme förläning hafwer och niutendes warder, med minne wij thet och så framdeles honom synnerligen af samme wår gunst och nåde förskonendes och efterlatendes warde, Hwarföre biude wij eder alle, wåre och Cronones skattskyllige bönder och vndersåther vthi förb:de Nordmarkenn, att i för:ne wår troo Man och tienere Botwid Larsonn på wåre wägne hörige och lydige

ware wele, honom och ingen annen vttgörendes eder skatt sakörer och alle andre Partzeler, som i oss på Cronones wägne skyllige och plichtige äre att vttgöre, Wij hafwe honom strängeligen budit och befaledt, att han skall förskafe eder Dannemän alle thet Lag rätt och rättwijse ähr, Och thess till ytermere wisse lathe wij wetterligen trycke wårt Kong:e Secreet vnder thette wårt öpne bref, som gifwit och schrifwit är af wårt Slott Stocholm den 16. Maij a:o 46.

Stockholm den 18 Maji.

Öppet bref för presterne i Nerike, att vara befriade från den årliga skatten, enär kronan indragit deras landbor och ränta.

Riks-Registr. 1546, fol. 53.

Öpet Bref för Menige Clerkerijdt i Närike att K. M:tt hafwer vndt och fördragit them theres taxa som the pläge vttgöre för the Landboor och ränthe them är ifrå kalledt. Datum denn 18. Maij a:o 46.

Wij Gustaff etc. Göre wetterligit, att efter wij för nogre synnerlige ordsaker skuld, hafwe latidt reuocere och wederkennes alle the Landboor och ränthe, som thesse gode Männ wåre vndersåter menige Clerkerijdt i Närike bygge och boo her till dagz vnder Prestebolen the sittie widh hafft och bruket hafwe, Så hafwe wij nu ther emot af synnerlig gunst och nåde, och them till wederlag igen för för:ne Landboor, och then ränthe the åhrligen vttgöre pläge vndt och fördragit, såsom wij och nu her med vnne och fördrage them att the her efter måge ware frije för then åhrlige taxa, som huar hafuer warit whan vth att göre åhrligen, hwilket wij wåre Fougdter och Befalningzmänn och synnerligen wårt Cammerråd och Cammererere

tillkenne gifwe, att the wethe sig her efter rätte. Datum Stocholm ut supra.

Upsala den 18 Maji.

Salubref till hustru Birgitta Christiernsdotter (Vasa) på två gårdar i Upsala.

Riks-Registr. 1546, fol. 53.

Concept vtaf Hustru Birgitte Christierns dotter[s] Bref opå the gårder i Vpsale hon hafwer af Kong:e M:tt Datum ut supra.

Wij Gustaff med Gudz Nåde etc. Göre wetterligit, att efter then Almennelige Recess som för nogre åhr sedenn, vthi wår Stad Westerås af Swerigis Rijkes Råd, Menige Adelenn, Köpstadzmän och nogre fullmyndige vttskickede af hwarie Lagsagu, beslutin och samtyckt blef, att Cronon som mykit förswagat war, skulle förbättres och förkofres med then ränthe som vnder Kyrker och Clöster öfwerflödelige nog legat hafwer, thesligist efter thet en part af Canikerne som hafwe hafft och besittidt sköne Hwss och gårder her i Vpsala, hafwe them öfwergifwit, och äre nu besittiendes på Landzbygden, Hwarföre samme gårder äre nu mykit förrotne, förderfwede, och en part plat ödelagde, och ähnnu mykit öde legges, huar ther icke finnes annor rådh till, så att the besitne och åther igen opbygde blifwe, Hwarföre hafwe wij såldt och oplatidt och nu med thette wårt öpne Bref sällie och vplathe oss Elskelig Hustru Birgitte Christierns Dotter itt Stenhwsz med en trägård och alle tiläger, liggendes i wår Stad vpsala i Fierdingen, vthi huilket Mester Jonn som för sine mishandlinger skuld her af Landet rympd är, fordom bodde vthi, och thesligest en annen lijthen gård ther twert öfwer som gamble Anderss Schrifwere bodde vthi, för trijhundrede m$\frac{1}{2}$ ortuger, hwilke Peninger

wij bekenne oss i gode nöije och fulle betalning opburit hafwe, Hwarföre afhende wij oss, wåre Efterkommende Rijchsens Herrer och Konunger och Swerigis Crono förb:de gårder med alle thess tilbehörninger, och tilägne them för:ne Hwstru Birgitte och hennes Erfwinger till Ewerdelige ägo, Biudendes her med alle eho the hälst äre eller ware kunne, som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, att the icke i nogon motte göre förb:de Hwstru Birgitta eller hennes Erfwinger her emot hinder eller förfång.

Svartsjö den 3 Junii.

Till Göstaf Finke, om några bönders i Tjust klagan.

Riks-Registr. 1546, fol. 55 v.

Till Göstaf Finke, att han sampt andre gode Män förskafer the bönder af Tiust rätt och skäll på then deell the fordre. Datum den 3 Junij a:o 46.

Wår gunst tilförenne etc. Weet Göstaf att her hafwer nogre Bönder hoss oss warit af Tiust, them thu och titt bafortt (ɔ: pasbord) hafwer medgifuit, belangende sig att them förmeent blifwer att före then deell the åhrligen sälie pläge vttrijkes och ått Esttland, Köpendes sig ther igen Spannemåle till theres vppehälle. Så förundrer oss att thu inthet wijdere beskeed schrifwer med samme bönder och om theres Lägenhet, vthen så slätt gifwer them Pasfortt, skrifwendes theres saak oss på Halsenn, lijke som wij elliest tilförenne wethe kunne, huru thet sig kunne hafwe med theres ärende, thet dog oss aldeles owetterligit är, Therföre må thu med the andre gode Männ flere ther så laget att them skeer och wederfars motte thet skääll wore, att the lijkwell icke brukedhe theres handell otilbörligen och emot wårt Mandatz bref,

som wij hafwe latidt vttgå, vthen föryttre sine wharur her Jnrijkes, så att the och igen bekomme motte then deell the af nöden hafwe kunne, som är Humbla, Saltt, Spannemåle och annen nödtorftighet. Ther thu tig weet efter rätte. Datum Swartesiö denn 3 Junij a:o 46.

Svartsjö den 9 Junii.

Öppet bref för de bergsmän, som bruka Djuprymningen vid Salberget, att vara befriade från tomtören under året.

Riks-Registr. 1546, fol. 55 v.

Öpet Bref för alle the Bärgzmän, som brukningen hafwe vthi Diupe Rymningen, att the måge ware frij för tomptören pro a:o 46. Datum den 6 Junii.

Wij Gustaff Med gudz Nådhe etc Göre wetterligit, att wij af wår synnerlige gunst och nåde hafwe vndt och gifwit, som wij och nu med thette wårt öpne Breff vnne och gifwe wåre vndersåther, som Bergzbrukningen bruka wid Salebärgit vthi then Diupe Rymningen, huad eller the boendes äre widh Nye eller gamble grufwen frije för tomptören, som the plichtige äre att vttgöre för thette närwarendes 46. åhret, Hwarföre biude wij alle, som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, och besynnerligen wår Fougdte ther widh för:ne Salebärgit, att the förb:de wåre vndersåther her emot inthet hinder, platz eller förfång göre skall (!), Ther thu tig efter rätte hafwer. Datum Swartesiö denn 6 Junij a:o 46.

Ekolsund den 10 Junii.

Till hr Sten Eriksson och Botvid Larsson, om hr Gustaf Olssons bref angående ankomna underrättelser från utlandet.

Riks-Registr. 1546, fol. 56.

Till Her Stenn och Botuid, om the bref, som K. M:tt opbrutidt hafwer, och äre Sten tilschrifne och K. M:tt nu sender them tilhonde. Datum denn 10 Junij a:o 46.

Wår synnerlige gunst tilförenne etc Wij hafwe i dag vndfångit her Gustafz bref Käre Stenn och Botwid på nogre wärf och ärender han schrifwer om, och ibland annet gifwer han tilkenne att han schrifwer tig Stenn till om nogre kunskaper, som han både af vttländzske och Jndlänske skall förnummit hafwe, Therföre wij och på thet wij sådane tijender förstå motte, brythe samme titt bref vp Stenn och öfwer läse thet med the andre medfölliende Misziuer som honom tilschrifne wore, och förskicke wij eder samme bref och Misziuer tilhonde, ther af i förnimme kunne huad tijender på färde äre, Och tuifler oss inthet att wåre granner the Danske äre well med i Speledt och spare ingen flijtt vthen sökie all then ordsak the kunne, huru the oss när tilfällit gifwes motte skynde nogot ondt på Halsenn, Och på thet sådant motte blifwe oförmärkeligit, hafwe the tilewentyrs så bestelt thet, att the afwekne wåre Förrädere, som sig tilförenne ther nidre widh Siösijdenn vthi Tysland förhollit hafwe, skole nu wistes hoss Bärendt von Melen och Hans Wille i Landt the Brunswijk, och stämple oss altt thet onde till the kunne åstad komme, Therföre är mykit af nödenne, att wij och hafwe wåre saker vthi godh och flijtig acht och tilsynn, och förstärke oss nu meden tijdh är thet

bästhe mögeligit wore, Ther till i och wele förtänckte ware, Gud her med befalendes. Datum Ekolsund denn 10. Junij Åhr 1546.

Stockholm den 14 Junii.

Till fru Pernilla (Sparre till Wijk), om uppgörelse rörande arfvet efter Sten Sture den äldre.

Riks-Registr. 1546, fol. 56 v.

Till Fru Pernilla, att hon kommer, vthi sin lijfztijdh och förliker sig med K. M:tt om then Arfwedeell och Lössörer som K. M:tt lagligen tilfalne äre efter Sten Sture, Datum den 14 Junij a:o 46.

Wår synnerlige gunst tilförenne, Eder förtäncker well, Käre Fru Pernilla, om thet laglige tiltaall som wij och oss Elskelige mederfwinger hade till salige Fru Ingeborgz Erfwinger om nogon arfwedeell och Lössörer, som oss lagligen tilföll efter framlidne gamble Her Sten Sture, så att sådant oss och förb:de wåre medarfwinger blef efter lagen sagdt af Rijchsens Rådh som vthi Lödze på then tijdh församblede woro, dömendes oss och wåre Mederfwinger till halfdelen af för:ne gamble Her Stens Lössörer, thesligist halfparten af hans köpegodz och alle hans Arfwegodz frije etc. Så wethe i well sielfwe käre Frw Pernilla, att sedenn i Erfde eder framlidne Sonn Bengt Stenson hafwe i aldrig warit vthi wårt minne, eller förlijkt eder med oss och wåre Medarfwinger om samme för:ne deell, vthen som wij endeles förstådt hafwe, lathe i eder tycke att eder skall förnär skeedt ware, att wij allenest then ene gård vthi Harg Sochnn benempd Sandeka vthi så motte hafwe latidt wederkennes, Men när i saken rätt besinne wele, wethe i well att oss och wåre medarfwinger, will well mhere i then motten tillöpe, Och

såge förthenskuld gerne, att i vthi eder lijfztijd ähnnu förnöije oss och förlijke eder med oss och wåre Medarfwinger för samme för:ne deell, som oss med rätte tilkommer, så frampt ther af icke nogot ytermere klander i framtijden komme kunne, ther af wij wåre Medarfwinger och eder efterkommende föge behag och gagnn hafwendes warde. Ther efter i eder rätte wele, Gud her med befalendes. Datum Ekolsund then 14 Junij a:o 1546.

Stockholm den 10 Junii.

Förläningsbref för ordinarius i Linköping, Claus Canuti, på Bosgården i Rystads s:n, Östergötland.

Riks-Registr. 1546, fol. 57.

Öpet bref för Her Clas Canuti Ordinario Lincopensi opå Boosgården wid Rijstada kyrkie i Östergötland till en behagelig tijdh. Datum den 17 Junij a:o 46.

Wij Gustaf med Gudz Nåde etc. Göre wetterligit att wij, af wår synnerlig gunst och nåde, hafwe vndt och efterlåtidt, som wij och nu med thette wårt öpne Bref vnne och efterlåthe, oss Elskelige wyrdelig Mann Claas Canuti Ordinario Lincopensi (: oss till en behagelig tijd :), Bossgården vthi Östergötland, liggendes wid Rijdstada kyrkie, frij för all skatt och andre vttskyller, som ther åhrligen pläger af göres, anseendes then skade han nu lijdit hafwer af brand vthi Linkepung, till thess han åther nogre hwss vpbygge kann, ther han vthi ware och boo kunde, Huarföre biude wij alle som för wåre skull wele och skole göre och lathe, och besynnerligen wåre Fougdter och Befalningzmän att the för:ne Her Claas her emot inthet hinder, platz eller förfång göre skole, Ther the sig efter rätte hafwe. Datum Stocholm denn 17. Junij a:o 46.

Stockholm den 20 Junii.

Till fogden Erik Rolfsson, om lösen för fodringen i Vermland.

Riks-Registr. 1546, fol. 57.

Till Erik Rolffsonn att han efterlåter gemene Man löse Fodringen för Smör, dog så att huar Schatte Bonde [gifwer] itt Pund Smör, och huar Landbo itt $^1/_2$ Pund. Datum denn 17. Junij a:o 46.

Gustaff.

Weett Erick Rolffsonn, att her hafwe nogre wåre vndersåther af wermeland waridt hoss [oss] på menige Mans wägna ther sammestadtz, och vnderdånligen begäret, att wij them Fodringen vnne till lösen för Smör, efter the hafwe ingen rådh till Oxer, Så äre wij ther med tilfridtz, dog så att huar Schattebonde itt Pund Smör, och huar Landbo itt $^1/_2$ Pund vttgöre motte, anseendes thenne tijdz lägenhet som nu på färde är, emot then som i gammel tijdh waridt hafwer, Så att thet sig nu icke mhere belöpe will för Fodringen ähn thet giorde tilförenne, när man gaf en skilling för Hästhen, förty man kunde och så dhå köpe itt Pund för fyre skillinger, och om ther och nogre äre, som tilförenne hafwe mhere vttgiort ähn itt pund smör af Schattebönderne, och af Landbönderne mhere än itt $^1/_2$ pund, Dog måge thet och ähnnu så vttgöre som tilförenne skedt är, Men hwar ther nogen rådh på färde wore till Oxer, och besynnerligen med Landbönderne som icke göre nogon skatt vth vthi Oxer, dhå säge wij helst att the giorde oss Oxer vth för samme Fodring, så mykit sig opå theres deell belöpe kunde. Ther efter tu tig rätte hafwer. Datum Stocholm denn 17. Junij 46.

Stockholm den 18 Junii.

Till Arvid Olsson i Finland, om skärgårdsboernes i Raseborgs län handel på Reval.

Riks-Registr. 1546, fol. 57 v. — Förut tryckt af Arvidsson, l. c. 7: 185.

Till Arwid Olsonn, att hans N. är tilfridtz, att the Skäriekarler, som i Raseborgz Skäär boo, måge segle till Refle med Fersk Fisk och weed, och köpe sig theres nödtorfter igen, Dog så monge som icke bruke Åker eller Äng. Latius in Conceptu denn 18 Junij a:o 46.

Wår gunst etc. Weet Arfwid Olofsonn, att her hafwe nogre wore vndersåther ther af Raseborgz Lhänn warit hoss oss, och vnderdånligen tilkenne gifwit och begäret, att them motte blifwe efterlåtidt, att före weed, Fersk fisk, Hester och annen deell till Refle, therföre the sin nödtorfft med spannemåle och annet igen köpe kunne, Så kan thu well besinne, huad ther efter följe will, när sådant blifwer efterlåtidt, och well förstådt hafwer, huru oss Elskelige wore trogne Männ och Rådh, som wij nu för itt Åhr seden till Finland förskickede ther om handlet hafwe, och ähn yterligere wår mening ther vthinnan förmäld i wårt Mandatz bref, som wij nu hafwe latidt vttgå, att sådant motte ingelunde statt eller efterlåtidt blifwe, att the som bönder ware wele, skole sådane köpmandz näring bruke med Seglationn och annet ther af Städerne förordnet blifwe, Therföre är wår Alfwarlige wilie och Befalning, att thu her vthinnen itt gott och nöge opseende hafwe skalt, att i så motte wårt Kong:e Mandat, som wij för menige Rijchsens bästhe skuld hafwe vttgå latidt, kunne obrotzligen holles, och the wharur her i Rijchet tilstädes blifwe, som förbudne äre, och icke så hemligen striälendes bortförde, som her till mykit skedt

är, Thet och wåre Fougter och Befalningzmän, som vthi sådane saker skulle hafwe acht och tilsynn med enn annen, sielfwe mykit bruket och giort hafwe, Men huar wij kunne förnimme, att sådant her efter blifwer bedrifuit som skedt är, Dhå wele wij och lathe strafet gå ther öfwer, som tilbörligit ware skall, vthen nåder, ther thu och the andre sig fulleligen efter rätte måge. Dogh huar ther elliest så stor nödh på färde är, till then deell the behöfwe, som the her för oss berättedt hafwe, Dog måge well nogre the bästhe som ther till förmögenhet hafwe, blifwe ther till förordnede och skickede, att köpe Weedhen och annen deell som then Menige man sälie will, och löpe ther med till Refle på nogon tijdh tilgörendes, till thess the nogot bättre blifwe kunde, hemptendes ther then deell igen i Spannemåle och annet, som the af nödhen hafwe, huilke och så thet samme för en skälig betalning the andre aflathe skole, och gifwe sig med tijdenn i Städerne, och bruke theres laglige köpzhandell som Borgerne bör att göre. Thet weet att rätte tig efter. Datum Stocholm denn 18 Junij a:o 46.

Ölands norra udde den 24—27 Junii.

Till Peder Brahe, om förhandlingarna i Kalmar med Lübecks sändebud.

Riks-Registr. 1546, fol. 60.

Till Peder Bragde, att han beflijter sig förlijke then restitution som tagen blef i Feigden med the Lybeske, såsom och alle andre olijdelige Priuilegier, som the sig in på trängendes warde. Datum denn 24 Junij a:o 46.

Wår synnerlig gunst tilförenne etc. Wij kunne icke wethe Peder Bragde, om the Lybeske ähnnu tijtt framkompne ähre till Calmarna, eller om thet till nogon han-

dell ähn nu kommit är, Så skole wij well troo, att när thet nu kommer till handelz, Dhå warde the flux trängendes på then Delz restitution som tagit blef i Feigden, huilket om så skee skall, kan thu well sielf besinne, huru lägligit thet oss ware will, att wij them sådant skole inryme, Och besynnerligen efter ther will följe en olämpe och förklening med att man gåfwe sig i så motte skyldig, lijke som them skulle ware nogot skedt och wederfarit, thet icke rätt eller skäligit wore, Therföre må thu med the andre för sådane ordsaker skull, tig aldeles winlägge att then och all annen beswärlig handell, som är om the olijdelige Priuilegier, som the äre begärendes af oss, motte well förlijkt och till en god ähnde komme, och ingelunde inryme them thet, ehuad rådh man finne kunne, och att thu heller handlede med Norman, Dogh så att thet motte oförmärkeligit tilgå, och lijke som wij ther af inthet wisthe, vthen thet skedde af titt eigit betenckende, att han till thet skickeligeste och med lämpe gåfwe sig i handell med then D. Rudelio eller nogon annen af thet sälskap, som sig winlegge wille opå theres sijdhe, att sådane handell motte till itt gott ändtlig beslut komme, tilsäijendes honom itt hundrede gyllen eller tw, på thet han kunne blifwe oss thess bätter bewågen, efter wij well wethe, att slijke kompen (!) lathe girugheten oftha före sig, Thette thu så ändeligen bestelle wiltt.

Wij gifwe tig och tilkenne, att wij i dag som är then 27. Junij, äre hijtt till Norre Ölandz vdd kompne, therföre om ther nogot synnerligit på färde wore thet macht opå ligger att wethe, må thu thet oförsumligen gifwe tilkenne, förskickendes tijtt bud hijtt till oss med thet försthe, Dog så att thu lather icke monge förstå ähnnu hwar wij stadde äre för ordsaker skull, Ther efter thu tig rätte weet. Gudh her med befalendes. Datum denn 24 Junij a:o 46.

Borgholm den 6 Julii.

Till borgmästare och råd i Vadstena, att till konungen sända ett qvitto på betalningen till Lübeckarne.

Riks-Registr. 1546, fol. 61.

Till Borgemestere och rådh i Wastena, att the ähnnu vpläte och förskicke till K. M:tt thet Bref, som the Lybske vttgifwit hafwe opå then betalning them förnöget bleff her i Rijket, Datum denn 6 Julij a:o 46.

Wår gunst tilförenne etc. Wij lathe eder tilschrifwe Käre vndersåter om itt bref som the Lybske gifwit hafwe, belangendes then betalning, som the af oss och Rijchet bekommet hafwe, så att the samme betaltes till gode nöije, och [wij] tacksäijelse vndfinge, Så förundrer oss, att i samme Bref oss förholle, och icke wele tilskicke, efter wij nu thet storligen af nöden hafwe, wille wij och icke gerne, att samme bref schulle ware bortkommit, Therföre ähr ähnnu wår Alfwarlige willie, att J ther efter leethe, och ransake skole, efter wij oss aldeles försee, att samme Bref ther hoss eder finnes skall, Men thet andre bref i hafwe hijtt skicket, lyder platt inthet på then handell wij begärendes äre, Gud her med befalendes, Datum Borckholm denn 6 Julij a:o 46.

Borgholm den 6 Julii.

Kallelsebref till innebyggarne i Kalmar län, Värend, samt Östbo, Vestbo och Sunnerbo härader, att genom ombud möta konungen i Kalmar.

Riks-Registr. 1546, fol. 61.

Öpet Bref till menige Adelenn och Frelsit i Sunnerbo, Ösbo, Wäsbo, Calmarna Lhänn, och Wärneland, att the gifwe sig till K. M:tt till Calmarna. Datum denn 6 Julij.

Wij Gustaf med Gudz Nåde etc. Tilbiude eder oss Elskelige wåre trogne vndersåter som bygge och boo vthi Wärendz Lannd i Småland, wår gunst och nåde tilförenne. Käre vndersåter, efter wij nu i en long tijdh icke hafwe warit her nidre i thenne Landzende, för andre wåre och Rijchsens wichtige och dråpelige ärender skuld, som wij hafwe med bekymbrede warit vthi Vpland och annorstädz, så att wij inthet samtall med Almogen nyligen her nidre hafft hafwe, Så hafwe wij förthenskuld nu opå thenne tijdh befoget oss hijtt till Calmarna, att som wij oss altijd tilförenne tilbudit hafwe, att om ther nogre wichtige saker på färde eller nogon sanskyllig klagemåll till wåre Fougdter, Befalningzmän eller Frelsit ware kunde, att wij them sampt med wårt Elskelige Rijksens rådh, som her nu tilstäde församblede äre, gerne höre och afskafe wele, förhielpendes hwar och en till thet han kan finnes hafwe skäll och rätt till, Therföre om nogre sådane, eller andre wichtige brister och ärender hoss eder wore eller finnes kunne, thesligist på thet wij med eder nödtorfteligen och efter thenne tijdz lägenhet tale och förhandle kunde, wele och biude wij att i ther af för:ne Wärendz Land afferdige, och förskicke edre fulmächtige fyre eller sex af hwar Sochnn, efter som Sochnen är stor till, till Calmarna med

thet allerförste oförsumligen till oss, att wij med them på alles eders wägne handle och tale kunde, som sagdt är, och hwar wij elliest kunne rame och sökie alles eders bästhe och welferd göre wij altijd gerne, Gud her med Befalendes. Datum Borkholm denn 6 Julii a:o 46.

Kalmar slott den 12 Julii.

Förläningsbref på behaglig tid för Jören Firsze på Värnaby kronogård och på besittningen af Stufvenäs.

Efter en afskrift i »Smålands Handl.» f. 1546 n:o 3 b, fol. 501 i kongl. Kammar-Archivet, jemnförd med en annan afskrift i samma handl. f. 1552, n:o 1 b sid. 183.

Wij Gustaff mett gudz Nåde Swerigz, giöttes och wendes etc Konung: giör witterligit att wij aff synnerlig gunst och Nade: Så och för weluelighet och tro, som wij aff thenne wår wndersatte Jorn firsze her tiill dagz fornummit haffue: som hann och enn ytterligere her epter så lenge han leffuer sig troligen och welweligen beuise må och skall: haffue vndt och æpterladtit, som wij och nw her mett wnne och æpterlade: (Oss till enn behageligin tiidth) att han skall ware frij för all annen vtlagær, som han aff ænn (ɔ: wår) och Cronones gord benempdh Werneby årlige plicktige ære vtgiöre etc: Samelond haffue wij och gunstliigen vntt och æpterladit honum: att han frij och vbehindratt måå och skaall opbiggia och fvllborde thett hemen, som han opå biggiett haffuer benempdt Stuganes och ingen skaall giöre honum: huasken honum eller hans hvstrv i then motten så lenge the leffue nogot hinder heller förfongh dog mett thett wiilckor, att han ther aff then retughett vtgiöre skaall, æpter som thett legges kandh, Huar före biude wij wore fougte, befalningzmen och alle andræ, som för wore skull welle och skole giöre och ladhe: atthe honum her emoth inttedh hinder

heller förfong giöre skole widh vor ogunst. Datum aff wortt Slott Calmar 12 Julij a:o etc 1546, vnder wortt Secrett:

Kalmar den 13 Julii.

Till Nils Bagge, att han skall lemna nödig utspisning till Vadstena kloster.

Riks-Registr. 1546, fol. 61 v.

Till Nilss Bagge, att han lather the Personer i Wastena Clöster få theres skälige nödtorft, och lather theres Förståndere Her Joen fhå then deell han till theres vttspisning behöfwe kan. Datum denn 13 Julij a:o 46.

Gustaff.

Efter thu well sielf täncke kan, Nilss Bagge, att the Personer ther äre vthi Clöstret i Wastena, motte iw hafwe theris Föde och vppehälle, så her efter som her till skedt är, i theres lijfztijd, Therföre wele wij och biude, att thu lather then Her Joenn som theres Förståndere ware skall, bekomme till theres behof till vttspisning, then deell the till skälig wijss behöfwe och af nödenne hafwa kunne, till thess wij sielfwe warde tijtt till städe kommendes, Her weet att rätte tig efter. Datum Calmarna then 13 Julij a:o 46.

Kalmar den 16 Julii.

Till hr Gustaf Olsson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1546, fol. 61 v.

Til Her Göstaff Olsonn om Suanen, huar han icke alleredhe afdragen är, dhå må han ähnnu blifwe ther tilstäde liggendes för the tijender schuld, ut in Conceptu.

Jthem huru the Lybske sendingebud tage sig saken före att handle med Rådet, och är ähnnu till ingen ähnde kommen, H. N. wenter sig så föge tryghet vtaf them, Att han förthenschuld förstärker sig och förwarer Elfzborg[z] Slott thet bästhe han kan. Latius in Conceptu. Datum denn 16. Julij a:o 46.

Wår gunst tilförenne etc. Wij förmärke Käre Her Gustaff af eders schrifwelse till Stenn Ericksonn och Clemmit, att wårt Skip Swanen är kommet tijtt in i Elfzborgz Skääar, och lather Höfwitzmannen Fetalie samme Schip ther vth på nytt, achtendes sig med försthe wijnd till Siöss, och på theres företagne igenn reese, Så hafwer theres reese sig Eendeles her till lenge fördrögtt, huru her efter skee kann står till gudh, Wij wele och icke döllie för eder, att i thesse dager hafwe wij fått bud och schrifwelse ifrå Högborne Furste Hertug Philippus till Pomeren, med Copier af the bref honom ifrå Churförsten af Saxen tilschrefne äre, af hwilke bref och Copier wij vthi sanning förnimme, att i Tyslandt widh thette pass en dråpelig feigde emillan Keijserlige M:tt och Ewangeliske Ständer tilstunder eller alleredhe begynt ähr, Och förnimme i grunden att the Ewangeliske Förster wele nu gerne hafwe oss i Dantzen med sig, ändog wij tilförenne hoss them föge anseende och tryghet haft eller nutidt hafwe, Men en part

af wåre Fiänder altijdh hoss them vppeholdne och styrckte blifwe, som i well wethe huru ther om är, Her rychtes och fast som i och ytermere alle thesse lägligheter af the Copier wij eder her med jnneluchte tilhonde skicke förnimmendes warde, att vthi Westersiönn schall wara stor osäkerheet, och att en stor hoop Schip skole vttrustes i Nederlanden, meste parten med thet folck som Engeleseren(!) och Fransosenn nu förlof gifwit hafwer, huilken Schipzflothe schole achte sig hijtt in i Östersiönn, Och för slijke och andre fleere fharligheter skuld som ty werr på färde äre, kunne wij icke fulleligen besinne rådeligit wara, att samme wårt Schip och godz gifwer sig ähnnu till siöss igen, vthen synes bätter wara thet blifwer liggendes widh Elfzborg tilstäde ähnnu på nogon tijdh, till thess Mann ytermere höre och förnimme kann, huart häden thet Spell sig lenker, och huad säkerhet i Westersiönn blifwe kann, Ähr förthenschuld wår willie och begären att i göre bud till Axell Bengtsonn som är Höfwitzman på Schepit, huar han icke allerede aflupin ähr, att han i then motten seer sig well och wisligen före, och icke drager sin koss för ähn han ytermere kan förfara latha, om thet altt så i sanning ähr, och hwar slijke tijender och lägligheter så farlige äre som thet sägz, synes oss dhå fast bätter wara att han blifwer ther tilstäde, ähn att sättie wårt Schip och godz vthi nogon fhare, som icke behöfdes, som wij och samme Axell ther om nogot hafwe her med tilschrifwe latidt, latendes eder och förstå, att wore gode Männ och Råd, som ther till förordnede äre, hafwe nu warit till Handelz med the Lybske Sendebud, som hijtt till thenne handelz dag hafwe skickede warit, och tilbudit them altt thet som oss och ider tijdeligit och drägeligit är, lijkwell kan mhere (ɔ: man) med them till ingen lijdelig handell eller fulkomlig ände på saken komme, vthen trängie iw lijke mykit opå the Artikler som oss och fast förnär och till fördärf är, Så är dog saken ähn nu

icke till nogon fulkomlig ende kommin, vthen är ähn nu i Handell och står ther opå att her will åther itt nytt Fridestånd på nogre Åhr vprettedt blifwit, till hwilket Fridstånd som i well sielfwe kenne, och i thesse förlijdne tijdher nogh på röntt ähr, föge tryghet eller tilförlåt wara kan, Wij wele och framdeles ytermere schrifwe eder till, huru thenne handell beslutin blifwer, för thesse för:ne och flere slijke fharligheter, är wår willie och begären, att i wele med all flijtt winlegge eder att befesthe Elfzborg Slott, efter som wij eder tilförenne vnderwist hafwe, och elliest förstärke eder i thenn Landzenden thet mästhe och bästhe i kunne, och hafwe edre förtrogne och wisse kunskaper allestädes vthe, både i Tyssland och Danmark, latendes förfara hwem thet speell sig ahnlater, och huad som om oss och thet[ta] Rijke Prachticeres och stemples, J wele och hafwe godh acht och tilsynn i then Landzenden som stor macht opå ligger, och att icke nogot Förräderij tijtt inskyndet blifwer, som stor macht opå ligger.

J gifwe och tilkenne, att the Lödese Borgere beklage sig fast hwarken af Danmark eller annorstädz bekomma miöll eller malt till köpz, och begäre förthenskuld att wij wille göre them nogon vndsetning för Peninger, anthen i Stocholm, eller hwar thet helst oss belägligit wore, Dhå wele the sielfwe hemptedt, Så kenne gud, att öfwer altt Vpland, Södermanneland, och flerestädz her vppe hafwer warit i thenne förlidne Åhr sådan Dyr och beswärligin tijdh, att vthi wår Regementz tijdh skall han icke stort hårdere warit hafwe, och hafwer förthenskuld latidt vndsättie mäst af alle wåre Slott och gårder, till alle Bergzlagen, och snarest sagdt mäst öfwer heele landet, så att wij oss i then motten fast förblottedt hafwe, Dog förhoppendes när thet gudz Lhån som nu på Jorden står kommer i Hwss, blifwer så well ther nidre som vppe i landen ther opå gode böther, Men för ähn thet skeer, hafwe wij ingen synnerlig god Rådh att göre them vndt-

sättning, Wij wethe och icke huad the samme Lödesö Borgere hafwe för hender, eller om wij må nogon troheet af them hafwe att förmode, ther om gifwer oss nogot tilkenne, så och huru the hafwet nu före med theres flyttning och alle andre lägligheter ther nidre. Wij förnimme och att i hafwe latidt komme mästhe parten af then Jordbultt vtaf grafwen, och elliest latidt bestelle med bygningen på Slottedt, som wår Mening Schriftelig och mundtlig warit hafwer, hwilket oss well behager, begärendes ähn nu som tilförenne, och synnerligen för thesse fharlige lägligheter skuld, att huad i then motten icke så nödhtorfteligen vttrettedt är, motte ähn nu med thet allerförsthe bestyrt blifwe, som saken kräfwer och aller störste macht opå ligger.

The 20 Oxer som i för then högmålis saak vpburit hafwe må J lathe komme vp till Olofzmesse Marcknaden med the andre Oxer wij af Westergötland hafwe skole, wij äre och tilfridtz att i vnne them dagh mott hösten eller winteren på the 200 m⅌ the för samme saak och så vttlofwedt hafwe, kunne i och bekomma Oxer för nogot af samme Summa, dhå tage wij them iw så gerne och ähn heller ähn Peninger, efter oss tillstunder tilefwentyrs i thenne höst en dråpelig vmkost med Skipz vttrustning och annet slijkt som i well sielfwe tencke kunne huru ther om wara will, efter sådana tijender och lägligheter, som nu ähre, Wij äre och tilfridtz med the 100 m⅌, som Clauus Gulsmedz Efterlefwe[r]ske vttbiuder för hennes saak.

Thet Register i oss senden på the vpbygninger vthi ederss Förläning hafwe wij vndfångit, hade wij gerne seedt, att wij hade ther hoss fått Renthen af samme Nybyggede gårder, så och [att i] lathe skicke Register aff alle Lhänen och Fögderijnn i then Landzenden, som wij thet och schrifteligen fordret hafwe, Må i ähn nu förmane the andre gode Män som Lhänen hafwe, så och wåre

Fougdter, att the lathe ähn nu huar i sin stad, som the tilförenne göre pläge, sådane vttgifter komme oss tilhonde. Datum ut [in] literis.

J lathe och förstå, att then Willem Skafboo är hemkommen med 20 stycker Engelst och nogre stycker görlisk, så och nogot gull som han för nogot af wårt Smör han vttlendes föryttrede bekommit hafwer, begärendes wethe huad heller samme Kläde och then Rechenskap ther till hörer op till Stocholm eller hijtt till oss skickes skall, Så kunne wij ther till inthet stort annet sware, vthen efter så tijdh Åhrs är, icke gott att före sådana Kläde öfwer land, Derföre må thet blifwe liggendes in till försthe före, så må i lathe altt thet Engelstt komma vp till Stocholm, med thet ringe Kläde må skifftes ther nidre vth, när tijdh är, ibland the Knechter som ther äre, så longt thet dhå förslå kann, Annen Rechenskap med thet gull må i lathe Willam Skafbo gifwe sig hijtt till oss, eller huar wij stadde ähre, med all wijdere vnderwisning huru samme Kläde köpt är, och huad thet duger. Datum Calmarna denn 16 Julij a:o 46.

Kalmar den 16 Julii.

Till konung Christian (III) i Danmark om förhandlingarna med Lübecks sändebud, deras fordringar, m. m.

Efter originalet i kongl. danska Riksarchivet.

Vnnsere freuntliche Dienste vnnd was wir sonst vhiel mher Liebs vnnd gouts vormuegen beuhor Grosmachtiger furst freuntlicher Lieber Schwager bruder vnnd Nachpar Wir wollenn E. L. freuntlicher wolmeynung nicht pergen, Das wir vmb allerlej leufft bewegung willen, sonst auch domit so vhiel ahn vns mocht belegen sein, desta zuuerlassige nachparschafft eingephlantz, vnnd den Schwebenden Jrrungen abgeholffen pliebenn, jtzmhals alhieher jnn vnn-

ser stadt Kalmar, denen von Lubeck, einenn handelstag angesatzt, auch den sachenn zue gnadt, vnns jnn eigner personn dahin befuegt, Vnnd wuewol aber dero von Luebeck gesandten auch alhie gleichsfals erschienen, vnnd jnn der sachen vielualtig handlung geschehen, wir auch vor vnsere personn wiewol mith vnser vnd vnserer Reich schad vnd nachteil alle guettlich mittel vnnd wege, so vnnsers vorhoffens zw der endtlichen beilegung hedten sollen furderlich gewesen sein, Lassenn furschlahen vnnd gemeindt, wie vnnser gemuedt gewesen. Das auch die von Luebeck der pilligkeit gemess, jnn die wege soltenn Jr ansouchung gerichtet haben, Domith ohnne ainig ferner vordriess oder tagleistung, noch sonst anndere beheuffende richtung, die gebrechen volnkhomlichen hedten muegen geendiget vnnd beigelegt worden sein, dan vns je bedeucht, das zueuschen vns vnd jnen, so gahr grose jrrung nicht sein solten, vnd mochten wol leichtlich gerichtet werden, wan sonst das ander parth der sachen vnd dem frieden beneigt, oder sonst nicht etwo andergestalt aussweg souchten, So wirt doch solich vnnsers wolmeynendes nachparliche gemuedt, vnd wie wir dan doch haben vnsere friedliche vnnd Rhueliebende erzeigung dargethan, vnd allenthalber zu fried vnd guter nachparschaft gnedigst schreitten wollen, wenig jm handel angenohmen, Dan alleine das die vonn Lubeck vnnd die anderen ansehestedten, das alt priuelegium, so doch jnn sich vorwirgkt, zum hogsten vnns vnnd vnsern Reichen ganntz nachteilig, Vnnd derohalb die Luebischen solichens weder mit recht noch pilligkeit ahnn vnns zuerfurdern haben, vnablesslich begeren vnnd sonsth merh andere anfurderung, dero wir doch jnnen kein gestenndig noch mit recht vorphlicht, vnd darauf drengen thuen, furnemblich aber die vermeinet Restitution, was fueg vnnd vrsach wir dartzu gehabt, das tragen E. L. gudt wissen, worjnnen dan E. L. vnns je pillig des bey Recess halbn vnd sonsth vortredten vnd benehmen solten, Wes auch

jnn deme der andern stedte gemuedt, habenn E. L. aus jnuorschlossner Copej jres schreibendts zuersehen, Dieweil dann durch diese weg dasselbtig endtlich gesoucht, das vnns vnnserer Kronn, Reichenn, Landt vnnd leuthen zue gefherdt vnd schwerenn schaden gericht, wir auch von natur vnnd rechtens wegenn dasselbtig also dermassen eintzureuemen nicht schuldig, noch vnns zuthuen sein wil, Vnnd dann dardurch also die sachen sich seltzam anlassen, das wir daraus grundtlich nicht zuwissenn haben, wohin es sich dieser vrsach lencken mecht, oder aber wes doch zu letzt die Stedte hirijnnen, jm grundt jegen vnns gesijnnet sein wurden, ab es jm abschlag des handels entzwar zu weitterm friedstandt oder sonst zu anderen wegen gereichen solte, Dann E. L. je freundtlich zubedencken, das also auf solich vnleidliche wege vnabsehentlich gehalten, vnnd mhan zum endt der sachen nach der pilligkeit kein vrsach zur beijlegung furtregt, noch sonst zu endlicher abhelffung nicht schreitet, was fur einen grundt vnnd ansehet es gibt ferner nachparlicher zuuorsicht, vnd was vnter diesem doch jnn die leng möcht zuuermuedten sein, vnd sonderlich dieweil doch hiebeuhor jm stehenden friedstenden, also vnnsere wiederwertigen bej den Stedten merglichen vnns zuentiegen aufgehalten worden, vnnd so wir dann desgleichen soltenn hinfurder, ab es gleich zu einigenn friedstandt gereichte, zuerwarten haben, konnen wir nicht erachten, was wir vnns hinfurter durch solich wege, soltenn vf ainig friedstandt mher zuuorlassen, Darumb wir der vorwantnus nach, jnn diesem E. L. wolmeijnenden Radt bittenn, auch vermueg des beij Recess vnd sonste E. L. mundtlichenn vnnd schriefftlichen zusagen, auch mher anderer zugeschigkten anwerbung, so E. L. vnns selbst zu Stockholm gethann, vnnd sonst vnns vorsehen wollen, wue die sachen zu andern wegen je gelangten, vnd vnser nachparliche Rhueliebendes gemuedt vnd anbietung alles gahr abshlegig sein wurden, es wer-

den E. L. alsedan jm fal vns mith Radt vnnd trosth thadt hulf vnd beistand nicht verlassen, besonnder wie vns E. L. des vorwandt bej phlichtig vnnd beistendig sein, Doch wue es zu solchenn wegenn je gereichen solt, thuen wir furbedingenn das die vrsach vonn vnns nicht herfliessen wurde, Dann wir vnns jnn alle die mittel vnnd wege, so Cristlich nachparlich vnnd pillig zun(!) högstenn erpietenn haben, Sonnstent auch E. L. freuntlichen Schwegerlichen vnnd bruderlichen willenn zuerzeigenn, seindt wir geneigt, Datum Kalmar ahm 16 tage Julij Anno etc jm xlvj:ten.

Gustaf von gots gnadenn zu Schwedenn
der Gottenn vnnd Wendenn Könnigk etc.

E. L. getrewe Bruder
Gostauus mp.[1])

Jnnsonnderheit freundtlicher Lieber Schwager Bruder vnnd Nachpar Bittenn wir E. l: freundtlichenn, dieweill diesselbtig allso dem Reich vnnd theudtscher Nation naheit besessenn, vnnd derhalb zum besten vnnd ehe jn allweg, allsse der wijr gahr abgelegenn alle gelegenheitenn erfarenn konnen, ssie wollten die leufft vnnd alle vmbstend auch wes vnns beidenthalbenn vnd vnnssernn Reichen, mith darab stehet ansehen vnnd erwegen, Vnnd derowegenn wes ahn ssie jnn sachen darab vnns vnd E. L. vnnd vnsernn beiderseitz Reichenn gelegenn anlangen mocht solchens vns zeitlicher vnnd auch grundtlicher dan ethwo bessher ein zeitlangk eruolgt, vorstendigenn, Damith nicht vhielleicht durch zuruckhalltent eines geringernn, ein grosser furtheill gehindert vnnd vorsseumbt, Das zulezt E: L: vnnd vns zum nachteill gereichenn mocht, Wie dan solchenns diesse geschwinde leufft guth aufsehens vnd in

[1]) Underskriften egenhändig.

acht zuhaben, wiewoll wijr E. L. kein mass zu setzenn habenn doch vnnsers erachtens, woll erfurdern thun, Vnnd E: L: wolltenn vnns in diessem nicht anderst dann freundtlichenn vormerken, Datum vt in literis.

Gostauus mp [1])

Vnnd jnnsonderheit als E. L. nicht vnbewust das vnns der abhandlung gemess vnnd vf E. L. Recess vonn den Dantzischr die Ratification noch zur zeit Darnebenst auch vnser furderung nach des hertzogen zu preussenn etc nicht zugekomenn, Vnnd dann E. L. die sachen verhandlet so wollenn wir auch E. L. erijnnert habenn, sie woltenn dem abscheidt gemess vnnd wie vnnser zuuorlass solliche Ratificationn vnnd Contract fur deren vnnd vnns furderlichst oder wie es darumb belegenn zustellenn, Datum vt jn literis

Gostauus mp [1])

Utanskrift: Dem Grosmachtigen fursten vnserm freundtlichen lieben Schwagernn brudern vnd Nachparn hern Christian zu Dennemargkenn Norweden der Wenden vnd Gotten etc. Koninge, herzogen zu Schleswick Holstein Stormarn vnd der Ditmarschen Grauen zu aldennburg vnnd Delmennhorst, [2])

[1]) Underskriften egenhändig.

[2]) Under utanskriften är antecknadt: *Ankommen zu hellenöss den 2 Augustj Anno xlvj:ten.*

Kalmar den 28 Julii.

Till Axel Eriksson om olika ämnen.

Riks-Registraturet 1546, fol. 63 v.

Till Axell Ericksonn, att han förskafer dugeligit folck i K. M:tz tienist och gifwer them Peninger, ther K. M:tt kunde ware belathen med. Datum denn 28 Julij a:o 46.

Wår gunst etc. Wij hafwe bekommit titt Bref, Axell, med nogre Register som lyde om thet nyss antagne folck i Östergöttland, och huad them på handen gifwit är, Så synes oss att Mantalet är stort nogh, ändog oss fruchter att Man hafwer icke haftt så stor flijtt och tilsynn, och (ɔ: att) skafe gott och dugeligit folck i tiensten som saken kräfwer och well behöfdes, vthen som endeles vnderwist är, en hop barn, vnge Dränger och vttgamble karler, med huilke wij och Rijket föge tiänte blifwe kunne, Och skulle Man med rätte till thet flijteligesthe winlegge sig att Rijchsens Peninger iche vthen ther the well ahnlagde blifwe, vttgifwes motte, Synes oss ähn nu gott och rådeligit wara, att thu och flere som samme folck j Befalning hafwe, wele och så nogot Alfwarligen och granneligen tencke till saken, och så lagat att Rijchsens Peninger motte icke i nogon motte onytteligen förkastede blifwa, ahnseendes att inge ringe Summor på samme folck gångit är, och ähn nu tijdh frå tijdh opå gå will, och ther wij icke ther emot schulle hafwe thet folck rijket och wij alle med tiänte wore, Dhå wore thet icke well förhandlet, som thu sielf betencke kan huru ther om är.

Wij förmärkie och, att thet nyss antagne folck, som [i] hafwe latidt arbethe ther i grufwen, skole ware aldeles tilfridz med then lhönn som gifwin är, som är frijtt maatt, Öll, och ther till en half öre om dagenn, så höre

wij thet gerne, huar så handlet är, förty thu kan well sielf tencke, att ther man them framdeles i nogon fiendtlig handell för nödenne hafwe att bruka, och the nu till sådana swårt Arbethe vthen lhönn drifwe[s] skulle, huad welwillighet thet gifwa wille, så och warder thet androm en sky gifwendes, att [the] sig icke så letteligen i tiänsten begifwendes warde. Derföre handler i thesse saker som i tenke kunne beståndeligit och skäligit är.

Oss behager och well, att i hafwe förhandlet med the näst omliggende Härader ther i Småland, om the Legedrenger och Dagzwerker till Wastena bygning, som thet och storligen för nöden warit hafwer. Så äre wij och tilfridtz att samme Legedränger, efter som the in till S. Michelz tijdh förtiene kunne, till lhön gifwes må.

Then vrsächt thu gör, att en part af the Stålbuger icke så starke blifne äre, så kunne wij icke fulleligen wethe, huru ther om ähr, dogh thet skulden wendis in på Hans Tommesonn i then motten, wethe wij icke huad han ther med hafft att skafa, efter wij lathe oss iw tycke, att om Smederne ähn fast nogot mhere ähn itt $^1/_2$ pund Ståll till huar boghe tagendes warde, dhå funnes thet iw i wichtenn igen, när thet lefreredes, och wore förthenskuld icke borthe, Må thu ähn nu tencke till, att huad Stålboger her efter göres, motte blifwa som them wara bör, och wij tilförenne både schriftlig och mundtlig tig ther om tilschrifwit hafwe.

Han begärer och wethe, huart the Oxer som skole vpdrifwes af Sewede och Norrewidbo komme skole, anthen till Wastena eller Stäkeborg. Tu begärer och så wethe Axell om then Salpeter Siudere Baruin, kunne wij inthet annet sware till, vthen huar han icke will arbethe för thet som lijke och skäll är, Då må han göre huru han will, wij achte dog icke gifwe honom större lhönn än then i vpsala hafwer, förseer oss och så att han kan sig iw så well ther med behielpe som then annen, therföre

må thu förhandle med honom alfwarligen ther om. Datum Calmarna denn 28 Julij a:o 46.

Kalmar slott den 28 Julii.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1546, fol. 64 v.

Till Botwid Larsonn, att han emot the fharlige tijender beflijter sig med allehonde krigzrustninger. Jthem lathe göre the 2 Håper tilredhe. Datum denn 28 Julij a:o 46.

Wår gunst tilförenne etc. Efter wij nogre wisse kunskaper vtaf Tydzland bekommit hafwe, Botwed, som thu förnimme kant af thesse medfölgende Copier, att ther står mykit sielsindt till, will af nödenne wara, att wij och så lage och skicke wåre stycker thet bästhe wij kunne vthi alle motte som macht opå ligger, att man wore wederredhe när om trängde, och besynnerligen att thu beflijter tig till thet mästhe Salpeter och Krutt som af nödenne wara will, med all annen Krigz Rustning som behöfwes kunde, så att ther och icke motte fattes Prouiant och Fetalie, Och synes oss icke rådeligit wara, att thu sätter nu nogot stor[t] Schip vp till bygningz, vthen heller lather the Håper till redhe göres, som wij med tigh ther om tilförenne nogot talet hafwe, så att then ene motte blifwe så stor, att ther kunde ryme sig vpå tw full skiftenn med tuå och trettije karler vthi huart skifthe, och then annen till Sex eller otte och tiugu karler vthi itt skifthe.

Wij hafwe och förstådt att Bygningen vthi Wastena går well för sig, så att man ther allerede nogon wärn hafwe kunde, om behof giordes. Therföre wille wij gerne att thu lather komma tijtt nogot Skytt, både stort och Smått, som thu tencke kant ther well tiene will, och af nödenne ware kunde. Sammelunde willie wij och att thu

besteller med the Knechter som liggie på wåre Slott och gårder, att the motte blifwe förwandlede, och icke för länge ligge på en städ, vthen när the en tijdh long hafwe warit ene städz, Då motte man seden förlägge them på en annen ortt, huart om then annen för ordsaker skuld. Men thet thu schrifwer om the Knechter i Finland äre, att the motte komma vnder åhrs Penning, Så kunne wij well lijde att thet blifwer ställt. Dog förundrer oss storligen, hwarföre icke annorlunde förhandlet ähr med för:ne Knechter, efter the så store Månedz besoldning haft hafwa, att the icke borgerne ther i Åbo mhere än sex öre om wijken för theres kostt gifwe skulde, förty vthi thenne dyre tijdh kan man well tencke att the icke ther med kunne blifwe betalede.

Tu schrifwer och thesligest om then Frantz Tröboes Saltsiudning, så kunne wij föge sware ther till, vthan huar thu förnimme kan, att ther will inthet gagnn medföllie, må well samme Salttsiudning blifwe tilbaka.

Men thet thu gifwer tilkenne om Schytterne, om wij wele lathe gifwe them foderpeninger, eller lathe gästhe them, så synes thet oss bäst wara för ordsaker skull, att skytterne måge gästhe, förty bönderne klanke och klage sig, att the biude fodringen för dyrt, therföre må thu lathe drage them ått Fodringen med theris Harnisk och gode wärier in ått Östergötland och Småland, Thesligest gifwe wij tigh och att förstå, att wij hafwe warit till handelz her med the Lybske, och slagit them alle lijdelige medell och wäge före, som oss och Rijchet thesligiste kunne dragelige ware, Så förnimme wij lijkwell, att man till ingen ähndelig beslutt med them komma kan, vthen gifwe oss well gode ord i så motte, ändog wij ingen stor lijtt ther till sättie kunne, Therföre ehuru all ting sig skicke kunne, är af nödenne, som wij tigh och tilförenne förmandt hafwe, att wij hafwe wåre saker i god flijtig acht och tilsynn, och så lagat, att wij

med all tilbehörning motte kunne finnes wederredhe när om trängde, som thu sielf ytermere tencke kan, och störste macht opå ligger, Ther thu tig efter rätte hafwer. Datum af wårt Slott Calmarna denn 28 Julij a:o 46.

Kalmar den 30 Julii.

Förläningsbref på behaglig tid för Joen Skrifvare till Barkestorp på prebenda Trium Regum i Kalmar.

Afskrift i »Smålands Handlingar» i kongl. Kammar-Archivet, 1546, n:o 3 b, sid. 503, jemnförd med en annan afskrift i samma handl:r f. 1552, n:o 1 b, sid. 182.

Wij Gustaff metth gudz Nade Sweriges giöttes och Wendes etc Konung: giör witterligit attuj aff wår synnerlige gunst och Nade, Szå och för weluilige och hulle troo tieneste, som thenne oss ælskeliige tro mann och vndersåtte Ioen scriffwere tiill Barckestorp oss och wortt ricke Swerige troligen beuist och giortt haffuer: yttermere her æffter beuise och giöre måå och skaall: haffue vntt och forlentt, som wij och nw mett tette wortt opne breff wnne och forlenne honum (oss tiill en behagelig tiidt) prebendam trium regum ligendes vdj wor Stadt Calmarna: metth all then rentta och rettughett, som ther tiill liger: och aff alder tiilligat haffuer: Huar före biude wij wore fougter och befalningzmen: och alle andre: som för wore skuldh wele och skole giöre och ladthe: att the for:ne Ioen scriffuer her vthinnen intedt hinder heller förfong giöre: wedh wor ogunst: datum aff for:ne wor Stadt Calmarna 30 Iulij a:o etc 1546 wnder vort Secrett.

Gärdslösa den 1 Augusti.

Öppet bref för hr Ture Trolle på biskopstionden af Albo härad i Småland.

Riks-Registr. 1545, fol. 67.

Öpet Bref för Her Ture Trolle på Biscopz deelen af tijenden som åhrligen faller vthi Albo Härede i Småland. Datum den 1 Augusti a:o 46.

Wij Gustaf med Gudz Nåde etc. Göre wetterligit Att wij af wår synnerlig gunst och nåde, så och thesligist för welwilligheet och huldschap, som thenne oss Elskelig wår tro Man och Råd, Her Ture Trolle till Birquard, oss och wårt Rijke Swerige her till giort och bewijst hafwer, som han och sammeledes her efter bewijse må och skall så lenge han lefwer, hafwe vndt och förländt (: oss till en behagelig tijd :) som wij och nu her med vnne och förläne honom biscopz deelen af tijenden som åhrligen faller vthi Albo Härede vthi Småland. Hwarföre biude wij alle etc Datum Gärdzlöse denn 1 Augusti a:o 46.

Borgholm den 2 Augusti.

Till konung Cristian (III) i Danmark om förhållandet till utlandet, och om en fordrad penningesumma (troligen af Lübeck).

Efter orig. i kongl. danska Riks-Archivet.

Vnsere freundlich dienste vnd was wir sonsth vhiel merh liebs vnd guts vormuegn beuhor, Grosmachtigr fursth freundlichr lieber Schwager bruder vnd Nachtpar, E L schreibent des datum zu Oppenrade ahm Neundten tag Julij ahn vns ausgegangn habn wir seins jnhaltz eingenohmen, Vnd habn vnnodt erfaren, das sie jnnerhalb der Christenheit soliche gefarliche Leufte ereugen, Erachten

fur dieselbtig vhiel bekwemliche das daruon durch friedlich mittl abgestandn vnde Rhue erhaltn wurde, Wir seind aber hiebeuhor vnd vf e L schreibent dermassn gefast gewesen vnd noch seind das whue jm fhal vnsere Reiche vber zuuorsicht ethwo soltn angefochtn werdn, das wir nechst gots hulff dem wurdn zubeiegnen habenn, solte auch jn dero erfurderung ab vns kein mangel erfundn pleibn,

Was aber den andern articul der abermals anfurderung der vormeintn gelts Summa belangendt, darauf hedtn wir wol vorhoft E L solten jn ansehung vnsers oftmals deshalb gethanem schreibn vnd fuglich ein vnd kegenrede sonst auch der billigkeit selbst vnd das doch soliche anhaltung mit keinem rechten ahn vns gesoucht werden muegn, vns damit habn freundlichn vorschonet, vnd thuen also vns deswegn abermals vf die billigkeit vnd vnser vorig allenthalbn gethantn schreibent refériren, Vnnd habn e L aus demselbtign vns allenthalben schwegerlichn sonder zweifl vorstanden, Wollen auch nochmals vns gentzlichen vorsehen e L werden sich daraus selbst weissen, vnd vns darumb ferner antzulangn vorschoenen, Sonsth e L freundlich nachparliche wilfarung zuerzeign seind wir jder zeith gneigt Datum vff Borckholm vf oeland ahm 2 tag augustj Anno etc jm 46:ten

Gustaf von gots gnadn zu Schwedn
der Gotten vnnd Wendn etc Konigk

E L getrewe Bruder
Gostauus mp. [1])

Utanskrift: Dem Grosmachtign Fursten vnserem Freundlichen liebn Schwagern Brudern vnd Nachparn hern Cristian zu Dennemarckn Norwedn der Whendn vnnd Gotten Koning Hertzogn zu Schlesewiegken Holstain Stor-

[1]) Underskriften egenhändig.

marn vnnd der Ditmarschn Grauenn zu Aldenburg vnd Delmenhorst [1])

Sigillet finnes qvar.

Borgholm den 2 Augusti.

Svar till konung Christian (III) i Danmark, om den fångne konung Christian, m. m.

Efter originalet i kongl. danska Riks-Archivet.

Vnsere freundliche dienste vnd was wir sonsth vhiel merh liebs vnd gouths vormuegn beuhor Grosmachtigr fursth frundlichr Lieber Schwager brueder vnd Nachpar, Was e L allenthalbenn jnn jrem abermals schreibent aus Oppenrade ahm zwantzigsten tag des Monats julij ahnn vns gelangn Lassen, solichens haben wir jnn die Leng allenthalbenn vorstanden, Was nhun berurent das der furgehabte zueg also jtzmals aus beibemelten vrsachn sol zergangn sein vnd deshalb nhuemals vns mit weiterer bekostigung zuuorschoenen wusten, So werdn wir jn deme nach der gelegenheit vns richten vnd thuen jegn e L vns derselbtign vormeldung freundlichen bedanckn,

Darnechst so vhiel betreffendt den gefangnen Konig Christiern, Wiewol nhun E. L. selbst bewuesth wie sich dieselbtig bestrickung ohnne Vnser mithwissn vnnd Rath zugetragn, Darumb wir auch E L vnd dweil wir sonst ferner vmbstend vnbericht darjnnen wenig zu Radten habn, dan alleine nach deme e L allenthalb ohnne diss zubewegn was jro den Reichn zu dennemarckn vnd ahnn diesem belegn, So werdn E L die sache dermassn bewegenn vnd richten das die masse vnnd wege getroffn die zue volnkomenes friedn ohnne gefhar deroselbtign vnnd den Reichn gelangn mochten, Doch wollen wir E L jrem selbst

[1]) Under utanskriften är antecknadt: *Schweden. Antwort die leuft deutscher nation jtem die geltschuldenn belangenn, Ankommen zu Kallintzborch den xiij:ten Augustij a:o etc 46.*

auch bedenckent nach nicht abradten, Dan sie wolten sich allenthalb beide beij Konig Christiern den gefangnen, darnechst beij hertzogn Heinrichn zu Mekelnpurg vnd deren Erbenn grundlichn erkundign auf was zuuorlassigkeit vnnd e L ertreglich wege der handel mocht gemeind sein vnd furgeschlagn werden, whue es sonsth e L nach jrer gelegenheit fur sich mit geradten bedeucht, Wan dan wir solichns von e L jnn jeden vmbstendn ferner erjnnert wurden, So wolln wir e L alsedan mit weiterer gepurlichr andtwurd beiegnen, Dan e L wilferige Schwegerliche freundschaft eher vnnd liebs zubeweisen, seindt wir jder Zeith gneigt. Datum vf borckholm vf oelandt ahm 2 tag Augustj Anno etc 46:ten

Gustaf von gots gnadn zu Schweden
der Gotten vnd wendn etc Konigk

E L getrewe Bruder
Gostauus mp [1])

Utanskrift: Dem Grosmachtign Fursten vnserem Freundlichem lieben Schwagern Bruedern vnd Nachparn hern Christian zu Dennemarckn Norweden der Whenden vnd Gotten Koning, Hertzogen zue Schlesewiegk Holstain Stormarn vnnd der Ditmarschenn, Grauen zue Aldenburgk vnnd Delmenhorsth.

Nedanför utanskriften är antecknadt: *Schweden Anthwort Koningen Christiern belangenn, Ankommen Kallenburgk den xiij:ten Augustj a:o etc xlvj:ten.*

Spår af sigillet finnas.

[1]) Underskriften egenhändig.

(Borgholm?) den 3 Augusti.

Behaglig tids förläning för Birge Skräddare på en lycka vid Kalmar.

Riks-Registr. 1546, fol. 67.

Öpet Bref för Birge Schreddare i Calmarna opå een inhägnedt lycke, liggendis wid Calmarne, emillan S: Gertrudz Cappelle och galgen. Datum den 3 Augusti.

Wij Gustaff etc. Göre wetterligit, att wij af wår synnerlig gunst och nåde, hafwe vndt och efterlåtidt oss till en behagelig tijdh, som wij och nu med thette wårt öpne bref vnne och efterlåthe thenne wår tro vndersåthe och borgere vthi Calmarna emillan S. Gertrudz Cappelle och galgen, och the andre tuå sijder wetendes op till Almenninge Wägen nidh emot Siönn för en tridie deell af broslätt som lagdes vnder wår Ladugård wijdh ofteb:te Calmarna som honom tilhörde, så att han samme Lycke må och schall niuthe och bruke oförhindret och skattfrij, så lenge wij thet honom gunsteligen efterlatendes warde. Huarföre biude wij alle, som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, att the för:ne Birge Schreddare her emot intet hinder, platz eller förfång göre skole wijdh wår ogunst, Ther sig huar och en efter rätte hafuer. Datum ut supra.

Borgholms ladugård den 4 Augusti.

Öppet bref för borgerskapet i Kalmar rörande handeln med lifsförnödenheter inom Kalmar län och på Öland, samt om upptagande af några lyckor nära staden.

Riks-Registr. 1546, fol. 67.

Öpet Bref för Calmarne Borgerne att the obehindrede ther i Calmarne Lhänn och på Öland måge köpe thenn deell the till dagligit vppehelle behöffue. Datum den 4 etc.

Wij Gustaff etc. Göre wetterligit, Att efter wij vthi sanning förstådt hafwe, hurulunde till wår Köpstad Calmarne ingen synnerlig tilförning skeer med then deell som wåre vndersåter ther boendes äre måge och kunne hafwe theres näring och bäring vtaf, som the och icke heller nogre wisse Marcknader eller Torgdager her till dagz hafft hafwe, som thet vthi andre wåre Köpstäder her vthi wårt Rijke skeer, Therföre och samme wåre vndersåther och Borgere vthi förb:de Calmarna sig för oss beklaget hafwe öfwer för:ne brister, och ödmiukeligen begäredt, thet wij gunsteligen Efterlåthe wille, att the sielfwe motte obehindrede ther i Calmarne Lhän och på Öland köpe then deell the behöfwe till theres dagligit vppehälle, så och sådana wharur the theres Köpmanz Handell med drifwa kunne, Förthenskuld hafwe wij i så motte ahnsedt theres ahnliggende nöd och lägenhet, och på thet samme wår och Cronones Köpstad thess bätter widh macht blifwe skall, efterlåtendes her med wår synnerlig gunst och nåde, att the och så frij och obehindrede vtt på Landzbygden, i Calmarna Lhän och på Öland drage måge, och köpslage skäligen med bönderne, vthen altt förbudit förköp, och efter som nu alle Partzeler wärderede och satte ähre, Dog skall them her med förbudit ware, att före Lefwendes

Oxer eller saltt tunnakött, och andre wharur som synnerligen förbudne äre, eller her efter förbiudes kunne. Ther the wette sig efter etc.

Wij hafwe och sammeledes af samme wår gunst och nåde för:ne wåre vndersåter Borgerne i Calmarne vndt och efterlåtidt, som wij och nu her med vnne och efterlåthe, att the måge oprydie och hägna sig och för:ne Calmarne Stad tiil gagn oth gode nogre Lycker ther vthen för Staden af then Enemark, som ingen ähn nu inhägnet hafwer, görendes Cronon, när the för theres Arbethe skäll bekommit hafwe, then Renthe af sådane Lycker som ther afgå bör, dog så att the lijkwell Byägendene, som ther näst kring boendes äre, icke vthi nogon motte ther med förnär eller till mens wara skole. Datum Ladugården etc.

Borgholms ladugård den 4 Augusti.

Förläningsbref på behaglig tid för Jören Bertholdi, kyrkoprest i Förlösa, på kronans andel i ön Horsö i Kläckeberga socken, Småland.

Efter en afskrift i »Smålands Handlingar» i kongl. Kammar-Archivet, 1546, n:o 3 b, sid. 504, jemnförd med en annan afskrift i samma handlingar för 1545, n:o 4 c, sid. 654.

Wij Gustaff mett gudz Nåde, Swerigis giöttis och wendis etc Konung: giör witterligtt atuj aff wor synnerlig gunst och Nåde: Szå och för welulighett, och hwlle tro tienest, som wij aff thenne oss ælskelige her Iören Bertoldj [1]) kyrckieprest vdj förlöse her tiill fornummett haffue, och enn yttermere her æpter oss och wortt ricke Swerige beuise och giöre må och skall så lenge han leffuer, haffue wntt och forlentt: som wij och nw mett tette wortt opne breff vnne och forlenne honum en wor och Cronens öö

[1]) I bil. t. 1545 års handl. kallas han Iören Bertilsson.

benempden horsön liggendes i Kleckeberga socken, att han så mögit oss och Cronen i same öö tiilkommer, så lenge wij honum thett gunstligen æpterlatte, för wor och Cronens skatt niute, bruge och beholle må och skall: kan han och mett then gode man som i same öö egende är, om hans anpartt förhandla, thå kunne vij thett oc lide, huilckett wij giffue wore fougter och befalningzmen och alle andra, som för wore skull wele och skwlle giöre och ladhe tilkenne: att the wide sig her æpter rette: Icke giörandis för:ne her Iören bertoldj her emoth hinder heller forfong, wedh wor ogunst datum aff Borckholms Ladegordt 4 Augustij a:o etc 1546 wnder wortt Secrett:

Torö den 8 Augusti.

Förläningsbref på skattefrihet på behaglig tid för Matz Ölänning på Mederboga (Medelböda?) skattegård i Böda s:n på Öland.

Riks-Registr. 1546, fol. 68.

Öpet Bref för Matz Ölänning på en Schatte gård be:d Mederboga i Böde Sochn på Öland till behagelig tijd. Datum den 8 Augusti a:o 46.

Wij Gustaff etc. Göre wetterligit, att wij af synnerlig gunst och nåde, så och för welwillig tro tienst, som thenne wår vndersåthe och gamble tiänere Matz Ölänning oss giort och bewijst hafwer, och ähn nu ytermere sig troligen bewijse schall, hafwe vndt och efterlåtidt, som wij och nu her med vnne och efterlåthe, att han oss till en behagelig tijdh frij för wår och Cronones Schat må och skal niuthe bruke och besittie then Schatte gård på Öland benempd Mederboga i Böde Sochnn som han nu sitter opå, Hwilkit wij gifwe wåre Fougter och Befalningzmän på för:ne Öland tilkenne, att han (!) weet sig ther efter rätte. Datum af Torrö denn 8 Augusti a:o 46.

Stegeborg den 12 Augusti.

Öppet bref för Linköpings stads innevånare, att på behaglig tid vara skattfrie, med anledning af den svåra eldsvåda, som öfvergått staden, m. m.

Riks-Registr. 1546, fol. 68.

Öpet Bref för Linkepungz Stadz Jnbyggere att the måge ware Schattfrij, Jthem beholle the Capelle Huss för theres Rådstugu. Datum denn 12 Augusti a:o 46.

Wij Gustaff etc. Göre wetterligit med thette wårt öpne Bref, att wij af wår synnerlige gunst och nåde, så [och] för then store skada schuld som wåre trogne Vndersåter Menige Borgere vthi wår Köpstad Linkepung (: ty wärr :) nu i thette närwarendes Åhr af then swåre wåd-eld öfwergångin ähr, hafwe vndt och efterlåtidt, som wij och nu her med vnne och efterlåthe, oss till en behagelig tijdh, och synnerligen till thess gudh will [the] kunne komme sig nogot före igen, frije för then åhrlige skatt, som the af samme theres Stad oss på Cronones wägne plichtige och skyllige äre vtt att göre, på thet the thess bätter, sig sielfwe till gode så well som Swerigis Crone Staden igen opbygge kunne, Som wij och thesligist för för:ne ordsak skull och af samme wår gunst och nåde, hafwe them gunsteligen efterlåtidt, att the måge och skole obehindrede niuthe och bruke thet Cappelle Hwss för theres Rådstugu, liggendes vthi Helgeandz Hwss gården i för:ne Linkepung, till thess the macht och rådh hafwe kunne att opbygge then gamble theris Rådstugu igen, Och efter wij förstått hafwe, att seden then skadelige och farlige brand skedde i ofteb:te Linkepung, wele nogre af Borgerne och andre sig tilägne vnden menige Stadzens bästhe nogre tompter och bodherum, som tilförenne vnder

Staden legat hafwe, huilket oss synes icke skääll eller rätt wara, besynnerligen meden Stadenn sådant förderff öfwergångit är, Så hafwe wij förthenschuld gunsteligen vndt och tillatidt, att alle tompter som af ålder tilförenne vnder Stadenn legat hafwe, och till Stadzens bygning och vppehälle nogon åhrlig ränthe afgå pläger, måge och skole ähn nu så her efter som till thenne tijdh ther vnder liggendes blifwe, ingen vnden tagit, gifwendes her med alle som för wåre schuld wele och skole göre och lathe tilkenne, att the wethe sig her efter rätte, Jcke görendes förb:de Linkepungz Stadz Jnbyggere her emoth Hinder, platz eller förfång. Och thess till wisse lathe wij trycke wårt Kong:e Secreet vnder thette wårt breff, som gifwit och schrifwit är på wårt Slott Stäkeborg denn 12 Aug:i etc.

Stegeborg den 12 Augusti.

Öppet bref för Ulf Persson, borgare i Vadstena, på den s. k. Paradistomten, som förut tillhört Beltarechoren i Vadstena kyrka.

Riks-Registr. 1546, fol. 68 v., jemnfördt med originalet på papper i kongl. Riks-Archivet bland kon. G:s bref. Sigillet på orig. oskadadt qvar.

Öpet Bref för Vlff Personn opå en Tompt, benempd Paradijs tompt, som lydt hafwer till Belthere-Choren vthi Wastena, Dog att han gör ther af tomptören. Datum ut supra.

Wij Gustaff med Gudz Nåde etc Göre wetterligit att wij af wår synnerlige gunst och nåde hafwe vndt och efterlåtidt, som wij och nu med thette wårt öpne bref vnne och efterlåthe thenne wår troo vndersåthe Vlff Personn, borgere vthi wår Stad Wastena en wår och Cronones tompt, benempd Paradijss tompten som lydt hafwer till Belthare Choren vthi för:ne Stadz Kyrkie, och liggendes är baak för förb: Vlff Pedersons och Clauis

Gulsmedz gård wijd torgit. Dog schall han förplichtedt wara att göre åhrligen then rättighet och tomptöre ther af som thet bör sig att skee, och ther af tilförenne göres pläger, Huarföre biude wij alle som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, att the för:ne Vlff Pedersonn her emot inthet hinder, platz eller förfång göre skole, Ther the sig rätte efter haffue. Datum Stäkeborg denn 12 Augusti a:o 46.

Stegeborg den 13 Augusti.

Till fogden i Handbörds och Stranda härader i Småland, Christiern Ivarsson, om en förbrytare, om klosterlandboerne och gästningen i fögderiet.

Efter en afskrift i »Smålands Handlingar», i kongl. Kammar-Archivet, 1546, n:o 9 a, fol. 74 v.

Gustaff medh Gudz nåede Swerigiis Götiis och Wendiis etc Konungh

Wår gunsth etc Wij haffue förstaatth Christer, wm then ffolridere Oluff Hulth som tw bekommijth haffuer Szaa måttu taga dom paa honum, wm thet alrede icke skedh är och latte honnum staa sin förtientte löen, och straffh etc.

Teslijgiste wm the Closter Lanbor, tw scriffuer Shom tiillfförendhe haffue giorth penningher wth för theres Affradh att the nu för hwar march Gutnijska (?) etth Lijspundh smör wth göre skulle, Huilcke[t] oss icke obehagelighith wååre. Hwor ällijesth ffor:ne Lanbor thet med godh welije wtgöre welje och atth ther affh mååtthe icke owelije eller knarch komme, thet mandh och szaa achte mosthe, och wele attu latter samme och annatth smör szom tw haffuer opburjtth komme tiill Calmarna Haallendis ther paa beskedeljgh Regjster och rekenskap hwre ther med handlas.

Wij äre och sammelediis tiill frijs(!) attu latter tiill skelijgh wijss geste ther i tijn befallningh, med saa maangha du[g]ligh hester tw haffuer, och wij kunne blijffue well tienthe med, Görendiis och saa in wdi waar konglijgh Reckne Cammer rede för then däl som ogesth bliffuer Ther tw tijgh effter rette haffuer Datum aff wåårth Slotth Stekeborgh 13 Septembris (ɔ: Augusti)[1]) Anno etc 1546.

Stegeborg den 14 Augusti.

Bekräftelsebref å Raumo stads äldre privilegier, jemte qvitto å 200 ungerska gyllen, för hvilka staden köpt kronans der varande tomter.

Riks-Registr. 1546, fol. 69.

Öpett Priuilegij Breff för Raumo Borgerne, att the motte besittie ther i Raumo, och niuthe the gamble Priuilegier. Datum denn 14 Augusti a:o 46.

Wij Gustaff med Gudz Nåde, Swerigis, Göthis och Wendis etc Konung, Göre wetterligit, Att wij af synnerlig gunst och nåde, hafwe tagidt och anammat, som wij och nu med thette wårt öpne Breff tage och anamme thesse wåre trogne vndersåter, Borgemestere, Rådh och menigheten vthi wår Köpstadh Raumo i Norre Finland och Åbo Lhänn vthi wårt Konungzlige Hägnn, wärn, frid och förswar, besynnerligen till att hägne, fride och försware them, theris Hwstrur, Barnn, Hionn, gårder, godz och altt thet the äge, rörligit och orörligit, för altt öfwerwold och orätt och vthi theres rättferdige saker hielpe them till rätte, Ther näst så hafwe wij och af samme wår gunst och nåde vndt och efterlåtidt, som wij och her

[1]) Tydligen miss-skrifning för Augusti, enär konungen den 12—14 Augusti vistades på Stegeborg.

med vnne och efterlåthe, att samme wåre vndersåter i Raumo by måge och skole så her efter som till thenne tijdh, blifwe boendes och besittiendes på then städh och platz, som the her till dagz giort hafwe, och niuthe wåre och Cronones Tompter som the nu boo opå till Ewerdelige ägo, efter the hafwe oss och Cronone samme tompter till fulle nöge, och efter som them förelagdt waridt hafwer, med 200 vngerske gyllen samfälleligen nu betaledt, för hwilken Summa wij them och så her med quittere för oss och wåre Efterkommende Erfwinger och Rijksens Konunger och Regenter, Wij hafwe och så gunsteligen vndt och efterlåtidt, att the skole niuthe, bruke och beholle theres Köpstadz frijheter, Lag och rätt, som af Ålder warit hafwer, Dog med så skääll och förord, att huad bud, förbud eller stadgar her i wårt Konungerijke, af oss och wårt Elskelige Rijksens Råd Almenneligen vttropes kunnde eller vttropede äre, skole the och aldeles holle sig efter widh straf och Peen, som sådana bud, förbud eller stadgar inneholle kunne, och vnder sådana wilkor stadfästhe wij the gamble Priuilegier och frijheter, som them af wåre framlidne Rijksens Konunger och Regenter hafwe nådeliken gifne waridt, Hwilket wij gifwe wåre Fougdter, Befalningzmän, och alle andre som för wåre skull wele och skole göre och lathe tilkenne, att the icke i nogor motte göre förb:te wåre vndersåther i Raumo her emoth hinder, platz eller förfång, widh wår ogunst, och thess till ytermere wisse och bättre förwaring, lathe wij wetterligen hengie wårt Kong:e Secreet her neden före, som gifwit och schrifwit är på wårt Slott Stäkeborg denn 14 dagen Augusti a:o 1546.

Stegeborg den 14 Augusti.

Öppet bref för Jakob Turesson (Rosengren) på en skatteäng nära Grensholm, att derå njuta frihet och frälse.

Riks-Registr. 1546, fol. 69 v.

Öpet Bref för Jacop Tursonn, att han må köpe en Schatte äng, liggendes widh hans gård Grensholm, benempd Scharlagz Ängen, och niuthe frijheet och Frälse opå henne till Ewerdelige äge. Datum denn 14 Augusti a:o 46.

Wij Gustaff etc Göre wetterligit, Att efter thenne oss Elskelig wår tro Mann och vndersåthe Jacop Turson till Grensholm oss till belägligit(!) en Äng vplatidt hafwer benempd Ryningz flotten i Kimstada Sochen, liggendes hartt wijdh Orgha in till för:ne wår gård och Hammarsmidie Orga, som wij och thesligest af honom vthi itt Laga bythe bekommit hafwe, ther opå och bythes brefwen på bägge sijder framdeles göres skole, Så hafwe wij och förthenskull i then stad igen gunsteligen efterlåtidt honom, att han till sig löse och köpe må och skall af the Schattebönder som henne äge en skatte äng, beliggendes widh hans gård för:ne Grensholm, benempd Scharlagz Ängen, som tilförenne vnder Torlunda i Wånga Sochn legatt hafwer, ther opå wij honom gunsteligen hafwe vndt och gifwit, som wij och med thette wårt brefz macht vnne och gifwe honom frijheet och Frälse på samme Äng, honom och hans efterkommende Erfwinger till ewerdelige äge, Dog så att han sigh med wåre Schattskyllige vndersåter i förb:de Torlunda om samme Äng förlijka skall, och them therföre benöije, Hwarföre biude wij alle som för wåre skull wele och skole göre och lathe, och besynnerligen wåre Fougdter och Befalningzmän, att the för:ne Jacop Tursonn her emot inthet hinder, platz eller för-

fång göre, Ther sig huar och en efter rätte hafwer, Thess till ytermere wisse lathe wij trycke wårt Kong:e Secreet vnder thette wårt bref, som gifwit och schrifwit är på Stäkeborg den 14 Augusti a:o 1546.

Gripsholm den 23 Augusti.

Till ordinarius i Linköping, mäster Claus, att konungen i stället för Bosgården upplåter honom Biskopsbro gård.

Riks-Registr. 1546, fol. 70.

Till Mester Claus i Linkepung att K. M:tt hafwer nogot betenkende om then Bosgården och att H. N. vnner honom Biscopzbro i then stad. Datum den 23 Augusti etc.

Wår gunst tilförenne. Efter wij hafwe nogot betenckende om then Bosgården wij eder i sidzstens förlänthe M. Claus, och see icke gerne, att the bönder ther opå bott hafwe, skole tränges ifrå gårderne för rop och ryckte skull, Hwarföre må i lathe Bönderne, som ther opå sittidt hafwe, beholle samme Bossgården, och vthi then stad wele wij vnne och oplathe eder Biscopzbro, huilken i till eder anamme måge, och blifwe ther opå boendes, till thess man wijdere then saken betäncke kann, Dog så att i holle gården och ägerne well widh macht med bygninger och annen deell, som thet sig bör, Ther i eder efter rätte wele. Datum af wårt Slott Gripzholm denn 23 Augusti a:o 46.

Gripsholm den 24 Augusti.

Öppet bref för Peder Knutsson (Soop) i Malma i Qvillinge s:n, Östergötland, att under Malma lägga ett annat skattehemman derstädes i utbyte emot en annan gård.

Riks-Registr. 1546, fol. 70, jemnfördt med conceptet i Riks-Archivet.

Öpet bref för Peder Knutsonn i Malma i Quillinge Sochen vthi Östergötland att obehindret lägge vnder sin Sätegård i för:ne Malma, itt Schattehemman, som han köpt hafwer ther sammestädz, Latius in Conceptu. Datum denn 24 Aug.

Wij Gustaff med Gudz Nådhe etc Göre wetterligit att wij af synnerlig gunst och nådhe hafwe vndt och efterlåtidt och nu med thette wårt öpne bref vnne och efterlåthe, Att wår tro Mann Peder Knuttsonn i Malma i Quillinge Sochenn och Brobo Häredt j Östergöttland må och skall frij och obehindret lägge vnder sin eigen Sätegård i för:ne Malma itt Schatteheman som han köpt hafwer i för:ne Malma by, och åhrligen skyller otte spänn Spannemåle med fodring och dagzwerker som af andre Schattegårder, och efter för:ne Peder Knuttsonn hafwer ther emot vndt och oplatidt oss och wåre efterkommende Erfwinger till Ewerdelige äge, een hans eigen Landbogård, liggendes i Nykyrkie [1]) Sochn och Birkekindz [1]) Härede benempd N. widh Stäkeborg, som åhrligen ränther sex tunnor Kornn, med Fodring, Dagzwerker och andre vttskyller, som af samme Landbo Heman åhrligen gifues plägar, Derföre vnne och gifwe wij för:ne Peder Knutsonn frijhet och Frälse på för:ne Schatte Heman i Malma, så att han thet same Heman så fierran han sig med then Schattebonde thet äger om köpet förlijkt hafwer till ewerdelige ägo vnder Frälse niuthe bruke och beholle

[1]) Namnen saknas i registraturet och äro i conceptet öfverstrukna.

må och skall, som och framdeles samme bythe med bref på bägge sijder ytermere bekräftiges och stadfestes skall, huilket wij gifwe wåre Fougdter, Befalningzmän och alle andre som för wåre skull wele och skole göre och lathe tilkenne, att the måge wethe sig ther efter rätte, Jcke görendes för:ne Peer Knutsonn her emot hinder platz eller förfång. Datum Gripzholm denn 24 Augusti.

Gripsholm den 24 Augusti.

Till Mårten Myntskrifvare, att han lemnar 600 mark till Hans Gammal, hvilka konungen lemnar denne till låns.

Riks-Registr. 1546, fol. 70 v.

Till Morthen mynteschrifwere, att K. M:tt hafwer försträckt Hans gammal 600 m$, att han lather honom bekomma them. Datum den 24 Augusti a:o 46.

Wår gunst tilförenne etc Weet Morthen Mynteschrifwere att wij thenne Brefwijsere wår tro vndersåte och borgere j Stocholm Hans gammall 600 m$ på nogon tijdh försträckt och länt hafwe, Therföre när han tijtt till tig kommendes warder samt med Botuidz Schrifwelse, och begärer sådane Peninger, må thu honom på wåre wägne them lathe bekomme, Dog så att han hafwer giort therföre en nogsam och fulkomlig förwijssen, ther wij äre förwarede med, Ther weet att rätte tig efter. Datum Gripzholm denn 24 Augusti a:o 46.

Gripsholm den 24 Augusti.

Förläningsbref på behaglig tid för Svante Sture på Öfver-Jerna s:n, Öknebo härad, Södermanland.

Riks-Registr. 1546, fol. 70 v.

Öpet bref för Swante Sture på öffuer Gerna Sochen med all ränthe. Datum ut supra.

Wij Gustaff etc Göre wetterligit, att wij af wår synnerlig gunst och nåde, så och för welwillighet och hulle tro tienst, som thenne oss Elskelig wår tro Mann och Rådh Swante Sture till Hörning[z]holm och Höfwitzman på Läckö, oss och wårt Rijke Swerige her till dagz troligen giort och bewijst hafwer, och ähn ytermere her efter göre och bewijse må och skall, hafwe vndt och förländt, som wij och nu med thette wårt öpne bref vnne och förläne honom (: oss till en behagelig tijdh :) Öfre Gärne Sochen vthi Öknebo härade, med all then ränthe, rättighet och vttskyller, som ther åhrligen af gå pläger, Hwilket wij gifwe wåre Fougdter, Befalningzmän och alle andre som för wåre skuld wele och skole göre och lathe tilkenne, att the wethe sig her efter rätte, Jcke görendes för:ne Swante Sture her emot hinder, platz eller förfång, Dog skall wår Befalningzman på Grifzholm åther i then stad kennes widh Ludguda Sochn i Nykepungz Lhänn, som för:ne Swante Sture her till dagz i Förläning haft hafwer, ther the på bägge sijder sig efter rätte wele. Datum af wårt Slott Gripzholm den 24 Augusti a:o 46.

Gripsholm den 25 Augusti.

Bref för fogden i Sevede och Aspelands härader i Småland Peder Fux, att gästa för fodringen i sitt fögderi.

Efter afskrift i »Smålands Handlingar» i kongl. Kammar-Archivet, 1546, n:o 6 b, fol. 141.

Wij Gustaff medt Gudz nåde sueries Göttes och Vendis etc Konungh Giör vetterlighett, att wij aff wår sönnerlighe Gunst och Nåde haffue vnndth och effterlatidt som wij och nu medt thetta vårt öpne breff vnne och effterlathe Vår tro tienere Pedher Fugs, vår fougthe i Seffuede och Asbolandt att han må och skall i thetta fyretijende Sex (!) År gesta för fougte foringenn i sitt fougtherij så mykitt hann effther skälige viss medt fyre sine hesther gesthe kan Dogh skall han förplictedt vare att giöre oss en godh regenskap för denn dell ogest bliffuer jn vdj vår Konungx:e Cammer huilckett wij giffue våre Cammererer till kenne ther the vetta sigh efter retta Datum aff wårt Slott Gripzholm 25 Augusti Anno etc 1546. Vndher wårth Secrett.

Gripsholm den 1 September.

Besittningsbref för Lasse Knutsson på Perillö, som legat under Pedersöre prestebord i Finland, men förut tillhört Lasse Knutssons förfäder.

Riks-Registr, 1546, fol. 73. — Förut tryckt af Arvidsson, l. c., 7: 187.

> Öpet bref för Lasse Knuttsonn, opå Pirille öö, att han then niuthe, rödie och besittie må, och gör[e] ther skuld vtaf. Datum denn 1 Septembris a:o 46.

Wij Gustaff etc Göre wetterligit, att wij af synnerlig gunst och nåde hafwe vndt och efterlåtidt som wij och

nu med thette wårt öpne bref vnne och efterlåthe, att thenne wår tro vndersåthe Lasse Knuttsonn må och skall, frij och obehindret, till sig anamme och seden bygge bruka rödie och beholle en wår och Cronones Öö benempd Perillö, som nu i long tijdh vnder Pädersör Presteboll legat hafwer, Dog med sådana beskeed, förord och wilkor, att wår Fougde medh Häradtzhöfdingen ther sammestädz och nogre owildige bönder skola vthen all wold och wenskap ransaka och öfwerwäga mykit oss och Cronone af för:ne Perille öö, åhrligen vthi alle partzeler till Skatt gifwes skall, Och efter oss vnderwist är att samme Öö för nogre ordsaker skull, som nu icke behof är att förtälie, vndan för:ne Lasse Knutsonns gamble föräldrar och till Prestebolet i för:ne Pedersör kommin wara skall, Derföre hafwe wij och vndt tilgode att samme Lasse Knuttsonn må och skall vthi sin Lijfztijdh, och besynnerligen så lenge han kan och förmå holle henne widh macht och göre Cronone then rättighet af som hon kan göre skääll före, ware nämest att besittie samme Öö, huilket wij gifwe wåre Fougdter och Befalningzmän och alle andre, som för wåre skull wele och skole göre och lathe etc. Datum Gripzholm ut supra.

Gripsholm den 1 September.

Öppet bref för fogden i Österbotten, Ragvald Halvardsson, på två gengärder af tre socknar i Österbotten.

Riks-Registr. 1546, fol. 73. — Förut tryckt af Arvidsson, l. c. 7: 188.

Öpet Breff för Ragwald Haldwarsonn på the twå gingerder af the tre Sochner i Korsholmz Lhän, Ya, Kin, och Kiminge, sig och sine Karler till vnderhold och hans Borgekläde, och Kläde och Peninger till hans Karles behoff. Datum denn 1 Septembris a:o 46.

Wij Gustaff etc. Göre wetterligit, Att wij af synnerlig gunst och nåde hafwe vndt och efterlåtidt, som wij och nu her med vnne och efterlåthe thenne wår tro tienere Raguald Haldwarsonn, wår Fougdte vthi Östrebottn, the tuå gingerder som åhrligen vttgöres pläge af the tre Sokner i Korssholmz Lhänn till Sommer och winter tinghe, som är ija, kin och Kiminge, efter som thet Register inneholler han lefreredt hafwer in vthi wår Kong:e Rekne Cammer, sig och the Karler till vnderholdning med maatt och öll, som honom på wåre wägne fölgachtige äre, så att han ingen annen Lhönn vtaf wår Renthe Cammer för sig sielf taga skall, så länge wij honom för:ne gingärder gunsteligen efterlatendes warde, vthe[n] allenest borgekläde, och ther till Kläde och Peninger till så monge Karles behof, som han kan hafwe behoff. Förbiudendes och så her med alfwarligen för:ne Ragwald att han ingen Köpenskap eller nogon annen förbuden handell drifue skall, icke heller oskäligen gästhe eller gästhe lathe hoss wåre vndersåterne, Presterne eller andre, Ther han weet sig tage till ware före wedh wår ogunst, Och wårt Cammeråd och Cammererere sig her efter rätte skole. Datum Gripzholm ut supra.

Gripsholm den 2 September.

Till hr Gustaf Olsson, att hr Sten Eriksson meddelar honom konungens vilja om bevakning vid gränsen.

Riks-Registr. 1546, fol. 73 v.

Till Her Göstaff Olsonn att han rätter sig efter then Deell Sten Ericksonn honom opå K. M:tz wägna föregifwendes warder. Datum den 2 September a:o 46.

Wår synnerlig gunst tilförenne etc. Wij gifwe eder tilkenne Käre Her Göstaff, Att efter thenne wår tro Man och Råd Sten Ericksonn hafwer wårt gunstige förlof att drage nidh till westergöttland, Så hafwe wij ibland andre wåre wärff och ärender befalet honom gifwe eder nogre wåre synnerlige Meninger och willie tilkenne, Efter Käre Her Gustaff wij nog i sanheet förnimme och altijd dageligen förfare, huruledes att man Prachtizerer och vrsak sökes till att förderfwe oss och thette Rijke, som man och nogh förstå kan vtaf thet breff, som Lage Trudson eder tilschrifwit hafwer, så man iw inthet tuifle torff, att ther fattes nogon deell, vthen när som Lägenheten och tilfället sig så bäst begifwe kan, måge wij oss föge gott till them förmode, Huilket wij nu icke så altt schrifwe kunne, Men itt gott och flijtigt opseende will altijd wara för nödenne, efter Käre Her Gustaff i wele see att then Landzände vth med gränzen ähr ganske ille förwaredt, både med gode Fäster, troget och förståndigt Folk, gode Fougdter och Embetzmän, som ther well behoff giordes, Therföre hafwe wij pålagdt och befaledt thenne wår tro Mann och Råd Sten Ericksonn, att berådslå med eder om thesse saker, och yterligere gifwe eder wår willie och mening tilkenne, Ther i Käre Her Göstaff eder hörsamligen efter rätte och skicke wille, Eder Gud Befalendes. Datum af wårt Slott Gripzholm den 2 Septembris a:o 46.

Gripsholm den 6 September.

Öppet bref för Anders Krutmakare på en tomt i Kalmar till everdelig egendom.

Riks-Registr. 1546, fol. 74.

Öpet Breff för Anders Kruttmakare på en tompt, liggendes på Slottzgatun i Calmarna till Ewärdelige ägo. Datum denn 6 Septembris a:o 46.

Wij Gustaff Med Gudz Nåde etc. Göre wetterligit att wij af wår synnerlige gunst och nåde, så och för welwillige troo tienst, som thenne wår tro tienere Anders Kruttmakare wår ArchelijMestere i Calmarna oss her till dagz troligen giort och bewijst hafwer, och ähn ytermere her efter göre och bewijse må och skall så lenge han lefwer, hafwe vndt och gifwit, som wij och nu med thette wårt öpne bref vnne och gifwe honom till Ewerdeliga äga, twädelerne vthi en wår och Cronones tompt, liggendes i för:ne Calmarna, som oss och Swerigis Crone tilkommer, och är samme tompt belägin på Slotzgatun när man går ifrå Slotzbroon och vp till Kyrken på högre handen, och emillan Lasse Bottnekarlz och Olof Klockeres Efterlefwerskes gård, och försträcker till trettijetuå Alner i längden och 20 Alner i bredden, Och om then tridie Deell vthi samme tompt som tilhörer en Bonde vthen för Calmarne skall för:ne Anders betale och sig med honom förlijke, såsom med then rätte ägenden thet bästhe han kan, huilken Tompt för:ne Anders och hans Efterkommende Erfwinger seden niuthe bruke bygge och beholle måge och skole, Hwarföre biude wij alle, som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, och besynnerligen wåre Fougdter och Befalningzmän, att the ofteb:de Anders, och hans efterlefwende Erfwinger her emot inthet platz eller förfång göre skole, Ther sig huar och en efter rätta haffuer. Datum Gripzholm denn 6 Septembris a:o 46.

Gripsholm den 7 September.

För ståthållaren i Kalmar, Germund Svensson (Somme), bref på Arnanäs gård i Norra Vedbo till byte.

Riks-Registr. 1546, fol. 74.

Öpet Bref för Germund Swensonn på Arnanäs gård i Norrewidbo i förläning eller till itt Hefdebythe, Dog att han wederlägger så gott godz igen. Datum denn 7 Septembris a:o 46.

Wij Gustaff etc. Göre wetterligit, Att wij af wår synnerlig gunst och nåde, hafwe vndt och efterlåtidt, som wij och nu med thette wårt öpne Bref vnne och efterlåthe thenne oss Elskelig wår tro Mann och tienere Germund Swensonn, wår Befalningzman på Calmarna, att han må och skall till sig anamme vthi Förläning eller på itt Häfdebythe en wår och Cronones gård, benämpd Arnanäs, liggendes i Norrewidbo, Dog så att han skall wederlägge Cronen med en så god, och med lijke ränthe igen, som thenne ware kann. Gifwendes wåre Fougdter och Befalningzmän her med sådant tilkenne att the måge wethe sig her efter rätte, Icke görendes för:ne Germund Swenson her emot hinder eller förfång. Datum Gripzholm ut supra.

Gripsholm den 8 September.

Till riksråden Peder Brahe och Georg Norman samt ståthållaren i Stockholm Botvid Larsson, rörande en Peter Schwab.

Originalet i kongl. Riks-Archivet, i saml. kongl. autografer.

Gustaff vonn gots gnadenn zu Schwedenn der Gottenn vnnd Wendenn etc Koningk

Vnnsernn grus vnnd gnedigenn willen beuohr Edlenn Erentuestenn vnnd Erbaren, liebenn getreuwenn Seinte-

mall vnnser besonder Lieber Peter Schwab ahnn vnns mit ethlichen zeitungen sich befuegt, vnnd auch derogestallt vnderricht das wir diselbtigenn in gnadenn vernommen So wollent jhr demselbtigenn Schwaben, das wir zu sondernn danck seine meinungh vnd bericht aufs gnedigst verstanden antzeigenn, Wir auch desshalb seinn gnediger herr vnnd Konnig sein wordenn Vnnd dieweill ehr doch seiner eigenn sachenn vnd gewerbenn halben des erts vnd Keiserlichenn Hoff zuschaffende hatt, wuhe ehr daselbst etwas ahn wahrenn zeitungenn darab vnns belegen sein muchte, erfarenn vnd sich bekundigen wurde. Das ehr sollichns vnns aufs eilendtste mit dem bestem bericht vorstendigen wolle. Wir wollen nachmalls herwidderumb es gegen jnen jnn gnadenn erkennen, Wue er auch sonst ferner seiner eigenenn sachen bei Pommern etc vnser furderung behueffig habenn wurde, vnnd wir darumb vonn jme ersoucht, so soll ehr sich zu vnns aller gnadenn vnd pester vorhellfung zugetrostenn habenn Vnd allso jne himit verabschiedenn vnd jnn vnserm nhamen einenn von vnssernn Hengsten vorehren vnnd aus der herberge qwitiren. Was weiter jnn die lenge anntzutzeigen vnd auch lootzen belangendt habenn wir vnnserm Secretarien Vallten vonn Ludtich emphelig auferlegtt vellichern jr vonn jme werden Zuuernehmende habenn Darnach habennt jr euch zurichten vnd seindt euch in gnaden beneigt Datum Gripshollm denn 8:ten Septembris Anno etc 46.

Gostauus [1])

Utanskriften: Denn Eddellenn Erentuestenn vnnd Erbaren vnnserenn Redtenn vnnd Liebenn getreuwen Petter Bragdenn Ernn Georgen Normann vnnd Bodtwidt Larsonn Beuellichaber vff Stockhollm sampt vnnd Besundernn.

Spår af sigillet finnas.

[1]) Underskriften egenhändig.

Gripsholm den 10 September.

Öppet bref för hr Håkon i Ljunga i Sunnerbo härad, Småland, och för hr Lars i Vernamo på landbors afgäld, till behaglig tid.

Riks-Registr. 1546, fol. 74 v.

Öpet Breff för Her Håkonn i Liunga opå 4 Landbor wedh Liunga Prestegäld till en behagelig tijdh. Datum denn 10 Septembris a:o 46.

Wij Gustaff etc Göre wetterligt, att wij af wår synnerlig gunst och nåde hafwe vndt och efterlåtidt, som wij och nu med thette wårt öpne Breff vnne och efterlåthe att thenne wår tro vndersåthe Her Håkon i Liunga i Sunnerbo Häredt i Småland, må och skall (: oss till behagelig tijd :) niuthe och beholle the 4 Landboor, som vnder Prestebolet i för:ne Liunga her till med Landgille, gingerder och andre vttskyller legat, lijke som han och the Kyrkeprester ther tilförenne bodde nutidt hafwe, anseendes then willige och trogne tiänst, som han oss och wårt Rijke Swerige her till dagz bewijst hafwer, och ähn ytermere som han Loffuat och tilsagt hafwer, så länge han lefwer bewijse och göre må och schall, Hwarföre biude wij wåre Fougdter och Befalningzmän att the icke i nogon motte göre för:ne Her Håkonn her emot hinder eller förfång, så länge wij honom thet gunsteligen vnne och efterlåthe, Ther the måge wethe sig efter rätte. Datum denn 10. Septembris a:o 46.

Mutatis mutandis för Her Larss i Wernemo. [1])

Här efter följer en lätt, ej på vanligt sätt utstruken rubrik till ett bref, som troligen införts i en andra nu tyvärr förlorad del af Riks-Registraturet för detta år. Öfverskriften har följande lydelse:

Till Bength Gyltha om Leigde och wenskap W. N. Frw hafwer förwerfwat honom hoss K. M:tt. Datum 13 Septembris etc.

[1]) I brefvet för hr Lars i Vernamo, tryckt i »Smål. Archivet», 1: 103, kallas han hr Lars Caroli, och uppgifves att kyrkans landbönder innehade sju hemman.

Gripsholm den 13 September.

Till Erik Orgelekare om räkenskaperna i kammaren för Vadsbo.

Riks-Registr. 1546, fol. 74 v.

Till Erick Orgelekere, att han består i Jönns Bruns Rechenskap then Summa Peninger han vttgifwitt hafwer för nogre godz. Datum denn 13 Septembris a:o 46.

Wår gunst tilförenne etc. Weet Erick, att wår Fougdte i Wasbo, Jöns Bruun, hafwer oss förstå latidt, att han af wåre Peninger nogre hundrede mark vttlänt hafwer opå nogre godz, som honom på wåre wägna äre pantsatte, Therföre wele wij att thu honom i så motte när hans Rechenskap förhöres för förb:de Summa Peninger inthet hinder med nogon förhalning eller skotzmåll göre skaltt, vthen antekne in i hans Rechenskap the godz, som för samme Summe pantsatte äre, och huar godzen ligge och huad the åhrligen ränthe, thesligest så förskafet, att the blifwe inschrifne vthi wår Jordebok. Om han och her efter nogre flere Summor vthi sådane nödtorfft försträckendes warder, Då schall thu wethe thet är wår willie och Befalning, althenstund wij bekomme fyllest med gode gårder och godz i staden igen. Ther rätte tigh efter. Datum Gripzholm ut supra.

Gripsholm den 15 September.

Förläningsbref på behaglig tid å konungs sakören för fru Ingrid (Amundsdotter), Tord Bondes enka, och hennes barn, af egne landbönder.

Riks-Rigistr. 1546, fol. 75.

Öpet Breff för Fru Jngärd Tord Bondes på alle Konung[z]lige saker med hennes och hennes barns eigne Landbönder till behagelig tijdh. Datum denn 15. Septembris a:o 46.

Wij Gustaff etc. Göre wetterligit, att wij af synnerlig gunst och nåde hafwe vndt och förländt, som wij och nu med thette wårt öpne breff vnne och förläne thenne oss Elskelig Erlig welbyrdig quinne Fru Jngeridt salige Tord Bondes Efterlefwerske, oss till en behagelig tijdh alle Konung[z]lige saker med hennes och hennes barnes eigne Landboor, ehuar the her vthi wårt Rijke Swerige ligge kunne, anseendes then welwillighet tro tiänst som hon hoss wår Käre Hwssfru och barn hafwer giort och bewijst, som hon och ytermere her efter bewijse och göre må och skall. Hwarföre biude wij wåre Fougdter, Befalningzmän och alle andre, som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, att the icke göre förb:de Frw Jngeridt eller hennes Fougdte her emot hinder eller förfång, så lenge wij henne thet gunsteligen vnne och efterlåthe. Ther sig huar och en efter rätte hafwer. Datum Gripzholm ut supra.

Gripsholm den 15 September.

Öppna bref för domkyrkorna i Skara och Vexiö på tredjedelen af kyrkotionden för året, äfvensom på tomtören och hyror, till kyrkornas återuppbyggande.

Riks-Registr. 1546, fol. 75.

Öpet Bref för Schara Domkyrkio opå tridingen af all then Kyrketijende öfwer altt Schara Biscopz Sticht pro a:o 46. Jthem på the tomptörer och bodeleghe till Kyrkenes Bygning. Datum denn 15 Septembris a:o 46.

Wij Gustaff etc. Göre wetterligit, Att efter Schara Domkyrkie vthi westergöttland, thet gud bättre, sådane skade och förderff nu för nogon förlijden tijdh seden af wådeld öffuer gångin är, som huar Man nogh wetterligit huru ther om är, Therföre hafwe wij af wår synnerlige gunst och nåder vndt och efterlåtidt, på thet samme Kyrke kan komme vnder taak igen och thess bätter blifwe restaureret, som wij och nu her medh vnne och efterlåthe tridingen af all Kyrketijenden widh alle Sochne Kyrker vtöfwer menige Schara Biscopzdöme som är westergötland och Daall, som vthi thette närwarendes a:o 46. woxet är, och inkommendes wordet vthi Kyrkernes Herbärge, så att sådane triding till för:ne Domkyrkes bygning skall komme och lagdt blifwe, och till ingen annen brukning.

Dog skole the gode Männ, som ther till skickede och förordnede blifwe att stå samme Kyrkenäs bygning före, wethe framdeles göre redhe och Rechenskap för förb:de triding af Kyrketijenden, ehuru ther med handlet blifwer, så att samme opbyrd till ingen annenstädz eller till nogon eigen nytto eller brukning skall lagt blifwe, ähn till samme Kyrkenes bygning och andre dagelige nödtorfter, som sagdt är.

Thesligest hafwe wij och så af samme wår gunst och nåder tillatidt, att then tomptöre, som går vtaf nogre tompter, som tilförenne vnder Domkyrken legat hafwe, Sammelunde then bodheleghe, som åhrligen görs af the Bodher ther widh Kyrkegården bygde, måge och så komma samme Kyrkenäs Bygning till godo och vndsätning, som wij och tilfridz äre, att Syslemannen ther widh Domkyrken må och skall beholle och bruke till Kyrkenes gagn och bästhe then Affueldz gård benempd Vddetorp, som vnder then Kyrken tilförenne lydt hafwer.

Hwarföre biude wij alle, ehuilke the hälst äre eller ware kunne, som för wåre skull wele och skole göre och lathe, och besynnerligen Prowesterne och Kyrkewärenderne wijd alle förb:te Sokne Kyrker öfwer allt Schara sticht, att the icke her emot göre nogot hinder, platz eller förfång widh wår ogunst. Thet sig huar och en efter rätte hafwer. Datum denn 15 Septembris a:o 46.

Lijke Lydendes för Wexiö Domkyrkie.

Ekolsund den 21 September.

Till landbofogden Olof Jönsson, att vidkännas en half gård i Ström, som en Erik Nilsson upplåtit konungen.

Riks-Registr. 1546, fol. 75 v.

Till Olof Jönsonn Landbo Fougdte, att han kennes wedh then halfpart i then gård i Ström, som Erick Nilson hafwer oplatidt K. M:tt. Datum den 21 Septembris a:o 46.

Wår gunst etc. Weet Olof Jönsonn, att thenne wår troo vndersåthe Erik Nilsonn hafwer warit her hoss oss och oplatidt oss sin halfpart af then gård i Ström, liggendes opå Norigis sijden wijd Bärge Ström, som honom opå hans förre Hustrues wägne skall med rätte tilkomme, Therföre är wår willie, att thu kennes widh för:ne half-

deell på wåre wägne, med all then deell, som ther till lagligen vnder och aff ålder tillegat hafwer, som är Fijske och annet ehuad thet helst ware kann. Hwar och her Claues Bilde will knarke her emot eller göre nogot hinder eller förfång ther opå, Dhå giff oss thet oförsumligen tilkenne med alle omständer, huru, och med huad rättighet han förmener sig thet göre wele. Ther weet att rätte tigh efter. Datum Ekolsund ut supra.

Ekolsund den 24 September.

Öppet bref för Isak Nilsson (Banér) på kungliga sakören af landbor i Upland, Södermanland och Östergötland.

Riks-Registr. 1546, fol. 76.

Öpet Bref för Jsack Nilsonn på alle Kong:e saker med hans eigne Landbönder i Vpland, Sudermanneland och Östergöttland. Datum den 24 Septemb. a:o 46.

Wij Gustaff etc. Göre wetterligit, att wij af wår synnerlig gunst och nåde, så och för welwillighet, huldskap och tro tienst som thenne oss Elskelig tro tienere Jsak Nilsonn, wår Befalningzman på Tawastehwss, oss och wårt Rijke Swerige her til dagz troligen giort och bewijst hafwer, och ähn yterligere her efter göre och bewijse må och skall, hafwe vndt och förländt, som wij och nu her med vnne och förläne honom oss till behagelig tijdh alle Konungzlige saker med hans eigne Landbönder, ehuar som helst the her i Vpland, Södermanneland och Östergötland belägne äre, Dog med thet förord och wilkor, att huad saker som helst sigh tildraga och förefalla kunne med för:ne hans Landbönder, Då skole the ransakes och försones på Laga ting och Stämpne, och icke ther vttöfwer holles nogre Bäncke ting, eller anner hemlig förlijkning emot Swerigis Lagh, som vnder tijden mykit skee pläger,

så frampt han will göre thet oss liufft är, och thenne gunst och nåde icke misthe, huilket wij giffue wåre Fougdter och Befalningzmän tilkenne, att the måge wethe sig her efter rätte, Jcke görendes förb:te Jsak Nilsonn her emot hinder eller förfång, så lenge wij honom thet gunsteligen vnne och efterlåthe, Ther huar och enn sig efter rätte må. Datum ut supra.

Ekolsund den 24 September.

Öppet bref för Henrik Claesson (Horn) på ett stenhus i Åbo, som tillhört Helge Lekama prebende derstädes.

Riks-Registr. 1546, fol. 76. — Förut tryckt af Arvidsson, l. c. 7: 189.

Öpet Bref för Hendrick Clauesonn på itt Stenhuss i Åbo, som Helge Lekame Prebende tillydt hafwer, och Casper Bysseskytte i hans Lijfztijdh bodde vthi, huilket Stenhuss K. M:tt honom i wederlag för the 200 m:k han Waltila gård och Flijsarij öö vttgifwit, och Konglige M:tt sin rättighet ther i vplatidt hafwer. Datum ut supra.

Wij Gustaff etc. Göre wetterligit, Att efter thet thenne oss Elskelig wår tro Mann och vndersåthe Hendrik Claesson till Hapenijm oss till Ewerdelig äge vndt och oplatidt then rättighet han haffuer till then gård benempd Waltila, med en öö ther vnder liggendes som kalles Jlijsarij, liggendes i Haliko Sochnn och Åbo Lhänn, huilken gård och Öö han köpt hafwer för 200 m:k af salige Jacop Gregersonn, och efter för:ne Jacop Gregersonns syst[r]er, Nämlige Mätte och Malin, gården icke lagligenn hafuer warit skött och skälett vnder för:ne Hendrick Claesonn som Lagh vttwijse, Och förthenskuld förb:te Systrer efter theres broders död nämest äre att byrde samme gård igen, huilken rättighet och byrdebud för:ne Systrer genom theres breff med gode Mänz Jnsigler

förwaret, oss vndt och oplatidt hafwe, Hwarföre hafwe wij af wår synnerlig gunst och nåde, så och för wellwillige och tro tienst som för:ne Her Claus oss och wårt Rijke Swerige altijd troligen bewist hafwer, och ähn ytermere göre och bewijse må och skall, hafwe vndt och gifwit som wij och nu med thette wårt opne breff vnne och gifwe honom, och hans efterkommende rätte Erfwinger till Ewerdelige äge, vthi wederlag för thesse för:ne 200 m♃ han vttlagt hafwer, Ett wårt och Cronones Stenhuss med en tompt ther tillyder, liggendes vthi wår Köpstad Åbo, och tilförenne Helge Lekame Prebende ther sammastädz tillydt hafwer, och wår framlidne tienere Casper Bysseskytte meden han lefde vthi förläning hade, huilket Stenhus nu i then seneste brand som gick Åbo Stad vttöfwer, och så med thet annet afbränt bleff, så att för:ne Hendrick Claesonn, och hanns Efterkommende Erfwinger samme huss och tompt efter theres eigen wilie bruke, niuthe, bygge och förbättre måge och skole sig till ewerdelige ägo. Hwarföre afhende wij oss och Cronone för:ne afbrende Stenhuss och tompt, och tilägne thet för:ne Hendrick Claesonn och hans rätte Erfwinger till Ewerdelige äge, Hwilket wij gifwe alle som för wåre skull wele och skole göre och lathe, besynnerligen wåre Fougdter [och] Befalningzmän tilkenne, att the wethe sig her efter rätte, Jcke görendes för:ne Hendrick Claesonn eller hans Erfwinger her emot hinder eller förfång wijdh wår ogunst, Datum ut supra.

Ekolsund den 25 September.

Öppet bref för Guttorm Nilsson på en gård i Enköping.

Riks-Registr. 1546, fol. 77.

Öpet breff för Gottorm Nilsonn på en gård i Eneköpung som Nilss Warg tilförenne hade till Ewerdelige ägo. Datum denn 25. Septembris a:o 46.

Wij Gustaff Med Gudz Nåde etc. Göre wetterligit, Att wij af wår synnerlig gunst och nåde, så och för welwillig hulle tro tiänstt, som thenne oss Elskelig wår tro tienere Gottorm Nilsonn oss och wårt Rijke Swerige her till giort och bewist haffuer, och her efter thesligeste göre och bewijse må och skall, så länge han lefwer, hafwe vndt och tillatidt, som wij och nu med thette wårt öpne breff vnne och tillathe honom och hans rätte efterkommende Erfwinger till nytte och gagn, en wår och Cronones tompt, så mykit oss tilkommer af henne, med all then bygning ther opå står, liggendes vthi wår Stad Enekepung, på Clöstergatun, som Nilss Warg tilförenne lätt opbygge, Dog skall för:ne Gottorm Nilson förlijke sigh med samme tomptz ägende om then annen deell, som the äge vthi för:ne tompt, och them therföre förnöije och tilfridz stelle, att wij ther om icke vthi klagewijss bekymbrede blifwe, Hwilket wij gifwe wåre Fougdter, Befalningzmän och alle andre som för wår skull wele och skole göre och lathe tilkenne, att the wethe sig her efter rätte, Jcke görendes honom eller hans rätte efterkommende Erfwinger her emot nogot hinder, platz eller förfång, Ther the sig efter rätte hafwe, Thess till wisse lathe wij trycke wårt Kong:e Secreet vnder thette wårt breff, Datum Ekolsund, denn 25 Septembris a:o 46.

Ekolsund den 25 September.

Till Nils Persson (Bielke), att han lemnar 400 mark till Casten Perlstickare.

Riks-Registr. 1546, fol. 77.

Till Nilss Personn, att han läther Castenn Perlestickere bekomme the Fyrehundrede m:k, som K. M:tt honom försträckt hafuer. Datum denn 25 Septemb. a:o 46.

Wår gunst tilförenne etc. Weet Nilss Personn att thenne wår tienere Castenn Pärlestickere hafwer på thet vnderdånigste begäret, att wij honom gunsteligen med Fyrehundrede m:k på nogon tijdh försträckie wille, Så äre wij och ther med tilfridtz, Må thu förthenskull lathe honom bekomma för:ne Summa Peninger, tagendes af honom en nogaftigh och beskedelig wissen, så att wij kunne ther med förwarede bliffue. Ther rätte tig efter. Datum Ekolsund ut supra.

Ekolsund den 29 September.

Till hr Georg Norman och secreteraren Valentin, om brefven från härmästaren till konungen.

Riks-Registr. 1546, fol. 77 v.

Till Norman och Valentin, att the stelle swar opå the Breff, som Hermesteren af Lijffland och the Räffuelske hafwe schrifwit K. M:tt till om thet förbud her i Landet skedt är. Datum den 29 Sept. a:o 46.

Wår synnerlig gunst tilförenne etc. Wij giffue eder tilkenne Georg Norman och Valentin, att Borgemestere och Råd vthi Dantzick hafwe skrifwit oss till, som i förnimmendes warde af thenne medfölliende Copia af theres

breff, och thet ther tillyder, huru för nogon förlijden åhr seden, när wij hade wåre vttliggere vthe i Siönn, Kong:e Wärde vthi Danmark till godhe, och ther blef itt Gronninger Skip ahntastedt, opå huilket skulle hafue warit nogot Kläde, som Her Eggert von Kämpen och Frantz Schulthe borgere vthi för:ne Dantzick förmene sig hafwe nogon rätt och tiltall till etc. Så kunne wij för wår Personn föge sware ther till, efter thet nw i så long tijdh ståndit hafwer, och ingen hafwer ther om tilförenne talet, vthen thet wij oss aldeles well erinnere, att för ähnn(!) Skiperen på samme förb:de Gröninge Schip benempd Lyttick Reynikens, dhå blef han aldeles förnögd och tilfridz ställtt, och gaf oss ther opå sin[e] fulkomplige Quittantzier om altt ytermere tiltall, så att oss aldeles förundrer, att wij ther om nu skole blifwe manthe och krafde, Jcke heller äre the nu tilstäde, som på thenne tijdh hade vthi Befalning att stå sådane saker före, förty en part af them ähre död blefne, och somlige äre vttrijkes stadde.

Thesligesthe skedde thet vthi Feijgde tijdh, när icke altt pläger [gå] så snör lijke till, så att om altt reppes skulle, som på samme tijdh sig tildrog, Dhå hade wij och well ordsak att tale the Dantziker med rätte till, om nogot som well mhere och högre sig belöpe kunne, ähn thette gör. Therföre wele wij att i thenne theres Fulmechtige Hans Rijff, som hijtt till oss om samme ärende förskickat är, med sådane beskedh till thet skickeligesthe och med lämpe affärdige wele, efter wij icke til sinnes ähre, att gifwe oss i nogot stort Disputz om the ärender, som sig då tildroge, eller läggie oss i nogon wijdere handell om thenne saak, Ther i wethe eder efter rätte. Eder Gud befalendes. Datum Ekolsund ut supra.

Ekolsund den 29 September.

Till Bengt Småsven, att Enevald Hansson må blifva häradshöfding i Tuna län och Kristdala s:n i Småland, m. m.

Riks-Registr. 1546, fol. 78.

Till Bengt Småswen att K. M:tt är tilfridz att Enewald Hansonn beholler Häredtzrätten i Tune Lhän och Krisdaall Sochn. Latius in conceptu. Datum denn 29 Septembris.

Wår gunst etc. Som thu schrifwer och begärer Bengt att Enewald Hansonn må blifwe Häredtzhöfdinge ther i Tuna Lhänn och Krisdala Sochnn, Så äre wij och ther med tilfridz, att så skee motte, huar han elliest kunne samme Embethe för sin siukdom skull kan(!) förestå, och holle beskedelige och klare Domböker, Sammelunde kunne wij och lijde att then Her Larentz i Misterhult må beholle thet Landgilles smör af sine Landbönder, som faller vthi thette närwarendes Anno 46, huilket wij och haffue wår Cammerschrifwere Erick Henricksonn förstå latidt, att han weet sig ther efter rätte, Wij hade och gerne wetedt, huru mykin Fisk och andre Partzeler thu hafwer latidt vp ther af thin befalning, Ther thu oss ähnnu framdeles skaltt förstå lathe. Datum Ekolsund denn 29 Septemb. a:o 46.

Venngarn den 5 October.

Öppet bref för fem finnar, att drifva kopparslagarehandtverket.

Riks-Registr. 1546, fol. 80. — Förut tryckt af Arvidsson l. c., 7: 190.

Öpet bref för fem Finner Michill Hendrickson i Pinskala, Jörenn Nilsonn i Jnnala, Joen Lekas i Karkus, Erick Harck ibidem, och Sippe Eskilsonn i Kiurlann, att the så her efter som her till skole bruke sitt Handewärck, som är att bygge Ketzler, Dog skall med them hafwes vpseende att the skole ingen förbudin handell bedrifwa. Datum den 5 Octob. a:o 46.

Wij Gustaff etc. Göre wetterligit att wij af wår synnerlig gunst och nådhe hafwe vndt och tillåtidt, som wij och her med vnne och tillathe, att thesse wåre vndersåter, Michill Hendrickson i Pinskala, Jörenn Nilsonn i Jnnala, Joen Lekas i Karkus, Erick Harck ibidem, och Sippe Eskilsonn i Kiurlann, måge så her efter som her till bruke sitt Embethe och handwärke, som är att bygge Ketzler hoss bönderne och andre ther i Finland, som sådant behoff hafwe kunne, hwilket wij gifwe wåre Fougdter och Befalningzmän tilkenne, ther thesse för:ne wåre vndersåter i så motte framdragendes warde, att the them inthet hinder eller förfång göre skole, Dog skole the hafwe opseende med them, att the icke nogon skalckhet bruke, eller i nogon motte drijfue nogon förbudin handell anthen med Landzköp eller annet. Ther the sig efter rätte hafwe. Datum Wänegarnn denn 5 Octob. a:o 46.

Venngarn den 5 October.

Till Arvid Nilsson, att till kronan indraga tre gårdar, som förut tillhört Skeninge kloster, m. m.

Riks-Registr. 1546, fol. 80.

Till Arfwid Nilsonn, att han kennes widh the tree gårder ifrå Presten i Skäninge som Clöstredt tillydt hafwe, Dog att Presten blifwer wederlagd aff Tijenden. Datum denn 5 Octob. a:o 46.

Wår gunst. Wij hafwe förstådt Arfwidh om the tre gårder thu skrifwer, som Presten ther i Skäninge her till hafft hafwer, och tilförenne hafwer lydt til Skäninge Clöster, Så kunne wij föge annedt sware ther till, vthen att thu må kennes widh samme gårder, efter the skole hafwe lydt Clöstret till, Dog så att Presten motte igen blifwa wederlagd af tijenden för then Renthe, som han af för:ne gårder åhrligen hafwe plägede, Sammelunde äre wij och tilfridtz att thu lather gästhe ther hoss the Landbönder thu vthi befalning hafwer vtaf Fougdte Fodringen till så monge Hester thu hafwer som dugelige äre, och thu kant well göre tiänst med, Och för thet andre som ogäst bliffuer, skall thu göre Rekenskap före vthi wår Rekninge Cammer, thesligest kunne wij och lijdhe att thu beholler then gård Midnanär på någor åhr skattfrij som thu skrifwer om, på thet thu thess flijtigere wårt gagn och bästhe achte skaltt, och med bygning förbättrer samme gård, Ther thu tig efter rätte hafwer. Datum Wänegarnn, ut supra.

Steninge den 6 Oktober.

Till Nils Persson (Bielke) och Lars Organista, om två toppar socker m. m.

Efter originalet i Bielkeska samlingen, förr på Thureholm, nu deponerad i kongl. Riks-Archivet.

Gustaff medt Gudtz nåde Swerigis Göttis och Whendis etc. Konungh

Wår gunst tilforende etc., Er wår willie Nils Perszon och Lars, Att i äre förtänckte och sände oss hijtt oförsumeligen med thette samme budt, Twå Tupper Sucker, effther wij i then måtten platt nödhstälte äre, Och Atti skynde thenn Lasse Källerswen till Osz thette i icke försume wele Datum aff Stijninge 6 Octobris Anno etc. 1546.

Utanskriften: Oss Elskeligh trogne Männ och tiänere Nils perszonn sampt Lars Organist wårtt Cammerådt etc. gunsteligen.

Munsö den 11 October.

Till konungens svärmoder, fru Ebba (Eriksdotter Vasa), att hon får återbörda gods, som af biskop Kettil skänkts till Linköpings domkyrka.

Riks-Registr. 1546, fol. 80 v. Finnes äfven i orig. i kongl. Riks-Archivet.

Till Frw Ebba, att Kong:e M:tt är tilfridtz, att hon må beholla the Landbor, som Biscop Kätill gaf vnder Linkepungz Domkyrke, Jtem Öpet Bref för henne, på för:ne Landbor. Datum denn 11 Octob. a:o 46.

Wår synnerlige gunst och Kärlige helsen tilförenne, etc. Käre Fru Ebba, efter som Steen med eder på wåre

wägne handlet hafwer om the godz som framlidne Biscop Kätill hafwer gifwit till Linkepungz Domkyrke, Så äre wij tilfridtz att i lathe kennes widh samme godz, och förskicke eder her medh wårt öpne Breff ther opå, Dog wele wij gerne att i gifwe oss tilkenne huru monge samme godz äre, huadh the Renthe, och huar the äre liggendes, thesligest att i wele oss tilhande skicke en Afskrifft af thet breff som samme godz stå berörde vthi, och med huad beskedh the blifwe gifne vnder Domkyrken, att wij oss och ther efther rätte kunne, Och äre wij eder elliest med all gunst och nåde kärligen bewågne. Gud her med befalendes. Datum Muntzö ut Supra.

(Munsö) den 11 October.

Till fogden Erik Hansson, att Peder Knutsson i Malma återfått en gård i Gottsten i Mogata s:n, Östergötland.

Riks-Registr. 1546, fol. 81.

Till Erik Hansonn att han hafwer kändtz widh then gård ifrå Peder Knuttsonn på Malma vthi Mogathe S. i Gothestens by, som han Kong:e M:tt vplatidt hafwer, Att han läther (!) honom bekomma samme gård igen. Datum denn 11 Octob. a:o 46.

Wår gunst etc. Weet Erik att Peder Knutsonn i Malma för nogon tijdh seden wille vplathe oss en gård vthi Mogathe Sochen i Gotestens by som honom tilhörer, att wij honom frijhet och Frälse vnne wille på en Schatte gård ther vthi för:ne Malma, Så efter han sig icke med Skatteägenden ther sammestädz förlijke kan om förb:de Skattegodz, hafwe wij vndt honom samme gård igen, som han oss therföre vpläthe wille, Och wele förthenskull att thu lather honom bekomme för:ne gård igen vthi Mogata Sochn om thu hafwer kändtz widh honom, och be-

fatter tigh inthet med honom her efter. Ther rätte tigh effter. Datum denn 11 Octob. a:o 46.

Svartsjö den 16 October.

Till Nils Persson (Bielke) och Botvid Larsson, om Staffan Loitz' vinleveranser och betalning.

Riks-Registr. 1546, fol. 81.

Till Nilss Personn och Botwedh, om then Summa för thet wijnn Staffan Loitze hafwe skall, Jthem huru om samme wijnn handlet är, ut in Conceptu. Datum denn 16 Octob. etc.

Wår gunst tilförenne etc. Som i skrifwe och gifwe tilkenne Nilss Pedersonn och Botwed, om then resta opå thet wijnn som Staffan Loitze nu för itt åhr seden hijtt in skicket hafwer, huilken sig belöpe skall till 510 gyllene mynt, Så förnimme wij well att Summan sig högt stiger vthi betalningen, ändog wij icke wethe kunne huad för wijnn eller huru mykit af huart slag thet waridt hafwer, thesligest huilken samme wijnn vpburidt hafwer, eller huilken wij ther om hafwe till att tale, och skall göre redhe före, huart thet kommet ähr, nempligen en sådane hoop wijnn, som sig opå en slijk Summa Peninger belöper, Thet i och well hade kunnet gifwe oss med wijdere beskeedh tilkenne, så att wij hade kunnet ther efter rätte oss, efter wij dog elliest så föge wethe huru med samme wijn handlet är. Thesligesthe som i Schrifwe att för:ne Staffen Löijtz tienere will inge wharur eller mynt anamme vthi betalningen för samme wijn, vthen alleneste Daler, Så kunne wij föge sware ther till, förty oss aldeles owetterligit är, huru thet först handlet bleff om samme wijn eller med huad wilkor och beskeed thet anammedes, anthen man skulle giffue wharur ther före eller Peninger, huilket the bätter wethe kunne som wore ther öfwer och giorde

Contract om samme wijn, med huad wilkor och omständer thet skedde, huru ther med handles skulle, så att thet icke hade warit af nödenne att bekymbre oss ther med wijdere och bättre beskeed schrifwe wille, huru then handell sig förlupen är, och huad för wijnn, och huru mykit ther opbars, och huilken thet anammedhe och skall göre redhe före, så att i ähn nu wele lathe granneligen ransake ther om vthi alle motte, att wij wethe kunde huru mykit samme wijn war huart slag för sig som anammet bleff till wårt behoff, thesligest huad thet gälde skulle huart för sig. Ther i eder efter rätte wethe. Datum Swartesiö denn 16 Octob. a:o 46.

Stockholm den 20 Oktober.

Till tyska ordens härmästare i Lifland, Herman von Brüggeneij, angående utförseln från Sverige, samt om Hans Schepers och rådets i Reval framställningar.

Efter originalconceptet i kongl. Riks-Archivet, bland kon. Gustafs bref.

Vnnser freunthschafft vnnd was wir sonst liebs vnnd gouts vermuegenn beuohr. Hochwirdiger Furst freunthlicher Lieber nachpar E: L: zweiet schreibent beide aus Wolmar dar eine am tage Vincula petrj vnd das ander am abent Jacobj lautende haben wir jrer jnnhalt verstandenn Vnd souiell belangendt die zuefuhr aus vnnserm furstenthumb vnd landen Finlandt Darauf wollen wir E: L: nicht pergen das sich in keinem wege befinden wirt das vonn vnnss ainig verbott jnn meinung ader zerrudtlung alter nachparlicher Communication gescheen sey Dann ob sich gleich etwe begebenn hedte, Das wir vnnserer Reich selbst eigenne vnumbgangliche gelegennheit vmb furzestandene gebrech vnd mangell etzlicher sonderer porcelen halb vns vnsserer Konnig:n Regalienn gebraucht So konnen wir doch in sollichen fall vnnserer vnderthanen

aigenenn hogdringenden notturfft halb in diesem nicht dermassenn verstandenn werdenn allse das wir freyem handell vnnd wandell auch nachparlicher verwantnus zugegenn vns neuwerung vndternohmmen hedten, Darumb E: L: vonn denen vonn Reualch etzlicher weiss zu milldt(!) bericht werdenn Wann wir densselbtigenn vmb E: L: willenn alse vnnserm freunthlichenn lieben nachparn vnd gemeines bestenn zu gudt annhero vnd jn zeit vnserer halltendenn Ko:n regierung nicht anderst dann vnsere Reich, furstennthuemb vnd lande zu aller furderung vnnd guetenn geniessen vnd volgenn lassenn Wie aber daiegenn vonn E: L: Stadt sich jegen die vnnsernn verhallten, wirtt, Dasselbtig haben wir denn Reuellishenn auch vf jr schreibent vnuorpergen nicht gelassenn, dan die vnsere bej jnen dermassn jn vorachtung gehalten werden, das die vnsern nicht wirdig geacht jnen einig rechtens zugestadten gleich ab sie für andere Nationen, Volg, Juden, heiden oder turcken weren, werdenn E: L: auch solliches aus ingelechtenn abshriefft vnnsers schreibents zuersehen habenn, Vnngetzueifellter zuuerszicht E: L: werden gleichsfalls die jrenn zur enderung zu vnterrichten wissen So habenn wir E: L: zugefallen abermalls ahnn vnsere verordente nichtswenniger jnn Vinlandt geschreibenn wuhe etwo des wir vns nicht versehenn ahnn der zufuhr mangell geshee jmselbtigen die gepur zuuorschaffen,

Was Hannsenn Scheper betriefft solltenn wyr dero antragung in sollicher gestallt je pilligh jnn ansehunge der sachenn vmbstendt vonn denn Reualishenn jegen E: L: vorschont worden seyn, Dann so die Stadt demselbtigenn souiell sie vonn gots vnd rechtens wegenn, schulldig gewessen vngeweigert ertzeigt vnd in der sachen vnparteijsh gehanndellt hedtenn, allsedann were vnser furderung vnnottig gewesenn So habenn wir auch jmselbtigen nicht weiters vnternohmmen Dann vnser Konniglichs Ampt vnnd vbrigkeit dem rechtuorlassenem inn pilligenn sachenn zu

trost gebraucht. Vnter dem wir auch nicht konnen erfunden werden, das wir vnns frembder Jurisdiction vnterwunden Der Hanns Scheper hatt auch sein sach nicht andergestallt bei vnns gesoucht dann der sachen zu guedt ahn E: L: jnenn mit vnserer furbitschrift zuuorschreibenn Dardurch ehr durch E: L: einsehent so vhiell recht vnnd Christlich wehre, zu Weib Kindt Hauss vnd Hoff auch seinem rechtenn gelangen mocht, Vnnd so habenn auch wir vns aus nachparlichm gnedigstem gemuedt vmb furokommung eynig weiterungh erpotten gehabt Dieweill die vonn Reuallch selbst Hannsen Scheper in Vinlandt begertt zur pilligkeit durch vnnderhandlung die sachenn, beilegenn zulassenn Jnn diessem wir je nicht anderst dann nachparlichs bestenn gemeindt Darumb wir nicht erachtenn kondtenn das durch die weg da ein rechtuerlassenner durch furbit gefurdert wirdt ahnn sein gepurlich hohe vbrigkeit vnnd zu dem rechtenn gewiessen das daraus obrickeit vorachtung ader gemeines nutztenn zerstorung eruolgenn soltt dan wirt hie jnnenn je viellmehr die hohe vbrickeit alse E: L: erhebt vnnd gemeines bestenn durch erhaltung gericht vnd recht auch der arm bei der pilligkeit beschutzt vnnd gefurdert So habenn wir auch vff Hannses Schepers vnnderthennigst vhlehelihs bitt aus Christlicher erbarmung vnd Konniglichem mittleident souiell gepuerlich vnnd recht gewesen mit vnser furbitt seiner angenohmmen alles in nachparlicher gnedigster wollmeinung, zweiffelln auch nicht wie es jm(!) jme auch nicht annderst E: L: werde vnns auch anderstallt nicht vormergkt noch vorstehen werdenn vnnd sich der sachenn verlaufung vnd vmbstend selbst freundtlichenn erjnnernn Doch sonst in anderer furbrengung dennselbtigenn kein staedt zustellen besonnder wie gescheen sich auch Schepernn ferrer(!) jm besten beuelen sein lassenn vnnd e: l: sonst freunthliche wilfarunge zuertzeigenn seindt wir vr-

puttig Datum vf vnnserm Konnig:n Sloss Stockhollm am 20 tag des monats octobris Anno etc jm 46:ten

Gustaf vonn gots gnadenn zu Schweden der Gottenn vnd Wenden etc Koning etc

Utanskrift: Dem Hochwirdigenn Furstenn vnserm Freuntlichenn liebenn nachparnn Herren Herman von Brüggenej genandt Hasenkamp Meister Ritterlichs Teudtsches ordenns zu Liefflandtth.

Stockholm den 27 Oktober.

Till fogden i Södra och Norra Möre, Anders Skrifvare, om kyrkolandbönderne i fögderiet.

Afskrift i »Smålands Handlingar» för 1546, n:r 3 b, sid. 502, i kongl. Kammar-Archivet.

Gustaff Medh gudz Nade Sweriges Giöttes och wendes etc Konung.

Wår gunst tillförende etc. som thu schriffuer och begerer wor wilie wette Anders, vm dhe Kyrkie Landboer ther vdj thin befalninge, som wor troo tienere Ärick hendreckson haffuer ther om mett teg handlett etc: Så är thett wår wiilie att thu skallt kennes wetth for:ne Kyrckie Landboer: Mæn preste Landbönder må thu tig intitt befatte metth: wtan thee kunne bliffue igien vederlagde aff tienden: för så mögett the miste kunne: mett Landbönderne i fra presteborden: Ther vm thu och widere mett for:ne ärick hendricksson handla skalth etc Wij äre och så tiisligeste tiilfrijdz, att thu må geste aff fougte foringen ther vdj forbe:de thin befalninge mett så monge hestar thu kandh well och ostraffeligen giöre oss och Cronone tieniste mett, vettandis tisligeste giöre rekenskab for then dell som ogest bliffuer: ther thu teg äpter rette haffuer: datum aff wort Slott Stockholm 27 Octobris A:o etc 46.

Stockholm (ɔ: Strömsholm) den 29 October.

Bref för borgaren i Jönköping, Måns Månsson, att inom riket uppköpa oxar och föra dem till bergslagen.

Riks-Registr. 1546, fol. 81 v.

Öpet Bref för Måns Månsson Borgere i Jenekepung, att han må vpköpe allestädtz Oxer, och före them till bärgen. Datum denn 29 Octob. a:o 46.

Wij Gustaff etc. Göre wetterligit Att wij af wår synnerlig gunst och nådhe hafwe vndt och efterlåtidt som wij och nu med thette wårt öpne Breff vnne och tillathe thenne Brefwijsere wår tro vndersåthe och borgere i wår Köpstad Jenekepung Måns Månsson, att han frijtt och obehindret må och skall fhare ehuart honom täckes her vthi wårt Rijke Swerige, både till Westergötland och Småland, att köpe the mästhe Oxer han kan bekomme och förmå att betale vthi thet köp och wärde, som the vthi för:ne Landzände lysthe och satte äre, huilke oxer han till wåre och Cronones Bärgh vpdrifwe skall, och ingelunde her aff Rijket komma lathe, och them ther seden för en skälig betalning oplathe och sälie, efter som ther och köpet lystt och satt är, icke heller i nogon motte elliest drifwendes nogot förbudit Landzköp eller fördärfwelig handell, ehuar han helst framdragendes warder. Hwarföre biude wij wåre Fougdter och Befalningzmän, thesligest alle andre, som för wåre skull wele och skole göre och lathe, att the för:ne Måns Månsson her emot inthet hinder, platz eller förfång göre skole. Ther sig huar och en efter rätte haffuer. Datum Stocholm (ɔ: Strömsholm) denn 29 Octob. a:o 46.

Strömsholm den 29 October.

Till Axel Eriksson (Bielke), om anläggandet af en hamn vid Jönköping.

Riks-Registr. 1546, fol. 82.

Till Axell Ericksonn, att han vthi Jenekepung så förhandle wille, att ther motte tilpyntes en godh Hampn för Båther och Skuther, så att then Åå ther löper vthi Wäter motte oprympd bliffue och på bägge sijder påledt. Latius in Conceptu. Datum.

Wår synnerlige gunst tilförenne etc. Som thu schrifwer och gifwer tilkenne Axell om then bygning ther företages skulle vthi Jenekepung, som wij och tilförenne med Stenn nogot ther om handlet hafwe, Så wille wij gerne att ther motte nogot tenckes till i tijdh, till then deell till samme bygning tienlig och af nödenne ware kunne, Men wij kunne well tencke att ther kan dog lijkwell inthet synnerligen tilgöres för ähn then bygning fulländet bliffuer, som nu för händer hafwes vthi Wastena, alleneste att thu så med wåre vndersåter ther i för:ne Jenekepung förskafe wille, att ther motte tilpyntes och till redhe giordt bliffue en godh Hampn för Båther och Skuther, så att then Åå ther löper in vthi Wäter motte blifwe oprympd, och på bägge sijder Påledt, att man ther in med Skuter och Båther lägge kunne, Thesligeste såge wij och så gerne att ther i midlertijd motte bygges till redhe nogre godhe Skuter som man kunne göre tilförning med till för:ne Jenekepung, Och hafwe wij ther i Wastena en Skipbyggere som ther opå gott förstånd hafwer, med huilken thu och handle kant, huru her om skall bestelt bliffue. Ther thu tig haffuer efter rätte. Gud her med befalendes. Datum Strömssholm denn 29 Octob. a:o 46.

Den 4 November.

Till fogden Henrik Persson, om bygnad af ett vattenverk på Sonstorps egor, m. m.

Riks-Registr. 1546, fol. 85.

Till Hendrick Personn, att [han] handler med Erick Jönssonn på Sonstorp om en Ström, och är Marcus Hammersmed behielpelig till all then deell han til Bygningenn på samme Ström behöfwe kan. Datum denn 4 Novemb. a:o 46.

Wår gunst etc. Efter wij wele nogon bygning lathe hafwe för hender ther vthi thin Befalning Hendrick Pederssonn wijdh en Ström som lyder Erik Jönsonn till på Sonstorp, som och yterligere thenne Brefwijsere och wår tienere Marcus Hammersmed tilkenne gifwe kan, Ähr förthenskull wår willie och Befalning, att thu med för:ne Erick Jönsonn om samme Ström handle skaltt, att han wille oss oplathe honom, så att wij wele lathe wederlägge förb:de Erick therföre med nogot annedt opå en annen stad igen, ther han sig med skall well benöije lathe, Sammelunde skall thu och ware för:ne Marcus behielpelig med then deell han skäligen till samme bygning behöfwe kan. Ther thu tigh efter rätte weett. Datum denn 4 Nouemb. a:o 46.

Den 14 November.

Till hr Sten (Eriksson Leijonhufvud), om danska sändebudet Claus Urnes ankomst och uppdrag.

Riks-Registr. 1546, fol. 85.

Til Her Stenn om Konungens i Danmark Sendebudz Claues Vrnes ärender. Datum denn 14 Nouemb. Anno 1546.

Wår synnerlige gunst och nåde tilförenne etc. Wij hafwe vndfångit thin Schrifwelse Steen, och the lägenheter förstådt som thu schrifwer om, så är thet oss ganska well behageligit att i med sådane lempe och skickelighet förfare kunde huad lägenheter ther på färde ware kunne hoss wåre granner the Danske, gifwendes thesligest tilkenne att her nu i thesse dagar itt Sendebud ifrå Danmark kommit är en widh [nampn] Claues Vrne, som hafwer sitt wärff endeles för oss framdragit, som thu af thenne inneluchte Copia och nogre Artikler af hans medgifne Jnstruction förnimmendes warder, om huad saak han hijtt kommen är, thenne Claues Vrne, Ändog att han well mhere hafwer hoss sigh som honom är medgifwit till att bestelle, huilket han icke ähnnu will förstå lathe, för ähn han opå thet annet som han alredhe framsatt hafwer bekommer swar igen, så att the wele oss iw med sig inwefwe vthi then Paltzgrafweske och Luttringe saak, och med sådane handell komme oss itt stycke Peninger ifrå eller opsäije oss förbundet, Så kunne wij dog föge ther till sware för ähn nogre fleere af wårt och Rijchsens Rådh hijtt tilstäde komme motte, Och såge förthenskull gerne, att thu och the andre wåre gode Männ motte hijtt med thet försthe tilstädhe komme, att man granneligen öfwerwäga och berådslå kundhe med huad swar man skulle rättzligen begegne och sware sådane the Danskes fram-

sättninger, Men the andre måge well blifwe quarrc, och besynnerligen her Göstaff, som widh Grentzerne stadde äre, och aldeles hafwe godh acht och tilsynn på alle saker som störsthe macht opå ligger, och så förskafet att man kunne finnes Rustt och wederredhe enär om tränge kunde. Men oss förundrer icke lijthet att wåre Fougdter och Befalningzmän ther nidre, hafwe icke större och flijtigere tilsynn på alle saker, och huilken her vp eller nidher drager, att the thet granneligen wethe motte, och oss vthi tijdh förstå lathe. Förty thenne för:ne Claues Vrne kom hijtt i Staden, och ingen wisthe ther nogot tilförenne aff, huarken en eller annen, eller gaf oss nogott ther om tilkenne att han skulle ware på wägen, Therföre må thu well holle sådant wåre Fougdter före, att wij itt ringe behag ther af hafwe kunne, att the icke större acht och tilsynn hafwe vthi theres Befalninger, huilken ther framdrager eller tilbake, gifwendes oss och så tilkenne om then lägenhet widh Wastena. Tigh her med Gud Befalendes. Datum denn 14 Nouembris a:o 46.

Stockholm den 19 November.

Till innebyggarne i Östergötland om K. M:ts mandat.

Riks-Registr. 1546, fol. 85 v.

Till Menige Mann som bygge och boo vthi Östergötland, att the förtänckte ware skole, att fastt och obrotzligen holle the Stadgar och Mandat, som K. M:tt hafwer vttgå latidt, och göre huar annen tilbörlig, Plichtig och skyllig tilförning. Datum denn 19 Nouemb. a:o 46.

Wij Gustaff Med Gudz Nådhe Swerigis, Göthis och Wendis etc Konung. Tilbiude eder oss Elskelige wåre trogne vndersåter, Frijborne, Frelsismän, Prestmän, Köpstadzmän, Bärgzmän, Bönder och menige Almoge som bygge och boo vthi Östergöttland, wår gunst och nåde

tilförenne. Oss tuifler inthet Käre vndersåther att i haffue iw ofthe nogh hörtt, seedt och förnummit, huru then Alzmechtige gudh Mennisken, för sin ondsko och margfallelige synder skull, och synnerligen att ingen gudz frucktan är ibland folket, vthen fast snarerne ohörsamhet, inwerthes twedrächt, haatt, afwund och ingen nyttighet med åtskillelige plågor, som är Pestilentzie, Hunger, Dyr tijdh och annet sådant ofthe och titt hemsökie och straffue pläger, som och för slijke förb:de ordsaker skull thette wårt Konunge Rijke i så motte är blefwedt hemsöcht med enn beswärlig dyr tijdh, som på all ting kommin war, Så hafwe wij lijkwell på wåre sijdhe, nästt thess Alzmechtiges tilhielp, oss altijd beflijtedt och winlagdt af försthe wår Regementz begynnelse till thette wårt Fädernes Landz och alles eders gagn och bästhe, och i så motte all mögelig flijtt, störsthe arbethe och bekymber förwänt, huru och igenom huad medell och wäge thenne samme beswärlige dyre tijdh (: som på all ting kommen war, och iw altijdh högre och mhere vpstegh och resthe :) skulle afskaffet och botedt blifwe, på thet menige Rijksens Jnbyggere skulle iche till nogott yterligere förderff komme, Och besynnerligen för the fattiges skull, som sådant vthi längden wille aldeles beswärligit och omögeligit ware, att kunne drage. För sådana förb:te ordsaker skull Rijket och thess Jnbyggere till gagnn och bästhe och the fattige (: som sagdt är :) till itt gott medell, hafwe wij nådeligen seedt her till och med gott welbetänckt rådh med oss Elskelige wåre trogne män och Rijksens Rådh, efter then menige Mans vnderdånige och flijtige begären, en Almennelig Stadga i så motte vttgå latidt, efter som then vthi Vpsala nu snart för itt åhr seden vttropat och till thet flijtigesthe blef begäredt, som och med vpräckte händer vttlofwedt wart, att samme stadge af alle Rijksens Jnbyggere skulle aldeles widh macht hollin blifwe, Och ändog wij well wisthe att egenom sådane stadger och förandrin-

gar skulle komme oss then störsthe och mästhe skadhe opå, i thet att både med Spannemålenn och all annen deell, som wij hade till att aflathe af Rijksens ränther och vpbyrder, wille och så komme till itt märkeligit afslag, som och skedde, thet wij för wår Kong:e Persone dog icke ahnsåge, vthen kunne med skääll thet säije och bewijse, att huar wij icke hade i så motte funnedt thet nådige medell, Dhå är well wetterligit huru samme förb:de Spannemåle, och all annen nödtorft hade yterligere welet vpstige och reese, så att then fattige sig aldrig nogrelunde hade kunnedt behielpe, Så hafwe wij lijkwell heller weledt tage oss sådane skade opå ähn att thet menige bästhe skulle tilbake bliffue, Och the fattige skulle i så motte blifwe yterligere förderfwedhe eller förtungede, som och (: Gud thes loff :) egenom hans mildhet och sådane wåre Stadger både på Spannemåle och all annen deell her i Rijket, seden en godh och lijdelig tijdh kommen är, och hade wij förthenskull wäl förmodet, att meden sådana stadger på then tijdh för nyttige och menige Rijksens vndersåter gagnelige achtede bliffue, och med stor tacksäijelse (: som och tilbörligit :) af then menige man anammedhe, som och almenneligen vttloffwedt och tilsagdt bleff på alle sijder, att sådane wåre stadgar skulle endrechteligen, welwilligen och hörsamligen af alle man fullkompnede och obrotzligen holdne bliffua, thesligest vnderdånligen begäret att wij alfwarligen ther öfwer med tilbörligit straff holle wille, på thet sådane godhe stadger motte och så vthi wärket nogott yterligere hoss vndersåterne med tilbörlig hörsamhet (: eder sielff till nytte, gagnn och bästhe :) fulbordet och efterkommet, som oss och inthet twifler, att huar så aldeles skeedt hadhe, som thet med rätte borde skee, att huar hadhe med then annen endrechteligen och welwilleligen thenne wår stadge med vprichtig och skälig handell och wandell widh macht hållit, och then ene skicket sigh tilbörligen vthen afwund,

ondsko och eigenn nyttighet emot then annen, som och wår willie och mening war, att skee skulle, är inthet tuifuell huar och en skulle befunnedt att sådana stadger och så högeligen af nödenne nyttige och gangnelige ware skulle, ther och så alles eders wälferd, gagn och bästhe mykit opå hänger, Så förnimme wij lijkwäll emot altt thette, att sådana wåre gode trogne Meninger och nyttige Stadgar blifwe endeles förachtede och otilbörligen misbrukedhe, så att ther skall i så motte nogon oskickelighet och owillie ware vpwäxt ibland vndersåterne, att ingen bekomme af thenn annen then deell han aff nödenne hafwer, vthen wåre vndersåther på Landzbygden beklage och beswäre sig emot Borgerne vthi Köpstäderne, att the theres nödtorfft aff them icke bekomme kunne, ändog thet vttlofwet bleff, som them och på theres Köpmandz ämbetes wägna ägner och bör att vppeholle Rijket med sådana nödtorfther och vttlendzske wharur, som är Saltt, Humbla, Kläde och annen deell som af nödenne ware kunne, Sammelunde beswäre sigh och Bärgzmännerne att the theres nödtorfft och then deell the behöfwe till att vppeholle Crononess Bergzbrukning med icke heller bekomme måge, som och på then annen sijden Borgerne vthi Köpstäderne föregifwe och beklage, att the icke kunne till köpz bekomme af Bönderne och Skäriekarlerne then deell the af nödenne hafwe att drifwe theres Köpmandz handell med, icke heller then deell the behöfwe till theres hwses dageligit vppehelle, Och synes oss förthenskull att igenom sådana oskickelighet och wederwillie blifwer wårt stora arbethe, flijtt, möde och bekymber, thesligesthe gode stadgar, som wij för eder och menige Rijchsens Jnbyggere gagnn och bästhe skull, hafwe skicket och stadget föge achtede, vthen förachtede och tilbake, så att oss icke lijthet ligger i sinnet och på hiärtedt, att huad wij nu i så mong åhr med störsthe försichtighet hafwe betänckt och betrachtedt för alles eders welferd skull, skall nu så lätteligen tages före,

misbruket och förachtedt bliffua, förty när then ene parten will icke tilbörligen holle och skicke sig med nödtorftig tilförning emot then annen, som honom med rätte bör att göre, vthen will dog lijkwell huar af annen gott köp hafwe, och ingen gott köp gifwe, wethe wij icke huad wij mhere ther till göre skole, Men wij gifwe eder Käre Vndersåter sielfwe till att betenckie, huad fördell nytto och gagn thenne samme wår stadge, eder och menige Rijket på Spannemåle och annen deell lijkwell skafedt hafwer som elliest, huar thet icke skeedt wore, fast högtt skulle stiget och reest haffue, och huad skade wij i så motte lijdit hafwe, att samme Spannemåle till itt lijdeligit Köp satt blef. Och om nu huar och en på sijne sijdhe, så emot then annen med endrechtighet, skälig handell, och godwillig tilförning hade sig skicket tilbörligen, som honom hade bortt, och samme wår stadge inneholler beskedeligen then tridie Pening på allehande afslagit efter som thet tilförenne, vthi huar Landzände för sig, till thet Dyresthe gullit hafwer, skulle i förnimme, att thet till itt gott och beståndigt skick, Christeligit och skäligit köp på alle sijder well hade kommit, och ähn nu komme kan, om sådana stadgar blifwe med hörsamhet fulbordede och efterkompne, så att sig ingen hade i så motte beklage och beswäre, emot then annen, som nu skeer, förty om nogon genom sådana medell, att then tridie Pening blifwe beskedeligen afslagen, förmente sig gott och lätt köp gifwe, på thet han hade, dhå hade han och then fördeell ther emot igen att förmode och wänthe, att han och thess bätter köp bekomme på altt thet han köpe skulle, så att thet lijkwell hade skicket sig på alle sijder lijke, och wåre icke vthen itt gott Christeligit och skäligit medell, ther vdinnen thet Menige bästhe söcht, then beswärlig fördyring afskaffedt, gott köp vprättedt, och the fattige besynnerligen i så motte betänckte blifwe, Och efter med sådane wåre gode och Christelige stadgar, som wij med

wårt Elskelige Rijksens Rådh haffue skicket och stadget, thet och Menige Rijksens Ständer och vndersåter med vnderdånig bönn begäredt och samptycht haffue, inthet annedt bliffuer söckt och betrachtedt, ähn alles eders och menige Rijksens Jnbyggeres gagn och bästhe, som och wisseligen inthet annedt ther af fölgde, om man hörsamligen och endrechteligen wille sig ther efter holle som sagdt är, Så råde och förmane wij eder ähn nu Käre vndersåter, till edert eigit bästhe, och biude her med Alfwarligen, att i thenne wår gunstige och faderlige Förmaning wele nogot mher och bättre ähn her till skeedt är, lathe eder gå till hiertedt och sinne, och eder huar emot then annen holle och skicke som Christedt folck, trogne och hörsame vndersåter bör att göre, och igen wände vtaf sådane wrångwijse och oskickelighet som ibland eder opkommin är, betenckendes att vtaff slijk oskickelighet och ilwillie, inthet annedt på sidzsten fölge will, ähn eders eigen skade och förderff, huilket dog (: thet gudh kenne :) wij iw altijdh gerne wele förekomme och afstelle, Och förtenskull i så motte så mykit ther till giortt som mögeligit warit och oss haffuer stådt tilgörendes, som huar och en well wetterligit är, och wij med gud och alle Man well betyge kunne. Therföre i ähnnu Käre vndersåter ther till aldeles förtänckte ware skole att ofteb:de wåre stadgar och Mandat motte bliffue fast och obrotzligen holdne, så att huar och en på sine sijde, huar efter sitt skick och kallelse, skall göre then annen tilbörlige, plichtige och skyllige tilförning, som huar och eens förmögenhet och nödtorfft fordre och kräfie kan, Huar och thenne wår Kong:e och Christelige förmaning hoss eder wåre vndersåther icke mhere fruckt skafe kan ähn som endeles her till skeedt är (: thet wij dog oss icke förmode wele :) och att huar will ähnnu blifue her efter wijdt sitt wrångwijse sinne och eigen nytte emot huar annen som begynt är, så att i ther igenom Käre vndersåther anthen eder sielfwe förderfwede, eller och warde

then ene then annen nogon märkelig skade tilfögendes, ther aff seden nogon annen beswäring komme motte, Så willie wij vthi så motte oss aldeles her med enskylliget och förbetinget, att wij ther till platt ingen orsak gifwit haffue thet oss och vthi thet ringesthe icke skall bliffue tilmätidt, vthen willie betyge, att wij all wår störsthe flijtt, sorg, möde, arbethe och bekymber, till altt thet som till en endrecht, alles eders wälferd, gagn och bästhe hafwer komme kunnedt inthet spart eller tilbaka blifwe latidt, både med godh Rådh, gunstige förmaninger och Christelige påbudh och stadgar, att wij iw altijd gerne hafwe welet vthi tijdh altt obestånd förekommit, thet eder och menige Rijchsens Jnbyggere till skade ware motte, så att om nogen yterligere skade efterkomme kan, som sagdt är, af thenne eder olydne, eigen nyttighet och wrångwijse, att then ene will icke göre then annen nödtorftigh och tilbörlig tilförning, Dhå hafwe i ingen annen therföre med rätte eller skääll skylde, vthen hänge edher sielfwe skulden på Halsenn, om i sådane wåre gode Förmaninger, påbud och stadger icke achte eller lyde wele, som wij för edert gagnn och bästhe skuld hafwe skicket och stadgett, Ther till hwar och en sig fulleligen förlåthe må och efter rätte skall, Hwar och nogon parten wore, anthen Borgerne vthi Köpstäderne, Bärgzmännerne på Bergen, eller och the andre wåre vndersåther på bygden, som finne sig ware beswäredt emot then annen, anthen om wärderingen, tilförningen eller annen deell, dhå wore gott, att thet dhå motte beskedeligen blifue tilkenne gifuit, ther om ransakat, öfwerwäget och berådslaget, huru sådant förmedlet och botedt blifue kunne, som thet och hoss annet skäligt folck ske pläger, Och nu the Danemän edere vttskickede, Fulmyndige med flere Köpstädernes och Almogens Sendebud, huilke her vthi Stocholm nu tilstäde warit hafwe, samfälleligen med wårt Elskelige Rijksens Rådh, öfwerwäget, berådslagit och beslutidt haffue, huru

sådane beswärninger skulle bästt afskaffadhe och bothede bliffue, och icke med sådant hemeligit knor vnderstunget, ther af owillie ibland vndersåterne vpwexe kunne, Och wele förthenskuld, Käre Vndersåther, att i nidre i then Landzänden Östergöttland wele edre Fulmyndige, så well aff Adelen, Köpstäderne, Bergzlagen, som Skäriekarlerne och nogre beskedelige bönder aff huart Häradhe opå en bestämpd tijdh och städh ther lägligest ware kunne lathe tilhope komme, tijtt wij, och nogre af wåre gode män och rådh på samme tijdh förskicke wele, granneligen öfwerwägendes och ransakendes om sådana beswäringer, som dhå på färde ware kunne, på thet sådana oskickelighet och owillie motte förmidlet och afskaffet bliffue, som ibland vndersåterne vpkommen är, sämie och endrecht igen förmeres och vpwäxe, som thet hoss gode trogne vndersåter bör att ware, och på thet wåre gode stadger och påbud motte med tilbörlig lydne och hörsamhet fulkompnede bliffue, som eder sielfwe så well som oss och menige Rijket störsthe macht opå ligger.

Wij förnimme och Käre vndersåther, att then förb:de Artikell vthi wårt Mandatt, som wij tilförenne hafwe vttgå latidt, belangendes then tridie Peningz afslag blifwer af en stor part vndersåterne annorlunde tagen och förståndeu, ähn wij eller wåre gode män och Rådh thet meent haffue, och skall theres Mening i så motte ware, thet allerhonde wharur Jndlänske och vttländske, skole allestädz så well i then ene Stad eller Landzände, som then annen lijke afslagne bliffue och gälde, Så hafwer thet icke hafft then Mening med samme afslag, vthen thette wart Meningen, att i huar Landzände besynnerligen för sigh, skulle man granneligen ransake, huad, och huru mykit alle wharur ther sammestädz tilförenne vthi then förlupne Dyre tijdh till thet Dyresthe gullet haffue, och seden efter samme Landzändes lägenhet blifwe then tridie Pening beskedeligen afslagin, förty thet kan huar besinne att ther

warene falle kunne, the iw icke så dyre wåre som tijtt the seden tilewentyrs somlige 20, 50 och hundrede Mijler eller mhere förde blifue, så kunde the iw icke gälde ther så ringe som ther the falne wore, Och förthenskull hafwer wåre och the andre gode Mänz Meninger så warit som för:uit står, att alle wharur skulle blifwe afslagne vthi huar Landzände, efter som the tilförenne ther sammestädtz till thet högsthe gullit hafwe till then tridie Pening, och icke allestädtz gälle lijke, elliest kan man well besinne, att ingen wille gerne på sin skadhe med Foderlönn, Båsslönn, och annen omkost göre nogon tilförning, huarken till then ene eller then annen Landzände, Ther efter sigh huar ähn nu skall wethe holle och skicke, efter som tilbörligit ware kan. Gud eder her med Befalendes. Datum Stocholm denn 19 Nouemb. a:o 46.

Stockholm den 20 November.

Stämningsbref till Axel Posse till Hellekis och Knut Jönsson till Vik i Vermland, att svara inför rätta, angående gården Solberga i Vermland.

Originalet i Riks-Archivet.

Wij Gustaff medt Gudtz nåde Swerigis, Götis och Wendis etc Konung, Stempne edher wåre trogne Män och Vndersåther Axell Påsse till Hellekijss och Knut Jönsson till Wijg j Wärmeland, atj nu till näste Landzting vdj Wästergötland möte och sware Thenne Oss Elskelig wår tro Man och Cammerrådt Nils Pedersson till Åkerö eller och hans fulmyndige jn för the godemän, som ther dhå församblede bliffwe, till all then deel, han haffwer eder med lagen till att tale, besynnerligen om en gård benempd Solbärg, liggiendis j Wärmelandh, som j haffwe honum iffrå. Och thet wed hwars eders Fyretije marcer, som Swerigis lag vtwise, hwar j thenne wår Kon:ge Stempning ohöruge föresittiendis warde, Ther rette eder effther. Da-

tum aff wårt Kon:ge Slott Stockholm 20 Nouembris Anno etc 1546 Vnder wårtt Secret.

Det påtryckta sigillet väl bibehållet.

Stockholm den 22 November.

Fullmakt för riksrådet Gabriel Christiernsson (Oxenstierna) till Mörby, att vara häradshöfding i Sjuhundra härad.

Efter originalet i kongl. Riks-Archivet.

Wij Gustaff medt Gudtz nåde Swerigis Göttis och Whenndis etc Konungh, Göre witterligit Attuj aff wår synnerlige gunst och nåde Szå och för thenn hulla troo tiäniste szom thenne oss Elskeligh troo Mann och rådh Gabriell Christiernson i Mörby oss och wårtt Rike här till thenne tidth bewist och giortt haffwer, och änn ythermere här effther bewise och göre må och skall, Haffue vndt tilbetrodtt och förläntt, Såsom wij och nw med thetta wårtt opne breff vnne förläne och tilbetroo honum then Heradzrätt vdj Siuhundrade Heredt, att hann effther som en Christelig och owild Heradzhöffdinge eller Domere egner och bör med then fatige som then rike, then höge som then låghe rättwisligen handle och döme skall, effther som han här för oss, med sin sworne eedt, sig vdi then måtten, opå Gudh och i hans helge ordh förplictedt haffuer Hwarfföre biude wij edher Dannemän alle, menige almoge szom vdi forbe:de Siuhundrade Herede bygge och boo, Attj anname for:ne Gabriell Christiernszon för edhers rätte Heradzhöffdinge, Vttgörendis honum then rättighet szom j edhers Heradzhöffdinge skyllige och plictige äre effther Swerigis bescreffne lagh, och såsom j tillförende same rättighet vttgiordtt haffue, Hann skall ther emott effther wårtt alffuerlige Mandatt och befalningh, som för:uith står, förhielpe att hwar och en ibland edher, må skee och wedherffares vdi alle måtte thet lagh rätt och

rättwiso är, szom han thet för Gudh oss och hwar Christen man tryggeligen förswara will, Ther sig hwar och en aff edher effther rätte haffwer. Datum aff wårtt Konglige Slott Stockholm 22 Nouembris Anno etc 1546 Vnder wårtt Secrett.

Det påtryckta sigillet bortfallet.

Stockholm den 30 November.

Till konung Christian (III) i Danmark, om hans framställningar genom Claus Urne rörande pfalzgrefven, m. m.

Efter originalet i kongl. danska Riks-Archivet.

Vnser freundliche dienste vnd was wir sonsth vhiel merh liebs vnd gouths vormuegn beuhor Grosmachtigr Konig Frundlichr lieber Schwager Bruder vnd Nachtpar, Wir habn auf des Erntuestn E L Radts vnd gesandtn Clausen Vrhen gethane anbringendt so vhiel des jnn der eijl beschehn mugn vnser andtwurd demselbtigm lauth beijhabendr vnd mijtgegebener vnter vnsem Secret zugestalt, wie aus dero dan E L solichns auf alle articul nach der leng zuernehmen habn werdn, Dweil dan zur grundlichn der sachn vorhandlung darnach wir vns vnd die vnsern sich schickn vnd richtn mochten, vns sam wir hiebeuhor oftmals gefurdert der phaltzgrauischn sach halb mittl mass vnd Condition worauf gehandelt vnnd die stehn (!) mochtn zuwissn je notig vnd gepuern wolt, Dero erleuterung wir vns auch beynebenst Vrhen antragung vorsehn, Doch aber nicht erklert erlangn muegn, So werdn E L der sachn vmbstend vnd was auch ahn diesem belegn selbst frundlichn zuerwegn habn, Vnd vnser zuuorsicht vnd vorwantnus nach vns bey zeigerm vnserm diener solichr handlung vmbstend Condition vnd mittl vormueg beyhabender vnser nach lengst gebetener schriftlichr vnd E L Radt mitgethaner vnterrichtlichr vrkhunde. Sonder-

lich worauf allenthalbn entschlieslichn die handlung gephlegt vnd E L benaigt sambt Freundlichm wolmeijnendm Rath vnbeschwerdt zukomen Lassn, Domit wir also desta bestendigr vnd grundlichr vff diesen vnserer Reich gemeijn ehestem ausgeschriebenen handels vnd vorsamlungstagk aller Stendt, wie vnser andtwurd vormeldt, Den gedachtn Stendn jn furgebung dieser gescheft, vnd sonst jn der sachn desta besser zuschickn hedten, Daruber auch E L mith noturftigr Radtsmeijnung beijegnen kondtn, Dan E L alse vnserm Schwagern vnd Brudern Freundliche nachparliche dienste vnd wilfarung zuerzeign seind wir gnaigt, Datum auf vnserm Schlos Stockholm ahm 30:ten tag Nouembris Anno etc 46:ten

Gustaff von Gots gnadn zu Schwedn
der Gotten vnnd Whendn etc Koningk etc

E L getrewe Bruder
Gostauus mp [1])

Utanskrift: Dem grosmechtigenn Fürstenn vnserm Freundlichenn Lieben Swagernn Brudernn vnd Nachparenn Herrenn Christiann zw Dennemargkenn Norwegenn der Wendenn vnd Gotten Koning, Hertzog zu Sleswigk Holstenn Stormarenn vnd der Ditmarschen Graue zu Olldenburgh vnnd Delmenhorstt. [2])

[1]) Underskriften egenhändig.

[2]) Nedanför utanskriften är antecknadt: *Schweden schreiben durch her Claus Vhrn zu Koldinqen Ankommen den iiij:ten Januarij A:o etc 47. Konig Gustav begehret zu wissen wie die handelung mit Pfaltz Konigk Christierns halben stehe.*

Stockholm den 3 December.

Handels- och seglationsordning för Borgå stad.

Riks-Registr. 1546, fol. 91. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c., 10: 1.

Öpett Permentz Breff och Priuilegie för Borgo stad i Nyland, att the måge fhöre vth the wharur som icke förbudne äre, och Segle till Stocholm med the förbudne wharur, Jthem förswarelse breff. Datum denn 3 Decemb. a:o 46.

Wij Gustaff med Gudz Nåde etc. Göre wetterligit, att wij aff wår synnerlig gunst och nådhe hafwe taget och anammet som wij och nu med thette wårt öpne Breff tage och anamme thesse wåre trogne vndersåter, Borgemestere, Rådh och menigheten som bygge och boo i wår Köpstad Borgo, vthi wårt Konglige hegnn, wernn, fridh förswar och beskyddan, och enkannelige till att hägne, och beskydde them, theres Hustruer, barn, Legefolck, godz och ägodeler, rörligit och orörligit för allt öfuerwåld, oskäll, oförrättan, Thesligest hafwe wij och så gunsteligen vndt och gifwit som wij och nu her med vnne, gifwe och efterlåthe them och theres Efterkommende Borgere i för:ne Borgo, oss och Swerigis Crone till en Leglig och behagelig tijdh, rätte och fulkomplige Stadz frijheeter och Priuilegier, så att the lijke som andre wåre Borgere och Köpstädz Männ her i wårt Rijke måge och skole bruke theres hantering, handell och wandell her Jnrijkes till Stocholm och flere af wåre Köpstäder med huad som helst wharur her aff Rijket att före förbudit är, eller framdeles blifua kan, och vttrijkes med theres wharur som löstt och medgifwin är eller blifwer att före aff Rijket, och elliest vthi alle motte holle sig efter som wårt Kong:e vttgångne Mandatz om sådana Köpmandz handelz och andre Stadgars innehold klarligen vttrycke och förmäle, Sammelunde

ath the och her efter som tilförenne frije och obehindrede måge och skole niuthe, bruke och beholle the Stadz ägor och vttrympninger, vthen för theres Stad, lijke som them af framledne wåre Förfäder Rijksens Konunger och Regentere nådeligen och wetterligen vnte och efterlatne warit hafwe, Dog om theres nästt omliggende Bygd, ther emot nogon skälig bewijss med Bref, Segell eller annen longlig och laglig hefd hafwe kunne, som och tilförenne sådant för oss welbeklaget är, Dhå skall och altijdh sådant stå them så well som then annen part frijtt och öpitt före, ath sökiet hoss huar annen med rätte. Huilket wij gifwe wåre Fougdter Befalningzmän och alle andre, som för wåre skull wele och skole göre och lathe, tilkenne, att the vthi ingen motte göre förb:de Borgo Borgere, emot thesse för:ne wåre frijheter och Priuilegier hinder, qwall, platz eller förfång, wijdh wår ogunst. Ther huar och en sig efter rätte hafwer, Och thess till ytermere wisze, Lathe wij wetterligen hengie wårt Kong:e Secret neden före thette breff, som gifwit och schrifwit är på wårt Slott Stocholm Denn 3 Decembris Åhr 1546.

Stockholm den 5 December.

Öppet bref för Lasse Götkesson på en åtting jord i Ljunga by, Skönberga s:n, Hammarkinds härad, Östergötland, som hans förra hustrus föräldrar gifvit till kyrkan.

Riks-Registr. 1546, fol. 91 v.

Öpet Bref för Lasse Tegelslagere opå en Ottingz Jord vthi Skinberge Sochn i Östhergötland i Hanekind häredt vthi Liungby till Ewerdelige ägo. Datum denn 5 Dec.

Wij Gustaff Med Gudz Nåde etc. Göre wetterligit att wij af wår synnerlig gunst och nåde hafwe vndt och efterlåtidt, som wij och nu med thette wårt öpne Breff

vnne och efterlåthe thenne Brefwijsere och wår tro tienere Lasse Göttkesonn Tegelslagere och hans efterkommende Erfwinger till ewerdelig ägo en Ottingz Jord, liggendes vthi Skinbärge Sochn i Hammerkind Häredt i Östergöttland vthi Liungaby, som förb:de Lasses förre Hustrues Anna Helgedotters Föräldre gåfwo till Skinbärge Kyrkio, och seden ther vnder her till lydt hafwer, och oss och Cronone med rätte, efter Westerås Recess tilkommer, Huarföre biude wij alle, som för wåre skull wele och skole göre och lathe, och besynnerligen wåre Fougdter och Befalningzmän, att the för:ne Lasse Tegelslagere, och hans rätte efterkommende Erfwinger her emot inthet hinder, platz eller förfång göre skole, Ther sig huar och enn efter rätte hafwer, Thess till ytermere wisse lathe wij wetterligen trycke wårt Kong:e Secret vnder thette Breff. Datum Stocholm denn 5 Decemb. a:o 46.

Stockholm den 5 December.

Öppet bref för menige man i Vesterbotten, att några i hvarje socken der få idka landsköp.

Riks-Registr. 1546, fol. 92.

Öpet Bref för Menige Man i Westre bottnen, att the motte få niuthe nogre Landzköpmän vthi then Landzänden Dog att the icke giöre emot K. M:tz Mandat. Datum ut [supra].

Wij Gustaff etc. Tilbiude eder oss Elskelige wåre trogne vndersåter, wåre och Cronones skatskyllige Bönder och menige Almoge som bygge och boo vthi Westerbottnen wår gunst och nåde tilförenne. Wij hafwe förstådt Käre vndersåter, af edre vttskickede Sendebud om then lägenhet ther hoss eder, att ther kan icke well så platt förbiudes och afflyses altt Landskiöp, som thet annorstädtz skeer, efter ther inge Köpstäder så när widh Hon-

dene äre, Och förthenskull vnderdånligen bedit och begäret att wij gunsteligen vnne och efterlåthe wille, att ther i then Landzänden motte nogre vthi huar Sochen tilstädes med Köpenskap fhare, på thet then Menige Mann motte nödtorfteligen försörgd blifwe med then deell the behöfwe och af nödenne hafwe kunne. Så wore wij icke obenägne, att efterlåthe sådant, att vthi huar Sochn motte nogre Landzköpmän ware, som både efter skälighet köpte then deell ther falle kunne, dog icke vttförendes af Rijket huad thet helst wåre, och förskaffede tijtt igen, huad ther af nödenne wåre, och behoff giordes, som är Humble, Saltt, Walmar, Lärifft, Hampe, Spannemåle, Kött och andre nödtorftige wharur, och inthet annet onyttigt Kramgodz eller söthe Drycker, ther then Menige Mann hafwer mhere skade ähn gagn vtaff, som wij och vthi lijke motte tillfridtz äre, att skee skall annorstädz vthi the Landzänder ther i Norlanden widh wåre och Cronones bärg, huar samme Landzköpmän elliest så handle wille, som wårt Mandatt och Stadger inneholle och medgiffue, och igenom sådana theres Handell motte icke nogon fördyring, eller annen beswärligheet vpkomme, som her till nogh skeedt är, vthen huad the ther anthen köpte eller sålde, motte skee efter som samme wåre stadger vttwijse, beskedeligen then tridie Pening afslagen, efter som thet ther tilförenne, vthi thet dyresthe gullidt hafwer, Therföre efter eder nu sådant gunsteligen blifwer efterlåtidt, wele wij Käre vndersåter att i huar vthi sin Stad, till sådana hielpe och gott vpseende hafwe skole, Och så förskaffet, att förb:de wårt Kong:e Mandatt motte icke öfwerträdt eller brutidt bliffue, thet wij för edert och menige Rijksens Jnbyggeres gagnn och bästhe skull hafwe skicket och stadgett, ther efter i eder rätte hafwe. Gud her med Befalendes. Huar och eder then nödtorfftig tilförning icke giord bliffuer med then deell i af nödenne hafwe och behöffue kunne, som tilförenne well skee plägede, Dhå wele wij oss her med förordsakat

och förbetinget hafwe, att wij ther till platt ingen ordsak gifwit haffue, efter wij iw altijdh hafwe så well Borgerne i Köpstäderne som andre till thet flijtigesthe förmanet och budit, att huar skulle holle sig efter sitt skick och göre then annen tilbörlig tilförning, som wij och för samme saak skull, nu hafwe latidt kalla nogre af wåre vndersåther, af the nästt omkring liggendes Landzänder tilhope, att the ther om öffuerwäge skulle, att thet motte gå skickeligen och lijke till. Ther i eder efter rätte hafwe. Datum denn 5 Decemb. a:o 46.

Stockholm den 8 December.

Qvittobref för borgaren i Jönköping, Niels Ivarsson, på 45 mark ortug i räntor på hans skuld till konungen.

Afskrift i kongl. Kammar-Archivet bl. »Smålands handlingar» för 1546, n:o 4, innehållande fogden Christiern Pederssons räkenskaper för Vista, Tveta och N. Vedbo härader, fol. 175 v.

Wij gustaff medt gudz Nådhe, Swerigis Göttis och Wendis etc Konungh, Giöre wettherligit och bekenne medt thenne wår Quittencia, atuj wdj egen persone på wårtt kong:e slott Stocholm genom oss elskelige tro man och tienere Niels persson till Åkerö wårt Cammerrådh opburidt och annamedt haffue then 8 Decembris Anno etc 1546, aff thenne wår tro vndersåthe, Niels iffuarsson borgare i wår stadh Iöneköping Fyretio fem march ortuger för 6 pundh kopper Rentepeninger aff then summe wij honum länth haffue som är 450 march ortuger, hwarffore giffue wij för:de Niels arffuidsson her medt quitth frij ledig för all yttermere tiltall om för:de 45 march ortuger Och till yttermere wisso lathe wij trycke wårt kong:e Secreth nedhan för thenna wår quittencia och med wår egen handh vnderschriffuith Som giffuith och Scriffuit är, die et loco vt supra.

Stockholm den 8 December.

Till konung Christian (III) i Danmark, angående hr Johan Turessons och Lars Turessons klagan öfver ståthållaren på Bohus Claves Bilde.

Efter originalet i kongl. danska Riks-Archivet i Köpenhamn.

Vnnsere freunthliche Dienste vnnd was wir sonst vhiellmehr Liebs vnnd gouths vermuegenn beuohr Grossmechtiger Furst freuntlicher lieber Swager Bruder vnnd Nachparr Was wir vff vnnterthennigst ansouchent des gestrengenn Erentuesten vnnser Redte vnnd liebenn getreuwen hernn Johann Twrsonn Ritter vnnd Lorentz Tursonn gebrodere vormueg jrer hiebeuohr vbergegebenenn Supplication die E: L: vonn jrem Radth vnnd gesantenn Claussenn Vrhenn entpfangenn worden, ahn E: L: deshalb freunthlichenn gelangt, sollichns werdenn dieselbtig aus berurte bitschrifft vnnd vnnser deswegen gethane furderunge zuernhemen haben Vnnd allsedann gerurte vnnsere Redtte jtzo abermalls ahn vnns gehorsamlichst vmb vnnsere befurderungh ersoucht, Seinthmall dennselbtigenn an dieser sachen zum wichtigsten belegen Vnnd das jennig so jnenn vonn rechtens anerblicher pillickeit wegen zustehet, eins theills widder recht vorenthaltenn eins theils auch durch vnnpillig freuelliche eingrieff entzogenn sein soll sam E: L: sollichns aus vorgemellter suplication so jhr Radtth Clauwes Vrenn bei sich gehabtt notturfftiglich ermergken konnen, nicht lenger entradtenn muegenn, sonst auch jnenn durch auftzuge vnd vortziehung lenger furzuenthalltenn weder pillig zum hogstenn vnbelegenn vnd gantz beschwerlig isth Demnach so habenn wir vf jr vnableslich bit vnnd zu jhrer notturfft vnd damit gedachte vnnsere Redte zu dem sie vonn rechtens wegen berechtiget ohne vermeinthliche exception aufschueb dilation vnd vertzogerung gerichen vnd in besitz, gemess rechtlicher spruch,

execution vnd einweisender haltung, souiell pillig vnd recht erstadtet vnnd verhullffenn wurdenn, nicht vmbgehen noch jnen es fuglich abshlahen, bsonders zum bestenn vnd zu jrem rechtenn vorfurdern wollenn vnd muessen Vnnd gericht an E: L: vnser Swegerlich bitt sie wolltenn nach inhallt der Supplicanten bit vnd beger jnn der sachenn gepuerlich einsehentt verschaffenn lassen damit ordentlich process vnd Citation vber die beklagten nebenst belegene tagansetzung zuuerhoer austrag vnd orterung ansetzen vnd den vnsern bei gepuerender Zeit sollichens sich darjnnen zurichtenn wissenn vnnd souiell allse recht ergehen vnd den vnsern volgenn lassenn Sonnst auch jegenn hernn Clausen Billdenn die versehung vonn pilligkeit wegenn thuenn damit vonn sollicher jrrumption vnd fursatzt abgestandenn, vnnd vnserenn Redten das jre ohne eintrag nebenst geburlichen abtragk allenthalbenn zukommen magk, sollichens seindt wir vmb E: L: hinwiederumb freunthlichenn zubeschuldenn ganntz geneigt Datum vff vnserm Konniglichen Slos Stockholm denn 8:ten Decembris anno etc. 46

Gustaff vonn gots gnadenn zu Schwedenn
der Gottenn vnd Wendenn etc Koningk

E L getrewe Bruder
Gostauus mp. [1])

Utanskrift: Dem Grosmechtigenn Furstenn Vnnserm Freuntlichenn Liebenn Swagern Brudernn vnnd nachparenn Herrenn Christiann zu Dennemargken Norwegenn der Wendenn vnd Gottenn Koningk Hertzog zu Slesuigk Holstenn Stormarn vnnd der Ditmarschen Grauen zu Oldenburgk vnnd Delmenhorst. [2])

Sigillet, lossnadt från brefvet, finnes qvar.

[1]) Underskriften egenhändig.

[2]) Under utanskriften är antecknadt: *Schweden schreiben Ankommen Kolding den 18 Januarij A:o 47 die Turson belangen.*

Stockholm den 8 December.

Till konung Christian (III) i Danmark, angående borgaren i Lübeck Joachim Heinrichs emot hr Svante Sture gjorda kraf.

Efter originalet i kongl. danska Riks-Archivet.

Vnnsere freunthlich diensthe vnnd was wir sonnsth viellmehr liebs vnnd gouths vormuegenn beuohr Grossmechtiger Konnigk freunthlicher lieber Swager Bruder vnnd nackpar, Auff E: L: schreibennth souiell die furderungh vnnd Jochim Heinrichs Burgers zu Lubegk suppliciren annlangendt habenn wir sollichns dem Eddellenn vnnserm Radt vnnd liebenn getreuwenn her Swanten Stuern von Hörninngesholm etc zugeschicket, sich darnach der gepuer zuuorhaltende Was aber da iegenn vnns seiner obliegenden notturfft nach, vnd souiell sich auch zu dieser sachenn mit nicht vmbzugehen aignenn wollte, zur antwort nicht allein furgestelt besonder jnn seiner rechtmessigen sachenn vnderthenigst bittenn thuet, Sollichns habenn E: L: aus einuerslossener seiner Supplication auch sonst erhalltung dieser sachenn entstandenenn ehester vorursachung, grundt, gelegenheit vnd vmbstende zuergrunden Dieweil dann jn viellwegh gemellter vnnser Radtt jnn seinen pilligenn vnnd genugsamfoughabenden sachen hiebeuohr gleicher gestallt vnnser einsehung vnd sonst jm fhall vnnser furderung zur gerechtigkeit sonderlich aber vnns vnsers Konnig:n Ampts erjnnert vnd gesoucht Derowegenn wir auch jnenn allse vnnserm Vntherthanenn vnnd Radt vnnd sonderlich jnn sollichenn geschefftenn darjnnenn jme vnd der gott, recht, vnd fougen vber gewallt vnnd mergkliche jnjurienn, sonnderlich wie nicht vnlawgbar, die zeit vonn E: L: wegen vnnd dardurch auch vnnsernthalb erlitten vnd zugefuegt, furnembligst auch seiner rechtmessigen vnumbgehendenn

fougenn vnd pilligkeit wie wir auch mitt gepuer nicht woll vmbgehenn kondten, zum bestenn zubehelffenn, zu abtrag vnd wandlungh gernne gefurdert sehenn mochten Desgleichen auch damit E: L: dannochst mit grundtlichm jegenn vmbstendenn bericht, Woher etthwo vrsach das der Jochim Heinrichs jnn vortzugk angestallter betzalung nicht furgeschrittenn Besonnder vnnser Radt aus annsehentlichenn vnd nothafftigen erwegungen gehindert, erflossenn, auch zum beschlus das jegenn ertzeigtenn vnnpilligenn vbergewallth jnjurienn vnd zugefugtenn smehung vnnser vnnterthan rechtliche ader genugliche erstattunge erreichenn mocht, So gelanngt ahnn E: L: vnnser freunthlich bitt sie wollen Swegerlichenn vnnsers Radts klagschreibent vnnd ehehafftige beschwerunge jnn jrer ertragung notturftig erwegenn vnd aus was furlaufung sonnderlich E: L: vnnd vnnsernthalb ehr dartzu, wiewoll wider recht vnnpilligklich gereicht. Vnnd jnn dieser massen vnnsers Radts sach sich auch nichtswenniger annehmen vnnd seiner bitt nach die vonn Lubich vnndterrichten, hern Swantenn abtrag zuthunde, Vnnd der gemachtenn schuldenn die aus jrer der lubichen anhaltung erflossenn dieselbtigenn leutth vnnklagbar ablegenn Vnnd vberlauffens Vnnsern Radtt enthnehmen Darann dann wes pillig beschege, Wir auch vor vnnsere personn aus sonnderer beneigung durch vnns vnd vnsere Redte zuischenn beidenn theilenn die gudte gernne gemeindt der her Swanntt auch sich vns zugefallen vnnabschlegig besonnder derhalb zum besten verhaltten, Zuletzt aber E: L: zuerachtenn wue jme die pilligkeit nicht eruolgenn, vnnd allso durch dis ader die schullt erfurdernde jnn einig vordriess gesetztt wurde, wie auch jnn die lenge sollichns sein Person zuerdulldenn [nicht?] sein wolltt, Vnnd sonnderlich dweil ehr E: L: vnnd vnsernnthalb hirtzw gereicht, kondten wir beiderseitz jnenn zur pilligkeit vnd fueglich zum besten nicht verlassenn Derowegen vnns vorsehenn E: L:

werdenn aus vorberurten vrsachen vnnd souill recht vnd die notturfft erfurdernn sich hernn Swanten entpholenn sein lassen sam gerurt die lubschenn auch dermassenn nach der gepuer vnnterrichten Das wir E: L: vf vnnsers Radts bitt vnnd zur antwurtt nicht bergen wollen sonnst da wir E: L: vnd wuhe diese sachenn nicht diese gestallt hedtenn vmb E: L: wir eins mehrers souiell muglich vnnd pilligk thuenn köndten darjnnen wurdenn wir vnns vnnd vber das mit Swegerlicher willfarung freunthlichenn ertzeigenn Datum vff vnnserm Konnig:n Slos Stockhollm am 8:ten tagk Decembris Anno etc 46:ten.

Gustaff vonn Gots gnaden zu Schweden
der Gottenn vnd Wenden etc Koning

E: L: getrewe Bruder
Gostauus mp. [1])

Utanskrift: Dem Grosmechtigenn Fursten Vnserm Freunthlichn liebenn Swagernn Brudernn vnd Nackparn Hernn Christian zu Dennemargken Norwegen der Wenden vnd Gottenn Koningk Hertzog zu Slesuig, Holsten, Stormarenn vnd der Dithmarschen Graue zu Oldenburg vnnd Delmennhorsthen [2])

Svante Stures här omnämnda bref till konung Gustaf finnes upptaget bland bilagorna.

---

[1]) Den senare underskriften egenhändig.

[2]) Nedanför utanskriften är antecknadt: *Schweden her Schwante Sturen belangen.*

Stockholm den 14 December

Privilegiibref för Ekenäs stad.

Riks-Registr. 1546, fol. 92 v. — Förut tryckt af Arvidsson, l. c. 7: 191.

Öpett Priuilegij Breff för Ekenäs Borgerne. Datum denn 14. Decembris a:o 46.

Wij Gustaff etc Göre wetterligit, att wij af wår synnerlig gunst och nådhe, hafwe vndt och gifwit, som wij och nu med thette wårt öpne Breff unne och gifwe wåre trogne vndersåter som bygge och boo vthi Ekenäs (: oss och Swerigis Crone till en lägligh och behageligh tijdh :) Stadz frijheter och Priuilegier, att the lijke som andre wåre Borgere och Köpstadzmän flerestädz her i Rijket, måge och skole bruke theres hantering, handell och wandell, her inrijkes till Stockholm och andre wåre Köpstäder, med huad som helst wharur her af Rijkett att före förbudit är, eller framdeles förbiudes kan, och bruke Seglatz och drifwe theres köpenskap vttrijkes med the wharur som löse och medgifne äre eller blifwe kunne, och elliest vthi alle motte holle sig efter som wårt Kong:e Mandatt som wij hafwe vttgå latiidt om sådana Köpmandz handell klarligen förmäler och vttrycker, så att the ingelunde som sagdt är skole vttrijkes Schipe eller före till köpz någonn deell som förbudit är, eller ware kan, som är all ätande och feethe wharur, Spannemåle, Humble, och annett ehuad thet helst ware kunne, Hwarföre biudhe wij wåre Fougdter och Befalningzmän thesligest alle andre som för wåre skull wele och skole göre och lathe, att the förb:de wåre vndersåter och Borgere vthi Ekenäs, her emot inthet hinder, platz eller förfång göre skole, så länge wij them sådant gunsteligen efterlåtendes warde, Och hafwe sammelunde tagit och anammet för:ne wåre vndersåther vthi Ekenäs, som wij och nu her med thette wårt öpne breff

tage och anamme them, och altt thet them tilhörer som är Hustru, barnn, Legefolk, godz och ägodeler, rörligit och orörligit vthi wårt Kong:e Hägnn, fridh, förswar och beskydden för altt öffuerwold, Ther sig huar och en efter rätte haffuer, Och thess till ytermere wisse, lathe wij wetterligen trycke wårt Kong:e Secreet för thette breff, som gifwit och schrifwit är på wårt Slott Stokholm denn 14 Decemb. a:o 46.

Stockholm den 17 December.

Till konungens svärmoder, hertiginnan Katarina af Sachsen-Lauenburg, om underrättelser.

Efter conceptet i kongl. Riks-Archivet.

An die fraw Katharina hertzogin zu Sachssn engern vnd Westphaln aus Stockholm ahm 17 tag Decembris anno etc 46:ten

Vnser Freundschaft vnd was wir sonst vhiel merh liebs vnd gouths vormuegn beuhor, Hochgebornne furstijnne Freundliche liebe Fraw Mutter, Wenn es E L sampt alln den Jren ann leibs gesundheit vnd glugsaligem zustandt allenthalb wolerginge solichns werhen wir jder zeith zuerfaren gantz erfrewet, Vnnd alsedan wir bericht das sich vhast hin vnd wieder die leufte etwas seltzam durch krieg vnnd anderer gestalt anlassen, So habn wir auch E L wes Jro vom selbtigm jn wissenshaft sein mochte sonderlich ab welchm vns belegn sein kondt, von Jro zuerfaren, hiemit deshalb zushreibn wolln, Mith freundlichr bith E L vns so vhiel ahn dieselbtig hirab gelangt sein mochte bej zeigern zuuorstendign vnbeshwerdt sein, Solichns seind wir jnn frundlichr wilpharung jegn E L alse vnserer freundlichn liebn Frawen Mutter zuuordienen gneigt, E L hiemit dem gotlichm schutz saliglich zuerhalten entpheln thuen, datum etc.

Gustaff etc.

Utanskrift: Ann fraw Katharina hertzogin zu Sachssenn Engernn vnnd Westphalenn, Belangende wue ethwo was neues furfallenn wurde, daran Ko: Ma:t belegn, solichenns jrer Ma:t zuuorstenndigenn etc.

Stockholm den 19 December.

Förläningsbref på behaglig tid för riksrådet hr Johan Turesson (af Tre Rosor) på Villåttinge härad i Södermanland.

Conceptet i kongl. Riks-Archivet. Finnes äfven i Riks-Registraturet 1546, fol. 93.

Wii Gustaff medt Gudz nåde, Swerigis, Götis, och Wendis etc Konung, Göre witterligitt, att wij aff wår synnerlig gunst och nåde, Så och för welwilligheet och hulle tro tiäniste, som thenne oss Elskeligh wår tro Man och Rådt Her Johan Twrsson till Geddeholm oss och wårtt Rike Swerige, her til dagx troligen bewist och giordt haffwer, och än yttermere her effther göre och bewise må och skall, hafwe vndt och förlänt, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och förläne honum (: oss till en behagelig tijd :) Willåttingen, liggiendis vdj Södhermannelandh, medt alle Konungzlige rente och rettigheter som ther aff gå pläger liche som salige Her Knut Andersson thet aff oss her till nutid och vdj förläning hafft haffwer, dog vndantagendis then konungzlige fodring, som ther i för:ne Willåttinge nu vdj thenne Winter faller, huilken wij för:ne salige Her Knut Andersons effterleffuerske fru märethe gunsteligen vnt och effterlatid haffue, Hwilcket wij giffwe wåre fougther, Befalningxmän, och alle andre, som för wåre skuld wele och skole, göre och lathe, tilkänne, att the wette sigh her effter rätte, jcke görendes för:ne Her Johan Twrsson her emott hinder eller förfong. Datum aff wårt kon:ge Slott Stockholm 19 Decembris Anno etc 1546. Vnder wårt Secret.

Stockholm den 20 December.

Öppet bekräftelsebref för kyrkoherden hr Måns Erici, på besittningen af Långboda boland på allmänningen emellan Forssa och Enångers s:r i Helsingland.

Riks-Registr. 1546, fol. 93 v.

Öpett Breff för Her Måns i Forssa på thet Bodeland benempdt Longboda. Datum denn 20 Decemb.

Wij Gustaff Med Gudz Nåde etc. Göre wetterligitt att wij af wår synnerlig gunst och nåde, vndt och efterlåtidt hafwe, scm wij och nu med thette wårt öpne Breff vnne och efterlåthe, att thenne oss Elskelig Her Måns Ericj Kyrkiepräst i Forssa i Helsingeland, må och skall niuthe, bruke och beholle thet Bodeland, benämpdt Longboda, liggendes opå Cronones Almeningz Skogh, emillan Forssa och Enångers Sochen, som han och hans Slächt i long tijdh vnder theres häffd hafft och nutidt hafwa, hwilket han med gode Breff och lefwendes witnär, hwar så behöffues, mener sig thet nödtorfteligen bewijse kunne, som han och allerede nogor breff och skääll ther opå lydendes hafwer framkomma latidt, Och skall för:ne Her Måns förthenskull samme Bodelanda vnder sådana förord och wilkor frij och obehindret niuthe och beholle, att han thet ytermere och bätter ähn her till skeedt är, rödie, bygge, optage och förbättre skall, så att Cronon itt well hefdett skatte Hemen ther aff bekomma motte, som han och efter thenne dag skall göre oss och Cronone af samme Heman, then skatt, renthe och rättighet, som wår Befalningzman ther i landet med Lagmannen och nogre ther tillnämpde owilde och förståndige bönder lägge och afsäije kunne, att samme Bodelande kan göre lijke och skääll före, Hwarföre biude wij wåre Fougdter, Embetz-

män och alle andre, som för wåre skull wele och skole göre och lathe, att the icke i nogon motte göre förb:te Her Måns eller hans Erfwinger her emot hinder eller förfång, så länge wij honom thet gunsteligen vnne och efterlåte, och han eller the kunne göre oss och Cronone then rättighet ther af som för:uit står, Och thess till wisse lathe wij trycke wårt Konungzlige Secreet för thette breff, som gifwit och schrifwit är på wårt Slott Stok:[holm] etc.

Stockholm den 24 December.

Fullmakt för Gudmund Olsson (Skrifvare) att i Småland och Östergötland öfvervaka soldens betalning till knektarne.

Afskrift i kongl. Kammar-Archivet, »Smålands handlingar» f. 1546, n:o 3 b, sid. 507.

Wij Gustaff Medh gudz Nåde Swerigis Giöttis och Wendis etc Konung giöre witterligit attuj thenne ossz älskelige wor tro tienere Gudmundt olsson haffue vtskickit och befalett som wij och nw honum vtskicke och her mett befalet att han på wåre wegne skall tiilsege wåre fougter och befalningzmen vtöffuer alt Smålandt och östergötlandt: att the i hans neruerelse löne och affbetale skulle altt thett nysantagne folck som j wår edh och tienest kommitt är vdi för:ne Landzender: Giffuendis them theris julelön för thett forledne Anno etc 46: och thett granligen och beskedeligen opå beggia sider opscriffuendis mett theris nampn: som sådant giffuit worder: som tiilforne nw vdj then framlidne wår och så skedh är etc Huar före biude wij wore fougter och befalningzmen vdj för:ne Landzender östergötlandt och Smålandh ther sådant nysantagit folck som än nw icke sådanne theris Julelön bekommit haffue: att the for:ne gudmundh her vdijnnan behielpelige ware skolle mett then deell som ther tiill behöffues: och aff nöden ware kunne: hollandis och så

på theris side beskedelige Register vpå samme folck huadth the för werior haffue och hwru mögitt huar och en widh sitt nampn i så måtte vndfangendis worder Ther the sig effter rette skole Datum aff wor[t] kong:e Slott Stocholm 24 Decembris Anno etc 1546 vnder wortt Secrett:

Stockholm den 30 December.

Till norska riksrådet, recommendation för Axel Posse i afseende på några hans arfvegods i Norge.

Riks-Registr. 1546, fol. 94.

Förschrifft för Axell Posse till Rijksens Rådh i Norige om nogon Erfwedeell som Fru Ingärd Her Nilss Hendricksons Efterlefwerske hafwer honom ifrå på hans moders wägna. Datum denn 30 Decembris a:o 46.

Wår synnerlige gunst och Kärlige Helsen altijd tilförenne etc. Stränge Riddere och ährlige gode män, huad såsom wår troo man och wndersåthe, ärlige welbyrdig man Axell Posse till Hälckis, åter igen öfwer Fru Jngegärd Mortenss dotter till N. sig för oss, om nogre sine Arfwegodz i Norigis Rijke beliggendes och andre rättigheter vnderdånligen beklaget hafwer, och huad han elliest af oss bedit och begäret hafwer, warde i af thenne hans inneluchte Suplication ytermere förnimmendes, Och efter att lijke som i then saak tilförenne genom nogre framlidne Konunger till Danmark, thenne samme wår vndersåthe sig beroper Dom eller Sentenz gången är, vthi huilken Axell Posse samme godz tildömpt warit hafwer, som och vtaf thenne samme Axell Posses vnderwisning iw tilförnimmendes är, att honom vthi sine rättferdige saker och beständige rättigheter, märkelig hinder, förfong, skada och förderff skedt och wederfarit är, ändog både natur-

ligit och tilbörligit att huar och en vthen förhaling eller vpskuff efterlåtidt och tilstådt blifwa motte, thet han kan finnes hafwa skäll till, och honom med rätte tilhörer, Så hafwe wij [på] wårt Kong:e Embethes wägna för rättwisone skull, och hans ödmiuke böne och begären icke vnderlåthe welet eder som äre Norigis Rijkes förordnede Rådh vthi Kong:e Wärdes till Danmark, wår Käre Her broders och Swågers stad åter igen till förb:te Axell Posses rättferdige sakz nödtorfft och förfordring tilschrifwe latidt, nådeligen begärendes, och ther hoss på thet vprättedhe förbud och wenlige handling thesse twenne Rijke emillan giorde och gångne ähre, och synnerligen på then Artikell vthi bundett som ther på lyder, att i ährlige gode män wele dog hafwe ther inseende vthi och tilhielpe, att för:ne wår vndersåte, såsom then rätte naturlige och nästhe Erffuinge till thet han kan finnes haffue rätt och skääll till komme motte, Och att för:ne wår vndersåthe emot samme Frw Jngärd vthen nogon wijdere Exception vttflycht eller förhindringer en rättferdig Dom och Sentenz bekomma motte, och till en fulkomlig Jnwisning efter the framlidne Konungers i Danmark eigne förseglede Dombref, ther med the beholdne blifwa, och dher näst med ändelig exercitionn i så motte till thet honom tilkommer, behielpelige ware, dher med han befinne motte wår förfodring och hans rättferdige saak till gode åttniuthendes ware motte, och ther igenom komme till en klar och fulkomlig ände på samme saak, så att han igen bekomma motte samme sine Arfwegodz, them att niuthe bruke och beholle, efter som skääll och rätt är, Dher till så är och wår nådige begären, att i wele till rättsens och rättwijsens ytermere förfordring efter för:ne wår vndersåthes begären, förb:te Frw Jngärd, huar hon efter the vpprättede förseglinger then bewillige[de] dagh om Conuersionis Pauli nästt ingelunde besökie wille, och honom pläge thet skääll och rätt ware kan, att i wele dhå Citere

eller stempne henne peremptorie, huar och så händer som och her till skeedt är, att hon ohörsamligen icke tilstäde komme wille, att i gode män wele ähndå förb:te Axell Posse eller hans Fullmächtige, såsom then klagende partt ther tilstäde icke thess mindre till sin rätt behielpelige ware, på thet han icke förordsaket blifwa motte oss, eller Kong:e wärde till Danmark ytermere ther om bekymbra eller bemöde, och [för?] mhere omkostt, besökninger och reeser förskonede blifwa motte, huilket wij oss till eder på Kong:e M:tz wägna till Danmark, och efter the wenlige Handlinger och fördrachter thesse trij Rijker, Swerige, Danmark och Norige emillan giorde och gångne äre, och för rättwijsones skull fulkomligen försee, och her med nådeligen begådt haffue, sådant åther vthi lijke motte igen när wij tilkrafdhe bliffua, att betencke och förskulle, wele wij vthi gunst och nåder befundne warda. Eder her med Gud befalendes. Datum Stocholm ut supra.

1547.

Stockholm den 1 Januari.

Till ståthållare och fogdar i Finland, att upplägga hela länsmansräntan i förråd, för att kunna möta någon möjlig brytning med Ryssland.

Riks-Registr. 1547, fol. 7.[1])

Till Tommes Jönson Datum Stocholm 1:a Janu: Anno 1547.

Wår gunst etc Som tu well hörth haffuer Thommesz att then bestempde tijdt wdi frijdestandet ner Rågångenn skee skall, är nw I somer wthe, och förthenskuld [är][2]) förmodandis att the Iw ändeligen med sa[mme] Rågång forth fare wele, kann skee . . . . . och något annedt beswerligitt wnder thet . . . . . skijn sökt bliffua, Hwarföre synes oss, att wij [på] thenne sijdhe tenckie och nogett till sakenn, [och] iw besynnerligen att mann hade nogett i forrådt [ti]l spannemåle, ther mann öll och Brödt haffua kunde, och annen fetalie hwadt ther till hörer, Så och Höö och hestefodher, på thet hwar behoff giordis man motte och haffue tilfelle att holle ther I landet

[1]) Bladen 1—2 innehålla det i Svenskt Diplomatarium, n:o 2418 Aa, tryckta fredsbrefvet af den 12 Aug. 1323 mellan konung Magnus (Smek) af Sverige och storfursten Jurge (Georg) af Ryssland rörande gränserna mellan begge rikena från Systerbäck till Ishafvet. Bl. 3—4 innehåller början af fredstraktaten mellan konungen af Ungern, Ferdinand, och sultan Soliman, 1546. Bl. 5—6 saknas.

[2]) Blad. 7 sönderrifvet.

een godh hop folck liggiendis. Dherföre synes oss för wår person lijkast och rådeligast wara, attu och flere aff wåre Fougter i then Landzenden, wele låthe setie offwer een sidhe i Länszmens gårderne, heller hwar dett då best och legligest motte förwaradt bliffue, all Länszmens Rentan, som i thenne wijnter falle kann, på thet huar så förnödhen wåre, att man iw medt een hast något hade till att tage. Ther vm må tw wara till rådtz medt the andre wåre beffalningzmenn I the näste Länn huru thet best och bequemeligest företages motte, att oss icke ther på någen skade skee kunde, I ene motte eller andre. Thetta ingeledis förszumendis.

Samme mening till Isaac Nilson wppå Tawestehusz, Måns Nilszon och Göstaff Fincke wpå Wiborg, Arffwidt Oloffszon på Rasborg och Clemett Scriff[were på] Nyslott.

Stockholm den 1 Januarii.

Till Joen Bagge, om knektarnes otillbörliga uppförande i Vestergötland.

Riks-Registr. 1547, fol. 7 v.

Till Joen Bagge Datum Stocholm 1 Ianu: Anno etc 47

Wår gunst tilfforrenne. Wij förnimme . . . . . att wåre knectar och nyes antagne . . . . . vdi Westergöthland skicke sig fast . . . . . ther the äre, Så att ther the bliffue för . . . . . borgeläge, tage the peninger therföre, och försam[ble] . . . . . tilhope vdi rothe tall på Landzbygden, och . . . . math och ööll till aff bönderne, ther aff [the icke] litid beswärede bliffue etc, Är förthenskuldh [wår wi]lie och befalning, attu her vdinnan itt gott [och] noge wpseende haffue skalth medth sådane sel[skap]

så witt tijn befalning streckia kan, att sådane otilbörlighet [straffed?] bliffue motte, Her wet att rette tig effther etc.

Stockholm den 1 Januarii.

Till Måns Nilsson och Göstaf Finke i Viborg, om försäljning af en tomt derstädes.

Riks-Registr. 1547, fol. 8. — Förut tryckt af Arwidsson, Handl. i Finl. häfd. 2: 242.

Till Måns Nilszon och Göstaff Finke. Datis Stocholm 1 Ianuarij Anno etc 47.

Wår gunst tilfforrenne etc. Weether Måns Nilszon och Göstaff Fincke, att thenne wår Slotzschriffuere och tro tienare Iöns Månszon haffuer begert aff oss een obygd ödis tompt till köpz, Liggendis ther I Viborg vid tyske gaten, som vnder osz och Cronone aff hustrv Katherine Nils Christerszon[s] I Greffwe Iohans tijdt förbrutin bleff, medt huilckit wij och tilffrijdtz äre, så fierren samme tompt rett och tilbörligen skattedt och worderadt bliffue motte, och siden bettaladt till fyllest som thet sig bör. Ther I idher effther retta måge etc.

Stockholm den 1 Januarii.

Till befallningsmannen i Åbo, Thomas Jönsson, om indragning af en förlänt prelatur derstädes.

Riks-Registr. 1547, fol. 8.

Till Tommes Jönszon Datum Stocholm 1 Ianu: Anno etc 47

Wår gunst tilfforrenne etc Effther wij nu haffue ighen kalle latidt then prælatura, Tomesz Iönszon, som wij Hans Tommeszon her til vndt och förlänt haffue etc Är förthenskuld wår wilie och befalning, attu lather ighen kennes widt henne, wpbärendis all then deell ther ännu

wara kunde, som icke wpburen är, och huadt her effther tilstundar, och framdelis görandis oss ther före een godh och klar Reckenscap. Ther rette tig effter etc.

Stockholm den 1 Jannarii.

Till riksrådet hr Gustaf Olsson (Stenbock), om mansbot af Bengt Gylta, för ett af honom begånget dråp.

Riks-Registr. 1547, fol. 8.

Til Her Göstaff Olszon Datum Stocholm 2 Ia: Anno etc 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij giffue idher tilkenne Käre Här Göstaff att Bencth Gylthe haffuer nw warijdt her vppe och förhandladt medt osz vm thet dråp han på Nils Erichszon bedriffuit hade. Och haffue nw förthenskuldh taget honom wdi wår gunst och nådher ighen, mett så skäll, att han sig medt thess(!) dödes Målsägender förlike skall, thet beste han kan. Dherföre haffuer han bedit och begieradt, att wij nådeligen wilde wnne och effthertåthe honum een förscrifft till edher, på thet I medt nogre flere godhemen I then landzenden, wilde slå ider vdi then handell, och betaste saken emellen honum och for:ne Målsegender, opå nogre lidelige och dragelige wäger etc. Hwilckit wij och lide kunne. Doch att sådant skeer aff eder sielffue, Så att wij för wår Konungxlige persone ther medt icke inmengde bliffue, heller att trwga honum till någen synnerlig Summa medt oss, hwar och för:ne Gylthe wille I nogen motte hemeligen heller openbarlige pucke eller berope sig in på osz i then motte då må I annerlund wnderuise den annen parth Förty wij wele för wår persone nödigt ther medt någett synnerligitt att haffue skaffe. Ther I edher effther rette wele etc.

Stockholm den 2 Januarii.

Bytesbref mellan kronan och Nils Pedersson (Bielke) till Åkerö, rörande gods i Östergötland.

Originalet på pergament i kongl. Riks-Archivet, väl bibehållet.

Wii Gustaff medt Gudtz nåde, Swerigis, Götis och Wendis etc Konung, Göre witterligitt, Att wij aff synnerlig gunst och nåde haffwe giort och beuilligit ett vpliust och lagligit jordeskiffte medt Oss Elskelig wår tro Man och vndersåte Nils Pedersson till Åkerö, vdi så måtte, att wij haffwe vndt och effterlatidt honom och hans effterkommende Ärffwinger, till ewärdelige äge, En wår och Cronones gård liggiendes j Tolffzsta Kyrckieby wästen för Kyrckien mit j Byn i Wijfolcke häredt her vdj Östergötlandt, som ränter årligen Twå töner korn och Fyre hwijter trädespenninger etc Så haffwer för:ne Nils Pedersson ther emot vplatidt och wederlagt oss och Swerigis Crone, till lägligheet och förbättring till wårtt och Cronones Slott Wastena thenne effterschreffne gård igen, till ewärdelige äge, hwilcken gård honom medt sin laggiffte hustru, Fru Anna Clementzdotter lagligen tilkommen är, och är samme gård liggiendes vdj Kyrckiebyn j Stråå Sockn, norden för Kyrckien j Aska häredt och för:ne Östergötlandt, och ränter årligen Twå Töner Korn och Fyre Hwijter trädispeninger etc Hwarföre affhände wij oss, wåre liffzärffherrer och Cronone för:de gård j Tolffzstade Kyrckeby, och tilegne honom för:de Nils Pedersson, hans hustru och bägges theres effterkommende ä[r]ffwinger, till ewerdelige ege, medt Hws, Jord, Åker, Äng, Torp och Torpestäder, Skog, Skiwl, Mulebeet, Qwärn, Qwärneström, Fiskewatn, j Wåte och torre, närby och Fjerren, intet vndentagendes, som samme gård nu tilligger och aff ålder tiileget haffwer, och än yttermere her effter ther till spöries kan etc

Hwar och så hände, att för:de gård eller några aff the äger ther tilligge, medt någen lag eller dom ther iffrå dömpd eller clandret bliffwe kan, Dåå wele wij eller wåre efterkommende ärffherrer, på Swerigis Crones vägna, wederläggie förbe:te Nils Pedersson eller hans effterkommende ärffwinger en så god gård igen, med lijke ränte och lägenheet, jnnen näste Sex wekur, som lag tilseije etc Och tess till yttermere wisse och bettre förwaring, lathe wij hängie wårt Secret neden för thetta breff, som giffwit och scriffuit är på wårt Slott Stockholm then annen dagh Ianuarij, Twsende, Femhundrede, Fyretije på thet Siwende.

Sigillet, i rödt vax, vidhänger oskadadt.

Stockholm den 3 Januarii.

Till hr Gustaf Olsson, om reglering af tiondens erläggande i en del af Vestergötland.

Riks-Registr. 1547, fol. 8 v.

Till Her Göstaff Olszon Datum Stocholm 3 Ianu: Anno etc 47.

Wår synnerlige gunst etc Wij förnijmme Käre Här Göstaff, att Tijenden ther aff the häredher widt Älffwen, och flere stedtz vdi Älffuesborgs län, göres icke så redeligen och tilbörligen wth, som thet well bordhe wara, och annerstedtz skeer wdj Westergöthland, Så att thenn mykitt sår, giffuer intidt thess mere wdi tiende, än then ther litid såer etc. Therföre är wår gunstige begieran, att I sådant wele holle edhre fougter före, att the siden medt skickelighett och lempe motte handle medt almogen vdi samme för:de Häreder, att the giorde theris rette tiende wt tilbörligen, som annedt Christet folck pläge, och them bör att göre. Doch så att ther icke lichuell motte komme nogett rop eller rycthe aff, eller skylden

motte wijkes oss till, Ther till man och tenckie motte etc. Wij giffue och tesligiste eder tilkenne, att thenne breffuisare, Anders Erichszon, haffuer oss ödmyukeligenn förstå latidt, att hans Fadher benempd Erich Anderszon bleff aff dage tagen för nogen tijdt sijden ther wdi Lödze etc. Så effther wij icke wethe kunne, huru thet sig her om haffuer, Är wår wilie atti her om ranszake lathe, och så förskaffett, att honom wdi samme sack motte skee och wederfaras thet rett och skäll kunde wara. Ther I idher effther rettendis warde.

Stockholm den 3 Januarii.

Till fru Ebba (Eriksdotter Wasa), om tegeltillverkningen i Skeninge.

Riks-Registr. 1547, fol. 7.

Till Frw Ibba Datum Stocholm 3 Janu: Anno etc 47.

Wår szynnerlige gunst etc Käre Modher Frw Ibba oss är nyligen tilkenne giffuit, att I wele lathe tage och förhindra thet tegell som wij I Skäninge för wår fodring och annor Cronones wtskyller I thesse förlidne tijder haffue bryta latidt etc Så haffue I käre Moder well förnummitt, och dagelige förnimme, hwilcken swår bygning wij haffue för handen I wår Stadt Wasthene, Rijkitt och then menige man I then Landzenden till bestandt gagn och beskydd, ther till wij och een stor hop tegell behöffue. Och thet Wij skulle nv wmbäre thet tegel I Skäninge brutidt är, tå bliffuer thet samme Wastene bygning till stor förhindring, som I well sielffue tenckie kunne huru ther vm är. Edher Gudt her medt beffallandis.

Gripsholm den 6 Januarii.

Till riksrådet hr Johan Turesson (af Tre Rosor), att han skall tillhålla sina fogdar, att låta en hvar vederfaras rättvisa m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 9 v.

Till Her Iahann Tursson Datum Grijpzholm helge tre Konge dag Anno etc 47

Wår synnerlige gunst etc Wij giffue idher tilkenne her Jahann, att her haffue nogre bönder och wåre wndersåther aff Malm sockn, vdi wpphunde Härede, warijdt hosz osz, och wnderdåneligen oss förstå latid, att thenn Iörenn Knutzsson på Dyula och en hans tienere, haffuer offuerfaledt them medt hug, och giorth them oskäll, ther offuer the sig på Häredtz tingedt klagadt haffua, för eders fougte som ther tilstäde war, om samme ärende. Doch motte them icke widerfaras nogenn lagh eller rett i then motte, wtan samme eders fougte wiste them aff, med noghre löse skotzmål etc.

Therföre är wår wilie och begärenn, atti holle edre fougter alwarligen före, att the låthe huar och een ske och widerfaras så mykit skäll och rett kan ware, så well then fatige som then rike. Så att för:ne Iören Knutzsson icke ytermere motte göre förde wåre wndersåther nogett förfong I noger motte, offuer thet lag och rätt kan ware. Thet I honom föreholle wilie etc Gudt ider her med beffollandis.

Gripsholm den 8 Januarii.

Till Botvid Larsson i Stockholm, om användning af en Nils Ingesson i rikets tjenst i Finland.

Riks-Registr. 1547, fol. 10.

Till Bothwidt Larszon Datum Grijpzholm 8 Ianuarij Anno etc 47.

Wår gunst tilförrende. Effther wij endels well kunne troo Bothwidt, att thenne breffuisare Nils Ingeszon een god spakferdig karl wara skall, then och een beffalning kunde well förestå, Är förthenskuld wår wilie, attu medt honom handle skalth, Så att han motte tage befalningen och bliffue skickett till Finlandt medt thet förste. Här wett att rette tig effther.

Gripsholm den 8 Januarii.

Till Joachim Bulgrin och Nils Eskilsson, om Visingsöboernes klagan öfver en Arvid Nilsson.

Riks-Registr. 1547, fol. 10.

Till Jachim Bulgrijn och Nils Eskilszon Datum ut supra 47.

Wår gunst etc Wett Bolgren och Nils Eskilszon att thesse breffuisere och wåre wndersåther aff Wijsingxö, haffue warijdt her hosz osz, och clageligen tilkenne giffuit, att Arffuid Nilszon skall endels haffue handledt med them otilbörligen, och giffuit them hug in för tinget, ther doch alleman bör frijd att nyute, och sijne nödh klage, som lag wtuise etc Så effther wij icke fulleligen wethe kunne, huru thet sig her vdijnnan tildraget haffuer, Är wår alffwarlige wilie och beffalning, atti her om granneligen förhöre och ransake skule, giffuendis sidan osz tilkenne, huru

saken sig her om haffuer. Och om then Erick Månson, som wij haffue gunsteligen vndt then häredtzrätt wppå för:ne Wisingxö iche will sielff sitie för rette, heller will sielff wpbäre sijn häredtzhöffdingx fodring, som thet bör att ware, vtan will mykit prånge och köpzslage ther medt, Då warde wij förursakade att göre ther nogett annedt till. Thet i och honom föreholle kunne. Ther i idher effther wethe att rette etc.

Gripsholm den 8 Januarii.

Till befallningsmännen i Finland, Måns Nilsson, Göstaf Finke, Henrik Claesson och Nils Boye, om en jordetvist.

Riks-Registr. 1547, fol. 10 v.

Till Måns Nilszon, Göstaff Finke, Henrich Claeszon och Nils Boye. Datum Grijpzholm vt supra Anno etc 47.

Wår gunst tilfforrende etc Wij giffue idher tilkenne Måns Nilszon, Göstaff Fincke, Henrick Claesson, och Nils Boye, att wår tro wndersåthe, Lasse Lifflender på Stensböla haffuer oss vnderdåneligen vdi clagewijs tilkenne giffuit, om nogett arff som honom på Hans Hustrues wegna, på then ene side tilkomber, och Bertill Håkonszon, och Erich Håkonszon på then annen sijde tillyde skall, och effther samme arff them emellom icke så bytt och skifft är, som thet medt rette borde att ware, Så att för:ne Lasse Lifflender vdi samme schiffte besijnner sich mykitt ware för när och korth skett, och icke så mykitt på sijn anpart bekommitt, som honum medt rette borde etc. Är förthenskuld wår wilie och befalning, atti med the andre gode men flere, som ther för rette sitiendis warde, her om granneligen skule ransake lathe, Så att huadt deell för:ne Larsz Lifflender på hans hustrues wegna, och för:de Bertill Håkonszon och Erich Håkenszon i så motte vdi

samme arff tillyde kan, motte ännw aldelis på nytt, och effther Suerigis bescriffne Lag skifft och delt bliffua, så att ingen parten på nogen side hade sich medt skäl till att beswäre emoth then annen. Ther I wethe ider effther rette etc.

Gripsholm den 8 Januarii.

Till riksråden Sten Eriksson och Peder Brahe, om Lübeckarnes och den fångne konung Christierns arfvingars obefogade anspråk, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 11.

Till Sten Erichszon och Pedher Bragde, Datis Grijpzholm 8 Ianuarij Anno etc 47

Wår synnerlige gunst tilfforrende, Wij giffue idher tilkenne käre Steen och Pedher Bragde att thesse medtföliende breff äre osz i går tilhonde kommen iffrå Jochim Burwitz, aff huilcke I welförmerckie kunne, huadt the Lybbeskes mening är, att the ingen förandering haffue wele på then Ratification etc, huadt lijt wij och till samme Ratification sätie kunne, giffue wij idher ther om yterligere till att betenckie. Wij förstode och i sidtzst, för än wij droge ifrå Stocholm aff M: Jörgenn Nordman, att thesse saker skulle bliffue mykit flijteligere om disputeradt och rådslagett, aff honom och gode men flere aff Rådet, som då tilstedis wåro, och att Norman önskade att wij samme theris argumente skulle personlig sielff hörth haffue etc Så hade wij thet ochså gherne giorth, och ännu thet gherne höre, huadt theris mening om thenne farlige tijdz legenhet varijdt haffuer. Och är till ett betenckiende, huadt prachtiker the Lybske och Danske medt huar annen nu i thesse tijder hafft haffue, effther the mykitt och altijdt tilhope äre, Ändoch Jachim Burwitz scriffuelse lyder, att the Lybbeske beswere sig emoth the Danske

Och giffwer lichuel intid yterligere tilkenne, om huadt saker the skole sich beswere emoth them. Så att wij icke fulleligen troo kunne, att thet sant ware skall. Therföre i widere samme Iochims scriffuelse besee wele, ther i och ytermere kunne dime effther än wij scriffue kunne. Oss tycker och gott wara, att thet pränth motte bliffue giordt till rede, och then entskylding effther nödtorfften declareredt bliffue, som wij och tilförrende ther wm taladt haffue. Samelunde om (Gudt förbyude) att noget hastigt buller medt the Lybbeske eller andre emoth osz begynt warda, tyckte oss rådeligit wara att wij förskickade ett wist budt westuarth anten till Andorpen, Amsterdam eller annerstedtz, ther man beste köp betinge kunne wppå ett tusend lester salth, them att leffuerere till Stocholm, Calmarne och Lödsze, Så att wij i then motte ingen brijst haffue kunde, och att samme salth bliffue så betingatt, att betalningen skulle skee her I Rijkit. Förty I see wel sielffue, huadt wnsetning wij haffue aff wåre egne borgere. Om (gudt förbyude) nogett wppå komme skulle, the och well stinget wndan, som the alth annedt göre pläge etc. Item så mykit then gamble Konung Christiern belanger, tyckes oss gott ware, att man så wnderuiser bönderne, att samme Konung Christierns arffuinger äre en sådane dråpelig skatt begärendis här aff Rijkitt, att thet will belöpe sig på huar bonde wäl än twhundrade lodt szölff, förutan Köpstedzmennerne och Adelen. I måge ochså förthenskuld holle sådant borgerne före ther I Stocholm, och höre huadt the ther till sware wele etc Gudt eder her medt befallandis.

Gripsholm den 8 Januarii.

Till skattebönder och landbor i Stockholms län, om hjelp och dagsverken till arbetena på Stockholms slott.

Riks-Registr. 1547, fol. 12.

Öpet breff til menige almogen Skattebönder och Landbor I Stockholms Län Datum vt supra Anno etc 47

Wij Gustaff medt Gudtz Nåde Swerigis, Göthes och Whendis etc Konung Tilbyude eder osz trogne wndersåther Wåre och Chronones skattskyllige bönder och menige landhbor som byggie och boo wdi Stocholms länn, Wår gunst tilförrende. Wij förnimme trogne vndersåther atti huar I sijnn stad nogen hielp och Dagxuerker till then bygning wij lathe haffue for hender vdi wår konge:ge Stadt Stocholm, huilckit skeer för menige Rikesens, och alles iders gagn och beste skuld, haffue giorth, och altijd låtijd eder weluilige befijnne som trogne och weluilielige wndersåther bör att göre, Så är osz sådana aldelis welbehageligitt, thet wij ochså gunsteligen betenckie wele, Och giffue ider Dannemen alle her medt tilkenne, att wij för sådane eder welwillighett skuld, vilie nu I thenne neruarande wijnter förschone idher huar, så wel Skattebönder vdi för:ne Stocholms länn som landbor, medt 2 hester som vdi fodringen affkortes skole, Så atti och framdelis huar så behöffues, och aff nödenne wara kunde, lathe edher tesligeste welwillige beffijnnes vdi alle motte, och besynnerligen i the saker, edert egitt beste medt söckt och fordret bliffuer, Som wij och sammeledis vdi like motte, altijd wele wethe ederth gagn och beste och sådane edher weluillighet medt alle gunst och nådher betenckie etc Gudt her med beffollandis.

Gripsholm den 9 Januarii.

Till Erik Eriksson, om ett skrin, som tillhört aflidne skrifvaren på Gripsholm Erik Larensson.

Riks-Registr. 1547, fol. 12 v.

Till Erick Erickszon I Stocholm Datum Grijpzholm 9 Ja: Anno etc 47.

Wår gunst etc effther wij förstått haffue Erick Erichszon, att framlidne wår scriffuere her wppå Grijpzholm Erick Larenszon skall haffue hos tig ett skrijn till göme medt nogen del som ther inne wara kunne. Är förthenschuld wår wilie attu ingen samme skrijn skalth bekomme låthe, wtan wår beffalningsmandz Bothwidt Larsons witskap och samtyckie, Så att thet motte osz först tilhonde skickes, med för:ne Erichs effther leffuerske Barbara Michils dotter, Ther tu tich wet effter att rette.

Gripsholm den 9 Januarii.

Till Nils Persson (Bielke till Åkerö, öfverste kammarråd och skattmästare), om vissa redovisningar.

Riks-Registr. 1547, fol. 13.

Til Nils Perszon Datum Grijpzholm 9 Ianua: Anno etc 47

Wår gunst tilfforrende etc. Oss förundrar icke lijtidt Nils Perszon, att wij ingen beskedt [be]komme kunne, huarcken aff then Lasse Orgelekare heller the andre wåre Cammererere på noghen deel, Så att wij endels förmerckie kunne, att ther föge annedt görs och bestelles, vtan drickes gestebudt. Och tu som skulle ther wppå haffue acth och tilsyn medt thet selskapet, att wårth gagn och beste motte fordrat bliffue, är then som håller mest medt them,

och wij i then motten icke mykit wel tiente bliffue. Therföre är wår alwarlige wilie och beffalning, attu skynder for:ne Lasse Orghelekare medt thet försthe oförsumeligen till osz, att han osz nogen wnderwisning göre motte, och iu ändeligen hijt tilstäde komme motte. Sammelunde skalth tu och förskaffet, att Måns Iönszon motte och så medt thet förste giffue sig hijt till osz, Och meden wij her tilstedes wåre wille wij och så gherne besee then Grijpzholms Reckenscap som Hans Tommeszon haffuer honde emellom, att hon osz och oförszumeligen motte tilhonde skickedt bliffue, så att för:de Hans Tommeszon motte och medt thet samme förskickes hijt till osz, anten leffuendis eller dödt e huru siuck han sig gör, eller låthes ware. Är sammelunde wår wilie att then Thommesz Henrichson och så motte komme hijt till osz, Ther tw tig effther rette wet etc.

Gripsholm den 9 Januarii.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, om ett skrin från Erik Skrifvares qvarlåtenskap.

Riks-Registr. 1547, fol. 13 v.

Til Bothwidt Larszon Datum Grijpzholm vt supra Anno etc 47

Wår gunst tilfforrende etc Wet Bothwidt att thenne breffuiserske Barbara Michilis dotter Erich Scriffueres effterleffuerske, haffuer osz förstå latidt, om ett skrijn som framlidne Erich scriffuere skall haffue nidersatt till att göme hosz Erich Erichszon ther i Stocholm etc Therföre är wår wilie, attu samme skrijn wel föruaradt och beciglat medt samme för:ne Barbara hijt till osz förskicke skalth, Så att thet motte bliffue tilstäde huadt deell ther inne wara kunne. Doch om samme skrijn sedan Erich dödt bleff haffuer warijdt öpet, och thet elliest icke well för-

uaradt är, attu dhå tager nogre andre gode menn therutöffuer medt, som see och wethe kunde huadt del ther inne wara motte, för än tu thet hijt förskickede. Wetendis tig her effther rette etc.

Gripsholm den 11 Januarii.

Till befallningsmannen i Åbo, Thomas Jönsson (Ryting till Gesterby), om förskaffande af krut till Viborg.

Riks-Registr. 1547, fol. 14.

Till Thommes Jönson att han later komme krut till Wiborg, Datum Gripzholm 11 Januarij Anno etc. 47

Wår gunst tilförende etc. Är wår wilie och befalningh Thommes Jönson, att tu thet meste kruth som tu ther aff Slotted vmbäre kant till Wijborg skalt komme lathe, effther thet mere ther behoff görs och aff nödenne ware will för thenne tijdz lägenheet skuld, än på Åbo. Ther tu tich weet effter rätte.

Gripsholm den 11 Januarii.

Till fogden Jakob Henriksson, om böndernes gästning och fodring i Daga härad, Södermanland.

Riks-Registr. 1547, fol. 14.

Till Jacob Henrichson åm hästa gästningen teslikes åm fforingen hoss Bönderne. Datum Grijpzholm 11 Ianuarij. 47.

Wår gunst tilfforrende etc. Effther wij wåre hästar icke longt her effro hondenne haffue wele Iacob Henrickson, Är wår wilie och befalning att tu lather thöm fför fodringen her j Dage Herede, Så att the geste hoss Landbönderne för hele fodringen, att then hölle twå häster,

som så mykit borde holle, och the Kyrckie och Prebende Landbönder motte holle fyre hester, som thöm bör att göre, Doch må tu lathe bestå hoss skattebönderne halffue fodringhen, Så att wij framdeelis then annen halffpart vdhi förrådt haffua kunde, om så behöffdes, Så att then skattebonde som bör holle tolff hester, then ther bör holle tolff hester, then ther bör holle 16, 18, eller mere, holle nu allene 8. 9. och ther effther såm thet sich på halffparten belöpe kunde. Wij wele och så att tu granneligen skalt anteekne och vpskriffue lathe, huru mykit och hwar tu hoss hwar och en gestendes warder, Så att thet motte gå nogit lijke till. Och om thenn Gryte sokn låge icke för myket longt aff wägen, wåre wij tilfrijdz att thu lathe her gäste för fulle fodringen, som thöm bör att gestes. Ther tw tich weet effter rätte.

Gripsholm den 12 Januarii.

Till Matz Tordson om bygnader vid en grufva.

Riks-Registr. 1547, fol. 14 v.

Till Matz Tordson åm någen Bygningh, then the Tyske timbermän ther för hender haffue. Datum Grijpzholm 12 Ianuarij Anno etc 47.

Vår gunst tilförende etc Såm thu schriffuer och gijffuer tilkänne, Mattz Tordson, åm then bygning, the Tyske timbermän haffue för händer ther wppå, och att thet med samme bygningh ett got lag tage skal, Effther som tu tich med nogre gamble och förstondige Bergxmän her om befråget haffuer etc. Så är thet oss ecke obehageliget, hwar thet allenest kunde nogit lijde medt samme bygningh, och hon till reede motte giort bliffue. Som wij och för then skuld wele, att tu skaltt medt wåre eigne timbermän lathe haffue för händer, och göre then annen hytte tijll

reede som tu schriffuer om medt thet alder snaraste, Effther ther so står och swår vnkost går vppå thet arbete som göres skall med blacken, etc.

Män thet tu schriffuer, och begärer wår wilie weete, om the bookare som ther bygges skulle, på thet annedt hytte städt, som ther till achted är etc kunne wij föge annedht sware till, fför än wij sielff ther till städe komme, wthan thet måtte så bestält bliffue. Effther man ther med mycket arbeete i så motte förtage kunde etc. Thw må fför then skuld her om berådslå och befroge tich medt noghre andre förstondige Bergxmän och hytte fougter, huru thet bäst och gangnlegesth företages. Ther effter tu tich rättendes warder.

Gripsholm den 12 Januarii.

Till fogden Arvid Nilsson, om afradskornet, och om Alvastra gård.

Riks-Registr. 1547, fol. 15.

Swar till Arffuit Nijellson om thet affratz korn han giffuer tilkenne. Datum Gripzholm 12 Januarij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Såm tu schriffuer och giffuer tilkenne Arffuedt Nielsson, om thet affradz korn, att thet för slödt ware skal, till att lathe male miöl ther aff etc. Så haffuer ecke waret wår meningh, att man skulle alt maledt till mijöl, vthan att thet motte wäl torcket inkomme, Så att thet en tijd long ofördärffuedt liggie kunde etc. Mæn thet tw schriffuer om Alffwastra gård, att wij skulle late sättie Landbönder ther vppå, Och att the ther aff affredt göre motte etc Kunne wij föge sware till på thenne tijdh, vthan tu hade wel sielff kunnedt gijffue tig till oss, att wij med tigh måtte komme til tals, både om

thenne saak och andre ärandher, Huar tu elliest tich så mykit omaak giöre wille etc.

Gripsholm den 12 Januarii.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, om understöd åt Olaf Hansson Skotte, för fortsättande af hans studier utomlands.

Riks-Registr. 1547, fol. 15 v.

Till Bothwedt Larsson en Forschrifft vm Olaff Hansson Skotte, om the 100 daler såm Kon: Ma:tt W: a: n: herre vnte honom årlighen aff Cammaren till sine Studiers wphälle på 3 år tilgörendes. Datum aff Gripzholm 12 Ianuarij Anno etc 47.

Vett Botthwedt, Att wij gunsteligen haffue vndt thenne breffwisare Olaff Hansson Skotte årligen til hans Studeringh aff wår Kong:e Rente Cammere 100 Daler på trij år till görandes, sigh till vppehälle, och på thet hann framdeles kunde ware oss och Riket tienligh etc. Hwarföre är wår willie att tu medt Clemet, thett Rewersals breff, som for:ne Olaff oss tilförende, när han til Tysland drogh, giffuit haffuer öffuersee schole. Och hwar same breff icke alldelis så wäll giortt och med nogafftigh forwissen beställt som thet bårde ware, och i sielffue tänckie kunne behoff görs, Dhå måghe j ännu ware ther till förtänckte och lathe oss bekomma en wiss och nogafftigh borghan att han sich hijt i landet igen giffua skall, och ware oss och Rijket medt sin tieniste altijdht wederrede, ehwar wij honom bruke wele. Ther weet att rette tich effther.

Gripsholm deu 13 Jannarii.

Till Mårten Mynteskrifvare, om samma sak, som föregående bref.

Riks-Registr. 1547, fol. 15 v.

Till Morthen MynteSchriffuere om samme mening, Datum Gripzholm 13 Ianuarij Anno etc 47.

Wår gunst etc Wett Morten att wij gunsteligen vntt och effterlatedh haffue thenne breffwisere Olaff Hansson, Halfft annet hundrade Daler, till sijne Studiers vppehelle och vnderhollung etc Hwarfföre är wår wilie och befalningh att thu öffuerantwarder och leffuererer honum samme för:ne Daler, Latendes tegh och noghaffteligen qwittere ther före, Ther weth teg effther rette etc.

Gripsholm den 13 Januarii.

Till öfverste kammarrådet Nils Persson (Bielke), om noggrann inventering vid alla slott och kungsgårdar.

Riks-Registr. 1547, fol. 16.

Till Nils Person vm then Inuenteringh som på Slott och Gordar skee pleger att han retzligen och beschedeligen åttskill och bestella skall alle rätte års wpbyrder. Datum Gripzholm 13 Ianuarij. 47.

Wår gunst tilförende etc Wij förnimme Nils Person, att thet haffuer fast sielsindt tilgått medh then Inuentering, som på wore Slott och Gårder heer till skee pläger, och endeles ecke haffuer så bruket bliffwin, som thet medt rätte bårde skee. I thet man haffuer icke beskedelighen åttskilt thet som lyder rätte års wpbyrdhen till, och ther före bör reknet bliffue, iffrå then deel, som rättzligen bör

kalles Jnuentarium, Såm är alleneste the partzeler, såm aff thet samme åredt äre öffuer bliffne och oförtärde etc. Huar före må tu och the andre ännu ther till förtänckt ware, att thet motte rättzligen åttskilt och bestält bliffue, Så att thet bliffuer icke räcknedt för Inuentario, såm lyder rätte års wpbyrder till, Ther tu tich weet effter rätte.

Gripsholm den 13 Januarii.

Till Jakob Bulgrin, om förskott till Lenhart Vallmästare på hans lön.

Riks-Registr. 1547, fol. 16 v.

Till Jacob Bwlgerijn åm Lenhart Walmestere
Datum Grijpzholm 13 Ianuarii Anno etc 1547.

Wår gunst tijlfforende etc. Wett Pilgerijn att thenne wår tienere Lenhart Walmestere haffuer warit hoss oss och här begeret att wij honom nogre peninger tjll en fförstreckningh på hans besoldningh läne wilde etc. Så äre wij tijlffrijdtz attw lather leffuerere honum trij hundrat marck på wåre wegna, Och så förskaffet att han steller teg en wiss borgan för samme peninge och att han tijll stedes bliffwe motte, Och gör tich elliest på wåre wägne en nögafftigh förwissen till för:ne Summa, Ther thw tegh effther rette haffuer.

Gripsholm den 14 Januarii.

Till öfverste kammarrådet Nils Persson, om föreskrifter till fogden Nils Ingesson, om skötseln af Kumo gård.

Riks-Registr. 1547, fol. 16 v.

Tijll Niels Pederson att han Niels Ingeson alffwarlighen skall före holle, att han motthe holle affwell och györe redhe fför weke kåsten på Kwme gårdh etc. Datum aff Gripzholm 14 Ianuarij. 47.

Vår gunst tilförende etc. Som tw schriffwer och begerer wår wilie weete, Niels Pederson, om wij till sinnes äre, framdelis lathe her effther holle wijke kost och affwel på Kumegård, som Niels Ingeson vdi befalningh haffwe skall etc Så effther vnder samme Kume gård monge dagxwercker liggiändes åre, och ther elliest, vdi ander motte, god lägenheet ware skall, kunne wij ecke annedt tänckie, vthan theer motte holles affwell och göres reede för weke kostenn, Doch så, att wij oc noghen profijt och fordeell aff samme affwel haffwe kunde, Thet thw för:ne Niels Ingeson alffwarlighen skaltt före holle. Wetendes tich her effter rätte etc.

Gripsholm den 15 Januarii.

Till Severin Jute, om förhållandena vid och skötseln af Sala grufva.

Riks-Registr. 1547, fol. 17.

Till Söffwerin Jwthe, att han giffuer granna acht vdi alle motte, och thet så och besteller, vm gruffuenes legenheter, bodhe vm bygninger och vm widh, oc annedh hwadh såm han tenckie kan, therr noget gangn med fölie motte, sigh ingelundhe vdi forsume lather etc. Datum aff Gripzholm 15 Ianuarij. Anno etc. 1547.

Vår gunst etc. Såm tw tilkänne giffuer Söffrin vm gruffuenes legenheter, och huru honn schickar sigh, Tesligist hwadt thet lider widt then nye hytten widt Sala, etc Ther till wij föge annet sware kunne, änn att thet må bliffwe såm thet är, till täsz bättre warder, Och wåre gott, att ther motte en wijnd bygd bliffwe, wppå högen ther wijd gruffuene, effter thet sätt som wij tilförende haffwe handlet medt tich ther om, hwilckin mykin vmkost och arbeete förtage skwlle, om han så rätzlighen kunde bygd bliffwe såm thet skwlle ware etc Och som wij höre attw haffuer latidt vpbygdt then nye hytten medt standtwärck etc. Så hade wij heller seedtt honn hadhe bleeffueth vpbygdt medt hele wegger, effther thet lengre ware skwlle etc. Thet tw och giffwer tilkänne, vm wedenn kunne wij föge sware till, vtan man motte lathe köpe för nogre tusend marck weed, hwar så behoff giordes, heller huru man thet best skicke och lage kunde ther noget gangn medt fölie motte, Hwar tu och kunde handle medt Fougdtherne ther vm, som tw scriffuer att the lathe komma någhen wedt ther hädhen kunde wij wäll lidhe, att så skedde. Såm wij och tesligiste till frijdz

äre medh then spannemoll, thw schriffuer vm, som Bergxmännerne till Wäsby gård göre pläghe, Så attw vdi alle motte thet så beställe skalt, som thw kant tänckie wårt gangn och beste motte medt sökt bliffwe, Ther wett att rätte tigh effther.

Gripsholm den 16 Januarii.

Till Abraham (Eriksson Leijonhufvud), att ransaka om en gård, som en Anders Matsson vill fråntaga Peder Joensson.

Riks-Registr. 1547, fol. 17 v.

En fforschrifft till Abram om Peder Ionson huru hann klageligen tilkenne giffuer om en gård etc Datum aff Gripzholm 16 Ianuarij Anno etc 47.

Wår synnerlighe gunst tilförende etc Wij giffue tich tilkänne Abram att thenne breffwijsare Peder Ioenson haffuer warit her hoss oss, och clagelighen tilkänne giffuit, om en gård szåm han skall laglighen köpt haffwe, och en annen benempdt Anders Mattzson, will haffwe honnom samme gårdh iffrå, then han nw j så longh tijdh besittid och wel wpbygt haffwer, Såm tw ytterlighare fförnimme kant, aff thenne Ioens inneluchte Supplication etc. Så effther wij ecke wethe kunne, huru aldelis her åm är, Är wår wilie att tu lather grannelighen Ransake och förfare huru thet sich rättzligen her om haffuer. Och om för:ne Peder Ioenson haffuer samme gårdh laglighen och med rätte bekommit, som han här haffuer för oss berätte latidh, dhå må tu förhielpe honom, att han samme gårdh åclandret(!) niuthe och behålle motte. Vetendis tich ther effther rätte. Gud befallendis.

Gripsholm den 16 Januarii.

Till ståthållaren på Stockholm, Botvid Larsson, om modeller till Salberget, och om konungens spelmän.

Riks-Registr. 1547, fol. 18.

Till Bottvidt Larentzson, att han lather then skampelun wäll framkomme wp till Saleberget eller till Thwna, så att han ecke bliffuer sundher slaghen, Och att han och lather Kon: Ma:ttz Spelemen oförtöffuat komme ifro Stockholm och til Strengnes etc Datum Gripzholm 16 Ianuarij: Anno etc 47.

Wår gunst tilförende etc Thick förtänckär wäll Bottwidt, om thet skampelun som wij haffwe göre latedh, på en Wijnd man kunde bruke wppe wijd Salebergit eller annerstedz, och wij ståndendes haffue vdi wårt maak, ther I Stockholm etc Är fför then skuld wår wilie, att thw samme skampelun lather komme wp till Salebergit eller till Twna, ther man en wind, wijdh then gambla sölffgrwffwe, effter samme sättidh bygge kunde, Och så laget att thet motte wäll framkomme, och ecke blijffwe sånder slagett, Ther tu tich weet effther rätte,

Är och szå wår wilie Botwidt, attu lather wåre Spelemen, som nw ther vdj Stockholm tilstäde äre, komme till Strengnes, szå att the till thet aller senesthe wore ther for oss, nw om nestkåmmande Lögerdagh, Thette ecke forsumandes, Datum vt supra.

Gripsholm den 17 Jannarii.

Till öfverste kammarrådet Nils Pedersson, om Hans Thomessons sjukdom.

Riks-Registr. 1547, fol. 18 v.

Till Niels Pederson, vm Hans Tommeson etc
Datum Gripzholm 17 Ianuarii Anno etc 1547.

Vår gunst tilförende, Oss är tilkänne giffwidh Niels Pederson, att then Hans Tommeson skall ware siuk och bräckligh szå att han ingenstädz färdes eller komme kan etc. Therföre haffwe wij gunstelighen förskonet honom, Så att tu lather honom ther bliffwe til städhe etc. Doch så förskaffet, att then annen Tommes Henrichson motte komme hijt till oss, görendes oss vnderwisning om noghre lägenheter och Räkenskaper, Ther tu tich weet effter rätte.

Gripsholm den 18 Januarii.

Till biskop Henrik i Vesterås, om ställningen i stiftet, och om det danska sändebudets meddelanden rörande gamle konung Christierns slägtingars anspråk.

Riks-Registr. 1547, fol. 19 v.

Till Bisp Hendrick. Datum aff Grijpzholm
18 Ianuarii, Anno etc 47.

Vår synnerlig gunst tilfforende etc Som j schriffwe och tijlkenne geffwe Bisp Hendrich, vm then lägenhet ther är vdj Stichthet, och Westerårss Länn, att thet skall stå wäll till etc. Så höre wij thet gerne, Haffwe och fornummet vm then wanskapeligh födelsse som I scriffue vm, etc Och geffwe edher her medt wijdere tijlkenne, att her ett Sendebwdht effrå Danmark, för nogen tijdt sedhen, hoss oss warit haffwer, en wijdt nampn Clawes Vrne etc Och hade samme Clawes Vrne nogre framsetninger medt

seg, belangendes then gamble konung Christiernn och hans Slechtingar, Sa att ther will wppå for:ne gamble konungh Christiernns Slechtingars wegna fordres her aff Rijken en dråpelig och stor Summe peninger, Som är then forbe:de konung Christierns Dröttningz brwdskatt, Sammelunde och begge hennes Döttrers brwdtskatt, Palssgreffwijnnenes aff Rijn och hertogijnnenens aff Lottringen, thet seg en oseijeligh stor Summe belöpe will, szåm thetta Rijket endelss omöijeliget är vth att draga etc. Och besynnerlighen effther the Danske wele iw så laghat, som wij formerkie kwnne, och theris gamble sedwane altijdt ware pläger, ath the wele oss iw then störste byrden legge wppå halssen, och komme oss then drygeste delen till ath vth drage, Som seg will belöpe tijlewentyrs, på hwar bonde her i Rijket, wäll än 200 lodt Sölff, vm samme Brudtskatt skwlle så wthgöres, som han fordret blijffwer etc Så haffwe wij dogh lijkewel, för wår person, tijll sådane framsetninger inthet welet eller kwnnet sware, wthen then menige Mandtz och Rijkisens Vndersåters och Inbyggieres witskap och samtyckie, Och besynnerligen effther them sådant mest vppå geller, och belangendes är.

Therföre wij och thetta möthe vdj Strengnäss haffwe berammee lathet etc. Och wele förthenskwldt kere Bisp Hendrich att I sådant ther vdi Westerårss Stijcht, hwar j framdragendes warde, wele forkwnne och grannelighen förhörendes, hwadt then menige man och Rijkisens Ständer tijl sådanne högwigtige ärender sware wele, Thet I oss sedhen beskedeligen wele tilkenne geffwe och förstå latha. Gwdh her medt beffallendes. Datum Gripzholm 18 Ianuarij: Anno etc 47.

Gripsholm den 18 Januarii.

Förläningsbref på behaglig tid för Anders Målare på en gård i Nyköping, fri från all stadens tunga.

Riks-Registr. 1547, fol. 20.

Ypet breff för Anders Molare på en gårdh wdj Nycöping till en behageligh tijdt etc Datum Gripzholm 18 Ianuarij: Anno etc 47.

Vij Gustaff etc Göre wetterligit, att wij aff wår synnerlige gunst och nådhe, Så att (ɔ: och) för then wälwilligheet och tieniste skwld som thenne breffwijsare och wår tiänere Anders Målare oss her till giort och bewijst haffwer och än yttermere her effter görendis warder, haffwe vndt och effterlatid, som wij och nw medt thette wårt öpne breff honom vnne och effterlate, oss till en behagelig tijd, att bygge och bo vdi wår köpstad Nycöping, frij för all Stadzens tunge och wttgåffuer, ehwadt the helst äre eller ware kunne, så länge han samme wår gunst åtniwtendis warder etc. Hwarföre biwde wij alle som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, och besynnerlighen wår[e] förläningxmän, Borgmestare och Råd, tesligiste andhre befalningxmän vdi för:ne Nycöping, at the förbe:de Anders her emot intid hinder, platz eller förfong göre skole, Som the göre wele thet oss liuft är, Thes til yttermere wisse lathe wij wittherligen trycke wårt Secret vnder thette wårt breff, Giffuidt på wårt Slott Gripzholm etc.

Gripsholm den 18 Januarii.

Till Matz Michelsson om Hans Rosenboms arbete.

Riks-Registr. 1547, fol. 20 v.

Till Matz Michelson åm Hans Rosenbom etc. Datum Gripzholm 18 Ianuarij Anno etc. 47.

Wår gunst tilförende etc Som thu begerer wele Mats vm then Hans Rosenbom skall wijdere fulfölye medt thet arbette, han haffwer taget seg före att göre för oss etc Så kan man inthet annet seije ther vm än effther han så mykit ther wpå begynt haffwer, Så må han widere fulföliet, osh göre från seg hwadt han haffwer til wårt behoff, och seden göre oss rekenskap bådhe fför thet ene och thet andre, som han aff oss vpburit haffwer. Här weet att rätte tich effter.

Gripsholm den 18 Januarii.

Till Sexerin Jute om förskott till Peter Tjärebrännare, och om dennes arbete.

Riks-Registr. 1547, fol. 21.

Till Söffwerin Jwthe åm Peter Tiärebrännare, att han lather bekomme honum ett hundrade marck ortuger, och att han lather honum fliteligen arbete med then Tiärebränningh. Item att han förskaffede honum swenst folck till arbethet. Datum Gripzholm 18 Ianuarij. Anno etc. 47.

Wår gunst tilförende etc. Weet Söffwerin att thenne breffuijsare och wår tienere Peter Tiärebrännere haffwer warit här hoss oss, och ödmiukeligen begäret, att wij honom noghre peninger på handenne giffwe och försträcke wille, huicke han sijden medt sit arbete affbetale wil, och bränne ther thiäre före etc Hwarföre är wår wilie,

att tw lather honom bekomme på wåre wäghne, ett hundrade marck ortuger, Och att thw szå medt honom handle skalt, att hau motte nogit flijteghare arbete och haffwe för händer then thiäre bränningh, Så att han och motte noghre flere vngner vpbygge thee som noget större wara kunde, och mere förslå etc Och såge wij gärne, att tu förskaffade honom noget Swänskt folck, som arbede medt honom, the och kunne läre rätte konsten, och vpbyggije sådanne vngner, effter thet sätt som han bruker meedhen ther fölger stoort profijt och gangn medt, szå wäl medt kålen som medt tiären, Och finnes ther till mongestädz her j Rijkit godh lägenhet, Så wäll j Helsinge Landh, Gästringe Landh som annerstädz ther man ecke hadhe longt föredt till siös etc Ther till thw flijtilighere skalt förtänckt ware. Haffwer och szå för:ne Peeter alreede liggiendes ther en heel hop kål szåm han bränt haffuer, huickä tu må dhäden hämpte lathe, eller göre taak öffwer att the thårre och ofördärffwadhe liggie kunde, till thess föredt wåre, och man kunde lathe komme thöm dhäden etc Thw må och tesligiste haffue tijt bud ther häden när han bränner, så att man förffare kunde, huru samme kål kunde släckte bliffwe, och om the tienlige wåre kunde vdi wor[e] hytter, Så att åm thet i släckningen ecke så tilginge, som thet skwlle, att samme tijtt bud måtte dhå vnderwijse thöm ther om huru the sich ther vdinnan skicke skole. Här weet att rätte tich effther.

Gripsholm den 19 Januarii.

Till borgmästare och råd i Jönköping, om stadens årliga skatt.

Riks-Registr. 1547, fol. 22.

Till Borgmestare och Rådh i Iöncöpingh, att theres wttskickade hoss hans N: kon:ge Ma:tt waridt haffue, och tilkenne giffwit om then skatten som ther årlighen wttgöres plägher, swar huru the ther medt handla skule, Datum Gripzholm 19. Ianuarij Anno etc 47.

Wår gunst tilförende etc. Weeter trogne vndersåther att edere vtskickede haffwe waridt her hoss oss, och tilkänne giffwidt, om skatten ther i Iönecöping som ther årlighen vtgöres plägher etc. Så kunne wij ecke fullelighen weethe, huru thet sich haffuer medt samme skatt, åm han och szå rätzlighen lagd blijffwer, på wore vndersåther ther j för:ne Iönecöping, som skäl kunde ware, och hwar hade macht och förmögenheet till vtt att gijffwe, Och haffwe för then schuld alffwarlighen befaledt wår befalningxman Jören Larentzson, som wij tijt till eder förskicket haffwe, att han här om grannelighen skall ransake, huru thet sech her om haffuer, att thet motte gå nogit lijke til at beswäre. Thesligiste befaledt att han och medt wåre vndersåter bönderne ther om kringh handle skall, att the motte göre mere tilförningh til edher, som och samme edere vtskickede haffue om wärffwedt, än här till skäedt(!) är, etc. Hwar och noghre wore tienere ther hoss edher i staden boendis äre, szom oss haffue rächt hondenne, och tilsagt tieniste, och wele bruke naghon Borghäre näringh om (ɔ: och) hanteringh ther till medt, dhå kunne wij och lijdhe, att the vdi så måtte hielpe til åch wtgöre stadzens rättigheeter medt; Doch so att the

ecke lickuel förlagde blijffwe måtte, eller mere beswärede, att som the haffwe hanteringhen, till, och theres förmöghenheet tilsäger, Ther i weete eder effter rätte, Gud her medt beffallendes.

Gripsholm den 20 Januarii.

Till Arvid Jonsson, om den panelning han låtit göra i konungsgemaket på Stegeborgs slott.

Riks-Registr. 1547, fol. 22 v.

Till Arffwidt Jonsszon om then panelning som han ther haffuer latid giöre på kongzmaket, en swar att han för:de maak skall lata blijffua vmålat, allenast låthe hwitmena thet och medt thet snarasth göre reedha: Datum Gripzholm 20 Ianuarij: 47:

Vår gunst etc Wij haffwe förstått Arffwidth åff thin schriffwelse tijll Bottwidt Larentzson hwre när then panelningh är reede giort vdi dhet nye Kongzmaket vppå Stägeborg. Och att thw ther hoss begäres wette vm samme pannelningh förmåles skall etc. Så see wij hälst att thet bliffwer hwijt och vmåledt, Och förskaffer thet så att thet motte bliffwe wäl och medt förste vpsatt etc. Ther rätte tegh effther.

Gripsholm den 21 Januarii.

Till fogden i Marks härad, Nils Munk, att låta göra förteckning öfver kyrkolandboerne derstädes, och med densamma uppresa till konungen.

Riks-Registr. 1547, fol 23.

Till Niels Mwnck att han bestelle skall och Registrere lothe alle Landboor och alle theris årliga vtskyller och ther medt, medt thet snaraste, skynde sigh hijt. Datum Gripzholm 21 Ianuarij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Som teg förtenker Niels Mwnck, att wår tro Man och rådt Per Bragde befalthe teg på wåre wegna, atthw medt förste wpregistrere late schulle alle the Kyrkie Landtboor, som j thin befalningh belegne äre, tesligist alle theris årlighe vtskyller etc. Så är än nw samme wår wilie och befalningh, atthw och så bestelle schaltt, skyndendes tegh seden medt samme Register hijt wp tijll oss ee hwar thw oss fijne kant, wetendis göre oss en wiss vnderwisningh både ther vm, Så och vm alle andre Lägenheter, och huru ther tilstår i Landett etc. Tagendis her ingen försumelse före.

Gripsholm den 21 Januarii.

Till befallningsmännen i Finland, Björn Claesson (Lejon), Henrik Claesson (Horn) och Thomas Jönsson (Ryting), att de med anledning af ryktet om ryske storfurstens närmande med krigsfolk till gränsen, böra rusta sig efter bästa förmåga, och isynnerhet befästa och förstärka Viborgs slott och stad.

Riks-Registr. 1547, fol. 23. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c. 7: 193.

Till Biörn Claweson Henrich Claweson och Tommes Iönson, vm Wiborgx Stadtz och Slotz befästhningh, bespisning och försor[j]ningh. Datum Gripzholm 21 Ianuærij: Anno etc 47.

Wår synnerlige gunst tilförende etc. Wij giffwe eder tilkänne, Biörn Clawesson, Henrich Clawesson och Tommes Jönson, att wij nw för noghon kortt förlijdhen tijdh sijdhen, haffue latid schriffue oss elskelige wåre trogne män, männige adelen, wåre fougter och befalningxmen vdi Finland til, om noghre anliggiende wärff och ärender, som ther bestelles skole etc. Så effter wij icke fullelighen weete kunne, om samme wår schriffwelsse tijt til städe kommen är, och vm samme ärender szåm the om röre noget wichtige äre, oeh inghen försumelsse lijde kunne, haffwe wij för gott anseedt edher ännu noghit ther om, vdi synderheet schrifftelighen tilkänne giffwe, Såm, är till thet förste, At effter thenne tijdz lägenheet, som i vtan twijl fornummit haffwe, at Storförsten skal medt en ganske heel hoop folck, icke longt ware iffrå gräntzen, och haffwer latid göre ther gärd för sich, och till effwentyrs i sinnedh haffwer att göre nogit infal ther j Finland, om hann thet elliest för winterns skuld, och andre lägenheeter til wäge komme kan etc. Wil storlighen aff nödenne ware, att man nogit emotstond göre kunde, Och

som oss för then skuld haffwer syntz rådeligest ware, att man för all deel, motte bespijse och befäste Wiborghes slott och Stad, medt aller handhe nödtorfft, Så är ennw wår wilie, att j thet szå förskaffe, att thet motte och szå bestelt bliffwe, Och hwadt deel, som iffrå the andhre wåre Slått och Gårder, ther j Finland, vmbäres kunde, både spannemål och annen nödtorfft, motte altt till för:ne Wijborgh forskickedt bliffwe, Såm och menige adelen ther i Landet, wppå theris wegne, och så skole lathe komme tijt noghen spannemål och annen fättalie, att the hade noghit til att tage, när vmträngde som wij och ther åm tilförende haffwe schriffwe latidt etc. Och ändoch ther inghen fare til effwentyrs för thenne blijdwinters skuld, nw på thenne tijdt, på färde warä kunne, weet man lickuel icke, hwadt framdelis skee kan, när tijdhenn nw förlupen är, och Rågongen ther wijd gräntzen holles skal. Så att ehuru alle saaker sich begijffue kunde, är stårlighenn aff nödenne, att för:ne Wiborgx Sloott och Stad, motte wäl befästede bliffwe, medt gode träskantzer och medt steener wpfälle, och ther så mögeliget wåre, nogre graffwer vpkastade, och medt stacketer besatte. Ther till alle man, vdi tijdh hielpe motte, som störste macth vppå ligger etc. Wij wele och så tesligeste, at j sampt medt the andhre gode män flere aff Adelen, och wåre Befalningxmän j landet til hope komme schole, anthen til för:ne Wiborgh eller annerstädtz, ther så läglegit ware kunde, granneligen offuerwägendis och berådslåendis om alle saaker, och huru the best och skickeligest motte företages, Så att her inghenn försumelsse eller förhalingh motte förwänd bliffwe, vtan all ting skickelighen och wäl, vdi rätten tijd, beställthe. Latendis både krut, wärier och annen deell komme iffrå the andre wåre Slooth ther j Finlandh, som ther wäl wmbäris kunde, til för:de Wiborgh, att thet iw för all deel, motte wel och nödtorfftelighen förseedt och försörgdt bliffue, som inghen lijten

macht ligger vppå, Effter man ecke weet, huru hastigt sådant kunde häden förskaffes, och helst nw vdi winters tijd, Doch haffwe Wij ännu befaledt wår befalningxman på Stocholm Botwidt Larentzson, att han tijt öffwer till Edher medt thet förste skicke skal nogit krut, handtskytte, och noghre iärn Stycker, som man kunde skywte hagelskått medt, att j samme skytte och kruth wele förfordre medt thet snaraste ått för:ne Wiborg, til wårt eigit folcks behoff. Samelunde är och wår wilie, att j medt the gode män menige Adelen ther j Landet, handle skole, at the hwar j sijn stad, motte her til tänckie vdi tijdh, och församble nogit krut, handskytte och annen tilbehöringh, som the siälffwe och theris folck ther bruke kunde, när vmträngde, I måghe och szå medt the andhre wåre befalningxmen ther j för:ne Finland, haffwe Eder bud til Räffle eller annerstädtz, och lathe beställe nogit sådhanne krut och handskytte, som är gode skijffue rör och andre sådhanne wärier, som tienlige ware kunne, Giffwendis oss och tesligiste medt thet alder förste tilkänne, åm alle lägenheether, Ther wij oss effther rätte kunne, Gudh her med befallendis.

Gripsholm den 21 Januarii.

Till konung Christian (III) i Danmark, om jernarbetare som han begärt att få ifrån Sverige.

Originalet i kongl. danska Riks-Archivet i Köpenhamn.

Vnsere freundlich niensth, vnd was wir sonsth vhiel merh liebs vnd gouths vormuegen beuhor, Grosmachtiger Koning, freundlichr lieber Schwager Brueder vnnd Nachtdar, Wir haben E L schribents jnhalt, aus Kallenbourg ahm 10 tag augustj, des jtzign vorlauffenen Sechsvndviertzigistn jars, ahn vns vorschickt, allererst heute dato entphangen, vnd vornohmen, Vnd so vhiel die aufgefun-

dene Eysserbergwergk, dazu wir E L gluglichn vortgangk gewünscht habn wolln, betreffend, Vnd das E L zu dero behouff, etzlich erfarnne arbeiter auffin Hamerschmiedt vnd Schmeltzwerck notig, dieselbtign auch E L von den vnsern, etzliche zuentsetzn Freundlichn bitten thuen, So werhen wir gantz gneigt, E L nicht alleine jn diesem, bsondern nach vnserm vormuegn jm mehrerm zuwilfaren, Wir zweiffeln aber nicht, E L seij bewusth, wie wir selbst dieselbtign leudt, auss frombden ortern, mith groser beschwerlicheit muesen einhoelen lassen, Also, das wir noch heutigs tags, etzlichejnn teutzsche Nation nach dero arbeiter abgefertigt haben, vnd besorgn, das wir derselbtign bey dieser leuft gelegenheit, vbel erlangn werdn, Vnd hirdurch des mangels solichr leudt halbn, etzliche vnsere aiegne Bergwerg vnd Hamer, muesen lieggen lasen, Wan aber wir jmantz zuentradtn hedtn, oder aber das wir vff khunftig Sommer etzliche einhero bekwemen, alsedan woltn wir lieber etzliche selbst mangeln, vnnd E L damit vorsehen, Freundlich bittende, E L woltn vns hierjnnen dismal, obgemeltn vrsachnhalb Schwegerlichn entschuldiget nehmen, Sonst E L alse vnserm vhielgeliebtm Bruder Schwagern vnnd Nachtparn, vhiel freundliche vnnd Schwegerliche auch Bruderliche wilfarung zuerzeign, seindt wir gnaigt Datum auff vnserem Ko:m Schlos Griepsholm ahm 21 tag des Monats Januarij jnn dem 47:ten jare

Gustaff von Gots gnadn zu Schweden
Der Gotten vnd Whendn etc Koningk

E. L. getrewe Bruder Gostauus[1])

Utanskrift: DEm Grosmachtign Furstn vnserm Freundlichen liebn Schwagern Brudern vnd Nachtparnn Herrn Cristian zu Dennemarckn Norweden der Whendn vnnd

[1]) Underskriften egenhändig.

Gottn Koning Hertzogn zu Schleswigk Holstein Stormarn vnd der Ditmarschn Grauen zu Oldenburg vnd Delmenhorsth

Det vidfästade sigillet, lossnadt från brefvet, finnes qvar, väl bibehållet.

Gripsholm den 23 Januarii.

Till fogden i Vermland Erik Rolfsson, om värdesättningen å jernet.

Riks-Registr. 1547, fol. 25.

Till Erich Rolffson Datum Gripzholm 23 Ianuarij: Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weet Erich Rolffson, att her haffwe noghre aff wore vndersåter aff Wärmelandzberg hoss oss warit, och claglighen tilkänne gijffuidt, att the icke kunne bliffue wijd, och behielpe sich medt then wärdering, som ther nijdhre skeed är på Järnedt, som ther hoss them faller, Effther thet skall ware endeles för lätt och ringe satt etc. Så förundrer oss, att thw icke her om bestelt haffwer, som skäl wara kunde, och att the som sådanne bärgxbrukning haffue, motte ecke platt förderffwede bliffwe, Giffwendes oss och tilkänne om alle lägenheeter, ther nidhre i then Landzänden och in mot gräntzen: Ther thw thic weet effter rätte:

Gripsholm den 23 Januarii.

Kammar-ordning, om huru räkenskaperna i kongl. Räkningekammaren skola föras. [1])

Riks-Registr. 1547, fol. 25.

Cammer ordnungh på Rekenskaperne huruledes the segh ther medt holle skwlle, vdj hans Nådz Kon:ge Räkninge Cammer etc Datum Gripzholm 23 Ianuarij Anno etc. 47.

Vij Gustaff etc. Göre witterligit, Att effther Wij förstått haffwe att ther stor willefarelsse medt Rekenskaperne vdi wår Räkninge Cammer her til warit haffwer, I thet att årlighe vpbyrdhen haffuer ecke rätzlighen bliffwid then årss tijd til räknedt, som thet borde ware, och medt rätte skee skulle, Så och sammeledes medt årswägxthen, fodringen och winterskatten, att thet haffuer bliffuet thet förre nästh förlijdne året tilräknedt, och borde doch medt rätte lyde till thet samme års wpbyrd, som thet inkommet är etc. Therföre wele wij att thet szå her effther skal hollidt bliffwe medt samme Rekenskaper vdj förbe:de wår Räkninge Cammer, Att hwadt som hälst nw j thette närwarendes Anno etc. 47. inkomme kan, Som är skatt och affradz korn tijl mijöl och till Rågh, etc: fodringen, Dagxwercker, skattehöö, skattewidt, stocker, Bräder och annen deel ehwadt thet helsth ware kunne, vdi alle partzeler som för Wijnterskatten räknes pläger Samelunde och then sädt och spannemål som wägxte och kom aff iordhen Anno etc. 46, medt al annen deel, som in til thet för:ne 47. års ände inkomme kan, och affledth bliffuedt, dhå skal thet altt bliffwe räknedt för samme

[1]) På grund af detta bref utfärdade Kammar-Rådet samma år en förordning för kammarskrifvare, fogdar och befallningsmän om huru räkenskaperna skulle föras och granskas, tryckt af C. G. Styffe, Instruktioner rör. civilförvaltningen, Sthlm 1856.

47. års wpbyrd. Och thet ther aff kan förtäres eller vtgiffwes, bör räknes för samme förre års wtgifft etc. Kan och noghen deel tilbake sto som icke inkommen är, när åredt förlijdit, och lyder lickuel samme för:ne 47. års wpbyrd till, thet samme skal räknes för thet års restantia som thet wttgå skwlle, Hwadt deel ther aff och aff offtebe:de års wpbyrd, oförtärdt igen tilstädhe bliffue kan, vdi hwadt partzel thet hälst wåre, in till thet nästkommande års begynnelsse igen, Dhå skall thet bliffwe holledt för samme tilkommende års rätthe Inuentario, som thet seg bör att ware, etc. Hwilckedht Wij giffwe Wårt Cammer Rådt och Cammerere vdi förbe:de Wår Räkninge Cammer til känne, att the wete sich her vdinnan skicke, och her effter rätte.

Gripsholm den 23 Januarii.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, om sämre kläde, som utgifvits för äkta.

Riks-Registr. 1547, fol. 26.

Till Botwidt Larentzsson ett förswarelsse breff om hustru Katherina Oleff Swartz för thet klädhe hon köpt haffuer, att han henne i inga motto therföre platzar, Och att han achktar(!) på the Köpswenne att the ecke noghon falskheet bruka i klädeköp, etc. Datum Gripzholm 23 Ianuarij Anno etc. 1547.

Wår gunst tilförende etc. Weet Bottwidt att thenne breffwiserske hustru Katherina Olaff Swartz vdi Stocholm haffuer waridt her hoss oss, och vnderdånelighen tilkänne giffuidt, om nogit kläde, som hon skall köpt haffwe för gott Engelst och Kasterkumest, och thet åther thärföre ighen förytredt och sålt för thet wärde, som sådant gott kläde lyst är och borde att gelle, etc. Så effter hon her

för oss haffwer berätte latid, att henne ecke annerleedes witterlighit war, än att thet gott cläde ware skulle, therföre hon och thet köpt haffuer, Är wår wilie och befalningh, att thu henne her vdinnan, på thenne tijd, intid platze eller bekymbre skalt, vthan henne lathe til fridz bliffue, Så wäl för thet hon sålde vdi Stockholm, som thet och bleff clandret före nw vdi then nest förlijdne Tiugende dagx marcknedt vdi Eneköpingh. Doch hwar the andre köpsuenner, som henne sådant cläde vdi stycketal sålt haffwe, noghen falskheet ther medt bedriffuidt, och för betre sålt än thet i sich sielfft war, och the wttloffwade, måge the wäl ther om tiltaladhe bliffue, och som rätt kan ware, medt thöm handlet att ecke framdclis i så motte noghen falskheet och flärd kunne bruket bliffue medt sådanth klädeköp, Ther thw tich weth effter rätte.

Gripsholm den 24 Januarii.

Öppet bref för Mauritz Kretzmar å tullfrihet i Stockholm för egna varor.

Riks-Registr. 1547, fol. 26 v.

Öpet breff for Mawritzius Krättzmar att han må wara frij för then tull han i Stockholm wth giffwa motthe, so mykit szåm hans egit godz belanger och till en behageligh tijdh etc. Datum Gripzholm 24 Ianuarij. 47.

Wij Gustaff etc Göre witterligit, atth Wij aff Wor synnerlige gunst och nåde haffwe vndt och effterlatid, som Wij och nw medtt thette Wårt öpne breff vnne och effterlathe (oss til en behageligh tijd) thenne breffwisare Mauritzius Kretzmar frij for then tull som vdhi wår Köpstadh Stockholm aff hans eigit godtz, som han thijt förendes och förskickendes warder vtgöres skulle, Hwarföre bywde wij alle som för wåre skuld wele och skole göre och lathe,

och besynnerligen Wåre embetzmän och befalningxmän vdi för:ne Stocholm, at the för:ne Mauritzius her emot intid hinder eller förfongh göre skole, Så länge han sådanne wår gunst och tillatilsse åttniutendis warder, Ther the sich effter rätte haffwe.

Gripsholm den 24 Januarii.

Till ståthållaren i Stockholm Botvid Larsson, om Joen Stallsven, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 27.

Till Botwidt Larentzsson att han seer till medt Joen Stalswen att han nogit flijtig wara skall j sin befalningh. Och att han skicker ther en annan til medt, wppo thet, thet thesse betre motte bliffuidt påackthad: Datum Gripzholm 24: Ianuarij: Anno etc 1547.

Wår gunst tilförende etc. Wij haffue ffornummedt Bottwidt, att then Ioen Stalswen acther så lithet på noghen deell ther vdhi hans befalning, ther macht wppå ligger, och besynnerlighen huadt lägenheet ther vnder tijden på färde ware kunde, vdi then store allmänne Landzwäg som är emellen Stocholm och Tälie etc. Så att ther må drage både aff och til, huicken som will, och huru honom sielff synes, effther ther är inghen såm wpå sådanne saker haffuer noghen acth eller tilsyn, Och effther wij elliest wäll tro kunne, att för:ne loen Stalswens befalningh sträcker sich nogit widt, att [han] henne allene icke szå rätzlighen kan förestå, som han skulle, och thet sich borde ware, Är för then skuld wår wilie, att thu tich beflijte och winläggie skaltt, förskaffendes, att ther ännw motte en tilckickedt bliffue ther til medt vdi samme befalningh, och then emellen rättzligen byt bliffwe, På thet alle saker thes bäther förhandles och bestelles motte. Som wij och

tesligiste fornimme att then Erich Rolffson vdi Wermeland föge tienligh ware skall vdhi then Landzänden, ehwad man thet elliest til noghen annen god dugelig karll finne kunde, Ther till tu wilt förtänckt ware.

Strengnäs den 23 Januarii.

Sveriges Rikes råds och ständers förklaring till in- och utlandet, angående f. d. konung Christierns tyranni och afsättning, samt konung Gustafs val, hans upprättande af riket från dess förfall, reformationen, m. m.

Tryck i kongl. Riks-Archivet, liten qvart, 68 opag. sid., och har på titelbladet den oegentliga titeln: *Acta Och Handlinger, som sigh vthi then Stormechtigeste Furstes och Herres, Herr GVSTAFS, fordom Sweriges, Göthes och Wendes etc. Konungz tijdh tildragit och förlopet haffue, Och på thet åhr 1547. aff Trycket vthgångne ähre på Tydske. Tryckt j Stockholm, Anno etc. 1598.* Första bladet innehåller utom ofvanstående titel, svenska riksvapnet, andra bladet ett företal »Til Läsaren». Sedermera omtryckt af Stiernman, Riksdags-Beslut, s. 73—125 med följande öfverskrift: *Sveriges Rikes Råds och Ständers nödträngde, oförwitelige, beständige och rättferdige orsaker til Konung Christierns affsättiande, och Konung Gustafs ophöjande på den Kongl. Swenska Thronen Åhr 1547.* — Samtidigt härmed har utgått i tryck dels en öfversättning af samma handling på tyska, dels en samtidig bearbetning på latin, den förra numera ej känd, annat än dels genom G. E. Klemmings 1881—83 utgifna förteckning öfver k. Bibl:s saml., »Samtida skrifter rör. Sv:s fhåll. t. främm. magter», och genom Joh. P. Höppeners »Förteckning uppå alla Kongl. Placater — ifr. år 1522 —,» tr. Sthm 1754. Enligt dessa hade den följande titel: *Der Königreiche zu Schweden etc. Redte, Ritterschafft, Geistlicheit, Adel, Stedt vnd gemeine Stende genödtrangte Declaration vnnd erklerung, aus was pilligen vnd Rechtmessigeu vrsachen, wir den Konig Christiern etwo zu Dennemarcken den andern, der sich vormeindt gehabt, diese Konigreich, widder Gott vnd Recht, sich zuvnterwerffen, denselbtigen vor keine Naturliche Obrigkeit, erkennen muegen noch halten, Sambt weiter vormeldung, was sich allenthalben deswegen vorlauffen, vnd wir vnserer notturfft nach furtzugeben, nicht haben vmbgehen konnen.* — Den latinska texten, en bearbetning af de andra, i kongl. Bibl., 72 opag. sid., sed. omtryckt af Stiernman, Riksdags-Beslut, Bih. s. 125—178, har till titel: *Veræ ac jvstæ rationes, quare Regnum Suetiæ Christierno captiuo, Daniæ olim Regi ac eius hæredibus nihil debeat: ab omnibus Regni ordinibus, vnanimi consensu iam recens in lucem æditæ Holmiæ. Anno. 1547.*

Allom och hwariom, höge Öffrigheter, så och Furster, Herrer, Nationer och Ständer öffuer all Christenheten, Andelige och Werldzlige, effter som hwars och eens wärdigheet, högheet, ähre och wäsend fordrer och äsker,

Tilbiude wij Sweriges Rijkes Rådh och Ridderskap, Andelige och Werldzlige, Adel och menige Ständer, effter all tilbörligheet, wår vnderdånigeste, öch ganske wälwilligeste och wenlige helsen, så och wenlige och benägne tienst tilförende, etc. Och foge hwar och ens wärdigheet, högheet och allom här medh opå thet vnderdånigeste, wenligen och gunsteligen tilkenne, At wij förhoppes, och oss vthan twiffuel försee, thet skal jw allom kunnigt och vppenbaart ware, bådhe vtaff gamble sanfärdige Historier och Cröniker, som och elliest thesförvthan, aff menige Sweriges Rijkes låfflige Lagh och stadgar tilbewijsende, att thetta Konungerijke Swerige wårt Fädhernesland, ifrå thes förste begynnelse, och förr än thetta samme Rijke, til then sanskyllige Christelige Kyrkie och troo vpliwst och kommit war, som och medhan Hedningarne regerede, ett gammalt frijt och incorporeret Rijke för sigh, och vnder sin ordentlige tilbörlige Öffrigheet, Crone, Högheet, Herligheet, frijt Koor, Wahl, Stadger, Lagh och Rättigheter warit haffuer, Och j sa måtte, vnder theres Konunglige Crone behållet warit, och medh sin Frijheet, Högheet, Wärdigheet och Herligheet, såsom andre Christelige frije Konungerijker, medh theres Öffrigheeter och Ständer, ordentligen (och vthan all medel) förseedt och stadfäst warit. Och ändoch wäl sant är, at vthöffuer menniskio minne, som och alt sedhan, haffue jw en part, vthan all skälig orsaak, rättigheet eller lagligit Koor och Wahl, fast och hefftigt sigh vnderstått, medh wold och Swerdet, thette Rijke ifrå sijn Crone, frije Koor, Rättigheter och Frijheter at förträngie, Så är doch j längden samme Sweriges Regemente lijkwäl in til thenne dagh (ändoch vndertijdhen några woldsamme öffuerfall och ingrip skedde äre) aldeles hoos theres rätte naturlige och ordentlige Öffrigheter, icke vthan thens alzmechtige Gudz synnerlige försyyn och nåde (hwilken skee ewig tack) bliffuet och behållet.

Och all then stund, för then berörde orsaak skuld såsom och här effter vthi längden skal förklaret warde) jw icke afflates kunde, vthan altijdh ther effter stådt bleff, at förtage thette Rijke sin Frijheet och Regemente, Och för thet, at wåre Föräldrer och wårt Fädhernesland sigh thet samme och thette Konungerijkes högste Herligheter (som them och icke annars borde) icke förlåtet haffue, vthan öffuer theres Frijheet och Rättigheet, alffuarligen, manneligen, stadeligen och troligen hållet. Therföre haffue the, som effter thette Konungerijke Swerige altijdh stått haffue, offte medh wåld och wälde, emoot Gudh och all tilbörligheet, til krijg, örlig och oskyldigt blodz vthgiutelse, mångehande medel och wäger sökt, som och til thet sidste, för samme saak skuld, sådana gruffueligit, ynckeligit, ohördt och omenniskeligit tyrannij, som then gamble fångne Konung Christiern, fordom Konung j Danmarck, här j Rijket bedreff, sigh förorsaket haffuer.

Och för thesse förbemälte nödträngde, oförwitelige, beständige och rättferdige orsaker skuld, haffue wij samfälleligen, som förbemält, såsom och thenne effterföliende Historie widere förklarendes warder, til at behålle wåre Frijheter och Rättigheter, och til at mootstå och affwärie thet inrotede gamble Konung Christierns förskräckelige Tyrannij, medh mord, roff, brand och oskyldigt blodz vthgiutelse, och til at vprätte Fridh, Roligheet, Lagh, Rätt och Rättwijse, genom Gudz synnerlige skickelse, och skinbarlige försyyn, endrächteligen, wälbetänckt, medt gott och fulkommeligit rådh, oeh aldeles aff en godh och frij wilie, såsom en Konungzlig vthwälielse böör at wara, onödde och otwungne, til alles wåres och menige Sweriges Rijkes naturlige Öffrigheet, Konung och Huffuudh, samfält och synnerligen (effter som thette wårt Fädhernesrijke Swerige sitt frije Koor, Wahl, Ordning, Lagh, Sedwane och Rättigheet, aff ålder hafft haffuer) lagligen vth-

walt, annammet, stadfäst, crönt, och ther effter, genom oss Rijksens Rådh, Ridderskap, Andelige, Werldzlige, Adel och menige Sweriges Konungerijkes Ständer, hyllet, sworit, och vthi Regementet insatt, then Stormechtigeste, Högborne Furste och Herre, Herr GVSTAF, Sweriges, Göthes och Wendes etc. Konung, alles wåres nådigeste Herre, såsom en sådan Konung, then ther först och främst aff Gudh, oss tilskicket, och elliest aff Blodh, Stamme, och then rätte Linie, wår naturlige och rätte Konung och Öffrigheet är, hwilken och oss alle sammens, Fadherligen, troligen och nådeligen, ifrå wår och wårt menige Fädherneslandz ewige förtryckelse och ytterste nödh, manneligen frijet, och vthaff sådane på oss bedreffuet Tyrannij, ewige tienst och träldom, alle gode Politiers ödeläggelse och vthrotning, vthaff jämmer, älendigheet och bedröffuelse, och vthi fridh och roligheet, til Gudz helige ähre, och alles wåres wälferd, vthi godh Christelig handel och wandel, åter igen insatt, och som thet allerhögste är, oss alle och thetta wårt Fädhernesrijke vthi Gudz fruchtan, och hoos hans dyrebare ord reent och klart, effter then helige Schriffts rätte mening, alt til Gudz ähre, och vthi godh Christelig fridh, gode Ordninger, Lagh, Rätt och rättwijse, nw j mång åhr, och till thenne tijdh, iche annars, än som en Gudhfruchtig, from och Christelig Konung, effter Gudz befalning, och på sitt ämbetes wägna, ägner och böör, j så måtte regeret, föreståndet och meent haffuer, at wij alle och hwar j synderheet then alzmechtige Gudh icke tilfyllest therföre betacke kunne, vthan och härvthöffuer H: Kong: Maiest: såsom en Fadher j thetta Fädhernesland, medh all tilbörligheet, til at hålle och ähre haffue måge.

Men effter oss nw vthi sanning förekommit är, hurulunde högbemälte Konunglige Maiestat til Swerige, för then förbemälte gamble Konung Christierns skuld, mest allestädz, icke allenest j thet Romerske Rijke, vthan och

hoos alle Christelige Öffrigheter, Konunger, Förster och theres Land och Rijker, och besynnerligen aff them, som wår rätte och Christelige Konung, oss och thetta wårt Fädhernesland, mindre än medh fog och rätt, emoot Gudh, ähre och all tilbörligheet, och vthan något rättmätigt tiltaal, skijn eller tilbörlig Titel, efftertrachte, ilde vthropat, försmädat och förtalet bliffuer, j så måtte, och lijke som H: Kong: Maiest: sig vthi thetta Rijke Swerige och thes Regemente, vthan någen ordentlig rättigheet, skulle sielff inträngt haffua. Så wele wij för sådana orsaker skuld, ofördolt haffue, At wij länge sedhan til sinnes warit haffue (som thet sigh och wäl egnet och boort hade) wår och menige Sweriges Rijkes anliggiende nödtorfftер, thesse sakers vmständer, lägenheet och vrsächter, vppenbarligen bewijse och til at förkunne, Doch effter egenom thenne förschriffne Konung Christierns begångne tyrannij, the myndigeste, och meste delen aff Rijksens Ständer, wåre Föräldrer, så iämmerligen och vthan skuld, emoot Gudh, ähre och rätt ihiälslagne, mörde och om halsen kompne äre (öffuer hwars siäler sigh then alzmechtige Gudh benåde) och en part aff oss, för wår vngdom skuld, icke haffue förthenskuld ther til komme kunnet, som och elliest, at man then höge förwante Skylskaff, haffue ther medh gerne förskone welet, Therföre är thet til thenne tijdh tilbaka bleffuet.

Doch icke thesmindre, effter sådana förtaal och olämper, något wijdere, och ther hedhan sigh sträckie, hwadh såsom vnder sådane förtaal och vthropende, högbemälte Kong: Maiestat, på sin Konungzlige högheet, Crone och Rättigheter, och wåre personer, til wår ähre, lämpe och menige Rijket til förmodende skade och farligheet, meent och sökt warder: Så haffue wij och för thesse orsaker skuld, icke vnderlate kunnet, vthan ther til (som tilbörligit är) förmanet och rådt, at H: Kong: Maiest: (doch til thet minste) för sin Konunglige Maiestatz, wår och

menige Rijksens högste nödtorfft skuld, thenne Artikel, medh några flere, til een grundelig och sanfärdig vrsächt, och medh beröre wille.

Så wele wij oss nw wisseligen försee, at the höge Öffrigheter och hwar man warde jw vthaff högbemälte Konunglige Maiestatz til Swerige etc. wår Allernådigeste Herres seneste almännelige vthschriffuende, som H: Kong: Maiest: för förbemälte orsaker, och vthaff then högste nödh, j Trycket haffuer mått vthgå latidt, vthi längden, aff then förste Artikel j samme vthschriffuende, Nådeligen, wenligen, och vthi een godh mening förstått haffua, vthaff hwadh högwichtigt betänckiende, tilfälle och nödtorfft, högbemälte Kong: Maiest: sin och menige Sweriges Rijkes höge rättigheet, vrsächter, och begrundede sanfärdige genswar, emoot sådana företagne H: Kong: Maiest:ts och alles wåres affuundzmän och fienders tilträngiande och förolämpen, haffuer bewijst och j liwset komme latidt. Theregenom, och så mykit saken fordrer, och tilbörligit är, the samme, som oss j så måtte efterstå och beskrije, theres förmeente, doch osanfärdigt beskrijende och förtaal, och sådane Arfflige Rättigheter, som the sigh sielffue tilmäte, medh sanfärdige förlägninger och anseende bewisninger, fogeligen förlagde, och förkastede bliffue. Och besynnerligen vthi thenne här Artikel, så mykit några förmeente tiltal, vthi offtebemälte Konung Christierns, aff thet nampn then Andre, fordom Konung j Danmarck, saak anrörer, j samme förbenämpde förste Artickel, aff thet förberörde och nw nyligeste vthgångne Tryck, thervthinnan the skedde gerninger korteligen öffuerlupne, tilkenne giffuit bliffuer. Och twiffle förthenskuld intet (såsom och then samme saak bewisligen i sigh förlupen är) at sådane och anseende förklaringer och vrsächter hoos ärligit och opartijskt folck, icke så platt vthan frucht, skole förgångne wara.

Doch huru om alt thetta wara kan, så befinne wij lijkwäl vthi sanning, at samme högbemälte Kong: Maiest:

til Swerige vthgången Artickel j tbet sidste Tryck, förschreffne Konung Christiern, och the samme förmeente tiltaal och rättigheter belangende, hoos en part, och besynnerligen hoos then tilträngiende och affgunstige part icke allenest litet anseende eller nytte beskaffet haffuer, vthan vthöffuer all orsak, och emoot fog eller rätt, bliffuer emoot Kong: Maiest: til Swerige, wår Allernådigeste Herre oeh thetta Konungerijke olidelige och otilbörlige rättigheter, j så måtte sökte, Och ther hedhan trachtet, anthere at twinge thetta Konungerijke, effter theres egin wilie, til een merckelig swår Summa penninger, the förmeente Arffuinger at vthgiffue och skatte, och flere andre beswäringer vppåläggie. Eller och ther man sådant affsloge, bliffuer medh the wäger vmgångit (ther medh och j lång tijdh, genom mångehande swinde practiker, haffuer vmgångit warit) at them något beqwempt tilfälle, fientligen at öffuerfalle thette Konungerijke, giffues måtte. Hwar egenom thil thet högste (alle vmbständer oansedde, och at wår tilträngiende wederpart, hwarken aff Gudh eller menniskior, medh någen rättmätig eller tilbörlig Titel, ther til rätt eller rättigheet haffue) effter wår naturlige och Christelige Konung aff Gudh stadfäst, och wår tilbörlige Öffrighetz Sweriges Rijkes, och alles wåres tilwuxt och wälferd, vthi så måtte, ändeligen och fahrligen efftertrachtet och stådt bliffuer.

Hwar nw Gudz budh sielffue Rättwijsheten, och all Lagh, mennisklige ährligheet och Naturen, måtte haffue rum eller stadh, dhå skulle, j then måtten the samme, som sigh genom sådana förmeente rättigheter, in til Kong: Maiest: thette Rijke och oss trängie wele, vthan twiffuel sigh sielffue rätte och skicke, och thesförvthan, til andre förehaffuende wäger, platt ingen vrsaak haffue eller sökie.

Doch ee huru om thette wara kan, måtte wij sådant ställe then alzmechtige Gudh j händer, och försee oss

vthan twiffuel, effter hans Guddomelige nåde, wår och menige Sweriges Rijkes höge förtryckelse, och alles wåres älendigheet, som wij tilförende lijdit och öffuerståndit haffue, och wåre ödmiuke innerlige böönер, Fadherligen hördt, och oss åter igen, wår naturlige Öffrigheet och infödde blodh, thenne nw regerende Konunglige Maiestat, til Konung och Öffrigheet giffuit haffuer, och genom sin Guddommelige nåde, och thetta medel, vthaff tyrannij räddet och hulpit, Then samme warder och så H: K: M: och oss, vnder sine wingers beskärm, och effter hans Guddomelige behagh, nådeligen widh macht hållendes och beskärmendes.

Och vthöffuer alt thetta, effter thetta Konungerijkes höge lägenheet platt intet hielpe, eller och ifrå sådant tilträngiende affståndet bliffue kan, och att man Kong: Maiest: och Sweriges Rijke, medh sådane efftertrachtende icke förskone wil, För hwilken orsaak skuld, wij til thet högste, och j längden yttermere förorsakede warde, wår Allernådigeste Herres och naturlige Konungz höge Rättigheet, så och wår och thetta Konungrijkes nödtorfft, genom the förlupne skedde gerninger och sanfärdige förklarninger, at vppenbare och j liwset komme låte. Så wele wij medh then Allerhögste betyge, at wår Konungz och Herres mening, icke heller än wår, ther hedhan benägen warit haffuer, thenne skedde Historie så klarligen at beröre, vthan hade helst seedt, at ther medh hade förskonet bliffuit. Doch effter thenne saak icke allenest anrörende är Kong: Maiest: til Swerige, wår Allernådigeste Konungz höge autoritet, lämpe, Regemente, Crone, Rijke, Förstendöme och Land, vthan och ther hoos oss alle almenneligen, samfält och synnerligen, och alles wåre wälferder medh anrörer. Så äre wij förthenskuld theregenom trängde, och kunne för ingen deel, för wår ähres och rättigheetz beskydning skuld, och wår skyldige troo, plicht, eedh och löffte, ther medh wij H: Kong: Maiest:

och Sweriges Crone förbundne äre, vndwijke, at wij jw måtte thesse skedde handlinger wijdere förklare, och j liwset komme lathe. Förty wij bekenne oss skyldige wara, vthi alle saker, hoos H: Kong: Maiest: och hans Maiestatz vnge Lijffzärffherrer, alles wåre nådigeste och nådige Herrer, som the naturlige och hyllede Konunger, och tilkommende Arffuinger, at wåge och vpsättie, lijff, godz och blodh.

Och hwar saken sigh nw så tildrage kunde, at thenne Historie, j thetta närwarende wårt vthschriffuende, vthi sigh ingen affkortning eller förlindring lijde, vthan een rätt och sanfärdig förklaring vthi längden fordrandes warder, theregenom tiläwentyrs skarpe ord infalle måtte. Så wele wij här medh hwars och eens högheet, wärdigheet, Conditioner och stånd, på thet flitigste, wenligen och j then bäste måtte bedet och förmanet haffue, vthi sådane saker, oss icke anners, än såsom then protestation förmälder, som Kong: Maiest: til Swerige sielff vthi sitt vthschriffuende giordt haffuer, nådeligen och wenligen förmerckie, och sådant icke anners än för högbemälte Kong: Maiest: wår, och thetta Sweriges Rijkes högträngde nödtorfft förnimme, så at wij emoot wår wilie, egenom wåre wederparters förorsakan, ther til nödträngde bleffne äre, och elliest the andre meninger, som til äwentyrs någer ther aff tage måtte, icke oss, som sådane gerninger öffuergångne äre, vthan them samme, som sådant medh gerningerne bedriffuit haffue, och Historien j sigh sielff tilläggie, och myckit heller (som Christeligit och tilbörligit är) medh oss til medlijdende, än eliest sigh til någen beswäring, thervthöffuer beweke late. Doch wele wij lijke som Kong: Maiest: til Swerige, j thenne Artikel förbetinget, och så här medh protesteret haffue, at wår mening icke är, Konunglige eller Förstlige högheter, eller någen til skade sådant at beröre, vthan allenest then sanfärdige Historie, alles wåres, och thetta Rijkes anliggience

nödtorffter at effterfölie, som wij och icke heller anners wele, j then måtten, förståndne warda.

Och effter som förbemält är, wij oss til thesse skedde gerninger beroope och här medh Historien fulfölie wele, Så haffuer thet sigh så begiffuit, såsom och tilförende något berört är, hurulunde j the gamble tijdher, så och nw nyligen, haffuer jw fast ther effter ståndet warit, thetta wårt Fädernesland, ifrå Cronones och thes Rijkes frijheet och rättighet at förträngie och vndertrycke, Så at för then orsacken skuld mykit krijg, och många fientlige handlinger sigh tildragit haffue. I så måtte, att thette Konungerijke Swerige altijdh, vthi swår anfechtning, bedröffuelse och ofridh warit haffuer, vthöffuer hwilkit, vthi längden, för sådane oroligt, och the främendes öffuerfalninger skuld, thetta Rijket så fast beswäret och förhäriet wardt, at thetta Rijke wårt Fädhernesland kom thervthöffuer j stort fördärff, och längre sådant at fördrage, beswärligit falle och ware wille. Och ändoch samme wåre fiender, på then tijdh intet besynnerligit beskaffe kunde, så bleff doch, genom the wenlige och lijdelige föreslagne medel så mykit beskaffet, at vnder godh troo, loffue och tilförsicht, wåre Förfädre, genom städtlige löffter och höge tilsager, sigh ther hedhan haffue bewäge och öffuertale latidt, at thesse Try Konungerijker, Swerige, Danmarck och Norige, til een ärfflig Föreening, sigh emellan ingångne äre, doch at hwart Rijke, til sijn Crone, Högheet, Frijheet och Regalier, vthan fahrligheet eller förminskelse bliffua skulle, Som är, at öffuer thesse Try Konungerijker En Konung, som medh förbemälte Try Rijkernes Rådh och Ständer, Andelige och Werldzlige personer, vthwaldt worde, regere skulle, och hwart ett aff thesse Try Rijker, såsom sitt egit Fädhernesland, troligen och Konungligen meene och förestå, Och hwar Crone för sigh, hoos sine gamble Rättigheter, Statuter, Lagh och Ordninger, bliffue late. Så skulle och meningen, medh sådane koor och

vthwälielse så hållen warde, At vthi sådane måtte, icke thesmindre, hwar Crone widh sitt Rijke, widh sine tilhörende Förstendömer, Land, Herskaffter, Städher och Lähn, bliffue skole, och til at vthwälie sigh en Konung oförbundne, och j så måtte oförkortede bliffue, At Wahlet til thet förste skulle Danmarcks Crone tilkomme, Thernäst, när sådane regerende Konung dödeligen affginge, dhå skulle Kooret och Wahlet, then annan gången, vthan alt medel, komme Sweriges Crone til, öffuer thesse Try Rijker, effter theres godtyckie och lägenheet, at wälie och stadfäste. Och til thet tridie, effter then regerende Swenske Konungz dödelige affgång, som och vthi lijke måtte, alle Try Konungrijkerne, vnder sitt wold hafft hade, skulle sedhan Wahlet komme til Noriges Crone, och så framdeles ifrå Regemente til Regemente, effter hwars Konungz affgång, thenne samtyckte Ordinantie at hålle och fulfölie. Doch war här hoos förordnet och föreseedt, at hwar och en stadfäst Regent, med the andre Rijkernes samtyckie skulle annamet warda. Thernäst, at alle och hwart ett Rijke, vthöffuer theres gamble sedwaner, medh olaglige beswäringer och beskatninger, icke förtunges skulle, vthan hwadh som vthi hwart Rijke tilstädes wore, förwärffues, föröffres, vpburit och förbättret bliffua kunde, hoos hwilkin Crone för sigh thet helst skedde, hwadh heller thet wore medh Rijksens skatt, lösörer, Munition, Skip, och allehande Krijgzrustninger, til land eller watn tienligit, eller och ther effter vthan the andre Rijkernes skade och affdracht, tilskaffet warda måtte: Thet samme skulle altsammens, intet vndantagendes, hoos hwart Rijke för sigh och thes Crone, vthan hinder eller förminskelse tilstädes bliffue. Och så hwart Rijke vnder then Ene annamede Konung, vnder theres egen Crones Rådh bliffue, och icke thet Ene Rijksens Rådh, öffuer the andre Rijkerne eller Rijkernes Rådh styre och regere, vthan hwart Rijksens Rådh, vnder then samme Konung och thet

Rijke, ther vthi the besitne äre, theres wäsend och städt haffue. Alt j then mening, för then orsaak, at egenom sådana förening och tilsammens förbindelse (såsom Sweriges Rijkes håp och förtröstning war) alle Rijkernes wälfert thes bätter beskaffet, och thesse Rijker ifrå ofridh, och thes lätteligere til fridh och roligheet komme måtte.

Och ändoch wårt Fädhernesland på Sweriges Crones högheetz wägna, vthi thenne förening tilbörligit betänckiende hade, på hwilkit Rijke then förste vthwälielse och Regemente begynnes skulle, Doch effter Danmarcks Crone, medh En Konung vthi theres Regemente allrede försedd war, vnder hwilken sådane förlijkning vprättet bleff, Så haffuer lijkwäl Sweriges Rijke sådana beslutning (doch sin högheet och Regalier vthan skade eller förfång) effterleffuet, medan the på then tijdh ingen Konung hade, och then förste vthwälielse, som dhå Danmarcks Crone tillatin bleff, alt vthi then bäste mening effterfölgt. Doch effter thenne casus eller fall sigh begaff, at thet frije Koor, Wahl och Regemente något ther effter Sweriges Crone tilkom, och effter sådane föreningz lydelse, hade wåre Förfädre boort, öffuer thesse Try Konungerijker at wälie En Konung, haffuer Danmarcks Rijke vppå then tijdh, vthöffuer och emoot sådane ingångne fördrachter och bewilligede handlinger, vthan Sweriges Rijkes medhwetskap, rådh eller fulbordan, för sigh en annan Konung annamet, och icke allenest för sigh och Danmarks Crone, vthan och then samme Regent öffuer alle Try Rijkerne stadfäste welet, och j så måtte icke allenest samme förening tilbake satt, och Sweriges Rijke then samtyckte Rättigheet, som Sweriges Crone och icke Danmarcks Rijke, på then tijdh tilkom och haffue borde, bleff förtagen, vthan thet som meere war, så bleff vthöffuer then vprättede, bewilligede handling, emoot all Lagh och Rättwijsheet vnderståndit, Sweriges Rijke til sin högste Frijheet, Högheet och Regalier, här medh wold och förfång göre. Förty thet

är jw klart och vppenbart, at effter then Föreningz lydelse, hade Danmarcks Crone, sigh j sådane fall, effter theres Konungz (som och aff thesse Try Rijker annamet war) dödelige affgång, jw effter all tilbörligheet, boort latet komme Walet ifrå sigh, och effter then samtyckte Ordning, til Sweriges Crone, Så at the jw icke haffue hafft macht vthöffuer then förening, som förbemält är, thesse Try Rijker emellan giord war, at wälie en Konung öffuer thesse Try Rijker, och ändoch mykit mindre, förvthan Sweriges Rijke, öffuer the andre både Rijker, Danmarck och Norige, eller til thet ringeste öffuer Danmarcks Rijke allene för sigh at försörge Regementet. Och vthöffuer thetta, så haffuer ändhå mykit olijkere warit, at the sigh vnderstode, icke allenest thenne förening tilbaka sättie, vthan och Sweriges Crone, hennes Frijhet, Rättigheet, Koor och Wahl, som doch thesförvthan, hwar thenne bewilligede haudling än icke warit hade, ändhå Swerikes Rijke tilhörde, och förbehållet war, at drage vnder främmende wold och Regemente, och j så måtte ett frijt Konungerijke ifrå wahlet och then bewilligede handling at förträngie.

Och om än fast slijkt fall måtte satt warde. som doch thet samme för ingen deel, aff wåre Föräldrer, eller aff oss til thet ringeste skal tillatet warda, at een sådana oordentlig vthwälielse, vthaff någen för skälig och lijkmätig achtet eller förmeent warda måtte, och om fast lijkwäl platt tilbaka satt bliffuer, at Sweriges Rijke, på thet tilfalne Wahls och Regementes wägna, emoot föreningen, vthöffuer the andre Twenne Rijker sijn Rättigheet betagen warda skulle: Så wil lijkwäl thetta efterfölge, att egenom sådana, then annen partz öffuerträdelse och oordentligit Wahl, kunde jw Sweriges Rijke sitt frije Wahl, vthi ingen måtte, betagit bliffue. Och j sådane affsyndering wille jw effter Naturen och tilbörligheet rätt wara, at hwilken Konung öffuer Sweriges Rijke och Crone

regere skulle, at och then samme, egenom wårt Fädhernes-landz Ständer och ledemoot, medh alles theres endrechtelige samtyckie, Koor och Wahl, til Regementét vthwald och stadfäst bliffue skulle. Men effter samme Trenne Rijkers förening, haffuer jw Wahlet vppå Swerige och icke på Danmarck, effter all tilbörligheet wara boort, och för ingen deel tillatit bliffue, at Danmarcks Crone (all then stund hon vthan hinder hade en gång bruket sitt wahl) nw åter igen, emoot föreningen, at tilsättie eller anname någen Regent, som hon och icke heller kunde haffue ther någen macht til.

Så och vthöffuer thetta, om än fast ett sådana fall måtte satt eller företagit warde, på then föreningz wägna, som emellan thesse Try Rijker, på then tijdh stadfäst war, och at thenne vthwälielse rätt och ordentligen tilgången wore, och hoos Danmarcks Crone än fast warit hade, som doch icke skeedt är: Så hölle doch lijkwäl the fördrachter, vthi sådane vprättede handlinger, thesse Artickler, at hwart och ett Koor, medh alle Rijkernes samtyckie, och the andre Rijker vthan förfång, til theres Croner, Frijheter och Regalier, wara skulle. Theslikest så skulle och icke något Furstendöme, Land, Herskap, Städher eller Lähn, icke heller någen skatt, lösörer eller Rijksens munition, Skip, Skytt, eller hwadh vthi hwart Rijke finnes kunde, eller förbättret och förmeret bliffua måtte, ifrå thet samme Rijke och Crone bortfördt eller affhändt bliffua, vthan ther hoos niwtes, brukes och behålles. Men huru Sweriges Rijke effter thet förbemälte oordentlige Wahl sådant hållit är, thet haffuer sigh vthi mångehande måtte nogsampt befunnet, Och synnerligen, så är och Gothland thervthöffuer, emoot all skääl och rätt, Sweriges Crone, ther vnder thet altijdh legat, och medh all rätt och skääl tilhört haffuer, ifråträngt wordet. Thertil så bleffue jw och Sweriges Rijkes skip, först när samme förening, öffuer thesse Try Rijker vppå gick, och

dhå som vthöffuer thesse Try Rijker then förste Konung regerede, genom list och behändigheet, med theres munition och Krijgzrustninger, til watn och land tienlige, medh flere andre Rijksens nödtorfftер, vthaff Sweriges Rijke och til Danmarck bortförde, och ther behåldne.

Ther til så bleffue aff Konungen j Danmarck, främmende och vthlänninger, hijt in j wårt Fädhernesland til Befalningzmän och Embetzmän insatte, hwilke fast medh öffuerwold och owanlig Lagh, vthi theres Befalninger och Embeter, thetta Rijke ochristeligen regerede, och vthi sin egen Konungzlige person thetta Rijke (som wäl tilbörligit warit hade) ingen reese besökie wille, och platt ingen kärleek eller lust ther til hade, Och förthenskuld genom sådana Kongens fråwarelse, kom saken så wijdt, at egenom the främmende Embetzmän, mångehande öffuerlast och mykit ondt vndersåterne tilfoget bleff. Och ändoch vthöffuer sådana woldzwärcker, offte här aff Rijket, vndertijdhen genom enslige personer, och stundom aff then menige man, om förandring, förbättring och tilbörlig rätt, besökt wardt, så bleff man lijkwäl hwarken hörd eller achtet, vthan medh sådanne öffuerlast, ifrå then ene tijdh til then andre, altijdh genom fingrer seet och tilstadt. Och j så måtte är thenne Artickel, som samme förening innehåller, at hwart och ett Rijke, genom sine infödde och j Rijket besittne Inwånere, vnder then samme Konung, skulle regeret warda, platt intet hållen eller fulfölgd. Och thervthöffuer, huru Rijksens Dretzel, Skatter, och annet meer, hoos Rijket bleffne äre, thet är meer än klart för ögon. Förty Sweriges Rijke, genom sådane affdrachter och bortförninger, så wäl när Rijkerne wenligen och wäl fördragne wore, som j the fiendtlige tijdher, så förarmedes och vthöstes, at ganska ringe här tilstädes bleff.

Såsom och Noriges Crone j förtijdhen thet samme wäl befunnet haffuer, och hwar Sweriges Rijke, förmid-

delst Gudz nådige tilhielp, och thenne närwarendes Kong: Maiest: Konung Gustaffs Konunglige och manlige vndsätning och förlosning, ifrå förbemälte Konung Christierns fahrlige wäger, som han thetta Rijke achtede, icke reddet hade, dhå stodh thet vthi lijke måtte, medh Sweriges Rijke, på sådane wäger, at vthaff thetta Rijke een Prouinz eller til några ringe Förstendömer förandret bliffue skulle, Therföre och Ridderskapet, Adelen, och the förnämligeste aff Rijksens Ständer, så jämmerligen vthrotet worde, och yttermere bliffue skulle. Men huru then förbemälte ärfflig förening, på Regementsens wägna, medh wårt Fädhernesland är meent wordet, sådant kan man nogsampt härvthaff förmärckie, Förty huru then förste Konung, som aff the Danske vthwalt wardt, och effter samme förening thesse Try Rijker innehade, på then tijdh vnder ett behändigt skijn, lijke som thet til någen feigde skulle behoff warit, the Skip och Krigzrustninger, Skytt och annet slijkt, som Sweriges Rijke tilhörde, the Swenske affhänte, och alle andre Rijksens nödtorfftер bleffue j then acht och mening förde, in vthi Danmarck, at sedhan när Sweriges Rijke, häregenom medh sine Krigzrustninger förswaget bleffuet war, och then Ordning medh Wahlet och Regementet fulle dhå in på Swerige, dhå hade man theste bätter orsaak och lättere tilfälle hafft (hwadh som tilförende betänckt och achtet war) vnder sådant förmeent gott skijn, at ställe vthi wärcket, som och skedde, at så offte Sweriges Rijke öffuerfallet bleff, dhå haffuer man jw icke förgätit at bruke thenne Regel, at wårt Fädhernesland haffuer icke anners än för een Skattkammer och rooff för them wara most.

Om nu wåre Förfädhre och Sweriges Rijke nogsame och rättmätige orsaker, fog och tilbörligheter hafft haffue at förekomme sådane förlupne handlinger, som til Cronones och wårt Fädherneslandz ewige fördärff och vndertryckelse komme wilde, sigh och thetta Konungerijke, widh theres

Crone, frijt Koor och Wahl at behålle, rädde och beskärme: Sådant wele alle höge Potentater, Churfurster, Förster, Ständer, och hwart ett Rijke, Furstedöme, Landzänder och vndersåter, och hwar och en som sådane fall eller wedermöde förestå måtte, betänckie, öffuerwäge och beslute, huru hwars och eens högheet, sådane sins Maiest:tz förtryckelse, och hwart ett Rijke, sigh ifrå sin Crone, lagligt Koor och Wahl gerne wille förträngie late, och huru lidelig eller lägligit hwart och ett Rijke, Chur och Furstendöme, Herskaffter och Landskap ware wille, sigh ifrå sin ordentlige och naturlige Öffrigheet, Frijheet och Rättigheet, och vnder främmende wold och twång, at förträngie och vnderkuffue late.

Men när Sweriges Rijke, effter samme förening, hade nw fått Wahlet til sigh, och ändhå thesförvthan hade sin Crones Frijheet och Regalier, genom Koor och Wahl, och hwarken j then förening, eller elliest, sigh ther ifrå begeffue kunnet: Så haffuer man doch lijkwäl seet och befunnet, hwad thesse Rijker theregenom meent bleff. Och förthenskuld haffuer Sweriges Crone, medh ähre, fog, rätt och tilbörligheet, sådane föreningz öffuerträdelse, sigh icke allene beswäret befunnet, vthan sigh och hennes högheet och rättigheet, medh ähre, rätt och skääl, bruke most, och förvthan samme föreningz affträdelse, förbemälte oordentligit Wahl, doch icke wijdere, vthan allenest så mykit som Sweriges Crone j sigh hennes Frijheet anrörer, förekomme most. Och ändoch Sweriges Crone, på then tijdh (effter Wahlet henne tilfull) hade och så hafft ther til god fog och rätt, så haffuer hon doch, för synnerlige orsaker, frid och roligheetz skuld, icke wijdere tilegnet sigh samme Wahl, än at vthwälie och stadfäste en Konung, vthöffuer Sweriges Rijke, och mykit heller then Rättigheet, henne tilfull medh Wahlet vthöffuer the andre Tw Rijker, falle latit, än för sådane förtreet som the lijdit hade, någen blodzvthgiutelse at vpwäckie. Och såsom

tilförrende berört är, hwar wårt Fädhernesland hade dhå mått niwte roligheet (såsom then alzmechtige Gudh oss dhå medh sådana wår egen Regent förseedt hade) hade wij oss medh wårt Fädhernesland, såsom och än nw idagh, wäl benöye latet, och hwadh en annen tilhörer, föge begäret, så är thet och här medh förbleffuet.

Och dhå som wårt Fädhernesland nw endrechteligen, och effter lagligit Wahl, öffuer Sweriges Rijke, theres egen Regent, thenne nw regerende Kon: Maiest: til Konung vthwalt och stadfäst hade, som effter höglåflig ihugkommelse, Konung Carls, then rätte Linies näste Slecht och Blodzförwante är, dhå trachtede man och icke allenest ther effter, sigh at benöye late, medh sådana öffuerfall, på thet förberörde otilbörlige Danmarcks Crones annamede Wahls wägna, vthan och til öffuerflödh (the fördrachter och all rätt och tilbörligheet oansedde) vthi theres företagne orättmätige vthwälielse, en annen Konung, som til Danmarcks Crone aff them vthwalt war, j thetta Rijke, emoot alle förbemälte fördrachter insättie wille, och wårt Fädhernesland, öffuer sådane föreninger om Wahlet, ifrå Sweriges Rijkes gamble frije Wahl, Regalier, Högheter och Jurisdictioner, til twång och ewig träldom, aldeles och platt vnder een föreschriffning at vnderkuffue och trängie tilsinnes wore.

Hwarvthöffuer är thet så wijdt kommet, at mångehande wäger, practiker och anslag haffue brukede warit, theregenom orsaak giffues måtte, sådane vpsått vthi wercket ställe, och (ty werr) som nogh bewisligit är, synnerligen j thetta wårt Fädhernesland, at mykin twedrecht, ofridh, blodzvthgiutelse och alt ondt, vthaff en part höge Ständer, som wore the Andélige personer, thetta Rijke påskyndet och tilfoget warit haffuer, hwilke på then eene sijden jw besynnerligen ther effter stådt haffue, at komme thetta Rijke, theres eget Fädhernesland, ifrå theres rätte och tilbörlige Öffuerheet, och vnder främmende wold igen,

och j så måtte, vthaff ett gammalt frijt Konungerijke (til Cronones fördärff och vndertryckelse) ett främmende Regemente at vprätte, Som och nogh bewisligit är, huru mykit oskyldigt blodh, genom sådane förbemälte the Andelige Ständers tilskyndan och förorsaken, jämmerligen vthgutit är. Så haffuer och hoos the samme, genom then gamble Konung Christiern aff thet nampnet then förste, fordom Danmarcks Konung, så mykit sökt och förhandlet wordit, at all then stund, vthaff förbemälte orsaker, thet öffuergångne oordentlige Danske wahl, som the sielffue sigh antagit hade, vthöffuer Sweriges Rijke ingelunde medh rätte komme kunde, så wille the förthenskuld genom vppenbarligit öffuerwold, och med Swerdet, thet samme förbemälte otilbörligit Wahl widh macht haffue och stadfäste, och så theregenom ett sådant gammelt och frijt Konungerijke ifrå sijn Crone, Högheet, Koor, Wahl och Rättigheeter at förträngie.

Så äw härvthaff kommet, egenom förbemälte the Andelige personers tilskyndan, at then rätte och naturlige Swenske Konung Carl, höglåflig ihugkommelse, ifrå sitt Rijke och Regemente förträngd bleff, och then förbemälte gamble Kong Christiern thervthöffuer medh Häreskraffter, genom förbemälte theres tilskyndan, och elliest genom hemelige, wenlige och lijdelige föreslagne medel och wäger, som Sweriges Rijke skedde, begaff och inträngde han sigh vthi thetta Rijke. Men hwadh vthi sådane hans Regementz tijdh, sigh tildragit haffuer, och yttermeer, huru samme Konung Christiern sigh sielff och förmedelst the samme, som honom vthan skääl och rätt, hijt in ordrede, åter igen medh rätte fördriffuen bleff, sådant wele wij aff een godh wälmening bestå late, och thet samme til the sanfärdige oförmängde och oförfalskede Historier, som thervthöffuer schreffne äre, til at förklare stält haffue. Achte och på thenne tijdh icke förnöden wara, wijdere ther om at beröre, som och huru hans son Konung Hans

ther effter vthi lijke måtte thetta Rijke inne hade, och ther effter trachtede, at förträngie Sweriges Rijke ifrå sin Frijheet och Rättigheet, och j hurudane måtte samme Konung Hans och så genom wenlige förhandlinger och höge tilsager, emoot then gamble Her Steen Sture, som på then tijdh Sweriges Rijkes Gubernator war (hwars siäl Gudh benåde) sigh vthi alle måtte hållet och skicket haffuer, och huru thetta Rijket åter igen förorsaket bleff, och ingelunde vndwijke kunde, at sökie andre tilbörlige wäger, alt sådant referere wij och ther til, som förschriffuit står. Och ändoch alt thetta skulle wäl medh rätte vthi längden förklaret warda, så wele wij doch ogerne om them som j Gudz roligheet äre, at röre, och them heller så mykit then Historie någrelunde lijde kan, förskone.

Hwadh som nw til begynnelsen och samme skedde gerningers rätte tilgång, thessa saker fordra kunne, achte wij så mykit ther til behöffues, på thenne tijdh, och effter lägenheten och vmständerne nogsampt berört warc, och wele nw här effter wijdere fulfölie huffuudhsaken, och förtälie the samme skedde gerninger, som Konung Christiern aff thet nampnet then Andre, fordom Danmarcks Konung, som än nw j lijffuet är, här j wårt Fädhernesrijke bedriffuit och begångit haffuer.

Och ändoch samme Konung Christiern togh sigh fast och hefftigt före, thetta Konungerijke Swerige, vnder sitt egit wold och wälde at vnderkuffue, lijke som hans Faders fadher thet tilförende giordt hade, och förthenskuld, som förre är sagt, förmeente han sigh at haffue tiltaal och rättigheet til Rijket, ther vppå han sigh och refereret och beropet haffuer, effter både the framlidne Konunger och j sådane mening, medh wold och wälde, och vthan någen rättmätig Titel eller Rättigheet, genom mångehande förslagh, som doch intet håldne bleffue, sigh vthi Regemontet oordentligen sielffue inträngde, och komme så ther

medh vthan tilbörligheet til Cronen: Så warde doch förberörde förklaringer j grunden bewijsendes, at samme Konung Christiern eller hans arffuinger, på hans wägna icke til thet aller ringeste, medh någen rätt, kunne sigh thes til at frögde eller beröme haffue. Förty ändoch wäl sant är, at högbemälte både Konunger medh otilbörlig wijs och wold, och så genom wenlige föreslagne medel och handlinger, som doch platt intet hulles, trängde sigh huldskap och manskap til, här j Rijket, hwilkit doch medh rätte icke skee måtte, at en, som hwarken aff Gudh, eller medh någen Lagh, Ordning, eller på Naturens wägna, ther til rätt eller skääl haffuer, sådant sigh vnderstånde, eller företage måtte: Så är doch samme thetta Rijkes intagelse så skicket och förorsaket, at icke Rijket, vthan the förbemälte för sigh haffue sielffue trängt och skilt sigh ifrå sådana Regemente, effter hwadh the vthloffuede, bleff platt intet hållit. Förty hwar och en Christelig Öffrigheet är jw skyllig och plichtig, att hålle sine tilsager, eedh, löffter och förplichtelser, som j Cröningen, genom handlinger, fördrachter och elliest skedde och beslutne warit haffue, och vndersåterne ifrå Gudz ähre, icke heller ifrå theres Frijheter och Rättigheter at förträngie. Och förthenskul kan sådant skijn eller Arffuelig rättigheet, som samme Konung Christierns förmeente Arffuinger, emoot thetta wårt Fädhernesland kunne förewendt haffue, them platt intet hielpe, eller till thet ringeste oss ther om til at tiltala haffue, mykit mindre och för ingen deel, sigh för några Arffuinger, eller elliest haffua någen rättigheet til thetta Rijke, för sigh eller the som them tilkomme, berömme måge eller kunne, icke heller med något thet allerringeste bewijs, aff wåre Förfädhre eller oss, eller thetta wårt menige Fädernesland, them effterlate, eller bestå wele eller kunne.

Doch lijkwäl alt thetta oanseedt, så skal och samme Konung Christiern, för sigh sielff, vthan wåre Förfädhers,

wår och Sweriges Rijkes medhwetskap, fulbordan och tillatelse, när han gick til Gifftermål och Echteskap, sigh och så på Sweriges Rijke, ther til han doch ingen rätt hade, troloffuet och gifft haffue, ändoch at han, eller the honom tilkomme, thetta Sweriges Rijke aldrig vthi någen rolig eller ordentlig possession eller besittning hafft haffue. Oachtendes, at wij honom thet samme och icke tilstå, och aldrig för wår Herre och Konung bekenne kunne, måge eller wele, som han och mykit mindre, någen rättigheet ther till haffuer, hwar wij och tilförende thet wetet hade, dhå hade wij jw altijd thet samme til thet högste welet förswara, mootsäye, och ther ifrå förbetinget haffue.

Och haffuer nw hwar och en til at öffuerwäge, medh hwadh rätt och tilbörligheet, samme Konung Christiern haffuer boort och vnderstådt sigh, ett sådant frijt Konungerijke, vthaff egen argheet, ifrå sijn Crone och Regalier, och vnder een annen främmende Crone at förtryckie, och sigh inträngie, förr än han medh frijt wilkoor och ordentlig stadfästelse, til Regementet förfordret och intagin warit hade. Och öffuer thetta, så hade honom jw icke boordt, at förskänckie eller förschriffue något ifrå them, hwilke hans egne medh rätte icke warit haffue, och besynnerligen Land och folck, hwilket och elliest emoot naturen och all Lagh och tilbörligheet är.

Nw öffuer alt thetta, effter then förre mening, at thetta Konungerijke Swerige, skulle medh wold och Swerdet ifrå sitt Regemente och Frijheet förträngt warda, och theres Koor och Wahl them förtagit: Så haffuer Konung Christiern sigh på thet allerwälligeste, til land och watn förstärckt, och Sweriges Rijke öffuerfallit, och åter igen, såsom hans Förfädhre, röffuet, brändt, ihiälslagit, och mykit Christeligit blodh vthgiute latit. Hwarföre haffuer wårt Fädhernesland, och wåre Förfädhre, och en part som än nw j lijffue äre, honom j så måtte (medh manligit hierte och sinne) sådant mootstånd giordt, at han genom

sine företagne fiendtlige öffuerfalninger alzintet vthrätte, eller medh sådane wold beskaffe kunde, vthan kom thervthöffuer j sådane fahrligheet, både aff hungers nödh, så och för Sweriges Rijkes manligit mootstånd skuld, at han samme Konung Christiern sitt Krijgzfolcks nederlag wisseligen för ögon sågh, och at han icke vthan swår skade och fördärff ther ifrå komme kunde. Therföre togh han sigh före, på thet hinderlistigeste (och vnder thet skijn) medh wenlige handlinger och tilbudh, sigh förnimme late, och föreslog, at han en beståndig och ewig frijd, emellan Swerige och Danmarck, och emellan sin person och Sweriges Gubernator vprätte wille, så at Sweriges Rijke ther effter hoos sitt Regemente, vthan alt förfång bliffue måtte, och een beståndig tilförlåtelse emellan begge Regenterne och Rijkerne stadfäst warda skulle.

Och förthenskuld haffuer nw Konung Christiern til sådana sin menings ändelig och beständig affhandlung begäret, at han medh vnge Herr Steen Sture, på then tijdh Rijksens Gubernator til taals och handlings komme måtte, til at beslute Conditioner och medel, til sådane företagne föreninger. Ther vppå hade nw wälbemelte Herr Steen, såsom en from Herre (oanseendes at Konung Christiern och hans Krijgsfolck, för hungers nödh och Sweriges macht skuld, medh Gudz hielp, wäl hade mått nederlagt warda, och saken til andre wäger kommit) sådant icke förmodet, vthan förhoppedes, at såsom Konungslige ord och taal stadige ware borde, så skulle och hiertat såsom munnen, och munnen såsom hiertat wara, och at här vpunder intet sweek, argelist eller fahrligheet skulle sökt eller bruket bliffua, och til at förekomme yttermere blodzvthgiutelse, och at thesse Rijker på alle sijder, en gång vthaff thet långwarige krijg, och til fridh och roligheet komme måtte, Therföre haffuer then fromme Herre, vthi een godh oswekachtig

mening, sigh och wårt Fädhernesland, til sådana wenlige handlinger beweka latet.

Så förklare och thesse effterfölgende samme Konung Christierns gerninger och handlinger, at hwar han på then tijdh sitt nederlag, icke så wisseligen för ögon seedt hade, och at wårt Fädhernesland så mechtigt, som wij honom och hans hoop, på then tijdh wore, dhå hade han icke bewijst sigh eller handlet så Christelig och medhlidig emoot thetta Rijke, såsom emoot honom och hans Krigzfolck thet samme skedde, vthan thet samme här effterföliende tyrannij mykit helltr på then tijd bedriffuit.

Så haffuer doch förbemälte Rijksens Gubernator och Sweriges Rijke, vthi Konung Christierns högste nödh, på thet fridh och roligheet vprättes måtte, icke allenest wenlige handlinger inrymbt, vthan och dhå som wåre fienders lijff och leffuerne vthi Gudz och wåre händer stodh, och än thervthöffuer, ändoch salige Herr Steen godh kunskap hade, at vthi Konung Christierns läger mykit folck för hungers skuld döde bleffue, och på thet the måtte hulpne och räddede warda, skickede han til hans läger några hundrede stycker Fää, medh mykin annen lijffz nödtorfft och vppehälle, til samme handlings begynnelse, alt vthi een godh och Christelig mening.

Men thesse effterföliende och förlupne handlinger och skedde gerninger bewijse, at Konung Christierns alffwarlige mening icke warit haffuer, sådane Nåborlige och beständige föreninger at vprätte, vthan allenest genom sådant wenliget skijn (ändoch medh ingen vprichtigheet) wille han swikeligen haffue förrådt Rijksens Gubernator til sijn person, på thet han ther effter (som hans förtröstning war) theste bättre och lätteligere kunde förhandle sigh Sweriges Rijke til hande, eller med wold betwinge, för thesse orsaker skuld, och til at vprätte fridh och roligheet, haffuer Konung Christiern tilbudit sigh til sådane

tilsammenkommelse, och hade hoos sigh så beslutit, at hwar Rijksens Gubernator hade sielff giffuit sigh medh honom til taals, dhå hade Konung Christiern welet före then fromme Herre Her Steen fången medh sigh åt Danmarck, som thet samme och så wisseligen skeedt och effterfölgt hade, hwar sigh (genom Gudz skickelse) samme Rijksens Gubernator icke så wijsligen föreseedt hade, och aff hans gode män och vndersåter ther ifrå icke så alffuarligen hade styrckt bleffuet. Men dhå som sådane Konung Christierns anslag ingen framgång haffue wille, och doch icke thesmindre, på thet han sitt onde vpsått fulkompne måtte, så haffuer han icke afflatit, vthan samme handling ett annet skijn giffuit, och tilbödh sigh, at han vthi egen person, wille sielff befoget sigh in til Rijksens Gubernator til Stockholm, hwar honom elliest nogsamme och stådtlige Gisler, vthi hans stadh igen måtte vthskickede och instälte bliffue, hwilkom han och en Christelig Konungzlig och oskadelig legde tilställe wille, som han och sende Rijksens Gubernator en sådane legde, doch alt vnder ett falskt och bedrägeligit skijn. Och allthenstund saken ett sådant anseende giffuen wardt, förmodde man sigh och thesmindre fahrligheet aff Konung Christiern, och ther vppå dhå skickede och afferdede Herr Steen sine Gisler vth til Konung Christierns läger, vthi Skären, ibland hwilke thenne nw regerende Kong: Maiest: til Swerige Konung Gustaff en war, alt vthi then tilförsicht, At Konung Christiern skulle haffue troligen, fast och obråtzligen hållet sine Konungzlige höge tilsägelser, giffue Christelige legde och tilbudh, och sielff befoget sigh til samme handels fulbordan, Thet och wårt Fäderneslandz förordnede stådtlige Gisler ingen fahrligheet wederfares skulle, och ther medh gåffue the sigh vthi Konung Christierns läger, och dhå som nw aff förbemälte Rijksens Föreståndes godwillige och wälmenende vndsättning, Konung Christiern, medh spijs och proviant, effter nödtorfften, j thet näste

vndsatt och bespijset bleff, dhå lätt han strax fälle sin Sägel, och emoot troo, loffue, tilsager, och synnerligen emoot then Frijheet, som sådana legder medh sigh haffuer, och alle Potentater och hwar man, synnerligen j Krijgzhandlinger, som och Turker och Hedninger, så wäl som Christit folck sådane Gisler obråtzligen plichtige äre at hålle, platt intet achtet, vthan sådane Sweriges Rijkes the ädeleste och förnämeste Personer, både aff Andeligit och werldzligit ständ, och som förberört är, thenne nw regerende Kon: May: til Swerige, vnder Konungslig vthloffuet troo och loffue, medh sigh til Danmarck bort fört, och så medh gerningerne bewijset, huru Christelig och Konungzlig hans höge tilbudh meent war, som och wärket j sigh sielfft thet nogsamt förklarer.

Thervthöffuer så bleff och emoot samme Gisler (oanseendes hwadh man them, på ähres och loffues wägna skyldig war) och emoot all Hedningz lagh, theres personer, högheet, och ståtlige slecht och byrd och så anseende, icke allenest troo och loffue brutin, vthan han haffuer och så latet them åtskilleligen här och ther förskicke, och sättie vthi fängelser och hårde bestrickninger, icke som Christit folck, vthan som the hade warit Juder, Hedninger eller ogerningzmän, och doch lijkwäl ther effter mäste parten aff them latet löse kommet, Men allenest nw regerende Kong: Maiest: til Swerige wår Allernådigeste Herre, haffuer vthi then måtten, ingen nåde eller tilbörlig möyeligheet niwte mått, vthan han bleff satt på ett Slott j Danmarck, och thersammestädz icke som en Gisler hållen, ändoch H: Kong: Maiest: en Gisler, een betrodd, een legdet och befrijet person war, och vthi ingen Lagh, icke heller medh ähre och tilbörligheet, en fången eller bestricket man ware måtte eller boorde, och thervthöffuer, thet som klageligit och ynckeligit är, bleff han ganske skröpeligen klädd, medh owanligit lijffz vnderhåld försörgd, och thet som til thet aller beswärligst war, medh

otilbörlige, förtreetelige och smälige ord, taal och öffuerwold j så måtte öffuerfallen och beswäret, at the som ringere wore, skulle medh rätte, medh sådant förskonede bleffuit.

Och vthi sådane Konung Christierns afftog, lät han vpsättie, på en befluthen och baar klippe, några Fännicher aff sine egne Landzknechter, dhå han them betale skulle, hwilke honom en lång tijdh, vthi hans Krigzhandlinger, och til at fulborde hans fiendtlige företagende, troligen för theres besoldning tient hade, och skynde sigh så ther ifrå och j sådane måtte sine trogne tienere, hwilke altijdh, effter hans wilie och behag, redebogne warit hade, för then besoldning skuld, ther medh han them icke betale skule, genom hunger ifrå lijffuet til döden hade welet vmkomme latit, och j så måtte, vthi fiendernes händer vpoffre och leffrere welet. Hwilkit krijgsfolck, för hungers och annen nödh skuld sigh vthi förbemälte Herr Stens händer, vppå nåde och onåde heemstälte, som och samme Gubernator åter igen ynckede och förbarmede sigh öffuer samme sine fiender, och them icke allenest til gunst och nåde vptog, vthan skaffede them Skip och ther til fettalie, och lät så komme them vthöffuer til then Tydske sijdhe. Och all then stund samme Krijgzfolck, vthaff theres egen Herre, för theres trogne tienst, sådana ochristelig och obarmhertig löhn tilfoget bleff, och ther emoot vthaf Herr Steen (hwars fiende the woro) sådana nådh och wälwilligheet wederfors, så tilbude sigh samme Krijgzfolck, för sådane wälgerninger, som them bewijst war, förvthan besoldning åter igen, at bewijse Herr Steen en tienst, som är, at förre än Konungen skulle komme til Danmarck, wille the vthi midler tijdh giffue sigh in j Skåne, och tage then Landzänden in, såsom och med Gudz hielp, wäl hade mått skee, hwar Herr Steen, såsom en fridsam Herre, icke yttermere oskyldigt blodzvthgiutelse ther medh förskonet hade, ändoch Konung Christiern orsaak nogh ther til gaff: Som och

Herr Steen elliest the fångne Gisler, icke theregenom vthi någen större nödh och fahrligheet gerne före wille, Förhoppendes genom sådane wälwilligheter förbemälte Konung Christierns blodgirige sinne och mood mykit meer än egenom några fiendtlige handlinger hade vmwende kunnet.

Och effter Konung Christiern nw j midler tijdh icke förlåte kunde, vthan åter igen på nytt thetta wårt Fädhernesland Sweriges Rijke, medh swår Krijgzrustning öffuerdrog, och med en vthaff Bisperne sitt förstånd och practiker emoot Rijket och thes Gubernator giordt hade, Thervthöffuer til thet sidste samme Gubernator j så måtte, sitt lijff och leffuerne vpsatte, at han thervthöffuer måtte sättie lijffuet til, Dhå hade samme Konung Christiern (effter thetta Rijke theres naturlige Höffuitzman mist hade) medh yttermere the Andeliges företagne tilskyndan, practiker och anslag, altidh nämbre och närmere farit fram medh saken, och sedhan vndersåterne hade mist theres öffuerste Huffuudh, bleffue the fast bedröffuede, och theregenom hade han theste bättre tilfälle, och genom förbemälte the Andeliges förfodring, at fulfölie sin wilie, och drog så in för Stockholm, ther inne han Herr Steen Sturis effterleffuerske, then Ädle, Wälbyrdige och dygdesame Frwe, Frw Christine, vppå thet hårdeste bestallede. Och allthenstund samme Konung Christiern dog lijkwäl aff Rijksens inbyggiere stådtliget mootstånd wederfors, så at han och allestädz fick affbreck och nederlag, och sågh at han vthan meere hielp Rijket icke wäl betwinga kunde, dhå skaffedhe han sig til anhang och vndsättning några aff Siöstäderne, Lybeck och flere, och förtröstede them medh store tilsager, Priuilegier och Frijheeter, och kunde dog lijkwäl medh sitt wold och företagne fiendtlige handlinger, intet beståndigt vthrätte. Therföre betänckte han då åter igen hoos sigh, medh list och wenlige handlinger och förslagh, them han medh hiertet

platt intet meente, at förhandle, och komme Rijket in til sigh.

Och haffuer så åter igen högeligen föreslaget, och then menige oförståndige Almoge, genom Bisperne så mykit inblåse latit, att thesse saker (ändoch medh the myndigestes j Rijket stoore beswäringer) til handlingz komme, och äre så, medh korte ord säyendes, thesse effterföliende Artikler, vthi handlingen, til samme Krijgz wenlige fördrachter, föreslagne wordne: Som är til thet förste, at han wille hålle, beskydde och beskärme Sweriges Rijkes Vndersåter, widh then Christeligh troo, och vthi fridh och roligheet. At och så en ewigh och oryggelig fridh, emellan hans Konungelige högheet, och thetta Rijke och Danmarck och Norige vprättet ware skulle.

Thernäst, at Rijksens framledne Gubernators effterleffuerske, förbemälte Frw Chirstine, vthi alle måtte wäl förwaret bliffue skulle, och medh några städtlige förläninger aff Cronen försörgd bliffue, så och hennes Morgongåffuer och Arffuegodz, vthan alt hinder eller insager niute och behålle.

Och yttermere at och så, all owilie, fiendtskap, roff, mord och brand, huru eller j hwad måtte sigh sådant nw j thenne feigde eller tilförrende helst kunde tildragit haffue, emellan Sweriges Rijke och Danmarck, och theres Konunger, Gubernatorer och Regänter och theres vndersåther på alle sijder, Andelige och Werdzlige Ständer, höge eller ringe personer, platt ingen eller intet vndantagende, ther vthaff någen förbittring på alle sidher vpwext warit hadhe, alt sådant skulle aldelis och platt förgätet, dödt och öffuertalet ware, och til ewigh tijdh aldrigh meer tänckt eller wräket bliffua.

Thet skulle och thetta Rijkes höge och ringe personer, widh theres gamble Frijheeter, Rättigheter och Priuilegier oförkortede bliffue, och ther hos beskyddede och beskärmede, och theres godz j löst och fast intet

vndantagende, förswaret, och vthi roligh besittning beskärmet warda.

Thetta Konungrijke Swerige skulle och så hoos sijn Crone, frije Koor och Whal, och hoos sijn gamble Lagh, Rätt, Regalier och Jurisdictioner och så gamble sedwaner och bruuk oförhindret bliffua.

Häruthöffuer så skulle och alle the, som til äffuentyrs tilförrende vthi Konung Christierns ogunst och onådh kompne wore, och anthere aff Rijket wekne, eller och the som elliest vthi fängelse och bestrickning håldne wore, vthan all förhalning, insage eller ransun, och förvthan någen beswäring, frij, ledig och löss bliffue, och them tilstädies til theres godz igen, rörligit och orörligit.

Så är och vthi Konung Christierns vthgiffne dagtinges brcff, klarligen och widh nampn vthtryckt, thenne nw regerende Kong: Maiest: Konung Gustaff, at han och så alle och hwar och en samme dagtinges eller föreningz breffz Puncter och Artikler, medh niute och delachtige ware skulle, och så thet oährlige och otilbörlige fängilse, ther vthi hans Kon: Maiest: såsom en Gisler, för Sweriges Rijkes förmodendes bäste skuld, emoot troo, loffue, legde och tilsager, och så contra ius gentium, kommen war, vthan all beswäring skulle frij, ledigh och löss bliffua.

Dhå som nw Sweriges Rijkes, och thes Ständer och vndersåter, theres Regent, vthi thenne feigde mist hadhe, och tröstlöse, vthan någen naturligh Föreståndere wore, och ther hoos såge, at genom sådant longsampt krijg och örligh, thervtinnan jämmerligit roff, mord och brand sigh tildragit hadhe, thetta Konungerijke ganske beswärligen förderffuet och förswaget bleff, och thernäst effter the Andelige Ständer, emoot ähre och rätt wore Konung Christiern tilfaldne, och wore sielffue tilsinnes, at vpdrage honom theres Fädernesland: Dhå haffue förbemälte Sweriges Rijkes Ständer, thesse vmbständer nödtorfftеligen öffuerwäget, och så genom Konung Christierns föreslagne medel,

hwilke Artikler han och ett wenligit och städtligit anseende gaff, ändogh han thet vthi hiertat plat intet meente, haffuer dog wårt Fädernesland, egenom förberörde orsaker, och Konung Christierns höge Konungzlige tilsager och löffter, sigh ther hädhan bewäke latet, och thesse handlinger, på welkoor och försläge annamet. Och äre så Rijksens Ständer och vndersåter, genom sådane föreslagne wenlige medel och icke medh wold eller Swärd ther til bewäkte bleffne, och j så måtte, genom sådane förestälte Artikler, vnder sådant wenliget skijn och Konung Christierns föregiffne tilsäyelser och medel öffuertalet, at han vppå sådana löffter bleff sedhan intagen.

Så haffuer och Konung Christiern tilförrende, förr än han intagen bleff, thesse samme försläge och Artikler faste, stadelige och obråtzligen, widh Konungzlige ord, ähre och loffue at hålle, tilsagt, och ther til sådane affect eller åthäffuor bruket, at ingen hade kunnet troo eller tänckie, ett sådant Tyranniskt och ochristeligit hierte, vnder sådane kärlige och alffuarlige åthäffuor, skulle warit haffue. Så hade och Konung Christiern theslikest til sådana conditioners och medels stadfästelse, thet helighe Sacramente, wår Frelsare Jesum Christum til sigh annamet, och sedhan ther vppå sitt Konungzlige breff och insigle vthgiffuit.

Konung Christiern haffuer och så vppå Brunckebärg för Stockholm, öffuer alt thetta, förr än hyldningen skedde, medh sin egen Konungzlige mun, sådane städtlige, höge löffter, thetta menige Sweriges Rijke loffuet och tilsagdt, at han thetta Konungerijke, j så måtte medh fast och Konungzlige troo och loffue nådeligen, och så förestå, regere och meene wille, at han jw intet högre medh munnen hadhe göre kunnet, hwar allene hiertet hoos thet ringeste warit hade.

Och är icke mindre, än at på sådane höge tilsager och förtröstninger, haffuer wårt Fädhernesland och För-

fäder, och the som än nw en part j lijffue äre, som sådant mord, blodzvthgiutelse, röffuerij och brennende, som Rijket dhå öffuergick, ihugkomme, sigh förtröstet, satt ther theres hopp och låffue til, menendes at the nw skulle ifrå all wedermöde förhulpne ware, och thesse saker til förbättring komme, Therföre satte the och nw thes meere låffue och tilförsicht til Konung Christiern, som och tilbörligit är, at sådane höge Potentaters och Konungzlige tilsager och löffter, jw icke misstrodde blijffue boorde.

Huru Christelige, Konungzlige och vprichtelige sådane Konung Christierns tilsager, föreninger, löffte, breff och insigler aff honom fulfölgde, och oss medh flere Rijksens vndersåter haffue håldne warit, thet lät sigh strax någen liten tijdh ther effter (hwilkit Gudhi wari klaget) meer än altförmykit see och förnimme. Förty någen ringe tijdh ther effter, när Konung Christiern vthi sin Cröning, ett högtijdeligit gästebudh, på thet allerståtteligeste, vppå Slottet j Stockholm lät tilrede, til hwilkit gästebud han the myndigeste aff Rijksens Ridderskap, Herrer, Adel och Ständer, Andelige och Wärdzlige personer biude lät, och j samme gästebud öffuer bordet och elliest sigh icke anners j theres närware hölt och skickede, än man förmodde all sorg och bedröffuelse skulle afflagd, och intet ondt meere befruchtendes ware: Dhå skedde, at när samme gästebud något när öffuerståndit war, lät Konung Christiern några Bisper, hwilke och endels förorsaket hade, och Rådhgiffuere warit, at han thetta Rijke föröffrede, och några aff them, som sigh hoos theres Fädhernesland tilbörligen hållit hade, och thernäst Ridderskapet, Adelen, medh andre Ständer, och the myndigeste, fångsligen aff Salen, ther gästebudet j stodh, anamme, och them j hårde fängelser insättie, och lät strax then tridie dagen ther effter vppå Torget j Stockholm, så mången stålt, ährlig och Christen man, åff höge och ståtlige Dig-

niteter, Stammer, Slechte och anseende, jämmerligen medh Swerdet rätte, ibland hwilke war och så thenne närwarende Kong: Maiest:tz til Swerige Herr fadher, låfflig ihugkommelse, och medh honom en part aff wåre Förfädher, Fränder och Blodzförwanter.

Så bleffue och icke allenest sådane Christelige och ährlige mäns oskyldigt blodh vthgutit, och mången ährlig dygdesam husfrw miste sin Herre, sin Echteman, fadher, son, Brodher, Frender och wenner, vthan och (thet Gudh kenne meere klageligit är) theres döde kroppar låge vppå Torget, vnder baren himmel j Gudz åsyn, tree hele dygn, icke såsom Christne menniskior, vthan så som oskälige creatur. Fää, hundar, och swin riffue och slijte theres döda kroppar, och drogo theres huffuudh kring om gränder och gater, hwilket ingen förtage kunde, vthan sådane ynckeligheet tilsee moste, vthöffuer hwilket then Alzmechtige Gudh sigh förbarme må. Sedhan lät han och kaste sådane ährlige och vprichtige Mäns döde kroppar vppå släper, kärrer och släder, och som en hoop slachtet booskap, bleffue the förde aff Stadhen och till Rätte[re]platzen, ther och så the döde kroppar sedhan vpbrände bleffue. Så lät han och Rijksens Föreståndere, medh ett spätt barn, som war hans son, aff iorden, ther vthi the icke fiärran ett helt åhr, begraffne legat hade, vptage, och them j lijke måtte vpbränne. Och haffuer Konung Christiern til äffwentyrs (vthaff en part sine Rådhgiffuers tilskyndan, eller och aff sigh sielff) icke allenest fallit in j Gudz rättwijse dom, j thet at han sigh medh mykit oskylligt blodh, emoot Gudz ähre, rätt, fog eller orsaak, delachtig och skyldig giorde, och all theres suckan, gråt, bedröffuelser, skrijende och Gudz hämpd sigh vppåhängt haffuer, vthan och ther-vthöffuer, sigh och så vppå them, som j Gudz roligheet wore, medh nyen doom förgripit och beswäret.

Härvthaff wil doch hwar och en from, ährlig och vprichtig man betänckie, j hurudane måtte samme Konung

Christiern Sweriges Rijkes vndersåter och oss sitt löffte och tilsager, hållit haffuer. Förty alt oanseedt, haffuer han jw warit skyldig, effter sin Eeed, obligation, tilsager, och effter the breffs insiglers lydelse, som han menige Rijket och alle thes Ständer giffuit hade, at hålle thetta Konungerijke Swerige, wårt Fädhernesland, och thes vndersåter, widh Lagh och Rätt, roligheet, fridh och wälferd, och besynnerligen hwar egenom Gudz ähre måtte sökt blijffue, beskydde och beskärme. Men nw haffuer han icke allenest giordt här twert emoot, och sine tilsager icke hållit, vthan han anseer och håller icke heller, hwadh som the almennelige Lagh biude och innehålle, hwadh som hwar och en gäst för frijhet haffuer, och at man sin gäst sådant at hålle vthan medel, skyldig ware skal. Och thervthöffuer så bliffuer Gudh j sitt höge Maiestet, och vthi sin doom angrijpen, j then måtten, at han vthan doom och rätt, sådant oskyldigt blodh haffuer vthgutit, och the menniskior som en gång döde wore, och theres rätt öffuerståndit haffue, icke förskonede bliffua måtte.

Konung Christiern haffuer och j lijke måtte, när han drog aff Rijket, som när han inkom, allestädz j Städerne och vppå Landet emoot Adelen och Borgere sigh skicket och hållet, och ther til (hwilket jw ynckeligit är) lät han jämmerligen, tyranniskligen och ochristeligen rätte och om halsen komme tw små oskyldige barn, aff godh Adel, thet ene vnder tolff och thet andre vnder niye åhr. Och thervthöffuer, som och meer är, så lät han och tage ifrå Alterne, och vthur Kyrkior, några fromme Prestmän, medhan the stode vthi theres Messe embete, och en part aff them vthan doom och rätt, dränckie. Lät och gamble trogne tienere vthan dom hängie, qwartere och vpskäre, och så mångehande pijne och martering bleff här bedriffuit, at osäyeligit är: Som och strax han inkom, lät han på alle Torg och Platzer, til thes meer förskräckelse, galger och hiwl vpsättie. Vthi een summa, ehwart man

hörde, så war på then tijdh intet annet, än sådant oskyldigt blodzvthgiutelse, hängiende och stäglende, at samme Konung Christierns tyrannij och blodhtorstigheet, sigh hwarken för Gudh eller Werlden skämde, eller något skyy hade, mykit mindre något anseende, at thetta Rijkes vndersåter, som vnder een Troo, ett Doop och Sacramente, som Christet folck, vndergiffne warit haffue och äre, så omenniskeligen myrde, och om halsen komme late, så at hoos Turker och Hedninger hade thet icke argere tilgå kunnet. Ach HErre Gudh, här kan hwart och ett fromt Christet hierte betänckie, huru wårt Fädherneslandz inbyggere sådant til hugh och hierter gick, som skinbarligen, och med ögerne see moste, at theres Fädhrer, Echtemän, Barn, Fränder och Wenner j så måtte, vthi bloden flyte och drunckne moste, och huru wij theslijkest, så offte wij then Historie ihugkomme, til sinnes ware kunne. Förty, hwar menniskior icke wore, skulle doch all anner Creatur, ja stocker och steener ther aff bewäkes, och sigh ther öffuer yncke och förbarme, Såsom och Romerske Keyserlige Maiestatz Legater, som dhå här tilstädes wore, öffuer sådane älendigheet och jämmer sig högeligen förbarmede, hwad the och för flijt förewende och hade, på theres Herres, Key: Maiest:tz wägna, sådant at wende och affskaffe, thet samme är mången ährlig Man här j Rijket nogh wetterligit: Doch haffue the härvthinnan samme Konung Christierns hierte (hwilkit vthi wårt blodh icke än nw nogsampt mättet eller tilfridz stält war) icke ther ifrå wende kunnet, vthan droge thervthöffuer, (medh stoort medhlijdende) sin koos.

Så bleff och än nw Konung Christiern icke här medh tilfridz stält, vthan vthöffuer thet, at han så jemmerligen tyranniserede, mykit oskyldigt blodh vthgiute, röffue, mörde och bränne latet hade, haffuer han Rijket platt vtharmet, många arme bedröffuede Änckier, fadherlös barn, och mångt sorgefult hierte, effter sigh latit, Kyrkior

och Clöster spolieret, jemwäl emoot sin breff och insigler, strax effter han fick Stockholm inn, theres godz som rättede wore, och flere af vndersåternes lät han komme j sin Fatebur, eller och andre til händer, som ther til ingen rätt hadhe.

Så haffuer och Konung Christierns tyrannij icke allenest emoot thetta wårt Fädernesland sigh förstreckt, vthan han haffuer och sådant emoot sine egne trogne tienere, som honom then störste hielp giort haffue, at föröffre thetta Rijke, bewijst, såsom war Wäffuerstäde en Öffuerst, hwilken genom een skamlig och lössachtig Qwinnes, benämpd Sibritz tilskyndan, om halsen komma moste, och thervthöffuer sine egne och the myndigeste, som j thetta förbemälte tyrannij, vppå Konung Christierns sijde, the trogneste fordrere wore, som först war, en nampnkunnig Konungens Embetzman, här j Rijket, Claus Holst benämbd, hwilken effter Konungens befalning, vthi alle Städher lät vprätte Galger och Hiul, til sådana blodz slachterij, som och plägede hängie och rätte late, then och så til thet sidste, vthan doom, genom Konung Christierns befalning sielff hängd bleff. Och thet som än meere är, lät Konung Christiern en sin näste Rådgiffuere M: Dirick, hvilkeu j thetta Konung Christierns rasende tyrannij, sins Herres befalning, sinne och moodh, til thet meste fulkomnede, och j like måtte hängie, til hwilket han, vthi sådane måtte, platt ingen orsak haffue kunde. Förty at alt hwadh som Konung Christiern til sådane sitt hiertans tyrannies fulbordan, befalte och begärede, thet samme bleff altsammens vthaff honom effter sins Herres befalning vthan något vpskuff eller förhindring effterleffuet och fulbordet. Och här wore än wäl mykit meer at indrage och insättie, hwilkit wij för Historiens korthetz skuld, tilbake bliffue late. Så är vthaff sådant än nw tilbetrachtendes, hwadh sinne och mening ther warit haffuer, icke allenest medh thet föresatte samme sitt blodhtorstige sinne och

moodh, at fulborda emoot och vppå thesse oskyldige Swenske, vthan han haffuer och thervthöffuer, vppå sine trogne och egne Secrete eller hemlige Rådh och tienere, sitt rasende tyrannij vthgiute och bewijse most, och galt honom alt lijke, hwilken Man först förhandenne kom, then haffuer och så most bäre Konung Christierns tekn, hwilket wij effter wår nödtorfft, och effter som Historien medhgiffuer, vprepeteret haffue, doch medh sådana förbetingen, som wår giorde protestation vthi begynnelsen förmälder.

Dhå som Konung Christiern sådane sin ochristelige blodtorstige och tyranniske öffuerdådigheet, vppå Rijksens vndersåter, vthi så måtte, som nw hördt när, bruket hade, och icke stoort flere plåger eller större jämmer vptänckie kunde, dhå bleff han för sådant raserij och tyrannij skuld, vthi sigh sielff fast förskräckt, och vthan twiffuel, förmedelst Gudz hemelige domer, sigh vthi sitt egit onde samwet speglede, och ihugkom, at then alzmechtige Gudh, som meniskiors synder och misgerninger icke ostraffet later, han wille och sådane gruffuelige och ochristelige handlinger icke ohämpnede bliffua, vthan the oskyldiges vthgutne blodh sigh förbarme late, och wårt Fädherneslandz och vndersåters ynckelige och klagelige böner, nådeligen höre welet, och haffuer j så måtte, Konung Christiern, vthi sitt moodh och samwet, honom sielff til straff och hämpd, platt förskräckt giordt, så at han togh sigh sielff een sådane fahre och förskräckelse före, at han gaff sigh strax och hasteligen här aff Rijket. Och så lät Konung Christiern före medh sigh här aff Rijket, högbemälte wår Allernådigeste Herres Konung Gustaffs Frw modher och syster, låflige ihugkommelser, och salige Rijksens Gubernators Husfrw, förbemälte Frw Chirstine, emoot the förbemälte breff, insigler och fördrachter, medh flere andre the ypperste, aff Rijksens Ridderskapz och Adels Frwger och Jungfruer, som han medh sigh vthaff Rijkit bortförde och in til Köpenhaffn i Danmarck, och haffuer

them vthi almennelige fängelser, såsom ogerningz menniskior thersammestädz ynckeligen och obarmherteligen sättie och hålla låtet. Och vthi samme fängelse bleff så ynckeligen och ochristeligen medh thesse godhe Frwer och Jungfrwer vmgångit och hållit, at thervthöffuer höghbemälte Kong: Maiest:tz til Swerige Frw modher och syster medh andre flere, vthi samme fängelse in til dödhen försmächtede, och komme så om halsen, hwilkit och til thet allerförbarmeligeste, och fast omenniskeligit är, at samme fångne Qwins personer vndertijdhen icke een dråpe watn, ther medh the theres törst släckie kunde, giffues eller tilstädies måtte.

Ändoch then Christelige och fromme Frw, Drotning Elizabeth, Romerske Keys: May:tz syster, höglåflig ihugkommelse, hade hafft ett Drötnings och hiertens medhlijdende, medh thesse fångne Frwer och Jungfruer, och them aff sådane theres fängelse gerne förhulpet, och ehuru mykit hon lade sigh vthi thenne saak, så kunde thet doch platt intet hielpe, eller något anseende haffue, förty thet bleff alt genom the onde Rådhgiffuere förhindret och nederslagit. Men doch lijkwäl, hwar som helst then samme Drotning, både hemeligen och vppenbarligen ther til rådhe kunde, så haffuer hon thesse fånger mykin hielp och tröst jw bewijset, hwilkit then alzmechtige Gudh hennes siäl belöne må.

Vthöffuer alt thetta, så är och kunnigt och vppenbart, at samme konung Christiern, medh sigh her aff Rijket haffuer wäldeligen bortföre latet thetta Konungerijkes skatt och dressel, Rijket fast beskattet, och j så måtte ther medh handlet och vmgånget, at thet icke nogsampt kan beschriffuit bliffue, såsom wij oss och j thesse saker, på mången ährlig krijgzman, och annet gott folck, både j then Tydske och andre Nationer, som thet samme wäl wette, så och på många Historier, oss berope, och synnerligen, så haffue Rijksens Rådh och menige Ständerne j

Danmarck sielffue emoot samme Konung Christiern ett vthschriffuende j Trycket vthgå låtet, thervthinnan och klarligen förmäles, huru och j hwadh måtte Konung Christiern medh Sweriges Rijke handlet och tyranniseret haffuer.

Ther til och, j hurudane måtte Konung Christiern androm för en Nåboo warit haffuer, thet samme befinner sigh och bewijses vthaff ett vthschriffuende, som the aff Lybeck haffue vthgå latet. Förty, huru han samme the Lybeske, för then hielp och bijstånd, som the honom giorde, emoot thetta Rijke, och sine höge tilsage, som han them giorde, hållit haffuer, och huru han, vthi lijke måtte hade sigh föresatt, förbemälte the Lybske, medh the andre Städherne (såsom thette Rijke skeedt war) platt at vndertryckie, thet warder samme the Lybskes vthschriffuende aldeles klarligen och beskedeligen vthi längden förklarendes, Såsom och wisseligen tilförmodendes war, at hwar then alzmechtige Gudh icke vthaff blotte sine nåder och försyyn, oss och flere Sweriges Rijkes begräntzede Nåboor, genom thenne närwarende Kon: Maiest:tz til Swerige Konung Gustaffs hielp och vndsättning, här ifrå hulpet och räddet hade, dhå hade the jw så wäl som wårt Fädhernesland, kommet på all skade och fördärff.

Och ändoch Konung Christiern, vthi sijn vthgiffne försegling, haffuer medh indrage latit, högbemälte Kong: Maiest: til Swerige, och vthloffuet, at han vthaff thet fängelse, vthi hwilkit H: Kong: Maiest: som föreschriffuit står, såsom en Gisler, emoot samme Konung Christierns vthgiffne legde och låffue, och then Frijheet, som en Gisler, effter all Lagh hålles böör, strax vthan alt vpskuff eller beswäring, skulle ledig och löss bliffue, så skedde ther doch lijkwäl intet meere til, vthan H: K: M: bleff jw then ene tijdh ifrå then andre, emoot ähre, rätt, breff och insigler, och vthan orsaker, jw hårdere hållen, meer försmädet ech förachtet. Och kom til thet sidste ther til,

at lijke som Konung Christierns sinne och moodh war, then menige Adel j Sweriges Rijke, och the högste Ständer j grund genom Swerdet at vthrote, wille han och så ther hoos, högbemälte Kong: Maiest: wår Allernådigeste Herre gerne medh haffue förgöre latet.

Och allthenstund, thenne nw regerende Kong: Maiest: til Swerige, vthaff alt thetta förbenämde förmärckte, huru medh wårt Fädhernesland, H: Kong: Maiest:tz Herr fadher, Frw modher, syster, och alle andre Rijksens högste Ständer och Medledemoot handlet och vmbgångit war, och huru man stodh H: Kong: Maiest:tz egen person til lijff och leffuerne effter, dhå kunde H: K: M: intet wijdere sigh försökie eller freste late, vthan stälte then saak vthi Gudz händer, och effter H: Kong: Maiest: icke hade tilsagt eller klappet något fängelse, icke heller tilsäye kunde, ther til så war och H: Kon: Maiest: icke någen fånge, icke heller för någen fånge kunde achtet warda, Förty then Konungzlige legde, låffue och tilsäyelse, såsom Konung Gustaff skedt war, bleff genom Konung Christiern sielff brutin, och vthi then måtten haffuer jw Kong: Maiest: til Swerige hafft sin Frijheet och Rätt för sigh, som en Gisler boorde: Så haffuer H: Kong: Maiest: för wårt Fädherneslandz och alles wåres förlosning, bästes och wälferdz skuld, sitt egit lijffz och leffuernes fahrligheet icke achtet, vthan then alzmechtige Gudh, vthi och emoot sådane öffuerwold och betryckelse, tilropet och åkallet, och medh hans bijstånd och tilhielp, sigh ther ifrå skyndet och flyd. Och ändoch H: Kong: Maiest: på alle sijder, wäger och stijger, både för honom och effter honom, så ganske nöge och på thet wisseste effterstält bleff, at effter menniskligit förnufft, skulle omögeligit ware, at han ther ifrå komme kunde, så bleff genom then alzmechtige Gudz nådige tilhielp, H: Kong: Maiest: dhå sådant bijstånd giordt (för hwilket honom skee ewig tack och ähre) at H: Kong: Maiest: genom sine fienders händer vnderligen vnd-

kam, at man sådant för een synnerligen Gudz krafft och försyyn, som H: Kong: Maiest: tilhande stodh, bekenne moste, Och ändoch H: Kong: Maiest: genom förbemälte Konung Christierns förfordring, vthi Lybeck anhållen bleff, så kom H: Kong: Maiest: doch til thet sidste vthan skade ther ifrå.

Nw lärer oss jw then helige Schrifft, bliffuer oss och thervthinnan the Guddomelige hemeligheters Exempler vppenbarede, och elliest vthi the menige Historier föreschriffuit, thervthaff hwar och en förståndig see och förmärckie kan: huru Gudz alzmechtigheet, aldeles emoot menniskeligit förstånd, när han höge Regenter förordne och sättie wil, handler och wärcker, såsom thet och skedde medh then helige Moise, Dauid och andre flere. Så måtte wij och betänckie, vthaff thesse skedde gerninger, och andre effterföliende handlinger, at een sådana insättning vthi thetta Regemente, medh högbemälte nw regerende Kong: Maiest: vthi lijke måtte, ingen menniskios wärck allene är, vthan then Alzmechtigeste haffuer synnerligen skaffet sin willie och ordning thervthinnan, then och H: Kong: Maiest: tilegner ähran, hwilken sigh sins Folcks älendigheet och böner j thetta Rijke hördt och annamet haffuer, och oss, genom thetta medel, som är, wår Öffrigheet, fadherligen hielpe och frije welet. Och ehuru hardt straffet vthöffuer thetta wårt Fädhernesland gångit war, at wij alle vthi the grymme Leyoners groper, som war vnder Konung Christierns ook och tyrannij nidherstörte, och vnder främmende Herskap och en snöd träldom kompne wore, Så haffuer doch lijkwäl Gudh alzmechtig, icke allenest wårt Fädherneslandz bedröffuelse vmwendt, vthan oss åter igen medh wår ordentlige och rätte infödde Öffrigheet, som är wårt egit blodh, nådeligen försörgt, och sådane wår Konung och Herre, som på then tijdh fast en vng Herre och person war, nådig hielp och bijstånd giordt och förlänt, styrckt och ingiffuit H: Kong: Maiest: hierte,

moodh, krafft, wijsheet och förstånd, vthan skyy och oförskräckt, Gudz wilie och befalning at anname och fulborde, at wij j så måtte, förmedelst Gudz tilhielp, och thetta medel, som är wår Konungz fadherligit och manligit hierte och modh, ifrå een ewig förtryckelse förlosset, vthaff tyrannij, til Gudz ord, good Fridh och Politie, och til wår Frijheet, och åter igen oförhindrede til wårt rätte Koor, Wahl och Rättigheet komne äre.

Och effter thesse saker, som nw förtalde äre, sigh så tildragit haffue, kunne wij icke vndwijke, på thet hwar och en thes lätteligere öffuerwäge måtte, at thetta wår Konungs och herres närwarende Regemente, een wijs och eenkannerlig Gudz försyyn är, och huru vnderligen Gudh sigh härvthinnan bewijst haffuer, något ther om beröre, Gudh til ähre, tack, prijs, och at förtälie hans Alzmechtigheetz och vnderlige gerninger, som wij och ingen annen berömmelse, vthan effter tilbörligheet, här medh sökie wele. Och j then tijdhen, dhå som medh wårt Fädhernesland så jämmerligen tyranniseret bleff, och ingen förhanden war, som wår förlosning hade sigh företaget welet, kunde eller tordes: Så wore och the mäste och ypperste aff Adelen så jämmerligen om lijff och godz komne, och Konung Christiern hade j thet närmeste thetta Konungerijke vnder sitt wold, och alle Befalninger och Embeter, medh sine egne Befalningsmän besatt, så at doch platt ingen här j Rijket war, icke heller vthan Rijkes, ther til H: K: M: sigh någen tröst eller vndsättning förmode kunde, eller tilförlåte, vthan war på then tijdh een förlaten och ensligh person, fadher och modherlöss, ifrå wenner, fränder, arff, egit och all wälfert, trängt och förjaget, och thervthöffuer bleff och så H: Kong: Maiest: dagheligen, både här inne, så och vthan Rijkes, effter Konung Christierns befalning, til lijff och leffuerne, fast effterstält. Huru kunde doch een menniskia mögeligit ware, eller och naturen betänckie, j så måtte, allene så-

dant företage, eller emoot en slijk wäldig Konung, och Try Konunge Rijker sigh at vpsättie? Men Gudh haffuer giordt H: Kong: Maiest: (som förr sagt är) bijstånd, ther til och förstärckte hans förstånd, krafft och hierte, at sådana menniskelige försorg haffuer hans Maiestet icke bewäke kunnet. Förty thet är jw sannerligen ett högt moodh, een högh saak och begynnelse, at een person allene för sigh, som hwar betänckie kan, så diärff och tröstig är, som en sådan wäldig Konung, then som medh Skylskap och Swågerskap, så högt förbunden war. och Try Konungerijke at angrijpe, och besynnerligen, effter hans Maiestat platt ingen förtröstning eller bijstånd sigh wiste, vndantagendes Gudz hielp, hwilken then allerhögste är. Thesförvthan haffuer H: K: M: på alle sijdher intet annet än mootstånd och lijffs fahrligheet för ögon hafft, Och thet haffuer jw warit H: Kong: Maiest: til thet besorgeliste, om än fast H: Kong: Maiest: thenne höge saak icke företaget hade, och sigh elliest allenest hijt in vthi Rijket begiffuit, at H: Kong: Maiest: hade ändhå, som the andre wåre Föräldrer wederfors, kommit thervthöffuer om lijff och leffuerne. Men här är mykit meer Gudz stoore krafft til besinnendes, som sitt wärck och ordning allene haffue wil, hwilken effter sin Guddomelige wilie och gode behagh, sielff sätter Öffrigheet, och wil haffue ähren, såsom och Salomon säger: Igenom migh rådhe och regere Konungerne, etc. Och thervthaff kommer thet, at then Alzmechtige, genom sijn ordning, genwördigheet, och the vpblåste hierter, vthi theres vpsått, öffuerdådigheet, wold och argheet, j så måtte gerne straffer, at han genom sin skickelse, bekänd, fruchtet och ähret wara wil, och vthaff thet samme medel (hwilket för menniskiorne måtte ringe achtet warda) til sitt loff, stoore saker wärcker och vthrätter, theregenom the wäldiges öffuermood och högferd (som sig vthan Gudz ähre, befalning och behag, begiffue kunde) förnedrede bliffua måtte. Så är vthaff thetta, så och aff thet höge

och standhafftige moodh, och wår Konungs och Herres fadherlige kärligheet, til wårt Fädhernesland, meer än nogh til at see och förmärckie, huru alle saker medh H: Kong: Maiest:tz regements begynnelse, aff Gudz eenkannerlige försyyn, sigh vnderligen tildragit haffue.

Så haffuer nw Kong: Maiest: til Swerige, Christeligen anseet then nödh och fahrligheet, som tilstundede, thet tyrannij, blodzgiutelse, öffuerwold och beswäringer, thervthinnan wårt Fädhernesland kommit war, och huru emoot föreschreffne Konung Christierns Konungzlige tilsager, löffter, obligationer, breff och insigler, medh thetta Rijke och vndersåterne, handlet och vmgångit war, som och thesförvthan huru H: K: Maiest:tz Herr fadher, Frw modher och syster, så omenniskeligen ifrå lijffuet til döden komne wore, och elliest så mykit oskyldigt blodzvthgiutelse, som här j Rijket, på Rijksens vndersåter, både högre och ringere Ständer, bedriffuit bleff, för ögon hade, och synnerligen, huru thetta Sweriges Rijke, ifrå all sijn Frijheet, Högheet och Rättigheet, och vnder tyrannij, främmende tienst och ewig träldom, vnderkuffuet och förstött war. Och ändhå vthöffuer alt sådant, war och Konung Christierns alffuarlige vpsått, platt och aldeles at vthrote late thetta Konungerijkes Ridderskap, Adel och andre Ständer, och theslikest haffuer dagheligen stådt effter högb:te K: M:tz lijff och leffuerne. Så haffuer jw förthenskuld warit naturligit ooh tilbörligit, at sådant är H: Kong: Maiest: til sinnes och hiertet gått. och haffuer för thesse orsaker skuld, H: Kong: Maiest: på Gudz wägna, och medh all rätt och tilbörligheet, nogsam fog och orsaak hafft, at bekymre sigh medh sitt Fädherneslandz och alles wåres förlosning, hwilket hoos the gamble, så wäl Hedninger som Christne, för then högste och berömeligeste gerning, achtet och hållen war, och än nw är. Och haffuer H: Kong: Maiest: förthenskuld, som en naturlig, och then ther hade rätt til Sweriges Crone, ordentligen och

medh rätt, sigh företaget at affwende och förtryckie Konung Christierns gruffueligit mord och tyrannij. Så är och här vthaff följt, at Kong: Maiest: til Swerige, wår Allernådigeste Herre, j then alzmechtige Gudz nampn, och vthi hans macht och wold, allene åter igen förfogede sigh aff främmende Land, och hijt in j thetta Rijke, och thervthöffuer hade sijtt lijff och leffuerne ospart, så at han thetta sitt Fäderneslandz wälferd mykit mere, än alle förmodende fahrligheter, anseet haffuer, och föregå late wille, och förthenskuld sökt och bruket alle the medel och wäger, som medh ähre, rätt och tilbörligheet, H: Kong: Maiest: tillatne ware kunde, theregenom sådane Konung Christierns gruffueligit mord och tyrannij, hämpnet och wedergiordt bliffue, och thetta Konungerijke åter igen, medh thes Inbyggere, til förlossning, wälferd och bestånd komme måtte. Och ändoch Konung Christierns Befalningsmän sådane alffuarsamheet nogh förnumme, och förthenskuld H: Kong: Maiest: på alle sijder, fast och hefftigt effterstälte, så at H: Kong: Maiest: offte hardt hoos j theres händer kommen war, och nästen j alt Rijket och platt hoos ingen, war han hwarken dagh, stund eller ögnableck til sitt lijff frij eller säker, så bleff H: Kong: Maiest: doch lijkwäl, altijdh vnderligen förwareder, och kom aff wägen, så at Gudh haffuer jw wisseligen welet skaffe sin wilie härvthinnan. Och til thet sidste, kom thet ther hedhan, at H: Kong: Maiest: medh ett ganske ringe taal Folck, angrep och öffuerföll Kong Christierns folck, (som doch gott och förfaret Krijgzfolck war) och fick öffuerhanden, och så til thet sidste fick alt Landet sigh til händer, och ryckte sedhan in för Stockholm, och medh Gudz nådige tilhielp, föröffrede någen ringe tijdh ther effter Rijket altsammens.

Och ändoch H: Kong: Maiest: (som förschriffuit står) är then rätte, naturlige och näste arffuinge aff Byrden och Linien, hwilken Cronen, effter Wahlet tilkommer, så

moste wij doch, vthi wårt samwet, giffue H: K: M: thet witnesbyrd, at H: Kong: Maiest: icke haffuer satt sigh vthi sådana lijffz fahrligheet, eller tagit sigh thetta Rijkes förlosning, allenest j then acht och mening före, at begere eller komme theregenom, til någen stoor högheet eller Regemente, vthan elliest aff ett dyrebart moodh, naturligen, och medh tilbörligheet, sigh om sitt Fädhernes-landz bäste, j så måtte, haffuer wårda latit, (hwilket och the Grekiske och Romerske Historier, medh ganske högt loff, prijse och vphöye) på thet slijkt Tyrannij vthrotet, Folcket förlosset, och vthi theres Frijheet igen (som och Gudh thes loff skeedt är) komme måtte. Han haffuer och Gudz ord latet komma j liwset, godh Politie och Ordning stadfäst, som och H: Kong: Maiest: så snart H: Kong: Maiest: hade föröffret Rijket, togh sigh förthenskuld alle Rijksens anliggiende saker, och synnerligen så mykit Gudz ähre, och hans helighe ord anrörendes wore, som och elliest, i the Werldzlige saker, och så mykit Regementet belangende, så Christeligen, wijseligen, förnuffteligen och alffuarligen före, at wij alle, på then tijdh, förorsakede wore, at anname och förmåge H: Kong: Maiest: til then Konungzlige högheet, och thetta Rijkes mödesamme Regemente, effter wij wisseligen såge, at han oss och thetta Rijke til tröst, aff Gudh synnerligen tilförordnet och sänd war, ändoch H: Kong: Maiest: sådana Regemente at anname, fast och högt beswäret war.

Doch til thet sidste, vppå menige Sweriges Rijkes Rådz, Ridderskapz, Andelige, Werldzlige, Adels, Ständers, och then menige Mans flijtige och oafflatelige begären och förmaninger, haffuer H: Kong: Maiest: til then Konungzlige regering sigh bewäke latet, och wij, säsom förberört är, samfält och synnerligen, haffue och så, medh all tilbörlig vnderdånigheet, H: Kong: Maiest: hwilken oss Gudh, genom sin synnerlige försyyn tilförordnet haffuer, vndfånget, annamet, och endrechteligen, aff en frij

wilie, vthkåret, waldt, krönt, hyllet och sworit, och så vthi Regementet, öffuer oss och Sweriges Rijke, effter Rijksens gamble och låflig Lagh, Högheet och Regalier, insatt och stadfäst thenne nw regerende Kon: Maiest: til Swerige, Konung Gustaff, til alles wåres naturlige och rätte Konung och Öffrigheet. All then stund wij samfält och synnerligen, sådana Koor och vthwälielse, H: Koug: Maiest: plichtige warit haffue, och H: Kong: Maiest: war och then näste til Cronone, och oss aff Gudh wisseligen, som wij bekenne måtte, tilskicket är, och haffuer sigh så troligen, och faderligen, om wår wälferd och bäste, näst Gudz hielp, wårda latit, thervthöffuer och sitt egit lijff och blodh ospart hafft, och medh gerningerne fulfölgt: Ther til och oss, hoos Gudz reene Euangeliske lärdom, och the helige Sacramenten, Döpelsen och the sanne Christelige Ceremonier och Kyrkieseeder, hållit, och elliest vthi godh fridh, låflige och nyttige Ordninger, Politier, Lagh och Rätt (wåre Frijheter och Priuilegier oförkränckte) regeret, beskyddet och förswaret, och egenom Gudz wälsignelse, och H: K: M:ts försichtigheet, j så måtte, thetta Rijke, och oss alle föreståndet, at ifrå thetta Rijkes förste begynnelse, aff några andre Rijksens Regenter näppeligen så skeedt ware kan: Ther til och wårt Fädhernesland, och alle thes vndersåter, then fattige som then rijke, then rijke som then fattige, medh kärleek, wilie, gunst och nåder, meent och förfordret, och alt hwadh som til thet menige bäste, och besynnerligen hwadh som the fattige haffuer kunnet til gode kommet, beskaffet och fulbordet, och elliest medh Nyie beskattninger, owanlige tunger, eller annet slijkt, icke beswäret. Och vthi een summa, aff ett sådant Konungzligit wäsend och leffuerne är, at wij thervthaff, och aff hans Kong: Maiest:tz försichtige och Christelige Regemente, ett synnerligit, vnderdånigst wälbehagh, nytte och fromme haffue och befinne.

Vthöffuer alt thetta, haffuer och H: Kong: Maiest: lijke såsom en trogen Heerde, then sine fåår, för öffuerwold, flijteligen wachtar, medh swår Konungslig sorg och wedermöde, vppå alles wåre wälferd trachtet och tänckt, och än dagehligen sigh ther om winlegger, ther medh wij, näst Gudz hielp, roligen och fridsamligen leffue, och beskärmede bliffue måtte, och vthi sitt Konungzlige Regemente, sigh icke allenest emoot oss nådeligen och wäl skicket och hållit, vthan och medh alle höge Potentater, Öffrigheter, Regenter och Ständer, som wåre Nåboor och begräntzsede äre, j så måtte, fridligen och Nåborligen hållit, at H: Kong: Maiest: platt ingen, til andre wäger, än hwadh som til fridh, roligheet, wilie, wenskap och gott Nåborskap, måtte tienligit ware, orsaak giffuit haffuer: Så at wij aff sådant wijst, försichtigt och låfligit Konungsligit Regemente, j så måtte, oss wäl befrögde måge, och wisseligen wette, at hwar wij, som tilbörligit är, och wij icke twiffle skole, måtte och så, thetta samme wår Konungz Regemente, försichtigheet, och huru H: Kong: Maiest: sigh hållit haffuer, niute, dhå hade H: K: M: seet sigh så före, och effter tilbörligheet emoot hwar man skicket, at emoot H: Kong: Maiest: och thetta Konungerijke eller oss, platt ingen orsaak til någen förbittring eller owilie, skulle sökt bliffue: Mykit mindre haffue wij oss til thet aller ringeste at förmode, at wij för H: K: M:tz skuld något annet förwente eller vngälle skulle. Ändoch hans Kong: Maiest: tilförrende, och synnerligen vthi sin Konungzlige Regementz tijdh, haffuer och most drage korset, så at hans Maiestet medh mykit swårt bekymber, fahrligheet, anfechtning och efftertrachtende, egenom the Andelige Ständers, och några andre wåre fienders tilskyndan och förorsaken, vthi then ytterste nödh, til lijff och leffuerne warit haffuer: Så haffue wij doch icke alt så beschriffue eller vthtryckie kunnet, huru vnderlige öffuer menniskiors förnufft, Gudz krafft, styrckie, och thens Alz-

mechtiges hand, haffuer H: Kong: Maiest: beskärmet, och skinbarligen för olycke och fördärff warnet och bewaret. Som och härvthaff kommet är, at H: Kon: Maiest: för Gudz ähres förmering, miszbrukernes vthrotning, och til at vprätta inbyrdes kärligheet och eenigheet, och at förekomme yttermeere blodzvthgiutelse och oroligheet, som några aff Bisperne sigh företaget, och sigh sielffue vthaff Rijket förfoget, somme, för thet theres höge Andelige Stånd något förringet bleff, och en part för then sanfärdige Christelige Religions vprättelse skuld, at H: K: M: haffuer, vthan all vthflucht, warit nödd, til at bruke thesse medel, som och H: Kong: Maiest:tz vthschriffuende, något sådant vthi längden förklarer, och förthenskuld, effter alles wåres och the Lärdestes, som vthi heele Rijket wore, rådh, begärelse och flijtige förmaninger, vthgånget är, theregenom wij til Gudz helige ord, och til inbyrdes eendrechtigheet, och godh roligheet (therföre Gudh skee loff) som wij och aff blodzvthgiutelse, fahrligheter, och thetta Rijkes fördärff komne äre och förlossede.

Och effter wij nw vthaff högbemälte Kong: Maiest: til Swerige, och hans Christelige och låflige Regemente, sådane Konungzlig och Fadherlig tilbenäget moodh, wilie och fordring, förnummit haffue, Så äro wij åter twert om igen, effter Gudz befalning, på ähr̃ones och all tilbörligheetz wägna (såsom the tacksamme) skyldige och plichtige vndersåter, som wij (Gudh thes loff) aff thet förstånd äre, och betänckie kunne, at effter then alzmechtige Gudh, oss så nådeligen hört, och oss wår naturlige Öffrigheet giffuit haffuer, at wij och j sådane måtte, thet samme som henne effter Gudz ordning böör, icke ifrå drage skole. Så wele wij och giffue Gudh ähren, för alt sådant, medh tilbörlige tacksäyelser, och wår Öffrigheet, hwadh som henne ägner och böör, som är, troheet, huldskap, skyldig plicht och hörsamheet, theregenom wij och förorsakede warit haffue, at effter then alzmechtige Gudh, wår Ko-

nung och Herre, medh wälsignelser och nåder, som är medh wåre vnge Arffzherskaffter, förseet och begåffuet haffuer, hwilke effter theres ålders skickelse och rättigheet, skole förwente Cronones besittning, och wij för wåre naturlige Öffrigheter, vthi alle måtte, bekenne, them wij och sworet, och som förbemält är, annamet haffue, och them förvthan, platt inge andre Herrer, vthan först och främst Gudh, och thernäst högbemälte Kong: Maiest: til Swerige, och hans Maiestatz Liffzarffsherskaffter haffue, wette eller bekenne: Så kunne och måge wij, hwarken för Gudh eller medh ähren, icke heller medh någen Lagh, skääl eller rätt, plat vthi ingen måtte, vnder hwadh skijn, thet och någen tijdh måtte sökt warda, sådant emootstå, mykit mindre öffuerträde, eller wår förplichtelse och hörsamheet annerstädz hedhan wende, vthan wele och skole, effter Gudz befalning och all tilbörligheet, allenest hoos högbemälte Kong: Maiest: til Swerige, wår naturlige Öffrigheet, och hoos hans Konungzlige Liffzarffzherskaffter altijdh bliffue, och medh Gudz tilhielp thervthöffuer ospart haffue, lijff, blodh och godz, och oss ther ifrå för ingen deel trängie late, såsom oss och på ährones wägna, icke anners står til at göre, eller swarligit ware wil.

Hwar och Konung Christiern wår rätte och naturlige Öffrigheet warit hade, och sigh j så måtte, som en Christen Regent boort hade, effterfölgt Gudz befalning, hållit sin breff, insigler, tilsager, Eedh och obligationer, oss och wårt Fädhernesland, widh Lagh, Rätt och godh Politie beskyddet och beskärmet, och j så måtte sitt ochristelige, tyranniske och okonungzlige leffuerne, med mord och oskyldigt blodzvthgiutelse icke bedriffuit, och så många Frwer, Jungfruer och ährlige Hustruer öffuerlastet, medh flere slijke skadelige beswäringer, som vthi längden förtalde äre, icke tilstadt hade, och ett Konungsligit, Christeligit, gudhfruchtigt och skäligt sinne och moodh, vthi honom befunnet och förmärckt warit hade: dhå hade wij

oss och vthi lijke måtte, såsom ährligit folck, effter all tilbörligheet, wäl wettet ther emoot at hålle och skicke, såsom han och medh grund, och j sanning, oss ingenstädz, eller annerlunde til at skylle haffuer. Men huru wij och alle thette Rijkes Ständer och vndersåter, hans handlinger befunnet haffue, thet bewijses och förklares härvthaff, så at then Alzmechtigeste må sigh theröffuer förbarme, och wele så åter igen, här medh, wår ähre och godhe rychte, för oss och wårt Fädhernesland, til thet krafftigeste förwaret haffue, och theregenom, the samme som sigh vnderstände, at tillegie oss och Sweriges Rijke, at wij så lättferdige och obeståndige ware skulle, och ifrå thet eene Regemente til thet andre falle, här medh swaret och mootsagt haffue. Så warde och vthaff thesse förklaringer, wårt anliggiende meere än öffuerflödeligen förklaret, och wisseligen til at see och bewijse, at oss medh sådane förwijtelser eller pålegninger, meer än wold och orätt skeedt är, och dagheligen skeer.

Så wele wij nw här vppå hwars och eens högheet, wärdigheet, ständ och wäsend, vthaff thesse sanfärdige skedde gerninger, och elliest wår och Sweriges Rijkes höge Rättigheter, och hwar och en alt thetta Christeligen at öffuerwäge och betänckie, hemstält haffue, medh hwadh rättmätig orsaak, eller Arfflig titel, fog eller tilbörligheet, Konung Christiern eller the honom tilkomme, någen Arffordring, Morgongåffue eller annen Rättigheet, såsom doch förmeent och sökt warder, aff högbemälte Kong: Maiest: til Swerige, oss och Sweriges Rijke kan eller må fordret bliffue, och medh hwadh skijn wij skulle eller måtte skyldige achtede warda, at göre oss delachtige medh thet samme, eller någen Rättigheet at inryme, ja mykit mindre, at wij oss, vthi någen försoning, skulle inlate kunne.

Förty wij och Sweriges Rijke, haffue vthi thesse saker, medh beståndig grund och förklaring, nw regerende Kon: Maiest:tz til Swerige, wår Allernådigeste Herres, och

thetta Rijkes och Regements sanfärdige oskuld och höge rättigheet, bewijset.

Så haffuer nw Konung Christiern sin tilgång och begynnelse öffuer thetta Rijket, vthan all Rättigheet eller tilbörlig Titel, sigh företaget, och vthan rätt eller skääl sigh sielff inträngt.

Ther til och så, är Kooret och Wahlet, hwarken aff hans Förfädre eller honom, vthi någen måtte, som thesse och the sanfärdige skedde gerninger förmäle, förvthan inträngsel, någen reese lagligen eller ordentligen skedde.

Så skedde och sådane öffuerfalninger, öffuer thetta Konungerijke Swerige allenest j then mening, at förträngie wårt Fädhernesland platt ifrå Crone, Högheet och sine Frijheter, doch för inge bewijslige orsaker, vthan sådant genom föresatt wold och argheet fulfölgt.

Alle tilsager, obligationer och beseglinger, som Rijket altijdh aff förbemälte Konung Christiern, och några hans Förfäder haffua skedde warit, äre thetta Rijke och oss platt intet håldne wordne.

Och ändoch samme Konung Christierns förplichtelser och obligationer, hwilke han medh thet högwärdige Sacramente stadfäste, inhölle, at han wille och skulle, som en Konung boorde, thetta Rijke, för wold, ofridh och tyrannij beskyddet och beskärmet haffue, så skickede han sigh doch j the saker, icke som en smorder Konung, vthan som then argeste Tyran, och medh sådane tyranniske gerninger, at näppeligen j the Hedniske, heller än j the Christne Historier, något gruffueligere raserij kan skeedt eller befunnet warda.

Och all then stund een Öffrigheet, til Gudz ähre, the fromme och gode til beskydden, och the onde til straff jw förordnet är, och at vnder sådane förordnede Regenter, vndersåterne vthi godh frijdh och wälferd, skole och måge håldne warda, så befinner sigh doch intet aff thetta medh thenne Konung Christiern, vthan j then stadh haffuer

han tyranniseret, oskyldigt blodh vthgutit, röffuet, mördt, och alt thet som til Rijksens ytterste fördärff och ödeläggelse komme måtte, bedriffuit.

Wij kunne och, vthaff sådane gerninger, icke achte Konung Christiern för någen förordnet Öffrigheet, Förty wij haffue icke til thet ringeste kunnet befinne j honom, någen nåde, kärligheet eller tilbenägenheet, som han oss och thetta Rijke, genom sine höge tilsäyelser, breff och insigler loffuet hade, och plichtig war, eller elliest honom ware aff något Konungzligit eller Gudhfruchtigt leffuerne och wandel, effter han doch j ingen måtte, thet han på Gudz befalningz och sitt ämbetes wägna skyldig war, oss bewijst eller hållit haffuer.

Oss haffuer och vnder samme Konung Christiern, Sweriges Rijkes Frijheet och Priuilegier, öffuer hans tilsager, ifråtagne warit, Lagh och Rätt nederlagd, och ett Barbariskt, morderiskt Regemente igen vpkommit, vthi hwilket Guddomelige stadgar och all Rätt vndertryckte och tilbakesatte äre, och alt hwadh som j hans föresatte, tyranniske sinne och moodh instigit war, måtte altsammens ware rätt, och j så måtte wille han platt förandre och förträngie thette gamle och låflige Konungerijke, som medh sådane Christelige Lagh och Ordinantier förseedt warit haffuer, aldeles til een wild och oskickelig Barbarij, ifrå ährlig wandel, och alle gode seeder, och ifrå Lagh och Rätt aldeles at förtryckie, och förthenskuld war thet Konung Christierns störste orsaak, hwarföre han vnderstodh sigh, så aldeles at vthrote menige Ridderskapet, Adelen och the ypperste Ständer, hwilket han sigh och betyckie lät, the bäste och beqwemligeste medel ther til wara skulle. Men hwar wij skole åter här emoot twert om igen (som tilbörligit är) wår närwarende Konungz och Herres tilbörlige och rättmätige tilkommelse, och thenne Konung Gustaffs Regemente medh Konung Christierns förlijke, och hwem thet samme sedhan, medh opartijske ögon

see wil, så är then rätte ordning lätteligen til at fata, Förty til thet förste, så är thenne nw regerende Kong: Maiest: til Swerige, som förberört är, aff Byrden, Stammen och Linien aff thet Konungzlige slechte, then näste, som til thetta Rijke och Crone rätt haffuer, och så aff Konungzligit blodh, som förbemält är, vthsprungen.

Kong: Maiest: til Swerige haffuer och emoot Konung Christierns wold, samme feigde och bedreffne Tyrannij, sigh medh ordentlig Titel, tilbörligheet och rättigheet, och icke som en främmende och inträngd Öffrigheet, thetta Sweriges Rijkes förlosning sigh antagit.

Kong: Maiest: til Swerige haffuer och j sådane tyranniske och morderiske öffuergångne Konung Christierns bedröffuelser och nödtrång, på sitt Fädherneslandz wägna, sådane hielp och förlosning oss skyldig, och för then kärleek skuld, han ther til hade, förbunden warit.

Så haffuer och Kong: Maiest: til Swerige seedt, som föreschriffuit står, huru Konung Christiern lät H: Kong: Maiest:tz Herr fadher, Frw modher, syster, och flere hans Maiestatz blodzförwanter, och the ypperste j Rijket, skamligen och vthan skuld, medh wold, vthan Lagh och Rätt, rätte, ihielswälte, och en part aff them tree dagher ther effter, vppå nytt vthföre och vpbränne, som han och wijdere ther effter stodh, at heele Ridderskapet, Adelen, och hans Kong: Maiest: sielff, för ingen annen orsaak skuld, måtte vthrotede bliffue, och om halsen komme, vthan som föreschriffuit står, at egenom sådane wäger, Rijket theste oförhinderligere, til ett grofft Barbarij bliffua måtte, Vthaff thesse orsaker haffuer Kong: Maiest: til Swerige, til sitt Fädherneslandz förlosning, och förthenskuld, at H: Kong: Maiest: måtte icke lijke så fare som andre flere vndersåteres kött och blodh foor, the ther en part så affslachtet, och somme ihielslagne och vpbrände wore, jw hafft nogh öffuerflödigh fog, orsaak och rätt, til at bruke thesse medel, och besynnerligen at beskärme och förware

sin egen Konungzlige person, för sådane fahrligheter, som H: Kong: Maiest: förestode.

Ther til så haffuer H: Kong: Maiest: och vthi thetta Rijke, Gudz helighe nampn och ähre, thet är hans helighe ord, som oss salige göre, medh alle Christelige och gode Kyrkieseeder, vprättet, hwilket icke tilförrende, här hoos oss, så warit haffuer, och förmedelst Gudz tillåtelse, til thenne tijdh, som och än nw, thet samme så tilstådt och widh macht hållit haffuer.

Hans Kong: Maiest: haffuer och hulpit oss och thetta wårt Fädhernesland, ifrå förbemälte Tyrannij, blodhtorstigheet, vthösning, jämmer och älendigheet, och kommet oss åter igen, til fridh och roligheet, godhe ordninger, wåre Frijheter och Rättigheter, och een fruchtbarlich Politie, och ther hoos hållit oss widh Lagh och Rätt, låfligen och wäl föreståndet, regeret, och til thenne tijdh oss ther widh beskyddet och beskärmet.

Wij haffue och, som offte tilförrende klarligen berört är, H: Maiest: såsom wår rätte naturlige Öffrigheet, aff en frij wilie, och medh högste bidiende, förr än wij H: Kong: Maiest: ther til bewäke kunde, för wår rätte Herre och Konung annamet, vthwaldt, hyllet, sworit, krönt och stadfäst, alt ordentligen, och effter thetta Rijkes gamble Lagh och sedwaner, om hwilkit wij H: K: M: här medh vppenbarligit witnesbyrd giffue wele.

Wij och Sweriges Rijkes vndersåter, äre och genom H: Kong: Maiest: til wåre och oss ifråtagne, och aff Konung Christiern, medh wold och orätt affträngde godz och håffuor, hwar och en, som han haffuer hafft rätt til, vthan alt wederlag, åter igen restituerede och tilkompne, och haffue så theres ränter och rättigheter, alt sedhan oss sielffue til gode och gagn nutit, bruket och behållit.

Vthi een Summa, så kunne wij jw icke wette, hwadh som en högh Potentat eller Regent meere göre skulle, Förty alt sådant är oss til öffuerflödh, aff wår Konung

och Herre bewijset. Så haffuer och H: Kong: Maiest: titt och offte, vthi then aller fahrligeste och förskräckeligeste vmsorg, ja meere än schriffues och säyes kan, sigh effter all förmögenheet, för alles wåres och wårt Rijkes wälferd, och förlosningz skuld, vthsatt och wåget. Men j sanning at säye, så haffuer H: Kong: Maiest: vthi thetta, såsom några wrångwijse och arge menniskior H: Kong: Maiest: medh wold och ogrund (thet wij för Gudh och all werlden betyge wele och kunne) gerne tilleggie wele, sin egen nytte icke sökt, vthan allenest Gudz ähre, och wår förlosning meent, och än nw dagheligen fadherligen mener, hwilket och the daghelige Konungzlige wärck och gerninger, emoot oss och thetta Rijke nogh bewijse. Och effter alt sådant kunnigt oeh vppenbart är, och wij thetta, på ährones och all tilbörligheetz wägna, bekenne skole och wele, så wele wij åter här emoot, och twert om igen, effter Gudz budh, och all rättwijsheetz wägna, högbemälte Kong: Maiest: til Swerige Konung Gustaff och hans Maiest:tz Arffuinger, stadeligen, och icke Konung Christiern, hans Arffuinger, eller någen annen, för wår rätte Konung och Arffherre bekenne, Och wele j så måtte, thenne wår tilbörlige Öffrigheet, Konung Gustaff, förmedelst Gudz tilhielp, hwadh som henne böör, och wij plichtige äre, såsom är troheet, hörsamheet ech beredwillig vnderdånigheet göre och bewijse, och hoos henne vpsättie alles wåres lijff, godz och blodh.

Och wele wij nw här medh allom och hwar och en Christeligen til at öffuerwäge heemstält haffue thesse föreschreffne begge Regementer, emoot hwart annet at förlijke, och om wij vthaff förbemälte orsaker, icke medh rätt och större tilbörligheot, then samme hörige och lydige ware skole, hwilken wij medh Gudh och ähren, och på Eedz och plichts wägna, skyldige äre, såsom een sådane wår naturlige Öffrigheet, som oss medh sitt lijff, leffuerne, godz och blodh, vthaff Tyrannij, ochristeligit blodzvth-

giutelse, och wårt Fädherneslandz ewige tienst, träldom och förtryckelse, som för ögon wore, förlosset haffuer, hoos Gudz helige ord behållit, låfligen och wäl medh Lagadommer och Rättwijse föreståndit, vthi fridh och hoos wåre Rättigheter beskärmet, som han och elliest, aff ett Gudhfruchtigt och Konungzligit moodh och mening är, medh ett berömligit leffuerne, gode Exempler, och alle Konungzlige dygder, wijsheet och förstånd rijkeligen begåffuet: än at wij en sådane, som then Konung Christiern är, hwilken ther til platt ingen rättigheet haffuer, som och oss och wårt Fädhernesland, platt at fördärffue tilsinnes war, och så gruffueligen medh thet oskyldige blodh rasade, och vthi många andre måtter tyranniserede, anname, eller elliest vthi någen måtte, beskattninger giffue, eller förfordring göre skole, och medh hwadh tilbörligheet eller ähre, oss eller wårt Fädhernesland sådant wille stå til at göre.

Och wele wij nw yttermere stället in til then alzmechtige Gudh, som och wäl bewijsligit är, at wår Allernådigeste Herre, wij och wårt Fädhernesland, the dagher H: Kong: Maiest: regeret haffuer, och j alle wåre lijffzdager, och elliest, jw icke anners begeret och sökt haffue, vthan at hwar och en hoos sitt egit, roligen bliffue måtte. Thet kan och eller må H: Kong: Maiest: icke heller än oss, medh någen fog vppålagt warda, at wij någens wälferd effterstådt haffue, eller något thet begäret, thervthaff oenigheet eller ofridh wäxe måtte, så wele wij och än nw ogerne anners förståndne warda, eller vppå wåre sijde, til thet, hwar egenom orsaak, til skade eller fördärff giffues måtte, nödige medh wårt wetskap, vthi thet ringeste, tilskyndan göre, vthan hwar som hälst wij haffue kunnet styrkie, och förmeere frid och roligheet, ther til haffuer, til thenne dagh, på högbemälte Kong: Maiest:tz och wårt Fädherneslandz wägna, intet feel warit, ey heller feeles skal.

Hwad och elliest, vthi tilbörlige wäger, Kong: Maiest: til Swerige för sigh, medh hans förwanter och wenner, så mykit som tilbörligit och oförwijteligit är (thesse skedde gerninger oansedde) andre bewijse och til wilie ware kan, thet samme wette wij icke anners, än vthan twiffuel til alt gott, och j oskadelige wäger skal befunnet warda, ändoch wäl sant är, at H: K: M: vthi mångehande måtte, mindre än medh någen sanning, fast sielsind, vthförd bliffuer, at H: Kong: Maiest: aff ett sådant oredeligt sinne och moodh ware skulle, at hans Maiestet all wenskap nästen vthslå skulle, och allenest ware benägen, at skynde och åstad komme oroligheet, ofridh, och vpwäckie eller hijsse then ene part emoot then andre, och thet ene Ståndet emoot thet andre, medh flere sådane förförelser, alt j then mening, at göre H: Kon: Maiest: then ganske werld affsinnig och fiend, hwarvthöffuer H: Kong: Maiest: doch meer än wold och orätt skeer, såsom H: Kong: Maiest: thet samme och så, vthi sitt egit Tryck, något wijdere städtligere och klarligere haffuer vthgå låtet och bewijst, ther hedhan wij och så thet samme wele här medh wijdere refereret haffue.

Men så mykit Konung Christierns tiltaal belanger, twiffler oss intet, at vthaff thenne långe berättelse och bewijsning, nogsambligen til förnimmendes är, hwarföre och vthaff hwadh wichtige, rättmätige och oförwijtelige orsaker, wij platt intet tiltaal, vnder hwadh skijn thet helst måtte föregiffuit eller betänckt warda, förbemälte Konung Christiern eller någen annen, på hans wägna, til thetta Konungerijke Swerige, platt vthi ingen måtte, eller j thet aller ringeste tilstå eller städie wele. Så haffuer och samme Konung Christiern, hwarken på Gudz, eller någen Rättz eller tilbörlighetz wägna, något fog eller tiltaal ther til, icke heller haffue kan. Och vthaff thesse begrundede, städtlige och beständige orsaker, contestere eller vthsäye wij vppenbarligen, och på thet aller krafftigeste och en-

drechteligen, at wij vthöffuer sådana sanfärdige förklaringer och wåre rättigheter, förbemälte Konung Christiern, och the honom tilkomme, platt intet sådant tilstå wele eller kunne, thet kan oss och medh ingen rätt vppålagt warda, mykit mindre kunne wij någen Rättigheet honom eller them inryme, eller någen Brudskatt, försoning eller beskattning vthgöre, wij äre och i så måtte til sinnes (som wij thet och icke plichtige äre) thet samme aldeles oförkränckt at göre. Förty ther hwar och en Christrogen wille doch, som förberört är, betänckie, huru thet oss medh ähren anstå och förswarligit wara wille, at wij skulle träde ifrå wår naturlige Konung och Herre, hwilkens Maiestet och hans Liffzarffherrer wij loffuet och sworit haffue, och vthgöre the främmende, som ingen rättigheet ther til haffue, någen Beskattning, Tribut eller försoning, effter wij doch til thenne tijdh högbemälte Kong: Maiest: som wår rätte Öffrigheet är, intet wijdere sielffue, än hwad som wij aff ålder wane äre, och Cronones vpbyrd wara pläger, vthgiordt elter beskattet haffue: Ther til och, om hwar och en öffuerwäge wille, huru thet kunde ware wårt Fädhernesland tilgörende, synnerligen effter wij och wåre Föräldrer äre genom Konung Christiern, thetta Rijkes och alles wåres högste förmögenheter, ägedeler och barskaffter beröffuede och qwitte wordne, och han haffuer j så måtte oss alle vthi slijk oförwinnelig och ewig skade och fördärff infört, än nw för alt sådant någen skatt eller försoning honom göre. Förty, som förbemält är, så är jw, vthan orsaak, så ochristeligen medh wårt Fädhernesland aff Konung Christiern handlet och omgångit, at hwar wij sådant, j sådane måtte, som thet Tyrannij på wåre Föräldrer, Schlecht och Wenner skeedt är, så slät lijde skulle, Ja och än thervthöffuer och för sådant medh Brudskatt eller andre Beskattninger, tacksamme wara, så måtte dhå alt ährligit folck tage ther aff orsaak, och oss för omanligit folck, ja Qwins personer eller Mödrer til-

börligen misstänckie, och at wij ifrå naturen platt affsöndrede wara skole.

Så kunne wij och icke wette, medh hwadh fog, Konung Christiern eller hans Förwanter sådant fordra måge, Förty Konung Christiern haffuer aff begynnelsen, som föreschriffuit står, emoot thetta wårt Fädhernesland, såsom then, ther til ingen rätt hafft haffuer, som är medh wold och wälde at thet vndertryckie, sigh företaget, hållit hwarken breff eller insigler, och sielff förwärcket Regementet, och sigh ther ifrå skilt, Skulle thet och nw hans Arffuinger tilkomme, eller förfallet bliffue? så hade the äffuen then samme Rätt. Så äre the och vthi Sweriges Rijke, hwarken födde, borne eller annamede, Som och wårt Fädherneslandz Koor och Wahl försträcker sigh icke ther hedhan, at Fröker eller Qwinköns personer, vthi sådane Arffligh förening, skulle delachtige bliffue. Och om än fast Konung Christierns förschriffning, skulle j then måtten följgt warda, så haffuer hon doch hwarken krafft eller anseende, vthan är aldeles om intet, Förty thet wille jw icke wara Konung Christiern tilbörligit, någen at förschriffue Sweriges Rijke, som honom icke tilhörde, Ther til så haffuer och Sweriges Rijke, medh thes Ständer eller vndersåter, aff sådane förschriffning platt intet wettet, och henne hwarken hördt, bewilliget, annamet eller förseglet. Therföre (som nw offte sagt är) bliffue wij som ståndachtige, ährligt vprichtigt folck, effter Gudz försyyn och befalning, hoos wår naturlige infödde Konung, och hans Maiestatz vnge Liffzarffherrer, och förhoppes til Gudh, at medh ähre, rätt och tilbörligheet, må eller kan thet samme oss plat vthi ingen måtte annorlunde än som rätt är, at wij skyldige och plichtige äre, som och wår ähre och redeligheet lijkmätigt är, vthtydt warda, eller och för thenne orsaak, emoot högbemälte Kong: Maiest: til Swerige, oss och wårt Fädhernesland, vthi andre wäger, några anseende och begrundede orsaker, måge eller skole sökte

warda, hwilket wij oss och försee wele. Hwadh och elliest högbemälte Kong: Maiest: til Swerige, och wij samme Arffuinger och theres Förwante skylskap (thesse saker förvthan) til ähre, wenskap och godh wilie göre kunne, och elliest vthi oförwijtelige wäger, medh thet bäste, til wilie och wenskap ware måtte, sådant warder H: Kong: Maiest: (thetta oanseedt) vthan twiffuel för sin Konungzlige person, icke afflåtendes, såsom och wij för wåre personer, effter tilbörligheet, ther til öffuerbödige äre, och vthi ingen måtte wele feele late, som förbemält är.

Hwar och til äffuentyrs så skee måtte, at wår tilbörlig Öffrigheet, högbemälte Kong: Maiest: til Swerige, wårt Fädhernesland, och wij thesse förklaringer och wår höge rätt och obråtzligheet ingelunde niute kunne, vthan at emoot oss, vthan all fog eller rätt skulle jw ändeligen medh gerningerne orsaker företagne och sökte warda, och vthi så måtte någen sigh vnderstå wille, at beweke emoot oss medh ilfundigheet och dichtede ord och taal, några aff the höge Ständer, Wärdigheter och Conditioner, så at wårt Fädhernesland emoot Gudh och all tilbörligheet, och förvthan alle orsaker måtte j mångehande måtte theregenom efftertrachtet bliffua: Så wele på högb:te Kong: Maiest:tz til Swerige, och hans Maiest:tz vnge Liffzarffherrers, wåre ordentlige Öffrigheters, och alles wåres och wårt Fädherneslandz wägna, wij oss, til alle höge och Christelige Potentater, Chur, Förster, och thes helige Romerske Rijkes j then Tydske och andre flere Nationer, Ständer och almenneligen, försee och aldeles förtröste, och intet twifle, at hwar the til thet nådeligeste, wenligen och flijteligen, wåre sanfärdige Rättigheter, orsaker, och rättmätige beständige förklaringer öffuerwäge wele, warde the emoot H: K: M: och Sweriges Rijke j sådane saker, vthi ingen måtte, them til hielp eller bijståndt sigh beweke, öffuertale eller förmåge late, vthan såsom Christelige höge Öfferigheter, Potentater och låflige Churförste

Förster och ährlige Ständer vthöffuer thet ochristelige och ynckelige Tyrannij, såsom thet j längden förmält, och wårt Fädernesland öffuergångit är, medlidige ware wele, och sigh til hiertet gå late. Och hwar så skee kunde, at här emoot, vnder hwadh skijn, thet och hälst skee måtte, någen, thesse wåre sanfärdige förklaringer, hemeligen eller vppenbarligen anröre wille, som doch medh grund och i sanning icke skee kon, at j wele then samme platt ingen loffue tilställe, vthan thesse wåre sanfärdige och beständige vnderwijsninger, vthi theres begrundede wärde, til samme sakers rätte berättelse, anname och behålle, och annet hwadh ther emoot kan infördt eller sagt bliffue, ingen troo eller stadh giffue. Förty at alt sådant som nw berört och vthtryckt är, skal och vthi sådane måtte, stadeligen bewijst warda, som wij och eder alle sammens, effter hwars och ens wärdigheet, Ståndh, Ähre och Conditioner, vppå thet aller vnderdåneligeste, flitigeste och wenligeste bedhit, och här medh förmanet haffue wele, och än mykit meere, om så skee kunde, at här vthöffuer måtte til äffuentyrs, emoot wårt Fädernesland, thet wij oss doch icke försee, något fientligit företaget warda, at j och hwar och en, wille sådant, j then bäste måtte, vthi edhre Konungerijker, Chur och Förstendömer, Land, Herschaffter, Städer och ämbeter icke tilstädie, vthan förhindre och affwärie, Såsom och her emoot Högbemelte Kong: Maiest: til Swerige wår Allernådigeste Herre, medh hwars och ens Högheet, wärdigheet och wäsend, vthi lijke och större måtte, medh all wenskap, godwilligheet, gunst och nåde, och alt gott förtiene, förskylle och betänckiendes warder, och wij för wåre personer, och wårt menige Fädhernesland, och alle Sweriges Rijkes inbyggiere, wele och sådant ganske tienstachteligen, flijteligen, wälwilleligen, wenligen, och medh alt gott förtiene och förskylle, willige, öffuerbödige och benägne befundne warde. Thetta är skeedt och giffuit, vthi thenne almennelige Rijksdag, som vppå S. Pauli dagh

Conuersionis, ther alle Rijksens Rådh, Ridderskap och menige Ständer, Andelige och Werldzlige församblede wore vthi Strengnäs, Åhr effter Gudz byrd, Twsende, Femhundrede, Fyretiyo på thet Siwende.

Strengnäs den 27 Januari.

Till bergsmännen vid Godegårds berg, att de, som ej vilja hålla bergsbruket vid makt, må flytta derifrån.

Riks-Registr. 1547, fol. 27 v.

Till Kon:ge Ma:ttz Vndersåther wed Gådebergxbärgh, att the som ecke welle hålle ther Bergxbruckningen wedh macht, motte flyttie sigh tedhen. Datum Strengnes 27. Ianuarij. 47.

Wår gunst etc. Oss är tilkenne giffwidt, trogne vndersåter, att brukninghen ther wijd Gådebergxberg bliffuer mycket tilbake, och aff edher en part nu mere förhindret och försumedt, än till förende skee plägede, och edert eigit gangn ware kunde etc: Så synes oss, att huicken som ther widt samme förbe:de bärg, bygge, och boo will, skal och holle Bärgxbrukningen wppe wijd macth, som thet medt rätte bör att ware, heller flytie sich dädhen, Så att tijt noghre andhre gode män i then staden ighen kome kunde, som wilde och kunde hålle bergxbrukninghen wijdt macht etc, Ther till i ännw förtänckte ware skole etc.

Strengnäs den 27 Januarii.

Till fogden Peder Kart om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 28.

Till Peder Kartt, att Kon:ge Mat:t förundrar hwij han ecke schriffwer Kong:ge Ma:t till vm alle Legenheeter. Tesligist vm Nils Mwnck, och her Niels i Hwalstada att han en nw schriffwer Kon:ge Ma:tt till etc: Datum Strängnes 27. Ianuarij. Anno etc 47.

Teg fortenker wäll Peder Kartt, att wij befalte tich atthw skwlle schriffwa oss till medt thet förste, huru thet segh vm alle saker och lägligheeter begiffuet haffwer I then Niels Mwncks befalningh, besynnerlighen hurw samme Niels Mwnck segh skicket haffuer: Tesligest hurw saken haffuer seg medt then her Nielss i Hwalstadha, eller hwarföre han icke fforskickes hijt vp, som sagt war, effther wij ingelunde wele haffwe honum j then Landzenden ther nidhre etc: Så forundrer oss atthw så ringe achter wår beffalningh eller hwadh wij befale tegh i så motte, Och wele att tw ännw ther till fortencht ware skall, Och elliest om alle andhre lägenheter, ther macht på ligger, oss medt thet förste förstå lathe, Weetendes tich her effter rätte.

Strengnäs den 27 Januarii.

Till Jöran Arvidsson (fogde i Vadsbo?), svar på ett hans bref.

Riks-Registr. 1547, fol. 28 v.

Till Jören Arffwidzsson ett swar om thet breff som han hade hijt schriffuit, nemplig att han inge wiss besked foor på sitt wärff, för än han sielff till stedes komma kan, etc. Datum Strängnes 27. Ianuarij: Anno etc: 1547.

Wij haffue ffornummet aff thin schrijffwelsse Jören ath thw medt almoghen ther j Häredet handlet haffwer, Så är oss ecke sådant obehageligit etc: Män dhet thw schriffuer och begercr på menige Heredetz wegna, atth wij i thetta årr wille vnne then wår fodring för 2 öre på hästen, Så kunne wij föge sware ther till etc. Wij hade och heller förmott oss, atthw vm andre wordende saker och ärender, ther mere macht vppå ligger, medt them handle schulle, och lathet thöm sijelffwe forhandle theris saker, kunne och inthet synnerlighet mere medel her vdinnan göre medt them, än medt andre wåre vndersåter her i Rijket, effther wij ingen större wälwilligheet haffue aff thöm förnummit än aff nogre andre etc:

Vm the andre ärender thw berörer kwnne wij på thenne tijdt for monge andre Rijkisens anliggiende ärender skuld föge sware tijl för än tw sielff framdelis hijt till oss kommendis warder, Ther thw tich weet effter rätte.

Strengnäs den 27 Januarii.

Bref för Jöns Andersson i Sätra i Hille s:n, Gestrikland, att han får uppodla en ödemark.

Riks-Registr. 1547, fol. 29.

Till Iöns Andersson i Sätre i Hijlle Sockn etc:
Datum Strengnes 27. Ianuarij Anno etc 1547.

Wij Gustaff etc: Göre witterligit atth effther thenne wor vndersåte Iöns Andersson i Sättre i Hille Sockn och Gestringelandt, haffwer oss tilkenne giffwidt vm en Ödess marck som hann på en almenningz skog j för:ne Gestringelandt emellen för:ne Sättre och gäffle wprydie och vptaga will etc: Så på thet sådanne vnyttug skog motthe affhwggen, Och Cronones reente medt gåde wälbesitne hemman forbetredt bliffua, haffue wij gunsteligen vnth och effthertathet, Såm wij och nw medt thetta Wårt öpne breff vnne och effthertathe, att han frij och obehijndret mhå wptaga och wpbyggie samme ödes marck, Och ther blijffwa besetten, och sedhen göre oss och Crononne aff samme hemmen årlige rente och rettighett effther som Wår Befalningzman ther i landet och heredtzhöffdingen medt nogre ther tijll nempde owildä män affseije och leggie kwnne, thet samme Ödes hemman kan göre lijke och skäl före, dog så att samme hemman icke heller nogre gamble ödesbyer anthen tijll Åäcker, Ængh, Fiskewatnn, eller annen deell tijll meens eller förfongh byggies skall etc. Huilcket wij haffue wore befalningxmän och alle andre som för wore schuldt wele och skole göre och lathe tilkenne [giffwit] att the sich her effther rätte weete.

(Strengnäs den 27 Januarii?)

Privilegiibref för Lidköpings borgare på seglation till vissa hamnar.

Riks-Registr. 1547, fol. 29 v.

Öpeth breff för Lideköpungz Borghare att the måghe ffare vdj nägre hampner, som äre Knwseesundt, Thesligiste på Dal i Wermelandt och Wadtzbo, och söke thär theris neringh, Doch ecke vtöffuer kon;ge Ma:ttz [Mandatz] innehold, Item att ware frij för thullen vdi Löd[öse] Item att wpköpe Oxar i then Landtzendhen etc:

Wij Gustaff etc. Göre witterlighit atth thesse wåre vndersåter och menigheten i wår Stadt Lijdeköpung, i Wcstergöttlandt, haffwe oss bereth vm noghre Hampner, både på Dal i Wermelandt och Wadtzbo, besynnerlighen i Knwsesundt och annerstedtz ther vth medt Landet, som thöm beläglige äre, och the [för] theris nering och berning gerne besökie wele, och ther handle och wandle medt Rijkesens vnde[r]såther, bytendes sich till Jern hwdher skin fijsk och andre warur som ther falle plägee, Och ther hoss begerett wårt gunstige förloff, att the samme hampner her effther frije och obehindrede brwke och besökie måge. Hwilcket wij them och så aff synnerlige gunst och nåde vnth och efftherlathet haffue. Dog så ath the skäligen och effther Landtzens lägenhet och icke emott wårt bescreffne mandat medt hwar annen handle och wandle schole, etc.

Wij haffwe och szå aff samme gunst och nåde fordraget och giffwidt som wij och nw her medt fordrage och geffwe för:ne Lijdeköpungz Borgere och som segle plege, Twllen qwit och frij, som the her till vdj wår Stadt Nylödöse geffue plege, wtaff alle theris köpmandtzwarer som the vthrikes och in ighen före pläge, etc.

Tesligist haffwe wij och gunstelighen vnt och effther-lathet atth the måge frij och vbehindret köpe så många Oxar som the formöge och kwnne åstedt komme för peninger eller andre warer, så wäl på Dal som annerstedtz ther i Landhet. Doch medt så skäll att the inghen städtz her aff Landet nogre Oxar driffwe, elle[r] före schole, vthan här inrijkis att handle och bespijse wåre och Cronones bergh och Köpstäder medt them som gamble sedwane tijlförende warit haffuer. Och effther som Köpet på Oxerne ther nedre i Landet nw satt och lywsth är, etc. Hwilcket wij geffwe wore fougther Befalningxmän och alle andre tijlkenne, som för wåre schuldt wele och schole göre [och lathe tilkenne att the icke göre] för:ne Lijdeköpungz Borgere emott thesse för:ne artickler, noget hinder, platz eller förfong etc. Ther the seg effter rätte måge, etc.

Strengnäs den 29 Januarii.

Till Germund Svensson i Kalmar, om aflöningen till Karl Humpe och hans rote, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 30 v.

Till Germundt Swensson att han lather Karl Humpe och hans Rote medt honum fo(!) so monge marck ortuger som the her till vdj Danske marck tall tijll Löön aff Hans N: Kon:ge Ma:tt hafft haffwe etc. Datum Strengnes 29 Ianuarij: Anno etc. 47.

Wår gunst tijlfforende etc. Är wår wilie Germundt, ath effther thenne Karl Hwmpe och hans Rote medt honum, lathe sich j noghen motte besynnerlighen wälwillelighe befijnne emoth oss och Rijket mere än thet andre nyss antagne folck göre, etc. Dherföre motthw lathe geffue honum så och the andre som medt honum j rote äre, så monge marck ortuger, som the her till vdj Danske

marck taall, tijll lön aff ossz hafft haffwa, Sammelunde äre wij och beretthet ath Anders Scriffwer wår Fougte i Möre haffuer kräfft vtaff en bonde benempd Gunne Håkonnsson nogre gamble stedzleören, hwilcke han reedhe wttfest hade i Olaff Törnes tijdt, etc. Så haffue wij gunsteligen skenckt och fordraghet honnwm samme gamble stedtzl[e]ören. Tesligist tijlstunder och framdelis att thenne Karl Hwmpes fader och hann tesligest, schole och geffue theris Stedtzleören. Så haffwe wij och benådet och fördraget thöm, att the och j thenne ene rese ther före frije och vkraffde bliffue schole. Ther rette tig effther.

Strengnås den 29 Januarii.

Till hr Larentz Thorkilsson, om förhandlingar med bergsmännen om kopparen.

Riks-Registr. 1547, fol. 31.

Till Her Larentz Thorchilsson, ett swar om then Kopper han schreff om Datum Strengnes 29 Ianuarij: Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Som thw schriffwer och gijffwer tilkänne Larentz, om then kopper ther wppe wijdt Bergit inkåmmen är. Tesligiste huru thet är förhandlet wårdet medt Bergsmä[nne]rne som en heel fierdingh haffwe, etc. Så är thet ossz ecke obehageligit, Män thet thw begärer wår wilie weete, hwart thw samme kopper skalt komme lathe, Så wele wij atth thw ingelunde skalt beswäre eller ffortunge them ther wppe medt förninger vdj så motte, Alleneste hwadt som skee kunde, medt tijende och affradzkopperen, at the then lotthe komme til Westerårs, män then köpe koppere, thw schriffuer om må tu lathe så förhandlet som skäll kunde ware, so at the motthe noget få för theris omaak, som honnom wtfördhe. Ther tu tich effter rätte weet.

Strengnäs den 29 Januarii.

Privilegiibref för borgarene i Jönköping, i afseende på deras oxhandel.

Riks-Registr. 1547, fol. 31 v.

Öpeth Breff för Jeneköpwngz Borghare, att the måghe i Wästergöttlandt, Smolandt och flere stedtz, [vpköpe] Oxar, och före thöm tijll berget, och annerstedtz her inrikis. Doch ecke wtöffwer Kon:ge Ma:ttz mandat, Datum Strengnes 29 Ianuarij: Anno etc 47.

Wij Gustaff medt Gudtz nåde etc. Göre wetterligit, att Wij aff wår synnerlige gunst och nåde haffwe vnndt och effterlatidh, szåm Wij och nw medt thette wårt öpne breff, vnne och efftherlathe wåre trogne vndersåter och Borgare vdj wår köpstad Iönecöping, att fare obehindrede åt Westergöthelandt, Smolandt och flere städtz, och köpe ther the meste Oxer the förmåghe, och till köps bekomme kunne etc. Doch så att the samme Oxer lickuel sijdhen inghän annerstädtz drijffwe eller sälije skole, vthan her inrikis, anten wid wåre och Cronones berg, vdi wåre Köpstädher eller annerstedtz, ehwar thet hälst ware kundhe, her i Rijkith, och för thet köp som lijdeligit wåre, och vdj samme Köpstädher, eller bergh, sådhanne oxar lyste och satte ware kunne etc. Hwilckit wij gijffwe wore Fougter och befalningxmän Thesligiste alle andhre som för wåre skuld wele och schole göre och lathe, tilkänne, att the wethe sich här effter rätte, icke görendes för:ne Iönecöpingx borgere her emott nogit hinder eller forfongh. Ther sich hwar och en effther rätte haffwer.

Strengnäs den 29 Januarii.

Till Lasse Svensson (skrifvare i Lödöse?), om allmogens på Dal ansökan, att få idka handel på Norige.

Riks-Registr. 1547, fol. 32.

Till Lasse Swenson Datum Strengnes 29 Ianuarij Anno etc. 1547.

Vår gunst etc. Weet Lasse Swenson, att then menige man på Daal haffwe haffth theris sendebwd her hoss oss, och beclaghet theris trong och brist att thöm ecke wäl mögeligit är att hempthe alle theris nottorffther i Lödösse eller the andre städer ther i Westergöthelandt, som är saltth fijsk och annedt slickt för then longe och ondhe wägh skwldh som the haffue till thesse inlendtzske städher, Och haffwe förthenskuld begäradht wår gunstighe wilie oc tillatelsse, att the motte medt then deel the kunne affstede komme, som är Iärn Smör och Ost, sälie in till the nästhe Norske städer, ther atth hempthe theris nottorffther etc. Ther opå haffue Wij giffwidt them sådhane swar, att effther sådanne lägligheet medt then Landtzänden på färde är, medt then longe och åndhe wäg till thesse inrikes städer, haffwe wij effterlatidht och tilgode vndt att samme Dalbor måghe och schole medt Smör och Ost effther måtteligheet So och Iärn szå mykit the kunne ostad [komme], sökie in til the Nårdtzsche städher, att köpe eller forbythe sigh till hwad the behöffwe kunne, Hwarföre är wår wilie och befalning, att thw icke gör thöm her emoth någhet Hinder eller forfongh, vthan lather thöm frie och obehindrede niuthe then gunst och nådhe Wij thöm ennw effterlatidht haffwe, Dogh so att Oxer och all annen boskap, tesligiste alle köpe mandz warur plat och aldelis schwlle forbudhen ware, och ingelunde wttföris, vthan wij (ɔ: vthi) wore ägne städher forytres och säliäs, dog

må thw haffwe altt tilsyn atth och Smör och Ost effther måtteligheet vthfördt bliffwer, Ther rätthe tich effther, Wij haffue och förnummet, ath Lödöse Borgere for noget år sedhen, wåre wane ath brwke theris hanteringh medt allehande nottorfftige warer, i then Dalbo åå ther i Landhet, Och ther läggie in medt theris båther och Skwter etc. Så kwnne Wij wäl lide att samme Hanteringh motte åther wptages i samme Dalbo åå, på thet Landhet deste bätter tijlförningh medt alle hande nödtorffther her aff Lödöse och the andre Städer bekomme motthe, och åther warerne som ther må effthertathne bliffwa, att före wtrikis, motte i then städ så mykit mögeligit wore bliffue här hoss wåre Inrikis köpmen, Doch so att samme handel och hanteringh måtthe gå skälighen till effther som Wij genom wort beschriffne mandat tillförende någsambligen påbudhit haffue. Ther emott tu inthet hindher eller förfongh göre skaltt (ändog sodant aldrigh tilförende haffuer förbudit warit) Som är Smör, Osth, och annedht fettalie draghe till Chronones berg medt ther i Wermelandt, och ther bythe sich Iärnn til igen och sedhen medh samme Iern sökije in til the Noriske städher ther atth hempthe theris nödtorffther medt samme Iern som the sich widt Cronebergh till bytte, tesligist och medht the swarffwede kärelle, som ther görs och swarffwes i Landhet: Ther etc.

Strengnäs den 29 Januarii.

Privilegiibref för Kalmar stad på fri skog och ved, på en mil nära staden, å alla kronans och dess landbors, samt frälse landbors egor.

Riks-Registr. 1547, fol. 31.

Öpeth Breff för Borghmestare, Rådt och meenige Borgare vdi Calmar, att the måghe haffue obehindret po en behageligh tijdt, frij skog och Wedebrandt, alle städtz på en mile när, näst rundt om för:ne Calmara stadth etc. Datum Strängnes 29. Ianuarij. 47.

Wij Gustaff medt Gudtz nåde etc. Göre witterligit att Wij aff wår synnerligh gunst och nådhe, Så och för welwilligheet och troskap, som thesse oss älskelige Wåre trogne vndersåter, Borgmestere Rådt och meenige Borgare, vdi wår Köpstad Calmarna, oss och wårt Rijke Swerige her till giorth och bewijst haffwe, Som the och yttermere her effter bewijse måghe ocb skole, haffwe vndt och effterlatidh, Som wij och nw medt thette wårth öpne breff, vnne och effterlathe, thöm obehindret, oss till een behagelig tijd, frij skogh och Wedebrand, alle städtz på een mile noghet näst rundt om för:ne Calmarne stad, Så wel på Wore egne och Chronones bönders och Landbors, som andhre frälses Landböndhers skoger, som ther nästh vppå een mile när liggiendis äre, och nhw sagt är etc. Doch så atth the inghen bärende trä hugge, eller på them noghen skade göre skole wid wår ogunste, Hwarföre bywdhe Wij wåre Fougter och befalningxmän tesligiste alle andhre som för wåre skwldh wele och skole, göre och lathe, att the för:ne wore vndersåter och Calmarne Borgare, her emott inted hinder, platz eller förfongh göre skole, Så länge the sådanne Wåre gunsth ottnywtendes warde, Ther sich hwar och en effther rätte haffuer:

Strengnäs den 29 Januarii.

Öppet bref för Peder Hansson i Kalmar och Ingel Bugge, att inom tre mils afstånd från staden, på icke frälse egor hugga ekar, till byggande af ett skepp.

Riks-Registr. 1547, fol. 33 v.

Öpeth breff för Peder Hanson i Calmarne och hans medtborghare, att the frijt och obehindret hugge moghe noghet eeke wärcke til eth Skipz bygningh, som the her in j Landit Rijkisins nodtorfft medt forschaffe schole. Datum Strengnes 29 Ianuarij. 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, atth wij aff wår synnerlige gunst och nådhe, Så och tijll Rijkisins yttermere sterckningh, haffue vndt och efftherlatidt, som Wij och nw medht thette Wårt öpne breff vnne och efftherlathe thenne wår tro vndersåte, och Borgere vdj wor köpstad Calmarna, Peder Hanson frijt och obehindret att hugge noget eeke wercke, till ett Skipz bygningh, som han och een hans medtborghare benämpd Ingel Bugge wele wpbygge lathe, och her in i Landet Rijkisins nödtorfft medt förschaffe skole etc. Doch so att han oss i then motthe, eller noghen annen aff frälssit icke förnär eller till hindhers ware skall, och besynnerlighen the som wijdt siösijden boendis äre, vthan wp i Landet på en mijle twå eller tree, ther sådanne skogh wåre, och finnes kunde, och til thenne samme för:de ene skipzbygningh allene komme motthe, är honnom frijth efterlatidt, och för wthen altt bärende trä etc. Hwarföre byude Wij alle som för wore skuld wele och skole göre och lathe, och besynnerligen wore Fougther och befalningxmän att the för:ne Ingel Bugge och Peder Hanson, her emoth intid hindher platz eller förfongh göre skole. Theer the sich efftther rätte wethe etc.

Strengnäs den 29 Januarii.

Till hr Mauritz Olsson i Blekinge, om ett ålfiske vid Afvaskär i Blekinge, på hvilket en borgare i Kalmar, Birge Skreddere, gör anspråk.

Riks-Registr. 1547, fol. 34.

Till Her Mauritz Olaffson, om Birge Skreddere etc. Datum Strängnes 29. Ianuarij. Anno etc. 1547.

Wår synnerlige gunst tilförenne etc. Wij giffwe eder tilkenna, kere Her Mauritz, atth thenne wår tro vndersåte och Borghare vdj Wår köpstad Calmarna, Birge Skreddere, haffwer oss vnderdånligen förstо låtid, om eth Ååle grunnd, szom honom medt rette arff, på hans hustrwes wegne, skal tilkomme, liggendis vthan för Åffwe skäär, och honum aff eder forholled bliffwer, Szåm I ytterlighare hans grunnd och beswäringh i then motten, aff thenne hans inneluchte Supplication fornimmandis warde etc. Så epther han hossz ossz, om samme saak, ödmyukelighen haffwer wärffwe låtid, att Wij honom her vdinnan behielpelige ware wilde på thet honom skee och widerfares motte så mykit han kunde fijnnes haffwe skääl och reth till, ther till wij och honom gerne förfordret haffwe wilde, Er förthenskull wår gunstige wilie och begären till edher, att I honom sådhant, för reetwijsone skuld wele eptherlåte atth nywthe och beholle, och atth han till frijdtz stelt bliffue kunde, Och Wij ecke ytherligare fförwrsakesz motte, att låte bekymbre Wår Käre Swåger, Broder, Nåbor, Kon:ge Wärde vdi Danmarck om thenne saak, Thet Wij eder gunnsteligen icke haffwe welet förholledt, Gud her medt befollandis.

Strengnäs den 29 Januarii.

Till ståthållaren i Kalmar, Germund Svensson, om en Jeppe Tordsson, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 35.

Till Germund Swenson vm Ieppe Tordson etc.
Datum Strengnes 29 Ianuarij Anno etc. 1547.

Vår gunst etc. Wij haffwe förstått, Germundt, aff thin schriffwelse, vm then Iäppe Tordsson, som nw thit till Calmarna kommin är etc. Szå effther wij ecke wette kunne huru thet sich aldelis medt honnum haffuer, eller för hwadh besynnerligh wrsaak skuld, han sigh hijth in i Landet begiffwidt haffwer, Och medhen han elliest haffwer altijd waridt en sielsind kompen, och en nw är en förslagin och listig karl etc. Är förthenskuld storligen aff nödhenne, att tu seer tich wijsligen före, medt honom, Och besynnerligen att tu haffuer god acht och tilsyn på Slottet och Staden, att han icke medt gifft, gåffwer och store skänckninger måtte nogre aff thine tiänere eller andre hyllige til sich, the något förrädere stycke göre kundhe Så att thet ecke nw skee motte, som thet händhe med Iöns Olaffson, Niels Erickson och Staffan Sasse, vdi Berent von Mälers(!) tijd etc. Ther till tu aldelis fliteligen skalt förtänckt ware, doch vdi andre motthe må thw wäll giffue tich rundelighenn vdi handels och tals medt honum, Föregiffwendis, att all then deel thw honum haffuer loffwedt och tilsagt, schal honnum wäl hollidt bliffwe, att han wille och så ther emot igen, holle och skicke sich, att thet ossz vthan farligheet, skade och nådel ware motte, Så at tu och medt lempe och till thet skickeligeste skall tich inlathe medt honum, vm han någett wijste, som oss och rikit kunde liggie macht wpå, Att han dhå sådant wille för tich wptäckie och förstо lathe, medt sådanne

lämpe och then meningh, att hann ther medt myckit gott kunde aff oss förskulle och förtiäne, ther egenom Wij och honom medt synnerlige gunst och nåder kunndhe bewogne bliffwe, Medt annet sådanth mer som ther till tiene kunde. Och vm han sine budh eller kundskaper ther vthe vdj then Tyske Nation nylighen haffth haffwer, Och fornummith, vm Wij dädhen eller aff Danmarck nogen fare haffue till att förmodende aff hwicke thet skee skulle, och j huru motte, the hade thet i sinnedt till att göre, Så att han wille thet och gijffwe tich tilkenne etc. Män vm han wilde ingelunde vplathe sich för tich, Föreegiffwendis, att han gärne wilde sielff ware till tals medt oss etc Dhå må tu ändhå wijdere anholle och förmane honum, att vm honum någen deel kunnig wåre, som oss och rikit, och besynnerligen then Landzenden ther nidre, låghe någhen mackt vpå, att han thet ingelunde tich förholle vtan tilkenne giffwe wilde, och ändhå sedhen kunde oss sådant förstå lathe, vm thet på färde wåre, ther aff Wij och ett större behag haffwe kunde, att han sådant tich vdi tijde hade kunt giorth, heller och han wille schrifftelighen lathe oss medt thet alder förste förstå, åm alle lägenheeter såm på färde ware kunde, Doch ehuru alle saaker sich hadhe, såge Wij gerne, att han motthe komme hijt wp till oss medt thet snaraste, Och att thw hadhe noghre gode skickelighe och trogne karler medt honom, som honnom hijt wp eller någhen annerstädtz, medt then deel han medt sich hijtt infördhe, föregiffwendis att thu j then acht och meningh sådhanne Karler haffuer skicket medt honnom, atth her är myckit sielsind folck j landit, och besynnerlighen ther nidhre j the Landtzender, att man ecke weet huru alle saker sich tildraghe kunde etc. Och effther Wij förstått haffue, att för:ne N. skal medt sich hijt inrijkis noghen god deel förth haffwe, såm är till trij eller tu heste lass söölff, gwll och peninger etc Är för then schuld wår wilie, atthw granneligen skaltt här till

förtänckt ware, att sådhant hedhen ännu icke komme motte eller statt blijffwe. Wetendes och så tesligist hwar och hooss hwilcken han sådanne deel nidersättiendes, och tijll förwaringh giffwendhes warder. Ther thw tich weet effter rätthe.

Gripsholm den 30 Januarii.

Till ståthållaren i Åbo, Thomas Jönsson (Ryting), om det osäkra förhållandet till Ryssland, och om vigten af att fördenskull vara någorlunda rustade.

Riks-Registr. 1547, fol. 36. — Förut tryckt af Arvidsson I. c. 7: 196.

Till Thommes Jönsson. Datum Gripzholm 30. Ianuarij Anno. etc. 1547.

Wår gunst tilforende etc Oss är tilkänne gijffuidt, Thommes Jönsson, att Storförsthen skall ware draghenn til bake ighen, måt Måskowen, effter Tartaren haffuer fallit in j hans landt och tagit honom nogre slott effro etc. Så kan wel fliteligh skee att szå santh är, och wij inghen fare haffue till att förmode nw så hastigt af Rydzerne. Doch kunne wij ecke weete, huru lenge wij sådanne säkerheet vdj så måtte dhädhen haffue kunne, wthan lägenheeterne kunne til effwentyrs sich wel annerleedis begijffue, Therföre wele wij ännw szom wij och tilförndhe tich och the andre wåre befalningxmän ther i ffinland ther åm tillschriffuidt och befaledt haffue, att tu på alle saker god acht och tilsyn haffue skalt, ffförsträckendis och försterckendis tich nw, medhen tijdhen så till sägher, thet besthe tich mögeligit ware kan, medt thet meste och dwgeligeste folck, tu kant åstad komme iffro Lijfflandt och flere städtz, Så att man altijd wederreede motte befunnen bliffue, när så aff nödhenne ware kunde, medt aller hande nödtorfft och tilbehöringer, och åm wij ännu så hastigt icke hade sådhanne foolck behoff ther i för:ne

Finlandh att bruke, kan till effwentyrs skee, att the oss wäll annerstedtz kunne behoff göres, och aff nödhenne wåre, så att wij oss j thenn motte gerne wilde weethe oss förwarade och fforwijssede, medt thet meste folck man kunde vpbringe och åstad komme, Såm wij och för samme wrsak skwld icke wele haffwe hijtt iffrå förbe:de Finland, så mycket aff then renthe eller taxe, såm ther årligen vtgöres pläger och hijt öffuer skickes, vthan ther till städe bliffue och ther före gotth och dugeligit folck bestelles, som sagt är, och atth all annen nödtorfft nw i tijdh, bådhe medt krut, wärier och annedt sådant, motte bestyres och beställes, som aff nödhenne ware kunde, när vmträngde, haffwendis och hollandis ther wppå clare och beskedelige Rekenskaper, hwadt i så motte aff för:ne taxe kan blijffue wtlagt, til sådanne folcks och wäriers behoff etc.

Strengnäs den 30 Januarii.

Till fogden i Tveta, Vista och Norra Vedbo härader, Peder Nielsson, om ersättning till presterne för förlorade inkomster.

Riks-Registr. 1547, fol. 38.

Till Peder Nielson Datum Strengnes 30 Ianuarij Anno etc. 1547.

Vår gunst etc. Effther Wij haffwe förstått Peder Nielson, att thu ther nidhre vdj tijn befalningh haffuer kändtz wijdt the Kyrckie och Preste Landbönder, medtt alle theris wttskyller etc. Therföre är wår wilie att thw förlegger samme Prester therföre igen aff tijendhen, hwar effther som han mijst haffwer medt Landbönderne, Så att the åch noghit mere igen motte wederlagdhe blijffwe, som sittie vdj stoor almunge wägh, och holle ther effther gestning till. Ther tu tich effter rätte skaltt, att thet så måtte beställt bliffwe, öffuer thin heele befalningh. Tagendis her före inghen försumelsse.

Strengnäs den 2 Februarii.

Privilegiibref för borgarene i Lödöse, angående handeln på Dal och Vermland.

Riks-Registr. 1547, fol. 38 v.

Öppeth breff till Borgmestere Rådt och menigheten i Lödyssö, att H: N: haffuer tillathet att för:ne Lödöse Borghare måghe brwke theris hanthering i then Dalboo åå, och göre Landet tilförningh med alle hande nödtorfftige warer: Datum aff Strengnes 2 Ffebruarij. Anno etc 47.

Wij Gustaff medt Gudtz nådhe Swerigis Göthis och Wenndis etc. Konung. Göre witterligit ath wåre trogne vndersåter, Borgmestare Rådt och menigheten i Wår Stadt Lödyssö j Westergötlandt haffue oss tijlkenne geffwit vm nogre Hampner på Dall och i Wermelandt belegne, besynnerligen i Da[l]boo åå, Knwsesundt och alle andre hampner, ther wth medt Landet, till hwicke the gerne effther theris näringh och bärning sökie wele, Och ther hoss vnderdan:gen begäret wårt gunstige förloff och tillatelsse, atth the för:ne Dalboo åå och the andhre Hampner, her eftther frije och vbehindrede brwke och besökye måghe, Så effther bewijsliget är, att aff gammel tijdt haffwer och sådanne brwket warit i för:ne Dalboo åå och i the andre Hampner vt medt Dalboo och i Wermelandtz sijdhen etc. Derföre wij och nw aff en synnerligh gunst och nåde vnt och efftherlathet haffue, att samme hantheringh måtthe åther wptages igen på thet atth Landeth deste better tilförningh medt alle handhe nödtorfftther ther aff Lödöse by bekomme motthe, Och atth Almoghen ther mijnne in till the Norska Städer, medt then deel the haffwe att sälie effther theris nödtorfftter drage schole, Vthan bekomme them her hooss wåre inrijkis köpmen, Och att the skäligen och effther then tridie peningz affslagh effther

som Landtzens lägenheet tijlseyer hwar medt annen, handle oah wandle schole etc. Hwilcket wij geffue Wåre Fougter Befalningxmän och alle andre som för Wår schuldt wele och schole göre och lathe, tilkänne, atth the seg her effther rette måge, Icke görendis för:ne Lödöse Borgere vdj någen motte her emott noget hijnder platz eller forfongh. Ther the seg fwllelighen effther rette wele etc. Datum aff Wår Stadt etc.

Strengnäs den 2 Februarii.

Öppet bref för Örebro kyrka, att behålla kyrkans andel af tionden och några andra inkomster.

Riks-Registr. 1547, fol. 39.

Öppeth bref för Örebro Kyrckye, på Kyrckyedelen ther sammestedtz, tijll en behageligh tijdht etc Datum Strengnes 2: Februarij: Anno etc: 1547.

Wij Gustaff medt Gudtz nåde etc: Göre witterligit att Wij aff wår synnerligh gunst och nåde haffwe vndt och effterlatidt, som Wij och nw medt thette wårt öpne breff (ossz till en behagelig tijdt) vnne och effterlåthe, kyrckie deelen aff tijenden, som faller widt Örebro Kyrckie, och (ɔ: till?) samme för:ne kyrckies vpbygning och wppehälle. Som wij och tesligiste för samme vrsak skuld, och til för:ne Kyrckies yttermere wphelle och byggningh, gunstelighen vnne och effterlathe all then bode lön, och tomptöre, som aff the bodher och tompther årligen vtgöres pläger, som wijd förbe:de Örebros kyrckie medt rätte lyde och liggiendis äre etc. Hwilcket Wij giffue Wåre Fougther och Befalningxmän tilkänne, tesligiste alle andre som för Wåre schuld wele och skole göre och lathe, att the weete sich her effther rätte, eeke görendis her emot noget hinder eller förfong. Ther the sich effter rätte haffwe.

Strengnäs den 3 Februarii.

Stämningsbref till riksrådet hr Gustaf Olsson (Stenbock), fru Anna på Vinstorp och biskop Mathiæ arfvingar, att svara riksrådet och riksmarsken Lars Siggesson (Sparre) i afseende på arf.

Afskrift af originalet i Lars Eriksson Sparres copiebok »J. 7», fol. 83 v. i kongl. Riks-Archivet.

Wij Gustaf medh Gudz nåde, Swerigis Göthis och Wändes etc Konung. Stempne edher oss elskeligh wår troo Man och Rådt Her Göstaf Olofson till Torpa, Thesligest edher, oss elskelighe wälbördige Frue, Anna på Windztorp Och framlidhne Biskop Matzes Arfwinger, ath i eller edre fulmäktighe, möthe och suare in för oss, eller wårt och Rijkzens Rådt, som nu till thet nestkommendes herremöthe, här vthi wårt Rijke Swerige kan beramet blifue, tilstädhe äre, thenne oss elskelig wår troo Man, Rådh och Rijkzens Marsk här Larens Siggesson til Sundby, eller hans fullmyndighe, till all then deel han edher medh lagen hafuer till att tale, Och besynnerlighen vm någre godz och gårder, som för:de herr Larens Siggessons fadher blijfuit ifrå gångne, och han mener sigh hafwa rättigheet till. Och thet widt huar eders fyretijo mark, hwar thenne wår Stämpning ohörsamlighen forszitten warder. Thet i wete edher effter rätthe. Datum Aff wår Köpstadh Strängnäs 3 Februarij. Anno etc. 1547.

Strengnäs den 3 Februarii.

Stämningsbref till riksrådet hr Johan Thuresson (af Tre Rosor), att inför rikets råd svara riksrådet och riksmarsken hr Lars Siggesson (Sparre) om en gård.

Afskrift af originalet i Lars Eriksson Sparres copiebok, »J. 7», fol. 84 v., i kongl. Riks-Archivet.

Wij Gustaff medt Gudz Nådhe Sweriges Göthes och Wändes etc Konungh, Stämpne edher oss elskeligh wår tro Man och Rådh, Her Johan Turesson till Gäddeholm, att ij nu till thet förstkommende herremöthe, som här vthi Rijket beramet blifwer, möthe och suare in för oss eller wårt Rådh, thenne oss elskeligh wår troo man Rådh och Rijkzens Marsk, Herr Larentz Siggesson på Sundby, till all then deel han kan hafwa edher medt Laghen till att tale, Och besynnerlighen till en gårdh benämbd Härshammer, Som honom med rätte skall tillydhe. Och thet widh edhre fyrtijo mark, huar thenne wår Konungzlighe Stämpning ohörsamlighen försitten warder, som Sweriges Lagh vthwijser. Datum Af wår Köpstadh Strengnäs 3. Februarij. Anno etc. 1547 Vnder wårt Secret.

Strengnäs den 4 Februarii.

Till fogdarne Niels Helsing och Niels Knutsson, att de skola lega så mycket folk de kunna få, för bygnadsarbetena i Upsala.

Riks-Registr. 1547, fol. 39 v.

Till Niels Helssing att han leiger so mykit arbetis folck j sin Befalningh som han kan öffwerkomma, och ingen nödga ther till etc. Datum Strengnes 4 ffebruarij. Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Effther Wij acthe then bygningh för hånden haffwe, och fulborde lathe Niels Helsingh, vdj

Vpsala, som wppå begynt är etc. Är fför then schuld wår wilie, att thw tich winläggie skaltt, om ther nogit arbetes folck wåre til fongx, vdj thin befalningh, som för en måttelich och skeligh löön arbeete wilde, nu j sommer. Görendis medt thöm nw en wissz stadge, huru myckit man skulle gijffwe thöm, iffra Påsche och in tijll Michels messe, haffuendis theris kost vppå gården etc. Doch så atthw för inghen deell skaltt någhen ther till vtnämpne, eller nödghe, som ecke godwillelighen sielff sich wel bruke lathe, till sådanne arbeete, Vtan hwadt tu medt theris eigit samptyckie kant, vdi så motte, åstädh komme, kunne Wij lijde, så bestält bliffue, icke heller tagendis noghen skänckninger aff thöm, som geerne wilde heeme blijffue, Ther tu tich effter rätte skaltt, wijd wåre ogunst. Samme meningh och till Niels Knutson fougden i Gästringe Land etc.

Gripsholm(?) den 5 Februarii.

Öppet bref för riksrådet, hr Lars Siggesson (Sparre), om qvarstad å inkomsterna af några pantegods i Småland, som riksrådet hr Thure Trolle innehaft.

Riks-Registr. 1547, fol. 40.

Öppeth breff för Her Larss Siggeson vm någre Panthe Godtz etc. Datum Gripzholm 5 Ffebruarij Anno etc. 1548 (ɔ: 1547).

Wij Gustaff etc. Göre witterligit atth effther ossz Elskeligh Wår tro Man och Rådt her Larss Siggeson tijll Swndtby, haffuer han noghet lagligit tiltal till förstå lathet, hurelundhe wår tro man och Rådt Her Thure Trolle tijll Berqwara, vm nogre panthe godtz, som för:ne Her Larenss Siggesons farfader, satte salige Her Bijrge Trolle j panth, Och thöm emellen j longlig tijdt, j trette stått haffuer, Såm är, om twå gårde vdj Gärdz-Toffta, en

gård j Stockeby, twå gårde vdj Tiurede, en gård j Hageryd, en gård vdj Agunderydt och en qwärn benempd Säffsiö Quärn, medt flere godz och gårder, szom hoffwdbreffuedt inneholder, och ytterleghare formelder, etc. Och effter för:ne her Ture Trolle medt förbe:de her Larentz Siggeson, är so öffuer eens kommin, och ther till sitt samtycke giffuidt haffuer, in för nogre wåre gode men och Rijkisins Rådt, att om han eller hans fulmyndige ecke komme medt sitt skäll och bewijs, och swarade förbe:de Her Larens vdj thet nest tilkommendis herremöthe, som berames kunde, till forbene:de godtz och gårder, atth [the] dho vdi quarstade komme skulle, huickit nw ecke skeedt är, Hwarföre han wårt Qwarstada breff på samme Godtz effther Swerigis Lagh tijll neste herremöte begeret haffwer, thet Wij honum icke haffue wegre welet eller kwnnet, Så att Wij nw stelle och förkunne medt thetta wårt öpne breff för:ne Panthe godtz vdj Qwarstada, i så motthe, ath ingen aff partherne medt thet Landtgille eller affradt, såm ther årligen affgå pleger, seg befatte eller bekymbre skall, för en the på beggie sider, medtt en rätt, och dom, lagligen åthskijlde äre, Hwilcket Wij wåre Fougter och befalningxmän och them som same gådtz besijttie, tilkenne giffue, ath the seg her effther rette haffue etc:

Strengnäs den 5 Februarii.

Till fogden i Gäseneds, Ås och Redvägs härader i Vestergötland, Jon Bagge, att konungen har behag till hans åtgärder m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 40 v.

Tiil Joen Bagge, att Kon: Ma:tt wel behager som han handlat haffuer medt thet nyss antaget folck, Item att hwar bönderne icke kunne komme Oxer åstatt, att the dhå löse Lagmandz fodringen för peninger eller annan deell som the kunne åstad komme etc. Datum Strengnes 5 ffebruarij. Anno etc 47.

Wår gunst etc Wij haffwe förstått Ioen Bagge huru thw ther vdi tijn befalningh handlet haffuer om thet folck, som ossz och Rijket til gode holles skall, Tesligiste hwadt almoghen ther swaredt haffuer, till then Summa peninger som her aff Rijkit will fordres, på then gamble Konung Christierns, och hans arffwingers wegne etc. Så är thet oss icke obehageligit, förskicke tich och her medt tilhonde Wårt breff, som Wij then menige almoghe ther vdj tijn befalningh haffue latid tilskriffwe, Biudendis tich, ath thw samme breff lather ther förkunne, och them beskedeligen föreläse etc: Män thet tw schriffuer om then Lagmandz fodring ther faller, ath the icke förmochte(!) giffue Oxer vt för henne, Så äre Wij till frijdz, atth ther the icke kunne komme Oxer åstad, ath the (ɔ: thu) dhå låthe samme fodringh för peninger eller annan deel som the kunne åstad kåmme, Ther thw tich weet etc.

Gripsholm den 7 Februarii.

Fogdebref för Jöran Olsson på Östbo och Vestbo härader, i Småland, jemte särskilda föreskrifter.

Riks-Registr. 1547, fol. 41.

Till Jören Olaffson att han annamer Ösbo och Wäsbo i befalning, och acther ther Kon: Ma:ttz gangn, som en tro och retrodigh inföd Swensk man etc. Datum Gripzholm 7 Ffebruarij Anno etc 1547.

Vår gunst tilförende etc. Wij giffue tich tilkänne Jören Olaffson, atth Wij tich till wår Ffougte och befalningxman vdj Ösbo och Wäsbo, ther then Iöns Brun tilförende warit haffuer, och Wij hade acthet Anders Wäsgöte till, wele haffue och bruke lathe. Therföre är wår gunstige wilie, och alffwarlige befalningh, atth thw tich ther vdinnan skaltt wälwilleligen och troligen befinne lathe, bewijsendis tich som en räthrådig, trogn, inföd Swensk karl, vdj samme thijn befalning, haffwendis god acht och tilsyn wppå alle saker, ther macht wppå ligger, och wårt gangn och beste medt kan söcht blijffwe, som wij tich vmbetro, vdi alle saker. Wij wele och szå ther emoth ighen, weete tijth beste, och tich så lathe vnderholle, som skäll kan ware, och tu tich medt skaltt benöij[e] lathe, Och wppå thet tu noghen bättre och ytterligere vnderrättelsse haffwe motte, huru thet tu tich vdj samme tijn befalningh skicke och holle skalt, haffwe wij latiid nogre articler förfate och ställe, tich til en vnderwijsning, som Wij tich och her medt til hande skicke, sampt medt tijt Fougtebreff, til meenige almoge ther j för:ne Ösbo och Wäsbo här[e]der.

Item att han lather lesa thet öpne breffuedt, som bleff Sluthet j Strengnes Herredagh fför al-

mogen, och att han et wijsth budh igen tilbaka giffwa skall hwad the ther till swara etc.

Sammelunde förskicke wij tich och ett wårth öpne breff, som Wij then menige man haffue tilscriffue latid, vdj förbe:de häreder, på thet nw förhandlet bleff vdj Strängnes, och aff theris fulmyndige vtskickede sendebud williget och samptyckt bleeff medt alle andre Rijkisins ständer, szåm ther tijll städe wore, huicket wårt breff tu skalt ther förkunne och läse lathe, gijffwendis oss sijdhen med thet förste thil känne, hwad then menige man ther till swarandis warder, och om alle andhre lägenheeter och kundskaper, tu förnimme och förfare kanth aff Danmarck och annårstedis, Thu må och so haffwe tijn råd medt wår befalningxman på Chronebergh Niels Birgeson, åm alle ärender och lägenheeter, som före falle kunne, både om en deel och annen, och att I ther nidhre j then Landzände förstärckie eder medt thet meste och dugeligeste folck j kunne åstad kåmme, hwar så behoff giordis. Ther tu tich weet effter rätte etc.

Gripsholm den 7 Februarii.

Till Anders Vestgöte, att han ifrån fögderiet i Östbo och Vestbo åter förflyttas till Sunnerbo fögderi, efter Anders Marbo, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 42.

Till Anders Wäsgöte att han skall ifro Ösboo och Wäsbo och till Synnerbo igen: Datum Gripzholm 7 Ffebruarij 47.

Wår gunst tilförende etc. Såm wij medt tich handlede Anders Wäsgöthe, seneste tu wår Fougte vdj Ösbo och Wäsbo ware skulde, etc Så haffwe wij nu annerledis betenckt oss j så motte, Och wele att tu Wår Fougte och Befalningxman vdj Szynnerbo, som Anders Marbo till-

förende vdj befalning hade, ware skaltt, Actendis och förfordrandis wårt gangn och beste, thet yttersthe och beste tu kant, och som Wij tich muntligen seneste befalte och medt nogre articler tich medt gåffwe etc. Och effther Wij förfaridth haffwe, att för:ne Anders Marbo skal haffwe någen handel medt then her Håkon i Lyungby som tillförende bodde j larff etc. Är förthenskuldh Wår wilie och alffwarlig befalningh, attu hemeligen och medt lempe skaltt förfare her vm, och besynnerligen hwadt för:ne her Håken haffuer fför handel och medt hwem han handler vdi Danmarck, Giffwendis thet seden oss medt förste tilkänne medt alle andre vmbstender och lägenheeter, ther nidre, som tu fornimme kant oss förnöden wåre atth wette. Wij sende tich och her innelucht Wårt breff vpå för:ne Fögderij, Thet andre breff, som lyder vppaa Ösbo och Wäsbo, må tu sende vdj wårt Cantzelij igen. Samelunde förskicke Wij tich och ett Wårt breff til then menige almoge vdj för:ne Sönnerbo, på then handel som beslutidt bleff j Strängnes aff theris vtskickede Sendebud medt menige Rijkisins Ständer, som ther till städe wåre, wiliendis attw samme breff skaltt ther fforkunne och läse lathe, och oss sedhen tilkenne giffwandis hwadt ther tijll aff then menige man swaret bliffwer etc: Tu må och so haffwe thin rådt medt wår befalningxman på Chroneberg Niels Birgeson, om alle saaker och ärandher som företages, eller ther nidhre bestelles skole, Lathandis oss medt thet förste förstå om alle lägenheter och tijdender, som tu förfare kanth ther nidre etc. Ther rätte tich effther.

Gripsholm den 7 Februarii.

Till ståthållaren på Kronoberg, Niels Birgesson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 43.

Till Niels Birgeson Datum Gripzholm 7 Ffebruarij Anno etc 1547.

Wår gunst tilforenne etc. Wij haffwe förstått Niels Birgeson, aff thin schrijffwelsse, om almogen ther vdj tijnn befalningh, att the wälwilleligenn holle wele thenn tridie penningx affslag, effther som wårt vtgogne(!) mandat ther vm wttwijser, och wij tich sijdhenn scriffteligenn lathe tilkenne gijffwe etc Så fforundrar oss att thu inthet ther vm schrijffwer, hwadt the och swaredt haffwe, till thenn store summes wtlägningh, som her blijffwer fordrett aff Rijkedt, aff thenn gamble Konung Christiernns slächtinger, thet sich en dråpelig Summa belöpe will, och wij tich lathe ther om tilförennde schriffteligenn tilbiwde. Män hwadt the fulmecktige theris sendebud ther aff för:ne thin befalning ther till swaradt haffwe, nu j thenne herredag som vdj Strengnes stod, sampt alle anndhre menige Rijkisins ständer, som ther till städe wåre, Warder tu af thette medt föliennde wårt breff wäl ffornimmendis, som wij haffwe låthet schrijffwe thenn menige man vdi förbe:de tijn befalning till, Och wele atth thu oss framdelis medt thet fförste skaltt förstå lathe, hwadt the nw alle endrechteligenn föregijffwe, att ther tijll sware wele, när the samme Wårth breff hört och förstått haffue. Tu gijffwer och tilkenne, att almogenn sich beclager, att Ienecöpungx borgare fårmechte(!) icke holle them nödtorffteligere wppe medt saltt, Begärendes förthennschuld, atth the måtte före theris bockskijnn och geteskinn till the nästliggiendis städer öffwer gränntzenn, ther the sådhanne nödttorfft bekomme

måtte etc. Så fortencker tich wel, att wij medt tich tilförennde her vm handtladt haffwe, att tu medt Germundt skvlle her vm flijtelighenn öffwerwäge och berådslå, huru man sådhannt beställe och förekomme motte, Som wij och wele, atth j ännw ther till schole förtennckte ware, att thenn Landzennde vdj så motte kunde nödttorfftеligenn försorgd blijffue, iffrå Calmarna och fläre stedtz etc. Och äre ther medt tijllfrijdtz, att the vdj midler tijdt, medt sådanne therijs bockskinn och gettskinn måge drage in öffwer gränntzenn, effther theris nödtorffth, Doch så att the innge äthannde warur ther hädhenn drijffue måtte, Ther vppå thu gådh acht och tijllsynn haffwa skalth etc. Som tu och gijffwer tilkienne, åm thenn wärnar Pasberger, huru han sich åtilbörlighenn skijckar emott wåre vnndersåther, och stämplar altt ånnth hijt inn wppå Lanndet etc Så wele wij och byude ännu, som wij och tilförenne tich befaledt haffwe, atth tu till thet flitigijste på alle saker, godh acht och tillsynn haffwe skaltt, förstreckendis och förstärckenndis tich medt thet meste och dugeligeste folck tu kannt öffuer komme. Effther wij inthet gott haffwe till att fformåde aff för:ne Werner Pasberger, och hanns partije etc. Thu wijltt för thenn skuld haffwe gåd acht och tillsynn på alle saakeer, effther the tijll äffwenntyrs wäl fläre befinnes kunne, änn för:ne Wärner allene som tu fornimmandis warder aff thenne inneluchte wår ägen hanndtschrijfth etc. Thet tu begärer och wår wilie wethe, om the skole göre een side fläsk vtt, eller halfft annedt, hwar effther sijnn lägenheet, som haffue Swijnn på åldenne skogenn etc. Så kunne wij wäl lijde, att thet måtte så besteltt blijffue, Sammelunde att tu och lather thet andre åldenne fläsk komme till Calmarna, som tu förweeth tich aff bönndhernne, medt the hundrade sijdher ther aff Croneberg, som tu schriffwer om etc. Thett tu och gijffwer tilkenne atth almogenn endeles beswäre sich om fodrinngen, att the henne icke för 2 öre lösze måghe etc Szå säge

wij heller, atthw låthe gijffue(?) för ffodrinngenn, änn man skulle j så måtte göre någenn förannderunng och mere förmidle henne medt thöm en anndhre Rijkisins vndersåther offuer hele Rijkedt etc. Men thet tu begärer på theris wägna, att wij wele them effterlate offuer altt ett Bijsmann, en alen och ett mått, Så kunne wij wäl lijdhe att så beställt blijffwer, effter som skääll och rätth kann ware, och tu och någre andre förstonndige ther vdinnan bestellenndis warder, ther tu tich effter rätthe haffuer.

Gripsholm den 8 Februarii.

Till fogden i Arboga stad och Åkerbo härad, Niels Tulesson, om en skrifvare, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 43.

Till Niels Tuleson att han handla skall medt Jesszper Pederson j Arboga att han komber till Swarttessiö för en skriffuere, och en klen Smedt benemdt Östen. Datum Gripzholm 8. ffebruarij. Anno 1547.

Wår gunst tilförende etc. Är wår wilie och befalning, Niels Tuleson, att tu vppå wåre wegne handle skaltt med en benämpd Jäsper Pederson, som pläger ware vdj Arboge, att han sich till Wår Fougte på Swartessiö Staffan Larentzsson gijffue skall, warandes honom behielplig och till tieniste för en skriffwere, Tesligiste effter wij och så ther vppå för:ne Swarttessiö behöffue en god cleen smijdt wilie wij, ath tu medt then Östen Klensmijdt ther j för:ne Arboge handle skalt, att han sich och ther häden til förbe:de Wår Fougte Staffan begijffue skall, Wij wele honom ther vnderholle som skäl kan ware och han kan göre tienst före. Ther tu tich effter rätte haffuer:

Gripsholm den 9 Februarii.

Privilegiibref för borgarene i Vestervik, att årligen hålla två marknader.

Riks-Registr. 1547, fol. 44 v.

Öppith breff för Nye Westerwijckis borgare att the må haffwe och holla marcknadher twå resor åm året till att lagliga köpa och sälia om Tiugunnde dagh Iwl om wintheren, och åm Moremessze tijdt åm höstenn. Datum Grijpzholm 9 ffebruarij: Anno etc. 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligitt att wij aff wår synnerlige gunst och nådhe, Så och på thet wåre trogne Vnndersåther och borgare vdj wår köpstad Nye Westerwijk, tess yttermere tilförningh till theris köpennskapz vppehälle och annenn nödtorfft, her effter ske och widerfaris måtthe, haffwe vnnth och efftherlatidt, som wij och nw med thette närwaranndis wårt öpne breff, thöm vnne och efftherlathe, att haffue och hålle årlighenn ther vdj för:ne wår köpstadht Wästerwijk twå laglige och frije marcknadher, ther skäleligen köpe och sälie hwar medt annen, tilbörligenn hanndle och wanndle thenn ene medt then annen, såm vdj flere wåre köpstäder her j Rijkit skee pläger och effther såm wårt kon:ge vtgongne Mandat inneholder och wttwijser, Såm är vm Tiugunnde dag Iwl om wintherenn, och thenn annedt Marcknedt om Måremessså tijd om hösten, till att holle etc Hwarföre biudhe Wij alle såm för Wåre skuld wele och skole göre och lathe, och besynnerligen wåre Fougter, Befalningxmän och andre wåre ämbetisszmänn, att the förbe:de wåre vnndersåther och borgere vdj offtebe:te Westerwijk, her emot intidt hinnder platz eller förfonng göre skole, Ther sigh hwar och en effter rätte haffwer etc.

Gripsholm den 9 Februarii.

Till Botvid Larsson i Stockholm, om tjenstledighet för och underhåll åt en sjuk drabant.

Riks-Registr. 1547, fol. 45.

Till Botwed Larsson Datum Grijpszholm 9 ffebruarij Anno etc. 1547.

Wår gunst och helssenn tilförennde etc Käre Bottwedt Effther thenne wår tienere och draffwannth sich fför oss beclagedt haffwer, att honom nogenn siukdom och krannchеet påkommin är, och fförthenskuld ödmijukeligenn begäredt, att hann på nogenn tijdt förloffwadt blijffwe måtte, till att lathe bothe sig igenn, vdj vnnderdånigheet och så begärenndes att hann ther aff Slottidt j Stockholm, sig till hielp, nogen fettalie bekåmme måtte, Therföre är wår gunnstige begärenn, och wele, att j lathe honom bekomme en tynne gammelt öll och ther till fettalie, sich till vnnderholdning, Så att han medt thet förste motte skynnde sich till oss igenn, när hann helbrögde och till pass blijffue kunde Ther effther j eder rette wele, Gud her medt befollenndes.

Gripsholm den 9 Februarii.

Öppet bref till allmogen i Gestrikland, om besluten på riksdagen i Strengnäs, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 45 b.

Öppith Breff till Menige Almoge som Byggie och boo vdj Gestringelandt Datum Grijpzholm 9 ffebruarij. Anno etc. 1547.

Wij Gustaff etc. Helsse och nådeligenn tijlbywde Eder oss Elskelige trogne Vnndersåther, och menige al-

moge som byggie och boo vdj Gestrinnge Landt, Wår synnerlige gunst och nåde tilförennde etc Käre Vnndersåter edher är alle vthenn twijffwel nog witterliget vm thenne Herredag som wij hijt till wor Stadt Strägnäss för nogre wåre och Rijkisins merkelige ärennder och saker skyldh, haffwe forschrijffue latedt, Ther och edhre fwlmecktige Senndebwdt, Her Mattz kirckie prest j Akerbo socknn, Olaff Iönson j Ödeboo j Odennssyö socknn, och Iönns Annderssonn j Sättra j Hijlle Soknn, medt flere fwlmectige aff alle Lanndzennder her j Rijket, hoss the anndhre Rijkesens Ständer och vnndersåther församblede waridt haffwe, Ther wij medt them vdi egenn Kon:ge Person till årdtz och samtal waridt haffwe etc. Och till thet förste haffwe wij them försto lathet och tilkenne gijffwidt, huruledis then gamble Konung Christiernn, medt hanns Arffwinger, begäre och fordhre her aff Rijkedth enn swår Summe peninger, på thet att han skall komme löss, och j sitt frije wijlkor igen, ther till skall honum geffwes och fförordineres ett Konnungzligett vnnderholdt, Tesligesth thenn Brudtskatt som gamble konungh Christiernns Arffwinger formene seg haffwe rett till atth ffordre her aff Rijkedt, som är Pffalssgreffwenn och Hertwgenn aff Lottringenn, the hannss dotther haffwe, Hwilcket wij och nw alles edre Sendebudt medt menige Rijkisins Stännder Adelenn, Clerickrijdt, Borgere och Bönnder, yttherligare förehollet haffwe, och förstå lathet, Som the och siälffwa wäl warde eder tilkenne gijffwenndes. Så effther thet Käre Vnndersåter att sådanne Högwijcktige saker icke allenesth gå wår Kon:ge personn ahnn, vthenn och Eder medt menige Swerigis Rijkis Inbyggere etc.

Dherföre haffwe Wij nw som altijdt tijlforennde gierne hafft wårt Rådt medt edher, och menige Rijckisens Ständer, hwadt wij till sådane wigtige sacker göre eller lathe scholle, som och nu skett är, att wij for:ne edre Sendebudt sådanne Lägenheetter nogsambligenn haffue förstå

latidt, Och begärer att the medt alle Rijkisens Ständer, som här tilstäde wåre, wille samffelleligenn oss her medt vppaa ett fulkomeligett rådt haffue, Hwadt wij för:ne gamble Konungh Christierns arffwinger som ther opå fordra för ett beståndigett swar geffwe och tillschriffwe schole på edre och Rickisens Jnbyggieres wägna, Szå haffwe för:ne edre Sendebudt som [j] för fulmechtige vtthschickedt haffwe, waridt till rådz medt thenn menige almoges sendebudt, Som her vtaff alle Landzender försampbledhe waridt haffwe, endrächteligenn giffwidt oss så för swar, Att the icke äre benegne eller wele giffwe för:ne gamble Konung Christiern, eller hans ärffwinger, någonn skatt eller hielp her aff Rikit, effther them och alle wäll någ witterligitt är, Hwreledis hann emott eder och menige Swergis Rickis inbyggiere, så ahnseeligenn och otilbörligenn handledt haffwer.

Vthenn för:ne edre Sendebudt medt Rijdderskapeett, Adhellen, Clerckerijdt, Borgere och Bönder, haffwa beslutidt, loffwadt och tilsagt oss, Att hwar samme Gamble Konung Christiern, eller någon aff hanss tilhielppere eller anhang, hwem the helst ware kunne, som wele öffwerfalle eller bekrige thetta alles wåres fädernes ricke, Och wij emott sligt eller någett annedt öffwerfall eller eliest någenn hielp aff eder käre vndersåther behöffwe kunde, eller begäre wilde, anthen medt peninger eller folck, oss och menige Rickit till beskydd och beskerm, att J dhå alle Samdreckteligen, gerne med Liff och godz oss på hwicken tijdt wij thett begärde till hielp och behielpelige ware wele, hwar effther sijn ytterste och högste förmöge, Ändog wij på thenne tiidt ecke förtenckte wåre, att begäre någon hielp aff edher etc.

Szå effther menige Rickisens Ständer nw sådandt endräckteligen bewilligett och besluthet, haffwe wij icke heller ther effrånn kunnedt affträdhe, Vthan sådantt menige Rickisens endräcktelige rådt oss nådeligen haffwe

wälbehaga lathett. Och wele än nu som altidt tilförende gerne wette edhers och menige Rickisens Inbyggieres gagn och bästhe. Szåm wij försee oss käre Vndersåter att J och wele j hug komme och hålle then deell, som J oss medt edhe och Lyffther tilsagt haffwe, Och icke eder förföre eller bedrage lathe, vthaff en hop Lögnare och förrädere, som thess wär, thenn menige man myckijdt förfört och bedragit haffwa. Thett och nw störst[e] vrsackän är, atth enn sådan swår Summe peninger bliffwer förfordrett her aff Rickett, som äliest aldrig hade skeedt, hwar J Swenske hade waridt endräcktige hwar medt annenn, och icke så wijde wåre sportt, att J eder her Inbyrdes emott hwar annen och edre öffrigheett, så lätteligen förföre lotthe, Thett Gudt skall känne, atth wij vtaff sådantt och annedt mere, äre bliffne fast trötte, och vtarbetede, Thesligiste wår kammergods och forradt, som wij försambledh hade, till att försware Rickit medt, och eder alle medt för vtwartis och frömandhe fienders öffwerfall, haffwe wij most på samme förmaledide[de] jnbyrdz vpror förskingra och vtöse, Rickedt och oss alle till en dråpelige skade och förderff etc.

Dherföre käre Vndersåther såge wij än nw ganske gerne, Och wele eder alle her medt alwarligenn förmanadt haffua, att I wille thaga eder wara för Szådana falskheett och sweeck, som nu myckit j wärden bruckes, Ther man giffwer mång sött och godt ordt, medt falsk dagtingen, och annedt slicht, som theris sedwane tilförende ware pläger, men på endelyckten bliffuer thett ganske swrtt som I endelss syelffwe nog befwnnet, och haffue j handom rönn hurw ther vm waridt haffuer etc.

Wijdere käre vndersåther, hwadt och edre Sendebudt yttherligere vtaff oss hörtt och förstått haffwe, warde the eder wäl tilkenne giffwendis. Synnerligen vm then Köpenskap som wij j then bäste mening haffwe lagatt och stadgatt eder och Köpmännerne emellem, Effther som I

thett titt och offtha hoss oss begäredt haffwe, Männ nu förnijmme wij att sådane wåre gode rådt och Stadgar hoss en partt ganske rijnge achtede, och fast mindre holdne bliffwe, Vthan Almogen ropa på Köpmennene och klage att the få intedt faltt thett the schulle haffwe att behielpe sich medt, thet wij och wäll troo kunne att så tilgår.

Thesligiste klage och Köpmännene att the få ingenn nottorfft the behöffwe faltt aff Bönderne. Vthann hwar ropar och klager på then annen. Dherfföre käre Vndersåther, är oss fast omöijeligett att wij eder emellem någett ordinere och stadga kunne, medt mijnne I sielffwe tilbörligenn medt hwar annen handle wele, och hollendis vtöffwer hwadt som wij på biwdhe, När så skee motte (: som och änn nu på alle sijder nog vtloffwet är :) så hoppes oss thet schulle bliffwe gott på alle sijder, så wäll för Bonden som för Köpmannen och alle andre Riickisens Inbyggiere, Hwar och så skeer, att I käre Vndersåther then menige almoge, icke få then dell falt i Städerne, som är Salt, Humbla, och annet hwadt som eder bör haffwe aff Fremmende landt, dhå må I thale wåre Köpmän ther vm till, och icke I någen motthe wicke eller wände skwllen in vppå oss, Förthy wij wele wethe oss entskylligett i then motten, effther wij haffwe nogsampt handledt och taladt ther vm, bode medt then ene och then annen, Att wij inthett stortt yttermere ther till göre kwnne etc. Hwadt wij och yttermere vm några andre Riickisens sacker och wordende ärender, och besynnerligen vm then förordning emellen wåre käre vnge lijffzerffwinger, såsom alle Rickisens ständer titt och åffthe aff oss begäredt haffwe medt för:ne edre Sendebudt syelffwe handledt, eller genom wåre trogne män och rådt handle och tale lathett, som och Ricket och edre alle stor magt vppå ligger, Och hwadt same edre Sendebudt oss på alles eders wägna, som hemme sathå och icke tilstäde wåre, loffwedt och tilsagt haffwe,

twijffler oss inthet att the edre sielffwe berätte kunne, och att I hwar widt sitt nampn medt all troskap och wälwilligheett, thet samme som trogne och rättrådige vndersåter fulkommendis och hollandis warde, Ther till wij oss och så fulkommeligen förlathe. Och vdi hwadt motte wij kunne bewijse [eder] och alle Swerigis Inbyggiere gunst och nåder, och älliest wethe och rame edhertt bäste, Ther till schole I altidt fijnne oss willige och benegne etc.

Gripsholm den 10 Februarii.

Förläningsbref på behaglig tid för konungens tjenare Oleff Pedersson, på Kirmundö gård i Saltviks socken på Åland.

Riks-Registr. 1547, fol. 48 v.

Öpit breff för Oleff Pederson på en Gårdt j Ålandt till en behagelig tidt. Datum Grip[z]holm 10 Februarij Anno etc. 47.

Wij Gustaff medt Gudtz nåde etc Göre witterliget att wij aff wår synnerlige gunst och nåde, haffwe vnt och efftherlåtidt, som wij och nu medt thetta wårt öpne breff, vnne och efftherlåthe, oss till enn behagelig tiidt, thenne wår tro tienere Oleff Pedersson enn wår och Cronones Gårdt, liggiendis på Ålandt vdi Saltwick sockenn, benempdt Kijrmundö, att niute brucke och beholle. Doch så, att han oss och Cronone lijckwäll Årligenn skall förplichtig ware, att vtgöre all then ränthe och rättighett och vtskylder, som är medt Affradt eller annedt sådant, som ther aff för:ne Kijrmundö Gårdt, medt rätte bör vt att göres etc. Hwicke wij giffwe wåre Fougter etc.

Gripsholm den 11 Februarii.

Förläningsbref på behaglig tid för Måns Skräddare på en gård i Ödeshögs s:n, Östergötland.

Riks-Registr. 1547, fol. 49.

Öpit bref för Måns Schreddere på enn Gårdt i Liussingz Herede till enn behagelig tidt Datum Gripzholm 11 Februarij Anno etc 1547.

Wij Gustaff etc. Göre witterlige[t] att wij aff wår synnerlige gunst och nåde, Szå och på thet att thenne breffwisere Måns Schreddere, sich thess trolighere och wälwilligere skall bewise och finne lathe, enär wij honom och hans tieneste behoff haffwe kunne, haffwe vnnth och efftherlatidt som wij och nu medt tette wårt öpne breff vnne och efftherlate, Oss till en behagelig tidt, frij för all dagzwercke och skiuszfärdt som hann eliest förplichtig wåre vtt att göre etc. Som wij och Thesligiste, aff same wår gunst och nåde, haffwe honom effterlåtidt en wår och Cronones Gårdt benempd [1]) vdj Ödesiö socknn, i Liussing herede, att niuthe bruke och beholle, Doch så att han lijckwäll årligen thett Landgijlle skal vttgöre, som ther aff gåå pläger. Hwicke wij giffwe wåre Fougter och befalningzmän etc.

[1]) Tomrum för namnet.

Gripsholm den 11 Februarii.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, att betala Severin Yttesson och hans karlar deras lön.

Riks-Registr. 1547, fol. 49 v.

Till Botwedt Larson att hann Söffwerinn Yttesonn later bekomme sijn lön. Thesligiste them honom effterffölghe. Datum Gripzholm 11 Februarij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Weett Bottwedt Larson, att thenne breffwisere Söffwerin Ytteson, haffwer waridt her hoss oss, och vnderdoneligen förstå latidt, att han eller the andre 2 Karla, som honom fulgachtige waridt haffwe, vdi några ärender, som tich wäll witterligitt är, haffwe icke ännu bekomidt någon lönn, som the haffwe schulle etc. Så haffwe wij tilsagt för:ne Söffwerin Årligen 40 march, och siitt klädhe. Så wele wij att tu medt honom her vdinnen så handle skalt, att han till fridz kunde stältt bliffwe. Så att the andre för:ne Twå karle motte och så bekomme then deel the haffwe schole, lijcke som andre wåre årss peninge knechter, Förhandlendis och så widere medt för:ne Söffwerin Yttessonn, huru han sich på wårt gangn och bäste ytterligere skicke och holle skall, Wethendis tich här effther att rätte, Datum.

Gripsholm den 11 Februarii.

Till fogden Niels Tulesson, att han ej får hindra tillförseln af lifsförnödenheter till bergslagen.

Riks-Registr. 1547, fol. 50.

Till Niels Tuleson för Arwedt Nielsson, at han inthedt förhindrer honom, att göre någhen tilförning till bergzlaghet. Datum Gripzholm 11 Februarij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått aff thenne wår tienere Arffwedt Nielsonn, hurulunde tu wilt göre honom noget hinder på the oxer, som han titt till Bergzlagen fört haffwer, och ther sälie will etc. Szå westu, att wij tich sådandt icke befaledt haffwe, kant och icke heller räckne för någott landzkiöp, att wåre Vndersåther göre titt till Bergxlagenn någonn tilförning och vndtsättning, anthere medt oxer, eller annet ättende warer, etc. Är förthenskuld wår alwarlige wilie, och biude tich att tu later för:ne Arffwedt Nielsonn bliffwe aldelis obehindredt, latandis honum frij och oclandret för then dell, som han ther för för:ne sijne oxer bytt och föryttredt haffwer, Szå frampt tu wilt göre thet oss liufft är. Wetendis ther effter rette. Datum.

Gripsholm den 12 Februarii.

Till fogden Oleff Jönsson, att han skall uppresa till konungen och lemna underrättelser.

Riks-Registr. 1547, fol. 50 v.

Till Oleff Jönson att han komber til Hans nåd hwar han hans Kon:ge Ma:t finnendis warder. Datum Gripzholm 12 Februarij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Wij haffwe vndfongith tin schriffwelse Oleff Jönson, vdj hwicke tu rörer om then Joen

Andersonn Borgmestere vdj Wårdberg etc. Szå kunne wij ther till inthet sware, för än thu till städe komber, och hade wäll förmodedt att thu sielffkraffder skulle giiffwet tig till oss, görendis oss vnderwissning om alle lägenheter, hwicke[t] doch icke skeedt är, etc. Therföre wele wij och biude att tu tich medt alder förste till oss skynde skalt, ehwar tu oss helst finnendis warder, vnderwisendis oss vm alle saker och ärender ther macht vppå ligger, Ther rätte thich effter, Datum.

Gripsholm den 12 Februarii.

Till fogden Niels Helsing, rörande tvisten om Långboda boland.

Riks-Registr. 1547, fol. 50 v.

Till Niels Helsingh att hann förhörer hwadt rätt Swenn Jönsonn haffwer till Longzboda Datum Gripzholm 12 Fe:[bruarij] Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Tich förtäncker wäll Nielss Helsing, om then trätte som emellen her Månss j Forssa, och Swenn Jönssonn j hambra war om thet Bodelandt, benempd Longzboda, som för:ne Swen mener sich haffwa rätt till etc. Sameledis westu och, att för:ne her Måns förskickede till oss några breff och bewiss, som hann till för:ne Bodelandt [haffwer], ther vpå wij och honom wårtt breff giffwidt haffwe etc. Så effter för:ne Swen sich icke ännu will åttnöije lathe, Är wår alwarlige wilie och befalning, att tu medt några andre men her om granneligenn ransacke skalt, hwadt skiell eller bewiss, han ther till haffwe kan, Förskaffendis thet så, att wij icke ytterligere om thenne same sack motte bekymbredt bliffwe, hwarcken medt honom eller för:ne her Måns. Ther tu tich fulleligen skalt effther rätte, tagandis her före ingen försumelse före Datum.

Gripsholm den 12 Februarii.

Till konung Christian (III) i Danmark, om de tyske furstarnes skrifvelser rörande pfalzgrefvens anspråk, och om Christopher Andersson.

Efter originalet i kongl. Riks-Archivet i Köpenhamn.

Vnsere freunthliche dienste vnnd was wir sonsth viel mehr liebs vnd gouts vormuegen beuhor Grosmechtiger Köning freunthlicher Lieber Swager bruder vnd Nachpar,

Wir habenn E. L. schreibenth, des dattum Kolldingen, am xij tag Januarij, Jtzigs Jars, lautende, nebenst vberschickunge der Chur vnnd fursten Sachsen vnd hessenn Missiue, entpfangen, Vnnd seines jnhalts eingenohmen, Vnd wollen E. L. darauff vnuorhalten sein lassen, das wiewoll wir vnserm beger nach, Condition vnnd mittell deroselbtigenn phaltzgrauischenn handell, vnnd dajnnen E. L. weiter meinung, jegen diesem vnserm ausgeschriebenen vnnd gehaltenn Reichstagk, nehest vorschienenen Conuersionis paulj, erwartet, Vnnd dann aber mitlerweill vnnser abgeschickter diener von E. L. zuruck nicht wiederumb angelangt, So haben wir nichtes desteweninger vff jtzigem gemeltem tagk vnnd vorsamlung allerer vnserer vnd vnserer Reiche Retthe Ritterschafft, geistlicheit, Adell, Stedte vnnd gemeine Stende, denselbtigen jns gemein E. L. vorig ansuchungh durch jrem Radt Clauwes Vhren, ahn vnns geworben, alse den jhenigen wellichen diese sache nebenst vnns mit anbelegen Wie wir dasselbtig E. L. bej Clauwes Vhren zuentbotten, vffs gnedigst vnd besth furgehalten, vnnd jnn sollichenn hochwichtigen gemein antreffenden henndellenn, jr Radt wille vnnd meinung erkleren lassenn,

So betzeugen wir mit dem allmechtigen vor vnns Vnnd vnnsere vnderthanen, das wir jhe nichts liebers sehen noch begerenn, dann durch was mittl der hailsame friedt gemehret, vnnd meninglich vnnsernt vormuegens

jm vnuerweisliche vnnachteilige weisse(?) freunthschafft willfarungh vnnd sonsth alle gefellige zugethanigkeit gefurdert vnnd gephlegt werdenn mochte, Es seindt auch wir vnnd befinden die vnnsern keins andern gemuetts, zweiffellen auch nicht das jegenn vnns, vnnd vnnsere Reiche, auch ausserhalb diesem, jn ainig ander mass, wellchs wider recht noch dartzu vrsach wurde gehabt, anngestallt werden sollt.

Es habenn aber hiejnnen vnnsere Redthe vnnd manschafft, ganntz beschwerlich angezeigt, Das je vnns E. L. den Reichen zu Dennemargkenn, allenn vmbliegenden nachparen, vhast auch jnn ganntzer Christenheit nicht vnbewust wie koning Christiernn, bej vnns vnnd diesem vnserm Vatterlandt, deroselbtigenn alle vettere muttere vnnd bloutsfreunde, also vnerbarmlichenn gehandelt, Datzu zu denn Reichenn zu Schweden gahr keinn vrsach foug noch erbgerechtigkeit, mit geburlichem tittell, oder rechtmessiger ankumpsth zuerfurdern gehabt, noch zustehet, Vber das auch, so wurden wir, noch vnsere Reiche, durch die Christiernische, jm wenigsten zu gar keiner handlung, nicht gefurdertt, wusten auch nicht warauff, darumb sie vnnsere Redte vnnd vntherthanen je gar keine grundt hedten, worjnnen sie desshalb radtzpflegen, noch die handlung beschicken kondten, oder worauff zuschreitenn, es mueste danne je vorige meinunghe, diesse gestalt habenn, vnnd wurden wir vnnd vnnsere Reiche, jnn die weghe so vnnser vnd vnserer Reich, ohne vorletzung, nachteill, vnd gefherdt sein möchten, jnn sachenn zur bestettigung friede Ruhe freunthschafft vnnd zuuorsicht, ahnn vnns vnd die vnsernn gahr nichts derogestallt erwinden lassenn, Darumb E. L. auch jrem erbietenn nach, vnns wes sich jmme handell vorlauffen, vnns darab zurichten, bericht thuenn werden, Sonst auch vormueg vnnser vorwantnus, dermasen die sach (: wie wir freuntlicher zuuorlassigkeit vnnd nicht zweifeln wollen :) richten das vnns vnnd vnnsern Reichen, ohne gefhar sein möchte,

Was Christoff annderson belangendt, haben E. L. hiebeuhor vnnsers schreibents meinung, auch letzlich vnnserer Retthe Missiue, welliche nuhemehr E. L. erlangt vnngetzweiffelt vornohmmen, Vnnd also dann Cristoff annderson dieser vnnserer Reiche jurisdiction vnterworffen, vnnsere voreinigung ehr auch nicht dahin deuten magk, noch darauf gefasth, das wir frembder jurissdiction vnterworfen sein soltenn, So lassen wir die sache, vnnd diese antwortt, auff vorig vnser vnd vnserer Redte schreibent referiren, vnnd bruhenn, Dann wir gott lob, vnns dermassenn annhero gegen vnsere getrewe vnderthanen geschickt, das ehrenliebende sich mit keiner pillichkeit zubeklagen, viellweniger vrsach andere jurisdiction jegenn vnns zusuchenn habenn werden, noch auch nicht gepurlig weder zulasslich sein woltt, Es haben auch sollichs vnnsere getreuve vnnderthannen, annhero jegen vns nicht gethan, noch jm brauch gehabt, vnnd beschicht vnns vhom Christoffell, mehr alsse gewalt vnd vnrecht, wie E. L. hiebeuhor viellmalls vnsere wider anntwortt, auch letzlich vnsere Rethe vornohmmen vnnd nochmals nicht zweiffelenn, E. L., werden sich, des bunts weitere Articule ermeldung, vnnd jnnhalt ein bej dem andernn erwegen, vnnd der vorwantnus nach, jnn sachenn Annderson belangent nicht weiter dann gepurlig annemen, Besonder dahin wie offtmals begert vnnd billig vorwisen, Das wir E. L. wolmeinlich zur antwortt berichten, Vnnd seindt deroselbtigen also vnnserm freuntlichenn lieben Schwagern vnd brudern schwegerliche willfarunge zuertzeigen geneigt Datum vff vnserm Ko^{n} Schloss Griepsholm ahm 12 tag des Monats Februarij Anno 47:ten

Gustaff von gots gnaden zu Schweden
der Gotten vnnd Whenden etc. Königk etc.
E L getrewe Bruder
Gostauus[1])

[1]) Egenhändig underskrift.

Sedel.

Jnnsonderheit freuntlicher lieber Schwager Bruder vnnd Nachpar, Was belangendt der Chur vnnd furstenn Sachssenn vnnd Hessen schreibenth wollen wir Jhrenn L: vfs erste vnnssere andtwurdt zukhommenn lassenn, Das wir E: L: wolmeinlich nicht pergenn wollenn Datum vt jnn literis,

Utanskriften: Dem Grossmechtigenn Fürstenn Vnnserm Freunttlichenn liebenn Schwagernn Brudernn vnd Nachparn Herrenn Christian zu Dennemargken Norwegen der Wennden vnd Gotten Koningh Hertzog zu Schleswigk Hollstenn Stormaren vnd der Dittmarschen Graue zu olldennburgk vnd Dellmenhorstt. [1])

Spår af sigillet finnas.

Gripsholm den 13 Februarii.

Till Joachim Bulgrin, att han försträcker en vallmästare ett till tre hundrade mark.

Riks-Registr. 1547, fol. 51.

Till Jachim Bulgrin att hann strecker Walmesterenn några Peninger Datum Gripzholm 13 Februarij Anno etc 47.

Wår gunst tilförende etc. Tich förtencker wäll Bolegrin, att wij för någen tiidt seden lathe schriffwe tich till, vm thenn Walmesterenn, att tu honom några peninger på wåre wägna försträckie skulle. Så är ännu wår wilie, att thu och så göre schalt, medt ett hundrade march Thw eller Trij, ehwar rådt tu och Niels Eskelsonn ther till finne kunne. Dock så, att I lijckwäll godt acht och till-

[1]) Under utanskriften är antecknadt: *Colding den 6 Martij A:o 47 koning Cristiern vnd anderson betreffendt.*

synn haffwe schole medt honom, att han tillstäde bliffwe motte, och sich icke medt ominne giffwer aff landett. Thet bode tu och för:ne Nielss Eskelsonn god acht och tillsynn haffwe skole, wethendis tu tich her effter rätte, Thett tu [tich] beswärer at hålle någett Borgeleger ther j Wastena j Sommer, kunne wij icke tenckie hwadt orsack tu ther till haffwe kannt, Effther ther höö nogk, och annen deell inkommidt är, thet eliest till någen nytte kommer, Wethendis [tich] ther effther rätte, Datum.

Gripsholm den 13 Februarii.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, om borgaren i Lübeck Hans Hopmans klagan öfver en Karl Andersson.

Riks-Registr. 1547, fol. 51 v.

Till Botwedt Larson att han förlicke emellem Hans Hopman och Karll Anderson Datum Gripzholm 13 Februarij Anno etc 1547.

Wår gunst etc wij giffwe tich tillkenne Bottwedt, att then Lybeke Borgere Hans Hopman haffwer förskicket oss thenne sijnn Supplicatz tilhonde, then wij tich innelucht öffwersände, Thervdinnann tu hans Clagann och beswäring vm Karll Anderson förnimmendis warder etc. Så effther oss aldelis well wetterligit (ɔ: vwetterligit) är vm theris handel, kunne wij icke heller sware ther till, eller göre. Vthan tu må thervdinnen förskaffa, så myckitt dhem emellenn, som rätt kunde ware, effter stadzens och tiidzens lägenheett etc. Ther rätte tich effther. Datum.

Gripsholm den 14 Februarii.

Till bönderne i Mora s:n i Dalarne, att ej göra Rättviks innebyggare förnär i afseende på rågången.

Riks-Registr. 1547, fo. 52.

Till Bönderne i Mora, att the icke äre Rettwickzboor någett förnär vpå teres gamble råmercke Datum Gripzholm 14 Februarij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Wetter Käre Vndersåther, att några wåre Vndersåther aff Rettwickz sockn haffwe hafft theris fulmyndige Sendebudt hoss oss, och Clageligen förstå latiidt, hwruledis I skulle ware them någott förnär vpå theris gamble rååmercke, som framlidne gamble Konunger och Ricktzens (!) förståndere haffwe them medt theres segell och breff stadtffäst och bekräftigett, och iemwäll sijden aff några gode wilde (ɔ: vwilde) men eder och them emellen, är ransacket wårdet, ther medt J eder tilbörligenn borde ottnöije lathe, och icke thenn annen öffwerträtte och wåldzwärcke göre, som nu till effwentyrs aff eder en partt skee pläger. Therföre [wele wij] ati rette eder sielffwe j sacken, icke görendis för:ne Rettwickz boor j så motte för kortt, eller warer them fornär, som the her för oss haffwe berette lathe (ɔ: latidt), öffwer all lag, Skiell och dom, så frampt wij icke förursackade bliffwe schole, att lathe göre her någott annedt till sacken, Ter rette eder effter Datum.

Gripsholm den 14 Februarii.

Till fogden Matz Ingemarsson, om torkning af säden.

Riks-Registr. 1547, fol. 52.

Till Matz Ingemarson att han later wäll tårcka Säden och thet wäll förwaradt bliffwa motte. Datum Gripzhollm 14 Februarij Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Som thu giffwer tilkänne Mattz Ingemarson, om then Sädt ther ligger widt wadt, och icke ännu vttröskit är, huru thu ther medt handle skalt etc. Så haffwe wij latiidt schriffwe wår Befalningzman på Westerårss till Lasse Oleffsonn, att han titt vpe några förskaffe skall, som för:ne Sedt vtröskedhe. Som wij och wele, att same Säde ther till städhe bliffwe skall. Giffwendis oss framdelis tilkänne, huru myckit thet sich belöpe kunde, när hon vttröskedt wåre, Ther rätte thich effter Datum.

Gripsholm den 14 Februarii.

Till ståthållarne på Kronobergs slott, Niels Birgesson, och på Kalmar slott, Germund Svensson (Somme), att gripa tvenne borgare från Ronneby, som varit i godt förstånd med svenske förrädare, om de kunna öfverkommas.

Riks-Registr. 1547, fol. 52 v.

Till Niels Birgeson, att han antaster the rottneby Borgere, och haffwer gran acht och tilsyn medt them. Same mening till Germundt Swenson etc Datum Gripzholm 14 Feb: Anno etc 47.

Wår gunst etc. oss är tilkenne giffwidt Niels Bergesonn, att j Rottneby skole Twå Borgere boo, widt nampd(!) Lille Anders och Peder schriffwere, medt hwicke the förrädere selskap som her aff Ricke[t] rymbde äre,

skole myckitt haffwe att bestelle, the och flere till thenn förrädere hopen till (ɔ: i) Tyslandt all kunskap her aff landet [före], och stinge medt hitt in igen theres partijsker (ɔ: prachtiker) och onde förehaffwande, medt hwicke och then förräderen Oleff i Grellestada myckit skall [hafft] att bestyre etc. Ther före är wår wilie och befalning, att thu thick til thet flitigiste winläggie skallt, medt störste S[ch]ickeligheett och lämpe, hwru [thu] the för:ne Rotneby Borgäre kunde bekomme och antaste, när the theris wandell eller hantering bruckede her in j landedt, heller huru thet bäst skee kunde. Szå att the motte bliffwe antastade och fängklige tagne, när man them öffwerkomme kundhe, Görendis oss vnderwissning vm the förbe:de förräderes stämpling och förehaffwande vdi alle motte. Ther och elliest vm andre lägenheeter ther macht vpå ligger om tu tich flitteligen vinläggie skalt, tagandis her före ingen försumelse Datum.

Gripsholm den 14 Februarii.

Till fogden Lasse Olsson, om kol- och tjärubränning m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 53.

Till Lasse Olson vm tierebrennere, at han skaffer them en annen Höffwitzman. Datum Gripzholm 14 Februarij Anno etc 1547.

Wår gunst etc Som thu schriffwer och giffwer tilkenne Lasse Olsonn, om then Kåålning och theris bränning, som the tiärebrännere ther brucke ther j färnebo sockn etc. Så haffwe wij lathidt schriffwe Söffwerin Juthe och Matz Tordtson ther vm till, att the några ther hedenn förskicke skole, som same tierebrennere vnderwisse motte, huru the same Kåål rätt släckie skole. Ther till tu och vilt förtenckt ware etc. Och effther wij förståått

haffwe, att ther någre spannemåle liggier vp wijdt wadt otryskadt som oss tilkomber etc. är för thenskuld wår wilie och beffalning, at tu någre ther hedhen förskicke skalt, som same Sädt vttröske motte, Tagendis her före ingen försumelse, ehwadt rådt thu ther till finne kant. Ther rette tich effther. Datum.

Gripsholm den 14 Februarii.

Till Jören Larsson och Jöns Pedersson på Risholn, att skilja mellan några bönder i Mora och Rättviks socknar i Dalarne, rörande omtvistade egor vid socknegränsen.

Riks-Registr. 1547, fol. 54.

Till Jören Larson sampt med Jöns Pederson at the handle rät mellen Oleff Nielszon och flere ther i Mora socken, Rågong, Skoger, och äger. Datum Gripzholm 14 Febru: Anno etc 1547.

Wår gunst etc wij giffwe tich tilkänne, Jören Larson, sampt medt Iöns Pedersonn på Rijssholm(!), att thesse breffwisere och wåre Vndersåther aff Rettwick socknn Oleff Nielsson och Erick Iönsonn haffwe waridt her hoss oss, och Vnderdoneligen förstå latidt, på flere theres mändz wägna ther i för:ne Rettwijck, om någre trätte som them emellem nu i en lång tidt, och någre aff wåre Vndersåther aff Mora sockn, och besynnerligen them som boo j Farnes sätti[n]gen waridt haffwer, om någre Råågong, Skoger och Äng, belangende som för:ne Måra boer wele göre them j Rettwick någen hinder eller förfång vppå etc. Szå effther ther her någre för oss theris breff haffwe see och thee latiidt, Och wij lickwäll icke fulleligen wethe kunne, huru thet sich aldelis ther vm haffwer, Är wår alwarlige wilie och Befalning, att I them emellen granneligen skole ransacke lathe, förskaffendis att ingen parthen [orätt?] skeer eller wederfares motte, vthan thet lag och rettwise

wåre, Så att för:ne Morebo[r] ther j förbe:de farnes sättingenn wåre Vndersåther ther j Rettwick, i then motte inthet hinder eller förfång göre skole, om the elliest vdi theres sack och ärendhe finnes kunde någen skiäll och rätt haffwe medt fare, Szå att wij icke framdelis her om ytterlige[re] motte bekymbrede bliffwe. Ther I eder effther rätte skole. Datum.

Gripsholm den 14 Februarii.

Till fogden Matz Tordsson, om tjärubränningen och gruf-arbetena.

Riks-Registr. 1547, fol. 54 v.

Till Matz Tordtson om the Tierebränneré, och at han lather bestå Körningen medt gruffwon. Datum Gripzholm 14 Februarij Anno etc 47.

Wår gunst etc Som wij tilförende haffwe latidt skriffwe tich thill, Mattz Tordzsonn, att thu titt budt till wåre Tierebrennere haffwe skulle, som them vnderwise motte, huru the Kålenn skole rättzligenn vtsläckie, att the till nytte och gangn komme motte. Så är ännw wår wilie att thu så bestelle skalt etc. Samelunde wele wij och, att thu Körningen skalt beslå (ɔ: bestå?) och före lathe, som tilförende ther aff Wad skee plägedhe, Som Mattz Ingemarson her till dagx haffwe plägede. Wij wele och att thu tich winläggie skalt, att ther motte komme landboor sittiendis her effter, på förnempde Wad. Så att the oss årligenn ther aff så myckitt vdi affradt giffwe motte, Som the och årligen såå kunne. Wethendis tich her effther rätte. Datum.

Gripsholm den 17 Februarii.

Till fogden Lars Thorkelsson, om hans uppbörd och utgift i bergslagen.

Riks-Registr. 1547, fol. 65:

Till Lase Torckson om the peninger, som Kon:ge Ma:tt haffwer förstreckt Bergzmännerne. Datis Gripzholm 17 Februarij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer och giffwer tilkenne, Laurentz Torckilsonn, om then vpbördt och vttgifft både på peninger och koppar, som tu hafft haffwer, Så att Berxgmennerne (!) skole haffwe jnne medt sig så många Tusende marck ortuger, begärendis att wij them än nw yttherligere ther till, medt några peninger försträckie wilde etc. Så förundrar oss, att thu icke lather förstå nampnkunneligenn, hwicke ännu tilbacke stå, och skylldige äre vdi then Summan som thu schriffwer, att Bergzmän haffwe jnnee medt sig, Att wij wethe kunde, huru myckit hwar för sich skyllog wåre, och hwicke the äre, för än wij försträckie them medt någon deel ytterligere. Och kunne förthenskuldt på thenne tiidt intid annet sware giffwe tich, eller the andre Bergzmän, som hitt vpskickede äre, för än wij vdi then motte widere motte vnderwist bliffwe, huru saken sich aldelis haffwer her om, Ther tu rette tich effther Datum.

Gripsholm den 17 Februarii.

Till mäster Arne i räntekammaren, att han till Dionysius Bureus lemnar årligen 900 mark ortuger.

Riks-Registr. 1547, fol. 55 v.

Till M. Arnn att han giffwer Deonisio hwart Åår 900 mark ortuger Datum Gripzholm 16 Februarij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Wether M: Arnn, att wij thenne wår tro Tienere Deonisio Burreo haffwe gunsteligenn tillsagt och efftherlatidt, att han Årligen vtaff wår Renthe Cammere 900 mark ortuger haffwe skall etc. Therföre är wår wilie, att thu lather honom bekomme ännu till 300 han alrede vpburidt haffwer, ther till medt 600 mark som på thette närwarandhe åår tillbacka ståå. Wethendis [tich] her effter rätte. Datum.

Gripsholm den 17 Februarii.

Förläningsbref på behaglig tid för Mickel Bysseskytt, på ett kyrkogods i Lundby socken i Vestergötland.

Riks-Registr. 1547, fol. 55 v.

Öpit breff för Mickell Bysseskyttere på ett Kyrckie Godtz i Lundby Socken i Westergötelandt, som renter årligen 2 pundt Smör, till en behagelig tiidt. Datum Gripzholm 17 Feb: Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Göre wetterlige[t], att wij aff wår synnerlige gunst och nåde vndt och efftherlåtid haffwe, att thenne wår tro Tienere Michell Bysseskyttere, må och skall, Oss till en behagelig tiidt, niuthe och beholle Ett

Kyrckiegodz, liggiendis j lundby och Lundby sockn, och N: herede j Westergotelandt, som årligen renter 2. pund Smör, frij för then landgille ther årligen affgår, anseendis then Tieniste och troskap, han oss bewist haffwer och ännu her effther bewisse må och skall etc. Hwicke wij giffwe wåre Fougter och Beffalnningzmän tilkänne, och all[e] andre etc.

Gripsholm den 19 Februarii.

Till fogden Lars Tröbo, att han skall skicka oxar till Upsala, till arbetsfolkets bespisning.

Riks-Registr. 1547, fol. 56.

Till Lasse Tröbo att han later komme alle the oxer till Vpsala, som han haffwer fott fron Stochholm Datum Gripzholm then 19 feb: Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Effther vpå wår Gårdt j Wpsala will behöffwes Enn stor hop medt oxer Lasse Träbo, bode till vtspissning, och äliest på thet arbethet och på Bygningen, som wij nu j thenne tilkommende sommer wele lathe haffwe ther för hender, motte haffwe sijn rätte framgong etc. Är förthenskuldt wår wilie och beffalning, att thu medt thet förste lather komme titt så monge oxer, som thu haffwer till foor iffrå Stockholm ther vdi thitt Fögderij. Tagendis her före ingen försumelse. Datum vt supra.

Gripsholm den 21 Februarii.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, om anställande af och aflöning till två skrifvare i konungens kansli, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 57.

Till Botwet Larson at han later [giffwe] Peijtter Stapell och Jörenn Dreckle 100 marck, hwart årr och frij kost på Slottedt. Datum 21 Febru: Anno 47.

Wår gunst etc. Wett Bottwedt, att wij haffwe latidt förhandle medt thesse Twå Tyske Chancelij schriffwere, nemplige Peitter Stappell och Jörenn Drechslee om theris årssbesållning, så att wij haffwe efftherlatidt hwar there Hundrade mark ortuger, medt Hoffk[l]enningen, och ther till frij kost på Slotedt. Och effther the haffwe nu inthet synnerligit schriffwe eller beställe, skall Valentin lathe komme thom till någen Registrantionn(!), och lathe wåre och Rickisins Sacker bliffwe Protocollererede, som thet sich bör. Må thu för thenn skuldt lathe bekomme them matt och Ööll, ther vpå Slotthet, effther tilbörligit wiss, så the sig icke ther öffwer beklage torffwe. Thu och Peder Bragde wele och så vnderstundom haffwe acht och tilsyn att the motte göre någett för maathen, och icke som the wane äre, gåå, och fördriffwe tijdhen fånytteligen medt Drijck, och annen fåfengelighett, och wår sack som the vtt rätte skole, bliffwe obeställte beliggiendis. Thetta icke försumendis, skall tu och wethe Botwedt att wij haffwe vnnt Valentin höö och haffre till tre sijne Hester, Ther widt Slottedt, hwicke thu honum effter Skälig wiss willt bekomme lathe. Datum

Gripsholm den 21 Februarii.

Till Peder Brahe, om tryckningen af ett par skrifter på svenska, tyska och latin.

Riks-Registr. 1547, fol. 57 v.

Till Peder Bragdhe att hann sampt medt Botwedt Larson later [v]ttgå på prentedt några Exsamplaria Tyske Swenske och latin. Datum Gripzholm 21 Fe: Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Som tich wäll witterligitt är Peer Bragde vm the twenne vtschriffwendhe, som nu offthe vmtaledt är, och wij achte lathe komme vdi Trycket, så haffwe Wij nu afferdigett förthenskuldt Valentijn och Clemett, att lathe komme them vnder Tryckedt, och än nu transsfferere, hwadt som icke tra[n]sfereredt är, Hwarföre wele wij att thu medt Botwedt, Norman och flere wåre tienere, wele förhandle medt prenteren, så att prentedt motte till redhe giortt bliffwa, och ther hoss fliteligen berodzslåå, och besluthe [huru] många Exsemplaria skole Tryckte bliffwa, aff Tysken synnerlige för sich, aff Swensken för sich, och aff Lathinen för sich, szå att icke stortt flere, ecke heller mindre, än behoff giordis, aff hwartt slag, motte Tryckt bliffwa, Thu wilt och så alwarligen tilseije, och förmane Cammerrådt, att the oförsumeligen skaffe så myckitt papper tillstäde (: hwar icke alrede så myckit i Cammeren förhonden är :) som ther till behöffwes, och annet hwadt ther till förnöden ware will, Szå att Arbetedt icke motte för thenn skuldt tilbacka bliffwa, tich Gudt beffalandis. Datum.

Gripsholm den 21 Februarii.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, om åtskilliga räkenskaper.

Riks-Registr. 1547, fol. 58.

Till Botwedt at han skynder Hans Tommasson till Kon:ge Ma:tt antere [med] gode eller onde. Datum Gripzholm 21 Feb: Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Som thu weest Bottwedt, huru lenge then Hans Tommesson, oss medt många lösse Skotzmåll vppeholledt haffwer, och wij ingen beskeedt aff honum haffwe kunnedt bekommidt, på the Rekennskaper aff the Sticht han schulle göre reedhe före, thett oss intidt ringe betenckiendhe giffwer etc. Ther före är wår wilie och Beffalning, att thu ännu skynder honum till oss, anthenn medt ondhe eller godhe, ehuru thet helst skee kunde, att han till städe, till oss komme motte, som sagt är, görendis oss vnderwissning om för:ne Reckenskaper han äger sware till, wetthendis tich fulkommeligen her effther rätte etc. Och effther wij förmärckie, att thenn Erick Orgeleckere, och the anndhre wåre Cammerschriffwere, ther nijdre vdi Östergötelandt, äre icke starcke nockg(!), till att tage och förhöre Reckenskaper ther nijdre fallee, wele wij, att thu thet så beställe skalt, att then Rasmus som är j Reckne Cammeren, medt några flere om så behoff giordis, motte komme för:de Erick, och the andre, til hielp, ther nijdere, Görendis ther rätt vnderwissning, huru Reckennskaperne skole rätt och skickeligenn stälte bliffwe, Effther the älliest nogck(!) äre ther j för:de wår Räckninge Cammere, till thet arbethe som ther faller etc.

Sammalunde haffwe wij och förstått, att ther en dansk skriffwere skall wara vpkommen, benempd Anders, som

kann wäll bodhe Räcknä och schriffwe, Therföre är wår wilie att thu medt honum handle skalt, att han motte giffwe sich till wår Beffalningzman i Vpsala Mattz Michelsonn, effther wij honom ther wäll behoff haffwe att brucke för skriffwere, Ther thu tich effther rätte haffwer. Datum vtt(!) in litteris.

Gripsholm den 22 Februarii.

Öppet bref för Bertil Henriksson, att i Finland för konungens räkning lega arbetare.

Riks-Registr. 1547, fol. 58 v.

Öpit Breff för Bertill Hendricksonn, att han vtaff Åboo Slotz län och Tawesthuss län må antasta thet mest[e] Arbetis folck som han öffwer komma kan. Datum Gripzholm 22. Julij (ɔ: Februarij) Anno etc, 1547.

Wij Gustaff etc. Göre witterlige, Att wij vtskicket haffwe thenne wår tro tienere Bertill Hindricksonn, in till wår Landzende Finlandt, och honom vppå lagt, och honum beffaledt, att hann vdi Åboo länn, och Tawesthwss länn thet meste arbetis folck, och någgre Laggare, som han ther öffwer komma kann, vdi wår Tieneste antaga skall, och them hitt vtöffwer till wårtt Slott Gripzholm med sig haffwe etc. Hwarföre biude wij wåre Fougter och beffalningzmän etc.

Gripsholm den 22 Februarii.

Till Valentin van Lüttich, om hans arbete, tryckning af skrifter, arbetena i cancelliet och permission för honom, att resa till Tyskland.

Riks.-Registr. 1547, fol. 58 v.

Till Valentinn vm hans Sacker. Datum Gripzholm 22 Februarij Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Wij haffwe bekommit titt breff, Valentin, medt the artickler som thu hadhe anthwordet wår Tienere Clemett, och lathe wij [oss] same artijckler wäll behage, haffwe och latidt skriffwe Peder Bragde, Bottwedt Larssonn och Cammerrådt till, att hwadt till same Tryckerij behöffwes will, skole the beställe, och j tiidt vtt rätte lathe, skickendis tich her medt breffwen tilhonda.

Hwadt wij om the Twå Tyske Cancelle schriffwere bewilligett haffwe, weett Clemett tich att berätte etc Förmananndis tich förthenskuldt, att thu wiltt och så ther emott holle them till någett arbethe, medt then Registrationn, och annett, hwadt them böör att göre. Szå att oss någett skäll för thet wij på them wendhe och kosthe lathe, wederffares motte, Ther tenck och så någett till.

Hwadt thine ägne ärender belangendis är etc westu thet wäll sielff Valentijn, att wij haffwe jw altidt lathe (ɔ: latidt) oss vdi thine sacker nådeligen befinnes, som wij och icke än nu anness tilsinnes äre, Förseendis Oss och så, att hwadt tu genom thesse same schrifftelige artickler, så och offte tilförendhe, bodhe schrifftelig och muntlig, oss låffwadt och tilsagt haffwer, warder tu hollendis och fulkommendis, Männ vm thet förloff, tw begärer, att drage enne Gånge, till att vtträtte thine sacker j Tyslandt etc Ther till sware wij så nw, som tillförendhe, att när thetta arbethe nu förhondenn är, medt thet prentt, fulendett bliff-

wer, thenn Registrationn vdi wärckett kommit och wåre läggligheetter sich eliest så begiffwe, atui tich på någon tidt vmbäre kunne, Szå äre wij icke obenägne, effther thin begärenn, att förloffwe tich, på någon tiidt etc. Ther weett tich effther rätte Datum.

Gripsholm den 23 Februarii.

Till Lasse Olsson, att han skall anskaffa en bättre höfvidsman för tjärubrännarne.

Riks-Registr. 1547, fol. 56.

Till Lasse Olsson om Tierebrennere, att han skaffer them en annen Höffwidtzmann antere Mickel Ryss eller någon annen Datum Gripzholm 23 Februar[ij] Anno etc. 1547

Wår gunst etc. Som thu schriffwer och giffwer tilkänne Lasse Oleffssonn, om the Tierebrennere, huru sielsindt the skicke sich, medt the arbethe som the bedriffwa schole, Thesligiste vm then beswäring, som the haffwe vtöffwer then som theris höffzman ware skall etc. Så effther samme theris höffzman (: som wij förnimme :) förslömmer och dublar, hwadt deel som han, bode till sitt, och the anders(!) behoff vpbar(!), att the andre få hwarcken theris lönn eller nödtorfftich vnderhold, och wele förthenskuld inthet arbete etc. Är för then skuld wår wilie, att thu sätter för:ne theres höffwidzman vtaff, och handler medt thenne Michel Ryss som theris måll kann, eller någonn annen som ther till tienlig eller skickelig wåre, att han medt them handler, och bliffwer hossz them som en höffwidzman, och hulle them till arbetis, och anamade thett till sich hwadt them giiffwas schole, och deltedt them emellem, så att hwar finge thet honom haffwa borde, på thet theris arbethe någott flitteligere her effther än her till skeedt är, motte fordradt och bliffwa, hwadt deell tu

them förskaffer till theres nödtorff, Fetalie, Lönn och annedt, ladt granneligen beschriffwe, så thet bliffwer them åtther affräcknatt, j thet Godz the leffwerere schole, menn hwar thetta icke hielpa kunde, och the ju så her effther, som tilförende vdij same theris arbethe försumelige (: giönom sådane trätter och Oenighether :) ware wele etc. Må tu då förskicke them alle tilhopa hitt till oss, Ther wij då med them widere wele handle lathe, och skaffe them till någett annedtstädz till arbetis. Ther thu tich effter rätte wett. Datum.

Gripsholm den 24 Februarii.

Försvarelsebref för Peder Jönsson i Låmboda i Alsheda s:n i Småland, för ett i nödvärn begånget dråp.

Riks-Registr. 1547, fol. 59 v.

Förswarelsebreff för Niels Jönnsonn j Låmboda j Alzede socknn i Smolandt för enn (!) Mandtzslag hann i nödt bedreff Datum Gripzholm 24 Feb: Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligitt, att thenne wår Vndersåthe Niels Jönsson j Låmboda i Alzede socknn j Smolandt haffwer waridt her för oss, och clageligen förstå latidt, hurulunde han för Tw år seden kom j skadhe för en sijn näste granne benempd Peder Swartess, hwicken hann j nöde wärnn, effther hann honom j sijn egin Gårdt öffwer falle wille, tog aff daga. Och haffwer för same ssack och mandrop skuldt thens dödis släctinger och Målsegender nu Tre reser mandtzboott yttermere tileffwentyrs änn han hade plichtig waridt. Ändoch the henne icke aname och sich ther medt wele benöije lathe, vthan ännu honom dagligen Fägde etc. Hwarföre tage och aname wij för:ne Niels Jönsson her medt vdi wårtt Kon:ge hegnn, frij och försware honom för för:ne Pedher Swarte-

sons Erffwinger och Målsegender till rätte, Doch medt så skäll, att han lickwäl medt lönn och bönn förlicker sich medt the[n]s dödes slecht och Målssegander etc.

Hwicke[t] wij giffwe wåre Fougter och beffalningzmän, och offtebe[:de] Peder Swartis Målssegander tilkänne, att the wethe sich her effther rätta, icke görendis för:ne Niels Jönssonn her emott hinder, plattz eller förfång, Wijdt thenn plicht som Swerigis lag förmelder, vm thom som Konung j sitt hegn och förswar medt sitt öpitt breff tagitt haffwer Datum.

Gripsholm den 24 Februarii.

Till Peder Nielsson, att han skall inrätta en afvelsgård vid Jönköping, och der blifva fogde, samt under densamma lägga Nydala klosters landbor.

Riks-Registr. 1547, fol. 60.

Till Peder Nielson att Kon:ge Ma:t will settie enn Affwel ther vidt Jöneköping, och att han vår Fougte på samme Affwelzgårdt wara skall. Datum Gripzholm 24 Februarij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Per Nielson, att wij haffwe acktett lathe sättie enn Affwelzgårdt ther wedt Jeneköping, Och wele wij att thu skallt taga tich före, att bliffwa wår Fougte på same Affwelzgårdt. Som wij ytthermere haffwe beffaledt wår tro Mann [och] Rådt, Steenn Ericksonn, att han tich skall förstå lathe, på hwadt städt och [i] hurudane motte Samme Affwel holles skall.

Hwarfföre är wår wilie och alwarlige beffalning, att thu fulkomelig retter tich effther, hwadt för:ne Steenn tig, på wåre wägna, j then motten tilseyendis och beffalendis warder, och achte j alle motte, så wäll medt same Affwell, som allt annedt j thin beffalning, wårtt gagnn och bästa, som wij betro tich om, Wij äre och till sijn-

nes, att thu skalt kännes wedt the Nydale Closters Landboer, som her Johann Turssonn vdi förläning haffuer vnder same Affwel. Datum.

Gripsholm den 25 Februarii.

Till riksrådet hr Gustaf Olsson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 60 v.

Till Her Göstaff belanngennde the farlighe tijdennder, som nw förnimmes aff Dannemarck och Tyslanndt. Datum Gripzholm 25 Februarij Anno etc 1547.

Wår synnerlig gunst etc. Käre her Gustaff, effther som wij senest goffwä eder tilkänne, och låthe edher förståå om then farlige lägenheet som sich bode j Dannemarck och Tyslandt begiffwidt etc Ther många farlige prachtiker bedriffwes in vppå ossz, och tetta wårtt Rijcke, som wij dagelig wijsse kundskap om bekomme, att thenn(!) som någon fredt emellenn Keijserenn och the förster skeedde etc. Thå haffwe the wisselig j sijnnedt, att försöcke sig herr(!) in vpå oss och Rijckedt. Som och vthann twiffwell wäll troligen är, etc. Therföre Käre herr Gustaff förmanne wij edher ännw, att I wille haffwe ther gott flijttigtt vpseendhe, bodhe medt Lödisse Borgere, och andre, Thesligiste medt godhe wisse kunskaper, till Dannemarck och Tyslandt, som I wåre wilie och mening ther om till förenne ytterligere förståndett haffwe etc.

Wijdere Kere her Gustaff, som I och wäll weetthe, att the godhe men aff Adelenn ther nedere droge, så gott som vthann affskeedt, sennest jfrånn oss etc. Szå the gåffwo oss ingenn swar på the Artickler wij lathe holle them före, Hwicke jw enn vnderlig tinge motte wara, att the så ringa Rijckssens sacker wele sig till sijnne gånga lathe etc. Ther före är och ännu wår wilie, attj medt

Stenn Ericksonn wele haffwe them tilhoppe, och holle them alwarligenn wåre mening före, att the wele haffwe theris sacker i en betträ acht, och Röste sich medt gott Folck, Och wärier, som the oss altiidt vttloffwadt och tilsagth haffwer etc. Thesligiste Kere her Gustaff att I och på edre sijdhe wille förstarcke Edher, bodhe [med] bygning på Elffzborg, och lathe taga i wår tienest Szå mångtt gott werafftigtt Swensk folck, som I kunne öffwerkomme, Synnerlig och gott förfaredt sijöö Folck etc. Som Steenn Ericksonn eder ytterlig wår wilie och mening her om vnderwijssze kan. Eder Gudt beffalendis Datum vtt supra.

Att hann later skaffa Salth och Klädhe I Lanndhett.

Käre her Gustaff. I wele och wara förtenckte, medt förste öpitt watn, nu i somer att lathe förskaffe hitt in i Rickett iffrå Westwartt thet mesthe Saltt, man bekomme kann, som i Strengenes handledt och vtloffuet bleff, I wele Thesligiste skaffe oss en hop medt klädhe j landhet för wår smorskap (!) och annett hwadt J kunne komme till wäge effther fast rådeligitt är, att man försorger sich medt slicke nödtorfffther, ehuru alle sacker sich till drage kunne etc.

Wij äre och tilffridz, nådeligen att fördrage Clerckeridt ther nidre j Westergötthelandt theres borgelegerztaxer, som the oss årligenn plichtig [äre] vtt att göre. Thesligiste att presterne theres Landbönder mist haffwe, motte och så vtaff Tiendenn wederlagde bliffwe, och besynnerligen the som widt almundhe wägerne och förmegenn stor gestning sittie. Som wij och ytterligere haffwe beffalet Stenn Ericksonn, att handle och besluthe medt edher ther vm, så thet motte gå licke till på alle sijdher Datum

Ittem wij giffwe eder tilkenne Käre Herr Gustaff, att oss är ett breff tilhonde kommidt, iffrå enn benempd Hans Arendson som sich tilbiudher och beträster att be-

komme några affwickne förräddere, som I förnimme kunne, aff thenne inneluchte Copia aff hans breff etc. Så effther han befruchther sig för the Nyelödze borgere begärendis är, att thet och motte bliffwa hemeligitt. Wele wij att thu handler med honom till thett skickeligiste, som I tenckie kunne rådeligist wara motte, haffwandis thett och så hemelighenn inne medt edher. Ther I eder effter rättendis wardhe.

Gripsholm den 26 Februarii.

Till drottningen af Skottland, om ersättning till Hans Claesson och Gerleff von Embden för ett af skottar borttaget skepp.

Riks-Registr. 1547, fol. 61 v.

En förskrifft till Dröttningen I Skottlanndt
Datum Gripz:[holm] 26 Fe: Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Tilbiudhe högborne och Stormechtige Förstinne Schottlands Dröttning, Lycksampt regemente och kärligenn helssenn tilförendhe. Ändoch wij inthet twiffle Edher kärlicheett altiidt ware så benegne emott oss och wåree Vndersåther, att the vthan någonn förmaning, som hoss oss vnderdonelighen begärendis äre, wåre hielp och förfordring till edher Kärligheett, vthi the sacker, ther till the och rätt kunne synnes haffwe, och besynnerligen ther wåre Vndersåther någenn oskäll hendhe och skeedt ware aff eder Kerligheettz Vndersåther, Ther och eder Ker[ligheettz] sijndzste(!) schriffwelse till oss aldelis förmälde oeh medt giffue, etc.

Szå att effther alle wåre Hampner, Strömer och Rijcker äre E K Vndersåther icke alleene oförbudne, vthan aldelis frije och öpne, ther att handle och wandle, som [wij] wåre egne vndersåther effterlatidt haffwe, Och her Tesligiste ingenn feygdes mistancke, till thet minste, oss

emellem någonn tiidt her är, vthan enn almenlige frij förhandel och noborlig Communicationn, som thet sich bör, altiidt waridt haffwer, kunne wij icke förmode några wåre eller wåre vndersåthers skip, vdi någen motte aff the edre antastes, eller och om några tagne, och antastade wåre, att the iw icke strax skulle frije och lösse giffne bliffwe, Och effther same eder Kerlighettz schriffwelse, biudee wij eder Ker[lighet] wele enn wår Vndersåthe, benempd Hans Claffweson, som nu för några år sedenn, hedenn förskickett bleff, som skedde Anno etc. 44, till att fordre hossz eder Ker[lighet] vm ett skip, som aff eder Ker:[lighetz] vndersåtre(!) tagitt och bort förtt bleff, förderlighen och behielpelig wåre, Samelundhe och thenne breffwisere Gerleff vonn Empde, som och enn annpartt vdi för:ne skipp och Godz hadhe, att them owägerligenn medt thet förste gunstig förhielp och affskeedd wederfares och skee motte, Så att E. K. icke tro skole, oss then wåre, som sådanne godwilie och weenskap förglömendis, vthann then som sådant wäll wedergelle pläge. Eder Kerlighet vdi Gudz alzmechtige beskydde(!) och beskerm beffalendis. Datum.

Gripsholm den 26 Februarii.

Till drottningen af Skottland, samma mening, på latin.

Riks-Registr. 1547, fol. 62 v.

Regine Schotiæ superioris Epistole tenore, pro restituenda naui.

Gustauus Dei gratia Suetiæ etc Rex illustrissime ac potentissime principi Scotie Reginæ prosperum in rebus successum et affectuosissimam salutem.

Etsi nunquam dubitamus eam esse apud vos tante humanitatis obseruationem, vt vel sine admonitione jus

fraternitatis et amicitie a V. Regia M:te nostris subditis in nostram opem, suo quodam jure humiliter implorantibus administraretur, precipue vero, vbi a vestris orta, a nostris accepta videretur iniuria, Nouissime autem vestre littere ad nos, non tantum non dubitare, sed pro certo reddere iusserunt, vt quandoquidem nostri omnes portus, nostra omnia maria, nostre porro Regiones omnes, vestratibus non secus atque nostris libera, et ab omni vi inimica patent, nulla etiam vel minima simultatis suspitio inter nos vnquam audita est, sed ab omnibus decantatur communis illa iurisdictio, que bonos fratres et sinceros amicos intercedit, nullas naues nostras, aut nostrorum a vestris captum iri, aut si que capta esset statim restitutum iri existimaremus, Vnde merito nobis gratulamur præsentibusque litteris, vos obnixe rogamus, vt nostro Subdito dilecto Hans Claueson, qui iam ab anno Quadragesimo Quarto de Nauis per vestrates rapte et abducte restitutione, apud vos sollicitauit. Huic etiam Gerlaff von Embden presentium latori eiusdem nauis Socio, qui propter idem negotium hinc istuc abnauigauit breuem et benignam expeditionem, et secundum vestre ad nos superioris Epistole tenorem, exhibeatis, existimantes nos vicissim eos esse, qui amicitiam et beneuolentiam non obliuiscamur, sed nun fœnore compensare soleamus. Deum interim Optimum Maximum orabimus, qui uos in sua sancta tutela custodiat. Datum vt in superioribus litteris.

Vester bonus frater et amicus.

Gripsholm den 27 Februarii.

Till konungens svärmoder, fru Ebba (Eriksdotter Vasa), om fogdens öfver Alvastra och Skeninge klosters landbor, Arvid Nilssons, uppförande.

Riks-Registr. 1547, fol. 63.

Till frw Ebbe vm Arwedt Nielson hwi hann icke skicker sig rätt, i sin befalning som honom böör. Datum Gripzholm 27 Februarij Anno etc 47.

Wår synnerlig etc. Wij giffwe eder tilkenne, Kere Frw Ebbe, att oss är tilkenne giffwidt, om wår Fougte öffwer alwastra Closters och Scheningz Closters landbönnder, Benempd Arwidt Nielsonn, att han endelis icke duglig ware skall, eller vdi same hans Befalning så skicker sich, som honom borde göre etc. Therföre är wår wilie och gunstige begeren till eder, ati her om wele förhöre lathe, huru thet sich redzligen haffwer, giffwendis oss sijden her om tilkenne. Gudt eder her medt Beffalendis Datum.

Gripsholm den 27 Februarii.

Creditivbref för riksråden Sten Eriksson (Leijonhufvud) och Gustaf Olsson (Stenbock) till menige man i Vestergötland.

Riks-Registr. 1547, fol. 63.

Creditiff för Her Sten och Her Göstaff till menige man i Westergöteland om några Högwichtige sacker Datum Gripzholm 27 Februarij Anno etc 1547.

Wij Gustaff etc. Tilbiudhe Wår synnerlig gunst etc. Käre godhe män, wij giffwe eder tilkenne, att wij thesse wåre trogne män och Rådt Stenn Erickson och Gustaff

Oleffson, några högwicktige och annliggiendhe ärender, som bode eder och menige Rijckitt står(!) macht vppå ligger, muntligen beffaledt och medt giffwidt haffwee, Hwicke the eder allesammens wijdere till thet grundeligiste på wåre wägna föreholle och berette skole. Hwarföre är wår wilie, och alwarlige beffalning, att hwadt som för:ne wåre trogne männ eder vdi samma sacker vnderwisendis och förehollendis wardhe, att I ställe fulleligen tro och loffwe till, licke som wij personligen medt edher handle, Wettendis oss och så genom förbe:ne wåre trogne män fulkomelig swar och beskeedt ther på same ärender, Ther wij oss fulkomligen effther rette och tillförlathe kunne, Beffalenndis eder Gudt Datum.

Gripsholm den 27 Februarii.

Till fogden Jöns Korp, om kronospannemålen af Bobergs härad i Östergötland.

Riks-Registr. 1547, fol. 63 v.

Till Jöns Korp att han skall icke sälie Spannemålen ther i Bobergz herede, att han later sompt melta, och somp[t] mala, vdi miöll Datum Gripzholm 27 Feb: Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer och giffwer tilkenne, Jönns Korp, att några aff wåre Landbönder, som vnder Kirkierne tilförene ligatt haffwe, ther j Bobergzlänn, och haffwe [warit] hoss tich, och begeredt att the motte lösse theres landgijlles korn för peninger etc. Szå äre wij icke tilsinnes att lathe vpbäre några peninger på thenne tiidt för wår Spannemåle, Besynnerligen för then vrsack skuldt, att effther nu, Gudt thes loff, ett gott fruch[t]sampt år waridt haffwer, och thenn menige man kann wäll kome åstadt spannemåle, wele wij att hann och så vttgöres och vpbäres skall etc. Szå att framdelis om

så behoff giordis och vm strengde, att wij hade att vndsättie thenn menige man medt, som wij och nu j fiordt giorde, på thet them icke står(!) hungers nödt skall gå vppå, och ingen hade rådt eller ämpne att vndsättie then annen medt.

Männ thet tu schriffwer, att kornett är myckitt kleentt, och icke will wäll meltes etc. Så haffwer icke heller waridt wår mening, att man skulle allt lathe melthe j malt, och besynnerligen att thu haffwer ther godt rådt till qwarnar, bode vdi Motala och annarstädtz, vthann såge och så gerne att tu lathe och så male något vdi gott miöll, och sedenn före till Wastena, ther thett wäll förwaredt och offörderffwedt bliffwe kunde.

Thett [tu] och schriffwer om the vttjorder och tomp[t]ejorder etc kunne wij föge annet sware ther till, vthenn meden skattebönderne som sådane vttjorder hafft haffwe, äre eliest nock fulsettis, och förmechte icke wäll fijke eller fare them, Synnes oss att wij wäll närmest ware skole, att köpe och lösse them till oss, Menn om then bonde thu schriffwer benempdt Måns j Karishult, som köpt haffwer wåre och Cronones Gårdt aff en annen bonde, kunne wij wäll lijde att hann beholler, och bliffwer besittiendis på same gårdt, vttgörendis oss then årlige Renthe och rättigheett som ther årligen bör att göres. Som wij och thesligiste wele ware förtenckte framdelis, om then tijenden tu begerer tich till behielp, när thu thin Reckenskap giortt haffwer, och wij förstå kunne, hwadt han siich förlöpen är Ter rette tich effter. Datum.

Gripsholm den 28 Februarii.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, att han skall lemna matvaror till fogden på Ekholmen, Matz Ingemarsson m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 64.

Till Botwedt att hann later Matz Jngemarson bekomme någen fittalie til hielp. Datum Gripzholm 28 Feb: Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Effther wij lathe holle Affwell på Eckholmenn, och ther ringe tilförendhe är, till att begynne medt, anthenn fetalie eller annedt, är förthenskuldt wår wilie, Bottwedt, at thu lather thenne breffwisere Mattz Ingemarsonn bekomme sich till vndtsättning, någon fetalie, som är 4 tunnor Ströming 1/2 skippundt finske gedder, någen Åål̊l och annet sådant Thesligiste om tu och hade rådt, till att vndsättie honom till ene notth, eller lathe honom bekomme så myckit han i pegarn (ɔ: peningar) [behöffwer], han kan sielff lathe binde sich enne nott till hope, såge wij och gerne att thet motte så bestelt bliffwe etc. Doch wele wij att thu her effther skalt inge fethalie lathe bekomme någre aff wåre Fougter, ther aff Slottedt, Vthan the betale strax, tich eller Måns Månsson hwadt the ther anamadhe, Wettendis tich effter att rätte Datum.

Gripsholm den 28 Februarii.

Till riksrådet Sten Erikssons fogde i Eskilstuna, Wehekind, om hans orättvisa och våldsamma uppförande mot bönderne.

Riks-Registr. 1547, fol. 64 v.

Till Wehekindt hwij hann så oskickeligenn skickar sig emott Bönnderne Datum Gripzholm 28 Februarij Anno etc. 1547.

Wij haffwe tich några reser tilförende lathidt skrifftteligen tilbiudhe, Wehekindt, att tu skulle haffwe fördrag, att pucke bönderne ther vdi thin beffalning och annerstädtz eller i noger motte göre någer offörrätt, thett icke heller tijn herres wilie eller beffalning är, att thu så göre skalt, Så förnimme wij att tu så litid achtett j then motte, huadt wij eller han tich tilbiude, vthann bedriffwe[r] thet eene skalke stycke effther thenn(!) annedt. Som och nw medt thenne breffwisere Erick Pedersonn j Sättre skeedt är, then tu för en Ringe sack skuldt, som han her för oss berettedt haffwer, wilt driffwe aff hemmenedt, och trängie honom iffrå hans trädning, then hann trätt haffwer etc. Therfföre wele wij och biude tich ännu, wijdt wåre högst[e] ogunst, att tu steller sådant vtaff, och gör thenne för:ne Erick i någen motte inthidt förfång eller orätt öffwer lagenn, så frampt wij icke skole bliffwe förvrsakede, att göre her någett annett till. Som wij och thesligiste wele, attu anthen sielff medt offtebe:te Erick tich hitt till oss begiffwe skalt, heller och skrifftteligen oss förstå lathe, huru thett sich aldelis her om vdi sanningen haffwer, Ter tw weett att rätte tich effther. Datum.

Gripsholm den 28 Februarii.

Till riksrådet hr Sten Eriksson om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 65.

Til Her Sten Erickson hwi hans Fougte handlar så medt Bönderne Datum Gripzholm 28 Feb: Anno etc 47.

Wår synnerlig gunst etc. Wij kunne icke dölie för tig Stenn, att her komma titt och åffta många Klagemåll vppå thin Fougte ther wiidt Eskelsstuna Wehekindt, atth han äre(!) wåre vndersåther endelis förnär, ther hann alzingenn vrsack eller rätt til haffwer, och när the skiuthe sich in till oss, eller och han förnimmer the sich hitt till oss giffwe wele, giffwendis tilkänne theris öffwerwåldt them skeer, dhå sätter han them aff teris hemmen, och tager teres hemmen och tager them iffrå hwadt the haffwe, Som hann och med förbe:de Erick Pederson j Sättra j Ildberga socknn giortt haffwer, och settedt honom först iffrå hemmenet, och så nu tagit honom iffrå en Koo och annett sådantt mere, för en ganske ringe sack skuldt, som han her för oss berättett haffwer, aleneste att en biörnn hade slagit honom ett fudernött jffrå, ther aff föge gott wex[e] pleger, att man så oförsigteligenn medt slicke seller handle skall, Besynnerligen att [han] haffwer waridt enn gammall hoffman, then medt tidhen till effwentyrs wäll kunde giöris behoff, och komme till motte att bruckes, som han och tilförende vdi thenn Smolenske Resenn j wår Eedt och tieneste war, och sich wäll bewiste. Är för then skuldt wår wilie och begerenn, Attw för:ne Wehekindt hervdinnen förmanedt haffwe wilt, att han beskedeligenn medt slicke Kompaner och andre wåre vndersåter handle skall, Så frampt han icke annerlunde skall bliffwe tiltaledt, Och så förskaffedt, att thenne

för:ne Erick Pedersonn motte wederfaris thet rätt och skäll wåre, etc.

Wij haffwe och så bekomit thin schriffwelse wdi hwicke tu begärer wår wilie wetthe, om wij wille effterlathe vdi the hereder i Smålandt, i Östergötelandt, som haffwe gortt arbethe till Wastena, att lösse theris fodring för 2 öre hestenn etc. Så äre wij icke obenegne, att förskone och efftherlåthe them någott, för same theris arbete. Doch så att mann heller giffwer them frije, och förmilde medt them enn heller twå hester, hwar bonde vdi fodringen, effther lägennheeten, såsom thet och flerestädtz skedt är, bode j Stockholms län och wijdt Salebergit, Så att man goffwå(!) icke andre tilfelle vdi andre landzender, till att begäre lösse theris fodring för mindre änn wantt är, och her till skee plägade, Ther till tu och så tenckiendis warder, och the i någenn motte kunde förskonede bliffwe, som någott arbethe giort haffwa etc.

Menn thet tu begerer wår wilie wethe om then Frandz Tröbo skall Spassere aff landet etc. Synes oss icke rådelig wara på thenne tidt, effther thenne Tiidz lägenheett, förty tu west wäll sielff, hwadt thett är för [en] selle etc. Therfföre motte man finne hwadt rådt man kunde, att han ennu på någonn tidt tillstäde bliffwe motte, till thess man finge see, huru werlden sich skicke wilde. Och förmane tich ännu, att tu tich winläggie skalt, om thet meste dugeligiste folck, tu öffwer kommee kant i tienestenn, Tagandis her före ingen försumelse, som ther och macht vppå ligger, och wij haffwe achtett lathe brucke Niels Eskelson, att han skall stå wårtt Footfolck före etc. Ther före wele wij att tu oss tilkänne giffwe skaltt, om tich tyckes rådelig wara, att wij bruckede then Niels Munck vdi hans städt igenn ther vdi Hoffs län, Giffwendis oss tijn mening her om tilkenne medt thet förste, Datum.

Gripsholm den 28 Februarii.

Till Niels Eskilsson (Banér), förordnande att vara höfvidsman öfver knektarne i Småland och Vestergötland.

Riks-Registr. 1547, fol. 66.

Till Niels Eskelson att han höffwidtzman vtöffwer Kneckterne både j Smålanndt och Westergöttlandt wara skall, Datum Gripzholm 28 Feb: Anno etc 1547.

Wår gunst etc. S[k]alt tu wethe Niels Eskelsonn, att wij tilsijnnes äre, förlosse tich aff tin beffalning tu är nu vdi, och forsorge henne medt någenn annen i then städt, Doch medt thet beskeedt och wilckor, att tu wilt åther tage tich före, att haffwe wåre Knechter och thet nyss antagne folck, som bode i Östergöttlandt och Smålandt liggie, vdi Beffalning igenn, holle oss gode oc Clare Register på them, och hwadt thom årligen giffwidt bliffwer, Och ännu tage flere mannelige och dugelige karler i tienestenn, e huru tu thom öffwerkomme kan, är och någre alrede i tienestenn som föge duge, Dhå må tu giffwe them förlöff, och försårge oss medt gott folck igenn i then städen, Szom wij ytterliger[e] haffwe giffwidt wår tro man och Rådt Steenn Ericksonn vdi beffalning, tich wår wilie och mening ther vm förstå lathe, Ther effther tu tich alwarligenn wilt [rätte], och j then motte ackte wårtt och Riickisens gagnn och beste, som wij betroo tich vm etc.

Och skalt tu doch lickwäll haffwe beffalningenn ther thu nu est, till thess wij kunne skicke tich enn annenn. Wethendis tich her effther rätte Datum.

Gripsholm den 1 Mars.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 67.

Till Botwedt Larson vm the twå Galleyder, Soldann och Morian. Och att Kon:ge Ma:tt såge gerne, att Biörnenn och the andre wel besegelde och stiffwe Galleyer motte och så bygdhe bliffwa. Vm ett skip tilredhes åt Westwart. Ithem att hann förstrecker(!) sig medt Longe bengt och Jöns Olson, vm the Fougter som [1]) förbudnne wåre. Datum Gripzholm prima Martij Anno etc. 1547.

Wår gunst tilförendhe etc. Som thu skriffwer och giffwer tilkenne Bottwedt, att the wåre twå Galleyder, Soldannen och Mårian, äre någre(!) förbättradhe medt bygningen frammentill, som thenn nye giortt bliffwer, och endelis bättre, som nw står på stapelen etc. Szå är thet oss wäll behageligit. Såge och så gerne, att alle the wåre andre Galleyder wåre effther then samme sätt bygdhe, och besynnerligen Biörnnen, och flere, som styffwe och wälbesegledhe äre, Ther till tu och willt förtenckt ware, Sammelundhe, wele wij och så, att thu tencker till, och göre itt aff wåre skipp ther till rede, ått Westwartt, effther Salt och annett nödtorfft, som är, Salpitter, en heell hop grofft Kläde, och annet sådandt, som man aff nödene haffwe kundhe, att brucke när så behoff giordis, etc. Förty wij kunne icke weetthe, huru lenge wij sådanee frijdt niutendes warde, som nu på färde är, och besynnerligen, om thett komme till någett fördragt eller frijståndt medt Keijseren, och the Tyske förster, Therföre är rådhelig, att man besörger sich nu i tiidt, medt allehonde nödtorfftther, Och wele att tu tich försträckie (!) skaltt,

[1]) Här fattas tydligen några ord.

medt thett meste dugeligiste folck, tu kanntt öffwer komme, vdi wår Eedt och tieneste som tienelige ware kundhe, bode till watn och landt etc.

Som wij och wele, att thu skalt handle wäll och skickeligenn medt then Longe Bengt, Iöns Olsonn, och the andre gamble förfarne Krigzmänn, att man hade them wälwillige, när vmbtrengde, och så behoff giordes, effther the nu endelis enn ringe besolning haffwe.

Wij giffwe oc tich tilkenne, att wij haffwe latidt schriffwe wåre Fougter och Beffalningzmenn vdi Finlandt till, att the ingelundhe ther aff theris beffalninger skole lathe vtrickes skepe eller före, effther thenne tidz lägenhet, ått Lifflandt eller annerstädtz, någen fisk, Smör, eller andre ättendhe warer, vthan att thet motte bliffwe här till städis j Rickett, Therfföre må thu och så lathe haffwe ther vpå godt acht och tilsynn, att thet kundhe wäll beställt bliffwe, Tilskriffwendis samme wåre Fougter och Beffalningzmän, att the haffwe theris vttligiere som ther vpå skole haffwe achting, på alle leder och Strömer, ther så behoff görs, bode vpå thet Reffwelske och Tyske förwatnedt(!). Szå att hwicken ther medt kunde beslagin bliffwe, motte och så warde straffwedt vthan nåder, Männ then Hans Skriffwere tu hade ther till förordnet i fiordt sommers, skole wij wäll tro, att han tiener föge ther till, will icke heller göre någenn Köpman i then motten emott. Förthenskuldt motte thu thet så laget, att thet annerledis och bättra her vdinnan kunde bestelt bliffwa, att man icke så stielendis fördhe the gode warer aff landet. Ther till tu skalt förtenckt wara etc.

Jthem haffwe [wij] och så författedt någre artickler Bottwedt, på thenne Ordinantia, som medt Reckenskaperne her effther vdi Cammeren skall förhollet bliffwe, thenn wij tich her medt tilhonde skickee, och wele, at tu same Artickler Cammerskriffwerne skalt före holle, och bekomme lathe. Så att thet her effter motte så hollidt bliffwe, för-

handlendis och så medt thenn Rassmus, som wij hade achtedt åtta Östergöttlandt, eller annen som ther är i Cammeren, att han hade her vppå någon godt acht och tilsynn, Så att Orgeleckeren motte inthedt haffwe att biudhe öffwer honom eller the anndre, Effther wij förnimme, att han oss så föge skaffwer(!), vthan gör the andre alle owillige medt sich etc.

Som wij och förnimme, att then Hans Larsonn är och så förförtt aff för:ne Orgeleckere, dhå må thu holle them allffwarligen före, att the giorde oss och så någen tienest och gagn aff the Prebender wij them förlänt haffwe, så lenge the them beholle wele, eller wij göre något annet till. Och besynnerligen wele wij, att the skickie then finske Clemett Schriffwere Lasse Jönson och flere wåre Fougters Reckenskaper wäll iffrå sich, Så att tu och så skalt förtenckt ware, att för:ne Clemett Skriffwere ingelundhe motte komme sijn wäg, vthan bliffwe tillstädis. Wethendis tich her effther rätte. Datum.

Gripsholm den 1 Mars.

Öppet bref till alla fogdar i Finland, att de befästa slotten och förse dem, jemte städerne och kungsgårdarne, med lifsförnödenheter, samt tillse att sådana icke föras ur landet.

Riks-Registr. 1547, fol. 68 v. — Förut tryckt af Arvidsson, l. c. 7: 197:

Öpit Breff till alle Fougter i Finlandt, att the Befeste Slotter(!) och Gårdher och Stedher medt Fetalie, och att the granneligen achte att fethe warer föres icke aff landet Datis Gripzholm 1 Martij Anno etc 47,

Wij Gustaff etc. Tilbiudhe edher oss Elskelig wåre trogne menn och tienere, wåre Fougter och beffalningzmän, öffwer wåre Slott och Gårdar, Thesligeste wåre Landzfougter öffwer hele Findlandt. Wår gunst och nådhe

tillförendhe etc. Edher förtencker wäll, trogne männ, och Tienere, Hwadt förlägenheett nu nyligenn på ferde war, in mott thenn Rydzske Grentze. Så att Storförstenn hade achtett drage hitt in, medt [en] merckelig hop folck, som han medt sich hade, hwar han icke elliest hade förhindrett bliffwit, aff Tartarenn, som nu på then annen sijdenn, skall ware inffallen vdi hanns Lanndt etc.

Så haffwe wij för then skuldt latiidt skriffwe wår wilie och mening Eder till, huru man sich vdi then motte skicke och holle skole, och Besynnerligen att Wijborgz Slott och stadt motte wäll beffestedt bliffwe, och then heele Landzendhen, medt aller hondhe nödtorfft wäll bespisedt och försorgt, Ehwadt som vppå komme kunne etc. Szå är ochså ännu wår alwarlige wilie och beffalning, att I hwar [j] sijnn städt ther till förtänckthe ware welle, och medt tilhielpe, att thet motte så bestelt bliffue, Fulkomeligenn rettendis edher effther wår förre skriffwelsze. Förty, ändoch thet wäll synes nu ingenn fare på färdhe ware, Så kunne wij lickwäll icke weethe, huru lenge thet så ståndendis bliffwer etc. Som och thesligiste stårligenn aff nödenne är, för thesse och andre högwicktige vrsacker skuldt, att I hwar j sijnn städt granneligen skole haffwe achte och tillsynn, att nw effther thenne tiidz lägenheett, motte inge äthendhe warer föres ther aff landett Vtrickes, anthenn ått Lifflandt, eller the Tyske Städer, Förty jw mere the före them sådane gode warer till honda, jw mindre gelle the ther, och ringhe achtede bliffwe, effther then Contrachte som the sich emellen giortt haffue, att the förste biuder lijttedt, och then annen sijden myckitt mindre. Therfföre måge I holle sådant Köpmännerne före, att the haffwe fördrag, j så motte, lathe hije sich theris gode warer iffrå, och bytthe her inrickes, hwadt deell the haffwe, vdi Spannemåle, och annen nödtorfft som the behöffwe kunne, Alffwarligen och så förbiudendis them, att the ingelunde sådane ätände warer,

vtrickis före skole, så frampt thee icke ther före skole tilbörligenn straffwede warde, enär the medt sådantt beslagne bliffwe, Haffwandis och så edere vtliggiere alle städz vthe, ther så behoff görs, så wäll på thett Reffwelske farwatnedt, som annerstädtz, som vppå sådane saaker aldelis godt acht och tilsyn haffwe schole, Männ andre warer som ther falle och wancke pläge, nämplige huder, Skijn, Talg, Köckenfeett, hesther och annedt sådant, äre them aldelis frije oförbudne och efftherlatne etc. Ther i edre(!) alle skole effter rätte.

Gripsholm den 1 Mars.

Till ståthållarne och befallningsmännen i Finland, om hvilka varor som få eller icke få utföras ur landet.

Riks-Registr. 1547, fol. 69 v. — Förut tryckt af Arvidsson, l. c. 7: 199.

Till Tommes Jönson att hann icke tilstädher någre feethe eller äthennde warer föres aff lanndett Datum Gripzholm 1 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. tich förtencker wäll Tommes Jönsson, att wij tilfförendhe haffwe latidt tich schriffttheligenn tilbiude, att wij för menige Rickisins wälffärdt skuldt, ingelunde tilstädie, att lathe skipe her aff landett någenn äthende eller Feethe warer, effther the aldelis wäll her inrickes behoff gores och aff nödenne äre etc. Therföre är och så ännu wår wilie och beffalning, att thu ingelundhe ther aff tijn heele Beffalning, någen sådane Feethe och ättendhe warer, skalt lathe vtfföres anthen till Lifflandt eller annerstädtz, Som är aller handhe Fijsk, Smör, Köött, och annedt sådant, Män andre warer som the haffwe, och ther aff falle pläger, som är Huder, Skijn, Talg, Kökenfeett, Hester och annedt ehwadt thet helst ware kann, äre wij till ffridz, att the ther medt vtrickes fare och segle måge etc.

Ther vppå tu aldelis godt acht och tilsynn skallt haffwe lathe, Så att hwickenn her emott görendis och brythendis warder, motte och så ther före tilbörligenn straffedt bliffwe Ther tu tich effther rätthe skallt, tagandis herr(!) fföre ingenn fförsumelse, Datum

Samme mening till Issack Nielsonn Knutt Schriffwere j Borgelänn Måns Nielssonn på Wiborgh Göstaff Fincke på NySlott Niels Ingesonn i Kumegårdtz länn.

Gripsholm den 1 Mars.

Till domcapitlet i Linköping om Alexander Kopparsmed och mäster Påvel.

Riks-Registr. 1547, fol. 70.

Till Menige Capitlett j Linchöping om Alexsanders Hammersmedtz beställning, at han som skäll kan wara begäre för sitt arbete, Och att M: Påwell må oförtöffwadt komma titt och fulborda [hwad] han vtloffwadt haffwer. Datum Gripzholm Marti[j] Anno etc 47.

Wår syn[nerlige] gunst etc. Käre gode män, som I aff oss schrifftheligen begeredt haffwe, att wij medt edher, wår gode rådt och förslege meddele wille, huruledens (!) I medt then Alexsander Coppersmedt bäst handle scholle, synnerligen vm hans bestelning, och vm then hammersmedz (ɔ: hammersmedies) vpbygning etc. Szå wele wij gerne, vdi hwadt motte oss mögeligitt är, bewijsse edher gunst och nådhe, haffwa och her nw handledt medt för:ne Alexander, att han skall lathe fijnne sich lijdelig vdi alle motthe emott edher. Och begäre för sitt arbethe hwad liicke och skäll kann ware, moge I förthenskuldt sielffwe wijdere handle och öffwertale medt honom, vm

thes arbettis nottorfftther thet beste och nogeste I kunne. Dher och någenn Hammersmedije, Kyrckyenn, och thenn menige Landzendhe till nytthe vppbyggies schole, kunne wij och wäll lijdhe. Doch icke vppå the Strömer eller städer, ther wij och Cronone egenom sådane bygning motte tage ingenn schada vtaff etc. Ther till I och wele fförthenskuldt [förtenckte?] wara. Dhett I och schriffwe, att sparrewerckedt är fframkörtt, Och begäre för thenn schuldt, att I (ɔ: wij) wille vnne, [att] thenn M Påffwäl motte komme tijtt nedt och fulbordhe hwadt han vtloffwadt haffwer etc. Szå äre wij och ther medt tilffridz, haffwer icke heller någonn tijdt stått ther emott eller wägredt, Att han wäll lenge sedenn kunnedt drage tijtt nijdt, Och hafft för hender medt same bygning. Ther I eder effther rätte haffwe. Datum.

Gripsholm den 3 Mars.

Till riksrådet hr Sten Erikson, att han skall antaga knektar och sjöfolk i konungens tjenst, och begifva sig till Vestergötland.

Riks-Registr. 1547, fol. 70 v.

Till Sten Erickson att han antaster thet meste och Dugeligiste Folck, han öffwerkomma kan i Kon:ge Ma:tt[z] tienest. Datum Gripzholm 3 Marti[j] Anno 1547.

Wår synnerlig gunst etc. Som wij tich tilfförendhe beffalett haffwe Steenn, att thu tich winläggie welle, om thett meste och dugeligiste folck, tu öffwer komme kundhe i tienestenn, Szå är och ännu wår wilie, att thu thet ingelundhe fförgethe wilt, Effther sådane Folck ståår wäll till fongz ther i Näricke, Östergöthelandt och flere städz, Szåghe och så gerne, att thu icke förlenge töffwedhe, vthan giffwe tich nidt till Westergötelandt, att tu see motte,

huru ther tilståår, Doch så (som wij och tillförendhe tich her om förmanedt haffwe) att thu seer tich wäll före, och faar ingestäädz ensammer, vthann haffwer tije eller Tolff dugelige Karler medt tich. Effther mann icke weett, huru all ting sig begiffwe kunde etc.

Thu willt och så befflijthe tich om thett meste Skipzfolck tu kannt bekomme ther j Lödze och annerstedtz. Giffwendis oss tilkänne om alle lägenheetter, tich Gud beffalendis Datum

Gripsholm den 3 Mars.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, om lifsmedel till en tryckeriarbetare, och om Lars Organistas och Hans Larssons försumlighet.

Riks-Registr. 1547, fol. 71.

Till Botwedt Larson att hann lather Axsell Benthson bekomma någenn Fithalie vtaff Slottedt på myntedt(!) Datum Gripzholm 3 Martij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Effther wij haffwe achtett lathe haffwe thet prenthe för hender Bottwedt ther j Stockholm, Szå att thet medt thet förste motte till redhe giortt bliffwe, och för then skuldt haffwe skickett thenne wår tienere Axell Bengtssoonn ther hedhenn, som ther till hielpe kann etc. Therfföre är wår wilie, att thu lather för:ne Axell bekomme ther aff Slottedt någonn fethalie, ther hann kunne behielpe siich medt, Effther arbetidt ther vdinnann myckit försumes kunne, att han schulle gå till matz på Slottedt etc.

Om Larss Organista och Hanns Larssonn. Haffwe giortt oss fasth ringe tienest för then förläningh the haffwa.

Samalunda lathe wij tich och weethe, Botwidt, att wij förnimme then Larss Orgenista och Hans Larsonn haffwe giortt oss så fast ringe skäll för then beffalning, wij them om betrodt haffwe, och i så motte benådedt medt store förläninger, Förty wij allenne(!) vppå enn Reckenskap vm Vpsala Gårdt etc. som för:ne Hans Larssonn tagit och förhörtt haffwer, endelis förmerckie kunne, huru medt the andre handlett är.

Så att [han] platt ingenn skick achtedt eller skött haffwer, vthann giortt allt effther sijtt egitt behag, som honom sielff syntes gott wara, oss [o]åtsportt j thenn motte etc. Therfföre må tu ännu same Hans Larssonn lathe komme hitt till oss, haffwandis medt sich the andre Reckenskaper ther aff Vpsala stickt, och görendis oss thervdinnenn någen relation och vnderwissning, att wij wethe kunde huru thet sich haffwer, Och kunnde föge skade, att thu lathe förbiudhe renthen och vpbyrdenn aff för:ne theres förläninger, till ett widere betenckende etc. her vdinnen weett att skicke tich. Datum.

Gripsholm den 3 Mars.

Till allmogen i Gäseneds och Väne härader i Vestergötland, om Claus Djurskyttes jagt derstädes för konungens räkning.

Riks-Registr. 1547, fol. 71 v.

Till menige mann vdi Gäsene och Ween Herade i Westergötelandt att thenne wår tro tiennere Clawes Diurskyttere må jäghe ther i för:ne Herade till wårt egit behoff. Datum Gripzholm 3 Martij Anno etc. 1547.

Wij Gustaff etc. Tilbiudhe edher wår[e] trogne Vndersåther menige Skattebönder, Crone Landboor, Thesligiste Biscopz, prebende, Kyrckie, Closters, och preste Land-

bor, som byggie och boo vdi Gäsene och Ween herada(!) i westergöttlandt, Wår gunst och nådhe tillförende etc. Giffwendis edher her medt tilkänne, att wij thenne wår troo tienere Clawes Diurskytte beffalet haffwe, att han her effther, när lägligheett är, skal på wåre wägna jage ther j för:ne herader, och församble till wårtt egit behoff then meste wilbrodt han kan åstadt komma etc. Hwarfföre är wår willie och biude eder dannemän alle etc. Datum.

Gripsholm den 3 Mars.

Till riksrådet, hr Sten Eriksson, om klagomålen mot hans fogde Wehekind.

Riks-Registr. 1547, fol. 72.

Swar til Her Sten på then vndtskyllung, som han gör för sijnn Fougte Weicken, om then clagemåll Erick Dalekarll honom på sade. Datum Gripzholm 3 Martij Anno etc. 1547.

Wår synnerlig gunst etc. Som thu schriffwer Stenn, och gör entskyllung vm then Bondenn Erick Dalekarll, som her war och clagade på thin Fougte Wekint han honom j någenn motte o[ffö]rrettet hadhe etc. Szå lathe wij oss wäll behage medt same thin vndskyllung, och kwnne wäll troo, att för:ne Erick Dalekarlls Klage haffwer föge grundt eller skäll medt sich, Männ wij såge gerne, att thu hölle för:ne thin Fougte före, att thet motte gå någott licke till j thin fråware, Och så lagett, att Erick Dalekarll, och andre sådane flere, medt the lössningekarle, som wij förnimme ther nock wancke, vdi thin beffalning, motte komme titt wij kunde lathe haffwe vpseendhe medt them, eller [the?] tage sich hemmen före, som andre, och göre ther lick[e] aff, som thet bör atth ware etc. Tich Gudt beffalendis. Datum.

Gripsholm den 3 Mars.

Öppet bref för Didrik Dörman, att utkräfva sina inom riket hafvande fordringar.

Riks-Registr. 1547, fol. 72.

Öpit Breff för Dirick Dörman, att han må frijt vpkreffwie sijnn geldt her vdi Ricket. Datum Gripzholm 3 Martij Anno etc. 1547.

Wij Gustaff etc. Göre witterlige att thenne breffwisere Dirick Dörman haffwer waridt her hoss oss, och Ödmiuckeligen tilkenne giffwidt, att honom her vdi vårtt Kongelige Rricke (!) någon giäldt och skuld skall tilkomme, och tilbacke stå, aff någre wåre Vndersåther, Och för then skuld begäredt, att wij honom efftherlathe wildhe, att han inmane motte samme skuld etc. Så haffwe wij och så giortt, och ther medt wäll till fridz äre. Biudendis her medt för then skuldt wår[e] Fougter och Beffalningzmän, att the för:ne Dirick her vdinnan behielpelige ware schole, ther han kan fijnnes haffwa skiäll och rätt till, och wår Swenske beschriffwin lag medt giffwer, etc. Skall och offtebe:de Dirick ther emott igenn förplichtig ware, att stelle wåre Vndersåther till fridz, om hann vdi så motte kunde någott skildig wara. Hwicke wij sammelundhe giffwe för:ne wåre Fougter och Beffalningzmän tilkänne, at the wethe sich her effter rätte. Datum.

Gripsholm den 3 Mars.

Öppet bref för Dionysius Beurreus, att han antages i konungens tjenst, med en aflöning af 900 mark ortug årligen.

Riks-Registr. 1547, fol. 72 v.

Öpit Bref för Deonisio Burreo, att Kon:ge Ma:tt haffwer gunsteligenn effterlåtidt honom till Vnderholdt Årligen 900 marck ortuger, till twenne terminer vm åredt Theremott haffwer han och högeligenn beplicktedt sig, att hann skall wara Hans Kon:ge Ma:tt, och hans Nådtz vnge liffzärffwinger tro och rättrodig så lenghe hann leffwer. Datum Gripzholm 3 Martij Anno etc. 1547.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, att wij thenne oss Elskelig Deonisium Burreum haffwe tagit och anammedt, som wij och nu medt thette wårtt öpne breff tage och aname honom vdi wår Eed och tieneste. Szå att han oss och wårtt (ɔ: wåre) vnge liffzärffherrer, till thet fliteligiste och troligiste tiene skall så lenge han leffwer, wårt och theres, jämwäll menige Rickisins beste och gagn, effther sijnn ytterste förmögennheett, altiidt hielpe, fordre och förmere, vdi alle the motte honom mögeligitt är, ooh står till görendis, Skade och nådeell altidt hielpe warne, affwende, och [i] tijde förekomme, som en rättrådig och tro tienere, på ähre och eedz wägna, plichtig och skyllig är, att göre, sich och så alstädes till thet troligiste lathe beffinne wederrede att brucke, Så wäll vtrickis som jnRijckes, vthi the sacker honom beffaledt bliffwer, och eliest, hwadt som helst, till att beholle hemeligen hoss sich, kann beffaledt bliffwe, att han thett ingen vdi någenn motthe vppenbara, vthann thet medt sich till graffwe bära och holle skall, etc. Ther emott haffwe wij honom gunsteligen låffwadt

och tillsagt, att han sich till Vnderholdt årligen aff wår ränthe Cammere skall haffwe vp att bäre 900 marcher ortuger, till twenne terminer om åredt, thenn förste skall nu strax effther thes (ɔ: thetta) breffz datum anghå, thenn annen när halffwe åredt vthe är etc. Hwicke wij giffwe wårt Cammerrådt och Cammerere tilkänne, att the wethe sich her effther rätthe. Thess till yttermere wisse, att så i sanning är, lathe wij witterligenn tryckie wårt Kon:ge Secrett för thette wårtt breff, som giffwidt och schriffwidt är Vt supra.

Gripsholm den 3 Mars.

Till fogden Mårten Hansson, att han skall låta en bonde återfå sina kor, och i stället låta honom lemna spannemål för återstående afrad.

Riks-Registr. 1547, fol. 73.

Till Mårten Hanson att [han] lather Oleff Jönson få sijne Köör igenn, som han honom iffrå tog, för then Spannemåle honom till backa stodt Datum Gripzholm 3 Martij Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Weett Mårthenn Hansson, att thenne wår vndersåthe Oleff Jönsson j Wäppby haffwer giffwidt tilkänne, att thu haffwer tagit honum iffrå några Köör, för thet affradt hann medt ännu tilbacke står, etc. Szå haffwe wij honum gunsteligen effftherlatidt, att han oss för för:ne affradt skall giffwe span för spann etc, doch så att thet wäll torckat bliffwer införtt, och må tu wäll lathe honum [be]komma sijne köör, när hann same affradt betalet haffwer. Datum.

Gripsholm den 4 Mars.

Till fogden Henrik Munk om en sågqvarn, och Munks oduglighet att sköta densamma.

Riks-Registr. 1547, fol. 73 v.

Till Hendrick Munck, att hann icke Beskaffer sig medt thenn Sågequarnn Datum Gripzholm 4 Martij A:o 47.

Wår etc. Effther wij förnimme hendrick, att thu oss så lithet gagnn skaffe kantt, medt thenn Sågeqwarnn ther nedre, Så att ther ännu enn hell hop medt timber ligger och förderffwes, som såge[s] skulde etc. Ther fföre wele wij att tu tich her effther inthedt medt samme qwarnn beskaffe skaltt, vthan oss synthes lijckest wara, att tu vdi så motte lärde bettre, för än thu giffwer tich vtt för någonn Mestere etc veet tich her effter rätte. Datis.

Gripsholm den 4 Mars.

Till ståthållaren Botvid Larsson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 73 v.

Till Botwedt Larson att han skicker Jönns Wendelbode till Elffsborg medt the Botngarn han haffwer, effter han her oss intedt gagn göre kan. Och att tu haffwer och tilsyn, att han icke drager till Danmarck medt for:ne garnn Datis Gripzholm 4 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Bottwedt att thenne Jöns Wendelbode haffwer waridt her hoss oss, som pläger sättie the Bottnngarn etc. Szå effther han medt same garnn ingen städz någett gangn skaffe kann her vppe, effther thesse landz Lägenheetter, Wele wij att thu skynder honum

medt för:ne garnn, nidt till Elffsborg igenn, Så att hann motte få kost ther vppå Slottett, och göre någett gagnn ther nijdere. Thu må och skicke några trognne karle medt honum, att hann icke högge sijnn kost, och förlupe medt garnenn, ått Dannemarck, vthann motte komme fram till för:ne Elffsborg till städe etc.

Aatu (ɔ: Att tu) förhöres före medt M. Påwell om then winden som man får winda eller skruffwa thet gråffwa skytte vnder öffwerlöpet påå Skepenn.

Wij haffwe och så handlet medt M: Påwell bygningemestere, att han betenckie skulle Ett sätt, huru man lätzligen, och medt lämpe kunde windhe eller skruffwe thet groffwe skytte, vnder öffwerlöpedt på skipenn, som thett bör wara, att man doch icke behöffde haffwe så stårtt arbethe ther medt som skee pläger etc. Så weete wij icke, om hann någott ther till giortt haffwer. Tu må för then skuldt förhöres medt honom, och tig winläggie att thet motte besteltt bliffwe. Giffwendis oss sidhenn ther om tilkänne. Ther rätte tich effther. Datum.

Gripsholm den 4 Mars.

Till fogden Bengt Småsven, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 74.

Swar till Bencht Småswenn, att thu må sättie thenn Hendrick Munck vtaff sågeqwarnen effther han oss föge gagn göre kann Och försörge en annan samme städt igenn. Datum Gripzholm 4 Martij Anno etc. 47.

Wåår gunst etc. Som wij förnijmme aff thin schriffwelse Bencht, atth thenne Hendrich mu[n]ck, som her till aff oss haffwer hafft then Sågeqwarnn widt Westerwijck, gör oss ther föge gagnn effther ther så myckitt gamalt

timber liggie vsågne, etc. Szå wethe wij icke annet sware tich ther till, änn att thu måå seije honom ther aff, och försörie sich på enn annenn städt, hwart honom synes, Förskaffendis oss enn annen nyttich Karll i samme städt, som kann och förmår holle same Szågequarnn wijdt macht, att wij ther aff någenn fördell och gagnn haffwe motte, etc.

Om Her Byrge och Jören Ericksonn the haffwa thett förlidne år vpburit Landtgijlledt aff the Kyrcke Closters och prebende Landboor ther j Tywst.

Dhett thu och giffwer tilkänne, att her Byrge och Jörenn Ericksonn haffwe j then förledne årr vpburit Landgijlle aff the Kyrckie, Closters och prebende Landboor ther j Tywst etc. Szå är oss sådant vwetterliget, kunne icke heller besijnne, att the skrifft[l]ig beffalning aff oss fåått haffwa atth the wijdt för:ne Landtbor kennes scholle, eller vpbäre någonn deell aff themm. Thet same tu themm seije och föreholle mott[e] etc. Ther rätthe tich effther. Datum.

Gripsholm den 4 Mars.

Öppet bref för fogden i Vartofta härad, Peder Kart, att vara fogde öfver Alvastra, Varnhems och Gudhems klosters landbor inom Fogelås gäll i Vestergötland.

Riks-Registr. 1547, fol. 74.

Öpit bref för Peder Kartt, att han Landbofougte öffwer the tree Closters landboor ware skall, nemplige Alwastra Warnemtz (!) och Gudems. Theremott skall hann årligenn förplichtig wara Ett (!) wiss och beskedelig Reckenskap vti wår Kon:ge Cammer Datis Gripzholm 4 Martij Anno etc. 47.

Wij gustaff etc. Göre witterligitt, att wij thenne wår tro tienere Pedher Kartt, och wår Fougte i Wartofftha häredt, her medt beffaledt haffwa, att han thesse Closters Landboor, nemplige Alffwastra Warnhemss och Gudems

Landboor, som belägne äre j fuglåsse Geldt, igenn kalle skall, och lägies vnder wår Gårdt Orreholm effther wij her effther achte lathe holle ther affwell. Och skall han årligen wara förplichtig att göre oss in vdi wår Cammer enn wijss och beskedelig Reckenskap för all thenn deell som han aff för:ne Landbooer Årligen vppbärandis warder etc. Hwicke wij giffwe the dannemän alle för:ne Landboor tilkänne, att the ingenn annenn thill theris årlige vtskyller som the oss på Cronones wägna skyllige äre her effther sware skole, vthann för:ne Peder Kartt etc. Ther the sich effther rätte schole Datum.

Gripsholm den 4 Mars.

Till riksrådet Abraham Eriksson (Leijonhufvud), att konungen återkallat den förläning af klosterlandbor inom Fogelås gäll, som han förut innehaft.

Riks-Registr. 1547, fol. 75.

Till Abram Ericksonn att wij för bygningen skuldt, som wij achte bygge lathe och Affwel holle på Orreholmen, haffwe tagit the Closter Landboor, som tu her till hafft haffwer i förläning vdi Fugelåss prestegeldt. Datum Gripz:[holm] 4 Martij Anno etc 47.

Vår synnerlig g:[unst] etc. Wij giffwe tich tillkänne Abram, att wij för then bygning skuldt, som skall haffwes förhender på Orrehollmenn, och effther wij wele ther lathe affwell holle, haffwe latid kalle igenn the Closters Landboor, som thu her till hafft haffwer vdj förläning och liggiendis äre vdj Fugelåss prestegeldt. Szå att the her effther vnder för:ne wår gårdt Orrehollmen liggie schole etc. Och wele tich medt någenn annenn vdi then städt lathe wederläggie igen, hwar så läggligheett wäre (!) kann etc. Ther tu tich effther rätte haffwer. Tich Gudt befalendis. Datum.

Gripsholm den 4 Mars.

Till fogden Peder Kart, att klostrens landbor inom Fogelås socken i Vestergötland skola läggas under Orrholmen.

Riks-Registr. 1547, fol. 75.

Till Peer Kartt om the Closterlandboer ther i Fugelåss gäld att the vnder Orreholmen liggie skole. Datum Gripz:[holm] 4 Martij Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Som wij nu senest handlet medt tich, Peder Kartt, om the Closter Landbooer ther j Fugelååss geld, att the vnder Orreholmen ligie skole etc. Szå haffwe wij och latiidt stelle wårtt breff ther vppå, ther (ɔ: thet) wij tich her medt tilhondhe skickä (!). Doch hwar wij någott longligitt läger haffwandis warde på wårtt Slott Wastena, dhå skole the ther heden lathe komme theris vtskylder etc. Och effther wij förmerckie kunne aff wåre Vndersåther ther j Wartoffta herede, Szå wäll Landbooer som Skattebönder äre endelis för ringe skattlagde, Är för thenn skuld wår wilie att thu så lage skalt, att the på nyss (!) motte skattlagde bliffwe, Doch så att the[t] skeede medt skickeligheett och lämpe, att the icke i någenn motte kunde owillige giort bliffwe etc. Sammelunde må thu och förskaffe, att the toge några flere hemmene vp, ther på Höckesååss skog och flere städtz, ther lägenheethenn sich så begiffwer. Effter ther måge städz i then motte fijnnes godt tilfälle till etc. Wethendis tich her effther rätte. Datum.

Gripsholm den 5 Mars (?).

Öppet bref för några borgare i Stockholm, att öfvertaga tegelbruket vid Tegelviken å Södermalm i Stockholm med tillhörande egor, som en lång tid legat i öde.

Riks-Registr. 1547, fol. 76.

Öpit Bref för Peer Andersonn Oleff Grym och flere Borgere vdi Stocholm att the måge vptage then Tegellade och andre äger ther pläger tillyde, liggiendis på Södermalm Datum Gripz:[holm] Sabato Jnvocavit (ɔ: Reminiscere?), Anno etc 1547.

Wij Gustaff etc. Göre witterligett, att wij aff wår synnerlige gunst och nådhe haffwe vntt och efftherlåtidt, som wij och nw medth thetta wårtt öpne breff vnne och efftherlåthe, Att thesse wåre Vndersåther och Borgere vdi Stockholm, Pedher Andersonn, Oleff Grym, medt några flere Borgere ther samme städt, som the medt sich intagandis warde, måge och skole frijtt oc obehindrett vpbyggie och vptage thenn Tegellade medt Tegelhusset, och andre äger som ther pläge tillyde liggiendis vthe på Södermalm j Tegellwickenn, och ther strax offwann före som thet tilfförendhe medt Leer och sandtgraffning waridt haffwer, doch medt så skäll och forordt, att the same Tegellade och vgn wäll widt macht holle skolle, Så att stadzens Inbyggiere och andre motte vndertijdenn bekomme tegell till Köpz till theres Skorstener, vgner och andre nottorfftther. Och efftther samme Tegellade och Vgnn nu j lång tijdt haffwer i öde ligatt, så att [the] thom på nytt så gott som aff grundenn vpbyggie skole, Haffwe wij och gunsteligen efftherlåtidt att förne wåre Vndersåther same Tegelladhe på några årr, och synnerligenn så lenge the haffwe efftherkommidt then bekostning, som ther vpå gongin och wend är, frij niuthe och brucke måge, Och

sedenn the widere skole the medt oss eller wåre Beffalningzmän her på Stocho[l]m widere förhandle och öffwereens warda, mykitt the oss och Cronone årligen, aff same Tegellade och vgn giffwe skole, effther som rätt och tilbörligett ware kann, Hwicke wij giffwe wåre Fougter och Beffalningzmän och alle andre som för wåre schull welle och skole göre och lathe tilkänne, att the måge wethe sich her effther att rätte, icke görendis Oleff Grym eller the andre aff hans selskap her emot hinder plastz (!) eller förfång, som the wele göre oss thett li[u]fft är. Datum.

Gripsholm den 6 Mars.

Till fogden Håkan Werme, om befallningen öfver Kronobergs gård.

Riks-Registr. 1547, fol. 75 v.

Swar till Håcken Werme att Niels Birgeson skall haffwe Beffalningen på Cronobergz gårdt. Datum Gripzholm 6 Martij Anno etc. 47.

Wår g:[unst] etc. Som thu schriffwer Håkonn och giffwer tilkänne, att thet sich icke skicke will, vthann then som haffwer heredenn, motte och så haffwe Cronebergz gårdt, vdi beffalning medt etc. Så wele wij och så ther vdi förtänckt ware, när thu nw hitt vp komber medt thenn Reckenskap att wij tich till äffwentyrs någer annerstädt brucke will, haffwe och så för then skuldt latiidt skriffwe Niels Birgesson till, att han same gårdt och så vdj beffalning haffwe skall, och stå för honom Ther tu weett tich effther rätte. Datum.

Gripsholm den 6 Mars.

Till ståthållaren Nils Birgesson, att han äfven skall hafva Kronobergs kungsgård under sin befallning.

Riks-Registr. 1547, fol. 75 v.

Till Niels Birgesson att hann wår Beffalningz-[man] på wår Gårdt Cronoberg wara skall, och göre Årligen Reckenskap för Gårdtzen[s] Affwell Datum Gripzholm 6 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Effther wij förnimme Niels Birgesonn, atth thet siich annerledis icke will skicke, vthann then som haffwer herredenn, motte och thesligiste haffwe Cronebergz Gårdt vdi beffalning medt etc. Ther fföre är wår wilie att thu honom till tich anname skalt, och haffwendis ther thin Vnderfougte, om thet så behoff giordis, och skallt göre redhe för Gårdtzens affwell och Reckenskap etc. Ther rätte tich effther Datum.

Gripsholm den 6 Mars.

Till fogden Jakob Henriksson, om några hästar, och om Joen Bagge.

Riks-Registr. 1547, fol. 76 v.

Swar till Jacop Hendrickson om nåra stodt wed Brönnölffzbo och om Joenn Bagge. Datum Gripzholm 6 Martij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Wij haffwe vndfongit the Register Jacob som thu oss tilhonde skickede Thesligiste förstått om the Stodt thu schriffwer ther wedt Brönnelffboo ware skole etc. Så haffwe wij Beffaledt thenne breffwisere och wår tienere Knwtt Ericksonn, att han tich wår mening ther om skall förstå lathe, Ther må tu och så widere förhöre ther om, medt Staffann hoffsmedt, huru her vdinnann aldelis bestelles skall etc.

Om then Joenn Bagge att hann skall wara dugelig till Ridfougte.

Ther thu och giffwer tilkänne, om then Joenn Bagge, som är iblandt hengisteridere, att han skall wara dugelig till att brucke någerstädz för enn Rijdffougte, höre wij gerne, görs oss och j then motte wäll behoff etc. Ther före wele wij, att meden thu est ther vthe j Roodenn, skallt tich (ɔ: thu) granneligenn förspörie och förhöre om then Jooenn Selandzffare, huru han sich skicker och holler vdi hans förläning eller beffalning, Szå att wij rädzligenn motte förståndigett bliffwe, huru thet sich aldelis medt honum haffwer, Thett thu oss beskedelig skalt tilkänne giffwe. Wetendis tich her effther att rätte. Datum.

Gripsholm den 7 Mars.

Till Matz Tordsson, att jemte Severin Jute undersöka om den skada, som genom en graf ådragits några bönder i Sala s:n, m. fl., så att de derföre må erhålla ersättning.

Riks-Registr. 1547, fol. 77.

Till Mattz Tordtson om then skade som Bönderne finge vdi Sale Kyrckie sockenn, och att theres skade motte vpfylles. Datum Gripz:[holm] 7 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Mattz Tordtsonn, att effther wij förnummitt haffwe, thett några aff wåre Vndersåther j Sale Kyrckie sockenn och andre städz kunne tage någenn skade på theris äger, aff then graffning, som ther nu j thetta framlidne årr skedt är, etc. Så är wår wilie och Beffalning, at thu, medt wår tro tienere Söffweryn Juthe, skallt flijtheligen ransacke ther effther, hwicke the Bönder äre, som sådane skade lijdett haffwe, eller och her effther lidhe kunne, Och så förskaffedt, att them anthen medt

någett annedt igenn motte förlagt bliffwe, eller och någett aff Skattenn affkortedt effther som I tänckie kunne skäll kann ware, och wij ytterligere för:ne Söffwerin wår wilie her om tilkänne giffwit haffwe. Datum.

Gripsholm den 7 Mars.

Till Rasmus Nielsson, om räkenskaperna i kammaren, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 77 v.

Swar till Rasmuss Nilsonn om then Qwitteringen på the Reckenskaper. Och att han skynder sich till Kon:ge Ma:tt sampt medt Melker Swaber. Datum Gripzholm 7 Martij Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Wij haffwe vndffongitt thin schriffwelse Rassmus, vdi hwicken thu giffwer tilkänne, om the qwitteringer på the Reckenskaper etc ther om tu tich myckit bekymbrer, och är ganske fåffängelig, Så kunne wij ther till, och the andre ärender thu schriffwer, på thenne tijdt inthet sware. Wthan hwar tu willt haffwe thett omack, såge wij gerne, att thu sielff wilde bemöde tich hitt till oss, Biudendis tich för then skuldt, att meeden wij nu här på Gripzholm tiidt och stunder haffwe, att vnderwise tiich wårtt sijnne om Reckenskaperne, som wij och andre wåre Cammererere och Cammerskriffwere giortt haffwe, Samelunde och offwersee the Reckenskaper tu schriffwer om, som thu oss skalt presenteredt haffwe vdi Stockholm (: dher wij dhå medt myckitt annet bekymber belagde wåre :) etc.

Att thu tich, sampt medt Melcker Schwaber, hitt till oss, medt thett förste begiffwe skalt, Tagandis her före ingenn försumelsze, Ther rätte tich effther. Datum.

Gripsholm den 7 Mars.

Till Karl Ingersson om jordar, m. m., som skola läggas under Vesterås slott.

Riks-Registr. 1547, fol. 78.

Swar till Karll Ingerson om the wreeter, och Qwarnn vnder Slottedt läggies skole. Datum Gripzholm 7 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer och giffwer tilkänne, Karll, om the wreether och then Qwarnn i Kolbeck socken, nämplig Mölnetorp, om same wrether vnder Slottidt ther i Westerårs läggies skall, etc Så äre wij till frijdz, att the[t] motte så beställt bliffwe, Männ thett thu begerer att landbönderne motte lösse theres affradt för penninger etc. kunne wij inthet annedt Sware ther till, vthann meden (Gudt thess loff) nu Godtt årsswext waridt haffwer, Så att man allestädz kan bekomme Spannemåle till köpz, måge the honum och så wäll vttgöre som thett bör att ware, Effther wår lägenheett och så tillsäger, att wij ingen Spannemåle affläthe kunne, Så frampt wij skole haffwe rådt, att vndsättie några andre framdelis, [om] thett så behöffwes, och aff nödene ware kan, Wethendis tich ther effther rätte. Datum.

Gripsholm den 8 Mars.

Till ståthållaren Botvid Larsson i Stockholm, om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 78.

Swar till Botwedt om then Hermen Bagare som i skadhe kommen är, kunne wij inthet sware. Män den Jöns Skoning såge wij [gerne] att han motte beholle liffwedt. Datum Gripz:[holm] 8 Martij Anno etc 1547.

Wår etc Som thu schriffwer Bottwedt och begärer wethe wår willie om then Hermenn Bagare, som vdi skade kommin är, etc. Så weethe wij icke hwadt wij ther till sware skole, Männ then Jöns Schoning såge wij gerne, att han motte beholle liffwedt, huar man älliest kunde ställe målsseganderne till fredz, effther han oss till äffwentyrs brukelig ware kunde etc.

Om Borgerne, att them motte effterlåtäs at före smör vtt.

Thet thu och schriffwer om Borganere (!) ther j Stockholm, att them någre tynnor Smör motte efftherlåtidt bliffwe att vtfföre nw j then förste rese, wåre wij icke ther till obenegne, hwar the eliest någenn profijtt ther medt skaffe kunde. Männ om the sådane Smör hade vtskickett j höstes och nw j winther latidt ther förydre, skole the mere fördeell ther medt giortt haffwe, änn nw skeer, Doch må thu lickwäll tillsee, att thett kunde gå något licke till, och så the skepede icke för myckit wtt. Männ att wij skole efftherlåthe the andre som Westwartt föge welle, vtfföre Spannemoll etc Äre wij ingelunde till sijnnes, effther thenne tidz lägenheett Thett kan till äffwentyrss wäll skee, att same partzell wäll oss sielffwe her inrickes wäll behoff göres och aff nödene wåre.

Att han lather göre Leijonn eller Engelen rede åtta Westwartt.

Wij wele lickwäll, att thu ett aff wåre Skepp, anthen Leijonenn eller Engelenn, hwicke tiich synes bäst ther till tienlig ware, ther man kunde före enn heell hop medt Salltt hitt in j Rijckett, skallt lathe göre till redhe, åtta Westwartt, Effther wij ingenn dell kunde bekomme aff wåre Köpmän, som wij nödtorfftheligenn behöffwe, icke kunne wij heller wäll handle medt them, Szå att om wij änn icke hadhe så många warer, som ther till tienlig ware kundhe, så wele wij heller förskicke titt enn hop daler, till att Köpe medt hwadt deell aff nödene ware kundhe etc.

Thu må och så handle medt then Jöns Ollssonn, then the pläge kalle Konster Jöns, eller någen annen som ther till tienlig ware kunde, att han wår Köpmann på same skeep ware skall. Sedenn kundhe wij honum och ytterligere wår mening tillkenne giffwe, huru all ting bestelles skole etc.

Om Skåthedt ther i Stockholm vtgöres skole till Stadtzens byggning.

Thu giffwer och tilkänne om skåthett ther i Stockholm, huru thet nu vtgöres skole (!) till Stadzens Bygning etc. Så wåre gott, att the någett ytterligere ther till tänckche (!) wilde, huru Staden motte wäll försträckt (!) och medt Godh warhafftig bygning försörg[d] bliffwe, mere än her till endelis skée pläger, Så att the förskaffe sich enn förståndig Byggemestere, som rädzligen kunde föregiffwe, att ther motte någett gagn skaffes medt theris bygning etc. Wij kunne och wäll lijde, att the vdi så motte handle medt förbe:te Stadzens Schått som thu schriffwer om, så att the motte gå någett skeligen och licke till, så wäll medt thenn Fatige, som then Rijcke, och att thet motte rätt Bliffwe ransaket, om hwars hundrade

march, Ther effther schåtedt göres skall etc, her vdinnan wett att skicke tich. Datum.

Zedula. Om Finske Clemet Skriffwere och the Karler på Nyslott.

Som wij och tilförendhe haffwe latidt giffwe tich tilkänne, Bottwedt, om then Finske Clemett Schriffwere, Så är ännu wår alwarlige wilie och Beffalning, at thu skalltt lathe haffwe godt acht och tillsynn på honum, att han ingelunde motte komme wäg, vthan strecker någett grimeskafftedtt medt honum, så att han motte bliffwe till städe. Lagandis och så granneligen tillsee, hwadt breff eller budt hann sender ått Finlandt, Förty oss är tilkänne giffwidt, att han och hans selskap ther på Nyslott haffwe fast sielsindt latiidt sich förhöre. Så att om wij någhen fast medt wår Breff ther heden förskickendis wardhe, som skulle anamme Slottidt, och om thett enn wåre then öppersthe man, ther kunde ware i landett, Dhå skole han thet ingelundhe bekomme, för änn samme Clemettz Schriffwelse komber, Vthan wilde heller bindhe enn Steenn om halsenn på honum, att fördränckie, medt andre sådane sielssindhe ordt flere, etc. Ther före är wår welie, och rådelig[t] är, att man wäll nöge haffwer acht på honum, att han icke någett hemeligit förräderie sampler ther hedenn. Ther tu weett tich effther rätte, Giffwendis oss medt thet förste her om tilkänne. Datum.

Gripsholm den 9 Mars.

Gåfvobref till lagmannen i Helsingland, Lasse Nielsson, på två öar med fisken, tillhörande Gnarps s:n, hvilka tillhört kronan.

Riks Registr. 1547, fol. 79 v.

Öpit bref för Lasse Nielson att han må beholle thesse twå Öijär benemp[de] Jettensholm och Grän medt the siälestener ther tilligger. Datum Gripzholm 9 Martij Anno etc. 1547.

Wij Gustaff etc. Göre witterligitt, att wij aff wår synnerlighe gunst och nådhe, Szå och för troskap och wälwilligheett, som thenne wår tro tienere och Vndersåthe Lasse Nielsonn j fijnneflo och lagman i Helsingelandt, Oss och wårtt Rijcke Swerige här till dagz giortt och bewist haffwer, och ännu ytthermere her effther göre och bewise, må och skall, haffwe vnt och efftherlåthet, som wij och nw medt thetta wårtt öpne breff vnne och efftherlathe honum, Thesse twå wåre och Cronones Öijar, benempdt Jättenssholmenn och Gränn, liggiendis vthanför Gnarps socken, medt the Siälestener ther till liggie, och aff ålder tilligatt haffwer. Doch medt så skäll, att han skall göre oss och Cronen then skatt och ränthe som ther årligen aff gåå pläger etc. Hwicke wij giffwe wåre Fougter och Beffalningzmän tilkänne etc.

Gripsholm den 9 Mars.

Till Georg Norman och Botvid Larsson, om Jöran Krabbe, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 80.

Till Norman och Bottwedt Larson om then Jörenn Krabbe, som hethes ware Tycke Krabbes Sonn. Datum Gripzholm 9 Martij Anno etc. 47.

Wår synnerlig gunst etc. Edher förtäncker wäll Norman och Bottwidt, om then Jörenn Krabbe, som hethes ware Tyckee Krabbes Sonn, och vpskickett bleff nw j höstes, medt enn Staffann Löijses tienere iffrå Calmarna, och then Pedher Holst sade fördrunckнade bliffwe, etc. Så haffwe wij grundl[i]gen förstått och förnummitt, att för:ne her Tycke hade aldrig någen sonn, som heett wijdt nampn Jörenn, Männ ther är wäll enn annenn, benempd Mårtten Krabbe, för:ne her Tyickes (!) sonn, som nw i höstes skulle haffwe någett Perlementhedt och slages ther, så att han och icke aff thess anders slechtinger som skadenn fick, kundhe bekomme så strax fredt eller leijdhe, licke som och then skulle giortt haffwe, som druncknedt bleff, hwicken förbe:te Mårthen Krabbe doch nw ther till städe är vdi Dannemarck etc.

Så giffwer oss thette ett står[t] betenckendhe, Szå att wij jw icke annerledes tro kunne, vthan att sacken motte icke aldelis haffwe sich så, som thett skulle ware, Och att then för:ne Peter Holst, som the fördrunckнede skulle, hitt vp före, hwicke the helst haffwe waridt kunnett, är icke så enffoldig eller simpell vdi thenne motte, som han wäll stelt sich och synes ware etc.

Ther fföre är wår alwarlige wilie och beffalning, at I medt Petter Braa och flere ännu till thet alder flitigiste her om wele förhöre och ransacke lathe, Så att om för:ne

Petter Holst wåre ther ännu till städhe, eller ehwar man honum helst betrodhe och bekomme kunde, motte ther om hordeligen bliffwe tillsportt, och rätte sanningenn bekenne, huru thett sich vdi grunden herr (!) om hade, Giffwendis oss her medt thett förste her om tilkänne, hwadt J hervdinnen förnimme eller förffare kunde. Gudt edher her medt beffalendis Datum.

Gripsholm den 10 Mars.

Till Niels Helsing, om kyrkosilfver, bristen på städer i Norrland, och behofvet af köpmän på landet, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 81.

Till Niels Helsing att han granneligen förhörer om then (!) Kyrckiesölffwer som ännw tilbacke står Datum Gripzholm 10 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Niels Helsing, att wåre trogne Vndersåther ther aff Helsingelandt, som hitt till oss medt thet Kyrckie sölff ther aff landett förskickede wåre, haffwe giffwitt oss tilkänne, att vdi Dilsbo socknn skall ännu enn hell hopp kyrckie sölff ware som ther wäll vmbäres kundhe etc. Så må thu medt thet skickeligiste lathe förhöre och ransacke her om, huru thett sich haffwer, Så att the som ther emott tillförendhe stonditt haffwee, motte samme Sölff framfföre till oss, etc.

Om Köpmänn som kan theres nödtorfftер före them till.

Samelundhe haffwe the oss förstå latiidt, på menige landzens wägna, om then lägenheett ther i landett, att ther någre Köpstäder [icke] så när belägne äre, Och förthenskuldt icke så platt vmbäre kunne någre köpmän, som förde them theris nödtorffther till, etc. Szå kunne wij wäll lidhe, att så skee motte, och att hwar bytthe och

köpte medt then annen effther la[g]lig wijss, och Besynnerligen then deell som the icke vmbäre kunde, Som är alle äthende warer och annett sådantt, hwicke the och sacklösse måge före vp till Cronenes berg etc. Doch wele wij, att thu oss skaltt förstå låthe, granneligen medt några andre godhe män öffwerwägendis, huru många sådanne Köpmän vdi hwar socknn ware skole, antecknendis them wijdt nampn, åttskijllelighen. Så att the andre och mothe brucke åckerenn och Bondhe näring, och icke alle ware Köpmän som her till skee plägede. Samelundhe wele wij atth thett och så vdj licke motte, medt the Kopperslagare ther äre i landett, motte bestellet bliffwe, att thett kunde gå licke och skäligenn till etc wethendis thiich her effther rätthe. Datum.

Gripsholm den 11 Mars.

Till fogden Arvid Jönsson, om lönen till två snickare och om en smeds förflyttning.

Riks-Registr. 1547, fol. 81 v.

Till Arfwedt Jönson Swar om the twå Snickere, som begäre Sextije marck hwardere om Åredt. Datum Gripzholm 11 Martij Anno etc 47.

Wåår gunst etc. Wij haffwe förstått aff thin Schriffwelsze Arffwedt Jönssonn, vm the Snickare thu giffwer tilkänne, Så atth the Twå skole begäre Sextije march vm åredt hwardere, etc. Szå skallt tw wethe att wij icke äre tilsijnnes atth effterlåthe them bodhe så myckitt. Männ thenn Jörenn må thu lathe bekomma Sextije ₰. Och the andre Twå Trettie hwardere, till thess the kunne göre skäll för mere etc.

Att Jochim annamer then Clensmedt till sich, till Slotzens behoff.

Thett thu och giffwer tilkänne om thenn Cleensmedt ther är, må thu lathe förhöre medt wår Beffalningzman

på Wastena Jochim Bullgrin, vm han haffwer honum behoff, och kunne wij wäll lijde, att han tager honum till sich, Görendis ther till Slottzenns behoff, hwadt aff nödene ware kunde i then motte, Wethendis tich her effther att rätthe. Datum.

Gripsholm den 11 Mars.

Till riksrådet hr Gustaf Olsson, om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 82.

Swar till Her Göstaf att Kon:ge Ma:tt hade helst seet, att almogen hade sielffwe medt theres Heredtz insegell bekrefftigett the Swar opå the framsetninger. Datum Gripzholm 11 Martij Anno etc 47.

Wår sy:[nnerlige] g:[unst] etc. Som I Schriffwe her Göstaff, och giffwe tilkänne, ati medt Almågenn ther i Kindt och Marck tingtedt haffwe, och holledt them på wåre wägna några meninger före. Thesligiste hwadt the och ther till swaredt etc. Szå är thett oss wälbehageligitt. Doch hade wij lijckwäll gerne sedt, att almogen oss Sielffwe theres skriffthelige swar till samme föregiffne meninger hadhe latidt bekomme, och medt theres häredtz incigell bekrefftiget, som I och vdi lijcke motte, medt menige Adelenn ther nedere handle wele, att wij och så theres mening rätteligen förstå motte, Effther wij icke till någenn(!) endeligitt beslutt medt them kunde handle nu i Strengnes, vthan hwar skyndede sich sin wäg, som han best kunde, och gammal seedt ware pläger etc.

Om Christoffer Andersonn

Wijdere lathe wij och förstå, om Christoffer Anderson, att han medt her Pedher Scharm (!) skall haffwe ther nidere på Loholm waridt, och sich giffwitt sijdenn

nidt ått Helsingeborg igen etc. Ther före wåre gott att effther för:ne Christoffer haffwer myckitt sitt vnderholdt ther nidere i Hallandt, och ther vm kring, Att man sig winlagde, och giorde honum vdi i then motte något til gode, Haffwendis eder wisse kundskaper vtte på honum, så att han om thet mögeligitt wåre, motte bliffwe antastedt och fencklig tagen. Förty wij förnimme wäll, som oss och nw i thesse dager gode kundskaper jffrå Tyslandt ther vm tillhonde kompne äre, att han Ett förrädere hierta haffwer, och stiffther alltt ondt in på oss och Rijckett, thet meste han ostädt komme kann, Som I och ytterligere aff thenne inneluckte affskrifft, huru han med en wår Secreterere Jochim Burwitz vdi Lybecke handlett haffwer, förnimme kunne, etc.

Vm Her Niels i Swalstada (ɔ: Hwalstada) att han siwck ware skall Så måge j late haffwe godt acht och tillsyn på honom.

Thett I och giffwe tilkänne, vm then her Niels i Swalstada (ɔ: Hwalstada) att han siuck ware skall. Szå måge I lijckwäll lathe haffwe god acht och tillsynn på honum, att vm han bliffwe tillpasse igenn icke motte vndkomme, vthan tilstäde bliffwe.

Om thett Smör, att han söcker Kon:ge Ma:ttz bäste ther medt.

Ytterligere äre I och begärendis wetthe wår wilie, hwicken wij medt wår[t] Smör, som ther är i Lödisse vtskicke wele etc. Szå kunne wij wäll besijnne, att wij ther till icke haffwe her någonn synnerlig godt rådt till att förskicke samme Smör medt, vthen wele, att I wårtt gagnn och beste herudinnenn wethe wele, Förskaffendis ther till en godt trogen och förståndich karll som thet anamadhe, och att oss motte godt skäll skee, och så lagett, att wij ther före motte hiit in igenn bekomme the nödtorff-

ther, som oss och Rickett wäll behoff görs, Som är Saltt, Saltpeter, Skiffweröör och andre gode wärier, Thesligiste nogott cläde, bode grofft och grantt, till att löne Folck medt, hwar så aff nödenne ware kunde, Som wij och till frijdtz äre, att the Femhundrade Daler måge och ther aff tages, som änn nw tilbacke ståå, till atth bethale then Tideman Tidemandzson medt, för then Boijert wij vdi Amsterdam låthe köpe, etc.

Att hann bruckar Kon:ge Ma:ttz Skepp effther Salltt.

Wij kunne och så wäll lidhe, att I brucke wår Skep effther Sallt och annen nödtorffther, som I begärendis äre, Så att wårtt gagn och bäste lickwell icke tilbacke eller försumedt bliffwe motte, Lathandis handle ther Westwartt, att wij enn hell hop Salltt hitt in j Rickett bekomme kunde, på den assering (!) eller wilckor, som wij medt edher ther vm tillförendhe handlett haffwe, till att betalendis anthenn medt warer eller Daler etc.

Vm then lille Boijertt j Amsterdam.

Vm then lille Boijert j Schriffwe, och ther ligger j Amsterdam, måge I handle thet bästhe eder synes, och tage ther före thett meste I kunne bekomme, hwar och ther stode rådt till, att vpffärdige honum och fyllenn full medt Salltt ått Lödisse, kunne wij thett lijde, atth så skedde, etc.

Vm the Register på the Kyrcke och Preste Lan[d]böndher.

Wij haffwe och så bekommidt the Register på the Kyrcke och Preste Landbönder, som I hitt vp till oss förskickett haffwe, För then skuldt wij wår Cammerschriffwere Jöns Månson befalett, att han medt Steen Erickson, Edere, och flere gode män ther nedere ther j then landzenden, till thett flitigiste handle skall, att Presterne motte

igen, effther skälig wiss, aff tijendenn wederlagde bliffwe, för samme landboor, som the iffrå theres Prestebooll mijst haffwe, och besynnerligen hwar effther som han (!) sitter vdi någen almunge wäg, och holler står gestening till. I wele for then skuldt Kere her Gustaff, medt flere gode män ther nidre, lathe thetta så förhandle, att samme prester aff tijendenn vdi så motte kundhe skäleligenn igen wederlagde bliffwe, och wij herudinnann icke ytterligere bekymbredhe etc.

Bönderne äre begärendes att löse Biscopztijenden för Peninger.

Männ thett I schriffwe att Bönderne äre begärendis att lösse Biscopztiendenn för peninger, wethe I wäll sielffwe, huru ther vm är. Szå att när presterne bliffwe igen wederlagde vdi så motte, som sagt är, kunne wij wäll tro, att ther bliffwer icke myckitt igenn aff tienden till att afflathe etc.

Vm the Biscopzsacker och gerninger (ɔ: gestninger) gårdestedtzler medt Kyrckelandbönderne ther nedere som honom vntt är.

Vm the Biscopzsacker och gestninger, sammelunde Gårdestedtzler medt Kyrckie landbönderne ther nidre, som wij eder her till vnnt haffwe etc. Är[e] wij till frijdz, atj them än nu i thette år beholle måge, Doch så Käre her Göstaff, attj wille tenckie till, och förbätträ Slottett ther nedre, medt Godt och nödtorfftich byggning som och wäll behoff görss, vm någett vppå komme kunde. Sameledis att I edher försträckie wele, och aname vdi tienesten thet meste och dugeligiste Folck, I kunne öffwerkomme. Och beflijthendis eder och vm någitt gott och wällkynnigt siööfolck, thett man brucke kundhe, när så förnödenne wåre, som ingen ringe mackt vpå ligger. Thetta I käre her Göstaff så bestellendis warde. Gudt her medt beffalendis Datum.

Gripsholm den 12 Mars.

Till Peder Brahe och Botvid Larsson, att skaffa en Jeppe Tordsson godt herberge i Stockholm, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 84.

Till Peder Bragde Sampt Bottwedt Larson, Att the bestelle Jäppe Tordson ther i Staden ett gott herberge, och lathe haffwe godt acht på honom, och hwadt han besteller Datum Gripzholm 12 Martij Anno etc 47.

Wår synnerlig gunst etc Oss är tilkänne giffwidt Peder Bragde och Bottwedt Larsson, att thenn Jäppe Tordsonn skall wara på wägenn hitt vp till oss etc. Szå effther wij icke ännu welle städie honum till talss för bewägendhe vrsacker skuldt, haffwe wij thett så bestelle latidt, att han till Stockholm drage skall. J wele för then skuldt aldelis see edher wäll och wiseligen före, medt honum, när han titt kommendis warder. Doch måge J thet så bestellett, att han kundhe bekomme ther i staden Ett gott herberge, anthen hoss Jacop Bagge, eller någen annenn Och lather lijckwell haffwe godt acht och tilsynn medt honum, hwadt han besteller eller förhendher haffwer, till thess wij hans mening ytterligere förnimme kunne.

Att han sig tilbörligen skicker vdj wår Stadt.

Sammelundhe måge J för:ne Jäppe, medt skickeligheett och lämpe vntffonge lathe, forehollendis honum att han sich tilbörligen ther vdi wår Stadt, och vdi thett herberge han inlagt bliffwer, skicke och holle welle, icke myckitt heller lathendis sich beffinne vthu herberge på gatternne, för vrsacker skuldt, Effther honom wäll wetterligitt, hwadt sich tilldragitt hadhe vdi Calmarne medt Niels Hendrickssonn, och hans Slechtinger dagligenn her

widt honndennee. Doch skall honum thenn Leygde endelis wäll hollen bliffwe, som till sagtt är, Hwadt han sich ytterligere icke j någen motte ther emott förbrythendis wardhe. Och om wij någen synnerlig wälwelligheett och behagelig tieneste vdi någenn motte kunne förmerckie aff honum, wilde wij och så gunsteligenn lathe befinne oss på hans wägna, emott Salige Niels Hendricksons slechttinger, och äliest nådt bewise, medt annedt sådantt Fugeligitt och tienligit snack, som vdi så motte behöffwes kundhe. Så att han wildhe oss och så lathe medt thett förste förstå, om honum någen dell kunnig, Ther oss kundhe någett synnerlig macht vppå liggie, på thet icke någen godt lägenheett, eller wår fordell vdi så motte förlenge förtijgett och försumedt bliffwe motthe, etc. Thette J thett skickeligiste så bestelle wele. Gudt eder her medt befalendis.

Gripsholm den 12 Mars.

Till konung Christian (III) i Danmark, om det af honom föreslagna mötet i Varberg, m. m.

Efter originalet i kongl. Riks-Archivet i Köpenhamn.

Vnsere freundtliche dienste vnnd was wir sonstent vhiel merh Liebs vnnd gouths vormuegen beuhor, Grossmechtiger Furst freundtlicher Lieber Schwager Bruder vnnd Nachpar,

Wir habenn E. L. schreibent aus Koldingen, ahm 29 tag des Monats Januarij Jtzigs jars gegebn, entphangen vnnd eingenohmen. Vnnd so vhiel belangendt das E. L. vf vnnser furderung vnnd anhaltung, vnserer Redte vnd vnderthane Johan vnd Lorentz gebrudere die tureson, zu vorstadtung Jres Rechtens Citation vnd handelstag vf nechstkonftig Johannis Baptiste zu Warburg mittheiln, vnnd derhalb ernennen thuen, hedten wir lengst gernne sehen muegen, Das E. L. solicher der jrenn vngepurlich fur-

nehmung, sonst auch wes der vnderthanen ausspruch ein jegen dem andern erhelt desta grundlicher vornehmen vnd die pilligkeit allerseitz eruolgen mocht, Derowegenn dan wir ein soliche zuesambtuorordnung vnserer Redtenn, zuuorhör vnnd handlung der Jrrungenn . . (?) gelegene malstadt mit beuelch zuuorschickung gantz vnbeschwerdt, Vnnd whue wir sonstent jn ehaftigen furfallenden sachen nicht gehindert wurden, daselbst beinebenst mith vf die naheit zuuorrucken nicht vngeneigt wehrenn, Wollenn derohalb diese sache ahn vnsere Redte vnd denjenigen so es belangt gereichn lassenn, vnnd E. L. furderlichst mit antwurdt vorsehenn ob die ernant zeith jnenn nicht etwo zu kurtz fallen möcht, vnnd zweiueln nicht E. L. werden alsedann solich einsehent wie sonst furwendenn, damit den vnsern das jenig zu deme ein jeder befuegt, ohnne weithere vorschuebung volgn auch sonsth wie wir hiebeuhor zu vhielmal desshalb ahn E. L. geschriebn, jre amptleuth vnnd vnderthanen theils furnemblich ahn den grentzen dahin halten, damit von den beschwerlichnn wegnn abgestannden.

So vhiel die jnliegenden zedula betreffendt, habenn wir je das jenig so vhiel ahn vns gewesen getruwer bruderlicher meynung gethann, das ab vns jn allem dem wes E. L. zu ehren trosth vnd best hat gereichen muegn, mit darsetzung vnserer Reich Kron Landt vnd Leudt. Jn der thadt gahr nichts gemangelt, wie E. L. sich solichns freundtlich zuberichten vnd wir vns dessgleichnn zu E. L. vorsehenn thuenn,

Den beiwesenden brief ahn vnsere Redte Lautende, habnn wir dweil sie abwesendes denselbtigen vbergesandt, nach vbersehung werden die E. L. darauf zubegegenen wissnn wes antwurdt vielleicht erfurdern mocht,

Wir erwarten auch vorigem vnserem schreibent nach, von E. L. weiteren bericht jnn sachnn diese handlung Konings Cristierns vnnd die erbn belangendt, vnd seindt

sonstent E. L. alse vnserem freundtlichm Liebn Schwagern brudern vnd nachparn freundtliche willfarung zuertzeign vrputig, Datum vf vnserem Ko^{m}. Schloss Griepsholm ahm 12 tag des Monats Martij Anno etc, 47:ten

Gustaft von gots gnaden zu Schweden
der Gotten vnnd whenden etc Köningk

E L getrewe Bruder
Gostauus [1])

Utanskriften: Dem Grosmachtigenn Furstenn, vnnserm freundligenn liebenn Schwagerenn Brudern vnnd Nachparnn hernn Christiann zu Dennemarcken Norwegenn der Wenndenn vnnd Gotten etc Koninge, Hertzogen zu Schleswig Holsteinn Stormarn vnnd der Dithmarschen Grauenn zu Aldenburgk vnd Delmenhorsth

Spår af sigillet finnas.

Under utanskriften är antecknadt: *Schweden schreyben die Turesson belangendt, vnd anders einkommen Coldingen den vij:ten Aprilis A:o 47.*

Gripsholm den 13 Mars.

Straffbref till knektehöfvidsmannen Nils Pederson, som illa och med orätt behandlat bönderne, och befallning, att han skall återlemna hvad han från dem tagit, och ställa dem alldeles till freds.

Riks-Registr. 1547, fol. 84 v.

Till Nils Pederson att han them någen dell iffrå tagit haffwer. Datum Gripz:[holm] 13 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Niels Pedhersonn, att thesse Breffwisere och wåre Wndersåther, Hening j Qwernerödt, och Joenn haralsonn i Ståregeng (!), haffwe warit her

[1]) Egenhändig underskrift.

hossz oss, och vnderdoneligen vdi Clagewiss tilkänne giffwidt, att thu them någen dell skall haffwe iffrå tagitt. Doch för ringe vrsack skuldt, som the her för oss berättedt haffwe. Szå förundrer oss icke lithett, att thu i så motte haffwer myckitt wäsende medt bönderne, ther nidere j then Landzende, slåendis och offörrättendis theem vdi många motte, ther aff wij etth rijnge behag haffwe kunne. Effther wij ingelundhe wele, atth man såledeedes (!) medt them, effther thenne tijdz lägenheett, handle skall, Och biude tich widt thin tro tieneste ännu Niels Personn, alffwarligen att thu steller sådant vtaff, och haffwer thet fördrag, Szå frampt wij icke skole göre något annedt till, och thu wår strenge ogunst och vrede vndwicke wilt. Biudendis tich och så her medt fulkompligen, att thu lather thesse breffwisere bekomme then deell igen, hwadt tu aff them j så motte tagitt haffwer, och steller them och flere wåre vndersåther aldelis till frijdz, att wij thervdinnen icke ytterligere och offthere bekymbrede bliffwe motte, Hwar thu och någen trätte haffwer medt Torckill Andersonn, eller medth någenn annen ther nidere, och haffwer them någett till atth tale, Doch må thu medt them sådantt lagligen vttföre, och icke görendis Bönderne ther före någenn oreett, som nw skeett är. Her weett att rätte tich effther, och vdi ingenn motte skall thu någitt haffwe att skaffe medt för:ne same wåre Vndersåther, vthan steller them aldelis till fredz för theris lijdne skade etc. Datum.

Gripsholm den 13 Mars.

Till Jöns Månsson, att han skall granska registren öfver indragna kyrko- och prestegods i Vestergötland, Vermland och Dal, så att presterne få tillbörligt vederlag.

Riks-Registr. 1547, fol. 85.

Till Jöns Månson vm några Register som honom skickes, som her Gustaff vpsent haffwer, och äre belangande på Kyrcke och Prestegodtz j Westergöteland Wermland och Dala. Datum Gripz:[holm] 13 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Wij förskicke theg Jöns Månsonn her medt några Register till honde som her Gustaff Ol[o]ffsonn hitt vp till oss senntt haffwer, belangandis the Kyrckie och Prestegodtz j Westergötthelandt, Wermelandt och Dall, etc. Szå haffwe wij nw latidt schriffwe her Gustaff till igenn, att hann sampt några andre Gode män medt honum ther j Westergötlandt, skole wara förtenckte, att för:ne Prester motte effther skällig wiss för thenn ränthe the effrå presthebolenn mist haffwe, bliffwa medt tijendhenn igenn wederlagde, och hwar prest effther som hann sijtter i almende wägen, och holler står Gestning till haffwer någen yttermere tunge och omack, för oss och Rijckett änn någen annen etc. Therfföre är wår alwarlige wilie och Beffalning, att thu för:ne Registerer skallt granneligen ransacke och öffwersee, hwad och hwru högt för:ne Prestegodz vdi alle partzeler förslå kunne, Och Thesligiste skalltt [tu] ware vthöffwer samme handling, medt Steenn Ericksonn her Gustaff Ol[o]ffson och the andre, lagandis thet så, att thet ginge någeett skickeligen och licke till, medt samme wederlägning, Ther tu tich effter rätthe skallt. Datum.

Gripsholm den 14 Mars.

Till Botvid Larsson i Stockholm, om försäljningen af ett parti skattesmör, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 85 v.

Till Botwedh om någenn smör som Cammer Rådt medt Peijtter Meess om handledt haffwe, och tu widere ther om handle. Datum Gripzholm 14 Martij Anno etc 47.

Wår gunst tilförendhe etc. Weett Bottwedt atth thenne Peetter Meesses tienere haffwer waridt här hoss oss, och tilkänne giffwidt om någenn Smör som wij haffwe j Calmarna liggiendis, och Cammer Rådt skulle haffwa handlett medt för:ne Peetter Meess om etc. Szå synnes oss, att thett Endelis fördrygt är, thenn deell som hann oss för samme Smör skulle igen giffwe, effther then Contract som för:ne CammerRådt medt honom ther vdinnan giortt haffwe, Ther före må tu tich ännu winläggie, [att] tu same handell till någit lijderligere mijdell wände kunde, effther wij wäll tenckie kunne, att han oss inthet synnerlig gott Clede hitt in förskickendis warder. Thu willt för then skuldt thett så lage, att oss motthe någett skääll skee. Och besynnerligenn effther wij ingen deell på för:ne Smör enn nu hitt in j Rickit bekommidt haffwe. Thett thu och så betenckie wilde, wetendis tich her effther rätte Datum.

Zedhell

Att Her Larss Siggeson handtledt medt almogen widt Arboga, om nå[g]re anliggiende sacker Thesligiste vm Köpzhandell.

Jthem wij lathe tich och förstå, atth her Larss Sijggeson haffwer handlet medt Almogen ther vppe wijdt Arboga, vm några anliggiendhe ärender och iblandt annedt

om Köpzhandelen. Szå haffwe the sich myckit beswäredt öffwer Stockholms Borgere som tu förnimme kant aff thenne inneluckte zedel. Therföre må thu holle them sådant före, att the ännu motte rätte sich etc.

Gripsholm den 14 Mars.

Till Botvid Larsson, att hafva uppseende med fogdarne, att de ej må leverera för litet af skatten.

Riks-Registr. 1547, fol. 86 v.

Till Botwedht, att Fougterne göre icke rädtzligenn then leffwerering årligen iffrå sig, vtan holle myckit inne medt sig. Datum Gripzholm 14 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Wij förnimme Bottwedt, att wåre Fou[g]ther göre icke rättzligen thenn leffwerering årligenn iffrå sich, som them bordhe göre, Vthan beholle myckit mindre (!) medt sich, ther på Stockholm och gårderne ståre Jnwentaria och leffwereringen lijthen, Hwickit wij Niels Personn och thu bewillige och samptyckie skole, thett wij doch lijckwäll icke tro kunne, att så skeer etc. Therföre må thu her effther, sampt medt för:ne Niels Personn, ther vdinnan haffwe Ett nögere och bäättre vpseende medt wåre Fougter, när the Reckenskap göre, att thett motte gå någett licke till, Szå att the till fyllest motte leffwerere iffrå sich, som them bör atth göre, Ehwadh partzell thet helst wara kundhe. Wethendis tich her effther atth rätte Datum.

Gripsholm den 14 Mars.

Till kammarskrifvaren Hans Thomesson, om räkenskaper, som han icke aflemnat.

Riks-Registr. 1547, fol. 86 v.

Till Hans Tommesson om någre Register han sade sig leffwerere[t] the andre Cammerschriffwere vdi Westerårs Datum Gripzholm 14 Martij Anno etc 1547.

Wår g:[unst] etc. Tich förtencker wäll Hans Tomessonn, att nw senest wij spordhe tich om the Restantie Register och andre Reckenskaper pro Anno etc 43 och 44, vdi (!) Westerårs Sticht, och älliest att thu så före gaff, tich haffwe samme Register och Reckenskaper leffwereredhe iffrå tich the andre wåre CammerSchriffwere, som haffwe ther nw hörtt Reckenskaperne. Så befinner thet sich, att thu för:ne Register och Reckenskaper haffwer them inthet bekomme latidt. Att oss icke lijtedt förvndrer, att thu tich så offthe medt osanning lather befinne, ther aff wij inthet behoff haffwe kunne etc. Och wele än nw atth thu lather oss samme Register till hondhe komme. Wethendis tich her effther rätte, och vdi ingen motte liugendis oss någett ytterligere före etc. Datum.

Gripsholm den 14 Mars.

Till Peder Brahe och Botvid Larsson, om Reinholt von Harcka.

Riks-Registr. 1547, fol. 87.

Till Peder Bragde och Bottwedt Larson om Rennholt von Harcka haffwer fåt sitt Passeport, at han må draga aff landet. Datum Gripzholm 14 Martij Anno etc 47.

Wår synnerlig g:[unst] etc. Wij giffwe edher tilkänne Peder Bragde och Bottwedt, att wij thenne Rennholt

vhonn Harcka haffwer förlöffwedt aff wår tieneste, att (ɔ: och) latidt honom giffwe wårtt passeportt, att han må draga aff landitt etc. Szå effther hann endelis lather förstå, att honum ännw någenn deell skall tilkomme och tilbacke ståå, Wele wij, att J lathe her om ransacke, och bekomme hwadt honum medt skäll kann tillyde. Ther effther I och eder skickendis warde. Gudt her medt befalendis. Datum.

Gripsholm den 14 Mars.

Till Lasse Sölfköpare, om penningar till inköp af silfver, och om försäljning af till Salberget skickade oxar och kor emot silfver.

Riks-Registr. 1547, fol. 87.

Swar till Lasse Sölffköpere vm then Köpesölff ther nw tilstunder Och haffwe wij late[t] schriffwe Morten Mynteskriffwere ther om till, när titt bud komber att han tich sådane peninger leffwere skall. Datum Gripz:[holm] 14 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Lassze, och oss tilkänne giffwer, att ther tillstundar enn hell hopp Köp-Sölff, och thu inge peninger ther till haffwer, etc. Så haffwe wij wår myntheskriffwere Mårthen Jönsson tilskriffwe latidt, att hann tich sådanne peninger leffwerera skall, när titt budt till honum kommendis warder, och förskicke tich samme breff her medt tilhonde.

Om the oxer och Köör som wij titt vp komme lathe.

Sammelundhe som thu och rörer om the oxer och Köör som wij titt vp komme lathe, att vndtsättie Bergzmennerne medt, och begärer weethe huru dyrtt hwart stycke betales skall. Szå kunne wij icke synnerligit på thenne tiidt ther till sware, vthann må thu sådane oxer och köör affkorta

medt them vdi sölffköpitt, effther som sådane boskap ther vppe eliest till thet dyreste gullidt haffwer, att oss motte någenn skäll skee, Ther thu tich effther rätte weett Datum.

Gripsholm den 14 Mars.

Till Isak Nilsson, om landbofogden Matz Larssons försummelse i afseende på räkenskaperna, och att borgen må af honom tagas.

Riks-Registr. 1547, fol. 87 v.

Till Isack Nielson om Matz larson Landbofougte at han icke handler som honom borde vdi sin befalning. Datum Gripzholm 14 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Issack Nielson, att oss är tilkänne giffwidt, att then Mattz larsson, wår Lanbofougte haffwer icke aldelis så handlett, som honom haffwer boortt att göre, och icke giortt then Reckenskap för all vpbördt iffrå sich, som hann wäll plichtig war etc. Therfföre må thu granneligen förhöre medt honom, så atth thu wäll må tage enn borgenn aff honum, att han hitt till oss till städe komme motte, och göre för sich, vdi wår Reckninge Cammer, som honum medt rätte bör ath göre. Datum.

Gripsholm den 14 Mars.

Till fogden på Väsby kungsgård, Matz Tordsson, om försäljning af kyrkotionden till gårdens landbönder, m. fl. ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 88.

Swar till Mattz Tordtsonn om then Kyrckietidenden (!) Bönderne begäre at vplathe them. Datis Gripzholm 14 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Som thu lather förstå Mattz, om thenn Tijendenn, att han all är inkommin j kyrckieher-

bergen ther j Wäsby gårdt, som i thetta förlidne 46 årett woxen är, Och att enn partt aff wåre Vndersåther, som liggie ther vnder gården, begäre, atth wij wele vplathe them Kyrckiedelenn aff tijenden till köpz etc. Szå kunne wij inthedt annedt sware tich ther thill, vthan att, effther thu weest teg förwaredt, och kan nödtorfftheligen behielpe tich medt gårdzens egenn Affwell, och aff thenn Spannemåle som thu aff kyrckelandboone och aff the tw andre wår[e] hemmen, till gården vpburidt haffwer, Äre wij till fridz, atth lathe vndsättie Almogenn, som behoff haffwe, same kyrckiodeell. Männ huru dyr Spannemåle[n] sälies skulle, kunne wij föge sware till. Alleneste the måge anname tijenden, hwicke som behoff haffwa. Szå att thu medt prowesterne skole ware förtenckthe att rame wår[t] besthe, thervdinnen, anseendis Landzens lägenhet, Och så lagatt, att hwarckenn oss eller them för när skee kunne. Thesligiste att Prowesterne lathe haffwa god acht och tillsyn medt the[n] vppå the andre deeler, till wijdere beskedt, Szå att samme Spannemåle icke bliffwer förderffwedt etc.

Om the nye hytters lägenheet.

Som thu och schriffwer om the twå nye hytters lägenheett, som nv fast äre i wärckett, Och att ther bliffwa så många gongende vgner i både hytterne etc. Hwickitt oss wäll behager, och såge gerne att så kunde bestelt bliffua, atth ther så många vgner kunde komme tiill gongz i både för:ne Nye hytter, som thu skriffwer etc.

Om Stodtgång, ingen platz finnes.

Dhett thu och schriffwer, att ther fijnnes ingen plattz eller lägenheett, som till stodtgong tiene kundhe ther wedt Wäsby gårdt, etc. Så wethe wij tillförendhe wäll, att ther så när weedt Gårdenn ingen lägligheett fijnnes till sådane Stodgonger, Och war thett icke wår mening så, vthann om ther offwanför Köleforss vtt medt elffwen kunne fijnnes

någett (!) platzer ther Stod kunde behielpe sich, att thu skulle lathe besee och ransacke effther, Thett tu ännu så bestelle wilt etc.

Om thenn Bränning wedt Clawessboda

Thett thu och widere giffwer tilkänne, om then brenning wedt Classboda, som tu skallt begäre någen bättre hielp till, att bränne diupere och wijdere [i] Bergitt etc. Thett kunne wij inthet beuecke (!) eller samptyckie om then bönehielp, effther hwar man doch nogt haffwer waridt förtungett, j tesse förlidin år, medt Cronenes arbethe, Männ om tu heller kunne komme the 2 eller 3 socknar ostadt aff Gestringelandt, som giorde ther hielpedagzwercke till för:ne bränning, thett tyckte oss lickest ware, effther the j then landzenden och sittie så vtaff wägenn och göre oss eller Cronone föge hielp om åredt etc. Thett same thu mott giffwa wår Fougt[e] ther j heredett tilkänne, att så motte bestelt bliffwa etc. Männ om ther framdelis skall något wijdere Brännes eller graffwas, och hielpe dagzwercken så icke kann räckie till, då må tu finne rådt hwadt tu kantt, Så att the bliffwa lönthe medt peninger, som ther göre arbethe till, etc. Datum.

Gripsholm den 14 Mars.

Till riksmarsken, hr Lars Siggesson, om hans förhandlingar med menigheterna i Åkerbo härad i Vestmanland och i Nerike, samt konungens önskan att de ock skrifteligen måtte framställa sina meningar.

Riks-Registr. 1547, fol 89.

Swar till Her Larss Siggeson, om Bönderne han haffwer hollitt them före vdi Närickе, och sy[n]ttes H: N: gott ware, att the sielffwe giffwe H: K: M: medt theris egen heredz insegell kräfftiget Datum Gripzholm 14. Martij Anno etc 47.

Wår synnerlig g:[unst] etc. Wij haffwe vntffongitt eder schriffwelsse, her Laruentz (!), vdi hwicke I giffwe tilkänne, att I medt wåre Fougte[r] haffwe tingtedt och handlett medt Almogenn ther j Åckerbo herede, Sammelundhe lathe I och förstå, huru I och medt wåre Vndersåter ther vdj Närickе och ther om kring, handlett haffwe, förehollendis them några meninger, och latidt lässe wårtt breff för them, och hwadt the ther till swaradt haffwe, etc. Så är thett oss icke obehageligett. Giffwe Gudt, att man thett samme [medt] gerningerne och vdi wärcket bewise wildhe, will och efftherkomme, som medt orden tilsagt och loffwadt är, Szå att man hade sich någett fulkommeligen ther till förlåthendis etc.

Som wij och thesligiste icke ogerne seett hadhe, att förbe:te wåre Vndersåter ther i för:ne Åckerbo och Närickee, samme theris meeninger och giffne swar, oss sielffwe schrifftheligen, och medt theres heredz och Lanndz insegler bekreftigett, hade giffwidt och bekomme lathedt. Ther om I eder än ytterligere käre her Larentz, ther tillffället sich så begiffwer, winläggie wele, att the[t] kunde bestellt bliffwe. Gudh her medt etc. Datum.

Gripsholm den 14 Mars.

Till riksrådet hr Sten Eriksson, om hans förhandlingar med allmogen i Rekarne och trakten omkring Arboga, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 89.

Swar till S[t]een att han medt bönderne handlet haffwer Giffwe tig tilkänne, att Peer Braa oss tilskriffwidt haffwer at K. wärde til Danmarck skal wara dödt. Datum Gripz:[holm] 14 Martij Anno etc 47.

Wår synnerlig gunst etc. Wij haffwe förstått Steenn, huru thu medt Almogenn ther vpå Reckernne, och vdi Arboga handlett haffwer etc. Så är oss sådanne thin flijt wälbehagelig, Giffwendis tich her medt tilkänne, Att Peder Bragde oss tilskriffwidt haffwer, att Kon:ge wärde til Dannemarck skall wara dödt, som thu förnimme kantt aff thenne inluckte affskrift, Att och her Gustaff oss nw nyligenn, om samme mening skrifftheligenn förstå [latidt], ändoch han thett för inge wisse skriffwe kunde etc.

Szå wethe wij icke hwadt ther om santt är, Befruckte och att her Gustaff haffwer icke aldelis på sådanne sacker Szå flijtig vpseendhe som thet behoff giordis, wppå alle handhe kundskaper. Och wele förthenskuldt, att tu her om, och alle andre wordendhe ärender, skallt granneligenn förhöre lathe, och oss thett sijdenn, medt thet aller förste giffwe tilkänne, huru alle lägenheeter sich haffwe, ther oss macht vppå liggie kann etc.

Sammelunde wele wij och, att thu oss titt betenckiendhe på the sacker och ärendher, wij tich nu sänest (!) lathe tilskriffwe medt thet förste skallt förstå lathe, etc. och befale tich her medt Gudt Datum.

Gripsholm den 14 Mars.

Till Peder Brahe, Georg Norman, Botvid Larsson och Clemet Hansson (Oliveblad), om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 89 v.

Till Peder Bragde Normann Bottwedt och Clemett, att Jochim Burwidt[z] är igenkommit (!) och förstå latidt om några lägenheeter. Och haffwe wij befalett wår Secreterere Valentin, att hann eder några artickler förestelle skall, på wåre wägnna. Datum Gripzholm 14 Martij Anno etc 1547.

Wår synnerlig gunst etc. Wij giffwe edher tilkänne Peder Braa, Norman, Bottwedt Larsonn, och Clemett Hanssonn, Att wår tro tienere Iochim Burwijdz är nu hitt till oss igenn komminn, och vnderdonligenn förstå latijdt om några lägenheeter, som I ytterligere förnijmmendis warder, hwadt han i så motte ther vthe förnummitt haffwer etc. Så haffwe wij beffalett wår tro tienere och Secreterere Valenthin vh[o]nn Luttich, att han eder några artickler förestelle skall på wåre wägna, Om hwicke I wele wäll öffwerwäge, och granneligen berådslå, Giffwendis oss sijdhen eder mening ther vdinnan tilkänne medt thett förste, hwadt edher vdi så motte synes rådeligist wara, och försk[ick]endis samme Joachim ther medt till oss, ehwar wij helst ware kunne, weethendis eder ther effther rätte. Datum.

Tynnelsö den 15 Mars.

Till fogden i Vadsbo, Jöran Arfvidsson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 90.

Swar till Jören Arffwedtson om preste Landbönders langille och haffwe wij Her Gustaff wår wilie ther om förstå latidt. Datis Tönnelsiöö 15 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Jörenn Ar[ffwedt]ssonn, om vintherskatten, som thu till Lödise haffwer komme latidt, Så hade wij gerne seetth, att fläskett och skatte haffran hade kommit till Wastena och icke till Lödze, effther sådane partzeler ther nedere behoff görs. Som och icke thesligiste hade waridt aff nödenne, att lathe male Rogen vdi miöll, som thu schriffwer nw skeett är etc.

Om prestelandbönders landgijlle.

Männ om the preste Landbönders Landgijlle, som thu begärer wethe wår wilie [om], haffwe wij latid skriffwe her Gustaff olson till, thesligiste beffalett wår Cammerschriffwere Iöns Månssonn, huru ther om skall förhandlett bliffwe. Så att the presterne skole bliffwe igenn wederlagde aff tijenden, för the landbönder, som the misthe, Hwar effther som hann sitter wdi almunge (!) wäg till, och holler står gestning, etc.

Hwadt almogen swaradt till K: M: breff.

Thett thu och giffwer tilkänne, hwadt almogen till wårtt breff och schriffwelse Swarett haffwe[r], på the artickler som vdi Strängnäss, aff meenige Rijckisins Ständer samptyckte bleff[we], är oss behagligitt. Doch hade wij gerne seedt, att the oss sielffwe ther om tillskriffwidt hade, och medt theres häradz breff och insegler bekrefftigett, Ther till tu ännu förtenck[t] ware [will].

Om Oleff Halffwarsonn huru mickit wij för hwar pundt smörränte giffwe wele.

Oom (!) thenn Oleff halffwarson, tu skriffwer och begärer wetthe, huru myckitt wij för hwar pundt Smör räntte giffwe wele, etc. Kunne wij föge annett sware ther till, vtann att tu vdi så motte medt honum handle skalltt, effther som skäll kann ware, och bruckeligitt är ther nijdere i thenn Landzendenn Datum.

Tynnelsö den 15 Mars.

Till Lasse Olsson, om tjärubrännarne och deras oenighet.
Riks-Registr. 1547, fol. 90 v.

Swar till Lasse Olson om the tierebrennere och hwat tu them skallt förstreckt haffwe. Datum Tönelsiöö 15 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Lasse Olsson, och giffwer tillkänne, om the tierebrennere, och huru myckitt thu them skalltt försträckt haffwe, etc. Så wele wij och så ther hoss gerne weethe, huru dyrtt thu them ställt och satt haffwer, hwadt dell the vndfongit haffwe vdi fethalie och annedt, så att thet motte rättligen werderett bliffwe, och beskelig hwar för sich, vpskriffwidt vdi ett Register. Ther till thu ännu må förtenckt ware, och effther wij förnimme, att för:ne Tierebrennere kunne sich icke wäll förlicke till hopa, medt then Kompenn teres mestere ware skall, haffwe wij thet så bestelle lathet, att enn partt skall bliffwe her nedere någer stedz emott Gripzholm, och byggie för sig ther en vngn vp, Therfföre wele wij att thu thet så bestelle skalt, att en aff the tynnebyggiere, som är ther vppe, motte komme hitt till then hop her nidere är, effther the älliest intedt gangn göre kunne, hwar the honom icke bekommendis warde etc. Ther weett att effther rätte tich Datum.

Tynnelsö den 15 Mars.

Öppet bref för hr Sten Erikssons fogde Wehekind, att i konungens tjenst antaga lösa karlar och andra emot skälig lön.

Riks-Registr. 1547, fol. 91.

Öpit bref för Stenns fougte Veekindt, att han må alla lösinge karlar, husmän och andre dugelige vnge männ antasta vdi Kon:ge Ma:tt[z] tienest, och tilseye them en skälig lön på wår[e] wägne Datum Tönelsiö 15 Martij Anno etc 1547.

Wij gustaff medt Gudtz nåde etc. Göre witterligit, att wij thenne wår tro Mandz oc Rådz tienere Stenn Ericksonns [fougte] Weekintt, haffwa her medt beffaledt, att han allee the Lössinge karlar, som han på Räckerne, och andre städz ther vm kring öffwerkomme kann, vdi wår tieneste och eedhe antage och anname skall, Och på [wåre] wägna till seije them enn skälig lönn och besolning, hwar effther som hann kan göre tienest till, och seg för oss och Rijckett, när och hwar wij them behöffwe kunne, och vmtränger, wälwilleligen will brucke och beffinne lathe, och älliest medt gode wärier vpryste will etc. Hwarffore biudhe wij wå[re] Fou[g]ter Beffalningzmän Ländzmän och alle andre, som för wåre skuldt wele och skole göre, att the vdi then mottenn äre för:ne Weijckenn behielpelige och förfforderlige på wåre wägna till thet bäste, icke görendis honum her emott hinder eller någonn förffång wijdt wår ogunst etc. Datum.

Tynnelsö den 15 Mars.

Till Botvid Larsson i Stockholm, om landbofogden i Finland Lasse Jönsson och om småsvennerne, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 92.

Swar till Botwedt att han är föge belaten medt Lasse Jönsson Och skall han förtengt wara at late kome en annen [i] samme städt igen. Datum Tönelsiö 15 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Effther wij förnimme Bottwedt, att wij så föge äre belathnne medt thenne Lasse Jönssonn, som wår Landboffougte j Fijnnlandt waridt haffwer, wett han och så ganske ringe beskedt att giffwe iffrå sich, Bode wm [en] deel och annen etc. Er fför thenskuldt wår wilie, att thu wilde ware förtenckt, hwar wij någen annen godt Karll ther till bekomme, och i same Beffalning brucke kunde, Och må thu lathe [tage] enn Borgen aff för:ne Lasse Jönssonn, om han till Fijnnelandt drage wille, Så att han motte medt thet förste komme tilbacke igenn, och göre Rede och Reckenskap för sig etc.

Om Småswennerne, att the måge bekomme Kost på Slothett

Samelundhe är och wår wilie, Att the Småswenner, som wij iffrå oss skicke, måge bekomme kost ther på Slotthet thill thes the fåå wijdere beskeedt. Och att thu medt thet förste skynder then gamble Mårthenn Fogulfängere hitt till oss. Ther rätte tich effther Datum.

Tynnelsö den 16 Mars.

Öppet bref för Måns Håkansson, om anstånd med betalningen af hans skuld till konungen.

Riks-Registr. 1547, fol. 91 v.

Opit Bref för Måns Hockenson, att Kon:ge Ma:tt haffwer tilgiffwidt then del han skyllig är hans K: M: till Martini Datum Tönelsiö 16 Martij Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterlige, att wij aff wår synnerlige gunst och nåde, haffwe vnntt och efftherlåtidt, som wij och nu her medt vnne och efftherlåthe thenne breffwisere och wår Vndersåthe Måns Hockensonn, iffrå thette breffs dato, och in till nästkommendis Martinj frijst och termijn, på någen deell han oss skyllig är och warit haffwer, nämpligen för 12 tynnor Smör, och Hans Tommesson honum leffwere låtth, och för hwar tynno 32 ℔ ortuger till att betalendis etc. Och skall för:ne Måns Hockenson när thenn för:ne dag och Termijn vthe är, att plichtich wara, att leffwere in vdi wår Cammere bethalningenn för samme Smör, som förskriffwidt ståår, vdi gode warer, som är Cleede, Salpitter, eller annenn nödtorfftigheett, för ett skälig[t] och lijdeligit köp etc. Hwicke wij giffwe wår CammerRådt, Cammererere etc, och andre wåre Beffalningzmän tilkänne, att the för:ne Måns Hockenson her emott [intet] hinder eller förffång göre skole, Och sich her efftther rätte Datum.

Tynnelsö den 16 Mars.

Till fogden Staffan Larsson på Svartsjö, att två män och två hästar skola hafva »borgläger» på Svartsjö.

Riks-Registr. 1547, fol. 92.

Till Staffan Larson att Hans Spenn vpå Swartesiöö gårdt borgelegre medt twå hester ligge skall. Datum Tönnelsö 16 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Staffann, att wij thenne wår tro tienere Hans Spenn, gunsteligenn vnnt och effther-låtidt haffwe Borgelege nw i sommer, ther vpå wår Gårdt Swarthesiö, till honom [och] en hans Karll och twå hester etc. Hwarfföre är wår wilie, att thu lather honum ther bekomme till för:ne twå sine hester, Höö, Kornn och hesteffodher, effther skälig wijss. Thesligiste honum och hans Karll Skelig nödtorfft medt matt och öll, Ther effther thu tich effther (!) rätte weett. Datum.

Tynnelsö den 16 Mars.

Till befallningsmannen på Kronoberg, Niels Birgersson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 92 v.

Swar till Niels Birgeson at han medt Bönderne talat haffwer. Såge wij helst at the hade medt theres häredz egin schriffwelse och insegell oss tillkänne giffwit. Datum Tönelsiö 16 Martij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Niels Birgesonn huru thu medt Almogenn ther nijdere j then Landzenden handlett haffwer etc. Szå är thet oss icke obehageligitt. Giffwe Gudt, att the och thet samme medt gerningerne

holle wilde och fulkompne, som the offthe nogk medt ordenn vtloffwe, Och hade gerne seett, att the oss sielffwe, hwartt Heredt för sich, tilskriffwidt och medt theris häredz breff oc insegeller bekrefftigett, hade thet nw vdi Strenngenes, aff theres vtskickede Sendebudt, medt menige Rickisins Sendeboth[z] samptyckije vtloffwedt breff, Männ thett thu giffwer tilkänne, om thenn Tridie peningz affslag, ther vpå tu och Böndernes breff tagit haffwer etc. Wele wij att thu icke alleneste medt them, så strengeligenn handle skalt, vthan vdi lijcke motte och så förskaffett hoss Köpzstadzmännerne, att the och motte holle samme tridie penningz affslag, medt all thenn deell the sälie skolle. Så well bönderne göre på theres sijdhe. Ther tu och skalt förtenckt wara.

Om Wärner Passberger och Rottneby Borgere, huru the wåra Vndersåter giffwe spotzsk ordt.

Som thu och schriffwer vm Wärner Passberger, och Rottneby Borgere, huru the wåre Vndersåther Spotzsk ord giffwe, och endelis i så motte lathe förstå, hwadt the haffwe i sijnnet emott oss, etc. Så är inthet twiffwell, att ther inthet på theris gode wilie fattes, vthan ett beqwemeligitt tillffälle, att komme oss och Rijckett någenn skadhe vpå, Så att thu må haffwe thine sacker vdi godt acht och tilsynn, thet bäste tw kannt, ther och macht på ligger, och förstreckendis tich, medt thett meste och dugeligiste Folck, thu öffwerkomme kant vdi tienesten. Och så lagett att Croneberg motte och bliffwe beffästedt, thet beste mögeligitt ware kunde etc.

Om Rottneby Borgere om man them antaste skall.

Männ thett thu schriffwer vm Rottneby Borgere, om thu skulle lathe antaste them alle thu kundhe öffwerkomme etc haffwer icke waridt wår mening, och icke heller

i så motte latidt tich tillskriffwe, Vthann alleneste the vdi wår skriffwelse benempde wåre, och the man älliest hade någenn merckelig vrsack och mistancke till Ther effther tu och tich rättendis warder etc.

Vm then Gårdt som hustru Mariet wilde giffwe Oss.

Vm thenn Gårdt thu schriffwer, som then Hustru Mariet i Bodetorpa wilde giffwe oss, för hennes mijsshandell och att then Jönn[s] Bagge, som henne belägrede, hade giortt landzköp etc. Så synes oss, att same Gårdt för slicke sacker föge förslå kann, effther han icke meer, än tu pundt Smör renther, vm man effther lagen medt them handle skolle. Thett tu och betenckie wilde, att wij en annen som mere rentede bekomme motte.

Vm Håcken Wermess handlingher.

Wij haffwe och förstått vm then Håckon Wermess handlinger ther på Croneberg, och latidt tich tilförendhe ther vm wår mening tilskriffwe. Så att tu samme Cronebergz Gårdt, medt härederne, vdi beffalning haffwe skall. Ther thu tich ännw weett effther rätte. Datum.

Tynnelsö den 16 Mars.

Till fogden Erik Hansson, att han skall låta Amund i Stensvad i Tåby socken behålla sitt hemman.

Riks-Registr. 1547, fol. 93 v.

Förschrifft för Ammundt i Stensswada till Erick Hanson, huru[lu]ndhe han honum aff sättie will. Datum Tönnelsö 16 Martij Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Weett Erick Handsonn (!), Att thenne Breffwisere wår Vndersåthe Ammundt i Steenswada vdi Tåby sockn haffwer waridt her hoss oss, och Clageligenn

tillkänne giffwidt, hurulundhe thu willt honum sättie aff för:ne Stensswadha, han i 24 år besittedt haffwer, och giortt ther lijcke och rätticheett vtaff, som thett bör att skee etc.

Så förundrar oss Storligenn, atth thu honum, och andre sådane affsetter, som holle wåre hemmenn wijdt mackt, och till äffwentyrs för mutor och goffwår skuldt, sätter ther andre vppå igenn som föge duge, och biude tich förthenskuldt alwarligen, att thu lather för:ne Ammundhe beholle samme hemmene, så lenge han förmå göre ther lijcke och rätth vtaff, och tu ingen annen clagelig vrsaack till honom haffwer, ännu på färde är. Ther tu tich aldelis effther rätte skalt. Datum.

Tynnelsö den 16 Mars.

Till Botvid Larsson i Stockholm, att Måns Håkansson får anstånd med sin skuld.

Riks-Registr. 1547, fol. 94.

Till Botwedt Larsonn, att hans N: haffwer effterlatidt Måns Håckenson någen lenger dag på then deel han skylldig är. Datum Tönnelssöö 16 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Bottwedt, att thenne breffwisere, Måns Hockensonn, haffwer waridt her hoss oss, och Vnderdåneligen begäradt, att wij honum gunsteligenn effterlåthe wilde någenn lenger dag och termijn, på thenn deell han oss Skyllig är, för enn lest Smör, som hans Tommeson honum sållt haffwer etc.

Szå äre wij ther medt till frijdz, in till nestkomendis Martini vdi höst, att wij en dhå motte till wår betalning komme. Thu må för then skuldt lathe förhöre och ransacke huru thet sich haffwer medt honum, om wij icke

vdi thenn motte wåre nogsambligen förwissedhe, atth hann än nu motte ther före stelle sich enn borgen. Weethendis tich her effther rätthe. Datum.

Tynnelsö den 16 Mars.

Till Severin Jute och Matz Tordsson, om arbetet vid Sala grufva.

Riks-Registr. 1547, fol. 94 v.

Till Söffwerin Jwthe och Mattz Tordtsonn vm thenn Hytte wedt Sala att [the] lathe ther haffwe Smeltning för hender Datum Tönelsö 16 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Är wår wilie Söffwerin Juthe och Mattz Tordtsonn, att effther then hytte wedt Sala är nw kommen till gångz, så att man henne brucke kan, ati förthenskuldt lathe ther haffwe Smeltningenn för hender, på thet man icke behöffwer yttermere förtunge Bönderne medt then blåssning, meeden the elliest nog haffwe waridt beswäredhe medt myckit arbethe, Weethendis edher her effther rätte. Datum.

Tynnelsö den 17 Mars.

Öppet bref för hustru Kerstin på Hallsta i Romfartuna socken på eftergifter vid Sala grufva, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 94 v.

Öpit Bref för hustru Kirstin Jöns Olefsons, att hon her effter icke meer holle skall, än halff gruffwe deel Datum Tönnelsöö 17 Martij Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligitt, att wij, aff wår synnerlig gunst och nådhe, haffwe effterlatidt, som wij och nu her medt vnne och effterlåthe, thenne Breff-

wiserska hustru Kirstin Iöns Oleffssons i halestada, att honn icke meere än en halff gruffwedeell haffwe och holle skall.

Thesligiste haffwe wij henne aff samme wår gunst och nåde, giffwit frij thenn weedt, som wår Fougte widt Salebergit Söffwerin Juthe kreffwer aff henne och till backa ståå skulle. Som wij och thesligiste efftherlåtidt haffwe för:ne hustru Kirstine medt hennes mann, att besittie theris egit hemmenn, för:ne Halestada, vdi Romfertune socken, och flytie aff Westerby som the tilförendhe hafft haffwe, Hwicke[t] wij giffwe wåre Fougter [och] Beffalningzmän, Thesligiste alle andre som för wåre skuldt wele och skole, göre och lathe, tilkänne, att the wethe sich her effther rätte Datum.

Tynnelsö den 18 Mars.

Till fogden på Kungsör, Anders Eriksson, om det allt för stora antalet hästar på kungsgården.

Riks-Registr. 1547, fol. 95.

Swar till Anders Erickson att thett icke wår befalning är, att ther heden så månghe Fooler skickat bleff. Datum Tönnelsö 18 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer och giffwer tilkänne Anders Ericksonn, At ther på gårdenn är ståår breck på höö, Och titt bliffwe många Borgelegers hester lagde etc. Szå kunne wij föge Sware ther till, alleneste att thet icke haffwer waridt wår beffalning Att then Staffann hoffslagare haffwer skickatt ther heeden så många Fooler, som thu skriffwer, Må thu förthenskuldt seije för:ne Staffan, att han flyter meste delen aff för:ne Fooler deden och till Stockholm, och synnerligen the störste. Ther rätthe tich effther. Datum.

Tynnelsö den 18 Mars.

Stämningsbref till hr Ivar Fleming till Nynäs och Jöran Knutsson till Djula, jemte medarfvingar, att svara hr Erik Fleming till Svidia inför rikets råd, angående arf.

Riks-Registr. 1547, fol. 95.

Stempningh för Her Erick fleming till Her Iffwar Fleming, möther och swarer, nw vm Påska nestkomendis, sampt alle edre medtärfwinger Datum Tönnelsöö 18 Martij Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Stempne edher oss Elskelig wår tro mann och Rådt her Iffwer Fleming till Nyness, och tich wår tro Vndersåthe Jörenn Knuttsonn till Diula, sampt alle edre medtärffwinger, atti medt edere breff och skälig bewiss, möthe och sware thenne oss Elskelig wår tro Mann och Rådt her Erick Fleming till Swidia, inn för oss eller the gådemänn aff Rådt, som nw vm Påskatidt nästkommendis i wår Stadt Stockholm ware kunne, till all thenn deel han haffwer eder medt lagen till att tale. Och synnerligenn effther som senest vdi wår stadt Strengenes, aff wårtt Elskelige Rickisins Rådt eder emellem affsagdt bleff, skole I tilstädt haffwa alle the Godz beschriffne som I och edre medtarffwinger vndan Kyrckior Closter eller prebändhe fångit haffwer etc. Och thet widt hwars edere Fyretije marck, hwar I thenne wår Kongelighe Citationn ohörig föresittiendis warder. Ther I eder effther rätte haffwe. Datum.

Tynnelsö den 19 Mars.

Till fogden Matz Michelsson, att han skall skaffa en bonde Michel Andersson rätt emot en annan, som genom mutor bekommit hans hemman.

Riks-Registr. 1547, fol. 95 v.

Förschrifft för Mickell Anderson till Mattz Mickelson, huru en annenn bonde schall haffwe mutedt hemmen vndan honnom Datum Tönnelsöö 19 Martij Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Weett Mattz Mickelsonn, att thenne Breffwisere Mickell Andersonn i Geessmiste haffwer waridt her hoss oss och Clageligen tilkänne giffwidt, huru enn Bondhe benempd Niels, medt hans Måg Jöns Schreddere, skall haffwe mutedt hemmenn vndan för:ne Mickell, thett han nu änn tiidt lång wälbesittidt och vpbygdt haffwer, vtgörendis ther vtaff all then rätticheett som ther aff göres skolle etc. Therfföre är wår wilie, att thu förhöre skalt medt Mårthen Hanssonn, huru thet sich her om haffwer, och så lagett att förbe:te Michell motte beholle samme hemmen ther i Geessmiste, all then tidt han kan göre lijcke och rätt vtaff, och holledt wijdt macht medt bygning och annen deel, som thet bör att ware, Wethendis tich her effther rätte Datum.

Tynnelsö den 20 Mars.

Till Severin Jute, att han till Anders Nielsson, borgare i Upsala, återlemnar de varor, som Jute belagt med qvarstad.

Riks-Registr. 1547, fol. 96.

Förschrifft för Anders Nielson till Söffwerin Jute om någere (!) warer, som han honom qwarsatt haffwer Datum Tönnelsö 20 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Söffwerin Juthe, att thenne Breffwisere och wår Vndersåthe Anders Nielson, Borgere i Vpsala, haffwer waridt her hoss oss och Clageligen tilkänne giffwidt, huru thu skallt haffwe qwarsatt [och] förbudit någett Godz och ätende warer, som han titt vp till Salebergit förtt haffwer, Bergzmännen ther till Vndtsättning etc. Szå förundrar oss att thu så sielsindt i then motte handler medt wåre Vndersåter, som till wåre och Cronones berg göre tilfförning. Och biudhe tich förthenskuldt, att thu lather thenne för:ne Anders Nielson bekomme thenn deel igenn som thu ther qwarsatt, eller älliest någenn hinder på giortt haffwer. Och lather honom bliffwe till frijdz, Ther rätte tich effther Datum.

Tynnelsö den 20 Mars.

Till Anders Vestgöte om hans användande i rikets tjenst, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 96 v.

Swar till Anders Wessgöte. Han begärer weta hwar hans Kong:e Ma:tt will lathe brucka honom Datum Tönnelsö 20 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer och begärer wethe wår welie, Anders Wessgöte, hwar wij tich, om

någett vppå komber, wele brucke lathe, anthen widt Wijborg eller j Bottnenn, etc. Så warder thu wår mening her om wäll bekommendis, hwar så aff nödene ware kann, Och wij thin plichtige tieneste kräffwijendis och vppå äskandis warde, Hade och så gerne seett att I och alle samptligen ther i then Landzendenn Finlandt, hade eder meening och skriffteligit swar latidt igen bekomme, på the[t] andre wij haffwe eder tillschriffwe latidt, huru all tijng bäst bestelles och företages skulle, när vm trängde, Ther till tu och the andre aff Frälssit och Adelen ännu skole förtenckt[e] ware, giffwendis oss edertt (!) mening her vdinnenn, medt thet förste, tilkänne. Datum.

Tynnelsö den 20 Mars.

Till fogden Niels Ingesson om några hästar ifrån Kumo gård.

Riks-Registr. 1547, fol. 96 v.

Till Nielss Ingeson vm [wij] några Hester och Stoodt måge bekomme, effther the aff gårdtzens affwell vpfödde äre. Datum Tönelsö 20 Martij Anno etc 47.

Wår g:[unst] etc. Effther thet Niels Jngeson, ther vpå Kumegårdt, alle partzeler, som her till städz waridt haffwer, nu inwentherede äre, vthan alleneste the hester och Stoodt ther wåre, etc. Är förthenskuldt wår wilie, att thu thett så förskaffe skalt, att wij och några hester och Stodt bekomme moge, effther the ther aff Gårdzens affwell vpfödde äre Datum.

Tynnelsö den 20 Mars.

Till synemännen på Kumogård, om inventarierna derstädes.

Riks-Registr. 1547, fol. 97.

Till Anders Wesgöte Jönns Knutson, att Hans Kon:ge Ma:tt haffwer bekommit thet Inwentarium som the hit skijckede på Kumegårdt Datum Tönelsö 20 Martij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Wij haffwe vndfongitt thet Inwentharium Jöns Knuttzsonn och her Peder, som I oss tilhonde skickedt haffwe, på thenn deell ther på Kumegårdt tilstäde waridt haffwer etc. Szå är thet oss behagelig. Männ thet tu giffwer tilkänne, att ther inge hester eller Stodt Inwenterede bliffwe, medenn Måns (?) Ingesonn icke tilstädt war, etc. Så haffwe wij förthenskuldt latidt schriffwe wår Fougthe ther på för:ne Kumegårdt Niels Ingesonn till, huru ther vm vdi thenn motte förhandles skall, Ther weett Datum.

Tynnelsö den 21 Mars.

Förläning på behaglig tid för konungens trotjenare Måns Jönsson (kon:s kamererare?), på kronogården Brunnby i Härads s:n, Södermanland.

Riks-Registr. 1547, fol. 97.

Öpit breff för Måns Jönsson at Ko:ge Ma:tt haffwer effterlåtidt honom en Cronegårdt, till en behagelig titt. Datum Tönelsö 21 Martij Anno etc. 48 (ɔ: 47).

Wij Gustaff etc. Göre witterlig att wij aff wår synnerlig gunst och nåde, haffwe vnnt och efftherlåtidt som wij och nw medt thette wårtt öpne breff vnne och efftther-

låte thenne wår tro tienere Måns Jönson (: oss till enn behagelig tijdt :) en wår och Cronones gårdt benempdt Brunby liggiendis vdi Häredtz sockenn I Åckerss härede, medt all then ränte och rättighet, ther årligen affgå pläger, etc. Anseenndis then långlige tieneste som han oss och Rijckett her till giortt haffwer, och änn her effther ytterligere göre må och skall, etc. Hwickit wij giffwe alle som för wåre skuldt wele och skole göre och late, tilkänne, atte wete sich her effther rätte, Icke görendis för:ne Måns her emott hinder platz eller förfong. Datum.

Tynnelsö den 21 Mars.

Till Jeppe Tordsson, att han må begifva sig till Stockholm, och der afvakta konungens ankomst.

Riks-Registr. 1547, fol. 97 v.

Swar till Jäppe Tordtson, att han må draga till Stockholm, och förbijdendes ther wår tilkomelse. Datum Tönelsöö 21 Martij Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Jeppe Tordtsonn, vm några tijne lägenheeter, som thu oss medt tijn schriffwelse tilkänne giffwer, Så att tu och på wägen ware skallt hitt vp iffrå Calmarna etc. Så effther wij och snarligen [oss] ått wår Stadt Stockholm giffwe wele, må thu tich och ther heedenn förfoge, förbijdendis ther wår tilkommelse. Männ vm tich någen deell wetterlig, ther oss synnerligit låge magt vpå, Szåge wij icke ogerne, att thu oss ther vm vdi midler tidt wilde förstå lathe medt thin skriffwelse, hwar wij så hasticht kunde titt icke tillstäde komme, etc. Om hwadt annedt tu skriffwer warder thu ytterligere wällförnimmendis när wij till för:ne Stockholm komme kunne. Wethendis tich her effther att rätte. Datum.

Tynnelsö den 21 Mars.

Till fogden i Tunalän m. m., Bengt Småsven, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 98.

Till Bengt Småswen vm några lägenhe[te]r som wåre Vndersåter oss tilkänne giffwidt haffwer(!). Datum aff Tönnelsö 21 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Bengt, att her haffwe några wåre Vndersåther waridt hoss oss, aff Törssö och hiuleby, som thu på wåre wägne vdi beffalning haffwer, och tilkänne giffwit om några lägenheeter ther nijdere Som är om gingärdernne och fodernöter etc. Så kunne wij inthett sware ther till, för än tu oss ther vdinnen, och om alle andre sacker haffwer giortt enn rätt vnderwissning, Männ om thet Fijske, förne Hiuleboer haffwe pläge, ther aff oss och en deell tilkomber etc. Kunne wij lijde, att hwar aff them gåffwe ther före enn tynne kornn eller Twå, vdi then städt igenn, så att oss j then motte kunde någen godt skäll skee. Wethendis her effther att rätte. Datum.

Tynnelsö den 22 Mars.

Till fogden i Vadstena och Hofs län, Niels Eskilsson, om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 98.

Swar till Niels Eskelson om the 12 Bönder som ther boo motte skatlagde bliffwe Datum Tönelsö 22 Martij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer och giffwer tilkänne, Niels, Att thu all then Åcker och Äng, som tilförende vnder Prestegården legatt haffwer, lagt till wår

gårdt Hoff, Så är thet oss behageligit etc. Sammelunde kunde wij och lijdhe, att the 12 Bönder som i samme Hoffzby boo, motte skattlagde bliffwa. Så att oss motte någonn godt skäl skää (!) etc.

Om then Prest ther wedt Hoff som nv sig flittiedt haffwer.

Thenn Prest ther widt hoff, som sig nw till vppunde flittiedt haffwer, och thu tilkänne giffwer, att hann jngen gårdt skall haffwe, ther han kann ware fulsättes vppå. Så äre wij tilffridz, att honum någenn Kyrckie Jordt eller andre rumpejorder (: som thu schriffwer :) motte tillagt bliffwa, ther han sitt skällige vppehelle aff haffwe kunde.

Om Arffwedt Nielsons vrsäckt.

Szom thu och skriffwer, och gör Arffwedt Nielsons vrsägt etc. Szå lathe wij oss och ther medt benöije. Doch är för nöden och biude tich, att thu och flere wåre Fougter ther nidere achte eder wäll, huru I medt Bönderne ther nidere handle, Och haffwer thet minste Klamber I kunne medt them, effther thenne tijdz lägenheett. Thet tu för:ne Arffwidt Nielson, och flere wåre Beffalningzmänn tilkänne giffwe Skallt.

Om the Wastena Borgere.

Theett thu och giffwer tilkänne om the Wastena Borgere, thu schriffwer, som ringe achtedt wårtt Mandatt, kunne wij föge sware ther thill, effther wij förnimme att the äre så fåå, som ther på achte, och sådantt straffe som thet medt rätte Bordhe att skee.

Om the någett lengre skatfrij ware skole.

Männ thet thu begärer weethe, vm thett [ɔ: the] någhett längre skattfrij ware skolle. Szå wethe wij icke hwadt profijtt eller gangn the Oss ther före göre, Doch

hwar tw kunde förnimme, att the någen synnerlig twnge för wåre skuldt hade, kunne wij lijde att the ännw bliffwer (ɔ: bliffwe) frije för samme skatt. Ther vdinnen thu tich effther lägenheethen skicke skallt på någen tijdt.

Vm Oleff Dalboo som i ma[n]dtzslag kommen är.

Then Oleff Dallboo thu schriffwer vm, och i then Mandzslag kommenn är, kunne wij icke så slätt giffwe wårtt breff, effther han jw till thet minste motte ware i målssegandes förlickning, och giffwe them någett, ther medt the till frijdz kunde stellt bliffwe, Ther till tw och honom hielpa skallt etc.

Om Arffwedt Nielsson och Swenn Anderson att the skynda sig till Kon:ge Ma:tt.

Så wele wij och Niels, attw tillseger thenn Arffwidt Nielsson, och Sweenn Andersonn, att meden wij så när her wijdt honden äre, måtte the wäll omacka sich sielffwe hitt till oss, och giffwe oss vm alle lägenheeter tilkänne, och icke allt medt theres skriffwelse vträtte, lijcke som wij inthet annedt att bestelle hade, än sättie themm vdi så motte wederreede. Ther effther the sich ännw rätte haffwer (!). Datum.

Tynnelsö den 22 Mars.

Till ståthållaren Botvid Larsson i Stockholm, uppdrag.

Riks-Registr. 1547, fol. 99.

Till Botwedt Larson att han skall skynde vt [t]hen Hans Tommeson vtaff Byn, och att han haffwer [tillsyn] på Jääpp Tordtson. Datum Tönelsö 22 Martij Anno etc 48 (ɔ: 47).

Wår g.[unst] etc. Är wår wilie Botwedt, att thu på wåre wägna tilseije och befale skalt then Hans Tommeson,

att han skynder sich ther vtaff byn, och tager sich före the Reckenskaper pro Anno etc 46, som wij honum beffaledt haffwe, Så att han icke fördröijer ther medt, som hans sedwane pläger [ware]. Thu wilt och lathe haffwe godt acht och tilsyn på then Jäppe Tordtson, som wij och tilförende ther om haffwe tich latid tilschriffwe. Tetta ingelunde försumendis etc Datum.

Tynnelsö den 22 Mars.

Till ståthållaren i Kalmar, Germund Svensson, om Peyter Meess, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 99 v.

Till Germundt Swennson, att [han] lather Peytter Meessze bekomme thet Smör wij haffwe i Calmar. Datum Tönelsö 22 Martij Anno etc 48 (ɔ: 47).

Wår gunst etc. Är wår wilie Germundt, att thu lather then Peytter Meesse bekomme thett Smör wij haffwe ther j Calmar, och tilförende någett vm handlett wårtt, på thet wij hitt in igen the nödtorfftther bekomme kunne, oss myckit förnöden och Rijckit gangneligt äre.

Sammelunde om then baste Tått, som ther aff Calmare till Lubeck och andre Tyske städer vpskepa [ɔ: vtskepas] pläger, såge wij heller att någett ther aff till Norbottenn skickas kunde, effther han ther så myckit aff nödenn är, och förbytes kunde vdi Fijsk etc Datum.

Tynnelsö den 22 Mars.

Till riksrådet hr Johan Turesson, om en hans fogdes orättfärdighet.

Riks-Registr. 1547, fol. 99 v.

Till Her Johan Tursson att hans Fougte Lasse Olson haffwer tagit någer humble iffrå effterschreffne tesse bönder Datum Tönelsö 22 Martij Anno etc 47.

Wår synnerlig gunst etc. Wij giffwe eder tilkänne, her Johann, att thesse twå wåre Vndersåther, Oleff Mattzsonn, och preste Lasse, haffwer waridt her hoss oss, och Clageligenn tilkänne giffwitt, att eder Foug[t]e ther på Nycöpung, wijdt nampn Lasse Olson, haffwer tagett them någhen humble iffrå, then thee ther vdi Nycöping reedeligen vtan någer förbuudt, skole köpt haffwa, och före wilde till Salebergit, ther sådanne humble aldelis wäll aff nödene är etc.

Szå är för then skuldt [wår begären?], att I thett så förskaffe lathe, att thett (ɔ: the) motte vthan någott wijdere vpskuff bekomme samme theris humbla igen, eller och ther före förnögde och tilfrijdz stellte bliffwe, vm I älliest, vdi then motte, ingen annen synnerlig saack till them haffwe, än the här för oss haffwe berätte lathet. Gudt bef[alandis]. Datum.

Tynnelsö den 23 Mars.

Öppet bref för Bertil Jöransson och Hans Bengtsson, att upptaga och bruka en gammal kronogård Ingeby i Fogdö s:n, Åkers härad, Södermanland.

Riks-Registr. 1547, fol. 100.

Öpit bref för Bertill Jörensonn, och Hans Bengtzson på en Cronegå[r]dt på Fougdöö, och att the göre årlig skatt ther aff. Datum Tönelsö 23 Martij Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, att wij aff wår synnerlig gunst och nådhe haffwe vnnt och efftherlåtidt, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff, vnne och efftherlathe, thesse wåre Vndersåther Bertill Jörenson och Hans Bengzson (!), att byggie och vptage, niute, brucke och beholle, medt Åcker, Eng, Skog, skiull oc fiskewatn, som ther till ligger och aff ålder tilligatt haffwer, En wår och Cronones iordt, liggiendis på Fougdöö, vdi Åckers Herede, ther och enn gammell Bolby tilförende waridt haffwer, benämpd Ingeby etc. Och skole för:ne Bertill Jörenson och Hans Bengtzson förplichtige ware, att göre oss och Chronene årlige then ränthe, och rättigheett, aff för:ne Ingeby, som ther aff medt rätte bör att göres, och några gode och skälige oweldige männ, sampt wår Fougte, ther om ransackendis och föreläggiendis warde etc. Hwarföre biude wij alle som för wåre skuldt wele och skole göre och lathe, att the för:ne wåre Vndersåter her emott inthett hinder, platz eller förfong göre skole, vthan ther några äre eller ware kunne, som förmeene sich nogen rättigheett haffwa vdi för:ne Ingeby, vdi någenn motte, dhå skall ther om skäligen på ett almennig[t] ting ransackett bliffwe, eller och om så behoff giordis, wijdere

sedann in för oss, eller wårtt Elskelige Rijckisins Rådt, ther om förhandlett. Ther sich hwar och enn effther rätte haffwer. Datum.

Tynnelsö den 24 Mars.

Till riksråden Peder Brahe och cancelleren Georg Norman, samt secreteraren Valentin van Lüttich, om ifrån Danmark ankomna bref.

Riks-Registr. 1547, fol. 100 v.

Till Peder Bragde Normann och Valentin vm någre Breff som ifrå Danmarck kommen (ɔ: komne) är[e], att the them öffwersee skole, och giffwendis Hans Ko:ge Ma:tt tilkänne. Datum Tönelsö 24 Martij Anno etc 1547.

Wår synnerlig gunst etc. Wij förskicke eder här medt tilhonde, Peder Bragde, Norman och Valentijn, någre breff och skriffwelsze[r], som oss iffrå Dannemarck tilkomme (ɔ: tilkomne) och sende äre. Och wele atti them ransacke och öffwersee wele, Giffwendis oss her om eder mening tilkänne etc Gudt eder befalendis Datum.

Gripsholm den 25 Mars.

Lifstidsförläning för Dionysius Beurreus på Menhammars kronogård i Ekerö s:n, Färentuna härad, Upland.

Riks-Registr. 1547, fol. 100 v.

Öpit bref för Dijonisius Burreus på enn Cronegårdt i hans lifztidt. Datum Gripzholm 25 Martij Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff wår synnerlig gunst och nåde, Så och för wälwillighett oeh hulle tro tienest, som thenne Oss Elskelig wår tro Mann och

tienere Dijonisius Burreus oss wåre vnge liffzärffwinger, och wårtt Rijcke Swärige her till dagz troligen giortt och bewist haffwer, Och ytterligere her effther, så lenge hann leffwer, göre bewise må och skall, Haffwe vnt och förlänt, som wij och nv her medt vnne och förläne honum, i hans liffztijdt, enn wår och Cronones gårdt benempdt Meenhammer liggiendis på Ääckeröön, medt all ränte och Rättighet, som ther årligenn affgå pläger, etc. Hwicket wij giffwe wåre Fougter, Beffalningzmän, och alle andre tilkänne, som för wåre skuldt wele och skole göre och lathe, att the sig her effther weete att rätte, Icke görendis för:ne Dijonisio her emott någen (!) hinder, platz eller förfong, wijdt wåre ogunst etc Datum.

Gripsholm den 26 Mars.

Till fogden Staffan Larsson, att på Ventholmens kungsgård ställa i ordning till konungens ditkomst.

Riks-Registr. 1547, fol. 101.

Till Staffan Larson att han lather tilpynte på Wenteholmen till Hans Kon:ge Ma:tt komber titt. Datum Gripzholm 26 Martij Anno etc 1547.

Wår gunst etc Effther wij till äffwentyrs achte medt thett förste komme till Wentheholmen etc. Är för then skuldt wår wilie Staffann, att thu lather ther någett tijlpynthe, Szå att Fensterne och dörener motte färdige och räde (!) ware, om thett icke allredhe besteltt är, medt annenn tilbehöring etc. Wethendis tich her effther rätthe. Datum.

Ytter-Sela den 26 Mars.

Till riksrådet hr Gustaf Olsson, uppdrag rörande olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 101.

Till Her Gustaff Ollsonn att han later byggie ett Spannemåle hussz, och att spannemåle[n] motte wäl förwaredt bliffwe. Datum Yttre Sele 26 Martij Anno etc. 1547.

Wår sy:[nnerlig] g:[unst] etc. Som wij eder några reser tilförende haffwe tilschriffwe latijdt, Käre her Gustaff, om wår Spannemåll wij haffwe ther nidere, att ther motte bliffwe wpsatt och Bygtt ett gott huss till, ther wij samme Spannemole wälförwaredt kunne liggiendis haffwe etc. Så är ännu wår gunstige wilie och begären, att så motte bestelt bliffwe, någer städz wijdt Siöönn, ther lägligest ware kunnde, ther till och wåre Fougter och medt hielpe skole, och I them på wåre wägne befale wele. Sammelunde och såge wij gerne, atti edertt budt vtöffwer till hollandt eller annerstädtz haffwe wilde, tilkänne giffwendis, att wij sådanne Spannemåle ther liggiendis hadhe, som wij sälie och offlathe wilde, för Sallt, Kläde eller annenn deell, som oss och Rijckett behoff ware kunde, Och twiffler oss inthett, att ther wäll monge finnes, som then Contracht gerne ingå wille, tilförendis oss sådanne för:ne nödtorfftelige partzeler, och ighen annamendis ther i Lödze Spannemåle etc. Therföre Käre her Gustaff wele I thet och så bestelle lathe, Så att oss vdi then motte kunde någen godt skäll skee för wår Spannemåle etc. Ther Wethendis eder her [effther] rätte Gudt befalendis Datum.

Gripsholm den 27 Mars.

Till fogden Severin Jute, om förhållandena vid Sala grufva, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 101.

Swar till Söffwerin Juthe, vm then hytte wedt Sala. Thesligiste vm bockewärck han till rede göre will. Datum Gripz[holm] 27 Martij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Söffwerin, vm then Hytte wijdt Sala Kyrckie, och huru monge vgner ther till rede giorde äre, Thesligiste vm thett Bockewärck, som thu medt thet förste willt fulborde och till rede göre lathe, etc. Så behagar oss thet wäll, Männ thet thu schriffwer, att wij några ther vppe skulle förskonedt och efftherlatidt haffwa, att holle Gruffwedeell, etc. Thett wethe wij oss inthett haffwe giortt, Vthan vm then Anders Nielsson lathe wij schriffwe tig till, att thu skulle honom igenn bekomme lathe then deell thu ther på Bergett qwarsatt hadhe, och honom tillyddhe, Effther wåre Vndersåther och Borgemestere och Rådt i Vpsala haffwe oss vnderdoneligenn tilkänne giffwidt, att han theres medtborgere ware skall, och drager Stadzens tunge. Szå att han, för then skuldt icke will [ɔ: wäll] ther vppe kann holle någenn gruffwedeell, medan han en besätt borgare är vdi förb:te Vpsala, wij äre och till fridz, att thu thet lage skallt, medt Lijmeste gårdt, som Oleff Jönson hafft haffwer, att ther motte någer sätties vppå, som hölle ther aff enn heell gruffwedeell, som thu schriffwer och tilförende skee plägede. Ther till thu må förtenckt ware.

Doch haffwe [wij] vnnt för:ne Oleff Ionson, [att] niute och beholle then rogsäd, han ther nw såått haffwer. Wij wele och, att thu förskicker till wår gårdt Tönnelsöö enn

Smedt benempd Ioenn, och en Fijskare lambe Sijmon wijdt nampn, som ther vppe widt Salebergitt wistes pläger, Weethendis tich her effter rätte, Datum.

Gripsholm den 27 Mars.

Till Botvid Larsson i Stockholm, om ett par frånskilda makar.

Riks-Registr. 1547, fol. 102.

Till Botwedt Larsonn om lille Michells hustru som ifrå honom skildt är, och honom hunn för när ware will. Datum Gripzholm 27 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Bottwedt att thenne breffwisere Lille Michell haffwer waridt her hoss oss, och Clageligenn tilkänne giffwidt, att then Qwinne som [han] iffrå haffwer nu på nogen tijdt lång skildt waridt, wijll honu[m] endelis för när ware vdi någenn motte, och besynnerligen vdi thet huss, han twenne reser sig haffwe[r] vpbygt, vdi midlertijdt säden honn iffrå honom skildes, Änn dog han sig och så tilbörligenn haffwer tilbudit emott henne, att wederlägie medt någen annenn deell, som thu ytterligere förnimme kannt, aff thenne hans inluckte och medt föliende Supplicatie etc. Therföre är wår wilie, att thu them emellem skallt ransacke lathe, att ingen på någen sijde motte någen oskäll wederfares. Så att för:ne qwinne motte icke ware honom förnär, emott lagenn, meden honom och så halffpartenn aff sammee huss medt rätte tilkomme skall, wethendis tig her effther rätte Datum.

Gripsholm den 27 Mars.

Till fogden på Ekholmen, Matz Ingemarsson, om spannemålen vid Vads gård, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 102 v.

Swar till Mattz Ingemarsonn om then sädt på wådtz (!) gårdt liggiendis är. Datum Gripzholm 27 Martij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Matz Ingemarson, och begärer wår wilie wethe, om then Sädt ther (!) som ther vppe på Wadz gårdt ännw liggiendis är, om thu ther före ighen skalt anammee aff Rogenn ther i Kyrckie herbergen, som thet sig belöpe kunde, för slösle skuldt etc. Szå äre wij ther medt [till] frijdz, att thet må så bestelt bliffwe etc.

Till Jörenn Hansson (Larsson?) och Anders Höckenson (!), at the tigh behielpelige ware skole.

Wij haffwe och så latijdt schriffwe Iören Larsonn och Anders Hockenson till, att the tich behielpelige ware skole, när thu them på wåre wägne tillseijendis warder och så behoff göres kan, förskickendis tich samme breff her medt thill honde Datum.

Gripsholm den 27 Mars.

Till fogdarne Anders Håkansson och Jöran Larsson, uppdrag.

Riks-Registr. 1547, fol. 103.

Till Anders Håckennsonn att hann Mattz Ingemarson behielpelig ware skall hwar så behoff görs. Datum Gripzholm 27 Martij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Weett Anders Håckensonn, att effther wij haffwe achtett låthe holle affwell ther på wår Gårdt

Echolmenn etc Är för then skuldt wår wijlie och beffalning, att thu skallt ware wår Fougte Mattz Ingemarsonn samestedz (: ehwar så behoff görs och aff nödenne ware kann :) behielpelig ther medt wårt och Cronones gangn och bäste icke försumedt bliffwe motte.

Att han icke effterlåter Bönderne Dagzwercker lösze för peninger.

Samelundhe är och wår wilie, om the Daxwercker ther i thin beffalning falle, att thu icke bönderne effterlåther, eller tilsteder samme för:ne dagzwercker lösse för peninger, vthan att the titt till gården motte giorda bliffwe, hwar så behöffwes. Ther thu tich effther rätte weett Datum.

Samme mening till Jörenn Larsonn etc. Datum Gripz:[holm] 27 Marti a:o 47.

Gripsholm den 28 Mars.

Till fogden på Stora Kopparberget Michel Helsing, om jordabyte mellan konungen och Oleff Rull.

Riks-Registr. 1547, fol. 103.

Till Mickell Helsing att Oleff Rull haffwer vplatidt några godz och gårder. Haffwer och Hans Kon:ge Ma:tt ther emott förtenckt wara (ɔ: warit), atth wederläggie honum igenn medt någen annen. Datum Gripzholm 28 Martij Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Weett Michell Helsing, att Oleff Rull haffwer waridt her hoss oss, om några anliggiendhe ärender, och äre wij öffwerendz medt honom kompne, att han haffwer vplatidt thesse beschriffne godz och Gårder, som thenne inluckte affschrifft vtwiser. Är för thenn skuldt wår wilie, attu, vppå wåre wägna, skallt kännes

weedt samme godz, wij wele ther emott förtenckt wara, att lathe wederleggie honum igen medt någett annedt, Männ then Rogsädt han ther såått haffwer, äre wij tilfridz att han henne beholle må, Enn doch han sig deden vdi midler tijdt beflyttie skall. Ther tu weett tich effther rätte. Datum.

Gripsholm den 28 Mars.

Till secreteraren Valentin van Lüttich, om svaren på churfurstens af Sachsen och landtgrefvens af Hessen skrifvelser.

Riks-Registr. 1547, fol. 103 v.

Till Valentin von Lutich att Hans Kon:ge Ma:t haffwer sacken annerledis betenck[t] och öffwerwäget om thet swar som Chörför[s]ten aff Sassen och Landzgraff aff Hessen på theres schriffwelse [haffwe skole]. Datum Gripzholm 28 [Martij] Anno etc 47.

Wår gunst etc. Wij giffwe tig tilkänne Valentijn, att wij nw sacken annerledis betenck[t], och öffwerwäget haffwee, om thet swar som Chorfursten aff Sachssenn och Landzgraff aff Hessen på theres schriffwelse giffwes skall, Och wele wij förthenskuldt att thu tich hitt till oss befoger, att wij nödtorffteligen medt tich ther om tale motte, och wår mening ther vdinnan tich förstå lathe, Wethendis tig her effther rätte Datum.

Gripsholm den 28 Mars.

Till fogden i Arboga stad och Åkerbo härad, Niels Tulesson, om förhandlingarna med allmogen.

Riks-Registr. 1547, fol. 104.

Swar till Niellss Tulsson att han medt almogen handledt haffwer om Köpenskap som beslutidt bleff i Strengnäs, och äre the begärende at ätende warer icke aff landet föres motte. Datum Gripzholm 28. Martij Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Wij förnimme aff thin schriffwelse, Niels, hurulunde Her Lars Sijggesonn, Jören Åckesonn och thu, haffwe tingtatt och handlett medt Bönderne ther i tin beffalning, och holledt them före, hwadt nw senest i Strengenäss, vm then gamble Konung Christiernn, och hans anhang, Sammelunde och vm Köpenskapenn förhandlett och beslutidt bleff. Szå är thet oss wäll behageligit, giffwe Gudt att thet och så medt gerningerne motte fullfölges och stadigt hollet bliffwe etc.

Männ thet thu schriffwer och giffwer tilkänne, Att almogenn begäre, att alle äthende warer motte her i wårtt Rijcke forbudne bliffwe och icke föres aff landett etc. Szå haffwe wij thet alredhe bestelle latidt, Ändoch wij förnimme att sådane wåre påbudt och nådige förmaninger, till menige Rijckes nytte och gangnn, ganske ringe achtett hoss en partt aff wåre Vndersåther ther nidere wijdt gräntzenn aff någ[r]e wåre och Rijkisins missgönnere och the Danskes tillskynden, Szå att wij förthenskuldt kunne föge mere göre till sackenn änn nw giortt är, medt minne och så then menige man wilde ware oss thervdinnenn behielpelige, att thet wij för Rickisins och thes inbyggeres gangnn och bäste skuldt påbiude och stagdge (!), motte

och så tilbörligenn medt lydne och hörsamhet effterfölgt bliffwe etc. Thesligiste haffwe wij latijdt schriffwe wåre Fougter och beffalningzmänn vdi Finlandt till, Att alle Fisk och [ätende] warer skole hitt ått Swerige förtt bliffwe, och icke vtlandis. Szå att Rijckett och Cronones Berg vdi så motte ther medt bespisede bliffwe skole. Thett tu medt thenn meenige man ther i för:ne tijn befalning och älliest tilkänne giffwe skallt, Wetendis tich her effter rätte Datum.

Gripsholm den 28 Mars.

Till konung Christian (III) i Danmark, om de af honom lemnade underrättelserna från utlandet.

Efter orig. i kongl. danska Riks-Archivet i Köpenhamn.

Vnnser freunthlich diennst vnnd was wir sonst mehr Liebs vnnd gouts vermuegen beuohr Grosmechtiger Fürst Freunthlicher lieber Sehwager Bruder vnnd Nackpar E: L: schreibentt belangenndt Ko. M: zw Franckreich vnnd des Phaltzgraffenn bottschaft, der Christiernischen handlung halbenn, das dieselbtigenn beij E: L: anhero nicht angekommen, habenn wir empfangenn Vnnd seins Jnhalts eingenohmmen, Wie aber E: L: berueren, das die leuffte weit aussehen darauff weis gott das Je woll nottig, vnnd gemeiner Christenheit zum hogstenn darann gelegenn wir auch nichts liebers erwunschet vnnd gesehen dann das von diesem stehendenn kriegsvbungen im Heiligenn Romischenn Reich vnd dem schwerdt zur ainigkeit vnd sonst allenthalbenn zu dem friedenn geschriettenn werdenn mocht Was sonst jnn obgerurter handlung, vnnd sonst sich fernner begebenn mocht, bittenn wir freunthlich E: L: vns sollichens, vorigenn vnserm schreibenn nach, Swegerlichen zuuorstendigen vnd E: L: freuntliche nachparliche

willfarung zuertzeigenn seindt wir geneigt Datum vff vnnserm Schloss Gripholm (!) denn 28 Martij Anno etc 47:ten

Gustaff vonn gots gnaden zu Schweden
der Gottenn vnd Wenden etc Koningk

E L getreve Bruder } Gostauus [1])

Utanskriften: Dem Grosmechtigenn Furstenn Vnnserm freuntlichenn liebenn Swagernn Brudern vnd Nachparn, Herrenn Cristian zu Dennemarken Norwegen der Wenden vnnd Gottenn Koningk Hertzog zu Schleswig Holsten Stormarn vnnd der Dittmarschen Grauen zu Oldenburg vnd Dellmenhorst

Sigillet finnes qvar, lossnadt från brefvet.

Gripsholm den 29 Mars.

Till borgmästare och råd samt menigheten i Gefle, om deras seglation vestvart.

Riks-Registr. 1547, fol. 104 v.

Till Borgemestere Rådt och menige almogen i Gäffle, att Kon:ge Ma:tt är till frijdz at the moge fare medt 3 Theris skip ått Westwart. Datum Gripzholm 29 Martij Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Som I schriffwe och giffwe tilkänne käre Vndersåther, att några aff edere medtborgere Westwartt segle wele, effther Rijckisins nödtorffter och gode warer, som ther aff nödenne ware kunne etc. Szå höre wij thet icke ogerne, kunne och wäll lijde att så skeer, Alleneste attj vdi alle motte wele see eder wijseligen före, och så förskaffet, att I någen god skäll igenn bekomme

[1]) Egenhändig underskrift.

kunne, för thenn deel I tijtt förskipendis och sendendis warde, icke säliendis thet vdi wanwärde, försk[ick]e eder och så her medt wåre öpne beseglede Siööbreff ått Trij eder skip, till ytterligen beskerm och säckerheet etc. Wij äre och thesligiste tilfrijdz, atti medt the andre Små skipp moge brucke eder Seglationn oeh skälige hantering ther vdi Östersiöönn som I begärendis äre. Doch icke några förbudne och ätende warer vtförendis, som Rijcket effter thenne tidz lägenhet icke wäll vmbäre kann, Wetendis eder her effter rätte. Datum.

Gripsholm den 30 Mars.

Till fogden i Östbo och Vestbo, Jöran Olsson, uppdrag.

Riks-Registr. 1547, fol. 105.

Swar till Jören Olson att thu medt Böndern[e] ther i thin befalning bebreffwe medt theres incegler then deel som i Strengenäs herremöthe förhandledt bleff Datum Gripzholm 30 Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer och giffwer tilkänne Jören, att thu medt almogen ther j Ösboo och Wesboo handledt haffwer om the Artickler som j Strengnäss nv i sijdzte herremöte förhand[l]ett bleff etc. Så hade wij gerne seett att the hadhe oss theris swar på för:ne Artickler sielffwe (: medt theres häredz insigler bekrefftigett :) tilkänne giffwidt, thet tu ännu så bestelle skallt etc.

Vm thenn läggee Rog kan Kon:ge Ma:tt Borgerne i Ieneköping icke vnne tilköpz.

Haffwe och wåre vndersåter Borgemestere och Rådt i Ieneköpung begärett, att wij them then läggie Rog som titt införtt är tilköpz vnne wele etc. Så kunne wij föge

ther till sware, effther Gudt thess loff i thetta framlidne år wårsääd nogk, och the för then skuldt wäll annen rådt finne kunne, förty wij och gerne haffwe någhet i förrådt, till att vndsättie Rijckisins Vndersåter medt, om så behoff görs, och mere vmträngde. Ther the sig på tenne tijdt effter rätte måge Datum.

Gripsholm den 30 Mars.

Till fogden i Arboga och Åkerbo härad, Niels Tulesson, att han skall bevaka Christopher Anderssons fogde.

Riks-Registr. 1547, fol. 105.

Till Niels Tulsson att han haffwer gran acht på Henrick skreddere Christoffer Andersons Fougte att han [icke?] sender någett hemelig budt aff landett. Datum Gripzholm 30 Martij Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Är wår alwarlige wilie och befalning Niels att thu lather haffwe grann ackt och vpse[e]nde medt then Hendrick Schreddere Christoffer Andersons Fougte, så att han icke vthan wår wilie eller beffalning förskicke någen hemmelig deell aff Landett till för:ne Christoffer, Och oss tilkänne giffwendis, hwem han gör Reckenskap vtaff then deell som [han] vdi beffalning haffwer. Thetta tu till thet flitigiste bestelle och förskaffe skallt, Datum.

Gripsholm den 30 Mars.

Till fogdarne Tuve Skåning, Peder Skrifvare och Henrik Pedersson, att de ej betunga allmogen med något annat, än med hjelpdagsverken till bygnaden på Vadstena slott.

Riks-Registr. 1547, fol. 105 v.

Till Tuffwe Skoning att han icke betunger almogen medt annedt, vtann at the hielpe till Bygningenn ther j Wastena. Datum Gripzholm 30 Martij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Effther thet Twffwe Schoning, att wij achte nw j thenne Sommer lathe flux haffwe then bygning vdi Wastena förhänder, och ther will behöffwes myckin hiellp till etc. Är förthenskuld wår wilie och beffalning, att thu icke medt nogen annen deel bönderne ther i tijnn befalning synnerligen beswäre skallt, vtan att the h[i]elpe till [att] för:ne bygning i Wastena motte förfördredt (!) bliffwe ther så behoff giordis. Her weet att rätte tich effter Datum.

Samme mening till
Peder Schriffwere
Hendrick Pederson.

Gripsholm den 31 Mars.

Till Botvid Larsson i Stockholm, att lemna penningar till Hans Guldsmed.

Riks-Registr. 1547, fol. 106.

Till Botwedt Larson att han lather Hans Guldtsmedt bekomme 16 marck sig till vndtsättning till thet arbete han haffwer till Kon:ge Ma:tts behoff. Datum Gripzholm vltima Martij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Är wår wilie Bottwedt, att thu thenne Hans Guldtsmedt later bekomme 16 marck ortuger

sich till vndsättning på Reckenskapp (!), att fulborde thet arbethe medt, som han till wårtt behoff till redhe göre skall. Ther tu weet tig effter rätte. Datum.

Gripsholm den 1 April.

Till riksrådet Peder Brahe och ståthållaren Botvid Larsson, om underrättelser af Jeppe Tordsson.

Riks-Registr. 1547, fol. 106 v.

Till Peer Bragde Och Botwedt Larsonn, att the medt skickelig[het] och lämpe handle medt Jäppe Tordtson vm j någen deel förfare motte, ther mackt vpå låge, att wethe. Datum Gripzholm 1:a Aprilis Anno etc. 1547.

Wår synnerlig gunst etc. Wij giffwe eder tilkänne, Pedher Bragde, och Bottwedt, Att then Jäppe Tordtsonn haffwer åther schriffwidt oss till, ändoch han inthet synnerligen ännu medt samme sijn schriffwelse will oss förstå lathet, eller vptäckie, Vtan holler inne medt sig, Föregiffwendis, att han, när wij medt honum sielffwe tilltals komme, will mundtligen vm några lägenheeter tilkänne giffwe etc. Så måge I lijckewäll med skickelig[het] och lämpe, handle medt honum thet bäste I kunne, vm I någen deell förfare motte, ther macht vpå låge att wethe. Föregiffwendis huru j nogsambligenn förstått haffwe, bådhe aff Köpmänn, Bönder och andre, huru Vndersåterne ther j Danmarck skole sig endelis beswäre öffwer then swåre tunge the drage motte, medt många nye oc store beskattninger etc. Szå att han eder sin mening ther vm motte förstå lathe, Och huru thet komber till, eller hwadt mening thet haffwe skall, att Rijckisins Sloott och Länn ther j Danmarck bliffwe så brott pantede och försatte, thet och så ett synnerligitt betenckiendhe haffwe motte, och om någett vppå kommer om the skole ware faste ther j

Danmark, eller hwicken parthen the sig skulle tillslå etc. Och måge I wäll vdi så motte tröste honum, att wij äre honum icke ilde bewogne, wele oss och gunsteligenn igen beffijnne late, på hans wägna, så myckit oss mögligitt är och står tilgörendis, medt framlidne Niels Hendrickssons Slächtinger. Szå att han och ther emott igenn wilde sig tilbörligen skicke, och ingen deell förholle för oss, som honum wetterligitt wåre, Och oss och Rickit ligger magt vppå att wethe etc. Thetta I så medt honum, till thett skickeligiste bestelle wele. Gudt her medt befalendis Datum.

Gripsholm den 1 April.

Till Botvid Larsson, om anskaffande af socker.

Riks-Registr. 1547, fol. 107.

Till Botwedt Larson att han förskicker medt thet förste Twå Topper Carnarie Sockker Datum Gripzholm 1:a Aprilis Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Är wår wilie Bottwedt, att thu förskicker oss medt thet alra förste 2 Topper Carnalie Socker, som wij vdi Köcke behoff haffwe. Ther tag ingen försumelse före Datum.

Gripsholm den 1 April.

Till densamme, att han skall sända smör och lax till doctor Rudelius, syndicus i Lübeck.

Riks-Registr. 1547, fol. 107.

Till Botwedt Larssonn att han lather then Lybiske Doctor bekomme 2 t:nor Smör och en t:na Lax när skeppen ther heden seglendis warder Datum Gripzholm 1:a Aprilis Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Weett Bottwedt, att wij haffwe [loffwatt?] then Lybeske Syndico Doctore Johanne Rudelio,

vdi hans Köcke 2 t:nor Smör [och] enn t:na Lax. Är för then skuldt wår wilie och beffalning, at thu lather samme för:ne Doctor bekomme sådanne Smör och lax, thet som gott och oförderffwede wåre, medt thet aldra förste, när någett Skep ther hedenn förseglendis warder. Ter [tu] tig effther rätte weett Datum.

Gripsholm den 1 April.

Till kamreraren Hans Thomesson, om granskningen af räkningarna öfver fogdarnes leveranser och restantier, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 107.

Swar till Hans Tommessonn om then Register på the Restantier som Fougterne skole skyllige ware. Datum Gripzholm 1:a Aprilis Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe vndtfongitt thet Register Hans, som thu oss till håndhe skickett haffwer, på the Restantier, som Fougterne skole skyllig[e] ware etc.

Szå kunne wij af samme Register haffwe föge rättelse, Och besynner[ligen] om then Leonardt Blysälierenn, som thu tilkänne giffwer. Icke heller äre wdi samme Register inschriffne alle Fougter, medt theris restantier, Szå att wij icke kunne wete huru ther vdinnen handlett är etc.

Att hann nw är vdi Wermdöö.

Thu giffwer och tilkänne, att thu nw är ther vthe vdi Wärmdöö, och förhörer Jöen (!) Staldzswens Reckenskapp, Szå kunne wij icke heller weethe, om thu samme Reckenskap, och the andre warder tagendis effther thet sätt som wij thet gärne hade, och ware borde. Doch vppå thet att thu någen wijdere vnderwijsning haffwe motte, försk[ick]e wij tig her medt till honde någre artickler, som wij haffwe fathe latijdt på then ordinantie medt Reckenskaperne skall hollden bliffwe, Ther effther

tu tich rätte kann. Och wele att thu annerledis medt Reckenskaperne förhandle skalt, än här till endelis skeedt är. Szå att Fougterne motte leffwerere någett mere änn the göre pläge, Haffwendis och så achtt och tilsynn medt themm om then dell steldt är, att thet motte icke bliffwe för lätt och ringe wärderett som the sielffwe wele, som thu ytterligere förnimme kant aff samme för:ne tilskickede artickler, Lagandis thet och så, när weckekosten skole förhöres och ransackes, att thet motte bliffwe beskedeligen antecknedt Summe wijss, alle förtärde partzeler ehuru the nämpnes kunde, medt the personer och huru mo[n]ge the ware kunne, som sådane åtgongne partzeler förtärtt haffwe. Otskiliendis och thesligiste vtspijssningerne som thett bör att ware, nempligen vdi herre, Swänne och legefolckes spissninger etc Wethendis tig ther effther rätte. Datum.

Gripsholm den 1 April.

Till Peder Brahe, Georg Norman, Botvid Larsson och Clemet Skrifvare, om Joachim Burwitz' resa och uppdrag till Tyskland, samt om det beramade mötet med danska ombud i Varberg.

Riks-Registr. 1547, fol. 108.

Swar till Peer Bragde, Normann, Bottwedt och Clemett, om thett Rådtslag, som j afferdiget haffwe Joachim Burwittz [med], Och att han medt förste motte komme ått Tysklanndt Datum Gripzholm 1:a Aprilis Anno etc 47.

Wår synnerlig gunst etc. Wij haffwe thet Rådslag beseedt och förnummit som I oss, Pedher Bragde, Normann, Bottwedt, och Clemett, till honde skickede medt Joachim Burwidz, och är thet oss wälbehageligitt, haffwe och så i then motte afferdigett för:ne Joachim Burwidtz

häden iffrå oss, och synes rådelig ware, att han medt thett allra förste motte giffwe sich ått Tysklandt, medt hans medtgiffne beffalninger, ther att vtträtte och bestelle, Szå myckitt honum mögligit ware kann. I wele och så öffwerwäge, och förskaffet på wåre wägne, att han motte nödtorffteligen försorgt bliffwe medt thärepeninger, sampt the andre Twå som och vtdrage skole, och haffwe förthenskuldt latidt schriffwe wår mynteschriffwere till, att han eder så monge daler skall ther till bekomme lathe, när I thet äskiendis wardhe, som I tenckie kunne, vdi then motte, nödtorffteligenn behoff görs, och aff nödenne ware will etc.

Om thet möthe medt the Danske vdi Wårdtberg ståå skall.

Männ thett I giffwe tilkänne, om thet mötte medt the Danske, och then herredag vdj Wårdbärg ståå skall, att eder synnes rådelig ware, att wij och så någre ther hedenn skicke skole, Szå ändoch att wij wäll tenckie kunne och wethe, att ther föge vträttedt bliffwer, och är icke för annen vrsaack skuldt sådanne mötte beramedt, vthan att the ther vtlethe wele wårtt sinne och mening, vdi aller honde motte etc. Szå motte mann thet lijckwäll icke affslå, vtann är storligenn aff nödenne, att wij sådanne persåner ther hedenn förskicke, som tilbörligenn wete att holle sig, och wåre saack vdi godt achting haffwe, och them rädzligen effther nödtorfftenn framföre och försware, som thett bör att ware. I wele förthenskuldt ware förtenckte herudinnann hwicke the ware skole, som sådant kan bliffwe medt giffwidt, till att vträtte, och besynnerligenn then wåre egne sacker beffales skall, som j schriffwe, Thett I oss sedenn wele förstå late etc Gudt eder her medt beffalendis. Datum.

Gripsholm den 1 April.

Till ståthållaren i Kalmar, Germund Svensson (Somme), att lemna noga uppgift öfver de besvär, man kan hafva öfver grannarne på andra sidan riksgränsen.

Riks-Registr. 1547, fol. 108 v.

Till Germundt Swensson att hann lather granneligen vpschriffwe alle the Beswäringer som thu och wåre Vndersåter ther nidere [haffwe] emott the Danske. Datum Gripzholm 1:a Aprilis Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Effther thett Germundt, vdi Wårdber[g] nu till nästkommendis Johannis Baptiste Enn herredag beramedt och hollenn bliffwe skall. Ther wij vdi samme herremöte wåre sendebudt förskicke wele etc. Therföre är wår wilie attu j midler tidt lather granneligenn vpscriffwe alle the beswäringer som thu och wåre Vndersåther ther nidere emott the Danske, och synnerligenn then Wärner Passebärger haffwe kunne, så atth the till midler tijdt till samme mötthe skicke[s] kunne. Ther rätte tig effther Datum.

Gripsholm den 1 April.

Till Niels Boije, att han må sälja sina hästar och rustningar, om han vill.

Riks-Registr. 1547, fol. 108 v.

Swar [till] Niels Boije, at han må göra som honom lägligit wara kan och huru honom synes Datum Gripzholm 1:a Aprilis Anno etc 47.

Wår gunst etc. Szom thu schriffwer Niels Boije, och begärer weethe wår wilie, om thu tijnne Hester och Rustning föryttra och sälie skallt, effther thu icke förmechter

att holle them etc. Szå kunne wij föge sware, Medenn oss om tijne lägenheter föge kunnegt är. Och må thu förthenskuldt thervdinnenn handle och göre, effther som tig bäst lägligitt ware kann, och huru tig synnes. Ther thu weett tig effther rätte. Datum.

Gripsholm den 2 April.

Till riksråden Sten Eriksson och Gustaf Olsson, om ingångna underrättelser från Danmark och Tyskland, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 109.

Till Sten Erickson och Her Gustaff Olson, om några nya tidende och lägli[ghet]her, som Germundt Swenson schriffwer om the Danske Datum Gripz:[holm] 2 Aprilis Anno etc 47.

Wår synnerlig gunst etc. Wij giffwe eder tilkänne, Käre Steenn, och her Gustaff Olsonn, att Germundt Swenssonn haffwer oss om några lägenheeter och tijdender tilschriffwidt som enn benämpdt Lasse Schoning, ther nijdere j Danmarck förstått haffwer, och I ytterligere aff thenne inluckte Copia förnimme kunne etc.

Szå effther wij wäll merckie, hwar medt the Danske vmgå, Och att the för then skuldt holle så monge herredager, bode medt enn [och] annen, att the jw wele stämple oss någott onnt till, medt then gamble Konung Christiernn, och hans slekttninger, Som och icke för annen vrsaack skuldt, thet möte vdi Wårdberg, nw om nest kommendis Johannis Baptiste, beramedt och oss tilskriffwidt är, Vtann att the ther medt welle göre oss säckre, att wij [icke] på någenn deell skole achting haffwe, eller oss wete tage till ware etc. Är förthenskuld storligenn aff nödenne, att I ther nedere vppå alle sacker, till thett flitigiste lathe haffwe god acht och tilsynn, och förstreckendis eder medt thet meste och dugeligiste Folck I öffwer komme kunne vdi

tienestenn. Szå att i tage ter till hwadt rådt I kunne, hoss wåre Fougter eller Cammerskriffwere ther nijdere, ther medt sådanne Folck kunde lönt bliffwe, som störste mackt vppå ligger, Är oss och endelis tilkänne giffwidt, att meste parten aff the Tyske Förste[r] och Städer, som wåre i förbundit, skole ware aff faldne in till Keyserenn. Thet och Landgraffwen medt till äffwentyrs giortt haffwer etc.

Therföre haffwe och the Danske förskickeett theres städtlige sendebudt till Keyserenn, Som är her Eskell Bille, her Erick Erickssonn, Erick Krabbe, och Peder Swåbb, seden the förmerckte, att Keyszeren begynte fåå öffwerhonden, att the welle komme sich in medt honum, oss till äffwentyrs till föge gangn och fromme, Vthan wele i så motte vpoffre oss till förräde (!), etc. I wele och så lathe haffwe godt acht på then, som wij tilförende haffwe eder ther om tilkänne giffwidt,[1]) hwadt han besteller eller före haffwer. Så att han icke motte slinge någre förräderij breff eller schriffwelse hitt in i landet, anten till sin[e] bröder, sijne moder eller någre andre, Och om hann någett wijstedis ther vthe medt gräntzenn, att man kunde göre honum någett till godhe som tilbörlig wåre, såge wij thet gerne. Edher Gudt beffalendis Datum.

Gripsholm den 2 April.

Till riksrådet Niels Krumme, att han måtte låna konungen en svensk krönika.

Riks-Registr. 1547, fol. 109 v.

Till Niels Krumme att han will läne Kon:ge Ma:tt thenn Swenske Crönicken han haffwer Datum Gripzholm 2:a Aprilis Anno etc 1547.

Wår synnerlig gunst etc. Effther wij förståått haffwe Niels, att thu skulle haffwe enn Swenske beskriffwinn

[1]) Afser troligen förra riksrådet Christopher Andersson.

Cronijcke, som wij gerne see wijlde etc., Therföre är wår nådige begärenn, att thu oss samme Crönicke vpå någen tidt läne, och medt thett förste henne oss tilhonde skicke skallt. Thervdinnenn gör thet oss liufft är, tig Gudt beffalendis Datum.

Gripsholm den 2 April.

Till riksrådet hr Gustaf Olsson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 110.

Swar till Her Gustaff ther hann gör sin vrsäägt, att han icke sielff kunde tingtedh medt almogenn. Datum Gripzholm 2:a Aprilis Anno etc 1547.

Wår synnerlig gunst etc. Som I schriffwe och göre eder wrsäägt, att I icke sielffwe haffwe kunnedt tingtedt medt almogen ther nedere vdi Elffbörgzlänn (!), vthann haffwe ther till några godhe män förordnedt, Och oss förstå latijdt, hwadt them ther nijdere är swaredt wardett aff thenn menige man på the artickler, som wij them haffwe skriffteligenn tilbudit latidt etc.

Szå är thet oss wälbehagelig, och lathe ther medt oss wäll benöije, doch såge wij gerne, som wij och tilförende haffwe eder latidt ther om tilkänne giffwe, Att almogenn goffwe oss sielffwe theres skrifftelig swar på för:ne Artickler, Szå att om the icke hadhe sielffwe heredz incegler, dhå motte the wäll ther til brucke heredzhöffdinges och andre gode mändz insegneter etc. I wele och så förskaffet, att wij motte bekomme någett cledhe, och andre gode nödtorfftige warer igenn, för wårtt Smör som the Lödze borgere vtföre skole, effther som J wår mening ther vm tilförendhe wäll förstått haffwe. Sammelundhe haffwe wij och latidt giffwe eder tilkänne wår wilie om thenn Spannemåle till för:ne Lödze kommin är, huru ther medt skall handlett bliffwe, Szå att wij och

gärne såge, att Kornedt motte bliffwe förbytt vdi Rog, och hwartere (!) om mann enn skulle någett mere giffwe på hwar t:ne aff kornedt, effther som skäll ware kundhe etc.

Om thenn Longermandtz dreng.

Wij haffwe och förstått, om thenn Longermandz dreng, ther i Lödze resteret är, som I tilkänne giffwe, Szå må thet och så ware som thet är, till thess wij wår betalning bekomme kunne etc. Szå förmane [wij] eder her medt, Käre her Gustaff, alffzwarligen (!) att I haffwe edere saack[er] vdi godt ackt och tilsynn, som störste macht vppå ligger, effther thenne tijdz szwindhe och farlige Lägenheetter, haffwendis edere budt allestedz vthe på kundskaper, och besynnerligenn hoss wåre granner the Danske, hwadt the göre eller förhänder tage wele. Och såge gärnne, atti wille geffwe eder synnerligenn vdi kundskap medt then Tage Ottessonn, och mauridz oleffson, som Jäppe Tordtsonn när skyllde och hulde wänner ware skole, som nu hitt vpp till Stockholm kommenn är, och skall han offthe haffwe taledt och rörett om them, att the wäll wethe om någett synnerlig lägenheeter ther oss ligger magt vppå, och äre för:ne Jäppe Tordtsonn myckit bewogne etc. Therföre wåre gått att I goffwe eder vdi handhell medt them, Effther samme Jäppe är nu her vpe stadder, om I någen deel hoss them förfare kundhe, Thet I oss sijdenn wele förstå lathe. Eder Gud befalendis. Datum.

Stockholm den 7 April.

Till fogden på Kungsör, Anders Eriksson, om några från Vadstena kloster indragna gårdar, som skola läggas under Kungsörs kungsgård.

Riks-Registr. 1547, fol. 111.

Till Anders Erickson att wij haffwe latidt Registerere vp någre gårder som vnder Wastena Clöster ligat haffwe, att tu och samme gårder wederkennes och vnder Öörnn leggie skallt. Datum Stockholm 7 Aprilis Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Weett Anders Ericksonn, att wij haffwe latidt Registerere vp någre godz och gårder, Hwicke tilförendhe vnder Wastena Closter legatt haffwe, och äre liggiendis vdi Westerårs Stigt etc. Är förthenskuld wår wilie, att thu samme Godz [och] gårder wederkennes, och vnder Öörnn leggie skall, och skicke wij tig her medt ett Register tilhonde, vm theris ränte. Ther thu tig effther haffwer [at rätte] Datum.

Stockholm den 7 April.

Förläning på behaglig tid för Peder Fugz å Hagelsrums gård i Målilla s:n i Småland.

Riks-Registr. 1547, fol. 111.

Opit bref för Peder Fugz på enn Cronegård till en behagelig tidt. Datum Stockholm 7 Aprilis Anno etc. 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligitt att wij aff wår synnerlig gunst och nåde haffwe vnt och effterlåtidt som wij och nu medt thette wårtt öpne breff vnne och effterlåthe (: oss till enn behagelig tijdt :) thenne wår tro tienere Peder Fugz, enn wår och Cronones Gårdt Hagels[r]um benämpd liggiendis i Seffwede i Målilla socken vdi Små-

landt. Szå att hann samme gårdt förbättre, brucka och beholle skall, anseendis att [han] sig theste fliteligere och wällwijlieligerenn (!) vppå wårtt gangn och bäste i thenn Beffalning wij honum nu om betrott haffwe, skall sig befinne lathe. Hwickitt wij giffwe wåre Fougter och Cammerere, och alle andre som för wåre skuld wele etc Datum.

Stockholm den 8 April.

Kallelsebref till nio riksråd, att infinna sig hos konungen i Stockholm.

Riks-Registr. 1547, fol. 111 v.

Till Lasse Tureson och Gabriell Christerson, att the skynde sig till Kon:ge Ma:tt. Datum Stockholm 8 Aprilis Anno etc 1547.

Wår synnerlig gunst etc. Wij giffwe eder tilkänne, Lasse Turssonn och Gabriell, att wij för några Rickisins anliggiende ärender skuldt, haffwe latidt förskriffwe någere aff wåre gode männ och Råd hitt till Stockholm till oss, som här näst wijdt hondene till städe stedde äre. Therföre är wår wilie och gunstige begärenn, att I edher och så hitt förfoge och skyndhe wele, som är till then förste Sönnedag näst effther Påska nu kommendis, som kallas Qwasijmodo geniti etc. Weetendis eder her effther skicke, och ingen försumelse her före tagandis. Gudt eder beffalendis. Datum.

Samme mening till
Her Larss Siggeson
Her Iffwer Fleming
Joen Ollson
Niels Krumme
Biörn Pederson
Johann Pederson
Niels Pederson

Stockholm den 9 April.

Till Erik Henriksson, om åtskilliga räkenskaper, och om lifsmedel till nunnorna i Vadstena, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 111 v.

Swar till Erick Henrickson om Swenn Andersons Reckenskap och huru han förlöpenn är. Datum Stocholm 9 Aprilis Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Szom thu schriffwer och giffwer tilkänne, Erick Hendricksonn, om thenn Swenn Andersons Reckenskap, huru hann sig förlopenn är etc. Szå haffwe wij gerne seett, att thu oss the andre Reckenskaper ther vdinnan weckekoster äre och förhöres hade tilhonde skickett, och giortt oss thervdinnan någenn godt Vnderwissning. Om hwicke för:ne Reckenskaper är något ytterligere och wijdere betenckiendhe, huru the förhörde och anamede bliffwe etc. Förty wij haffwe tig och tilförende latidt giffwe tilkänne j then motte wår meening, och hwadt besweringer wij thervdinnen medt skäll haffwe kunne, Så att wij nw gerne såge, att ther om motte annerledis her effther bestelt bliffwe, besynnerligen att Fougterne motte her effther något större leffwerering göre iffrå sig, änn här till skee plägede, Sammelunde motte man och granneligen see till, att the partzeler som solde äre, motte icke bliffwe för ringe wärderede, och lätt satte, effther Fougternes egin wilie. Thesligiste medt inköpitt och annen deel, så att man och granneligen vpskriffwe och beskedeligen Summere skolle alle partzeler ottskilleligenn för sig, som åttgongne och förtärde äre. Ther effther skall och sijdenn bliffwe tilkänne giffwidt, huru monge Personer om sådanne förtärde partzeler waridt haffwe, och huru lenge. Åttskiliendis och så samme förtärning vdi herre, Swenne, och legeffolcks vtspissinger (!), som thet bör

att ware, Och när någenn (!) förwandlinger medt Fougterne skee kunnde, dhe (ɔ: dhå) må man thet granneligen tilsee, att hwar giorde Reckenskap på Weckekostenn hender emellemm, och then annen seden när hans tijdt begynnes vdi samme år, att thet lickwäll icke bliffwer meer än Ett års Reckenskap etc.

Om Nynnernäs Fethalie.

Tu giffwer och tilkänne, att Nönnerne ther j Wastena Closter weete sig ingen vndtsättning på Fetalie ther medt the sig behielpe kundhe etc. Så wele wij att thu oss skalltt förstå lathe, huru myckitt, och hwadt the till enn Års förtärning, vdi alle partzeler hwar för sig besynnerligen behöffwe kunne till theris skälig vppehelle, Sammelunde motte thet och så wäll skee, och granneligen tilförende öffwerwäges, hwadt, och huru myckit till Wastena Slotz och the andre wåre gårders behoff, som ther om kring liggiendis äre, aff nödenne ware kunne och behoff giordis, Som the och thesligiste motte haffwe theris egne Fiskare vthe wedt Steckeborg, effther någenn Fisk som ther behöffdis kundhe etc Wetendis tig her effther rätte. Datum.

Stockholm den 9 April.

Till riksrådet hr Birger Nilsson (Grip), om en hans gård, som konungen önskade få tillbyta sig.

Riks-Registr. 1547, fol. 112 v.

Till Her Birge Nielson om enn gårdt, som Kon:ge Ma:tt begärer bytthe medt honum. Datum Stockholm 9 Aprilis Anno etc. 47.

Wår synnerlig gunst etc. Wij giffwe eder tilkänne her Birge Nielson att wij haffwe achtedt holle affwell her effther wijd wår gårdt Reffznäss, vdi Torssenn sockenn etc. Så äre wij icke obenegne, att wij för then vrsaack

schulld wile gerne medt eder [göre] Ett byte, medt någett annedt vdj thenn stadt annerstädz igenn för Wannestada, som I vdi för:ne Torssen sockenn liggiendis haffwe, Och är för then skuld wår gunstige wilie och begärenn till eder, att I oss eder mening her vdinnen wele förstå late, om någet annedt thett eder lägligere ware kunde, för för:ne Wannestada, anthen vdi Södermannalandt, som kunde ware eder gård Tärnne belägligitt, eller någer annerstädz, Giffwendis oss eder mening her vm tillkänne. Gudt eder beffalendis. Datum.

Stockholm den 9 April.

Till fogden i Vadstena och Hofs län, Nils Eskilsson, om värfvande af dugligt krigsfolk.

Riks-Registr. 1547, fol. 113.

Till Niels Eskelson att han sig beflithe skall om thet meste dugeligiste folck han öffwerkommer (!) Datum Stockholm 9 Aprilis Anno etc 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Niels, huru Steenn Erickson medt tig på wåre wägna handlett haffwer, Så wele wij att thu tig thervdinnen beflite skallt, thett meste och dugeligiste Folck thu öffwerkomme kant vdi tienesten. Doch lijckwäll the som wij kunde ware belattne, och wäll tienthe medt, ther till thu och tenckie skallt, Och haffwe wij thesligiste latidt schriffwe Gudmundt schriffwere till, som thu begärer, att han tig til hielp för en musterschriffwe[re] ware skall. Ther rätte tig effter Datum.

Stockholm den 9 April.

Till ståthållaren i Kalmar, Germund Svensson, om underrättelser från Tyskland och Danmark, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 113 v.

Swar till Germundt Swensson om then Andre von Nyhussen som thu till Tyslandt effter Kundskaper vtskickedt haffwer. Datum Stockholm 9 Aprilis Anno etc 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Germundt, om then Anders vhon Nyhussen thu skriffwer, som tu för någen long förlidin tijdt sedhen effther kundskaper till Tyslandt vtskickett haffwer etc. Szå wete wij endelis icke, hwadt wij om honom tenckie skole, effther han ther vthe så lenge waridt haffwer, och weett lijckewäll intedh synnerligitt giffwe tilkänne, ther magt vpå ligger, som och wäll till trogendis (!) är, att han icke myckit longt vp waridt haffwer, etc. Tu willt ännu haffwe tijne wisse budt vthe, vdi Danmarck och flere stedz, till att förfare hwadt vppå thenne herredag nu vdi Landtholstenn stå skall, motte förhandlett bliffwe, och älliest hwadt tijdender och lägenheeter före falle kunne. Männ att thu någett synnerligen skulle forlate tig till samme Anders, synes oss föge Rådt ware, etc.

Och effther Anders vhon Nyhussen haffwer hoss oss vnderdoneligen om någen hielp werffwe latidt, och begärer then prestegårdt ther vppå Ölandt, som wår Redeswän ther på Calmare Slott tilförende aff oss vdi förläning hade etc. Szå äre wij till frijdz, att han samme prestegårdt, på någen tijdt niute brucke och beholle må, och sig vdi wår tieneste troligen och wällweligen skall befinne late. Ther tu tig effther rätte weett Datum.

Stockholm den 9 April.

Till fogden på Ekholmen, Matz Ingemarsson, om spannemålen vid Vad, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 113.

Swar till Mattz Inngemarson om then spannemåle widt Waadt liggienndis är Datum Stockholm 9 Aprilis Anno etc. 1547.

Som thu schriffwer Mattz Ingemarssonn, och begärer weete wår wijlie, vm then Spannemåle vp wijdt wadt liggiendis är, att han icke förderffwedt bliffwe motte, etc. Szå haffwe wij latidt schriffwe Söffwerin Juthe till, att han skall ther vppå lathe haffwe godt acht och tillsynn medt etc.

Männ thu begärer weethe, om hwad annenn deell som ther behoff görs, och tu ther aff nödenne haffwer, Szå haffwer thu thervdinnen wäll tilförende förstått wår mening, att wår Landbofougte Anders Hockenson, Sammelunde Jörenn Larson, skole tig vdi så motte behielpelig ware, och till vndsättning komme. Tu må och så haffwe titt budt till Vpsala, effther någre [ɔ: någen] Steen och Kalck, så myckit ther behöffwes kunde, wetendis tig ther effther rätte Datum.

Stockholm den 9 April.

Till fogden på Salberget, Severin Jute, att han skall taga vård om det på Vads gård varande spannemålsförråd.

Riks-Registr. 1547, fol. 114.

Till Söffwerin Juthe att hann skall lathe haffwe godt acht på then Spannemåle ther på Waadz gårdt liggiendis är. Datum Stockholm 9 Aprilis Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Oss är tilkänne giffwidt Söffwerin Jute, att ther på Wadz gårdt skall någen Spannemole ware, som nu i then förlidne sommer kom aff Åckerenn, och mattz Ingemarson på wåre wägne ther ligiiendis haffwer etc. Szå effter för:ne Mattz är icke så när ther wijdt honden, wele wij att tu skall lathe haffwe godt acht och tilsyn på samme spannemole, att han icke förderffwet bliffwe motte, Szå att man nu icke later föryttre eller sälie honum, för än så behoff göres kunde, etc. Wetendis tig her effther att rätte Datum.

Stockholm den 9 April.

Till fogden Tuve Skåning, att lemna underrättelser om Marcus Hammarsmeds arbete, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 114 v.

Till Tuffwe Schoning att han oss icke tilkänne giffwer vm alle lägenheter ther nidere äre, besynnerligen vm Marcus Hammersmedt, hwadt han gör till. Datum Stockho[l]m 9 Aprilis Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Oss förundrar Tuffwe Schoning, att thu oss så liten beskeedt görtt (!), eller tilkänne giffwer,

vm några lägenheeter ther nijdere, som på färde ware kunne, eller hwadt thu ther vtträtter eller besteller, Och synnerligen vm Marcus Hammersmedt, hwadt han före haffwer, eller hwadt han gör ther nijdere, etc. Som thu och tilförende wår meening wäl förstått haffwer, att wij icke wåre tilsijnnes, att han någen hammersmedie byggie eller vpsättie skulle på then Ström, han först gaff tilkänne om, som hörde then N. till, effther wij wäll sielffwe hade så godt lägenheett ther till wijdt wåre och Cronones hemmenn, som ther ware kunde, Szå är än nu wår wilie, att tu bode her om och alle andre sacker, ther oss ligger mackt vpå att weete, medt thet förste tilkänne giffwe skallt, Wetendis tig her effter rätt[e] Datum.

Stockholm den 9 April.

Till Gudmund Skrifvare, att han skall tjenstgöra såsom mönsterskrifvare för de i Östergötland nyantagne knektarne.

Riks-Registr. 1547, fol. 114 v.

Til Gudmundht Schriffwere, att hann skall wara Niels Eskelsons hielp för enn munsterschriffwere på the nyss antagne Kneckter. Datum Stockholm 9 Aprilis Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Gudmundt, att wij haffwe latijdt befale Niels Eskelsonn, att han thet nyss antagne Folck ther vdi Östergötelandt vdj beffalning haffwe skall, och wele att thu honom ther vdinnen vdi så motte skall behielpelig ware, för enn munster Schriffwere, som han begärett, och aff nödenne haffwer, Wetendis tig her effther att rätte. Datum.

Stockholm den 12 April.

Pass för mäster Påvel Skutz med några timmermän till Linköping, hvars domkyrka han skall reparera.

Riks-Registr. 1547, fol. 115.

Passbordt för M: Påwall Skutz medt 3 eller 4 timbermän heden och till Östergötelandt Datum Stockholm 12 Aprilis Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligitt Att thenne breffwisere och wår tro tienere M: Påwell Skutz, medt 3 eller 4 timbermänn, som honum fölge skole, är stadder j sijn rätte rese medt wårt förlöff (!) och minne iffrå wårtt Slott Stockholm och nedt till Östergötelandt, ther att föreståå och bestelle vm thenn byggning, som Lincköpinng[z] domkirckie vdi står, medt then täckning och annedt hwadt ther behöffwes, effther thenn brandt ther öffwergångin är. Hwarföre biude wij wåre Befalningzmän och andre ther han medt sitt sellskap i thenne reesse hender till att komme, att the fördre och fremie honum till thet bäste, så att han medt thet snareste motte framkomma, och samme bygning medt tid är, företage och fuländhe. Görendis ther vdinnen thett oss liuff[t] är Datum.

Stockholm den 12 April.

Till Göstaf Finke, att han låter Johan Pedersson återfå sin aflinge- och köpejord.

Riks-Registr. 1547, fol. 115.

Förskrift för Johan Pederson till Göstaff Fincke vm någen Köpejordt, som hans föräldrer lagligen afleet haffwe Datum Stocholm 12 Aprilis Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Weett Gustaff Fincke, att thenne Breffwisere Johann Peersson haffwer waridt her hoss oss

och clageligenn till känne giffwidt, vm någen Köpe Jordt, som han[s] föräldrar laggligen (!) afflett och köp[t] haffwer, och honom godwilligen tillägnett etc. Så ändoch hann haffwer latiidt oss see några breff och wiss (ɔ: bewis?), ther medt han mener sig haffwa rätt till samme Jordt, Wele wij lijckwäll att thu skallt ransake och wijdere förhöre late vm samme Jordt. Förhielpendis honom såå myckit han kan finnes haffwa rätt och skäll till, Ther rätte etc. Datum.

Stockholm den 12 April.

Till Arvid Jonsson, fogde på Stegeborg, hvarjehanda uppdrag.

Riks-Registr. 1547, fol. 115 v.

Swar till Arffwidt Joonsson om the Landboer och Qwarner, som Calmar Niels i befalning hade. Datum Stocholm 12 Aprilis Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Arffwidt, och begärer weethe wår wilie, om the Land[b]önder och Qwarnar, framlidne Calmar Niels aff oss vdi beffalning hade, etc, Szå äre wij till frijdz, att thu kännes wijdt för:ne Qwarner vnder Slottedt, och wele framdelis ware förtenckte om samme landbönder thu schriffwer.

Vm then gårdt j Suderköping må thu tig inthe beffatte medt.

Männ thenn Gårdt vdi Söderköping, må thu tig ännu intedt befatte medt, för änn thu ytterligere wår mening ther vm förståndendis warder.

Att han later tilpynte thett ene mack offwen porthenn.

Wij wele och, att thu later tilpynte thett ene mack öffwer portenn, Så att wij ther inne ware kunde, om wij

titt kommendis warde, medt bencker och annenn deel, om thet älliest icke så kunde paneledt bliffwe, öffwer allt, som thet skulde ware, medt then hele sijden som witer wester vtt. Sammelunde wele wij och, att thu oss tilkänne giffwe skalt, hwadt skip ther är inkompne i år iffrå Tyslandt, hwaden the kommee, hwadt the förde, och hwadt för tidender the haffwe, Wetendis tig her efther rätte. Datum.

Stockholm den 12 April.

Öppet bref för Oleff Jäppesson, att från prestebordet i Järfälla s:n, Upland, återtaga en äng, som af hans föräldrar blifvit skänkt till detsamma.

Riks-Registr. 1547, fol. 116.

Opit bref för Oleff Jäppeson på enn engstykke, som Kon:ge Ma:tt honom effterlåtidt haffwer Datum Stocholm 12 Aprilis Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, att effther thenne wåre (!) Vndersåter (!) Oleff Jäppeson i Kalfzhell, i Girfelle socknn, Solentuna herede, haffwer latijdt berätte, och sielffwe berettedt för oss, att vtaff hans föräldre haffwer för någen förlijdin år seden waridt giffwit vnder skattenn och prestebolett i för:ne Girffelle, ett stycke äng, som kan drage wijd pass 5 eller 6 lass höö vm åredt, och är liggiendis mitt vdi hans bolstadz äng, Och för then skuldt haffwer han begärett, att wij honum samme Engstycke gunsteligen vnder skatten igen vnne och effther låte wele, så och flere wåre Vndersåther, som är Anders i Hersseby, och Larss i Kälffwesta, weetnede medt honom, att så i sanning skeedt war. Hwarföre haffwe wij aff wåre synnerlig gunst och nåde vnt och effther låtidt, att han samme Engstycke må och skall niute och beholle vnder för:ne Kalffzhäll, dog så att han skall göre oss och Cronone aff samme engstycke then skatt och rättigheet som ther aff gå bör,

effter som 6 eller 8 oweldige män, och aff herädztinget vtnämpde kunde läggie och affseije [thetta?] engstycke kan göre rätt och skäll före. Hwarföre biude wij wåre Fougter och beffalningzmän, atte icke göre för:ne etc. Datum.

Stockholm den 12 April.

Till fogden Lasse Olsson, om Marcus Holst och hans rustning.

Riks-Registr. 1547, fol. 116 v.

Till Lasse Olson att Hans N: haffwer Marcus Holst gunsteligen tilgiffwidt hans saack, som han vdi sin Rusting förfallen var. Datum Stocholm 12 Aprilis Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Lasse Olsonn, att wij thenne Marcus Holst gunsteligenn tilgiffwid och fördraget haffwe then sack som han vpå sijn Rustning vdi förfallen war. Och giffwe wij honum her medt nådeligen then Borgen Frij och löss, som han tig vpå wåre wägne stellt haffwer, Doch medt så skäll, att han icke yttermere förseer sig j så motte, Vthann skicker och holler sig, så i then motte effter tilbörligheett och som enn trogen och rättrådig [man?] bör att göre. Ther rette tig effther Datum.

Stockholm den 13 April.

Till Lasse Sölfköpare vid Salberget, om nedsättning i priset å den boskap, konungen bergsmännen på kredit lemnat.

Riks-Registr. 1547, fol. 116 v.

Til Lasse Sölfköpere att the begärendis äre wåre Bergzmän the (ɔ: att) wij skole göre midel medt them på the Åxer och Köör, som wij titt skicket haffwe. Datum Stocholm 13 Aprilis Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Lasse Sölffköpere, att Bergzmän ther vppe wid Salebergitt haffwe haff[t] theris budt

her vte hoss oss och vnderdoneligen begäret, att wij någen midell medt them göre wele, medt the oxer och köör, som wij nu i höst late komme titt vp them till vndsättning etc. Så äre wij och vdi then motte wäll till frijdz, att the för Ett paar oxer tjuge 2 mark ortuger giffwe skole, Recknendis thesligiste twå kör för en oxe. Ter rätte tig effther Datum.

Stockholm den 14 April.

Till riksrådet hr Sten Eriksson, med ett bref ifrån konung Christian i Danmark och ett förrädiskt bref till denne ifrån f. d. riksrådet Christopher Andersson.

Riks-Registr. 1547, fol. 117.

Till Sten Ericksonn att Kon:ge Ma:t sender honom her Christoffer Andersons breff, som Hans K: M: fick iffrå Danmarck. Datum Stocholm 14 Aprilis Anno etc 1547.

Wår synnerlig gunst etc. Wij giffwe eder tilkänne käre Steenn, att nu för någen förlijdin tijd seden kom oss Kon:ge W: vdi Danmarcks breff tilhonde, sampt thenne her schriffwilse, som wij tig her medt tilhonde skicke, och Christoffer Andersonn honum tilschriffwidt hade, vtaff hwicke schriffwelse thu hans förrädderlige herte(!) och wäll förstå kant etc. Männ hwadt wijdere her för lägenheeter på färde äre, warder thu medt her Gustaff sådant aff Peder Bragdes skriffwelse förnijmmendis. Och så[ge] gerne, att I ther nijdere wele haffwe edere budt vthe, effther kunskaper, till att förfare någenn deell, ther oss magt vpå låge, att wethe. Giffwendis tig och hit vp til oss medt thet Snareste Tig Gudt befalendis Datum.

Stockholm den 15 April.

Till Måns Nilsson, för en enka Sigrid, om henne förhållet arf efter sin man Oloff Larsson.

Riks-Registr. 1547, fol. 117.

Förschrifft för Hustru Sigredt vm någhenn arff som henne til falle skall effter hennes framlidne Oloff Larsson Datum Stocholm 15 Aprilis Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Måns Nielssonn, att thenne breffwiserska, hustru Segredt, haffwer waridt her för oss och Clageligenn tilkänne giffwit, om någen arff, som henne effther [hennes] framlijdne man Oleff Larssonn j nyeby j Korsta, lagligen skall tilffalle. Ändoch henne samme arff förhollit bliffwer för then sack skuldt, att Oleff Larssonn skall icke haffwa waridt rätt achte (ɔ: ächte), och bleff doch lijckwäll ene resse arffwedt honum tilegnedt, och andre rese förneffwret, som thenne hennes Supplicatz wijdere förmelder och inneholler. Therföre är wår wilie att thu granneligen ransacker och förhörer her vm, Förskaffendis henne fatige Qwinne så myckit hon kann finnes haffwa rätt och skiäll till. Ter rette tich effther. Datum.

Stockholm den 15 April.

Till fogden Matz Pedersson, att återförskaffa hustru Christina Davidsdotter hennes fäderneärfda egendom.

Riks-Registr. 1547, fol. 117 v.

Förschrifft för Hustru Kirstin Dawidtzdotter till Matz Pederson vm ett Godtz som henne effter hennes föräldrer tilfallenn ware skall Datum Stocholm 15 Aprilis Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Weett Mattz Pedersonn, att thenne breffwijserska hustru Christine Dawidz dotter, haffwer

waridt her hoss oss, och Clageligenn tilkänne giffwidt, vm Ett hemmen och Godz, benempdt Godwaste, liggiendis vdi Lösta Sockenn, vdi hwilcken hemmen [å] hennes Faders och föräldrärs wägne någenn deel tillfallenn wara skall etc. Szå effther wij icke wete kunne huru her om sig haffwer, är wår wilie att thu samme ärende granneligenn ransacke skallt, förskaffendis henne Szå myckit honn kann finnes haffwe rätt till Ther thu tig effther rätte skallt. Datum.

Stockholm den 15 April.

Till ståthållaren i Åbo, Thomas Jönsson (Ryting), om den skada Peder Parsevall lidit på skepp och gods.

Riks-Registr. 1547, fol. 117 v.

Til Tommes Jönsson om then skade som Peder Parsewall haffwer fongit på thet skip, som förgiss(!) i finske skärenn. Datum Stocholm 16 Aprilis Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Wij giffwe tig till känne, Tommes Jönsonn, att thenne Peder Parsewall haffwer waridt her hoss oss, och vnderdonelig oss förstå latidt, vm then skade han skall haffwe fongit på thet skijp, Som ther bleff vdi Finske skärenn i höstes etc. Szå ändoch wij icke wete kunne, huru myckit han på samme skip hade, heller och, om ther aff någett Borget äär, som honom tilhördhe, etc. Är lijckwäll wår wilie, att thu steller honum tillfrijdz, effther motteligheett, och som skäll ware kunde, anseendis vdi then motte hans fattigdom. Ther rätte tig effther. Datum.

Stockholm den 20 April.

Öppet bref för mäster Jören Byssegjutare på hälften i Ramshyttan i Lindes bergslag.

Riks-Registr. 1547, fol. 118.

Opit bref for M: Jörenn Byssegiuttere, att han må Köpe then halffpart vdi Ramsahytte Och att han af samme Hytte skall göre rettighet vtaff. Datum Stockholm 20 Aprilis Anno etc 1547.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, att wij aff wår synnerligit (!) gunst och nåde haffwe vnt och efftherlåtidt, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och efftherlåthe thenne wår tro Vndersåte M: Jörenn Byssegiutere, att han må köpe thenn halffpartt vdi Ramsahytte vpå Linnigbärg (!), som wår Vndersåthe Oleff Mårthensonn tillförende åt haffwer, och nu honum lagligen vplate will, Doch medt så skäll och förordt, att han aff samme hytte skall giffwe then rente och rättigheett som ther årligen affgå pläger. Så att samme bruckning må och skall ware oss och Cronone till gode och gangn etc. Hwarfföre biude wij wåre Fougter och Befalningzmän, och alle andre som för wåre skuld wele och skole göre och late, att the wethe sig her effther rätte. Datum.

Stockholm den 22 April.

Till Anders Vestgöte, om hans förhandlingar med allmogen.

Riks-Registr. 1547, fol. 118 v.

Swar til Anders Wässgöte, at han medt almogenn handlet haffwer om the artickler vdi Strengenäs beslutidt bleff Datum Stocholm 22 Aprilis Anno etc 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Anders och giffwer tilkänne, att thu medt almogenn ther nijdere om

the artickler vdi Strengenäss beslutidt bleff, förhandlett haffwer, etc. Så är thett oss icke obehagelig, Männ hwadt annedt thu vdj samme thin schriffwelse rörer om, kunne wij inthet sware till, för än thu sielff komber hitt vp till oss. Therföre wij och wele att thu tig medt förste skynder tig hijt vp till oss, tagendis her före ingen försumelse. Datum.

Stockholm den 22 April.

Till kyrkoherden i Hvittaryd, hr Jakob, kallelse att komma till konungen.

Riks-Registr. 1547, fol. 118 v.

Til H: Jacob i Hwiterud att han skynder sig til K: M: at hans nådt motte förhöre vm then trätt, som Anders Wäsgöte och honom emellem är. Datum Stocholm 22 Aprilis Anno etc 47.

Wår gunst etc. Oss är tilkänne giffwidt her Jacob, att emellem eder och thenn Anders Wässgöte, som wij ther nijdere för en Fougte haffwer satt, är någen trätte och oeenighet vpstigen, hwicket wij ogerne förnummit haffwe, Och förthenskuldt haffwe latidt kalle samme Anders vp till oss, och wele att I edere hit vp till oss skynde skole, hwar I oss helst finnendis warder, på thet wij wete kunne, huru thet sig aldelis haffwer her vm, Så att om han eder något oskäll giortt haffwer, så skall han therföre tilbörligen straffet bliffwe Ther I eder effther rätte haffwe etc. Datum.

Stockholm den 22 April.

Till Erik Henriksson, om redovisning för under den dyra tiden i Östergötland försåld kronospannemål.

Riks-Registr. 1547, fol. 119.

Til Erick Hendrickson att wij ingenn vnderwissning bekomme vm thenn Spannemåle vdi then dyre tidt soldt bleff. Datum Stocholm 22 Aprilis Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Oss förundrar Erick Hendrickson, att wij ingen vnderwissning bekomme kunne vm then Spannemåle, ther nijdere vdi Östergötelandt, som vdi then dyre tijdt soldt bleff etc. Therföre är wår wilie att thu ther effther till thett flithigiste förhöre och ransacke skallt, och huru ther om är, Nämpligenn om then Spannemåle Jören Nielsson, Oleff Biörn, Niels schriffwere, och Arffwidt Biörnson leffwererede. Giffwendis oss medt thet förste här om tilkänne, Ther rätte tig effther. Datum.

Stockholm den 22 April.

Till Erik Hansson, om Amund i Stensvad, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 119.

Swar till Erick Hansson om then vndtskylling, som han gör för Ammundt i Stensswadt. Datum Stockholm 22 Aprilis Anno etc 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Erick Handsonn thin endskylling, thu schriffwer vm then Ammundt i Steensswadt. Så kan wäll skee att så är som thu schriffwer, Doch wele wij icke, att thu någen godt gammelbonde affsätte skallt aff wåre hemmenn, som dugelig är, och gör then rättigheett som honum bör att göre. Män

om the andre ärender som thu schriffwer kunne wij intet sware, för än thu komber hitt vp till oss medt the Jördebreff thu rörer om, som funnes vdi Lincköpingz Domkiörckio. Wethendis tig her effther rätte Datum.

Stockholm den 23 April.

Öppet bref till de i Småland nyantagne knektarne, hvilka skola lyda under riksrådet Axel Eriksson (Bielke).

Riks-Registr. 1547, fol. 119 v.

Opit breff till the nyssantagne Kneckter, att the äre Axell Erickson lydige.[1]) Datum Stocholm 23 Aprilis Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Tilbiude eder wåre trogne tienere, alle the nyssantagne Kneckter, som vdi wår eedt inschriffne och annamede äre, öffwer hele Smålandt, Wår gunst tillförende, etc. Wij giffwe eder tilkänne trogne tienere, att wij thenne Oss Elskelig wår tro Man och rådt Axell Erickson till Häredzsätter, vdi beffalning giffwidt haffwe, atth handle medt eder vdi then landzende, och att han vdi så motte eders höffwitzman ware skall etc. Therföre wele wij och biude eder alle, samp[t]ligenn, och hwar för sig besynnerligen, att I för:ne Axell på wåre wägna lydige och hörsamme ware skole, vdi hwadt motte han eder tilseijendis warder, och behoff haffwer att brucke. Så atti aldelis late eder vdi så motte befijnne wälwiliege och redebogne, när så behoff görs, som rättrådige hulle tro tiene[re] på eedt och ähre plichtige och skyllige äre att göre. Wij haffwe och thesligiste befalt honum, att han edert gangn och bäste wete och söcke skall, vdi alle motte, Så att om eder någen deel fattes eller vppå gåår, skall han eder thervdinnen behielpelig ware, så myckit ho-

[1]) Här efter orätt tillagdt: ware skall.

num står tillgörendis, och hielpe hwar så myckit han kan finnes haffwe rätt och skäll till, Ther I eder alle trogne tienere effther rätte haffwe, Gud befalendis. Datum.

Stockholm den 23 April.

Öppet bref för Matz Guldsmed, att i Åbo idka sitt yrke och dessutom handel.

Riks-Registr. 1547, fol. 120.

Opit bref för Mattz Guldtsmedt, att han må brucke obehindrat thet ämbete medt the andre guldsmeder ther i Åboo. Datum Stocholm 23 Aprilis Anno etc 1547.

Wij Gustaff etc. Göre witerligit att wij aff wår synnerlig gunst och nåde haffwe vnnt och effterlåtidt som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och effterlåte Mattz Gu[l]dsmedt Borgere vdi wår Stadt Åboo [, att han] må och skall obehindrett brucke Guldsmedtz ämbethe medt the andre Guldsmeder ther i åboo Stadt. Sammelundhe driffwe olofflig (ɔ: lofflig) köpmandzhandell innen Rijck[is] och vthenn, så han som andre wåre Borgere ther samme städtz göre. Doch effther skälig wijss, icke heller medt några förbudne warer, vtan som wårtt Mandatt ther vm widere förmelder, dragandis och Stadzens skatt som the andre hans medt Borgere etc. Hwicke wij giffwe wåre Fougter Befalningzmänn och alle andre tilkänne, besynnerlige Borgemestere och Rådt ther sammestädz, att the icke vdi någen motte göre för:ne Matz Guldsmedt her emott något förfong Datum.

Stockholm den 23 April.

Antagningsbevis för Hans Spenn uti konungens och rikets tjenst.

Riks-Registr. 1547, fol. 120.

Bestelling för Hanns Spenn. Datum Stocholm 23 Aprilis Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, Att wij haffwe tagit och annamedt, som wij och nw medt thenne wår bestellning tage och anname thenne wår tro tienere Hans Spenn i wår Eedt och tieneste, medt Twå hester them han frije och färdige, medt harnisk och gode wärier, altiidt wederredhe medt enn dugelig karll, ee när vmtränger holle skall, och älliest vdi all annen motte söcke och wete wårtt wåre vnge Liffzherrer[s] och Swerigis Rickis gangn och bäste, som en trog[en] tienere egner och bör att göre, Thess skada och nådell vdi tijdt och time, effther sijnn ytterste förmögenheet altidt förekomma och affwändha etc. Szå haffwe wij gunsteligen vnt och tilsagt honom, på för:ne hans hester och harnisk om åredt Fyretije march ortuger på hwardere. Hwicke[t] wij giffwe wåre CammerRådt tilkänne, att the weete sig her effther rätte Datum.

Stockholm den 24 April.

Till Niels Pedersson, att han skall biträda Axel Eriksson (Bielke).

Riks-Registr. 1547, fol. 120 v.

Til Niels Pederson att han Axel Ericksonn behielpelig ware skall när så behöffwes. Datum Stocholm 24 Aprilis Anno etc 47.

Wår gunst etc. Effther wij haffwe befaledt Axell Erickson att han ått Smålandt drage skall, Haffwendis the

nyss antagne Folck vdi beffalning, som ther nijdere äre. Är för then skuld wår wilie och Befalning, Niels Pedersonn, att thu för:ne Axell beståndig och behielpelig ware skallt vdi så motte, ther så behoff göres, och aff nödenne ware kunde. Datum.

Stockholm den 24 April.

Till Joachim Bulgrin, om anskaffande af murmästare och tegelbrännare till Vadstena slotts bygnad.

Riks-Registr. 1547, fol. 120 v.

Swar til Joachim Bulgrin om the Muremestere han begärendis är til Wastena. Datum Stocholm 24 Aprilis Anno etc 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Joachim, och begärer att wij tig muremestere, titt till Wastena, heden iffrå Stockholm wele skicke late, etc Så kunne wij ther till föge sware, effther the icke många äre her till öffwerlöptz och till fongtz, som wij tro kunne, Vthan thu må tig ther om beflite thet bäste thu kant ther vdi Östergöteland, etc. Sammelunde kunne wij tig icke ännu heller någenn beskedt giffwe om thenn Tegelbrännere thu schriffwer för än wij ytterligere motte förståndigett warde, huru thet sig medt honum haffwer, Ther thu och giffwer tilkänne huru monge Persåner (!) ther äre, som haffwe dagligen theris kost på Slottedt, och att ther ingen annen fetalie fattes än Ströming, och annen fisk etc. Så må thu lathe schriffwe wår Beffalningzman till på Steckeborg, haffwendis titt budt ther hedenn, effther någen fisk, så myckit ther kan ware rådt till, och the ther vmbäre kunne etc.

Att han må bekomme 3 Fierdinger Haffra om wecken til en Hest.

Wij äre och till frijdtz, att thu till thine hesters behoff må bekomme hwar wecke, till enn aff them Tre Fierdinger haffra, Ändog man kann så myckit efftherlåthe. Ther tu wet tig effther Datum.

Stockholm den 24 April.

Till Anders Smålänning, att han skall skicka en rote gamla knektar till Axel Eriksson, för att undervisa det nyantagna krigsfolket.

Riks-Registr. 1547, fol. 121.

Till Anders Smålenning, att han skal förskicke til Axel Erickson en Rothe af the gamble Kneckter til at vnderwise the nyss antagne folck. Datum Stocholm 24 Aprilis Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Weett Anders Smålening, att wij haffwe befalet Axell Eriksonn drage nedt till Smålandt, och haffwe the kneckter och nyssantagne Folck vdi befalning som ther nijdere äre etc. Therföre är wår wilie, att thu förskicker för:ne Axell En Rote af the gamble kneckter, som någett förfarne äre, och thu vdi befalning haffwer, som honom fölgacktige ware skule, vnderwijsendis the andre nyss antagne, huru the sig skicke och lage skule, Her weet att rätte tig effther Datum.

Stockholm den 24 April.

Till Axel Eriksson (Bielke), om det nyvärfvade krigsfolket, och om ytterligare värfning, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 121 v.

Til Axel Erickson att han skall tage thet meste och dugeligiste Folck han öffwerkomme kan i tienesten Datum Stocholm 24 Aprilis Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Som thu wår mening wäll tilförende förstått haffwer, Axell Ericksonn, att man sig effther thenne tijdz lägenhett, medt thet meste dugeligiste Folck som stodt till fongs, besörie och förstercke motte etc, Så är ännu wår wilie att man sig ännu här om beflite skall, Szå wäll i Köpsteder som på Bygdenn, bode om siöö och annedt dugelig Krigzfolck, Doch vdi så motte, att man icke toge them i tienestenn, som icke bruckelig[e] eller tienelig[e] wåre, och ingen tienest rätzligen göre kundhe, när så aff nödenne ware motthe, etc.

Att han medt Rothemesteren på the nyss antagne kneckter handlet haffwer.

Thett thu giffwer tilkänne, att thu medt Rotemesterenn för the nyss antagne kneckter, som är[e] ther vdi Östergötlandt handlet haffwer, om några dagzwercker, som the till Wastena göre welle för Peninger, etc. Är thett oss [icke] obehagelig, Alleneste att thu hade oss till förende ther hoss förstå latidt, huru myckit hwar aff them till arbetis lönn, om dagenn haffwe skole, så att the icke owillige bliffwe motte etc. Wij kunne och så wäll lide huru thu medt almogenn ther kring om Lincköping handlet haffwer, Szå att hwar giorde 5 dagzwärcker nu vdi sommer, til förne bygning vdi Wastena, och medt någen annen i then städt igen motte förskonede bliffwe etc.

Hann begärer Gudmundt till sin Munster schriffwere.

Männ thu schriffwer och begärer enn Munsterschriffwere, anthen Gudmundt eller någen annen, som hade peninger vdi befalning, till att löne kneckterne medt ther j Smålandt etc. kunne wij inthet sware, vthan thu må försörie tig i then motte thet bäste thu kant, effther wij tilförende befalet haffwe, att för:ne Gudmundt hoss Niels Eskelson ware skall, etc.

Att Anders Smålening later fara titt en rott(!) aff gamble Kneckter.

Wij haffwe latidt schriffwe Anders Smålenning till, som thu begärer, att han lather komme titt enn Rothe aff the gamble Kneckter, som någett förfarne äre, och tig följgafftige ware skole, vnderwisendis och lärendis the andre som nyss antagnee [äre], huru the sig skicke och holle skole, hwicke breff wij tig her med tilhonde skicke, Sammelunde skicke wij tig ett breff till Niels Birgeson vdi Öster härede, att han tig bistondig wara skall, när så behoff görs, och på thet samme för:ne kneckter, att (ɔ: och) nyss antagne karle, ther vdi Smålandt, skole sig thess redebogne ytterlige och wälwillige ware, på wåre wägna, haffwe wij them och så latidt schriffwe ett öpit breff till, hwicke[t] tig och her medt tilhonde sendis.

Wij wele late komme till Strengenäs bly och Krut

Wij wele och ware förtenckte, att lathe komme till Strengenäss någett krut och Bly, till samme kneckters behoff, som thu schriffwer.

Om S[t]ålboger.

Männ om the Stolboger thu giffwer tilkänne, som thu till för:ne Strengenäs förskicke willt, kunne wij icke

wete, om the aldelis bliffwe så tilredhe och giorde, som the ware rätzligen skole, Thu will förthenskuldt see ther till, så att samme buger motte bliffwe någett dugelige till pyntede etc.

Om bredewick och bredhewickz äger tu skriffwer.

Om Bredewick och Bredewickz äger, thu skriffwer, kunne wij inthet sware till på thenne tijdt, för än thu oss giffwer widere beskedt her vm, hwadt the ränte, hwem them haffwer, och hwar the liggiendis äre. Wetendis eder här effther rätte Datum.

Stockholm den 26 April.

Till fogden på Kungsör, Anders Eriksson, om qvarnar i Kolbäcks s:n, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 122 v.

Swar till Anders Erickson om the[n] Stodegong Datum Stockholm 26 Aprilis Anno etc 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått, Anders, om the Stodegonger thu giffwer tilkänne, Sammelunde om the Qwarner vdi Kolbeckz socken, som thu på wåre wägna wederkent haffwer, medt några andre ärender thu schriffwer om etc.

Szå är thet oss icke obehageligit, Män thet thu begärer enn Byggemestere, till the andre Qwarners behoff, titt vp till förskicke welle, kunne wij föge sware ther till, weethe icke heller förskaffe allt vdi hender, som thig fattes, och ther behoff görs, vthan thu må något sielffwe winläggie tig ther om etc.

Om Fisk han begärer till gårdzens vtspisning.

Vm then fisk thu begärer till Gårdzens vtspissning, som Niels Tuleson aff Åkerbo herede vpburidt haffwer,

Äre wij till frijdz att thu bekommer någett ther aff, så att thet andre motte skickes hit vp till Stockholm Weetendis tig her effther rätte Datum.

Stockholm den 26 April.

Till Michel Helsing, om Jönshyttan och derunder hörande landbönder, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 123.

Swar til Michell Helsing om Jensehytte och landbönder ther vnder liggie Datum Stocholm 26 Aprilis Anno etc 1547

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Michell Helsing, om Jönse hytte och the Landbönder ther vnder liggie, som thu schriffwer om, Szå kan wäll skee, att the föge duge, som thu och tilkänne giffwer, wele icke heller, att Oleff Roll the samme godz therföre igen bekomme skall, som thu schriffwer om, effther the finnes ware fast bättre, vthan wele att thu oss skallt förstå lathe, om alle Lägenhett widt för:ne Hytte, att (ɔ: om?) the godz ther vnder liggie, huru the skattlagde äre, och älliest huru the effther lägenheeten belägne äre, etc. Män thu begärer, att wij titt vp skulle lathe komme några windebyggere etc, wete wij inthet rådt till, för än the kunne komma titt vp, som nu på Salebergit äre, när the haffwa giort ifrå sig thet arbete, the ther förhänder haffwa. Datum.

Stockholm den 26 April.

Till biskop Henrik i Vesterås, om utnämning af den prest, som innebyggarne i Sala s:n till sin kyrkoherde begärt.

Riks-Registr. 1547, fol. 123 v.

Swar till Bönderne i Sala sockn, om then Kirckie[prest], som i Henemora waridt haffwer, som the begäre. Datum Stocholm 26 Aprilis Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weeter Käre Bisp Hendrick, Att wåre Vndersåther vdi Sala sockn haffwe hafft theres budt her hoss oss, och Vnderdoneligen begäret, att wij them then her Oleff, som wedt Henemora Kyrckieprest her till waridt haffwer till Kyrckijeherre gunsteligen efftherlathe wilde, Szå äre wij ther medt wäll till frijdz, och wele ati förskaffe wåre Vndersåther ther widt Henemora enn annen godt man j hans stadt igen, Görendis hervdinnen thet oss liuff[t] och behageligit är. Datum.

Stockholm den 27 April.

Till fogden Niels Ingesson, om spannemål, m. m. vid Kumo gård.

Riks-Registr. 1547, fol. 123 v.

Swar till Niels Ingeson om then Spannemåle och annen deel som ther är widht Kumegårdt. Datum Stocholm 27 Aprili[s] Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Niels Jngeson, om then Spannemåle och annen deel som ther är wijdt Kumegårdt etc. Så må thu lathe samme Spannemåle liggie ther till städe wällförwaredt, att han icke förderffwes motte, till thes thu wijdere wår mening thervdinnen förstondendis warder, Männ the andre partzeler ther äre, och

thu giffwer tilkänne om, wele wij, att thu skalt komme hitt vp till Stockholm. Wethendis tig her effther rätte. Datum.

Stockholm den 28 April.

Tillåtelsebref för Oleff Andersson, att i Finland köpa ett skepp och oförbjudna varor för utförsel ur riket.

Riks-Registr. 1547, fol. 124.

Passbordt för Oleff Ande[r]son Köpswänn, att hann frij drage må åt Finlandt, och ther Köpe sig ett Skip och andre warer Datum Stocholm 28 Aprilis Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff wår synnerlige gunst och nåde haffwe vnt och effttherlatidt, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och effttherlåte thenne Breffwisere och wår tro Vndersåthe Oleff Andersonn köpswänn, att han frij och obehindret heden iffrå wår Stadt Stockholm drage må ått Finlandt, och ther köpe sich ett skip och andre warer, som icke förbudne äre, att före vtt her aff Rickit, ther medt framdelis seglendis westwartt, effther then nödtorfft han ther bekomme kan, och Ricket behoff haffwer, etc. Doch skall honum her medt aldelis förbudit ware alt olagligit Landzköp och annen förderffwelig handel som är emott wårtt Kon:ge Mandat som Wij haffwe vtgå latidt. Szå att hann alleneste vdi Stederne Lagligenn handle och wandle skall, inge ätende eller förbudne warer vtskippendis, widt thet straff som ther på lagt är. Som är Spannemåle Smör Fisk och annedt sådant, som almenneligen förbudit är, vt att före etc. Hwicke[t] wij giffwe wåre Fougter, Befalningzmän, och alle andre etc. Datum.

Stockholm den 28 April.

Till Jöran Larsson, om en afvelsgård vid Jönköping.

Riks-Registr. 1547, fol. 124.

Till Jörenn Larsson, om thenn Affweldtzgårdt widt Ieneköping, som Stenn Erickson medt tigh på wåre wägna handledt haffwer. Datum Stocholm 28 Aprilis Anno etc. 1547.[1])

Stockholm den 28 April.

Till adeln samt konungens befallningsmän och fogdar i Finland, kallelse att sammanträda för att rådslå om för landet vigtiga angelägenheter.

Riks-Registr. 1547, fol. 124 v. — Förut tryckt af Arwidsson, Handl. t. Finl. häfder, 7: 200.

Til Menige Adelen i Finlandt, och wåre Fougter [och] Befalningzmän, Att the alle samptligen på en tijdt och Städt tilhope komme skole, och öffwerwäge huru alle sacker retzligen motte bliffwe företagne. Datum Stocholm 28 Aprilis Anno etc. 1547.

Wår synnerlig gunst etc. Som wij för någen förlijdin tijdt sedenn late schriffttheligenn biude eder till, trogne Männ Vndersåther och tienere, Menige Adelen öffwer hele Finlandt, wåre Fougter och Befalningzmän, ther samme städz, vm någre wictige och anliggiende ärender, som besynnerligenn thenn Landzenden Finlandt och edere sielffwe myckit anrörende wåre, Hwicke eder och så stårligenn behoff giordis att wete, atti alle sampligenn på en tijdt och städt tilhope komme skole, och ther vm berådslå och öffwerwäge, huru alle sacker rätzligen och skickeligen motte bliffwe företagne, att J oss edertt sam-

[1]) Blott öfverskriften till brefvet är i Registraturet införd.

fellige betenckie[nde] ther vdinnen skulle skrifftеligen förstå late, etc.

Så förnimme wij lijckwäll, att ther är dog föge giortt till, vtann alleneste aff fåå wåre godhemän och tienere, som sig sådane saacker haffwe welett något wårde latijdt, och theris gode betenckiende oss haffwe tilkänne giffwit, ther aff wij och så ett gunstigt och nådigt wälbehag haffwe. Och kunne wij icke nogsampligen förvndra, hwarföre wår Kon:ge schriffwelse och nådige wällmeninger, hoss eder enn partt så ringe achtett bliffwe. Szå att wij hwarckenn Schriffwelse eller swar (: dett oss aff andre wåre Vndersåter här i Rijckett icke pläger wederfares :) på the ärender och Artickler, som wij eder låthe tilschriffwe, är tilbacke kommin, vthan hwar haffwer dragit sig vndan, och giortt sijn vrsägt, Förewen[den]dis några lösse skotzmåll, och förfall, som honum sielfft haffwer syntz gott ware. Somme haffwe föregiiffwidt, att the för theris egne sacker skuldt, som the vträtte haffwe, icke kunnedt komme til städe och samptall, Sammelunde några wåre Beffalningzmän haffwe sig till äffwentyrs så höre latidt, att the för myckin annenn bekymber, som the för wåre och theris befalningz skuldt haffwe, kunne icke heller sig thervdinnen någett myckit bekymbre etc. Szå skole wij ju lijckwäll tro, atth samme artickler och ärender (: hwarföre wij haffwe latidt eder schriffwe, att J till sammenes, på enn tijdt och städt, tilhope komme skolle, öffwerwägendis och berådtsloendis ther vpå, och edert betenckiende oss seeden tilkänne giffwendis :) äre lijckewäll så wichtige, och aff nödenne, som något annet ther I före wände kunde, Szå att wij förthenskuldt eder alle sampligen vdi så motte haffwe tilskriffwit latidt, att thet gälder eder alle til, och ligger eder sielffwe störste magt vpå, wilde och så gerne edert samfellelige swar och betenckende ther vppå tilbaka igen [haffwe], Ther före är än nu wår alffwarlige wilie och Befalning, trogne Männ och tienere, atti annerledis her-

vdinnen wele förtenckt[e] ware, Så frampt wij icke skole bliffwe förvrsackade, att late förstå wår mijshag hervdinnan, Aldelis rättendis eder effther wår förre tilschriffwelse, Och förstreckendis eder medt thet meste dugeligiste Krigzfolck, thett man bode till landt och want brucke kunde, och thet bäste eder mögligit wåre, Och älliest medt aller honde nödtorfft wäll försörgie, medt gode wärier, Krwtt Lodt och annenn dell, Szå att man altiidt wederrede befinnes kunde, ee hwad vppå komme motte etc. Effther man icke behöffwes tage så står säckerheet före, att ther ingen farligheet nw på färde ware skulle, som en partt till äffwentyrs wäll mene, Vtan hwar tilfället och lägenheet sig älliest så begiffwe kunde, skulle man wäll förnimme, hwadt wåre granner Rysser haffwe i sinnedt, Förty tijden är och så nu vthe och förhondene, atth Rågongen besigtiges skulle widt gränssen, Szå weett man och wäll, huru thett pläger tilgå, medt theris rålegninger.

Thesligiste haffwer och ett theris Sendebudt nu waridt her hoss oss, och inge synnerlige wärff icke(!) lijckwäll hafft i befalning, vthan haffwer alleneste then mening, att thee ther medt wele förlängie sacken, till enn(!) beqwämeligitt tillfälle.

Hwarföre är och så stårligen aff nödenne käre gode män och tienere, Och råde förmane och biude eder, förthenskuldt her medt, atti hwar i sijn städt haffwe godt acht och tilsyn, på alle deler, latendis eder thenne sack något mere wårde, och till hiertedt gå, som eder och sielffwe alle störste magt vpå ligger, Giffwendis oss medt thett förste, alle sampligenn her vpå ett schrifftteligit swar igen ther till wij oss förlathe kunne. Ther vdinnen skeer thett oss liufft och behageligit är. Gudt befalendis. Datum.

Stockholm den 28 April.

Till riksrådet Sten Eriksson, om hans förhandlingar med fogdar och allmoge, om ett ryskt sändebuds ankomst och rågången emot Ryssland, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 125 v.

Swar til Sten Erickson at thu ther nidere vdi Östergötlandt medt almogen handlet haffwer. Datum Stocholm 28 Aprilis Anno etc 47.

Wår synnerlig etc. Wij haffwe bekommit tin schriffwelse Steenn, vdi hwicke thu giffwer tilkänne, huru thu ther nijdere och elliest medt almogenn och wåre Fougter handlet haffwer etc. Szå är thett oss wäll behageligit. Och giffwe tig her medt tilkänne, att här haffwer ett sendebudt waridt iffrå Rysslandt hoss oss, en wijdt nampn Wasijlie Jacobsonn, Szå haffwer han dog inthett synnerligit hafft i beffalning, vtan alleneste berörtt om några Clagemåll, som theris sedwane ware pläger, och om thet blockhuss, ther wijdt Nyslott, som han seger ware bygt på Storförstens landt, ther han begerede skulle nederbryttes etc. Så haffwe wij medt the gode männ och Rijckisins Rådt som här till städe äre, för gott och rådeligit anseed, på thett att Rågongen motte noget lengre vpskuffwes, att förskicke wårt Sendebudt till Storförstenn, förhandlendis thervdinnen thett bäste man kunde etc. Annedt synnerligit är här nu på thenne tijdt intidt, ther om wij kunne late tig tilschriffwe, vthan om thu eller her Gustaff kunne några tijdender eller lägenheeter ther nidere förfare, som nägit magt vpå ligger, atti oss sådant medt thet förste wele tilkänne giffwe, etc. Datum.

Stockholm den 30 April.

Till borgarene i Viborg om stadens befästning, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 126.

Til Borgerne i [1]) om några ärender, och Månns Nilson skall wete eder swar Datum Stocholm 30 Aprilis Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Wij haffwe vndfongit tijn (ɔ: eder) schriffwelse käre Vndersåther, vdi hwilcke j röre om några anliggiende werff och ärender etc. Szå haffwe wij lathidt schriffwe wår befalning[z]man Måns Nielssonn ther om swar tilbacka igenn, thett han eder och så på wåre wägna warder tilkänne giffwendis. I wele förthenskuld tencke på eder sijde, att befäste Staden thett bäste I kunne, och eder mögeligit ware will. Datum.

Stockholm den 30 April.

Till ståthållaren Germund Svensson i Kalmar, att till Peter Meess tjenare lemna 40 läster Smör.

Riks-Registr. 1547, fol. 126 v.

Til Germundt Swenson att han bekomme [later] Petter Meess 40 lester Smör. Datum Stocholm 30 Aprilis Anno 47.

Wår gunst etc. Som wij tig tilförende haffwe latidt schriffwe Germundt, att thu skulle late Peder Meess leffwere thet Smör wij haffwe ther i Calmare liggiendis, Szå är ännu wår wilie och befalning, at thu later thenne hans tienere Gurius Gerdz honom (!) bekomme samme Smör, som är en till 40 lester, om then andre hans tienere benempde Arendt Bockhelt thet icke alrede vndfongit haffwer

[1]) Stadens namn uteglömdt.

på hans wägne, Effther wij haffwe her aff för:ne Peeytter Meess bekommitt en hell hop medt warer, som oss och Rickett till nytte och gangn komme kunne etc. Datum.

Stockholm den 30 April.

Till ståthållaren i Åbo, Thomas Jönsson (Ryting), om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 126 v. — Förut tryckt af Arwidsson, Handl. t. Finl. häfd., 7: 203.

Til Tommes Jönson om Raumo och Vlsby [borgere] at the sig till Åboo [flyttie] skulle. Datum Stocholm 30 Aprilis Anno 47.

Wår gunst etc. Weett Tommes Jonsonn, att wåre Vndersåter och Borgere vdj Aboo, haffwe theris vtskickede hafft her hoss oss, och Vnderdoneligenn förstå latidt, om Rawmå stadt och Wlfftby, att the sig till for:ne Aboo flyttie skulle etc. Så kunne wij doch lickwäll på thenne tidt, medt oss Elskelige wåre trogne männ och Rådt, som här nu tilstäde äre, inthett sware till, för enn man bättre alle lägenheter förfare kunde, Effther samme Aboo står icke tiläffwentyrs att befästendis och icke heller landet så belägelig är, som thet medt rätte ware borde, Thet tu them på wåre wägna tilkänne giffwe skaltt.

Som the äre begärendis att före Smör wtt.

Männ thett för:ne wåre Vndersåther ther i Abo begärendis äre, att the något Smör vtföre moge ått Tyslandt, Föregiffwendis att [the] ther icke monge andre warer bekomme kunde, ther medt the motte brucke theres seglassz och hantering etc. Så äre wij till fridz, effther thenne tijdtz lägenheet, at them Tije eller Tolff lester Smör må efftherlatidt bliffwe, at skipe vtrickis, thet thu them emellen Retzligenn, och effter hwars och ens(!) skicke och lage skalt, att thett motte gå licke till, Latandis och

så granneligen vpskriffwe, hwad för warer the älliest ther aff Staden vtföre till the Tyske städer, så att man och wete kunde, hwadt the förde ther emott hitt in j landet igen, ther medt rickit bespisedt bliffwe kunde, Som thett och skeer her vdi Stockholm, och flere [stedz] her j Rijcket her på siösijden, Ther vppå tu aldelis god acht och tilsynn skallt haffwe late, genom nogre trogne Karle, som thu ther till förordne skalt, som på sådanne sacker skolle achting haffwe, Så att ther någen kunde ther medt beslagit bliffwe, att the icke late schriffwe hwadt the vtskepede, att the dhå ther före motte tilbörligen straffedt bliffwe. Ther rätte tig effther. Datum.

Stockholm den 30 April.

Till slottslofven och befallningsmannen i Viborg, Måns Nielsson (Stiernkors?), om slottet derstädes och stadens befästning, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 127 v. — Förut tryckt af Arwidsson, Handl. t. Finl. häfd., 7: 204.

Till Mons Nielson om thet Höge Kurtornedt atth thet skulle bliffwe afbrutidt offwann till Datum Stockholm 30 Aprilis Anno etc 47.

Wår gunst etc. Thu haffwer tillförende wäll förstått wår wilie och mening, Måns Nielsonn, om thett höge Kuretornedt ther på Wijborg, att han (!) skulle bliffwe affbrutijdt offwann till etc. Szå är ännu wår alffwarlige wilie och befalning, att thett måtte så medt thet förste bestelt bliffwe, Männ thet thu giffwer tilkänne, att ther finnes ingenn bygningemestere, som thett göre kann, Begärendis förthenskuldt att wij häden till för:ne Wijborg enn förskicke wilde, Szå kunne wij föge annedt sware ther till, thu må tig vdi thenn motte ther om beflite och winläggie till någen vdi Reffle eller anner städz, thett bäste thu kant, Szom wij och såå her göre pläge, när oss sådanne

Embetzmän behoff görs, Förtingendis lijckwäll tillförende, thet bäste och nögeste thu kant, och ther om öffwerenskommendis, för änn thu lather hempte honom till tig, hwadt thu honom årligenn giffwe skallt etc.

Om Wiborgz Stadtz befestningh.

Thesligiste haffwe wij och så tilförende latidt tich skriffttheligen tilbiude, om Wijborgz Stadtz beffestning etc. Szå såge wij än nu gerne, att ther någott motte tilgiortt bliffwe, aff thenn landzhielp som ther till allrede vtgiortt är, Szå att mann jw till thet minste, nu i thenne Sommer, motte vpbyggie och till rede göre the Thu Tornn ther äre i stadhenn, som thet bör sig ware, nemplige Karijeporthenn, och Munckeporthenn, haffwandis thesligiste enn hell hop stocker och timber till wederredhe till att skampze och göre blockhuss vtaff, ther Stadzens murr för swag och cleenn wåre, når så aff nödenne ware kunde etc Och på [thet] samme bygning och stadzbefestning motte thess bättre gå för sich och till rede giord bliffwe, Äre wij till frijdz Effther som Wijborgz borgere vnderdoneligenn aff oss begäredt haffwee, att the Kneckter ther liggie i Stadenn, måge bliffwe förskickede och lagde till Grentzenn, doch icke på blockhusedt, vthan ther vmkring, hoss Fougtenn j Eurepä, så att the sockner ther näst om kring liggiendis äre, motte och ther till göre enn Lijtenn gärdt, till theres vnderholdt, Sammelunde måtte Jäskis och Lappewäsi komme them till vndsättning medt fetalie så lenge the ther liggie skulle, hwicke kneckter kunne och så haffwe acht [och] tillsyn på the Rysse tiuffwer, ther infalle pläger om åredt.

Huru thu medt Tyske Köpswenner handlet haffwer.

Wij haffwe och förstått, huru thu medt the Tyske Köpswänner handle pläger, Förbythendis medt them, hwadt deell ther faller, vdi clede och nödtorfftige warer, Szå

warder thu aff thenne medt föliende, inneluchte Zedell förnimmendis, hwadt Contracht wij medt några her göre(!) haffwer, i thenn motte, Männ om thu kunde bekomme någett bättre köp, såge wij thet gerne, Ther om thu tig beflite skalt, Wij haffwe och latijdt, sampt oss Elskelige wåre gode männ och Rådt, som her nu till städe äre, Förhandle medt wåre vndersåther her nidere vdj Stockholm, så att the och Gäffle Borgere, som tilförendhe ått Rijge och Reffle, Narffwenn, och flere städtz segle plägedhe, medt theres warer, skule nu her effther löpe till Wijborg ther medt till stadzens mere vprättelse, och hempte ther igenn Gedder och annen Fisk, som här myckit aff nödenne är, Szå att för:ne Wijborgzborgerne sig intedt skulle haffwe till att beswäre thervdinnenn, att them förbudit bliffwer, före sådanne ättende warer aff Rijckit, vtan kan same Wijborgz Stadt vdj så motte komme sig före, och handelen bliffwer hoss them, och her in Rijckis som tilförendhe hoss the Reffwelske, och andre ware plägede. Männ the andre warer som icke förbudtne äre, Som är, Tronn, Skinnwarer, huder och annedt sådant, moge the wäll skipe hwar them bäst synes, ther the kunde bekomme någen godt skäll ther före igenn Hwicke thu them och så vdi lijke motte föreholle skallt etc.

The Wijborgz Borgerne äre begärendis att Eknes och Borge skulle flytte sich till Wijborgh.

Männ thett Wijborgz borgere begäre, att Ekenes och Borge skulle beflyttie sig till Wijborg, kunne wij medt för:ne Gode männ och Rådt, icke tencke rådelig wara, effther the älliest Lande till gode, så wäll belägne äre, Szå att om the platt affkomme skulle, hade almogenn ingenn Köpstadt, när wijdt hondenne, ther the theres nödtorfffther bekomme kunde, Doch skall them vdi för:ne Borge och Eckenäs, alffwarligen bliffwe förehollidt, att om ther något vppå komme, och så behoff giordis, att

the sampt medt Adelen och Frelsse ther i Landett, flytede sig medt allær snareste till Wijborg, som wår mening och ther om tilförende waridt haffwer,

Att alle bonde seglatie motte afflyst och förbudtne bliffwe.

Haffwe och så åffthebe:de Wijborgs borgere hoss oss vnderdonelige wärffwe latijdt, att alle Bonde seglatie motte afflyste och förbudne bliffwe, etc. Så kunne wij och så wäll lijde, att thett motte så bestellt bliffwe, och besynnerligen medt the småskip och Skuther, som mäst alle förbudne och ättende warer vtaff Landet före pläge, Rijckett till ingenn Rijnge skade, Doch hwar ther några wåre, anthenn bönder eller annenn, som hade några ståre skip, till enn Ottetije eller hundrade läster, och wilde samme skip medt trälest som ther vdi Landet fijnnes godt Rådt till, och andre tienelig warer, som icke förbudne äre, och sijdenn löpe ther medt wästwartt, hemptendis ther före igen Salt och annenn nödtor[ff]telige warer, som thee ther fast bättre och ringere köp wäll bekomme kunne, Änn vdj the Tyske Städer ther vdj Östersiöönn, dhå såge wij thet ganske gärne, och the skulle sielff befijnne, hwadt fårdell och proffijt the ther aff haffwe motte, Thett thu them på wåre wägna, till thett beflijtigiste föreholle skallt etc. Doch motte thett och så vdi then motte, giffwe[s] oss och Cronone ther aff, enn skälig och mottelig skatt eller sijss, som hwart skip kan ware står till,

Att han later haffwe grann acht och tilsyn på alle the ware[r] som vtske[pe]dhe och förde bliffwe.

Sammelunde wele wij och, att thu till thet flijtigiste skallt late haffwe grann acht och tilsynn på alle the warer, som skepede och vtförde bliffwe, så att the motte granneligen bliffwe beskriffne, ther till tu några gode

karler förordne skallt, som ther vppå hade vpseende, att man och thesligiste wete kunde, hwadt the före för warer in igenn, ther aff Landett och vndsättning haffwe kunde, etc.

Att Hospitaledt motte nogett lengre ifrå Staden beflyttiedt bliffwe.

Wij haffwe och så gunsteligenn tillatidt, att then Hospitale och siucke stuffwe, som ther ligger så när wijdt Stadenn, motte bliffwe dedenn beflytte[d] någett lengere vtt, ther lägligest ware kundhe, Szå att ther motte och enn godt trogenn man tilskickes, som theres föreståndere ware kunde, nämplig then N eller någen annenn som ther till tienelig ware kunde, och någett troligenn handlet (!) medt the fattige ther inne äre. Effther wij förnimme att then Peder schriffwere, ther [icke?] till något tienlig eller ganglig ware skall, Som thet nu vdi Beffalning haffwer etc.

Att Konge Ma:t haffwer the Tw Torp till enn behagelig [tidh] effterlatidt till Stadtzenns Mulebethe etc.

Sammelundhe äre wij och tilfrijdz, effther för:ne Wijborgzborgeres vnderdoneligenn begären, atth the måge beholle, till enn behagelig tijdt, the Tw torp till Stadtzens mulebethe, som vnder prebenden Magdalenenn tilförendhe legatt haffwe, Szå att thu wederkennes i then städt igen, thenn skatte Jordt som the ther emott köpt haffwe, Liggiendis i Turckila etc.

Och om ther någenn borgere begärendis wåre, att vpbyggie och beholle thett gamble förfalne Clöster ther är i Staden, thill theris fetalies behoff, dhå kunne wij wäll lijde, att the thet beholle måge etc. Männ vdi thet andre Swartebrodre Closter wele wij haffwe wårt Spannemåle liggiendis, lijcksom tilförende skee plägede. Ther tu tich weet effther rätte. Datum.

Stockholm den 1 Maji.

Öppet bref för borgarene i Viborg på två torp i utbyte mot skattejord i Turkila.

Riks-Registr. 1547, fol. 130. — Efter »Viborgs stads copiebok» förut tryckt af Arwidsson, l. c., 1: 311.

Öpit bref för Wiborgz Borgere på Tw Torp, som vnder prebenden Magdalene tilförende legatt haffwe. Datum Stocholm 1:a Maij Anno etc 1547.

Wij Gustaff etc Göre witterligit, att wij aff wår synnerlige gunst och nådhe, haffwe vnnt och efftherlåtijdt, som wij och nu medth thetta wårt öpne breff vnne och efftherlåthe Oss Elskelig[e] wåre trogne Vndersåther som byggie och boo vdi wår Stadt Wijborg, the Tw Torp, som vnder prebendam Magdalene tilförende legatt haffwe, och äre liggiendis emellenn Stadenn och Seinio broo, till Stadzens mulebethe, efftther them sådant myckit i så motte aff nödenne är, Doch att the ther emott skole vplathe oss thenn skatt jordt igenn the köpt haffwe, liggiendis i Turckila, som i lijcke motte årligenn ränthe pläger, etc.

Thesligiste haffwe wij aff samme wår gunst och nåde vnnt och efftherlåtijdt them thenn (!) enne förfallne Closter ther i Stadenn, till att vpbyggie, förbättre, niuthe, brucke och beholle, ther the och för Eelld och annen wådhe, theres Fetalie och annen tingest införe och haffwe kunne.

Hwickit wij giffwe wåre Fougter [och] befalningzmänn tilkänne, Thesligiste alle andre som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, att the wethe sig her efftther rätte. Icke görendis för:ne Wijborgz borgere her emott hinder platz eller förfong. Datum.

Stockholm den 2 Maji.

Till fogden Lasse Eriksson om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 130.

Swar til Lasse Erson om then Castaniebrun frijs som Stalmesteren titt til tig förskicket haffwer. Datum Stocholm 2:a Maij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer och giffwer tilkänne Lasse Ericksson, vm then Castaniebruun frijs nemplig Falck, som wår Stalmestere titt nijdt till Brönnolffbo förskicket haffwer etc. Så är wår wilie att thu lather hest[en] komme till Peder Kartt, tilbiudendis honum på wåre wägna, att han samme hest slåår vtt j grässet, medt enn hell hop store stodher etc.

Vm the hester och Karler som Formaskenn titt förskijckede.

Männ thet thu beswärer tich, vm the hester och Karler, som wij och wår Formask haffwe latijdt förskicke titt vpå Bronolffbo etc. Szå haffwe wij så förskaffe latijdt, att Harall Lacke medt sijne Hester och Karler skall haffwe sitt borgelege vpå på wår Gårdt Alffwastra, Och sende tig her medt wårt breff till Joenn Smedt wår Fougte på för:ne Alffwastra, hwickit thu må öffwerantwarda Haraldt Lacke, och giffwe honum wår wilie i så motte her om tilkänne. Männ Knwt Posses och Niels Posses hester och karle, som wij sielffwe haffwe titt förskickedt, wele wij att the skole haffwe på för:ne Bronelffbo theres borgelägere, Biudendis tich, att thu later bekomme them ther all then nötorfft, som the till skälig wijs kunne behöffwe till för:ne theres Hester och Karles behoff, lagandis så, att vtöffwer tig i så motte i[n]gen clagemåll bekommes.

Vm then kongzhagen thu schriffwer, och Wijllem Tysk på någenn tijdt genom wår gunstige tillatijlsze hafft haffwer, Wele wij att thu vpå wåre wägna skalt kännes wedt samme äng, och effther thin begärenn läggies ther vnder Brönolffzbo Ther rätte tig effther Datum.

Stockholm den 2 Maji.

Öppet besittningsbref för Peder Siggesson på Östertorp i Synnerby s:n, Vestergötland.

Riks-Registr. 1547, fol. 130 v.

Öpit bref för Peder Siggeson på en Gårdt. Datum Stocholm 2:a Maij Anno etc 1547.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff wår synnerlige gunst och nåde haffwe vnnt och efftherlåtidt som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och efftherlathe thenne wår tro Vndersåthe Peder Siggeson i Östretorp, vdi Synnerby sockenn, vdi Westergöttlandt, att hann frijtt och obehindredt må niuthe brucke och beholle förbe:de Östretorp, som och hans förlijdne fader her Sigge, på wåre och Cronones almenning förvptagit och bygt haffwer, medt all thenn dell som ther vnder medt rätte liggie kann. Doch så lijckwell, att hann icke någenn annenn boolby, anten prestebolett eller någen annen hemen, förnär eller till hinder och förffong ware skall. Szå att han och thesligiste skall årligenn förplichtig ware, att göre thenn ränte och rättigheet ther aff, anten oss eller wår Beffalningzman vdi heredett, som ther aff medt rätte bör att göres. Hwarföre biude wij alle som för wåre skuldt wele och skole göre och lathe, och besynnerligenn wåre Fougter och Befalningzmänn att the weth[e] sig her effther rätte. Datum.

Stockholm den 2 Maji.

Stämningsbref till riksråden Johan Turesson och Lars Turesson (af Tre Rosor), att inför konungen eller af honom förordnade domare svara riksråden Peder Brahe och Birger Nilsson (Grip till Vinäs) rörande arf.

Riks-Registr. 1547, fol. 131.

Stempning för Peder Bragde och Her Birge Nielson vpå Her Johan Tursson och Larss Tursson, om twå deler vdi the Lösörer effther Frw Ingeborg, till näste herremöte. Datum Stocholm 2 Maij Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att effther wij förstått haffwe, att ther någenn rättegång emellem oss Elskelig wår tro Man och Secrethe Rådt Pedher Bragde till Rybboholm, på then ene sijde, och oss Elskelig[e] wåre trogne Männ och Rådt, her Johann Turssonn till Sundby och Lars Tursson till Peningeby, på then annenn sijden ware skall, Så att the för samme sack skuldt några resse till rätte medt hwar annenn waridt haffwe, in för wåre gode Männ och Rijckisins Rådt, och lijckwäll till ingen ändelig ände ther medt, ännu her till, haffwe kunnett komme, vtann allenest samme ärendhe vpskuffwet och skuwit till wår Kon:ge egenn persone och vnder wår dom etc. Therföre Stempne wij eder oss Elskelig wåre trogne Männ och Rådt her Johan Tursson till Sundby och Lars Tursson till Peningeby, att I till thett förste herre mötte som kan her vdi wårt [Ricke] Swerige beramedt bliffwe, möte och sware förbe:de Peder Bragde och her Bijrge Nielssonn in för wår egen Kon:ge Persone, eller the gode männ som wij dhå besynnerligen ther till förordne och skickendis warde, till samme ärendhe. Som är Twådelerne vdi the Lösörer effther framlijdne Frw Ingeborg, och älliest till

all annenn deell som förbe:de Peder Bragde och her Byrge Nielssonn hervdinnen kunne eder medt lagenn haffwe till att tale. Haffwendis dhå medt eder the breff och skäll, som thette samme ärendhe anrörende och belangande äre, och thett wijdt twenne eders Fyretije marck, hwar I thenne wår Kon:ge Citationn ohörsambligenn och vtan laglige förfall försittiendis warder etc Datum.

Stockholm den 4 Maji.

Till Jöran Eriksson, att han blifvit utsedd att vara ett af de sändebud, som skola skickas till Ryssland.

Riks-Registr. 1547, fol. 131 v.

Till Jören Erickson om then Sendebudt ifrå Rysslandt. Och att thu titt till storförstenn fara skall. Att han sig hitt till oss förfoge will. Datum Stocholm 4 Maij Anno 47.

Wår gunst etc. Wij giffwe tig tilkänne Iörenn Ericksonn, att här haffwer ett Sendebudt waridt hoss oss iffrå Rysslandt enn bene[m]pde Wasilie Jakobsonn etc. Szå bliffwe [wij] förvrsackede, att förskijcke wåre mindige Sendebudt ther hedenn till Storforstenn igenn. Och haffwe the gode Männ wårt och Rijckisins Rådt, som her nu tillstäde waridt haffwe, så för gott och rådeligit anseett, att thu och så en aff them, som titt dragandis warde ware skallt. Therföre är wår alffwarlige wijlie och befalning, att thu medt thett aller förste tig vdi så motte göre skallt till reedhe, skyndendis tig sedhen hitt till wår Stadt Stockholm, ther thu dhå wijdere beskedt bekommendis warder, Så att thu innen Fiorthonn dager effther thesse breffz dato, wåre her till thet sijdzste, Tagandis her före ingen försumelse. Datum.

Stockholm den 4 Maji.

Till menige man i Vibörgs och Borgå län, om bidrag till befästandet af Vibörgs slott och stad.

Riks-Registr. 1547, fol. 132. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c. 7: 209.

Opit breff till Menige Mann vdi Wiborgz och Borge län, att Wiborgz stadt medt bygning motte förbättredt bliffwe. Datum Stocholm 4 Maij Anno etc 1547.

Wij Gustaff etc. Tilbiudher edher oss Elskelig wåre trogne Vndersåter wåre och Cronones skattskyllige Bönder som byggie och boo [vdi] Wijborgz och Borge länn, wår gunst och nåde tilförendhe etc. Edher förtencker wäll trogne Vndersåther, huru oss Elskelig wåre gode Männ och Rådt medt edher seneste ther i landett hoss eder stadde wåre, att I hwar vdi sijnn städt, skulle hielpe att Wijborgz Stadt och Slott skulle medt byggning förbättret bliffwe, thenn Landzenden och eder sielffwe till tröst och beståndt när så behoff giordis, och aff nödenne ware kundhe, Szå förnimme wij att enn partt sådanne nyttige och goda förmaninger lijtedt achtedt haffwe etc. Hwarföre är ännu wår gunstige wilie och alffwarlige befalning, att I eder samptligenn och synnerligenn late hervdinnen befinne wälwiligenn, så wäll Ländzmän som andre wåre skattskyllige bönder, och menige Landboer som skip och skuter haffwe, them brucke och före pläge, att I hwar vdi sijn städt, medt sådanne Skip och skuter, göre ene rese till för:ne Wijborg, medt Kalcksteenn, eller annenn groff steen, som ther till tienlig ware kann, till för:ne företagne bygning vdi Wijborg för enn skälig och mottelig betalning, then I dhå ther bekomme skole. Hwickit wij giffwe wåre Fougter och Befalningzmänn vdi för:ne Wijborgz och Borge län tilkänne, att the wete sig her effther

rätte, anhollendis och förmanendis för:ne wåre vndersåter i then motte, att thet motte så bestelt bliffwe kunde etc Datum.

Stockholm den 4 Maji.

Till befallningsmannen på Stegeborg, Esbiörn (Thorkelsson Bock), om en hemmansåbo.

Riks-Registr. 1547, fol. 132 v.

Swar till Esbiörn om then Anders i Rydt att han föge dugelig ware skal til at besittie got hemmen. Datum Stocholm 4 Maij Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer och giffwer tilkänne Esbiörn, om thenne Anders j Rydt etc Szå är oss lickwäll förekommitt, att han föge dugelig ware skall, till att besijttie någen godt hemmen, Och förthenskuldt haffwer wår tro Mann och öffwerste Secrete Rådt Steen Ericksonn satt [på] samme hemene en annen, Szå att oss [och] Cronone i then motte någen skäll ther vtaff skee kan etc Datum.

Stockholm den 4 Maji.

Förläningsbref för Lasse Pedersson på behaglig tid å Långaryds socken i Småland, med all kronans ränta, sakören och gästning.

Riks-Registr. 1547, fol. 132 v.

Opit bref för Lasse Pederson på Longeredt socken till en behagelig tidt, medt all ränte och Kon:ge Biscopz sacker. Datum Stocholm 4 Maij Anno 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff wår synnerligit gunst och nåde, Så och för wällwilighet och

hulle tro tieneste som thenne oss Elskelig wår tro Mann och tienere Lassze Pederson, oss och wårtt Rijcke Swärige her till dagz troligen bewist och giortt haffwer, och ännu yttermere her effther bewijse [och] göre må och skall vdi then Befalning wij honom haffwe ombetrott och befalet, haffwe vnnt och förlänt, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne [och] förläne (: oss till enn behagelig tidt :) Longerodt (!) socken liggiendis i Wäsboo vdi Smålandt, medt all Cronones ränthe och rättigheet, Kon:ge och Biscopz sacker och gästninger som ther falle kunne etc. Hwarföre biude wij eder dannemän alle, wåre och Crononess skattskyllige Bönder och Landboer vdi för:ne Långeredt socken, att I ingenn annen vtan för:ne Lasse Pederson, sware till eders årlige vtskylder, och till then för:de deel som sagt är etc Datum.

Stockholm den 5 Maji.

Till fogden Jöran Larsson om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 133.

Swar til Jören Larsson om then affwels Gårdt widt Rombelborg, som Steen Erickson på wåre wägna honum befalet att vptage Datum Stocholm 5. Maij Anno 47.

Wår gunst etc. Som thu tilkänne giffwer Jörenn, Att wår tro Mann och Secrete Rådt Stenn Ericksonn haffwer på wåre wägna befallt tig att vptage thenn Affwels Gårdt wijd Rombelborg, Szå är wår wijlie att thet så skee motte, lagandis tig win vm att ther motte gå licke till bode i ene motte och annenn, så att wij ther aff någett gangn haffwe motte, och ther om tilförendhe haffwe latijdt tig tilskriffwe. Szå att thu tig och winläggie skallt om thet laxfiske etc. Och kunne wäll lijde att thu annamer till samme gårdtz behoff the Sackörres och städzleöres

köör, the[r] falle kunne, Sammelundhe någett aff Kyrckietijdenden till Gårdzens förtärning, doch skälige, och att thu oss enn godt Reckenskap ther öffwer göre skallt, hwadt ther inkomber och förtärtt bliffwer.

Om änger ther vm kring Eneköping (ɔ: Jönköping?).

The änger vm kring Eneköping thu schriffwer må thu och kännes weedt, och late berge höedt ther aff i sommer till boskapens behoff i winther. Männ thu schriffwer vm the Prestelandboor, wele wij att thu medt them i then motte så förhandle skallt, som thett flere stedz skeet är, och att thu kennes wijdt för:ne Prestelandbooer, och later Presterne bekomme så myckit igen wederlägning aff tijenden, som thee vdi så motte mest (ɔ: mist) haffwe, hwar som han sitter vdi stor allmenne wäg till etc.

Att Kirckelandboer göre sin rätte Daxwärcke och icke löse för peninger.

Thett thu och giffwer tilkänne, om kiörckie landbönderne att the motte göre theres rätte dagzwercker, och icke lösse them för peninger, kunne wij och lijdhe att thet motte så bestellt bliffwe.

Om the twå Kircketijender han begärde sig til vnderholdt.

Männ thet thu begärer then tijendenn wijdt the Twå kircker tig till vnderholdt, kunne wij inthet sware till, Effther wij icke wethe hwru eller hwadt samme tijendenn sig belöpe kann, vtan såghe gerne att thu motte medt någetth annet försårgt bliffwe motte, anthen aff Fougtefodringenn eller gestningen, så myckit thu ther effther skälig wiss geste kunde, görendis rede och Reckenskap [för] thett samme som öffwer bliffwer, eller medt något annedt etc Datum.

Stockholm den 6 Maji.

Förläningsbref på behaglig tid för mäster Arne på kanikedelen af tionden i Vermdö.

Riks-Registr. 1547, fol. 133 v.

Opit Breff för M: Arnn Rådt (!?) på enne Canickedelen af tijende till en behagelig tidt. Datum Stocholm 6 Maij Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff wår synnerlige gunst och nådhe haffwe vnnt och förlänt som wij och nu medt wårtt öpne breff vnne och förlänne, (: oss till en behagelig tijdt :) Canickedeelen aff then tijenden, som årlige falle kann wijdt Wärmdtöö kyrckie i Roden medt then Canicke delenn aff samme förb:de tijende, som ther nu i thette närwarendhe Anno etc 47 fallenn är. Hwickit wij giffwe wårtt CammerRådt, Fougter och Befalningzmänn medt kirckewarderne och prowesterne ther sammestädz, och alle andre som för wåre skuldt wele och skole göre och lathe, tilkänne, att the wete sig her effther rätte. Iicke (!) görendis för:ne M: Arnedt her emott någen hinder platz eller förfong, wetendis eder alle her effther att rätte. Datum.

Stockholm den 6 Maji.

Till fogden Tufve Skåning om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 134.

Swar til Tuffwe Schoni[n]g om Marchus Hammersmedt, och then Ström widt Rijssinge Datum Stocholm 6 Maij Anno 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Tuffwe af thin schriffwelse som medt giffwer (!) tilkänne, om thenn Marckus Hammersmedt och then Ström vdi Rijsinge sockenn etc.

Om then Ståål widt Orgahytto.

Som thu wijdere giffwer tilkänne, om then ståll ther är wijdt Orgehytto, begärendis att thitt motte bliffwe förskickett enn rätte synteners wickt etc. Szå haffwe wij befalett wår befalningzman Bottwet Larson, att han thet i så motte bestelle skall, etc.

Sammelunde äre wij och till frijdz, att ther motte ännu enn masswingn (ɔ: masswngn?) vpbygt bliffwe, ther wijdt för:ne Orge, effther han ther wäll behoff görs, och kunne icke holle hammeren wijdt magt medt tacke Iärnn, som faller på Wångeberg etc.

Vm thet Register på Prestelandbönder.

Wij haffwe och vndtfongit thett Register på the Prestelandbönder, som thu oss till hondhe skickedht haffwer, etc. Szå kunne wij och så lijdhe, att the motte medt någen annen i then stadt igenn wederlagdhe bliffwe, som är aff tijende, och hwar effther som han sitter vdi almennewäg och holler stor gestning till, etc Datum.

Stockholm den 6 Maji.

Till fogden på Ekholmen, Matz Ingemarsson, om Hästö.

Riks-Registr. 1547, fol. 134.

Swar till Mattz Ingemarssonn, om then Hestöö han begerer till Mulebethe. Datis Stocholm 6 Maij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Mattz Jngemarson och giffwer tilkänne, och (ɔ: om) then Heste öö thu är begärendis till mulebete etc. Szå kunne wij wäll tro, att om samme öö wåre rätt vprydd och pynttedt som thet skulle ware, kundhe både boskapenn och ståhenn wäll behielpe sig ther vppå. Dhå haffwe wij latijdt schriffwe

Anders Bagge ther om till, om han ingen annen rådt medt samme stodt finne kundhe, än på then öö etc Datum.

Stockholm den 6 Maji.

Till fogden på Ekolsund, Anders Bagge, föreskrifter.

Riks-Registr. 1547, fol. 134 v.

Til Anders Bagge att han later tage stoden aff Hesteöö, och fougten på Eckholmen bekomme till gårdtzens Boskap och mulebethe Datum Stocholm 6 Maij Anno etc 1547.

Wår g:[unst] etc. Weett Anders Bagge att wår Fougte på Eckholmen haffwer oss Vnderdoneligenn förstå latijdt, vm the[n] hesteöö ther wijdt för:ne Eckholmenn, att han henne gerne till mulebete vnder gårdenn till Boscapens behoff haffwe wijlde, etc. Therföre om thu någen annen Rådt hade till för:ne stodt thu ther heden förskicket haffwer, anten i någen godt hage eller annerstädz såge wij gerne, att thet motte så bestelt bliffwe etc Datum.

Stockholm den 7 Maji.

Till riksrådet hr Birger Nielsson (Grip till Vinäs), att han skall skicka en smed till Dannemora.

Riks-Registr. 1547, fol. 134 v.

Till H. Birge Nielsson om then Rännesmedt att han [skickas] vp till Dannemoraberg och fulfölie thet arbethe han ther begyntt haffwer. Datum Stocholm 7 Maij Anno 1547.

Wår s:[ynnerlige] g:[unst] etc. Wij haffwe tilförendhe latijdt eder förstå, her Birgge, om then RänneSmedt som ther är hoss eder, att han skulle komme hitt vp till Dannemora berg, och fulfölie thett arbete, han ther begynt

haffwer, Ther vppå honom och så någre peninger alredhe på hondenne giffne äre. Szå är ännu wår wilie och gunstige begärenn, att I thet så medt samme förbe:dhe Ränne-Smedt bestelle wele, att han medt thet förste komme hijtt vp till för:ne Dannemora, och ingelunda städis aff landet Effter the[t] älliest i then motte warder stoor skada tagandis att bruckningenn ther tilbacke och försumedt bliffwer, etc. Gudt befalendis Datum.

Stockholm den 7 Maj.

Öppet bref för Staffan Sasse på en tomt i Stockholm.

Riks-Registr. 1547, fol 135.

Öpit bref för Staffan Sasse på enne tompt liggiendis vdi Stocholm. Datum Stocholm 7 Maij Anno 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, att wij gunsteligenn vnt och efftherlåtijdt haffwe, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och efftherlåte, thenne wår tro Mann och Vndersåthe Staffann Sasse, ene tompt, qwitt och frij för allt yttermere tilltall, som wij til henne haffwe kunne, Hwickit (!) tompt liggiendis är vdi Stockholm Westenn till i Söte Gudmundtz gränndt, näst nidhen före förbe:de Staffan Sasses egitt Stenhuss, och offwan medt Ioann Blanckes Trehus, haffwandis i lengdenn wijdt halff Fempte alin, och bredden Tolff alnar och ett qwarteer minus, etc. Hwarföre affhendhe wij oss för:ne tompt, medt all rättigheett som wij på Cronones wägna ther till haffwe kunde, och tilägne henne förbe:de Staffann och hans rätte ärffwinger, till ewärdelig äge. Förbiudendis alle her medt som för wåre skuldt wele och skole göre och lathe, att the offtebe:de Staffan, eller hans ärffwinger, her emott inthet plattz eller förfong göre skole. Och thess till wisså (!) late wij weterligenn tryckie wårt Kon:ge Secret vnder thetta wårtt Breff. Giffwit i Stockholm, vt supra.

Svartsjö den 11 Maji.

Till Peder Brahe och Botvid Larsson, om Hans Hoffmans klagan emot Karl Andersson.

Riks-Registr. 1547, fol. 135 v.

Til Peder Bragde och Bottwedt Larsson, om Hans Hoffmann, om hans saack medht Karll Annderson. Datum Swartesiö 11 Maij Anno etc 1547.

Wår sy:[nnerlig] gunst etc. Wij giffwe edher tilkänne Peder Bragde och Bottwedt, att thenne Hans Hoffmann haffwer åther waridt her hoss oss, om hans saack som hann haffwer medt Karll Andersonn, och oss thesligiste förstå latijdt, att för:ne Karll skulle ijcke mere än 15 lester järnn vdi hoffwedt Summan leffwereredt haffwe, hwickit Järnn han her och så för the daler skulle köpt haffwa, som wij honum länthe och förstreckte etc: Szå kunne wij icke tro att thet sig så alldelis förlupit haffwer, som han her för oss berettede, och wele förthenskuldt, att [I] medt gode män flere aff Rådit, som ther ännu tillstäde äre, her vdinnen skole ransacke late, att wij aff bäggie parterne obehindrede bliffwe motte. Förskaffendis honum icke mere änn han kan fijnnes haffwa godt rätt till etc. Gudt her medt befalendis. Datum.

Svartsjö den 12 Maji.

Till Peder Brahe, om Jeppe Tordsson och hans försoning med Niels Henrikssons slägtingar.

Riks-Registr. 1547, fol. 135 v.

Til Peder Bragde Om Jäppe Tordson att han är till handles komin medt framlidne Niels Hendricksons slecktinger, och öfwerens om then sack kompne äre. Datum Swartesö 12 Maij Anno etc. 47.

Wår s:[ynnerlige] g:[unst] Wij haffwe förstått Peder Bragde, att Jäppe Tordtson är till handels kommin medt

framlidne Niels Hendricksons Slecktinger, Szå att the öfwerens medt honum om then saack kompne äre etc. Szå är för then skuldt wår gunstige wilię och begären till tig, att thu hitt till oss medt thet förste komme skalt, Effther wij något medt tig, vdi sönderheett i then motte, till att handle haffwe. Ter tu tig effter rättendis warder. Gudt befalendis. Datum.

Svartsjö den 13 Maji.

Till Markus Ersson, att han skall vara slottsskrifvare på Stegeborg, och att Lasse Pedersson blifvit utnämnd till befallningsman derstädes.

Riks-Registr. 1547, fol. 136.

Till Markus Erson att han skall wara Lasse Pedersons hielp för en Slottzschriffwere Datum Swartesiö 13 Maij Anno 47.

Wår gunst etc. Weet Marckus, att wij thenne wår tro man och tienere Lasse Pederson beffalet haffwe, att hann wår Beffalningzman på Stekeborg ware skall etc. Therfföre är wår wilie och beffalning, att thu hoss för:ne Lasse wäre (!) skallt, för en Slottzschriffwere, granneligen giffwendis acht och tilsyn vppå wårtt gangn och bäste, som enn rättrådig och hull tro tienere bör att göre, och wij tig vmbetrodt haffwe, Så att ther någen deel egenom tig, eller tijn försumelse tilbacke bliffwer, eller wårtt gangn, och frofijt (ɔ: profijt) icke fordrett warder, så myckit tig står tilgörendhe, Dhå skall thu ther om och så tiltaledt bliffwe, och therföre til swars stå, som thet medt orätte (ɔ: rätte) ägner bör att skee. Ter tu tig effter etc Datum.

Räfsnäs den 13 Maji.

Till fogden på Stora Kopparberget, Michel Helsing, om Oleff Jönssons klagan öfver Jöns Pederssons i »Viperbode» mot Oleff Jönsson begångna orättfärdighet.

Riks-Registr. 1547, fol. 136.

Förschrifft för Oleff Jönson till Michell Helsing om Jönss Pedersson (ɔ: Andersson?) wil honum för när wara och orätt göre. Datum Räffznäss 13 Maij Anno 47.

Wår gunst etc. Weett Michell att thenne Breffwisere Oleff Jönsonn på Röffwerehytte haffwer waridt her för oss och Clageligen vdi vnderdonigheet oss förstå latijdt, att then Jöns Andersonn j Wiperbode will honom vdi monge hondhe motte förnär wara, och orett göre, till äffwentyrs för gamall hatt och affw[u]ndt skulldt. Och besynnerligen vm ett gamallt förlijdit ärendhe, för enn mandsla[g] han giorde, ther före han och sacklöss sagt bleff, som thu ytterligere sielff aff honom och breff wäll förnimme kant etc. Szå är wår alffwarlige wilie och beffalning, att thu för:ne Jöns Pedersonn ther till holle skallt, att han thenne Oleff Jönson later bliffwe tilfrijdz, och beffater sig intett medt honum, Szom wij och thesligiste wele, att thu icke heller i så motte skalt haffwe att clandre och skaffe medt honum, besynnerligenn ther man ingen laglig vrsaack haffwer, Vtan acktendis heller vppå thett tu achte skallt, om wårtt gangn och bäste, som tig befalt är, bode med windebyggien och älliest, som haraldt Lacke tig ytterligere på wåre wägna tilkänne giffwendis warder Ther rätte etc Datum.

Gripsholm den 14 Maji.

Till Niels Ingesson, om arfsanspråk af Thomas Ingevaldsson på sin hustrus vägnar.

Riks-Registr. 1547, fol. 136 v.

Forschrifft for Tommas Ingewaldsonn till Niels Ingeson, på sins hustrus wägna, om något arff. Datum Gripzholm 14 Maij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Niels Ingeson, att thenne wår vndersåthe Tommes Ingewaldtsonn haffwer berättedt hoss oss, att honum på sijn hustrus wägna hustru Karinn N. dotter någett arff vdi ett Jordegodz benempdt N. och några Lösörer j Hwittis socken, tilkomma skall, hwarföre haffwer han skicket samme sijn hustru titt vtöffwer, att fulfölie samme sack, medt hennes swäre Knutt Arckene i rätte, Hwarföre är wår wilie attu hielper för:ne hustru Karin så myckit hon och the andre hennes systrer kunne finnes haffwe rätt till, så wäll som för:ne theres swåger, Att wij icke oftere vm för:ne ärende bekymbrede bliffwa måge. Ther rätte etc. Datum.

Gripsholm den 14 Maji.

Till fogden Niels Knutsson, om innebyggarnes i Valbo s:n i Gestrikland ansökan om att få sig ett ålfiske upplåtet, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 137.

Til Niels Knutzson att Vndersåterne af Walaby (?) socken äre begärendis mottelig affgäld wilde (!) för Ålefiske. Datum Gripzholm 14 Maij Anno 47.

Wår g:[unst] etc. Weett Niels Knuttzson att wåre Vndersåter i Waleby sockenn ther j gestringelandt haffwe haff[t] theris sendebudt her hoss oss, och vnderdoneligen

tilkänne giffwitt, om ene Åå som löper ther egenom socknen, ther the och theris ålefijske haffwe wilde, Begärendis ödmiuckeligenn, att wij them, för enn mottelig affgeldt, samme ålefiske efftherlathe wijlde, etc. Så att wij aldelis icke wete kunne, huru samme fijske sig haffwer, Är wår wilie och Beffalning att thu oss ther om granneligen skalt förstå lathe, huru thet sig i alla lägenheeter, i then motte ther vdinnenn haffwe[s] kundhe. Lathandis och så vdi mijdler tijdt, [att] för:ne wåre vnder[så]ter ther j Walebo, medt [ɔ: må] brucke theres bäste och gang[n] j för:ne Åå, till thes wij ytterligere her om beskedeligenn motte förståndiget bliffwe, Så att oss och Cronone lickwäll ther aff någenn godt skäll skee och wederfares motte, etc.

Sammelunde haffwe och så förbe:de Vndersåther oss förstå latijdt, att Gäffle Börgere(!) pläge hugge skogenn på Skattägernne ther i Walbo socken ägenden oåttsportt. Så må thu och lathe ther om förhöre och ransacke, Förskaffendis att sådandt medt ägendernes weett och wilie skee motte. Ther tu tig effther [rätte] haffwer. Datum.

Gripsholm den 16 Maji.

Till Arvid Joensson, om de underrättelser han lemnat, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 137.

Swar til Arffwidt Joennsonn, om the tidender, och om the andre lägenhether, han giffwer til kenne. Datum Gripzholm 16 Maij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Arffwidt Joenson, om the tijdender thu schriffwer, Sammelunde om the andre lägenheeter tu giffwer tillkänne, Så är thet oss obehageliget, hwar ther och någenn annenn lägenheet föreffalle kunde, ther oss ligger magt vppå att wethe, att wij då ther om medt thet förste motte förståndigett

bliffwe, Thervdinnen skeer thet oss behagelig är, Wetendis tig her etc Datum.

Gripsholm den 16 Maji.

Till fogden på Stora Kopparberget, Michel Helsing, om Jönsehyttan och derunder liggande gods.

Riks-Registr. 1547, fol. 137 v.

Swar til Michell Helsing om then Jonsehytten och the Godtz ther vnder liggie. Datum Gripzholm 16 Maij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Michell och giffwer tillkänne, om Jönsehyttonn och godz ther vnder liggie etc. Szå hade wij gerne weteedt huadt för affradt ther aff årligen görs pläger, bode i Iärnn och annenn deel, Sammelundhe latijdt oss bekomme enn Copie eller affskriff[t] aff the breff ther lyde vppå, huru för:ne Jönssehytto och the andre Godz ther vnder liggie, vnder Cronone kompne äre, ther till thu än nu skalt förtenckt ware, giffwendis tig sielff hitt till oss, ehwar wij helst ware kunde, och vnderwiszning görendis oss bode om then och all annenn deel, ther magt vppå ligger. Ther thu tig skalt effther rätte. Datum.

Gripsholm den 16 Maji.

Till ståthållaren i Åbo och dess län, Thomas Jönsson (Ryting), om en gård, på hvilken Matz Jakobsson gör anspråk.

Riks-Registr. 1547, fol. 137 v.

Förschrifft för Mattz Jacobson till Tommes Jönson om en gårdt som Casper Bysseskytteress effterleffwerska honom skal vndergångit. Datum Gripzholm 16 Maij Anno 47.

Wår gunst etc. Weett Tommes att thenne wår Vndersåthe Mattz Jacobsonn haffwer waridt her hoss oss, och

Clageligenn vdi vnderdonigheett giffwidt tilkänne, vm enn Gårdt som vnder S. Annæ prebende tilförendhe legat haffwer, thett (!) han och så medt bygning skall haffwe förbättredt, och framlijdne Casper Byskytteres (!) effther-leffwerske hustrv Christine skall honom vndangångit, etc. Szå må thu lathe förhöre huru thett sig her om rättz-ligenn haffwer, Szå att för:ne Mattz till thett minste motte skäligenn igenn betalet bliffwe, för then deel han ther vpå samme bygning, och älliest vtlagt och kostett haffwer etc. Kan thu och ware honom behielpelig till någenn annenn gårdt ther i Aboo, som ståde till afflatendis, dhå kunde wij och så wäll lijde, doch så, att oss och Cronone motte någenn godt skäll ther före skee och wederfares, etc. Giffwer och så förbe:de Mattz Jacobsonn ödmiuck-eligenn tilkänne, om annen arffdell som honum på hans hustrus wägna skall medt rätte tilkomme, aff enn be-nempdt Simonn Rådzstuffwekarll ther j för:ne Aboo, then honom och älliest offörrätte och öffwerfalle will etc. Szå må thu och så lathe her om förhöre, förhielpendis off-the-be:de Mathz Jacobson till all then del han kan finnes haffwa rätt till. Szå att samme Simonn honom intijdt öffwerwåldt heller i någenn motte göre skall Ther thu weett tig effther rätte. Datum.

Gripsholm den 17 Maji.

Till konungen i Danmark, om några gods, på hvilka hr Eskel Bilde gör anspråk.

Riks-Registr. 1547, fol. 138.

Til Kon:ge Ma:tt till Dannemarck om någre godtz som her Eskell Bilde schole ware ifrå kompne Datum Gripzholm 17 Maij Anno etc 47.

Wår wenlige tieneste medt hwadt mere gott wij förmöge altijdt försent. Stormechtigiste Furste käre Swåger

Broder och Nabo, wij foge Edher Kerligheet till att wethe, att oss Eders K:tz schriffwelse, then 16 dagenn Maij tilhonde kompne äre, Hwickis datum holler sijdtzste Aprilis månadt, aff Eder K:tz Slott Koldingenn, vdi thette närwarendis 47 årett etc. Och äre samme E. K:tz schriffwelse anrörende om några godz och Gårder, som Erlig och welbördig mann Eske Bijlde, Rijddere, schole wäre iffrå kompne, nu i thenn sijdtzste fegdetijdt, som her emellem Rickerne war, Hwickit godz oss Elskelig, Erlig och welbördig Qwinne Frw Ebbe Ericksdotter, egenom enn hennes Fougte Oleff Jonson skall haffwe hender emellem, etc. Szå kunne wij icke förnimme, att förbemelte Frwe Ebbe någenn Fougte wijdt sådanne nampn ware [ɔ: haffwe] skall, Männ när wij hervdinnenn medt wijdere vmbstender kunne förståndiget bliffwe, och hwar samme godz belägne äre, wele wij gerne i then motte lathe anholle her om hoss förbe:de Frwe Ebbe, etc. Hwarvdinnen wij och älliest E. K. Swågärligen (!) och Broderligenn till wijlie och tienest ware kunne, göre wij thett alstedes gerne. Och beffale eder K:het her medt then altzmecktige Gudt, etc.

Gripsholm den 17 Maji.

Tillåtelsebref för Urban Målare, att tillösa sig en tomt i Stockholm.

Riks-Registr. 1547, fol. 138 v.

Opit breff för Vrban Målare, att han löse må vtaff the fatiga en tompt, liggiendis vdi Stocholm Datum Stocholm (ɔ: Gripzholm) 17 Maij Anno 47.

Wij Gustaff etc Göre witterlig att wij gunsteligenn vnnt och efftherlatijdt, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och efftherlathe thenne wår tro tienere Vrbann Målare, att hann må och skall lösse igenn vtaff

the Fatiga en tompt liggiendis Westentill, emellem Haraldt Olssons Trähuss, och Jören Kockz hwss, i Bredegränden midt för Kockebrincken, Hwickin tompt iffrå hans hustrues byrdt skall kommin wara, och är honn på Nårre sijdenne lång 13 alnar, och på Södere sijden $12^1/_2$ alnar, och 13 alnar och ett qwarter bredden, hwicke för:ne Tompt hann niuthe brucke och beholle skall, för the peninger hann är vtsatt före, etc. Hwickit wij giffwe wåre Fougter, Beffalningzmänn, och besynnerligen Borgemestere och Rådt vdi för:ne Stockholm, Thesligiste alle andre som för wåre skuldt wele och skole göre [och] lathe [tilkänne], att the wethe sig her effther rätte etc. Datum.

Gripsholm den 17 Maji.

Pass för en Hans Garstenbergs tjenare med sällskap till Finland.

Riks-Registr. 1547, fol. 139.

Passbordt för Hans Karstenbergz tienere benempdt Oleff N. medt hans Selskap till Finland. Datum Gripzholm 17 Maij Anno 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att thenne breffwisere och wår tro man och vndersåthers Hans Gastimbergz (!) tienere, benempdt Oleff N: medt hans selskap är stadder vdi sijnn rätte resse, heden iffrå Swerige och ått Finlandt, och seden framdelis, på några förbe:de Garstimberg[s] wärff och ärendhe, iffrå Finlandt och åter hitt till Swerige igenn, etc. Hwarföre biude wij wåre Fougter och Beffalningzmän, Thesligiste alle andre som för wåre skuldt wele och skole göre och lathe, att the för:ne oleff, honom, och samme hans selskap, i thenne theres rätte förhaffwande rese, inthett hinder platz eller förfong göre skole etc. Datum.

Gripsholm den 18 Maji.

Till Axel Eriksson (Bielke), att fogdarne må indraga till kronan presters och kyrkors landbohemman.

Riks-Registr. 1547, fol. 139.

Til Axel Erickson att Fougterne må wederkennes the Preste och Kyrckie Landtbönder, så wäll ther i Smålandt, som annerstädtz på thet wij samme Bönder måge regere och försware motte (!) Datum Gripzholm 18 Maij Anno etc 1547.

Wår synnerlig gunst etc. Tig förtencker wäll Axell, att wij wåre Fougter och Beffalningzmän beffalet haffwe, att wederkännes the Kyrcke och Preste Landbönder, så wäll ther nidere vdi Smålandt som annerstedz, på thet wij samme Landbönder regere och försware, och vdi wärenn haffwe motte, och presterne ther emott regere och haffwe then deell igenn, som them ägner och bör att haffwe, etc. Therföre är wår wilie, att thu ther vdinnenn ther om i så motte, förskaffe och bestelle skallt, medt andre gode män flere, som ther wijdt honndenne äre, och i lijcke motte vdi Westergöteland och annerstedz her i Rijckett, skeedt är, att samme för:ne Prester motte medt något igenn i then stedh igenn (!), wederlagde bliffwe, anthen aff tijenden eller något annedt, hwar effther som han sitter i står almende wäg, och holler myckijn gestning till, Szå att the kunde i thenn motte bliffwe till frijdz stelte, thet bäste thu ther om förhandle och lage skallt, Tagandis her före ingen försumelse. Gudt befalendis. Datum.

Gripsholm den 18 Maji.

Till Ragvald Halvarsson, om Perille ö i Pedersöre socken i Finland, och om handelsryssar samt deras köpenskap.

Riks-Registr. 1547, fol. 139 v.

Swar till Raffwaldt Halffwarson om thenn Perille öö, huickit skatlegning Ko:ge Ma:tt inthet wälbehager som ther på öö är. Datum Grip[z]holm 18. Maij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Ragwaldt och giffwer tilkänne, om thenn Perilleöö ther i Perssöre socknn, huru hon skall wara skattlagt etc. Szå är oss sådanne skattlägning föge behagelig. Effther wij gudt thess loff icke peninge stellt (!) äre, att ther skulle någett peninge affradt göres aff samme öö, Vtan thu skallt ther till aldelis förtenckt wara, att oss och Cronone, elliest vdi annen motte, medt någett annedt, kunde någenn godt skäll skee, aff samme för:ne öö, effther som hon kan göre godt skäll före etc.

Om the Köpe Rydtzer, som titt komme pläger (!) etc.

Thesligiste som thu begärer wethe wår wilie om the köpe Rydzser som titt komme pläge, Szå wele wij att thet motte så thervdinnen bestelt bliffwe, att wåre Vndersåther ther i landett kunne bättre och lättere köp bekomme, aff samme Rydzer, på then deel the före pläge, och the aff nödenne haffwe, än aff köpmännerne, som titt segle pläge, att the dhå förbythe hwadt dell the hadhe medt samme Rydzer, så att them motte något godt skäll skee, och thet icke bliffwer streckt them så fördyrtt i händerne aff samme köpmänn som thet til äffwentyrs thet the dhå rijngere aff Rydzerne kunde bekomme, etc. Ther tijl thu tig effther rätte skallt. Datum.

Gripsholm den 18 Maji.

Till hertig Erik, svar på ett dennes bref.

Riks-Registr. 1547, fol. 140.

Swar Til Hertig Erich han schriffwer, thett han måår wel och hans Käre Syskonn. Datum Gripzholm 18 Maij Anno 47.

Wår synnerlig gunst, Faderligen och kärligen helsenn tilförende medt Gudt. Käre Sonn, wij haffwe vtaff thin schriffwelse förstått, att thu medt thine käre syskonn ther på Swartesiö wäll tilpass och helbrögda, hwicke wij alsingis (ɔ: aldelis) gerne hört haffwe, thet oss och then alzmechtige gudt vnne, så lenge bliffwe motte, etc. Sammelunde haffwe wij och så thet Rådiur och annen Wildbrode vndfongit, som thu hitt till oss skicket haffwer, och hade gerne seedt, att samme wildbrod och Rådiur hade bliffwit qwar till tijtt och tijne käre syskons behoff, efther lyckan eder så godt j then motte waridt haffwer etc. Och kunne thesligiste wäll lijdhe, atti någen annen lyst och tijdtfördriffning haffwe motte, vte i marcken när så läglig wåre, än alleneste medt then krijssboldt och Syltelecke, etc. Hwadt tijg och tijn broder någett synnerlig och så förlänges till oss, om wij thess förinnen så hastigt icke kunne komme tijt tilbacke igen, at thu oss dhå ther om wilt förstå late etc. Datum.

Gripsholm den 19 Maji.

Till Severin Jute, om Anders Håkansson, som önskar skilja sig ifrån sin hustru.

Riks-Registr. 1547, fol. 140 v.

Förschrifft för Anders Hockenson till Söffwerin Juthe att hans hustru sig vdi många honde måtte ilde förseet sig, och han aldelis sig frå henne skilies will. Datum Gripzholm 19 Maij Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Weett Söffwerin I. att thenne wår tro tienere Anders Hockensonn haffwer waridt hoss oss, och Clageligen giffwit tilkänne, att hans hustru sig vdi många hånde motte ilde förseedt haffwer, och otilbörligenn skicket emott honom. Så att han för then skuld icke tencker her effther anamme henne till sig igen etc. Therfföre är wår wilie att thu her om skalt förhöre lathe. Förskaffendis och så honom så myckit igen aff the tingest ther vppe ware kunne, som honom medt rätte tilkomme. Och framdelis giffwendis Bispen i Westerårs ther om tilkänne, (: om thet älliest sig så haffwer her vdinnen, som här för oss berettedt är :) att the motte bliffwe lagligenn åtskilde. Ther thu tig effther rätte haffwer etc Datum.

(Gripsholm?) den 19 Maji.

Stämningsbref till riksrådet hr Johan Turesson (af Tre Rosor), och hans broder Lars Turesson, och flere hr Sten Stures och fru Ingeborgs arfvingar, att svara Peder Brahe och hr Birger Nielsson (Grip) inför rikets råd om arf.[1])

Riks-Registr. 1547, fol. 140 v.

Stempning för Peder Bragde till Her Johan Tursson och Lass Tursson och flere Fru Ingeborgs arfwinger om Tuna gårdt och tuedelen [aff] alle Lössöre effther gamble Her Steen Sture Datum 19 [Maij Anno etc 47.]

Wij Gustaff etc Göre witterlig att effther wij förnummidt haffwe thet oss Elskelig wår[e] gode männ och Rådt Peder Bragde till Rybboholm sampt her Bijrge Nielsonn till Wijnäss, medt then trijdie wår Stempning haffwer waridt tilrätte medt oss Elskelige wåre gode männ och Rådt, her Iohann Turssonn til Sundeby, och Larss Tursson till peningeby, medt flere Frw Ingeborgs ärffwinger inn för wåre Rådt och flere vdaff Adelenn som nw senest vdi Strengenäs i thenne herredagen för rätte såthe, Och then sacken ennu icke till någenn endelig ende kommenn, Vthan vnder oss, wåre egenn Kongelige Persåne och Dom, Effther Swerigis lag, wetidt och förskotin ward[t], Therföre Stempne wij edher förbe:de oss Elskelig Godemänn och Rådt her Iohann Turssonn och Larss Tursson, och flere Gamble Frw Ingeborgs ärffwinger, att i thet Förste herremöte, som her i wårtt Rijcke Swärige beramedt bliffwer, möthe och sware thenne wåre gode män och Rådt Peder Bragde och her Bijrge Nielsson, in för [wår] egen Kon:ge persone eller the gode män som wij dhå besynnerligen förordne och skickendis warder till

[1]) Jemnför stämningsbrefvet till desamme den 2 Maji, sid. 519.

samme ärendhe, Som är Twedelenn i alle Lössöre effther gamble her Stenn Sture, Thernäst thet Syskene skijfftedt effther Swarte her Ture Iönson, och Frw Birithe vppå Thwn, Om thenne gårdt och godz, Och en Triding j Löst och Fast, effther her Bengt Åckeson, och älliest till all annen deel, som förbe:de Peder Bragde och her Bijrge Nielsson kunne eder medt lagen till att tale, haffwendis dhå medt eder the Breff och skäll, som samme ärender anrörer. Och thett wedt Twenne eders Fyretije marck, hwar I thenne wår Kon:ge Stempning vhörsampligen och vtan laglige förfall föresijttiendis warde etc. Datum.

Svartsjö den 20 Maji.

Till riksrådet hr Johan Turesson (af Tre Rosor), om den stämning Lage Brahe i Danmark på honom och hans broder begärt, om arf.

Riks-Registr. 1547, fol. 141.

Til Her Iohann om thenn Stempning som Lage Bragde begäredt aff Kon:ge Ma:t på honom och Larss Tursson Datum Swartesiö 20 Maij Anno 47.

Wår synnerlige g:[unst] etc. Wij (ɔ: I) haffwe vtann twiffwell wäll förstått, her Iohan, att Lage Bragde på hans hustrues wägna haffwer begäret aff oss wår Stempning på eder och Lasse Tursson, Ther om och Kon:ge wärde till Dannemarck, på för:ne Lages wägna, till oss schriffwidt haffwer, som I förnijmme kunne aff thenne medt föliendhe Copie aff Kon:ge wärdes breff till Dannemarck, thenn wij eder her medt tilhonde skicke, sampt enn vtskrifft aff för:ne Lages breff, som han thil oss sent haffwer, etc. I warde och så her vdinnen effther lägenheeten wil (ɔ: wäl?) wete tilbörligen skicke. Szå att om I medt honom, ther vdinnen, nu till thet nästkommande

möthe, vdi Wårdbärg, något förhandlendis warde, att thet dhå motte gå någett skickeligenn till, som eder sielff magt vppå ligger etc. Eder Gudt här medt beffalendis, etc. Datum.

Svartsjö den 20 Maji.

Försvarelsebref för Peder Åkesson och hans gods.

Riks-Registr. 1547, fol. 141 v.

Förswarelszebref för Peder Åckeson, och allt thett honom tilhörer, både rö[r]ligit och orö[r]ligit Datum Swartesiöö 20 Maij Anno 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, att wij gunsteligen haffwe giffwit och tilwänt, som wij och nu medt thetta wårt öpne [breff] giffwe och tilwände thenne wår tro tienere Peder Åckeson, wår nåde, wilie, och wenskap, Doch medt så skäll, att han her effther så lenge han leffwer, skall sig emot oss, och wåre vnge liffzärffwinger, och menige Rijckit, besynnerligen eehwar eller när wij honom, vppå wårt och Rijckisins gangn och bäste, behöffwe kunne och brucke wele, ganske wällwilleligen och troligen, vdi alle motte beffinne lathe, som en rättrådig hull och tro tienere bör att göre. Thesligiste haffwe wij och nådeligenn tagit och anamet, som wij och nu medt thetta wårt opne breff tage och anname honum och allt thett honom tilhörer, både rörligit och orörligit vdi wår[t] Kon:ge heng[n], weern, frijdt och förswar, besynnerligen att hägne frijde och försware honom för alt öffwerwåldt, och orette etc. Hwickit wij giffwe wåre Fougter etc Datum.

Gripsholm (?) den 20 Maji.

Till ståthållaren i Åbo, Thomas Jönsson (Ryting), om någon orätt, som skolmästaren i Åbo, mäster Michel, skall tillfogat en Knut Jönsson i afseende på arf.

Riks-Registr. 1547, fol. 142.

Förschrifft för Knutt Ionson till Thommas Ionson om någen deel, som M: Michel scholemestere Honom skall förholle och wägre effther framlidne M: Peder Sille. Datum Gripzholm 20 Maij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Weett Thommas Iönsonn, att thenne Breffwisere och wår Vndersåthe Knut Ionson haffwer waridt her hoss oss, och Vnderdåneligen vdi Clagewiss giffwit tilkänne, att then M: Michell [i] Abo scholemesterenn skall honum någhen del förholle och wägre, som honom medt rätte tillyde skall, effther hans framlidne ModerBroder M: Peder Sijlle, och thu yttherligere förnimme kant aff thenne inluckte hans clagzedell, etc. Är för then skuldt wår wilie och Beffalning, att thu aldelis granneligen her om skalt förhöre och ransacke lathe, Förskaffendis för:ne Knut Ionson hervdinnen så myckit han kan med lagen fijnnes haffwa rätt till, At wij och så widere her om kunde förståndiget bliffwe, huru i alle motte bestelt bliffwer, effther som samme zedell förmelder och inneholler etc. Ter rätte tig effter Datum.

Gripsholm (?) den 20 Maji.

Stämningsbref till Måns Mältere (eller Mölere), borgare i Åbo, att svara hustru Valborg Thomasdotter rörande egendom.

Riks-Registr. 1547, fol. 142.

Stempning för Hustru Walborg Tommessedotter, på Måns Mölere Borgare vdi Abo om en Gårdt i för:ne Abo. Datum Gripz:[holm] 20 Maij Anno 47.

Wij Gustaff etc. Stempne tig Måns Mältere, wår Vndersåthe och Borgere vdi Abo, medt thetta wårtt öpne breff, att thu möter och swarer thenne breffwijserska hustru Walborg Tommessedotter, in för oss Elskelige wåre trogne männ, och Rådt, beffalningzmän, eller andre, som nu om nästkommende Oleffmesse, ther vdi för:ne Abo, för rätte sijttiendis wardhe, till all then dell hon haffwer tig medt lagen, till att tale, och besynnerligen till en gårdt liggiendis i Tawestegatenn ther i för:ne Aabo, som henne medt rätte skall tilkomme, effther hennes Faders Broder Mårthen Guldtsmedt, som thu aff Michell Lappeläijne emot lagen skall köpt haffwe, och thet wedt thine Fyretije marck, hwar thu thenne wår Kon:ge Stempning ohörsam föresittiendis warder. Ther rätte tig effther. Datum.

Gripsholm (?) den 20 Maji.

Till fogden Jakob Pedersson, om de finnar från Sääxmäki härad han öfversändt.

Riks-Registr. 1547, fol. 142 v.

Swar till Jacob Pederson om thet Finske Folck hann hit skicket haffwer. Datum Gripzholm 20 Maij Anno 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Iacob och giffwer tilkänne om thet folck som thu hitt öffwer skickit haffwer,

ther aff Säxemecki herede etc Szå äre the och så hitt öffwer meste partenn kompne, Ändog wij icke wethe, hwadt gangn eller profijtt the skaffe kunne, etc. Männ thet thu är begärendis wår wilie wethe, om then Fougtheränthe ther aff för:ne Säxsemäcke etc. Szå wele wij framdelis ther till förten[k]te ware, när tu till oss kommendis warder, och vnderwisning görendis, om the lägenheeter, ther magt vpå ligger, Ther rätte tig effther Datum.

Gripsholm (?) den 20 Maji.

Till ståthållaren i Åbo, Thomas Jönsson, om Lasses och Jöns' i Läppis klagan öfver af tvenne grannar lidet våld.

Riiks-Registr. 1547, fol. 142 v.

Förschrifft för Iöns i läppis och lassze sammestädtz til Tommes Iönsonn, om ett stycke äng, Datum Gripzholm 20 Maij Anno 47.

Wår gunst etc. Weett Tommes Ionson, att thenne Breffwisere och wåre vndersåther, Lasse i Läppis och Iöns ther sammestedz, haffwa waridt här hoss oss, och Clageligen tilkänne giffwit, om ett stycke Äng, som theris granne Simon i Kauckelaböle, och Erick j samme by, them affwället haffwe, som thu wijdere aff thenne theres inneluckte Supplicatien förnimmendis warder etc. Therföre är wår alwarlige [wilie] och beffalning, att thu her om granneligen ransacke skallt, Förskaffandis och så, att them motte skee så myckit rätt och skäll wåre, och i thenne motte måge bliffwa klagelöss stelte. Ther rätte tig effter Datum.

Gripsholm den 22 Maji.

Till Måns Jönsson och mäster Arndt, om ställningen i den kongl. räntekammaren.

Riks-Registr. 1547, fol. 143.

Swar til Måns Jönson och M: Arnndt, att the haffwa stortt betenkiende medt then Deel the haffwa hender emellem. Datum Gripzholm 22 Maij Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått, Måns Jönson, att thu och M: Arnndt haffwe stortt betenckiendhe medt then del I haffwe händer emellem [i] Cammeren, och I på wåre wägna, till wårtt och Rijckisins gangn och bäste vtgiffwe skolle, ther medt I till äffwentyrs en godt mening haffwe kunne etc. Szå haffwer thet lijckwäll lijck[t] anseendhe, att I heller såge thenn deel motte medt thet förste vtgiffwin och vtöst bliffwe, som wij vdi wåre wärier och förwaring haffwe, Änn thet som I haffwe hender emellem. I wele förthenskuld ware någet annerledis förtenckte, så att thet motte gå någet lijcke till, Effther wij wäll wethe, att Cammeren icke så blott eller toom är, som I endelis wele föregiffwe, Som wij och thesligiste wele gerne hafft någen godt vnderwijssning om the trij års Inwentaria vdi Cammeren, meden wij ther j Stockholm till städe wåre, thet dog icke skedde etc. Är förthenskuld wår wilie Måns, att thu oss ännu ther vdinnen godt beskedt göre skallt, giffwendis tig ther medt thet förste till oss, ehwar tu oss hellst finnendis warder Ther tu tig effther rätte skallt. Datum.

Räfsnäs den 23 Maji.

Till Peder Brahe, om de besvär, som skola göras emot Werner Parsberg, Blekingsboerne och borgarene i Ronneby, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 143.

Swar til Peder Bragde huru han medt Valentin förhandlet haffwer, om the beswäringer emot Wärner Passberger, Bleckingzboer, och Rottneby Borgere, at the anderledis stelt bliffwe schole. Datum Räffznäs 23 Maij Anno 47.

Wår synnerlige gunst etc. Som thu schriffwer Peder och giffwer tilkänne, huru thu medt Valentin förhandlet haffwer, om the beswäringer emott Wärnär Passbärger, Bleckingzboer, och Rotneby borgere, att the annerledis stelte, och förandrede bliffwe schole etc. Szå kan wäll skee, att Valentin giffwer them wäll thet skick på Tysko, som the medt rätte haffwe schole, Männ the bliffwe seden icke så transfererede och vt satte på Swänsken, som skee borde etc. Therföre må thu, i så motte, förskaffedt medt Clemett Hanson, att samme beswäringer kunde så satte bliffwe, att the finge sitt rätte skick, som thet bör att ware, Effther som thu wår mening her om tilförende wäll förstått haffwer. Och att man ther medt kunde bestå medt ährenn, etc.

Att hann medt Iäppe Tordtson och handlet haffwär.

Wi haffwe och förstått huru thu medt Jäppe Tordtson handlet haffwer, thet oss icke obehageligit är, och wele förthenskuldt förtenckt ware, om then förskrifft han är begärendis til Konungen i Dannemarck etc.

Sammalunde försk[icke] wij tig her medt tilbacka igen then Tyske messiwe, till Mårten vonn der Öge, wiliendis

att thu lather anname aff Måns Jonson Cammererere Ett hundrade Dalar, som wij för:ne Mårten skengt haffwa, hwickit hans swåger Mauritz Kretzmar till honum före kan, Ther tu tig kant effther rätte. Gudt her medt beffalendis. Datum.

Räfsnäs den 23 Maji.

Stämningsbref till riksrådet hr Ivar Fleming, angående borgarens i Åbo, Lasse Jakobssons klagan öfver förlorade arfvegods i Finland.

Riks-Registr. 1547, fol. 143 v.

Stempning för Lasse Jacobson till Her Iffwar Fläming, om twå Gårder Datum Räffznäs 23 Maij Anno 47.

Wij Gustaff etc. Stempne Eder oss Elskelig wår tro Mann och Rådt her Iffwar Fleming, att I mötte och sware in för oss heller oss Elskelig Rijckisins Rådt, och gode män, som nu nästkommendis Johannis, vdi wår stadt Stockholm, för rätte sittiendis warder, thenne wår Vndersåthe och Borgere vdi Abo, Lasse Jacobsonn, till all then del han kan kan haffwe eder medt lagen till att tale, och besynnerligen om twå Gårder, liggiendis vdi Wehemä sockn, nämplige Balckis och Låckalax, som vnder (vndan?) för:ne Lasse Jönssons (ɔ: Jacobssons?) sleckt och byrdt mindre än medt lag och rätt, skole kompne och sålde ware. Och thet wedt eders 40 ℔ hwar I thenne wår Kon:ge Stempning ohörsam föresittiendis warder Datum.

Gripsholm den 23 Maji.

Till ståthållaren Botvid Larsson i Stockholm, om vrakgods, som ståthållaren Thomas Jönsson i Åbo skickat från Finland.

Riks-Registr. 1547, fol. 144.

Til Botwedt Larson om the wrackgodtz som Tommes Jönson til oss skickedt haffwer. Datum Gripzholm 23 Maij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weet Bottwedt att Thommas Iönson haffwer skickett någett aff thet wrackgodz aff the Tyske skep hit till oss, ändog att thet inthet synnerligen wärt är, icke heller är ther medt, som oss synes så troligen till äffwentyrs handlet, som medt rätte ware borde. Therföre wij och så [om] samme wrackegodz [oss] föge bekymbre wele, Vtan förskicke thet försegledt vdi Fyre kijster och några lätte tynnor till backe ått Stockholm igen, wiliendis att thu thet annamme skallt, ther thett förwaredt och tilstäde liggie kunde, til wijdere betenckiende, etc. Datum.

Fölsholmen den 24 Maji.

Till Thomas Jönsson i Åbo, om något arfvegods i Finland, hvarpå en Marcus Henriksson gör anspråk.

Riks-Registr. 1547, fol. 144.

Förschrift för Marckus Hinderson till Tommes Jönsson om något ärffwing[egodtz.] Datum Fölssholmen 24 Maij Anno 47.

Wår gunst etc. Weett Thommes Jonsson, att thenne Breffwisere Marckus hendricksonn, i Halffwala i Piki sockn, haffwer waridt her hoss oss och clageligen tilkänne giffwidt, att enn hans giffte dotter benämpdt Marta bleff död

barnlöss, och vtan ärffwinge. Är förthenskuldt wår wilie attu förskaffer för:ne Marcus, så myckit lagen medt honom giffwer. Ther rätte tig effther. Datum.

Svartsjö den 25 Maji.

Öppet bref för Matz Lydikesson på en hage i en kronoallmänning i Häggeby s:n, Upland.

Riks-Registr. 1547, fol. 144 v.

Opit bref för Mattz Lydeckeson på enn Hage till en behagelig tidt. Datum Swarthesiö 25 Maij Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff synnerlig gunst och nåde haffwe vnnt och effterlatidt som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och effterlathe, Oss till en behagelig tidt, thenne breffwijsere och wår Vndersåthe Mattz Lydickesonn j Wederstada vdi Ekeby sockenn, en hage liggiendis på wåre och Cronones almeninge vdi Håboherede, som kallas sättrike, hwicke för:ne hage förbe:de Mattz tilförende vprydit och inhägnedt haffwer, sig till vndtsättning, etc. Hwarföre biude wij wåre Fougter och beffalningzmän och alle andre, som för wåre skuldt wele och skole göre och lathe, att the offtebe:de Matz her emot [intet] hinder platz eller förfång göre skole etc Datum.

Svartsjö den 25 Maji.

Öppet bref för Karl Humpe på skattefrihet å Emmaboda hemman i Thorsås s:n, Småland.

Riks-Registr. 1547, fol. 144 v.

Opit bref för Karll Humpe, att han skatfrij wara skall til en behagelig tijdt, på en gårdt benempdt Emendeboda. Datum Swartesiö 25 Maij Anno 1547.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff wår synnerlige gunst och nåde, Så och för wällwelighet och tieneste, som thenne wår Vndersåthe och tiener Karll Humpe, oss her til dagz giortt och bewist haffwer, och ännu yttermere her effther göre [och] bewise skall så lenge han leffwer, haffwe vnnt och efftherlåtidt som wij och nu medt thetta wårt öpne breff vnne och efftherlåte (oss til en behagelig tidt) att han må och skall wara skatfrij, på wåre och Cronones gårdt benempdt Emendoboda, i torsåt (Thorsås?) sockn, för all then vtskyller ther årligen affgå pläger, och han oss på Cronones wägna plictig är att vtgöre. Hwarföre giffwe wij wåre Fougter och Befalningz[män] til känne etc Datum.

Svartsjö den 25 Maji.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, om ändring af hans anordningar i afseende på de i Finland i penningar influtna skattebelopp.

Riks-Registr. 1547, fol. 145.

Til Botwedt Larson att thu till Finlandt skalt haffwe latidt schriffwe, at the peninger ther äre skole hit öffwerskickes åt Stocholm. Datum Swartesö 25 Maij Anno 47.

Wår gunst etc. Wett Bottwedt, att Hendrich Claweson haffwer oss förstå latijdt, att thu till Finlandt skallt

haffwe latid schriffwe, att the peninger ther äre, skole hitt öffwer skickas ått Stockholm, Ändog wij tilförende beffaledt haffwe, att ther skulle icke allt sendis öffwer, aff then peningetaxe ther årligen fallee pläger, på thet att man hade någit till att löne och betale thet folck medt ther äre i Landet, Och älliest till hwadt nötorfft ther förnöden göres kunde etc. Szå må thu thet ännu så förskaffedt, att för then dell ther qwar till samme Folcks behoff, och älliest aff sådanne peninger, bliffwe tillbacke i Finlandt, motte giffwes en qwittencia, lijcke som thet framkommit wåre i Cammeren, och the anammede ther emot igen theres reuersals Qwittentia, som thet sig bör att ware. På thet medt Reckenskaper[n]e motte icke någen wille vpkomme etc. Och så[ge] wij thesligiste gerne, att landzfougterne ther j för:ne Finlandt motte sielffwe komme, och göre theres Reckenskap i Stockholm, och icke allt skaffe in på them, som länen haffwe vdi beffalning, på thet man thesz bättre berettelse på alle deler haffwe kunne, Ter rätte tig effther Datum.

Svartsjö den 26 Maji.

Till ståthållaren i Kalmar, Germund Svensson, att han befaller fogdarne att till kronan indraga kyrko- och prestelandbohemman.

Riks-Registr. 1547, fol. 145.

Til Germundt att han befaler alle fougter att the wederkennes the Kyrcke och Preste Landbönder Datum Swartesiö 26 Maij Anno 47.

Wår gunst etc. Tig förtencker wäll Germundt, att wij wåre Fougter och Beffalningzmän beffalet haffwe, att wederkennes the Kyrckie och Preste Landbönder, Szå wäll ther nijdere vdi Smålandt som annerstedz, på thet wij samme Landbönder regere försware och vdi wår wärenn

haffwe motte, och presterne ther emott motte bekomme och haffwa then del igen, som them äg (!) och bör etc.

Therfföre är wår wilie, att thu hervdinnen i så motte ther om förskaffe och bestelle skalt, medt andre gode män flere, som ther wijdt hondene äre, Och i lijcke motte vdi Westergötelandt och annerstädis här i Rijckit skeedt äre, och (ɔ: att) samme för:ne prester motte medt någen annen [deel?], i then städt igen wederlagde bliffwe, anten aff tienden eller någen annen [deel], hwar effther som han sitter i står almende wäg, och holler myckin gestning till, Så att the kunde i then motte bliffwa till frijdz stelte, hwadt wij och wijdere ther nidere wele bestelt haffwe, är wår tienere Anders Ionson ther om tilkänne giffwit, så att han tig wår wilie ther om skall förstå late, och tu ther vppå ett skrifftelig swar skallt oss late bekomme medt thet förste, och medt all annen deel som oss ligger magt vppå att wete, Ther thu tig weet effther rätte. Datum.

Svartsjö den 26 Maji.

Till Botvid Larsson i Stockholm, att han låter bevaka Adrian Guldskedare, så att han icke rymmer ur landet.

Riks-Registr. 1547, fol. 145 v.

Til Botwedt Larson att han lather haffwe grann acht vpå Adrion Gulskeedere, att han icke motte aff landett. Datum Swartesiö 26 Maij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Weet Botwedt, att then tijdt wij nu hitt till Swartesiö komme ifrå Stockholm, lathe wij her garnalie något förgylt Sölff, som then Adrion Gulskeedere skeede skulle, giffwendis oss ther aff en wijss probe, etc. Männ så snartt wij wåre heden dragne ått Gripzholm, packade han sig samme Adrion till Stockholm, ther han ännu ware skall, Szå att wij ingen sådanne proba aff

honom i then motte bekomme kunde, som wij gerne hafft hade, Vtan kann til äffwentyrs skee, att han wil giffwe sig aff landett etc. Må thu för then skuldt late förhöre om samme Adrion, haffwandis gran acht och tilsyn på honom, att han icke motte komme sijn wäg, vtan heller sig medt thet [förste] skynde till oss, och giffwendis oss aff för:ne garnalie sölff, som oss behagelig ware kunde, Szå att mynteskriffweren hade icke tilfälle till att göre sijn vrsägt och skotzmåll in på för:ne Adrion, om han komme sijn kosse bort aff landet. Ther tu tig effther rätte skallt. Datum.

Svartsjö den 26 Maji.

Till riksrådet Lars Turesson (af Tre Rosor), om den stämning, som Lage Bragde i Danmark begär på honom och hans broder hr Johan Turesson.

Riks-Registr. 1547, fol. 147.

Til Larss Turson om then Stempning Lage Brahe är begärendis på tig och Her Johan Datum Swartesiö 26 Maij Anno 47.

Wår synnerlig gunst etc. Wij giffwe tig tilkänne Larss Turson, att Kongelige Werde vdi Dannemarck haffwer schriffwit oss till, på lage Bragdes wägna, begärendis en Stempning på tig och thin Broder her Johan Turssonn, som [thu] ytterligere förnimmendis warder aff thess[e] inluckte Copier etc. Szå effther wij förstått haffwe, att thu älliest öffwerbödig är, att drage ther heden, nu til nestkommendis Iohannis Baptiste, till att förfordre tine sacker i rätte ther, Är icke förnöden att Stempne tig förthenskuldt besynnerligen ther hädenn, vdi ett annedt Kon:ge Rijcke, alleneste att thu wete motte, hwar om the welle haffwe tilltall till tig och för:ne thin broder. Szå att J kunne eder ther till rättzligenn skicke, och medt

någen lämpe och skick weete försware edere sacker Thett wij tig icke wele förhollet haffwe. Tig Gudt beffalendis Datum.

Svartsjö den 27 Maji.

Till Peder Brahe, Georg Norman och Botvid Larsson, att de skola rådslå, om hvad som bör göras med de fogdar, som en lång tid suttit i fängelse.

Riks-Registr. 1547, fol. 146.

Til Peder Bragde Norman och Bottwedt om then Baltzer Funcke och the andre Fougter ati till Rådtz ware wele om the skole bliffwe löss. Datum Gripzholm (ɔ: Swartesiö) 27 Maij Anno 47.

Wår synnerlig gunst etc. Eder förtencker wäll Peder Bragde Norman och Bottwedt, om then Baltzeer Funcke, och the andre Fougter som nu en tijdt long sittitt haffwe, huru the sig skicket och emott oss förseett haffwe, så att för:ne Baltzer förthenskuldt medt någre Flere dömpd och iffrå hans hals sagd är etc. Szå haffwer han nu medt the andre en long tijdt sittit, ther aff wij föge behag haffwe kunne, och om wij skulle nu giffwe honom löss, wete wij icke huru rådelig[t] thet ware kunde, Är förthenskuldt wår wilie, att I till rådz ware wele, huru hervdinnen bäst till att handlendis wåre, bode om för:ne Baltzer och the andre Fougter, som nu lenge sittidt haffwe, giffwendis oss medt thet förste eder welbetenckte mening her om tilkänne, huru i then motte kunde rättzligen bestelt bliffwe, Ther I eder effther rätte wele, Gudt her medt beffalendis Datum.

Svartsjö den 27 Maji.

Till Axel Eriksson (Bielke), om aflöningen till de nyvärfvade knektarne, om arbetshjelp till Vadstena slotts bygnad, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 146 v.

> Swar til Axell Erickson om the peninger han löne skall the[t] nyss antagne folck medt, hwar han the[m] aname skall. Datum Swartesö 27 Maji Anno 1547.

Wår synnerlig gunst etc. Szom thu schriffwer och begärer wår wilie wethe Axel, hwar thu the peninger bekomme och anamme skallt, som thet nyssantagne Folck vdi Smålandt är [med lönes skaltt?], Szå haffwe wij förstått att wår tienere Gudtmundt schriffw[ere] haffwer vndfongit till samme kneckters lön behoff, vdi Stockholm Fem Tusende marck ortuger, och är nu ther medt titt nijdt ått Smålandt dragenn etc. Tu må och så ware förtenckt, att ther motte holles en beskelig (!) Register vppå, huru samme peninger vtgiffwes, Giffwendis oss thesligiste tilkänne mantaledt på för:ne Folck, hwar man skulle tag[e] them igen, när vmträngde, och huru the älliest förlagde äre, och om the holle sig till sitt eigit, huru ther om är, Szå att man i then motte icke förtengede (ɔ: förtungede) presterne ther medt mere, änn the förmäckte holle, ehwadt rådt man elliest finne kunde, etc. Och kunne wij wäll lijde, att thu och så förhandler medt them i then motte, lijcke som Niels Eskelson vdi Östergötelandt, medt thet nyssantagne Folck giortt haffwer, och thu giffwer tilkänne om, latandes them någen deel på honden, etc.

Männ thet thu begärer wete wår wilie, om thu medt bönderne ther nidere handle skallt, om något (!) arbetis hielp till Wastena, som the och tilförende ther heden göre

pläge, etc. Szå kunne wij icke wete, hwicke the härede äre, som pläge någen hielp göre ther heden, thett wij och så gerne förstått hade. Thet thu schriffwer om the tienestlöse Folck, som komme vp aff Dannemarck, om thu them vdi tienestenn annamme skallt etc. Szå kunne wij wäll tro, att wij medt thett selskapet föge wäll tiente bliffwe, hwarföre wij them endelis wäll vmbäre kunne, etc. Oss är och tilkänne giffwidt, att thenn Mattze Karllsonn, och Karll Biur, som komme Jören Jönson om halsen, skole nu ware i Bleking, och ther wistes på Blekingzskogen ehwar the kunne, etc. Therföre wåre gott, effther tu nu titt neder dragandis warder, att thu medt flere wåre Beffalningzmän och tienere ther nidere till thet flitigiste eder winläggie motte, effther för:ne förrädere, huru man kunde bekomme them fatt, eller före them om halsenn, Ther om thu tig sampt Niels Birgeson och andre beflijte wilt, Gud befalendis Datum.

Svartsjö den 27 Maji.

Beställningsbref för Melcher Swab, såsom tjensteman i kongl. kammarverket.

Riks-Registr. 1547, fol. 148.

Bestellingh för Melcher Swabell Datum Swartesö 27 Maij Anno 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij thenne wår tro tienere Melcker Swab, vdi wår eed och tieneste anamedt haffwe, som wij och nu [med] thetta wårtt öpne Bestellingzbreff honum i så motte ther till tage och aname, att han till thet troligiste och flitigiste, wårtt, wåre vnge liffzherrers och Rickisins gangn och bäste, fromme, ärhe, wyrdning, nytte och profijt, wete, handle, fördre och främie skall, effther hans ytterste förmöge, All skade, nådell och förderff i tijde för[e]komme, warne och förkunne, som en rettrådig och trogen tienere bör att göre.

Och besynnerligen haffwe wij honum vppå lagtt och beffaledt, som wij och honum till betro och beffale, till thet förste på Tw års tijdt tilgörendes, Att han the Reckenskaper skall troligenn förestå, fliteligen ransacke och förhöre, medt the andre Cammerskrifwere som honum tilskickede bliffwe, vtan allt bedrug, lijst eller nådell, som vdi thesse twenne Stiffter Vpsala och Aboo, aff wåre Slott, Gårdar, Rijdfougter och Prowester, och älliest för[e]falle kunne, bode för Fiskerije tull och all annen deel, hwadt helst ware kan, nu nämpde eller onempde, Och thervdinnen söckie och förfordre wårtt, wåre vnge liffarffwinger[s] och Rickisines gangn och bäste, som han thet för Gudt och oss tryggeligenn answare will och skall, och thenne hans vppålagde beffalning vdi tesse twenne för:ne Stiffter, i så motte förestå, som hans Rewelsals (!) förplicktilsebreff aldelis vtwiser och medt giffwer, och effther som hans ordinantia inneholler, och förmelder, wij honum haffwe stelle latijdt, Så att om han ther vdinnen något ytterligere till wårtt och Riikisins gagn och bäste, påfinne, förmere, förandle (ɔ: förandre) och wandle skall, vdi hwadt motte thet helst skee eller ware kunde, thet till förbättring komme motte, dhå skall han sig och ther om, till [thet] flitigiste winlägge och beflithe etc. Wij haffwe honom och theremott igenn gunsteligenn loffwadt och tilsagt, att han årligenn Fyrehundrade ½ ortuger, Tolff alnar klede, och frij hoffkost haffwe skall, så att han halffpartenn aff förbe:de peninger, nw när thenne hans bestel[n]ing vppå går, skall [be]komme, och then annen halffdeell, när hans års tijdt vthe är, honum aff wåre Cammer skall leffwereredt bliffwe, Hwickit wij giffwe wårtt Cammerrådt Cammererere och andre, som för wåre skuldt wele och skole göre [och] lathe, tilkänne, att the wete sig her effther rätte. Och tess till wisse lathe wij witterligen tryckie wårt Kon:ge Secrett för thenne Bestelling, som giffwit är. Vt supra.

Stockholm den 3 Junii.

Till ståthållaren i Kalmar, Germund Svensson (Somme), om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 149.

Til Germundt Swensson att hann vpbärer vdi skippundetall thet Flesk, som Niels Birgeson titt skickett haffwer Och seden han till Stocholm förskicke skall. Datum Stocholm 3 Junij Anno 1547.

Wår gunst etc. Är wår wilie Germundt, att thu skallt aname och vpbäre, vdi Skippundt tall thet Fläsk, som wår Beffalningzmann på Cronoberg Niels Bijrgesonn, titt till Kalmarna förskickett haffwer. Förskickendis thet sedenn hitt till wårtt Slott Stockholm. Thesligiste wele wij och, att thu förhielper för:ne Niels Birgesonn vndtsättning medt fördz[el?] eller vdi all then deell som mögeligit ware kann, och han ther i Calmarna till för:ne wår gårdt Cronobergz behoff köpendis warder, dog att thet motte gå någett lijckeligen till och bönderne vtan står tunge. Ther rätte tig effther.

Om affwelen ther på Ölandt huru ther till ståår etc.

Thu willt och så Germundt, medt thet förste giffwe oss tilkänne, huru affwelen ther vpå wåre Gårder, på Ölandt, som äre ladegårdenn, Otursby (!) och Relle, sig skicke och arthe wele, medt alle andre vmstender och lägenheeter, som sig ther tildrage kunne,

Wij såge och så gerne att thu wilde lathe skaffe ifrå Tyslandt någre rumppefåår, till för:ne wåre gårder. Ther till tu förtenckt ware skall Datum.

Stockholm den 3 Junii.

Till ståthållaren på Kronoberg, Niels Birgesson, om de vapensyner, han hållit med en del af det rusttjenstskyldiga frälset i Småland, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 149.

Swar Til Niels Birgeson att hann rustning (!) hollit haffwer ther i Wäxöö, Sunnerbo, Össboo, och Wässboo. Datum Stockholm 3 Junii Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Niels och giffwer tilkänne, att thu på wåre wägna haffwer hollidt rustning(!) ther i Wässbo, medt adelenn aff Synnerbo, Ösbo och Wässbo, etc. Szå förnimme wij att en part aff them äre Råstige (!) nog, fast mere änn behoff giordis, Szå att thet kunde inthet skade, att the något annerledis vprustede och skickede sig i then motte, Och besynnerligen the som gode förläning haffwe, eller wij bliffwe förvrsackede att göre något annedt ther till.

Huru Bönderne clagade på Anders Wessgöthe

Sammelundhe giffwer thu och tilkänne, huru Bönderne ther i Sunnerbo haffwer clagade (!) sig för tig, om then Anders Wässgöte wij titt nidt förskickede, Szå hade thet sig wäll ägnedt, att the hade giffwidt oss ther om något tilkänne, clagandis thet för oss, om them, aff för:ne Anders, något oskäll hade wederfaridt, thet wij dhå seden hade kunnedt förandre, thet thu och thesligiste skulle hollet them före, Szå att the några om samme ärende hade förskicket hitt vp till oss, beclagandis sig ther om, för oss, som theres rätte huffwedt och Öffwerheet och ingen annen. Therfföre och för:ne Anders nu seden vdi en fast borgen waridt haffwer, att han ther om till swars

ware skall, till hwadt dell någen honum kan haffwe något medt lagen till att tale, etc.

Männ thet thu schriffwer, att thu så myckit Flesk haffwer latijdt komma till Calmarna, begerendis att Germundt samme Flesk vdi Skippundetaall vpbäre skall, etc. Szå haffwe wij och honum ther om latijdt tilbiude, att thet så skall bestellt bliffwa, Szå att han skall sijden samme Flesk lathe komme in till Stockholm, etc. Doch wele wij, att thu icke aldelis skalt så förskicke all fetalienn iffrå tig, att thu [icke] lijckewäll haffwer rådt till, att holle ther nijdere en hell hop medt god och dugelig Folck, Oss och Rijckit till gode, ehwadt vppå komma kunde, etc.

Som wij och thesligiste haffwe för:ne Germundt, och the andre wåre Fougter ther nijdere beffaledt, att hwar i sijn städt tilhielpe skole medt förstee, egenom theris beffalning, att lathe framkomme then deel till Cronoberg iffrå Calmare föres skall. Datum.

Stockholm den 3 Junii.

Fullmakt för Erik Pedersson, att vara fogde i Närdinghundra, Sjuhundra, Långhundra och Lyhundra härader i Upland.

Riks-Registr. 1547, fol. 150.

Fougtebref för Erik Pederson på Närdinge Heredet Sywhundrade Herede Longhundret och Lyhundretz Härede Datum Stocholm 3 Junij Anno 47.

Wij Gustaff etc Göre witterligit att wij tilskicket och tilbetroedt haffwe, som wij och her medt förskicke och beffale thenne wår tro tienere Erick Pedersonn, att han wår fougte och Beffalningzman wdi Närdingehundretz herede Sywhundret Longhundret och Lyhundretz herede wara skall, Thesligiste öffwer alle Kyrcke och Preste lanndbönder i för:ne hereder, Och skall han wara förplichtig

att göre oss årligen, vdi wår Kon:ge Cammer, en ren, klar, och beskedelig Reckenskap, för all then ränte och rättigheet, som han vtaff för:ne hereder, och Landbönder årligen vpbärendis warder, Thesligiste för alle Kon:ge och Biscopz sacker, och gestninger, medt alle andre partzeler, som nu nämpde och onempde [äre], som han aff för:ne Landbönder på wåre wägna anammendis warder, etc. Hwarföre biude wij eder dannemän alle wåre och Cronones Skatskyllige Bönder och menige Almoge, Tesligiste för:ne Preste och Kyrcke Landbönder, som byggie och boo j för:ne Herede, Att i äre för:ne Erick Pedersonn hörige och lydige på wåre wägna, Swarendis honum, och ingen annen till all then ränthe och vtskyller som i oss på Cronones wägna, medt rätte skyllige och plichtige äre vt at göre. Wij haffwe honum strengeligen förbudit och beffaledt, att han skall holle eder Dannemän alle, så wäll then fatige som then Ricke, then höge som then låge, wijdt Lag, rätt, och rättwise, som han thet för Gudt och oss tryggeligen answare will etc. Datum.

Stockholm den 4 Junii.

Fullmakt för Oleff Eskelson, att vara fogde i Hofs län, med Vifolka, Göstrings, Lysings och Dals härader.

Riks-Registr. 1547, fol. 150 v.

Fougtebreff för Oleff Eskelsonn på Hoffzlän medt the Herede ther vnder liggie Datum Sto[ck]holm 4 Junij Anno 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, Att wij förskicke[t], tilbetroedt och beffalet haffwe, som wij och nu her medt förskicke och beffale thenne wår tro tienere Oleff Eskelson, att han wår Fougte och Beffalningzman wara skall vtöffwer Hoffz län, medt thesse effther:ne häreder, som är Wijfolcke, Görstingz, Lysingz och Dalls herede, ther vnder liggie, *o. s. v. i hufvudsak lika med föregående bref.*

Stockholm den 6 Junii.

Till konung Christian (III) i Danmark, om mötet i Varberg, och om tvisterna mellan åtskilliga svenska och danska adelsmän om arf.[1])

Efter orig. i kongl. danska Riks-Archivet i Köpenhamn.

Vnnsere freunthlich diennst vnnd was wir sonst vhiell mehr liebs vnnd guets vormuegenn beuohr Grossmechtiger Konnig Freundtlicher lieber Schwager, Bruder vnnd nachpar Allsedann wir vff E: L: schreibentt vnnd annsetzung des tagz zu warburg vff schirstkunfftig Johannis Baptiste anntzugehende, deroselbtigen vnnterm dato vnnsers Sloss Gripssholm am 12 tage Marcij jegenwurtigs jahres beantwurtet das wir nicht liebers dann enderung jnn sollichenn gebrechen ersehenn vnd vnnsernn vnntherthanenn woetzu einn Jeder befuegt vorhollfenn werdenn mocht, So habenn wir sollichns ahnn vnnsere vnntershassen theils welche sollichs annhero bei vnns erfurdert gehabt vnd so derer orter zuschaffen hedtenn gelangenn lassen. Auch dartzu vorordenung der vnnseren beschafft allso das durch dieselbtigenn gerurter warhburgischer handelstagk sollt entlich sein besucht wordenn, wie auch ahnn vnns kein mangell gewesenn So bekommen wir aber jnnliegennde Supplication vonn vnnsern Redten vnnd vnndterthannen daraus E: L: zuuornehmen aus was vrsachenn bei Lass Twrsonn vnnd andernn jhren verwandtenn freundtschafften vnnd sonst etzliche meher welche hiebeuohr vnns nicht dann jtzo(?) besucht so vff gemelltenn tag auch zuthuende hedten, solliche tagfart vff benandt zeit zuerreichenn gehindert werdenn, Vnnd allsedan wir vnnodt solliche furfelle vnd vorhinderunge vermerckt hedtenn wir nichts wenniger

[1]) Detta bref åtföljdes af ett utaf sexton svenska riksråd och adelsmän undertecknadt bref till konung Gustaf, dat. den 30 Maji 1547. Se bilagorna.

gernne leidenn muegen das durch verordente ahnnwalldenn der vnnsernn berurter tagk zu warburgk mocht besucht werdenn sein Dieweill aber dieselbtigen sich, furnemblich Lass twrsonn vonn wegenn schwerer Swacheit vnnsers Radt Ernn Johann tursons Ritters seins brudernn sollichens zum beschwerligstenn vernehmenn lassenn das dermassen die sachenn gelegen das durch ahnwaldtt auserhalb jrem beissein diese jre annfurderung nicht ersucht vielwenniger erortert zuwerdenn sich befurchten. Dessgleichenn auch Nillies vnnd Twre Person gebruedere vff jrer sseiten kein Citacion vber jhr jegenntheill auch derogleichenn andere jhre verwandtenn vnnd sonnst mehr lauth dieser Supplication vnnd dieselbtigenn so jnn Vinlandt vnnd kurtzhalb noch nicht ankommen muegen noch zur tzeit nicht erlangt. So dann dieselbtigenn vnnsere vntherthanenn vfs vnntherthennigst vnd vleisigst bei vnns vormueg eiuuerschlossenen jrer aller Supplicationenn angesoucht genantenn angesatzten warburgischenn tagk vnngeuerlich bis vff kunfftig Natiuitatis Marie welchs ist der 8. tagk des Monats Septembris zuuerstreckenn desshalb auch bei E: L: anntzuhallten mitlerweill sie jre sachenn allenthalben dermassen richtenn mochten, allsedann deste vnuerhinderlicher dahinn zuerscheinenn, Seintemahl dann diese sachen dermassenn gelegenn vnnd gemellt furfalle vnnd vorhinderung furgelauffen wir auch jr bitt jnn deme fueglich zur jrer erfurderenden vnumbganglichenn notturfft nicht woll zuweigernn gehabt, So gereicht demnach ahnn E: L: vnnser freunthlich bitt sie wolltenn allenthalben zu orterung den beswerungen denn sachenn zu guedt denn vnnsernn vf obberurte zeith sollichenn ernantenn tagk verschieben vnnd vns bei geraumbter zeit darnechst verstendigenn wahnn E: L: vmbtrent gerurther zeit solliche taghandlung weiter wolltenn furnehmenn lassen dasselbtig vorstendigenn vnnd darauff solliche Citationes welchn sie vonn denn vnnsernn nottig fernner eruolgenn lassenn vnnd damit

auch wir sonstent weitere jegenn E: L: sonnderlich dennsselbtigenn hirahnn mitbelegen vnd jegenn gemellt tagzeit vnns darauff vnnd vnsere vnnderthanenn solliche tagfart desto belege[ne]r vnnd vnuerhinderlicher besuchenn kondten, zurichten hedtenn Sollichens habenn wir E: L. vf gehorsamst anhalltent der vnnsernn nicht vorhalltenn wollen, Vnnd seinth sonnstent E: L: allse vnnserm freunthlichem liebenn Schwager vnnd bruder nachparliche vnnd willfarige freunthschafft zuertzeigenn geneigt, Datum vff vnnserm Konniglichenn Sloss Stockholm ahm 6. tage Junij Anno etc 47:ten

Gustaff vonn gots gnaden zu Schweden
der Gottenn vnd Wendenn etc Koning etc.
E L Bruder Gostauus [1])

Utanskrift: Dem Grosmechtigenn Furstenn vnserm Freunthlichen liebenn Swagernn Brudernn vnd Nachparn Herrenn Christiann zu Dennemargken Norwegenn der Wenden vnd Gotten Koningk Hertzogenn zu Schleswigk Holsten Stormarn vnd der Dittmarschen Grauen zu Oldenburg vnnd Dellmenhorsth.

Det vidfästade sigillet finnes qvar, väl bibehållet.

Under utanskriften står antecknadt: *Schweden schreiben furdert (?) vhm verstreckung des tags zu Warbergk, Ankumst (?) Coppenhagen denn viij Julij A:o 47.*

Stockholm den 6 Junii.

Till konung Christian (III) i Danmark, om förhållandena till pfalzgrefven och kejsaren.

Efter orig. i kongl. danska Riks-Archivet i Köpenhamn.

Vnnsere freundtliche dinste vnnd was wir sonnstennt vhiel mher liebs vnnd gouts vormuegenn beuhor, Gros-

[1]) Egenhändig underskrift.

machtiger Konigk freundtlicher lieber Schwager bruder vnnd Nachtpar, Alsedann E: L: sich erpothenn, vnns ferner zuuorstendigen wes sich jnn den Pfaltzgreuischenn sachenn vnnd handlung zutragenn mocht, Vnnd dan E: L. kurtzer zeith, auch jre gesandten bey der Rho:n Key:n Ma:t desswegenn sollenn gehabt habenn, So seindt wir E: L: vorigem erpietendt nach, vnnd sonnst vonnwegen vnnserer vorwandtnus vngetzweiffelter zuuorsicht wie soliche sachen vnd sonnstent itzo allenthalbenn stehenn vnnd darijnnen vorhandelt vnnd beschlossenn, es werdenn E: L: vns darab bey zeigernn vnnseumblichenn bericht freundtlichenn zukhomen lassenn, Solichens seindt wir vmb E: L: Schwegerlichen zuuordienenn geneigt, Datum vff vnnserm Ko:n Schlos Stockholm ahm 6 tag des Monats Junij Anno etc jm 47:ten

Gustaff vonn gots gnaden zu Schwedenn,
Der Gottenn vnd wenden etc. Koningk,
E L Bruder Gostauus [1])

Utanskrift: Dem grosmechtigenn Fürstenn vnserm freunthlichenn Liebenn Schwagernn brudernn vnd Nachparnn Herrenn Christian zu Dennemargken Norwegenn der Wenden vnd Gotten Koningk Hertzogen zu Schleswigk Holstenn Stormaren vnd der Dithmarschenn Grauenn zu Oldenburg vnnd Delmenhorst.

Det vidfästade sigillet väl bibehållet.

Stockholm den 6 Junii.

Till konung Christian (III) i Danmark, om Jeppe Tordsson.

Efter orig. i kongl. danska Riks-Archivet i Köpenhamn.

Vnnsere freundtliche dinste vnnd was wir sonnstennt vhiel mher liebs vnnd gouts vormuegenn beuhor, Gros-

[1]) Underskriften egenhändig.

machtiger Koning freundtlicher lieber Schwager bruder vnnd Nachpar, Wir wollenn E: L: freundtlichenn nicht vorhaltenn, Das deroselbtig vnnderthann Jeb Tursonn jnn vnnsere Reiche anngekhomenn vnnd vnns berichtet, das ehr durch etzliche sein abgonnere jnn E: L: vnngnad vnnschuldiglich gebracht, vnnd jme seine guedtere daruber eingenhomenn sein soltenn, Mit bith wir woltenn ahnn E: L: jhnenn vffs gnedigst vorschreibenn, domit ehr zu dem seinem herwiderumb gelangenn mocht, Wiewohl nhun vnns ab seiner personn wenig belegenn, Dannochst aber woltenn wir vmb allerleij bewegung willenn vnngerne das ehr zu anderenn gelangen mocht, vnnd aus der vrsache nicht vnnterlassenn muegenn, ahnn E: L: jhnenn durch vnnsere furdernusschrifft zuuorbiethenn, Vnnd gelanngt demnach ahnn E: L: vnnsere freundtliche bith, sie woltenn jnn bewegung dieses, gerurtenn Jeb turson herwidderumb zu Gnadenn vftzunhemenn vnd das seine volgenn zulassenn vnnbeschwerdt sein, Solichenns vmb E: L: herwidderumb freundtlichenn zubeschuldenn seindt wir geneigt, Datum vf vnnserem Ko:m Schloss Stockholm ahm 6:ten tage des Monats Junij Anno etc jm 47:ten

Gustaf von gots gnadenn zu Schwedenn,
Der Gottenn vnnd Whenden etc Koningk,
E L Bruder Gostauus[1])

Utanskrift: Dem Grossmechtigen Furstenn Vnnserm freundtlichenn Liebenn Schwagern Brudernn vnnd nachparnn Herrenn Christiann zu Dennemargken Norwegen der Wendenn vnnd Gottenn Koninge, Hertzogenn zu Schleswigk Holstenn Stormarenn vnd der dittmarschenn Grauen zu Oldenburgk vnnd Delmenhorstt,

Sigillet saknas.

Under utanskriften är tillagdt: *Jep thursen belangend 7: 7:bris anno 47 — accepit saluum conductum juxta .... responsum.*

[1]) Egenhändig underskrift.

Rydboholm den 8 Junii.

Till Erik Orgelekare om räkenskaperna i kongl. kammarverket, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 151.

Til Erick Orgeleke[re] hwi han intet schriffwer Ko:ge Ma:t till om the Reckenskaper han anamer Datum Rybboholm 8 Junij A:o 47.

Oss förundrar icke lithet Erick Orgeleckere, att thu platt inthett schriffwer oss till, hwadt tu besteller eller hwadt tig lijdher medt the Reckenskaper thu ther anamer. Är wår endelige wilie att thu ännu schriffwer oss allt beskedt till, huru sacken sig ther medt haffwer, Thu skulle och wethe huru thu samme Reckenskap anamer, och besynnerligen att thu haffwer acht och tilsyn medt thet inköp, att Fougterne ingelunde allt för stårtt inköp effterlatijdt bliffwer. Förty oss frucktar nog att wij genom samme Inköp fast försnällede bliffwe, ther thu icke älliest thes flijteligere acht och tilsynn ther medt haffwendis warder. Sammelunde haffwe och så fougterne för sedwane, att hwadt Spannemåle som the icke föryttre, eller iffrå sig leffwerere, på thet årett som Spannemålen vpbäres, vtan bliffwer så liggiendis iffrå thet ene åredt in på thet andre, thett lathe the vndertijden komme i glömsken, ther egenom bekomme the ett stårt tilfelle till otroheett, Therfföre synes oss rådt wara, att hwartt år motte vtdrages ett wist Register [huru] myckit Spannemåle i alle honde partzeler, hwar Fougte för hwartt År, hade inne medt sig, thet samme Register I så hoss Reckenskaperne beholle skolle, på thet samme spannemåle motte icke komma i glömsken eller vndanstungen bliffwe, Som till äffwentyrs her till myckit skeedt är Ther tenckt (!) och till, etc. Datum.

Rydboholm den 8 Junii.

Till fogden Mauritz Olsson (Stake) på Dal, om indragningen till kronan af presternes landbor och stommar, mot fullt och vederbörligt vederlag, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 151 v.

Til Mauritz Olson swar, han begärer wete, om han the prestegodtz wederkennes skall, Datum Rybboholm 8 Junij Anno 47.

Wår gunst etc. Som thu begärer wethe wår wilie Mawritz, om thu skallt lathe kännes wedt the Preste godz i thin befalning, effther som i Westergöttland och flere städz skeedt är, etc. Så wethe wij icke annet än att så skee må, Och skall thu ändelig finne rådt till att thu lather bekomme them igen widerlag aff tijenden hwar wijdt sine kyrckier, så myckit som the Landboerne miste kunne, Och besynnerligen the som meste boo i Almendewäg, och störste gestningen haffwe, Wij äre och tilfrijdz, att the som haffwe preste staffner wijdt theres Rijdkyrkier, måge och så them nyute och beholle, Männ hwadt her effther faller, skall thu på wåre och Cronones wägna vpbäre. Och så lagatt, att presterne motte bekomme som nu sagt är fult wijderlag, på thet wij jw icke skole haffwe något Clander eller owilligheet vtaff, anten vtaff them eller Almogen. Wij äre och tilsijnnes att lathe medt thet förste, om samme handell wår öpne breff vtgå, vtöffwer allt schara sticht, effther wij förmerckie att en part tage till äffwentyrs synnerligen tiltacke, att wij göre någen förwandling i then motten, Hwadt och Lasse Swenson haffwer vpburijdt [i] Fiordt aff samme Prebende Landboer, skall nu bliffwa effthersпårt vdi hans Reckenskap, i wår Reckne Cammer, ändog han seger sig ingen dell haffwa aff them vpburidt.

Hwru han skall medt Smörskatten etc.

Som thu och begärer wethe, huru thu medt Smörskattenn handle skall ther på Daal, Så synes oss lijckest wara att han bliffwer vdi thijdt och tijme leffwereredt till Lödösse, som tilförende ske plägede, att samme Smörskat medt några fremende Köpmän, till wårtt gagn och bäste, vdi Salt, Kläde, och annedt slicht, hwadt wij åther igenn behöffwe, skall förwändt bliffwa.

Hwru många Karar hann holle schall.

Dhett thu begärer wethe huru många Karlar thu holle skallt, till häst och fåått, etc, synnes oss lijckäst ware, att thu holler otte eller Tije dugelige Karlar till häst och medt god[e] rustninger och häster, Män till foott så många thu bekomme kan, dog dugelige, och thet folck wij kunne medt tiente bliffwa. Och thet thu ännu kunde bekomma någett godt Siöfaridt Folck iffrå Nårige, eller andre dugelige karler, och skicke them vp till oss, wåre wij icke obenägne att lathe vnderholle them medt Clede och peninger, som flere wåre kneckter och Bådzmänn vnderholles.

Att han någen Kundskap til Nårige gå latijdt.

Wij förmerckie och, att thu haffwer latijd någen kundskap vt, medt en Nårrige benempdt Anfast, thet behager oss wäll. Är och stårligen förnödenne, att thu fliteligen winläggier tig ther vm, och att thu altijdt later giffwe the Bagger gode ordt på wåre wägna, Så att wij emott them och Nåriges Rijcke icke anners än medt all gunst och nåde bewågne äre, och ther wij kunne wete theris gagn och bäste (: ther oss och wåre vndersåter så och thet samme aff them wijderfares motte :) då äre wij icke obenegne till, medt annedt slickt, som sacke[n] til gode tiene kan. Ter rätte tig effther Datum.

Rydboholm den 9 Junii.

Qvittobref för Hans Bårdskärare, borgare i Gefle, på tio ungerska gyllen, hans årliga afgäld för köpenskapen.

Efter afskrift i ett nyligen återfunnet »Quittencie Register» i kongl. Kammar-Archivet, börjande med 1542 och slutande med 1552. Förefinnes äfven i en annan väl skrifven äfven nyligen återfunnen copiebok öfver kongl. qvittenser i samma archiv, som likaledes börjar med 1542, men slutar med 1558.

Wij Gustaff etc. Göre weterligit medt thenne wår Quittentia, att wij vdhi egen kong:e persone vppå Ribboholm thenn 9 Junii Anno etc fyretije-7 anamet och vpburit haffwe, genom wår Secreterer och tro tienere Clemet Hanson Tiye Vngerske gyllene, hwilke Hans Bårskärere Borgere vdhi wår köpstadt Gäffle oss haffwer leffwerere latidt för thet wij honom någen förlossning medt then gästning, som honom (: tileffwentyrs mere änn andre wåre Vndersåther hans iempnlijker ther samme stedz :) tillagd warde pläger förschonet haffwe, som han och så lenge hann köpmandz handel driffwer, och thenne gunst och nåder niuthendis warder, effther hans egen begäre, och som han sielff tilbudit och vtloffwet haffwer, Tiye vngerske gyllene årligen leffwerere och vtgiffwe wil och skall, Giffwendis förthenskuld för:de Hans Bårdskärere och så Clemet Hanson ther medt qwitt, ledig, och frij för tesse för:de Tiye Vngerske gyllene, som för thetta fyretiye 7 året vtgiffne äre.

GOSTAUUS

Biskopstuna den 9 Junii.

Till Joachim Bulgrin, att också hafva Vadstena stad i befallning.

Riks-Registr. 1547, fol. 152 v.

Til Jochim Bulgrim att han haffwer Wastenaby vdi Beffalning, så wäll som thet annet han tilförende haffwer Datum Biscopztuna 9 Junij Anno 1547.

Wår gunst etc. Är wår wilie Iochim Bulgrin, att thu skallt kännes wij[dt] Wastena by, och honom medt vdi Beffalning [haffwa], så wäll som thet annedt thu haffwer tilförende, på thet man motte haffwe thess större lydne och mere gagn aff the Borgere, så och haffwe tes större acht och tilsyn huru the sig skicke och holle. Wij förnimme att ther holles Trij affler wijdt Wastena som oss tilkomme [icke?] medt någenn står profijtt, medt minne man haffwer thes större och fliteligere acht och tilsyn ther medt haffwandis warder. Ther vm thu och wilt förtencht ware, och I så laget att ther motte gå medt lijcke till, och när så skeer, dhå kunde samme affler wäll löne mödenn igenn, och wara oss så god om åredt, som Ett härade eller Tw, medt theres ränter och vpbyrder. Datum.

(Biskopstuna den 9 eller 10 Junii).

Till Gabriel Christersson Oxenstierna, att han inom sin förläning bör söka anskaffa husmän och löse arbetare till bygnaden i Upsala, mot skälig lön.

Riks-Registr. 1547, fol. 152 v.

Til Gabriel Christiernson att han förskaffer Kon:ge Ma:tt vdi sin förläning thet meste Hussmän och lösningzkarler Datum

Wår g: etc. Effther thet Gabriell, wid wår bygning wdi Wpsala, nu vdi höandenne, wil falle för knapt till

arbetisfolck, effter man kann då icke begäre almoges vndsättning lengre, Therföre är wår wilie och begären, att thu wilde förskaffe oss, för en skälig lön och betalning, ther vdi thin förläning, the meste hussmän och lössningzkarler, som ther stode till bekommendis, så att the motte arbete för oss, iffrå höoanden och något fram ått Michelsmessenn, Förskickendis them til för:ne Vpsala. Wij haffwe budit och beffalet wår Beffalningzman ther sammestädz Matz schriffwere, att han skall late bekomme them en betalning och nödtorfftelig lönn, etc Datum.

Stockholm den 10 Junii.

Till riksrådet hr Gustaf Olsson (Stenbock), om försäljning af spannemål till Holland, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 153.

Til H: Gostaf Olson swar om thet Spannemåle han till Hollandt förskicke will och förwändet i Sallt, Datum Stocholm 10 Junij Anno 47.

Wår sy.[nnerlige] g.[unst] etc. Som I begäre vdi eders schriffwelse, och begäre wete wår wilie, Käre her Gustaff, vm I skole late skepe några hundrade t:nor Spannemåle vtöffwer till Hollandt, och lathe förwändet i Sallt, Sza tyckes oss icke lijckt ware, att holle spannemåle än nu så fullfallt, eller skicke något myckit aff landet ther vtaff, effther man hörer och förnimmer, att westwart är stårt köp på Spannemåle, Män oss synes bättre ware, att i wille winläggie eder, att hwadt spannemåle wij ther haffwe, motte nu i sommer smockt soltorckat bliffwe, och seden vdi god hus lagder bliffwe och förwareder, thess man ännu seer och förnimmer hwadt Spannemåle ther Westfart wyrdes will, Och må I lathe handle medt wåre Fougter och Beffalningzmän, att the och late byggie smocke Torcklaffwer, och finne doch rådt till en

hielm eller tack åffwan vpå, för rengwäär, [när] så behöffwes, dog skulle och samme hielm och ware fatt, att man kunde hasteligen medt schruffwer eller någen annen lempe komma honom åff och till, förutan myckin hielp eller står möde. Ther om I wele handle, att så skee motte.

Wij äre och till frijdz, attj late betale then Tideman Tidemanson, effther som I haffwe oss nu ther vm tilschriffwidt, Szå att han icke tarffwer yttermere clage vm sijnn betalning. Datum.

Biskopstuna (?) den 10 Junii.

Till Matz Michelsson, om bortsändande af några murmästare från Upsala och ditsändande af arbetsfolk.

Riks-Registr. 1547, fol. 153.

Til Mattz Michelson Swar att enn hop aff Murmeste[re] och arbetis Folckett äre bliffwen siuck, och att han fem Muremeste[re] till Stocholm förskicket haffwer och att han ännu förskicker några ått Stocholm Datum Biscopztuna 10 Junij Anno 1547.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer och giffwer tilkänne Mattz, huru thet lijder medt then bygning, ther j Wpsala, och beclager att en hop aff Muuremestere och arbetis Folckit äre bliffne ther siwcke, Szå att thu Fem Murmestere deden och til Stockholm förskicket haffwer, etc. Szå hwar siwckedomen will förmickit wancke ther i blandt arbetis Folcket, syntes oss heller rådligere ware, att thu åttskiller några aff them, besynnerligen att thu förskickede några flere aff the Muremestere som ther äre till Stockholm, them wij seden flere städz til wåre bygninger her i Rijckit wele sende lathe, Effther i Vpsala äre som wij förnimme för monge Muremestere, till thet arbetis folck ther äre.

Att ther är ringe arbetis [Folck] widt murningenn.

Thet [thu] och giffwer tilkänne, att ther äre ringhe arbetis Folck wijdt Murningen, och begärer förthenskuldt, att wij gabriell Christierson, Axell Nielson, Lasse Träbo, och Iören Selenssfare wilde tilschriffwe lathe, effther några Hussemän och lösningzkarler till för:ne Bygningz behoff, som motte ther arbethe iffrå hööanden och in till Michellsmesse, hwickit wij och så haffwe bestelle latijdt. Och sende tig her medt breffwen tilhonde, hwickit (!) thu framdelis till them förskicke wilt, när tig synes bäst tijd wara. Datum.

Stockholm den 11 Junii.

Till hr Måns Johansson (Natt och Dag), om en Johan Nielsson, hvilken blifvit orättvist och våldsamt behandlad.

Riks-Registr. 1547, fol. 153 v.

Til H: Måns Iohanson om Iohann Nielsonn huru han för någen saack saackfelder bleff til 40 marcer Datum Stocholm 11 Junij Anno etc. 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij giffwe eder tilkänne her Måns Johanson, att thenne breffwisere Iohan Nielson i Gränöde haffwer waridt her hoss oss och Clageligen oss förstå latijdt, huru han för någenn sack till 40 ℔ fellter bleff, then han och så skall vtdraget haffwe, och eder Fougte benempdt Lasse Beltare them vpburidt haffwer etc. Doch haffwer han och thesligiste [giffwit] tilkänne, att heredzhöffdingen Lasse Tijdemannson ther vtöffwer will trenge honum till 20 ℔ för samme saack, och honom thesligiste bunden och fänglig fördt haffwer till eder Gårdt, ther han tiläffwentyrs icke heller myckit wäll, [i] then motte, är trackteredt worden etc. Szå måge

I ännu ytterligere lathe förhöre och ransacke, att honum någenn oskäll [icke] wederffares motte, warendis honum och så vdi samme saack icke allt för streng och när, öffwer tilbörligheett, Effther man på thenne tijdt och effther som läglighe[te]rne sig nu skicke, får icke haffwe myckit clander och wäsende medt Almogenn, som I ytterligere tenckie kunne, rådelig kan wara etc Datum.

Stockholm (den 11 eller 12 Junii).

Till fogden i Olands härad och Roslagen, Lasse Trebo, att han skaffar en Erik Ersson rätt emot sin svärfader.

Riks-Registr. 1547, fol. 154.

Förschrifft för Erick Erssonn till Lasse Träbo om en gårdt som hans Swäre honom vtan lag vndan honom sålt haffwer Datum.

Wår gunst etc. Weet Lasse Träbo, att thenne breffwisere Erick Erson haffwer waridt här hoss oss, och vnderdåneligen oss förstå latijdt, att hans Swäre Oleff Pederson j Östmo haffwer vtan lag sollt ett hemmen vndan honom, sijden hans hustru, för:ne Oleffs dotter död bleff, hwickit hemmen the sampfält bode tilförende skole lagligen köp[t] haffwe etc. Therföre må thu förskaffedt, att för:ne Erick i then motte motte icke någen oskäll wederfares etc Datum.

Stockholm den 12 Junii.

Försvarelsebref för Byriel Svensson i Boatorp i Sunnerbo.

Riks-Registr. 1547, fol. 154.

Förswarelsebref för Byriel Swenson Datum Stocholm 12 Iunii Anno 47.

Wij Gustaff etc Göre witterligit att thenne wår Vndersåthe Byriell Swenson i Boatorp i Sunnerbo haffwer

waridt här för oss och clageligen berättedt, hurulunde hans heredzboer wele vtan all skäll, och bewijs, läggie honom ett mandzslag til, effther än(!) aff theris Slechtinger benempdt Oleff Iönson i Benhem ther sammestädz etc. Szå effther wij annerlunde sacken förstått haffwe, synnerligen aff thet häredzhöffdingebreff, som för:ne Byriell haffwer, thervdinnen samme sack vdi längden och wijdere förtälies, hurulunde sammee mandzslag sig tilldraget haffwer, Szå att för:ne Byriell icke haffwer warit wollendis till samme sack, vtan en annen benempdt Gwnne i hagholt, är then Sanskyllige Banemannen, och haffwer vtgiortt boott och bättring för then döde etc.

Therföre anamme wij, aff wår synnerlige gunst och nåde, förbe:de Byrie Swenson för förbe:de sack, vdi wår Kon:ge häng (ɔ: hägn), wärn, frijdt, och förswar, medt han[s] hustrue barn godz ägådeler, medt all annen dell hwadt han äger, wetterlig eller owetterlig, för för:ne dödes slecktinger och Målsäganderne, dog altijdt till rätte thom att sware, hwar the någen bewisslig schade eller åwerken honum lagligen vppå bewijse kunne etc. Hwickit wij giffwe wåre Fougter Beffalningzmän och alle anndre som för wåre skuldt wele och skole göre och lathe tilkänne, att the sig fulkompligen her effther rätte. Datum.

Stockholm den 12 Junii.

Till hertig Erik, om vård af hans sjuka syster Anna.

Riks-Registr. 1547, fol. 154 v.

Til Hertig Erick att han nw later haffwe godt acht på sin yngsta syster, men hon så siuck är Datum Stocholm 12 Iunij Anno 47.

Wår synnerlige gunst Faderlige och kärlige helsen altijd tilförende etc. Wij haffwe förstått Erick, att thin

yngste Syster Anne skall ware siuck bliffwen ther på Swarttesiö, thet wij ogerne förnummidt haffwe, Så wele wij, att tu skallt fliteligen late haffwe godt ackt och tilsynn på henne, Beffalendis Deonijsio, att han och så ther tager före ingen försumelse, vdi hwadt motte honom ståår tilgörendis, och tienlighet ware kunne, Så att ther någen fare på färde wåre, medt then faarsoot som älliest nu myckit wancker, atti då giffwe eder däden till oss, wetendis tig her vdinnen att skicke. Tig Gudt altid kärligen beffa-[le]ndis, sampt alle thine Söskonn etc Datum.

(Stockholm den 12 Junii.)

Till fogden vid Salberget, Matz Tordsson, om arbetet vid Sala grufva, tillsättande af en häradshöfding, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 155.

Till Matz Tordson om the 12 arbeetis drennger, att Bottwedt late honom bekomme Datum

Wår gunst etc Wij förnimme Matz Tordtsonn, att then Swenske Bockere som vpsatt är wijdt Sala kyrckie, skallt balte om dygnet 90 halffwetynnor malm, Så att han holler alle åtte vngnerne wijdt magt. Hwickit oss behagelig är, hwadt man och yttermere kan tenckie till thet som någen Fårdeell medt fölgie kann, att man thet icke vnderlåther. Thet thu och begärer the Tolff arbetisdrenger, her iffrå Slottet Botwedt will lathe tig bekomme, dåg är här på thenne tijdt ingen rådt till arbetis Folck, effther här är och swårtt arbete förhonden, tu må och sielff winläggie tig ther vthe i häredet att skaffe tig legefolck, och hoss the andre ther näst kring liggiende wåre Fougter, eller och thu haffwer titt budt in ått Finlandt, och lather ther församble sådant Folck, ther bätter står till Fångz.

Om Register på Landboer och Skattehemmenn.

Theett Register thu sände oss på the Landbo och skattehemmenn som liggie på thenn wästre sijden om Säwåenn etc Schole wij icke tro att samme Register är rätt, Förty wij sackne ännu några gårder, och besynnerligen ett herresätte, som skall heethe Bredesetter. Må thu ännu wijdere förspörie tig vm samme gårdt och andre flere, att wij framdelis ther vm wijdere beskeedt bekomma motte.

Om Heredtzhöffdinge till Simetuna.

Vm then Häredzhöffdinge thu begärer till Simetuna och Torstuna och nämpner ther till Lasse Ericksonn j Skälby j Bredewijckz socken, eller Oleff Månsson j Hetheskäll j Sala socken. Szå synnes oss Oleff Månsson ther till lijckes[t] ware, Hwicken thu och samme heredzhöffdingedöme, på wåre wägne öffwerantwarda må, doch vnder the Condicioner och wilckor, som then Jörenn Schriffwere them tilförende hade, ther rätte tig effter.

The 2 torp Bengtzboda och torp, Szå och Brunddeboda, Synes oss föge behöffwes, att thu bekymbrer tig myckijn (!) medt samme Torp, effther thu och haffwer arbete nog, att ackte och förestå, förutann thom, wij skole och tro, att ther wij skole sielffwe late fijcke och fare them, bliffwer thet mere oss til skada och försmäelse på wår egin affwell, än något annett. Wij komme och icke i hug, oss någen beffalning om thet bruddebodha vtgiffwidt haffwe, Wij äre och wijdt then mening, att then affwell wij holle ther på Wadt, är oss mere skadelig än profijtelig. Therfföre wij lijde kunnde, att man satte samme hemmen vtt på affrad. Dog stelle wij thet ännu in till tig, och flere ther vppe, som lägligheterne ther vm bättre än wij wete etc. Datum.

Stockholm den 12 Junii.

Öppet bref till innebyggarne i Sunnerbo härad i Småland, om deras begäran att få Isak Birgersson (Hiort) till häradshöfding, och Jöran Olsson till fogde, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 156.

Opit breff till Menige man i Sunnerboo om Isaack Byrgeson the begäre till theres Heredzhöffdinge och Jören Olson till theres Fougthe. Datum Stocholm 12 Junij Anno etc. 47.

Wij Gustaff etc. Tilbiude eder wåre trogne Vndersåther, Skattebönder, Landbönder, och menige Almoge, som byggie och boo i Sunnerbo, Wår gunst och nåde tilförende Och giffwe eder her medt tilkänne, att eder Senndebudt, Biriell Swenson i Boarp i Liunga sockenn och Knutt Ionson i Skogzgårdt i Twtarydtz socken, haffwe nu waridt her hoss oss, och berettedt, att I äre begärende, att haffwe Isaack Bijrgeson till eders häredzhöffdinge, och Iörenn Olson till eders Fougte, etc. Szå tyckes oss fast sielsindt wara, atti sådant begäre och efftherstå effter edertt egit sijnne och wilie, all then stundt sådant är hwarcken Lag eller sedt her i Swerige, Vtan wår Lag och gamble Christelige seedher giffwe thet tilkänne, att efftther thet wårtt Rijcke är ett gamalt Konungericke, Och Konungerne haffwe hafft then magt och woldt her i Rijckit, till att affsättie och tilsättie Häredzhöffdinger, Lagmän, Fougter, och andre Embetzmänn, efftther som them haffwer tycktz Rijckisins nötorfftter och lägenheeter behöffwe kunde. Dherfföre tyckis oss och så gått och rådeligit wara, att man och låthe thett bliffwa wijdt then skick, som gamalt och fortt waridt haffwer, Och atth almogen icke bruckede sig högre j sådanna wold, än som them bör att göre etc. Oss är och till wetendis wårdet, att then Anders Wäss-

göte, som wij skickede titt nijdt till eder, haffwer hafft någen trätte medt her Iacob i Hwitherydt. Och ther medt är nästan bliffwijtt Ett buller eller vproor på tinget, medt för:ne her Jacob[s] Slechtinger. Och tilläffwentyrs Anders Wäsgöte för samme fruckt och fare skuldt haffwer giffwit sig ther aff häredett och hit vp till oss.

När wij sådant nu förnummit, att han sig ther hoss eder ecke rätt skicket haffwer, haffwe wij latijdt tagit honom vdi enn fast bårgen. Och haffwer han nu j lång tijdt her waridt seden thetta skeedt är. Wij haffwe och wäll förmodet, att the som honom hade att skylla, skulle och så haffwe giffwit sig hitt vp till oss och berättedt theres sacker för oss, Szå hade wij gerne welett förhielpe them till thet som rätt är, och straffedt samme Anders Wesgöte för sijnn vtilbörligheet. Szå wete wij nu icke hwadt vrsack ther till är, att the som noget haffwe till clage, hwarfföre the icke wele förfölige theris clagemåll, ther som them medt rätte bör. Vthann oss är tilkänne giffwidt, att the haffwe vpkommit ett stårtt rop och ryckte ther nidere, clagendis sig några, till äffwentyrs som them icke borde, lijckesom wij på wår Kon:ge ämbetis wägna, icke wilde tilstädie them lag eller rätt, eller straffe thet som illa görs. Szå tyckes oss, att oss i then motte myckit förkortt skeer, Biudendis och rådendis eder för then skuldt, atti medt sådana vtilbörligit rop och anskrij wille affstå, och clage eder för them, som eder rätte och tilbörlige öffwerheet och domere äre, och icke för andre, the som eder tiläffwentyrs föge godt rådt wethe kunne, vtann snarane vttydde all tijng till thet wärste.

Wij haffwe och så förstått, att nijdere i eder Landzende bruckes många oseder, hwicke som äre emott all naturlig skäll och lag, Szå att ther som man skall haffwe störste fredenn och säckerheeten, ther wijderffares man störste offwerwåldhett, som är, ther wår gamble Swärigis lag vttryckie så, att hwar man bör haffwe Tingdzfrijdt,

och hemfrijdt, Szå tyckes oss att på för:ne Partzeler bliffwer minste delenn hollenn, synnerligen nijdere j thenn landzendenn, så att hwar som något [os]käligit (!) vplop, Slagzmåll, dryckenskap, lijfft, trätte och buller skee skall, pläger thett mest hoss eder beffinnes, wedt tingit och kyrckerne, thette oss tyckes fast oskäll wara. Biudendis och förmanendis eder för thenn skuldt, her medt alffwarligen, att i medt sådanna stycker wele affstå, så frampt ther något gott afffödas skall, och i wår gunst och wilie niute och beholle wele. Vthan när eder någenn merckelig vrsack wederfarss, dhå clager eder för oss, så skall eder wederffares thet som skäll och rätt är, Förty wij haffwe dog wäll sielffwe hörtt och förnumitt, ath alle stedz hwar wij anten sielffwe munteligen eller medt wårt breff, medt eder eller andre Rickisins inbyggiere handlet haffwe, eller genom wåre gode männ och Rådt handle latidt, dhå haffwe wij ju altijdt vpbudit wåre Fougter till rette, och tilbudit oss, att wele hielpe hwar enn af wåre Vndersåter till thet som rätt är, Och Swärigis lag medt giffwer, hwar them elliest aff någre wåre Beffalningzmänn, eller andre någre oskäll wederffarin wåre, som wij och ännu til sijnnes äre, när oss sådant föreclagett och tilkänne giffwit bliffwer. Ther I eder effther rätte wete Gudt beffalendis. Datum.

Stockholm den 14 Junii.

Till fogden på Stora Kopparberget, Michel Helsing, att hjelpa Jakob Moijsesson till utfående af ett arf.

Riks-Registr. 1547, fol. 157.

Förschrifft för Iacob Moyssesson till Michel Helsing om någen geldt som honom arffligen tilkomme skall. Datum Stocholm 14 Junij Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Weett Michell att thenne breffwisere Iacob Moijsessonn haffwer vnderdoneligen tilkänne giffwit

vm någer gäldt, som honum ärffligen tilkomme skall, och hann haffwer in att kräffwie [effter?] sijnn farssmoder, etc. Hwarföre är wår wilie, att när för:ne Jacob komber hit vp, medt godb[e]skedelig wijss och wij[s]ordt, vm samme för:ne gäldt, att thu dhå äst honum j samme hans wärff behielpelig och förfordelig, förskaffendis att honum vtan längre förhalinger må skee thet rätt och skäll wåre. Ther rätte tig effther Datum.

Stockholm den 14 Junii.

Öppet bref för mäster Erik Svart, kyrkoprest i Upsala, på jord som tillhört Bondkyrkan, och på tionde af några åkrar.

Riks-Registr. 1547, fol. 157 v.

Opitt breff för M: Erick Swart vpa en stycke äng och Ååcker. Datum Stocholm 14 Iunij Anno etc. 1547.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff wår synnerlige gunst och nåde, haffwe vnnt och effterlåtijdt, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och effterlåte, thenne wår tro man och Vndersåthe M: Erick Swartt, Kyrckieprest och predicant vdi wår stadt Vpsala, thenn äng Gutsunda benämpdt, som tilförende vnder Prestegårdenn, wijdt bonde Preste Kyrckien, vdi för:ne Vpsale aff ålder legatt haffwer, etc. Och effther för:ne M: Erick haffwer för oss vnderdoneligen berättedt och tilkänne giffwit att wåre Vndersåther ther j Vpsala haffwe några wreter och åckrerstycker (!), östenn åhnn lägiendis, the ther aff theres tijende till gambla vpsala och Waxale her till dagz göre pläge, och icke till Prestegårdenn vdi Vpsale, ther the dog lijckwäll all tienest på Kyrckiennes wägna vndfonge och bekomme etc. Szå haffwe wij gunsteligen tillatijdt, att samme tijender aff för:ne wreether och

Åckrer stycke till för:ne Prestegård j Vpsala, honom till vndsättning och vppehällä, och icke annenn städz her effther göres skall. Hwickit wij giffwe wåre Fougter etc.

Stockholm den 15 Junii.

Till befallningsmannen på Åland, Torsten Henriksson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 157 v.

Til Torsten Hindrickson Swar, att han icke kann komma hitt till Stocholm. Datum Stocholm 15 Iunij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer och gör thin endskylling, Torstenn, hwarföre thu icke haffwer kunnet komme hitt till Stockholm etc. Szå må thett bliffwa ther wijdt. Doch såge wij gerne, att thu motte här näst tenckie till att giffwe tig hitt vtöffwer. Görendis oss någenn godt vnderwissning både vm ett och annedt etc.

Vm thett fremandhe mynt ther funnenn är i Ålandt.

Szåm thu och giffwer tilkänne vm thett fremande mynt som ther på Ålandt funnenn är etc. Szå är samme mynt j sig wäll gott, hwar man ther mere thervtaff vpfinne och bekomme motte.

Hwadt för Huss han skall lathe byggie på Gregerssby.

Thett thu och lather förstå hwadt huss thu lather byggie ther på Gregerssby etc Szå såge wij och gerne att thu så förskaffer, att wij motte haffwe någett profijtt och fördell vtaff then Affwell ther holles, bode medt Spannemåle, Smör, Ost, och annet sligt, älliest bliffwe wij föge belattne medt hwadt som ther byggies. Oss

behager och wäll, att thu haffwer bekommit ther så skönn Jd och annenn fijsk.

Om thett(!) Jordt som Oleff Trotteson skenckt haffwer.

Thett Jordt thu schriffwer vm, som Oleff Trottesonn oss skenckt haffwer, tage wij tiltacka, och må thu så lagat, att wij och så någenn fördeel aff samme Jordt haffwe motte, och komma in vdi Jordeboock.

Han begärer Fougtheränten.

Dhett thu och begärer Fougteräntenn, som Oleff Trottesonn hade tilförende til vnderholdt etc. Szå kunne wij icke wethe huru wårtt Cammerrådt haffwe tilförende handlett med tig vm titt Vnderholdt, dog wele wij lathe ther vm ransacke, och hwar thu icke notorfftteligen förseett är, så kan man ännu när thu hitt kommendis warder wijdere handle vm sacken.

Vm thet seglatie till Rige och Reffle som almogen pläge göre.

Vm thett Seglatzeett, till Rige och räffle, som almogenn ther vpå Landet pläge effther Kornn och hampe. Och thu begärer att thom motte löst giffwit bliffwa, kunne wij på thenne tijdt inthet sware till, vtann att wij icke på thenne tijdt kunne giffwe någett Seglatz löst, för många vrsacker skuldt. Männ thet the wele söckie medt theris warer, hwadt the haffwe, och före hitt till Stockholm, dhå försee wij oss the wardhe sådannt her och bekommendis för lijcke skäll. Männ ther så icke skeer, dhå wele wij annerlunde ware förtenckte j sackenn. Ther rätte tig effther. Datum.

Stockholm den 16 Junii.

Till fogden Arvid Joensson, om varor och underrättelser från Tyskland, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 158 v.

Til Arffwidt Joenson Swar om tidender och warer som the hem medt sig förde. Datum Stocholm 16 Iunij Anno 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Arffwidt Joenson, om the tijdender, och the warer, som thenn Söderköpingz borgere hade hem medt sig, ifrå Tysslandt etc. Szå må thu thett så förskaffe, att hwadt tijdender ther helst wancke kunne, att the icke lijckwäll vprope, eller göre ther någenn synnerlig predicann vtaff för hwar man, vtann behollit inne med sig etc.

Om the warer som Jochim Bulgrin till Steckeborg skickede.

Theett thu begärer wete wår wilie, om the warer som Jochim Bulgrin haffwer förskickett titt till Stegeborg, Szå må thu alleneste lathe anname samme warer till förwaring och hussrum, ther the offörderffwede liggie kunne, wethendis tig ther effther rätte. Datum.

Stockholm den 16 Junii.

Till erkebiskopen Laurentius Petri och Abraham Eriksson (Leijonhufvud), om de senaste underrättelserna från Tyskland, och hvad med anledning deraf bör göras.

Riks-Registr. 1547, fol. 159.

Til H: Larss och Abraham Ericksonn, om the Nya tidenndher som ifrå Tysslandt komin är Datum Stocholm 16 Iunij Anno 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij wele icke dölie för edher käre her Larss, och Abram, Att wij haffwe bekomit

många sielsinde och farlige tijdender iffrå Tysslandt, hwicke alle att schriffwe endels förlongt falle will, Doch effther wij wäll tenckie kunne, att the gode männ aff wårtt Rådt, som nu Nyligenn her hoss [oss] waridt haffwe, beswärligit falle will, vdi egne persone, att giffwe sig hitt till oss, Dherfföre wele wij nu här medt lathe eder några lägligheeter förstå, som oss, eder, och thette menige Rijcke storligenn anliggiende äre, hwicke j på edere sijde, sammfelleligenn öffwerwäge, och berådslå wele, hwadt som eder kann synes, oss i the samme sacker will ware till görendis eller lathandis, Och till thet förste, Szå haffwe wij nu j thesse dager bekommit schriffwelse ifrå wår tienere Jochim Burwitz, thervdinnenn hann iblandt annedt latedt förstå, att effther Kongenn i Danmarck och the Danske haffwe förnummit, att Keyserenn någenn victorie förhondenn stodt, haffwe the icke försumedt tijden, vthan genstann theres stottlige legationn afferdigett in till Keyserenn, Ther wij Swenske och föge till thet bäste haffwe betenckte bliffwidt, som wij höre och förnimme. Och haffwer samme danske Legation bekommit ther, effther theres egenn wilie, behagelig swar, Och nu i midler tidt haffwe the Palzgraffweske och Lotteringeske hafft och myckin handling medt the Danske. Szå att sacken later sig wäll så ansee, att hwar the Danske kunde förlijcke sig medt Keyserenn och the Paltzgreffwiske, och slå oss j schantzenn, ee huru thett oss sedenn bekomme wilde, dhå wåre the aldelis ther medt till frijdtz etc. Szå sittie wij nu aldelis stelle(!) till sackenn, och göre hwarcken ett eller annedt ther till. Szå haffwe wij medt the gode männ, aff wårtt Rådt som wijdt hondenne äre, så betenckt sackenn, att icke onyttig[t] wåre, och så effther the förre Rådzslag och förhandtlinger, än nu att beskicke Keyserenn medt enn Legationn, på thett wij så wäll på wåre sijde wåre vrsächter j liusedt komme lathe, och förhandle wåre sacker till ände, som andre göre, dog kunne wij ther vpå inthet fullt beslut göre för

änn wij wethe eders och flere gode mändz aff wårtt Rådt, sijnne mening och beslutt i sackenn hwadt them och så synnes, att man till sacken göre kann, Dherfföre är wår wilie och begärenn, ati wele eder emellem thesse sacker fliteligen öffwerwäge och berådtzslå, och oss medt thet allerfförste ett sådant skrifftelig swar, och beskedelig (!) ther vpå tilskicke, som i tenckie kunne oss, eder sielff och menige Rijcket kan vdi längdenn nyttige och bestendige bliffwa. Hwar I och något bätter rådt befijnne kunde, dhå giffwer oss thett samme och så schriffteligen till att förstå, och atti ackte sacken på thet hemeligiste hoss eder beholle wele, som I tenckie kunne magt opå ligger, eder her medt Gudt beffalendis. Datum.

Stockholm den 16 Junii.

Till Knut Ribbing, att han skall blifva fogde i Möre, efter den aflidne Anders Joensson, och om Jöran Jönssons mördare.

Riks-Registr. 1547, fol. 159 v.

Til Knut Ribbing att hann anamer then beffalningen som Anders Joennson tilfförende hade i Befalning. Datum 16 Junij Anno 47.

Wår gunst etc. Effther wij förstått haffwe Knutt Ribbing, att Anders Joensonn, som war wår Fougte wdi Möre, är nu död bliffwin, Är förthenskuldt wår alffwarlige wilie, att thu samme beffalning igenn, vdi hans städt anamme skallt, winlägiendis tig till thet fliteligiste på wårtt gangn och bäste, som wij tig vm betro, Förskaffendis thett och så, att wij ther nijdere motte haffwe en godt lydig och wällwilig Almoge, Och på thet thu thess ytterligere wete kunde, huru thu tig vdi samme Beffalning, förnempligen skicke och holle schalt, haffwe wij latidt förffathe några articler som wij tig her medt tilhonde

skicke, samt medt wårt breff, ther medt wij tig beffalningenn vdi för:ne Möre beffalet haffwe, ther thu tig sedhenn skalt effther rätte, etc.

Om Mass Karlson som Iörenn Iönson tog af dage.

Oss är och så thesligiste tilkänne giffwit, att thenn Förrädere Masse Karlsonn, som tog Jörenn Jönsonn aff dage, medt en annen benempd Karll Biur, skall wara åther kommin vdi Bleecking, och wistes ther på Bleckingz skooger, och anner städtz etc. Hwarfföre wele wij att thu tig fliteligenn winläggie skalt, om samme förrädere, att thu them bekomme kunde, Bruckendis ther till några gode duglige karlar, som wäll wete stijger och wäger ther hedenn, som är thenn Karll Humpe, och andre sådanne flere, som man tro kunde, Och vpå thett mann sådanne bruckelige karler motte haffwe thess wällwileligere när behoff giordis och vmträngde, wele wij att thu lather för:ne Karll, och andre slicke flere, giffwe skattfrije, på the hemmen the sittie, Winläggiendis tig sammelunde, om thet meste dugeligiste folck thu öffwerkomme kant vdi tienesten, som tig mögeligit ware kunde. Wetendis tig her effther rätte Datum.

Stockholm den 17 Junii.

Till Jöran Olsson, att han skall vara befallningsman uti Sunnerbo härad i Småland, efter Anders Vestgöte.[1])

Riks-Registr. 1547, fol. 160 v.

Til Jören Olson att han haffwer Sunnerboo vdi sijnn Beffalning, som Anders Wäszgöte tilförende hade. Datum Stocholm 17 Iunij Anno 47.

Wår gunst etc. Som wij tig tilförendhe haffwe skrifftteligen tilbiudhe latijdt Jörenn Olsonn, att thu skulle

[1]) Uti räkenskaperna i kongl. Kammar-Archivet förekommer han efter Anders Marbo — ej Anders Vestgöte — såsom fogde för Sunnerbo, Östbo och Vestbo härader. Anders Marbo nämnes dock blott för Sunnerbo.

på wåre wägna haffwe acht och tilsynn ther vdi Sunnerbo, ther thenn Anders Wässgöte tilförende war, etc. Szå är än nu wår alffwarlige wilie och Beffalning, att thu samme Sunnerbo häredhe till tig taghe, och vdi thin beffalning haffwe skalt, Achtendis vdi alle motte på wårtt gangn och bästhe, som wij tig vmbetro, och thu tenckie kant aff nödenne är och behöffwes vill. Wij förskicke tig och så här medt tilhonde wårtt breff, thet thu ther vdi för:ne Sunnerbo kant thenn menige mann lathe förelässe, att the tig på wåre wägna hörige och lydige ware skole. Szåm wij och thesligiste wele, att thu tig förstärckie skalt, medt thet mäste dugeligiste Folck, thu ther bekomme kant, vdi wår eedt och tieneste, effther then lägenheet wij förnimme nu på färde är, etc. Datum.

Stockholm den 19 Junii.

Öppet bref för Niels Olsson, att vara grufvefogde vid Kopparbergs grufva.

Riks-Registr. 1547, fol. 160 v.

Öpit breff för Niels Ollsonn, att han gruffwefougthe widt Kopperbergz gruffwen wara skall. Datum 19 Iunij Anno etc. 1547.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, att wij thenne wår tro tienere Niels Ollsonn tilskicket och tilbetrott haffwe, att hann wår gruffwefougte wijdt Kopparbergz gruffwen wara skall, och skall han förplichtig wara, att achte och förfordre ther wårtt gagn och bäste, thet ytterste och bäste han kann. Hwarföre biude wij eder wåre och Cronones Bergzmänn, som byggie och boo på Kopperbärgit, att I äre för:ne Niels Olsonn hörige och lydige, vdi all then deel han eder på wåre wägna, till wårtt och Cronones gagn och bäste tilbiudendis warder. Wij haffwe honum och så strengeligen budit och beffalett, att han skall holle

eder Dannemänn alle wijd thet som lag och rätt är, som han thet will answare bode för gudt och oss, etc. Hwickit wij giffwe wåre Fougter Beffalningzmänn och alle andre tilkänne etc. Datum.

Stockholm den 19 Junii.

Till den nyutnämnde fogden i Sunnerbo, Jöran Olsson, föreskrifter.

Riks-Registr. 1547, fol. 161.

Til Jören Olson swar, om han skall föryttre någett Smör för 7 Daler tynnan. Datum Stocholm 19 Junij Anno 47.

Wår gunst etc. Som thu begärer weete wår wilie, Jörenn Olsonn om thu skalt föryttre något Smör för the 7 daler tynnen, som the Jeneköpungz [borgere] tich biude, etc. Synes oss att thet är allt för litedt, kunne och fast dyrare komma tynnan här vppe, Och är oss icke så myckit vm rede peninger, daler eller annet mynt. Männ wij så[ge] häller, (: effther wij haffwe enn hell hop nackot Folck ther nedere :) att thu fliteligen winlagde tig, att skaffe oss en hop närst, alst och annet sligt grofft kläde, för någett skäligit wärde, och förbytte ther vdi en hop aff wårtt Smör, så att thet nyssantagne Folck motte få något på Kroppenn. Doch att thu och seer tig wäll före, att thu icke bliffwer medt samme köpenskap förssnället. Dhett thu beclager att tig fattes peninger, att löne thet nyssantagne Folck medt etc. Szå haffwer thu vtan twill wäll hörtt, att wij haffwe afferdige[t] Germundt schriffwere medt en Summa peeninger, till alle the nyssantagne Folcks behoff i Smålandt. Må thu wäll haffwe titt budt till honum, effther peninger, och sände honum wist och beskedelig[t] Register på folckit, och hwadt thom tilsagt är. Så bekommer tu hwadt tig fattes.

Om the Kyrcke och preste Landboers landgille skall thu offörsumeligen [skaffe] beskedt vm, wij achte och innen kortt tijdt lathe vtgå wårtt öpne breff vm samme handell till menige Smålandt, ther aff warder thu wårt sijnne och mening wäl förnimmendis Datum.

Stockholm den 19 Junii.

Till hertig Erik, om anskaffande af åtskilliga läkemedel.

Riks-Registr. 1547, fol. 161 v.

Til Hertig Erick att han lather Deonysium bränne Iordtbärwatn, Kornblömewatn och Enebärewatn. Datum Stocholm 19 Junij Anno etc 47.

Wår synnerlige gunst, och Faderlige kärlige helsen altijdt tilförende medt Gudt, etc. Effther tijden nu förhonden är, käre Son, att man någre örter och Krydder skulle bränne lathe, the medt tijden tienlige ware kunne, Wele wij för then skuldt, att thu medt Deonisio ther vm handle skallt, att thet så motte bestelt bliffwe, Och besynnerlige är wår gunstighe och Faderlige begären, att thu later distillere något Jordbärewatn, kornblomewatn, Enebärewatn, och annedt sådant som man brucke kunde, när så behoff giordis. Förskaffendis thet och så, att slicke förbe:te watn motte wäll förwaredhe bliffwe, tätt tilbund[n]e offwan till, och Glasen stelte i Solen som thet sig bör att ware etc. Inthet synnerligit annet vthan tig här medt, sampt medt the andre tijne käre sydzskon Gudt altijdt beffalendis etc Datum.

Svartsjö den 21 Junii.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, om Rasmus Skåning.

Riks-Registr. 1547, fol. 161 v.

Til Botwedt Larson att hann berodtzslåår om thenn Rassmus Schoning som sig gerne nijdt sättie will i Stocholm Datum Swartesö 21 Junij Anno 47.

Wår gunst etc. Weet Bottwedt Larsonn, att thenne breffwijsere Rassmus Schoning haffwer waridt här hoss oss och vnderdoneligen tilkänne giffwit, att hann sig gerne nijdsättie will vdi Stockholm för enn Borgere, Begärendis förthenskuldt ödmiuckeligenn att wij honom thet gunsteligen efftherlåthe wilde etc. Szå wethe wij dog icke hwadt wij ther till sware eller göre kunne, Vthann är wår wilie att thu och andre flere här om bewäge och berådslå wele, hwadt rådeligist är, och här vdinnenn bäst tilgiörendis ware motte. Szå att mann sig lijckwäll i så motte kunne föresee [eder] medt sådanne borgere, ther mann wåre belåthenn medt, och kundhe sättie någen tro och lijtt till, när så behoff giordis, Szom thu ytterligere tenckie kannt, hwadt hervdijnnen till att görendis wåre etc Datum.

Svartsjö den 21 Junii.

Till gårdsfogden Olef Michelson, om kungsgården vid Linköping, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 162.

Til Olef Michelson Swar, vm Gårdtzens Årsswägzt och huru myckit aff samme årsswäxt afftärckett är Datum Swartesö 21 Junij Anno 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Oleff Michelsonn, och giffwer tilkänne, vm Gårdzens wäxt ther wijdt

Linchöping, och huru myckit aff samme årsswäxt afftorcket är, etc. Szå hade wij gerne wethet, huru myckit thu sått haffwer, thesligiste huru myckit thett förslå wille igenn, huru många spänn effther en ware kundhe, när thet afftorcket wåre, etc. Männ thet thu giffwer tilkänne, att thu haffwer hafft några, som torckede hwar Fiortonde spänn, wete wij föge sware till, Vthann wij heller seett hade, att wåre Fougter ther vm kring motte till hielpe latijdt, att thet kunde bliffwe vttröskädt, vtan någenn synnerligen stor lege och sådanne tröskere lönn, som thu giffwer tilkänne vm. Vtann wij förnimme att thu till äffwentyrs föge achter thet tig göre borde, vtan tager tig något annedt före som föge magt vppå låge, Szom oss och är tilkänne giffwit, at ther monge dagzwärcker till gården giorde äre, och weete dog icke, hwad ther medt skaffett eller något till gangn är giort bliffwit etc.

Thet thu och lather förstå om framlidne Måns Larssonn, och thet Thesstamente hann oss giorde, Thesligiste om then Tompt hann köpte ther i Stadenn etc. kunne wij föge sware ther till vtann att samme köp bliffwe wijdt magt. Szå att förbe:de Testamente bliffwe[r] och så krafftigt och fulbordet, effther som thet giortt är Datum.

Svartsjö den 21 Junii.

Till fogden i Gestrikland, Niels Knutsson, om tvenne bönders klagan.

Riks-Registr. 1547, fol. 162 v.

Förschrifft [för] Erick Morthennson och Måns Erickson till Niels Knutson, om några äger. Datum Swartesö 21 Junij Anno 47.

Wår gunst etc. Wett Niels Knutzson, att thesse breffwisere Erick Mårtenson och Måns Ericksonn, haffwe waridt här hoss oss och clageligen tilkänne giffwit, att

then Jöns Anderson, som wij efftherlåtijdt haffwe, att vptage och byggie en ödes marck, på enn almeningz skog ther wijdt Gäffle, will byggie them något förnär vpå theris ägna etc. Szå effther wij icke wete kunne huru ther vm är, Är förthenskuldt wår wilie och beffalning, att thu medt några andre oskälige (!) och owildige män skallt här om ransacke och förhöre lathe etc Datum.

Svartsjö den 21 Junii.

Förläningsbref för ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, på gods i Vermland.

Efter tvenne afskrifter i kongl. Kammar-Archivet, Åkermarks copiebok n:r 1.

Wij Gustaff, med gudz nåde Swerigis Götis och Wendis Konung, Göre witterligith, att wij af wår synnerligit gunst och nåde, så och för wälwillighet och hulle tro tiänst som thenne oss Elskeligh troman och tiänere Botwedh Larsson wår beffallingzman på Stockholm oss och Wårt Rijcke Swerige her till dagz bewijst och giort haffwer, och än yttermehre här effter troligen bewijsse och göre må och skall så länge han lefwer, hafwe vndt och gifwit, och nu medt thetta wårt öpne bref vnne och giffwe honom och hans Efftherkommende barn och Ärfwingar frijheet och frälsse opå thesse effter:ne Godz och Gårder, som ähre Seymo, Wälnäs och Siurkan [1]) liggiendis i Eedh Sockn, Anhammar liggendis j Grömss häredtz Sochn, Vtredh [2]) i Nor sochn vdi Grömss häredtz tingzlagh, Item Sanda i Grafwa Sochn vdi Kijls Häredh, Så att han samme Godtz och gårder, vnder Rett Frälsse, lijcke som andre frelssesmän här i wårt Rijke, theris Godhz vnder Rätt frelsse, till wår och Cronones tiänste niute brucke och beholle må och skall, Doch med sådanne wilkor, att

[1]) Den andra afskriften har: Sewmo, Walnäs och Siwrtaim.
[2]) Den andra afskriften har: Vthrundt.

han och hans effterkommandhe barn och Arfwingar effter honom skole ware och blifwe oss, wåre vnge lijfzherrer och menige Swerigis Rijcke, hulle, Trogne och Rättrådige vndersåthe, och sig vthi alle måtte, till landh och Watn, genom Nat och dag, uthan all geen Sagu, Wälwilleligen, Troligen och Manneligen brucke och befinne låthe emot wåre och Rijckzens fijender, Eehwar som hälst behof görs, och the till krafde bliffwe. Förbiudandes förthenskull här med wåre Fougdter, Embetzmän, och alle Andre, Ee hoo the hälst äre eller ware kunne, som för Wåre skuldh wele och skole göre och låthe, att the förskrifne Botwedt Larsson eller hans effterkommande Arfwingar här emot icke hindre, mote, platze, eller vdj någen motte oförrätte, wedh wår ogunst och Wrede, och ther till yttermehra wijsso, haffwe wij låthet trycke wårt Secret här neden för thette bref, som giffwit och Skrifwit är vpå wår Gård Swartsiö 21. Iunij. Anno 1547.

Gripsholm den 24 Junii.

Till ordinarius eller superintendenten i Linköpings stift, m:r Clawes Kanuti, och hr Gunnar, om kyrkobygnaden i Linköping, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 162 v.

Til M: Clawes och Her Gunner, swar om thenn framlidne Her Måns Lawre[nt]ij afgång, och om Kyrckebygning[en] han förestoodt Datum Gripzholm 24 Junii Anno etc 1547.

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe förstått M: Clawes och her Gunner, aff eder schriffwelse, om framlijdne her Måns Larssonns affgångh, Thesligiste huru hann thenn Kyrckiebygning ther vdi Linchöping föreståndet haffwer etc. Szå höre wij thet ogerne, och effther som I begäre, att Petrus Charoli skulle tage sig thenn Beffal-

ning vppå igenn och förfordre samme arbethe medt Kyrckenes bygning. Szå kunne wij thet och lijdhe, att thet så bestellt bliffwe motte, Och på thet sådannt icke tilbacke eller för[s]umet bliffwe, haffwe wij gunsteligenn vnnt och tillatijdt ännu then Kyrckietiendenn, som vdi thette närwarendis Anno etc 47. fallenn är, vdi för:ne Linchöping[z] sticht till Kyrckienes bygning och förbättring. Dhoch så, att I wele thesligiste lathe haffwe godt acht och tilsynn, att sådant till inthet annet, Vthann till för:ne Kyrckienes Bygning komme motte, som wij thet gunsteligen tillatijdt haffwe. Szå att ther motte bliffwe giortt rede och Reckenskap före, hwadt deell man i så motte vpbärendis warder, och hwadt som ther emott igenn kann vtlagtt bliffwe etc.

Sammelunde äre wij och till frijdtz att then Kirckiesocken Kaw benempdt, må på någenn tijdt liggie vnder domkyrckien i Linchöping medt all thenn ränte och rättigheet, til thes honn igenn vpbygt bliffwer etc. Thett I och lathe förstå, om thenn her Anders som war predicant vdi Jenecoping, och hans SysterSonn, som the äre begärende vdi hans städt igen etc. Szå äre wij och ther medt tilfrijdz, att thett må så bestellt bliffwe, hwar [han] ther älliest dugelig, och ther till tienelig ware kunde. Ther I eder effther rätte wethe Datum.

Och effther förbe:de Petrus Caroli skall nu häreffter stå Kyrckebygning[en] före som sagt är, then ther haffwer Scholenn hafft vdi sijnn befalning här till etc kunne wij förthenskuldt wäll lijde, att then Petrus Follingere kommer vdi hans städt igen som nu är i Wastena. Datum.

Gripsholm den 24 Junii.

Til hr Gudmund, om hans och Harald Lakes förhandlingar med allmogen i Öster-Dalarne.

Riks-Registr. 1547, fol. 163 v.

Swar til Her Gudmundt, om thet han medht Almogen sampt Haral Lacke handlet haffwer vdi Östre Dalerne Datum Gripzholm 24 Junij Anno 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått her Gudmundt huru i sampt medt wår tro tienere Haraldt Lacke, medt wåre Vndersåther ther vppe vdi Östre Dalerne på wåre wägna handlet haffwe etc. Szå är thet oss wälbehageligit. Hwar I och eder ytterligere her effther winlägie kunne, vm något mere Folck, oss til goda när så behoff göres kunde, dhå såge wij thet ganske gärne, wele och sådant medt eder vdi all gunst och nåde betenckie etc Datum.

Gripsholm den 24 Junii.

Till fogden i Vesterås län, Lasse Olsson, om Hans Skräddares jernköp.

Riks-Registr. 1547, fol. 163 v.

Förschrifft för Hans Schreddere till Lasse Olsonn, om någen järn som han köp[t] hade på Bergzlagenn Datum Gripzholm 24 Junii A:o 47.

Wår gunst etc. Weett Lasse Ollsonn att thenne Breffwisere Hans Schreddere Borgere vdi Stockholm, haffwer waridt her hoss oss, och vnderdoneligen tilkänne giffwit, att han för någre framlijdne år sedenn, hade köp[t] något järnn ther vpå Kopperbergit, för än wå[rt] Kon:ge Mandat vtgick, att ingen Stockholm[s] Borgere motte något Järn fate ther vppe j Städerne, Szå att han nu haffwer clage-

ligen oss förstå latidt, att honum vppå samme Järnn något hinder och förfång skee skall, etc. Szå är wår wilie och Beffalning, attu wijdere later ransacke och förhöre ther vm, och hwar thet så befinnes, som han här för oss berättedt haffwer, wele wij dhå attu holler wåre Vndersåther Borgemestere och Rådt i förnempde Wästerårs före, att the icke göre för:ne Hans Schreddere vppå samme Iärn wijdere hinder platz eller förfong etc. Datum.

Gripsholm den 24 Junii.

Öppet bref för Linköpings domkyrka på årets kyrkotionde inom stiftet till kyrkans reparation.

Riks-Registr. 1547, fol. 164.

Öpit bref för Linchöping[s] Domkyrckie vpå tienden vtaff Kyrckedelen som faller öffwer all[t] Linchöping[s] Sticht Datum Gripzholm 24 Junij Anno 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff synnerlige gunst och nåde haffwe vnnt och effther låtijt som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och effther låthe, till Linchöpingz Domkirckies bygning, Kyrckedelen aff tijenden, som nu vdi thette närwarendis 47. året vtöffwer all[t] Linchöpingz Sticht faller, Som icke förlänt och älliest tilstäde är, doch så att same tijende till inthet annet vtan till för:ne domkyrckenes bygning wändes och kom[m]e kunde. Szå att framdelis i så motte kan bliffwe ther före rede och Reckenskap giortt, etc. Hwickit wij giffwe wåre Fougter [och] Beffalningzmän Thesligiste Prowesterne och Kyrckewärderne vdi för:ne Linchöpingz sticht tilkänne, att the wete sig her effther rätte etc. Datum.

Gripsholm den 25 Junii.

Till riksrådet hr Gustaf Olsson (Stenbock), om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 164.

Til h: Gostaff Swar, om thett Smör, som han till Lybbecke förskickett haffwer. Samelunde och then Dreng han hitt förskicke will Datum Gripzholm 25 Junii Anno etc 1547.

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe förstått kære her Gustaff, vtaff edher schriffwelse, om thet Smör som I till Lybbecke förskicket haffwe, medt några Lödze Borgere, Szamelunde om thenn Johann Longermandz dreng, som I hitt vp förskicke wele, medt Haraldt Larsson. Och om then betalning för theet Smör, som Lasse schriffwere leffwererede honum, och han nu till fyllest betale will etc. Szå såge wij gerne, att wij vdi samme betalning motte bekomme något grofft clädhe, för ett lijdeligit och skäligt wärde, till att löne och clede thett nyss antagne Folck medt, när så behoff giordis etc.

Om the 500 Daler som Tideman Tijdemansson haffwe skall.

Män thet i äre begärendis wethe wår wilie, om the 500 Dalar som Tijdeman Tijdemandzsonn haffwe skall, hwar i them bekomme skulle etc. Szå effther ther ännu vdi Lybecke 20 lester Smör osolt liggiendis är, aff the 40 lester I hitt (ɔ: thit) förskickett haffwe, kunne wij wäll lijde, att för:ne Tijdemandt ther vtaff sijnn betalning bekomme motte.

Theett i och wijdere giffwe tilkänne, om Lödze Borgere, att the welle faste bliffwe wijdt then Troskap och hulskap, som the oss loffwadt och tilsagt haffwe, Thes-

ligiste att the alrede skulle haffwe flythe[t] theres huss, och annedt, tijtt nijdtt till Slottedt etc. Szå wåre gott att the medt gerningerne och i wärckit något bewijse wilde, och lathe vppå skina, thett the offthe nock medt mundenn tilsagt och sig förplichtett haffwe, Och hwar the älliest sig wilde holle och skicke tilbörligen emott oss, som thet [med] rätte bör att ware, kunde wij så wäll lijdhe, att the på någenn tijdt bliffwe förskonede medt något aff thet folck, som the her till holle pläge, effther som I tenckie kunne skäll ware motte, och i hervdinnen medt them förhandlendis wardhe etc.

Om then Peder Juthe, som till Kongehelle rymd är vdi Norighe.

Wij haffwe och förstått, om thenn Peder Juthe, som till Kongehälle rymbd är vdi Norige etc. Szå måge i thesligiste haffwe godt acht och tilsynn om ther icke flere ware kundhe, aff samme partijedt, som föge dugelige äre. Behollendis och så then dell till städe, som för:ne Peder Juthe ther effther sig lefft haffwer, till wijdere betenckiendhe.

Om thet Iärn som Erick Bengtson haffwer i Lödtze.

Thett i och lathe förstå, om thet Järnn som then Erick Bengtsonn haffwer ther j Lödze, och oss tilkommer, om hann samme Järnn föryttre och sälie skall, fatedt för 2 daler, etc. Szå äre wij till frijdz, att thet må så bestellt bliffwe. Doch hwar I kunne för samme Järn bekomme något grofft Klädhe, som sagt är, dhå se wij thet gerne, och wåre oss behagligere ther före att vpbäre änn daler etc. Oss är och tilkänne giffwit, om then her Burckardt om han förlöffwes skall, att drage aff landett igen, etc. Szå är oss föge kunnigt om hans lägenheeter, eller hwart hedenn hand sig begiffwe will. Vtan hwadt eder i thenn

motte synnes bäst och rådeligest wara, warde wij wäll ther vm och allt annedt bestellendis. Eder Gudt befalendis. Datum.

Vesterås den 26 Junii.

Förläningsbref på behaglig tid för riksrådet och riddaren Birger Nielsson Grip till Vinäs, på alla kyrko- och prestelandbohemman inom Tjust i Småland.

Afskrift bland Smålands fogderäkningar för 1549, n:r 4 i kongl. Kammar-Archivet.

Wij gustaff medth gudz Nåde Swerigis götis och wendis etc Konungh Göre wittherligit att wij aff wår Synnerlige gunst och Nåde, Szå och för welwillig och hulle tro och Tienest, Szom thenne oss elskelige wor tro Mann och Rodh Her Birge Nielsson till Wines, oss och wårth Rike Suerie, her till dax troligen giorth och beuist haffuer, Szom hann och enn nw ithermera her efther göra och beuisa må och skall, Haffue wnth och förlänth Szom wij och nw medth thetta wår[t] öffna breff wnne och förläne honom osz till Enn behageligh tiidh alle kirke och preste Landboor i Tiust med all thenn Renta och Rettighet, szom the årligenn wtgöre pläge och plictigh äre etc. Hwarfföre Biude wij Dannemän alle för:ne kirke och preste Landboor wdi tiust attj ingenn annenn suare till idhers årligenn (!) wtskyller wtan för:de Her Birge Nielsonn Hann skall ther emoth förplichtigh wara, att förskaffa edher Dannemenn alle thet Lagh och Reth och Rettuise äre, Szom hann thet bode för gudh och osz troggeligen ansuare will Datum aff wort Slott Westeråårs thenn 26 Junij Anno 47 Wndher worth Secret.

Gripsholm den 26 Junii.

Till ståthållaren Germund Svensson (Somme) i Kalmar, om Jeppe Tordssons resa till Tyskland, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 165.

Til Germundt Swensonn, att Jäppe Tordtson må åther draga till Calmar, och framdelis ått Tysklandt. Datum Gripzholm 26 Junii Anno etc 47.

Wår gunst etc. Effther wij gunsteligen tillatijdt haffwe Germundt Swensonn, att Jäppe Tordtsonn må nu drage åther till Calmarna igenn, och framdelis ått Tysklandt, som hans lägenheeter sich begeffwa kunne, ehwart honom synnes medt så många häster och Karlar, hann helst haffwe kunde, etc. Wele wij och biude att thu ther till förtenckt ware skalt, Szå att thet icke nu, som tilförende ske motte, att någre skole förföre sig in vppå honum, ther hann ytterligere till platz medt komme kunde, Och besynnerligen medt thenn Steenn Bengtson, och flere, som han sig icke medt förlijcke kann, så att the heller lathe honum bliffwe oförwaredt, och hans Vmbgängelsze, Thu willt och winlägie tig, att skilie honom wäll iffrå tig medt wilie och wenskap, för bewäglige vrsacker skuldt, så att han sig icke medt skäll motte haffwe till att beswäre eller beclage vdi någenn motte, etc.

Om Jäppes tienere som vtan hans ominne (ɔ: minne) honom iffrå

Giffwer och för:ne Jäppe Tordtson tilkänne, att enn hans tienere ther vdi Calmarna, skall wara medt ominde kommen iffrå honom, och är nu ibland Schytterne ther etc. Ther före må thu thett så förskaffwe, att han samme hans tienere till sig igenn bekomme motte etc.

Om thenn Hest som Niels Byrgeson honom ifrå hafwer.

Thesligiste haffwe wij och förstått, att Niels Bijrgeson på Cronoberg skall haffwe enn häst iffrå honom, som honom tilkomme skall, Thu förthenskuldt lage så medt för:ne Niels att han samme häst igen bekomme motte, eller och i then motte ther före till frijdz stelt bliffwe. Ther om thu tig med förbe:de Niels fliteligen winlägie skalt. Som wij och tilförende haffwe latijdt schriffwe tig till, om then Bastetott ther faller, att thu honom till Norrebottn förskicke skulle. Förbindendis (ɔ: Förwendendis) honom ther vdi Fisk, och annedt sådant etc. Datum.

Gripsholm den 27 Junii.

Försvarelsebref för Jeppe Tordsson till Ljungby.

Riks-Registr. 1547, fol. 168.

Beskermelsze för Jäppe Tordtsonn Datum Gripzholm 27 Junij Anno 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff wår synnerlige gunst och nåde, haffwe tagit och annamedt, som wij och nu medt thetta wårtt öpne förswarelsebreff tage och aname thenne oss Elskelig ärlig wälbördig Mann Jäppe Tordson till Liungby vdi wår[t] Kon:ge hängh[n], wärnn, frijdt, och förswar, besynnerligen att hängne, frijde och försware honom och allt thet honum tilhörer, för allt öffwerwoldt och orette, som honom her j wårtt Rijcke Swärige, anthen vtaff ene eller annenn wederfaris eller skee kann etc. Szå att för:ne Jäppe Tordsonn ther emott skall skicke och holle sich, hwar han helst framdragandis warder her j wårt Ricke frijdeligenn och tilbörligen etc. Hwickit wij giffwe wåre Fougter och Beffalningzmän Thesligiste alle andre etc. Datum.

Gripsholm den 27 Junii.

Pass för Jacob Bårdskärare.

Riks-Registr. 1547, fol. 168.

Passbordt för Iacop Bårdskerere. Datum Gripzholm 27 Junii Anno 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att thenne Breffwisere Jacop Bårdskärere, är stadder j sijnn rätte rese, hedenn iffrå wårtt Slott Gripzholm, och till wästerårs, och medt thet förste hitt till backa igen etc. Hwarföre biude wij wåre Fougter Beffalningzmän, och alle andre, ther för:ne Jacop [hender?] till att komme, både i framfärdt och åtherfärdt, att the fordra och främie honom till thet bäste, både till landt och wattn Datum.

Gripsholm den 27 Junii.

Öppet bref på tullfrihet, på behaglig tid, för Jören Osterman, på varor, som han förer in i eller ut ur riket.

Riks-Registr. 1547, fol. 166 v.

Opit breff för Jören Osterman til en behagelig tidt, frij för all then tull, han antere föör vt eller in Datum Gripzholm 27 Junij Anno 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff synnerlige gunst och nåde, haffwe vnnt och efftherlåtijdt, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och efftherlåthe (: oss till enn behagelig tijdt :) thenne breffwijsere Jören Ostermann, att han må och skall allestädtz her j wårtt Rijcke Swärige, wara frij för all thenn Tull, som honom vtaff thet Godtz han antere hitt in j Rickit eller hädenn vt förendis warder, bör att vtgöre. Szå att hann oss Thesligiste vdi alle the motte honom mögeligit är eller ware kan, rättrådig hull och troo wara skall, etc. Hwickit wij giffwe wåre Fougter Beffalningz[män] etc besynnerligen Borgemeste[re] och Rådt, sampt tollskriff-

werne, byswännerne, och andre tilkänne, ther för:ne Jören Osterman hinder (ɔ: hender) i så motte till att komme, att the wete sig her effter rätte, Datum.

Gripsholm den 27 Junii.

Till ståthållaren Thomas Jönsson, om några stenbodar i Åbo, på hvilka m:r Jacob Orgemakare gör anspråk.

Riks-Registr. 1547, fol. 166 v.

Förschrifft för M: Jacop Orgemackare till Thomme[s] Jönson, om några Steennboder vdi Abo. Datum Gripzholm 27 Junij Anno 47.

Wår gunst etc. Weett Tommes Jönsonn, att thenne breffwijsere M: Jacop Orgemackare, haffwer warijdt her hoss [oss], och vnderdoneligen oss förstå latijdt, om några Steenboder, ther vdi Abo, som honum på hans hustrues wägna skall medt rätte tilkomme, hwicke för:ne Boder, samme hans hustrues föräldrer, vnder S: Anne prebende skulle giffwit haffwe etc. Szå effther wij icke wete kunne, huru ther vm är, Wele wij och biude, att thu ther om granneligen skalt förhöre och ransacke lathe, giffwendis oss herom medt thet förste vdi alle motte tilkänne, medt the lägenheeter och vmständer, som ther till tienlige äre. Datum.

Gripsholm den 28 Junii.

Till fogden Engelbrecht (Olsson), om förhållandena uppå Stora Kopparberget, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 167.

Til Engelbricht swar om lägenheether ther vpa Kopperbergit, och om Dagzwercker. Datum Gripzholm 28 Junij Anno 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått om the lägenheeter Engelbricht ther vppå wijdt Kopperbergit, som thu

skriffwer om, etc. Är oss sådant obehagelig, haffwe och så för then skuldt latijdt schriffwe Michell Helsing till, om the Dagzwärcker thu är begärendis på menige Bergzmennernes wägna, om the och samme Dagwercker på thenne tijdt, för theres andt skuldt, som nu tilstunder, will (ɔ: wäl) göre kunde etc.

Om Hans Nielson som så otilbörligen sig skicket haffwer.

Männ thet thu giffwer tilkänne, om then Hans Nielsonn, som sig så otilbörligen ther vppe hollit och skicket haffwer, etc. Szå förundrar oss icke litedt, att thu sådant tilstädie skalt, så att han ther före [icke] motte tilbörligen straffet bliffwe, oss j thenn motte oåttsportt, Ther till thu ännu må förtenckt wara etc. Datum.

Gripsholm den 28 Junii.

Til Hans Kock i Lübeck, om leverans af smör till Jören Osterman.

Riks-Registr. 1547, fol. 167 v.

Til Hans Kock om thet Smör ther hoss honom är, och att Jören Osterman skal bekomme thervtaff 4 Lester. Datum Gripzholm 28 Iunij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Hans Kock, atti skulle haffwe ther i Lybecke liggiendis, vdi eder förwaring några Lester Smör, som oss Elskelig wår tro Man och Rådt Her Gustaff Olsonn till Torpa, wår Stadthollere vdi Wästergottlandt, och Höffzmann på Elffzborg, titt skall haffwe skicke latijdt, som oss och tilkomme skall, etc. Hwarföre är wår nådige wilie och begären, atj wele late thenne Breffwisere, Jörenn Ostermann, bekomme Fyre läster aff samme Smör, Latendis eder ther före tilbörligen Qwittere, som thet sig bör att ware, etc. Datum.

Gripsholm den 28 Junii.

Till fogden i Kopparbergslagen, Michel Helsing, om dagsverken till Kopparbergs grufva.

Riks-Registr. 1547, fol. 167 v.

Til Michel Helsing att han handler medt Almogen, att Böndherne motte göre några Dagzwärcker till Cronobergz bruckning Datum Gripzholm 28 Junij Anno 47.

Wår gunst etc. Weett Michell Helsing, att wår Befalningzman wijdt Kopperbergz Gruffwenn Angelbrigt Olsonn, haffwer schriffteligen begärett aff (!) bönderne ther vppå Kopperbergit motte göre några Dagzwärcker till wår och Cronones Bergzbruckning etc. Therföre är wår wilie, att thu handler medt them, att the wijllde sig j så motte wälwelige brucke och befinne lathe, hwar thet vtan theris skade skee motte etc Datum.

Gripsholm den 29 Junii.

Till fogden i Trögds, Åsunda och Lagunda härader, Jören Hansson, kallelse att skyndsamt infinna sig hos konungen.

Riks-Registr. 1547, fol. 168.

Til Jören Hanson att hann skynnder sig till Kon:ge Ma:tt sampt medt thenn Daniell Anderson Datum Gripzholm 29 Junij Anno 47.

Wår gunst etc. Effther wij haffwe någett att handle och tale medt tig Jörenn Hansonn, och besynnerligen vm en hustrues saack, ther vdi thin beffalning, som thu sackfälle willt, för ett får, som hon skall såålt haffwe, thet honn doch seger sig köp[t] haffwe vtaff ene hennes Grannhustrue etc. Är för thenskullt wår alffwarlige wilie och

beffalning, att thu sampt medt thenn Daniell Andersonn giffwer tig medt thet allerförste offörsumeligen hitt till oss, Så att thu till thet sijdzste är här till städe innenn morgen affthonn etc. Datum.

Gripsholm den 29 Junii.

Till fogden på Ekholmen, Matz Ingemarsson, om hans syner på landbohemmanen.

Riks-Registr. 1547, fol. 168.

Til Matz Ingemarson swar, huru han medt några flere ransackett och beseet Landbönders bygning. Datum Gripzholm 29 Iunij Anno 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Mattz Ingemarson, huru thu medt några andre flere, haffwer ransacket och beseett the Landbönders bygning, som bott haffwe ther j ampnä(!). Thesligiste huru myckit the såått haffwer etc. Szå motte mann icke alleneste tillsee, hwadt the för hussbygning hafft haffwe, vthann och förfare, huru the åckeren häffdhet och tillpyntet haffwe. Szå att thet må och så wäll bliffwe räcknett för hussröthe, när the haffwe latijdt skogwäxe ängerne och ilde dijgett och faret medt åckerenn. Ther thu tich thesligiste effther rätte skallt. Datum.

Gripsholm den 30 Junii.

Till fru Anna (Trolle) på Aspenäs, om Andestada gård.

Riks-Registr. 1547, fol. 168 v.

Til frw Anna om enn gård benämpdt Andestadhe, som Ko:ge Ma:t tilkommer Datum Gripzholm 30 Iunij Anno 47.

Wår synnerlig g:[unst] etc. Wij haffwe förstått, käre Frw Anna på Aspenäs, ati nu enn lång tijdt haffwe hafft

en wår Gårdt vnder eders haffwandis wärie, benempdt Andestada, som wår salige Fader skall för någen tijdt pantsat haffwe, etc. Haffwe wij oss wäll förseedt till eder, att I oss samme gårdt, medt the breff ther vppå lyde kunne, skulle haffwe öffwerantwardet, och till honde skicket hade, och wele för then skuldt än nu, atti medt thet förste sende oss samme breff tilhonde, Hwickit wij och så medt eder än här effther vdi all gunst betenckie wele etc Datum.

Gripsholm den 30 Junii.

Till ståthållaren på Kronoberg, Niels Birgesson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 168 v.

Til Niels Birgeson Swar, om thet Fläsk, som Germundt Swenson anamet haffwer. Datum Gripzholm 30 Iunij Anno 47.

Wår gunst etc. Wij haftwe förstått Niels Bijrgeson om thet Fläsk thu schriffwer, som Germundt Swensonn anamedt haffwer, Thesligiste om the andre Lägenheeter thu giffwer tilkänne vm etc. Szå är thet oss icke obehagelig. Thett thu och begärer wete wår wilie, om the saackörs oxer thu haffwer ther nijdere, hwart thu them skallt komme lathe, så kunne wij wäll lijdhe, att the må bliffwe vpdriffne till Stockholm etc.

Sammelunde vm thet landgilles Smör, som thu schriffwer vm, må thu och lathe komme til Calmar, som thet och [i] fiordt skedde. Haffwer och Jäppe Tordsonn oss förstå latijdt, att thu skallt haffwe en häst iffrå honom, som honom tilkomme skall, etc. Är för then skuldt wår wilie attu later för:ne Jäppe bekomme samme häst igen etc. Datum.

Gripsholm den 30 Junii.

Till fogden på Salberget, Severin Jute, om malmbrytningen i grufvan.

Riks-Registr. 1547, fol. 169.

Til Söffwerin Iuthe att tet olicke tilgår medt bryttningen ther vppe wijdt salegruffwe. Datum Gripzholm vltima Iunij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Wij haffwe endelijs förstått Söffwerin att thett olicke till går medt Bryttningen ther vppe j gruffwene wijdt Salebergit. Szå att Bergzmännerne bekomme fast bättre malm aff wäg[g]erne, än wij på wåre sijde få kunne aff bottnen, etc. Ther före må thu annerledis förtenckt ware, Och om thett någett förslå kundhe, att streckett sig förbättrede j wäggenn, dhå motte mann wäll förskone att lathe bryte på bottnn, Ther thu weett tig effter rätte etc. Datum.

Gripzholm den 1 Julii.

Till Peder Brahe och Botvid Larsson, om lössläppande af en Sven Månsson, emot af några adelsmän erbjuden borgen.

Riks-Registr. 1547, fol. 169 v.

Til Peder Bragde och Bottwedt, att Swenn Månsonn komme vdi borgenn händer, Som någre aff Adelenn på en Månedz tidt haffwe sagt god för honom. Datum Gripzholm 1:a Julij Anno etc 1547.

Wår synnerlige gunst tilförendhe etc. Wij late edher förstå Peder Bragde och Bottwedt, att wij gunsteligen efftherlåtidt haffwe thenn Swenn Månssonn, som nu här enn tijdt lång sittidt haffwer, komme vdi borgen händer.

Som och alrede någre aff Adelenn, på enn Månedz tijdt tilgörende, haffwe sagt sig godt för honom, till att förlijcke sig medt oss, och förskaffe hans saack till ändelig ändhe, för the missgerninger skuldt, han emott oss bruckett och giortt haffwer etc.

I måge för then skuldt late honum komme till hwadt deell hann ther haffwe kann vdi Stockholm, både vdi huss och lössöre, vndantagandis thet Stora Steenhuss wedt Swartemuncke gathenn, thet wij än nu till wijdere betenckiende beholle wele. Doch äre wij tilfrijdz, att han then dell ther vtkom[m]e må som ther inne ware kan, och honum medt rätte tilkomber etc. Datum.

Gripsholm den 1 Julii.

Till Peder Brahe och Valentin van Lüttich, om att skyddsbref är lemnadt åt Conrad Yxkull till Fickel från Lifland.

Riks-Registr. 1547, fol. 169 v.

Til Peder Bragde och Valenntin om thenn Lifflänske Herremann Conratt Vchsell vonn Fickelnn om thenn leijde hann begärer Datum Gripzholm 1:a Julij Anno etc 47.

Wår synnerlighe gunst etc. Wij giffwe eder tilkänne, Peder Bragde och Valentin, att Enn lifflänske herreman benempdt Conratt Vchsell vonn Fickelnn, haffwer hoss oss, egenom hans schriffwelsze fliteligenn wärffwe latijdt, vm en frij, feelig och Cristelig leijgde, her vdi wårtt Rijcke Swärige. Effther han seger sig någenn dell haffwe vthe ståndendes, medt the Räffwelske, Szå att the honom i någenn motte till hinder och förnär skole warit haffwe, som i och ytterligere aff thenne hans egen schriffwelse wäll förnimmendis wardhe etc. Szå haffwe wij honum sådanne leijgde icke wägrett welet, vtann gunsteligenn

effther låtijdt haffwe. Wiliendis förthenskuldt att I medt thet förste ther till förtenckte ware wele. Så att honum samme leygde, vdi så motte, skall giffwin bliffwe, att han sig ther (ɔ: her) vdi förbe:te wårtt Rijcke frijdligenn, tilbörligenn, och effther som en sådanne man aff Adell wäll anstår i midler tijdt skicke och holle skall etc. Hwar wij och honum vppå hans ödmiucke begären j hans rättffärdige sacker, medt wåre Nådige förskriffwelse, elliest kunne forderlige och behielpelige ware, wele wij oss och thervdinnen, medt gunst och nåde befinne lathe, Thett man och honum för ett schrifftelig swar, på samme för:de hans schriffwelse igenn giffwe kan. Wetendis eder här effther att rätte. Gudt beffalendis etc. Datum.

Gripsholm den 3 Julii.

Till Peder Brahe och Georg Norman, om deras förhandlingar med Lübecks och Hamburgs fullmäktige, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 170.

Til Peder Bragdhe och Normann Swar, Om thett the handlett haffwe medt the Lybeskes och the Hamborgers fulmechtige vm thett Wrack som [i] Finlandt vpfiskett bleff. Datum Gripzholm 3 Iulij Anno etc 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe förstått Peder Bragde och Normann vtaff eder schriffwelse, huru i medt the Lybeskes och Hamborgers fulmechtige handlett haffwe på wåre wägnä, om thet vrackegodz vdi Finlandt vpfisket bleff, så att i honom på alle näste på thenn Trijdie deell aff samme vrackgodz föreslagett haffwe till att bekomme, thett och så aff wår synnerlige gunst och nådhige tillatilse skee motte, effther the på rättens wägna plat inthet hadhe ther aff till att förmode etc. Så är thet oss

behageligitt. Och ändoch wij nu senest wåre till sijnnes, att wele effther låthe them halffpartenn aff förne Wrackegodz, effther som thett dhå här om talett och samtyckett bleff, Szå förnimme wij lijckwäll så lijthen wällwiligheett hoss them, både vdi ene honde motte och andre, Szå att the oss, som wij förnimme, föge till thet bäste bewogne äre. Vtann till äffwentyrs Prachticere och stämple oss allt onnt på halsenn, som the åstadz komme kunne. Som och för then vrsack skuldt the Lybeske till äffwentyrs, titt vp till then Rijgzdag som holles vdi Berlin, dragne äre, att the göre Keijserenn stor förtröstning, på wårtt skade och förderff, och ther medt i then motte förwärffwe sig ståre frijheeter och Prewilegier, till att bekomme vdi thesse Trenne Rijcker, Swärige, Dannemarck och Norige etc. Som och för:ne the Lybeske älliest bådhe skriffttheligen och munteligen haffwe sig höre och förnimme latith, huru theres mening är och hwadt förrädligitt vpsått the haffwe satt sig j sijnnett till äffwentyrs emott oss wele bedriffwe och före taghe etc. Ther före wåre gott, att man såghe sig hervdinnenn wiseligen före, Szå att gunst och wällgerningar motte icke medt spott och skade lönt blijffwe. Vtan oss synnes bäst och Rådeligist wara, hwadt lämpe man ther till finne kunde, huru thet motte än nu komme till wijdere vpskuff och fördröyning på någenn tijdt tilgörendhe medt för:ne Vrackegodz, till thess man kunde förfare, hwadt i för:ne Rigzdag vdi Berlin beslutidt och förhandlet bliffwer, och hwadt älliest the Lybeskes grundt och mening ware motte, etc Doch motte mann lijckwäll göre för:ne fulmechtige och the Lybeske thervdinnen then högste förtröstning, man kunde medt skickeligheett och lämpe åstädt bekomme, Szå att them och någett aff för:ne Wrackegodz, som är thet sijde[n]gewant, Skarnecläde, Skoor, Pantoffler, hatter, och annett sådandt, motte effther-låtijdt bliffwe, och thet annedt skulle och framdelis wäll komme till enn godt ransackenn och ände etc.

Om then Petter Persseuall von Hamborg han the 240 dalar sampt medt något Cläde bekomme skall etc.

Männ thet i giffwe tilkänne, huru I medt thenn Petter Persseuall vonn Hamborg handlet haffwe, Begärendis wår wilie wethe, om han the 240 dalar, sampt medt något Cläde som kan ware bårgett (ɔ: bärgett), och honom tillyder, bekomme skall etc. Szå äre wij ther medt wäll till frijdz att så skee må. Doch wele wij ännu haffue vdi wijdere betenckiende, medt thenn deel fridrijch Tolner tilkommer, effther som sackenn sig medt the von Lybecke framdelis skicke och förlöpe kann. Ther i eder effther rätte wele. Gud befalendis. Datum.

Gripsholm den 3 Julii.

Till Peder Brahe, om hans förhandlingar med Jeppe Tordtson, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 171.

Swar til Per Braa [om] thett han medt Jäppe Tordtsonn handlet haffwer, och iblandt annet hans mening komin är Datum Gripzholm 3 Iulij Anno 47.

Wår synnerlige gunst etc. Som thu schriffwer Peder Bragde och giffwer tilkänne, att thu änn ytterligere medt Jäppe Tordson handlett haffwer, Och iblandt annet hans mening vdi så motte förnumit, att honom synes rådeligit wara, på thet man alle lägenheeter thess bätter ther aff Dannemarck förfare kunde, att han wilde bewäge sin wärdt j Malmö ther till, benempdt Cornelius, att hann skulle giffwe sig personligenn hitt vp till oss, och oss om några anliggiende wärff och lägenheter sijnn mening förstå lathe etc. Szå kunne wij icke lijckewäll tenckie att sådant nyttigt eller rådelig ware skall, att han sig sjelff

hitt vp begeffwe, om thet älliest obemerckelig bliffwe skulle. Vthan om för:ne Cornilius eller någenn annenn, som man kunde sättie någenn tro och litt till, och wiste någett om någen (!) lägenheeter, som oss anliggiendhe wåre, wilde oss ther om älliest schrifftеligenn och grundeligenn förstå lathe, syntes oss att thet skulle rådeligere wara. Wij wilde och thesligiste honum eller någenn annen ther före i then motte, medt ett skäligt vnderholdt, så försee och igen bestelle lathe, att thet honum icke obehageligit ware skulle, Ther tu och så Jäppe Tordson vdi så motte förhöre skalt etc.

Om thet Skrin som Jäppe haffwer i Calmar hoss en Borgere, som Germund Swenson schriffwer.

Wijdere giffwe wij tig tilkänne, Att Germundt Swenson haffwer oss, för någenn tijdt sedenn, förstå latijdt, att för:ne Jäppe skulle haffwe j Calmarne nijdersatt ett Skrin hoss en Borgere ther i bynn, etc. Szå wete wij icke, om hann samme skrin will aname till sig igenn, och förett medt sig, om han dragandis warder in ått Gräntzenn emott Danmarck, som han ändelis här tilkänne gaff, att han göre wijlde, hwadt mening thet haffwe skulde, eller hwadt man ther aff för en grundt förmerckie skulle, effther hann elliest ther icke myckin platz eller frijdt haffwe skall etc. Ther före må thu medt andre flere här om granneligen öffwerwäge och berådtslå, hwadt eder hervdinnenn synnes till att görende wåre, om han sig ther hädenn som sagt är, medt samme Skrin begiffwe wilde. Som wij och Steen Ericksonn ther om någett haffwe förstå latijdt. Ther Tw weett tig effther rätte. Gudt tig her medt beffalendis. Datum.

Gripsholm den 3 Julii.

Öppet bref och fullmakt för magister Erik Falk, att vara Ordinarius i Skara stift.

Riks-Registr. 1547, fol. 172.

Öpit Breff för Mester Erick Faalck, atth hann Tilsynesmann och Ordinarius vdi Schara wara skall. Datum Gripzholm 3 Julij Anno 47.

Wij Gustaff, etc. Göre witterligitt medt thetta wårtt opne breff, att wij thenne Oss Elskelig Wyrdelig Mann M: Erick Falck haffwe tilskickett, betroedt, som wij och nu, honum tilskicke, betroo och beffale, att han wår Tijlsynnesmann och Ordinarius (: vdi alle the sacker, som then rätte och sanskyllige Gudz tieneste och dyrckann kräffwijer och fordrer, öffwer allt Schara stifft :) wara skall, Szå att han till thet flitigiste skall haffwe godt acht och tilsynn, vdi för:ne Schara stifft, att Gudz clare, och rene oförfalskede ord, motte ther Predicatt och förkunnett bliffwe, gode, Christelige, och tilbörlige Stadger, och Kyrcke Cæremonier vprättede och holdne, All mijsbruck och falsk Lärdom, bode medt wrångwiss gudz tieneste, och ochristelige eller otilbörlige vttwärtis åtthäffwär, Thesligiste ther någenn förargelsze eller annet(!) oskickeligheett affkomme eller wäxe kunde, vdi tijd förekomme och affskaffe, Som en rätt Ordinarius och Christelig predicant för Gudt, och på hans ämbetis wägna, och effther som then helige schrifft biuder, beffaler, och medt giffwer, plich[t]ig är och bör att göre, Szå att han thesligiste sig winläggie skall, att thenn (ɔ: the) gamble mijssbruck, som tilförende medt Biscoperne här till waridt haffwer, j thett att the sig stor och otilbörlig dignitett och wyrdning tilägne[t] haffwe, motte affskaffet warde, på thet myckit ont, som ther vtaff vpwäxe plägede medt twist, twedreckt,

mord och blodz vtgutilsze motte tilbacka och förtagit bliffwe. Iicke heller inmängiendis sich vdi några andre wärdzlige sacker, som hans ämbete, och thenne vppå lagde beffalning icke kräffwer och medtgiffwer.

Szammelunde skall han oss och altid wara huld, tro, rättrådig, lydig och hörig, wårtt och wälbemelte wåre vnge liffzärffherrers gagn, bäste, nytte, frome, wälfärdt och förbättring, hielpe, söckie, betrackte och förmere, All schada, förderff och nådell förekomme, warne och affwände, effther hans ytterste förmögenheet, och som en godt, trogen och rättrådig vndersåthe för Gudt, och på eedt och äres wägna, plichtig och skyllig är, och altijdt böör att göre etc. Hwarföre biude wij eder Oss elskelige wåre trog[ne] Vndersåther, Frijborne, Frälszesmän, Capittelett, menige Clärckerijdt, Köpstädzmän, Bönder, och menige almoge, som byggie och boo vdi Wästergöttlandt och förbe:de allt Schara Stifft, atti aname och känne thenne för:ne M: Erick Falck för eders rätte Ordinario, Görendis och bewisendis honum thenn ärhe, lydne och hörsamheett, vdi the sacker, som förtalde äre, och så myckit Gudz ordt, och then rätte Gudz tieneste och dyrckann belanger och kräffwer, effther som J thett skyllige och plichtige äre att göre. Hann skall ther emott igenn, holle och skicke sig, (: som han för oss loffwadt och tilsagt haffwer :) Som enn Christelig predicant och Tilsynnesman bör att göre, och effther som han thet för Gudh, oss, och hwar Christenn mann tryggeligen answare will och skall. Som wij och her med wele, att för:ne M: Erick skall och så haffwe i thenn motte flitig acht och tilsynn, att gode och dugelige personer motte till prestegäldenn tilskickede och förordinerede bliffwe, them altijdt lärendis och förmanendis, att hwar j sijnn städz (ɔ: stad) holle och skicke sig vdi theres Preste ämbete Christeligen och tilbörligen, ther medt Gudz fruchtan, och thenn plichtige lydne och hörsamheett, iblandt thenn menige simple almoge motte

förkunnet vpwäxett och förmeredt bliffwe, och the som vdi sådanne preste ämbethe otienelige äre, affsatte, effther [som] hans Christelige Ordinarij [plicht] kräffwer, och hann, effther wår medtgiffne beffalning, plichtig är att göre, Haffwandis sammelunde godt acht och tilsynn, att Scholestuffwerne i Köpstäderne, vdi för:ne Schara stifft, motte och så medt gode, flitige och dugelige personer försörgde och förseedhe bliffwe, etc. Hwickit wi alle, som för wåre schuldt wele och skole göre och lathe tilkänne giffwe, Thesligiste wåre Fougter och Beffalningzmän att the wete sig här effther rätte etc. Datum.

Gripsholm den 3 Julii.

Till fogden på Salberget, Severin Jute, om hans förhandlingar med allmogen, och om hans tjenstledighet.

Riks-Registr. 1547, fol. 173 A.

Til Söffwerin Iuthe Swar att han medt Almogen [handlet] om thenn hielp wedt Salebergitt. Datum Gripzholm 3 Iulij Anno 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Söffwerin, och giffwer tilkänne, huru thu medt Almogen ther vppe, och kring om Salebergit handlett haffwer, etc. Så är oss icke obehageliget, hwar the älliest aff theres egen godt wilie, sådanne hielp till för:ne Szalebergit göre wele, som thu schrifftteligen tilkänne giffwer. Szåge och så gärnne att thet så vdi lijcke motte vdi Wästerårs Län kunde bestellt bliffwe, hwar almogen älliest wille sig någett wälwijleligen ther till fijnne lathe, etc.

Att han må på någen tijdt fare och lathe böte sin siuckdom.

Wij äre och tilfrijdz, att thu på någen tijdt må fare, och lathe böte thin siuckdom och kranckheett, som thu

begärendis är. Och haffwe förthenskuld lathe[t] schriffwe then Anders Erickson till, att han vdi midler tijdt, skall haffwe acht och tillsynn på alle sacker. Så att wårtt gangn och bäste icke tilbacka eller försumadt bliffwer. Datum.

Gripsholm den 3 Julii.

Till riksrådet hr Gustaf (Olsson Stenbock), om ett nederlag kejsaren skall hafva lidit, och om utförsel af malt till Holland.

Riks-Registr. 1547, fol 173 A v.

Til H: Gostaf Swar, om then Nederslag som Keijseren skulle lijdit wijdht Wolffwen. Datum Gripzholm 3 Iulii Anno etc 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe förstått Käre Göstaff, vtaff eders schriffwelsze, som oss nu senest till honde kompne äre, om några tijdender I giffwe tilkänne, och besynnerligen om thett nederslag, som Keijserenns Folck skulle lijdit haffwa, wijdt Wolffwenn. Szå kann wäll skee, att thet så j sanning är, som the Hamborgere ther för eder berättedt haffwe, Som wij och elliest tillförende ther om förfarijdt haffwe, Doch om i och några andre wijsze tijdender förfare kunde, att I oss ther om wele medt thett förste förstå lathe, etc.

Att han will skicke malt till Hollanndt.

Thett I och giffwe tilkänne, att I wele förskicke till Hollandt något aff thett malt wij haffwe liggiendis ther vdi Lödze etc. Szå kunne wij wäll lijde, att thet så skee motte, hwar man älliest ther[fö]re kunde någen godt skäll igen bekomme, och jw till thett minste Twå tynnor Salt för en tynna Malt, som vdi samme eder schriffwelse I giffwe eder tilkänne om. Män effther wij förnimme, att Kornedt gälder ther icke myckit på thenne tijdt, Är wår

gunstige wilie [och] begärenn till edher, som I och tilförendhe några reeser haffwe latijdt skrifftеligen tilbiude eder wår wilie ther om, att samme korn wäll förwaredt, vdi gode huss tilstädhe oförderffwet liggie, Szå atti wele late skicke ther en godt karll till, then wij och medt cläde och peninger årligen vnderholle wele, som hade flitig acht och tilsynn på samme korn, torckandis och vtbredendis på torckelaffwar och älliest hwar så behoff giordis, att thet icke förderffwedt bliffwe motte. Wetendis eder här effther rätte. Gud befalendis. Datum.

Gripsholm den 4 Julii.

Till kammarrådet Niels Pedersson och ståthållaren Botvid Larsson, om Bertil Lutenistas afresa ur landet.

Riks-Registr. 1547, fol. 173 B.

Til Niels Person Och Botwedt Larsson att the Bertill Luteniste bekomme [late] theres Pasbordt och må [han] Draga aff landit. Datum Gripzholm 4 Iulij Anno 47.

Wår gunst etc. Weeter Niels Pedersonn och Bottwedt, att [w]i thenne Bertill Luteniste gunsteligen haffwe förloffwedt på någen tijdt tilgörendis, att drage aff landit, till att försöcke sich etc.

Att the late bekomme honom en tynna Smör.

Hwarföre är wår wilie atti lathe honum bekome eders Pasbord. Thesliglste en godt tynne Smör, medt någen annen Skipzfetalie thenn wij honom till hielp och Vndsättning gunsteligenn vnnt och giffwit haffwe. Wetendis eder här effther rätthe. Datum.

Gripsholm den 5 Julii.

Till riksrådet hr Johan (Thuresson af Tre Rosor), att han öfverlåter åt konungen en smältare och kolsmed, samt förbjuder sina fogdar, att skjuta så många elgar och rådjur.

Riks-Registr. 1547, fol. 173 B v.

Til H Johan att hann effterlåther Kon:ge Ma:t then Smältere och Kolsmedt han haffwer. Datum Gripzholm 5 Julii Anno etc 1547.

Wår synnerlige gunst etc. Effther wij förstått haffwe, käre her Johan, atti skulle haffwe en Smeltere och Kolsmedt på Näffweberg, och wij them vpå wåre och Cronones Bergzbruckning ther på Swintuna berg storligenn behoff haffwe, etc. Är förthenskuldt wår wilie och nådige begärenn, atti effterlåthe oss same Smeltere och Kolsmedt, på någen kortt tijdt tilgörendhe. Förskickendis them till wår tienere på för:ne Swintunaberg Philpus Mårtensonn.

Att han icke tilstäder, at the skiuta Elger och Rådiur.

I wele och lathe tilbiude och beffale edre Fougter, att the icke tilstädie och lathe skiute så många Elger och Rådiur, vdi Nyköpinngz länn, som här till skeett är, etc. Datum.

Gripsholm den 5 Julii.

Till Henrik Persson, fogde i Norrköpings stad och i flera härader, om uteblifvande af underrättelser, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 173 B v.

Til Hendrick Person Hwi han icke tilkänne giffwer om alle honde lägenheter. Och om Marcus Hamersmed hwadt han besteller. Datum Gripzholm 5 Julij 47.

Wår gunst etc. Oss förvndrar Hendrick, att thu oss icke tilkänne giffwer om någre anliggiende lägenheeter,

som sich till drage kunde ther nijdere, och besynnerligenn widt Hällestadaberg, huru Folcket sich ther holder och skicker, etc. Therföre är wår wilie, att thu oss ther om och älliest, hwadt then Marcus Hammersmedt gör och bestelt haffwer skallt förstå lathe, effther wij och förnimme, att ther endelis fast olijcke tilgår, Sammalunda wele wij och, att thu oss skriffttheligenn tilkänne giffwe skalt, om then Erich Iönson ther nijdere, och hans förehaffwande, meeden wij förmercke, att han myckin stempling haffwe skall medt Almogen, ther föge behoff giordis. Szå atth [han] sådant motte haffwa fördrag etc. Datum.

Gripsholm den 6 Julii.

Till Peder Brahe och Botvid Larsson, om det i Vestergötland nyantagna krigsmanskapet, och om anskaffande af vapen, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 174.

Til Peder Bragdhe och Botwedt att han handlar medt Oleff Erichson om thet nyss antagne Folck vdi Westergöthelandt. Datum Gripzholm 6 Julij Anno 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij giffwe eder tilkänne Peder Bragde och Bottwedt, att wij thenne wår troo tienere Oleff Ericksonn beffalet haffwe, att han medt eder förhandle och förhöre skall, om någre ärender, och besynnerligenn szåå myckit thet nyss antagne Folck belange kundhe, vdi Wästergötlandt äre. I wele förthenskuldt ware till Rådtz ther om, medt för:ne Olaff Ericksonn, huru samme ärender bäst motte bestellt bliffwe. Szå att ther kunde och Thesligiste bliffwe enn tilskicket medt för:ne Oleff, som medt samme Folck handle, och theres lönn giffwe skulle, etc. Förskaffendis thet och så, att wij för wåre warer motte bekomma aff Tyslandt igenn, någre

gode wärier, som är, Skiffweröör, och andre gode Saleröör, Saltpeter, Salt, och någit grofft Clädhe, till sådanna för:ne nyss antagne Folcks behoff, Latendis för:ne Oleff Ericksonn bekomme till en Proba, aff sådanne groffwe cläde, som tienligit wara kunde, till Buchsser och Jackar, Att han ther om och så kunde giffwe her Gustaff Olson tilkänne, att thet vdi lijcke motte kunde så ther nijdere bestelt bliffwe, Wetendis eder här effther rätte. Gudt beffalendis. Datum.

Gripsholm den 6 Julii.

Till Joen Bagge, fogde i Ås och Redvägs härader samt öfver en del kyrkolandbor i Vestergötland, om skattesmöret, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 174 v.

Swar til Ioen Bagge om Smörskatten som vtgöres skall. Och om same smör schall stötes vdi Tynner. Datum Gripzholm 6 Iulij Anno 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Ioen Bagge, och giffwer tilkänne om Smörskatten, som nu vtgöres skall, Begärendis wete wår wilie, om samme Smör skall stötes vdi tynnor, och leffwereres thet tilförende skee pläger etc. Så är[e] wij ther medt till frijdtz, att thet så bestelt bliffwe kunde, doch effther wij endelis förstått haffwe, att ther pläger så lijtenn tilsynn wara medt, när sådanne Smör stötes skall, Szå att ther blandes till hopa, bode hwit winter Smör och Sommer Smör, och bliffwer förthenskuldt Wrackett och ringe achtedt, när thet sälies skall, Som och thesligiste tynnorne j sig sielffwe icke så äre, som them medt rätte wara borde, att man ingen acht haffwer, hwadt Trää thett helst är, anten thet Miöll, Salt, eller annedt, vdi tilförende waridt haffwer, etc. Wele wij för then skuldt att thu fliteligere acht och tilsynn j then

motte, ther vppå skalt haffwe late, Så att wij thervdinnen ingen skade lijde motte, etc.

Sammelunde kunne wij och lijde att the oxer tu giffwer tilkänne om, måge bliffwe vpdriffne, och leffwererede i Köping nu om Oleffzmesse, etc. Datum.

Gripsholm den 6 Julii.

Till fogden i Sunnerbo, Östbo och Vestbo, Jören Olsson, föreskrift för några bönder, som odlat torp på allmänningen i Östbo, att de må dem behålla.

Riks-Registr. 1547, fol. 175 v.

Förschrift för Bönder aff Ösbo till Iören Olsonn om några Torpstäder som Torckil Anderson skall them vdi någen motte förnär wara. Datum Gripzholm 6 Iulij Anno 47.

Wår gunst etc. Weett Jörenn Olsonn att thesse breffwisere och wåre Vndersåthe aff Ösbo, haffwe waridt her hoss oss och Clagewiss förstå latijdt, om then Torckill Andersonn skall them vdi någre motte för när och vnder ögonen ware, Wiliendis och så them driffwe vtaff theris torppestäder, ther the bygt, och aff nye vptagit haffwe, etc. Är förthenskuldt wår wilie och befalning att thu her om granneligen skalt ransacke lathe, så att the på wåre och Cronones Almenninge, eller ingen annen bolstadt till hinders, och förnär bygt haffwe. Thå wele wij att thu them skalt wederkännes, etc. Datum.

Gripsholm den 6 Julii.

Till Thorkel Andersson, att ett par bönder i Östbo, som odlat och bygt torp på allmänningen, skola dessa obehindradt behålla.

Riks-Registr. 1547, fol. 176.

Til Torchill Anderson om the Ösbo Bönder som seije tig sig för när wara, om the Torpstäder thu wederkennes wilt. Datum Gripzholm 6 Julij Anno 47.

Wår gunst etc. Wett Torckill, att thesse wåre Vndersåther Anders Iönson j högemåle och Bengt Gudmundzson j krafflemåle, haffwe waridt her hoss oss och vnderdoneligenn clagewiss tilkänne giffwit, att thu them någen hinder eller förfong göre wilt på the Torppestäder the vptagit och bygt haffwa. Thesligiste skall thu them och så vdi andre motte för när ware, som the vnderdoneligen her för oss berättedt haffwe, etc. Så wele och biude wij tig her medt alffwarligenn, att thu för:ne thesse breffwisere, och andre wåre Vndersåther lather aldelis till frijdz obehindredhe bliffwe, ther thu haffwer inthet att skaffe medt them, Icke görendes them vdi någen motte oförrätte eller oskäll, effther wij them vdi wåre Konglige och gunstige hägn, frijdt och förswar, tagit och anamedt haffwe etc. Datum.

Gripsholm den 6 Julii.

Öppet bref för Oleff Eriksson, att vara tillsynesman öfver knektarne i Vestergötland.

Riks-Registr. 1547, fol. 176.

Opit breff för Oleff Erickson att hann tilsynesman vppå the Kneckter wara skal, som vdi Westergö[te]landt her til j tienesten anamede äre, och her [effther] anamede bliffwe. Datum Gripzholm 6 Iulij Anno 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, att wij thenne wår tro Mann och Tienere, Oleff Erijcksonn, haffwe tillskickit och beffalet, som wij och nu her medt thetta wårt breff tilskicke och beffale, att han vppå the Kneckter som vdi Westergötelandt her till i tienesten anamede äre, och jämwäll än her effther anamede bliffwe kunne, flitig acht och tilsynn haffwe skall, och med them förhandle och öffwerens komme, [som] wij honom wår mening ther om tilkänne giffwit haffwe. Szå att ehwadt han them på wåre wägna tilseijendis och beffallendis warder, Dhå skole the honom ther vdinnan vdi hwars Beffalning och förläning thet helst är eller ware kan, lydige och hörsamme ware, som the göre wele thet oss liufft är, etc. Hwickit wij giffwe oss Elskelige wåre gode män, som vdi för:ne Westergotlandt förläninger haffwa, Thesligiste wåre Fougter och Beffalningzmän ther same städz, och alle andre som för wåre skuldt wele och skole göre och late etc Datum.

Gripsholm den 6 Julii.

Till Jöns Månsson, fogde i Vilske härad m. m. i Vestergötland, om presternes vederlag för förlorade landbönder, föryttring af jern, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 175.

Til Jöns Månsson Swar huru han medt presterne vm then wederlägning handlet haffwer. Datum Gripzholm 6 Iulij Anno 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Iöns Månsonn, huru thu sampt medt några andre flere, ther nijdere medt presterne handlet haffwer, om then wederlägning som skeet är, för the Landbönder Presterne tilförendhe hade etc. Så är thet oss icke obehageligit, kunne och så wäll lijde, att the beholle Dagzwärckerne, och bliffwe frije för ginger[der]ne, och annen dell aff theres egne stompner, som thu giffwer tilkänne om, hwar the sich älliest något troligenn och wälwijligänn wele befinne lathe, etc. Männ thett thu giffwer tilkänne om then her Larss i Floby, att han ther nijdere j then Landzenden inthet nyttig är, Så haffwe wij befalet wår tro Mann och Tienere Oleff Erickson, att han samme her Larss skall lathe komme hitt vp etc.

Om thet Iärnn som ligger vdi Lödtze.

Theett thu giffwer tilkänne, om thet Iärn, som ligger vdi Lödze, huru ther medt handles skall etc. Så haffwe wij latijdt tilförende skriffwe her Göstaff Olsonn till, ther om, att han samme Iärnn skall föryttre lathe, Så att wij ther före motte bekomme något grofft cläde igenn, och annen dell som wij behöffwe kunne, etc. Samelunde haffwe wij och så giffwit förbe:de her Göstaff wår wilie och mening tilkänne, om then Spannemole ther ligger vdi Lödze, och thu j tin schriffwelsze rörer om, wele wij och

thesligiste att thu granneligenn förfare skallt medt thenn Söffwerin Kusze, om han the Landbönder wäll allene kann förestå, som tilförende vnder Kyrckerne legatt haffwe, heller och om thet honum will icke wäre förmyckit allene. Szå att ther motte ännu en annenn sättis till medt, hwadt så behoff giordis etc. Datum.

Gripsholm den 8 (Julii?).

Till allmogen i Stockholms län, tacksägelse för deras välvällighet att utgöra dagsverken till bygnaden på Stockholms slott, m. m.

Efter en afskrift, mycket skadad, bilagd Närdinghundra, Lyhundra, Sjuhundra och Långhundra häraders räkenskaper för 1547 i kongl. Kammar-Archivet.

Wii Gustaff med gudtz nåde Sweriges Giötes och Wändes etc Konnung Tilbiude eder oss Elskelige trogne Wndersåter wåre och Cronones skattskyllige Bönder och menige Landbor, som bygge och boo wti Stocholms Länn wår gunst tilförenne etc Wij förnimme trogne wndersåter atti huar i sin stad till then Bygning wi late haffue förhänder wdii wår Kon:ge Stad Stocholm huilkit sker fför meninge Rig:ns och alles eders och Rigiszäns wndersåthers .... gangn och beste skuld Haffue giortt någon hielp och dagzwerker och altiid latid eder wällwillige beffinne, som trogne och weluilige wndersater bör atth göre, etc Szå är oss sådanth aldelis wäll behageligitt, thett wij och ssåå gunsteligenn betäncke wele och giffue eder Dannemän alle här med til kenne Att wii fför sådanne eders weluillighett skulld .... nu i thänne närwarendes winther förschone eder ..... wäll Scattebonde szom Landboo vdi för:ne Stochol[ms Län] med Tuå hästar som vdi fodringin affkortes skole .... och Framdelis huar ssåå behöffues, och aff nödenne ware k[unde] eder tesligiste weluilige beffinne vdi alle motte och besynner-

[ligen] i the saker edert egitt beste med [söc]ktt(?) och fördrett bliffuer Som wii och sammeledes wdi licke [mål]te, altijd wele gerne wette edert gangn och fordeell och .... eders weluilighett med alle gunst och nåder betäncke G[ud her] med beffallandis Datum aff wårt Slåt Gripzholm 8 J[ulij?] Anno etc 1547 wnder wårt Secret.

Gripsholm den 9 Julii.

Öppet bref och förklaring till innebyggarne i Småland och Vestergötland, om den gjorda indragningen af kyrkors och presters landbohemman, emot tillbörligt vederlag.

Efter orig. i kongl. Riks-Archivet på papper, jemnfördt med ett tryckt ex. in 4:o, ställdt till »Småland, besynnerligen Calmare Län och Öland». — Sannolikt hafva lika lydande bref utgått till öfriga delar af riket.

Wij Gustaff medt Guds nådhe, Swerigis, Göthes och Wänndes etc. Konung. Tilbiude eder wåre trogne Vndersåther, andelige, wärdzlige, Frijborne Frelsseszmän, Prestmän, Köpstadzmen, Schattebönder, Landbönder och menige Almoge, som byggie och boo vdhi Westergötelandt, och synnerligen vthi Elffzborgs län, Wår gunst och nåde tilförende. Käre Vndersåther, oss är till wethendes wordet, hurelunde ibland en part aff eder skall något ssielssindt snack och tal vpkommet ware, for then förwandling skuldt, som wij haffwe latidt göre medt Kyrkiepresterne her j Riikit, i thet, att wij haffwe latidt kännes widt theres Landbönder, och wederlagt them fyllest igen aff tijenden, Så att monge wedt then meening waridt haffwe, att med sådan förwandling skulle presterskapet försswaget och förlagd bliffue etc. Szå vppå thet, j wåre Vndersåther alle andelige och wärdzlige måge wethe och förnimme, för hwadt orsaker skuld wij samme förwandling giort haffwe, Weele wij korteligen giffwet eder her med tilkänne, på thet ingen skall tänckie eller tro, att wij ther igenom någens förderff sökie eller Presterskapet ther medt förlägge

wille, Och haffwer sig saken j then motthen som och i ssanning och eder wäl wetherligit är, att Soknepresterne och Kyrkierne haffwe hafft några landbönder vnder sig, Men till hwadt nytte och gagn, så wäl på theris egne som Swerigis Crones wägne, thet haffwer och wäl funnet sig. Förty, samme preste och Kyrkie Landboer haffwe så ganske ringe försswar kunnet hafft aff presterne, vthan hwar mann (snarest sagt) haffwer pucket och öffwerfallet them, lijcke som the icke hade waridt riiksens Vnderssåther, så wäl som andre, och welet them vdhi monge honde motte, som her till mykit skedt är, besswäre och förtunge, både medt olage gästninger, skiutsfärder och andre pålager, Och förthenskuldt seer mann och så wäl för ögen, att meste parthen aff samme Kyrkie och Prestehemmen äre så gott som förlagde, obygde och ilde häffdede, Riikit till ingen ringe skade. Vm hwilkit och en part aff forbemälte Kyrckie och Prestelanboer sig offthe beclaget haffwe, och sielffwe begäredt, att the motthe komme vnder Cronone igen, och icke vdi så motte förtungede bliffwe, ther the inthedt försswar hade eller wete kunde etc. Som och tesligiste störste parthen aff Presterne haffwe icke ssielffwe hafft någen synnerlig fördeel aff samme theris bönder, hwarcken medt lydne, hörsamhet eller theris rättigheter, thet the och offthe nog kärt och beclaget haffwe, Och effther nog tilförmodendes är, att hwar samme landtboer skulle så länge haffwe bliffwet vthen försswar, Och thet huffwedt the sig fulleligen effther rätte och tillholle kunnet, och j så motte aff alle mann förtungede och besswärede, som sagt är, då skulle en part aff them platt förderffwede, och godsen aldelis öde lagde bliffwe.

Derföre haffwe wij och så på wårt Konglige ämbetes wägne, tänckt till saken, i så motte som nu skedt är. Doch vppå thedt the gode män Kyrkiepresterne skulle jw ingen deel affkortes eller miste, vthan så wäl her effther

som her till widt mackt bliffwe, haffwe wij allestäds latidt biude och beffale, att them åther igen j then städt, full wederläggning aff tijenden emot thet the miste, skee skulle. Och besynnerligen effther Swerigis lag vdi Kyrckie balken clarligen förmälder att Presterne bör leffwe och haffwe sitt vppehälle aff Tijenden, som och icke otilbörliget. Szå förhoppes oss (näst Guds hielp) att ther the gode män Prästerne wele sielffwe betänckie sig rätt i saken, då är them jw inthet borte. Och wåre förthenskuld icke förnöden att the giorde ther så mykit vtaff, som wij förnimme en part göre, och lathe sig höre, att wij wele förläggie och förderffwe alle Presterne, Tedt doch icke bewijsligit är, eller ware skall. Förty, wij äre jw så wäl, och änn ythermere änn någen annen, tilssijnnes, willige och benägne, att holle the gode män Presterne widt macht (som sig wäl holle och skicke) jw så wäl her effther, som the tilförende waridt haffwe.

Biudendes och förmanendes förthenskuldt eder wåre Vndersåther alle sammens, att ther någen wrångwijss menniskie, laegt eller lärdt, wille annerlunde vttyde saken för eder, eller wände oss then vlempe till, att wij skulle ware tillsinnes förläggie Presterne, Då sätter ther hwarcken tro eller loffwe till, skall sig och vdi sanning alrig befinnes. Och tileffwentyrs, the som sådant vtgiute iblandt eder, meene hwarcken oss, eder, eller Rijket ther medt troligen. Derföre tager eder till ware, för ssådane lösachtigt snack och tael, och sätter tro och lijt till hwadt som wij eder j thenne eller andre saker vnderwijse och föregiffwe lathe, Szå hoppes oss eder warder wäl gåendes både i ene motte och andre. Och vppå thet Klerckerne jw medt ingen skäl eller tilbörlighet tarffwe sig til att beclage, Szå haffwe wij gunsteligen vnt och effther latidt, att the måge beholle the dagswärcker, som hos för:de Landbönder falle pläge, lijke som the them tilförende hafft haffwe. Sammelunde måge the och så niute och beholle

the stompner som wijdt rijdtkyrkerne ware kunne, med all then deel och rättigheet, ther aff årligen gå kann. Ther, j käre Vndersather, eder effther rätte wele. Och ther sådant eder annerledes ingiffwit bliffwer, att j thå sielffwe wethe sware till saken, hwadt som rätt och tillbörligit är etc. Eder Gudt befalendis. Datum aff wårt Konglige Slott Gripsholm 9 Juli. Anno etc. 1547. Vnder wårt Secret.

Det påtryckta sigillet finnes qvar.

Gripsholm den 10 Julii.

Till Peder Brahe och Botvid Larsson i Stockholm, om danskarnes förrädiska stämplingar emot Sverige, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 176 v.

Til Peer Braa Och Bottwedt Larsonn om thet Danske Copia aff Her Åckes bref. Datum Gripzholm 10 Julij Anno etc 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij kunne wäll lijdhe(!) Peder Bragde och Botwedt, hwadt mening wåre granner the danske haffwe om oss, medt hwadt listige stemplinger the vmgå, och huru förräderligenn the haffwe achtett att före tage och handle emott oss, Som I och aff thenne ijnneluckte Copia aff then her Håckes breff [från] Liungby förmerckie kunne, vdi huru motte then Clawes Vrne sig haffwe förnimme och höre latijdt, then wij eder her medt till honde skicke, etc. I wele förthenskuldt tenckie här någett alffwarligenn till, som wij och eder ther om tilförende skrifftteligenn förmanedt haffwe, och besynnerligen till thet meste dugeligiste Folck man öffwer komma kunde vdi tienesten. Förskickendis och så thesligiste några Peninger needt till Östergöttlandt och Smålandt, till att betale och löne sådanne Folck medt, ther så behoff görs, som wår mening ther om och tilförende waridt haffwer, etc. Och effther then lägenheet nu på färde är, synnes oss icke rådeligit

wara för bewägelige vrsacker skuldt, att Jäppe Tordson skulle giffwe sig något starck in ått Danmarck. Så att the Danske, till äffwentyrs icke ther aff skulle söcke sig något tilfälle och vrsack emott oss, att wij honum ther heden vdi så motte haffwe afferdige låthedt, [att] han till Slagzmåll eller perlementt komme motte, och oss ther före skyldenn tillwijcke. Therföre måge J holle för:ne Jäppe sådant skickeligenn före, huru i honum medt lämpe kunne affwijke iffrå then reesze in ått Dannemarck, om han sig något sådant före satt hade, etc. Och effther för:ne the Danske nu wete att wår[t] Skip Leonen är Wästwartt segledt, medt andre wåre Vndersåthers skip, hwicke the förmode egenom Sundet komme skolle till backa igenn, Så att the och så i then motte till äffwentyrs haffwe achtedt bewise oss ett förrädeligit stycke, etc. I wele för then skuldt her om eder emellenn bewäge och Rådslå om någenn Farligheett vdi så motte på färde ware kunde, huru man sådant vdi tijdt förekomme motte. Ther och magt vppå ligger. Gudt eder her medt beffalendis Datum.

Gripsholm den 10 Julii.

Till fogden i Vartofta härad i Vestergötland och på Orrholmen, Peder Kart, om lösen för fodringen och om bygnaden på Orrholmen.

Riks-Registr. 1547, fol. 177 v.

Till Peer Kart Swar, thett Böndherne äre begärendhes lösse fodringen för Peninger. Datum Gripzholm 10 Julij Anno 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Peder Kartt, aff thin schriffwelsze, att Bönderne ther vdi Wartoffta härede äre Ödmiuckeligen begärendis, att lösse Fodringenn för Peninger. Effther the henne vdi Oxer ecke wäll vtgöre kunne, Så äre wij till frijdz att thet så skee motte, hwar the elliest icke kunne oxer ostädt komme etc.

Att han och förtengt wara skall om then Bygningen.

Som thu och Thesligiste framdelis wilt förtengt wara, om then bygningen ther wijdt Orreholmen efftther thu tig beswärer icke kunne henne förestå etc. Datum.

Tynnelsö den 16 Julii.

Till fogden på Ekholmen, Matz Ingemarsson, om några bönders klagan öfver honom.

Riks-Registr. 1547, fol. 178.

Förschrifft för Lasse Olsonn, Hendrick Månson, Oleff Pederson och Marcus Bertilson till Mattz Ingemarson, at han them förfång göre skulle. Datum Tönelsöö 16 Julij Anno etc 47.

Weett Mattz Ingemarson, att thesse Breffwisere, Lasse Olson, Hendrick Månsonn, Oleff Pederson och Marcus Bertilsonn vdi Ämpnö (?) tilförende boott haffwe, haffwe her för oss clageligen tilkänne giffwit att thu wilt göre them hinder på then Rogsädt, bode Swedijer och annen Rog som the sått haffwa etc. Szå är wår wilie och Beffalning att thu lather them sielffwe bärga och beholle samme Rogsäädt etc Datum.

Tynnelsö den 16 Julii.

Öppet bref för fogden i Gestrikland, Nils Knutsson, på fogdefodringen af några socknar derstädes.

Riks-Registr. 1547, fol. 178.

Opit breff för Niels Knutzson sig till hielp Fougte Fodringen vdi några Sochner i Gestringelandt. Datum Tynelsö 16 Julij Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff wår synnerlige gunst och nåde, haffwe vnnt och efftherlåtijdt,

som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och effther-
låthe thenne wår tro tienere och Fougte vdi Ge-
stringelandt Niels Knutsonn sig till hielp och vnderholdt
så myckit aff Fougtefodringenn vdi någre sockner ther j
för:ne Gestringelandt, medt hans häster som han hålder
till wår och Cronones tieneste, kann nottorffteligen och
effther skälig wijss geste till, och för the andre skall han
rede och Reckenskap göre vdi wår Kon:ge Reckninge
Cammer, som ogest bliffwer etc. Hwickit wij giffwe wåre
Camerådt och Cammerererer tilkänne, att the wethe sig
her effther rätte, etc Datum.

Tynnelsö den 16 Julii.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, att han låter Peder Helsing få köpa ett gammalt kronoskepp derstädes.

Riks-Registr. 1547, fol. 178 v.

Til Botwedt att han lather Peder Helsing ett aff the Skip till Köptz (!) bekomme, som wij vdi Stocholm liggiendhis haffwe. Datum Tynnelsiöö 16 Julij Anno 47.

Wår synnerlige gunst etc. Weett Bottwedt att thenne breffwij[se]re och wår tro Vndersåthe Peder Helsing, haff-
wär warit här hoss oss, och vnderdoneligenn oss förstå latijdt vm ett aff the wåre Gamble Skipp, som ther liggie j Stocholm Östenn till wijdt bryggenn etc. Szå äre wij till frijdz att han ett aff them till Kiöpz bekomme motte. Tu wilt förthenskuldt på wåre wägna medt honum ther om handle, både om skipp och taackell, Effther som thu tenckie kant, wår skade icke ware motte, ther skäll medt fölge kunde, Giffwendis oss sedenn ther om tilkänne, etc. Datum.

Strengnäs den 17 Julii.

Till Peder Brahe och ståthållaren Botvid Larsson i Stockholm, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 178 v.

Til Peder Brade Och Botwedt Swar på theres betenckiendhe vm thet wärff H: N: them tilschriffwit haffwer Datum Strengenäss 17 Julij Anno etc 47

Wår synnerlige gunst etc. wij haffwe förstått Peder Bragde och Bottwedt, edertt betenckiende på the wärff wij eder haffwe tilschriffwe latijdt, och huru I ther om bestellt haffwe etc. Szå är thet oss behagelig. Alleneste att wij och så gerne seett hade, at man hade giffwit thesligiste Gastimberger till affskeedt, vm then vnge greffwe som fongin sitter, att wij inthet bätter eller lijdligere midell wethe kunne till hans fförlössning dhen wij doch gerne såge, Vtann att Frantz von Halles som sammalunde motte löss bliffwin giffwe(!), som för:ne Frantz thet och så skall offthe waridt haffwe begärendhe. Ther om I ännu wele förbe:de Gastimberger, medt wijdere vmbeständer, tilkänne giffwe, om han ther till städe är, etc.

Om Stonghe Iärnn, som Ioachim Hornn begärer.

Wij haffwe och förstått om thenn Joachim Hornn, som begärer thett Stonge Iärnn. Therföre Georgenn Normann och Valentijnn loffwe wijlle etc. Szåå äre wij till frijdz, att han samme Järnn vdi så motte, och egenom theres lyffthe bekomma må. Szå att wij och så kunde hitt in j Rijcket igenn bekomme then salpetter han loffwadt haffwer. Thesligiste förskaffe oss några gode ämbetzmän till hondhe, och besynnerligenn en godt Hammersmedt etc Datum.

Strengnäs den 17 Julii.

Till konungens svärmoder, fru Ebba (Eriksdotter Wasa), om danskarnes krigsrustningar och fiendtliga afsigter emot Sverige, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 179.

Til Frw Ebbe om thet Folck, som Kongen i Danmarck skall antage vdi tienesten. Datum Strengenäs 17 Julij Anno etc 47.

Wår synnerlige gunst och kärlige helsenn tilförende etc. Oss är till wetendis wårdet, Käre Frw Ebbe, att Kongen j Dannmarck skall antage vdi tienestenn thet mäste KrigzFolck, han öffwerkomme kan, och haffwer thet liggiendis vdi landt the Holstenn, ther medt han oss tiläffwentyrs beszöcke will etc. Som wij och älliest förnimme att ther någhen hemelig stämpling ware skall på färde, allt till wårtt och thette Rijckisins argeste, Och förthenskuldt haffwe nu lagt then marcknedt iffrå Lödze, och till Wårdberg, som ther om Laressmesse stå pläger, på thet wåre Vndersåther ther nijdere i then Landzenden ingen vndtsättning medt Fisk bekomme skole. Szom I och aff thenne inneluchte Copia aff ett breff som oss tilskriffwit är, förnimme kunne, huru wåre granner the Danske äre tilsijnnes emott oss,

Att honn giffwer Axell Erickson tilkänne.

I wele förthenskuldt giffwe Axell Erickson her om tilkänne, Szå att ther motte och så någett till tenckes, huru man sig her om skicke skall, och huru then för:ne Landzenden Westergötelandt motte elliest nödtorfftteligen försörgdt bliffwa medt Fijsk, om man inthet sådant häden iffrå Dannemark bekomme kunde. Thet wij eder, käre Frw Ebbe, gunsteligenn icke wele haffwe förholle, etc. Datum.

Kungsör den 18 Julii.

Till Olef Michelsson och Tuve Skåning, om byggande af en hammarsmedja vid Biskopsbro för Linköpings domkyrkas räkning.

Riks-Registr. 1547, fol. 179 v.

Til Olef Mickelszonn att K: M: haffwer effterlatijdt att bygge en Hammersmedt(!), widt en af the Strömer wijdt Biscopsbro till Domkyrckenes behoff vdi Linchöping. Datum Konnungzöör 18 Juli Anno 47.

Wår gunst etc. Weett Oleff Michelsonn, att wij gunsteligenn efftherlåtijdt haffwe, att bygge en Hammersmedt (!) wijdt enn aff the Strömer aff BiscopsBroo, till Domkyrckenes bygnings behoff, Therföre må thu sampt medt wåre Fougter flere ther om kring, thett så förskaffe, att samme Hammere lijckwäll icke så motte vpsatt bliffwe, att then oss till hinder eller förfång ware motte, om wij och så framdelis ther wijlde lathe vpbyggie någenn Hammersmidie. Ther thu tig effther rätte skallt, giffwendis sådant the andre ther om tilkänne etc. Datum.

Samme mening till Tuffwe Schoning, och att han them i then motten behielpelig wara skall etc. Datum vt in litteris.

Kungsör den 19 Juli.

Till sysslomannen vid Vadstena kloster, hr Joen (Turesson), om nunnornas underhåll derstädes.

Riks-Registr. 1547, fol. 180.

Till Her Ioen Swar om Nynnernes Årlighe vtspissning och fetalie aff Wastena Slott. Datum Konungzöör 19 Julij Anno 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer her Ioenn och giffwer tilkänne, att thett bäst ware skulle, att the Persåner the[r] äre j Clösteredt vdj Wastena, motte bekomme theres årlige vtspijssning och fetalie ther aff Slottedt i Wastena, Szå att the sijden handlede ther medt, effther som them sielffwe behagede etc. Så kunne wij wäll lijde, att thet så bestelt bliffwe motte, wiliendis för then skuldt att thu sampt medt Jochim Bulgrin granneligen förslo och öffwerwäge skole, huru myckit ther till vdi alle Partzeler, i then motte, tilbörligen och effther skälig wijss, behöffwe[s] kunde och aff nödenne wåre etc Datum.

Kungsör den 19 Julii.

Öppet bref för hr Hans i Bro i Åkerbo härad, Vestmanland, på ett kyrkogods i Berga i Bro s:n.

Riks-Registr. 1547, fol. 180 v.

Opit bref för her Hans j Broo vdi Åckerbo häredhe på ett Kyrckegodz ther sammastädtz. Datum Konungzöör 19 Julij Anno etc. 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff synnerlige gunst och nåde haffwe vnnt och effthertherlåthet, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och effthertherlåthe, atth thenne oss Elskelig wår tro Vndersåthe her

hans i Broo, vdi Åckerbo härede, må och skall frij och obehindredt haffwe och brucke vnder Prestebordett ther sammastädtz, Ett Kyrckie Godz liggiendis i Berga vdi för:ne Broo sockenn, medt all then dell och rättigheet och räntho, som ther aff gå pläger, etc. Hwarföre biude wij wåre Fougter Beffalningzmän och alle andre som för wåre skuldt etc Datum.

Kungsör den 19 Julii.

Öppet bref för bönderne i Munktorps socken i Vestmanland på så stor del aff kyrkotionden för året, som behöfves för kyrkobygnaden.

Riks-Registr. 1547, fol. 180 v.

Opit breff för the Böndher i Muncketorps socken på tijendhen som ther nw faller Anno 47. Datum Konungzöör 19 Julij Anno 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff synnerlige gunst och nådhe, haffwe vnt och efftherlåtijdt, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och efftherlåthe oss Elskelig[e] wåre trogne Vndersåther vdi Muncketorps socken, så myckit vtaff Kyrckedelen aff then tijende som ther nu vdi thette närwarendis Anno etc 47, fallenn är, till Kyrckenes byggning, som the efftther skälig wijss och nödtorfftheligenn ther vdi så motte behöffwe kunne. Och hwadt som ther vtöffwer igenn bliffwe kann, dhå skall ther före reede och räckenskap tilbörligen göres, etc. Hwickit wij giffwe wåre Camererere och andre som för wåre skuldt wele och skole göre och lathe tilkänne etc Datum.

Kungsör den 19 Julii.

Till fru Karin (Gyllenstierna), om inlösen af en utaf afvikna f. d. riksrådet Christopher Andersson till henne pantsatt qvarn.

Riks-Registr. 1547, fol. 181.

Swar till Frw Karine om then Qwarnn honn haffwer Och wij wår Fougthe på Örnn [befalet], at han wederkännes skall samme Qwarnn Datum Konungzör 19 Julij Anno etc 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe förstått Käre Frw Karine att i [en] Qwarn benempdt N. haffwe vdi eders haffwande wärie haffwe skole, som then affwijkne Christoffer Anderson skall eder haffwe pantsaatt för någen dell, etc. Szå haffwe wij beffalet wår Fougte på Örnn, att han på wåre wägna skall wederkännes samme qwarn. J wele förthenskuldt lathe oss förstå, för huru myckit för:ne Christoffer eder samme qwarnn pantsatt haffwer. Så att wij wilie thett eder igenn lathe wederläggie. Thesligiste att i wele och oss lathe bekomme the breff och bewijss på samme Qwarn som i vdi then motte haffwe kunne, etc. Datum.

Kungsör den 19 Julii.

Till riksrådet hr Lars Siggeson (Sparre), att konungen återtager förläningen af tolf landbogårdar i Svennevads s:n i Nerike, men vill framdeles lemna honom ersättning för dem.

Riks-Registr. 1547, fol. 181.

Til her Larss Siggeson om the Landtbönder som wij honom tilförende förlänt haffwe att Anders Erickson samme landbönder wederkännes skall Datum Konungzörn (!) 19 Julij Anno etc 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij giffwe eder tilkänne käre her Larss att wij wår Fougte på Örnn Anders Ericksson befalet haffwe, att han skall kännes weedt the Tolff Landboor vdi Swinewadtz socken som wij eder för någen tijdt sedenn förlänte. Som wij och thesligiste the husshäster icke wäll vmbäre kunne, här iffrå Gården, som I medt samme Wastena Clöster Landbönder her till haffwe pläge, etc.

I wele förthenskuldt honum sådant fölge lathe, Szå att wij wele framdelis ther till wäre förtenckte, att i medt något annedt igenn i then städt icke förgetne bliffwe skole, när i oss i så motte och ther [om] besöckiendis warde etc Datum.

Kungsör den 20 Julii.

Till Hans Röding och Peter Blödeken om bättre smidning af stångjernet.

Riks-Registr. 1547, fol. 181 v.

Til Hans Röding att han haffwer bätter acht och fliteligere arbetedt med thet stånghe Iärn han smide pläger. Datum Konungzöör 20 Iulij Anno 47.

Wår gunst etc. Oss är tilkänne giffwit Hans Röding som wij och endelis sielffwe Personligenn seedt haffwe, Att thet stånge Järnn thu på wåre wägna smide pläger, bliffwer endelis icke så förarbetedt som thet medt rätte skee borde. Therföre är wår wilie, att thu i then motte någett flitigere vpseende ther medt haffwe skalt, så att thet motte ostraffeligenn Smitt bliffwe. Ter thu weet tig effther rätte. Datum.

Samme mening till Petter Blödhekänn.

Tidö den 23 Julii.

Till biskop Henrik i Vesterås, att han skall förse hr Niels i Hvalstad med något prestgäld, men icke tillåta honom resa ned till Vestergötland igen.

Riks-Registr. 1547, fol. 182.

Til bisp Hendrich att hann beholler the[n] Her Niels i Hwalstada hoss sig, til thes han kunde medt något gäldt försörgt bliffwa. Datum Tijdöö 23 Julij Anno 47.

Wår synnerlige gunst etc. Effther wij för bewägelige vrsacker skuldt, haffwe latijdt kalle then her Niels j Hwalstada hitt vp, så att wij honom icke wele haffwe ther

nidere boendis, etc. Är för then skuldt till eder käre Bisp Hendrick, wår wilie och gunstige begärenn, att i aname och beholle honum hoss eder, till thess han her vppe kunde medt något gäldt förseett bliffwe, ther om i oss framdelis warde wäll tilkänne giffwendis, doch lijckewäll så att förne her Niels vdi midler tijdt ingelunde motte sielff tijtt nedt ått Westergötelandt stadt bliffwe. Ter i wette eder effter rätte. Datum.

Tidö den 23 Julii.

Till Peder Brahe och Botvid Larsson i Stockholm, om hr Freundedorps från Lübeck framställning om återfående af vrakgods, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 182.

Til Peder Bragde och Bottwedt om then Tyske herreman och om thet vpfiskedhe wrackegodtz. Datum Tijdöö 23 Julij Anno 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij giffwe eder tilkänne Peder Bragde och Bottwedt, att thenne Lybeske herreman Freundedorp haffwer waridt her hoss oss och åther på nytt anlangett, att han vm thett vpfijskede vrackegodtz motte medt thet förste beffordratt bliffwa, Sammalunda berättedt oss vm någer gammel skuldt, som en Borgere vdi Lybech haffwer att kräffwija och jnmane effther Iffwer Iffwersons ärffwinger, Szå haffwa wij inthet ytterligere kunnedt giffwit them för beskedt på theris anlangede bewärckinger (ɔ: beswäringer). Vtan wij förskicke them till eder, J måge wara förtenckte, att handle wijdere her vm och berådslå, som J tilförende wår wilie thervdinnen förnummit haffwe, och bäst och rådeligist ware kunde, Ther J eder rätte wete. Datum.

Tidö den 23 Julii.

Till Måns Nilsson, för en Michel Henriksson i Sevasta, om jord och penningar, som skulle tillhöra honom.

Riks-Registr. 1547, fol. 182 v.

Förschrifft för Michell Hendrickson til Måns Nielsonn om någhen Iörnn (ɔ: Jord) och peningher Datum Tijdöönn 23 Iulij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Weett Måns Nielsonn, att thenne breffwisere och wår Vndersåthe, Michell Hendrickson j Sewasta, haffwer waridt her för oss och Clageligenn tilkänne giffwit, att thu skalt haffwe honom iffrå någen Jord och några Peninger, som honom medt rätte skall till höre, och the Tolff i nämpden skulle honum haffwe lageligen tilldömpdt etc. Szåå kunne wij icke wethe huru ther om är, eller hwarföre thu wilt förholle honom samme deel, som honom skall lageligenn tilkomme, Och biude tig förthenskuldt, att thu lather honom bekomme sitt(!) Jordt, så myckit som lagen kan honom medt giffwe, stellendis honum aldelis tilfrijdz, så att han icke wijdere betarffwer att bekymbre oss vm samme ärende, Som tu (ɔ: wij) och thesligiste wele, att man icke myckit för then tijdz lägenhett skuldt skall haffwe till att bestelle vdi så motte med them som äre wijdt gräntzen boandis, vtan vdi alle motte holle them wällwilige, etc. Datum.

Vesterås den 24 Julii.

Till befallningsmannen i Viborg, Måns Nilsson (Stiernkors), att han skall tillåta bönderne i länet utföra strömming och krampesill till Reval.

Riks-Registr. 1547, fol. 183. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c. 7: 210.

Til Måns Nilson att han eftherlåther Bönderne att före vt Ströming och Cramsijldt till Räffwele. Datum Westerårs 24 Julij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Wett Måns Nielsonn att thesse breffwisere Michell hendricksonn N. N., medt några flere, haffwa warit her hoss oss, på menig Öijebors wägna som byggie och boo vdi Säffwersta, och vnderdåneligen begäredt, att them motte efftherlåtijdt bliffwa, att före någen Ströming och Krampe Sijeldt vtöffwer till Räffle, och förbyte salt Spannemole och annen nötörfftther ther före igenn som the aff nödenne [haffwe], och icke vmbäre kunne, etc. Så än doch wij gerne wijlde, att samme Fisk motte hitt öffwer till Swärige fördt bliffwa, effther han här aldelis myckit aff nödenne är, både hoss Cronones Bergzbruckning och flere städtz. Så kunne wij lijckewäll icke så platz(!) förmene och förholle för:ne wåre Vndersåther ännu på thenne tijdt, same Seglation, effther the haffwe både närmere ther häden, och kunne rijngere och bättre köp bekomme ther vdi för:ne Räffle, på för:ne parttzeler, som them behoff görs, än vdi Wijborg eller andre städz här j Rijckit. Doch icke thes mindre motte man lijckwäl framdelis ware förtenckte ther till, huru vdi then motte same wåre Vndersåther vndsatte bliffwe kunne, Szå att same Fisk som häden icke wäll vmbäres kan, motte her tilstäde bliffwe, och the åther igen motte titt bekome, för ett lijdeligit och skäligt köp, then del som the behöffwe etc. Datum.

Vesterås den 24 Julii.

Till fogden Lasse Hansson i Skånings härad, Vestergötland, att en Niels Nielsson, som i nödvärn dräpt en Niels Olsson i Djupedal, må njuta lag och rätt.

Riks-Registr. 1547, fol. 183 v.

Förschrifft till Lasse Hansson för Niels Nielson om Mandrop. Datum Westerårs 24 Julij Anno 47.

Wår gunst etc. Weett Lasse Hanson att thenne breffwisere och wår Vndersåthe Niels Nielson j Rytia j Schoningz härede, haffwer waridt för oss, clagewiss berättedt, och tilkänne giffwit, hurulunde han är kommin j skada för enn kar, benempdt Niels Olson j Diwpedall, j thet han giorde Nödtwärnn för sig, Så att samme Karll och enn hans slächtinge medt honom altijdt låge i mördtstijg för honom och stoge honom hårdeligen effther lijff och leffwerne, ee hwartt han gigt (!) både till sitt Fiskerij och annerstädz. Och nu förthenskuldt begärer och beplichter sig wele sware thenn dödes Slächtinger till Lag och rätta, Männ kann hwarckenn [be]komme Frijdt eller dagtingen vtaff them, som thu ytterligere förnimmendis warder aff thetta hans inluchta Clagebreff, etc. Szå hwar samme karl (ɔ: saak) sig så förlupen är som han här för oss föregiffwit haffwer, synes honom ware skeedt stortt oskäll, och thervtöffwer haffwer thänn andre förbrutijdt Edzörin effther Lagenn, allt then stundt han bleff fegdett på hans ägne äger, ther jw hwar man bör nythe fredt och säckerheett, etc. Dhärföre är wår wilie och biudhe tig alffwarligen att thu ransacker ytterligere om samme saack, Förskaffendis att thenne för:ne Niels så myckit motte niuta som lagenn vtwijszer etc Datum.

Vesterås den 25 Julii.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, att han gifver Michel Henriksson från Karelen en stålbåge eller annat lämpligt vapen.

Riks-Registr. 1547, fol. 184.

Til Bothwedt att hann skencker Michell Hendricksonn enn Stolbogha Datum Westerårs 25 Julij Anno 47.

Wår gunst etc. Är wår wilie och Beffalning Bottwedt att thu thesse wåre Vndersåther af Carelänn skall vdi så motte behielpelig wara på wåre wägna, effther the så långwägede äre, att man them och the andre ther boo wijdt gräntzenn, motte haffwe något wällwijlige hwar så behoff giordis, skenchkendis then gamble kompenn Michell Hendrickson enn gamell Stolboga eller annedt sådant som honom tiene kunde. Wetendis tig her effther att rätte. Datum.

Vesterås den 25 Julii.

Till Jacob Orgelmakare, om det allt för höga pris han begärt för orgelverket i Upsala.

Riks-Registr. 1547, fol. 184.

Till Iacop Orgemackare, om thet (ɔ: then) olijdelig och stor lön han begärer för [thet] Orgewärcke han vpsätte will. Datum Westerårs 25 Julij Anno etc 47.

Wår gunst etc. Tig förtencker wäll Iacop Orgemackare huru Wij senest handlede medt tich, och skickede tig titt till Vpsala, ther att vprätte ett Orgewärcke, etc. Szå är oss tilkänne giffwit, att thu fordrer och begärer en olij[de]lig och stor lönn, som är 400 dalar, och något

mera annedt. Szå wele wij ännu att thu tig i så motte, medt skäligheett skallt benöije lathe, Så att thu nu till thett förste, warder ther vdi för:ne Vpsale Kyrckie vpsättiendis ett szmucht Positiwe, effther sitt rätte skick, som thet ware bör. Ther om thu wijdere medt Bispen och wår befalningzman Matz Michelson handle kant etc. Datum.

Vesterås den 25 Julii.

Till befallningsmannen i Upsala, Matz Michelsson, om bygmästaren Henrik von Köllens sjukdom, arbetsfolk till bygnaden, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 184 v.

Til Matz Michelsonn Swar om Hendrick vonn Kiöllen (!) att han siwck är, om och medt honom icke bätträ bliffwer, må Murmesterna til Wastena förskickat bliffwa Datum Westerårs 25 Julij Anno 47.

Wår gunst etc. Effther wij förnimme Matz Michelson att Hendrick vann Köllen än nu siwck är, och förmechter icke stå thet arbethe före medt bygningen etc. Therföre såge wij gerne, om thet älliest icke bliffwe[r] bättre medt honum, att the murmestere ther äre, motte bliffwe medt thet förste förskickede ått Östergöthelandt till Wastena, effther the ther aldelis wäll behoff görs, och aff nödenne äre etc.

Om arbetis Folck han begärendhes är.

Männ thet thu giffwer tilkänne, om thet arbetis Folck han är begärendis aff Finlandt, kunne wij icke wete, om ther någen godt rådt ther till nu på thenne tijdt ware skall, och besynnerligen effther wij wäll tenckie kunne, att the icke nu gerne ther heden komme wele, för then siwckedom skuldt, som ther (ɔ: här?) en tijdt lång wancket haffwer etc.

Om Hans Kyreman.

Om then hans Kyreman thu giffwer tilkänne, som oss för någen Iärnn skall skyllig ware, kunne wij icke ware så hordeligenn stränge medt hans efftherlåttne hustru och barnn, att the hussewijlde fare skulle. Doch må thu lijckewäll tilse, att then [deel?] för:ne Hans åtte, motte icke förkomme någen annenn tilhonde, för än wij warde titt sielffwe komendis.

Om Anders Ionsons gårdt.

Thett thu schriffwer om framlijdne Anders Ioenson, huru thu medt hans gårdt och thet godz vdi ladby förhandlet haffwer, är oss icke obehagelighit, wetendis tig her effter etc Datum.

Vesterås den 25 Julii.

Till erkebiskop Laurentius Petri i Upsala, om orgelmakaren Jakobs fordrade lön.

Riks-Registr. 1547, fol. 185.

Swar til Bisp Larss om then lönn, som Orgemackarenn begärendis är, för Orgewärcke han vpsättie will. Datum Westerårs 25 Julii Anno 47.

Wår synnerlige gunst etc. Som I schriffwe och giffwe tilkänne Bisp Larss, om then Orgemackare, som titt till eder kommin är, och fordrer vdi så motte [en m]ärckelig Summa vdi lönn, för vthan all annen vmkost och tilbehörning, som till thet wärcke behöffwes will, och han seger sig wele vpsättie, etc. Så haffwer thet icke warijdt wår wilie, att thet vdi så motte bestelles skulle, Effther man och så ännu icke fulleligenn wethe kann, huru förfaren och skickelig hann är vdi saackenn. Och må han nu förthenskuldt, till thet förste försöckie sijnn konst

vppå ett lithet Pasititu (ɔ: Positiv), thet hann vpsättie skall. Görendis then [i] thet rätthe skick som thett haffwe skall, ther effther mann och honom löne kann, som skäll kann medt föllge. Ther om J wijdere medt wår beffalningzman Matz Michelsonn handle kunne. Gudt befalendis etc Datum.

Vesterås den 25 Julii.

Förläningsbref på behaglig tid för biskop Henrik i Vesterås å de årliga dagsverkena af Stora Rytterns socken i Vestmanland.

Riks-Registr. 1547, fol. 185 v.

Opit bref för Bisp Hendrick på Dagzwärcker vdi Store Rytterne socken: Till en behagelig tidt. Datum Wästerårs 25 Julij Anno 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff wår synnerlige gunst och nåde haffwe vnt och effterlåtit som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och effterlåthe Thenne Oss Elskelig Wördelig Mann Bisp Hendrick vdi Wästerårs, att han må och skall (: oss till enn behagelig tijdt :) niuthe [och] beholle the årlige Dagzwercker vdi store Rytterne sockenn, som ther årligenn vtgöres plägee, så wäll medt Skattebönder som medt Landbönder etc. Hwarföre biude wij eder Dannemän alle, som vdi för:ne Rytterne byggie och boo, atti ingen annen vtann för:ne Bisp Hendrick same förbe:de dagzwercker, som J oss på Cronones wägna årligen plichtigee äre [att vtgöre]. Hwickit wij och så giffwe wåre Fougter öch Befalningzmän her medt tilkänne, att the vete sig her effther rätte. Datum.

Vesterås den 25 Julii.

Öppet bref för hr Karl, kyrkoherde i Tuna s:n, att han ej skall utgöra större taxa, än hans företrädare.

Riks-Registr. 1547, fol. 185 v.

Opit breff för her Karll Kyrckprest vdi Twna sockenn på enn taxa (: till en behagelig tijdt :) Datum Westerårs 25 Julij Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Göre wijtterligit att wij aff synnerligit gunst och nåde haffwe vnnt och efftherlåtijdt som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och efftherlate (: oss till en behageligin tijdt :), thenne oss Elskelig her Karll Kyrckeprest vdi Tuna sockenn, att han må och skall bliffwe wijdt then Taxa som framlijdne M. Hans fordom Kyrckeherre ther samme städz vtgöre plägede etc. Hwickit wij giffwe wår CammerRådt och Cammererere sampt alle andre som för wåre skuldt wele och skole göre och lathe tilkänne, att the sig här effter rätte weete. Datum.

Vesterås den 25 Julii.

Till ståthållaren på Kronoberg, Niels Birgeson, om prestelandbönderne, vissa prebenden i Vexiö, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 186.

Swar til Niels Birgeson huru han medt Preste Landbönder handlet haffwer Datum Westerårs 25 Julij Anno 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Niels Bijrgesonn huru thu medt Prestelandbönder ther nijdere handlet haffwer som thu tilkänne giffwer. Så är oss icke obehagelig, kunne och så lijde, att Predicanten Skolemesteren och the fatiga ther j Wäxöö beholle the Prebender, som thu giffwer

tilkänne om, och wij them gunsteligenn tilförende vnt och effterlåtijdt haffwe. Sammelunde äre wij och så tilfrijdz, att thu förhandler medt the Landbönder thu giffwer tilkänne om, som härtill haffwe giffwit Peninge Landgijlle, att the här effter vnder Smör landgille motte lagde bliffwe, etc.

Att han wederkennes the[t] landgille Christoffer Anderssons landboer haffwa.

Thesligiste må thu och så på wåre wägna kännes wijdt the[t] landgille som then Christoffer Andersons landboer haffwe inne medt sig, och thu schriffwer om. Latendis thet sijdenn komme till Calmarna, etc.

Och effther som wij och offta tilförende befalett haffwe att thu till thet flitigiste på alle saacker skulle haffwe godt acht och tilsynn, och besynnerligenn medt wåre granner the Danska, hwadt the stämple och före haffwe. Så är och så wår alffwarlige befalning, att thu (ɔ: thet?) sådant medt störste flijtt bestellet bliffwe motte, Och besynnerligen medt then Wärner Passberger att han icke något hemeligit förräderij motte stijnge hitt in i landet iblandt almogen, så att man ju thet så lagede, att wåre Och Rijckisins vndersåther motte hängie till hope och stå manligen fast hwar medt then annenn. Förskaffendis iffrå Calmarna och flere städz thenn meste tilförningh till then Landzendhen ther nijdere vdi Smålandt, medt hwadt dell the helst behöffwe och aff nödenne haffwe kunne, som mögeligit wåre. Så att the icke trängde att före till Danmarck ther effter, eller älliest vdi någen motte göre them någen vndsättning och tilförning. Effther man förnimmer huru the oss, och thenne Rickisins vndersåther bewogne äre, Så att the och så förthenskuldt haffwe nu lagt then marcknadt iffrå Lödze och till Wårdbärg, som ther om Laresmesse stå pläger, vppå thet wåre vndersåther vdi Westergöttlandt skulle ingenn vndsättning bekomme däden

medt Fisk, som ske pläger. Terföre wåre gott, att wij och så på wåre sijde tenckie ther någett till, att the icke höllo (!) hedenn myckin vndsättning bekomme kunde. Ther wett tig effther rette. Datum.

Vesterås den 27 Julii.

Öppet bref för mäster Michael, predikant i Stockholm, på hälften af en kronans gård i Vesterås.

Riks-Registr. 1547, fol. 187.

Opit breff för M: Michell Predicant vdi Stocholm på enn halff dell aff Cronones gårdt i Wästerårs på Smedegatun till ewärdelig ägho. Datum Westerårs 27 Julij Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff synnerlige gunst och nåde haffwe vnt och giffwit som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och giffwe Thenne oss Elskelig wår tro Man och Vndersåthe M: Michell Predicant vdi Stockholm, och hans effttherkommande ärffwinger till ewär[de]lige äga, en halff deel aff en wår och Cronones gårdt liggiendis vdi wår Köpstadt Westerårs på Smedegatun emellem Iogan Wägers gårdt westen före, och Lisle Håckens gårdt östan före, Som affmäll[t] är till hope j längden och Bredden, Först vdi längde 66 alnar och vdi Bredde 54 alnar, hwicket (!) halffpartt oss effther framlijdne Anders Hanson fordom Myntemestere för hans mijsshandlinger skuldt tilldömpt och tilfallenn är, och han hade till pant aff för:ne M. Michelss slächtinger, etc. Hwarföre affhände wij oss och Cronone för:ne halffdell vdj samme gårdt, medt all then lägenheett som ther vnder ligger och tilförendhe tillegat haffwer. Så att förbe:de M: Michell samme gårdt effther sijnn wilie, sig och sijne effther:de ärffwinger till nytte, gode och gang[n] byggie, förbättre och till ewärdelige ägho niutha, brucka

och beholla må och skall, Förbiudendis wåre Fougter, Embetzmän, och alle andre, ee hwicke the helst äre eller ware kunne, som för wåre skuldt wele och skole göre och lathe, att the icke i någon motte för:ne M: Michell eller hans effther:de Erffwinger, her emott hijnder platz eller förfong göre, wijdt wår ogunst. Och thes till ytter-mere wisso och bättre förwarning, lathe wij tryckia wår[t] Kon:ge Secrethe her neden för thetta wårtt öpnee breff. Som giffwit och schriffwit är, vt supra Datum.

Östanbro den 29 Julii.

Till riksmarsken och riksrådet hr Lars Siggeson (Sparre) och riksrådet Abraham Eriksson (Leijonhufvud), om fisk-tillförseln till Lödöse.

Riks-Registr. 1547, fol. 187 v.

Til her Lars och Abraham Erickson vm then Fisk som the Danske till Lödze före pläge Datum Östansbroo 29 Julij Anno 47.

Wår synnerlige g:[unst] etc. Som J wäll hörtt och förnumit haffwe käre her Larss och Abram, huru the Danska wele förtage wåre vndersåther ther nijdere vdi Westergöthelandt then Fisk, som the skaboor till Lösse vm Larssmesse före pläge, etc. Så på thet wåre vnder-såter ther nijdere motte lijckewäll i så motte försörgde bliffwa, Är wår wilie och nådige begären, ati wele öffwer-wäge och berådslå hwad för bäste rådt man hervdinnen på finne kunde, at same för:ne wåre vndersåter ellist motte försörgde bliffwa etc Datum.

Östanbro den 30 Julii.

Till riksrådet hr Gustaf Olsson (Stenbock), om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 188.

Swar til her Göstaff om hans betenckiendhe på thenn Fisk som vndersåterne sig till vppehälle bekomme skulle. Datum Östansbro 30 Iulij Anno 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe förstått käre her Gustaff, vtaff eders schriffwelse, edertt betenckiende, huru medt then Fijsk bestelländis wåre, som man wåre vndersåther medt vdi Westergötelandt vndsättie skulle, och till Jöneköping eller annerstädz skulle komme lathe, effther the Danska oss till förtreett och nådell, lagt then Marcknadt till Wårdberg, som vdi Lödze ståå tilförendhe plägede, etc. Så ändoch thett wäll en godt mening ware kunde, som J skriffwe, Szå weet man icke lijckwäll, om thet ännu så skee kann, att för:ne wåre vndersåther i westergötelandt kunde så hastigt att (ɔ: aff?) then Landzendenn Fijnlandt j then motte wäll vndsatte bliffwa, Ändoch wij till thett flitigiste ther om schriffwe och bestelle latijdt. Män oss synes thesligiste rådeligit wara, att man och så förskickede vtöffwer till Norie och Hollandt, om man ther någen Fisk bekomma kunde, som är Torsk, Kablauer, och annen fijsk, som ther wancker, till thess man ytterligere här om berådslå och bestelle kundhe etc.

Att han föreholler thenn menige man vdi Westergötelandt om then Fisk.

Thesförinnen hoppes oss, att wij och så någen rådt och vndtsättning ifrå Fijnlandt och Norrebotn bekomme kunde, Thett i thesligiste thenn menige man vdi Wästergotelandt wele för[e]holle, att the vdi midler tijdt motte

till frijdtz stelte bliffwe, och besynnerligen effther the så storligen icke haffwe Fijsk behoff, för winteren och när Fasten komber. Szå att the dhå dervdinnen försörgde och vndsatte bliffwe schole, Latandis them wår breff förkomme (ɔ̄: förkunne) och föreläsze, som wij haffwe them tilschriffwe latijdt, och eder nu här medt tilhonde skicke, etc.

Om thenn Laghe Braass schriffwelsze swar på.

Thett i äre begärendis weete wår wijlie, hwadt J then Lage Bra på hans schriffwelse Swar giffwe skole, j thett [han] begärer några oxer här aff Rijckit etc. Szå än dog man latijdt (ɔ: lijtidt?) ther till tenckie skall, att the Danske her aff landett then minste vndsättning vdi alle motte bekomme motte som mögeligit wåre, effther man förnimmer theres godt wilie, och huru the oss bewogne äre. Så måge i lijckewäll giffwe honom så för swar, Att om oss, eller någenn annenn thette Rijckisins inbyggere vdi lijcke motte, kunde saatt och efftherlåtijdt bliffwe, någit sådant vtföre aff Dannemarck, thet för:ne Lage och så förskaffe wilde, Dhå kunde man och endelis wäll lijde, att thet samme bliffwe honom efftherlåtijdt som han är begärendis etc.

Om Elffzborgz Borgeres bestelning, och hwadt the ther till swaradt haffwe.

Wij haffwe och så förstått, huru i medt the Elffzborgz borgere, om theres bestelning handledt, och hwadt the ther till swaradt haffwa, etc. Szå är thet någk till förmodendis, att ther är än nu några iblandt them, som föge rättrådige äre, lijcke som then Peder Juthe war. I wele för then skuldt haffwe gott och nöge vpseende medt them, som I wår wilie ther om tilförende förstått haffwe, att ther motte icke fijnnes något hemeligit förräderij iblandt them, etc.

Att han frijt och obehindret må Köpe Iärn på Wärmelandtz Berg.

Wij förskicke eder och så wårtt breff her medt tilhondhe, att i frijtt och obehindrett måge köpe thet Iärn på Wärmelandz berg, som I begärendis äre, till Cronones bygning och beffästning, och älliest ther före hitt in förskaffe hwadt deel ther behöffwes och aff nödenne ware kunne. Som wij och tilfrijdz äre, att för:ne Elffzborg[z] Borgere måge lathe till theres skipp och Skuter, att hämpte någen kalck och Iärn medt. Ther om I sielffwe widere medt them handle kunne, etc.

Om the Bönder aff Marck, som här hoss oss wåre, huru otilbörligen the sig skicket haffwe.

Wij haffwe och så förstått om the Bönder aff Marck, som här vppe hoss oss wåre, huru the sig otilbörligen skicket haffwe. Så haffwe the icke hafft wårtt loff eller wilie ther till. Vtan måge thet wäll så förskaffe, att the ther före motte tilbörligen straffet bliffwe. Wetendis eder ther effther rätte. Gud befalendis. Datum.

Östanbro den 30 Julii.

Till ståthållare och några fogdar i Finland, om förbud mot utförsel af fisk, och om handel med ryssarne.

Riks-Registr. 1547, fol. 189 v. — Förut efter en annan, delvis lika lydande, men ofullständig afskrift till Göstaff Fincke, tryckt af Arwidsson, l. c., 2: 268.

Til Måns Nielsson at han skall haffwe god acht och tilsyn, at ther ingehånde Fijsk skall vtskepes eller vtrickes fördt bliffwe. Datum Östansbro 30 Iulij Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Tich förtencker wäll, Måns Nielsonn, att wij tig och flere wåre Beffalningzmän j then Landz-

enden, schrifftteligen tilförendhe haffwe tilbiude latijdt, att man thet flitigiste skulle haffwe acht och tillsynn, att ther ingen honde Fisk vtskepes eller vtrijckis fördt bliffwe, vthan hitt öffwer förskickes, effther han här aldelis wäll behoff görs, etc.

Szå är ännu wår alffwarlige wilie och beffalning, att thett motte så bestelt bliffwe, Förbytendis ther then meste Fijsk vdi Spannemåle man öffwer komme kundhe, eller och för Peninger som mögeligit wåre, och förskicke honom sedenn hitt vtöffwer till Stockholm, och till Östergöttlandt, däden man framdelis sådane Fisk kunde förfordre ått Wastena och till Wästergötelandt, effther han ther aldelis myckit aff nödenne är, Mäden wåre granner the Danske förbudit haffwe att [till] Lödöse ingen Fijsk komme skall, som Schaboernee om Larentzmesse ther häden före plägede, Therföre och nu samme Lödöse marcknedt till Wårdbärg lagt är, etc, på thett wåre vndersåthe[r] vdi för:ne Landzände Wästergötelandt j then motte nödstelte bliffwe, och ingen vndsättning bekomme skole, etc. Therföre är och så aff nödenne att man tencker ther något till, Szå att the lijckewäll kunde j then motte nödtorfftteligenn försörgde bliffwe. Wiliendis för then skuldt, att thu och så ther aff thin beffalning, förbythe en heel hop Spannemåle vdi Fisk som sagt är, eller och om thu honom för Peninger bekomme kunde, och sänder ther medt några Skuter eller Skep ått Östergötelandt till Suderköping, Nårköping, och en partt hitt vtöffwer till Stockholm, etc.

Som wij och wele, att thet vdi lijcke motte medt the andre wåre Fougter och Beffalningzmänn skall bestelt bliffwe, att the sameledis förbythe sig till någen Fijsk, som är Fijnske gedder, Ströming, Kramppesill, och annen Fijsk, och förskicke honom hitt öffwer, som wäll behoff görss.

Förbiudendis här medt alffwarligen wijdt högste straff både till lijff och Godz, att man ingen honde Fijsk skall

låthe vtskeepe eller vtföre till Tysslandt eller Lifflandt, effther then lägenheet nu på färde är, och tilförende förmäldis, på thet wåre Vndersåter j för:ne Westergötelandt, och älliest någenleedis ther medt vndsätte bliffwe motte, etc.

Att han sig i handel medt Rydtzerne giffwe skall.

Thesligiste är och wår wilie att thu tig i handell medt några Rydzer giffwe skallt, Föregiffwendis om ett nijderlag, som vdi Wijborg haffwes kunde, Så att man möther ther på både sijder, medt the warär som hwar kunde åstadt komme, och then ene kunde vndsättie then annen medt. Som är at Rydzserne förskickede ther häden Lin, hampe, Lärefft, Ryssehuder, wåre Håni[n]g och annedt och hwadt the före pläge, och the bekomme ther återigen Koppar, Järn, Räffweskin, Hareskin, Bäffwerer eller och anneedt sådant som här faller, och them tiene kundhe, Så att the icke behöffwe ther häden fare så långt, till Räffle, och annerstedtz, som the her till göre pläge. Thetta thu så bestelle (och förhöre) wilt, Giffwendis oss här vpå ett schrifftteligit swar, medt thett förste tilbacka igen etc. Datum.

Samme mening
Till
Göstaff Fincke
Arffwidt Olsonn
Issak Nielson
Thommes Iönson.

Hacksta den 30 Julii.

Öppet bref till innebyggarne i Vestergötland, om den marknad, som plägar hållas i Lödöse vid Larsmessotid.

Riks-Registr. 1547, fol. 190 v.

Opit breff til menige Almoge, som byggie och boo vdi Wästergöthelandt, om Marcknadt som i Lödtze stå pläger. Datum Hakilstadha 30 Iulij Anno 47.

Wij Gustaff etc. Tilbiude eder oss Elskelig[e] wår[e] tro Männ och Vndersåther, Friborne, Frelssessmän, Prestmän, Kiöpstädzmän, Bönder och menige Almoge, som byggie och boo vdi Westergötlandt, Wår gunst och nåde tilförende etc. Oss är tilkänne giffwit, käre Vndersåther, att then Marcknedt, som här till tilförende vdi wår Stadt Lödöse, årligen vm Larssmesse, stå plägedhe, ther och then meste Fisk fetalie föryttredes och såldes, som vdi then Landzenden Westergötelandt Bruckedes, och aff nödenne war, skall nu däden och till Wårdbärg lagd ware, etc. Så kunne wij icke weete vdi hwadt mening thet skeedt är, eller hwad man ther aff [för]stå skal.

Doch vpå thet I Lijckewäll, käre Vndersåther, thervdinnen ingen brist eller nödt haffwe motte, vtan j then städt älliest, medt sådanne Fisk fetalie, nödtorfftеligen, och så myckit mögeligit wåre, vndsätte och försörgde bliffwe kunne, haffwe wij medt några flere Oss Elskelige wår[e] trogne Män och Rådt thet så bestelle latijdt, att oss förhoppes, att I thervdinnen en ringe sacknedt haffwe skole. Så att innen en Kortt tijd, och besynnerligen in till thes Winteren eller Fasten kommer, när sådana Fisk fetalie mest behöffwes och aff nödenne ware wil, förmode wij oss näst thess(!) almechtiges tilhielp, att then för:de

Landzenden Westergötlandt skall vdi så motte, medt mongehonde godt och dugelige Fisk försörgd bliffwe, att sig ingen medt någen fooge thervdijnnen skall haffwe till att beswäre, Som är medt godt Lax, Fijnske Gedder, Ååll, Ströming, Torsk, Krampesildt och annen godt Fisk fetalie, som vdi Norlandt och Finlandt falle pläger, etc. Hwickit wij eder käre vndersåter haffwe gunsteligen welet tilkännee giffwit, att i thesligiste wete eder effther att skicke, medt then deel och the gode warer, som ther nijdere hoss eder å[r]ligen falle och wancke pläge. Beffalendis eder här medt Gudt. Datum.

Hacksta den 30 Julii.

Till Rasmus Nielsson, huru med räkenskaperna ordnas skall, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 191 v.

Til Rasmus Nielson, att han steller Reckenskaperne effther thet sätt som K: M: sielff ordineredt haffwer. Datum Hakelstadha 30 Iulij Anno 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe tich vtan twill, Rasmus Nielson nocksambligen giffwit wår wilie och mening tilkänne, huru medt Reckenskaperne her effther rätzligen skall bestelt bliffwe. Så att Fougternes Inwentaria motte här effther icke bliffwa så står, och inne beholna, som här till myckit vdi bruck waridt haffwer, ther medt lijthen leffwerering skeedt är, etc. Therföre är wår wilie och beffalning, att ther motte och så någett tiltenckes, Så att Fougterne något större leffwererning vdi räntę Cammeren och älliest här effther göre motte, tagendis här före ingen försumelsze. Szom wij och thesligiste wele att thu oss medt thet förste skriffthelgen skalt förstå lathe, årlige ränter vdi Summawiss, på the häreder ther om kring

Wästerårs, huru myckit hwartt för sig förslå och ränte kunde, Effther wij till äffwentyrs äre förvrsackede, att förläne några aff samme häreder etc. Datum.

Hacksta den 30 Julii.

Öppet bref för riksrådet hr Gustaf Olsson (Stenbock), att han må fritt köpa jern i Vermlands bergslag eller annorstädes.

Riks-Registr. 1547, fol. 191 v.

Opit bref för Her Gustaff Olsonn att han frij och obehindret må Köpa Iärnn på Wärmelandz berg, eller annerstadz. Datum Hackelstada 30 Iulij Anno etc 47.

Wij Gustaff, etc. Göre witterligit, att wij aff synnerlige gunst och nåde, haffwe vnnt och efftherlåtijdt, sosom wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och efftherlåte, att thenne oss Elskelig wår tro Man och Råådt, her Gustaff Olsonn, må och skall frij och obehindredt Köpe några Läster Iärnn på Wermelandz berg, eller annerstädz i Wermelandt, Och them seden förskicke vtrijckis til att köpe och föryttre sig andre nödtorfffther ther före igen, ther medt han wårtt och Cronones Slott och fäste, Elffzborg, effther lägenheeten hielpe byggie och förbättre må och kan etc. Hwickit wij giffwe wåre Fougter Beffalningzmän och alle andre tilkänne, att the wete sig här effther att rätte. Datum.

(Hacksta den 30 Julii?)

Öppet bref rörande byte mellan kronan och en Lasse Olsson af jord i Östergötland.

Riks-Registr. 1547, fol. 192.

Opit bref för Lasse Olson på et hemandt vdi Hiskeby och hans arffwinger. Haffwer och Lasse vplatidt igenn en Skattegårdt liggiendis vdi Östergötelandt i S: Drottens socken. Datum.

Wij Göstaff etc. Göre witterligit att wij aff synnerlige gunst och nåde haffwe vnnt och efftherlåtijdt, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och efftherlåte, thenne oss Elskelig wår tro Man och tienere Lasse Olson, och hans efftherkomande ärffwinger, en wår och Cronones Jord benämpd Hickejorden vdi Hiskeby, medt hwadt deel ther vnder, och aff ålder tillegatt haffwer. Hwicken för:ne Jordt vnder Vme Kyrckie vdi Westre Bottnen tilförende lytt haffwer. Ther emott haffwer för:ne Lasse Olsonn vplatijdt oss och wåre vnge liffzärffwinger en Skattegårdt igen, liggiendis vdi Östergötelanndt, i S: Drottens sockenn, benempdt Schärpinge, medt all thenn ränte och rättigheett, som ther aff årligenn gå pläger, Och honom medt rätte tillhöre skall, etc. Hwarföre affhände wij oss för:ne Hiske Jorde och tilägne henne offtebe:de Lasse Olssonn, och hans efftherkomande ärffwinger till ewärdelige ägho, Hwickit wij giffwe wåre Fougter, Beffalningzmän, Thesligiste alle andre som för wåre skuldt wele och skole göre och late tilkänne, att the vete sich här effther att rätte, etc. Datum.

Den 31 Julii.

Till riksrådet hr Erik Fleming, om ifrågasatt utförsel af smör till Tyskland från Åbo, om danska regeringens ogenhet, om flyttning af den vanliga fiskmarknaden från Lödöse till Varberg, och om anskaffande af fisk från Finland.

Riks-Registr. 1547, fol. 192 v. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c. 7: 211.

Til her Erich Fleming Swar thet han begärer att Borgerne vdi Aboo efftherlåtes wildhe vtföre något Smör till Tyslandt, till att skaffe Salt ther före hit in j Rijckedt igen. Datum vltima Iulij Anno etc. 1547.

Wår synnerlige gunst etc. Som J schriffwe her Erick och äre begärende, att wij wåre Vndersåther vdi Åbo efftherlåte wilde, vtföre någett Smör till Tyslandt, till att Skaffe Salt ther före igen hitt j Rijcket, etc. Szå kunne wij wäll lijde, att thet så skedde, haffwe och thesligiste j then motte icke så stortt förbudt ther vppå giortt, hwar the elliest kunde fåå någett skääl och lijcke för sådanne gode warer, som the ther häden före, och icke så ringe achtede och wanwyrdede bliffwe, som här till skee pläger, haffwe wij och tesligiste förthenskuld latijdt nijderläggie några Läster Smör vdi Lybecke, som wij titt lathe förskicke. Effther tynnen icke mere än 14 ½ lybsk gelde wille, till thess sådanne Smör framdelis någett mere achtedt bliffwe kunne, Ther J och thesligiste förbe:de wåre Vndersåther vdi Abo, wele förstå late, så att the icke sich till schade några sådanne gode warer ther häden före motte, Szå att thet motte och icke nu skee som want är, att man ringe achter, huru man förytterer sine warer, ther vde, meden man till thet dyreste, för then deel vtprenge her j Rijckit igen [thet] som infördt bliffwer, Rijckit till en stoor och merckeligit Schada, etc. Thett J käre her

Erick, för:ne wåre Vndersåther fliteligen och föreholle och tilkänne giffwe skole, Elliest äre wij tilfrijdz, ehuru myckit the i then motthe vtförde aff sådanne Smör, etc.

Vm thet marcknedt som vdi Lödze stå pläger och nu i Wårdbärg stå skall.

Giffwendis eder thesligiste tilkänne, att wåre granner the Danske, haffwe nu [til Wårdbärg] lagt then marcknadt, som tilförende vdi Lödze vm Larssmesse stå plägede, ther wåre Vndersåther vdi Wästergötelandt, mästdelis theres Fisk fetalie årligen bekomme vtaff the Schaboer, som titt segle plägede, meenendis vdi så motte wele förläggie wåre Vndersåther vdi Westergötlandt att the ingen vndsättning medt Fisk bekomme skole, etc. Förthenskuldt will och så aff nödenne ware, att wij tenckie ther något till, huru the elliest och vdi annen motte, medt sådanne nödtorfftige partzeler kunde vndsatte bliffwe, Szå att man till thet flijtigiste haffwe motte acht och tilsyn att ingen Fisk aff Finlandt skall vtstädt eller vtrijckis fördt bliffwe, som wår mening och tilförende ther vm waridt haffwer, vtan hwadt som ther för fisk man helst bekomme kunde, anthen för Spannemåle eller peninger, att han dhå hitt öffwer till Stockholm och åt Östergottlandt til Norköpijng och Suderköping, motte förskicket bliffwe, och framdelis seden till Wastena, deden man honom sijden ringe(!) kunde öffwersände till Jeneköping, eller annerstädtz, ther så behöffwes kunde etc. J wele förthenskuldt lägge eder all flijtt och winning vm, att man all then meste Fisk som ther wancke vdi then Landzenden Finlandt, förskickede till förbe:de Östergottlandt, som sagt är, Szå att han ingelunde motte vtrijckis fördt bliffwe, wijdt högste straff, både till lijff och godz, etc. Ther J wete eder effther rätte. Gudt beffalendis etc Datum.

Ekolsund den 1 Augusti.

Till riksrådet hr Birge Nielsson (Grip), om anskaffande af så mycken fisk som möjligt från Östergötlands och Smålands skärgårdar, och om förbud mot utförsel deraf.

Riks-Registr. 1547, fol. 194.

Til Her Birghe Nielson, att han lather all then Fisk som Skärikarene i Tiust och Stekebo[r]gz skären fåå och vmbäre kunne, motte komme till Swrköping eller Norköping till spise Westergothelandt medt, och [icke] vtrijckis fördt bliffwe motte. Datum Eckelsundt 1:a Augusti Anno 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij giffwe eder tilkänne käre her Bijrge hurulunda wåre granner, the Danske, ännu lathe vppå skina theres god wilie, och huru the emott oss bewogne äre, så att the högeligenn förbudit haffwa, att inge Schaffweboer skole före theres Fisk till Lödöse nu om Larssmesse förstkomendis, ther wåre Vndersåther vdi Westergötelandt och annerstädz her j Rijckit mest theres Fisk fetalie hämpte och köpe plägede. Och nu i then stedt lagt samme Larssmesse Marcknadt till Wårdbärg, på thet wåre Vndersåther j för:ne Wästergötlandt i then motte nödstelte bliffwe, och ingen vndsättning bekomme schole. Therföre och så aff nödenne ware will, att man tenker ther något till, så att the lijckwäll kunne j then motten nödtorfftеligen vndsätte och försörgde bliffwe, etc. Och är förthenskuldt till eder wår wilie och alffwarlige beffalning, att J så handle medt Skärijkarene ther nedere j Tiust och Steckeborgz Skären boo, att all then Fisk the få här effther och vmbäre kunne, både Ströming, Torsk, Åål, Gedder och annen Fijsk, motte till Suderköpijng eller Norköping fördt bliffwe. Och så framdelis till Wastena, och åt Ieneköping eller westergottlandt förfordradt,

på thet för:ne Landtzende j then mottenn ingen nödt eller brijst skall haffwe på sådanne Fisk fetalije, etc. I wele och så giffwe wåre och andre gode männss fougter tilkänne, ther nedere, att the wedt högzste straff, både till lijff och godz förbyde schole, att ingen hånde fisk skall scheppes eller föris vtrijckis till Tyslandt, effther then Lägenheet nu på färde är, och tilförende förmäldis etc. Thett J så på thet aller flitigiste bestelle wele, som magt vppå ligger, etc. Datum.

Ekolsund den 1 Augusti.

Till Joachim Bulgrin i Vadstena, om årsväxten, slottsbygnaden, oxar till slottets behof, och om tillsyn med nunnorna i klostret.

Riks-Registr. 1547, fol. 194 v.

Swar til Jochim Bulgrin om thenn årsswäxten han tilkänne giffwer. Och huru han så mång oxer till Slottedt komme skall etc Datum Eckelsundt 1:a Augusti Anno etc 47.

Wår gunst tilförende, etc. Wij haffwe förståått Jochim Bulgrin, vtaff thin schriffwelsze, om the Lägenheeter thu giffwer tilkänne, och besynnerligen om then årsswäxten och bygningen, etc. Szå är thet oss icke obehageligit. Män thet thu begärer wete wår wilie, huru thu så många Oxer till Slottijdt bekomme skalt, som ther aff nödenne ware will, kunne wij [icke] annedt sware ther till, vtann att thu ther om talar Arffwit Nelson och Jörenn Larssonn till, att the lathe tig ther aff theres beffalning komme så många Oxer, som vdi så motte nödtorffteligen behöffwes will, och the kunne ostedt komme. Så haffwe wij och thesligiste latijdt schriffwe wår befalningzman på Steckeborg till, om the huder och then Talg, thu haffwer titt

komme lathit. Szå att han thet aname skulle, och ther före tilbörligen qwittere etc.

Att han haffwer godt acht på the Nynnernes Breff.

Sammelunde om the breff, wij tilförende beffalte tich, att thu haffwe acht och tilsyn vpå, som til Nönnerne, och besynnerligen Abbetisen vdi för:ne Wastena Clöster, kunde sände eller schriffwit haffwe, etc. Så må thu icke alleneste tilsee, om sådanne breff ifrå Hållandt komme kunde. Vtan och jämwäll ehwadan the helst, och till hwem the kunde tilskickede wardhe, Så wäll ifrå Lybecke, Rostock, Dantzicke, och flere Tyske Städer, som aff Hollandt etc. Wij äre och tilfrijdz att thu frijtt foder ther aff Slottedt haffwe skalt, till en thinn Clippere, som thu är begärendis, till att rijde wärff och ärender medt. Ther rätte tich effther. Datum.

Ekolsund den 1 Augusti.

Till riksråden hr Lars Siggeson (Sparre) och Abraham Eriksson (Leijonhufvud), om borgarenes i Köping fattade beslut.

Riks-Registr. 1547, fol. 195.

Til Her Larss Siggeson och Abraham Erickson swar om Köp, effther the icke holle wele then Kon:ge Mandat som sagt är, at the och något ther till tenckie wele. Datum Eckelsundt 1:a Augusti Anno 47.

Wår synnerlige gunst, etc. Wij haffwe och förstått käre her Lars och Abram, vtaff eders schriffwelsze, huru borgarne ther j Köpning (!) till samptals warijdt haffwe, och huru them emellem nu vppå nytt beslutijdt är etc. Så skole wij wäll tro, att the lijcke så myckit här effther ther till görendis och hollendis warde, ehwadt the sam-

tyckie och besluthe, som the här till tilförende skee eller göre pläge. Som wij och förnimme aff för:ne Borgerne och Köpstädzmän, inthet bättre köp giffwe[s] ännu, eller städie wele, på hwadt warer the helst före, än the tilförende giorde, jicke anseendis att bönderne och then annenn part haffwe ett merckeligit afslag lijdit på Spannemåle och annenn dell the haffwe til at afflate. Så att the och nu ther vtöffwer plat wanwörde och ringe achtedt säden och Spannemåle[n] som bönderne före, jcke mere wiliendis giffwe för spann Rog eller korn, än 2 gamble ortuger och 2 öre, etc. Och then del the sälie schole, wele the lijcke dyrtt föryttre, som thet någen tijdt tilförende vdi thet dyreste galt, icke säliendis (ɔ: sättendis?) och så ther emott något köp ther vppå etc. Så synes oss at medt sådannt följer föge skäll, ehwadt rådt man ther til fijnne kunde. Ther till [I] och thesligiste tenckie wele. Datum.

Ekolsund den 3 Augusti.

Till erkebiskop Laurentius Petri, om tillsättande af kyrkoherde i Tibble i Upland.

Riks-Registr. 1547, fol. 195 v.

Förschrifft för Bönderne i Tijbijlle socken till Bissp Larss om theres Kirckepräst som dödt är, och att the motte bekomme her Anders i Haneboo i then städt ighen. Datum Eckelsundt 3 Augusti Anno 47.

Wår synnerlige g:[unst] etc. Wetter Bissp Larss, at thesse wåre vndersåther i Tijbijlle socken i Lagundan haffwe warit här hoss oss, och tilkännegiffwer (ɔ: giffwit), att then Kyrckeherre benempd her Peder, är nyligen dödt bliffwin, så att samme Geldt nu wacerer, etc. Och haffwe the begäredt enn annen, nämpligen her Anders, som skall sittie

på sijn fädernes gårdt i Haneboo socken vdi Helsingelandt etc. Ther medt wij och wäll til frijdtz äre, att samme her Anders må förskickes till Kyrckeherre vdi samma Tijbijle, etc. Datum.

Ekolsund den 3 Augusti.

Qvittobref för Sven Månsson å 300 ungerska gyllen, såsom böter för af honom bedrifven misshandel.

Afskrift i kongl. Kammar-Archivet, bland kongl. qvittensbref.

Wij Gustaff etc. Göre witterligitt medt thenne wår Quittencia att wij vdhj egen kong:e perszone then 3 Augustj Anno etc 47. vppå wår Gård Ekolsundh annamet och vpburit haffue Trijhundrade vngerske gyllene Som Swenn Månszon haffwer oss leffwerere latidt på Rekenskap, för then sak och miszgerninger som han emot oss bedriffwedt haffwer, och ther med vdj wårtt Konungz:ge och högzste straff förfallen är etc. Giffwendis honom her medt qvitt och frij etc datum vt Supra

GOSTAUUS.

Gripsholm den 7 Augusti.

Till biskop Mårten (Skytte) i Åbo, om tillsättning af prest i Sastmola i Åbo län.

Riks-Registr. 1547, fol. 196.

Til Bisp Mårten om thenn Her Thommes som Sastamala begärendis är Och wij icke wete om han ther till tienlig wara skall. Datum Gripzholm 7 Augusti Anno 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wetter Bisp Mårthenn att thenne her Thommas haffwer waridt här hoss oss, och

vnderdoneligen begäredt Ett geldt ther j Fijnnelandt benempdt Saastamall, Så wete wij icke om han någett dugelig eller tienlig wara skall, till att stå något Presteämbete före, och haffwe gäldt, etc. Och wele wij för then skuldt att I ytterligere här om ransacke wele, förhielpendis honum till same gäldt, eller något annedt, om han elliest ther till dugeligit (!) ware kunde, som tilbörlig är. Datum.

Gripsholm den 8 Augusti.

Till Sigfrid Jönsson på Öland, om något undangömdt silfver.

Riks-Registr. 1547, fol. 196.

Till Sigdfredt (!) Iönnson Swar om dhet Sölff som bönderne vndandolt haffwe. Datum Gripz: [holm] 8 Augusti Anno 47.

Wår g:[unst] etc. Wij haffwe förstått Sigfrijdt Iönson, aff thin schriffwelsze, om thet Sölff thu giffwer tilkänne, som Bönderne skall vndandolt haffwa ther på Ölandt, Så effther wij endelis förnimme, att thet föge förslå kan, motte the therföre wäll oplatzede till frijdtz bliffwe, och besynner[ligen] the som icke till thäres eigit vtan Kyrckenes behoff vnderstunget haffwa sådanne Sölff, Så att ther nu förthenskuldt må wäll komme till köpzkorne (!) (ɔ: kyrkorne?) igen, som thet tilförende waridt haffwer Ther thu wett tig effter rätte etc Datum.

Gripsholm den 9 Augusti.

Till riksrådet hr Sten Eriksson (Leijonhufvud), om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 196 v.

Swar till Her Stenn Erickson som han schriffwer att han sig ifrå Calmarna vp ått Grentzen och till Cronoberg giffwe wilde. Och att han sig wäll föreseer vdi samme resee. Datum Gripzholm 9 Augusti Anno etc 1547.

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe förstått käre her Steen aff thin skriffwelsze, att thu tig iffrå Calmarna vp ått Gräntzen och till Cronoberg giffwe wilt, till att förfare några lägenheeter, etc. Så råde och förmane wij tich, att thu seer tig wäll före vdi samme reszen, effther man ännu icke fulleligen weet, hwadt loffwen man till thet selskap ther nijdere, vdi then Landtzenden sättie skall, ehuru the loffwe och tilseije, förthy the haffwe och så tilförende giort, och lijdit lijckewäll hollit, etc.

Om Oxar att the icke driffwes hitt vp till Köpz, etc.

Och förvndrar oss icke lijtedt, att iffrå Westergottelandt, och för:ne Smålanndt, bliffwe inge Oxar hitt vp driffne till Köpz, som tilförende skee plägede. Så att thet är nog till at förmodendis, att meste parten driffwes öffwer Gräntzen åt Danmarck, och the som skulle haffwe på sådanne sacker acht och tilsynn, äre till äffwentyrs sielffwe som sådannt tilstädie och göre. Therföre må thu och så her om förhöre och ransacke, huru thet sich rätzligenn ther vdinnan hade. Så att om mann så förnimme kunde, att the förthenskuldt icke wille late driffwe nu så

många hitt vp, som tilförende, Effther the icke här vppe bekomme kopper ther före och annenn sådanne warer igen, som them Tienligit är, etc. Dhå motte mann thett så bestelle lathe, att till the marcknedt (!) här vppe j Köpstäderne, om Sommerenn ståå pläghe, motte någen mere kopper fördt bliffwe, iffrå Copperbergzlagen, än nu skeer, [til att] förbyte vdi oxar, etc.

Hwadt för nye tijdender här wancker, och om the Lägenheeter här nu för honndenne äre, warder tig och Peder Bragde ytterligere tilkänne giffwendis. Och förskicke wij tig thesligiste ett Copia aff Et Christoffer Andersons breff, som hann nu nyligen några aff Adelenn tilschriffwit haffwer. Ther aff thu hans förrättlige meening förnijmme kant. Befalendis tig Gudt etc. Datum.

Zedell om wåre Fougther huru the sig Skicke etc.

Itthem wij wele och käre her Steenn, att thu granneligen förhöre skalt, meden thu ther nijdere staadd är, om alle lägenheeter, och besynnerligen om wåre Fougter, huru the sig skicke.

Om Adelen är meer the Danske tilbewognne en oss etc.

Thesligiste om Adelenn ther nijdere, hwar wijdt sitt nampn, huru, och wijdt hwadt mening the ware kunne, anthen oss eller [the] Danske mere tilbewogne etc. Thet tu och seden wilt förstå late. Datum vt supra.

Gripsholm den 9 Augusti.

Till ståthållaren i Viborg, Måns Nielsson (Stiernkors), om förbud för utförsel tillsvidare af fisk, med anledning af danskarnes ogenhet, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 197. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c., 7: 213:

Til Måns Nielson om Fisk, at han ingelundhe tillstäder att inge(!) fisk måtte vtrickis fördt bliffwe, för bewägelige vrsacker skuld. Datum Gripzholm 9 Augusti Anno 47.

Wår gunst etc. Tu haffwer tilförende, Måns Nielson nogsamligenn förstått wår wilie och mening, om then Fisk som vdi then Land[z]enden tages pläger, att han ingelunde motte vtrickis fördt bliffwe, för the bewägelige vrsacker skuldt, som wij haffwe förståå latijdt, och besynnerligen nu senest egenom wår schriffwelsze. Effther wåre Granner the Danske haffwe lagt then Marcknadt till Wårdbärg, som tilförende vdi Lödze j Westergottlandt ståå plägede, ther wåre vndersåther vdi förbe:de Landzende, mest theres Fisk fetalie årligen bekomme plägede, etc. Therföre må thu ännu ther till förtenckt wara, att thet kunde så bestelt bliffwe, Såå att all then Fisk ther till köpz falle kunde, motte ingelunde bliffwe vtrickis till Tyslandt eller Lifflandt, vtan hitt öffwerseend till Stockholm och Östergottlandt, ther sådanne Fisk aldelis mycket behoff görs, och aff nödenne är, ther han och effther skäligheet och ett lijdeligit wärde skall köp[t] bliffwe, Så att the ingen skade ther aff haffwe skolle, som honom hit före, Och skole the åter bekomme then dell ther jgen för ett lijdeligit köp som the behöffwe kunde etc.

Att the som Fisk tit före motte och så bekomme god skäl.

Szå wele wij och thesligiste bestellet ther vdi Wijborg, att the fatige wåre vndersåther som sådanne Fisk

ther häden före, motte någen godt skäll ther före bekomme, och icke platt för så ringe wärderedt och achtedt bliffwe, som här till skee pläger. Och thesse breffwijsere haffwe oss endelis vnderdoneligen förstå latijdt, ther och så en part tiläffwentyrs, seden the sådanne Fisk vdi thet ringeste till sig bytt haffwa, segle ther medt till Lijfflandt eller Tyslandt, och icke hitt öffwer till Swärige som sagt är, Therföre må thu här vppå till thett flitigiste haffwe acht och tilsyn. Så att wåre vndersåter sammelunde motte bekomme then dell för ett skäligt och lijdeligit köp igenn, som [the] ther i för:ne Wijborg aff Wijborgz Borgere haffwe motte (: som är :) Salt, Spannemåle, Lärefft, Waldtmar, och annedt sådant, effther som skäll kunde med fölge etc. Och wele wij, att thu och så någen Spannemåle vdi Fisk förbyte skalt, Förskickendis honom hit öffwer, som wij tig, och the andre wåre Beffalningzmän i then Landzenden ther om tilförende haffwe tilskriffwe latijdt, etc. Datum.

Gripsholm den 9 Augusti.

Till flera riksråd att infinna sig hos konungen i Stockholm.

Riks-Registr. 1547, fol. 198.

Til Her Larss Siggeson, att hann oförsumeligen giffwer sig till Ko:ge Ma:ttz Stadt Stockholm Datum Gripzholm 9 Augusti Anno etc 47.

Wår synnerlige gunst, etc. Effther wij något haffwe handle och tale medt eder, her Larss, om några Rijckisins anliggiende ärende och wärff, ther magt vppå ligger, Therföre wij och flere aff oss Elskelige wåre gode männ och Rådt, till oss haffwe förschriffwe latijdt. Wele wij och så thesligiste på samme tijdt till städe komme wele(!), nämpligen till wår KöpStadt Stockholm, Så att i äre ther till thet alder sijdtzste thenn Sönnedagenn näst för Bertollo-

meij förstkommendis, som är then 21:te Augusti. Ter i eder effther rätte wete etc. Datum.

Samme mening
Till
Johan Tursson
Abraam Erickson
Ioenn Olson
Swante Sture
Biörnn Pederson
Niels Krumme
Larss Twrsson
Gabriell Christerson
Thure Pedherson

Gripsholm den 10 Augusti.

Till befallningsmannen på Stegeborg, Lasse Pedersson, att han skall till fogden Jöran Olsson utlemna vissa varor.

Riks-Registr. 1547, fol. 198 v.

Til Lasse Pederson att han lather Jörenn Olsonn bekomme ther aff Slottedt thessa effther:ne partzeler. Datum Gripzholm 10 Augusti Anno 47.

Wår gunst etc. Är wår wilie Lasse Pederson, att thu later thenne wår tienere Jörenn Olsson bekomme ther aff Slottedt tesse Effftherschriffne Partzeler till wår Gårdtz behoff wijdt Ieneköpning (!). Som är Ströming. 2 tynnor, Torsk 2. tynnor, Salt 4. tynnor, och 4 L℔, Lijn 1/2 skippundt och Hampa tilhopa, Ther thu weet tig effther rätte. Datum.

Gripsholm den 10 Augusti.

Till Knut Posse, fogde i Möre, kallelse att uppkomma till konungen.

Riks-Registr. 1547, fol. 198 v.

Til Knut Posse att han sig vp till oss medt thett alderförste giffwe skal. Datum Gripzholm 10 Augusti Anno etc 47.

Wår gunst etc. Är wår wilie och befalning Knut Posse att thu tig vp till oss, medt thet alder förste giffwe skallt, effther wij någet haffwe att late handle medt tig, ther magt vppå ligger. Som thu ytterligere wår wilie ther vdinnen aff oss Elskelig wår tro Man och Secrete Rådt Peder Bragde förstondendis warder, när thu hitt vp kommer, Tagandis här före ingen försumelsze etc Datum.

Gripsholm den 10 Augusti.

Till fogden i Skara, Lasse Eriksson, om anskaffande af prestebol för kyrkoherden i Synnerby.

Riks-Registr. 1547, fol. 198 v.

Til Lasse Erson att han skall late komme then (!) Östertorp vnder Prestebole j Synnerby. Datum Gripzholm 10 Augusti Anno etc 47.

Wår gunst etc. Wett Lassze Ericksonn att thenne breffwijsere, her Assmundt j Synnerby, haffwer waridt her för oss och vnderdåneligen giffwit tilkänne, om en Gårdt benempdt Östertorp, liggiendis vdi för:ne Synnerby sockenn, som wij tilförende en wår vndersåte benempdt Peder Siggesonn gunsteligenn efftherlåtidt haffwe att vpbyggie

och brucke. Effther samme för:ne Peder Siggesons fader för:ne Östertorp, aff öde vptagit och bygt haffwer etc. Så effther wij ännu icke fulleligenn wete kunne, huru ther om är, och förbe:de her Assmundt thet så här för oss haffwer berättedt latijdt, att ther inthet annedt Presteboll till offthebe:de Synnerby ware skall, vthann samme Östertorp, wele och biude wij, att thu och Swantes Fougte som ther förläningen haffwer, sampt medt andre gode männ flere, här om granneligen ransacke skole. Szå att om ther inthet annedt Prestebole wåre, och för:ne her Assmundt sig elliest icke thes förvtan i then motte behielpe kunde, att han då motte beholle och besittie offtebe:de Östertorp, medt the skäll och wilkor, han här oss haffwer förstå latijdt. Doch så, att för:ne Peder Siggesonn tesligiste motte och så medt något annedt gott heemenn j then städt igenn förseed och försörgd bliffwe Ther thu weet tig effther rätte, etc. Datum.

Gripsholm den 10 Augusti.

Till befallningsmannen på Stegeborg, Lasse Pedersson, om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 199.

Til Lasse Pederson Swar om Schelwickz Prestegårdt skall lägges vnder Ladhugården wijd Steckeborg. Datum Gripzholm 10 Augustj Anno etc 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Lasse Pedersonn, the lägenheeter thu giffwer tilkänne om, och besynnerligenn om Schälwickz Prestegårdt skall lägges vnder Ladegården ther wijdt Steckeborg etc. Szå är thet oss icke obehageligit, kunne och wäll lijde att thet motte så bestelt bliffwe, Szå att Prestenn bekommer ther annenn gårdt ighen, Korssnäss benempdt, som tilförende vnder Linchöpingz domkyrckie legett haffwer.

Att han anamer the skatteköör aff Hendrick Pedersons och Tuffwe Schoningz befalningher.

Som wij och till frijdtz äre, att thu annamer the skatte Köör ther aff Hendrick Pedersons och Tuffwe Schoning[s] befalninger till att förmere affwelenn medt wijdt för:ne Steckeborgz Ladugårdt, etc.

Om han några Oxer frå Smålandt til Slotzens slagterij bekomme skall.

Männ thet thu begärer wete wår wilie, om thu några oxer iffrå Smålandt, till slotzens slagterij bekomme skalt, etc, Så kunne wij föge annedt sware ther till, vtan att thu må förskaffe och köpe tig för Peninger så många oxer, ehwar thu them öffwerkomme kant, som vdi then motten behöffwes will.

Om the Breff, som ifrå Tyslandt til Wastena sent wåre.

Wij haffwe och thesligiste bekomme[t] the breff, som thu oss til hånde skickede, och iffrå Tyslandt till Wastena sennt wåre etc. Så må thu tig ännu till thet flitigiste winläggie, om här effther några sådanne breff kunde hemeligenn j landet instungne bliffwe, att the oss motte til honde komme. Thet samme thu Hendrick Person på wåre wägne föreholle skalt, att thet och så flitig acht och tilsynn ther vdi hans beffalning, j then motten haffwes kunde. Som wij tig här medt och så tillhånde skicke ett breff lijcke som thet aff Wastena Clöster vtschriffwit wåre, Hwicke breff thu någen förtrogenn karll, som till Dantzicke seegle will, öffwerantwarde skallt. Så att han gåffwe sig j handell medt then Erick Banckenberg i för:ne Dantzicke, om han någen deel aff honom förnimme kunde, ther magt vppå låge, lijcke som thet honom skulle ware befalledt, ther effther att spörie, och säden Nönnerne thet

samme tilkänne giffwe. Som tu ytterligere aff thenne Copia förnimme kant wij tig här medt aff samme breff tilhonde skicke, etc.

Att han bekommer Höö och Korn til fyre sine Häster.

Wij kunne och lijde, att thu sammelunde bekommer höö och kornn till fyre tijne häster, ther aff Slottedt, som thu begärendis är. Wetendis tig her effter rätte. Datum.

Gripsholm den 10 Augusti.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, att han förehåller Jeppe Tordson till Ljungby, att han ännu icke tillfredsstält den dräpne Niels Henrikssons slägtingar.

Riks-Registr. 1547, fol. 200.

Förschrift för Niels Hendricksons slägtinger till Botwedt Larsson Att Jäppe Tordtson them icke till fridtz steltt haffwer. Datum Gripzholm 10 Augusti Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Bottwedt att framlijdne Niels Hendricksons slächtinger haffwe hoss oss vnderdoneligen wärffwe latijd och tillkänne giffwidt, om Jäppe Tordson, att han icke ännu skall haffwe stelt them till frijdtz, för förbe:de framlijdne theres skyldeman. Vtan will till äffwentyrs så giffwe sig aff Landet, för än han them till fyllest förnöget haffwer, etc. Ther före må thu medt skickeligheet förmane honom i thenn motte, Så att han giorde them then skäll, som för:ne Jäppe vtloffwadt haffwer, för än han droge aff Landett. Wijliendis ansee thenne tijdz lägenheet, och hwadt ther aff ytterligere komme kunde, om han så wilde aff sijn wäg drage, och icke förlijcke sig medt them. Ther tu wet tig effther rätte. Datum.

Gripsholm den 10 Augusti.

Till innebyggarne i Jönköping, att femtio mark ortuger afkortas i deras årliga skatt.

Riks-Registr. 1547, fol. 200 v.

Till Menighe Jeneköpingz Stadt, att them måghe bliffwe affkortedt aff theres årlighe Skat Femtie march ortuger. Och the sig ther emot skall (!) wälwiligen befiinne lathe. Datum Gripzholm 10 Augusti Anno 47.

Wår gunst etc. Weter trogne Vndersåther, att thenne wår tienere Iörenn Larssonn haffwer oss vnderdoneligen förstå latidt, atti eder endelis beclage schole, om then Skat i årligenn ther aff Ieneköping göre pläge, etc. Så haffwe wij gunsteligenn vnt och efftherlåtijdt, och nu här medt effterlåte, att vtaff samme skatt må och skall Femtije marck affkortedt och förminskett bliffwe, på thet eder thess drageligere ware kunde etc. I wele och så ther emott igen late eder beffinne wälwilige, vdi alle rättrådige och tillbörlige motte, som trogne och rättrådig[e] vndersåther bör att göre. Ther I eder effther rätte wele. Gud befalendis. Datum.

Gripsholm den 10 Augusti.

Öppet bref och fullmakt för Jören Larsson, att vara höfvidsman för de nyligen antagne knektarne, hvilka äro förlagda i Jönköping, samt i Norra Vedbo, Vista och Tveta härader.

Riks-Registr. 1547, fol. 200 v.

Opit bref för Iörenn Larssonn, att han skall haffwe the[t] nyss antagne Folck vdi befalning som [i] Ieneköping haffwe borgelegere (!). Thesligiste i Norre Widboo, Wist och Tuethe liggie. Datum Gripzholm 10 Augusti Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij thenne wår tro tienere, Jörenn Larssonn, vppå lagt och beffalett haffwe, Som wij och nu her medt honom befale, att han thet nyss antagne Folck, som vdi wår Stadt Ieneköping vdi borgeleger äre, Thesligiste the andre som vdi wår Eedt och tieneste j Norrewidboo, Wist, och Twete, är[e] anamede, skall han vdi beffalning haffwe, Så att hwadt han them på wåre wägne biudendis och tilseeiendis warder, Och besynnerligen nu så lenge the på inthet tog eller reesze stadde äre, dhå skolle the honom lydige och hörsamme ware, etc. Hwickit wij giffwe för:ne wåre tienere vdi Ieneköping Norrewijdbo, Wist, och Twete, tilkänne, att the wete sig her [effther] att rätte, som the göre wele thet oss behageligit är etc Datum.

Gripsholm den 13 Augusti.

Till Peder Nielsson, fogde i Uppvidinge, Östra och Vestra samt S. Vedbo härader i Småland, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 201.

Swar til Peder Nielsonn om the Kyrcke Preste och Clösters Landböndher, som lägenhett haffwe, motte till Kornaffradt lagdhe bliffwe, och the andre göre Smörlandgille vt, som icke haffwe åcker. Datum Gripzholm 13 Augusti Anno 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Peder Nielssonn och begärer wethe wår wilie, huru thu medt Kyrckie, Preste, och Clösters Landboer förhandle skall, och om theres Landgijlle etc, Så må thu thet så laget, att the som ther till Rådt och lägenheet haffwe medt theres hemmenne, att the motte här effther till Kornn affradt lagde bliffwe, Och the andre göre Smör Landgijlle vt, som icke så godt lägenheett haffwe till Åcker, etc.

Som wij och thesligiste wele, att thu skallt förskaffe Presterne igenn för theres Landboer, så myckit aff tijenden, som the vdi så motte mijst haffwe, Så att om kyrckie delen aff tijenden icke ther thill räckie kann, Dhå må man thet andre tage aff Biscopz delenn, ther medt the jgen motte wederlagdhe bliffwe, hwar effther som hann sitter för står almunde wäg till, och holler gestning, etc.

Om Kyrcke och Prestelandtboer vdi Södre Widboo.

Män thu giffwer tilkänne, om the Kyrcke och Prestelandboer vdi Södre Wijdbo, Så må thu inthet befate thig medt them, effther wij samme Landböndher Axell Ericksonn gunsteligenn förlänt haffwe. Doch wele wij, att thu oss framdelis skalt förstå lathe, huru månge samme Land-

boer vdi för:ne Södre Wijdbo ware kunne, och huru myckit the Årligen ränthe etc.

Om Boskap och Lärefft att thet motte bliffwe tilstädtz.

Thett thu är begerendis wete wår wilie, om then Boskap och Lärefft, som ther är widt Kyrckerne, Så må samme Boskap ännu bliffwe ther til städe etc Datum.

Zedell om Smör, han aff Alffwastra och Skäningz Closters Landboer vpburidt haffwer, hwart han same smör skall förskicke lathe.

Som thu och begärer wete wår wilie Peder, vm thet Landgijlles Smör, som thu nu vtaff Alffwastra och Schäningz Clösters landboer vpburidt haffwer, huar thu samme smör skalt förskicke lathe, etc. Så må thu [thet] late komme till Calmarna. Och wele wij thesligiste framdelis ware förtenckte om then Häredtzrätt thu skriffwer, när wij nu ther om ytterligere kunde förständige[t] bliffwe, Hwickenn samme Häredz rätt nu haffwer. Datum vt supra.

(Gripsholm den 13 Augusti.)

Till Jören Eriksson, om en tolk, som blifvit afsänd till Ryssland med bref till storfursten.

Riks-Registr. 1547, fol. 201 v.

Til Iören Erson Swar om then Tolck som till Rydtzlanndt medt breff fara skulle. Och ännu [icke] inkomin är. Om han och något wetendis warder, ther magt vpå låge at han giffwer H: N: tilkänne. Datum.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Iörenn Ericksonn vtaff Eders Schriffwelsze, om the lägenheeter I giffwe tilkänne, Så att thenn Tolck skall icke ännu instadt ware

vdi Rydzlandt, som till Storförstenn medt wårt breff förskicket bleff, etc. Så om eder någett ytterligere framdelis om någen deel kunde til wetendis wardhe, ther magt vppå liggie kunde, att i oss ther om oförsumeligenn wele förstå lathe Ther vdinnen skeer thet oss liufft är etc Datum.

Gripsholm den 13 Augusti.

Till Henrik Pedersson, fogde i Norrköpings stad samt i Björkekinds, Östkinds, Lösings och Bråbo härader i Östergötland, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 202.

Swar til Hendrich Pederson och han förstå lather om bygningen. Och then Bergzman som slog Clawes vt der margcht i hiel, om han ther före måtte straffet bliffwe. Datum Gripzholm 13 Augusti Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Hendrick Pedersonn, om thenn bygning thu giffwer tilkänne. Thesligiste om the andre lägenheeter thu vdi thin schriffwelse rörer om, Män thet thu lather förstå om thenn Bergzmanden wijdt Hellestadeberg, som slog thenn Clawes vt der marck i hiell, begerendis wete wår wilie, om han ther före motte straffedt bliffwe, etc. Så såge wij thet gerne, att så skedde, om man älliest kunde komme honom fäncklick, etc.

Om Lax at hon motte till Wastena förskicket bliffwe, och framdelis åt Ienekoping, ther man siden [then] vdi Oxer förbythe kundhe.

Thesligiste om thenn lax thu giffwer tilkänne, wele wij att honn motte till Wastena, och framdelis till Jeneköping förskickit bliffwe, ther man honom sijden vdi oxer förbytte kunde. Så att oss ther före motte någen godt skäll skee etc Datum.

Gripsholm den 13 Augusti.

Till ståthållaren Botvid Larsson i Stockholm, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 202 v.

Swar til Botwedt Larsson om tijdendher som Michel von Erfortt han vthe förfaridt haffwer, och wij Sten Erickson ther om tilkänne giffwit haffwe. Datum Gripzholm 13 Augusti Anno etc 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Bottwedt, om the Tijdender thu schriffwer, som thenn Michell von Erfortt ther vte skall förfaredt haffwe, Så haffwe wij om samme tijdender och lägenheeter latijdt schriffwe Steenn Erickson till, att han och så myckit i then motte behöffwes kann, weet sig ther effther att rätte etc.

Om thenn Fisk som i Norlandt nog tilfongz är.

Thesligiste giffwer thu och tilkänne, att i Nårlandhenn skall Fisk nog i thetta år bliffwe till fångt(!) om han elliest icke bliffwer vtförde (!) af landet. Så haffwer tu wäll tilförende ther om wår wilie förstått, att man skulle haffwe allestädz några vtliggiere liggiendis j Scherigårdenn, som ther vppå skulle haffwe acht och tilsynn, att sådanne Fisk ingelunde hade kunnet bliffwe vtrijckis förskipit. Ther till thu ännu må förtenckt ware, som thu förnimmer behoff görs, och magt vppå ligger etc.

Om oxer som icke komme tilköpz.

Sammelunde är oss och endelis till wettendis wårdet, att hitt vp till the vpstäders Marcknedt, komme nu icke så monge oxer till köpz, som aff nödenne wåre, och tilförende skee plägede etc. Szå kunne wij icke fulleligenn wete, hwadt vrsack ther till ware skall. Vtann att West-

göterne och andre, som sådanne oxer hitt vp före eller driffwe pläge, wele gerne haffwe ther före igenn Kopper, Ketzlar, Cläde, och annedt sådant som them tiener etc. Therföre motte man och sådant ther hädenn förskaffe, att hwar giorde thenn annenn vdi så motte vndsättning på både sijdher, och besynnerligenn nu till then nästkommendis Måremesse Marcknedt vdi Westerårs, att man motte några Kopper Ketzlar iffrå Gestringelandt [och] flere städtz, ther hedenn komme lathe, som för:ne Wessgöter, för theres oxer igenn gerne haffwe wilde etc.

Wij haffwe och så befalet Haraldt Lacke, att han åther vp till Dalerne igenn drage skall, till att löne och affbetale thet nyssantagne Folck, ther är.

Att han winlägger sich om mere Folck i tienestenn.

Sammelunde att hann winleggie[r] sich om någhet mere Folck, som hann ther vppe vdi tienestenn bekomme kundhe. Thu wilt för [then] skuldt bestelle medt Niels Pedersonn, att han ther till några peninger bekomme motte. Förskaffendis honom sitt affskeedt medt thet snareste. Ther rätte tig effther. Datum.

(Gripsholm den 13 eller 14 Augusti.)

Till riksrådet och lagmannen Jon Olsson (Gyllenhorn till Hacksta), om en förbrytare, som ännu var strafflös; och befallning att efterhålla sådana.

Riks-Registr. 1547, fol. 203.

Till Joon Ollson om then Söffwerin Skomackare som slog K: M: dreng ihell skall wara hans(!) Broder, och han all skalckheett bedriffwer ther i bygden. Datum.

Wår synnerlige gunst etc. Wetter Ioenn Olsonn, att oss är wetendis wårdet, hurulunde en wijdt nampn Söff-

werin Skomackare, Och skall ware hans broder, som wår dreng, så wärligenn mördhe för ett åår sedenn, går och bedriffwer all skalckheet han will i bygden, så han som broderenn giorde, besynnerligen haffwer han medt hug och slag öfwer fallett enn godt Dannemann i Girista Sockenn, benempdt Biörnn i Mälby, och giort honom myckit annenn skade och förträtt, Så att han samme bonde weet sich ingenn freedt för för:ne Söffwerin, Hwarcken hem till sitt eller annerstädtz, och inthet straff eller tilbörligit vpseende haffwer (ɔ: haffwes) medt slicke Skalcker, vtan the bedriffwe theres skalckestycke, som them sielffwe lyster, etc. Therföre är wår alwarlige wilie och befalning Joenn, ati någet ytterligere wele see vppå brede[t] medt slicke och andre flere slicke Latandis tage faat vppå för:ne Söffwerijn, att iu så lagatt, att hann tilbörligenn motte straffedt och nemppst (!) bliffwe, Och icke lenger gå så och pucke folck. Och then andere broderenn motte niuthe fredt och förswar för honom och the andere hans Bröder. Thetta I så endelis bestelle wele. Datum.

Gripsholm den 14 Augusti.

Till riksrådet hr Sten Eriksson (Leijonhufvud), om Lübeckarnes sinnelag emot Sverige, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 203 v.

Till S[t]een Erickson om the Lybeske, huru the sig haffwe höre ladit, och äre bewogne emott oss och thetta Rijckit. Datum Gripzholm 14 Augusti Anno etc 1547.

Wår synnerlige gunst etc. Thu haffwer tilförendhe vdi många hondhe motte wäll förstått käre Steenn, huru the Lybeske äre bewogne emott oss, och haffwe i sijnnett enn förrättlig mening att wele vptäckie och företaga emott oss och Rijckit, om the älliest kunne ther till medt wäge

komme, och tilfället sig, vdi thenn motte så begiffwe will, etc. Szå haffwe the och thesligiste nu vdj lijcke motthe sig höre latijdt, emott enn wår tienere benempdt Michell von Erffartt (!) en Bysseskyttere, huru the medt några Tusende Folck wele instige [i] thenn Landtzenden Smålandt, som them stragz skole gå tilhondhe, ther medt the sedhenn the andre Landzender här i Rijckit betwinge och bekomme wilde, Så att Kongenn vdi Danmarck skulle ther medt see egenom fingeren, och sittie stille, som the och vdi många andre åttskickelighe(!) motter haffwe sich förrättligenn förnimme latijdt, både om wårtt vtskriffwendhe, så och vm alt annedt, thet wij här stadge eller göre. Så att them ingenn deel behage kann, thet wij här för oss bestelle etc. Therföre råde och förmane wij tig ännu som tilförende, att thu seer tig wäll före j thenn Landzendenn, eehwar thu helst framdragandis warder, Så att thu och så will thet aldra flijtigiste late bestella, och haffwe achtt och tilsynn, vm ther icke några förrättlige breff motte bliffwe hemeligen instu[n]gne iblandt Adelenn, Presterne, eller andre, att man lagde sig ther vin vm, som störste magt vppå ligger. Och haffwe wij thesligiste latijdt ställe en missiwe till then Lybeske doctor vdi titt nampn, then wij thig här medt tilhonde skicke, och thu framdelis till honum öffwersende wilt, På thet mann någerledis förfare kundhe, hwadt han ther till sware will, och theres grundt eller mening i thenn motten ware kunde etc.

Om then Christoffer Andersons tiener som hit i landet komin är.

Och effther thenn Christoffer Anderssonn haffwer nu skicket enn sin tienere iffrå Lybeke benempdt Hans Olsonn hitt i Landeett medth breff, som thu aff wår förre schriffwelse förnummit haffwer, thenn ther och war i Land stungen widt Wårdtbärg, och sijden sig hitt vp dragenn,

etc. Så kunne wij wäll tenckie, att han och så många andre breff hade medt sig, både till enn och annenn, som han här för oss icke haffwer welett bekänne eller tilstå. Thu wilt förthenskuldt winläggie tig, och (ɔ: om) thu någer städtz några sådanna breff vpspörie eller bekomme kant, ther aff mann tiläffwentyrs någen berättilsze bekomme motte, etc. Thesligiste warder thu tig och så beflitendis, atth anthage thet meste dugeligiste folck vdi tienestenn, man öffwerkomme kunde, som thu wår wilie ther om tilförende förstått haffwer, och thu tenckie kant myckit aff nödenne ware will. Så att man hade them och så altijdt wederrede, när något vppå komme, och så behoff göres kunde. Thet samme thu och thesligiste med Axel Ericksson bestelle wilt. Datum.

Gripsholm den 14 Augusti.

Till Ulf Henriksson, om ett pantsatt gårdabref.

Riks-Registr. 1547, fol. 204.

Förschrift för Gregers Snichkere till Wllff Hendricksonn, om ett breff på enn Gårdt, som förnempde Gregers Snickeres Hustrues föreldre hade pantsatt framlidne Axell Anderson. Och haffwer nu förnögt Fru Marine salige her Knut Andersonns efftherleffwerske för same pantsatte godtz. Datum Gripzholm 14 Augusti Anno etc. 47.

Wår gunst tilförendhe etc. Weett Wllff Hendricksonn, att thenne breffwisere Gregers Snickere haffwer waridt här hoss oss och vdi vnderdonigheett giffwit tilkänne, om ett breff på enn Gårdt, som för:ne Gregers Snickeres hustrues föräld[r]er hade pantsaatt framlijdne Axell Anderson, och haffwer nu förnögt fru Marine salige her Knutt Anderssons efftherleffwerske för samme pantsatte godtz, ther vppå hann seger sig haffwa för:ne Frwe

Marittes (!) Qwittencia och bekennelszeebreff, att honn samme peninger, vdi then motte, så till nöge aff förbe:de Gregers vpburidt haffwe, etc. Therföre är wår wilie att thu rätter tich sielff vdi saakenn, hielpendis honom till samme breff, effther han ther till, påå för:ne hanns hustrues wägna, rättig ware skall, etc. Datum.

Gripsholm den 15 Augusti.

Till riksrådet hr Gustaf Olsson (Stenbock), om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 204 v.

Swar til Her Gostaff Ollsonn om the lägenhether han tilkänne giffwer. Thesligiste vm the tijdender hans tienere vdi Danmarck förfaridt haffwer. Datum Gripzholm 15 Augusti Anno etc 1547.

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe förstått Käre her Göstaff, vm the lägenheether I giffwe tilkänne, Thesligiste vm the tijdender eder tienere vdi Dannemarck förffarijdt haffwer, etc.

Såå är thervdinnen inthet twill, att hwar lägennheetenn och tillfälle sig så begiffwe kann, och wåre granner the Danske älliest medt någett annedt bliffwe icke förhindrede. Dhå haffwe the jw wisseligenn j sijnnett atth wele försöckie oss medt någeett Fientligit och förrätligit angrijp, etc. Som och thesligiste the Lybske, emott Enn wår tienere, sig haffwe höre latijdt, att thett så alrede them emellem skall ware beslutijdt, Att samme Lybeske medt någre Twsendhe Folck, skole falle in j thenn Landzendenn Smålanndt, som them skall gåå stragx tilhonda, ther medt the sijdenn the andre Landtzendher, här j Rijckit, intage och betwinge wele, Och the Danske skole ther medt see egenom fingerenn, heller och på theres sijde hielpe till, att förtryckie och förderffwe oss Swenske etc. Therföre är

wår wilie och gunstige begärenn, ati sampt medt Adelenn och Fougterne ther nijdere j thenn Landzendhenn haffwe alle sacker vdi bäste acht och tilsynn, som störste magt vppå ligger, Förstreckiendis (ɔ: Försterckiendis) sig hwar i sijnn städt, medt theett mäste dugeligiste Folck mann öffwerkomme kunde, och mögeligit ware motte, Så att man sammelunde altijdt wederredhe wåre, eenär szå behöffwes och aff nödenne ware kundhe, etc. Thesligiste motte mann late och så gåå vtt för ordt och rychte (: om eder thet så synnes rådeligit wara, om thet nyssantagne Folck j thenn Landtzenden tage ther aff icke enn fare :) lijcke som the skulle bliffwe förskickede till Finlandt in mott thenn Rydzske Gräntzenn. Påå thet mann än dhå ytterligere förnijmme kundhe, hwadt för:ne wåre granner the Danske hade i sijnnedt, och huru the wille thage sackenn före emott oss, heller och om mann någenn annenn vrsack förewändhe kundhe, Hwarföre wij lathe samme Folck på enn städh till hope komme, att I wele dhå oss edert betenckiendhe ther vdinnen medt thet förste tilkänne giffwe. Och om man them ingen städtz wijdere brucke wildhe, sijdenn man hade latijdt clädt them, och förslaget huru starche the wåre, och beseett huru the wåre rustede och hwadt wärier the hadhe, och någenn lägenheett medt för:ne Danske thes förinnen sig tildrage, Dhå kunde mann late them lijckewäll drage igenn tilbacke, hwar j sijn städh, effther lägenheten, Föregiffwendis att Rydzserne hade åther giffwit sig tilbacke igen iffrå Gräntzen, etc.

Vm Smör som ther nu vpbäres, att wij Salt therföre bekomme motte.

Theett I äre begärendis weethe, vm wårtt Smör, som nu vpbäres ther nijdere, etc. Så wele wij gärne att wij för samme Smör motte bekomme någeett salt, och någett Passelig grofft Cläde igenn, som sådanne nyssantagne Folck tieneligit ware kundhe, som I wår mening thillförendhe

wäll förstått haffwe. Och besynnerligenn såge wij gärne, att thet motte så bestelt bliffwe medt the Lästher Smör wij ännu haffwe liggiendis vdi Lybecke, och i, på wåre wägna, ther hädenn förskickedhe. Så att mann än nu, på någenn tijdt lathe vdi så motte, thenn mindzste tilförning skee, ått förbe:de Lybeke, som mögeligit wåre. Doch så att thet motte skee offörmärckt och medt skickeligheet. Till thes man ytterligere förnimme kundhe, huru the wele sig holle emott oss. Vtan måge J heller lathe same Smör [komme] till Hamborg eller Hollandt, effther som J tenckie kunne, oss ther före motte någenn godt skäll skee, och bekomme the förbe:de nödtorffthige Partzeler ther före igenn, som wij behöffwe, och nu sagt är. Wethendis edher ther vdijnnann att skicke. Gudt her med beffalendhis. Datum.

Zedhell

Att han förskicker till Hollandt eller annerstädtz effther meste Flamiske Sildt, och annen sådane Fisk.

Jthem wij wele och så Käre herr Göstaff, att mann förskickede vtöffwer till Hollandt eller annerstädtz, effther thenn meste Flamiske Fisk, som man ther till Köpz bekomme kundhe, på thet mann thesligiste vdi så motte, medt Fisk kunde vndsatte bliffwe. Ther om wele I eder winläggiendis warde vthan all försumelsse. Datum vt supra.

Gripsholm den 15 Augusti.

Till riksrådet Peder Brahe och ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, om från Tyskland ankomna underrättelser, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 205 v.

Till Peder Braa och Bottwedt Larssonn om tijdender som Nickels von Erfortt gaff tilkenne, Och förskicke eder en Copia aff Her Göstaffs bref. Datum Gripzholm 15 Augusti Anno 47.

Wår synnerlige gunst etc. Som I tilförende wäll förstått haffwe, Peder Bragde och Bottwedt, om the Tijdender och lägenheeter thenn Nickell vonn Erfortt wiste gifwe tilkänne, etc. Szå förskicke wij eder thesligiste här medt enn Copia aff her Göstaff Olssonns breff, som oss är nu tilhonde komin, ther aff I och ytterligere förnimme kunne, hwadt han ther nedere hörtt och förffarijdt haffwer etc. Och hwadt wij honom ther vppå för swar haffwe giffwe latijdt, warde J samme Liwdt aff thenne medtföliende affskrifft förnimmendis. Och besynnerligenn thett nyssantagne Folck ther nijdere vdi Westergöttlandt och Smålandt, att theett (: för ett vmslag skuldt :) måtte på enn tijdt och städt vdi Östergöttlandt tilhope förskriffwidt bliffwe. Föregiffwendis vdi så motte (: om thett eder älliest synes rådeligit wara :) att mann them till Finlandt emott Rydtzen sende wilde. På thet mann ändhå, när the Danske finge sådant att wethe, förnimme kunde, hwadt the hade j sijnnedt, eller wilde här vppå Rijckit någett inffaldt göre, etc. Doch kunne wij lijckewäll icke fulleligenn wethe, [om] sådanne förslag skulle aldelis rådeligit ware eller icke, för många bewägelige vrsackers skuldt, och besynnerligenn att samme för:ne Nyssantagne folck skulle icke taghe någenn fare ther före, att the så långt

iffrå theres hemmenn och födebygd skulle förskickede bliffwe, etc. Therföre wele wij, att I samme ärende änn nu eder emellem wele bewäge och öffwertenckie, för änn man här vdinnenn något mere bestellendis warder, giffwendis oss eder[t] betenckiende ther om medt thet förste tilkänne. Gudt befalendis Datum.

Gripsholm den 15 Augusti.

Till höfvidsmannen på Nyslott, Göstaf Fincke, om flera olika ärender.

Riks-Registr. 1547, fol. 206. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c., 2: 270.

Til Göstaff Fincke Swar, om thenn gårdt vdi Årumarcken som Clemet Schriffwere lat vptage, at ther motte en ländzman sätties vppå. Datum Gripzholm 15 Augusti Anno etc 1547.

Wår gunst tilförende etc. Som thu schriffuer Göstaff Fincke och giffwer tilkänne om then gårdt vthi Årumarckenn liggiendis, som Clemet Skriffwere latt vpthage etc. Så äre wij tilfrijdz, at ther om motthe så bestält bliffwe, effter som thu ther om tilkänne giffwer. Latandis ther sättie en Ländzmann vppå, och läggie ther några flere Bönder vnder, så at man ther vtaff en heell Kyrckie sockennn göre kundhe, etc.

Om then Spannemåle, som Her Knut Anderson och Joenn Olson ther vtgöre pläge Bönderne för Skips fracht, och thet legefolck som the vtgöre pläge.

Om then Spannemåle och Tiere thu begärer weethe som framlijdne her Knutt Anderson och Joen Olssonn effther låthe Bönderne ther att vtgöre för Skipsfracht, och thet legefolck the tilförende ther aff Landit årligenn vtgöre

plägede etc. Szå kunne wij och lijde, att thet ännu så på någen tijdt må ther wijdt bliffwe, som the thet giort haffwe etc.

Om Saltpetters siwdere att Isack Nielsson honom behielpelig ware skall.

Wij haffwe och så latijdt schriffwe Jsack Nielssonn till, om thenn Saltpeters Siwdere thu giffwer tilkänne, så at hann honum thervdinnen förfordelig och behielpelig ware skall etc.

Om then Bysseskytter han begärer.

Om thenn Bysseskyttere thu skriffwer, haffwe wij latidt tilbiude wår Beffalningzman på Stockholm Bottwedt Larssonn, att han skall enn ther hädenn komme lathe, Samelunde och så nogre Lester Järnn, eller och några Skippundt Stonge Järnn, ther aff thu några smucke röör skalt göre lathe, effther thet sätt och Fantzuun, som wij tich här medt ett Rör och Lååss til honde skicke etc.

Effther hwicke Bissman han Skatte Gädder och annet vpbäre skall.

Theett thu begärer weete wår wilie effther hwickenn Bessman thu Skatte Gedderne och annet vpbäre skalt etc. Så om man än medt thet större Bessman sådanne Partzeler vpbärendis warder, Dhå må thu doch thervdinnen så ware förtencht, att öffwerwichtenn lijckewäll i thenn måtte vpschriffwin och räcknadt bliffue motte, När thu åther sådanne Partzeler för:ne igenn lather leffuerere ifrå tich etc Wetendis tig ther effther rätte. Datum.

Gripsholm den 15 Augusti.

Till ståthållaren i Stockholm Botvid Larsson, om afsändande af stångjern till höfvidsmannen i Nyslotts län Göstaf Fincke.

Riks-Registr. 1547, fol. 207.

Til Botwedt Larsson att hann lather komme någen Iärn till NySlotz länn, att smidhe Röör vtaff, Effther ther är vdi Göstaff Finckes Befalning som sliche göre kunne. Datum Gripzholm 15 Augusti Anno etc 47.

Wår gunst tilförendhe etc. Effther wij förståått haffwe, Bottwedt, att ther vdi Nyslotz länn några gode Smeder ware skole, som kunne wäll göre Röör, etc. Är förthenskuldt wår wilie att thu titt till för:ne Nyeslåth, till Göstaff Fincke, någett StongeJärnn skalt komme lathe, som samme Smeder kunne göre rör vtaff, Förskickendis ther medt till för:ne Göstaff Fincke ett gott och wällgiortt röör medt Snappelåes, ther effther thee ther the andre röör smide och göre kunne etc. Som wij och thesligiste wele, att thu lather komme enn godt Bysseskytte till för:ne Nyeslått, meden han ther behöffwes skall etc. Datum.

Gripsholm den 15 Augusti.

Till fogden i Tavastehus län, Isak Nielsson, om en salpetersjudare.

Riks-Registr. 1547, fol. 207.

Till Issack Nielson om thenn Salptpettersiwdere(!) som Göstaff Fincke tilkänne giffwer, och han honom behielpelig ware skall, när han behöffwe[s] kann. Datum Gripzholm 15 Augusti Anno etc 47.

Wår g:[unst] etc. Weett Issack Nielsonn, att Göstaff Fincke haffwer oss om then Saltpeetersiudere vnderdåne-

ligen förstå latijdt, som nu enn tijdt lång ther vdi Nyslottz länn arbetedt haffwer, etc. Therföre är wår alffwarlige wijlie och beffalning, att thu samme Saltpeetersiudere, på wåre wägna, skalt förderlig och behielpelig ware, till all then [dell] hann vdi så motte behöffwee kan, och till wårt gangn och bäste komme motte etc. Datum.

Gripsholm den 15 Augusti.

Till riksrådet Peder Brahe och ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, om afskaffande af missbruk vid handeln inom Stockholm.

Riks-Registr. 1547, fol. 207 v.

Till Peder Braa och Bottwedt Larsson om thenn tränköp som the Stocholm[s] Borgere sig emellen haffwe pläge, och thett fast olicke till gåår, att somme läggie icke mere i Draxfelen än 40 ℔. Datum Gripzholm 15 Augusti Anno etc 47.

Wår synnerlige g:[unst] etc. Wij haffwe endelis förstått Pedher Braa och Bottwedt, att thet fast olijcke tilgår medt thet trängköpp som några aff Stocholms Borgere sich emellen haffwe pläge. Szå att somme icke mere läggie änn 40 ℔ in i drägzfelenn (: som the thet kalle pläge :) ther aff the och lijthen wijnning och fördell haffwe kunne, och the andre (: vnder thet samme skijnn :) läggie wäll några hundrade marck hwardere, och bekomme så ther medt all wijnningen, etc.

Som och thesligiste genom thesse breffwisersker, är vdi Clagewijs tilkänne giffwit, att samme Tränköpere wele trängie the andre theres medtborgere, som till Norlandenn seegle pläghe, att the them för rijnghe peninger thenn tränn vplathe och sättie skole, som the dedenn sielffwe hämptedt haffwe etc. Ther om må J fliteligenn ransacke lathe, och eder tilförende wäll betenckie, för än I någett

her vdinnen stadge eller medtgiffwe, Så att thet the andre fatige icke til skade eller förderff komme motte. Giffwendis oss ther om tilförende, medt alle vmbständer, beskedeligen tilkänne, huru myckit hwar inläggie, och huru många the ware kunne, etc. Ther I weeten eder effther rätte. Datum.

Gripsholm den 20 Augusti.

Till fru Anna, Johan Urnes enka, om jordagods, på hvilka Niels Pedersson (Silfversparre till Holma) gör anspråk.

Riks-Registr. 1547, fol. 208.

Till Fru Anna Her Iohan Vrnes effterleffwerska Swar, om några godtz som Niels Pedersonn tilkommer liggiendis widt hennes sätegårdt. Ther om Hans K: M: sig winläggie wil, at för:ne Niels medt sijn schriffwelsze henne sin mening ther om tilkänne giffwe skal. Datum Gripzholm 20 Augusti Anno 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe vndfongit Edhers skriffwelse, Käre Frw Anna, vdi hwicke J begäre, att wij eder behielpelige ware wilde, om några godz som Niels Pedersonn tilkommer, och ther nedere hoss eders sätegårdt belägne ware skole, etc. Szåå wele wij gärne (: så myckit oss står tilgörendis :) beflite oss i thenn saack att I wår gunstige tilbewägenheett ther vdinnen förmerckie skole, Och thet så förskaffe hoss för:ne Niels Pederson, att han eder sijnn mening ther om, sielff, egenom sijnn skriffwelsze tilkänne giffwe skall. Hwar wij och älliest kunne bewijsse eder gunst och nåde, äre wij ther till icke obenägne. Beffalendis eder Gudt. Datum.

Gripsholm den 20 Augusti.

Till Michel Olsson, fogde öfver konungens arf och egne gods i Småland, om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 208.

Swar Till Michell Ollson om Oxer han förstå lather Thesligiste om Landgilles Smör, han wethe begärer, Så att han samme Smör till Calmarna skall komme lathe. Män hwadt för fisk han haffwer skal han til Surköping komme lathe. Datum Gripzholm 20 Augusti Anno 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Michell Olleffsonn, om the oxer thu giffwer tilkänne. Thesligiste om thet Landgilles Smör thu begärer att wethe. Så wele wij att thu samme Smör skalt till Calmarna komme lathe. Männ hwadt för Fisk thu ther haffwe kant som oss tilkomber, wele wij, att thu honom till Suderköping, och framdelis sijdenn ått Wastena skalt komme lathe, dädenn mann samme Fisk wijdere til Ieneköping eller Westergötelandt förskicke kann, etc.

Om Spannemåle Att hann giffwer K: M: tilkänne effter Spannetall, när hon är vttorkat huru myckit thet förslå kan. Och huru mykit en Span som såddes, giffwer ther effther sijdhenn huart slag synnerligen.

Sammelundhe om thenn Sädt thu skriffwer, som ther wijdt Källestada är, Wele wij, att thu oss effther Spannetaell skallt förstå lathe, när honn är vttrösket, huru myckit thet förslå kann, och huru myckit enn span som såddes, giffwer ther effther sijdenn, hwar slag synnerligen, både Kornn, Rog, Hwethe och annett, för sig förslagit etc.

Om Bijnn hann och förstå lather at myckit aff them död bliffuin år.

Thu lather och så förstå om Bijn, at ther myckit aff them skall ware dödt bliffwit, etc. Szå wele wij förthenskuldt, att thu icke myckit aff slächte (ɔ: slachte) skalt, och besynnerligenn [icke] the[m] thu om Wintheren wäl föde kant etc.

Om Karanars(!) löön som honom efftherfölie etc.

Männ thet thu begärer wethe, hwar the Karle theres lönn bekomme skole, som tig [på] wåre wägna fölgachtige äre, Så wele wij att thee vdi Stockholm skole löntte bliffwe, när thu thin Reckenskap giortt haffwer etc.

Att han then Bygning widt Ekerum i befalning haffwer. Och Germund Swenson skall honum ther om wara behielpelig.

Om thenn bygning wijdt Ekerum, wele wij att thu henne j beffalning haffwe skalt. Doch skall Germundt Swenssonn ware tig ther till behielpelig, hwadt thu vdi så motte ther till kan behöffwe, Förskaffendis thet och så, att samme bygning någett wäll motte vpsatt bliffwe, Så att honn oss behageligit ware kunde etc.

At Esbiörn Holm må stå för affwelenn i Ladugårdhenn.

Wij kunne och wäll lijdhe, att thenn Esbiörnn Holm thu giffwer tilkänne om, må stå Affwelen före, ther wijdt Ladegårdhenn, om han älliest ther till någett dugeligit ware kann, heller och någen annenn thu tenckie kunde, ther till tienlig wåre. Ther thu weett tig effther rätte, etc. Datum vt supra.

Gripsholm den 20 Augusti.

Fullmakt för Anders Bengtsson till Hof, såsom härads-höfding i Ås härad i Vestergötland.

Riks-Registr. 1547, fol. 209.

Häredtzhöffdingebreff för Anndhers Benchtsonn på Åss Herede i Westergötlanndt Datis Gripzholm 20 Augusti A:o 47.

Wij Göstaff, etc. Göre witterligit, att wij aff wår synnerlige gunst och nåde, haffwe vnnt tilbetroedt och förlänt, Såsom wij och nu, medt thetta wårtt öpne breff, vnne, förläne och tilbetro thenne wår tro vndersåthe, Anders Benthsonn till Hoff, thet Häredtzhöffdingedöme vdi Ååss härede j Westergottlandt. Så att han effther som en Christelig och vwildt häredzhöffdinge eller domare ägner och böör, medt thenn fatige som thenn Rijcke, then höge som thenn Låge, rättwissligenn handle och döme skall, effther som han här för oss, medt sijn swårne eedt sich vdi then mottenn, på gudt och hans helige ordt förplichteg [ɔ: förplichtedt] haffwer, etc.

Hwarföre biude wij edher Dannemänn alle, menighe almoghe, som vdij för:ne Åss häredhe byggie och boo, ati aname för:ne Andhers Bengtson, för eders rätte Häredtzhöffdinge, vtgörendis honum then rättigheet, som I eders häredzhöffdinge skyllige och plichtige äre, effther Swerigis beskriffwin lag, och såsom i tilförende eders Häredzhöffdinge samme rättighet vtgiort haffwe. Han skall ther emot, effther wårt alffwarlige Mandat och befalning, som för:uit ståår förhielpe etc. Datum.

Stockholm den 27 Augusti.

Till fogden Ragvald Halvarsson, om böndernes i Kemi s:n, Finland, klagan, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 209 v. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c., 7: 215.

Til Raffwaldht Halffwarson, om Hendrick i Woijcala hurulunde han will them förtage wåre vndersåter i Kijm socken, att the icke skolle fare vp til Lappmarcken, ther att söckie theres näring. Datum Stocholm 27 Augusti Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Weet Raffwaldt Halffwarssonn, Att wåre Vndersåther J Kim sockenn, haffwe hafft theres vtskickedhe Sendebudt här hoss oss, och clageligen latijdt tilkänne giffwe, hurulunde thenn Hendrick J Woycala, will förtage och förmeene them, att the icke skole fare vp till Lapmarckenn, ther att söckie theres näring, som the här till giortt haffwe, etc.

Så är wår wilie och beffalning, att thu thet så förskaffer medt för:ne Hendrick, vpå wåre wägna, att han för:de wåre Vndersåther vdi Kim sockenn, vdi så motte inthet hinder platz eller förfong, göre skall. Hwar ther ingen annenn vrsack till älliest ware kann, än här för oss berättedt är.

Att Lapperne icke förmoge vtgöre theris Skat vdi Mårdskin som the pläge. Så at the ter före måge vtgöre gode Elgzhuder, Hiorthuder, eller vtwalde gråskijn etc.

Så haffwe för:ne våre Vndersåther i Kim sockenn oss förstå latijdt, att Lapperne icke förmoge vtgöre theres skatt vdi Mårdskin, som the här till årligenn haffwe warit wane att göre. etc. Szå äre wij tilfrijdz, att the ther

före vtgöre måge gode Elgzhuder, Hiortthuder, eller och ennkannelige vtwaldt Gråskin, Ther tu tig effther rätte haffwer. Datum.

Stockholm den 29 Augusti.

Till fogden på Vesterås slott och i dess län, Lasse Olsson, om lättnader för allmogen.

Riks-Registr. 1547, fol. 209 v.

Till Lasse Olson att Almoghen bliffwe endelis förtungede medt then wedtförningh som the årligen göre till Salegruffwe. Så är wår wilie att han någen affkortning med them göre schall. Datum Stocholm 29 Augusti A:o 47.

Wår gunst etc. Weett Lasse Olsonn, att effther Almogen ther i Westerårss Länn äre endelis myckit förtungedhe medt thenn wedt, som the årligen pläge göre till Salebergit etc. Szå är wår wilie och beffalning, att thu någenn affkortning medt them på årlige Fodringenn göre skalt, Så att Landbönderne som göre vtt Twå Staffrum weedt, måge bliffwe affkortede och förlossede medt Twå häster hwardere, Thesligiste Skattebondenn, medt 3 fodringzhäster, effther han gör 3 Staffwer wedt till Bergit. Thetta thu så beställe skallt, etc Datum.

Stockholm den 30 Augusti.

Till fogden på Kungsör, Anders Eriksson, att lemna underrättelser om en holme vid Mölnetorp, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 210.

Til Anders Erson att hann granneligenn skall besee thenn Holmen, och thess lägenheter ther omkring som är widt Mölnetorp liggiendis. Datum Stocholm 30 Augusti Anno etc 47.

Wår gunst etc. Är wår wilie och beffalning Anders Erssonn, att thu medt några andre förståndige granne-

ligenn besee skalt then Holmen och thes Lägenheeter alle städz ther om kring, som liggiendis är wijd Mölnetorp, Ther wij nu Personligen sielffwe wåre i Sommers, om mann ther icke ett fast huss medt tijden läggie kunde. Thesligiste hwar tilfälle ther ware kann, till Åcker, Enger, Skog ther alle städz om kring, giffwendis oss medt thet förste ther om Ett beskedeligit swar tilbacka igenn Wetendis tig ther effther att rätte. Datum.

Stockholm den 30 Augusti.

Öppet bref för befallningsmannen på Salberget, Severin Jute, på 50 mark ortuger.

Riks-Registr. 1547, fol. 210.

Opit breff för Söffwerin Iuthe Befalningzman på Salebergit Femtije marck ortuger aff the kistepeninger, som faldne äre på för:ne Salebergit pro Anno etc 47. Datum Stocholm 30 Augusti Anno 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij gunsteligenn vnnt och giffwit haffwe, som wij och nu här medt vnne och giffwe thenne wår tro Mann och Tienere Söffwerijn Jwthe, wår Beffalningzman på Salebergit, Femtije marck ortuger aff the kiste Peninger som faldne äre på för:ne Salebergit pro Anno etc 47. Hwickit wij giffwe wårt Cammerrådt och Cammererere tilkänne, ath the wete sich här effther rätte. Datum.

Stockholm den 30 Augusti.

Qvittobref för befallningsmannen i Åbo och öfver dess län, Thomas Jönsson, å aflemnadt guld och silfver.

Afskrift i kongl. Kammar-Archivet, i en saml. af kongl. qvittenser.

Wij etc. Göre witterligit medt thenne wår Qwittencia att wij vdhi egin persone, vpå wårt kong:ge Slott Stoc-

holm, thenn 30 Augusti Anno etc 47, anamedt och opburidt haffwe aff thenne oss elskelig wår tro Man och Tienere Tommes Jönson, wår Befalningzman på Åbo, thetta effttherschriffne Gull och Sölff, som är Renske gyllene 19 st:r, Små sölffstop fem stycker, och en Sölffskåel, woge tilhope fyre lödemarch och halff tridie lod, Hwicke för:de partzeler för:de Tommes Jönson hade anamet och vpburidt vtaff Mester Michel i Åbo, och wart oss giffwit effther en Studentz dödt etc Hwarföre giffwe wij

GOSTAUUS.

Stockholm den 1 September.

Beställningsbref för Christopher Vintappare, att förestå konungens vinkällare på olika ställen.

Riks-Registr. 1547, fol. 210 v.

Beställingh för Christoffer Wijnntappere och ath hann bekommer årligenn aff Räntekammeren Tuhundradhe marck ortuger. Datum Stocholm 1:a Septembris Anno etc 1547.

Wij Göstaff medt Gudz nåde etc. Göre witterligit, att wij thenne wår tro tienere Christoffer Wijntappere, haffwe nu på nytt tagit och anammedt, som wij och nu medt thenne wår bestelling, tage och anamme honom vdi wår Eedt och tieneste, att hann oss för enn Wijntappere tiene oc sich skall brucke lathe. Som han och förplichtig ware skall, Att förestå wår Wijnkällere, både här på Stockholm, Gripzholm, och flere städz, och ther medt troligen och flitigenn handle och sich skicke, som hann j thenn motte ther före till swaars ware kann, och vdi all andre motte, Thesligiste wete och söckie wårtt, wåre vnge liffzärffwingers och Rijckisins gangn och bäste (: så myckit honom mögeligit är och står tilgörendes :) som en rätt-

rådig tro tienere, på eedt och äres wägna, skyllig och plichtig är att göre, All skade och förderff vdi tijdt förekomme, warne och förkunne, som han tenckie kann, oss, förbe:te wåre vnge liffzarffwinger och Rijckit, till nådell ware eller komme kunde, etc. Wij honom ther emott igenn gunsteligenn efftherlåtijdt fri hoffkost och Cläning, till sig och enn sijnn dreng, Thesligiste frij hästfoder till enn Clippere. Som wij och älliest här medt wele, att han årligen aff wår rä[n]ttecammer iffrå thenne breffs dato Thuhundrade marck ortuger haffwe och bekomme skall. Hwickit wij giffwe wårtt Cammerrådt och Cammerererer tilkänne, att the wethe sich här effther rätte. Icke görendis för:ne Christoffer her emot hinder eller förfång. Datum vtt supra.

Stockholm den 2 September.

Öppet bref till allmogen i Kalmar län, om de förhandlingar, som konungens öfversta secreta råd Sten Eriksson (Leijonhufvud) med dem haft.

Riks-Registr. 1547, fol. 211.

Öpit breff till Menige mann vdi Calmarne Länn om thenn Troskap som the Steen Ersonn på K: M: wägna tilsagt haffwer. Datum Stocholm 2:a Septembris Anno 47.

Wij Gustaff etc. Tilbiude eder wåre trogne Vndersåther, menige Skattebönder och Landbönder, som byggie och boo vdi Calmarne Länn j Smålandt. Wår gunst och nåde tilförende etc. Wij haffwe förstått trogne vndersåther, aff oss Elskelig wår tro man och öffwerste Secrete Rådt Steenn Ericksonn, som ther nedere hoss eder waridt haffwer, och på wåre wägna, vm några Rijckisins anliggiendhe ärendher, medt eder handlett, hwadt I ther till swaradt. Såå att I ännu fulkommelige loffwe och tilsagt

haffwe, att [I] wele faste bliffwe, som rättrådige trogne Vndersåther, wijdt then hulskap och Manskap, som oss tilförendhe, aff eder, genom Eedt och lyffther tilsagt och medt breff och incigler ytterligere stadfäst och bekrefftigett är, Och I aldrig effther thenne dag, wele eller skole lathe eder bedrage och förföre, vtaff någre lögnare och förrädere etc. Hwickett oss wälbehageligit är. Och wele förthenskuldt ther emott igenn, altijdt wele och söckie edertt och menige Rijckisins vndersåthers wällfärdt, gangn och bäste, Som wij icke her till annerledis giortt och mee[n]t haffwe, vtann eders och menige Swerigis Jnbyggieres gangn och wälfärdt städes betrachtadt etc. Och effther wij sammelunda förnummit, att J ännu älliest, som trogne wälwilige Vndersåther, haffwe eder skicket och hollet, medt någen hielp och wälwilligh tieneste, till att förbättre och vpbyggie Cronones Slott och Beffästninger, eder sielffwe och menige Rijckit till tröst och bestondt, Och wdi alle andre motte thesligiste eder tilbörligen och wälwileligenn haffwe befijnne latijdt, Som j och wijdere förbe:de Oss Elskelig wår tro Man och öffwerste Secrete Rådt Steenn Ericksonn på wåre wägna, j thenn Landtzendhenn, både medt Rödning, Broer, och annett sådant som ther till hörer, på thet i och thes yttermere tilförning aff the andre vmliggiendhe Landzender här i Rijckit haffwe kunne, Som är medt Kopper, Järnn, Salt, Humble, och annet sådant. Ther wij och så käre Vndersåther oss altijdt vm haffwe beflite welet, att i skulle medt alle nödtorfftther bespisede bliffwe, hwar J och ther emott igen wilde lathe oss och wåre Vndersåther här vppe, bekomme the warer igen, Som äre Oxar, Smör, och andre fete warur, som wij behoff haffwe, till oss och Cronones Bergwärck. Thet i oss och så altijdt tilförende loffwatt haffwe, att sådanne fete warur icke skulle föres eller driffwes aff Landett, etc. Och hwar så ännu rättelige skee och vtaff eder holles motte, Dhå wele wij thesligiste gärne wethe

och rame edertt bäste, Som nu är om thenne wår Fodring, ther j haffwe vnderdåneligenn latijdt begäre vtaff oss, att wij henne någett wijlde medt eder lathe medla och affslå. Så är eder alle wäll witterligit trogne vndersåther, hwadt wij tilförendhe haffwe vdi egne personee, talet och handlett latijdt medt edher vm same fodring, ther i och medt sampt alle Rijckisins Sendebudt i Westerårs oss vtloffwede och tilsade, att hwar wij wele late tage peninge för same wår Fodring, som är 3 öre för hästenn, heller och om wij wele eder geste lathe, (: effther som wår och Rijckisins lägenhet tilseije kunne :) dhå wilde i eder alle ther till hörsame och wälwilige beffijnne lathe. Som wij wele oss försee, att i än nu och altijd görendis warde etc, Männ doch käre vndersåther, Effther wij (ɔ̄: j) sådant nu hoss oss haffwe vnderdånigst söckie och begärett latijdt, Wille wij edher thet icke affslå, vtann gunsteligenn äfftherlåthe, på thetta åår, att J måge lösse eder Fodring, Hästenn för Twå öre, som i begärett haffwe, effther som lägenheeten sig begiffwe kann, Dog medt sådanna förordt atti samelunde wele lathe eder beffijnne Trogne, hörsamme, och wälwilige, medt all then dell i oss vtloffwatt och tilsagt haffwe, Besynnerligenn beflitendis eder till att rödie och tilpynte ther nidere i Landet hoss eder gode farwäger och Jordbroer som sagt är, på thet J thes yttermere tilförning haffwe kunne, och the andre thes beqwämeligere igen, thenn dell ther nijdere aff eder bekomme måge, som ther hoss eder faller. Hwickit wij eder trogne Vndersåther haffwe welet giffwe gunsteligenn tilkänne, att J wete eder ther effther att rätte. Beffallendis eder Gudt Datum.

Stockholm den 3 September.

Till Peder Skrifvare, fogde i Hanekinds, Valkebo och Bankekinds härader i Östergötland, om hans tvist med fogden på Linköpings gård, Olof Michelsson.

Riks-Registr. 1547, fol. 212.

Til Peder Schriffwere Om thenn trätte som han medt Fougttenn Oleff Michelsonn på Linchöpinngz Gårdt haffwer. Datum Stocholm 3:a Septembris A:o 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Peder, att thu någen trätte medt wår Fougte på Linchöpingz gårdt Oleff Michelsonn haffwe skalt, och wilt myckit haffwe at bestelle medt honom, etc. Szå är wår alffwarlige wilie och beffalning, att thu thig inthet medt för:ne Oleff Michelsonn befathe skalt, vthann om thu honom medt någenn rätt haffwer till att tale, att wij då ther om måge förståndigede bliffwe etc. Datum.

Stockholm den 4 September.

Öppet bref för borgaren i Åbo, Erik Kranck, på tre tomter derstädes.

Riks-Registr. 1547, fol. 212.

Opit Breff för Erich Kranck Borgare vdi Aboo på enn tompt till Kiöpz, Samelunde på Twå andre små bodetompter ther bredewidt liggiendis. Datum Stocholm 4 Septembris Anno etc 47.

Wij Göstaff etc. Göre witterligitt, att wij thenne wår tro Vndersåthe och Borgere vdi wår Stadt Åbo Erick Kra[n]ck wijdt nampn, gunsteligenn haffwe vnnt och efftherlåtijdt, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff

vnne och efftherlåthe till Kiöpz, enn wår och Cronones Tompt liggiendis vdi för:ne Åbo, emellem Härmen Flämingz och Oleff Sichesonns Gårdher, som tilförende vnder S. Vrsulle gilde ther samme städz legatt haffwer. Och är same tompt vdi längdenn, emott för:ne Hermann Flämingz gårdt Trättijo Halffnijendhe allenn, Och vppå thenn annenn sijde wijdt för:ne Oleff Sichesons gårdt Trättije halffsätte alin long. Thesligiste vdi bredden emott Torgitt till 30fäm alner bredt etc. Samelunde haffwe wij och så vdi lijcke motte efftherlåtijdt för:ne Erick Kranck Twå andre små bodhe Tompter, ther bredewijdt lijggiendis, hwick[e] tilförendhe vnder Domkyrckienn och the helige Tre Kongers Prebände legatt haffwe. Och är hwar aff them vdi längdenn och bredden til Halfftrijdie alner, för hwicke för:nde tompter tilhoope offtebe:de Erick Krancke, efftther som the haffwe bliffwit skattedt för, oss förnögt haffwer, och Etthundrede Ottetije och Fyre marck ortuger haffwer leffwereredt latijdt, Them wij och så thesligiste vndfånget och anamedt haffwe, etc. Hwarföre affhände wij oss och Cronone förbe:de tompter, och tilägne them offtebe:de Erick Kranck och hans efftheˈrˈkomande arffwinger till ewärdelige ägho, förbiudendis her medt [them] som för wåre skuldt wele och skole göre och late tilkänne (!) ath the wete sig her efftther rätte, etc Datum.

Stockholm den 5 September.

Qvittobref för ståthållaren i Åbo, Thomas Jönsson (Ryting), på åtskilligt aflemnadt guld och silfver.

Efter en afskrift i »Qvittencie-Register» i kongl. Kammar-Archivet.

Wij etc. Göre witterligit medt thenne wår Qwittencia, att wij vdhi egen Kon:ge person, vpå wårt Ko:ge Slott Stocholm thenn 5 septembris Anno etc 47 anamet och vpburit haffwe aff thenne oss elskelig wår tro man och

Tienere Tommes Jönsson, wår Befalningzman på Åbo, Tesse effterschriffne partzeler, Som är, Portugalöser thu stycke, Kårsather Tre stycker, Vngerske gyllene Try stycker, Köpmandz och reens gyllene Sex stycker, Hörngyllene ett stycke, Signetzringer medt amoleret stener vdhi, Twå, Små ringer som haffwe sittid vdhi en kädt, Tree, och andre små ringer Twå Item ett sölffstop medt slät gärning wog En lödemarch och halffottende lodt. Item en lijthen amuleredt kanne medt pipe, wog halffannen lödige march och halffempte lodt. Item En sölffskål medt Twå Fisker innen på bothnen, wog en lödige march. Item ett sölffstop förgylt innan och vthan, med ett ansichte på bothnen innen till, wog Siutton lodt. Item ett litet Credenszekar, förgylt innan och vthan, wog Tolff lod, Saltzere medt foot Ett stycke wog Elffwe lodt. Item Sölffpeninger, medt nytt effwentyrs mynthe Trij stycke. Item Sölffskeder Twå, och annet lijtit brutidt Sölff, wog tilhope Tretten lodt, medt Sölffpeningerne etc. Hwicke för:de partzeler war vtaff thet wrackegodtz, som bleff berget vdi then finske skären, vtaff thet Tydzske Skep som ther stötte etc. Hwarföre giffwe wij förbe:te Tommes Jönson her med qwitt och frij etc. Datum loco, tempore vt supra.

GOSTAUUS.

Stockholm den 6 September.

Till Anders Håkansson, fogde på Upsala gård, och öfver konungens arf och egne gods i Upsala stift, uppdrag.

Riks-Registr. 1547, fol. 213.

Til Anders Håkenson att hann granneligenn ransacke och förhöre skall om the godtz och gårder som vdi thenne medhtföliennde Zedell antecknede äre. Datum Stocholm 6 Septembris Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Är wår wilie och befalning Anders Håckensonn, atth thu granneligen skallt förhöre och ran-

sacke om thesse godz och gårdar som vdi thenne medtföliende Zedell antecknede äre. Szå att wij wete kunne, hwicken same gårder nu haffwer j wärije, heller om thu några aff them på wåre wägna vdi beffalning haffwer. Giffwendis oss ther om beskedeligenn tilkänne. Ther thu weet tich effther rätte etc Datum.

Stockholm den 7 September.

Till fogden i Ångermanland och Medelpad, Kettil Nielsson, om bristande tillförsel af fisk.

Riks-Registr. 1547, fol. 213.

Till Keetell Nielson om nödt som thenne Landtzendenn här vppe haffwe på allehonde Fisk, både Salt och Töörr, Besynnerligenn när the ingenn vndtsätning aff Norlanndt bekomme kunne. Datum Stockholm 7 Septembris Anno 47.

Wår synnerlige gunst etc. Thu haffwer endelis förstått Kettell, hwadt nödt och brist thenne Landzender her vppe haffwe på allehonde Fijsk, både Salt och Töörr, och besynnerligenn när the ingenn vndsättning vdi så måtte ther aff Norlandhenn bekomme kunne. Och Cronones Bergzbruckninger för then skuldt tilbacke och försumede bliffwe motte, Rijckit till ingenn ringe skade, etc. Therföre wij och så haffwe latijdt tiltale och åttspörie Köpstadzmännerne, som ther häden ått förbenämpde Norlandenn sägle pläge, hwarföre mann nu icke bekommer däden så myckin till kiöpz, som tilförende wäll skee plägede. Så haffwe the giffwit så för Swar, att Bönderne vdi för:ne Landzender göre icke nu sådanna tilförning medt Fijsk till Köpstäderne, och the hampner mann pläger söckie till, som the för någenn tijdt sedenn wäll göre plägede. Giffwendis och så thesligiste tilkänne, att enn partt aff Köpstädzmännerne sampt medt några aff Bönderne, före alle

thenn Fijsk vtrijckis till Tydzsklandt, som the ther i Norrlandhenn tilhope slagge och köpe kundhe, Och elliest Stämpne Bönderne vdi några hampner hemeligen till sich, ther the dhå bekomme aff them all then Fisk bönderne haffwe till att afflathe, och löpe så ther medt vtrijckis till Tysklandt eller annerstädtz. Ther medt thesse Landzender här vppe, Cronones Berg, och menige Almoge platt ingenn vndsättning bekomme, vtann ther vdinnenn nödstälthe bliffwe motte etc. Äär förthenskuldt wår alffwarlige wilie och beffalning att thu ther vppå till thet aldra Flitigiste skalt haffwe godt acht och tilsynn, på thet sådanne Rijckisins förderff tillbacke bliffwe motte. Latandis thesligiste granneligenn vpskriffwe all thenn Fisk som ther till köpz komber, Besynnerligenn hwartt slag för sich, åtskilleligenn på alle skipp, Skuter och båther, huru myckit och hwadt the helst före, så att man och så wete kunne, huru myckin Fisk hwär dädenn medt sich på theres Skip eller Skuter hadhe.

Och att thu same Register sijden hitt vp till oss förskicke skallt, ther aff mann wijdere vnderwissning haffwe kunde, huru vdi then motte medt förbe:de Fisk förhandlett bliffwer etc.

Att han medt skickeligheet giffwer Almogen före hwadt bewäglig vrsack ther thill är.

Thu må och så medt bäste skickeligheett giffwe wåre vndersåther och menige Almoge tilkänne, huadt bewägelig vrsack ther till är, att mann sådane partzeler så nöge och granneligenn vpskriffwe motte, på thet sådanne Rijckisins förderff motte förtagett bliffwe, som sagt är, Att mann thesligiste wethe kunne, huru myckin Fisk ther i then Landzendhen till köp[z] komme motte etc. Wetendis tig ther effther rätte, etc. Datum.

Stockholm den 8 September.

Till fogden på Stegeborg Lasse Pedersson, om några fångar, och om köpmännens fiskhandel med skärgårdsboerne.

Riks-Registr. 1547, fol. 213 v.

Til Lasse Pederson om the Fongar som Swenn vonn Schara titt haffwer komme latidt. Och at han same fonger vp till Stocholm skall komme late. Datum Stocholm 8 Septembris Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Lasse Pedersonn, om the Fonger som titt till Steckeborg medt Swenn von Schara kompne äre. Så wele wij att thu samme Fonger wällförwaradhe hitt vp till Stockholm skalt komme lathe.

Om Handling som Köpmännerne haffwe medt Schärikarene, at hann vpå them haffwer god acht och tilsynn.

Thesligiste som thu giffwer tilkänne, om then handell Borgarne medt bönderne ther vthe i Schäriegårdenn haffwe pläge, och före myckin Fisk vtt, etc. Är för thenn skuldt wår wilie, att thu ther vpå skalt till thet flitigiste lathe haffwe godt acht och tillsynn. Lathandis ingelunde någen Fisk före aff landett. Som wij och wele, att thu all then Fisk thu öffwerkomme kant till Suderköping och Norreköping skallt komme lathe, effther som her Birge Nielssonn tich och så ther om tilskriffwit haffwer, etc. Datum.

Stockholm den 8 September.

Till densamme, att han skall skicka en skrifvare till den nye fogden på Orrholmen, Arvid Joensson.

Riks-Registr. 1547, fol. 214.

Till Lasse Pederson att hann skicker Jäsper Schriffwer till Arffwedt Ioensonn, effther han wår Fougte på Orreholmenn ware skall. Datum Stocholm 8 Sept: Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Weett Lasse Pedersonn, att wij haffwe tilskicket Arftwit Joensonn, att han wår Fougte på Orreholmenn j Westergottlandt ware skall. Är för thenn skuldt wår befalning, att thu tillåter för:ne Arffwit en Schriffwere som ther är på Slotijdt benämpdt Jäsper, etc. Datum.

Stockholm den 8 September.

Till fogden Jöran Larsson Selandzfarare, att han ej får tvinga landbönderne, som legat under prestebolen att göra nya dagsverken.

Riks-Registr. 1547, fol. 214.

Till Iören Selandzfarer, att han icke tränger wåre Vndersåter, som tilförende vnder Prestebolen legat haffwe, om några Dagzwercker. Datum Stocholm 8 Septembris Anno etc 47.

Wett Jörenn Selandzfarer, att wåre Vndersather i Liuhundrade, nämpligen the Landbönder som tilförende vnder Prestebolen legat haffwe, haffwe theres budt hafft hoss oss, och vnderdåneligenn tilkänne giffwit, att thu them ännu twinge wilt till att vtgöre the dagzwercker som the Presterne för same år alrede vtgiortt haffwe etc. Så effther wij icke wete kunne, huru ther om är, wele

wij att thu them thervdinnen icke förnär ware skalt, Vtan att the wijdt samme Dagzwercker, som sagt är, bliffwe måge, etc. Datum.

Stockholm den 8 September.

Fullmakt och öppet bref för Arvid Joensson, att vara fogde på Orrholmens kungsgård i Vestergötland.

Riks-Registr. 1547, fol. 214 v.

Opit Breff för Arffwidt Joenson att han Fougte på Orreholmen ware skall. Datum Stocholm 8 Septembris Anno 47.

Wij Göstaff etc. Göre witterligett att wij Tijlskickett, förordineredt och tilbetrott haffwe, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff tilskicke förordinere och tilbetro, Thenne wår tro Mann och Tienere Arffwijdt Joenson att han wår Fougte och Befalningzman på wår Gårdt Orreholmenn j Westergöttlandt vdi Wartorffte härede, och vtöffwer alle the kyrcke och Preste Landbönder, som ther tillydhe och vnderlagde äre j för:ne Wartorffta häredhe wara skall, Och skall han årligenn förplichtig wara, att göra oss Enn wiss, Clar, och beskedelig regenskap för Gårdzens Affwell, Weckekost, och all annann ränte, som aff för:ne Orreholmen affgå kan, Thesligiste för all thenn rätticheett och vtskylder, som förnembde Landboer årligen vtgöre plichtige äre. Hwarföre biude wij eder Danne-[me]nn alle, wåre och Cro[no]nes Landboer, som vnder för:ne wår Gårdt Orreholmenn lyde och tillagde äre, ati förbe:de Arffwidt vpå wåre wägna hörige och lydige ware skole, swarandis honum och ingenn annenn till all eders årlige vtskyller, Som är Landgijlle, Kon:ge och Biscopz sacker, Konunge och Biscopz gestninger, åtherstäder, Gårdestädzler, och all annen dell, som J oss vpå Cronones wägna plichtige äre att vth göre, etc. Datum.

Stockholm den 9 September.

Till fem befallningsmän i Finland och på Åland, om deras räkenskaper.

Riks-Registr. 1547, fol. 215.

Til Oleff Trotteson Att hann förtänckt wara skall och (ɔ: att) besluta sin Reckenskap Pro Anno etc 46. Datum Stocholm 9 Septembris Anno 47.

Wår gunst etc. Oss förundrar Oleff Trotteson, att effther nu årett fast förlijdett är, och Reckenskaperne för Anno etc 46 beslutes skulle, att thu icke ther till på thijne sijde och szå tänckt haffwer. Och wele för thenn skuldt att thu thett änn nu så medt thet förste skalt förskaffe, att ther vdinnen icke ytterligere någenn försumelse före thages motte Wethendis thig ther effther att rätte. Datum.

Samme mening till
Arffwidt olsonn på Rasseborg
Måns Nielson på Wijborg
Berthill Håckensonn
Lasse Jonsonn.

Stockholm den 10 September.

Till riksrådet hr Birger Nielsson (Grip), om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 215.

Till Her Bijrghe Nielssonn Swar om thet byte, oss och eder emellen skee skulle, om the Twå gårda i Wannestada. Datum Stocholm 10 Sept: Anno 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe vndfångit edhers schriffwelse her Birghe Nielsonn, medt huicke i

giffwe tilkänne, om thenn(!) bythe oss och edher emellem skee skulle, för the Twå Gårder j Wannestada etc. Så effther som wij aff eders tienere frändhe Blanting(?) förnijmme kundhe, hwadt J therföre aff wåre egne arffwe Godz wåre ther före igenn begerende, kunne wij thet icke ännu efftherlåthe eller samtyckee, vthan så lagat, att eder lijckwäll för förnempde Wannestade Godz god wederläggning igenn skee skall, etc.

Männ om J the andre godz på Sela benempdt Tuna, icke gerne oss vplathe wele, Dhå äre wij them icke heller begärendis etc.

Om Oleff i Sladhö som sig så otilbörligenn skicke skall, så må han therföre straffet bliffwe.

Wij haffwe och så förstått om thenn Oleff i Sladhö som sich ther nijdere så otilbörligenn skicke skall. Så måge J så lageett att hann ther före tilbörligenn motte straffett bliffwe, heller och hitt vp till oss förskickett etc.

Skickes honom opit breff om Ströminge nötter på Tiwste Schärigårdenn

Sammelundhe förskicke wij eder och så här medt wårtt opne breff, om the Strominge nötter vdi Tiwste Schärigårdhenn, vpå thet sådanne Fiskerie som Rijckit myckit till gode och gangn komme kundhe, icke försumedt eller tilbacka bliffwe motte, Vthann thes mere och bättre förfordrätt. Ther om I eder thesligiste winleggie Befalendis eder här medt Gudt.

Stockholm den 10 September.

Till riksrådet hr Gustaf Olsson (Stenbock), om vigtiga ankomna underrättelser, och om vigten af att frälset håller sig rustadt.

Riks-Registr. 1547, fol. 215 v.

Swar till Her Gostaff om the tijdennder och lägennh[et]er som hann giffwer tilkänne etc. Datum Stocholm 10 Sept: Anno 47.

Wår synnerlig gunst etc. Wij haffwe förstått Käre Herr Göstaff om the Lägenhe[te]r och tijdender j giffwe tilkänne, medt eders schriffwelse, Och kunne icke annett tänckie, vthan at ther motte Ju hemelig Stämpling emott oss på Färde ware, Mädhenn the Danske så försträckie sich medt Folck, och haffwe thesligiste förbudit och förhindrett, att inthet Folck hitt in till oss komme må, som oss tiäne wilde. Som wij och älliest månghe vnderlighe tijdender häden nu nyligenn förnummit haffwe, Så att the nägett förrädeligit j sijnnit haffwe motte, att wele företage emott oss etc. I wele förthenskuldt thet så förskaffe medt Oleff Erson, att mann altijdt hade wårt Folck ther nijdere wäll rustede och wederredhe. Latendis them några peninger giffwe på händenne, thesligiste något aff thet Groffwe Clädhe I haffwe ther på Elffzborg, på thet the thes wälwillige[re] wåre, eehwadt vpå komme kundhe, Som wij och sammelundhe gärne wildhe, att man lathe allt thet nyssantagne Folck, som wij haffwe ther nijdhere, komme tilhope på enn beqwämlig städt, ther man medt them på wåre wägna handle kundhe, och ytterligere medt theres peninger och cläde beställe, som sagt är, Therföre wij och haffwe [s]chriffwe latijdt förbe:de Oleff Ericksonn ther om till, på thet sådannt och annet mere, som aff nödenne

är, till att bestyres, icke försumet bliffwe. Och om för:de wårt Folck kunde sich icke wäll behielpe ther nijdere hoss presterne, och något vpå kommee, Dhå syntes oss icke orådeligit wara att man heller gåffwe them så många peninger, ther the kunde köpe sig sielffwe theres kost före vdi städerne eller annerstädz hwar them synthes, på thett man them till hope och thess wällwilligere haffwe kundhe etc.

At adelen altijdt wäl rustede och wederre[de] ware skole.

I wele och thesligiste käre her Gostaff beställe medt adelen och Frälseett ther nijdere j wästergottlannd, att the sammelunde försträck[e] sich, thet meste mögeligit ware kunde, warandis altijdt ruste och wederrede, när så behöffwes och aff [nöden] wåre, Haffwandis och så edere budt och kundskap allestädtz vthe. Gud befalendis. Datum.

Stockholm den 10 September.

Till Peder Skrifvare, fogde i Östergötland, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 216 v.

Til Peder Schrifwere Swar om then Spannemåle han schriffwer om, Och at han the Ärter till Steckeborg skall komme lathe hann schriffwer. Datum Stocholm 10 Septembris Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Pedher om wår Spannemåle ther vdi Östergöttlandt, att han wälförwaredt och ofördarffwet ligger, etc. Så hade wij och gärne wethedt hwar thu samme Spannemåle liggiendis haffwer. Männ the Ärther thu giffwer tilkänne om, wele wij ath thu them till Stäckeborg skalt komme lathe.

Att han så myckit beställe haffwer medt Oleff Michelson.

Thesligiste förnijmme wij, att thu myckit haffwer att beställe medt Oleff Michelsonn på Linchöpingz Gårdt. Så är wår alffwarlige befalning, att thu tich inthet medt för:ne Oleff beffathe skalt, vtann wele häller, att thu på then del skaltt acht och tilsynn haffwe, som tich befalett är, och till wårtt gangnn och bäste komme kann. Om andre ärendher thu schriffwer, wele wij framdelis ware förtänckte, när wij titt nijdt till Östergottlandt komme kunde, etc. Datum.

Stockholm den 10 September.

Öppet bref för skärgårdsboerne i Tjust, om deras fiske.

Riks-Registr. 1547, fol. 216 v.

Opit breff för Vnndersåtherne vdi Tiwsthe Schäregårdenn, som nootedeler tilhope giort haffwe. Datum Stockholm 10 Sept: Anno 47.

Wij Göstaff etc. Göre witterligitt, Att effther Oss är tilkänne giffwit, att enn part aff wåre Vndersåther ther nijdere wdi Tiwst Schäregårdt, wele icke medt the andre, tilhope göre Nootedeler, them sielffwe till gode, ther aff Rijckit thesligiste gangn och vndsättning medt Fisk framdelis haffwe kunne, Vthan wele förhijndre the andre som nöterne vdi så motte tilsammens giortt haffwe, att the icke på theres äger drage skole, etc. Therföre haffwe wij aff synnerlige gunst och nåde, vntt och tillatijdt för:ne wåre Vndersåther, som noterne haffwe, Som wij och nu här medt vnne och tillathe them, att the så wäll på thes andre äger, som sijne ägne, frijtt och obehijndrede drage måge, och skole, På thett Rijckitt thess ytterligere medt Fisk j then motte vndsatt och bespijsset bliffwe kunde,

som myckitt och så för nödenne är, Ther vppå thesligiste oss Elskelig wår tro Mann och Rådt her Birge Nielsonn till Wijnäss, sampt medt wår Fougte ther nijdere, godt acht och tilsynn haffwe skall, Så att hervdinnen motte skäleligen förhandlett bliffwe, etc. Hwickit wij giffwe förbe:de wåre vndersåther j Tiust tilkännee, att the wete sich här effther rätte. Datum.

Stockholm den 11 September.

Till Jöran Larsson, fogde i Dalarne och Norberg, om en Bonde Perssons tvist med skyldemän.

Riks-Registr. 1547, fol. 217.

Förschrift för Bondhe Pedersonn till Iörenn Larsson att några hans skyldemän, som är, Oleff Olson j Biscopzby, och Gudmundt Anderson ibidem, wele tilägne sig någen arffwelig rättighet vdi ett hemene benämpdt Qwisla. Datum Stocholm 11 Septembris Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Weett Iörenn Larssonn, att thenne breffwijsere Bonde Persson i Näss, haffwer warijdt här för oss, och Clageligenn tilkänne giffwit, att några hans skyldemän, som är Oleff Olssonn i Biscopzby och Gudmundt Andersonn ibidem, wele wälle och tilägne sig någenn arffwelig rättigheett vdi ett hemene benämpdt Qwisla som han seger sig haffwe vptagit vtaff gammell ödis marck, och nu vdi 26 år bruckat och bygt etc. Så effther wij jicke j sanning wethe kunne, huru ther om är, Wele wij att thu skallt ransacke, och förhöre ther vm. Och hwar thet så befijnnes kann, som han här för oss berättedt haffwer, må han bliffwa wijdt för:ne Qwijsla oclandrett och obehijndrett, aff för:ne sijne slächtinger etc. Datum.

Stockholm den 11 September.

Till befallningsmannen i Upsala, Matz Michelson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 217 v.

Til Matz Mickelson Swar om Hendrick von Cöllenn, att han är till Strängnäs dragen. Om the twå drenger som frå Swartesiö tit kompne äre at the ther bliffwe måge. Datum Stocholm 11 Septembris Anno 47.

Wår gunst etc. Som thu skriffwer Matz Michelson, om Hendrick vonn Cöllenn, att hann är sijnn wäg dragenn ått Strängenäss. Så haffwe wij latijdt skriffwe förbe:de Hendrick till, att han medt thett förste sich titt till Upsala igenn giffwe skall.

Thesligiste kunne wij och wäll lijdhe, att the thwå drenger som ifrå Swarthesiö titt kompne äre, måge bliffwe ther på någen tijdt, till thäss att the någre andre lärtt haffwe. Sammelunde äre wij och till frijdz, att thu förhandler medt Skattebönderne, som thu giffwer tilkänne, att the motte Rog vtgöre, hwar man thett elliest medt någenn wälwijlligheett aff them bekomme kundhe etc. Datum.

Stockholm den 11 September.

Till biskop Mårten (Skytte) i Åbo, om Uskela prestgäld i Åbo län.

Riks-Registr. 1547, fol. 217 v.

Til Bisp Mårten om Her Peder som tilförende hadhe Vschile prestegäldt, hwicken enn benämpdt Her Clemet honom skal vnden gånget haffwe. Datum Stocholm 11 Septembris Anno etc 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe förstått Bisp Mårthenn, om thenn her Peder som tilförende Vschulie

Prestegäldt, Hwicken en benämpt her Clämett skall honom vndan gångit haffwe, etc. Så effther wij icke wete kunne huru ther vm är, Wele wij att I ther om ransake lathe. Förskaffandis thesligiste förbe:de her Peder, att han och så förseedt bliffwe, anthen medt förbe:de Vschula eller någett annett, som honom tienligit ware kunde. Ther I eder effther rättändis warder, etc. Datum.

Stockholm den 12 September.

Till riksrådet hr Gustaf Olsson (Stenbock), om de ankomna underrättelserna från Danmark, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 218.

Til Herr Göstaff Swar om the Tijdender som Hanns tienere nijdere i Dannemarck förfaredt haffwer Datum Stockholm 12 Septembris Anno 1547.

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe förstått käre her Göstaff, om the tijdender I giffwe tilkänne, som eders tienere ther nijdere i Dannemarck förfaredt haffwer, Så twifflar oss inthet att the Danske jw haffwe någenn hemelig stämpling sampt medt the Lybske, och flere emott oss, om the älliest kunne ther medt någett beskaffe, och tillfället sich så begiffwee kann. I wele förthenskuldt lathe beställe medt Oleff Erickson att man hade wårtt Folck ther nijdere altijdt wederredhe, Och lathe nu them giffwe några Peninger på hondenne, Thesligiste någett aff thet groffwe Clädhe I haffwe ther nijdere, på thet the thes wälwiligere och redebogne, medt theres wärier och tilbehöringer ware motte, om något vppå komme. Som wij och för:ne Oleff Ericksonn ther om haffwe tilskriffwe latijdt, och befalet att han alt thet nyssantagne Folck ther nijdere i Westergöthelandt, skall på enn beqwämlig städt lathe tilhope komme, Förhandlendis medt them på wåre wägna som sagt är.

Sammelundhe wijnläggiendis sich, om hann något mere Folck ther nijdere i tienistenn bekomme kan. Som thet och så vdi lijcke motte i Smålandt Östergötlanndt och flere städz, skall beställt bliffwe, etc.

Och haffwe Wij nu i thesse Dager bekommit enn wår tienere vp ifrå Dannemarck, hwickenn tilkänne giffwer, att ther ännu icke Folck skall ware antagit. Ändoch the sich ther sielsindt nock elliest haffwe höre och förnijmme latijdt. Så att wij medt någett Fientligit infall skole besöckte bliffwe, etc.

Therföre och storligen aff nödenne, att wij thesligiste tänckie ther någit till, och haffwe wåre sacker vdi bäste acht och tilsynn, som magt vpå ligger.

I wele och käre Her Göstaff, förmane frälsit och handle medt Adelen ther nijdere, att the och så motte förstärckie sich, thet ytterste them stode till görendis. Warandis altijdt ruste och wederreedhe, när så behöffdis, och aff nödenne ware kunde. Och altijdt haffwe edere bud och kunskaper vthe, att man något i tijdt förfare kundhe, ther oss magt vppå låge etc. Thervdinnenn I eder beflijtendis warde. Gud beffalendis. Datum.

Stockholm den 12 September.

Till Jöran Larsson, fogde i Lyhundra, m. fl. härader i Upland, om en Matz Hals' giftermål.

Riks-Registr. 1547, fol. 218 v.

Förschrifft för Matz Hals till Iören Larsson om enn qwinne, thenn hann sig till laggiffthe hustru göre will. Datum Stocholm 12 Sept: Anno 47.

Wår gunst etc. Weett Jörenn Larssonn, att thenne breffwijssere Matz Halss haffwer warijdt här för oss, och vdi vnderdånigheett förstå latijdt, om enn qwinne benämpdt

Anna Larssedotter, thenn hann sich till laggifft hustru göre will. Änn doch thett några förnimme och icke tilstädie wille, Föregiffwendis, Anna för:ne enn annenn qwinne skuldhe så när skyldt wara (: then och förbe:de Matz tilförendhe belägrat haffwer :) att han henne same Anna för thenn skuldt icke medt rätte äge kann etc. Så effther wij icke weethe, huru ther om är, wele wij att thu ther om skalt förhöre och ransacke lathe, Icke latendis göre för:ne Mass thervdinnenn någett hinder, om samme qwinner icke närmerne(!), änn i trijdie och fierdhe [led] haffue skylde warett etc. Datum.

Stockholm den 13 September.

Förläningsbref för Arvid Trolle till Engsö, på en konungsby i Kungsåra s:n, Vestmanland.

Riks-Registr. 1547, fol. 218 v.

Opit bref för Arffwedt Trolle, på en Cronones Konungzby liggiendis vdi Konungzhåre socken i Wästerårs Biscopzstigt. Datum Stocholm 13 Sept: Anno 47.

Wij Göstaff etc. Göre witterligitt, att wij gunsteligenn haffwe vnnt och förlännt, som wij och nu här medt thetta wårtt öpne breff, vnne, förlänne, Oss till enn behagelig tijdt, thenne oss Elskelig wår tro Mann och Vndersåthe Arffwedt Trolle till Engzöö, enn wår och Cronones Konungzby, liggiendis vdi Konungzhåre sockenn, i Westerårs Biscopz Stigt, medt all thenn Konungzlige ränthe och rättigheet, som ther aff årligenn göres kann. Hwickit wij giffwe wårtt CammerRådt, Cammererere, Fougter och Befalningzmän, Thesligiste alle andre som för wåre skuldt wele och skole göre och lathe tilkänne, atthe wete sig her effther rätte. Datum.

Stockholm den 13 September.

Öppet förläningsbref för Arvid Trolle på preste- och kyrkolandbönder inom Norrbo och Tjurbo härader af Vesterås stift.

Riks-Registr. 1547, fol. 219.

Opit breff för Arffwedt Trolle på alle the Kyrckie och Prestelandbönder vdi Norbo och Tiwrbo härader j Wästerårs Biscops stigt till en behagelig tijdt. Datum Stocholm 13 Sept: Anno 47.

Wij Göstaff etc. Göre witterligit, att wij aff wår synnerlige gunst och nåde, thesligiste wälwillig och hulle tro tieneste, som thenne oss Elskelig wår tro Mann och Vndersåthe Arffwedt Trolle till Engzöö oss, och wårt Rijcke Swärige troligenn här till giortt och bewist haffwer, och änn ytterligere här effther göre och bewise, må och skall, haffwe vnnt och förlänt, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och förläne honom (: oss till enn behagelig tijdt :) alle the Kyrcke och Preste landbönder vdi Norrbo och Tiurbo häreder i Westerårs Biscopz stigt, medt alle then ränte och rättigheet, som the årligenn vtgöre pläge etc. Hwarföre biude wij eder för:ne Kyrckie och Prestelandbönder, som vdi för:ne Norbo och Tiurbo härede byggie och boo, ati ingenn annenn, vtann förbe:de Arffwedt Trolle vtgöre all thenn rättigheet som I oss på Cronones wägna plichtige och skyllige äre årligen vt att göre etc. Ther I wethe eder effther rätthe. Datum.

Stockholm den 13 September.

Till fogden Olof Eriksson, att hafva tillsyn öfver de nyligen antagne knektarne.

Riks-Registr. 1547, fol. 219 v.

Til Olef Ersson att hann haffwer godt acht och tillsynn på the Nyssantagne Knechtter ther nedhere etc. Datum Stocholm 13 Sept: Anno 47.

Wår gunst etc. Effther wij förnimme monge farlige och sielsinde tijdender iffrå Danmarck Oleff Erichsonn. Så att wij aff wåre granner the Danske, inthet godt haffwe till att förmodendhe. Är förthenskuldt wår wilie och befalning, att thu godt acht och tilsynn, medt thet nyssantagne Folck, ther nijdere, haffwe skallt, Lathandhes them nu framdelis, på en beqwemlig städt tilhope komme, ther man medt them, om alle lägenheeter nödtorfftеligen handle kundhe. Så att the altijdt wederredhe medt theres wärier och alle tilbehöringer ware motte när så behoff giordes och aff nödenne ware kundhe. Wij haffwe och latijdt schriffwe herr Göstaff Oleffsonn till, att thu ther till någett Grofft cläde aff honum bekomme schalt, till att löne för:ne Folck medt, Som wij och wele lathe hädenn förskicke några peninger, ther medt the betalede bliffwe kunne. Tw wilt och så winläggie tich, om thu några Flere dugelige karler ther nijdere i tienestenn bekomme kanntt, Forhandlendis så medt them, att the wälwilige ware motte när mann them brucke wilde, etc. Datum.

Stockholm den 14 September.

Till Joachim Bulgrin, om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 219 v.

Till Iochim Bulgrin Swar om Bönnderne schole brytha Steenn för Fodringenn, thett hann wete begärer. Thesligiste om Rijssberga Clöster, som thw om schriffwer. Datum Stockholm 14 Septembris Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Bulgrin, och begärer wethe, om bönderne ther nijdere vdi Östergötelandt schole brythe Steenn, för then Fodring som ther faller j thette år etc. Så effther wij welle, att medt för:ne Fodring annerledis förhandles skall, Och om wij till äffwentyrs sijelffwe titt nijdt kommendis warde, Synes oss icke rådeligit ware, att man vdi så motte medt samme Fodring beställe skulle, ehwadt rådt mann älliest till Steen finne kundhe.

Thesligiste förnimme wij att Rijssberga Clöster som thu schriffwer vm, ligger endelis för longt iffrå Sijöön wäther, titt mann thenn steenn iffrå för:ne Rijssbärga före skuldhe etc.

Så kunne wij icke häller tänckie, att thet så motte wäll medt för:ne Clösters steenn bestält bliffwe kundhe, som thu giiffwer tilkänne om, vthann synes oss lijkest ware, att man late brythe på Åmeberg eller annerstädtz, ther sich lägligheeten så begiffwe kan etc.

Om hielpedagzwerker att man för them reckenskap och göre skall.

Männ thet thu schriffwer och (ɔ: om) hielpedagzwärcken, att ther motte och så wäll som för the årlige dagzwärcker, Reckenskap före giortt bliffwe, Så haffwe wij

latijdt [till schriffwe] wår Cammerschriffwere som Reckenskaperne förhöre pläge, att thet så bestält bliffwe skall.

Att ther Inuenteredt bliffwe motte, om Michaelis tijdt.

Sammelundhe kunne wij och lijdhe, att ther motte nu om Michaelis Inuenteredt bliffwe ther på Slottedt, och elliest som thu giffwer tilkänne om.

Om Oxer hwar han them flere till Slachterijdt bekomme skall.

Männ thet tu begärer wete, hwar thu några flere Oxer till Slachterijdt bekomme skallt, kunne wij föge sware ther till, vtann att thu må tig ther om sielff winläggie ther nijdere, effther som lägenheett till seger, etc. Wij haffwe och gerne weetedt, vdi huru motte Fougterne sig förholle och skicke ther nijdere, eller hwadt hemelige fiaantzier och prachtiker the brucke, som thu rörer om, ther om thu oss ännu ytterligere medt alle vmbständer beskedeligenn skallt förstå lathe.

Om Fodringen han begärer till sine Häster, etc.

Theett thu är begärendis, att wij tich gunsteligenn effthertlåthe wildhe Fodringenn i Wiste härädhe till thine häster, Szå äre wij till sinnes, att late sielffwe geste ther i Wijnther, Vtan wele häldher, att thu på same thine häster skallt bekomme Foderpeninger, aff wår ränte Cammer, etc.

Thw wilt och så lathe beställe medt landgillett ther nijdere vdi Östergötthelandt, att halffparthenn ther vtaff motte i Malt meltedt bliffwe, och wälförwaredt vdi gode huss, anthen i thett Clöster ther i Schäninge som thu giffwer tilkänne om, eller och annerstädtz, ther thet oförderffwedt tilstäde liggie kunde, wetendis tig her effther rätte. Datum.

Stockholm den 15 September.

Till Henrik Claesson (Horn) och en mängd andra kronans embetsmän, om inventering på kronans slott och gårdar.

Riks-Registr. 1547, fol. 220 v. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c., 7: 216.

Till Hendrick Clawessonn, att han Inuenterer på Åbo Slot, granneligen vpschriffwendis all then dell ther tilstädis är vtaff Anno 47 års vpbyrdt vdi alle partzeler. Datum Stocholm 15 Septembris Anno etc 47.

Wår gunst etc Som thu wäll wett Hendrick, att tijdhenn nu tilstunder som är Michaelis, att på wåre Slott och Gårdar, kring vm hele Rijckitt, skall Inuenteredt bliffwe etc. Hwarföre är wår wilie och beffalning, att thu samfelt(!) Michaelis wilt ware ther vtöffwer thenn Inuentering på wårtt Slott Åboo, Latandis granneligenn och beskedeligenn vpschriffwe och Registerere all thenn dell ther nu tilstädis är, vtaff Anno etc 47. årss vpbyrd vdi alle partzeler, och älliest, vdi så motte, achtendis och söckiendis wårtt gangn och bäste, thett fliteligiste och troligiste thu kannt, I wele och icke blande then ene årss vpbyrdt vdi then annenn, som skee pläger medt Slagterijtt, Årsswäxtenn, Affwelen eller annen vpbyrdt, som lyder Anno etc 48 till 47 årss. Förskickendis samme Inuentarium, medt edre signeter beseglet hit til wår Cammerrådt, etc. Datum.

Samme mening till the 17 som förskrifwit ståår i Protocol synnerligen wijdt hwart Slott etc.

Stockholm den 17 September.

Förläningsbref för Jöns Bissere på en kronogård, Biskopsön, i Folkärna s:n, Dalarne, under hans lifstid.

Riks-Registr. 1547, fol. 221.

Öpit breff för Iönns Bissere, på en CroneGårdt benämpd Biscopsöön liggiendis i Folckere socken i Westerårs Stickt vdi hans liffztijdt. Datum Stockholm 17 Septembris Anno 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligitt, Att wij aff wår synnerlige gunst och nådhe haffwe vnnt och efftherlåtijdt, som wij och nu, medt thetta wårtt öpne breff vnne och efftherlåthe, thenne wår tro Vndersåthe Iönns Bissere, vdi hans liffztijdt, att hann må och skall niuthe brucke och beholle enn wår och Cronones Gårdt benempdt Bicopzöönn liggiendis j Fölckere socken i Wästerårs Stickt, Doch skall hann årligen vtgöre oss och Cronone aff för:ne gårdt, then skatt och skuldt, som ther aff gå pläger etc. Hwickitt wij giffwe wåre Fougter Befalningzmän och alle andre, som för wåre skuldt wele och skole göre och lathe tilkänne, Att the wethe sig her efftther rätte etc. Datum.

Stockholm den 17 September.

Till Christer Ivarsson, fogde i Handbörds och Stranda härader i Småland, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 221.

Till Christiernn Iffwarsonn Swar, Om the Bije ther han schriffwer, och at ther om motthe wårt gagn söcht bliffwe. Datum aff Stocholm 17 Sept: Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Christiernn Iffwarsonn, och giffwer tilkänne, om the Bije ther vdi thin beffal-

ning etc. Så äre wij tilfrijdtz att ther om motte så bestelt bliffwe, effther som thu tenckie kanntt, wårtt gagnn och bäste ther medt motte sögt bliffwe.

Om Kyrcke äger, och Presthe Landbönder.

Männ the Kyrcke äger thu schriffwer om, kunne wij föge Sware till, effther thu medt ingen wijdere beskedt förstå lather, huru ther vm är. Thesligiste om the Preste Landbönder, thu giiffwer tilkänne, haffwer thu tilförende förståått wår wilie och mening, huru ther best må bestelt bliffwe, etc. Wij kunne och lijdhe, att thu må bekomma Foderpeninger på thine häster, så mång[e] thu oss och Rijckitt tilbörligitt tieneste medt göre kant, effther som andre wåre Skytter och Tienere lönthe bliffwe. Om the andre ärendher thu skriffwer, och begärer wete wår wilie, wele wij framdelis ware förthenckte, när thu thin Reckenskap ifrå tig beskedeligen giortt haffwer etc. Datum.

Stockholm den 18 September.

Till ståthållaren i Kalmar, Germund Svensson, om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 221 v.

Till Germundt Swennssonn, Att han haffwer på alle sacker god acht och tilsynn, besynnerligen medt Slottedt och Staden, att ther inthet hemeligitt förräderie motte instungitt bliffwe. Datum Stocholm 18 Sept: Anno 47.

Wår gunst etc. Weett Germundt, att oss många farlige och sielsinde tijdender tilhonde kommer, så att ther någen hemelig och förrädelig stämpling emott oss skall på färde wara, Mäden the danske så försträckie sig och antage i tienestenn allt thet Folck the öffwerkomme kunne, Som thu och thesligiste aff thenne jnneluchte Copia förnimme kannt, huru sacken emott oss meent bliffwer, etc.

Är för thenskuldt wår alffwarlige wilie och befalning, att thu på alle sacker god acht och tillsyn haffwe skalt, Och besynnerligenn medt Slottedt och Staden ther i Calmarna, att ther inthet hemeligit förräderije motte instungett bliffwe.

Att han några dugelige och förtrogne karler allestädtz haffwer vthe pååkunnskap.

Som wij och wele, att thu några duglige och förtrogne Karler skallt allstedes haffwe vthe på kunskap, om man någen deel förfare kunde, ther oss låge magt vppå, Och besynnerligenn må thu vdi så måtte, och ther till brucke the karler, som Swenske och trogne wåre, effther man föge låffwenn till thedt andre selskapett sättie kann etc.

Att han afferdiger then lille Pinnckenn.

Thw må thesligisthe afferdige then lille Pinncke, medt några tynner Smör, eller annedt, in till thenn Tyske sijdenn, Som är in thill Strålssundt, Meedenn wij här effther daglige förmode oss några aff wåre vtskickede tienere igenn, som wij vp till öffwerlanden sent haffwe, och besynnerligen Iochim Burwitz, Iörenn Fijncke, Hans Gastemberger, och flere, medt hwicke wij några synnerlige tijdender förmode till att bekomme, om några anliggiende lägenheeter som oss ligger magt vpå att wethe, Therföre thu medt samme Pincke skalt så medt thet förste beställe lathe, hwicken ther effther för:ne wåre tienere förbijde kundhe, ther medt the hitt i landet oförsumeligenn förfordrede bliffwe motte.

Att thu haffwer god acht på Iäppe Tordtsons tienere som han titt skickedhe.

Och effther Iäppe Tordsonn haffwer nu några aff sijnn[e] Tienere förskicket allrede titt nijdt till Calmarna, må

thu till thett fliteligiste lathe haffwe godt acht och tilsynn medt them, hwad the ther beställe eller göre. Och besynnerligen haffwer han och så nu i thesse dager, afferdigett enn hans tienere titt nijder, och ått Danmarck, thill att beställe hans wärff och ärender etc. Tw må för then skuldt lathe haffwe ther vppå godt acht och tilsynn, om thu honom ther nijder bekomme kundhe, etc. Datum.

Stockholm den 19 September.

Till Axel Eriksson (Bielke), att han håller god uppsigt i Småland emot förrädare, och om det nyligen antagna krigsfolket.

Riks-Registr. 1547, fol. 222.

Till Axell Erson att han haffwer godh ach[t] på thenn landtzenden Smålandt, att ther ingen hemeligitt förrädderi motte icke (!) instungit bliffwe. Datum Stocholm 19 Sept: Anno 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij lathe tich förstå Axell Ersonn, att oss många farlige och sielsinde tijdender tilkomme, om wåre Granner the Danske. Så att the sich mett en hell hoop Folck, alreedhe försträckt haffwe, och wele ther medt öffwerfalle oss, och insättie then gamble Konung Christiernn här j Rijckitt igenn, Förhindrendis thesligiste allt thet Folck som sich hitt till oss, om tienest begiffwe wele etc. Är för thenn skuldt wår alffwarlige wilie och befalning, att thu till thett alder flitigiste skallt haffwe godt acht och tilsynn, Så att ther icke något hemelighet förräderije motte iblandt Bönderne, aff någenn instungit bliffwe, Förskaffendis thet och så, att thet nyssantagne Folck ther nijdere, altijdt medt theres wärier, wederre[de] och wälwilige ware motte, Som wij förthenskuldt haffwe latijdt beställe, att man titt nijder några peninger

och Clädhe, nu medt thet förste, skall komme lathe, ther medt förbe:de Nyssantagne folck lönthe bliffwe kundhe, etc.

Om the peninger och cläde som tit sändes att löna folck medt, om han flere vdi tienestenn bekomme kann.

Om thu några flere ther nedere vdi tienestenn bekomme motte, dhå wele wij att thu tich thesligiste ther om winläggie skallt, Latandis samelunde giffwe them och några peninger på hondenn. Synes oss icke orådeligit wara, att man all thenn(!) nyssantagne Folck ther nedere late komme till hope på enn beqwemligit städt, ther man medt them på wåre wägna handle kunde, ransackendis och theres wärijer, och medt thet samme giffwe them theris peninger och Clädhe, på thet mann them tess wälwilligere, när så behöffdis haffwe motte. Tw wilt för then skuldt ther om och allt annedt, så bestället, effther som tu tänckie kant behöffwes och aff nödenne wara will, Så att wij sammelundhe, medt alle nödtorfftther, motte wederrede befinnes, om något vppå komme kundhe etc. Datum.

Stockholm den 20 September.

Till Svante Sture, om hans fogdes, Severin Skoggårds, otillbörliga förhållande.

Riks-Registr. 1547, fol. 222 v.

Till Swanthe om hans Fougte Soffwerin Schoggård hwij han sig så otilbörligen schicker emot wåra vndersåter etc. Datum Stockholm 20 Septembris Anno 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe förstått, Swanthe, att thin Fougte Söffwerijn Schoggårdt vdi Westergöttelandt, förholler och skicker sich fast sielsindt och otilbörligen vdi thinn Fråware, emott wåre Vndersåther, Så

att ther sich ingen drister till att beclage sijnn nödt eller brist, effther han några andre aff bönderne ther nijdere märckeligenn saackfällt haffwer, som sich vdi så motte för oss beclagat haffwer, etc. Therföre är wår wilie och beffalning, att thu [med] för:ne Söffwerijn ther om handle skalt, Så att han förstå motte, att thet oss icke behageligit är, och att sådant här effther aff honum tilbacke bliffwe kundhe, etc. Datum.

Stockholm den 20 September.

Till Herman Fleming, fogde i norra Finland, att han icke förhindrar tillförseln till Stockholm, men väl hafver tillsyn med afseende på utförseln.

Riks-Registr. 1547, fol. 223.

Till Hermann Fläming, att han icke gör hinder them, som före theres warer till Stocholm. Män på them skal thu haffwe god acht, [som] före theres ätende warer vtrickis. Datum Stocholm 20 Sep: Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Weett Hermann Fleming, att thesse wåre vndersåther aff Wehemo sockenn, haffwe waridt här hoss [oss], och clageligenn tilkänne giffwit, att thu them förhijndre, och ther före saackfälle willt, att före hwadt deel the haffwe till Köpz, hitt till Stockholm. Så haffwer thet icke waridt wår wilie, Vtann att man skulle granneligen haffwe acht och tillsyn, att inge äthende eller feete warer, motte vtrijckis skeppedhe eller förde bliffwe. Ther före är wår befalning, att thet så bestelt bliffwe kundhe, Förskaffendis thet så, att thesse för:ne wåre vndersåter, och andre vdi så motte, medt hwad dell the hitt före wele, obehindre[de] bliffwe motte etc. Datum.

Stockholm den 20 September.

Till Lasse Sölfköpare, att Jöns Bissere erhållit tillåtelse, att uppsmälta slagg och vask.

Riks-Registr. 1547, fol. 223.

Förschrifft för Iöns Bissere till Lasse Sölffköpere, att han må vpsmälte all thet slagg och wask, som honom tillhörer, och görendis oss ther före ingen skatt. Datum Stocholm 20 Septembris Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Weett Lasse Sölffköpere, att wij thenne wår tro Vndersåthe Iöns Bissere, gunsteligen vnt och efftherlåtidt haffwe, att hann må och skall vpsmälte all thet slagg och wask, som honum medt rätte sielff tilhörer, och hann nu ther liggiendis haffwer, görendis oss ther vtaff ingen skatt. Doch skall thu ther medt haffwa vpseende, att han icke mere vpsmälter, än thet som honom sielffwer tilkomber, som förre sagt är etc. Datum.

Stockholm den 20 September.

Till hr Hans, kyrkoherde i Söderköping, om den till Ordinarius i Skara stift utnämnde mäster Erik Falks inkomster.

Riks-Registr. 1547, fol. 223 v.

Till Her Hans Kyrckeherre vdi Swderköping, att han later M: Erick Falk bekomme all then ränte både i tijenden och annen deell, som han här til haffwe plägede, och nu haffwe skäl till nästkommendis Påska. Datum Stocholm 20 Septembris Anno 47.

Wår gunst etc. Tich förtäncker wäll, att wij tich seneste gunsteligenn vnthe och efftherlåthe, her Hans, att

thw Kyrckeherre vdi wår köpstadt Suderkö[p]ung ware skulle, meden wij haffwe latijdt kallet däden Oss Elskelig Wyrdelig Man M: Erick Falck, och honom nider j Wästergöttelandt för wår Ordinario och tilsynes Mann brucke wilde, etc. Szå effther förbe:de M: Erick kann nu icke så snartt bekomme ther nijdere thenn ränte och vnderholdt, som hann behöffwer, Therföre haffwe wij aff wår synnerlige gunst och nåde, vnnt och effterlåtijdt honom, att han ännu in till nästkomendis Påska må niutha och beholla all thenn ränte, både i tijendenn och annen deel, som han här till haffwe plägede, vdi för:ne Swderköpung, Biudendis tig här medt att thu gör förbe:de M: Erick, här emott inthet hinder eller förfong, etc. Datum.

Stockholm den 20 September.

Öppet bref för Anders Vestgöte på en kronotomt i Lidköping, till evärdelig egendom.

Riks-Registr. 1547, fol. 223 v.

Opit Breff för Anders Wäsgöte på en Crono Tompt liggiendis i Lijdeköping till ewärdelighe ägo, Datum Stocholm 20 Sept: Anno 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligett att wij aff synnerlige gunst och nådhe, så och för wällwillighet och hulle tro tieneste, som thenne wår tro tienere Anders Wässgöte oss och wårt Rijcke Swärige här till giortt och bewist haffwer, och än nu ythermere här effther göre bewise må och skall, så länge hann leffwer, haffwe vnnt [och] skencht, såsom wij och nu medt thetta wårt öpne breff, vnne och skenckie honom, och hans effterkomandhe ärffwingar till ewärdelige ägha, enn gårdt och Tompt lijggiendis i Lijdekopung på Longa gathenn ther sammestädtz, emellem Lasse Schredders Gårdt, och Swenn Sadelmackarss gårdt, Och enn lijthen gårdzlyckie som samme gårdt tillyder.

Hwicken gårdt och lyckie oss på Cronones wägna [tillfallit?] effther Tordt Schreddere för thet förräderij hann emott oss och Swärigis Rijcke nu i thet Smålendzske vproor bedreff. Hvarföre affhände wij oss och Cronon för:ne gårdt och lyckie, och tilägne them för:ne Anders Wessgöte och hans effterkomande ärffwinger, till ewärdelige ägho, att niuthe brucke och beholle etc. Hwickit wij giffwe wåre Fougter och befalningzmän, och alle andre tilkänne etc. Datum.

Stockholm den 12 (o: 21[1]) September.

Öppet bref för den nyutnämnde Ordinarius i Skara stift, magister Erik Falk, på Tubbetorps kronogård i Valle härad, Vestergötland.

Riks-Registr. 1547, fol. 224.

Opit breff for M: Erick Falck på en Cronegårdt benempdt Tubbetorp i Walle härede liggiendis etc. Datum Stocholm 12 Septembris Anno 1547.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, Att effther wij thenne Oss Elskelig Wyrdelig Mann M: Erick Falck, haffwe förordineredt och tilskickett för wår Ordinario och tilsynes mann i Schara Sticht, vdi Westergöthelandt, Szå haffwe wij gunsteligen vnnt och effterlåtijdt, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och effterlåthe honum Ett wårtt och Cronones hemmen benämpdt Tubbetorp, liggiendis i Walle härede i Wästergöthelandt, medt all then ränte och rättigheett, som ther årligen affgå pläger, Så att han samme hemmene, Och alle thre(?) gårdher thervdinnen liggiendis äre, må och skall obehindrett niuthe och brucke sich till enn bestämdt [tijdt(?)], Hwickit wij giffwe wåre Fougter, Befalningzmän, Thesligiste alle andre som för wåre schuldt wele och skole göre och lathe, giffwe tilkänne, atth the wette sig her effther rätte etc. Datum.

[1]) Dateringen den 12 Sept. beror troligen på en misssskrifning, utan torde brefvet till följd af sin plats i Riks-Registr. böra hänföras till den 21:a.

Stockholm den 21 September.

Till befallningsmannen på Stegeborg, Lasse Pedersson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 224 v.

Till Lasse Pederson Swar, om the Hwder och Smör som han schriffwer huru han ther medt handle schall. Ther om Sten Erickson förständig är, att giffwe tig tilkänne. Datum Stockholm 21 Sept: Anno 47.

Wår gunst etc. Som thu skriffwer Lasse, och begärer weethe wår wilie, om thet Smör och Hwder som ther nu vpbäres skall, och aff Slachterijdt faller, huru thu ther medt handle skallt, etc. Så haffwe wij latijdt Oss Elskelig wår tro Mann och öffwerste Secrethe Rådt Steenn Ericksonn förstå wår wilie och mening ther om, thet hann Tich warder tilkänne giffwendhis, när han nu titt nijdt kommer, etc.

Om then Talg som Iochim Bulgrin latt tit komme, at han thet förmänger medt Färsk eller huru han thet best beställe kann.

Männ om thenn Talg, som Iochim Bulgrijnn titt thill Stäckeborg haffwer komme latijdt, och nu fördärffwet är, etc.

Szå må thu lathe smälthe samme Talg, vppå nytt, eller och blandhe honom in medt någenn annenn färsk talg. Ehuru mann ther medt förhandle kundhe bäst, etc.

Om then Qwarn, at wij framdelis ware förtänckthe.

Thesligiste wele wij och framdelis ware förtänckte, om thenn Qwarnn ther i Fullestadhe Ström, Som Söffwerin Kopperslagare brucke plägedhe. Ther thu weett tich effther rätthe. Datum.

Stockholm den 21 September.

Till de i Östergötland varande kammarskrifvarne, att de skola skynda sig till Stockholm med sina räkenskaper.

Riks-Registr. 1547, fol. 225.

Till Cammerschriffwerne att alle så många ther äre nedre j Östergöttelandt, schole skynde sig hitt vp til Stocholm, medt alle Reckenskaper som förhörde äre. Datum Stockholm 21 Septembris Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Är wår wilie och alffwarlige befalning, att j alle Cammerskriffwere, så många ther äre nedre i Östergöthelandt skole oförtöffwet skynde eder hitt vp till Stockholm, medt alle the Register och Reckenskaper, som redhe förhörde äre. Och vm ther några Fougthers eller andres Reckenskaper oförhördhe äre, så måge the foge sich hitt vp medt eder, tagandis här före ingenn försumelse, etc. Datum.

Stockholm den 21 September.

Till konungens första secreta råd, hr Sten Eriksson Leijonhufvud, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 225.

Till her Steen Erickson om en Copia aff Iacob Horns Breff att han och änder sina ärender på Eskelstuna, och sijdan skynde til Östergötelandt, [att] ther beställe hwad H: N: honom sagt haffwer etc. Datum Stockholm 21 Septembris Anno etc. 47.

Wår synnerlige gunst etc. Effther wij ännu daglige förnimme Steen, att ther iw någen hemeligit stämpling är på färdhe, emott oss, thet thu Sammelundhe aff thenne

medtföliendhe Copia, aff Ioachim Hornss breff, förmerckie kant, etc. Wele wij förthenskuldt att thw medt thet förste bestälte thine ärender ther på Eskelsstuna, och gåffwe tich seden nijdt thill Östergöthelandt, beställendis ther om alle sacker, som wij medt tig ther om tilförende handlett haffwer, Och droge framdelis sijdenn nijdt på Gräntzen, ther haffwendis vdi alle motte godt acht och tillsynn, hwadt vppå komme kundhe, som störste magt vppå ligger. Tw må och haffwe thine wisse budt vthe på kunskaper, om mann någen dell vdi tijdt förfare kundhe, ther magt vppå låge, Doch lijckewäll medt några trogne Swenske karler, effther man föge lijtt til thet andre selskap sättie kann.

Om Peder Schriffwere som fast otilbörligen handlar vdi sin befalning.

Wij haffwe och så förstått, att then Peder Schriffwere ther nidere vdi för:ne Östergöttlandt, förhandler sich fast othillbörligen vdi sijnn befalning, och nederkuffwer bönderne ther, att the inthet för oss, om theres anliggijende nödt clage måge. Therföre är wår wilie att thu för:ne Peder Schriffwere lather komme hitt vp thill oss, Förskickendis någen annen vdj hans [städt] till beffalningen igen. Så att oss syntes icke olickt ware, att thenn Oleff Mickelson på Linchöpingz gårdt, motte och för[e]stå häredet medt, som förbe:de Peder Schriffwere tilförendhe hade, Wetendis tig her vdinnen att skicke etc. Datum.

Stockholm den 21 September.

Till befallningsmannen på Viborg, Måns Nilsson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 225 v. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c., 7: 217.

Till Måns Nilson att han later Bönderne segle vt meedt Weedt, Bräder, näffwer, och annet sådant till Lifflandt eller Eestlandt, förbytendis thet the aff nödenne haffwe. Och elliest haffwe gran acht och tilsyn, at inge äthendhe eller fäthe warer motte icke (!) vtrickis förd bliffwe. Datum Stocholm 21 Sept. Anno 47.

Wår gunst etc. Som thu skriffwer Måns Nielson och giffwer tilkänne, att Bönderne ther vdi Borge och Wijborgzlänn, beswäre sig fast, om then Seglationn, som them nu förbuden är, och the tilförendhe brucke plägede, etc. Så effther wij wäll tänckie kunne, att enn stor partt aff them, föge älliest till åcker eller Enng haffwe, vthan theris näring aff Fiskeri mest söckie pläge. Äre wij tilfrijdz, på någenn tijdt görendis, att the måge segle medt Weedt, Bräder, Näffwer, och annet sådant till Lijfflandt eller Estlandt förbythendis ther theres nöttorfft, som the aff nödenne haffwe.

Doch wele wij, att man till thet aller flitigiste schall haffwe godt acht och tilsynn medt them, att the inge äthendhe och fete warer, eehwadt thet helst ware kundhe, vtrijckis före schole, wijdt wårtt högste straff och ogunst, som thu wår wilie ther om tilförendhe förstått haffwer. Män hwicke aff bönderne, medt sådane Weedtförning sich icke wele benöije lathe. Då måge the flyttie sig j Städerne Vppehollendis ther Stadtzens vppålager och twngå, och brucke thenn borgere hantheringh, som andre Köpstatzmänn ther göre, som är medt Talg, hudher, Geett-

skin, Bockskin, och andre sådanne warer, som icke förbudne äre. Som wij thesligiste wele, och biudhe tig än nu alffwarligenn, att thu till thet aller flitigiste skalt haffwe godt acht och tilsynn, att sådane förderffwelig Bondhe seglation, ther medt all Fisk och Rijckisins nödtorfftther, thill wåre Ffijender tiläffwentyrs fördt bliffuer, motte afskaffes, och wåre Vndersåther i thesse Landzender, ther medt vthi så motte, ytterligere kunne sörgde(!) bliffwe, än här till skee pläger, som störste magt vppå ligger, Så att the som Skuter eller Skip haffwe, och jw endeligen segle wele, måge flyttie sig jn j Städerne, som sagdt är, Och vppå thet the andre lijckewäll theres nödtorfftther bekomme, som the behöffwe, Kunne wij lijdhe, att man efftther skäligheett, förbyte något aff wår Spannemåle medt them i Fisk, som wij tilförende tig, och the andre wåre Beffalningzmänn ther j landet, ther om haffwe tilschriffwe lathedt, Och wele ther häden något Salt, Järnn, och annedt nödtorfft komme lathe, ther medt för:ne wåre Vndersåther vnsatte bliffwe kunne, och wij åther motte bekomme Fiskenn hijtt vtöffwer igen, som här aldelis myckit aff nödenne är, etc.

Wij haffwe och förstått, om the Borgeres olydigheett ther j Stadhenn, Sammelunde och någre andre sockner thu giffwer tilkänne om etc. Så wåre wäll tilbörligit, att sådanne ohörsame motte tilbörligenn therföre straffede bliffwe, Ther till thu och må förtängt ware, etc.

Thesligiste äre wij och tilfrijdz, om then Byggemestere som thu giffwer tilkänne om, och huru thu medt honom handlet haffwer, Män om the Kneckther thu skriffwer om, som ther j Wijborg äre, Synes oss bäst wara, att the ther vppå Slottet bliffwe motte, på thet mann thess bättre tilsynn medt them haffwe kundhe, och lijckewäll bekomme theris kost och vnderholdt, aff then Gärdt thu giffwer tilkänne om, som vdj Ländzmanss gårderne församblet bliffwer. Thu må och så lathe löne och affbethale

them, Så at the sammelunde något Grofft Clädhe nu til Wijntheren bekomme motte, ther till thu någen rådt wäll fijnne kannt, aff wåre warer ther falle.

Om thet Ryske Sendebud som hitt vtöffwer wele, och han så lager att wår Sendebod motte först komme till Storförstenn.

Thesligiste om thet Rydske Sendebudt, som bägerer hitt vtöffwer till oss, må thu thet så lage och beställe, att wij gärne vildhe, att wår Sendebudt motte tilförende tilstadt bliffwe, att komme til Storförstenn, som wij länge säden vtskickett haffwe, Och besynnerligen meden same wårt Sendebudt, till äffwenthyrs kann haffwe the samme ärender vdi befalning, att förhandle om, som thenn annen begärer komme hitt in före etc. Thett thu them så igenn för swar giffwe kant. Datum.

Stockholm den 22 September.

Till befallningsmannen Göstaf Finke, uppdrag.

Riks-Registr. 1547, fol. 226 v. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c., 2: 271, efter en afskrift.

Till Göstaff Fincke att han lather thet Folck bekomme theres lönn, som vdi hans Befalning är. Och förbyte några aff wåre warer vdi groft Cläde ther medt same Folck motte cledde bliffwe. Datum Stocholm 22 Septembris Anno 47.

Wår gunst, etc. Är wår wilie och befalning Göstaff Fincke at tu thet Folk, som ther vdi thin Befalning är, lather bekomme theres lönn och betalning. Thesligiste förbytendis några aff wåre warer vdi grofft Cläde, ther medt samme Folck motte Kledde bliffwe, effther som thu wår

mening ther om tilförendhe förstått haffwer. Så at the thesligiste theres kost och vnderholdt ther hoss haffwe motte. Ther thu weeth tich effther rätte. Datum.

Stockholm den 22 September.

Till skeppshöfvidsmannen Thorsten Salmonsson (Ram till Torlax), att han skall aflöna krigsfolket i Finland.

Riks-Registr. 1547, fol. 227.

Till Torsten Salmenson att han skall ware wåre Krigz Folck behielpelig medt nödtorfftig Fetalie och gode Skip eller Skuther, ther medt the hit vtöffwer medt förste förfordrede bliffwe kunne etc. Datum Stocholm 22 Septembris Anno etc. 47.

Wår gunst tilförendhe etc. Weett Torstenn Salmonsonn, att wij haffwe skriffttheligenn lathit tilbiudhe Hendrick Claasson, att hann för bewägelige vrsacker skuldt, skall löne och affbethale thet Krigzfolck, wij haffwe ther i Finlandt, och förskickendhis them sijdenn medt thet förste hijtt öffwer till oss, Effther wij ändelis förstått haffwe, att några aff wåre Vndersåther ther i landet schole beswäre sig, att the vdi så motte, medt samme Folck förtungede bliffwe, Therföre är wår wilie och befalning, att thu sampt medt the andre wåre Fougter och Beffalningzmän, förbe:de wåre Krigzfolck, behielpelige ware skole, medt nödtorfftig Fethalie, och gode Skep och Skuther, ther medt the hitt vtöffwer medt thet förste förfordrede bliffwe kunne, etc. Datum.

Stockholm den 22 September.

Till Henrik Claesson (Horn), om aflöning till krigsfolket, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 227.

Till Hendrick Clawessonn att hann affbetaler thet Krigzfolck som ther i Landet liggiendis är, och seden förskicker them hitt etc. Datum Stocholm 22 Septembris Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Oss är tilkänne giffwit Hendrich Clawesson, att wåre Vndersåther ther i Finlandt, beswäre sig ändelis, öffwer thet Folck wij ther j then Landtzenden liggijendis haffwe, och besynnerligen the vdi Åboo boendis äre, och några aff Presterne. Så att the them icke wäll här effther beträste längre att holle, etc.

Så medenn wij aldelis icke weethe kunne, huru samme för:ne wårt Folck, sig ther skicker, heller om ther någen godt acht och tilsynn medt them vdi så motte bliffwer haffd vppå achtandis, huru the sig ther förholle öch hwadt the göre, etc. Wele wij att thu samme förbe:de wårt Krigzfolck, som ther är i Lanndett, för vthann the som vdi Nye Slottz och Wijborgz länn äre, affbetale, och hitt öffwer medt thet förste förskicke skallt, tagandis här före ingenn försumelse, Besynnerligen effther wij them på thenne tijdt, och thenne årss lägenheet nu på färde är, här i Landet wäll holle kunne, Förmodhe wij oss och så, nu någonn mere Fiskt(!) bekomme däden aff landet, effther thet förbudt som nu waridt haffwer, än här till skee plägede, för thenn skuldt och bättre här i Swärige kunne nu vnderholdne bliffwe, etc. Therföre [thu] och iffrå Tawestehuss, så monge peninger anname skalt, ther förbe:de Folck medt affbetaledhe och lönthe bliffwe kunne, etc. Wij haffwe och lathit skriffwe Torstenn Salmenssonn till,

att han medt the andre wåre Beffalningzmänn ther i Landet skall förne wårt Folck, medt fæthalie och godt fordenskap, behielpelig ware, Så att the wäll hitt öffwer komme måge. Ther rätte tig effther, etc. Datum.

Zedell

Jthem wij wele och thesligiste, att thu thet så förskaffe skallt, att ther motte thet minste ryckthe aff som man kundhe, att wårtt Krigzfolck bliffwer nu däden kallet aff landett, På thett Rydtzerne motte icke ther aff styrckte bliffwe, etc. Thet thu medt the andre så beställe skalt. Datum vt supra.

Stockholm den 22 September.

Till Bertil Håkansson, fogde på Borgå kungsgård, om böndernes seglation, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 227 v. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c., 7: 219.

Till Bertil Håckenson om then Seglation som förbudit är, och vndersåterne aff Helsinge sigbo och Borge socken ther om hoss oss warid haffwe. Datum Stocholm 22 Septembris Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Weett Bertill Håckensonn, att wåre Vndersåther aff Helssinge, Sibbo, och Borge Sockenn, haffwe warijdt här hoss oss, om thenn Seglationn som them nu förbudhenn är, och the här till brucke plägede etc. Så effther wij ingelundhe kunne eller wele, att sådanne förderffwelig seglation och handell, skall her effther stadt och effthertathenn bliffwe, Haffwe wij latijdt skriffteligenn tilbiudhe wår Beffalningzmann på Wijborg Måns Nilsson, ther om till, huru thervdinnen skall förhandlett bliffwe, Theet thu och så aff honum förnimme och förffare kannt, förskaffendis thet så, att vdi lijcke motte, kunde bestellt bliffwe. Ther både thu och the andre wåre Beffalningz-

männ j thenn landtzenden, sig effther rätte skole, etc. Haffwe och för:ne wåre vndersåther clageligenn giffwit tilkänne, om några andre ärender och Jordeträtter, som the sig emellem haffwe, etc. Thu må för then skuldt ther om granneligen lathe ransacke och förhöre, Förskaffendis, att hwar motte skee och wederfares thett rätt och skäll wåre, etc. Datum.

Stockholm den 23 September.

Försvarelsebref för hustru Malin, enka efter domprosten i Åbo, m:r Hans.

Riks-Registr. 1547, fol. 228.

Förswarelsze Breff för hustru Malin salighe M: Hanses effterleffwerske. Datum Stocholm 23 Septembris Anno 47.

Wij Gustaff, etc. Göre witterligitt, att wij aff wår synnerlige gunst och nådhe, haffwe taget och anamet, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff, tage och aname thenne breffwijserske hustru Malin salige M: Hansses effterleffwerske fordom Domprost vdi Åbo, vdi wårtt Konglige hägn, wärnn, Frijd, och förswar, för alt öffwerwold, och orette, som hänne anthere vthaff för:ne M: Hansses Slächt och ärffwinger, eller någen annenn, wederfares och skee kann etc. Biudendis här medt förthenskuldt alle, som för wåre skuldt wele och skole göre och lathe, och besynnerligenn framlijdne M: Hansses Erffwinger, att the icke göre förbe:de hustru Malin här emott någen öffwerwoldt, eller orett wijdt wår ogunste. Datum vt supra.

Stockholm den 24 September.

Öppet bref för Ragvald Halvarsson, konungens befallningsman i Österbotten, på kanikedelen af kyrkotionden i Kyru s:n.

Riks-Registr. 1547, fol. 228 v. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c., 7: 220.

Opit breff för Raffwaldt Halffwarson påå Canickedelen af tijendenn medt Kyru Kyrcke, till behagelig tijdt. Datum Stocholm 24 Sept: Anno 47.

Wij Göstaff, etc. Göre witterligit, att wij aff wår synnerlige gunst och nådhe, haffwe vnt och efftherlatijdt, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och efftherlåthe, oss till enn behagelig tijdt, thenne wår tro tienere och beffalningzmann vdi Östrebottnen Raffwaldt Halffwarsonn, Canicke delenn aff Tijenden som faller wedt Kyru Kyrcke vdi för:ne Östre bottnen, etc. Hwicke wij giffwe wårtt Cammerrådt och Cammererer, besynnerligen Prouesten wedt för:ne Kyru tilkänne, att the wete sig här efftther rätte. Icke görendis förbe:de Raffwald Halffwarsson her emott hinder eller förfong. Datum vt supra.

Stockholm den 24 September.

Till fogden på Väsby gård, Matz Tordsson, om qvitto för hyttefogden Rasmus Ragvaldsson på silfver, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 228 v.

Till Matz Tordtson att han thet så lager medt Hytteschriffweren at han qwitterede Hytte Fougte Rasmus Ragwaldson för Sölff som effter hwar röste för sig. Datum Stocholm 24 September Anno 47.

Wår gunst etc. Är wår wilie och beffalning Matz, att thu thet så laghe skalt, medt wår Hytte Fougte

Rassmus Raffwaldson för thet Sölff, som effther hwar Röste besynnerligen för sich sielffwe kunde, på thet mann thess bättre wete motte, huru ther medt handlet bliffwer. Som för:ne Rassmus ytterligere ther om sielffwe tilkänne giffwe kan etc.

Wij äre och tilfrijdtz, att thu lather honum bekomme något til vndsättning ther aff gården, till att göre sitt bröllop medt, effther som thu ther om bäst beställe kannt, och skäll kunde medt fölge. Datum.

Stockholm den 24 September.

Till Jöran Eriksson (Gyllenstierna?), om böndernes seglation från tre socknar, och om ett ryskt bebådadt sändebud.

Riks-Registr. 1547, fol. 229. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c., 7: 221.

Till Jören Erickson Swar om the lägenheter han giffwer tilkänne. Om then Seglation som förbudenn är, och Bönderne sig fast beswäre. Datum Stockholm 24 Sep: Anno etc. 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe förstått Jörenn Ericksonn om the lägenheter I giffwe tilkänne, vdi eders skriffwelsse, och Besynnerligenn, huru bönderne ther sich beswäre schole, om thenn Seglation, som them nu (: icke vtann bewägelige vrsacker :) förboden är, Som och vdi lijcke motte, några aff Borge, och Helsinge, och Sibbo sockenn här hoss oss, om samme ärende warijdt haffwe, etc.

Så haffwe oss Elskelige wåre trogne Män och Rådt, som här nu till städes warijdt haffwe, förhandlet och ransacket ther om, som lägenheethenn thesligiste icke owitterligit är, ther vdinnen och i then landtzendenn. Och på sijdtzstenne så besluthet och för gott anseedt att samme förderffwelig Bonde seglationn motte platt förboden och förtagenn bliffwe, Så att the som segle och köpslage wele,

motte flyte sich in i Städerne. Som wij ther om ytterligere haffwe latijdt sehriffwe Måns Nielsson till, huru ther om skall förhandleett bliffwe. Thet J och så medt honom förskaffe wele, att thet kunde så bestält bliffwe, etc.

Och effther wij förnimme att Rydtzerne haffwe åther begäret frij pass och legde, för ett theris Sendebud hit til oss i landet, och i vppå wåre wägna icke ännu ther in kunne stadde bliffwe, Så om thet framdelis kan icke eder effterlatijdt bliffwe, att drage in i Rydtzlandt, Dhå må then annenn icke heller bliffwe tilstadt, at komme hitt in, Vthann J måge förhöre medt honum, hwadt hans wärff eller ärender ware kunde, om the något medt the beffalninger öffwer ens kompne, som J haffwe befalning vppå atth vträtte, etc. Datum.

Stockholm den 25 September.

Till befallningsmannen på Tavastehus slott och i dess län, Isak Nielsson (Banér), om hans köphandel, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 229 v.

Til Isack Nielson om thenn Köptzhandell som hann brucke pleger. Att han later komme till Wasunda gårdt några Miölkeköör. Datum Stocholm 25 Sept: Anno 47.

Wår gunst etc. Oss är ändelis tilkänne giffwidt Isaack Nielsson att thu medt thine tienere brucker aldelis stor handell och köpslagenn ther i landett, föregiffwendis till äffwentyrs, atth sådant alt skeer för wår skuldt, och till wårtt behoff. Så må thu härvdinnen ware annerledis förtängt, och ställer sådant vtaff etc. Som wij och wele, att thu till wår gårdt Wassendhä några goda mölkeköör skalt komme lathe, effther wij förnimme, att ther godt lägenheet till så bethe ware skall etc.

Then meste Humble och fiskt(!) latt hitt vtöffwer komme.

Samelundhe är och wår wilie och beffalning att thu ther aff thin beffalning skalt lathe komme thenn meste humble och Fiskt(!), hitt vtöffwer, som mögeligit är och står till görendis etc. Effther wij förstått haffwe, att för:ne Partzeler ther nock wancke. Datum.

Stockholm den 25 September.

Till Olof Eriksson, om tillsyn med och aflöning af krigsfolket i Vestergötland, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 229 v.

Till Oleff Ersson att han haffwer god acht på Krigxfolcket, som ther nedre i Westergötlandt äre. Thesligiste sende wij tig med Swan van Schara 8000 marck ort:r att löne Folck medt. Datum Stocholm 25 Septembris Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Som wij tig tilförendhe haffwe latijdt skrifftеligen tilbiudhe, Oleff Ericksonn, om wårtt Krigxfolck ther nedre j Westergöttlandt etc. Så haffwe wij nu medt thenne wår tienere Swann(!) vonn Schara, skicket titt nijdt till Otte Tusendhe ⅓ ortuger ther medt för:ne Folck kunne löntte bliffwe, Thu wilt förthenskuldt haffwe godt acht och tilsynn ther medt, att ther rättzligen motte bestelt bliffwe, Så att wij och så kunde bekomme ther vppå gode Clare och beskedelige Register. Männ Clädet som samme wårt Folck haffwe skal, wele wij, att thu thet skalt fordre hoss Her Göstaff Olssonn iffrånn Elffzborg, effther som wij förbe:de Her Göstaff ther om tilförende haffwe tilskriffwe latijdt etc. Datum vt supra.

Stockholm den 25 September.

Till ståthållaren Germund Svensson (Somme) i Kalmar, om danske undersåten Jeppe Tordsson till Ljungby.

Riks-Registr. 1547, fol. 230.

Till Germundt Swensson att han är Iäppe Tordtsonn behielpelig Skip eller Skuthe som han kan fare vtöffwer medt till then Tyske sijden. Datum Stocholm 25 Sept: Anno 1547.

Wår gunst etc. Weett Germundt att wij haffwe nu latijdt afferdige Jäppe Tordtsonn titt nijdt till Calmarna, etc. Och effther wij ändelis förstått haffwe, att för:ne Iäppe will giffwe sig in vtöffwer till the[n] Tydzske sijdhe, in emott landt tho Pomeronn (!), wele wij att thu honom behielpelig ware skalt, Så att hann medt något Skep eller Skuthe ther iffrå Ölandt eller älliest, wäll öffwer komme kundhe, Doch så, att ther ginge icke myckit stortt rychte eller ord vtaff. Medenn wij förnimme the Danske skole haffwe några vtliggiere vthe i Siönn effther honum, etc.

Doch må thu medt skickeligheet så laget, att för:ne Iäppe lickewäll, icke för myckit starck, eller fientligit wijss motte nu på thenne tijdt och reese, afferdiget bliffwe, Så att han i samme reese, eller her vtaff wårt landt, giorde icke något angrijp vppå förbe:de the Danske, ther medt the framdelis icke några vrsaack emott oss, medt skiäll haffwe kundhe, etc. Ther thu weeth tigh effther rätte. Datum vt supra.

Stockholm den 27 September.

Till menige man, som församlas vid Telje marknad, om redlig köpslagan, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 230 v.

Till Menige man som försambledt bliffwer i Tälie Marcknadt, att the redeligen byte och Köptzlage medt hwar annen inbyrdis. Och icke så otilbörligen som här till skee pleger. Effter H: N: haffwer lagt sig win vm gott Köp Skärikarene med Fisk mot Köpmän och Bönder, och the andre igenn effter tilbörlighet. Datum Stockholm 27 Septembris Anno etc 47.

Käre Vndersåther som edher alle wäll witterligit är, huru oskickeligenn här nu tilgår medt Köpenskapet, så att snarast sagt Köpmännen och Bönderne skicke sig fast otilbörligenn emott hwar annenn. Köpmännen medt theres Salt, humbla, Salt Fiskt(!), och annenn köpenskap, Thesligiste Böndene medt then deel the haffwe sälie. Och besynnerligen Skäriekarlerne, som medt theres Ströming och annen salt fisk, pläge bythe sich Spannemålenn till, aff the andre wåre Vndersåther som vp i landet boo, wele härnäst icke haffwe stårt minne, änn till Siw otte eller nije spann Rog eller Kornn för en fierdung Ströming, Hwickit oss synes fast otilbörligit wara, Och twärt emot allt hwadt som nu på någer år haffwer warijdt handlet och stadgat vdi Köpenskapenn. Så tyckis oss, och att medt sådane handell bliffwer icke sögt, att godt köp skall komme i Landet, sosom både Köpstadtzmenn och bönder altijdt aff oss bedit och begäret haffwe, att wij medt wårtt Elskeliget Rijckisins Rådt ther till rådt och middel fijnne wele, Ther vm wij och fiere gode männ oss någet winlagt, ändoch sådanne wårtt store arbethe, och godhe stadgar, föge

frucht till thenne tijd skaffet haffwer. Effther att alle mann will gärne godt köp haffwe, och ingin godt köp giffwe, Hwickit gudt känne oss ganske beswärligit är, och all thenn stundt så tilgår, Så är och omögeligit, att mann någen tijdt kann komme till gott köp, och medt minne, thenn ene Rijckisens inbyggiere will skicke sich emot then annenn, effther tilbörligheet, och at något affslag, så wäll på then ene, som på then annen sidenn skee motte.

Hwarföre wele wij ännu eder alle käre Vndersåther, och hwar wijd sitt nampn, både Köpstadzmänn Bönder och andre här alffwarligen budit och förmanedt haffwe, atti wäle ännu skicke eder emot thenn annen j köpenskapet effther som skäll och tillbörligit ware kann, och i oss tilförende titt och offtha loffwedt och tilsagt haffwe, hwar och ingelunde någen förbättring i thenn motte skee kann, då kunne I icke förundra, att wij och annerlunde tänckie till sackenn, medt thet tilbörlige straff som ther till hörer. Så haffwe wij nu för thesse, och andre wichtige orsacker skuldt, befalet thenne wår tro mann och Rådt, Swantte Sture till Hörningzholm, att han medt wijdere vmständer vm thesse samme köpzhandlinger på wåre wägna medt eder handle och thale skall, hwicken I wele giffwe hör, och honom i the sacker och ärender han eder föregiffwendis och vnderwisendis warder, betro, och vdi alle motte som trogne rättrådige hörige och lydige vndersåther, eder skicke och holle, Hwickit wij eder altijdt vdi all gunst och nåder, och till thet bäste betänckie wele. Befalendis eder Gudt. Datum vt supra.

Stockholm den 29 September.

Till Erik Rolfsson, om afskickande af något jern till skeppsbyggeriet i Elfsborg.

Riks-Registr. 1547, fol. 231.

Till Erick Rolfson att han lather komme något Iärnn till Elffzborg till Skipzbygningz behoff etc. Datum Stocholm 29 Sep: Anno 47.

Wår gunst etc. Effther wij någen Skipzbyggning wele lathe haffwe förhänder wijdt Elffzborg, Erich Rolffsonn. Är för then skuldt wår wilie och befalning, att thu lather komme titt neder, ther aff Wermelandzberg något Iärnn, till same Skipsbyggning, effther som thu ytterligere aff her Göstaff Olson förnimme kant, etc. Datum.

Stockholm den 29 September.

Till åtskilliga personer, om anskaffande af lämplige unge män från skolorna till konungens och rikets tjenst.

Riks-Registr. 1547, fol. 231 v.

Till Matz Mickelson att hann handler medt Bispenn thet H: N: motte få aff Scholen enn eller Twå i H: N: tieneste. Datum Stocholm 29 Sept: Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Effther wij myckit the Personer aff nödenne haffwe Matz Michelsonn som schriffwe kunne, till wår och Cronones tieniste, thervdinnen wij them och så tilbörligenn medt vnderholdning wele försee lathe, Är wår wilie och befalning, ath thu sampt medt Bispen ther i Vpsala till thet flitigiste förhandle skalt, att wij ther aff Scholenn motte bekomme enn vng karll eller Twå thenn wij vdi sådanne tieniste brucke kundhe, Såå att thu samme

Personer behielpeligit (!) ware skalt, medt beqwemligit fordenskap, att the hit till Stocholm komme motte, och icke hemeligen bliffwe bortstungne och fördulde, som tilförendhe wäll skee pläger. Ther rätte tig effther, etc.

Samme Mening till
Lasse Olson i Westerårs
Oleff Michelsonn i Linchöping
Månns Smedt i Strengenes.

Datum vt supra.

Stockholm den 29 September.

Till fogden i Norra och Södra Möre, i Småland, Knut Ribbing, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 231 v.

Till Knut Ribbing att hann haffwer godt acht och tilsyn på alle sacker Besynneligen på Måns Wasteson som till Schone dragen är. Datum Stocholm 29 Sept: Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Som thuu schriffwer Knut och giffwer tilkänne, om thenn Måns Wastessonn, som nidt till Schone dragen är, etc. Så må thu lathe haffwe godt acht och tilsynn på honom, när han tilbacke igenn komber, hwad han besteller, eller hwru han sich förhöre lather. Så att om hann medt någen otilbörligen(!) kunne bliffwe befunnenn, att han dhå ther före tilbörligenn motte straffet bliffwe, etc. Som wij och älliest wele, att thu på alle sacker godt acht och tilsynn haffwe skalt, effther wij förnimme att wåre granner the Danske tage myckit folck i tienestenn, ther medt the oss till äffwentyrs besöckie wele. Och så laget, att ther motte icke hemeligit Förädderije iblandt almogen ther nijdere aff för:ne wåre granner eller andre, instunget bliffwe, etc.

At han gester medt sine Hester effter skälig wiss.

Theet thu giffwer tilkänne, och begärer wete, om Bönderne ther nedere måge beholle halffpartene aff thenn hijttebij the finne etc. Så äre wij till frijdtz, att thet må them så bliffwe efftherlåtijdt. Samelunde kunne wij och så lijde, att thu lather effther skälig wiss gäste medt thine häster för Fougte Fodringen ther i Möre, Så at thu motte och så framdelis göre Reckenskap för thet som ogest bliffwer, etc.

Thesligiste må thu beholle then Prestegården förlösen som thu schriffwer om, och Anders Jönsonn tilförende hade, etc. Datum.

Stockholm den 30 September.

Till befallningsmannen på Stegeborg, Lasse Pedersson, och fogden Henrik Pedersson, om Amund i Stensvads klagan öfver landbofogden Erik Hansson.

Riks-Registr. 1547, fol. 232.

Förskrift för Ammundt i Steenszwadt till Lasse Pederson och Hendrich Pederson, at Erich Hansson vtan något synnerligit vrsack skuldt honom affsat haffwer, etc. Datum Stockholm 30 Septembris Anno etc. 47.

Wår gunst, etc. Weether Lasse Pedersonn och Hendrick Pedersonn att thenne breffwisere Ammundt i Steenswadt haffwer waridt här hoss oss, och clageligenn giffwit tilkänne, att wår Landbofougthe Erick Hansson skal honom vthan någenn synnerlig vrsack skuldt, affsatt haffwe. Ändoch för:ne Erich Hansson lijckwäll ther emot haffwer så före giffwit och förstå lathit, att hann same Hemmen ilde häffdet och bygt hade nu i long tijdt etc. Så är wår alffwarlige wilie och beffalning, att I sampligen(!) ther om,

skole granneligenn ransacke lathe. Så att ther om sig så befinnes kann, som förᵐne Erick här berättett haffwer, dhå må thet så ware giortt, som hann thet bestelt, hwar ther icke ingenn annen vrsack thill, anthen förgifft eller gåffwer skuldt ware kann. Ther I wete eder effther rätte, etc. Datum.

Stockholm den 30 September.

Till ståthållaren i Kalmar och dess län, Germund Svensson (Somme), om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 232 v.

Till Germundt Swennsson Att han haffwer till thett flitigiste bäst acht och tilsyn på alle sacker, besynnerligen på Slottedt och Stadenn, Thesligiste på Iäppe Tordson och Hans selskap. Datum Stocholm 30 Sept: Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Som thu wäll förnummit haffwer Germundt Swenssonn, hwad lägenheeter medt wåre granner the Danske nu till äffwentyrs på färde äre, att the något fientligett wele haffwe för händer emott oss etc.

Så biudhe och förmane wij alffwarligenn, att thu till thett aldra flitigiste skalt lathe haffwe bäste acht och tilsynn medt alle sacker, ther magt vppå ligger. Besynnerligenn medt Slottedt och Stadenn ther i Calmarne, att ther motte icke noget förrädderije medt, anthenn i ene motte eller andre, brucket bliffwe, ehwaden thet hälst komme kunde, Så att thu och så wäll i thenn motte kann medt skickeligheet lathe haffwe vpseendhe medt Jäppe Tordtzson, när han titt nijd kommer, och hans sälskap, så wäll som medt alle andre etc.

Att alle Fougter tilhope komme skulle, och berådtslå, om alle lägenhe[te]r.

Sammelundhe är och så wår wilie och beffalning, att medhenn the Danske förstä[r]ckie sich fast, medt thet

meste folck the öffwer komme kunne, att thu sampt medt Axell Ericksonn, (: vm hann änn nu ther nidere till städis är :) lather tilhope kalle vdi Calmarne, alle wåre Fougter och Befalningzmänn i then landzenden, Så att hwar medt then annen, till rådtz och samptall ware motte, huru alle sacker best före tages skulle, när så behoff giordis. Och besynnerligen att hwar vdi sijn beffalning motte förhandle medt wårtt Krigzfolck wij haffwe ther nijdere, att the wällwillige altijdt wederrede befijnnes kundhe, Så att the och så ännu några flere peninger motte bekomme på hondenne, Thesligiste något grofft Kläde, vm ther älliest någen Rådt på färdhe är, på thet the aldelis wedderredhe och reedebogne ware motte, Och thesligiste något synligere när the kunde klädde bliffwe, än the nu äre om något vppå komme, och besynnerligen motte man thet så beställe, medt the som förnämeste äre, och bäste wetee wäger och stiger ther nijdere i landet, och laget thet så för all ting, ther till i och wele förtängt ware, medt bäste och flitigiste vpseendhe, att förbe:de the Danske stunge icke något hemeligit förrädderije in iblandt Knechterne ther the ligge vdi borgeläger hoss presterne eller andre städtz, och giorde them affspänige och owillige, när mann hade them behoff at brucke, Ther om man till thet flitigiste winläggie skall, att sådant förekomes och företages bliffwe kunde. Datum.

Zedell.

Itthem wij wele och så Germundt, att thu medt Niels Birgeson och flere wåre Fougter, handle skalt, som pläge myckit danskt folck haffwe vdi theres daglige tieniste, att the see sig wäll och wiseligenn före medt them, hwicke och så nu och så wete alle stiger och wäger ther nijdere i thenn Landtzendhen, Ther före man skickeligen och [medt] lämpe medt them effther thenne tijdz lägenheet, handle motte, Så att man beholle them wällwillige, och framdelis

förwachtede sich för sådanne selskap, och annamedhe inge flere aff thet partiedt vdi tienestenn etc. Som wij och wele, att hwar j sijnn städt skall beflijte sich, medt några förtrogne karler, alle stedtz vthe, effther kunskaper, om man något förfare kundhe, ther magt vppå låge, etc. Datum vtt(!) in litteris, etc.

Stockholm den 1 October.

Till fogden på Åland, Thorsten Henriksson, för Jöns Pedersson, om jord, som blifvit lagd under prestebolet i Lemland på Åland.

Riks-Registr. 1547, fol. 233 v. — Förut, utom öfverskriften, tryckt af Arwidsson, l. c., 7: 222.

Förschrifft för Iöns Pederson till Torstenn Henrickson om någen Iordt som her Niels i Lämlandt skall haffwe lagt vnder presteboledt. Datum Stocholm 1:a Octobris Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Torstenn Hendricksonn, att thenne fatige mann Jönns Pedersonn haffwer warijdt här hoss oss, och clageligenn giffwit tilkänne, att then her Niels i Lämlandt på Ålandt, skal haffwe lagt vnder prestebolett, all then Åcker och äng, och annenn ränthe, som klockeredömet weedt för:ne Lämlandt aff ålder tillydt och thenne Jöns här till nytijdt och hafft haffwer, så lenge hann ther Klockere warijdt haffwer, och wijll nu samme prest fördriffwe thenne fatige Mann och brucke enn sijnn lege dreng till Klockere i hans stadt igenn, etc. Så tyckes oss att för:ne her Niels gör thenne fatige man stor oskäll och oreett, Och wele förthenskuldt att thu holler then same her Niels alffwarligenn före, att hann lather för:ne Jöns Pedersonn så nu här effther som tilförendhe niuthe och beholle samme Klockeredömet, wedt för:ne

Lämlandt, medt all then ränte och rättigheet, som same Klockereboll nu tilliger och aff ålder tilligat haffwer etc. Datum.

Stockholm den 2 October.

Bytesbref mellan K. M:t och hustru Apollonia, rörande hus i Stockholm.

Riks-Registr. 1547, fol. 233 v.

Bytesbreff mellem K: M: och hustru Appoloina(!) Lille Ericks effterleffwerske till ewärdelige äge. Datum Stocholm 2:a Octobris Anno etc. 1547.

Wij Gustaff etc. Göre wetterligett, att effther wij till Cronones behoff, haffwe latijdt aname enn Tompt liggiendis näst wästen för Brundtzgränden vdi wår Stadt Stockholm, att thenne hustru Appelunia Lille Erickz effther-leffwerske som lydde hennes barnn till, aff enn hennes förre mann benämpdt Luckas Kock, etc. Så haffwe wij gunsteligenn vnnt och efftherlåtijdt henne ther emott igenn, och hennes efftherkomandhe ärffwinger, som wij och nu här medt vnne och efftherlåthe till ewärd[el]ige äge, ett wårtt och Cronones stadtzhuss liggiendis Norden om Ledestongen, emellem både gaterne, thenn öffre och thenn nijdere. Som är thenn trijdije Steenhuss ifrå förbe:de Leedestong, på thenne Norre sijde. Så är same huss vdi längden öffwer gathenn Nije alnar, och på thenn andre sijde, wijdt thenn nijdere gathenn, Otte alner longt. Så att om same huss kan thesligiste finnes något bätter ware, än för:ne Tompt wijdt Brundtzgränden, Dhå wele wij thet och så aff wår synnerlige gunst och nåde, och för hännes fatigdom skuldt, hänne här medt skänckt och tilgiffwit haffwe. Förbiudendis för thenskuldt alle, som för wåre skuldt wele och skole göre och lathe, besynnerligen Borgemestere och Rådt vdi förbe:de Stockholm, att the same hustru Appelonie, eller hännes efftherkomande ärffwinger, här emott ingen

hinder platz eller förfongh göre skole. Ther sich hwar och enn wet sich effther rätte. Och tess till yttermere wisse och bättre förwaring, lathe wij hängie wårtt Secrett här neden före, Som giffwit och schriffwidt är. Vtt(!) supra.

Stockholm den 3 October.

Till riksrådet hr Gustaf Olsson (Stenbock), föreskrift för en Thore Kopperslagere.

Riks-Registr. 1547, fol. 234.

Förskrifft för Thore Kopperslagere till Här Göstaff hurulunde Swen Kart skulle haffwe taget honom ifrå 3 pund Kåpper. Datum Stockholm 3 Octobris Anno etc 47.

Wår synnerlige gunst etc. Weether här Göstaff att thenne breffwisere Thore Kopperslagere haffwer warijdt här hoss oss och clageligenn tilkänne giffwidt, hurulunde en Fougte Swenn Kartt, skulle haffwe taget honum iffrå 3 pund Kåpper, then tijdt han war i Karll Erichsons tieneste, vdi Kåkundt(!), etc. Hwarföre är wår wilie, ati late holle för:ne Swenn Kartt vm same sack före, och så förskaffet at han steller honum tilfrijdz, ther han kan fijnnes haffwe rätt till, och göre honum skäll för the 3 pund kopper han haffwer medt oret iffrå taget etc. Datum.

Stockholm den 4 October.

Till biskop Mårten (Skytte) i Åbo, om en Lasse Nielsson och hans skilsmessa från sin hustru.

Riks-Registr. 1547, fol. 234 v.

Förskrifft för Lasse Nielsson till Bisp Mårtenn om hans hustru som en tijdt lång iffrå honom warit haffwer, och han wedt henne skilies will. Datum Stocholm 4 Octobris Anno 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij giffwe eder tilkänne Bisp Mårthenn, att thenne breffwijsere Lasse Nielsonn haffwer

warijdt här för oss, och vdi underdånicheet giffwit tilkänne, om hans hustru skall ware iffrå honom loppen, en tijdt long inthet haffwer hoss honum [warit], Therföre han och begärer att skilies wijdt henne etc. Så effther wij icke wethe kunne huru ther vm är, Wele wij at I lathe her om granneligenn ransacke och förhöre, Förskaffendis thet rätt och skäll ware motte, Ther I eder effther rätte haffwe. Gudt beffalendis. Datum.

Stockholm den 4 October.

Till ståthållaren i Kalmar och dess län, Germund Svensson (Somme), om Jeppe Tordsson till Ljungby, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 234 v.

Till Germundt Swenson om Iäppe Tordsons tienere som han till Calmarne skickede, och han till Dannemarck drog, vtan hans wett[skap], at han honom wäll förwarer. Datum Stocholm 4 Octobris Anno 1547.

Wår gunst etc. Weett Germundt Swenssonn, att Iäppe Tordtzsonn haffwer oss lathet förstå, hurulunde en hans tienere Benempdt Niels Juthe, hwickenn han för någen tijdt sedenn schickede nijdt åt Calmarne, i thenn acht och mening, att han skulle bliffwit ther och achtet hans bäste medt hans häster, Och på same reese (: dog hemeligenn :) drog samme Niels Juthe ått Dannemarck, ther han skall haffwe lathet köpe sich att brucke något förräderije, ther inne i landhet, och besynnerligen till att förkunskape allt hwadt som här bestyres. Och för same vrsack skuldt, skall samme Niels Juthe åther igenn ware kommen till Calmarne, vnder thet skijnn, att hann wijll åther achte på Iäppe Tordtzsons häster, som honom beffaledt war, och bliffwe i hans Tieniste, etc. Och effther wij så myckit om honum och hans förräderestycker förffarijdt

haffwe, Synes oss ingelundhe gott eller nyttigt ware, att honum skall efftherlathet bliffwa att haffwe sin frij wilie, att göre och handle hwadt honom synes, etc. Hwar före är wår wilie och alffwarlige wilie och beffalning, att thu lather aname same Niels Iwthe wijdt halsenn, latandis honom wäll förwaredt till wijdere beskeedt. Och må thu granneligen beffråge honom om samme sacker, och när Jäppe Tordtzson titt komendis warder, och will yttermere befråge same sin tienere, om hwadt lägligheeter thet hälst ware kunne, att thu äst och så tilstädis medt, och hörer hwadt thet bliffwer sport eller swaredt. Och hwar något som macht vppå ligger förffallendis warder, då giff oss thet offörsumeligenn tillkänne, etc. Datum.

Zedell.

Wij hade och nu achtedt lathe försträckie Iäppe Tordtsonn medt enn Summa peninger till hans nödtorfftther, som wår tro Mann och Rådt Peder Brade tig senest ther om skrifftteligenn tilbödt och beffalthe, att thu skulle ware förtängt, att inkräffwie och vpbäre samme Summa aff honom igen ther i Calmarne, eller och beholle så myckit aff the ägedeler som han ther till städis haffwe kunde, Som förbe:te Summa sich belöpe kunde. Så skall thu wethe, att för några synnerlige vrsacker skuldt, äre wij annerlunde förtänchte, Så att wij honom inge peninger försträckie kunne, Der före behöffwer thu icke heller göre honum någer hijnder på hans äger, Hwar hann och förfordrar slich peningz försträckning aff thig, eller beroper sich, att honom något sligt schulle här tilsagt ware, då må thu och finne rådt, och göre thin vrsägt, att thu inge peninger för hånden haffwer, ther medt thu honom vndsättie kunde, älliest giorde thu thet gärne etc. Datum.

Stockholm den 4 October.

Till Jöran Arvidsson, fogde i Vadsbo härad i Vestergötland, föreskrift för hustru Gunilla i afseende på hennes klagan emot Lasse Ormsson.

Riks-Registr. 1547, fol. 235.

Förschrifft för hustru Gunnilla och Lasse Ormson till Iörenn Arffwidtzson vm then saack som the haffwe sig emellem. Datum Stockholm 4 Octobris Anno 47.

Wår gunst etc. Weett Iörenn Arffwidtsonn, att thenne breffwiserske hustru Gunnille haffwer warijdt här hoss oss, sampt medt then Lasse Ormsonn, och vdi vnderdånigheet förstå latijdt, om then sack the haffwe sich emellem, etc. Så ehuru ther om helst ware kann, wele wij att thu later för:ne hustru Gunnille thervdinnen aldelis bliffwe obekymbret och oplatzset, görendis henne inthet hinder eller förfong, om same ärende, Så att för:ne Lasse Ormson motte icke heller vdi så motte, anthen medt ordt eller gärninger, skicke sig emott henne, än som tilbörligit ware, etc. Datum.

Stockholm den 5 October.

Bref för Jöran Arvidsson, fogde i Vadsbo härad, om gästningen i häradet.

Riks-Registr. 1547, fol. 235 v.

Fougtebreff för Iörenn Arffwidtzson at han gäste må medt sine häster. Datum Stocholm 5 Octobris Anno 47.

Wij Gustaff, etc. Göre witterligit, Att wij gunsteligen haffwe vnnt och efftherlåtijdt, som wij och nu här

medt vnne och efftherlåte thenne wår tro Mann och tienere, Iörenn Arffwidtzson wår Fougte vdi Wasbo Härede, att han må och skall nu och thenne tilkomendis winther, som är Anno etc. 48. medt så många häster, som hann tiener oss och Rijckit medt, ther vppå han och så vpbär Cläde och peninger, gäste så myckit aff Fougte Fodringen vdi för:ne Wasbo, som ther vppå belöpe kann, och för thet andre som aff honom vdi så motte ogest bliffwer, wethe framdelis göre rede och Reckenskap före, etc. Hwickit wij giffwe wårtt Cammerrådt och Cammererere tilkänne, att the wethe sig här efftther rätte. Datum.

Stockholm den 5 October.

Till befallningsmannen på Tavastehus slott och i dess län, Isak Nielsson, om borgläger på slottet för Sigfrid Henriksson samt hans folk och hästar.

Riks-Registr. 1547, fol. 235 v.

Till Isack Nielson att hann later Sigfridt Hendricksonn bekomme Borgelägere ther på Slottedt [för] sig och sine häster. Datum Stocholm 5 Octobris Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Weett Isack Nielsonn, att thenne wår tienere Sigffrijdt Henrijcksonn haffwer warijdt hoss oss, och vdi vnderdånigheet förstå lathet, att han sich medt några dugelige häster och Karler skall haffwe vprustedt och tilskicket etc. Szå efftther wij icke wethe kunne huru ther vm är, wele wij, att thu skalt ransacke och besee lathe, huru thet sig haffwer, och så förskaffedt, att han medt same sijne häster och karler, ther han oss och Rijckit medt tilbörlig tieneste göre kann, motte bekomme vnderholning och borgelägre ther vppå Slottedt, lijcke som andre wåre Skyttere och tienere etc. Datum.

Stockholm den 6 October.

Till fogden i Vadsbo härad, Vestergötland, Jöran Arvidsson, om köpenskapen, om knektarnes beväpning m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 236.

Swar til Iören Arffwidtzson, att ther fast olicke tilgåår medt Köpenskapedt som han tilkänne giffwer. Thesligiste at Mandatedt bliffwer inthedt beachtet, at ther effter motte straffet bliffwe. Datum Stocholm 6 Octobris Anno 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer och giffwer tilkänne Iören Arffwidzson, att ther nijdere går ganske oskickeligen till medt Köpenskapen, så att wårt Mandat (: som wij för menige Rijckisins bäste skuldt haffwe vtgå lathet :) bliffwer ganska ringe achtett och wanwyrdet etc. Szå höre wij thet ogerne, och wåre wäll tilbörligit, att the som wårtt Mandat i så motte öffwerträdde och förachte, motte tilbörligenn ther före straffedt bliffwe, etc.

Vm Kneckter, hwadt wärier the brucka schole.

Vm the knechter thu lather förstå, Begärendis wete wår wilie hwadt för wärier the brucke schole, etc. Så wele wij att thu holler them på wåre wägna alffwarligenn före, att the förskaffe och köpe sig gode wärier. Som wij och haffwe lathet schriffwe Oleff Ericksonn till, huru medt same knechter ytterligere skall förhandlet bliffwe.

Vm the 42 karler han tilkänne giffwer.

Thesligiste vm the 42 karler thu giffwer tilkänne, som Anno etc. 45 anamendis vdi tienestenn, wele wij och så, att thu sampt medt för:ne Oleff Erson thet så förskaffe schole, att the ännu motte bekomme then deel som them står tilbacka etc.

Wij äre och tilfrijdtz, att thu gäster medt thine häster för Fougtefodringen ther i Wasbo som thu begärer.

Doch medt så skäll, att thu holler oss och Cronone till tieneste gode och dugelige häster och karler, ther medt thu kant ware till swars medt, och wij och Rijckit kunne bliffwe wäll tienthe medt, när så behoff görs. Datum.

Stockholm den 8 October.

Försvarelsebref för Jesper Jönsson, som råkat i nödvärn dräpa en Henrik Andersson.

Riks-Registr. 1547, fol. 236 v.

Förszwarelsze Breff för Iäsper Iönnssonn för enn man som han aff dage tog. Datum Stockholm 8 Octobris Anno 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, att effther thenne breffwisere Iäsper Iönson haffwer oss vdi vnderdånigheet ödmiuckeligen förstå lathett, hure han för någen framlijdin tijd seden, doch myckit förvrsacket vdi skadhe kom, för en karll benempdt Hendrick Anderson, thenn han aff dage tog, I thet för:ne Iäsper nödtwärnn giorde motte, Som ytterligere thet förlijckningzbreff förmälder och vtwiser, som honom i thenn motte aff Erick Schriffwere och Matz Andersonn framlijdne then dödes slächtinger och bröder, på alle andre thess framlijdne then dödes slächtinger och bröders wägne, effther låtijdt och giffwitt är, etc.

Så effther för:ne Hendrich Andersons slächtinger och bröder, nu icke wele bliffwe wedt förbe:de förlijckning, som them emellem vdi så motte, i gode mändts närwarelsze och åhöre, skeedt är, Vthann daglige feijgde och vndseije för:ne Jäsper Jönsonn, som än nu till rätte eller försoning om samme saack öffwerbödig är.

Så haffwe wij för thenskuldt, aff wår synnerlige gunst och nådhe, och på wårtt Christeligit och Kon:ge ämbetis wägne, wele[t] tage och aname, som wij och nu här medt tage och aname offthebe:de Jäsper Jönson vdi wårtt Kon:ge

hängn, wärnn, frijdt och förswar, och besynnerligen att hängne frijde och försware honom för alt öffwerwåldt och orett, som honum vdi någen motte aff framlijdne Hendrick Andersons Bröder och slächtinger, skee och widerfares kan. Vtan om the honom något till tale wele, dhå skall thet skee medt lag och rätte. Ther sig hwar och enn effther rätte haffwer wijdt wårt Kon:ge straff och ogunst. Datum vt supra.

Stockholm den 8 October.

Till Anders Eriksson, fogde på Kungsör, om indragning till kronan af Christopher Anderssons landbönder.

Riks-Registr. 1547, fol. 237.

Till Anders Erson om the Landbönder som Christoffer Anderson tilförende tillydt haffwe. Datum Stocholm 8 Octobris Anno etc. 1547.

Wår gunst, etc. Som thu schriffwer och begärer wethe wår wilie, Anders Ersonn, om the Landbönder som Christoffer Andersonn tilförende tillydt haffwe, etc. Så är wår wilie att thu på wåre wägne skalt wederkännes samme Landbönder etc. Datum.

Stockholm den 8 October.

Till erkebiskopen Laurentius Petri, om prosten i Jemtland, hr Erik i Oviken, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 237.

Till Bisp Larentz om Prowestenn vdi Jämptelandt Her Erick. Thesligiste vm thet Kyrckesölff som ther är och han förstå lather. Datum Stocholm 8 Octobris Anno 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij giffwe eder tilkänne Bisp Larentz, att Prowestenn vdi Jämptelandt, her Erick

j Owijken, haffwer oss om några lägligheeter ther j Landett skriffttheligen förstå lathedt, och besynnerligen om thet kyrckie Sölff ther är. Så att han gerne såge, att samme Sölff motte bliffwe hitt inskicket i landet, för än thet någen annenn skulle komme till hondhe, etc. Szå haffwe wij lathet för:ne her Erick ther om wår wilie och mening schriffttheligen tilbiude. Och synes oss rådeligit wara, att I thesligiste, sampt medt Capittelen ther vdi Vpsala schriffwe thenn menige Mann vdi för:ne Jämptelandt till, om samme Kyrcke Sölff, effther thenn mening wij eder her inneluchte (!), en Copie till honde skicke. Wijliendis för then skuldt, at I thet så bestelle lathe. Beffalendis här medt Gudt, etc. Datum.

Stockholm den 8 October.

Till prosten i Jemtland, hr Erik i Oviken, om kyrkosilfret i Jemtland.

Riks-Registr. 1547, fol. 237.

Till Her Erick Swar om thet KyrckeSölffwer, som ther [är] j Iämptelandt, huru ther medt best motte förhandlet bliffwe. Datum Stocholm 8 Octobris Anno etc 1547.

Wår synnerlige gunst, etc. Wij haffwe förstått her Erick vtaff eders schriffwelse, om the lägenheeter I giffwe tilkänne, och besynnerligen så myckit anrörendis är, om thet Kyrcke Sölff ther är i Iämptelandt, huru ther medt best bliffwer förhandlett, etc. Så så[ge] wij gärne, och är wår gunstige wilie och begären till eder, ati sampt medt menige Clä[r]ckerijdt ther j landett, wele thet så bestyre och bestelle lathe, att samme Sölff, nu medt thet aldra förste motte hitt till Vpsala förskicket bliffwe. Som I och ytterligere warde förnimmendis af Bisp Laurentij vdi Vpsala samt medt menige Capittels schriffwelsze till

thenn menige man vdi för:ne Jämptelandt, för hwadt vrsach skuldt mann gerne såge, samme för:te Sölf motte hijt in oförsummeligenn förfordrett bliffwe, Ther vtinnen i eder til thett flitteligeste winleggie wele.

Wij haffwe och thesslikest bekommit the breff på Weste[r]huss gård i oss til honde skickede och ther hoss förstått the legligheter i ther om gifwe tilkenne. Så ähre wij ännu ther til icke berådde att wele oplate eller sälie för:ne Westerhuss för Penninger, Thett i och så bönderne som thett köpe wilde på wåre wegna wele förstå lata. Och vti hwad motte wij elliest eder och flere gode män af then Landzenden kunne bewijse gunst och nåder göre wij thett gärne. gud befalendes. Datum.

Stockholm den 8 October.

Till Lasse Olsson, fogde på Vesterås slott och i dess län, om tjärubränningen.

Riks-Registr. 1547, fol. 237 v.

Till Lasse Olson om the tierebrännere, att the icke kunne förlijcke sig medt theres Höffwidtzmann Datum Stocholm 8 Octobris Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Lasse Olson att wij medt thesse Twå Tierebrännere och någre flere aff theres selskap, haffwe här så förhandle lathet, att the för sig sielffwe skole bränne Tiere och Beck, vtan theris mestere, effther the sig icke med honum förlijcke kunne, och bekomme för lästen 18 ℔ etc. Hwarföre är wår wilie och befalning, att när the same tiere eller Beck leffwerere, motte och så bekomme för lästenn, som sagt är, anthere j fetalie eller peninger etc. Datum.

Stockholm den 8 October.

Till mäster Claves (Canuti), Ordinarius i Linköpings stift, om förordnande af föreståndare för skolestugorna i stiftet, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 238.

Till M. Clawes om the personer som till Scholestuffwerne, vdi Suderköping Calmarne och flere städtz, motte förordinerede bliffwe. Datum Stocholm 8 Octobris Anno 47.

Wår gunst etc. Som I schriffwe och giffwe tilkänne M: Clawes, om the personer som till Scholestuffwerne vdi Suderköpung, Calmarne, och flere städtz, motte förordinerede bliffwe. Thesligiste om andre lägenheeter J förstå lathe, etc. Så kunne wij lijdhe att thet motte så bestelt bliffwe, om samme personer elliest ther till dugelige och tienlige ware kunne, etc. Datum.

Stockholm den 8 October.

Till hr Peder (Caroli, syssloman vid Linköpings domkyrka), om domkyrkans restauration.

Riks-Registr. 1547, fol. 238.

Til Her Peder Swar om Domkyrckebygning. Att Kyrckenn motte bliffwe betäckt med Halm för hwalffwen skuldt. Datum Stocholm 8 Octobris Anno etc. 1547.

Wår gunst, etc. Wij haffwe förstått her Peder, aff thin schriffwelsze, om arbethet ther j Linchöping, medt Domkyrckienes bygning, etc. Så synes oss icke orådeligit wara, att kyrcken motte medt halm täckt bliffwe, ther

inthet sparwärcke är vprest, på thet att hwalffwenn motte icke bliffwe swage och fördärffwede, etc.

Om Iacob Snickere, som sig icke medt förre Contract will benöije lathe, om the[t] Bly.

Om then Jacob Snickere thu giffwer tilkänne, som will sich nw icke medt then förre Contracht benöije lathe, som medt honom giord är, om thet Bly ther aff Kyrckegården, etc. Så haffwe wij lathet honom schrifftteligenn wår wilie och mening thervdinnen tilbiudhe, ther effther han sich och rätte skall. Förskickendis tig här medt same breff tilhondha etc.

Att M: Påwell Schutz motte bekomme sijnn lönn.

Sammelundhe kunne wij och well lijdhe, att M: Powell Schutz bekommer sijn lön och besolning ther nijdere hoss eder, effther som hann förtiener, och kann göre skäll före, etc. Män thett för:ne M: Påwell giffwer tilkänne, om then store Clocke, att hon vp i tornet skulle hängd bliffwe, etc. Synes oss icke lijckt ware, vtan att hon må well bliffwe ther nijdere j Stapelen, som hon tilförende warit haffwer etc.

Att M: Tordt motte tig hielpe med bygningen.

Wij äre till frijdz, att M. Torde eller någen annenn motte ware tich behielpelig medt Bygningen på någen tijdt ther nijdere, effther thet thig alleene för swårtt ware will. Thett thu M: Tordt på wåre wägne tilkänne giffwe skalt, etc. Datum.

Stockholm den 8 October.

Till Jakob Snickare, om hans contract med presterne i Linköping.

Riks-Registr. 1547, fol. 238 v.

Till Iacop Snickere om thenn Contracht som han medt Clärckerijdt vdi Linchöping giortt haffwer, och sig icke nu ther medt benöije lather. Datum Stocholm 8 Octobris Anno etc. 47.

Wij haffwe förstått Iacop Snichkere, att thu medt wåre Vndersåter och Clärckerijdt vdi Linchöping, skall en contracht bewilligit och giortt haffwe, om thet Bly som thu ther aff Kyrckegårdenn vpsöckie och smelte skulle, etc. Så förnimme wij, att thu vdj samme Contracht, thet gamble bly medt indrage wilt, som ther på Kyrckehwalffwidt en tijdt lång legat haffwer, thet doch icke så stoort omack och bekostning behöffwer, som thet annedt, ther nijdere aff Iorden vpsöckies skall, etc. Så synes oss att ther fölier ingen skäll medt, och wele förthenskuldt, att thu tig om thet andre bly, ther nijdere, på för:ne kyrckegårdt, beflite och winläggie skallt, som thu tilförende vtloffwedt och tig förplichtedt haffwer, etc. Datum.

Stockholm den 9 October.

Till ståthållaren i Kalmar, Germund Svensson (Somme), om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 239.

Till Gergmundt (!) Swensson att han haffwer god acht och tillsynn på Slottedt och Staden Thesligiste at hann anamer vdj wår tieneste thet meste Folck han öffwerkomme kan. Datum Stocholm 9 Octobris Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Som thu några reeser wäll tilförendhe, Germundt Swenssen, förstått haffwer, vtaff wår schriff-

welse, vm the lägenheeter nu på färde är, etc. Szå biudhe och förmane wij tich ännu, att thu godt acht och tilsynn haffwe skallt, på Slottedt och Stadhenn, Försträckiendis tig och så medt thet meste dueligiste(!) Folck, thu öffwer [komme] kannt vdi wår tieneste, Thesligiste förhandlendis medt Borgerne, att the och så, nu i thenne höst, befäste sich, thett bäste, och ytterste the kunne, ther i Stadhenn, Så att the och bespise och fetalie theres Huss, medt alle hondhe nödtorfftther, ehwadt som helst vppå komme kundhe, etc. Som thenne oss Elskelig wår tro Mann Axell Ericksonn thig ytterligere kann förstå lathe, om alle lägenhether och erendher som ther nijdere bestyres skole, etc.

Wij wele och så att thu medt Sigffridt Jönsson handle skalltt, att ther motte göres nu framdelis hielp gärdt aff Ölanndt, thenn thu in på Slottedt vdi för:ne Calmarne skalt komme lathe, ther man kunde bespise och holle enn heel hop Folck medt, effther ther elliest Borgerne för swårtt falle wilde ther i staden, att vppeholle sådane Folck medt theres nödtorfftther en tijd long, om någett vppå komme, och älliest vdi alle andre motte, försörge sich medt alle hondhe tilbehörninger, till Slotzens behoff, att man wederrede ware motte, när så behoff giordis och aff nödene wåre thett bäste thu kundhe.

Thesligiste giffwe wij tich tilkänne, om wår tienere Swann vonn Schara, haffwer oss förstå lathet, att wår tienere Dirick Wilo borghemestere vdi Rybbenis, att han enn ny Skuthe haffwe skulle then hann will hitt öffwer skicke, anten till Suderköpung eller Calmarna, till effwentyrs för bespeijingz skuldt alleneste, Ther före må thu lathe fliteligenn spörie effther samme skuthe, Så att honn motte bliffwe till städz, till wijdere ransackning etc. Datum.

Stockholm den 9 October.

Till Peder Fux, fogde i Sevede och Aspelands härader i Småland, om lösen af fodringen och om gästningen.

Riks-Registr. 1547, fol. 239 v.

Till Peder Fux Swar om thet bönderne äre begärendis lösze Fodringen för peninger Och Germundt Swensson honom ther om seye weet. Datum Stockholm 9 Octobris Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer och giffwer tilkänne, Peder Fuchs, att bönderne vdi thin beffalning äre begärendis löse fodringenn för peninger, i thette år, etc. Så haffwe wij ther om tilförendhe latijdt schrifftеligenn tilbiudhe Germundt Swenson, huru om för:ne fodring skulle bestelles. Så att ther wij icke sielffwe effther lägenheethenn wele ther vdj Calmarne länn geste lathe. Dhå måge the wäll löse fodringen för Peninger. Ther om thu wijdere medt förnembde Germundt ännu handle kant, etc.

Att hann och så gäster medt sine häster.

Wij äre och så tilffrijdtz, att thu må lathe medt så många thine hester geste, aff Fougte fodringenn, som thu oss och Cronone medt tilbörlig tieneste göre kant, ther thu medt och så tröster till Swars ware, Görendis rede och Reckenskap för thet som ogest bliffwer, etc. Datum.

Stockholm den 9 October.

Till befallningsmannen på Kronoberg, Niels Birgersson, om Jeppe Tordssons hästar.

Riks-Registr. 1547, fol. 240.

Till Niels Birgeson hwij hann så handler medt Iäppe Tordtzsons hester. Och att [han] lather för:ne Iäppe igen bekomme sin häst som [han] aff honom tagit haffwer. Datum Stocholm 9 Octobris Anno 47.

Wår gunst, etc. Weett Niels Birgesonn, att Iäppe Tordtzsonn haffwer åther latijdt oss förstå, att sedenn han kom hitt in i Rijcket aff Schone, lätt han sättie ther nidere i Landemerkett några sine häster, och thu skulle honom loffwet haffwe på någen tijdt samme häster, medt behöffwelige nöttorfftther att försörge, För hwicke han och giordhe tig skäll, Ändoch samme häster nu seden så ringe thet till gode nuttidt haffwe, efftther thu haffwer latijdt [fare?] för ilde medt hans häster och latijdt släpe them slätt vt, Så haffwer thu och latijdt behollet en then beste aff samme hans häster, then thu icke heller achtet late honom få igen, etc. Hwarföre är wår alffwarlige beffalning, att thu lather honom bekomme thenn same häst igen som thu haffwer honom iffrå, så att han i then motten clagelöss stält bliffwer etc. Datum.

Stockholm den 11 October.

Till allmogen i Nyköpings län och riksrådet hr Johan Thuresson (af Tre Rosor), om arbete till förbättrande af Nyköpings slott.

Riks-Registr. 1547, fol. 240.

Opit breff för menighe Man vdi Nyköpingz län att the sig wälwiligenn befinne late, Och förbättre Nyköpinngz Slott. Datum Stocholm 11 Octobris Anno 47.

Wij Gustaff etc. Tilbiude eder oss Elskelige trogne vndersåther Skattebönder Landbönder och menige almoge, som bygge och boo wdi Nyköpungz länn. Wår gunst och nåde tilfförendhe, etc.

Käre vndersåther som I alle wäll wethe, i hurudanne motte, wårt och Cronones Slott Nyköpung står ganske skröpeligenn och förlamedt, och så gott som på fallande foot, så att hwar thett icke snarligenn bliffwer hulpit och förbättredt, faller thet ene stycke effther thet annedt, Cronone och eder sielffwe, som i then Landzenden byggie och boo, till ingen ringe skade och förderff. Och effther I käre Vndersåther wäll sielffwe wethe, hwadt Swerigis Lag förmelde, att ther Cronones Slott och Fäste i så motte schole byggies och förbättres, Dhå skall Almogenn i samme länn plichtig ware att göre ther thill hielp och vndsättning, och meden thenne wår tro Mann och Rådt her Johann Twrssonn, haffwer nu begynt vppå at lathe byggie och förbättre samme Cronones Slott, som han och achther nu i Sommer thet samme yttermere fulfölie lathe, ther thil hann behöffwer hielp och vndsättning, både medt Steen, Kalck, och dagzwärcker, som I wäll sielffwe tenckie kunne, hwadt enn slick bygning kreffwer. Är för thennskuldt wår nådige wilie [och] begärenn, atj käre Vndersåther hwar i sijnn

städt, både Skattebönder och Landboor, eehwem the helst tilhöre kunne, atti wile lathe finne eder wälwillige till att framföre några Lass Steenn nu i winther. Sammelundhe fram i Sommer medt några dagzwärcker till samme Slottens byggning. Effther som förbe:te her Johann Turssonn medt eder ther vm öffwer eens komme, och eder mackt och förmögenheett tilseije kann. Käre vndersåther lather eder nu i thesse sacker wällwillige befinnes, såsom eder sielffwe så wäll som oss och Cronon magt vppå ligger, Och vdi hwadt motte wij åther igen kunne wethe edert bäste gagnn och langligit beståndt, Ther thill finne i oss altijd wälwillige och benegne, etc. Datum.

Zedell

Käre Her Johann, wij haffwe nu lathet skriffwe then menige Almoge vdi Nyköpingz länn ett opit breff till, att the skole lathe sig nu i winther och Sommer, medt någen hielp och vndsättning till Slottzens bygning ther på Nyköpung wälwillige beffinnes, Så må I sielffwe handle medt them, huru myckin hielp Skattebönderne för sig, och Landbooerne synnerligenn för sich, kunne haffwe magt och lägenheet ther till göre, Så att the icke öffwer magthenn eller oskäligenn ther medt förtungede bliffwe motte. Ther I wele ware förtänckthe. I wele och käre her Iohann ware förtenckte, att wåre egne Landbooer bliffwe motteligen beswäredhe, effther the skole göre oss någenn hielp till Gripzholm. Doch att the göre thu Dagzwärcker till Nyköping, ther äre wij till frijdtz medt etc. Datum.

Stockholm den 11 October.

Till ståthållaren i Kalmar, Germund Svensson, om Jöns Skåning.

Riks-Registr. 1547, fol. 241.

Förschrifft för Iönns Schoning till Germundt Swennsson om the 8 Daler som han är till achters kommen på Dannemarcktz Datum Stockholm 11 Octobris Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Germundt Swensson at thenne breffwisere Jöns Schoning, haffwer berättet här för oss, att hann är til achters 8 daler, som han skall förtärtt, på thenne rese, thu honom Anno etc 44 på wåre wägne skicket hade nijdt till Dannemarck, Sammelundhe stå honum och så Tre draffwanthe Clädninger tilbacka, som han vtaff wår Cammer haffwe skulle, Hwarföre är wår wilie och beffalning, att thu räckner medt honom, och hwadt deel honom kann tillöpa då må thu lathe honom bekome the andre, Doch må thu affreckne medt honom the hundrade ł thu honom tilförendhe, på wåre wägne, försträckt haffwer. Lagandes thet och så, att han till frijdtz ställt, och wij icke yttermere, vm thenn sack bekymbrede, Så haffwer och Niels Pederson, och the andre vdj wår Reckne Cammer, ställt samme hans Reckenskap medt yttermere beskedt på ett Register. Ther thu tig och effther rätte må, etc. Datum.

Stockholm den 11 October.

Till befallningsmannen på Stegeborg, Lasse Pedersson, om ett bref från Erik Banckenberger, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 241.

Till Lasse Pederson om then Erich Banckeberg som Enewaldt medt sig införde etc. Datum Stockholm 11 Octobris Anno etc 1547.

Wår gunst, etc. Wij haffwe förstått Lasse Pederson, och (ɔ: om) thet breff som iffrå Erick Bancke[nberg] komin är, som then Enewaldt medt sich inffördhe. Så haffwe wij ännu vdi Abbedisens nampnn latijdt schriffwe förbe:de Erick till, vppå thet man yterligere aff honom om några lägenheeter förfare kundhe, hwicket breff wij thig här medt till honde skicke, sampt en Ask som för:ne Erick Banckenberger haffwe skall. Therföre år wår wilie, att thu ännu medt förbe:de Enewaldt så bestelle skalt, att han samme breff och Ask motte före honom tilhondha, lijcke som thet aff Abbedisen vtsänt wåre, Wetendis oss seden giffwe tilkänne hwadt swar ther vppå falle kann, och elliest winläggie sich, om han några kunskaper ther vte förfare kundhe, som oss låghe magt vppå att weethe, etc. Datum.

Zedhell.

Wij wele och thesligiste Lasse Pedersonn, att thu achter på Tuffwe Schoning och Hendrick Pederson, huru the handle medt thet Järnn wijdt Orgö, så att wij motte ther om, och alt annedt ther magt vppå ligger, bekomme enn wiss vnderwissning, I thet att the wäll sielffwe motte giffwe sich hitt vp till oss, etc. Datum vt in litteris.

Stockholm den 12 October.

Till Axel Eriksson (Bielke) och Gudmund Skrifvare, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 241 v.

Till Axell Ersson och Gudmund Schriffwere att K. M. haffwer lathet komme till Calmar och Steckborg både peninger och Cläde, at löne Krigzfolck medt, etc. Datum Stocholm 12 Octobris Anno etc 47.

Wår synnerlige Gunst, etc. Wij haffwe förstått Axel Ericksonn och Gudmund, huru I ther nijdere i Smålandt, medt thet nyssantagne Folck, och elliest på wåre wägne ther handlet haffwe, etc. Så är thett oss icke obehageligit. Wij haffwe och så ännu lathet förskicke nijdt till Calmarna och Stekborg både peninger och clädhe, ther för:ne Folck kundhe medt lönthe bliffwe, och säge gerne, att man gåffwe them något mere än här till skeedt är, på thet man hade them thess wälwilligere, när så behoff giordis, etc. Och om wij nu framdelis i winther kunne sielffwe komme titt nijdt till Östergöttlandt, wilde wij gerne, att allt thett nyssantagne folck motte på enn tijd och på enn beqwemeligit städt tilhope komme, der wij dhå sielffwe kundhe handle och tale medt them, vdi egen persone, som wår mening ther om tilförendhe warijdt haffwer, etc.

Om the Oxeköpore aff Jöneköping.

Wij haffwe och förstått, om the Oxeköpere ther aff Jeneköping, som I giffwe tilkänne om, och oxerne myckit ther nijdere dyrcke pläge, etc. Så haffwe wij några aff för:ne Jöneköpingz Borgere vdi så motte effterlatheet att köpe oxer, ther vppå the och wårtt breff bekommit haffwe,

att the effther wårt Mandat och som köpit nu ther nijdere satt är, sådanne oxer köpe skulle, och sijdenn giffwe ther medt köp jgenn, effther [som] skäll ware kundhe, och nu lyst är. Män om the annerledis och ther emott handlede, motte the wäll ther före tilbörligenn straffede bliffwe etc.

Om middel på Fodringen the begäre.

Thett I giffwe tilkänne, att Bönderne ther nijdere i Smålandt, wåre vdi vnderdånigheet aff oss begärendhe någet midell på Fodringenn, etc. Så haffwe wij lathet schriffwe then menige man vdi Calmarne länn, och Wärendz land ther om thill, Så att wij them gunsteligen wilde effthertåthe, att lösse samme Fodring för Twå öre för hwar häst i thette år, ther wij älliest icke sielffwe, effther lägenheetenn wille gäste lathe, på thet the thess wälwiligere ware motte, till Cronones bygning, och holle gode farwäger ther nijdere i thenn Landzendenn, etc. I wele för then skuldt holle them sådant före, ther så behoff görs, wetendis eder hervdinnen att skicke, etc. Datum.

Zedell.

Vm the wärie peninger I giffwe tilkänne, som Iöns Brun skall haffwe inne medt sich, aff Bönderne ther i Össbo och Wäsboo etc. Så haffwe wij latidt förhöre medt för:ne Jöns Bruun ther vm, och ingen annen beskedt ther vppå lijckwäll kunnet bekomme, vtan att han samme peninger haffwer leffwereredt Iören Olaffson ifrå sich, och en wijdt nampnn Lasse Galle etc. Datum vt in litteris.

Stockholm den 13 October.

Till Lasse Sölfköpare, om hans räkenskap, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 242.

Till Lasse Sölfköpere om thu stycke Sölff, och hans Reckenskap, som han till Kon:ge Ma:tt skickede, etc. Datum Stockholm 13 Octobris Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Vij haffwe vndfongit the Register och Reckenskaper Lasse Sölffköpere, samt medt the Tu stycker Sölff, som thu oss till hondhe skickede, etc. Män thet thu är begärendis wethe wår wilie, om the Oxepeninger, ther äre vppe, om thu them hitt till oss skicke skallt, och them leffwerere lathe, etc. Så synes oss heller lijckest ware att thu anamer samme peninger till tig vdi thin vpbördt och sölffköpit, wetendis framdelis göre rede och Reckenskap före etc. Datum.

Stockholm den 13 October.

Till fogden i Åkerbo härad, m. m., Niels Tulesson, om Jöran Byssegjutere.

Riks-Registr. 1547, fol. 242 v.

Till Niels Tuleson om then Iörenn Byssegiutere som Kon:ge Ma:t vp till bergit skickedtt haffwer etc. Datum Stockholm 13 Octobris Anno etc. 47.

Wår gunst, etc. Weett Niels Thulesonn, att wij thenn Jören Byssegiutere titt vp till bergit för någhenn tijdt sedhenn förskickedhe, att hann skulle giuthe någer lodt och Skott till wårt och Cronones behoff, etc. Szå förnimme wij att samme Jörenn oss föge gagn gör, vthan brucker sijnn eghenn Köpmandtzhandell på sitt bäste, i

then städt han wårtt arbethe förfordre skulle, Therföre är wår wilie att thu honom dädenn förskicke skalt hitt till oss, etc. Datum.

Stockholm den 13 October.

Till fogden på Salberget, Severin Jute, om grufärenden.

Riks-Registr. 1547, fol. 242 v.

Till Söffwerin Iwthe Swar om M: Poffwals Bigning att han lather thet nederbryta. Ithem att bergzmän motte beholle then Dam, etc. Datum Stocholm 13 Octobris Anno etc 47.

Wår gunst, etc. Wij haffwe förstått Söffwerin om the lägenheeter thu schriffwer och giffwer tilkänne om, Szå kunne [wij] lijde att thenn M: Påffwals bygning wedt wedt waske wallen thu lather förstå om, motte nijdt brythes, effther hon gör ther föge gagnn, Wij äre och tilfrijdtz, att Bergzlagenn måge effther theres begärenn, niuthe och beholle thenn Dam, åffwan för Sågeqwarnn thu schriffwer vm etc. Datum.

Stockholm den 14 October.

Öppet bref för Sven Månsson, att han får utkräfva sina fordringar inom riket, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 243.

Öpit breff för Swenn Månssonn, att hann må frij och obehindret vpkräffwia sijn gäldt som han vtståndandhis haffwer. Datum Stockholm 14 Octobris Anno etc. 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, atth effther thenne breffwijsere Swen Månsson, haffwer oss vdi vnderdånigheet, ödmiuckeligen förstå latijdt, att han någen gäldt skall vtståndendis haffwe, här i Rijckit, så wäll hoss Köp-

städzmännene som älliest hoss wåre Vndersåther, hwickit gäldt honom till äffwentyrs, i så motte förholles och förmeness skole, för thenn missgärning som han emott oss bedriffwidt, och sich förseedt haffwer, etc. Szå effther wij aff wår synnerlige gunst och nåde haffwe offwerseedt medt för:ne Swen Månssonn, om samme sack, i thet att wij honom till enn vnderdånig försoning och förlijckning ther om haffwe komme lathet. Wele wij, och biude här medt alle, som för wåre skuldt wele och göre och lathe, att the icke i then motte förholle för:ne Sweenn Månsson, någen deel, som the honom medt rätte plichtige äre, Så att han och så lagligen, och medt rätte, (: hwar så behöffwes :), må och kan thet vpkräffwie och inmane, som honom rädtzligenn tilkomme kann, etc. Hwichkit wij giffwe wåre Fougter och Befalningzmän, Thesligiste Borgemestere och Rådmän vdi köpstäderne tilkänne, att the wethe sich här effther rätte, etc. Datum.

Stockholm den 14 October.

Till Marcus Hammarsmed, om saknade underrättelser från honom.

Riks-Registr. 1547, fol. 243.

Till Markus Hammersmedt, hwij hann icke schriffwer Ko:ge Ma:t till hwad han ther widt Orge beställer, etc. Datum Stockholm 14 Octobris Anno 47.

Wår gunst etc. Oss förvndrar Marckus hammersmedt, hwadt thu gör eller besteller ther nijdere, effther thu oss haffwer platt inthet förstå lathidt, om the lägenheeter ther nijdere wijdt Orge, huru arbetedt bedriffwes och bestelles ther nidere etc. Therföre är wår wilie att thu giffwer tig hitt vp till oss. Görendis oss ther om och andre lägenhether ther magt vppå ligger, någen godt Vnderwissning etc. Datum.

Stockholm den 15 October.

Till slottslofven och befallningsmannen på Viborg och i dess län, Måns Nielsson (Stiernkors?), om förtäringen på slottet.

Riks-Registr. 1547, fol. 243 v.

Till Måns Nielsson om then ordinantie på wecko[ko]sten, att thet så ringe bliffwer achtedt. etc. Datum Stocholm 15 Octobris Anno 47.

Wår gunst etc. Som tig wäll witterligit är Måns Nielsonn att wij en stadge och ordinatie haffwe göre latijdt medt wecke kostenn och vtspissningen på wåre Slot och gårder vdi Rijckit, så wäll för them ther i findland som här i Swärighe ware kunne etc. Så förnimme wij endelis att samme wår ordinantie föge achtedt bliffwer ther hoss tig på Wijborg. Ändhå wij icke tro kunne, att ther någer dugelighere eller edlere folck hoss tig ware skole, än the wäl här och annerstedtz äre, som sig ther medt aldelis wäll ottnöije lathe, vthan knor och genseijelze. Therföre är wår wilie och befalning, att man sådanne knor affstelle skall, och thet så förskaffe, att same wår ordinantie, som wij i then motte för Cronones gagn och bäste skuldt haffwe göre lathit, på vtspissningen och weckekostenn, må så wäll ther som annerstädtz obrottzligen hollen bliffwe. Ther thu weet tig effther rätte etc. Datum.

Stockholm den 15 October.

Förläningsbref för Dionysius Burreus på Vällinge qvarn i hans lifstid.

Riks-Registr. 1547, fol. 243 v.

Opit Breff för Deonisium Burreum på Wellingö qwar[n] i hans liffztijd medt all then dell som aff ålder ther tillegat haffwer. Datum Stocholm 15 Octobris Anno 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligett att wij [aff] wår synnerlige gunst och nådhe så och för wälwillighet och hulle tro tieneste, som thenne oss elskelig wår tro Man och tienere Dieonisius Burreus oss, wåre vnnghe liffz ärffwinger, och Rijckit, här till giortt och bewist haffwer, och än ytterligere her effther troligen bewise [och] göre må och skall, Så lenge han leffwer, haffwe vnnt och efftherlåtijdt, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och efftherlåthe honom, att vpbyggie och förbäthre thenn Ström och Qwarnn, wijdt Wellinghö, som Marchus Hammersmedt tilförendhe hade, Så att han samme Ström och qwarn, medt all then deel ther vnder ligger, och aff ålder tillegat haffwer, må och skall frijtt och obehindredt, niuthe, brucke, och beholle, vdi sijnn lijffz tijdt, för all wår och Cronones vtskylder, både medt Tull och affradt, som ther aff årligen gå kundhe. Så att för:ne Deonisius lijckewäll förplichtig ware, att holle samme qwarnn aldelis wijdt macht vdi sijn lijfftztijdt, och effther hans affgång aldelis leffwerere henne Cronone igen, medt bygning förbättredt och icke förwärredt etc. Hwarföre biude wij alle etc. Datum.

Stockholm den 16 October.

Till riksrådet, m. m., hr Gustaf Olsson (Stenbock), om anskaffande af underrättelser, isynnerhet från Danmark.

Riks-Registr. 1547, fol. 244.

Til Her Göstaff att hann giffwer Ko:ge Ma:tt tilkenne, om alle lägenheter. Och besynnerlighenn om the Danske etc. Datum Stockholm 16 Octobris Anno etc 47.

Wår synnerlige gunst etc. Oss förundrar icke lijtedt, Käre herr Göstaff, att wij nu ingen schriffwelse eller beskedt, aff eder bekomit haffwe, seden I oss förstå låthe om the lägenheeter I aff Dannmarck förnummit hadhe, och hwadt the Danske skulle haffwe vdi sinnedt hafft, att weledt något fientligit tage sich före emott oss etc. Och för thenskuldt wij och så, medt alle tilbehöringer icke vthan stoor bekostnedt oss thesligiste beflijtedt och tilreedt haffwe, och meste deel aff wårtt Krigzfolck hitt vtöffwer frå Findlandt kalle lathet, på thet man wederrede ware motte, och någit emottståndt göre kundhe, om så behöffdhis etc. Ther före är wår wilie och gunstighe begärenn, till eder, atti ännu medt thet alder förste wele giffwe oss tillkänne om alle lägenheeter, ther effther man sich rätte haffwer, hwadt I aff the Danske förnummit, och wij deden att förmoendis haffwe. På thet man och så wåre sacker ther effther skicke kundhe, och icke ytterligere vdi så motte, (: hwar thet icke behöffwes :) göre någen onyttig bekostning, som man elliest kunde wäll fördrag haffwe, etc. Thette I så medt thet förste bestelle wele, giffwendis oss ett tilförlathelige swar der vppå Gud befallendis. Datum.

Stockholm den 18 October.

Till Thorsten Henriksson, befallningsman på Åland, om skatten, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 244 v.

Till Torsten Henderson Swar om then Torsk som han hijtt sende Och hwij han icke lather Skatten vtöffwer komme medt tijden, etc. Datum Stockholm 18 Octobris Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Torstenn Hendrickson, om thenn Torsk thu hitt öffwer thill oss förskickedt haffwer, etc. Så förundrar oss stårligenn, att thu icke sammelundhe haffwer latijdt komme Skatten hitt öffwer ther aff landet, effther thu weest wäll, att åredt nu så när förlidit är, och sådanne Partzeler som samme Skatt tillydhe, skulle nu alrede ware leffwereredt, etc. Och kunne wij icke tänckie, att Bönderne så stor armodt i thenn motten haffwe skolle, som thu före wändhe wilt, att the icke kunne thenn dell vdi tijdt åstädt komme och vtgöre, som the medt rätte plichtige äre. Therföre är wår wilie och alffwarlige beffalning, att thu ännu her vdinnen skall förtängt ware, att samme skatt motte hitt medt thet alder förste förskickkett bliffwe, sampt med all annen deell, som däden bör leffwereres aff Affwelen och elliest etc. Och thu må wäll sielffwe giffwe tig hitt vtöffwer till oss. Görendis vnderwissning om alle deler, ther oss ligger macht vppå att wethe etc. Datum.

(Stockholm den 18 October.)

Till fogden i Roslagens skeppslag och Olands härad, Lars Trebo (l. Tröbo) om jordar i Alunda s:n i Upland.

Riks-Registr. 1547, fol. 244 v.

Förskrifft för hr Iacob i Håtwna Till Lasse Tröbo om någen skatte Jordt, som hans framlidne fader åtte, etc. Datum.

Weett Lasse Träbo, att her Jacob i Håthuna haffwer warijdt här för oss, och giffwidt tilkänne, vm xj ortugelandt skatte Jord, j Suderby i Adelunde socken, som hans framlijdne fader Pedher Gislesonn j samme suderby för mång år seden, för lagmantzdom till lösn haffwe titt domade (!) waridt, som hans breff thet ytterligere vtwijser. Ändoch then annenn part som same xj ortugeland Jord äghe, haffwe stådt ther emott, och thett icke efftherlåthe willet, och haffwer nu hemenedt förthenskuldt nu j lång tijdt waridt så gott som sunderkloffwidt. Hwarföre må thu ytterligere lathe ransacke huru ther vm är, och skaffer att thenne förbe:de her Jacop må skee j thenn mottenn så myckit rätt är.

Han lather och förstå, vm 4 ortugeland Jordt j samme by, som han köpt haffwer aff någre sine fränder, och haffwer han häredzhöffdingebreff ther vppå, hwicken Jord han achtet lathe läggie in till sijnn Jordt, och giffwe annen Jord lijcke myckit och godt igenn, Thervdinnen må thu och ware honom behielpelig etc. Datum.

Stockholm den 19 October.

Till tjugu fogdar om uppköp af hästar för konungens räkning.

Riks-Registr. 1547, fol. 245.

Till Niels Helsing att hann köper och best[äll]er till Kon:ge Ma:tz behoff thet (!) meste klippere som han vdi sin befalning bekomme kan etc. Datum Stocholm 19 Octobris A:o 47.

Wår gunst etc. Effther wij [haffwe] behoff enn hell hop gode och starck[e] hester, att brucke här j Rijckit etc. Wele wij för thenskuldt Niels helsing, att thu tig ther vdi tijn befalning till thet flitigiste winläggie skalt, att köpe och bestelle, till wårtt behoff, the meste starckeste klippere och redlinger (: som älliest något dugelighe wåre :) som thu ther öffwer komme kant. Lagandis thet så, att the ther motte til städz bliffwe, till thes tu ytterligere wår wilie och mening ther om förstånd[end]is warder etc. Datum.

Samme mening thill
Thommes Nielson vdi Tierpen till Örby
Lasse Larsson til Vpsale
Matz michelson
Jörenn Larsson
Jören Hansson
Jören Arffwidtzson
Joen Bagge
Peder Kart
Lasse Pederson
Thuffwe Schoning.

Stockholm den 20 October.

Förläningsbref för biskop Mårten (Skytte) i Åbo på procurationspenningarne af stiftet.

Riks-Registr. 1547, fol. 245 v. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c. 7: 223.

Öpit breff för Bisp Mårthenn på then Procurationn, till enn behagelig tidt etc. Datum Stockholm 20 Octobris Anno 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, att effther wij gunsteligen förschonedt haffwe Oss Elskelig wördelig mann Bisp Mårthenn j Åbo (: för hans ålderdom och swagheetz skuldt :) medt then bekymber han till thenne tijdt haffwer hafft, medt Biscopz stolzäns rä[n]tte, och then Taxe han Cronone ther vtaff göre pläger. Szå haffwe wij doch aff wår synnerlige gunst och nåde, honom till vppehelle och vnderholdt vnnt och förlänt, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och förläne honom (: Oss till enn behagelig tijdt :) thenn ränthe som presterne j Aboo Biscop[z] Stickt årligen pläge vtgöre, och Caldes Procuracion, som årligen faller vdi Norrefinlandt j för:ne Aboo stickt. Hwarföre biude wij Clärkerne j för:ne Finlandt, att the lathe förbe:te Bisp Mårthenn årligen bekomme samme Procurations peninger, som wij och biude och befale wåre Fougter och befalningzmän ther same städtz, att the vdi ingen motte göre förbe:te Bisp Mårthenn hijnder, platz, eller förfong, så lenge wij honom thet gunsteligen vnne och effthertåthe, etc. Datum.

Stockholm den 20 October.

Till fru Peternilla på Vik, om en gård Näs i Lilla Rytterns s:n, Vestmanland, som hon sig tillegnat.

Riks-Registr. 1547, fol. 245 v.

Till Frw Peternille om then gårdt benempdt Näss, som hon vnder sig tagit haffwer, som vnder Biscopzstolenn tilförende legat haffwer. Datum Stocholm 20 Octobris Anno etc 47.

Wår gunst etc. Oss är tilkänne giffwit Frw Petternille, att J för någer år sedenn haffwe kendtz wijd enn gårdt benempdt Näss liggiendis j Lijtzle Ryttere sockenn vdi Westerårs Biscopz Stickt, Hwicken gårdt tilförendhe haffwer legatt vnder Biscopzstolen ther samme städtz etc. Szå kunne wij icke wethe hwadt rätt i ther till hafft haffwe. Och hade wäll warijdt tilbörligit att sådant skulle skee medt wår wilie, Witskap, och gunstige tillatilsze. Dher före är ännu wår befalning, att I giffwe oss schrifftteligenn tilkänne, hwadt skäll och bewijss i förmene eder haffwe till samme Gårdt. Wetendis eder här effther att rätte etc. Datum.

Stockholm den 20 October.

Fullmakt för Peder Svenske, att vara fogde och befallningsman på Raseborgs slott.

Riks-Registr. 1547, fol. 246. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c., 7: 224.

Fougtebreff för Peder Swenske, at hann Fougte och Befalningzman på Rasborg ware skall, etc. Datum Stockholm 20 Octobris A:o 47.

WJ Gustaff, etc. Göre witterligit, att wij tilskicket tilbetroedt och befaledt haffwe thenne wår tro tienere

Peder Swenske, att han wår Fougte och Befalningzman på wårt Slott Rasborg vdi Nylandt ware skall. Och skall han årligenn förplichtig ware, att göre oss in vdi wår Kon:ge Cammer rede och Reckenskap, för all then dell och ränthe, som han på för:ne Rasborg och aff hele Rasborgzlänn vpbärendis warder, Thesligiste för wickukosten som ther på Slottedt holles. Sammelunde skall hann wethe göre för all thenn Biscopz tiende, och fiske rätte, och all annen rättigheet vdi för:ne Rasborgz länn, etc. Hwarföre biude wij eder Dannemän alle, som vdi för:ne Rasborgzlän byggie och boo, att I äre för:ne Peder Swenske, på wåre wägne hörijge och lydige, swarandis honom och ingen annenn till eders årlige vtskyller, och till alle nu nämpde eller onämpde Partzeler, som [I] ther aff årligen vtgörenn(!) kunne, som I oss på Cronones wägna plichtige äre. Wij haffwe honom strengeligen budit och befaledt att han skall förhielpe eder Dannemänn alle, till så myckit lag och rätt rätwijse kann ware. Som han thet för Gud och oss tryggeligen answare wil, etc. Datum.

Stockholm den 20 October.

Öppet bref för mäster Michael Agricola på prostgården i Åbo.

Riks-Registr. 1547, fol. 246. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c., 7: 225.

Opit breff för M: Michell Agrigola på Prowestegården vdi Åboo: etc. Thill en behagelig [tid]. Datum Stockholm 20 Octobris Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, att wij aff synnerlige gunst och nåde, gunsteligen vnnt och efftherlåthet haffwe, som wij och här medt vnne och efftherlåthe, Oss Elskelig wår tro Mann och Vndersåthe M: Michaell Agricola, [att han] må och schall niuthe brucke och besittie (: oss till en behagelig tijdt :) Proweste gården vdi Abo, vdi then

städt han haffwer besitthet then andre Prebende gården ther samme städtz Anseendis thesligiste, att han icke allenest skall brucke same gårdt seg till nytte, vtan och honom byggie och förbättre, vdi alle motte, holle wijdt magt, medt gode tack och annen nottorfftig bygning, så att samme gårdt icke förderffwedt bliffwe motte, etc. Hwickit wij giffwe wåre Fougter och Befalningzmän etc. Datum.

Stockholm den 20 October.

Till Thorsten Salomonsson (Ram till Torlax), befallningsman på Tavastehus, att han återställer af honom »rappad» egendom, och afstår från sådan orättfärdighet.

Riks-Registr. 1547, fol. 246 v. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c., 7: 225.

Till Torsten Salmensson hwi han så rapper vndan Cronone til sig både fiskewatn, Skog, Åcker, Eng, Qwarn, at han sådant affsteller etc. Datum Stokholm 20 Octobris Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Oss förundrar icke lijthet Torstenn Salmenssonn, att thu så riffwer och rapper vnder tich iffrå Cronone på alle sijder, både Fiskewattnn, Åcher, Eng, Skog, Qwarnner, och anneedt som Cronones Bönder tillyder, och thu ingen rättighet tilhaffwee skallt, Som wåre Vndersåther aff Nykyrcke socken vdi Sorckala, Thesligiste aff Radensso j leyte socken, haffwe oss vnderdåneligen vdi clagewiss förstå lathet, etc. Therföre är wår alffwarlige wilie och beffalning, och biude tig här medt, att thu steller sådant rappende och tiltagk wtaff, som thu icke haffwer rätt till, latandis och så för:ne wåre Vndersåther vdi förbe:te Byer, igen bekomme, all then del thu them i så motte iffrå tagit haffwer, och them medt rätte tillyde kann, Szå att the clagelöss j then motten stelthe bliffwe, heller wij warde förvrsackede, att göre ther någett annedt thill, etc. Datum.

Stockholm den 20 October.

Till Lars Olsson, fogde på Vesterås slott och i dess län, att en hustru Elisabeth ett år får behålla sin aflidne mans innehafvande gård.

Riks-Registr. 1547, fol. 247.

Till Lasse Olefson att hann later hustru Elisabett her Arffwedtz effterleffwerske besittie then gårdt j åår. Och halffparthen aff then renten som wij honom vnt hadhe. Datum Stocholm 20. Octobris Anno etc. 1547.

Wår gunst, etc. Wij haffwe förstått Lasse Olssonn, att wår Cappelann her Arffwedt, är nu i thesse dager död bliffwenn, etc. Szå haffwe wij doch gunsteligenn vnnt och efftherlåtijdt hans efftherleffwerske hustru Elizabett, att hon ännu må besittie then gårdt för:ne her Arffwidtz(!) hade. Thesligiste niuthe och beholle i thette åår, halffparthen aff all then ränthe, som wij honom tilförende gunsteligen förlänt hadhe. Ther thu weet tig effther rätte, etc. Datum.

Stockholm den 20 October.

Till Lars Turesson (af Tre Rosor), om hans försök att tillegna sig ett par kronolandbönders jord.

Riks-Registr. 1547, fol. 247.

Förschrifft för Ioenn Tommessonn och Lasse Tommesson i Grädde, Vm enn Triding som enn aff thin[e] landtbönder affträngie will etc. Datum Stockholm 20 Octobris Anno etc. 47.

Wår synnerlige g:[unst] etc. Wij giffwe tig tilkänne Lasse Turesson, att thesse breffwisere och wår[e] Vnder-

såther, Joenn Thommesson och Lasse Tommesson i Gredde, haffwe warijdt här hos oss, och clageligen giffwidt tilkänne, att thu them en trijding, medt enn aff thine Landbönder, affträngie will, vdi för:ne Gredde, som them medt rätte tillydhe skall, etc. Szå effther wij icke wethe kunne, hure ther vm är, Och ingelunde lickwäll, kunne eller wele lijde att man Cronones Jordt skall sich så tilägne, och vnderslå, Är för thenn skuldt wår wilie och befalning, att thu för:ne Thesse breffwijszere, vdi så motte, ingelunde förnär, eller till förfongx ware skallt, heller wij bliffwe förvrsakede att göre ther något annedt till etc. Datum.

Stockholm den 21 October.

Till fogdarne i Helsingland och Gestrikland, Niels Helsing och Niels Knutsson, att uppköpa så många hästar de der öfverkomma kunna.

Riks-Registr. 1547, fol. 247.

Till Niels Helsing att han köper the meste och starkeste Retlinger han öffwerkomme kan etc. Datum Stocholm 21 Octobris Anno etc 47.

Wår gunst etc. Effther wij haffwe behoff enn hell hop gode och starke hester till att brucke här i Rijckit etc. Wele wij för then skuldt Niels Helsing, att thu tig här vdi thin Befalning, thill thet flitigiste winläggie skalt, att köpe och bestelle till wårt behoff, the meste och starckeste Clippere och rettlinger (: som elliest någett dugelighe wåre :) som thu ther öffwerkomme kant, Lagandis thett så, att samme häster motte till wår Gårdt Vpsala, medt thet aldra snaraste förskickede bliffwe, etc. Szom wij och wele, biudendis tig här medt alffwarligen, att thu alt thet nyssantagne Folck, som ther vdi thin harle (ɔ: hele) befalning, vdi wår Eedt och tieneste anamede äre, och ther ware kunne, anthen hoss Presterne, Borgere eller

annerstädtz förlagde, att the nu medt thet aldra förste, oförsumeligen motte hitt vp förskickede bliffwe. Lagandis thet så, att the icke bedriffwe någen skalckheet ther the framdrage. Szå att ther motte komme clagemåll effther, etc. Datum.

Samme mening till Niels Knutzson.

Stockholm den 21 October.

Till Lars Turesson (af Tre Rosor), att han skall sända sina hästar och ryttare ned till Vestergötland.

Riks-Registr. 1547, fol. 247 v.

Till Larss Tursson att han förskicker sine häster och Karler till Westergötelandt. Effter wij höre månghe fientlige buder frå wåre granner the Danske. Datum Stocholm 21 Octobris Anno etc 47.

Wår synnerlighe gunst etc. Som thu wäll hörtt haffwer Lasse Turssonn, om the Tijdender, som hwar man, nu i thenne förledne Sommer, haffwer wijst att seije vtaff, och nu fast på färde äre, medt wår[e] Granner the Danske, att the föge wäll mene oss, vtan heller giortt någett hemeligit förbundt till wårt argeste, thet wij och ännu dageligen förnimme kunne, aff the tijender som oss tilhonde komber. Och bär inthet vlijckt till, att the till äffwentyrs haffwe i sijnnedt, och wele göre oss ett fientligit inffall, vdi thenne höst och winther, nedere j Westergöthelandt wijdth Eleffzborg, etc.

Derföre är fast för nödenne, att man nu j tijdt förstercker sig vdi för:ne Landzende, medt thet meste och dugeligiste folck, mann kann åstädt komme, till att göre för:ne wåre fijender, hwadt så behöffwes, någett emottståndt, etc. Thu wilt för then skuldt ware förtängt på thine sijde, Effther thu och haffwer förläning ther nijdere,

att förskijcke medt thet förste thine hester och dugelige Karler, thet meste thu kant åstädt komme titt nijdt till för:ne Landzende, Effther the andre gode män förläninger haffwe ther nijdere, och så haffwe skicket theris folck ther hädenn. Ther weet att rätte tig effther, tagendis här före ingen försumelsze, etc. Datum.

Stockholm den 21 October.

Till konungens öfverste secreta råd, hr Sten Eriksson (Leijonhufvud), om samlande och utrustande af krigsfolket, med anledning af ryktena om Danskarnes fiendtliga afsigter emot Sverige.

Riks-Registr. 1547, fol. 248.

> Till Steen Erickson att han berådsloor medt H: Göstaff Olsonn, at the så beställe och late thet meste Krigzfolck tilhope i then landzenden komme, effter sådane sielsinde tijdender höris aff wåre granner the Danske etc. Datum Stockholm 21 Octobris Anno etc. 47.

Wår synnerlige gunst etc. Som thu wäll tilförendhe käre Steen hörtt och förnumit haffwer, Vm wåre Granner the Danske, hwadt för hemelig stämpling the haffwe förhänder emott oss, och wtann twill giortt något förrädtligit förbundt till wårtt förderff och argeste, att wij medt något fientligit angrip besöckthe bliffwe schole, etc. Szå bekomme wij och dageligen än nu ther vm tijdender, som vdi så motte ther medt fast öffwer ens stämpne, Och nu synnerligenn medt en wår Vndersåthe här i Stockholm, benempdt Oleff Dyster, hwicken nu i thesse dager heem kommen är iffrå Dannemarck, ther han nu enn tijdt long, både i Malmö och Köpenhamp[n] warijdt haffwer, och weet giffwe tilkänne, huru the oss på twenne sijder wele infall göre. Nämpligenn, att Pfaltzgreffwen, som haffwer

lathet församble enn heel hop medt Folck vdj Nederlandt, (: för hwickit folck Greffwen von Biurenn skall ware Höffwitzman, som skall bekomme Hertigen aff Lotringen till achte(!!) :) etc, will ther medt besöckie thenn Landzendenn Westergötelandt och belägre Elffzborg, Och thet andre partije schole så på then annen sijdenn in till Smålandt infall göre. Förmodendis att Smålänningerne skole them strax gå till håndha.

Szå ändoch man icke fulleligen wethe kann, huru ther om i sanningh är, heller och för:ne Greffwe von Biurenn nu ogifft (!) ware skall eller icke. Szå synes oss lijckwäll myckit aff nödenne och aldelis rådeligit ware (: Thet thu och så käre Steenn medt her Göstaff berådslå, och bestelle wilt :) att wårt Folck ther nijdere motte nu medt förste komme tilhope och försträckie sich, thet meste mögeligit wåre vdi förbe:de Landzändher, På thet innan fijenden vdj rättenn tijdt emottstondt göre kunde, Effther the älliest vdi Fyre eller Fäm dygn när winden foge will, kunde medt theris Folck och Skip, ankomme wijdt Elffzborg, och göre oss någen skade och affbruck, om mann icke i tijde tänckte, huru thet tilförendhe vdi sådane handlinger tillgångit haffwer. Och besynnerligen nu i thenne szidzste gamble Konung Christierns intog vdi Norge, Szå att, om wäderett icke hade försatt hans Skip och Folck till Norijes sijden, då hade han sich wisseligen ther medt tänckt till Elffzborg och Lödöse, intagandis så thenn hele Landzenden, för än wij hade kunnedt komme wårtt folck tilhope, som skedde för(!) fram på wintherenn ther effther, Endoch wij offthe nog tilförendhe lathe ther om schriffwe, att man ther till i tijdt tänckie skulle etc. Förthenskuldt motte mann nu ther till förtängt ware, Och sådant j tijdt förekomme (: om någen farligheet på färde wåre :) medt thett meste folck man kunde åstädt komme ther nijdre, Effther wij thet andre wårtt Krigzfolck icke kunde så hastigt till reede haffwe, och titt nijdt förskicke,

som än nu är [i] Helsingelandt, Dalerne, och flere städtz här vppe, etc. Thu wilt och så berådtslå och ther till tänckie, hure man medt för:ne wårtt Krigzfolck ther nijdre handle kunne, om theres kost och Vnderholdning, när the bliffwe till sammens kallede, som wij ytterligere wår mening thervdinnen haffwe her Gustaff tilschriffwe latijdt, hure mann bäst ther medt effther wårtt betänckiende handle skulle, Szå länghe man ytterligere här effther förnimme kunde, hure alle sacker sig begiffwe wilde etc.

Wij haffwe och latijdt schriffwe her Larss Siggesonn, Abram Erickson, Swanthe Stwre, och flere wåre gode männ thill, som förläninger haffwe vdi Westergöthelandt, att the och så nu medt thett alder snareste schole lathe komme theres Hester och Folck titt nijdt till förbe:de Westergöthelandt (: titt och wåre Skyttere vdi fodringenn dragne äre :) så att the och så vdi thijdt kunne tänckie till thenn nödtorfft, som theris folck vdi så motte ther nijdre behöffwe kundhe, om någett på komme.

Thesligiste haffwe wij och schrifftheligenn tilbiude[t] her Erick Fläming, att han medt then Finske Adelenn thet så förskaffe skall, att the motthe nu medt thet aldra förste, nu i höst, lathe komme theris Folck hitt vtöffwer, både till häst och foott. Szom wij och vdi lijcke motte haffwe lathidt schriffwe wårt folck ifrå Helsingelandt och Gestringelandt, att the sich hitt vp oförsumeligenn giffwe skole. Ther thu tig samelunde rätte weest. Gudt tig her medt beffalendis, etc. Datum.

Stockholm den 22 October.

Till riksmarsken hr Lars Siggesson (Sparre), Abraham Eriksson (Leijonhufvud) och Svante Sture, om ett befaradt fiendtligt infall, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 249.

Til Her Larss Siggesson och Abram Ericksonn om then lägenheet och fientligit inbundt, som the Danske medt Paltzgreffwenn emot oss inbundit haffwe, och wele först Westergötland försöcke. Datum Stockholm 22. Octobris Anno etc. 1547.

Wår synnerlige gunst etc. I haffwe tilförende wäll förstått käre Her Larss, och Abram, vm the lägenheether nu på färdhe ware kunne medt wåre granner the Danske, och Lybske, att the oss inthet gott bewogne äre, etc. Szå komme oss och så ännu dageligen tijdender tilhondhe, att wij vdi så motthe medt något fientligit infall nu till äffwentyrs vdi thenne höost och Winther, schole besöckte bliffwe. Szå att förbe:de the Danske haffwe nu vthan twill giortt något hemeligit förbundt medt Paltzgreffwen och the andre, Oss till föge gagn eller fromme, Förthenskuldt och för:ne Paltzgreffwenn skall nu haffwe en hop Folck och Skip liggiendis i Hollandt (: ther före och Greffwen von Biurem(!) skall höffwitzmannen ware :) ther medt han then Landtzenden Westergottlandt och Elffzborg nu j thenne höst besöckie will, Som oss nu i thesse dager är tilkänne giffwit, aff en wår Vndersåthe benempdt Oleff Dyster, som iffrå Dannemarck vpkommen är, och ther nu enn tijdt long warijdt haffwer, etc. Hwarföre är storligen aff nödenne, att mann och så, vdi för:ne Landzende, sträcker sig nu medt thet aldra förste, och bäste mögeligit wåre, medt thet meste dugeligiste Folck man kunde åstäd komme,

att fienden ther icke så strax bekomme någen framgång, och oss i så motte någen affbruck göre.

Szom wij och för samme vrsack skuldt, haffwe wåre skyttere och tienere ther heden affärdigett, till att rijde i fodringen, att man altijdt wederredhe ware motte, Och wele förthenskuldt, atti thesligiste hwar i sijn städt tenckie ther noget i tijdt till, Förskickendis ther häden till för:ne Westergöthelandt nu, medt thet aldra förste, eders häster, och thet meste dugeligiste Folck i kunne åstädt komme, Szå att ther motte ingen försumelsze företages, och icke göre nu, som tilförende wäll skee pläger, Och besynnerligen i the näst gamble Konung Christierns intog vdi Norie, när hans Folck egenom Gudz skickelsze, och aff wederett, till Noriske sijde försatt bleff (: hwickit sig dog till Elffzborg och Nyelödese achtedt hade :) att man och på thenn tijdt, förachtede wåre förmaninger och schriffwelser, och ther medt så länge när fördröcht hade, att wij hade endelis kommit försee[n]t emott fienden, etc. Ther före är wår wijlie och gunstige begären till eder, att i annerledis ther till wele förtänckte ware, komendis then för:ne Landzenden tilhielp medt thet aldra förste, medt edere häster och karler, them i titt nijdt oförsumeligen förskicke wele, Förhandlendhis thet och så sammeledis medt Abram och frelssit ther j Närijcke, och ther vm kring, att the och så, medt then macht the kunne åstädt komme, motte giffwe sig ther heden, medt thet aldra förste, Wij wele och, att I lathe granneligen besee och ransacke, om några gode lägenheter på Tiweden, ther man kunde göre fienden någen skade och affbruck, om så behöffwes kunde, anthen medt bråther eller elliest, Ther om i wele giffwe oss ett grundeligit Swar tilbacke, igenn, tagandis här före ingen försumelsse, Gud eder beffalendis. Datum.

Szamme mening till Swante om Hester till Westergötelandt.

Stockholm den 22 October.

Till hr Birger Nielsson (Grip), hr Måns Johansson (Natt och Dag), och Axel Eriksson (Bielke), om faran af ett fiendtligt infall i landet, och åtgärder deremot.

Riks-Registr. 1547, fol. 250.

Till Her Birge Nielson her Måns Iohanson och Axell Ersson at the sträckie sig nidt till Westergötlandt medt meste folck som the åstädt kunne. Thesligiste att the haffwe god acht, at i then Landtzenden icke bliffwer någen hemelig förräderij blandt almogen instungitt. Datum Stocholm 22 Octobris A:o 47.

Wår synnerlige gunst, etc. Wij giffwe eder tilkänne käre her Birge, her Måns Iohansson, och Axell Erickssonn, att oss dageligen komme tilhonde monge sielsinde tijdender, ifrå wåre granner the Danske, så att the någenn hemeligit stämpling och Prachtizeren schole för händer haffwe emott oss, Haffwendis thesligiste emott oss vtan twill, giortt någett förrädeligit förbundt medt wåre owenner, till wårt förderff och vndergong, Som oss är tilkänne giffwit, att Paltzgreffwenn skall haffwe liggendis enn heell hop Folck och Skip till reede vdi Hollandt, ther före och Greffwen von Biurem skall höffwitzmannen ware, och will ther medt nu i höst infalle [i] thenn Landzenden Westergöthelandt, och the andre på then annen sijde schole sig achtedt haffwe in i Smålandt, Förmenendis att Småländningerne skole them strax gå tilhonda, etc. Szå är wår gunstige begärenn till eder, och biude eder här medt alffwarligen, atti till thet flitigiste på alle sacker, vdi så motte wele haffwe god acht och tilsynn, att ther motte icke något hemelig förrädderij instunget bliffwe. Thesligiste försträckiendis eder ther nedere, och haffwe Folck

tilhope altijdt wederrede, thet bäst man kunde och mögeligit wåre, Szå ati sammelunde wele förmane Adelen och Frelsset ther nedre, att the medt theres Folck redebogne ware motte, när så aff nödenne ware motte, Och the som förläninger hade vdi Westergöthelandt, motte och förskicke theres häster och karler ther hädenn, Licke som här vppe är j then motten bestelt bliffwith. I wele och så lathe oss förstå medt thet förste, om alle lägenheether, och besynnerligen hwadt I förnimme kunne, om almogen ther nedere, om the något wälwilige ware skole, om något vppå komme, och så behöffwes kunde, heller huru wåre Fougther och Befalningzmän skicke och holle sich ther nijdre emot Bönderne, etc. Thette I så medt alt annedt ther någen magt vpå liggie kunde, till thet flithigiste bestelle wele, etc. Datum.

Stockholm den 22 October.

Till riksrådet hr Erik Fleming om samma ämne, och om öfversändande af krigsfolk från Finland till Sverige.

Riks-Registr. 1547, fol. 251.

Till Her Erick Fläming att han besteller szå, att Adelenn och Frälszedt ther j Landet motte nu medt thet aldra förste hit öffwersende thet dugeligiste folck the åstädt komme kunde, både till Hest och Foott, Effter Wij fientligit boder (!) frå wåre Granner förnimme. Datum Stocholm 22 Octobris Anno etc. 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij giffwe Eder tilkänne, Käre Her Erick att oss monge farlige och sielsinde tijdender tilhonne komme, om wåre Granner the Danske, huru the enn hemeligit stämpling skole förhänder haffwe emott oss, och något förräderlig förbund giort medt Paltzgreffwenn och flere wåre owenner till wårt förderff och

argeste: Szå att the och ännu, i sijnnedt haffwe, att tilskynde oss något onth medt thenn Gamble Konung Christiern, och hans Slächtinger, thenn nu Löss ware skall, och wele på twenne sijder, nu j thenne höst och winther infalle här i Rickit, Nämpligen ifrå then Noriske sijde in till Westergöthelandt, och på then annen sijde in thill Smålandt, Szom I ytterligere aff thenne medt föliende Copia, aff ett breff, som enn wår vtskickede tienere haffwer Bottwedt Larssonn tilschriffwidt, förnimme kunne, huru alle sacker haffwer sich, och hwadt lägenheeter nu på färde är, etc. Szå vppå thet, man fienden lijckwäll, något gott emottstondt göre kunne, haffwe wij häden förskicket thet meste wårt Folck, mann åstädt komme kunde, bådhe till häst och Fot, Som och vdi lijcke motte, medt Adelen och Frelssit ther i Landet, bestelt är, etc. Ther före är wår wilie och gunstige begeren till eder, på thet thenne landzenden motte åther, medt något gott dugeligit Folck igen försörgd bliffwe, att I sammelunde thet så bestelle wele, ther vdi Finlandt, att Adelen och frelssit ther j landet, motte nu medt thet alder förste oförsumeligen hitt öffwer sende thet meste dugeligiste Folck the åstädt komme kunne, Och them mögeligit är att göre, bådhe till häst och foott, som störsthe magt vppå ligger. Thesligiste medt några Äspinger och Skipzfolck, som i medt oss ther om tilförende handlet haffwe. Förty wij haffwe elliest endelis för myckit medh folck för belathet oss på thenne sijde, om the oss här något infall göre wilde, eller något vppå komme, etc. I wele för thenskuldt Käre her Erick, lage thet så, att ther motte ingen försumelsze företages, Szå att man nu icke för lenge dröijgde ther medt, effther winteren nu hartt tilstunder etc. Datum.

Stockholm den 22 October.

Till riksrådet hr Gustaf Olsson (Stenbock), svar om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 251 v.

Till Her Göstaff Swar Om the Tijdender han aff Dannemarck bekomit haffwer. Thesligiste at han sampt Steenn Erikson later komme tilhope wårt Krigzfolck på en beqwämelig städt etc. Datum Stocholm 22 Octobris An:o 47.

Wår synnerlighe gunst, etc. Wij haffwe förstått käre her Göstaff om the lägenheeter I giffwe tilkänne, som j aff Dannemarck förnummit haffwe, Szå bekomme wij dageligen och älliest däden tidender som j then motte här medt fast öffwer ens stämpne. Szå att the Danske, vtan twill, haffwe giortt något hemeligit förbundt, till wårtt fördärff och argeste, och wele nu i thenne höst och Winther, göre oss något infall och affbruck på thwenne sijdher, som wij ytterligere ther om haffwe her Steen Ericksson tilschriffwidt latijdt, etc. Oss synes för then skuldt, aldelis rådt ware, at man vdi tijde försträckie sig, och lathe wårt Krigzfolck, som wij haffwe ther nijdere, på enn beqwämeligit städt, till hope komme, att man medt them någerleedis, effther lägenheten, kunde göre fijenden något emottståndt och affbruck. Berådslåendis thesligiste medt förbe:de Steenn, och flere gode männ ther nijdere, hure samme Folck medt kost och fethalie motte bliffwe nödtorfftheligenn vnderholdne, anthen man skulle giffwe them peninger för theres kost, heller och om man skulle lathe göre gärdt tilhope, ther aff landett, aff hwicken för:ne Folck motte theres vnderholdt bekomme, Ther om I wijdere sielffwe, hwar medt then annen till rådtz ware wele, hure thet bäst härvdinnen motte bäst(!) bestelt bliffwe,

Giffwendis oss thesligiste edert betenckiende ther om medt förste tilkänne, Som wij och inthedt twilffwele(!), att i älliest warde ther till tänckiendis och görendis, Effther lägenheethen, som sacken fordre kann, om något vppå komme så hastigt, för än wij wårt folck kunde titt nijder komme lathe, som här vppe är, etc. Män oss synes icke orådeligit ware, att sijden man hade warijdt till taels, och handlet medh Folckit ther nijdre, så at the altijdt medt theres wärier och tilbehörninger till redhe ware skolle, eenär som them helst kunde tillsagt bliffwe, och komme till hope på en beqwämblig städt, som ther till dhå kundhe sagt och stämpt bliffwe. Atth man dhå hadhe iw vdi hwartt häredhe, Tw eller Trij efftheer som Häreden wåre store till, några förtrogne, som alleneste wethe skulle, hwar samme städt eller platz wåre, ther man wildhe lathe komme folckit tilhope, Hwickit och så när så behöffdhes, skulle giiffwe them tilkänne, hwart the sig medt thet aller förste, hwar i sijn städt till them begiffwe skulle, till att bekomme ther wijdere beskedt, hwart the them före wilde, när szå behöffdis, och seden giffwe sig så medt them inn till then Platz, som the almenneligenn tilhope komme skulde, Ändoch folckit sielfft icke wethe kunne hwar samme platz wåre. På thet fienderne icke heller ther om något wethe motthe, hwar man wille lathe församble them och tilhope lathe komme wårt Krigzfolck wij hade ther nijdere. Szå att thess förinnen bliffwe lijckwäll vdi theres Borgeläger, hoss Presterne och andre, som the tilförende haffwe warijdt förlagdhe till, till wijdere beskeedt om alle lägenheether, etc.

Att Adelen och Frelssit wederrede ware motte medt theres häster och harnisk.

I wele och thesligiste förhandle medt Adelen och frelssit ther nijdere, att the hwar i sijnn städt, medt theres häster och karler, aldeles ruste och wederrede ware motte,

eehwadt som helst på komme kunde, Icke latendis them förtryte att the göre ther vppå någenn vmkost, effther thenne tijdtz lägenheett, Medenn wij icke på wåre sijde medt en stor bekostnedt bliffwe wele, thet the och tänckie wele, och att sacken går them sielff så myckit ann, i then motte som thet oss göre kan, etc. Szå myckit är belangendis Slottedt wijdt Elffzborg, och j begäre wårt gode rådt thervdinnen att wethe, etc. Szå kunne wij föge annedt sware ther till, vtan att i thet så bestelle wele, att ther aldelis medt gott trogit Folck motte försörgd och först och försträcht bliffwe, Förskaffendis nu vdi tijde ther till, all then nottorfft och tilbehörninger medt fetalie, Krut, Lodt, och all annen deel som ther till behöffwes och aff nödenne ware will, Szå att man och så hade ther på Slottedt till wargerning, en heel hop stockar och timber liggiendis, om muren på någen sijdhe beskiutes kundhe, ther man åther medt en hast kunde göre en godt skantz igen, och medt Jordt vpfylle lathe, etc. Om all annen del som ther fattes och bestelles, warde I wäll medt offthebe:de Steenn, ther till tänckijendis, Szåå att I och haffwe eder wisse budt allestädtz vthe, både i Dannemarck och Norighe, om man ther något förfare kundhe, ther magt vppå låge.

Om the Tre fänicker Knechter som till Bärenn förskickede ware schole.

Och besynnerligenn om the Tijo fänicker Knechter, som till Bären skole allerede förskickede ware, om thet så i sanning är, eller hwadth mening ther vnder ware skall, att man thet rätzligen förfare kundhe, och giffwendis oss seden medt thet aldra förste swar tilbacke igen. Ther I wethen eder effther rätte, etc. Datum.

Zedell

Wij wele och käre her Göstaff, att I oss medt the[t] aldra förste wele förstå lathe, om then Michell Messe, och

Mattes messe marcknedt vdi Lödzee, om ther någen fisk tillköpz kom, eller hwadt almogen ther nijdre ther till seije, och om the i then motte, någen brist eller nödt om fisk haffwe, etc. Effther wij elliest haffwe lathet komme en hell hop fisk nijdt till Östergöthelandt, som framdelis till Ienekoping förskickes skulle, Szå att ther motte bliffwe en fiske marcknedt hollenn, om så aff nödenne ware kunde etc. Datum vt supra.

Stockholm den 22 October.

Öppet bref för hr Peder Johannis på prebendan Annuntiationis i Vesterås.

Riks-Registr. 1547, fol. 253.

Öpit Breff för Her Peder Johannis på Prebendhann Anuntiationis och M: Arffwidt same prebende tilförende vdi förläning hade. Datum Stocholm 22 Octobris Anno etc '1547.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff synnerlige gunst och Thesligiste för wälwillige tieneste, som thenne Oss Elskelig wår Cappelann her Peder Johannis oss här till giortt och bewist haffwer, och yttermere änn här effther göre [och] bewisse må, och schall, etc. haffwe vnnt och förlänt, som wij och nu medt thetta wårt öpne breff vnne och förläne honom Prebendan Anuntiationis, liggiendis vdi Westerås Biscopz sticht, medt all then deel och rättighet som ther tillyder, och aff ålder tillydt haffwer, lijcke som framlijdne her Arffwedt same Prebende aff oss tilförende vdi förläning hade etc. Biudendis här medt alle som för wåre skuldt wele och schole göre och lathe, Och besynnerligen wåre Fougter och befalningzmän etc. Datum.

Stockholm den 22 October.

Till Joachim Bulgrin, om bygnaden på Vadstena slott, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 253.

Till Joackim Bulgrin, om Steenförningen som han schriffwer vm, at han medt Steen Ersson H: Måns Johansson och Axel Ersson, ther vm handlar. Datum Stocholm 22 Octobris Anno etc 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer och giffwer tilkänne Joachim, om Bygningen ther i Wastena, begärendis weethe huru medt thenn Steenförningen ther titt förhandles skall etc. Szåå kunne wij föge sware ther till. Vthan wele heller, att effther Steenn Ericksson ther nijdre vdi Östergöthelandt nu stadt är, att thu medt honom, her Måns Johansson, och Axell Erssonn, anthen samptligenn eller synnerligen ther om handle skalt, huru thervdinnen bäst bestyres eller bestelles motte, thill thess wij sielffwe titt nijdt komme kunde, etc.

Samelundhe om thijne häster och theres Vnderholdt, som thu begärer att weethe, må thu och så förhandle medt them, Szå att the wäll vdi fodringenn, medt the andre wåre skyttere löpe måge, etc. Ther thu wett tig effther rätte etc. Datum.

Stockholm den 23 October.

Till Lars Fleming, om krigsfolket, och dess gästning, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 253 v.

Till Larss Fläming hwi han icke Oss tilkänne giffwer, hwadt honom lijder medt gestningen, att han med thet förste ther om förstå lather. At hann och haffwer sit wisse budt till Her Göstaff [att] förfare om alle lägenheeter. Datum Stocholm 23 Octobris Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Oss förundrar Lasse Fläming, att thu haffwer oss inthet förstå lathet, huru thet haffwer sich medt wåre tienere och Schyttere ther nijdere, eller huru the gäste, och hwadt tig lijder medt samme gästning. Szå att wij gerne wethe wildhe, hwar the nu kunde stadde ware, och huru starcke the äre, etc. Är för then skuldt wår wilie och beffalning, att thu oss ther om och alle andre lägenheether, ther oss ligger magt vppå atth wethe, medt thet förste skalt tilkänne giffwe, Förskaffendis thet szå, att förbe:de wåre tienere och Schyttere motte dageligen rijde vdi theres Harnisk, och haffwe theres tingest, och wärier, altijdt wederredhe, och färdige, när så behöffwes och aff nödenne ware kundhe, etc. Szom wij och wele att thu allestädtz titt wijsse budt nijdt till her Göstaff Olssonn haffwe skalt, lathendis ther förhöre om alle lägenheether, som sich till drage kunne, ther efftther thu thijne sacker skicke kannt, etc. Datum.

Stockholm den 23 October.

Till ståthållaren i Kalmar, Germund Svensson (Somme), att han ytterligare förstärker sig med krigsfolk, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 254.

Till Germundt Swennson att han försträcker sig medt thet meste dugeligiste folck honom mögeligit wåre, Och at han haffwer vpseende medt Jäppe Tordtson, och grundeligen förfare hwadt han sig före tage will, om han igen sigh till Dannemarck achtedt haffwer. Datum Stockholm 23 Octobris Anno etc 47.

Wår gunst, etc. Wij haffwe några reeser tilförendhe, Germundt Swensson, latijdt schriffwe tig till, om the lägenheeter nu på färde är, medt wåre granner the Danske. Szå att the någen heemelig och förrädtlig stämpling schole före händer haffwe emott oss. Szå bekome wij ännu ther om vdi lijcke motte, dageligen tijdender, att wij medt något fiendtligit infall, nu j thenne höösst, schole aff them, och theres förwanther försögte bliffwe. Ther före är wår wilie och befalning, att thu och så ther effther skicker och lager thine saacker, att man wederrede finnes kundhe, när så behoff giordis, Försträckendis tig medt thet meste dugeligiste Folck, tig mögeligit wåre. Thu wilt och szå lathe medt beste skickeligheett haffwe vpseendhe medt Jäppe Tordtssonn, och grundeligenn förfare, hwadt han will sig före tage, eller vm han sich igenn till Danmarck begiffwe will, och om thu thet aff honom i någen motte förnimme kant, dhå må thu ingenlundhe städije honom ther hädenn, ehwadt rådt thu helst finne kannt, till att förhindre honom i then motte. Förty wij kunne wäll tänckie, för hwad vrsack skuldt han hitt

in i Rijckit komen war, om han sig något sådant wilde förethage.

Männ om man elliest i sanning förfare kundhe, att hann wåre rättrådig, om man kunde ther någen litt tilsättie, dhå motte man medt honom berådtslå, och förhöre, hure man best skulle tage saacken före, om något vppå komme, Szå att man ther nijdre kunde göre fijenden medt skickeligheet och lämpe någen schadhe och affbruck. Thu wilt tig för thenn skuldt här vdinnen beflijthe och aldelis wäll före see, som störste magt vppå ligger, och elliest vdi alle andre motte haffwe beste acht och tilsynn på alle saacker, att man både medt folck, wärier, fetalie, och alle tilbehörninger, motte wederrede befinnes ther nedre j then Landzenden, när så aff nödenne ware kunde och något vppå komme, etc.

Om han något vt till Tydzlandt förskicket haffwer. Då må han affärdige en trogen Karll ther hedhenn.

Thesligiste om thu någen deel till Lybecke eller Tydtzlandt förskijckeet haffwer, som oss tilkomber, och thu icke ther före ännu haffwer bekomit ffyllest igen. Dhå må thu medt skickelighet afferdige ther hädenn enn trogenn karll, om så behöffdis, som ännu kunde vpbäre ther före, anthenn i Gull eller Daler, then deel som tilbacke stode, och ther medt giffwe sich till Danskee eller andre städer. Dädenn hann hitt j landet igenn seden komme kunde, om han vthan fare däden ifrå för:ne Lybecke icke kunde i så motte medt Skip dädenn etc. Datum.

Stockholm den 24 October.

Fullmakt för Olof Trottesson att vara fogde på Åbo slott och i Åbo stad och län.

Riks-Registr. 1547, fol. 225. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c., 7: 226.

Fougtebreff för Oleff Trotteson på Abo Slott och Aboo Stadt, och på Abo Slotz läänn. Datum Stockholm 24 Octobris Anno 47.

Wij Gustaff. etc Göre witterligit, att wij tilskickett [och] beffaleedt haffwe, som wij och nu här medt thetta wårt öpne breff, tilskicke beffale, och tilbetro thenne Oss Elskelig wår tro Mann och tienere Oleff Trottessonn, att hann wår Fougte och beffalningzman på wårtt Slott Abo, och öffwer Abo Stadt, Thesligiste öffwer allt Abo Länn ware skall, och skall han årligenn förplichtig ware, att göre oss in vdi wår Kon:ge Cammer, en godt Clar, och beskedelig reckenskap, för alle Kyrckiers Presters och Prelatores (!) Landboor vdj för:ne Abolänn. Thesligiste för alle then Biscopz ränthe, som Biscop Mårthen här till haffwer giortt rede och Reckenskap före. Szammelunde för alle Biscopz sacker, Åtherstäder, och all annen ränthe och vpbördt, nu nämpde eller onempde, som han på för:ne Abo Slott och Länn anamendis och vpbärendis warder. Han skall och thesligiste göre rede och Reckenskap för Weckekosten, som han på förbe:de Abo Slott hollendis warder, så att ther motte skäligen och rätth medt handledt bliffwe, etc.

Hwarföre biudhe wij eder wåre trogne Vndersåther Borgemestere Rådt, och meenigheethenn, som vdi för:ne Abo Stadt byggie och boo, Thesligiste eder wåre och Cronones Skatskyllige bönder, Landbooer, Sammeledis alle Kyrckers, Presters, Prebendes och Prelatures Landbooer, vdi offthe förbe:de Abo Länn liggiendis och boendis äre,

ati äre förbe:te Oleff Trottessonn på wåre wägne, hörige och Lydige, swarendis honom och ingen annenn till eders årlige skatt, och all then ränte och rättighet, som J oss på Cronones wägne plichtige äre vt att göre, etc. Datum.

Stockholm den 24 October.

Till fogden Michel Olsson, om biskopsgästningen och sakören, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 255 v.

Till Michel Olsson vm Biscopzgestning och saacker som faller i Södre wijdboo. Om han sine Karler Iulelöön giffwe skall. Datum Stocholm 24 Octobris Anno 47.[1])

Stockholm den 24 October.

Öppet qvarstadsbref för fru Anna (Hansdotter Tott) till Nynäs på omtvistade egor i Kimito s:n i Finland.

Riks-Registr. 1547, fol. 255 v.

Opit Qwarstadhabref för Frw Anna till Nynäs j Finlandt på någre äger som liggie emellem Frw Annes gårdt Wijck och Thommes Jönssons gårdt Gesterby j Kimette sockenn. Datum Stocholm 24 Octobris Anno etc 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, Att effther oss vdi clagewijss är förekommijt, vm en Syn, som emellem Oss Elskelig Erlig Wälbördig Qwinne frw Anna till Nynäss j Finlandt, på thenn ene sijde, och wår tro Mann Och Vndersåthe Thommes Ryting, på then annen sijde, vm någre Äger, som är Skog, Äng, Fiskewatnn, och vtmarcker, skall hollenn ware, Hwicke äger belägne äre emellem

[1]) Endast öfverskriften af brefvet är införd i registraturet.

förbe:de frw Annes gårdt Wijck, och Thommes Jönssons gårdt Gästerby wijdt nampn i Kimetthe sockenn, ther öffwer för:ne Frw Anna befinder sig lijckewäll beswäredt, Szå att same synn hänne förnär endelis, och icke skall rätzligen tillgången ware, som thet sig medt rätte boordhe etc. Szå effther then beswärede partt, nämpligenn offthebe:de Frw Anna, är ödmiukeligen begärendis, att samme ärende ännu till wijdere ranssackning komme motte. Wele wij på wårtt Kon:ge ämbetis wägne (: som vdi så motte thet rätt är, vtleete bör :) sådant gunsteligen tillathe, och besynnerligen meden offtebe:de Fru Anna öffwerbödig är, att kunne och wele aldelis lijde, och sig ther medt åtnöije lathe, hwadt oss Elskelige wåre gode Männ och Rådt, som titt j Landett nu först kommendis warde, och thet än nu, medt några gode owilde Män ransacke, ther till seije och görendis warde, etc. Hwarföre wij samme förbe:te äger här medt thetta wårtt öpne breff, förkunne och ställe, vdi Qwarstada. Szå att ingen aff parterne, medt någenn deell, som aff för:ne clandrede äger, vdi så motte falle kann, sig befate äller skalt haffwe medt att skaffe för änn the, på både sijder medt en rätt laglig syn, som före är sagt, kunde än nu åtskijlde bliffwe, etc. Hwickit wij giffwe, etc. Datum.

Stockholm den 24 October.

Häradshöfdingebref för Kettil Nielsson på Säminghundra härad i Upland.

Riks-Registr. 1547, fol. 256.

Häredtzhöfdinge Breff för Kätell Nielssonn på Semmingehundretz härede. Datum Stockholm 24 Octobris Anno 47.

Wij Gustaff etc Göre witterligit, att wij aff synnerlige gunst och nåde haffwe tilbetrodt och förlänt thenne

oss Elskelig wår troo Man och tienere Ketell Nielsson, att han Häredtzhöffdingedöme vdi Sämminge hundretz härede haffwe må, som Erick Hansson hafft haffwer, Szå att han effther som enn Christelig och vwildt Häredtzhöffdinge eller Domare, ägner och böör medt then fatige som thenn Rijcke, then höge som then låge, rättwisligen handle och döme skall, som han thet för oss medt sijn swårne eedt låffwedt och förplichtedt haffwer, etc. Hwarfföre biudhe wij edher Dannemänn, menige almoge, som byggie och boo vdi förbe:de Säminge hundretz häredhe, att I aname för:ne Keetill Nielsson för eders rätthe Häredtzhöffdinge, etc.

Stockholm den 24 October.

Qvittobref för Håkan Verme på restantier för Kronobergs kungsgård.

Efter afskrift i kongl. Kammar-Archivet, »Smålands Fogderäkenskaper», 1547, n:o 8.

Wij Gustaff med Gudz Nåde Swerigis götis och wendis etc konung Göre witterligitt att wij gunsteligen wntth och skenctth ssåssom wij och nu her medtth wnne och skencke thenne wår tienere Håkon Werme all thenn dell han är bliffuen till acters påå ssin Reckenskap, ssom han her j wår Cammer pro anno 46 och 47 för Cronobergz weckekosth och affwell giortth haffuer huilketth wij giffwe wårtth Cammerådh och Cammererer till kenne atth the ssig her effther rätte haffue etc datum aff wårtth Slotth Stocholm 24 Octobris Anno etc 1547 Wnder wårtth Secret

Stockholm den 25 October.

Till ståthållaren Germund Svensson (Somme) i Kalmar, att lemna nio läster smör till Peter Meess.

Riks-Registr. 1547, fol. 256 v.

Till Germundt Swensson att hann lather Petter Meess bekomme Nije läster aff thett Smör ther liggiendis är på en Reckenskap. Datum Stocholm 25 Octobris Anno etc 47.

Wår gunst etc. Äär wår wilie och befalning Germundt Swensson, att thu på wåre wägne lather Petter Meess på en Reckenskap bekomme Nije Läster Smör, som wij haffwe ther i Calmarne liggiendis. Szå att thet motte och beskedeligen vpschriffwit, och ther före framdelis Reckenskap giortt bliffwe etc Datum.

Stockholm den 27 October.

Till fogden i Kopparbergslagen, Michel Helsing, om förhållandena vid Gamla Sölfberget.

Riks-Registr. 1547, fol. 256 v.

Till Michell Helsing Swar vm the lägenheter han tilkänne [giffwer] widt gamble Sölffbärgit, huru djupt thet sängt är. Thesligiste vm thet Streck han schriffwer [vm]. Datum Stocholm 27 Octobris Anno 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Michel Helsning(!), om the lägenheeter thu schriffwer och tilkänne giffwer, ther wijdt gamble Sölffbergit, huru diwpt thet alrede sängt är, Thesligiste vm thet sträck, thu lather förståå, som funnet är i breddenn vijdt Stijgx Rynningen (ɔ: Rymningen), etc. Szå är wår wilie och beffalning, att thu så

lijckewäll icke lather sänckie vdi Gruffwene, ther sådanne streck finnes kundhe, j wäggierne, att man doch kunde komme ther en foott eller pall in nu medt thet förste, till thes man kunde någit wijdere ther inkomme, effther som strecket ginge till, och maakede så dagligen till, ther medt eeldt, att man ther kunde lathe brythe, och i szå måtte komme till arbetis, latandis smälthe och försöckie, huru godt thenn Malm aff sådanne streeck wåre, Hwicke och så till äffwentyrs schulle wäl löne arbetedt och möden igen, etc. Doch icke thes minne, seden man hade sådant kommit till gångz vdi wäggerne, medt sådane inrymning till någre fampner, medt the tilbehörninger och slijger, som ther till tiene och behöffwes wilde, motte man wäll lathe sånckie nijdt på botnen. Szom thenne wår tienere Philppus Mårthensson wijdere weet giffwe tilkänne, som wij nu ther häden förskickedt haffwe, etc. Datum.

Stockholm den 27 October.

Till befallningsmannen på Viborgs slott och i dess län, Måns Nielsson (Stiernkors?), rörande Thomas Krut i Wackula, om en gård derstädes, som en annan man beröfvat honom.

Riks-Registr. 1547, fol. 257.

Förschrifft för Thommes Krwt j Wackull till Måns Nielsson, vm en Skattelord och någre äger som Erick Olsson i Kaijall schal haffwe egnet och wälledt sig till etc. Datum Stocholm 27 October Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Månss, att thenne breffwissere Thommes Krwt i Wackula, haffwer clagewiss här för oss berätthet, och tilkänne giffwit, vm en Skattegårdt och någre äger j för:ne Wackwll by, som Erich Oleffsson i Kaijall schall haffwe ägnedt sich till iffrå Crononn, Och

skall ware för:ne Thommes, och några andre hans medtärffwingers, rätte byrdt och eget, Effther en gammell Man, som för:ne Erich Oleffsson haffwer tagit in till sig, etc. Szå effther wij icke wete huru ther vm i sanning är, må tu ytterligere lathe ransacke och förhöre ther om, och medt hwadt skäll för:ne Erich så giortt haffwer, etc. Datum vt supra.

Stockholm den 28 October.

Till en Jöns Olsson, om försäljning af i Antwerpen liggande varor, och om inköp af salt.

Riks-Registr. 1547, fol. 257 v.

Till Jöns Olson att han effter lägenheetenn sälier the warer som wij haffwe liggiendis vdi Andorpenn. Datum Stocholm 28. Octobris Anno etc 1547.

Wår gunst, etc. Som tig wäll förtäncker Jöns Oleffsson om wåre warer wij haffwe ther i Andorpen liggiendis osolde, som oss tilkommer, etc. Szå är wår wilie och befalning, att thu same warer, Effther lägenheeten föryttre och sälije skalt, när the mest gäldhe kunde. Szå att wij ther före motte bekomme någen godt skäll, Köpendis och så ther före åter igen, när läglist wåre, och Saltedt mijnst gälde kunde vdi Sälandt en heell hop Salt, thet thu vdi godt huss kant lathe inkomme och liggiendis haffwe, till thes wåre Skep ther häden komme kundhe, nu framdelis i thenne tilkomende whåhr, etc. Här vdinnen weet att skicke tig som wårtt gangn och bäst[e] ware kunde Datum.

Stockholm den 28 October.

Till Måns (Simonsson) Smed, fogde i flera härader i Södermanland, om landböndernes afrads utgörande i råg.

Riks-Registr. 1547, fol. 257 v.

Swar till Måns Smedt om the 6 spen Rog som Landbönderne honom för wårt affradzkorn budit haffwe. Datum Stocholm 28 Octobris Anno 47.

Wår gunst, etc. Som thu oss schrifftteligenn tilkänne giffwit haffwer, Måns, huru myckit Rog Landbönderne tig för wårtt Affradtzkorn budit haffwe, nämpligen 6 spen Rog för ett pund Korn, etc. Szå tyckes oss, att the biude nästan för lijthet. Och går allt för lithet på wår dell, så att wij föge fordell oss förnimme haffwe af thet bythet, Therföre må thu än nu på thet skickeligiste förhöres medt them, vm thu icke kant handle szå medt them, att the gåffwe oss 1 pund Rog för $9^1/_2$ span kornn, thet synthes oss icke olijcke ware på både sijder. Hwar thu icke kant i så motte komme öffwer enss medt them, då må thu medt thet förste giffwe tig hitt till oss, att wij då sielffwe vm samme bythe kunne wijdere förhandle, och giffwe tig wår mening ther vm tilkänne etc Datum.

Stockholm den 29 October.

Till befallningsmannen på Vesterås slott och i dess län, Lasse Olsson, om ved för fodringen, och om Peder Skrifvares otillbörliga förfarande med fodringen.

Riks-Registr. 1547, fol. 258.

Till Lasse Olson Swar huru han medt Söffwerin Iwthe och Matz Tordtson handlet haffwer om then Weedt aff Westerårs län för fodringen vtgöres skall. Datum Stocholm 29 Octobris Anno 47.

Wår gunst, etc. Wij haffwe förstått Lasse Oleffssonn, aff thin schriffwelsse, huru thu medt Söffwerin Jwthe och

Mattz Tordtsson handlett haffwer, om then weedt ther aff Westerårs län för fodringen vtgöres skall, Szå äre wij ther medt till frijdtz, effther som I thet vdi then motte bestelt haffwe, och man kunde thet så laget, att oss motte thervdinnen någenn godt Skäll skee, medt Böndernes godwillie och samptyckie, etc.

Om Peder Schriffwere, som så otilbörligen medt Fodringen handledt haffwer, etc

Män thet thu wijdere giffwer tilkänne, huru then Peder Schriffwere så otilbörligen och falskeligen medt Fodringen handlet haffwe[r], vtan titt wittskap och wilie, kunne wij icke fulleligen weethe huru ther vm är, för än wår Cammerschriffwere Rassmus Nielsson haffwer giort oss ther om någen wijdere vnderwissning, om Reckenskaperne ther i Länedt.

Doch förskicke wij tig ett vttog tilhonde här medt, som för:ne Peder Schriffwere haffwer leffwereredt iffrå sig, för twenne års fodringen, som pro Anno etc 46 och 47. Szå att then 48(!) års fodring skulle ännu tilbacke ståå, etc.

Thu må ännu förthenskuldt här om lathe ytterligere förhöre och ranssacke, huru thet sig rätzligen haffwe kunde. Och om oftebe:de Peder Schriffwere i then motte, kan befinnes medt någen falskheett, som sagt är, att han då motte wäll förwaredt bliffwe, hitt till oss, oförsumeligen förskicked, etc. Datum.

Stockholm den 30 Oktober.

Till fogden på Väsby gård, Matz Tordsson, om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 258 v.

Swar till Matz Tordtson om the Kåål som wijdt wår egenn Kålning liggie skall. Skall och Ioen Olson handle medt Bönderne, at the ther till hielpe schole och medt thet framföre etc. Datum Stocholm 30 Octobris Anno 47.

Wår gunst, etc. Wij haffwe förstått Matz, om the Kåål thw giffwer tilkänne, som wijdt wår egen kåålning liggie skole, Szå haffwe wij lathet schriffwe Joen Oleffsson till, att han medt Bönderne ther vdi thin befalning handle skall, att the någen hielp till samme kåål göre motte, Szå att the nu vdi winter medt thet förste motte framförde bliffwe, etc.

Szammelunde latijdt schrifftheligen tilbiude wår Befalningzman vdi Gästringelandt, att han och så medt almogen thet så förskaffe skall, att hwar Bonde fördhe en slijg (ɔ: stijg) fram till hytterne. Som thu och ytterligere sielff medt honom, och förbe:de Ioenn Oleffsson ther om bestelle kant.

Thu må och thesligiste handle medt Lasse Oleffssonn och Jörenn Hansson, om same kåålförning och thu giffwer tilkänne. Effter som thu tänckie kant wårtt gangn och bäste ware motte, etc.

Om thet Höö vdi Hultängen och Stalhagen at [han] thet later komme till Wässby Gårdt.

Wij äre och tillfrijdz, att thu bekommer, och lather anname thet höö till Wässby gårdt, iffrå Hultängen och S[t]alhagen wijdt Eneköping, som thu schriffwer om.

Om Oleff Jacopson, att han må vnderfougte bliffwa.

Thesligiste kunne wij och lijde, att then Oleff Jacopzsson må bliffwe Vnderfougthe ther wijdt gården, på thett wårtt gangn och beste thes ytterlige[re] motte förfordredt bliffwe, etc.

Thett thu giffwer tilkänne, om the dagxwärcker [och?] om thenn Fodringen, som falle pläger hoss the Kyrcke och Preste Landboer, vdi Tiwrbo härede, som wij haffwe Arffwedt Trolle gunsteligen förlänt, etc. Szå effther ther pläger för same förbe:de fodringen göres Kåål wtt, till wåre hytter, som ther myckitt aff nödenne är. Wele wij förthenskuldt att thu medt för:ne Arffwedt ther om i så motte handle skallt, att han i then städt motte bekomme någen annenn Fodring, hoss the andre Kyrcke och Landbönder, eller elliest ther nijdere, som honom ther wijdt sijn gårdt belägligett ware kunde, och droge lijcke myckit emott thet andre, effther hästetaledt, som pläge Kåll vtgöre för theres fodring, Som wij och ytterligere ther om medt Karll Ingessonn handlett och bestelledt haffwe, etc. Doch motte förbe:de Arffwedt ingelunde efftherlåtijdt bliffwe, att befate sig, eller haffwe något att skaffe medt the Prebende eller Domkyrckie landbönder, som thu schriffwer, meeden the icke [i] wår befalning warijdt haffwe, och wårtt förläningzbreff, som wij honom haffwe giffwit latijdt, thet icke förmälder eller medt giffwer, etc.

Att ther motte en Tulqwarn vpbygt bliffwe, som Hammersmidie achtedt war, etc.

Wij kunne och lijde, att ther motte en Tulleqwarn bygt bliffwa, ther then Hammersmidie achtedt wart, som thu schriffwer om, Ther om thu nw medt Söffwerin Iwthe wijdere handle skalt huru i then motte skall bestellt bliffwe, etc. Datum.

Stockholm den 30 October.

Till fogden Jören Larsson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 259 v.

Swar till Iören Larsson Vm thet skatte Fläsk och Smör som han till Suderköping haffwer komme latid. Datum Stockholm 30 Octobris Anno etc 1547.

Wår gunst, etc. Wij haffwe förstått Iören Larssonn, om thet skatte Smör, som thu schriffwer, Thesligiste om thet Skatte Fläsk, som thu till Suderköping haffwer komme latijdt, etc.

Om Fodringe[n]s lösses (ɔ: lössen) för Peninger.

Männ thu är begärendis weethe wår wilie, om fodringen ther vdi thin beffalning, om hon må lösses för peninger, heller och om wij wele lathe gäste ther före. Szå äre wij ännu thervdinnen icke annerledis förtänckte, Vtan att wij för same Fodringen till äffwentyrs nu framdelis wele geste lathe, etc.

Szåm thw thesligiste beswärer tig icke kunne förestå wår Gårdt Rosendall, vtan begärer, att wij ther till en annen Fougte sättie wijlde, etc. Szå förmärckie wij wäll, att thu föge omack haffwe wilt. Vtan elliest före ståått, och ringhe achte then deell tig bör att göre, och wij tig beffaledt haffwe. Therföre må thu annerledis ware förtänck[t] till [att?] wårtt gagnn och bäste motte icke vdi så motte försumeedt eller tilbacka bliffwe etc. Datum.

Stockholm den 30 October.

Till biskop Mårten (Skytte) i Åbo, om en del af presternes otillbörliga uppförande, och om återinsättande af hr Matz Stigonis i hans förra prestgäll.

Riks-Registr. 1547, fol. 259 v. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c., 7: 227.

Till Bisp Mårten Swar, Vm thett Presterne som sig så otilbörligen skicke vdi theres ämbete. Att the tilbörligenn ther före straffedt bliffwe, etc. Datum Stockholm 30 Octobris Anno 47.

Wår synnerlig gunst etc Wij haffwe förståått aff eder schriffwelsze Bisp Mårthen, huru en partt aff Presterne ther j Landett, otilbörligen skicke sich, etc. Szå höre wij thet ogerne, welle förthenskuldt framdelis förtänckтt ware, att the motte tillbörligenn straffede bliffwe, som sig såleedis vdi theres befalning skicke och holle, änn thee medt rätte borde, etc

Szom wij och thesligiste wele, att thenne breffwijsere her Mattz Stigonijs må komme till sitt gäldt igenn, som then Philpus schriffwere skall honom, mijndre medt rätt vnden gångetth, haffwe oss i thenn motte [o]åtsporde, heller och att han motte medt någen annenn gäldt igen förseett bliffwe, som löst wåre, ther han kunde ware belåthenn medt, etc. Datum.

Stockholm den 2 November.

Till riksrådet och lagmannen Joen Olsson (Gyllenhorn till Hacksta), och till fogden i Gestrikland Niels Knutsson, om kolförseln till grufvorna.

Riks-Registr. 1547, fol. 260 v.

Till Ioen Ollsson etc. att hann medt Almogenn vdi sijnn förläning handler, att the giorde någen hielp till Kåålförningh. Datum Stocholm 2:a Nouember Anno etc. 1547.

Wår synnerlige gunst, etc. Weeter Joenn Oleffson, att wår beffalningzman på wäsby gårdt haffwer oss schrifftteligenn tillkänne giffwidt, vm någen Kåålning han haffwer haffth händer, ther vppe till wår Bergzbrwckning[z] behoff. Och belöper sig till några tusende Stiger, ther till behöffwer enn står hielp till att före same Kåll fram till hytterne, etc. Therfföre är wår wilie och gunstige begären, på theett brwckningen desta bättre måtte gå för sig, attj medt Bönderne ther vdi eders förläning så förhandle wele, att the giorde oss någen ringe hielp och dagzwärcker ther till, så att hwar mann nu medt thet förste nu i Winter, förde enn stig kååll fram till wår[e] hytter. Effther som förbe:de wår Fougte på Wäsby Gårdt Matz Tordtzsson ytterligere medt eder ther om handle och ställ[e] kann, etc. Datum.

Samme mening till Niels Knutzson vdi Gestringelandt.

Stockholm den 2 November.

Till riksrådet hr Gustaf (Olsson Stenbock), om byggande af ett förrådshus vid Elfsborgs slott.

Riks-Registr. 1547, fol. 260 v.

Till Her Gustaff Vm thenn Spannemåle hwss han skal byggie Och Oleff Iönsson och Ioen Bagge honom ther til hielpe schole. Datum Stocholm 2:a No: A:o 47.

Wår synnerlig gunst etc. Szom wij några reeser tilförendhe, käre her Gustaff, haffwe eder schrifftheligenn latijdt tilbiude wår wilie, att wij gerne wilde haffwe ther wijdt Slottedt bygt ett gott huss, ther man enn heell hop Spannemåle förwarett, inläggie kunde. Thesligiste Smör och andre warur, när szå behoff giordis, etc. Szå haffwe wij ännu munteligen ther vm handlett, och beffalett haffwe thenne wår tienere Oleff Jönsson, och Joenn Bagge, att the och, sampt medt the andre wåre Fougter ther nijdere, ther till hielpe schole. I wele förthenskuldt ännu wijdere handle ther om medt them Szå att thet nu j tijde motte bestellt bliffwe, och ingelunde försummendis, etc. Datum.

Stockholm den 3 November.

Till Thorsten Henriksson på Åland, att han låter befallningsmannen på Åbo, Olef Trottesson, få 30 lass hö.

Riks-Registr. 1547, fol. 261.

Till Torsten Henderson att hann lather Oleff Trottesonn bekomme sig till vnderholdt 30 lass aff Ländtzmandtzhöö etc. Datum Stockholm 3 Nouembris Anno 47.

Wår gunst etc. Är wår wilie och beffalning Torsten Hendersson, att thu lather wår tro Man och tienere Oleff

Trottesson bekomme sig till Vnderholdt Trettije Lass aff thett Ländzmandz höö, som ther nu faller. Ther thu weet tig effther rätte etc. Datum.

Stockholm den 3 November.

Till flera af riksråden, bjudningsbref till den unga prinsessans (Sophias) döpelseakt.

Riks-Registr. 1547, fol. 261.

Till Swante Sture att hann medt sin Hussfrw sig till Stocholm giffwe skall Och göre sig gladt medt andre wåre gode Männ. Datum Stockholm 3:a Nouembris Anno etc. 1547.

Wår synnerlige gunst, etc. Wij giffwe tig tilkänne käre Swanthe, att then alzmechtighe Gudt haffwer oss tilfogett, medt wår Elskelig käre hustrwe, en vng dotter, then wij nu påå Sönnedagen nästkomendis, wele j the helige trefoldigheettz nampn här j Stockholm Christne lathe, etc. Är för then skuldt wår wilie [och] gunstige begärenn, att thu sampt medt thin käre hustrue innenn förbe:de tijdt wilt tig hitt till oss förfoge. Görendis tig gladt medt oss och flere wåre gode männ och wänner, som ther dhå församblede bliffwe kunne, etc. Datum.

Samme Mening thill

Peder Bragde	Johan Pederssonn
Larss Twrsson	Niels Ryning
Gabriell Christiernsson	Ioen Oleffson
Thure Pedersson	Biörnn Pedersson

Bisp Larss i Vpsala.

Stockholm den 3 November.

Öppet bref för lagmannen i Helsingland, Lasse Nielsson i Finneflo, på lagmanstaxan för året.

Riks-Registr. 1547, fol. 261 v.

Öpit breff för Lasse Nielssonn i Finnefloo påå Lagmans Taxe som honom borde vtgöre 47 årett. Datum Stockholm 3:a Nouembris Anno etc. 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, att wij aff synnerlig gunst och nåde, haffwe vnnt och fördragit, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och fördrage, thenne wår tro Man och Vndersåthe Lasse Nielsson i Finnefloo lagman vdi Helsinghelandt thenn Lagmandz Taxe, som honom nu i thette Siw och Fyretije årett borde vtt att göre, etc. Hwickitt wij giffwe wårtt Cammerrådt och Cammererere tillkänne, att the wethe sich här effther att rätthe, Icke görendis för:ne Lasse här emott hinder eller förfong. Datum.

Stockholm den 3 November.

Till riksmarsken, hr Lars Siggessons (Sparre) fogde Christopher Ribbing.

Riks-Registr. 1547, fol. 261 v.

Till Christoffer Ribbing Her Larss Siggessons Fougthe att han later Niels Larsson igen bekomme [thet] som han aff honom tagit haffwer. Datum Stocholm 3. Nouembris Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Weett Christoffer Ribbing, att thenne breffwisere och wår tienere Niels Larssonn, haffwer warijdt här hoss oss, och clageligen giffwidt tilkänne, att thu skalt honom haffwe någen deell jffrå tagit, mijndre än

medh någen skäll och rätt. Therföre är wår wilie och beffalning, att thu later för:ne Niels bekomme igen hwadt thu i så motte aff honom tagit haffwer. Och älliest bliffwe till frijdtz, obewaret, for allt öffwer wåldt, eller orätth. Szå frampt thu wilt vnwicke wår ogunst och wrede, etc. Datum.

Stockholm den 3 November.

Till fogden på Tynnelsö, Olof Jonsson, om någon bygnad på gården.

Riks-Registr. 1547, fol. 262.

Swar till Oleff Jonsson att han holler hussenne medt taack widt magt. Och at hann later byggie ett Spannemåle huss ther widt gården. Datum Stocholm 3 Nouembris Anno 47.

Wår gunst, etc. Som thu schriffwer och begärer weethe wår wilie Oleff Joensson, om någen bygning ther på Gården som ther före tages skulle, etc. Szå wele wij framdelis ther till förtänchte bliffwe. Thu må lijckewäll holle the huss medt taack wijdt magt, som ther äre, att the icke fördärffwedhe bliffwe motte.

Thesligiste om så behöffdis, motte ther wäll ett Spannemåle huss vpbygt warde, etc. Datum.

Stockholm den 3 November.

Qvittobref för Seffred Jönsson, fogde på Öland, på ett jordfynd af guld.

Afskrift i »Qwittencie-Register» i kongl. Kammar-Archivet (1542—1552).

Wij Gustaff etc. Göre witterligitt medt thenne wår Qwittencia. Att wij vdi egen Kon:ge persone, then 3 Nouembris Anno etc 1547 anamedt och vpburidt haffwe,

aff wår tro tienere Seffredh Jönsonn wår Fougte på Ölandt Ett halsszband aff Gull, wogh halff sietthe Lodh, som på för:ne Ölandt vdi Jorden funnett wartt etc Hwarföre giffwe wij för:ne Seffredt Jönson qwitt och frij för allt yttermere tilltall vm förnempde halssebandh. Och thess till wisse, lathe wij trycke etc.

Gostauus.

Stockholm den 4 November.

Till Lindorm Matsson, att han skall förskaffa en Niels Larsson rätt mot Christopher Ribbing, riksrådet hr Lars Sparres fogde i Vilske härad, i Vestergötland.

Riks-Registr. 1547, fol. 262.

Förschrift för Niels Larsson till Lindorm Matzson att hann giffwer hans Nådt tilkänne huru sacken haffwer sig medt Niels Larson. Datum Stocholm 4 Nouembris Anno 47.

Wår gunst, etc. Lindorm Mattzsson, att thenne breffwijsere Niels Larsson haffwer här för oss clagewiss berätthet, och tilkännee giffwidt, hurulunde her Larss Siggessons Fougt[e] j Wilska herede Christoffer Ribbing, haffwer mijnne änn medt rätt tagit honom några penninger och annedt ifrå, och skall belöpe sich till 80 march, för någen saack som honom skulle warijdt tillagt, etc. Therföre är wår wilie och befalning, att thu vthan all weldt eller anseende, förhielper honom till så myckit han kann finnes haffwe rätt och skäll till, Och alffwarligen på wåre wägne holler för:ne h: Larsses Fougthe före, thet han vtan wijdere förhalning förschoff honum then dell igen, både penninger och annedt, som han honom i så motte affhänt och iffrå tagit haffwer, etc.

Szå haffwer han och här giortt sijn Skotzmåll till några wittnes breff han hade. Szå att samme ärende haffwer några reeser tilförende ther på Tingett warijdt ransackett. Szå effther wij icke fulleligen wethe huru same sack sich j sanning haffwer, må thu medt thet förste giffwe oss schrifftheligen tilkänne, huru ther vm är etc Datum.

Stockholm den 5 November.

Till fogden vid Sala grufva, Severin Jute, att hafva uppsigt öfver knektarne vid Salberget och i Dalarne, under Harald Lakes frånvaro.

Riks-Registr. 1547, fol. 262 v.

Till Söfwerin Iute, at hann god vpseende haffwer medt Knechterne i Haraldt Lackes fråware, att han och weet hwar the thes emellen sit tilholdt haffwe Datum Stocholm 5 Nouembris Anno 47.

Wår gunst, etc. Som tich wäll förtäncker Söffwerin Iuthe, atth thet för någen tijdt sedenn så besluthet war, att Haraldt Lacke skulle betale the Knechter på Salebergit äre, och haffwe them vpregistereredt medt the andre knechter vp j Dalerne, etc. Szå haffwe wij och nu befaledt förne Haraldt Lacke, att han sijn schriffwere titt vp förskicke skall, och affbethale så många Knechter ther äre.

Doch må thu ware förtänchtt i Haraldt Lackes fråware, att haffwe godt acht och vpseende medt them. Wettendis hwar the äre thess emellen, och sitt tilholdt haffwe. Och ingelunde tilstädiendis någen aff them att draghe någen städtz, Vthan thet skeer medt thitt minne och förlåff. Thenkijendis och till, att thu holler ett Register emott Haraldtz Munster Register på samme Kneckther, och jw altijdt förmane them att the haffwe sijne wärier ferduge, hwar så behoff görs, etc. Datum.

Stockholm den 6 November.

Till Niels Birgersson, befallningsman i Konga, m. fl. härader i Småland, rörande olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 262 v.

Till Niels Birgeson Swar om the tijdender som han frå Dannemarck bekommit haffwer, Och att han med all tilbehörninger till rede ware må, om något på komme. Datum Stockholm 6 Nouembris Anno 47.

Wår gunst, etc. Wij haffwe förstått, Niels Birgesson, aff thinn schriffwelsze, vm the tijdender, som thu iffrå Danmarck skall förfarijdt haffwe, etc. Szå må thu förthenskuldt aldeliss ware förtäncht, effther sådanne lägenheeter, skicke och lage thijne sacker, ther nijdere, att man wederrede medt aller honde nödtorfftther och tilbehörninger ware motthe, om något vppå komme, försträckendis tig, medt thet meste dugeligisthe Folck, thu öffwer komme kant.

Att han haffwer god tilsyn, at ther icke motte något hämelig förräderij instungit bliffwe.

Haffwandis thesligiste till thet flitigiste godt acht och tilsynn, atth ther motte icke någett hemeligitt förrädderij instungett bliffwe, etc. Wij kunne och Lijde att thu till samme Folckis bethalning och Löönn, anamer aff årlige ränthen så myckit ther vppå löpe kann, som och vdi lijcke motthe medt the andre som alreede antagne och vdi tienestenn äre, och theres Julelön, må bestellt bliffwe.

Om Cläde som man same Folck giffwe skulle.

Män thet thu giffwer tilkänne, om thet cläde som man samme Folck giffwe skulle, kunne wij föge annedt

sware ther till, att thu medt Germundt Swensson eller Axell Erickssonn ther om handle, eehwadt rådt man bäst ther till ther nijdere finne kunde, Effther wij icke kunne nu så seenth någett cläde häden i så motte komme lathe, etc.

Att han och Måns Olefsson måge effter skälig wijss geste medt theres hester.

Wij äre och tilfrijdz, att thu, och Måns Oleffssonn, måge gäste effther skälig wijss, ther vdi thin beffalning vthaff Fougte Fodringenn, szå myckit ther vppå löpe kann. Och j medt the häster som J göre oss och Cronnonne tieneste medth, behöffwe kunne, sså att ther motthe giortth redhe och Reckenskap, för thet som aff samme Fougthe Fodringenn ogest bliffwe kunde. Ther thu wetth tich äffther atth rätthe, etc. Datum.

Stockholm den 7 November.

Till innebyggarne i Upsala, om deras skatt.

Riks-Registr. 1547, fol. 263 v.

Till Menige man vdi Vpsala, Belangendes vm friheet på Skatten (: till en behagelig tijdt :) Datum Stockholm 7 Nouembris Anno etc. 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått trogne Vndersåther, eders schriffwelse, som I oss till honde schicket haffwe, vdi hwicke I vnderdhåneligen äre begärendis, att j ännu måghe bliffwe Skattfrije på någen tijdt tilgörendis, etc. Szå haffwer thet icke warijdt wår wilie eller beffalning, att i effther eders lägenheeter någen Skatt vtgöre schole, Så att om wår beffalningzman ther vdi Vpsala, eller någen j wårtt nampn, eder ther till trängie vilde, och sådane skatt aff eder fordhere, dhå är thet aldelis skeedt vthann wår wilie och wetskap. Wiliendis förthenskuldt här medt, vdi så motte, gunsteligen förskone och

vmdrage medt eder (: att I oss till en behagelig tijdt :) någen skatt ther aff Staden vtgöre skole, På thet i vdi andre motte thess wälwilligere ware schole till wårtt och Cronones bäste om någett vppå komme, och så aff nödenne ware kunde, Ther i eder effther rätthe haffwe. Datum.

Stockholm den 8 November.

Qvittobref för kamereraren Måns Jönsson på 100 daler.

Afskrift i »Qwittencie-Register» i kongl. Kammar-Archivet (1542—1552).

Wij Göstaff etc. Göre witterligit medt thenne wår Qwittencia, att wij vdi egin Kon:ge persåne, vppå wårtt Kon:ge Slott Stockholm, then 8 Nouembris Anno etc Tusendhe Femhundrade Fyretije på thet Siundhe, anamedt och vpburidt haffwe, aff wår Cammererere och tro tienere Moens Jönsson Ett hundrade daler etc. Hwarföre giffwe wij för:ne Moens Jönson her medt qwitt och frij för förbe:de Hundrede Daler. och till yttermere wisse etc.

Gostauus.

Stockholm den 9 November.

Till riksrådet hr Johan Thuresson (af Tre Rosor), att söka uppfånga de skalkar, som ströfva på Kolmorden.

Riks-Registr. 1547, fol. 263 v.

Till Her Iohan Tursson, vm the Skalkar på Kålmåren gå skole, At han medt några dugelige karler slåår effter them, etc. Datum Stockholm 9 Nouembris Anno 47.

Wår synnerlige gunst, etc. Oss är tilkänne giffwidt käre her Johan, att ther några Skalker på Kålemålen wijdt Skogen gå skolle, som för theris missgerninger

skuldt, haffwe rymbdt och giffwit sich ther hädenn, etc. Äär för thenskuldt wår wilie och beffalning, att I medt några dugelige karle, lathe slå effther them, heller och om man kunde bekomme them faatt. Szå att the tilbörligen för sådanne theris missgierninger skuldt, som the bedriffwit haffwe, motthe straffede bliffwe. Wij haffwe och latijdt bestelle på thenn annen sijdhe, att ther några äre, som haffwe acht vppå them, Ther j wethe eder effther rätthe. Tagendis här före ingen försumelsze. Gudh befalendis. Datum.

Stockholm den 9 November.

Frälse- och frihetsbref för nyutnämnde befallningsmannen i Åbo, Oleff Trottesson, på några skattegårdar, som tillfallit honom i arf med sin hustru.

Riks-Registr. 1547, fol. 264.

Frelssisbreff för Oleff Trottesson på Twå gårdar, och en halff marck landt Jordt, som hann vdi Arff, medt sin hustru tilfalne äre. Datum.

Wij Gustaff etc. Göre witterliget att wij aff wår synnerlighe gunst och nåde, så och för wälwilligheet, trooskap, och tieniste, som thenne oss elskelig wår tro tienere Oleff Trottesson oss och wårtt Rijcke Swärige här till dagx troligenn giortt och bewist haffwer, och än nu ytterm̃ere här effther bewijsse göre må och skall, haffwe vnndt och förlänt, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff, vnne och förläne honom frijheett och Frelsse, på thesse effthersch̃reffne Tre eller Fyre Skattegårder, som honom vdi arff, medt sijn laggiffthe hustru h: Barbro Erickzdotter, tilfalne äre, Nämpligenn Roesta i Husseby Ernewij socken, Leena i Marckin socken, och halff march Landt Jordt i Aleby i Solne sockenn, Doch vnder sådanne förordt och wilkor, att förbe:te Oleff Trottesson skall ware

förplichtig att göre oss och Swärigis Crone aff förbe:te Frelsse, then tillbörlige tieneste som Swärigis lag förmelde, och skäll ware kann, Hwarföre biude wij wåre Fougter och beffalningzmän, att the icke j någen motte göre förbe:te Oleff Trottessonn här emott hijnder platz eller förfongh. Ther hwar och en sich effther rätthe will, etc. Datum.

Stockholm den 9 November.

Till fogden på Kungsör, m. m., Anders Eriksson, om indragning till kronan af vissa gårdar.

Riks-Registr. 1547, fol. 264.

Till Anders Ersson Swar om gårder han vm schriffwer, Och att han wederkennes wedt then ene gården som Frw Märite framlidne Her Knut Andersons här till hafft haffwer. Datum 9 Nouembris Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Anders Ersson, om the gårder thu giffwer tilkänne. Såå är wår wilie och beffalning, att thu på wåre wägne skalt wederkännes vnder Örnn, then ene gårdt i Grimpznäss, som Fru Märthe framlijdne her Knutt Anderssons effterleffwerske här till vdi pant hafft haffwer, Samelunde enn gårdt j Wlleuj som Tordt j Rijdzsta här till haffth haffwer, hwicke för:ne gårder oss lagligen medt köp tilkompne äre, aff en aff wår Vnderszåthe här i Stockholm benempdt Gregers Snickere på hans hustrues wägne, etc. Datum.

Stockholm den 9 November.

Qvittobref för Hans Garstenberg på guld, som han emot silfver tillvexlat sig i Tyskland.

Afskrift i »Qwittencie-Register» i kongl. Kammar-Archivet (1542—1552).

Wij gustaff etc Göre witterligitt, medt thenne wår Qwittencia, att wij vdi egin Kon:ge persone, på wårtt

Slott Stockholm, then 9 Nouembris Anno etc 1547 anamedt och vpburidt haffwe, aff thenne oss Elskelig wår tro Mann och Vndersåthe Hans Garstenberg, Thetta efftherːne Gull, som först är, Vngerske gyllene Fyre stycker, och En stämplet Reniske gyllene. Hwickit gull han vdi Tyslandt sich tillwägzledt haffwer, För Fem och Syutije daler räcknett för En och Trettije skilinger lybske. Och gaffz för En Vngerske gyllene halff annen daler, För en stämplet renisk gyllene En daler och Twå Skilinger Lybske. Och för en slätt reniske gyllene En daler och En skiling Lybske etc Hwarföre giffwe wij förːne Hans Garstenberg her medt qwitt och Frij för allt yttermere tiltal vm förːne Daler och Gull. Och thess till yttermere wisse

Göstaff.

Stockholm den 10 November.

Till Axel Eriksson (Bielke), om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 264 v.

Till Axell Ersson Swar vm the tijdender som Niels Birgeson ifrå Danmark förfaridt haffwer Och at han förhandler medt Anders Smålenning, at han förskicker titt några aff the älste Knechter till Smålandt, som vnderwijsa kunde the Nyssantagne etc. Datum Stocholm 10 Nouembris Anno etc. 47.

Wår synnerlige gunst, etc. Wij haffwe förstått Axell Erickssonn, vm the tijdender thu giffwer tilkänne, som Niels Birgesson skall ifråå Dannemarck förfarijdt haffwe, etc. Szå kunne wij wäll lijdhe, att thu förhandler thett så medt Anders Smålenninge, att ther motte några aff the gamble och förfarne Knechter nijdt till Smålandt förskickede bliffwe, som the andre nyssantagne läre och vnderwijsse kunde etc.

Männ thet thu begärer weethe wår wilie, om same Nyssantagne Folckis lönn förbättres skall, etc. Så må thu thet så effther lägenheetenn så förskaffe, att man them wälwillige och wederredhe, om någett vppå komme, och så behoff göres kunde, haffwe motte. Förhandlendis thesligiste medt Germundt Swensson, om ther någen rådt, till någett groffth cläde finnes kunde, som man samme folck giffwe motte, etc.

Om Städtzlöre och Almogen sig fast beswäre ther vm.

Thett thu lather förstå, att Almogenn sich fast beswäre, öffwer the store städzlöre, som ändelis fougter och tienere, tage aff them ther nijdre, etc. Szå förundrar oss, att thu lather them thet icke sielfwe förstå, som sådant göre, och bestelle lathe, och icke bekymbre oss ther medt. Effther oss ther om aldelis owetterligit är, etc. Thu må ännu förthenskuldt ther om, och andre sådanne sacker, ställe them till frijdtz vdi så motte, att thu them som sådanne olijdelige städzlöre tage lathe, wilt ther om förmane och tilkänne giffwe. Så att om thet dhå icke hielpe kandth, att thu seden wilt thett oss tilbörligenn förstå lathe, etc.

Att Almogen will sig icke åtnöije late medt Fougterne.

Wij haffwe och förstått, Som oss och (: icke vthan vrsack :) stoortt betänkiende giffwer att för:ne Almoge will sich icke, medt the Fougter, åtnöije lathe, som wij them sättie och tilskicke, vthan wele then haffwe till Fougthe, som them sielff synes och behager, oanseendis att wij ther thill lijckwell vdi mongehonde motte annerledis förursackede bliffwe. Thet thu them och så än nu, medt skickeligheet, kant förstå lathe.

Och om Iörenn Oleffssonn kan icke wäll bestå för:ne Sunnerbo, medt the andre Häreder som han vdi beffalning haffwer, dhå wele wij framdelis ware förtänchte, att ther skall en annen godt Karll förordnedt och förskickedt bliffwe, etc. Gud beffalendis. Datum.

Stockholm den 10 November.

Till konungens öfversta secreta råd, hr Sten Eriksson (Leijonhufvud), om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 265.

Till Steen Erickson att wij haffwe bekommet swar frå Kongen i Dannemark på thet wij honom tilschriffwidt haffwe Om the lägenheeter tu tillkänne giffwe wij och förstått: Datum Stockholm 10 Nouembris Anno etc. 47.

Wår synnerlige gunst, etc. Wij giffwe tich tilkänne käre Steenn, att wij nu twenne thine schriffwelsze till honde bekomit haffwe, vthaff hwicke wij förståde, om några lägenheeter thu schriffwer, och huru thu ther nijdere vm några anliggiende ärender bestelt haffwer, etc. Szå är thett oss wäll behageligit, Giffwendis tig thesligiste här medt tilkänne, att wij haffwe bekomit swar aff Konghen j Dannemarck, på the schriffwelsze wij honom tilschriffwe låthe, effther som thenne medt föliende Copia vtwijser, etc. Samelundhe är och Jörenn Finke igenn komenn, medt hertig Hendrick[z] aff Bruntzwicke twenne missiuer, aff hwicke wij tig här medt tilhondha schijcke, etc.

Som och Jochim Burwittz, om några lägenheetter haffwer oss latijdt schrifftheligen förstå, och skickedt oss Key Ma:ttz leijdhe, till hondhe, effthär han så sielff icke så strax komme kundhe, aff hwicke wij tig och en Copia tillhondhe sende, Wiliendis att thu titt betenckiendhe här-

vdinnen medt thet förste, medt någett förtrugelige budt, schrifftheligen tilskicke skalt, och förstå lather, hwadt tig synes rådeligitt ware, att man ther till sware, eller göre schulle, etc.

Wij haffwe och latijdt schriffwe Niels Eskelsonn till, huru hann thet medt thet nyssantagne Folck vdi Östergiötelandt, och om theres lönn och clädhe bestelle skall, effther som lägenheethen tilseije kann.

Thesligiste wele wij och ware förtänchthe, att ther motte andre vdi befalningen tilsatthe bliffwe, vdi Tuffwe Schoningz och Hendrich Pederssons städt, effther som the vdi så motte som wij förstått haffwe föge förstondt haffwe, på sådanne bergz befalning, etc.

Om then Anders Schriffwere

Männ thet thu giffwer tilkänne, om thenn Anders Schriffwere, som förskickes skulle till Sunnerboo, kunne wij icke wethe vm han ther till någett tienligitt ware skall, Vthann thu må ther om bestelle effther som tig bäst och rådeligist ware, etc.

Om bygningen vdi Wastena, synes oss icke så storligen aff nödenne ware, effther som thenne tijdtz lägenheett, att man något synnerligit arbethe nu schulle före thage, medt Bolwercker på the tornn som begynthe äre, och thu schriffwer vm. Vthann man motte heller lage thet så, att man nu medt thet förste nu i wåhr, motte fulfölie thet arbete som nu på begynt är, och förskaffe nu ther till i tijdhe thenn nötorfft och tilbehörning, som ther till vdi så motte behöffwes och aff nödenne ware will, etc.

Sammelundhe motte man thet ännu haffwe vdi wijdere betenckiende thett thu lather oss förståå om Bohuss, till thes man ytterligere förfare kunndhe huru alle saacker sich begiffwe wile. Ther effther thu tich rättendis warder. Gudt beffalendis, etc. Datum.

Stockholm den 14 November.

Till Lasse Pedersson, befallningsman på Stegeborg, om Broby hemman i S:t Drottens socken vid Söderköping.

Riks-Registr. 1547, fol. 266.

Förschrift för Oleff Össgöte till Lasse Pederson vm ett hemen Broby benempd som Borgerne vdi Surköping wele gå honom iffrå Datum Stocholm 14 No: Anno 47.

Wår gunst, etc. Weett Lasse Pederssonn, att thenne breffwijsere Oleff Össgöte, haffwer här för oss clagewiss beretthet och tilkänne giffwidt, hurulunde några Borgere vdi Swrköping wele gå honom ett hemmenn effrånn, benempdh Broby i S. Drottens sockenn ther wijdt Surköping liggiendis, till hwickett hemmen han seger sich ware rätt och arfflig till, effther sijnn framlijdne syskona barnn. Derföre effther wij icke wethe kunne, huru ther vm är, må thu sampt Heredzhöffdingenn och the tolff i nämpden lathe ransacke och förfare ther på heredtz tingett huru ther vm ware kann, etc. Datum.

Stockholm den 14 November.

Till Rasmus Nielsson i räntekammaren, att gifva konungen upplysningar, särskildt om räkenskaperna.

Riks-Registr. 1547, fol. 266.

Till Rasmus Nielson att han giffwer sig till Kong:ge Ma:tt och H: N: förstå later vm alle lägenheeter. Datum Stocholm 14 Noue: Anno 47.

Wår gunst, etc. Wij haffwe förstått Rasmus aff thin schriffwelsze, om the lägenheeter thu giffwer tilkänne, etc. Szå är wår wilie och beffalning, att thu medt thet alder

förste skynder tig till oss oförsumeligen giffwendis oss om förbe:de lägenheeter ytterligere någen godt vnderwissning, och besynnerligen vm Reckenskaperne, huru the förhördhe äre tilkänne, och elliest ther oss någen macht vppå atth weethe ligger. Ther thu weett tich effther rätthe, etc. Datum.

Stockholm den 14 November.

Öppet bref för fogden i Helsingland, Niels Helsing, på en läst af kyrkotionden från Jerfsö socken.

Riks-Registr. 1547, fol. 266.

Opit breff för Niels Helsing på enn lest aff ten Kircketidende vdi Järsse socken. Datum Stocholm 14 Nouembris Anno 47.

Wij Gustaff medt Guds nåde, etc. Göre witterligitt, att wij aff wår synnerlige gunst och nåde, haffwe vnnt och giffwit, som wij och nu medh thette wårtt öpne breff vnne och giffwe thenne wår tienere Niels Helsinng wår Fougte vdi Helsingelandt, en lest vthaff then tiende, som vdi Kyrckeherbergett vdi Järsse socken j för:ne Helsingelandt inkommedt är, vdi thetta Närwarendis Fyretije Siw åredt, etc. Hwickitt wij giffwe prouestenn och Kyrckewärderne ther samme städtz tilkänne, atth the weete sig här effther rätte etc. Datum.

Stockholm den 15 November.

Frihetsbref för Urban Skräddare i Lidköping för all skatt till kronan, gästning och all stadens tunga.

Riks-Registr. 1547, fol. 266 v.

Öpit bref för Vrbaann Schreddere, at han må bygge och boo vdi Lidechöping, frij för Cronones Skat, gestning och all Stadtzens tunge. Datum Stocholm 15 Noue: Anno etc. 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligitt, att wij aff wår synnerlige gunst och nåde, haffwe vnnt och effterlatijdt, som wij och nu medt thetta wårt öpne breff vnne och effterlåthe thenne wår tienere Vrbann Schreddere, att han må och skall obehijndrett byggie och boo vdi wår Köpstadt Lidechöping, frij för wår och Cronones skatt, Gestning, och all annenn Stadtzens tunge, Bruckandis ther sitt handwärcke, effther som skääll ware kann. Dog medt så skääll och förordt, att han lijckwäll altijd ware skall oss och wåre vnge liffzärffherskaffther tro huld och rättrådig, som en hull tro tienere och Vndersåthe bör att göre. Warendis thesligiste altijdt wederrede, till wår och Cronones tieneste, när szå behöffwes, och honom tilsagt bliffwe kann etc. Hwarföre Biudhe wij wåre Fougther Befalningzmän, atth the wethe sig här effther rätte etc. Datum.

Stockholm den 15 November.

Till befallningsmannen på Stegeborg, Lasse Pedersson, att lemna uppgift på kronans förråder på Stegeborg, i Söderköping, Norrköping, Linköping och Vadstena.

Riks-Registr. 1547, fol. 266 v.

Till Lasse Persson att hann giffwer Kon:ge Ma:tt tilkenne huru myckitt, och hwadt för warer H: N: haffwer liggiendis vdi Surköping och på Slottedt Datum Stocholm 15 Noue: Anno 47.

Wår gunst, etc. Är wår wilie och befalning Lasse Pederssonn, att thu oss förstå lathe skall, hwadt för warer, och huru myckitt, wij ther vppå Slottet och vdi Suderköpingh liggiendis haffwe osåldt och oföryttredhe. Sammelundhe, om ther och några vdi Norköping Linchöping och Wastena ware kunde, som oss tilkommer. Att wij ther vppå, et beskedeligit swar, oförsumeligen igen bekomme motte, etc. Datum.

Stockholm den 15 November.

Till befallningsmännen i Finland, att all den humle, som i skatt utgöres af landet, skall skickas till Stockholm, och dessutom all annan tillgänglig uppköpas.

Riks-Registr. 1547, fol. 266 v.

Till Måns Nilsson att hann icke förytrer eller sälier humblaner som ther årligen vtgöres pläger. Datum vt supra.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Måns Nielssonn, att ther vdi thin beffalning någen humble årligenn vtgöres pläger, etc. Är för then skuldt wår wilie, att thu samme humble ingelunde föryttre eller sälie skalt, Vthann

heller winläggiendis tich, at vpköpe ther thill thenn meste humble thw öffwer komme kant. Förskickendis honom sijden hitt vtöffwer, thet meste man dädenn vmbäre kunde, etc. Datum.

Samme Mening till
Jssack Nielsson på Thawestehuss
Niels Jngesson i Cumegårdtz län
Bertill Håckensson i Borge Länn
Peder Swenske på Rassborg
Oleff Trottesson på Ååboo.

Stockholm den 17 November.

Tillåtelsebref för Seffrid Jönsson, fogde på Öland, att gästa för fogdefodringen med sex hästar under nästföljande år.

Efter en afskrift i Smålands Fogderäkningar för 1548, i kongl. Kammar-Archivet, n:o 5, fol. 242.

Wij Gustaff meth guds nåde Suerigis Göttis och vendis etc Konung göre vitterligith atth vij gunsteligen haffve vnth och effterlateth som vij och nu her meth vnne och effterlatte thenne Wår tro tienere Seffredth Jönson wår Fougte på Ölandth Att han må och skall geste meth 6 sine hester for fougtefodringen som nu ij theth nestkommendis fyretio åtte ååretth på for:ne Ölandth fallendis vårder, och för theth andre som Aff för:ne fougteforin[g] öffuer bliffuer skall han vete göre oss in vdi vår Cammer rede och Reckenskap etc Huilkit vij giffue vårth Camerådt och Camererer tiill kenne Attj vedthe seg her epterrette, Jcke görendis for:ne Seffredth Jönsson her emoth hijnner eller förfångt, datum aff vort Konun:ge Slotth Stocholm 17 Nouembris Anno etc 1547

vnder vorth Serett.

Stockholm den 19 November.

Till Lasse Sölfköpare, om bergsmännens kostnader i förhållande till bekommet silfver, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 267.

Till Lasse Sölfköpere Swar på the Lägenheeter han förstå later om Bärgzmännernes vmkost och vtlägninger emot sölff the bekomme etc. Datum Stocholm 19 Nouembris Anno etc. 1547.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Lasse Sölffköpere, om the Lägennheeter thu schriffwer och giffwer tilkänne, etc. Szå kunne wij wäll lijdhe, atth thett motte så bestelt bliffwe, som thu förstå lather, om Bergzmännernes vmkost och vtlägninger, emott thett Sölff the bekomme, och på Sölffköpett leffwerere pläge. Granneligen vpskriffwendis och till hope räcknendes, thet enne emott thet annedt, hwadt thet lösse och förslå kann, etc. Männ om thenn Niels Hock, thu schriffwer, och huru thu medt honom handledt haffwer, kunne wij föge sware till, Vthann oss synes, att wij vdi så motte, och medt sådane perlementhe, föge wäll tienthe bliffwe. Så att man motte sådant wäl haffwe fördrag, och achte vppå thenn deel tich befaltth är, och tich bör att göre. Ter till må thu ännu förtencht ware, etc. Datum.

Stockholm den 19 November.

Till ståthållaren i Kalmar, Germund Svensson (Somme), om hans förhandlingar med allmogen i länet, om kyrko- och prestelandbohemmans öfverförande till skatte, m. m., m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 267 v.

Till Germundt Swenssonn Swar om Kyrke och preste Landboor som icke äre effther tilbörligheeten skatlagde Datum Stockholm 19 Nouembris Anno 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förståått Germundt, huru thu medt Almogen ther nijdre på wåre wägne, handledt, och medt them lage ting hollidt haffwer etc. Så höre wij thet icke ogerne, att the någett rätrådige ware welle, och sig wälwilligenn medt oss befinne lathe, emott wåre och Rijckissins fiender, om någett vpå komme, och så aff nödenne ware kunde, etc. Som thu och lather thesligiste förstå, om the Kyrcke och preste Landbönder, som icke ännu, effther tilbörligheetenn, skatlagde äre, etc. Szå kunne wij och lijde, att ther om motte framdelis bestält bliffwe effther tilbörligheett. Szå at ther och någett skäll medt fölie kunde, etc.

Om thet skatte Smör thu schriffwer om, som pro Anno etc 47 inkomit är, och thu begärer wete, huat thet leffwereres skal, etc. Så hade wij gerne seedt, att samme Smör nu i höst, medt någenn trogenn och förståndig, hade vpskipett bliffwedt, effther thet nu mest ther vthe gälde skall, Förskaffendis oss therföre the nödtorfffther hitt i landett igenn, som wij behöffwe, och icke wäll vmbäre kunne, etc.

Wij haffwe och latijdt bestelle, att ther någett Järnn thill Calmarna skall förskicket bliffwe, som thu schriffwer om, Szå att thet nu medt Slotzens Pincke tit nijd komme skall, etc.

Om then Peder Nielssonn tu giffwer tilkänne, som så vflitig vdi sin befalning ware skall, etc. Szå haffwe wij latijdt för:ne Peder Nielssonn ther om tilschriffwe, förskickendis tich her medt samme breff tilhonda, thet thu ytterligere till honom förfordre kan. Ithem wij wele och Germundt att thu nu medt thet alder förste j thenn tilkommendis Fasta, när Isen affgången är, och öpit wattn bliffwe kan, hitt till Stockholm förskicke skalt the meste Såge deeler och wågenskot thu åstad komme kant, Effther the här myckit aff nödenne äre etc. Datum.

Stockholm den 20 November.

Till fogden vid Sala, Severin Jute, om förhållandena vid Sala grufva, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 268.

Swar till Söfwerin Iwte vm then hielp weedt staffwun(!), som han medt Almogen näst ter vmkring ther handlet haffwer. Och Almogen sig ther om haffwe wälwiligenn höre latijdt. Datum Stockholm 20 Nouembris Anno etc. 47.

Wår gunst, etc. Wij förnimme af titt breff Söffwerin, huruledis thu haffwer förhandlett medt Almogenn [i] ther näst vmliggiendhe häreder, vm någenn hielp till Gruffwenes behoff, Som är hwar man ett Staffrvm wedt, och en an sädt(!), och atth Almogenn sådant wälwilligen skulle vtlåffwadt haffwe, Och huru thu achter fördele samme hielp iblandt the fatige ther wijdt Gruffwen, på thet man motthe haffwe thes bätter tilfälle att komme them thess större bruckning vpå etc. Så kunne wij och lijde, äre och tilfrijdtz att så skeer, doch medt thett beskeedt, att oss och Cronone motte och för sådanne hielp, anthen i så motte, som thu nu föregiffwer, eller elliest skee någen

fyllest igen aff samme sälskap, som hielpenn vndfonge. Männ att wij skulle än nu aname enn dagzbrytning, till the twå dagzbrytninger wij haffwe tilförende, wethe wij icke, vm thet wille ware oss aldelis lägligitt, Och besynnerligen, effther wij haffwe nu nyligen platt inthet beskedt bekommet hwarcken iffrå hyttefougten, hytteschriffweren tig eller andre, hwadt som wår egen hytte lijder eller kan gåå vndann. Ther vm wij än nu medt thet alder förste, begäre ett enkiende och wist swar och beskedt, för kunne wij inthet fulkomligit swar giffwe ther vppå. Ändoch the meninger thu föreslåår, står till att vppeholle på wåre samme dagzbrytning medt, är oss icke vbehageligitt, ther elliest samme dagzbryttning före tages skulle. Och haffwe wij någett betenckende huar wij kunne bekomme så mykin wedt, som ther till höre will, Och vm then wedt som ligger wedt Wadt, och Bergzlaget begärer köpe för Twå marck Staffwedt till att brenne thet holl genom tackett medt, doch så, att Almogen motte före samme weedt fram till gruffwen. Ter medt äre wij tilfrijdtz. Och må thu medt flere wåre Befalningzmän ther vppe förhandle i thenn och all annenn motte, thet bäste i kunne. Szå att man doch beholler Almogenn wälwillig, thet yttersthe mann kunde.

Wij förnimme och, att Lasse Sölffköpere och thu haffwe haft ther någenn trätte, vm then karll som thu haffwer giffwidt bergzfridt ther aff tiläffwentyrs någett annedt eller argere sich förorsacke motte. Och förundrar oss icke lijthet, hwarföre för:ne Lasse sich sådant fördrister företage, och warde wij medt sådant föge wäll tienthe bliffwe. Så biude wij ännu, atti på både sijder stelle sådant vtaff, och achter wårtt gagn och bäste, som wij eder vm betrott haffwe, eller wij hollet eder icke till godhe, ther rätter eder effther. Wij haffwe och så effther thin mening latijd schriffwe Fogterne till, att the hwar i sijn städt schole ware tigh behielpelige, medt samme

försler och annedt, hwadt thu till wårtt och Cronones bergz beste aff them fordrendis warder, ther the och vthan twill sich effther rättendis warde, etc. Datum.

Stockholm den 20 November.

Till erkebiskop Laurentius Petri, om en frånskild hustrus nya äktenskap.

Riks-Registr. 1547, fol. 268 v.

Förschrifft för hustru Anna Larsse dotter till Bisp Larss, attj henne vdi sit ächteskap förhindre wele. Datum Stockholm 21 No: 47.

Wår synnerlighe gunst, etc. Wij giffwe eder tilkänne Bisp Larentz, att thenne breffwijserske hustru Anna Larentze dotter, haffwer warijdt här för oss, och clagewijss vdi vnderdånigheett tilkänne giffwidt, attj henne vdi sitt ächteskap förhijndre wele, meden hennes förre lag[g]iffte mann ännu leffwe skall, etc. Så effther för:ne hustru Anna ifrå honom för laglige vrsacker skuldt, skall skilt ware, wele wij, att i här om effther tilbörlighet, ransacke lathe. Förskaffendis thet så, att hon icke vdi sit rätmätige förehaffwende motte förhindret bliffwe, etc. Datum.

Stockholm den 21 November.

Till fogdarne Jören Hansson, Matz Tordsson och Lasse Olsson, om grufveved till Salberget.

Riks-Registr. 1547, fol. 268 v.

Till Jören Hansson Att H: N: är öffwerens worden medt Bergzmännerne vm then weedt som ligger wedt Wadt. Datum Stocholm 21 Noue: A:o 47.

Wår gunst, etc. Weett Jörenn Hanssonn, att wij äre öffwereens wordne medt Bergzmännerne wijdt Salebergitt,

vm then longe gruffwe weedt, som ligger wedt Wadt, och oss tilkomber, att the honom sich till hielp till Gruffwenes behoff för enn Summa peninger bekomme måge, Doch så att samme wedt på wår bekostning titt till Gruffwen komme skall, etc.

Hwarföre är wår wilie och befalning, att thu handler medt Almogen vdi thin befalning, att the wille sich wälwilligen befinne lathe, och hwarije Twå bönder medt förste före förde ett staffrum aff samme longe wedt tit till gruffwenn. Thetta thu ingelunde försume wilt. Datum.

Zedell.

Thesligiste skall thu och förskaffe, att så myckitt weedt som Almogen för theris fodring vtgiffwe skole, motte och så i tijdt och tijme, och medt förste före komme till Bergitt, Effther ther är nu stor breeck, både på weedt, koll, hwadt och wår Befalningzman wedt gruffwen Söffwerin Juthe på wåre wägne och till Gruffwenes beste tig tilschriffwendis warder, ther vm latth tig win vm att vträtte och bestelle. Datum vt supra.

Samme mening och thenne yttersta artichlen till Matz Tordtzssonn och Lasse Oleffssonn etc.

Stockholm den 24 November.

Till befallningsmannen på Stegeborg, Lasse Pedersson, svar på en hans skrifvelse.

Riks-Registr. 1547, fol. 269.

Till Lasse Pederson Swar vm te lägenheter han förstå later, vm thet clede tu rörer wile wij ther till framdelis ther till förtenchte ware. Datum Stockholm 24 Nouembris Anno 47.

Wår gunst, etc. Wij haffwe förstått Lasse Pederssonn aff thin schriffwelse om the lägenheeter thu giffwer til-

känne, etc. Szå wele wij framdelis wele (ɔ: ware) förtenchte, när wij titt nijdt till Östergöthelandt sielffwe kommendis warde. Om thet Clede thu rörer, som borgerne giffwe wele, för then fisk wij titth nijdt haffwe skicke latijdt. Så att thu dhå wår wilie ther om, och annedt mere ther magt vppå lijgger, förstå skalt. Wethendis tich her effther att rätthe, etc. Datum.

Stockholm den 24 November.

Till konung Christian (III) i Danmark, om förhållandet till pfalzgrefven, kejsaren och hansestäderna, m. m.

Efter originalet i kongl. danska Riks-Archivet.

Vnnssere freundtliche dienste vnnd was wijr sonstent vhielmehr liebs vnnd gouts vormuegenn beuohr Grossmechtiger Koningk Freundtlicher lieber Schwager Bruder vnnd Nachpar Wijr habenn E: L: wiederanthwortt belangendt vmbstende vnd verhalltung der noch schwebendenn Phaltzgreuischenn hanndlung enthphangenn vnnd jnnhalltz eingenohmmen Vnnd wiewoll wir nuhn auch bey der Ro:r Keij:r Ma:t vnsserm freundtlichenn liebenn Herrenn vnnd Ohemenn ahnregung gethan deshalb aber wijr noch kein wiederbescheidt erlangtt doch was hiejnnenn sich furlaufen wurde solchns werdenn wijr auch allssedann E: l: freunthlichen berichtenn, Vnnd wollenn sonstent dabeinebenst gudter wollmeinungh E L: nicht verhalltenn, Wie wir auch nicht zweifelnn solchens ssei hiebeuohr dersselbtigen aus offenntlichem geschrej wie solchenns auch jnn E: l: Reichenn vnnd Stedten vmbgetragen wirdtt furgekommen, Wie hin vnnd wieder die Stedte ein gemein geruchte aussgesprengt allsse sollten E: l: jnn solchenn Phaltzgrauischenn sachen sich vf sonderliche wege eingelassenn vnnd bewilligt habenn welche ethwo auf vnsser vnnd vnnserer Reiche nachteijll angestallt, darauf auch

sonnstent E: L: jnn Rustung vnd heimlicher bewehrbung ssein sollten Wie dan solchens vonn denn Stedtenn sam vnns allenthalben vielualltiger bericht furkompt dermassen vnnsern vnndterthanenn vnnd menniglichem eingebilldet wirdt Herwiederumb gleichsfalls wirdt deromassen auch E: l: vnndersassenn eingeblassenn, allsse sollten wijr vnns gegen E: l: jnn Rustung erhalltenn. Nhunn was jnn deme E: l: betreffend, wollenn vnnd konnenn wijr gerurtem geschreij gahr kein glaubenn zustellen vielwenniger vorsehenn, sonderlich der vrsach das wir E: l: noch denn jrenn zu diessem jm wennigsten vorursacht. Souiell auch dagegenn vnnssere person berurth habenn wir auf E: l: oftmalls Radt vnnd erfurderung nach gelegennheit der leufft allsse vnnssere sachenn jnn anfachtung gehabt. Derowegen vnsere fursehung sich nicht vf anndere maessenn dann beijderseitz vns vnnd denn Reichen zur notturft vnnd furderung erstreckt. Wijr wollenn aber gedachts geschreij halbenn nicht annderst glauben dann dermassen durch beiderseitz vnnssere wiederwertigenn jnn den Stedten erregt vnnd ausgegessenn sseijnn, dardurch verhofft vnnd gemeindt werdenn magk, dieweill jnenn sonstent biss dahero anndere gehabte practicenn vnd anschlag zu nicht gewerdenn durch angetzeigte wege ethwo ainig missuorstandt zwischenn vns vnd E: l: auch denn vnnsern wuhe muglichen jnen zum verhofftenn furtheill jrem gewondtlichem vnd alltem gebrauch nach zuerschepfen Vnnd dieweill dann E: L: vnnd wir aus diesem leichtlichenn zuermessenn was hiedurch fur gefarlichs gesoucht. So haben wijr Schwegerlicher meinung, so viell des ahn vnns gelangt E: l. solchens vnnerofnet nicht lassenn konnen. Vnnd da auch sonstent E: L: ethwo jnn gemellten sachen ader sonstent einig fernner annstoes zuuermuethend vnd zur vorsterkung geursacht ssein mochten bitten wir freundtlichenn vnnd vnns vorsehen thuen, E: l: werden vnns diesses sambt obgemelltenn gelegenheitenn vnnd sonstent

darnach wijr vnns beiderseitz zurichten vnnd vns zuuorsehen hedtenn verstendigen Vnnd E. l: sonnstent freundtliche willfarung vnd nachparlichenn willenn zuertzeigen sseint wir geneigt Datum vf vnnserm konnig:n Schlos Stockhollm am 24 tage des Monats Nouembris Anno etc 47:ten

Gustaff vonn gots gnaden zu Schweden
der Gottenn vnd Wenden etc Koningk etc

E L getrewe Bruder Gostauus [1])

Utanskrift: Dem Grossmechtigenn Furstenn, vnserem freundligenn liebenn Schwagern Brudern vnnd Nachparn, hern Christian zu Dennemarck, Norwegen der Wenden vnd Gotten Koninge, hertzogen zu Schlesweigk, holstein, Stormarn vnd der Dithmarschenn, Graffen zu Aldenburgk vnd Delmenhorsth,

Det vidfästade sigillet väl bibehållet.

Stockholm den 25 November.

Till riksrådet hr Johan Turesson (af Tre Rosor), om byte af ett hemman.

Riks-Registr. 1547, fol. 269 v.

Til Her Johann Turssonn att han will vplate K: M: Käbo hemmene för ett annet. Effther thet belägligit till wår Hytte Dannemore. Datum Stockholm 25 Nouembris A:o 47.

Wår synnerlige gunst etc. Käre her Johann, Effther wij haffwe förstått, att thet hemmenne Käbo, som ligger i folm(!) sockenn j Norunda herede, och eder tilkommer, skall ware wår hytte wedt Dannemora belägeligit, etc. Therföre är wår nådige wilie och begärenn, ati wele vplathe

[1]) Underskriften egenhändig.

oss för:ne Käbo hemmene, för något annedt, som eder belägligitt ware kunne, och wij eder i then städt vplathe wele. Görendis oss thervdinnenn till wilie. Eder Gud befalendis. Datum.

Stockholm den 25 November.

Till Lasse Jespersson, domare i Dalarne, att han, jemte flere, skall ransaka om skattläggningen i några härader i närheten af Upsala.

Riks-Registr. 1547, fol. 269 v.

Till Lasse Jäsperson att han sampt Lasse Larsson ransacker them icke räth Skatlagde äre, at han them på nytt skatleger. Datum Stockholm 25 No: A:o 47.

Wår gunst, etc. Wij haffwe förståått Lasse Jäspersonn, att vdj några häreder ther kring vm Vpsala skattlägningen icke ware lijcke lagt, Så att förthenskuldt will förnödenne wara, att ther vm måtte påå nytt ransackes och skatläggies, etc. Dherföre är wår wilie, atth thu sampt wår Befalningzman Lasse Larsson och flere, som ther till förordnede bliffwe, öffwer samme skatlägning ware schole, och wele så ransacke vm för:ne Skatlägning. Och så förskaffedt att oss och Cronone icke i så motte förkort skee, vthan att ther med motte gå något lijcke till Ter thu weet tig effther rätte. Datum.

Stockholm den 25 November.

Förläning på behaglig tid för konungens secreterare Clemet Hansson (Oliveblad) på Smedesta gård i Bränkyrka s:n.

Riks-Registr. 1547, fol. 269 v.

Opit breff för Clemett Hansson Secreterer på Smedesta, fri för wår och Cronones skat (: till enn behagelig tijdt :) medt allt thet ther till [aff] ålder tilligat haffwer och nu tilligger Datum Stockholm 25 Nouembris Anno etc 47.

Wij Gustaff medt Gudz nåde, etc. Göre witterligitt, att wij aff wår synnerlige gunst och nåde, så och för wälwilig, och longlig tro tieneste, som thenne Oss Elskelig wår Secreterer, och tro tienere Clemett Hansson, oss och wårtt Rijcke Swärighe, här till dax troligen giortt och bewijst haffwer, och än nu yttermere här effther göre och bewijsse må och skall, haffwe vnt och förläntt, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och förläne honom, (: oss till enn behagelig tijdt :) Ett wårtt och Cronones hemen, benempdt Smedestada, liggiendis j Bränne-kyrckie socken, ther nu Twå bönder opå boor, så att han samme Smedestada, oss till enn behagelig tijdt, medt all then deell i wothe och torre, som samme Smedestada nu tilligger, och aff older tilligatt haffwer, Frij för wår och Cronones Skatt, och andre rättigheeter, niuthe, brucke, och beholle, må och skall, Hwarföre byde wij alle som för wåre schuldt, wele och skole, göre och lathe, besynnerligen wåre Fougter och andre befalningzmän, att the icke göre för:ne Clemet hansson här emott hinder, platz, eller förfong wedt wår ogunste, etc. Datum.

Stockholm den 26 November.

Gåfvobref till Lasse Tegelslagare och hans arfvingar på en kronans gård i Söderköping.

Riks-Registr. 1547, fol. 270.

Opit breff för Lasse Tegelslagere på en Crono Gårdt vdi Swderköpung till ewärdelighe äge. Datum Stocholm 26 Nouembris A:o 47.

Wij Gustaff medt Gudtz nåde etc. Göre witterligit att wij aff synnerlige gunst och nåde så och för hulle tro tieneste, som thenne wår tro Man och tienere Lasse Tegelslagere oss och wårtt Rijcke Swerige här till dagz bewist och giort haffwer, och ännu yttermere här efftther göre [och] bewijsse må och schall, haffwe vnnt och giffwidt som wij och nu medt thetta wårt öpne breff vnne och giffwe honom, och hans efftherkomende ärffwinger till ewärdelige äghe, en wår och Cronones Gårdt benempdt Hornn gårdt vdi wår köpstadt Swderköping widt Torgett liggiendis som Calmare Niels tilförende hade medt Steenhuss och all annen deell hwadt nu ther tilliger och aff ålder tilliget haffwer, inthet vdi så motte vndantagendis, etc. Hwarföre affhände wij oss och Cronone för:ne gårdt och tilägne honom förbe:de Lasse Tegelslagere, och hans efftherkomende ärffwinger till ewärdelige äghe, Biudendis och så här medt alle som för wåre schuldt wele och schole göre och lathe, Och besynnerligen wåre Fougther och Beffalningzmän att the förbe:de Lasse Tegelslagere eller hans efftther:de ärffwinger här emot inthet hinder platz eller förfong göre schole. Ther sich hwar och en efftther rätte haffwer. Och thess till yttermere wisse, lathe wij hängie wårt Kon:ge Secretth neder vnder thette breff, som giffwit och schriffwit är, vt supra.

Stockholm den 28 November.

Förläningsbref på behaglig tid för Lasse Larsson, fogde i Bälinge m. fl. härader, på ett hemman i Gamla Upsala s:n, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 270 v.

Opit bref för Lasse Larsson på Skedie gårdt till en behagelig tijdt. Datum Stocholm 28 Nouembris Anno etc 1547.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, att wij aff synnerlige gunst och nåde, Så och för welwillighet och hulle tro tieneste som thenne oss Elskelig wår tro Man och tienere Lasse Larssonn oss och wårt Rijcke Swärige här till dagx troligen bewijst och giort haffwer, och än nu här effther yttermere göre [och] bewise må och schall, haffwe vnt och effterlåtijdt, som wij och nu medt thetta wårt öpne breff vnne och effterlathe honom (: oss till en behagelig tijdt :) ett wårt och Cronones hemmene benempdt Skedie liggiendis i gamle Vpsale socken vdi Vpsala Sticht, på en taxa som är, att han oss årligen ther vtaff giffwe skall En Lest Rog 3 pund hwethe, och schöthe och holle wår Fåår wijdt macht, som wij ther vppå för:ne Skedie haffwe kunne. Och vppå thet han thess fliteligere på samme fåår och theris affföde skall lathe haffwe godt acht och tilsyn.

Thesligiste lathe rätzligenn leffwerere then Vll och Oost, som medt för:ne fåår årligenn affles kann. Dhå haffwe wij honom sammelunde gunsteligen vnt och effterlatijdt alle the hussmändtz och Lössning karles dagxwercke som falle kunne vdi thesse effther:ne Trij härede. Nämpligen Bälinge, Rasbo och Norunde etc. Hwickit wij giffwe wåre Fougther etc Datum.

Stockholm den 29 November.

Till konung Christian (III) i Danmark, om de af honom öfversända, af kejsaren, churfurstarne och andra ständer framstälda propositioner, samt om Olof i Grellestad och andre förrädare, Verner Parsberg i Blekinge, m. m.

Efter originalet i kongl. danska Riks-Archivet.

Vnsere freundliche dienste vnd was wir sonstent vhiel mher liebs vnd guths vormugn beuhor, Grosmachtiger Konig, freundlichr Lieber Schwager, Bruder vnd Nachtpar, Wir habn E L schreibent, sambt einuorschlossenen Propositionen der Ro:m Key. M:t, den Khur Furstn vnd Stendt, vff jtzigm Reichstag proponirt vnd vbergegebn, bej des Hertzogn zu Preussn Radt, Johan Pein entpfangen vnd vornhomen, Vnnd wiewol wir dieselbtige algereitz hiebeuhor erlangt, So thuen wir vns doch desselbtign jegn E. L bedancken, Seintemal aber wir glaubhaftig berichtet, das E L gesandten hiebeuhor zweijmhal, auch jtzo bej hochstgedachter Key. M:t etc vffm Reichstag gewesen vnd noch sein, daselbst ohngezweiffelt ethwo sachn, darab vns beiderseitz gelegen, mochten furgefallen sein, So bitten wir E L freundlich vnd vns vorsehen wolln, wes deshalb ahn sie gelangt vnd noch ferner gereichen mocht, vns solichns bej Zeith auch zuuorstendign, Vnd E L freundliche wilfarung zuerzeign seindt wir gneigt, Datum auff vnserm Ko:m Schlos Stockholm ahm 29 tag des Monats Nouembris Anno etc jm 47:ten

Gustaff von gots gnadn zu Schweden
der Gotten vnd Wendn etc Konig

E L getrewe Bruder Gostauus [1])

[1]) Egenhändig underskrift.

Pootscriptum: Insonderheit frundlichr lieber Schwager bruder vnd nachpar, werdn wir vorstendigt das olof ij Grellestadt (dero vns vhor vnlengst jaren vorreterlicherweis aus vnseren Reichen heimlichn entrunnen, Vnnd nhun sich ein zeitlang anhero vf E L vnd vnser vngedey bey dem phaltzgrauen bischof magnus vnd sonst gebraucht, auch nebensth dem vmb Stralsund enthaltn daselbst vnsere beiderseitz widderwertign zum vleissigsten vnter dem auch Lang herman so seiner vorreterej halb alhie vmbgebracht worden befurdert vnnd sehr gefarlich anschleg vorstentnus vnd practicen mith heinrichn houeman wordurch auh jn der zeith vorflossener aufrhuer vnsere theils abfellige vnderthanen mit Kraut Lodt vnd andere vheintlichr bewerung gefurdert worden gebraucht) nhuemals durch bleckingn dabey auch etzlich paurn so jn zeith der aufrhur zu beiderseitz Reichn merglichn nachteil zuerregen, ausserhalb Reichs bey hertzog albrecht, jn des anschleg auch olof ij grellestadt nicht gering stehet, vnd, andere ortere gewesen, vorklet jnn kriegsleut vnd andere kleidung heimlichn angekomen, vnnd jre anschleg vnd practic gebrauchn sollen, whue ethwo vf vns beiderseitz ein antzug geschege zuuorhindern. Das zu treffenlichn nahteil vnser beidenthalb beiderseitz Reiche jnn jrer entsetzung gehindert wurden, Welche puebn dan sich jn bleckingn vnd furnemblichn jn werner parsberg vorlehenung vnd da vmbhero enthalten vnd jr vorreterej treibn sollen, dweile dan e L sich freundlichst zuerinnern wes wir vns oftmals jn vorschinnener vfrhuer des orts bleckingn beclagt, auch wie e L wol vormerckten wes beiderseitz Reichn zum schaden aus solichn orten dasmalch jn denen gefarlichn leuften jnsonderheit vns beiegnet vnd wes wir von wegn heinrichs haueman (der dan zur bestrickung gelangt) vns diezeit beschweret, nicht ethwo aus presumptionen oder vordachtnus bsonder klarlichr anzeigung vnd bekantnus vhieler so der vfrhuer heupter

vnd theilhaftig gewesen, welch darauff mith offener bekantnus gerichtet zum theil auch bey leben wol seindt, So wollen wir freundlichst gebetenn habenn E L wollenn auf den mhan achtung gebn lassen auch Wernner pasberg jnn seiner vorlehenung vnd mehr anderen derer orter e L beuelichhaber furnemblich jn bleckingn vnd vmbhero ahn den greintzn, sonderlich auch vf olof ij grellestadt vnd die anderen ausfluchtigenn die sich jn bleckingn heimlichn vorkledet enthalten sollen, aufachtung zuhaben domit sie oder niemantz vns beiderseitz zu nachteil gehauset noch vorschuebn werdn, domit jn jr boslich vorreterlich furhabent geweret, gefanglich bekomen Vnnd nicht ethwo jn dem orth dahin die widderwertign nicht gering trosth setzenn etwas durch soliche vorreterliche lose leuth so derer orter sollen eingekomen sein etwas von newen angestieftet werde, das fur beiden Reichn e L so wol alse vns gefarlich vnd beschwerlich sein mochte, solichs e L wir freundlichn habn vormelden wolln datum vt in Literis

E L getruue Bruder Gostauus [1])

Utanskrift: Dem Grossmechtigenn Furstenn vnnserm freundtlichenn liebenn Swagernn brudernn vnd Nachparn Herrnn Christian zw Dennemargkenn Norwegen der Wendenn vnd Gottenn Koningk Hertzogen zu Sleswig Holstenn Stormarn vnd der Dittmarschen Grauen zu Oldenburg vnnd Delmenhorsth.

Det vidfästade sigillet väl bibehållet.

Efter utanskriften står följande påteckning: *Schweden schreyben angelangt Hadersleben den iij Januarij Anno etc xlviij:ten.*

[1]) Egenhändig underskrift.

(Stockholm) den 30 November.

Till fogden i Marks härad, Niels Munk, att Matz i Eneby skall, för liden oförrätt af en utaf Munks karlar, erhålla full upprättelse och ersättning.

Riks-Registr. 1547, fol. 271.

Förschrift för Matz i Eneby aff Grena socken till Niels Munck vm en hest som hans Karll honom ifrå haffwer. Datum 30 Nouembris Anno etc 47.

Wår gunst etc. Wett Niels Munch, atth thenne breffwijssere af G[r]ena sockenn Mattz j Eneby haffwer warijdt här hoss oss, och clageligen vdi vnderdånighet förstå lathet, atth en thin karll Niels Juthe benempdt, haffwer tagit enn Skiutz iffrå honom, nu för någen long tijdt seden vdi thette åhr. Så att han samme häst icke ännu igen bekomit haffuer, etc. Så förundrar oss icke lithet, att thu så lather fare och beswäre wåre vndersåther medt Skiutzfärder, till äffwentyrs vdi thine egne ärender, och ther vthöffwer medt, lather them icke bekomme theris häster igen, ther medt the theris arbethe göre och förfordre schole, etc. Äär för thenn skuldt wår wilie och befalning och biude thich her medt alffwarligen, att thu steller sådant vthaff, Förskaffendis thet så, att förbe:de Mats i Eneby, motte aldelis för sijnn lidne och försumelsze (!!), till frij förnögdt och tillfridtz stält bliffwe, Så att wij icke framdelis här om clagewiss besöchte bliffwe. Ther thu tich effther rätte schalt, etc. Datum.

Stockholm den 1 December.

Till fogden i Hofs län, m. fl. härader i Östergötland, Olef Eskilsson, om skattespannemålen, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 272 v.

Till Oleff Eskelson Swar om spannemåle, och att hann later wäll ränsze, tilpynte, och framföre vdi gott malt till Swderköping. Datum Stocholm 1:a Decembris Anno 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Oleff Eskelsson, och begärer wethe wår wilie, om thenn Spannemåle ther vdi thin befalning, om bönderne honom för peninger lösse skole, etc. Szå är wår wilie och befalning, att thu samme Spannemåle skalt lathe mälthe vdi gott Malt, och wäll ränssedt, och tillpynthedt, framföre nijdt till Suderköping, eller wijdt Steckeborg, ther man samme Spannemåle wälförwaredt och ofördärffwedt kunde på någen tijdt liggiendis haffwe. Datum.

Räfsnäs den 6 December.

Till fogden (öfver Linköpings domkyrkas landbor?) Erik Jönsson, att en Oleff Andersson skall besitta en gård i Longede.

Riks-Registr. 1547, fol. 272 v.

Till Erick Jönsson att han later Oleff Andersson j Longhede besittie then gårdt, effther wij honom för en styrman brucke pläge. Datum Räfznäs 6 Dece: A:o 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Erich Jönsson, om thenn Oleff Andersson j Longhede, thu schriffwer etc.

Så äre wij tilfrijdtz, att samme Oleff må niuthe och besittie förnempde Longhede, Effther wij honom för enn styrman ther nijdere pläge brucke lathe etc. Datum.

Räfsnäs den 6 December.

Till befallningsmannen på Stegeborg, Lasse Pedersson, att förmedla försoning mellan Oleff i Longede och den af honom dräpte Niels Olofssons i Vrångö slägtingar.

Riks-Registr. 1547, fol. 273.

Till Lasse Pederson att han handler med then dödes slächtinger, som Oleff j Longeede aff dage tog, att han må komme till böttes. Datum Räffznäs 6 Decembris Anno etc 47.

Wår gunst etc. Weett Lasse Pederssonn, att thenne breffwijsere Lille Oleff j Longe Eede haffwer warijdt här hoss oss, och vdi vnderdånigheet ödmiuckeligen förstå latijdt, huru han för någen tijdt seden vdi schade kom för en karll, benempdt Niels Oleffssonn j Wrängöö(!), thet honom aldelis tyckis ilde ware, Och för thenskuldt sich gärne både medt lönn och bön, medt för:ne thess framlijdnes slächtingher förlijcke och försone will, effther sijn ytterste macht och förmögenheett, som honom bör att göre. Ändoch samme thess dödes slächtinger honom till någen boott [icke?] städie wele etc. Så haffwe wij doch gunsteligen tagitt för:ne Oleff vdi wårtt Kon:ge hängh[n], wärn, frijdt och förswar, på någen tijdt tilgörendis, till thess han sich medt förbe:de slächtinger förlijcke och fördrage kunde, effther som tilbörligit är, och lag kunne medt fölie. Och wele thesligiste, att thu tich vdi handell medt them på wåre wägne giffwe skalt, så att the motte giffwe honom dag, och tilfrijdtz bliffwe medt enn skälig boott, som han vtfästendis warder, och the kunne öffwer ens komme. Sammelunde atth offte och förbe:de slächtinger

motte icke heller trängie thenne hans medföliere benempd Erich Pedersson j Kijsiöö öffwer thet skäll och rätt wåre, effter skaden endelis för hans skuldt sich skall tildragitt haffwe, besynnerligen medt förbe:de Lille Oleff haftwer sich hans sacker vppå tagitt. Datum.

Stockholm den 8 December.

Qvittobref för Finved Gulsmed, borgare i Stockholm, på betalning.

Kongl. Kammar-Archivet, saml. »Kongl. Bref» i pergamentsomslag, inhäftade samtidiga afskrifter.

Wij Gustaff medt Gudtz nåde Swerigis Göthis och Wendhis etc. Konung, Göre witterligit medt thenne wår Qwittencia, atth vij vdi eigen Kong:e Personn, på wår[t] Slott Stockholm thenn 8 Decembris Anno etc 1547 anamedt och vpburidt haffwe aff thenne wår tro Vndersåthe och Borgere vdi wår Stadt Stockholm Finwedt Guldsmedt Ottetije march ortuger Halfftridie öre och 3 Fyrcker. Hwilckit wår bethalning för halfft Tridie Lödige march Fyre Lodh och Ett qvintin Sölff, Som wij honom läntth hadhe. Hwarföre giffwe wij för:ne Fijnwedt Guldsmedt her medt qwit och Frij för alt yttermere tiltaael om för:ne Sölff och Peninger. Och thess till yttermere wisse, lathe wij tryckie wårtt Secret här nedhen före och medt eigen hondt vnderschriffwidt Datum vt supra.

Gustauus.

Gripsholm den 8 December.

Till fogden i Vadsbo härad, Jören Arvidsson, om landgillet och gengärden m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 273 v.

Till Jören Arffwidtsonn Swar, om Skatt Landgille, att hann later så myckit Malt, Rogmiöll och Järnn till Lödisse komme late och Fläsket till Wastena Datum Gripzholm 8 Decembris Anno etc 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Jörenn Arffwedtzssonn om then Skatt Landgille, och gingärden, som nu om Thommes messe vtgöres pläger, om huicke thu begärer wethe wår willie, hwartt thu sådanne Partzeler som vtgöres skole, skaltt komme lathe, etc. Szå wele wij, att så myckitt Malt Rogmiöll och Järnn ther falle kan, att thu thet till Lödzee skalt före lathe. Män Fläskitt må thu lathe komme till Wastena. Thesligiste såge wij och gärne, att man then haffra ther faller, förbythe vdi Rog, effther skälig wijss, så att thet oss icke för när lijckewäll ware motte, etc.

Tu må och så lathe beställe medt the Clippere thu giffwer tilkänne om, effther wij them icke nu så storligen behoff haffwe, etc.

Att Bencht Ersson må bekomme någen vnderhold till sig, sine Karar, och hester.

Och thenn Bencht Ericksson thu schriffwer kunne wij wäll lijde, att han motte bekomme vnderholdt till sich och sijnne häster, effther som andre wåre tienere bekomme, hwar hann oss älliest kunnde göre någett behageligit tieneste ther före etc. Datum.

Gripsholm den 9 December.

Försvarelsebref för Lasse Greffwe i Signesboda, emot Bengts i Berghult slägtingar.

Riks-Registr. 1547, fol. 273 v.

Förswarelszebreff för Lasse Greffwe. Datum Gripzholm 9 Decemb: Anno 47.

Wij Gustaff etc. Göre witterligitt, att wij aff wår synnerlige gunst och nåde, haffwe tagit och annamedt, som wij och nu medt thetta wårt öpne breff thage och anname thenne breffwijsere och wår Vndersåthe Lasse Greffwe vdi Signesbode, medt allt thet honom tilhörer, vdi wår[t] Kon:ge Hängn, wärnn, frijdt och förswar, och besynnerligen att hägne frijde och försware honom för alt öffwerwoldt och orette, som Bencht j Berghultz ärffwinger och slächtinger, honom anthenn sielffwe eller genom andre tilfoge kunne, huicke för:ne Lasse vdi nödträngde måle aff dage tog, j thet att samme förbe:de Bencht, sich emott oss och Cronone vdi thet förlijdne Smålenske vproor otilbörligenn förseet hadhe, och medt vppenbare förrädderije befinne lathet, ther öffwer och thette ärende sich skall tilldragitt och förvrsackedt haffwe, etc. Hwickit wij alle [som] för wåre schuld wele och schole göre och lathe giffwe tilkänne, och besynnerligen thess dödes ärffwinger och slächtinger, att the wethe sich här effther att rätte, etc. Datum.

Gripsholm den 10 December.

Till Dionysius Burreus.

Riks-Registr. 1547, fol. 274.

Ad Deonicium Burreum Datum Gripzholmia 10 Decembris Anno etc 47.

Fauore singulari præmisso. Significabat nobis famulus hic noster Knut Posse, se morbo quodam vexari, vt curæ venia illi maxime opus esse censeamus: petebatque vt nos illum tibi commendaremus, si ea in re tua ope et consilio frui posset. Quare volumus, vt ei ita adsis, si vllo modo fieri potuit, vt bene curatus atque sanus, nobis restituatur. Quantum n: hoc illi vtile, tantum et nobis id gratum fore existimes. Vale.

Gripsholm den 10 December.

Till Hans Bårdskärare, att han skall sköta Knut Posse under hans sjukdom.

Riks-Registr. 1547, fol. 274.

Till Hans Bårdskärere, att han skule ware Knutt Posse behielpelige aff then siuckedom han haffwer. Datum Gripzholm 10 Decembris Anno etc 47.

Wår gunst, etc. Weett Hans Bordskärere, att thenne wår tro tienere, Knutt Posse, haffwer oss ödmiukeligen förstå latijdt, att han någen siuckedom haffwe skall, thervdinnen han tilförende och så thin hielp bruckett haffwer, etc. Så är wår wilie och gunstige begären och alffwarlige wilie att thu honom än nu vdi så motte behielpelige ware skalt, förwändhendis all then beste konst och

flijtt tig mögeligitt är, Så att hann sundt och wäll till passe igen bliffwe kunde, och ingen försumelsze här före tagandis, etc. Datum.

Gripsholm den 10 December.

Till Niels Tulesson, fogde i Åkerbo härad, Vestmanland, att han sänder Henrik Skräddare på Ervalla, väl förvarad, till Stockholm.

Riks-Registr. 1547, fol. 274 v.

Till Niels Tulsson att han förskicker wälförwaredt then Hendrick Schreddere på Ehrfwala till Stocholm. Datum Gripzholm 10 Dece: A:o 47.

Wår gunst, etc. Äär wår wilie och befalning Niels Tulesson, att thu thenn Hendrick Schreddere på Erffwala lather wäll förwaredt kommee ått Stockholm till oss, Effther wij förnimme han ther inthedt annedt beställer, Vthan hemeligen stiell vtt alt then deel han kan, thenn affwijkne förräderen Christoffer Andersson j händer etc. Datum.

Gripsholm den 11 December.

Till konungens öfversta secreta råd, hr Sten Eriksson (Leijonhufvud), om underrättelser från Danmark, och om »pestilentien» i Vestergötland.

Riks-Registr. 1547, fol. 274 v.

Till Her Steenn Swar, Om the tijdender her Göstaffz tienere j Dannemarck förfaridt haffwer. Datum Gripzholm 11 Dec: 47.

Wår synnerlige gunst etc Wij haffwe bekommit thin schriffwelsse, aff huicke wij haffwe förnummitt om the Lägenheeter thu giffwer tilkänne, och synnerligen hwadt för tijdender här Göstaffz tienere ther nijdere vdi Danne-

marck skall förfarijdt haffwe, etc. Så kunne wij doch lijckewäll icke tro, att the Danske aldelis schole så wäll ståå, och förlijchte ware medt Keijseren, som the lathe ordt aff gåå, och till äffwentyrs rosee mere marcknadhenn, än the haffwe köpet bekommit etc.

Szå icke thes mindre, motte man lijckewäll haffwe alle sacker vdi god acht och tilsynn etc. Och effther wij förstått haffwe, atth Pestilentzien wancker flux ther nijdere vdi Westergöthelandt, såge wij gerne, att thu skyndede tig däden hijtt vp till oss, ther wij medt tig om alle sacker förhandle kunne, både om thenn Keijserske lethation (ɔ: legation) och andre lägenheeter, som här nu på färde ware kunne. Ther thu weet tich effther rätte, etc. Datum.

Munsö den 16 December.

Till bergsfogden Severin Jute, om en qvarn, som tillhör Väsby gård, och om hans sjukdom.

Riks-Registr. 1547, fol. 275.

Till Söffwerin Iute Om then Qwarn han förstå later. Och at samme Qwarn till wår gård Wäsby liggie skall, medt then Tull ther falle kann. Datum Muntzöö 16 Decembris Anno etc 47.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Söffwerin, om then Qwarn thu giffwer tilkänne etc. Szå kunne wij lijde, att samme qwarnn till wår gårdt Wäsby liggie skall, medt then Tull, som ther årligen falle skall, etc. Thesligiste wåre wij och tilfrijdtz, att thu medt beffalningen ther vppe motte förskonedt bliffwe, effther thu tich så siwck och swag befinner, som thu schriffwer, hwar wij älliest någen dugelig karll, j then städt igenn, så lenge haffwe kunde, Williendis thesligiste att thu honom på någen tijdt behielpeligit (!) ware skalt, och vnderwijsendis

honom vdi the sacker han tich behöffwee kan, som wij titt igen förskickendis warde. Sammelunde lagandis thet szå, att ther motte en annenn godt gruffwefougte till satt bliffwe etc. Datum.

Munsö den 16 December.

Till Lasse Sölfköpare, om inkommet silfver, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 275.

Till Lasse Sölffköpere Swar Om Sölff som på Silffköpitt inkomit är, Och om then Summa han förstå later, tyckis H: N: ware förlithet etc. Datum Muntzö 16 Decembris Anno etc 1547.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Lasse och giffwer tilkänne, om thet Sölff, som på Silffköpitt skall inkomit ware, Szå kunne wij icke wethe, huru ther vm är. Och synes oss, att then Summa thu giffwer tilkänne om, skall ware för lijthet på ett åhr. Om hon och till tu år skall räcknedt bliffwe. Dhå kan thet och slå aldelis ringe eller inthet förslå, etc. Wij hade gärne wethet om then vmkost som vppå hwar dagzbrytning gå kunde, huru myckit eller stoor then wåre, som thu vdi thin förre schriffwelsze gaff tilkänne om, att thu oss skulle förstå lathe. Sammelunde huru högt Summan reese kundhe på Malmenn, som nu i thette åhr bruttin är, Som wij och thesligiste wele, att thu thine Qwittencier till reede och färdige haffwe skalt, för the andre framlijdne åren, när thu nu nijdt till oss kommendis warder. Ther thu weet tich effther rätte, etc. Datum.

Munsö den 16 December.

Till Leonard Germundsson, om medel till betalningen af tredje dagsbrytningen.

Riks-Registr. 1547, fol. 275 v.

Till Leonardt Germundtzson ther han wete begärer, om han then tridie Dagzbrytning medt Blypenninger förfordre skall. Datum Muntzö 16 Decembris Anno etc 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Leonardt, och begärer wethe wår wilie, om thu then trijdie dagxbryttning medt Bly peningerne förfordre skalt, som Söffwerin Juthe medt tich ther om handlett haffwer. Szå såge wij heller, att thin vmkost holles och tages aff tomptööris och saackööris peningerne, etc. Män thet thu begärer wethe, om thu bergxlagitt the (!) frist bly för 10 öre L℔ här effther sälie skalt, etc. Szå förnimme wij, att wij tage ther alt för mycken stoor schade vppå, effther wij elliest för hwartt L℔ tolff öre giffwe motte. Och kunne thett icke heller ringere sälie eller afflathe, än thet oss koster, etc. Ter thu weett tich effther rätthe, etc. Datum.

Munsö den 16 December.

Till Peder Skrifvare, om konungens missnöje med honom.

Riks-Registr. 1547, fol. 275 v.

Till Peder Schriffwere om thenn ogunst wij på honom haffwe skulle. Datum Muntzö vt supra.

Wij haffwe förstått Peder aff thin schriffwelse, vdi hwilcke thu rörer och giffwer tilkänne, om then ogunst wij till tig haffwe skole, etc. Szå kunne wij föge annedt

sware ther till. Vthan när thu thin Reckenskap giortt haffwer, och skilt honom wäll ifrå tich, dhå wele wij härvdinnen framdelis wäll förtänchte bliffwe, etc. Datum.

Färentuna den 17 December.

Öppet bref för hr Peder Erici på tre pund säd af biskopstionden af Färentuna under nästa år.

Riks-Registr. 1547, fol. 276.

Öpit breff för Her Peder Erici, på Trij pund säd, aff Biscopz delenn, som faller wid Färentuna Anno etc 48. Datum Färentuna 17 Decem: Anno 47.

Wij Gustaff, etc. Göre witterligitt, att wij aff wår synnerlige gunst och nåde, haffwe vnnt och giffwidt, som wij och nu medt thetta wårtt öpne breff vnne och giffwe, thenne wår tro Vnderszåthe her Peder Erici Trij pundt sädt aff Biscopzdelenn aff tijenden som nu Anno etc 48 fallendis och inkommendis warder wijdt färentuna Kyrckie, etc. Hwickitt wij giffwe Prowestenn ther sammestädtz, Sammelunde wårt Cammerrådt och Cammererere tilkänne, att the wethe sich här effther att rätthe, etc. Datum.

Svartsjö den 18 December.

Till fogden öfver konungens arf- och egne gods i Upsala stift, Anders Håkansson, att han biträder Matz Ingemarsson med bygnaden på Ekholmen.

Riks-Registr. 1547, fol. 276.

Till Anders Håkenson att han Matz Jngemarssonn på Eckholmen medt någen bygningh behielpeligit(!) ware skallt. Datum Swartesiöö 18 Decembris Anno etc 47.

Wår gunst etc. Äär wår wilie och befalning Anders, att thu wår Fougte på Eckholmen Matz Jngemarsson på

wåre wägne behielpeligit(!) ware skalt, till någen bygning. Så att ther motte någre hwss, som myckit behoff görs, vpsatte bliffwe, etc. Datum.

Svartsjö den 18 December.

Till fogden på Ekholmen, Matz Ingemarsson, om olika spannemålsmått, m. m.

Riks-Registr. 1547, fol. 276.

Swar till Matz Ingemarson hwru han medt thenn Spann förhandle och mäle skall etc. Datum Swartesiö 18 Decembris Anno etc 47.

Wår gunst, etc. Som thu schriffwer Matz Jngemarsson, och begärer wete wår wilie, huru han (ɔ: thu) medt then Spann förhandle och mäle skall etc. Så kunne wij föge annedt sware ther till, vthan ther thu någen Spannemåle på wåre wägne skalt vpmäthe lathe, att thet då motte skee effther then span, som menige Almoge ther köpe och sälie pläge, Nämpligenn wijdt Eneköping effther Eneköpingx span, och wijdth Vpsala, effther Vpsala span, etc. Wij haffwe och latijdt schrifftheligen Anders Håckensson tilbiude, att han tich på wåre wägne behielpeligitt(!) ware skall, att ther någen huss wijdt Eickholmen (!) vpsatte bliffwe, som ther aff nödenne äre, och thu giffwer tilkänne om, Förskickendis tich här medt samme breff tilhonda, etc. Datum.

Svartsjö den 18 December.

Till fogden i Örby län, m. m., Thomas Nielsson, att han under Örby gård skall lägga Fullerö prebendes hemman.

Riks-Registr. 1547, fol. 276 v.

Till Tommes Nielsson att han skall wederkännes the Landboer som tilförende vnder Fullereede Prebende legatt haffwer, Att the vnder Örby gårdt liggie skole. Datum Swarthesiöö 18 Decembris Anno etc 47.

Wår gunst etc. Äär wår wilie och Befalning Thommes Nielsson att thu på wåre wägne skalt wederkännes thesse Landbönder som vnder Fullereede Prebenda tilförende legatt haffwe. Och thenne ijnneluchte Zedell vtwijser. Szå att the här effther vnder wår Gårdt Örby liggie skolee, vpbärendis nu strax theris affradt och vtskylder, etc. Doch vndantagendis Fyre pundt Tulmiöll, som wij gunsteligen Niels Schriffwere, wår vndersåthe och borgere vdi Stockholm vnt och efftherlatijdt haffwe, och nu aff en Qwarn wijdt för:ne Fullereedt falle bör, etc. Datum.

Svartsjö den 19 December.

Till befallningsmannen på Stegeborg, Lasse Pedersson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 276 v.

Till Lasse Pedersson Swar thett hann wete begärer huru hann medt the Warur, och then Anders Rodisk handle skall etc. Datum Swartesiö 19 Decembris Anno etc 47.

Wår gunst, etc. Som thu schriffwer Lasse Pedersson, och begärer wethe, om thu medt thenn Tysk benempdt

Anders Rodisk, så handle skalt medt wårtt Smör, och the andre wåre warur, wij haffwe ther liggiendis, etc. Så synes oss thet ändelis ware för myckit, att man för ett stycke obereedt Engelst Tre tynnor Smör, och en fierding giffwe skall, medt minne thett elliest enkannerligitt gott ware, etc. Samelundhe wille wij gerne the andre warur, som är huder, och annedt sådant, förbythe i then deell wij aff nödenne haffwe, och icke sälie för reede peninger, som thu schriffwer. Män thet thu giffwer tilkänne om then Köpman iffrå Flänsborg, som haffwer thet salt, och vdi Smör förbythe will, etc. Så kunne wij lijde, att thu handler medt honom thet beste, och nögeste thu kannt. Så att om thu någett mere, än Elffwe tynnor Salt för en tynne Smör bekomme kunde. Dhå såge wij thet gärne etc.

Thet thu giffwer tilkänne om the Norköpingz Borgere, som Landtzköp skole giortt haffwe, etc. Szå kunne wij föge annedt sware ther till. Vthann at the ther före, effther tilbörligheett motte straffede bliffwe. Och besynnerligen then Peder Oleffsson, som öffwer förbudt så medt wälleligen handlett haffwer, etc.

Thesligiste äre wij och tilffrijdtz, att någett aff thet folck motthe förlagt bliffwe till Norköping och flere städtz, som titt komme medt wåre Galleijder. Men medt Båtzmennerne må thu thet förskaffe, att the något motte arbethe och göre för mathen, vdi skogen, etc. Ther thu weet tich effther rätte. Datum.

Svartsjö den 20 December.

Till innebyggarne i Nedre härad i Kumogårds län, Finland, om utgifvande af utskylderna till häradshöfding och domare.

Riks-Registr. 1547, fol. 277.

Till Menige man vdi Nijdre härede. Om thenn Häredtzhöffdinge och Domeres rättigheet som the icke wälwilleligen vtgöre wele. Datum Swartesiö 20 Decembris Anno 47.

Wij Gustaff etc. Tilbiude eder wåre trogne Wndersåther, som byggie och boo vdi Nijdre härede j Cumegårdtz Länn, Wår gunst och nåde tilförendhe, etc. Oss är vdi Clagewijss tilkänne giffwit trogne vndersåther, att en partt ther hoss eder skole icke wele göre theres Heredtzhöffdinge och Domere, then rättighet vtt, som the lijckewäll plichtige, och them bör att göre, Vthan lathe sich vdi så motthe endelis ohörsamme och owillige befinne, ther aff wij föge behag haffwe kunne, etc. Szå biude och förmane wij eder för thenn skuldt här medt trogne Vndersåter, att j annerledis här effther hervdinnen förtenchte ware skole, vtgörendis rätzligen och wälwilleligen eders Häredtzhöffdinge och Domere, then ränte, och rättighet, som eder medt rätthe bör att göre, och ther hoss eder tilförende sedwane och bruck warijdt haffwer. Han skall och så ther emott igenn, förplichtig ware att förhielpe eder alle till thet lag och rättwijsse ware kann etc. Datum.

Fölsholmen den 21 December.

Till fogden på Väsby, Matz Tordsson, att skaffa Michel Helsing två goda smältare från Salberget.

Riks-Registr. 1547, fol. 277 v.

Till Matz Tordtson att han later Michel Helsing bekomme Twå gode Smeltere, som wäll smelte kunne. Datum Fölssholmenn 21 Decembris Anno etc. 47.

Wår gunst, etc. Äär wår willie och befalning Mattz Tordsson atth thu thet så förskaffe skallt, medt wår Fougthe ther wedt Gruffwene, att thenne wår tro tienere Michel Helssing motthe bekomme ther aff Salebergitt, Twå gode Smelthere, som något förfarne wåre. Szå att wij them för theres arbethe wäll wele vnderholle lathe, etc. Datum.

Stockholm den 23 December.

Till Oleff Trotteson, befallningsman på Åbo slott och öfver dess län, att till kronan indraga alla prebendens och prelaturers landbor.

Riks-Registr. 1547, fol. 277 v. — Förut, utom öfverskriften, tryckt af Arwidsson, l. c., 7: 228.

Till Oleff Trotteson att han wederkännes icke wedt the Landbönder som Bisp Mårthen, och the andre Capittelen (!) vdi vnderholdt haffwe. Datum Stocholm 23 Decemb: Anno 47.

Wår gunst, etc. Som tich wäll förtäncker Oleff Trottesson, att wij lathe befale tich här vdi Stockholm, att thu på wåre wägne skulle wederkännes, och j befalning haffwe alle Prebende och Prælathuree Landbönder ther vdi Aboo Länn, etc. Szå är doch lijckewäll wår will[i]e

och beffalning, att thu tich inthet ännu befatthe skallt medt thet vnderholdt som wij haffwe gunsteligen vnnt och efftherlatijdt Bispen, och the andre vdi Capitteledht, ther vdi Aboo etc. Datum.

Stockholm den 23 December.

Till innebyggarne i sju socknar i Dalarne, om utgörandet af hjelpedagsverken.

Riks-Registr. 1547, fol. 278.

Till Menige Mann vdi Tuna, Torssånger, Wijcke, Swalssö, Schedtwij, Henemora, och Husseby sockner, vm någen hielp Dagzwärcker som the sig wälwilligen haffwe befunnedt latidt. Datum Stocholm 23 Decembris Anno 47.

Wij Gustaff medt Gudz nåde, etc. Tilbiudhe eder oss Elskeliche wåre trogne Vndersåther, som byggie och boo, vdi Tuna, Torssonger Wijcke Swalssö Schödwij Henemora, och Husseby Sockner, Wår gunst och nåde tillförende, etc. Wij haffwe förstått trogne Vndersåther, att j medt någen hielp och dagxwärcken, haffwe eder latijdt wälwillige befinne, till wårt Cronones och menige Rijckesens gagn och beste, ther aff wij ett gunstigt wällbehagh haffwe. Wele och sådant altijdt medt eder, gunsteligenn och nådeligenn betencke, vdi alle motte, som oss ståår tilgörendis, och i thet aff oss begerendis wardhe, etc. Szå att om j thesligiste någen ytterlige hielp ther till här effther giorde. Och eder ther vdinnen obeswäredhe befinne låthe, dhå scholen i inthet twiffle, käre Vndersåther, att wij thet jw vdi annenn motte, wille medt all gunst och nåde, medt eder förskylle och förskone. Szå at sådanne hielp eder vthan all schade ware schall etc Datum.

Stockholm den 23 December.

Till befallningsmannen i Nystads län, Gustaf Fincke, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1547, fol. 278.

Till Gustaff Fincke Swar vm thet Clede som thu begärer till Knechternes behoff, och vdi Nyslotz Län j Borgelegere liggie. Datum Stockholm 23 Decembris Anno 47.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Göstaff och giffwer tilkänne, om the Knechter ther vdi Nyslotz län förlagde äre, Begerendis att wij någett Clede ther häden, till theres behoff, wilde komme lathe, etc. Så kan thu wäll sielff tenckie, huru lägligit thet är, att man nu så tijde års, skulle ther häden någenn deell öffwersendhe, etc.

Och förundrar oss icke lijthet, att thu icke ther om vdi tijde haffwe bestelle latijdt, anthen iffrå Åbo eller annorstedtz, ther sådanne Cledhe till fongtz warijdt haffwer etc.

Om Gedder han schriffwer

Thesligiste om the Gedder thu schriffwer, hade wij och så gärne seedt, att the oss så alreede j höst, hade hitt öffwer förskickede bliffwit effther the här wäll behoff göres, etc.

Om Rydtzerne och Swidier

Männ thet thu begärer wethe wår wilie, huru thu medt Rydzerne och the Swidier the sått haffwe wijdt gräntzen, förhandle skalt etc. Szå kunne wij föge annedt sware ther till. Vthan att thu ther om, medt her Erich Fläming, och flere gode männ j then Landzenden förhöre och förhandle skalt, effther som tijden och lägligheethen sig skicke kunne etc. Datum.

Stockholm den 26 December.

Till riksrådet hr Gustaf Olsson (Stenbock), om af honom lemnade underrättelser från Danmark, nu afsändt bref till konungen derstädes och om fiskmarknaden i Lödöse.

Riks-Registr. 1547, fol. 278 v.

Till Her Gustaff Swar vm the Lägenheeter som hans tienere frå Dannemarck förfarijdt haffwer, Datum Stockholm 26 Decembris Anno 47.

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe förståått käre her Gustaff vtaff eder sijdtzste schriffwelse, vm the lägenheeter j thervdinnen giffwe tilkänne, som eders budt och tienere vdi Dannemarck förfarijdt haffwer, etc. Szå vppå thet wij ännu thess ytterligere ther vm kunne förståndigitt bliffwe, och älliest om andre lägenheeter, ther oss ligger magt vppå att wethe, haffwe wij nu afferdige[t] en wår tienere, medt breff, till Kongenn j Dannemarck, hwickes Copie wij eder här medt tilhonde skicke, Och hwadt swar ther vppå giffwes kan, wele wij eder thesligiste förstå lathe, I måge lijckewäll thess förinnen, sampt medt Steen Ericksson haffwe ther nijdere godt acht och tilsyn på alle deler, som j tenckie kunne aff nödenne är och magt vppå ligger etc. Män om then Fiske marckenedt j giffwe tilkänne, som vdhi Jeneköping ståå skulle. Wethe wij icke, om han så longt titt nijdt j Landett lägges kan, Som oss och synes icke storligenn aff nödenne wåre, att man ther medt vdi så motte, så myckin möde eller vmkost haffwe skulle, effther oss elliest är till wethendis wårdett, att wåre vndersåther ther nijdere vdi Westergöthelandt schole aldelis wel thess föruthan, medt Fisk försörgdhe ware. Doch motte man wäll lijckewäll, lathe så gå vtt för ordt och rychte, på thet wåre granner förnimme kunde, att wij them vdi så motte icke hade så storligen aff nödenne,

att ther skulle bliffwe beramedt en fiske marckenadt, någre städtz ther nijdere j Landett, på enn beqwämeligit tijdt och städt, ther wåre vndersåther j then motte medt aller honde godt fisk, motte försörgde bliffwe, hwar så behöffdis, Szå att the lijckewäll therudinnen ingen nödt eller brist lijde skulle, som wij och vdi lijcke motte, haffwe tilförende j åhr, när samme Fiske marcknedt iffrå Lödze bleff, latijdt then menige man vdi then Landzendhe tilschriffwe, att the medt fisk, som nu sagt är, vndsatte bliffwe skulle, hwar så aff nödenne warijdt haffwer etc. Thet i och så ännu medt wåre Fougther och befalningzmän ther nijdere wele bestelle lathe. Befalendis här medt Gudt etc. Datum.

Stockholm den 26 December.

Till konung Christian (III) i Danmark, om förhållandet till kejsaren och tyska riket, m. m.

Efter originalet i kongl. danska Riks-Archivet.

Vnnssere freundtliche diennste vnnd was wir sonstent viell mehr liebs vnnd gouts vormuegen beuhor, Grossmechtiger Koningk freundtlicher lieber Schwager Bruder vnnd Nachpar, Wijr haben E: L: itziges schreibents jnnhalltz nach lengst eingenohmmen, Vnnd souiell erstlichenn belangendt, vberschickung der Reichs vorhandlung vnnd Trientische decrets sampt annderer leufft, vnnd furnemblich vormelldung phaltzgrauischer vormuethung, das alles habenn wijr vnns jegen E: L: freundtlichen zubedanckenn,

Souiell aber betreffendt das E: L: vnnd wir beiderseitz nebennst anndere Christliche potentaten sollten anngesoucht werdenn, demselbtigenn Concilio gleichermaessenn sam anndere des Romischenn Reichs Stende, jtzo eingegangenn, vns zuunthergebenn. Vnnd darauf E: L: gelangenn, das wir beiderseitz hiejnnenn schliessenn moch-

tenn, damith wijr einhelliglich, wehnn solchens beij vnns ersucht, mith Christlicher vnnd gepuerlicher anthwortt, kondtenn vornehmen lassenn, Was nuhnn hieauf die Stend des Ro:n Reichs bewilligt, sonstent auffm gehalltenem Reichstagk vorabschiedt, vnnd furter zu Trient ferner bestettigt werdenn soll, Das wunschen wijr gott durch seinenn Heiligenn geyst, sein gnad der menschn hertzn hohe vnnd nidrige einzugeben, Das es dermassenn furgenohmmen vnd vollentzogen werden magk, das zuforderst darjnnen Gottes ehere vnnd gemeyner friedt eruollgenn, vnnd betracht werde, Vnnd sseyntemahll dann diesses ein seher hochwichtig sach, souiell die Religion belangendt, vnnd noch nicht wissenn konnen wes fernner jn solchem decret ab ader zugesetzt werdenn soll, vnnd zum hogsten sollichens die gewissen anruret, So bitten E: L. wijr Schwegerlichenn wollten mith jren gelerten vnnd Redte diesse sache wie ssie gotlicher Heiligerr schriefft Christj einsatzung vnnd der Alltvether lahr gemess eigent vnnd bestendig, Radts enthschliessenn, wes E: L: fur sich vf solchem fhall wenn es angelangt, zubeanthworthenn vnnd zuerkleren, geneigt, Darauf wollenn auch wijr gleichermaessen entschliessen, vnnd darjnnen volgents darauff mith E. L. alles wes zu gottes ehere vnnd gemeinem frieden zu guedt gereichenn magk, der eintrechtigen anthwort vorgleichenn, Wie dann wijr itzo ganntz furhabents gewessenn, vnns jegenn E: l: vornehmenn zulassenn, whue wir vnnssere Redte vnnd gelertenn zusambt gehatt hettenn, erwarten derwegenn E: L: erklerung hieauf furderlichst

Was die Phaltzgreuischenn vnnd derogleichen prackticen durch denn Grauenn vonn Bueren vnnd Oldenburgk, wie E: L: beruerenn, getriebenn, muessen wijr solchens alles gott annheym setzen, Wijr wissenn aber das wir kein vrsach zu solchen wegen gegebenn, Vnnd ist nicht ohne das vnns kurtzer zeit bericht vorthrawlichenn zugekommenn das annschlege sollenn verhandenn seyn die

vf vnsere benachpartenn abgericht, Gott gebe aber sseinn gnadt vnnd abwende alle widerwertigkeit. Das aber E: L: beruerendt nach sonnderliche furtheill sollenn gesoucht werdenn, durch seltzam geschreij allsse das wijr beiderseitz jnn rustungen wehren, das ist auch ahnn vnns gelangt vnnd haben auch solchens aus schwegerlicher beneigung nicht vnntherlassenn wollen besonnder solchens E: l: alsebaldt zugeschriebenn, Welchs E: L: vnnsers erachtens nuhmer erlangt vnd vnsere meinung vornohmmen, Vnnd gott vorgebe denn jhennigen dahero solliche gefahrliche vnd geschwindt sprengung erspringen, vnnd erstiefft werdenn,

Schliesslichen aber das E: l: sich erpietenn der voreinigung gemess whue vnns ethwas vbergehenn sollth, bey vnns zuhebenn vnnd zulegen, Des wollen wijr vnns zum E: l: vnsser vorwanthnus nicht anderst vorsehenn, E: l: habenn auch vnns nicht annderst ermerkt, Werdenn vnns auch nochmalls aller gepuer allse der beneigter freundtlicher bruder zuschicken wissen, Vnnd E: l: dero wijr sampt jrer gelieptenn gemahell vnserer freundtlichenn Schwester auch junger herschafft dem saligem schutz gottes, sonnstent jn rwhelicher wollpfart gluglich zuerhalltenn enthpholen thuenn, vhiell Schwegerliche freundtschafft vnnd willfarung zuertzeigenn seindt wijr geneigt, Datum vf vnserm Ko:n Slos Stockholm ahm Mantage in den heiligenn weijnachtenn Anno 47:ten

Gustaff vonn gotts gnaden zw Schweden
der Gottenn vnd Wenden etc Koningk etc

E L getrewe Bruder
Gostauus [1])

Utanskrift: Dem Grossmechtigenn Fursten Vnnserm Freundtlichenn liebenn Schwagernn Brudern vnnd Nach-

[1]) Underskriften egenhändig.

parn Herrenn Christiann zu Dennemargken Norwegen der Wenden vnd Gottenn Koningk Hertzogen zu Slesswig Holsten Stormarn vnd der Dithmarschen Grauen zw Oldenburg vnnd Dellmenhorsth

Det vidfästade sigillet finnes qvar, väl bibehållet.

Under utanskriften är antecknadt: *Schweden schreiben Concilium belangendt ángelangtt Coldingen den xxij:ten Januarij Anno etc. xlviij:ten*

Stockholm den 29 December.

Till Germund Svensson (Somme) i Kalmar, om till honom framförd osann berättelse rörande något konungens yttrande om honom.

Riks-Registr. 1547, fol. 279.

Till Germundt vm någen snack, som Sigfridt Jönsson för honom sagt haffwer, och wij honom skule på sagt haffwe Datum Stocholm 29 Decembris Anno etc. 1547.

Wår gunst, etc. Som thu schriffwer, Germundt Swensson, att Sigfrijdt Jönsson haffwer vnderwijst tich vm någett taall, som wij schulle haffwe vm tich, hwickitt Niels Helsing honom sagt haffwer etc. Så förundrar oss icke lijtedt, att thu wilt beswäre oss medt slicht sqwalder, haffwer then Sigfrijdt Jonssonn eller någen annen sagt tich något vpå, thet som tich beswärligit ware motte, dhå må thu och så tale them, och icke oss ther vm till, Förty wij wethe ther inthet aff, haffwe icke heller hörtt något slicht. Och hwar wij hade något sådant wethet vm tig, hade wij sielffwe wäll kunnet giffwit tig tilkänne, och föghe behoff theris förspråck i then mottenn, Och wåre bäst, att thu förskonede oss medt sådane Sqwalder, och talede them ther vm till, som sådant sagt haffwe, annedt haffwe wij icke swärije tich ther vppå, etc. Datum.

Stockholm den 30 December.

Till fogden på Salberget, Severin Jute, om tvenne män, som blifvit befriade från sina anparter i grufvan.

Riks-Registr. 1547, fol. 279 v.

Till Söffwerin Jwte förskrifft för Lasse Leegda och Oleff j Nockeby, om then Gruffwedeel, som han them på wåre wägne påläggie vill. Datum Stocholm 30 Decem[bris] Anno 47.

Wår gunst, etc. Weett, Söffwerijnn Juthe, att thesse wåre Vndersåther Lasse i Leegda och Oleff j Nockeby haffwe warijdt här för oss och claget, att the icke kunne sielffwe vppeholle then Gruffwedell, som thu them på wåre wägne påläggie wilt, effther the boo så langt iffrå Gruffwen. Thesligiste haffwer och en tagit them iffrå the karler, som the pläge leije till att vppeholle gruffwenes arbethe medt, på theris wägne, som thu och ytterligere aff thenne inneluchte suplicatie theris mening förnimmendis warder, etc. Så effther the tilförende medt wår wilie och tillatilsze ähre sådanne Gruffwedeell qwitte wårdne för then longe wägh skuldt, the haffwe till gruffwen, doch medt thet beskeedt, atth the skulle hielpe någen annen medt weedt, kholl och andre nottorffther, som behöffwes kunne, thom till vndsättning, som theris gruffwedell brucke skulle. Äär för thenskuldt wår wilie och beffalning, att thu lather thom vnder sådanne beskeedt obehijndrede, effther som wij them tilförende vnnt haffwe. Sammelunde att thu lather them bekomme igen the karler thu them förholler, ther medt the ännu Crononess Bergz arbethe thess bättre förfordre måge etc. Datum.

Stockholm den 30 December.

Förläningsbref på behaglig tid för Bengt Olofsson på kyrkotionden af Vallby och Villberga socknar.

Riks-Registr. 1547, fol. 279 v.

Öpit breff för Bengt Oleffsonn på tijendenn, som faller årligenn wijd Walby och Willeberge Kyrckie (: till en behagelig tijdt :) Datum Stocholm 30 Decembris Anno 47.

Wij Gustaff, etc. Göre witterligitt, att wij aff wår synnerlighe gunst och nåde haffwe vnnt och efftherlatijdt, som wij och nu medt thette wårtt öpne breff vnne och efftherlathe, att thenne wår tro tienere Bengt Oleffssonn må och skall, (: oss till en behagelig tijdt :) niuthe och beholle, till sig och sijne studiers vnderholdt och vppehälle, all then tijende, som vthi thesse Twå sockner, nempligen Walby och Wijllerga, årligen falle kann i Trögdenn, vndantagendis så myckit Kyrckie Presterne vdi för:ne Sockner, sig till wederlägning för the Landbönder the mist haffwe, aff samme tijendhe bekomme skole, Thesligiste så myckitt till Wijn, öffläthe, och annen nöttorfft wij [ɔ: vdi] för:ne Kyrckier behöffwes kan, och ther vthaff tages skall, etc. Hwickitt wij etc. Datum.

Stockholm den 30 December.

Till befallningsmannen på Åbo slott och i dess län, Olof Trottesson, om i finska skärgården bergadt vrakgods.

Riks-Registr. 1547, fol. 280.

Till Oleff Trotteson att han haffwer god acht och tilsynn på thett wrackegodtz, som ther i Finske skärenn bergatt bleff. Datum.

Wår gunst etc. Efftther wij och haffwe något twiffwelszmåll, Oleff Trottessonn, vm thet vrackegodtz, som i

fiordt ther i Finske skären bleff berget, att ther medt tileffwentyrs icke aldelis så rättzligen skall handledt ware, som thet sich rättzligen borde etc. Äär för thenskuldt wår wilie, att thu granneligenn, doch hemeligenn och oförmerkt, skalt ransacke och förhöre lathe, vm något aff samme wrackegodtz skal ther hemeligenn ware förstunget, besynnerligenn hwadt och huru myckitt aff samme wrackegodtz vdi alle Partzeler Thommes Jönsson skall bekommit haffwe, Effther han haffwer latijdt sich höre, thet honom och hans hustru till 100 ℔ godtz ther aff skulle giffwit och skenckt ware aff them, som ther tillstädtz wåre, när samme godtz bleff vpschriffwit i Aboo, än doch wij lathe oss betyckie, att the, som thet bortt skenckie, haffwe hafft föge rätt till att förskenckie någen deel, som theris eigit icke war. Ther vm thu ännu thin ytterste flijtt förwände wilt etc. Datum.

Stockholm den 30 December.

Till Matz Michelsson, att han skall vara Jöran och Christopher Friere behjelplig, att skaffa dem anstånd af deras gäldenärer.

Riks-Registr. 1547, fol. 280.

Förschrifft för Iören Friere och hans son Christoffer Friere till Matz Michelson, att han skall ware them behielpelig för theris geldenärer. Datum

Wår gunst etc. Weett, Mattz Michelsonn, att thesse wåre Vnderszåther och Borgere i Vpsala Jörenn Frijere och hans Son Christoffer Friere haffwe giffwidt någre theres anliggiende beswäringer i så motte tilkänne, och bekänne sich ware kompne till achters, och kunne för thenn skuldt icke så för honden bethale hwarijom och enom som the skyllige och plichtige äre, som the gerne göre wilde, och haffwe för then skuldt ödmiuckeligen bedit

och begäredt, att wij aff wår synnerlige gunst och nåde them vnne och effther lathe wille någett frijst och fördröijelsze på sådanne geldt, på thet the icke i grunden motte fördärffwede bliffwe, att the än(!) partt nw strax och sompt medt tijdenn affdrage och betale måge, ther till the och gerne wälwillige och effther theris ytterste magt och förmögenheet benägne äre och ware wele, etc. Hwarföre är wår wilie och befalningh, att hwar några aff the samme, som the några merckelige Summor skylligh äre, titt kommendis warde, som till thet ytterste wele trängie vm theris bethalningh, eller vtpanthe then fattigdom the haffwe, att thu sådant icke tilstäder, på wåre wägne, förhandler så myckit medt thom, att the wele haffwe tolemodt någett fram bätter, till thess the kunne och förmoge drage vt, hwadt the skyllige äre, så att hwar motte komme till någen bethalningh. Lagendis thet så, att the Iw icke booslithnee eller i grunden fördärffwedt bliffwe motte. Ter rätte tig effther. Datum.

Stockholm den 31 December.

Till fogden på Kungsör, Anders Eriksson, om en mördare.

Riks-Registr. 1547, fol. 280 v.

Swar till Anders Ericksonn vm thenn Staffen j Åss vdi Henewij sockenn, som ochristeligit slagit haffwer sin granne ihiell. Datum Stokholm 31 Decembris Anno etc. 47.

Wår gunst, etc. Som thu schriffwer, Anders, och giffwer tilkänne, huru omanneligenn och ochristeligenn then ene grannen Staffen i Åss i Henewij Socken haffwer dräpit thenn annen sijn granne Tordt i Ååss, etc. Så kunne wij föge annedt sware ther till, Vthan att thenn samme Staffen haffwer Iw förbruttijdt edtzörett, och bör ingen fredt haffwe eller niuthe, ther före må thu fliteligenn

winläggie tich att lathe förkunskape och bespörie, hwar han är, att thu så wäll på thine sijde, som then döde Mandz släght och Molssägender på theris sijdhe, winläggie eder, att han motte bliffwe tagen wijd halssen, och seden fulffölige[s] medh Swärig[i]s lag. Szå må thu och ware förtenckt, att hwadt deell honom kann tilkomme i löst eller fast på hans anpartt, att thet samme bliffwer och tilstäde, till thess sacken wijdere bliffwer medt lage dom affsagt etc. Datum.

Stockholm den 31 December.

Ytterligare förläningsbref på behaglig tid för Bengt Olofsson, på biskopstionden af två socknar i Upland, såsom understöd för hans studier.

Riks-Registr. 1547, fol. 281.

Öpit Breff för Bengt Olefson på Biscopzdelenn aff Tienden som faller i Lätt och Weekoll sockner (: till en behagelig tijdt :) Datum Stocholm 31 Decembris Anno etc. 1547.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, att wij aff wår synnerlige gunst och nåde haffwe vnnt och efftherlatijdt, som wij och nu medt thette wårtt öpne breff vnne och efftherlåthe, att thenne oss Elskeligh wår tro Vndersåthe och tienere Benedictus Olaffuj må och skall, oss till enn behagelig tijdt, niuthe, brucke och beholle, till sig och sijne studiers vnderholdt och vppehälle, Biscopzdeelen aff tijenden, som vdi thesse Twå sockner, nämpligenn Weekoll och Lätt, heer efftther falle kunne, etc. Hwickitt wij giffwe wåre Cammererer Szå och Prowesterne och Kyrckiewärderne ther samme städtz tilkänne etc. Datum.

Stockholm den 31 December.

Öppet bref för Thomas Larsson på en gård i Upsala, till evärdelig egendom.

Riks-Registr. 1547, fol. 281.

Öpit Breff för Thommes Larsson på enn Tompt vdi Vpsala till ewärdelighe äge. Datum Stocholm 31 Decembris Anno etc. 1547.

Wij Gustaff etc. Göre witterligitt, att wij aff wår synnerlige gunst och nåde haffwe vnnt och effterlatijdt, som wij och nu medt thette wårtt öpne breff vnne, effther-lathe och giffwe, thenne vnge drengh Thommes Larsson en wår och Cronones tompt vdi wår Stadt Vpsala, på östre sijden, twartt iffrå Qwarnnehussedt vtt medt åån liggiendis, på hwicken Tompt wår Vndersåther ther samme städtz Peder Andersson och framlijdne Anders Olsson, som thenne samme vnge drengz närskylde frände warijdt haffwer, haffwe byggie och vpsättie latijdt. Och haller samme tompt i lengden 18 alnar och vdi bredden 12 alner, och haffwer samme tompt tilförende legatt vnder Gråbrödre Clöster i förbe:de Vpsala, och effther Westerårs Ordinantia oss och Sweriges Crone tillfallen. Hwarföre tilägne wij samme tompt förbe:de Thomes Larssonn och hans effther-kommende ärffwinger till ewärdelighe ähghe, att niuthe, brucke och beholle. Och hwar thenne vnge drengh medt tijden någett gott läre eller bruckeligit(!) bliffwe kann, Dhå skall han ware förplichtigh att ware oss och Cronone för sådanne gunst och nåder (: som han thet samme thess föruthan plichtig är :) till wilie och tieneste, som och hans målssman, som thette ärende begångit haffwer, thett samme och så på hans wägne vtlåffwedt haffwer, etc. Biudendis för thenskuldt här medt alle, som för wåre skuldt wele och schole göre och lathe, Besynner-

ligenn wåre Fougther och befalningzmän, att the förbe:de Thommes Larsson, eller hans efftherkomende erffwinger, här emott inthet hijnder, platz eller förfong göre. Ther sich hwar och en effther rätte haffwer, etc. Datum vltima Decembris Anno etc. 47.

Stockholm den 31 December.

Qvittobref å silfver för befallningsmannen vid Salberget, Severin Jute.

Ur ett häfte afskrifter i Kongl. Kammar-Archivet, innehållande qvittenser från 1542 till 1557.

Wij Gustaff medt Gudz Nåde Swerigis, Göthis och Wendis etc Konung, Göre witterligitt medt thenne wår Quitt[enci]a, att wij vdj egen Kong:e persone på wårtt Slott Stocholm then 31 Decembris Anno etc Fyretije Siw annamedt och vpburidt haffwe aff thenne wår tro tienere och befalningzman på Salebergitt Söffwerin Jwthe thetta effterscriffne Sölff, hwilckitt han hade latid vptage, ther som then Mester Påffwels bygningh stodh, Som först är vnge-[får?] bly sölffwer Ett stycke wogh Twå lödemarcker, Waska Sölffwer Twå lödemarck Tije lodt, Item Ett stycke Skerstens Sölffwer wogh halfftolffte lodt, Hwilckitt stycke wij skenckte förnempde Söffwerin Jwthe, Item Tw skerstens sölffwer wogh Trij lodt, Hwilckett wij skenckte wår byggemestere Henrick van Cöllen, Summa på förnempde Sölff löper sigh till Fem lödemarch och ha[l]ffnijende lodt, etc. Hwarfföre giffwe wij förbenempde Söffwerin Jwthe her medt qwitt och frij för altth yttermere tiltall vm för:de Sölff, Och thäss till wisse lathe wij tryckie wårtt Secret her neden före och medt egen hond vnderskriffwidt. Datum loco et tempore vt Supra

GUSTAUUS.

Tillägg.

Stockholm den 11 September.

Till konung Christian i Danmark om pfaltzgrefven, och om marknaderna i Lödöse.

Efter originalet i kongl. danska Riks-Archivet.

Vnsere freuntliche dienste vnd was wir sonstent vhiel mehr Liebs vnd guts vormugn beuhor Grosmechtiger furst freundlicher Lieber Schwager bruder vnd Nachpar, Alssedan E. L. vns hiebeuhor zu etzlich mhalen die gefarlicheit jn der phaltzgrauischen sachn vormelt, auch dabeinebenn fur nötig vnnd geradten erachtet das wir der Leuffthalbn vnsere sachn beiderseitz jn gudter aufachtung hedten, So habn wir auch demselbtigen vns also vorhalten dweil aber sich ferner E. L. erpoten wes deshalb weiter mocht vorhandlet werden solichns vns zuuorstendigen, Vnd dan noch zur zeit derowegen nichts grundlichs ahn vns darnach wir vns zurichten hedten gelangt, So gereicht ahn E: L: vnser freundlich bit sie wolten vns bericht zukomen lassen ab die sachn zum volnstendigem frieden so wol fur vns alse E. L. gereicht oder aber ob sonstent deswegen gefhar nhuemher solten zuuormueten sein, damit wir jm fhal vns zuuorhalten hetten oder aber mit solichn beschwerlichen vnkostenn vorschont wurden, Darnechst habn wir auch bericht bekomen das E. L. denn Marck von Neulössen sollen vorruckt vnd jn E. L. Reich vorlegt habenn, dieweil aber solicher Marck von den althen den dreijen Reichn vor bekwemlich erdacht so konten wir nicht erachten das solicher Marckt auch nhuemals hette schedtlich sein sollenn, da je E. L. vnderthan biss dahero solichns Neulösischen marckes kein schaden gehabt besonder ebn so wol vnnd zum theil mehr alsse vnsere eigene vnder-

thanen desselbtigen genossen, wie aber dem allem wes E. L. jn deme fur das bekwemlichst erachten jmselbtigm habn E. L. jn jren Reichen zuschliessen jmselbtigm wir dann kein moss jro setzenn wollenn, Vnnd sonstent E. L. Schwegerlichen nachparlichen willn vnnd freundschafft zuertzeign seindt wir geneigt. Datum auf vnserm Schloss Stockholm ahm 11 tag Septembris Anno etc. 47:ten

Gustaff von gots gnaden zu Schweden
der Gotten vnd Wenden etc. Köningk

E L getrewe Bruder Gostauus [1])

Utanskrift: Dem grosmechtigenn Furstenn vnserm Freunthlichen liebenn Schwagernn brudernn vnd Nacparn Hern Christiann zu Dennemargkenn Norwegenn der Wenden vnnd Gottenn Koningk Hertzog zu Sleswig Hollsten Stormaren vnd der Dittmarschen Graue zu Olldenburg vnnd Delmenhorst.

Det vidfästade sigillet väl bibehållet.

Under utanskriften är tillagdt: *Konnig zu Schweden begert bericht der pfaltzischen handlunge sich darnach zu verhalten. Item den marckt zu Neulossen betreffendt, angelangt Coppenhagen den xv. octob. Anno etc 47.*

[1]) Egenhändig underskrift.

Register.

A.

Abbedisen i Vadstena kloster, hennes brefvexling, 672, 789.
Abraham (Abram) **Eriksson** (Leijonhufvud), rr. br. t. 221, 393, 588—589, 658, 672, 679—680, 811; sk. skicka krigsfolk till Vg. 810, 812.
Abraham Eriksson (Leijonhufvud?), fl. med Juleta kl. gd. och dagsverken, 62.
Adeln, sk. hafva tillsyn öfver iakttag. af alla påbud, 41; närv. vid Arboga möte, 53; sk. följa utgånget mandat, 58; adeln i Kalm. län, Värend, Sunnerbo, Vestbo o. Östbo kallas till möte i Kalmar, 101; br. t. med kngs. mandat om den dyra tidens afhjelpande, 168; sk. infinna sig vid möten inom här. om sma sak, 175; de myndigaste af förräd. fängsl. o. afrätt. af kon. Chr., 271—272; förkl. om kon. Chr. försök att utrota sv. ad., 255, 292—293; i Vg. om fhdt. med, 408; sk. hålla sig redo mot bef. danskt anfall, 725, 730, 814, 817; dess trohet mot kngn sk. utforskas, 677; i Finl. jämte bef.män och fogdar kallas till smnträde, 505—507; om dess möjl. förflyttn., 514; sk. öfversända sitt krigsfolk till Sv., 810, 814, 815. — Se vidare **Frälset.**
Adelsbref, f. Olof Skogård, 6—8.
Adelunda (Alunda), s:n i Olands h:d, Upl., hmn drst., 799.
Adrian Gulskeedere, sk. bevakas, 555.
Afrad, 40, 128, 215, 338, 352, 389, 524; dess lösande med pngr, 400.
Afradskoppar, 308.
Afradskorn, 215; dess utbyt. mot råg, 831.
Afvelsgård, om inrätt. af vid Jönk., 363.
Agnhammar, i Grums s:n o. h:d i Verml., fl. t. Botvid Larsson i Sthm, 597.
Agricola Michael, biskop, öpt br. f. på prostgården i Åbo, 803.
Agunderyd (Agunnaryd), s:n i Sunnerbo h:d, Smål., tvist om inkomst af en gd drst., 324.
Albo, h:d i Smål, bisk. tiond. deraf fl. t. hr Ture Trolle, 118.
Albrecht, hert. af Mecklenburg, 872.
Aldenburg (Oldenburg), 112, 120, 121, 415.
Ale, h:d i Vg., h:dsting, 28.
Aleby, gd i Solna s:n, Upl., 847.

Alen (aln), en önskas af inneb. i Smål., 331.
Allmänning, kronans, mell. Forsa och Enångers s:n i Hels., 193; en i Gestr. mell. Sätra o. Gefle, 305; Sättrike, krono- i Håbo h:d, Upl., 552.
Allmogen, i Nyköpings län, br. t. 786; i Vg. br. t. 664; besvärar sig öfver städzlöre, 850; vill ej nöja sig med de af kngn tillsatta fogdar, 850; förhandl. med i Kalmar län, 859; likaledes om hjelpved till Sala grufva, 860, 863. — Se vidare **Bönderne.**
Alst, groft kläde, om inköp af, 593.
Alwastra, kl. o. gd, om landbönd. sätt. deruppå, 215; om fogdar öfver dess landbor, 369; Joen Smedt fogde drst. borgl. ib. 517; kl:s landbor, 688.
Alsede (Alsheda), s:n i Ö. här. i Smål., 362.
Ammundt i Stensvad, bonde, sk. behålla sitt hmn, 435, 493, 765.
Amsterdam, om ditsänd. af en handelsagent, 209.
Anders, hr, i Hanebo, kkhde i Tible i Upl., 673—674.
Anders, hr, predik. i Jönk., om hon. o. hans systerson, 599.
Anders, en dansk skrifv. antages, 358—359.
Anders i Hersseby, (Upl.), vitne, 486.
Anders i Rydt, bonde i Ög., 522.
Anders, »Lille A.», borg. i Ronneby, en de sv. förrädarnes hjelp, om deras gripande, 349—350.
Anders Bengtsson till Hof, fullmakt för på hhöfd.tjensten i Åse här. i Vg., 706.
Anders Eriksson, hans fad. mörd. i Lödöse, 204.
Anders Eriksson (Ersson), fogde på Örnn l. Kungsör, 645; br. t. 438, 475, 501, 708, 777.
Anders Eriksson, sk. hafva tillsyn vid Salberg. und. Sev. Jutes frånvaro, 622.
Anders Hanson, myntmästare, 657.
Anders Håkanson (Hockenson), fogde öfver kngns arf- o. egne gods i Upsala stift; br. t., 885, 886; får uppdrag, 456—457; tillstånd att skiljas fr. sin hustru, 541; sk. ransaka om gods o. gårdar, 716.
Anders Jonsson, hans gd i Ladby, 653.
Anders Jonsson, fogde i Möre, död, 590; hans gd, 765.
Anders Jönsson i Högemåla i Östbo, sk. behålla sin uppodl. på allmän., 628.
Anders Krutmakare, arklimäst. i Kalmar, gåfvobr. på en tomt drst., 140.
Anders Mattsson, vill fråntaga en Ped. Jonsson en gd, 221.
Anders Målare, fl.-br. på en gd i Nyk., 225.
Anders N., uppdrag, 19.
Anders Nilson, borg. i Ups., sk. återfå beslagtagna varor, 441, 454.
Anders Person (Peder-), tillåtes upptaga Långeboda hem. i Fellingsbro s:n, Vestm., 85—86.
Anders Schrifwere, gamle, i Ups., 90.
Anders Scriffwer, fogde i Möre, 308; br. t. 163.
Anders Wässgöte, br. på en tomt i Lidköping, 744.
Andestada, gd i Smål.?, 611.
Andorpen (Antwerpen), försäljn. af där liggande sv. varor, 830; agent drst., 209.
Anfast, norrman, 572.
Angelbrigt (Engelbrekt) **Olsson,** bef.man vid Kopparbergs grufva, 610; br. t., 608.

Anna, prinsessa, sjuk, 579—580.
Anna (Trolle), fru, på Aspenäs, br. t., 611.
Anna, fru, Johan Urnes enka, br. t. 703.
Anna, fru, på Windztorp, stämn.-br. t. rör. arf, 321.
Anna Clementzdotter, fru, Nils Pederson Bielkes t. Åkerö hustru, 202.
Anna (Hansdotter Tott), fru till Nynäs, qvarstadsbref på egor i Kimito s:n, Finl., 825.
Anna Helgesdotter, Lasse Götkesson Tegelslagares hustru, 182.
Anna Larsdotter, giftermål med, 731; hinder för hennes äktensk., 862.
Annuntiationis, prebenda i Vesterås st., 819.
Apelerijd, i Kinds här., Vg., besittn.-br. derå f. Sev. Kijl, 15.
Apollonia, »lille Ericks efterlefverska», bytesbr. ang. hus i Stockholm, 769.
Arboga, stad, dat.ort 3—8, 331, 418, 426.
Archelijmestare, 140.
Arffwedt, se **Arwid.**
Arffwike (Arvika), s:n i Verml., 5.
Arnanäs, kronogd i N. Wedbo, bortbytt t. Germ. Svensson (Somme), 141.
Arnn, M. (Arne), i räntekam., br. t., 354, 548; flän.-br. på kanikedel. af tionde i Vermdö, 525.
Arwid [**Arwedt, -widt**], herr, kapellan, hans enka, 805; hans prebende, 819.
Arwid Jonsson, fogde på Stegeborg, br. t., 229, 485, 588.
Arwid Jonsson, fogde på Orrholmen, 720; fullmakt för, 721.
Arwid Jonsson, br. t., 533—534.
Arwid Jönsson, fogde, br. t., 407—408.
Arwid Nelsson, 671.
Arwid Nilsson, fogde, br. t., 156.
Arwid Nilsson, öfverfallit Visingsöbor med hugg o. slag vid tinget, 206—207.
Arwid Nilsson, får sälja oxar i bergslagen, 41.
Arwid Nilsson (fogde), om hans ursäkt, 446; kallas t. K. M:t, 447.
Arwid Nilsson, fru Ebba Vasas fogde öfv. Alvastra o. Sken. kl:s landbor, om hans otillbörl. uppför., 369; br. t. 215.
Arwid Olsson (Olofsson), bef.man på Raseborg, br. t., 97, 199, 663, 722.
Asboland (Aspeland), här. i Smål., fogde drst. Ped. Fux, 136.
Aska, här. i Ög., 202.
Askeby kl., gods s. legat derunder, bortbytas, 11.
Aspenäs, säteri i Våla s:n o. här., Vestm., fru Anna till, 611.
Assmundt, hr, i Synnerby s:n, Vg., en gd t. prestebol åt hon., 681.
Axel Andersson, 694.
Axel Bengtsson, boktryckare, 384.
Axel Bengtsson, höfvitsman på Svanen, 105.
Axel Eriksson (Bielke t. Häradssäter) sk. hafva de nya knekt. i Smål. und. sitt kommando, 494; sk. få biträde af Nils Pederson, 496; sk. låta undervisa knektar, 498—500; sk. hålla uppsigt mot förräderi i Smål., 740; fått br. på biskopsgästn., 20; uppdrag åt, 640, 694, 767, 783, 820, 845; br. t., 18, 113, 165, 538, 558, 740, 790, 813, 849; fl. med kyrko- o. prestelandbor i S. Vedbo, 687.
Axel Nilsson (Banér till Djursholm), 577.

B.

Bagare, Herman, kommen i skada, 401.
Bagge, Anders, fogde på Ekolsund, br. t., 527.
Bagge, Jacob, den bekante amiralen, herberge hos, 412.
Bagge, Joen, fogde i Gäseneds, Ås o. Redvägs hdr, br. t., 199—200, 325, 626, 800, 838.
Bagge, Joen, 397; hingstridare, 398; sk. passa till ridfogde, *ib.*
Bagge, Jöns, 435.
Bagge, Nils, fogde i Vadstena (?), br. t., 103.
Balckis, gd i Wekemä s:n, Finl., tvist derom, 550.
Bancke(n)berg(er), Erik, i Danzig, 683; br. fr. honom uppsnappadt af en viss Enewald, 789.
Bankekinde, här. i Ög., 11.
Barbara Mickelsdotter, skrifv. Erick Larensons enka, 211, 212.
Barbro Eriksdotter, bef.mannen på Åbo, Olof Trottesons hustru, 847.
Barcken, ett skepp, försåldt, 81.
Barckestorp, Joen Skrifvares egdm, 117.
Barnaym (Barnim), hert. i Pommern, br. t., 3—4.
Baruin, salpetersjud., om hans aflön., 114.
Bartelz, Hans, kon:s tyske smältare, 75.
Bastetått, s. pläg. utskeppas fr. Kalm. t. Tyskl., 448.
Befallningsmän, kon:s, sk. hålla uppsigt öfver landsköp, 31, 49, 55, 58, 363 m. fl. st.
Beltare, Lasse, hr Måns Johanssons (Natt o. Dag) fogde i Ög., 577.
Beltare-choren i Vadstena stads kyrka, 127.
Benhem, gd i Sunnerbo, Smål., 579.
Bengt [Bencht] i Berghult, dräpt af Lasse Grefwe, 879.
Bengt Ersson, ang. hans underhåll, 878.
Bengt Gudmundsson i Krafflemåle, i Östbo h:d, får behålla sin uppodl. på allm., 628.
Bengt, »Longe B.», knektehöfvidsman, 69, 377.
Bengt Småswen, fogde i Tunalän, m. m., br. t., 154, 445.
Bengt Stenson (fru Pernillas son), om arfvet eft. hon., 94—95.
Bengt Åkeson, hr, om arf eft. hon., 543.
Bengtsboda, torp nära Sala, 581.
Berg, kronans, 407, 460.
Berga, i Åkerbo h:d, Vestm., br. derå f. hr Hans i Bro, 642.
Bergen (= bergslagen), om tillförsel t., 40.
Berghult, gd i Smål., 879.
Bergitt (= Salberget), 863.
Bergslagen, ombud fr. hvarje här. drst. kallas t. sammanträde, 175; tillförsel af förnöd. t., 164, 307, 309, 341; — i Verml., om tillförsel t., 311.
Bergsmän, några förstånd. sk. rådfrågas om brytn. i en grufva, 914—915.
Bergsmännen, klaga öfv. brist på tillförsel af fnödhtsvar., 171, 174; vid Sala grufva utgöra spannmål t. Wäsby gd, 221; om fsträckn. t., 353; vid Salberg.,

frih. fr. tomtören und. året, 92; om ox. o. kor till dem, 421; deras omkostnader, 858; få köpa grufveved, 862, 863.
Bergverk, kronans, i Norrl., om handeln drst., 183; några ligga öde i brist på dugl. arbet., 234.
Bergzfridt (Bergsfrid), 861.
Berlin, om riksdagen drst., 616.
Bergqvara (Birquard), i Smål., hr Ture Trolles egendom, 118, 323.
Bertil Hendrickson [Hind-], sk. i Finl. lega arbetare, 359.
Bertil Håckenson, fogde på Borgå kungsgd, br. t. 722, 754, 857.
Bertil Håkonsson, arfstvist med Lasse Liffländer på Stensböla, 207.
Bertil Jörensson, br. f. hon. på en kronojord Ingeby på Fogdön, 450—451.
Bertil Luteniste, om pass f. hon. t. utland., 623.
Bertil Polack l. **Bartill Smed,** får förskott på arbete, 76.
Besbergs (Bispberg) grufva, i Dal., 77.
Beställningsbref, f. Hans Spenn med två hästar, 496.
Beurreus, [Burr-], **Dionysius,** lifstidsflän. på Menhammars kronogd i Ekerö s:n, Upl., 451; — på Vällinge qvarn, Söderm., 796; sk. årl. hafva af k:s räntekamm. 900 mark, 354, 388—389; br. t. 880.
Bilde, Claus, hr, 148; Joh. o. Lars Turessöners klag. emot hon., 185—186.
Bille (Bilde), **Eskil,** danskt sändeb. t. kejs., 472; hans anspråk på gods, 535.
Billeberg, gd i Kinds h:d, Vg., besittningsrätt derå f. Sev. Kijl, 15.
Bin, slagt af, 705.
Birge Nilsson (Grip t. Vinäs), rr. o. ridd., stämn.br. t., 5; arfsfordran emot Joh. o. Lars Turessöner, 519—520; om hans arf eft. fru Ingeborg, 542—543; om hans rätt till Götön, 29; fl. bref på kko- o. prestelandbohem. inom Tjust i Smål, 604; br. t. 29, 478, 527, 670, 722, 813; omtalad, 719, 727; se äfven **Byrge.**
Birge Schreddare, behagl. tids fl. på en lycka vid Kalm. i byte, 122.
Birgitta Christiernsdotter (Wasa), salubr. t. henne på 2 gdr i Ups., 90—91.
Birgitta, Lasse Andersons hustru, gåfvobr. på en tomt i Nyköp., 25.
Birithe på Revelsta, fru, 63, (moder t. Bengt Gylta?) 64.
Birithe på Thun, fru (Svarte Ture Jönssons h:u), om arf eft. henne, 543.
Biriel Svensson i Boarp, Ljunga s:n, sändeb. t. kon. fr. Sunnerbo, 582.
Birkekind (Björkekind), h:d i Ög., 133.
Birkistha (Björksta), s:n i Tjurbo h:d, Vestm., allmog. drst. får hälften af kkotiond. t. bygnad af prestgd m. m., 23.
Biskopar (Bisper), Mårten Skytte i Åbo, 71, br. t., 72; Kettil i Link., 157, 158; Henrik i V.-ås 14, 223, 224, 541; gamla missbruk af — förr i landet, 619; några förräd. tillstyrkt St—hlms blodbad, 271; gjort uppror mot kon. 288.
Biskopsbro, upplåtes å m:r Claus i st. f. Bosgården, 132; hammarsmedja drst., 641.
Biskopsby, gd i Dalarne?, 727.
Biskopsdelen af tionden, förl. deraf vid Färentuna kka, 885; ersättn. deraf t. prest, 687. — Se vidare **Biskopstionden.**
Biskopsgästning, 20, 722; af Gäseneds h:d flänt. t. rr. o. ridd. Sten Eriksson, 24; i Södra Vedbo, 825.
Biskopsränthe i Åbo län, 824.
Biskopssakören (-saker). af Gäseneds h:d fl. t. Sten Eriksson 24; i Åbo län, 721, 824, 825. — Se äfven **Sakören.**
Biskopstionden, af Albo h:d fl. t. hr Ture Trolle, 118; i Raseborgs län, 803. — Se vidare **Tionden.**

Biskopstuna, i Roslagen, dat.-ort, 574, 576.
Biskopsön, gd i Folkärna s:n, Dalarne, 737.
Bismann, inför. af en, önskas af inneb. i Smål., 331. 700.
Biur, Karl, en af Jör. Jönssons mördare, nu i Blek., 559, 591.
Biuren, Greffwen von, 809, 811, 813, 895.
Biörn i Mälby, 692.
Biörn Clawesson (Lejon), befaln.-man i Finl. (hvar?), br. t., 231—233.
Biörn, Olof, 493.
Biörn Pedersson (Bååt), rr., br. t. 476, 680. 839.
Biörnen, galeja, 377.
Blancke, Johan, huseg. i Sthm. 528.
Bleking, tillhåll f. Jör. Jönsons mördare, 559, 591; förrädiska stämpl. drst., 872, 873.
Blekingsbor, om besvären emot, 549.
Blockhus, om bygg. af vid Viborg, 512.
Bly, 500; sk. uppsökas på Linköpings kyrkogård, 781, 782.
Blypenningar, bet. af vid Salberget, 884.
Blysäliere, Leonardt, 467.
Blödhekänn, Peder, br. t. om bättre smidning af stångjernet, 646.
Boarp, i Sunnerbo h:d, Smål., 582.
Bobergs här. i Ög., om kronospmln af, 370.
Bockhelt, Arendt, Peder Meess' tjenare, 509.
Bockskinn, må utföras, 329, 330.
Bodeland (bo-), 193, 342.
Bodeleghe, tillfall. domk. i Skara o. Wexiö, 147.
Bodelön, (afgift f. bod) i Örebro, får uppbäras f. Ö—o kkas räkn., 220.
Bodetorpa, hustru Mariets gd, 435.
Bohus, slott, 852.
Bokwerk vid Sala, 454.
Bomän (bönder), 41.
Bonde Pederson (i Näs), tvist med skyldemän ang. en gd, 727.
Bonde, Tord, hans enka Ingärd l. Ingrid Amundsdotter, 145.
Bondeseglation, fr. Finl., 514; förbjuden, 750, 754, 757.
Bondkyrkan i Upsala, br. på jord till prestgdn o. tionde f. m:r Erik Swart, 585—586.
Borgarne i städ. besvära sig öfv. att ej få tillförsel fr. landsbygd. o. skärgdn, 174; deras ombud varit vid möte i Sthm om afhjelp. häraf, *ib.*; drifva oförståndig handel, 50, 51; sk. bättre sköta sig, 53.
Borge (Borgå), Viborgs borg. begära, att B. borg. sk. flytta t. Vib., 513—514; priv.-br. med hand. o. segl.-ordn., 180—181.
—— **län,** i Finl., 382; br. t. men. m. drst. om bidr. t. befäst. af Viborgs slott o. stad, 521—522; ang. böndernas seglation drifr. till Estl. o. Lifl., 749;
—— s:n i Finl., böndernas seglation drst., 754, 757.
Borgekläde, 138.
Borgholm (Borckholm), dat.-ort, 100—102, 119, 121; —s ladugd, dat.ort., 123, 124.
Borgläger, 199, 347, 433; på Alvastra och Brunsbo, 517; i Jönköping, 686; på Tavastehus slott för Sigfr. Henrikssons folk, 774; i Vg., 817; i Nyslotts län, 892.

Borglägershästar, 438.
Borglägerstaxer, 365.
Borgmästare i städ., om kon:s påbud, 49; sköta illa sina tjenster, 52; sk. lyda kon:s mandat, 58.
Boskap, qvick, priv. på köp af i närh. af Sthm, 84—85; utförsel af fbjud., 51, 310; fr. kyrko- o. prestelandbogdr, 688; om uppföd. af, 42, 43.
Bosgården (Boss-), i Rysta s:n, Ög., fl.-br. derå f. hr Claus Canuti, ordin. i Link., 95; m:r Claus i Link. får utbyta denna mot Biskopsbro gd, 132.
Bostorp, gd i Sunnerbo, 578.
Bottnegarn, 390.
Bottnekarl, Lasse, gårdsegare i Kalmar, 140.
Bottnen, 442; om folkökn. o. hemmansklyfn. drst., 35 o. f.
Botved (Bottvedt, Bothwedt) **Larsson** (Anckar), Ståth. i Sthm, förl.bref på Nordmarks här. å Dal, 88, på gods i Verml., 597; br. t., 16, 59, 63, 93, 115, 141, 159, 206, 212, 216, 222, 237, 239, 333, 340, 347, 356, 358, 372, 377, 384, 401, 405, 412, 418, 419, 420, 427, 431, 436, 447, 455, 464, 465, 466, 468, 390, 529, 551, 553, 555, 557, 595, 613, 623, 625, 635, 638, 639, 647, 651, 684, 690, 698, 701, 702; omtalad: 3, 69, 134, 211, 229, 233, 357, 360, 526, 580, 700.
Boye, Nils, befman i Finl., br. t., 207, 470.
Boyert, kon:s, inköpt i Amsterdam, 410.
Bra (Bragde), Lage, i Dmk, begärt stämn. på Joh. o. Lars Turessöner, 543; derom, 556—557; ang. oxars utförsel, 660.
Bragde (-dhe, Braa), **Peder** (Peer), rr., uppdr. t. 18; omtalad, 79, 230, 356, 360, 405, 426, 488, 677, 681, 772; br. t., 5, 98, 141, 208, 357, 412, 420, 427, 451, 465, 468, 529, 549, 557, 613, 614, 615, 617, 625, 635, 639, 647, 698, 702, 839; arfsfordran emot Joh. o. Lars Turessöner eft. fru Ingeborg, 519—520; om hans arf eft. fru Ingeborg, 542—543.
Bredegränden i Sthm, 537.
Bredesetter (nära Salberget), herresäte, 581.
Bredewik (Bred?), s:n (vid Sagån), 581.
Bredewik, 501.
Bremming, Olof, borg. i Nyköp., 25.
Bro, s:n i Åkerbo h:d, Vestm., br. på ett kkogods drst., 642—643.
Brobo (Bråbo), h:d i Ög., 123.
Broby, gd i Drottens s:n, Ög.. 853.
Broslätt, vid Kalmar, en del af lagd t. kgsladugd. drst., 122.
Bruddeboda, torp nära Sala?, 581.
Brudskatt, t. k. Christierns döttrar afslageu, 298, 334, 335.
Brunby, i Härads s:n, Åkers h:d, Söderm., flänt på behagl. tid t. kammarråd. l. kamerer Måns Jönsson, 443—444.
Brunckebärg, k. Chr. II:s der gifna löften, 270.
Brundetorp, torp nära Sala?, 581.
Brundtzgränden i Sthlm, 769.
Brunswijk, Landt the, Ber. v. Melen o. Hans Wille drst., 93.
Bruntzwicke, hert. Hendrick af, 851.
Bruun Jöns, fogde i Östbo o. Westbo h:d i Smål., 791; fogde i Vadsbo, 144.
Brüggeneij, Herman von, tyska ordens härmäst. i Lifl., br. t., 160—163.

Bråwasen (Brouage, stad i Frankr. vid Atlant. hafvet), 80.
Bräder, räkenskap öfv. skatt af sk. föras i kon:s kammar, 296—297; till Åbo stad, 68.
Brännekyrkia, s:n i Söderm., gd drst., 868.
Bröllop, barnsöl, öfverflöd. gästabud dervid förbjudas, 44.
Brönnolffbo [Bronelffbo] (Brunsbo), i Vg., 397; om borgläger drst., 517; en äng lägges dit, 518.
Brötemarcken emell. Wijka i Ög., tvist om eg.-rätt t., 5, 6.
Bueren, von, se **Biuren.**
Bugge, Ingel, borg. i Kalm., priv. på ekhygge t. ett skepp på 3 mil nära stad., 313.
Bullgrin (Bulgrim), **Jochim,** »befallningsman på Vastena», 408, 588, 642, 746; br. t., 206, 218, 346, 497, 574, 671, 734, 820.
Bulthen, stå i (straff), 52.
Burckardt, hr, om tillåt. att lemna landet, 603—604.
Burwitz, Jo(a)chim, kon:s secr. (i Lüb.), 208, 409, 427, 468—469, 589, 739, 851.
Byggmästare, kon:s, Henrik. v. Cöllen, 30; om en förståndig t. Sthms stads byggnad, 402.
Byrge, hr, må ej uppbära landgillet af kyrko-, klost. o. preb. landb. i Tjust, 392.
Byrie Haldwardsson [Halward-], frälsebr. på Fröwede gd i Skepplanda s:n, Ale h:d, Vg., 27—28.
Byriel [Byrie] **Swenson** i Bostorp i Sunnerbo, försvarelsebr. f., 578.
Byssegiutere, Jören, m:r, br. på hälft. i Ramshyttan, 491; sk. skickas t. konungen, 792.
Bysseskytte, Casper, i Åbo †, 149, 150; hans enkas anspråk på gd. drst., 535.
Bysseskyttere, Mickel [Mich-], flän.-br. på behagl. tid på ett kkogds i Lundby s:n, Vg., 354.
Bysseskytter, 47; sk. sändas till Nyslott för tillverkn. af »röör», 700, 701.
Byssesmed, Henr. Jönsson, öpp. br. på en gd i Hammarby vid Vesterås, 13.
Byswänner, 608.
Bytesbref mell. kon. o. Sv. Sture, ang. gods, 11; mell. kron. o. Nils Pederss. (Bielke), 202.
Bårdskärare Hans, br. t., 880; sk. sköta Knut Posse, 880; qvittobr. f., 573.
Bårdskärare, Jacob, pass f. hon. fr. Gripsh., 607.
Båtar, små, brukas t. segl. på utlandet, 51.
Båtsmän, få ej drifva köpenskap, 47; sk. arbeta för maten, 888.
Bälinge h:d i Upl., dagsverken drst., 870.
Bältere, taxa f. deras arbete, 56.
Bänketing, 148.
Bärgeström på norska sidan, gd drst., 147.
Bären (?), 818.
Böde s:n på Öl., 125.
Bönder, förbjudas att drifva köpenskap, 47.
Bönderne drifva sjöfart, 50; förman. t., 53; — sk. skicka ombud t. möt. inom hvarje här., 175; — i Borgå o. Wiborgs län få segla t. Estl. o. Lifl. med ved o. bräder men ej med ätande varor, 749; deras beteende vid marknad, 761, 762; — i Marks här. skicka sig otillbörl., 661.

C.

Calmar, [**Calmarna** -ne], 128, 315, 330, 405, 412, 418, 444, 448, 509, 561, 563, 618, 656, 667, 760, 771; priv.br. f. borg., 8—10; borgm. o. råd drst., 10; »skott» af stad., 10; afgift till stad:s befästn., 10; möte med Lyb. sändebud drst., 65, 66, 98; ombud fr. Smål. ditkallas, 101—102; Trium regum preb. drst., 117; flän. af en lycka drst., 122; S. Gertruds kapell drst., *ib.*; Ladugdn drst., *ib.*; br. f. borg. drst. om handel med lifsmedel, 123—124, o. på några lyckor, 124; gåfvobr. på en tomt drst. t. arklimäst. And. Krutmakare, 140; Slottsgat. drst., *ib.*; Slottsbron, *ib.*; om tillförsel af salt dit, 209; priv. f. stad. på fri skog o. ved, på en mil nära stad., på ofrälse egend., 312; 2 borg. drst. priv. på ekhygge t. ett skepp, på 3 mil ifr. stad. å ofrälse eg., 313; en borg. drst. rätt t. ett ålfiske i Blek., 314; en misstänkt person ditkom. sk. bevakas och utforslas, 315—316; varor ditsända fr. Kronoberg, 561, 563; om Jeppe Tordssons återresa dit m. m., 605; om ditsänd. af smör, 612, 704; uppsigt med slottet och staden i anl. af befaradt förräderi, 766; fogdar och bef.män sk. samlas där att rådslå om försvarsåtgärder mot dansk., 767; föreståud. vid skolestugan drst., 780; borgarne drst. sk. rusta sig med alla nödtorfter, 783; krigsfolkets aflöning drst., 790; smör drifr., 828; järn sk. skickas dit, 859.

—— **län,** priv. f. Calm. borg. på handel drst., 8—11; ombud drifr. kallas t. möte i stad., 101—102; öpt br. till allmogen drst. ang. åtsk. ärenden, 711; fodringen drst., 784, 791.

—— **slott,** 10; dat.ort, 102—117; hjelpgärd fr. Öland sk. föras dit, 783; redesvennen drst., 480.

Calmare Nils, 869.

Cammer, kon:s, 136, 236, 357, 378, 379, 389, 392, 393, 554, 560, 564, 638; räkensk. sk. inlemnas drst., 824, 827.

Cammererere, kon:s, 23, 87, 89, 136, 138, 211, 237, 389, 399, 432, 476, 560, 638, 643, 756; Måns Eriksson, 22; Måns Jönson, 550.

Cammerordning, 236.

Cammerråd, kon:s, 16, 87, 89, 138, 237, 357, 360, 389, 418, 432, 525, 560, 587, 638, 736, 756; Nils Persson (Bielke), 157, 184; Lars Organista, 157.

Cammerschriffvere, i Östergötl. sk. skynda till Sthlm med sina räkenskaper, 747; i allmänhet, 358, 378, 399, 420, 472, 560; kon:s, Jöns Månsson, 410, 428; Erich Hansson, 154.

Cancelliskrifvare, två tyske, om anställn. o. aflön. af, 356—357, 360.

Canikedelen, af kkotionden i Kyro s:n i Finl., 756.

Canikernes hus i Ups. indragne, 80.

Canonia, Medelöse und. Strengnäs domkyrka, 22.

Cantzleren, hans gd (i Ups.?), 1.

Capitlet i Åbo stift, 891; i Linköp., br. t., 382.

Carelen, 651.

Carl (VIII Knutson), konung, 257; trängd ifr. riket, 258.

Carnalie Socker, om anskaff. af, 466.

Carntz, Carnutz, Valentin, se **Karnitz.**

Casten Perlestickare, lån t. hon., 152.

Christer Ivarsson, fogde i Handbörds o. Stranda h:d, br. t., 128—129.
Christiern (I), gm våld och förräderi bekommit Sv., 258; fördrifven, *ib.*
Christiern (II), den fångne k., om hon., 120, 121, 459, 471, 809, 812, 815; hans arfv. begära en otrolig summa af riket, 209, 224; riksråd:s o. ständers fklar. t. in- o. utland. om hans tyranni o. afsättn. m. m., 240—284, 289—296, 298, 299, 301, 344; hans arfvingars anspråk på Sv., 260—261, 295, 297, 298, 299, 325, 329, 334, 335, 344; rykten om hans återinsättande i riket, 740.
Christiern [-an] **(III)** i Dmk, br. t., 73, 108, 118, 120, 178, 185, 187, 233, 343, 413, 460, 535, 565, 567, 568, 864, 871, 894, 905.
Christiern Ifwarson, fogde i Smål., br. t., 737.
Christina (Chir-), fru (Gyllenstierna), Sten Stures enka, försvar. Sthm, 267; fått goda löft. af k. Christ. II. 268; bortförd fång. t. Köphn, 276—277.
Christine (Kirstin) Dawidsdotter, om hennes fäderneärfda egdm, 489.
Christine, Casper Bysseskytteres enka, hns anspråk på en gd i Åbo, 534.
Christning, prinsessan Sophias, 839.
Christoffer Anderson, f. d. riksrådet, 345, 408; om hans pantsättn. af en qvarn t. fru Karin Gyllenstierna, 644; om indragn. af hans landbors landgille, 656, 693; br. fr. t. kon. af Dmk, 488; hans fogde sk. bevakas, 463; tillskrifvit några af adeln, 677; indragn. t. kr. af hans landbönder, 777, hans tjenare 881.
Christoffer Wintappere, beställn.bref för honom att förestå kngns vinkällare på fl. st., 710.
Churfurstar, 256, 300, 871.
Churfursten af Sachsen, 104; hans br., 343, 346; svar t. honom, 458.
Churfurstendömen, 256.
Clare, hustru, Halvard Jönssons enka, sålt t. kon. en gd f. mannens skuld, 19.
Classboda [Clawess-], vid Sala, 424.
Claus (Claas, Clawes) Canuti, m:r, ordin. i Link., fl.-br. på Bosgdn i Rysta s:n, Ög., 95; lidit skada af brand, *ib.*; får Biskopsbro gd i st. f. Bosgdn, 132; br. t. 598, 780.
Claus, herr, 150.
Claus, straff för dråp på, 689.
Claus Gulsmed, gårdseg. i Vadstena, 127—128.
Clemet Hansson (Oliveblad) l. **Schriffwere,** kon:s sekr., 104, 199, 216, 357, 360, 549, 573, 699; br. t. 59, 468; förl.br. på Smedesta gd i Brännkyrka s:n, 868.
Clemet herr, ankl. att hafva trängt hr Peder fr. Uskela gäld, 728, 729.
Clerkeriet i Vg., om eftergift f., o. dess mist. landbor, 365; i Jämtland, 778.
Clippere, 878.
Closter, Risberga, 734; Schäninge, 735; Alvastra på fl. st.
Cornelius, i Malmö, om hans resa t. kon., 617—618.
Cronoberg, slott nära Wexiö, 435; bef.m. drst. Nils Birgesson, 16, 327, 328, 396, 397, 606, 676; ollonfläsk drifr. t. Kalm., 330; dess befästn., 434; sändt varor till Kalmar, 561, 563; räkenskap på veckokosten drst., 827.
Cröniker sv., 241, 472—473.
Cumegårds [Kumo-] län, Finl., Nedre h:d drst., 889.
Cöllen van, Hendrich, kon:s byggmäst., gåfvobr. på en gd i Strengnäs, 30; sk. begifva sig till Upsala, 728.

D.

Dage (Daga), här. i Söderm., om gästning o. fodring drst., 213—214.
Dagsbrytning vid Sala grufva, 861, 883, 884.
Dagsverken af bönd. o. landbor t. slottsbygn. i Sthm, 210; und. Kumo gd 219; årlig räkskp öfv. dem sk. föras i Räkningekamm., 236—237; må ej lösas med pgr, 457; derom vid Kopparberg, 608—610; t. Koppbgs grufva, 610; af landbönd., få behållas af prest. i Smål. o. Vg., 630, 634; förbud att tvinga landbönder till, 720; till Nyköpings slotts byggnad, 786, 787; i Tjurbo h:d, 834; i Bälinge, Rasbo o. Norunda h:dr, 870; kngn tackar sju socknar i Dalarna för välvilja i afs. på, 891.
Dal, (Daal), 79, 88; 1/3 af kkotionden drst. anslås t. Sk. domkka, 146: priv. f. Lidköp. borg. på segl. t. hamn. drst., 306—307; inneb. drst. få idka handel på Norge o. Löd., 310—311; Lödöse borg. få priv. på handel drst., 319—320; reg. öfv. indragna kko- o. prestegods drst., 417; br. t. fogd. drst. Maur. Olsson (Stake), 571—572; om smörskatt drifr., 572.
Dals h:d i Ög., Olof Eskelsson förordn. t. fogde drst., 564.
Dalbokor, 88.
Dalboo, Olof, »kommen i mansslag», 447.
Dalbo å, 311.
Dalekarl, Erik, om hans klag. mot Sten Erikssons fogde Wehekind, 286.
Daler, 159, 216, 217.
Dalerne, om folkökn. o. hemmansklyfning drst., 35 o. f.; **Östre,** om hr Gudmunds o. Har. Lakes fhdl. md allmogen drst., 600; krigsfolk drst., 810; uppsigt med knektarne drst., 843.
Dam vid Salberget, 793.
Daniel Andersson, sk. skynds. infinna sig hos kon., 610. 611.
Danmark (Dannemark, Dennemärcken, -marcken), 112, 119, 120, 121, 153, 179, 186, 189, 195, 234, 344, 346, 390, 391, 405, 415, 451, 461, 471, 567, 568, 569, 616, 617, 618, 676, 808, 811; kon. af, 196, 197, 315, 589, 851, 893; mjöl o. malt kunna ej fås drifr., 106; fördrag mell. Sv. o. D., 197; sändebud t. Sv. Claus Urne, om hans uppdrag, 167—168, 223—224; Sv:s union med D. o. Norge, 249; skepp, skytt o. a. krigsfnöd. varda undanförda fr. Sv. t. D., 254; sv. män ss. gisslan förda t. Dmk, 265; kon. G. drst. fånge, 265; en mängd andra sv. män o. qvinn. der hållna i fäng., 276—277; råd. o. ständ. i Dmk låtit utgå en skrift om k. Christ:s tyr. i Sv., 277—278; möjl. fara drifr., 316; om kunskapers erhåll. fr., 327; fhdl. i D. af hr Håkan i. Ljungby, 328; tidend. fr., 364; rykte om kon:s död, 426; inb. drst. besvära sig öfver svåra tungor, 465; rikets slott drst. pantsatta, 465, 466; br. fr. kon. i 488, 543; om föreskrift f. Jeppe Tordsson t. kon. i —, 549; begärd stämn. på Joh. o. Lars Turessöner å Lage Bragdes vägnar, 556; kon:s legation t. kejs., 589; förhandl. med Pfalzgr. o. de Lotringske, *ib.*; tjenstlöst folk erbjuder sig drifr., 559; om underrättelser drifr., 480, 617—618, 816, 844, 849, 881, 893; bud drst., 818; resa dit, 822; kngs drst. krigsrustn., 640; Jeppe Tordsons resa dit, 636; Niels Juthe drager dit i förrädiskt syfte, 771.
Dannemora berg, om en smeds ditsänd., 527—528; hytta drst., 866.

Danske, de, deras praktiker, 93, 208, 459; de lybske besvära sig mot dem, 208—209; vilja efter sin vana lägga Svensk. den största bördan på halsen, 224; om deras möte i Warberg, 469; om Sv:s besvär emot, 470; om tidn. fr., 471; om kunskapers anskaff. fr., 474; böra ej få anledn. t. misstankar, 636; deras onda afsigt. mot Sv., 640, 656; adeln i Smål. dem tillgifven, 677; fhdl. med kejs., pfalzgrefv. o. de lothringiske, 589; flyttat markn. fr. Lödöse t. Warberg, 658, 659, 669, 678; rykte om fiendtligheter fr. dem i förb. med de lybske, 695; rykten om stämplingar fr. o. försvarsåtgärder mot dem, 724, 729, 733, 738, 740, 741; hafva utliggare i sjön, 760; rykte om deras rustningar, 764, 766, 767; kngn vill ha underrättelser om, 797; rustningar mot, 797; rykte om fiendtl. infall af dem o. anstalter till motstånd, 807, 808, 809, 811, 812, 813, 814, 816, 817, 818, 822, 823, 844; rykte om deras förlikn. med kejsaren, 882.

Danske mark, 307.

Danske, se **Dantzick.**

Danskt krigsfolk, s. Sten Sture d. y. räddat fr. hungersdöd, erbjuda sig a. åt Sv. intaga Skåne, 266.

Danskel, gd i Masko s:n, Finl., skänkt t. kon. af hr Mårt. Frijs, 86—87.

Dantzick (Danzig), br. fr. borgm. o. råd drst., 152—153; ett par borgares anspråk på ngt kläde, 153; kon. större skäl a. tilltala Dantzigarne, *ib.*, 683, 823.

Dantzische (innev. i Danz.), 112.

David, konung, 280.

Delmenhorst, 112, 120, 121, 415, 179, 186, 189, 234, 346, 461, 567—569.

Deonisius, se **Burreus,** 580, 594.

Dilsbo (Delsbo) s:n i Helsingland, kkosilfv. drst., 406.

Dirick, m:r, k. Kristierns närm. rådgifv. o. kreatur, sjelf hängd, 275.

Distings marknad, i Upsala, 34, 46, 54, 55, 58, 65.

Ditmarschen, 112, 120, 121, 179, 186, 189, 234, 346, 415, 461, 567—569.

Diula (Dyula), i Oppunda här., Söderm., Jöran Knutsons egdm, 205, 439.

Djupedal (Diupedall) i Skånings h:d i Vg., 650.

Djuprymningen vid Salberget, 90.

Djurskyttere Clawes, hans jagt i Vg., 385.

Domare, utg. af utskylder t., 889.

Domkyrka, Linköp:s, gods återbördas fr., 157—158; hammarsmedja till dess behof, 641; sk. täckas med halm, 780; klockan o. kkogården drst., 781, 782; Skara, skadad af vådeld, får 1/3 af kkotiond. af stiftet samt tomtören o. hyror, 146—147; likaså får domk. i Wexiö, *ib.*

Domkyrkielandbönder, 834.

Drabant, om underhåll åt en sjuk, 333.

Draxfelen (dragzfelen)??, 702.

Dreckle, (Dreckslee) Jörann, tysk kansliskrifv., om hans aflön., 356.

Drotten, S:t, s:n i Ög. nära Söderköping, 667, 853.

Drycker, söta, få ej säljas af landsköpmännen i Vesterbott., 183.

Dråp, dess försoning med böter, 876; försv.br. f. en, som begått, 879.

Dyr tid, om den s. varit o. är i land. o. om orsak. dertill, mand. derom, 30—59, 106, 168—176.

Dyster Olof, borgare i Sthlm, 808, 811.

Dörman, Dirick, öp. br. f. hon. att utkräfva sina fordr. inom riket, 387.

E.

Ebba (e), fru (Eriksdotter Vasa, kon:s svärmoder); fått bref på ngn biskopsgästn., 20; får återbörda gods fr. Linköp. domkyrka, 157—158: br. t., 3, 204; om hennes anspråk på gods emot l. f. Eskel Bilde, 535–536.
Ed (Eedh), s:n i Verml., 597.
Edsöre, 36.
Ekar t. ett skepp få huggas på 3 mil nära Kalm. på ofrälse eg. af ett par borg. i Kalm., 313.
Ekeby, s:n i Upl., 552.
Ekenäs (Eknäs) st. i Finl., priv. f., 190—191; Viborgs borg. begära att E:s borg. sk. flytta dit, 513–514.
Ekholmen [Eck-], i Trögds här., Upl., ämnad t. afvelsgd, 456; br. t. fogd. drst., 527: byggnad drst., 885, 886.
Ekolsundh [Eck—dt], dat.-ort, 94, 95, 148—154, 670, 671, 672, 673, 673, 674.
Elfsborgs slott, 105, 390; om byggn. drst., 365; om slottets förbättr., 411, 666; hr Gust. Olsson t. Torpa höfv.m. drst., 609; dess borgare, 660, 661; skeppsbyggeri drst., 763; befaradt infall af dansk. drst., 807, 809, 811, 812; dess iståndsättande i anl. af befaradt danskt anfall, 818; byggande af förrådshus drst., 838; om dess bevar. o. förstärkn., 104, 106, 107.
Elfsborgs län, förhandl. m. allmogen drst., 478; om indragn. af kkors o. presters landbohemman drst. mot vederlag, 632—635.
—— **skär,** 104.
Elgar, jagt derpå i Nyköp. län sk. minskas, 624—625.
Elghudar bet. i skatt af lapparne, 707.
Elisabeth, drottn., Chr. II:s gemål, rom. kejs:s syster, barmhert. mot de sv. fång. i Dmk, 277.
Elisabett, herr Arvids enka, får behålla en gd, 805.
Embden [Empde], **Gerleff von,** om ersättn. t. hon. f. ett af skottar borttaget skepp, 366—368.
Embeten, om åtgärd. t. deras uppkomst, 50.
Embetsmän, förbjudas att drifva handel, 47, 50; taxa f. arbetare, 56.
Emendeboda [-oboda] (Emmaboda), i Thorsås s:n, Smål., skattefrih. derå för Karl Humpe, 553.
Eneby, gd i Marks h:d, Vg., 874.
Enebärsvatten, om destillering af, 594.
Eneköpingh, 20:e dags marknaden drst., 238; br. på en gd drst. f. Guttorm Nilsson, 151; Clöstergatan drst., *ib.*; ängar deromkr., 524; Stalhagen vid — 833; –s spann, 886.
Enewald Hansson, häradshöfd. i Tuna län o. Kristdala s:n, Smål., 154.
Enewaldt, fört bref fr. Erik Bankenberg t. kng., 789.
Engelbricht (Olsson), fogde, br. t. hon. om fhåll. på St. Kopparberg, 608—609.
Engelen (skepp), må skickas vesterut att hemta salt, 402.
Engeleseren, 105.
Engelskt kläde, brukas af allmog., 43; inköpt, 108; 237.
Engsö, Arved Trolle till, 731, 723.

Enånger, s:n i Hels., krono-allmänning mell. E. o. Forssa s:r, 193.
Erfwala (Ervalla) gd i Fellingsbro h:d, Vestm., Henrik Skräddare i —, 881.
Erik [Erich, Eric, Erick], hertig, br. t., 540, 579—580, 594.
Erik, herr, prost i Oviken, Jämtl., 777; sk. bestyra att kyrksilfret drst. skickas till Upsala, 778.
Erik i Kauckaleböle, i Läppis s:n (Åbo län), tvist med ett par grannar om en äng, 547.
Erik Andersson, mördad i Löd., 204.
Erik Bengtson, sk. sälja kronans jern i Löd., 603.
Erik Eriksson, danskt sändeb. t. kejs., 472.
Erik Eriksson i Sthm, br. t. hon. om ett hos hon. lemn. skrin, 211, 212.
Erik Ersson, föreskrift om ett hemman, 578.
Erik Hansson [-ds-], br. t., 493—494.
Erik Hansson, fogde i Ög., br. t., 158—159; 435—436.
Erik Hansson, kngns landbofogde, klagomål mot honom, 765, 766.
Erik Hansson, hhöfd. i Seminghundra h:d Upl., 827.
Erik Henrikson, kon:s kammarskrifvare, 154.
Erik Henrikson, br. t. om åtsk. räkskpr o. om nunnornas utspisn. i Vadst., 477—478; om redovisn. f. försåld kronospml, 493.
Erik Håkonsson i Finl., arfstvist md Lasse Lifflender på Stensböle, 207—208.
Erik Jönsson, bonde i Rättvik, 351.
Erik Jönsson på Sonstorp, om undrhdl. med hon. om afstående af en »ström» t. kron., 166.
Erik Jönsson, misstänkt för stämpl. med allmogen, 625.
Erik Jönsson, (fogde?), br. t., 875.
Erik Larensson l. **Schriffwere,** skrifv. på Gripsh. †, 211, 212; om ett efterl. skrin, *ib.*; hans enka, *ib.*
Erik Månsson, 83.
Erik Månsson, hhöfd. på Visingsö, 207.
Erik Mårtenson [Morth-], bonde i Gestr., om hans klagan, 596—597.
Erik Nilson, upplåtit kon. en ½ gd i Ström vid Bärgeström på norska sidan, 147—148.
Erik Ol(ofs)son i Kaijall, 829.
Erik Pedersson, kon:s trotjen., förlänas med Mellösa canonia l. preb., 22.
Erik Pedersson i Sättre, 373—375.
Erik Pedersson, fogdebr. på fyra hdr i Upl., 563—564.
Erik Pedersson i Kisjö, 877.
Erik Rolffson, fogde i Verml., br. t., 96, 235; föga duglig, 240; sk. sända järn till skeppsbyggeriet vid Elfsborg, 763.
Erik Schriffwere, se **Erik Larensson.**
Eriksmesso markn. i Ups., priv. derpå f. borg. i Ups., 2—3.
Ernewij (Hernevi) s:n, Upl., gård drst., 847.
Esbiörn (Thorkelsson Bock), befallningsman på Stegeborg, br. t., 522.
Eskilstuna, 374, 747, 748.
Estland, om segl. dit fr. Tjust, 91—92; tillst. för finska bönder att segla dit med sina varor, 749.
Eurepä, i Finl., i närh. af Viborg, 512.
Evangeliska läran, införd i Sv., 286.
Evangeliske ständer o. furstar i Tyskl., fejd mell. dem o. kejs., 104.

F.

Falck, Erik, fmkt ss. ordinarius i Skara stift, 619—621; får t. v. behålla ink. af Söderköpings pastorat, 743; br. på Tubbetorps kungsgd i Vg., 745.
Falck, en frisisk häst, 517.
Farnes sätting i Mora s:n, Dal., 351.
Felsbro (Fellingsbro), s:n i Vestm., 85.
Ferdinand, kon. af Ungern, 198.
Fetalier, om hand. med, 9, 60, 61; lidit skada i Åbo, 70; fr. slott o. kungsgdr i Finl. sk. sändas t. Vib., 232; St. Sture d. y. dermed räddat k. Chr:s af hon. öfvergifna folk, 266; 378, 382, 384, 752.
Fickeln, Vchsell von, Conratt, liflandsk herre, lejdebref f. hon., 614.
Fincke Göstaff, bef.man på Nyslott, sk. låta krigsfolket få lön och kläde, 751; br. t., 91, 198, 200, 207, 381—382, 484, 663, 699, 701, 892.
Fincke Jöran, väntad fr. en beskickn., 739; återkommen fr. en beskickning, 851.
Finland, 68, 69, 97, 116, 129, 155, 160, 161, 403, 431, 442, 504; oskickl. handel drst., 50; om inqvart. af knekt. drst., 70; br. t. ståth. o. fogd. drst., 198—199; om ditsänd. af Nils Ingesson ss. befmn, 206; befar. infall drst. af Ryss. och om åtgärder däremot, 231—233; om rågång mot Ryssl., *ib.*; br. t. befmn. drst., 317; om anskaff. af folk t., 318; om anskaff. af arbetare drifr., 359; br. t. fogd. o. befmn drst., 378—382; kall. t. ad., befmn o. fogd. drst. att sammanträda o. rådslå om f. land. vigt. angel., 505—507; om frälsets förflyttn. drst., 514; pass f. några dit, 537; om anordn. rör. skatt. ifr., 553—554; fogdarne drst. må göra sin räkenskap i Sthm, 554; om grufarbetare drifr., 580; om ett tyskt der uppfisk. vrak, 615—616; om arbetsfolk drifr. begärdt t. Ups., 652; fisk drifr., 460, 659, 661, 665, 669, 678; krigsfolket drst. sk. öfverföras till Sverige, 752; krigsfolk drifr. kalladt t. Sv. till försvar mot dansk., 797, 810, 814, 815; clerkerna drst. sk. betala bisk. i Åbo »procurationspengar», 801; humle drifr. sk. skickas till Sthlm, 856; presternas otillb. förh. drst., 836.
Finnar, få drifva kopparslag.-handtverk, 155.
Finneflo, lagman. i Hels. Lasse Nilssons egdm, 404, 840.
Firsze, Joen, fl.-br. på Wärnaby kronogd o. Stufvenäs, 102.
Fisk, 587, 606; färsk, får skeppas t. Reval, 97; hand. med, 306, 513; salt köp af fr. Norge, 310; må ej utföras, 378, 382; om erhåll. af fr. Norrbotten, 448; fr. Finl., 460; — t. kost f. arbet. på Vadstena slott, 497; — t. Kungsör, 501; danske vilja hindra tillförs. af t. Sv., 640, 658, 669; — till Westergötland fr. Norge o. Holland, 659; förbud mot utförsel af — fr. Finland, 661, 669, 678; — fr. Tjusts o. Stegeborgs skärgård skall föras till Norr- l. Söderköping, 670; — dålig handel dermed, 679; förbud mot utförsel af, 690, 719; sk. föras till Söderköping fr. Smål., 704; bristande tillförsel af — fr. Norrland till Bergslagen, 717; register på — sk. upprättas o. skickas till kngn, 718; olofl. utförsel af — till Tyskland, 718; tillg. derpå vid Lödöse marknad, 819; behof deraf i Vg., 893.
Fiskare, Vadstena klosters vid Stegeborg, 478.

Fiske, vid Ström i Norge, 148; i Östersjön vid gräns. af Tunalän, 445; afgift för, *ib.*; i Tjusts skärgård, 726.
Fiskeri, 43; afgift af, 560.
Fiskmarknad, i Jönköping, 819, 893; i Lödöse, 894 m. fl. st.
Fjerdingen i Ups., 90.
Fleming [Flämingh], **Erik,** till Svidia, rr., sk. afgifva råd rör. återuppbygg. af Åbo stad, 67, 68; sk. ansvara inför riksens råd ang. arf, 439; sk. förhandla med finska adeln om dess krigsfolks öfversändande till Sverige, 810; br. t., 668, 815; omnämnd, 892.
Fleming, Herman, fogde i Norra Finl., br. t. att ej hindra tillförsel till Sthlm, 742; hans gd i Åbo, 715.
Fleming, Ifwar, rr., tvist om arf, 439; kall. t. kon., 476; stämningsbr. t. hon., 550.
Fleming, Lars, br. t., 821; sk. gifva kngn underrättelse om gästning m. m., 821.
Flijsarij ö, Haliko s:n, Åbo l., Finl., bortbytt t. kon. af Henr. Claesson (Horn), 149—150.
Fläcktenstein (!), mönsterskr., 69.
Flänsborg (Flensburg), st. i Schlesvig, 888.
Fläsk, t. v. fbjud. utförsel af, 51; ollon- i Smål., 330; i skatt, 428, 561, 563, 612, 835; landgilles- af Vadsbo h:d, 878.
Foderpenningar, för fogdes hästar, 738.
Fodringen, konungs- i Tjust, om betaln. f., 29; fogde- mellan Wijka, br. på återst. af f. Henr. Persson, 87; all af Nordmarks här. fl. t. Botv. Larsson i Sthm, 88—89; konungs- i Verml., får lösas, 96; om pris f. häst., *ib.*; konungs-, 116; fogde- i Sevede o. Aspel. h:d, 136; hos vissa landbönder, 156; häradshöfd.-, 207; kngns — i Daga h., 213; räkskp öfv. all kon:s sk. föras i Räkningekamm., 236; om pgr f. fodr., 304; lagmans-, om lösen f., 325; om kgs i Smål. lös. f., 330—331; fogde-, 524; om lösen f., 636; fogde- i Gestr., 637—638; afkortn. i årl. fodr. för land- o. skattebönder i Vesterås län, 708; tillstånd att lösa med penningar för allmogen i Kalmar län, 713; stenbrytning i st. f., 734; i Wists h:d till Bulgrin ersatt med foderpengar, 735; dess lösande f. penningar, 784, 791, 835; kol i st. f. , 834; fogde- på Öland, 857; ved i st. f., 831, 863; otillb. handl. med i Vesterås län, 832.
Fogdar, må ej drifva köpenskap, 47; Jacob Persson i Säxmäki h., 2; Lasse Larsson i Ups. †, br. t., 1; befalln. t., 58; i Sevede o. Aspel h:d, Peder Fux, 136; i Ö.-bott. Ragv. Haldwarsson, 138; i Vadsbo, först Bruun, 144; i Finl., br. t., 198—199; Joh. Turessons, i Oppunda h:d, ej skipat rättvisa, 235; hans fogdar sk. efterhållas att skipa lag o. rätt, *ib.*; Ped. Nilsson i Vista, Tveta o. N. Vedbo h:d, 318; i Gestr. Nils Knutsson, 323; And. Scriffwere i Möre, 308; Brun, Jöns, förut fogde i Östbo o. Vestbo, 326; på Svartsjö Staff. Lorentzson, 331; br. t. o. befmn i Finl., 378—382, 460; fängslige, 557; deras räkenskaper 665, 747; undersökn. om huru de sig skicka, 677; klagomål öfver, 850; Wehekind, hr Sten Erikssons, br. t. hon., 373; om hon., 374, 386; Lasse Beltare, 577; i Ög., 20; på landsbygd. sk. hålla uppsigt emot landsköp etc., 49; sk. betala knekt., 70.
Fogdebref, f. Jör. Olofsson i Östbo o. Vestbo, eft. Jöns Brun, 326, 563, 564; f. Olof Trotteson, 824.

Fogdefodringen, i Möre, 765; i Vadsbo h:d, Vg., 774, 775. — Se vidare under **Fodring.**
Fogderäntan af Sääxmäki h:d, Finl., 547.
Fogdö [**Fougdöö**], br. f. ett par bönd. på Ingeby kronogård drst., 450—451.
Fogelfängere, Mårten, 431.
Fogelås [Fugelås], s:n i Vg., Ped. Kart fogde öfv. kl.-landbor drst., 392—394.
Folcker(e) (Folkärna), s:n i Dal., 14; förlän. af gd drst., 737.
Follingere, Petrus, 599.
Folm (Film), s:n. i Norunda h:d, Upl., 866.
Formask (fodermarsk), 517.
Forssa, s:n i Hels., kronoallmänn. mell. F. o. Enångers s:r, 193; hr Måns i, 342.
Frankreich, om kon. drst., 461.
Fransosen (ɔ: Frankrike), 105.
Freundedorp, lybsk herreman, om hans framställn. om återfående af vrakgods, 647.
Frijs, Morthen, hr, förut prest i Karleby, skänkt en gd t. kon., 86—87.
Frijs (en frisisk häst), 517.
Frälsebref, f. Jak. Turesson på Grensholm på en skatteäng, 131; f. Ped. Knutsson i Malma på ett skattehem., 133—134; å Fröwede gd, 27—28.
Frälset, sk. vaka öfver laga påbuds efterföljd, 41; — i Smål., br. t. om mötet i Kalmar, 101—102; om det finskas förflyttn. t. Vib., 514; — i Vg. sk. hålla sig redo mot ett befaradt anfall fr. Danmark, 725, 730; — i Närke sk. rusta sig till försvar mot dansk., 812; i Vg. likaledes, 814, 817.
Fröwede (Frödewij), gd i Skepplanda s:n, Ale h:d, Vg., frälsebr. derå f. Byrie o. Ragvald Halvarsöner, 27—28.
Fulleröd [Fullerede], preb.hmn, sk. läggas under Örbyhus, 887.
Fullestade ström i Ög., qvarn drst., 746.
Fullmakt, för Gudmund Olson i Kalmar om sold till knekt., 194; f. Olof Eskelson ss. fogde i Hofs län i Ög., 564; f. Erik Pedersson ss. fogde i Närdinghundra m. fl. härad i Upl., 563 m. fl.
Funcke, Baltzer, fogde, i fängelse, 557.
Furstar, 256, 300, 301; i Tyskland, 364, 377.
Furstendömen, 247, 256, 301.
Fux [**Fugs, Fuchs**], **Peder,** fogde i Sev. o. Asboland, om hans gästn., 136; förl.br. på Hagelsrum i Målilla s:n, Smål., 475; br. t., 784.
Fångar, sk. sändas fr. Stegeborg till Stockholm, 719.
Får, om handel med, 9; om uppföd. af, 42, 43; om uppköp af t. Sthms bespisn., 84—85.
Fä, 272; några 100 st. af St. St. d. y. sända t. underhåll af k. Kristierns nödlid. folk, 263.
Färentuna, s:n i Upl., dat.ort, 885; förl. af bisk.tionden vid F. kyrka, 885.
Färnebo, s:n i Vestm., tjärubränning drst., 850.
Fölsholmen, (nära Gripsholm, på väg. t. Svartsjö), dat.ort, 551, 890.
Förköp, skadl., förbjudet, 47, 57.
Förläningsbref: f. Jöran Firsze, 102—103; f. Jon Skrifvare t. Barkestorp, 117; f. Ture Trolle på bisk. tionde, 118; f. hr Jören Bertoldi, kyrkoprest i Förlösa, på kronans andel i Horsö, 124—125; f. Svante Sture på Öfver-Jerna s:n, 135; f. rr. hr Joh. Turesson på Villåttinge h:d i Söd., 192; f. And. Målare på en gd i Nyköp., 225; f. kon:s tjen. Olof Pedersson på en kronogd

i Saltviks s:n, Ål., 338; f. Måns Schreddare på en kronogd i Ödeshögs s:n, Ög., 339; f. Michel Bysseskytte, 354—355; f. Lasse Pedersson på Långaryds s:n i Smål., 522; f. m:r Arne på kaniketionde, 525; f. rr. Birger Nilsson på kyrko- o. prestelandbohmn i Tjust, 604; f. bisk. Henrik i Vesterås på dagsverken, 654.

Förlösa, s:n i N. Möre h:d, Jör. Bertoldi kyrkoprest drst., 124; pr.gd drst., 765.

Försvarelsebref: f. Nils Jönsson i Alsheda, 362; f. Peder Åkesson, 544; f. Byriel Svensson i Boatorp i Sunnerbo, 578; f. Jeppe Tordsson t. Ljungby, 606; f. Jesper Jönsson, 776; f. Lars Grefwe, 879.

G.

Gabriel Christersson (Oxenstierna), rr.; fmkt ss. hdsh. i Sjuhundra h:d, 177—178; kallas t. kon., 476; omtalad, 577; br. t. 66, 574, 680, 839.

Galeyder, 377, 888.

Galle, Lasse, 791.

Gamla Upsala, s:n i Upl., gd drst., 870.

Gammal, Hans, borg. i Sthm, lån t. hon., 134.

Gardestädsel, se **Gårdestädsler.**

Garnalie-sölff, 555—556.

Garstenberg [Gast-], **Hans** (kon:s hofmarskalk), pass för hans tjenare t. Finl., 537; qvittobr. på guld fr. Tyskl., 848, 849; omtalad, 639, 739.

Geessmiste, Mickel Andersons hemman, 440.

Gefle [Gä-] stad, 305, 533, 573; rätt t. utrikes handel f. stadens borgare, 64; om allmänningsskog dervid, 597; förhandl. med stadens borgare om utrik. sjöfarten, 513; bref t. borgm. o. råd drst. om segl. vestvart, 461.

Gerdz, Gurius, Petter Meess tjen., 509.

Germund Svensson (Somme), ståthållare på Kalmar slott; br. på Arnanäs gd i N. Vedbo, 141; lemn. underrättelser fr. Dmk, 471; sk. hålla uppsigt med förräd. stämpl. i Kalmar, 738, 739; omtalad, 612, 618, 705, 784, 845, 850; br. t., 307, 315, 349, 448, 470, 480, 509, 554, 561, 605, 738, 760, 766, 771, 782, 788, 822, 828, 859.

Gestringeland [Gästring-], om orsak. t. dyr tid drst., 35; god lägenhet t. tjärubränn. drst., 227; Nils Knutsson fogde drst., 323; en allmänn. drst., 305; br. t. allmogen drst., 333—338; om hjelpedagsverk. fr., 424, 532; fogd. drst. br. på fodringen, 637—638; krigsfolk drst., 810; kolforsling drifr. till hyttorna, 833, 837.

Geteskinn, må utföras fr. Smål.. 329.

Gingerder, 86, 630; af 13 s:r i Korsholms l., br. derå f. fogd. i Österbott. Ragn. Halvarsson, 136; af Vadsbo h:d, 878.

Girffelle (Järfälla), s:n i Sollentuna h:d, Upl., 486.

Girista, s:n i Lagunda h:d, Upl., 692.

Glasmakare, taxa för deras arb., 56.

Gnarp, s:n i Hels., 404.

Godvaste, gd i Låsta s:n i Vg. (?), 490.

Gotesten, by i Mogata s:n, Ög., 158.

Gottland, förr alltid hört und. Sv., men af unionskon. lagdt t. Dmk, 253.

Gottorm Nilson, br. på en gd i Enköping, 151.
Grafva, s:n i Kils h:d, Verml., 597.
Grefve, en ung, fången, om hans befrielse, 639.
Grefve, Lasse, försv.br. f. mot Bengts i Berghult slägt, 879.
Gregersby, på Åland, 586.
Gregers Snickere, förskrift för honom på en gd, 694.
Grekiska historien, 285.
Grellestada, Olof i, 350, 872.
Grena, i Kinds h., Vg., af Sev. Kijl bortbytt t. Gust. Olsson på Torpa, 15.
Grena s:n (troligtvis misstag), gd drst., 874.
Grensholm, Jak. Turesons egdm. Ög,, 131.
Grimpsnäs, gd under Kungsör?, 848.
Gripsholm, dat.-ort, 24—30, 59—64, 132—146, 205—239, 317, 323, 326—427, 451, 452, 454—473, 532—542, 545—548, 551, 598—602, 605—636, 674—706, 878—881; räkenskaper f., 212; omtaladt, 429, 555, 565.
Grofsmeder, taxa f. deras arb., 56.
Grufvan, nya o. gamla vid Salberget., 92; vid gamla Sölfberget, 829.
Gruffogde, vid Kopparbergs grufva, br. f. Nils Olsson ss., 592—593.
Grums (Gröms), s:n i Verml, 597.
Grym, Olof, br. f. hon. m. fl. på tegelbruk vid Tegelviken i Sthm, 395—396.
Gryt, s:n i Daga h:d, Söderm., om kgs fodr. o. gästn. i, 214.
Grytegjutare, taxa f. deras arb., 56.
Gråskinn, betalas i skatt af lapparne, 707.
Grädde (Gredde) gd i ——?, 805.
Grän, ö invid Hels., gåfvobr. derå f. Lasse Nilsson, lagm. i Hels., 404.
Gränöde, gd i Ög., 577.
Gröningen, ett skepp drifr. taget af svensk., 153.
Gubernator, St. St. d. ä., 259; Sv:s, St. St. d. y., 262—264, 266, 267, 268, 276.
——**er,** 268.
Gudhems kl:s landbor i Fogelås, Peder Kart fogde deröfver, 392—393.
Gudmund, hr, om hans fhdl. med allmog. i Ö.-Dal., 600.
Gudmund Andersson, i Biskopsby, 727.
Gudmund Olsson (Skrifvare), 500, 558; br. t. 483; fullmakt a. öfvervaka soldens utbetaln. t. knekt., 194—195.
Guld, 108; div. guldmynt fr. Tyskland, 849.
Gulskedere, Adrion, må bevakas, 555—556.
Guldsmed, Claus, hans maka, 107; huseg. i Vadstena, 127.
Guldsmed Finwedt, borg. i Stockholm, qvittobref för honom, 877.
Guldsmed, Hans, sk. bekomma 16 mark till undsättn., 464.
Guldsmed, Mårthen, i Åbo, 546; **Matz,** öp. br. f. att idka sitt yrke, 495.
Guldsmed, Tomas, i Nyköping, 25.
Guldsmeder, taxa best. f. deras arbeten, 56; i Åbo, 495.
Gunne, i Haghult i Sunnerbo, 579.
Gunne Håkonsson, bonde i Möre, frik. f. gamla städselören, 308.
Gunneletorp, gd i Vartofta h:d, tvist om, 6.
Gunner, hr, i Linköp., br. t. om kyrkobyggn. drst., 598—599.
Gunilla, hustru, klagomål mot Lasse Ormsson, 773.
Gustaf, kon., rådets o. ständ:s ö. br. t. in- o. utl. om hans val t. kon., om huru h. räddat o. upprättat riket, m. m., 240 o. f.; bortf. t. Dmk, 264—265, der

håll. fången o. illa behandl., 265, 266, 269; hans fader mörd. af k. Kr, 272, 279, 283, 293; hans moder o. systrar döda af svält i fäng. i Kphmn, 277, 279, 283, 293; flytt ur fäng., 279; åter fängsl. i Lyb., 280; befriat Sv., 284—285; vald t. kon., 285—286; infört reformat., 286; om hans regering, 287; Sv:s ständ. vilja ej veta af ngn ann. kon. än hon. o. hans arfv., 295.

Gutniska mark, 128.

Gutsunda, äng vid Upsala, 585.

Gyllene, ungerska, 130, 593, 674; ungerska o. renska, 99, 159, 849; köpmans-, 81.

Gylthe [-a], **Bengt,** om hon., 63—64; om lejd f., 82, 143, 201.

Gyötö, mell. Torsö o. Selboland, tvist om eganderätt t., 29.

Gådebergsberg (Godegårdsberg), i Ög., br. t. bergsmännen drst., 302.

Gårdestädsler, 411, 721.

Gäddeholm [Gedde-], rr. hr Joh. Turessons egend. i Vestm., 192, 322.

Gäddor, finska, t. v. förbud mot utförs. af, 51, 372, 513, 662, 665, 670; skatte-, 700; sk. öfverskickas fr. Finland, 892.

Gärdslösa, s:n på Öland, dat.-ort, 118.

Gärds-Toffta, i Smål., tvist om inkomsten deraf mell. hr Lars Siggesson o. hr Ture Trolle, 323.

Gäsene, h:d i Vg., bisk. sakören o. bisk.gästn. drst. fl. t. Sten Eriksson (Leijonhufvud), 24; br. t. allmog. drst., 385—386.

Gäss, om handel med, 9.

Gästabud, öfverdåd. brukl. i landet, förbjudas, 44; kyrkmesse-, *ib.*; helgedags- m. m., *ib.*; kyrkegångsöl, *ib.*

Gästerby (Gester-), gd i Kimito s:n i Finl., 825, 826.

Gästning, kgs, i Daga h:d, 213—214; hos kyrkolandbor, 411; presternes, 417, 428, 523, 524, 564; må ersättas efter lämplighet, 538; krigsfolks, 821.

Görlisk, ett slags kläde, 108.

Göstaf [Gustaf] **Olsson** (Stenbock), rr., ståth. på Elfsborg; stämn.br. t. hon. rör. en arfstvist, 321; cred.br. f. hon. t. Vg., 369; sk. underrätta kng. om Dmks hålln., 797, 808, 809, 810; sk. taga sig väl i akt mot danskt bef. infall i Smål., 696—698; sk. skaffa kläde åt krigsfolket i Vg., 759; sk. hålla sig redo att möta danskt infall, 724, 729, 763; uppsändt regist., 417; hans tjenare, 881, 893; bytesbr. m. Sev. Kijl, 15; uppdr. t. allmog. i Vg., 78—82; br. t., 104, 108, 139, 201, 203, 364—366, 408—411, 453, 471, 473—474, 575, 602, 622, 639, 659, 695, 770, 797, 838, 893; omtalad, 28, 92, 417, 426, 428, 488, 508, 609, 666, 695, 724, 821.

Göstrings h:d i Ög., fogdebr. derå f. Olof Eskelsson, 564—565.

H.

Hafre, best. pris å, 54; skatte, 356, 428; 3 fjerd. i veck. utfodr. t. en häst, 498.

Hagelsrum, i Målilla s:n, Smål., fl. t. Peder Fux, 475—476.

Hageryd, i Smål., tvist om inkomsten af, 323—324.

Haghult, gd i Sunnerbo, 579.

Hakelstada (Hacksta), gd i Trögds h:d, Upl., dat.-ort, 664, 665, 666, 667.

Halestada (Hallsta), i Romfartuna s:n, Vestm., br. f. hustru Kerstin, 437—438.
Halfvala, i Piki s:n, Finl., 551.
Haliko, s:n i Finl., 149.
Halland, Kr. Andersson drst., 409.
Halles, Frantz von, 639.
Hals, Mats, ang. hans giftermål med Anna Larsdotter, 730.
Halsband, af guld, funnet på Öland, 842.
Halward Jönsson, hans enka säljer en gd t. kon., 19.
Hamborch, Dirich von, 63, 64.
Hamborg, Peter Perseuall von, 617; borgare drst. lemnat underrättelser, 622; utförsel af smör till, 697.
Hamborger, underhandl. med deras fullmäktige om ett vrak, 615—617.
Hambra, Sven Jönsons gd, i Hels., 342.
Hammarby, vid Vesterås, lydt und. preb. præposituræ drst., br. på f. Henrik Jönsson, 13.
Hammarkind, h:d i Ög., 181, 182.
Hammarsmed, en god, om anskaff. af, 639.
Hammarsmed, Alexander, om hans beställning, 382—383.
Hammarsmed, Marcus, uppdrag att anlägga ett vattenverk på Sonstorps egor, 166; om hans arbete önskas underrättelser, 482—483; omtalad, 525—526, 624—625.
Hammarsmedja, kon:s, i Orga i Kimstads s:n, Ög., 131, 383, 483; vid Biskopsbro i Ög., 641; vid Salberget, 834.
Hamnar, i Norlanden, 51; på Dal, i Verml. o. Vadsbo, priv. f. Lidköpings borg. på segling t., 306; om bygg. af vid Jönköping, 165.
Hampa, behof af i landet, 183; fr. Riga o. Reval, 587.
Handel med Rydzerne, 663.
Handskytte, bör anskaffas fr. utl. t. Finland, 233.
Hanebo, s:n i Hels., hr Anders drst. begäres t. kkohde i Tibble, 673—674.
Hanekind, h:d i Ög., bönd. drst. lofvat utgöra sågstockar o. kol, 21, 181.
Hans, kon., om hans regering i Sv., 258—259.
Hans, domprost i Åbo, hans enka, 755.
Hans, herr, i Bro i Åkerbo h:d, Vestm., br. på ett kyrkogods, 642—643.
Hans, herr, kkohde i Söderköping, sk. afstå inkomsten af pastoratet till företrädaren intill påsk, 743.
Hans, m:r, myntmästare på Svartsjö, 13.
Hans Arendson, 365.
Hans Bengtsson, br. på Ingeby kronogård på Fogdön, 450—451.
Hans Clafveson, om ersättn. t. hon. f. ett bortmistadt skepp, 366.
Hans Larsson, gjort ringa tjenst f. sin flän., 384, 385; kallas t. kon., 379, 385.
Hans Linväfvare, br. på en tomt i Upsala, 1.
Hans Nilsson, skickat sig otillbörligen, 609.
Hans Olsson i Henemora, br. på ett boland vid Bispbergs grufva, 77.
Hans Olsson, rr. Kr. Anderssons tjenare, inkom. med bref fr. Lybeck, 693.
Hans Tommesson, fogde i Smål., 114.
Hans Tommesson, en tomt i Åbo indrag. fr. hon., 200.
Hans Tommesson, har Gripsholms räkenskap om händ., 212; sjuk, 223.

Hans Tommesson, kamrerare, br. t., 467.
Hans Tommesson, kammarskrifvare, sk. uppsändas t. kon., 358; br. t., 420; sk. företaga sig räkensk. f. 1546, 432, 447.
Hans Turson, i Söderköping, 82.
Hansestäderna, förh. till dem, 864, 865.
Hapenijm (Hapaniemi), Henr. Claesson Horns gd i Finl., 149.
Harald Larsson, 602.
Harald Olsson, egare af trähus i Sthm, 537.
Harck, Erik, kopparslagare, 155.
Harcka, Reinholt von, lemnat kon:s tjenst o. rike, 420—421.
Harg, s:n i Upl., 94.
Harnisk, 116.
Hasenkamp, 163. — Se **Brüggeneij.**
Hattar, bl. vrakgods, 616.
Haveman, Heinrich, 872.
Heinrich, hert. af Mecklenburg, 121.
Heinrich, Jochim, borg. i Lybeck, hans kraf emot Sten Sture, 187—189.
Helgeandshusets gd i Linköping, får t. v. begagnas ss. rådstuga, 126.
Helgedags-gästabud, öfverdådiga, förbjudas, 44.
Helge Lekame prebende i Åbo, stenhus, s. tillhört, bortgifves, 149—150.
Hellekis, Ax. Posses egendom i Vg., 5, 176—177, 195.
Helsing, Michel, fogde på St. Kopparberget, br. t., 457, 502, 531, 534, 584, 610, 828; sk. bekomma två smältare fr. Salberget, 890; omtalad, 609.
Helsing, Nils, fogde i Helsingland, br. t., 322, 342, 406, 800, 806; öpp. br. på en läst af kyrkotionden i Jerfsö s:n, 854.
Helsing, Peder, får köpa ett gammalt skepp, 638.
Helsingborg, Kr. Andersson drst., 409.
Helsinge, s:n i Finl., böndernas seglation drst., 754, 757.
Helsingland, om orsaken t. dyr tid drst., 35; kronoallmänn. drst., 193; god lägenhet t. tjärubränn. drst., 227; lagman drst. Lasse Nilsson, 404; kko-silfver drifr., 406; 674; krigsfolk drst., 810; lagmannen drst., 840; Jerfsö s:n i, 854.
Henemora (Hedemora), 77; hr Olof kyrkoprest drst., 703; br. t. inb. drst., 891.
Hengisteridere, Jon Bagge, 398.
Hening, i Qvarneröd, bonde, lidit orätt, 415—416.
Henrik [Henrich, Hendrick, Hind-], hert. af Bruntzwick, 851.
Henrik, bisk. i Vesterås, bytesbr. mell. hon. o. Rasm. Kloott, 14; förlän.br. på dagsverken, 654; br. t., 223, 503, 646.
Henrik, i Woycala, 707.
Henrik Anderson, i nödvärn dräpt af Jesper Jönsson, 776.
Henrik Claeson [Claweson] (Horn), befallningsman i Finl., sk. mönstra knekt. i Finl., 69; br. på ett stenhus i Åbo, 149; br. t., 207, 231, 736, 753; omtalad, 553, 752.
Henrik Jönsson, kon:s bössesmed i Vesterås, br. på en gd i Hammarby, 13.
Henrik Månson, bonde, br. fr., 637.
Henrik Person, kon:s fogde i Ög., br. på resten af fogdefodr. på Vikbolandet, 87; uppdrag om förvärfv. af ett vattenfall, 166; br. t., 464, 624, 689, 765; omtalad, 683, 789, 851.

Herseby, Anders drst., 486.
Hertig, af Lotringen, 809.
Hessen, 343, 346; landtgrefven af, om svar på hans br., 458.
Hetheskäll, gd i Sala s:n, 581.
Hickejorden [Hiske-], gd i Vesterb., 667.
Hille [Hijlle], s:n i Gestrikland, 305, 334.
Hingst, skänkes t. Peter Schwab, 142.
Hiskeby, gd i Vesterbotten, 667.
Historien, 241, 258, 277, 280; rom. o. grek., 285.
Hjelm, öfv. spanmålen, 576.
Hjelpedagsverken, 734.
Hjorthudar, bet. i skatt af lapparna, 707.
Hjuleby, gd i Lofta s:n N. Tjusts h:d, Smål. (?), 445.
Hock, Nils, 858.
Hof [Hoff], kgsgd i Ög., 12 bönd. i Hoffs by lagde derunder, 446; prest drifr. flyttad, *ib.*
Hofs län, Ög., om ny fogde drst., 375; fogdebr. derå f. Olof Eskelson, 564.
Hoffmann, Hans, se **Hopman.**
Hofmän, må ej drifva köpenskap, 47.
Hofslagare, Staffan, 438.
Hofsmed, Staffan, 397.
Hofsnäs, kronans sätesgd i Kinds h:d, Vg., fl. t. Sev. Kijl, besittningsrätten af hon. bortbytt t. Gustaf Olsson t. Torpa, 15.
Holland, 81; om försäljn. dit af spanmål, 575; utskeppn. af malt till, 622; utförsel af smör till, 697; fisk drifr., 659, 697; skepp o. folk drst. församl. mot Sv., 811, 813.
Hollender, en, om försäljn. t. af ett kon:s skepp, 81.
Holm, Esbjörn, 705.
Holst, Claus, kon. Kristierns främste bödel i Sv., sjelf hängd, 275.
Holst, Marcus, om hans rustning, 487.
Holst, Peder, 405, 406.
Holstein [Holsten, -nn], 112, 119, 121, 179, 186, 189, 235, 346, 415, 461, 567, 568, 569; mkt krigsfolk der förlagdt, 640.
Honing, emottages i st. f. kungsfodring, 29.
Hopman, Hans, borg. i Lybeck, klag. emot en Karl Andersson, 347, 529.
Horn, Jacob (Joachim), 747, 748; om försäljn. af stångjern t., 639.
Horn, gd i Söderköping, 869.
Horsö, i Kläckeberga s:n, Kalm. län, fl.-br. å kronans andel i t. past. i Förlösa, 124—125.
Hospitalet i Viborg, om dess förflyttn., 515.
Hudar, handel med, 306, 513; må utföras, 381.
Hulth, Olof, beridare, sk. lida sitt straff, 128.
Hultängen, gd i tr. af Enköping?, 833.
Humle, införselvara, 53; om anskaffande af fr. utland., 171; behof af i Norrl., 183; förbud mot utförs. af, 190; brist på i städ., 337; orättf. tag. ifr. ett par bönd. af hr. Joh. Turessons fogde, 449; sk. skickas fr. Finland till Sthlm, 856.
Humlegårdar, böra anläggas o. ökas, 43.

Humpe, Karl, om aflön. t. hon. o. hans rote, 307; frih. f. hon. o. hans fader fr. städselören, 308; br. på skattefrihet å Emmaboda i Thorsås s:n, Smål., 553; omtalad, 591.
Hundar, 272.
Hunger i landet, om medel mot, 169.
Hus(se)by, gd l. s:n i Upl., 847.
Hus(se)by, s:n i Dal., br. t. inb. drst., 891.
Husmän, 39, 574, 575, 577; må antagas i krigstjenst, 430; deras dagsverk., 870.
Hvalstad, s:n i Vg., Nils, hr, kkoprest drst., sk. uppsändas t. kon., 303; om hr Nils drst., 409, 646.
Hvete, om handel med, 9; best. pris å, 54.
Hvetemjöl, best. pris å, 54.
Hviter, (ett slags mynt), 202.
Hviterud (Hvittaryd), s:n i Sunnerbo, Jakob drst., 492, 583.
Hvittis, s:n i Finl., 532.
Hyttefogdar, böra rådfrågas om byggn. vid en grufva, 204—205.
Hyttor, nya, vid Salberget, 423.
Håbo, h:d i Upl., 552.
Håkon, hr, i Ljunga, i Sunnerbo, br. på landbor o. landgille, 143.
Håkon, hr, i Ljungby, misstänkt för stämpl. i Dmk, 328, 635.
Håper (smärre fartyg), 115.
Håtuna, s:n, Upl., Håbo h:d, herr Jakob drst., 799.
Hällestadaberg, i Ög., om grufarb. drst, 625; bergsman drst., 689.
Häradshöfdingar: 58; Enevald Hansson i Tunalän o. Kristdala s:n, 154; i Sjuhundra h:d, Gabr. Kristerson, 177; på Wisingsö, Erik Månsson, 207; i Gestrikl., 305; i Ög., Lars Tidemanson, 573; förordn. af i Simtuna o. Torstuna, 581; i Sunnerbo, Isak Birgerson dertill begärd af men. man, 582; utgörande af utskylder till, 889.
Häradshöfdingedömet i Seminghundra h:d, uppdr. åt Kettil Nilsson, 826.
Härads s:n, i Åkers h:d, Söderm., 444.
Häradssäter (Herresäter), i Ög., Axel Erikssons (Bielke) egend., 499.
Härmästaren i Lifl., br. fr. hon. t. kon., 152; br. t., 160—163.
Härshammer, (Häradshammar?) gd, tvist derom mell. hr Joh. Turesson o. riksmarsk. Lars Siggesson, 322.
Hästar, 39, 129, 156, 356, 381, 443, 684; priset å fodr. f. hvarje, 96; utförsel af, 97; huru många sk. hållas af landbor o. skattebönder f. fodr. o. gästn., 214; f. stort antal på Kungsör. 438; på Kumo gård, 442; Nils Boye må sälja sina, 470; i kngns tjenst, 496; utfodr. t. en 3 fjerd. i veckan, 498; Jeppe Tordsons, 606, 612, 785; uppköp deraf f. kngs räkn., 800, 806.
Hästefoder, 57, 198, 433.
Hästö [Hestö], i Mälaren, nära Ekholmen, 527.
Hö, 356, 433, 486, 524, 684; förråd af sk. insamlas i Finl., 198—199; brist på vid Kungsör, 438; till Wäsby kungsgd, 833; åt Olof Trotteson, 838, 839.
Höckesås (Hökensås), skog, i Vg., 394.
Högemåle, gd i Östbo, And. Jönssons, 628.
Höns, 9.
Hörningsholm [-ningh], Svante Stures egendom, 11, 135, 187.
Höök, Måns, (byggmästare?), 21.

I.

Id, 587.
Iffwer Iffwerson, kraf på hans arfv. fr. Lübeck, 647.
Ija [Ya] (Ijo), s:n i Korsholms län, Finl., 138.
Ildberga, (Gillberga?) s:n, 374.
Ingeborg, Sten Sture d. ä:s hustru, om arf efter, 94—95; tvist om arf efter, 519—520; stämningsbr. om arf efter, 542, 543.
Ingeby, kronogd på Fogdön, br. f. ett par bönder derå, 450.
Ingeridt [Ingärd] Amundsdotter, fru, Thord Bondes enka, fl.-br. å kgl. sakören, 145.
Ingegärd [Ingärd], Mortensdotter, fru, hr Nils Henrikssons enka, tvist med Axel Posse om arfvegods i Norge, 195—197.
Innala, gd i Finl., 155.
Inventarium, på Kumogård, 443.
Inventering, om noggrann vid alla slott o. kgsgdr, 217—218; på Åbo m. fl. kronans slott, 736.
Isak Byrgeson, af men. man i Sunnerbo begärd t. hdsh. drst., 582.
Isak Nilsson (Banér), befmn på Tavastehus, br. på kgl. saker af egna landbor, 148—149; br. t., 2, 199, 382, 422, 663, 701, 758, 774, 857; omtalad, 70, 700.
Ishafvet, om gränsen drst. mot Ryssl., 198.

J.

Jackar (-or), 626.
Jacob, hr, i Hvittaryd i Sunnerbo, kallelse att komma t. kon., 492; 583.
Jacob, hr, i Håtuna, förskr. f. ang. jord i Suderby, Alunda s:n, 799.
Jacob Gregerson, egt Waltila o. Flisarii ö i Haliko s:n, Åbo l., 149; hans systrar upplåtit dessa åt kon., 149—150.
Jacob Henrickson, fogde i Daga h:d, br. t., 213.
Jacob Henrickson, fogde (i Vg.?), br. t., 397.
Jacob Moysesson, förskr. f. ang. arf, 584.
Jacob Orgemakere, se **Orgemakere.**
Jacob Persson [Peder-], fogde i Sexmäki h:d, Finl., br. på lön, 2; br. t., 546.
Jacob Turesson (Rosengren), öp. br. på en äng nära Grensholm, 131.
Jeppe (-ä-) **Tordsson** till Ljungby (dansk), misstänkt, sk. bevakas o. utforskas, 315—316; om hon., 412—413, 444, 447—448, 465, 474, 569; hans förson. med Nils Henrikssons slägtingar, 529—530; om förskr. f. t. kon. i Dmk, 549; om hans resa t. Kalm. o. Tyskl., 605; förlorat en häst, 606; försvar.-br. f. 606; klag. öfver en förlor. häst, 612; förhandl. med, 617, 618; nedsatt ett skrin i Kalm., 618; bör tillfredsställa den dräpte Nils Henrikssons slägtingar, 684; hans tjenare, 739, 771, 772; sk. förhjälpas öfver till Tyskland, 760; tillsyn öfver, 766; ifrågasatt penningförsträckn. t., 772; hans hästar, 785; uppsigt med, 822.
Jern [Järn], om handeln med, 39, 306; om värdesättn. å i Verml., 235; om Dals allmoges försäljn. af t. Norge, 310, 311; afrad deri fr. Jönsehyttan o. derunder ligg. gods, 534; köpt på Kopparberget, 600—601; i Lödöse lig-

gande, 603; om dess försäljn., 630; stång-, om försäljn. af, 639; Hans Kyreman skyldig för, 653; tillstånd att köpa i Vermlands bergslag, 661, 666; stångesk. sändas till Nyslotts län att göra rör af, 701; sk. skickas till Kalmar, 859; till Lödöse, 878.

Jernarbetare, önskas af kon. Christian i Dmk, 234.

Jernstycken (kanoner), sk. sändas fr. Sthm t. Viborg, 233.

Jesper (Jäsper) **Jönson,** försv.br. för honom, som i nödvärn dräpt Henrik Andersson, 776.

Jesper Pedersson, i Arboga, om hans anställn. ss. skrifvare på Svartsjö, 331.

Jesper Schriffwere, 720, (dens. som föreg.?).

Jesus Christus, 270.

Jettensholm, ö, tillhörig Helsingl., gåfvobr. derå f. lagman. i Helsingl. Lasse Nilsson, 404.

Johan, grefve (af Hoya), 200.

Johan Nilson, i Gränöde, orättvist o. våldsamt behandlad, 577.

Johan Pederson (Bielke?), rr., kallelsebr. t. Sthlm, 476, 839.

Johan Pedersson, förskrift f. att återfå aflinge- och köpejord, 484—485.

Johan Turesson (af Tre Rosor), rr. hr, klag. öfv. Claus Bilde, ståth. på Bohus, 185—186; flän.br. på Villått. h:d i Söderm., 192; stämngsbr. t. rör. en gårdstvist, 322; Nydala kl:s landbor vidkännas fr., 364; stämn.br. t., 519—520, 542—543; stämn. begärd på af Lage Bragde, 543—544, 556—557; om hans bördstvist med slägter i Dmk, 413, 565—567; sk. handla med allmog. om hjelp t. Nyköpings slotts byggn., 787; br. t. 65—66, 205, 449, 624, 679—680, 786, 846, 866.

Jon [Joen], en smed, 455.

Jon, mäster, rymd ur rik. f. missgern., hans gd i Ups. indragen, såld, 90—91.

Jon Andersson, borgm. i Varberg, 341—342.

Jon Haraldson i Ståregeng (?), bonde, lidit orätt, 415—416.

Jon Lekas i Karkus, finne, kopp.-slag., 155.

Jon Olsson (Gyllenhorn t. Hacksta), rr., lagm., kallas t. kon., 476; sk. handla med allm. om kolforsling, 837; br. t., 65, 66, 691, 837, 839; omtalad, 699, 833.

Jon Schriffwere t. Barkestorp, fl.-br. å Trium regum preb. i Kalm., 117.

Jon Stalswen, kan ej sköta sin syssla, s. sk. delas, 239—240.

Jon Tommesson i Gredde, förskrift f. honom ang. en »triding» jord, 805.

Jon Turesson, syssloman vid Vadstena kloster, 103; br. t., 642.

Jordbärvatten, om destillering af, 594.

Julelön, 825, 844.

Juleta kl:s gd, förl. med landbor t. Abr. Eriksson, 62.

Jurge (Georg), storfurste af Ryssland, hans fredstrakt. med Sv. år 1323, 198.

Juthe, Niels, Jeppe Tordsons tjenare, misstänkt för förrädiska stämpl. i Dmk, 771; sk. gripas och förhöras, 772.

Juthe, Niels, fogden Niels Munchs tjenare, 874.

Juthe, Peder, rymd t. Kongehelle, 603, 660.

Juthe, Sewerin [Söffwerin, Söffrin], fogde på Salberget, br. t., 220, 226, 398, 437, 441, 454, 482, 541, 613, 621, 793, 843, 860, 882; omtalad, 350, 438, 481, 831, 834, 863, 884.

Jämpteland, prosten drst., 777; kyrksilfver drst. sk. skickas t. Upsala, 778.

Järsse (Järfsö), s:n i Helsingland, förl. af kyrkotionden drst., 854.

Jäskis, s:n i Finl., 512.

Jönköping [Jenekepung, Jöneköpung, -coping m. m.], 164, 184; anläggn. af en hamn drst., 165; br. t. borgm. o. råd drst. om stadens årl. skatt, o. om tillförsel t. stad. m. m., 228—229; priv. f. borg. drst. på oxhandel, 309; borg. drst. kunna ej förse Småländ. med salt, 329; inrätt. af afvelsgd drst., 363, 505; fogdebr. f. Peder Nilsson derå, 363; borgm. o. råd drst. begärt att få köpa råg, 462—463; hr Anders predikant drst., 599; varor t. kgsgdn drst., 680; afkortn. i stadens skatt, 685; borgläger drst., 686; lax sk. skickas till, 689; fisk sk. skickas till, 704; oxeköpare drst., 790; fr. om fiskmarknad drst., 819, 893.

Jöns i Läppis, klagar öfv. lidet våld, 547.

Jöns Andersson i Sätra, får uppodla en ödemark på en allmän. nära Gefle, 305, 597; fullmäktig vid riksdagen i Strengnäs, 334.

Jöns Andersson (l. Pederson) i Wiperbode, om hans orättfärdighet, 531.

Jöns Bissere, förl.br. på Biskopsön i Folkärna s:n, Dal., 737; får tillåtelse att smälta slagg o. vask utan skatt till kronan, 743.

Jöns Knutsson (i Finl.), br. t., 443.

Jöns Månsson, slottsskrifvare på Viborg, får köpa en kronotomt drst., 200.

Jöns Månsson, kon:s kammarskrifvare, 410; får uppdrag, 417, 428.

Jöns Månsson, fogde i Vilske h:d m. m. i Vg., br. t., 630.

Jöns Olaffson, 315.

Jöns Oleffson, på Hallsta i Romfartuna s:n, Vestm., br. f. hans hustru Kirstin, 437—438.

Jöns Olsson, kallad »Konster-Jöns», 402.

Jöns Olsson, en krigsman, 377, 378.

Jöns Olsson, br. t., 830.

Jöns Pedersson på Risholm, sk. skilja mellan bönd. i Rättvik o. Mora om rågången, 351—352.

Jöns Pedersson, klockare i Lemland på Åland, klagomål öfver presten drst., 768.

Jöns Schreddere, 440.

Jönsehytte, i Dalarne, om derunder ligg. landbönder och gods, 502, 534.

Jören Arffwidsson, fogde i Vadsbo, br. t., 304, 428, 773, 775, 800, 878; rätt till fogdefodr. drst., 773—775.

Jören Bertoldi l. **Bertilson,** kyrkoprest i Förlösa, flän.-br. på kronans andel i Horsö, 124—125.

Jören Erickson (Gyllenstierna till Fogelvik), rr., br. t. hon., sk. blifva sändebud t. Ryssl., 520, 688, 757.

Jören Erickson, har uppburit landgillet af kyrko-, kloster- o. preb. landbor i Tjust, 392.

Jören Hansson l. **Larsson,** fogde, br. t., 456—457.

Jören Hansson, (dens. som föreg.?), fogde i Trögds, Åsunda o. Lagunda hdr, br. t., 610, 800, 862; omtalad, 833.

Jören Jönsson, befallningsman på Kronoberg, innehaft S. Katarinæ preb. i Vexiö, 16, 559; mördad, 591.

Jören Knutsson på Djula, öfverfallit bönd. fr. Malms s:n, 205; stämn.br. t. för Erik Fleming ang. arf, 439.

Jören Larentsson, kgs bef.man sänd t. Jönk. att uppgöra om skatt, 228.

Jören Larsson (dens. som föreg.?), fogde i Jönköping, br. t., 505, 523; omtalad, 671, 685; fullmakt att vara höfvitsman för de drst. förlagda knektar, 686.

Jören Larsson, fogde i Dalarne, br. t., 727; får uppdrag, 351—352.
Jören Larsson, fogde, befalln. t., 481.
Jören Larsson l. **Selandsfarer,** fogde i Lyhundra h:d i Upl., br. t., 720, 730.
Jören Larsson, fogde, br. t., 800, 835.
Jören Nilsson i Innala, finne, kopp.-slag., 155.
Jören Nilsson, fogde (i Ög.?), 493.
Jören Olaffson [Olsson], utn. t. fogde i Östbo o. Vestbo, 326; får uppdrag, 326—327, 593; br. t., 462—463, 627; fullmakt f. att hafva Sunnerbo i befalln., 591; omtalad, 582, 791, 851.
Jörenn Olsson, fogde på kgsgdn vid Jönk., sk. erhålla varor fr. Stegeborg, 680.
Jören Staldswän, 467.
Jören Åkeson, handlat med bönd. i Åkerbo h:d, Vestml., 459.

K.

Kablauer, fisk, 659.
Kaijall, gd i Finl., Viborgs län, 829.
Kalfshell, Jerfälla s:n, Sollentuna h:d, Upl., om en ängs återbörd. för prestebordet drst., 486.
Kalk, t. byggnad, 381.
Kalkar, 2 behållas vid Mörkö kyrka, 12.
Kalksten, 521.
Kallenbourg [Kallintzborch, Kallensburgh], 120, 121; dat.ort, 233.
Kalmar, 109, 111; se vid. **Calmar.**
Kanikedelen af tionde, 525.
Kannegjutare, taxa f. deras arbete best., 56.
Karijeporten, i Viborg, om tornet drst., 512.
Karin N.-dotter, Tommes Ingewaldssons hustru, om hennes anpråk på arf, 532.
Karin [-e], fru (Gyllenstierna), om inlös. af en t. henne pantsatt qvarn, 644.
Karishult, Måns i, 371.
Karkus, gd i Finl., 155.
Karl, kyrkoprest i Tuna s:n, br. f. om taxan, 655.
Karl Andersson, besvär emot hon. af Hans Hopman, borg. i Lüb., 347, 529.
Karl Eriksson i Kåkund, 770.
Karl Ingersson, br. t. om jordar, s. skola läggas und. Vesterås slott, 400.
Karleby i Finl., hr Morthen Frijs förut kyrkoh. drst., 86.
Karnitz [Carntz, Carnutz], **Valentin,** pomm. adelsm., varit i kon:s tjenst, br. f. hon. t. hert. af Pommern, 3—4.
Karstenberg, se **Garstenberg.**
Kart [-tt], **Peder,** fogde i Vartofta h:d i Vg. o. på Orrholmen, öpp. br. på tre klosters landbor i Fogelås, 392, 517; br. t., 62, 303, 394, 636, 800.
Kartt, Sven, fogde, 770.
Kasterkumest kläde, 237.
Katharina, hertig. af Sachsen-Engern o. Westphalen, kon:s svärmoder, br. t., 191—192.
Katharina, Nils Christerssons hustru, förbrutit en tomt t. kron., i Viborg, 200.

Katharina, Olaff Swartz hustru, försvar.br. f. såldt kläde, 237—238.
Kauckelaböle, i Finl., 547.
Kaw (Kaga), s:n i Ög., 599.
Kejsaren (Karl V), om fejden mell. hon. o. de evang. i Tyskl., 104; om fred mell. hon. o. de tyske furst., 364; om fördrag med, 377; tyske furst. öfvergått t., 472; danske sändeb. t., *ib.*, 568; rykten om af hon. vunnen seger, 589; om legation t., *ib.*; 616; rykte om hans nederlag, 622; förh. till, 864, 865, 871; de danskes förh. till, 882.
Kejsersk legation, 882.
Kembnere, i städ. sk. hindra olaga köpenskap, 49.
Kettil [Kätel, Kätill], bisk. i Link., skänkt gods t. Link. domkyrka, 157—158.
Kettil Nilsson, hhöfd.br. f. på Seminghundra h:d i Upl., 826, 827.
Kettil Nilsson, fogde i Ångerm. o. Medelp., br. t., 717.
Kijl, Söfwerin [Söfrin], bytesbr. rör. gods i Vg. med Gust. Olsson på Torpa, 15.
Kilen, ett kon:s skepp, sålt t. 4 borg. i Sthm, 16—17.
Kils h:d i Vermland, 597.
Kim (Kemi), s:n i Finl., bönderna drst. få handla i Lappmarken, 707.
Kimette (Kimito), s:n i Finl., 825.
Kiminge, s:n i Finl., 138.
Kimstada, s:n i Ög., 131.
Kin, s:n i Korsh. l., Finl., 138.
Kind, h:d i Vg., 15; om förhandling med allmogen drst., 408.
Kirmundö, gd i Saltviks s:n, Ål., fl. t. kon:s tjen. Olof Pedersson, 338.
Kirstin [Christine] **Davidsdotter,** sk. behålla fäderneärfd egdm, 489—490.
Kirstin, Jöns Olofsons hustru, på Hallsta i Romfartuna s:n, br. f., 437—438.
Kisiöö (Kisjö), gd i Ög., 877.
Kiurlann, i Finl., 155.
Klensmeder, taxa f. deras arbete, 56; om en t. Vadstena slott, 407; Östen i Arboga, om hans förflyttn. t. Svartsjö, 331.
Klockere, Anders, i Kalmar, †, 140.
Kloster, Askeby, 11; Upsala, 26, 27; hus o. tomt derund. indragna o. bortförlänta, *ib.*; Juleta, 62; Vadstena, 82, 83; öfverflöd. ränta indr. ifr., 90; om utspisn. t., 103; om indragna gods fr., 475, 683; dess landbor, 645; 3 gdr, s. tillhört kl. i Skeninge, indragas t. kron., 155; Alvastra och Sken., 369, 688; Nydala, 364; ett förfallet i Viborg öfverlåtes åt stadens borg., 515; Svartbrödrakl. drst. användes t. spannmålsmag., 515—516; Alvastra o. Sken. kl. landbor, 369; Peder Kart utn. t. fogde öfver Alv., Varn- o. Gudhems kl. landbor i Fogelås, 392; desamma återkallas fr. Abr. Eriksson, 393; kl. plundrade af k. Kristiern, 275. Se äfven **Closter.**
Klosterlandbor, i Tjust, 392; i en del af Smål., 687.
Klostergatan i Enköping, 151.
Klosterkyrkan i Upsala, 26, 27.
Klott, Rasmus Nilsson, bef.man i Vesterås, bytesbr. om gods med bisk. Henrik drst., 14.
Kläckeberga, s:n i Smål., 125.
Kläde, 2, 153, 340, 432, 453, 473, 512, 572, 617, 623; utl. brukas af allmog., 43; införselvara, 53; ink. fr. utlandet, 108; inköp af, 60, 61, 171, 365, 377, 410, 593, 602, 603. 626, 630, 844, 892; sämre, s. utgifvits f. bättre, 237—238; engelskt, i byte mot smör, 888.

Klädebonad, öfverdådig, brukas af allmogen, 42—43.
Knektar, må ej drifva köpenskap, 47; om förflyttn. af, 68; om aflön. af, 69, 70; om inqvart. af, 69, 70, 72; förlagda på slott och kronogdr må förflyttas, 116; i Finl., *ib.*; otillbörligt uppfört sig i Vg., 199—200; öp. br. t. nyantagna i Smål., 494; om undervisn. o. aflöning af nyantagna drst., 498—500; i Viborg, uppdrag, 512; uppsigt öfver i Dalarne o. vid Salberget, 843; gamla sk. skickas till Smål., 849; i Nyslotts län, 892.
Knifsmeder, taxa för deras arbete, 56.
Knusesund, hamn på Dal, 306; priv. f. borg. i Lödöse på handel drst., 319.
Knut Andersson, hr. rr., 699; hans enka fru Märethe l. Marine, 192, 694, 848; br. t., 65—66.
Knut Erickson, kon:s tjenare, 397.
Knut Jonsson, till Vik i Verml., stämningsbr. t. landsting, 5, 176.
Knut Jonsson, borg. i Åbo, klagar öfv. liden orätt, 545.
Knut Jonsson i Skogsgård i Tutaryds s:n, Sunnerbo, sändeb. fr. hdt t. kon., 582.
Kock, Hans, i Lübeck, handlande, br. t., 609.
Kock, Jören, huseg. i Sthm, 537.
Kock, Lucas, 769.
Kockebrincken i Sthm, 537.
Kol, 227, 350, 352, 833, 837; utlofvas af bönd. i Hanekinds h:d, 21; utgöres i st. f. fodring, 834.
Kolbeck, s:n i Vestml., qvarnar drst., 400, 501.
Koldingen [C-], dat.ort, 179, 186, 343, 346, 413, 415.
Kolförning till hyttorna, därom sk. handlas med bönderna, 833, 837.
Kolning, 350; kngns egen, 833, 837.
Kolsmed, behöfves t. Svintuna berg, 624.
Kongehelle (Kongelf), 603.
Kongsmaket på Stegeborg, om panelen drst., 229.
Konster Jöns, se **Jöns Olsson.**
Konungshåre (Kungsåra), s:n i Vestm., förläning af en konungsby drst., 731.
Konungssaker, 721.
Konungsgästningar, 721.
Konungsör (Kungsör), dat.-ort, 10, 11, 641—646; fogden drst., 708.
Koppar, må ej utföras, 65; om fynd af, 75; om anskaff. af mera kopp. t. marknad., 677, 691; om fhdl. med bergsmän. om, 308; afrads-, 308.
Kopparberget, jernköp drst., 600—601; om förhåll. drst., 608—9.
Kopparbergs grufva, fogdebr. deröfver f. Nils Olsson, 592—593; befalln.man drst. Ängelbrigt Olsson, 610.
Kopparbergslagen, om anskaff. af mera kopp. drifr. t. marknad., 677.
Kopparslagare, taxa f. deras arbete, 56; tillstånd f. 5 finnar att drifva yrk., 155; i Norrl., 407.
Kopperslagere, Söffwerin, 746.
Kopperslagere, Thore, föreskrift f., 770.
Koppersmed [Copper-] **Alexander,** 382.
Kor [Köör], 40, 389; uppföd. af, 42, 43; rätt att uppköpa f. Sthms köttmångl., 84—85; Dalbokor i afgäld f. förläu., 88; en tag. ifr. Erik Pedersson i Sättra, 374; t. Salberget, 421, 487—488; om pris. å, 488; saköres- o. städselöres-, 524.

Korn, 13, 202, 433, 474, 684; handel med, 9; best. pris å, 54; afrads-, 236, 831; i afgift f. fiskerätt, 445; kronospml af, 371; fr. Riga o. Reval, 586; lågt pris på i Holland, 622; om god torkn. af, 623.
Kornafrad, 687.
Kornblommevatten, om destillering af, 594.
Korp, Jöns, fogde i Ög., br. t., 370—371.
Korsholms län i Finl., 138.
Korsnäs, gd i Skällviks s:n, Ög., 682.
Korsta, (Kårsta s:n, Upl.) gd drst., 489.
Krabbe, Erik, danskt sändebud t. kejs., 472.
Krabbe, Jöran, 405.
Krabbe, Mårthen, 405.
Krabbe, Tycke, 405.
Krafflemåle, i Östbo, Smål., Bengt Gudmundsson drst., 628.
Kramgods, onyttigt, må ej af landsköpmän. i Vesterbott. säljas, 183.
Krampesill, förbjuden t. utförsel, 51; utförsel af fr. Finl., 649, 662, 665.
Kranck, Erik, borgare i Åbo, öppet br. på tomter drst., 714.
Kransar, (af silfver) fr. Mörkö kyrka skänkta till Sv. Sture, 12.
Kretzmar [Krätt-] **Mauritius** [Maw-], får tullfrihet i Sthm f. egna varor, 238—239; 550.
Krigsfolket, i Kalmar län, sk. hållas redo att möta befaradt infall af dansk., 767; — i Vg., till samma ändamål, 808, 809.
Krisboldt, ett slags spel, 540.
Kristdala, s:n i Smål., Enevald Hansson hdsh. drst., 154.
Krona, fr. Mörkö kyrka, Sv. Sture får taga, 12.
Kronoberg, se **Cronoberg.**
Krumme, Niels, rr., br. t., 472, 476, 680.
Krut, 115, 500; t. Viborg, 213; sk. anskaffas fr. Sv., finska slotten o. fr. utland., 232—233.
Krut, Thommes, i Wackula, klagar öfver hon. afhänd jord, 829.
Krutmakere, Anders, arklimästare i Kalmar, br. på en tomt drst., 140.
Kryddegård, om inrätt. af f. kon:s räkn. i Ups., 1.
Krämare, sk. handla med kramgods, 50.
Krönika, se **Cröniker.**
Kullatorp, boland vid Bispbergs grufva, br. derå f. Hans Olsson i Henemora, 77.
Kumegård, Nils Ingesson har den i befalln., om dess skötsel, 219; om inventering drst., 442; t. synemän. drst. om d:o, 443; om spannmål drst., 503.
Kumegårds län, 889; Nils Ingesson bef.man drst., 382—383.
Kungsgårdar, om inventering vid alla, 217—218.
Kungsör, se **Konungsör.**
Kuretornet på Viborg, 511.
Kuse, Söffwerin, fogde, 631.
Kyreman, Hans, om skuld i afs. på jern t. hans hustru, 653.
Kyrkmesse-gästabud, öfverdådiga, förbjudas, 44.
Kyrkobalken, i lagen, 634.
Kyrkobyggning, i Linköping, 598—599.
Kyrkogods, fl.-br. å, 354—355.
Kyrkogångsöl, öfverdådiga, förbjudas, 44.
Kyrkoherbergen, skötas illa, 41; på Väsby gd, 423.

Kyrkolandbor, 392; indragning af t. kron., 20; om biskopsgästn. hos, *ib.*; om deras afgälds användning, 411; register öfver, 410; om deras utskylder, 411; ersättn. t. prest. f. mistade, 417; uppbörd af spml af, 423; om deras dagsverken, 524; deras landgille, 594; i S. Vedbo, 687.

Kyrkor, öfverflödig ränta indrag. ifr., 90; plundr. af k. Kristiern, 274—275; deras landbohemman i Smål. o. Vg. indragas mot vederlag, 632—635.

Kyrkosilfver, fr. Mörkö kyrka, 12; fr. Hels., 406; fr. Jämtl. sk. skickas till Upsala, 777—778.

Kyrkotionden, hälft. deraf vid Björksta s:n i Tjurbo h:d får användas t. prestgd, m. m., 23; om hushålln. med, 41; 1/3 deraf i Åbo stift ansl. t. domkyrkans rep., 71, 73; af Skara stift 1/3 deraf anslag. t. domkyrkans återuppbygg., 146—147; d:o af Vexiö stift t. d:o i Vexiö, *ib.*; om försäljn. af, 422; fr. Romblaborg, 524; i Linköp. stift, om dess användn., 598—599.

Kyrkovärdarne [Kyrckewerenderne], sk. vaka öfv. kyrkans tionde m. m., 41; uppfylla ej sin pligt, *ib.*; hafva kyrkotiond. om händ., 73, 147, 525; i Link. stift, 601.

Kyru, s:n i Österbotten, 756.

Kåkund (Kåkind), h:d i Vg., 770.

Kålmåren [-målen], efterspaning af skalkar, som ströfva drst., 846, 847.

Käbo, gd i Films s:n, Norunda h:d, Upl., om byte däraf, 866.

Kälfvesta, gd i Spånga s:n, Sollentuna h:d, 486.

Källerswen, Lasse, kall. t. kon., 157.

Källestada, gd i Smål. (?), 704.

Kämpen, Eggert v., borg. i Dantzig, 153.

Kärl, trä-, svarfvade, tillverkas på Dal, om handel med på Norge, 311.

Köckenfett, må utföras, 381.

Kölefors, 423.

Köllen [Ki-], **von** [van], **Hendrick,** byggmästare i Ups., om hans sjukdom, 652. Se äfven **Cöllen!**

Köpenhaffn [-hampn], en mängd svenska män o. qvinn. der hållna i svår fångskp, 276—277; k. Gustafs moder o. systrar m. fl. der i fäng. döda, 277, 808.

Köpenskap, skadlig, förbjuden, 47, 48; hvilka s. ej få drifva, *ib.*; vilkor f. att få drifva, 48; sk. inrättas eft. kon:s mandat, 78, 80; förbud emot oskickl., 47, 50; lagl. förderfvas gen. olagl. landsköp, 56; dermed tillgår oskickligt, 761, 762; kngs mandat om aktas ej i Vadsbo h:d, 775.

Köpesölf, 421.

Köphandeln, 419; oskickl. i, 50; stadganden om, *ib.*; beslut derom på mötet i Arboga, 18; om förbättring i, 76.

Köping, Olofsmesse marknad derst., 627; borgarnes beslut ang. handeln med allmogen, 672—673.

Köpman, kon:s, om dugl. t., 402.

Köpmännen i städ., sakna behöfl. varor, 337; brist på i Norrland, 406.

Köpstadsmännen, 434; deras beteende vid marknad, 761, 762.

Köpstäder, brist på i Norrland, 406.

Köpsvenner, 237, 238.

Kött, t. v. förbjudet t. utförsel, 51; salt, om handel med, 124; behof af i Vesterbotten, 183; förbud mot utförsel af, 381—382.

Köttmångerne i Sthm, priv.br. f., 84.

L.

Ladby (Läby i Upl.?), 653.
Ladugård, kon:s vid Kalmar, 122.
Lag, Sveriges, 36, 40, 148, 176, 208, 241, 273, 322, 324, 583; all, 246; ovanlig, 254; hednings, 265; gamla, 269; allm., 273; kristlig, 292; om prest. underhåll, 634.
Laggare, 359.
Lagmän, 581, 582; i Helsingl. Lasse Nilsson, 404.
Lagmansfodringen, se **Fodring.**
Lagmanstaxa, förl. däraf åt Lasse Nilsson i Helsingl., 840.
Lake [Lacke], **Harald,** sk. hafva borgläger på Alvastra gd, 517; hans förhandl. med allmogen i Ö. Dal., 600; sk. aflöna krigsfolket i Dal., 691; uppsigt öfver knektar i hans frånv., 843.
Lamb, om handel med i Kalm. län, 9; tillförsel af t. Stockh., 84.
Landbor l. **-bönder,** kron:s, 19, 20; kyrkornas, 20; kon:s egne, 20; Julita kl:s, 62; böra återfå de hemman s. de besutit, 83; prest:s i Ner. indragna, 89; klosters i Stranda o. Handbörds här., deras afrad, 128; af prestebol i Ljunga, 143; sakören af, 145, 148; presters, 154; fogdefodr. af, 156; fr. Link. domkyrka få återbördas, 157—158; om kyrkornas i Möre, 163, om presternes drst., 163; i Sthms län, om dagsverk. af t. Sthms slotts byggn., 210; kyrko- o. prebende-, deras belopp af kgs gästn. o. fodring, 214; om landbor på Alvastra gd, 215—216; kyrko-, sk. förtecknas, jemte deras utskyld., 230; kyrko- o. preste- (i Tveta, Vista o. N. Vedbo h.) indragna, prest. sk. hafva ersättning af tionden, 318; Nydala kl:s, 364; prest. mist sina, 365; Alvastra kl:s, 369; Skeninge, *ib.*; kyrkors, 370; bisk:s, krono-, kyrko-, kl:s, preb.- o. preste- i Gäsene o. Väne h:d i Vg., br. t., 385; kyrko-, kl:s o. preb.- i Tjust, 392; kloster- inom Fogelås återkallade fr. Abr. Erikson, 393; i Vartofta h:d för litet skattlagda, 394; under Vesterås slott, 400; register på, 410; prest. sk. hafva ersättn. f., 411; presters, deras landgille, 428; und. Jönshyttan, 502; presters, om register af f. Ög., 526; preste- o. kyrko-, 524; kyrko- o. preste-, sk. t. kron. indragas, 454—455; fmkt f. Erik Pederson a. vara fogde öfver, i fyra hdr, 563—564; om indragn. af på Dal, 571—572; om register på, 581; —s byggning, om ransakn. af, 611; böra fortfar. göra dagsverken t. prest., 634; i Sthms län, afkortn. f. dem i fodringen, 631; kronans, 721, 732; kyrkors, 721, 732, 738; indragn. af Chr. Andersons till kr., 777; kyrkors, presters, prelaters och prebendes — i Åbo län, 824; krono-, i Söderm., deras afradskorn, 831; preb. o. domk., 834; kyrko- o. preste- i Tjurbo h:d, 834; i Kalmar län, 859; prebende-, 887; indragning af prebende- o. prelaturers i Åbo län, 890.
Landbofogde, Thomas Jönsson i Åbo l., 86; Ol. Jönsson i Vg., 147; Ped. Kart, öfver 3 kl:s landbor inom Fogelås, 392; Matz Larson, 422; Lasse Jönsson, i Finl., 431; kon:s, And. Hockenson, 481.
Landbogård, en kronans, 11.
Landbohemman, kyrko- o. preste-, må af fogd. indragas, 538; kyrkors o. presters i Smål. o. Vg. indragas, men mot vederlag, 632—635.

Landgille, om lösningspris derför (af kron:s landbor), 19—20; kyrko-, kl:s o. preb. landbors i Tjust, 392; af presters landbor, 428; om indragn. af presters o. kyrkors landbors i Smål., 594; i Ög., 735; omtaladt, 15, 143, 339, 355, 721; af smör, 154, 687; af Vadsbo h:d, sk. föras till Lödöse, 878.
Landsköp, 10, 47, 48, 51, 84, 341, 435; mandat om, 30—59; förbj., 155; kan ej förbjudas i Vesterb., 182.
Landsköpmän, drifva olämpl. sjöfart o. ann. handel, 50, 51; må finnas inom hvarje s:n i Vesterb., 182—183, o. i öfre Norrl., 183.
Landsting i Skara, 5, 176.
Landsvägen mell. Sthm o. Södertelje, 239.
Landtgrefven (af Hessen), 472.
Landtholsten, herredag drst., 480. Se för öfrigt **Holstein.**
Lang, Herman, 872.
Lapparne, få tillstånd att betala sin skatt i elg- o. hjorthudar eller gråskinn i st. f. mårdskinn, 707.
Lappeläijne, Michel, i Åbo, 546.
Lappewäsi, s:n i Finl. vid Viborg, 512.
Lappmarken, handel med, 707.
Larentz, hr, i Misterhult, får behålla landgillet af sina landbönder, 154.
Larentz [Laur-] **Thorkilsson,** fogde, br. t., 308, 353.
Larf, s:n i Vg., hr Håkon förut kyrkoh. der, 328.
Lars, bisp (Laurentius Petri, erkebiskop), br. t., 588, 653, 673, 777, 839, 862.
Lars, hr, i Floby, sk. uppsändas t. kon., 630.
Lars Caroli, hr, i Vernamo, br. på landbors afgäld, 143.
Lars i Kälfvesta, vittne, 486.
Lars [Larentz] **Siggesson** (Sparre t. Sundby), riksmarsk, rr. o. ridd., kallas t. rådsmöte i Sthlm, 65, 476, 679; tvist med hr G. Olsson m. fl. om arf, 321; tvist m. hr Johan Turesson om en gd, 322; får qvarstadsbr. å inkomst. af några pantegods, 323—324; br. t., 425, 658, 672, 811; omtalad, 418, 459, 810, 840, 842.
Lars [Lasse, Lorentz] **Turesson** (af Tre Rosor), rr., kallas t. kon., 66, 476, 680; hans klag. emot hr Claes Bilde på Bohus, 185—186; stämningsbr. t., 519—520, 542—543, 565—566; br. t., 556, 805, 807, 839. — Se vid. **Lasse.**
Larsmesse marknad, flyttad fr. Lödöse t. Varberg af dansk., 640, 656, 658, 662, 664, 669.
Lasse i Läppis, klagar öfver lid. oförrätt, 547.
Lasse, »Preste-L.», lidit orättfärdigt, 449.
Lasse Andersson, hans enka får en gd i Nyköping, 25.
Lasse Eriksson i Skälby, föreslag. t. hdsh. i Simtuna o. Torstuna, 581.
Lasse Eriksson [Erson], fogde i Skara, br. t., 517, 681.
Lasse Götkesson Tegelslagere, br. på jord i Ljunga by i Skönberga s:n, Hammarkinds h:d, 181—182.
Lasse Hansson, fogde i Skånings h:d, Vg., br. t., 650.
Lasse Jacobsson, borg. i Åbo, stämningsbr. f., 550.
Lasse Jespersson, dom. i Dalarne, br. t., 867.
Lasse Jonsson, bef.man i Finl., br. t., 722.
Lasse Jönsson, fogde, hans räkenskaper, 379.
Lasse Jönsson, varit landbofogde i Finl., 431.
Lasse Knutsson, besittn.-br. på Perille ö, 136—137.

Lasse Källersven, 157.
Lasse Larsson, fogde i Upsala, br. t., 1, 800; omtalad, 867; förl.bref på en gd, Skedie, 870.
Lasse Nilsson i Finneflo, lagman i Helsingl., öpt br. på lagmanstaxan f. 1547 840.
Lasse Nilsson, förskrift för, ang. skilsmessa fr. hustrun, 770.
Lasse Olsson [Oleff-], fogde på Vesterås slott o. län, 349, 833; br. t., 350, 361, 429, 600, 708, 764, 779, 805, 831, 862.
Lasse Olson, hr Johan Turessons fogde i Nyköping, orättfärdig, 449.
Lasse Olson, fogde, br. t., 487.
Lasse Olson, bonde, br. f. hon. t. fogden, 637.
Lasse Olson, br. på en gd Hiskejorden i Hiskeby i Vesterb. (?). 667.
Lasse Ormson, tvist med hustru Gunilla, 773.
Lasse Pedersson, utn. t. befalln.man på Stegeborg, 530; br. t., 680, 719, 720, 746, 765, 789, 800, 853, 856, 863, 876, 887.
Lasse Svensson, (skrifvare i Lödöse?), br. t., 310—311.
Lasse Svensson, fogde på Dal, om hans uppbörd af preste- o. preb.landbor, 571.
Lasse Sölfköpare, br. t., 421, 487, 743.
Lasse Tidemanson, hdsh. i Ög., 577.
Lasse Tommesson i Gredde, förskr. f. ang. en »triding» jord, 805.
Latin, tryckn. af skrift på, 357.
Lax, utförsel af förbjud., 51; t. syndicus i Lübeck, d:r Joh. Rudelius, 466—467; tillförsel af till Vg., 665; sk. skickas till Vadstena o. Jönk. att utbytas mot oxar, 689.
Laxfiske, i närh. af Rumlaborg i Smål., 523.
Legater, kejsarens i Sv., förgäfves sökt hindra k. Kristierns tyranni, 274.
Lejd, f. Bengt Gylta, 82; f. Conrad v. Fickeln, 614—615.
Lekas, Joen, finne, kopp.slag., br. på handtverkets idk., 155.
Lena, gd i Markims s:n, Upl., 847.
Lenhart Walmestere, om förskott på hans lön, 218.
Leonard Blysäliere, 467.
Leonard Germundson (fogde?), br. t., 884.
Leonen, ett kon:s skepp, seglat vestvart, 402, 636.
Leyst kläde, begagnas af allmogen, 43.
Leyte, s:n i Finl., 804.
Lideköpung, priv. f. dess borg. på segl. t. vissa hamnar, 306—307, o. på tullfrihet i Lödöse, 306; tomt drst., 744; befrielse fr. stadens tunga för Urb. Skräddare, 855.
Lifland [Lijffland], 60; härmäst. drst., br. t., 160—163; br. fr. hon., 152; värfn. af folk drifr., 317; förbud mot utförsel af ätande varor dit, 378, 380, 381; förb. mot utförsel af fisk t., 663, 678; tillstånd för finska bönder att segla dit med sina varor, 749.
Liflender, Lasse, på Stensböla, jordetvist, 207.
»Lille Erick», hans enka Apollonia, 769.
Limeste, gård vid Sala, 454.
Lindorm Matsson, br. t., 842.
Linköpung [Linkeping], Peder Skrifvare fogde drst., 19; —s gård, om byggnaden drst., 21; härj. af eldsvåda, 126—127; br. på skattefrihet m. m. t. v., *ib.*;

ett kapellhus drst. t. rådstuga, 126; Helgeandshusets gd drst., *ib.*; br. t. capitlet drst., 382—383; allmog. omkr., 499; om kgsgdn drst., 595—596; om kyrkobyggn. drst., 598—599; Kaw lägges und. domkyrkan, *ib.*; om skol. drst., 599; kyrkogård. drst., 782; kr. förråd drst., 856; —s domkyrka, af bisk. Kettil skänkta gdr få återbördas, 157—158; dess reparation, 484; årets kyrkotionde af stift. anslag. t. kyrkans repar., 599, 601; 780, 781; stift, 601; ordin. drst. hr Claes Canuti, 95, 132, 494.

Linnigbärg (Lindes bergslag), 91.

Linväfvare, Hans, får en tomt i Ups., 1.

Lisboon (Lissabon), om fartygs ditsänd., 80.

Ljunga, s:n i Sunnerbo h:d, 582; br. f. hr Håkon drst. på landbors afgäld, 143.

Ljunga, by i Skönberga s:n, Ög., 181—183.

Ljungby, i Sk., Jeppe Tordssons gd, 606.

Ljungby, s:n i Smål., hr Håkan drst., 328, 635.

Loholm, äldre namn f. Gräfsnäs i Vg., 24, 408.

Loitze [Loijse], **Staffan,** 405; sålt vin t. kon., 159—160.

Longboda [Longz-], boland på allmänn. mell. Forssa o. Enånger, bekräft.-br. f. hr Måns Erici på eganderätt. t., 193—194; tvist derom, 342.

Longeboda, hemm. i Fellingsbro, Vestm., tillåt. att upptaga, 85—86.

Longermand, Johan, hans dräng, 474, 602.

Longhede [Longe Eede], Olof Andersson i, 875, 876.

Longhundret (Långhundra), h:d i Upl., fogde drst., 569.

Loringe, gd i Vg., i Gudhems h:d (?), tvist derom, 6.

Lottringen [Lutt-], 167; hertiginn. af, k. Kr. II:s dotter, brudskatt f. henne begärd, 224, 334; afslagen, 335; hert. af, 809.

Lotteringiske, the, haft förhandl. med de danske, 589.

Lundby, i Lundby s:n, Vg., kyrkogods, förl.-br. derå på behagl. tid f. Mich. Bysseskytte, 354—355.

Luteniste, Bertil, om pass f. t. utlandet, 623.

Lüttich [Ludtich], **Valentin von,** kgs sekr., 142, 639; br. t., 360, 451.

Lübeck [Lubeck, Lubegk, Lubich, Lybke, Lybeke, Lybecke], 187, 188, 409; om möte i Kalmar med utskick. fr., 65, 66; kon. Krist. II understödd drifr., 267; låtit utgå en beskrifn. öfv. k. Kr:s löftesbrott mot dem, 278; lemnat k. Krist. hjelp mot Sv., 278; k. G. der anhållen, 280; Hans Hopman borg. drst., 347; handel med, 448; smör ditsändt, 602, drst. förvaradt, 609, 668, 697; om en borg:s drst. kraf i Sv., 647; utförseln t. bör inskränkas så mycket s. möjl., 697; bud sk. sändas t., 823.

Lübske, the, (Lübeckarne), om den förra fejden med, 98—99; deras forna olidl. priv., 99, 109; deras sändebud t. Kalm., 104, 105; om förhandl. med deras sändebud, 108—109, 116; deras afsigter, 208—209; oro fr. dem befarad, 209; underhandl. med deras fullmäkt. om ett vrak, 615—617; rykte om ett af dem tillämnadt fiendtligt infall i Smål., 693; i förb. med danskarne, 695, 729; misstänkta för stämpl. mot Sverige, 811.

Lyhundret [Liuhundrade], h:d i Upl., fogdebr. för Erik Pedersson drst., 563; landbönders drst. klagomål, 720.

Lysing [Liussing], h:d i Ög., 339; fullmakt f. Olof Eskilson ss. fogde drst., 564.

Låckalax, gd i Wehemä s:n, Finl., tvist derom, 550.

Låmboda, gd i Alsheda s:n, Smål., 362.
Långered [Longerodt] (Långaryd), s:n i Smål., förl.br. f. Lasse Pedersson derå, 522.
Läckö, höfvidsman drst. Svante Sture, 135.
Lämland (Lemland), s:n på Åland, klockarjorden drst. lagd under prestebolet, 768.
Länsmanshö, 838.
Länsmansräntan i Finl. sk. uppläggas i förråd, 198—199.
Läppis, s:n i Finl., om arfvejord drst., 547.
Lärifft (Lärft), behof af i Vesterb., 183.
Lödöse [Lödze, Lödissö, Lödese, Lösse, Lödisse], 310, 409, 410, 428, 453, 572, 622, 809; öfverensk. med borg. drst. om köpenskapen, 78; borg. drst. ämna skicka fartyg utomlands, 80, böra skaffa sig salt, 81; borg. beklaga sig öfv. brist på mjöl o. malt, 106; om deras trohet, 107; mord drst., 204; salttillförsel dit, 209; borgersk. drst. får idka handel på Dal o. i Verml., 311, 319—320; 364; om erhåll. af skeppsfolk drst., 384; borg. utföra smör, 473; en man drst. arresterad, 474; borg. lofvat flytta i närheten af slottet, 602; upplag af jern drst., 603, 630; Larsmesse marknad flytt. drifr. till Varberg, 640, 659, 662, 664, 678; fisktillförseln t. förhindrad af dansk., 658, 669; landgillet af Vadsbo h:d sk. föras t., 878.
Lörholm, oriktigt i st. f. Loholm.
Lösningekarlar, 39, 574—577; 870; må antagas i krigstjenst, 430.
Lösta (Löfsta?), s:n, gd drst., 490.

M.

Magdalene preb. i Viborg, 515, 516.
Magnus (Smek), kon., hans traktat med Ryssland om rågången, 198.
Magnus, biskop af —?, 872.
Malin, syster till afl. Jakob Gregersson, afstått en gd o. en ö till kon., 149—150.
Malin, enka efter dompr. i Åbo M. Hans, försvarelsebr. f., 755.
Malm, s:n i Oppunda h:d, Söderm., bönd. drst. slagna af Jör. Knutsson på Djula, 205.
Malm, 580; vid Salberget, 883; probering af, 75—76.
Malma, gd i Qvillinge s:n, Ög., tillhörig Peder Knutsson, 133, 158.
Malmö, 617, 808.
Malt, markegångspris å, 654; stor brist på i Lödöse, 106; om försäljn. af t. Holland, 622; landgilles, 878.
Mandat, t. hela riket om den dyra tiden m. m., 30—59; om handeln o. afhjelp. af den dyra tiden m. m., om utsänd. af, 78, 79, 80, 84, 85, 91, 97; kgs om afhjelp. af den dyra tiden, handeln m. m., t. inneb. i Ög., 168—176; t. hela riket, 180—181; kgs, om hv. 3:dje pgs afslag på lifsförnöd., 329, 332.
Marbo, Anders, fogde i Sunnerbo, afsättes, 327—328; 591.
Marcus [-ckus] **Bertilson,** bonde, br. f. hon. t. fogden, 637.
Marcus Ersson, utn. t. slottsskrifvare på Stegeborg, 530.
Marcus Hammarsmed, sk. begifva sig till kngn att redogöra för sitt arbete vid Orge, 794. 796. Se äfven **Hammarsmed.**

Marcus Hinderson [Hendriksson], förskr. f. ang. gods i Pikis s:n, Finl., 551.
Mariet, hustru, i Bodetorpa, vill lemna en gd i böter, 435.
Marine, fru, Knut Anderssons enka, 694. Se äfven **Märthe.**
Mark [-ck], h:d i Vg., ting hållet med allmog. drst., 408; straff f. bönder drst., 661.
Markim [Marckim], s:n i Upl., gd drst., 847.
Marknader, priv. f. Vestervik på 2 årl., 332; i Lödöse flyttad till Varberg, 659, 678; Michels- och Mattesmesse- i Lödöse, 818, 819, Mormesse- i Vesterås, 691.
Marsk, rikets, hr Lars Siggesson, 321, 322.
Marta, Marcus Hinderssons dotter, ang. arf efter henne, 551.
Masko, s:n i Finl., gd drst., 86.
Masugn vid Orghyttan i Ög., 526.
Mattesmesse marknad i Lödöse, 819.
Matz, bisk., hans arfv:s tvist med hr Lars Siggesson om arf, 321.
Matz, hr, kyrkoprest i Åkerbo s:n, fullmäkt. vid Strengnäs riksdag, 334.
Matz i Eneby, förskrift f. att få igen en häst, 874.
Matz Andersson, 776.
Matz Ingemarsson, fogde på Ekholmen, br. t., 349, 456, 481, 526, 611, 637, 886; omtalad, 352, 372, 457, 482, 885.
Matz Jacobsson, gör anspråk på en gd i Åbo, 534—535.
Matz [Matsse, Masse] **Karlsson,** en af Jör. Jönssons mörd., i Blek., 559, 591; 64.
Matz Larsson, landbofogde, försumlig, 422.
Matz Lydickeson, öp. br. på en hage i Ekeby (Häggeby?) s:n i Upl., 552.
Matz Michelson [Mickel-], befalln.man i Upsala, br. t., 226, 440, 576, 652, 728, 763, 800; omtalad, 654.
Matz Pedersson, fogde, br. t., 489.
Matz Schriffwere, br. t., 76.
Matz Stigonis, hr, sk. bekomma sitt gäll igen, 836.
Matz Timberman, eg. gd i Upsala, 1.
Matz Tordson [Tordt-], fogde på Väsby gd nära Sala, br. t., 214, 352, 398, 422, 437, 580, 756, 833, 862, 890; omtalad, 350, 831, 832, 837, 863.
Matz Ölänning, kgs gamle tjenare, skattefrihet å en gd, 125.
Mauritz Olaffsson, hr, i Blek., br. t., 314, 474.
Mauritz Olson, fogde på Dal, br. om indragn. af presters landbor o. stommar mot vederlag, 571—572.
Medelby, gd på Visingsö, af Svante Sture bortbytt t. kon., 11.
Medelöse (Mellösa), preb. l. canonia, legat und. Strengnäs domkyrka, förlänas t. Erik Pedersson, 22.
Mederboga (Medelböda?), skattegd i Böda s:n på Öl., skattefrihet derå f. Matz Ölänning, 125.
Menhammar, kronogd på Ekerön, lifstidsförläning derå f. Dion. Beurreus, 451—452.
Meess, Petter [Peijter Mesze], lübsk köpman, 418, 448, 509, 510, 828.
Mekelnpurg (Meklenburg), hert. Heinrich af, 121.
Melen [Mäler], **Berendt von,** nu i Brunswijk, 93; 315.
Michaelis tid, inventering vid, 735.
Michel [Michell, Michill], **mäster,** predikant i Sthm, br. på ½ kronans gård i Vesterås, 657.
Michel, skolmästare i Åbo, sk. hafva förhållit en annan hans arf, 545; 710.

Michel, »lille M.», hans frånskilda hustru, 455.
Michel [Nickel] **von Erfort,** bysseskyttare, 690, 693, 698.
Michel Anderson i Gesmiste, bonde, sk. hafva upprätt. f. liden orätt, 440.
Michel Bengtson, borg. i Sthm, jemte 3 andra köpt ett skepp af kon., 16—17.
Michel Hendrickson, kopparslag. i Finl., br. på yrkets drifv., 155.
Michel Hendrickson i Sevasta, kraf på fogd. Måns Nilsson, 648.
Michel Hendrickson fr. Karelen, sk. få en stålbåge, l. annat lämpl. vapen, 651.
Michel Nilson, gårdsegare i Upsala, 27.
Michel Olsson [Oleff-], fogde i Södra Vedbo, br. t., 704, 825.
Michelmesse marknad, 577, i Lödöse, 818.
Midnanär, gd, skattefrihet derå f. Arv. Nilson (i Skeninge l. trakten?), 156.
Misterhult, s:n i Smål., hr Lorentz drst., br. på landgille, 154.
Mjöl [Miöll], om handel med i Kalmar l., 9—10; brist på i Lödöse, 106; 215, 236, 370, 371, 428, 626.
Mogathe, s:n i Ög., 158.
Moise (Moses), den helige, 280.
Mora [Må-], s:n i Dal., inneb. förbjudas att göra Rättviksborne orätt i afs. på rågången, 348; klaga öfv. Rättv.b. orättvisa, 351.
Morian [Må-], en galeja, 377.
Mormesse [Måremesse] marknad i Vesterås, 691.
Moskwa [Måskowen], 317.
Mossöja, kronogods i Kinds h., Vg., bortbytt t. Sev. Kiil, 15.
Motala, 371.
Munck, Hendrick, fogde, br. t., 390; får ej befatta sig med sågqvarnen vid Vestervik, 391.
Munck, Niels, om hans användn. ss. fogde i Hofs län, 375.
Munck, Niels, fogde i Marks h:d, br. t., 230, 874; om hon., 303.
Munckeporten i Viborg, torn dervid, 512.
Muncketorp, s:n i Vestm., öp. br. på kyrkotiond. t. kyrkobyggn., 643—644.
Munsö [Muntzö], dat.ort, 158, 882, 883, 884.
Munsterschrifwere, Hans Fläcktenstein, 69; Gudmund Scriffvere, 483; 500.
Murmästare, t. Vadstena slotts byggn., 497, 652; i Upsala sjuka, 576.
Mynt, främ., funnet på Åland, 586.
Myntet, 384.
Myntmästare, kon:s på Svartsjö, Hans, haft förlän., 13.
Myntskrifvaren, 556.
Myntskrifvare, se **Mårten.**
Målare [-o-] **Anders,** förl.-br. på en gd i Nyköping, 225.
Målare, Vrban, får tillösa sig en tomt i Sthm, 536—537.
Målilla, s:n i Sevede h:d, Smål., 475.
Måns i Karishult, bonde, 371.
Måns Erici, hr, kyrkoh. i Forssa i Hels., bekräft.br. på Långboda boland på kronoallmänn., 193—194; tvist med Sven Jönsson i Hamra om samma boland, 342.
Måns Erikson, kon:s kamrer, haft Mellösa preb. i förlän., 22.
Måns Erikson, bonde i Gestr., klag. öfv. intrång på sin mark, 596.
Måns Hockenson, får anstånd med sin skuld, 432, 436.
Måns Ingeson, orätt i st. f. Nils Ingeson.

Måns Johansson (Natt o. Dag), hr, 20, 820; br. t., 577, 813.
Måns Jönsson, kon:s kamererare, kallas t. kon., 212; förl. å Brunnby i Härads s:n, Söderm., 443; br. t. om räntekam., 548; qvittobr. f., 846.
Måns Larsson [Laurentij] i Link., gjort kon. testamente, 596; haft kyrkobyggn. und. händer, 598.
Måns Månsson, borg. i Jönk., får idka oxhandel, 164.
Måns Månsson, (i räkne- l. räntekamm.), 372.
Måns Mältere l. **Mölere,** borg. i Åbo, stämn.br. t. om arf, 546.
Måns Nilsson (Stiernkors), befallningsman på Viborg, br. t., 199, 200, 207, 382, 511, 649, 661, 678, 722, 749, 795, 829, 856; omtalad, 509, 754, 758.
Måns Nilsson, fogde, kraf på hon., 648; br. t., 489.
Måns Olofsson, fogde i Småland (?), får rätt till fogdefodring, 845.
Måns Schreddere, förl.br. på en gd i Ödeshögs s:n, Ög., 339.
Måns Wasteson, 764.
Mårten [Morthen] (Skytte), bisk. i Åbo, br. t., 72, 674, 728, 770, 836; förl.br. på procurationspngr af stiftet, 801; får behålla de honom förl. landbönder, 890; omtalad, 824.
Mårten Fogulfängere, 431.
Mårten Hansson, fogde, br. t., 389; omtalad, 440.
Mårten (Jönsson) **Mynteskriffwere,** br. t., 134, 217; omtalad, 421.
Mått, ett, önskas af inneb. i Småland., 331.
Mächtele, syster, nunna i Vadstena, om hennes underhåll, 83.
Mädelpada, dyr tid drst., 35.
Mälby, gd i Giresta s:n, Lagunda h:d, Upl., 692.
Märthe, Sv. Stures fru, får kyrkosilfver fr. Mörkö kyrka, 12.
Märthe [Märite], fru, rr. hr Knut Andersons enka, haft Villåttinge h:d i förläu., 192; 694, 848.
Mätte, syster t. afl. Jakob Gregersson, afstått en gd m. m. till kon., 149.
Mölnetorp, qvarn i Kolbäcks s:n, Vestm., lägges und. Vesterås slott, 400.
Mölnetorp, gd (i tr. af Kungsör?), besigtn. af en holme drst., 708.
Mörby, gods i Fasterna s:n, Sjuhundra h:d, Upl., 177.
Möre, h:d i Småland., Knut Ribbing utn. t. fogde drst., 590—591; Anders Skrifvare fogde drst., 308; fogdefodring drst., 765.
Mörkö kyrka, silfv. drifr. lemnas t. Svante Sture o. hans husfru, 12.

N.

Narffwenn (Narva), 513.
Nederlag, ifrågasatt i Viborg, 663.
Nederlanden, stor skeppsutrustning drst., 105; krigsfolk drst. församl. mot Sv., 809.
Nedre härad, i Kumogårds län i Finl., br. t. men. man drst. om utskylder t. domare, 889.
Nerike [Näricke], prest. drst. befriade fr. den årl. skatten, 89—90; 383; förhandl. med bönd. drst., 425; frälset drst., 812.
Nils [Niels], hr, i Hvalstada, sk. skickas t. kon., 303.
Nils, hr, prest i Lemland på Åland, 768.

Nils, bonde, mutat sig t. ett hemman, 440.
Nils Birgeson, bef.man på Kronoberg, br. på restantier af ett preb. i Vexiö, 16; sk. rådgöra med Germund Svensson i Kalm., 327, 328; sk. hafva h:d derund. o. kgsgdn på Kronoberg i sin bef., 396—397; tagit en häst fr. Jeppe Tordsson, 606; br. t., 329, 349, 433, 562, 612, 655, 785, 844; omtalad, 559, 561, 767, 849.
Nils Birgeson, i Östra här., 500.
Nils Christersson, i Viborg, förbrutit s. egendom, 200.
Nils Erickson, kon:s tjenare, ihjelslagen af Bengt Gylta, 63, 82; mansbot f. hon., 201.
Nils Erickson, 315.
Nils Eskilsson (Banér), förordnas t. höfvidsman f. knekt. i Smål. o. Vg., 376.
Nils Eskilsson, fogde i Vadstena o. Hofs län, br. t., 206, 445, 479; omtalad, 346, 347, 483, 558, 852.
Nils Hendriksson, hr, i Norge, hans enka fru Ingegärds tvist med Ax. Posse om arf drst., 195—196.
Nils Hendriksson, dräpt af Jeppe Tordsson, 412, 413, 466, 684; om dennes förlikning med Nils H—s slägtingar, 529—530.
Nils Iffvarsson (ell. Arffvidsson), borg. i Jönk., qvittobr. på räntor, 184.
Nils Ingesson, bef.man på Kumogård, Finl., sk. sändas t. Finl. ss. bef.man, 206; förskr. f., 219; br. t., 382, 442, 503, 532, 857; omtalad, 443.
Nils Johanson, borg. i Kalmar, 8.
Nils Jönsson, i Låmboda i Alsheda s:n, Smål., försvar.br., 362—363.
Nils Knutsson, fogde i Gestr., 807, 837; br. t., 322, 532, 596; br. på fogdefodr. i Gestrikl., 637—638.
Nils Larsson, sk. bekomma igen hvad Chr. Ribbing honom fråntagit, 840, 842.
Nils Nilsson, i Rytia i Skånings h:d, Vg., i nödvärn dräpt en ann., 650.
Nils Oleffson, i Wrångö, dräpt af Olof i Longede, 876.
Nils Olsson, i Djupedal, i Skån. h:d, Vg., i nödvärn dräpt, 650.
Nils Olsson, förordnad t. gruffogde vid Kopparberget, 592—593.
Nils Pedersson (Bielke till Åkerö), kammarråd, tvist med Axel Posse och Knut Jonsson på Vik om gods, 5, d:o med P. Brahe o. Birger Nilsson på Vinäs om d:o, 5—6; jordetvist med Ax. Posse o. Knut Jönsson t. Vik, 176—177; bytesbr. med kron. rör. gods i Ög., 202—203; br. t., 152, 157, 159, 211, 217, 219, 223, 476, 623; omtalad, 184, 419, 691, 703, 788; om hans arffordran i Finl., 566.
Nils Pedersson, knektehöfvidsman, straffbr. f. det han illa behandlat bönd., 415—416; sk. biträda Axel Eriksson (Bielke), 496—497.
Nils Persson, borg. i Kalmar, stadens ombud till kon., 8.
Nils Säffringson, borg. i Kalmar, 8.
Nils Tulesson, fogde i Arboga stad o. Åkerbo h:d; br. t., 85, 331, 341, 459, 463, 792, 881.
Nor, s:n i Grums h:d, Verml., 597.
Norbo (Norrbo), h:d i Vestm., förl. af preste- o. kyrkolandbönder drst., 732.
Nordmark, h:d på Dal, förl.-br. derå f. Botvid Larsson i Sthm, 88—89.
Norige [Når-, Norie, Norwegen, Norweden], 112, 119, 121, 147, 179, 186, 189, 234, 346, 415, 461, 567, 568, 569, 603, 616, 866, 873, 897, 906; dess rikes råd, br. t., 195—197; fördrag mell. N. o. Sv., 197; om dess fören. med Sv. under unionen, 249; sjövant folk fr., 572; fisk drifr., 659; kon. Kristierns tåg mot, 809, 812; bud drst., 572, 818.

Norrköping [Norre-], fisk fr. Finland skall föras dit, 662; likaså fr. Tjusts o. Stegeborgs skärgård, 670; fisk sk. föras till, 719; kronans förråd drst., 856; borgare drst. bedrifvit landsköp, 888; folk sk. förläggas dit, 888.
Norlanden [Norlandt], om orsaken t. dyr tid drst., 35, 38; skadl. landsköpmän drst., 39; odl. der hindrad, 42; olämpl. handel vid sjösidan drst., 50, o. t. utlandet, 51; landsköpmän behöfvas der, 183, vissa i hvarje s:n, *ib.*; fisk drifr. t. Vg., 665; förbud mot utförsel af fisk fr., 690; br. om tillförsel af fisk drifr., 718.
Norrlenningerne, försmå åkern o. bruka köpenskap, 38, 42.
Norman, Georg [Jürgen], rr.; bi. t., 59—60, 141, 152—153, 405, 427, 451, 468, 557, 615; omtalad, 3, 99, 208, 357, 639.
Norrebottn, smör der behöfl., 448; bast ditsändes fr. Smål., 606; fisk drifr., 659.
Norrefinland, 801.
Norrevidbo, h:d i Smål., knektar förlagda drst., 686.
Norske städerne, inneb. på Dal få idka handel i, 310—311; hand. derpå må ej uppmuntras, 319.
Norunda, h:d i Upl., 866; förl. af dagsverken drst., 870.
Not, 372.
Nunnorna i Vadstena kloster, tillsyn öfver deras brefvexling, 672, 683; deras underhåll, 478.
Nyby, gd i Kårsta s:n i Upl., 489.
Nydala klosters landbor, läggas under en afvelsgård vid Jönköping, 364.
Nyhussen, Anders von, sänd. t. Tyskland efter nyheter, belön. f. hon., 480.
Nykyrke, s:n i Björkekinds h:d, Ög., 133.
Nykyrke, s:n i Finl., 804.
Nyköping [Nyköpung, Nykepung], 84, 449; tomt drst. bortskänkes, 25; gd drst. förl. till Anders Målare, 255.
——**s län,** 135; jagt på rådjur och elg drst. sk. minskas, 624; br. t. men. man drst., 786.
——**s slott,** reparation af, 786, 787.
Nyland, landsk. i Finl., 803.
Nylödöse [Nyelödze], 366; tullfrihet drst. f. borg. i Lidköping, 306; 812.
Nynäs, gd i Finl., Ivar Flemings egendom, 439; fru Anna till, 825.
Nyslott, i Finl., Clemet Skrifvare bef.man drst., 199; Göstaf Fincke bef.man drst., 382; dess besättn., 403; ryskt blockhus drst., 508.
——**s län,** stångjärn sk. sändas dit f. tillverkn. af »rör», 701; saltpetersjudare drst., 702; krigsfolket drst., 753; kläde t. knektar drst. förl. i borgläger, 892.
Näfveberg, i Jönåkers h:d, Söderm., om kolare o. smältare dit, 624.
Näfver, om tillförsel af t. Åbo, 68.
Närdinge heredet [hundret], fogdebr. f. Erik Pederson deröfver, 563—564.
Närst (groft kläde), om inköp af, 593.
Näs, gd i Lille Rytterns s:n, Vestm., s. legat under Vesterås bisk.stol, 802.
Näsbyholm, gd i Härads s:n, Åkers h:d, Söderm., 21.

O.

Odensjö, s:n (Ofvansjö i Gestr.?), 334.
Oldenburg, 112, 120, 121, 179, 186, 189, 234, 346, 415, 461, 567, 568, 569; gr. af Old. praktiker, 895.
Ollonfläsk fr. Smål. t. Kalmar, 330.
Ollonskogen i Smål., 330.
Oleff i Grellestada, misstänkt f. förräd. stämpl., 350, 872.
Oleff, hr, i Henemora, begärd t. kyrkoprest i Sala, 503.
Oleff i Sladhö, sk. straffas, 723.
Oleff Andersson, köpsven, pass t. Finl., 504.
Oleff Andersson, sk. besitta en gd Longhede, 875; (dens. som Oleff i Longede?, 876, 877).
Oleff Eskelson, fogdebr. f. å Hofs län i Ög., 564—565; br. t., 875.
Oleff Eriksson, krigshöfvidsm., br. t. ang. aflöning af krigsfolket i Vg., 759; fullm. f., 629; 625, 626, 630, 724, 775.
Oleff Halffwarson, 429.
Oleff Jacobson, underfogde vid Väsby kungsgård, 834.
Oleff Jeppeson [Jäppe-] i Kalfshäll, öpp. br. på att återtaga en äng, 486.
Olof Jepson, köttmångl. i Sthm, priv. f. hon. m. fl., 84—85.
Oleff Jonsson, fru Ebba Eriksdotters fogde, 536.
Oleff Jonsson, fogde på Tynnelsö, br. t., 841.
Olof Jönsson, landbofogde (i Vg.?), br. t., 147—148; 838.
Oleff Jönsson, fogde, br. t., 341 (dens. som föreg.?).
Oloff Jönsson i Ödebo, fullmäktig f. Gestr. vid mötet i Strengnäs, 334.
Oleff Jönsson i Wäppby, sk. återfå sina kor, 389.
Oleff Jönson [Jonson], bonde (nära Sala), 454.
Oleff Jönsson på Röffwerehytten, klag. öfv. Jöns i Wiperboda orättfärdighet, 531.
Oleff Jönson i Benhem, i Sunnerbo, 579.
Oleff Larsson i Nyby, i Kårsta s:n, 489.
Oleff Mattsson, orättfärd. behandlad, 449.
Oleff Michelson, gårdsfogde i Linköping, br. t., 595—596; br. t. om bygg. af en hammarsmedja vid Biskopsbro, 641; tvist m. Peder Skrifvare, 714, 726; 729, 733, 748, 764.
Olof Michilson, fogde i Ög., 20, 21 (dens. som föreg.?).
Oleff Månsson i Hetheskäll, föresl. o. utn. till häradshöfd. i Simtuna o. Torstuna, 581.
Oleff Mårthenson i Lindes bergslag, 491.
Oleff N., Hans Garstenbergs fogde, pass f., 537.
Oleff Nilsson, ombud f. Rättviks inneb., 351.
Oleff Olsson i Biskopsby, 727.
Oleff Pederson i Östmo, 578.
Oleff Pederson, bonde, klagar öfver fogden på Ekholmen, 637.
Oleff Pederson, kon:s trotjenare, förl.-br. på Kirmundö gd i Saltviks s:n på Åland, 338.
Oleff Sicheson, hans gd i Åbo, 715.

Olof Trottesson, höfvidsman på Åland, uppdrag t., 72; skänkt kon. jord, 587; fogdebr. på Åbo slott, stad o. län för, 824; sk. få 30 lass »länsmanshö», 838; frälsebr. på skattegdr, 847; br. t., 722, 857, 890.
Olofsmesse marknad i Köping, 627.
Oppenrade (Apenrade), 118, 120.
Orden, tyska, i Lifland, br. t. dess härmäst., 160—163.
Ordinantia, Vesterås, 14; om köphandeln, 62; på räkenskap, 378; ang. veckokosten o. utspisningen på kronans slott, 795; —er, 292.
Ordinarius, i Link. stift, hr Clas Canuti, 95, 132; i Skara stift Erik Falck utn. t., 619—621.
Orga [Orge, Orgö, Orgehytta], gd o. hammarsmedja i Kimstads s:n, Ög., 131, 526, 789, 794.
Organista [Orgelekere], **Lars,** kammarråd, br. t., 157; redovisn. fordr. fr., 211, 212; gjort ringa tjenst f. sin förlän., 384, 385.
Orgelekere, Erik, kon:s kammarskrifvare, 379; br. t., 570.
Orgelekere, Lasse, se **Organista.**
Orgelverket i Upsala, f. högt pris derpå, 651, 653.
Orgemakere, Jacob, begärt f. högt pris f. orgelverk i Ups., 651, 653; förskr. f. rör. några stenbodar i Åbo, 608.
Orreholmen, i Vartofta h:d, Vg., tre klosters landbor läggas derund., återkallas fr. Abr. Eriksson, 393—394; om byggn. drst., 637; fogde drst., 720, 721.
Ortuger, 353.
Ost, handeln med fri, 40; om utförsel af t. Norge, 310, 311; 586.
Osterman, Jören, tullfrihet på behagl. tid f. ut- o. införsel, 607—608; smör säljes t., 609.
Otursby (Ottenby), på Öland, kgl. ladugård, 561.
Oviken, s:n i Jämtl., hr Erik drst., 777, 778.
Oxar, 96, 107, 114, 124, 421, 488; om handel med i Kalm. l., 9—10; må tagas f. kgsfodr., 29; uppman. t. uppföd. af, 42, 43; förbjudna t. utförsel, 51; om handel med, 84, 164; priv. f. Lidk. borg. på handel med, 306, 307; f. Jönk. borg. d:o, 309; förbud mot utförsel af, 307; f. fodringen, 325; tillförsel af t. bergsl., 341; en mängd behöfves f. byggn. i Ups., 355; om pris å, 487; saköres-, 612; utförsel af till Dmk, 660; drifvas mot förb. till Dmk i st. f. uppåt landet fr. Smål. o. Vg., 676; till Stegeborgs slott, 683; fr. Vg. till uppstädernas marknader, 690—691, 704.
Oxeköpare, i Jönköping, 790.
Oxepeninger, 792.

P.

Panelningen i kungsmak. på Stegeborgs slott, 229.
Pantoffler, 616.
Paradistomten i Vadstena, skänkt t. Ulf Persson, borg. drst., 127—128.
Papper, tryck-, 357.
Parsewall [Perse-], **Peder,** fr. Hamburg, lidit skada på gods o. skepp, 490, 617.
Pass, f. Påvel Skutz, 484; f. Olof Andersson, 504; f. Hans Garstenbergs tjen., 537; f. Jacob Bårdskärare, 607; f. Bert. Lutenista, 623.

Pasberger [Parsberg], **Werner,** dansk höfvidsman i Ronneby, förhållit sig otillbörl. mot sv. undersåt. o. stämplat mot Sv., 330; om hans spotska förh., 434; om besvär s. sk. framställas mot, 549; omtalad, 470, 656, 872, 873.
Passbord, se **Pass.**
Peder [Per], hr (i Finl.), 443.
Peder, hr, kyrkoh. i Tibble i Upl., 673.
Peder, prest i Uskela, trängd ifrån lägenheten, 728.
Peder Erici, kyrkoh. i Färentuna, öppet br. på en del af bisk.tionden vid Färentuna kyrka, 885.
Peder Gisleson i Suderby, 799.
Peder Hansson, borg. i Kalmar, st. ombud t. kon., 8; priv. på ekhygge t. ett skepp, 313.
Peder Johannis, capellan, öp. br. på preb. Annuntiationis i Vesterås st., 819.
Peder Jonson, Anders Matsson vill beröfva hon. hans gd, 221; ransakn. derom anbefalles, *ib.*
Peder Knutsson i Malma, får en gd i byte, 133—134; återfår en bortbytt gd, 158—159.
Peder Nilsson, fogde i Tveta, Vista o. N. Vedbo, br. t., 318; sk. inrätta en afvelsgård vid Jönk. o. der blifva fogde, 359—360.
Peder Nilsson, fogde i Smål. (dens. som föreg.?), br. t., 687.
Peder Nilsson, fogde, försuml., 860.
Peder Oleffsson, borg. i Norrköping, 888.
Peder Schrifwere, borg. i Ronneby, hjelpt sv. förräd., må antastas, om han träffas, 349—350.
Peder Schrifwere, fogde på Link:s gd, m. m., i Ög., br. t., 19, 464, 714, 725, 884; hans tvist med Olof Michelson, 726; förtryckt bönderna, 748.
Peder Siggeson, besittn.br. på Östretorp i Synnerby s:n, Vg., 518; 681, 682.
Peder Åkeson, försvar.-br. f., 544.
Pedersöre [Päders-, Perssöre], s:n i Finl., prestebol. drst., 136—137, 539.
Pein, Johan, hert. af Preussen råd, 871.
Penning, hv. tredje sk. afslås på nödv. varor, 172, 175, 593.
Penningeby, rr. Lars Turessons egendom i Upl., 519, 542.
Per [Pedher] **Anderson,** borg. i Sthm, br. f. hon. m. fl. på tegelbruk. vid Tegelviken i Sthm, 395.
Perille ö, legat under Pedersöre prestebord i Finl., får återtagas af Lasse Knutsson, 136—137; dess skattläggn., 539.
Perlestickere, Casten, får 400 *mk* t. låns, 182.
Pestilentzien, 169; går i Vg., 882.
Peter Tjärebrännare, om förskott t. hon. o. om hans arbete, 226—227.
Peternille [Pernille], fru (på Wik), br. t., 94, 802.
Petrus [Peder] **Caroli,** domk.sysslom. i Link., får öfvertaga kyrkobyggn. drst., 598—599; br. t., 780.
Pfaltzgrefven [Paltz-], (Fredrik, Krist. II:s måg), 167; hans fordran afsl., 334, 335, 343, 344, 461; rykte att han saml. krigsfolk mot Sv., 808, 811, 813; förh. t., 864, 865, 872, 894, 895.
Pfaltzgrefvinnan vid Rhen (k. Krist. II:s dotter), brudskatt f. henne begärd, 224, 334; afslag., 335.
Pfaltzgrefviske, the, 178; förhandl. med de danske, 589, 895.

Philippus, hert. i Pommern, 104.
Philpus Mårtenson, kon:s tjenare på Svintunaberg, 624, 829.
Piki, s:n i Finl., tvist om arfvegods drst., 551.
Pincke (fartyg), till Stralsund att hemta kon:s sändebud, 739.
Pinskala i Finl., 155.
Plåtslagare, taxa å deras arb., 56.
Polack, Bertil, se **Bertil.**
Pommern, br. t. hert. Barnim drst., 3—4; hert. Philip. af, 104; 142, 760.
Positive, om uppsätt. af i Ups. domk., 652.
Posse, Axel, t. Hellekis, stämn.br. t., 5; stämd i en jordetvist med Nils Pedersson t. Åkerö, 176—177; rekomm. f. hon. t. norska riksråd. i afs. på hans arfvegods drst., 195—197.
Posse, Knut, fogde i Möre, br. t., 681; sjuk, sk. vårdas af Dion. Burreus o. Hans Bårdskärare, 880; sk. hafva borgläger på Brunsbo gd, 517.
Posse, Nils, sk. hafva borgläger på Brunsbo gd, 517.
Prebenden: 379; præposituræ i Vesterås, gd, s. legat derund. upplåtes t. Henr. Bössesmed, 13; S. Katerine i Vexiö, 16; Medelöse under Strengnäs domk., förut förlänt t. Måns Eriksson, t. Erik Pedersson, 22; S. Laurentii i Vesterås, 77; trium regum i Kalmar förl. t. Jon Skrifvare på Barkestorp, 117; Helge Lekame i Åbo, 149, 150; Magdalenæ i Viborg, 515, 516; S. Annæ i Åbo, 535; de heliga tre konungars vid Åbo domkyrka, 715; Annuntiationis i Vesterås, 819; Fullerede, 887.
Prebendegårdar i Åbo, om bebygg. af, 71, 804.
Prebendelandbor (landbönder) i Tjust, om landgille af, 392, 571, 834, 887, 890.
Prelatur, en i Åbo, indragen, 200; — landbönder, 890.
Prenteren i Sthm, 357.
Presterne, borde rätt undervisa menige man, 45, 46; må ej drifva köpenskap, 47; drifva olämplig sjöfart o. landsköp, 50, 51; mandat till, 58; i Åbo län, knekt. hos dem förlagda, 69, 70; på Åland, 72; sk. lemna 1/3 af kyrkotiond. t. Åbo domk., 71—73; i Nerike, befrias fr. årl. skatten, 89; s. förlorat landbönd. sk. hafva ersättn. af tiond., 318; mist sina landbönder, 365; om vederlag till, 417; om vederlag t. dem s. förlorat landbor, 411, 428, 571, 630, 632—635; böra lefva af tionden, 634; i Finl., deras otillbörl. förhåll., 836.
Prestgods, reg. öfver indragna i Vg., Verml. o. Dal, 417; indragn. af på Dal mot vederlag, 571.
Prestgård, vid Bondk. i Ups., Gutsunda äng m. m. anslås dertill, 585—586.
Prestlandbönder, regist. på, 410; ersättn. sk. lemnas f. bortmist., 411; deras landgille, 428; om indragn. af deras landgille i Smål., 594; deras hemman i Tjust förl. t. Birger Nilsson, 604; i S. Vedbo i Smål. förl. t. Axel Eriksson, 687.
Preussen, hert. af, hans råd Joh. Pein, 871.
Privilegier, Lübeck:s olidl., 99; Raumo stads stadfästas, 129; f. Borgå stad, 180—181; af k. Krist. II lofv. åt Hansestäd. f. deras hjelp emot Sv., 267; f. borg. i Jönk. på oxhandel, 309; f. 2 borg. i Kalm. på fri skog o. ved inom en mil fr. stad. å ofrälse egor, 312; f. 2 borg. drst. på ekhygge t. ett skepp, 313; f. borg. i Löd. på handel på Dal o. i Verml., 319; f. Vesterviks stad på 2 markn., 332.

Privilegiibref f. borg. i Ups. på Eriksmesse marknad, 2—3; f. köttmångl. i Sthm, 84—85.
Procurationspeninger, bisk. Mårten Skytte i Åbo får förlän. därpå, 801.
Prowesterne, sk. hafva tillsyn med kyrkotiond., 147, 423, 560; i Roden, 525; i Link. stift, 601.
Prowestegården i Åbo, 803.
Prångeköp, 47; förbjud., 57.
Påwel [Poffwal, Päff-], m:r, byggmästare, 382, 383, 391, 484, 781, 793. Se äfven **Skutz.**

Q.

Qvarnar: 371; nära Stegeborg, 485; Mölnetorp i Kolbäcks s:n, lägges under Vesterås slott, 400, 501; om inlösen af en t. fru Karin pantsatt, 644; i Fullerstad ström, Ög., 746; Vällinge, 796; i Tavastehus län, 804; vid Väsby kungsgård, 882; vid Fullerö, 887.
Qvarstad, på egor, 826; —bref, f. Lars Siggeson på inkomst. af några pantegods i Smål., 323—324; f. fru Anna (Tott) på egor i Kimito s:n, Finl., 825, 826.
Qverneröd, gd i Ög.?, Henning i, 415.
Qvillinge, s:n i Ög., Bråbo h:d, 133.
Qvisla, gd i Dalarne?, 727.
Qvittering, på räkenskaper, 399.
Qvittobref, f. borg. i Jönk. Nils Ifvarson (l. Arfvidson) på räntor, 184; f. Måns Jönsson på 100 daler, 846; f. Finved Guldsmed på bet. af lån, 877.

R.

Radensso, i Leyte s:n, Finl., 804.
Ragvald [Rauald] **Halvorsson** [Hald-], frälsebr. f. på en gd i Vg., 27—28.
Ragvald Haldvarson, fogde i Österb., br. på gingärder af tre s:r i Korsholms län, 138—139; br. på kanikedelen af tiond. i Kyro s:n, 756; br. t., 539, 707.
Ramsahytte [Rams-], i Lindes bergslag, om köp deraf, 491.
Rasbo, h:d i Upl., förl. af dagsverken drst., 870.
Raseborg [Rasborg, Rasseborg], Arvid Olofsson höfvidsman drst., 199; br. t. befalln.man drst., 722; Peder Svenske utn. fogde drst., 802; —s län, om undersökn. af lämpl. stadsplats drst., 68; fogde drst., 803.
Rasmus Nielson, anställd i Räntekam., br. t., 665, 853; omtalad, 358, 379, 832.
Rasmus Ragvaldson, hyttefogde, qvitto på silfver, 756, 757.
Raumo, om tillförsel drifr. t. Åbo, 67—68; om dess möjl. fören. med Åbo o. Ulfsby, 68; knekt. drst. förlagde, 69; bekr. å dess priv., 129—130; om borg:s förflyttn. t. Åbo, 510.
Recess, Vesterås, se **Vesterås.**
Redesven, kon:s på Kalmar slott, 480.

Reformationen, införd i Sv., 286.
Regalier, 251, 253, 256, 261, 269.
Register, på kyrko- o. prestelandbönder, 410; sk. granskas, 417; öfv. skatten, 420; på knektar, 843.
Rekarne, förhandl. med bönd. drst., 426.
Relle (Rälla), gd i Högsrums s:n på Öland, 561.
Restantier af Katarine prebende i Vexiö, 16.
Rettlinger (= hästar), 800, 806.
Reval [Refle, Räffle], 61, 511; om handeln på, 97; om inköp af spannmål m. m. drifr., 98; framställn. fr. råd. drst., br. drom, 160—163; innev. drst. illa behandlat svensk., 161; om rättvisa f. Hans Scheper drst., 161—162; krut o. vapen sk. drifr. anskaffas, 233; om seglats dit, 513; om handel på, 649; seglats dit fr. Åland, 587; farvattnet sk. bevakas, 378, 381.
Refvelske, the, br. fr. t. kon., 152—153; tvist med Conr. Vchsell på Fickel, 614—615.
Revelsta (Refvelsta), gd i Upl., Simtuna h:d, 63.
Reynikens, Luttich, skeppare fr. Gröningen, 153.
Ribbing, Christopher, Lars Siggessons fogde i Wilske h:d, br. t., 840; sk. igenlemna hvad han tagit fr. Nils Larsson, 842.
Ribbing, Knut, fullmakt f. att blifva fogde i Möre eft. And. Jonsson, 590—591; sk. hafva akt på Måns Wasteson, 764; får rätt till hästefodring i Möre, 765.
Ridderskapet, 58, 241, 243, 255, 271, 276, 293, 335, 343.
Ridfougte, Jɔn Bagge lämpl. t., 398; omtalad, 560.
Ridkyrkier, 571; deras stommar skola behållas af prest., 635.
Rijdsta, gd i Vestm.?, 848.
Rijff, Hans, fullmäktig fr. Dantzig, 153.
Riga, om seglats dit, 513, 587.
Riksdagen i Strengnäs, 343.
Rijn (Rhen), pfaltzgrefvinn. af R., 224.
Risberga kloster, brytning af sten drst., 734.
Risholn, i Dal., Jöns Pederssons gd, 351.
Risinge, s:n i Ög., om en ström drst., 525.
Rijstada (Rystad), s:n i Ög., 95.
Roden, Rodzlagen, 37, 398, 525.
Rodisk Anders, tysk köpman, 887, 888.
Rosta, gd i (Husseby?) Hernevi s:n, 847.
Roll, Oleff, 502.
Rombelborg, nära Jönköping, om afvelsgård vid, 523—524.
Romerske kejsarens legater, förgäfves sökt hindra k. Krist:s tyranni i Sv., 276; hans syster drottn. Elizabeth i Dmk, 277.
Romerska riket, 243, 300; dess ständer, 894, 895.
Romfertune, s:n i Vestm., 438.
Rosenbom, Hans, 226.
Rosendal, kungsgård i Smål.?, fogde drst., 835.
Rotmästare, 499.
Rottneby (Ronneby), två borg. drst. hjelpt de sv. förräd., 349—350; böra antastas, om de anträffas, *ib.*; om dem, 434—435; — borgare, klagomål mot, 549.

Rudelius, Johannes, d:r, syndicus i Lübeck, smör o. lax t., 466—467; lübskt sändebud, 99.
Rull, Oleff, om jordabyte mell. kon. o. hon., 457—458.
Rumpefår, t. kgsgdrne fr. Tyskland, 561.
Rumpejordar, 446.
Rustningar, Nils Boije må afyttra sina, 470—471.
Rybbenis (Ribe?), borgm. drst., 783.
Ryd, i Ög. (kronogd), 522.
Rydboholm [Ribbo-, Rybbo-], Peder Brahes egend. i Upl., 5, 519, 542; dat.ort, 570—573.
Ryning, Nils, rr., br. t., 839.
Ryningsflotten, äng i Kimstads s:n, Ög., kon. tillbytt af Jakob Turesson, 131—132.
Ryska gränsen, 380.
Ryss, Michel, föreslagen t. höfvidsman f. tjärubrännarne, 361.
Ryssarne, ej genast fara fr. dem, 317; deras afsigter, 507; köpe-, om handel med, 539, 663, 754; så »svidier» vid gränsen, 892.
Ryssetiufwer, 512.
Ryssland, befar. brytn. med, 198; om rågång. mot, *ib.*, 232; storfurst. Georg af, *ib.*; sändebud drifr., 508, 751, 758; om sändebud drifr. o. dit, 520; tolk sänd till storfursten, 688.
Rytia, gd i Skånings h:d, Vg., 650.
Ryting, Thommes Jönsson, tvist med fru Anna till Nynäs, 825. Se äfven **Tommes Jönsson.**
Ryttere, Litsle (Ryttern), s:n i Vestm., gd drst., 802.
Rytterne, Store, s:n i Vestm., om dagsverk. drifr., 654.
Råd, Sv. rikes, dess o. ständernas förklar., se **Gustaf;** Sv. rikes, 31, 32, 53, 58, 169, 173, 174, 188, 189; Norges rikes, br. t., 195—197; Dmks rikes, i tryck beskrifvit k. Kristierns tyr. i Sv., 277—278.
Råd (rådmän), i städ. sk. hålla uppsigt öfver köpenskapen, 49; sköta illa sitt kall, 52.
Rådjur, sändt af hert. Erik fr. Svartsjö t. kon., 540; få ej skjutas för mycket i Nyköpings län, 624.
Råg, 236, 428, 454, 456, 458, 462, 474; om handel med i Kalmar län, 9; om markegångspris å, 54, 55; afrads bet. i, 831.
Rågmjöl, i landgille, 878.
Rågången mot Ryssland, 198, 232.
Räfsnäs [Reffz-], gd i Toresunds s:n i Söderm., 478; dat.ort, 531, 549, 550, 875, 876.
Räkenskap, påminnelse om afslutande af, 722.
Räkningekammar [Räkne-], kon:s, 129, 138, 156, 358, 571, 638, 788; ordn. huru räkensk. der sk. föras, 236—237.
Rännesmed, sk. sändas t. Dannemora berg, 527—528.
Räntekammar [Renthe-], kon:s, 138, 216, 354, 389, 665.
Rättvik [Rettwick], s:n i Dal., —sborna klaga mot Moraborna i afs. på rågången, 348, 351—352.
Röding, Hans, br. t. om bättre smide af stångjernet, 646.
Röfwerehytte, i Dal., Olof Jönsons gd, 531.

S.

Sachsen [Saxen, Sassen], Churfursten af, 104, 343, 346, 458.
Sachsen-Engern, hertig. Katharina af, br. t., 191—192.
Sadelmakare, Sven, 744.
Saker, kongl. o. biskops, 88, 522, 523; kongl., förlänte, 145, 148—149.
Sakörespenningar vid Salberget, 884.
Sala grufva, l. **Salberget,** 375, 441, 449, 455; förh. vid o. skötseln af, 220—221; arbetet vid, 437; eftergifter vid, 437—438; förh. drst., 454; brytn. drst., 613; hjelpved till, 860, 862; »dagsbrytning» drst., 861, 883, 884; — kyrka, malmbokare uppsatt drst., 580; om inrätt. af en vind drst., 222; Sev. Jute fogde drst., 438; om priset å ditsänd boskap, 487; om arbete af allmog. drst., 621; vedtransport t., 708; bef.man på, 709; br. t. fogd. drst., 793; uppsigt öfver knektar drst., 843; smältare drifr., 890.
Sala, s:n, bönd. drst. lidit skada af en graf, ersättn. f., 398—399; br. t. bönd. drst. ang. prest, 503; 581.
Salerör, 626.
Salista (Salsta), i Norunda h:d, Upl., Ture Pederssons (Bielke) egendom, 6.
Salomon, kon., 282.
Salpeter [Salpitter], 115, 626; om införskaff. af, 377, 410, 432.
Salpetersjudare, 1, 700, 701; Baruin, 114.
Salt, behöfves fr. utland., 53, 60; om anskaff. af, 79, 80; brist på i riket, 171; tillförsel af behöfves i Vesterb., 183; tillförsel af t. Sthm, 209; saknas i Smål., 329; brist på i städ., 337; om inskaff. af i riket, 365, 377, 410; må inköpas, värdet derå minst 2 t:r f. en t:a malt, 622; om införsel af fr. Reval, 649; inköp af i Nederl., 830; i utbyte mot smör, 888; omtaladt, 453, 572, 575, 626.
Saltsjudning, Frans Tröboes, 116.
Saltvik, s:n på Åland, 338.
Samtingsmarknad i Strengnäs, 31, 58.
Sanct Annæ prebende i Åbo, 535.
S:t Barbro gille i Nyköping, 25.
S:t Catharinæ prebende i Vexiö, rest. deraf förl. t. befalln.man på Kronoberg Nils Birgerson, 16.
S:t Gertruds kapell i Kalmar, 122.
S:t Laurentii preb. i Vesterås, innehaft Besbergs grufva, 77.
Sanda, i Grafva s:n, Kils h:d, Verml., 597.
Sandeka, gd i Hargs s:n, 94.
Sasse, Staffan, br. på en tomt i Sthlm, 528.
Sastmola (Sastamala), s:n i Åbo län, ang. tillsättn. af prest drst., 674.
Scharlagsängen vid Grensholm, frälsebr. derå f. Joh. Turesson, 131—132.
Schedvi [Schödwij], s:n i Dalarne, br. till inbyggarne drst., 891.
Schellvik (Skällvik), s:n i Hammarkinds h:d i Ög., prestgd drst. lagd under Stegeborgs ladugård, 682.
Scheper [Skeper], **Hans,** borg. i Reval, om hans borgen, 59—60; hans utförsel af varor, 60—62; hans fordran, 160—162; illa behandlad i Reval, *ib.*

Schleswig [Sleswigk, Schleswigk, -wick m. m.], 112, 119, 121, 179, 186, 189, 235, 396, 415, 461, 567, 568, 569, 866, 873, 897.
Schoning, Jöns, om hans behåll. vid lifvet, 401; hans fordran, 788.
Schoning, Lasse, 471.
Schoning, Rasmus, vill nedsätta sig i Sthm, 595.
Schoning, Tufwe, fogde, br. t., 464, 482, 525, 641, 800; omtalad, 683, 789, 852.
Schrifwere, Anders, hans gd i Ups., 90.
—, **Anders,** fogde i Möre, br. t., 163, 308, 852.
—, **Clemet,** höfvidsman på Nyslott, 199, 379, 403.
—, **Erik,** 776; br. t., 82.
—, **Germund,** afsänd med pgr t. knektars aflöning, 593.
—, **Gudmund,** 479; sk. tjenstgöra ss. mönsterskrifvare, 483; br. t., 790.
—, **Hans,** föga duglig, 378.
—, **Jon,** t. Barkestorp, förl.-br. på en preb. i Kalmar, 117.
—, **Jören,** förut h:dshöfd. i Simtuna o. Torstuna, 581.
—, **Knut,** i Borgo län, br. t., 381—382.
—, **Lasse,** 602.
—, **Matz,** br. t., 76.
—, **Nils,** 493; borg. i Stockholm, 887.
—, **Peder,** ankl. att hafva handlat otillbörligt med fodringen, 832.
—, **Peder,** ej lämpl. att hafva hospitalet o. sjukstugan i Viborg i befalln., 515.
—, **Philpus,** 836.
—, **Tord,** får uppdrag, 82—83.
Schultsche, Frantz, borg. i Danzig, 153.
Schwab, Peter, br. f. hon., 141—142.
Schwaber [Sw-], **Melker,** 399.
Schärpinge (Skärpinge), gd i Drothems s:n, Ög., bytesbr. derpå, 667.
Secreterare, kon:s, Clemet Hansson, 573; Jochim Burwitz, 409; Valent. v. Lüttich, 142; se för öfrigt dessa namn.
Sela (Selaön i Mälaren), gd drst., 723.
Sela, Yttre, 29; Selbolandet, 29.
Selandsfare, Joen, 398.
Selandsfare, Jören, fogde (?), 577.
Semmingehundret [Sämming-], h:d i Upl., h:höfd.bref derpå, 826, 827.
Seymo [Sewmo], gd i Eds s:n, Verml., förl. t. Botvid Larsson i Sthm, 597—598.
Sevede [-ffu-], h:d i Smål., oxar ifr., 114; 475.
Sibbo (Sigbo), s:n i Finl., bönd. seglation drst., 754, 757.
Sigbrit, k. Kristiern II:s rådgifverska, 275.
Sidengewant, 616.
Sigfrid [Seffred] **Jönsson,** fogde på Öland, br. t., 675; qvittobr. på ett jordfynd, 841; får rätt t. fodring på Öl., 857; 783.
Sigfrid Hendrikson, borgläger f. hon. o. hans folk på Tavastehus, 774.
Signesboda, gd (i Smål.?), 879.
Sigred [Se-], hustru, br. f. henne om arf, 489.
Silfver, se **Sölff.**
Sill [Sildt], flamisk, sk. införskaffas fr. Holland, 697.
Sille, Peder, m:r, i Åbo, om arf efter hon., 545.

Simon i Kauckelaböle, i Läppis s:n, Finl., 547.
Simon, »lame», fiskare, 455.
Simon Rådstufvekarl, i Åbo, 535.
Simtuna (o. Torstuna), om häradshöfd. drst., 581.
Sippe Eskilsson i Kiurlann, kopparslag. i Finl., br. på idk. af handtverk., 155.
Sjuhundrade, h:d i Upl., fmkt f. Gabriel Kristerson t. Mörby ss. hdsh. drst., 177—178; fogdebr. derpå f. Erik Pederson, 563—564.
Siurkan [Siwrtaim], gd i Eds s:n i Verml., 597.
»Siälestener», i Helsingl., 404.
Skafboo, Willam, skeppare, 108.
Skalkar (= missgerningsmän), på Kolmården, sk. fasttagas, 846.
Skara [Schara] stift, m:r Erik Falck får fmkt att vara ordinarius drst., 619—621; om skolorna drst., 621; — landsting, 5; — domkyrka, skadad af vådeld, 1/3 af kyrkotiond. anslag. t. dess reparation, 146—147.
Skarnesläde, 616.
Skatt, öfv. den årl. sk. räkenskaper föras i Räkningekamm., 236—237; frihet fr. för Upsala stads invånare, 845; fr. Åland, befalln. om dess snara levererande, 798.
Skattebönder, 385, 728; i Sthms län, om hjelp o. dagsverk. af t. byggn. på Sthms slott, 210; i Daga h:d, deras fodrings belopp. 214.
Skattefläsk, 835.
Skattehemman, om uppgör. af register öfver, 581; **—hö,** 236—237.
Skattekor, till Stegeborgs ladugård, 683.
Skattesmör, 835, 448, 838, 859. **—ved,** 236—237.
Skattläggning, ransakn. rör. i trakten af Upsala, 867.
Skedie, gd i Gamla Upsala s:n, Upl., 870.
Skeninge [Schen-, Skän-, Schän-], stad o. kloster, 82, 83; prest. får tionde i st. f. 3 gdr, s. tillhört klostret, 156; tegel drifr. t. Vadstena slotts byggn., 204; — kloster, dess landbor, 369, 688; förvaringsrum f. spannmål, 735.
Skepp [Skip], 61, 266, 504; olämpl. och olagl. handel med, 49—50; ett i finska skären förgånget, 490; försäljn. af, 638; Sv. rikes, förda t. Dmk af unionskonungarna, 253—254; —sbyggare, i Vadstena, 165; —sbyggning, vid Elfsborg, 763; —sfolk, sk. öfversändas fr. Finland, 815; —sfrakt, spannmål o. tjära i st. f., 699.
Skifverör, 233, 626.
Skinberge (Skönberga), s:n i Hammarkinds h:d, Ög., 181, 182.
Skinn, om handel med, 306, 381.
Skinnare, om pris å deras arbete, 56.
Skinnvaror, om handel med, 513.
Skiplanda (Skepp-), s:n i Ale h:d, Vg., 27, 28.
Skog, Kalmar borg. få fritt hugga en mil nära staden, 312; ekskog, se **Ekar,** 313.
Skogård [Scho-]. **Olaf** [-of], adels- o. sköldebr. f., 6—8.
Skoggård, Söffverin, fogde i Vg., förtrycker bönderna, 741, 742.
Skogsgård, i Tutaryds s:n, Sunnerbo, 582.
Skola [Schola], i Linköping, Petrus Follinger dit förordnad fr. Vadstena, 599; i Upsala, kon. vill hafva unge män drifr. i sin tjenst, 763.
Skolestufvor [Schole-], i Skara stift, 621; i Kalmar och Söderköping, 780.

Skomakare, pris å deras arbete, 56.
Skor, 616.
Skott [Schott, Skått], afgäld i Kalmar, 10; i Sthlm, 402.
Skotte, Olof Hansson, får 100 dalers understöd t. fortsättn. af sina studier utomlands, 216, 217.
Skottland, br. t. drottn. af, 366—368.
Skram [Schram], **Pedher,** 408.
Skrifvare, om anställn. af två tyske i kon:s kansli, 356; en dansk, 358—359.
——**stugan** i Tavastehus, 2.
Skrin, ett Jeppe Tordssons, 618.
Skräddare, pris på deras arbete, 56.
Skräddare [Skreddere, Schreddere], **Birger,** borg. i Kalmar, gör anspråk på ett ålfiske i Blek., 314.
——, **Hans,** hans jernköp i bergslagen, 600—601.
——, **Hendrik,** Krist. Anderssons fogde, 463; sk. skickas t. Sthm, 881.
——, **Jöns,** bonde, mutat sig t. ett hemman, 440.
——, **Lasse,** 744.
——, **Måns,** förl.br. på gd i Ödeshögs s:n, Ög., 339.
——, **Tord,** 745.
——, **Urban,** frihetsbr. för all skatt o. tunga, 855.
Skutor, 61; om olämplig o. olaglig handel med, 49—50.
Skutz [Schutz], **Påvel,** m:r, pass f. hon., 484; 781, se äfven **Påvel.**
Skytt, 115, 255, 391.
Skyttarne, om deras underhåll och inqvartering, 116; »uti fodringen dragne» till Vg., 810; deras gästn. och rustn., 821.
Skåne [Schone], 764; k. Kristierns tyska af hon. öfvergifna hjelptruppers anbud att f. Sv. räkn. intaga S., 266—267.
Skåning [Schoning], h:d i Vg., 650.
Skälby, gd, i Vestm.?, 581.
Skäriekarlerne, borg. klaga, att de ej få köpa af dem något, 171; möten mellan fullmäkt. af dem o. andra stånd böra hållas i Ög., 175; deras beteende vid marknad, 761.
Sladhö (Sladö i Tjust?), Olof i, 723.
Slott, kgl. knektar förlagda på, 116; om noggrann invent. vid alla, 217—218; —en i Finl., om krigsförråd o. matvaror drifr. t. Viborg, 232; Sthms. 356; Åbo, 359; Kalmar, 480. Se vidare under de särsk. slottens namn!
Slottsgatan i Kalmar, 140; —bron drst., *ib.*
Slottsskrifvare, i Viborg, Jöns Månsson, 200; på Stegeborg, Marcus Ersson, 530
Smed, sk. skickas t. Tynnelsö, 455; —er, i Nyslotts län, 701.
Smed, Bartil (polack), förskott t., 76.
Smed, Joen, fogde på Alvastra, br. t., 517.
Smed, Måns, fogde i Söderm., br. t., 764, 831; känts vid Götö, 29.
Smedegatan, i Vesterås, 657.
Smedesta [-da], gd i Brännkyrka s:n, Svartlösa h:d, Södermanl., 868.
Småland, 63, 118, 362, 375, 475, 496, 523; två rådsherrar ditsändas med kon:s mandat, 18; missbruk, brist och dyr tid drst., 42; om lejda arb. o. dagsverk. drifr. t. Vadstena slotts byggn., 114; skyttars inqvarter. drst., 116; om sold. betaln. t. knekt. drst., 194—195; Jönk. borg. tillåtas der uppköpa oxar, 309; t. höfvidsm. f. knekt. drst. utn. Nils Eskilsson, 376; Axel Eriksson dit be-

ordrad, 498; knektar drst., 500; om indragn. af preste- och kyrkolandbogdr, 538, 554—555; om de nyantagna knektars lön, 558; om aflön. t. knekt. drst., 593; öp. br. t. men. Smål., 594; br. t. inneb. drst. om indragn. af kyrkors o. presters landbohemman, 632; pngr till knektars aflöning drst., 635; tillförsel till, 656; oxar fr. sk. föras uppåt landet och ej till Dmk, 676; rykte om infall drst. af de Lübske, 693, 695; befaradt infall drst. af dansk., 813, 815; några gamla knektar sk. skickas dit, 849.

Smålenning, Anders, knektehöfvidsman, 500, 849; br. t., 498.

Smålenninger, 42; (knekt. fr. Smål.) inqvart. i Finl., 69.

Småsven, Bengt, fogde i Tuna län m. m., br. t., 154, 391, 445.

Smältare, begäres t. Svintunaberg, 624; fr. Salberget t. Mich. Helsing, 890; Hans Bartelz, tysk, 75.

Smör, 108, 354, 355, 586, 859; handel med, 8; — — fri, 40; — förbuden, 51; får undantagsvis utföras, 60—61; får lemnas f. fodringen, 96; pris å, 128, 593; landgilles —, 154; får utföras t. Norge, 310, 311; må ej utföras, 378, 381; om utförsel af, 401; om försäljn. af, 409, 418; i skatt, 435; försåldt, 432, 436; skatte-, om försäljn. af, 448; utförsel af, 473; t. dr Rudelius, synd. i Lüb., 466—467; om försäljn. af, 509; försäljn. af t. Lüb., 602; t. Jör. Osterman, 609; landgilles —, t. Kalm., 612, 704; t. Bertil Lutenista, 623; landgilles —, af Alvastra och Skäninge kloster, 688; utförsel af fr. Åbo till Tyskland, 668; skall utbytas mot salt o. kläde, 696; utförsel deraf till Hamburg o. Holland, 697; —ränta, 429; —skatten, 572, 626; skatte-, 838, 859; Peter Mees sk. bekomma 9 läster på räkenskap, 828; i utbyte mot eng. kläde och mot salt, 888.

Snickare, pris å deras arbete, 56; deras aflön., 407.

Snickare, Gregers, borg. i Sthlm, 848.

Snickare, Jacob, 781; br. t., 782.

Socker, 157; Carnalie-, 466.

Solberga, gd i Arvika s:n, Verml., tvist derom, 5, 176.

Soldann, en galeja, 377.

Solentuna, h:d i Upl., 486.

Soliman, sultan, 198.

Solna, s:n nära Sthlm, gd drst., 847.

Soneboda, i Folkärna s:n, af bisk. Henrik i Vesterås bortbytt t. Rasm. Kloot, 14.

Sonstorp, i Ög., Erik Jönssons egdm, 166.

Sophia, prinsessa, bjudning till hennes döpelseakt, 839.

Sorckala, gd l. by i Nykyrka s:n i Finl., 804.

Spann, att mäta spannmål med, 886; Enköpings o. Upsala, 886.

——etal, 704.

Spannmål, 236, 351, 380, 389, 400, 453, 493, 570, 586; handel med i Kalmar län, 9; dyr tid på, 35; undsättnings—, om betaln. f., 20; handeln dermed fri, 40; om mkggspris å, 54, 55, 79—80; kronans i Åbo stad, 70, 71; om anskaff. af fr. Estl., 91, 98; stadga om pris. å, 170, 172; tillförsel af behöfves i Vesterb., 183; förbud mot utförs. af, 190; lemnas i förråd i Finl., 198—199; om Viborgs förseende med, 232—233; om utförsel af, 401; om försäljn. af, 423; om pris å, *ib.*; vid Vad, 481—482; krono-, und. den dyra tid. försåld i Ög., 493; vid Kumogård, 503; om dess förskick. t. Holl., 575; införsel af fr. Reval, 649; handel med, *ib.*; beräkn. efter spannetal af, 704; bytt mot strömming vid marknad, 761; skatte- sk. föras till Söderköping eller Stegeborg, 875.

Spannmålshus, vid Elfsborg, 838; vid Tynnelsö, 841.
Spelemän, kon:s, sk. fr. Sthm fara t. Strengnäs, 222.
Spenn, Hans, sk. hafva borgläger med 2 häst., 433; antagningsbevis f. i kon:s tjenst, 496.
Staffan Hendriksson, i Ups., br. på ett förfallet stenhus drst., 26—27.
Staffan Larentzson [Larsson], fogde på Svartsjö, 331; br. t., 433; sk. ordna f. kon:s ankomst t. Wentholmen, 452.
Stalhagen vid Enköping, 833.
Stallmästare, kon:s, 517.
Stallswen, Joen, fogde i Södertörn?, 239.
Stallswen, Jören, i Vermdö, fogde, 467.
Stapell [-pp-], **Peijter** [-tter], tysk kansliskrifvare, anställn. f., 556.
Starijd, gd i Kinds h:d, Vg., 15.
Stegeborg [Steke-, Stäke-, Stecke-], 114, 497, 588; dat.-ort. 126—132; om det nya kungsmak. drst., 229; fiske drst., 478; Lasse Pedersson befmn drst., 530; fångar sk. sändas drifr. t. Sthlm, 719; sändning af ärter dit, 725; talg ditförd, 746; krigsfolkets aflöning drst., 790; kronans förråd drst., 856; spannmål sk. föras dit, 875.
——**s ladugård,** prestgd lagd derunder, 682; skattekor t., 683.
——**s län,** skärkarlarne drst. skola föra sin fisk till Norr- l. Söderköping, 670.
Sten, 481; brytning deraf vid Risberga eller Åmeberg, 734.
——**förning** till Vadstena slott, 820.
Sten Bengtson, dansk, Jeppe Tordssons vedersakare, 605.
Sten Eriksson (Leijonhufvud), rr. o. ridd., kon:s »öfverste secrete råd», förl.br. på biskopssaker o. gästn. i Gäseneds h:d, 24; hans fogde Vehekind, 373, 374, 386, 430; varnas för en resa fr. Kalmar t. Kronoberg, 676; förhandlar å kon:s vägnar m. allmogen i Kalmar län, 711—713; br. t., 78—82, 93, 167, 374, 383, 386, 426, 471, 488, 508, 676, 692, 747, 808, 851, 881; omtalad, 104, 139, 157, 165, 363, 365, 369, 376, 410, 479, 505, 522, 523, 618, 690, 746, 816, 818, 820, 893.
Stensböla, i Finl., 207.
Stenswada, i Tåby s:n, Björkekinds h:d, Ög., Amund drst. sk. behålla sitt hemman, 435—436; 493, 765.
Stigs-Rymningen vid gamla Sölfberget, 828—829.
Stininge (Steninge), i Husby s:n, Erlinghundra h:d, Upl., dat.-ort, 157.
Stockar, 236—237.
Stockeby, i Smål., tvist om inkomst af mellan hr Lars Siggesson o. hr Thure Trolle, 323—324.
Stockholm [Stocholm], 106, 108, 110, 134, 142, 163, 164, 168, 176, 208, 209, 211, 222, 237, 238, 270, 355, 399, 402, 412, 419, 444, 551, 553, 554, 555, 561, 563, 638, 848, 849, 860, 881, 887; dat.-ort, 1, 2, 64—90, 95—98, 160—163, 168—204, 475—528, 561—569, 575, 577—594, 707—875, 877, 890—906; borg. drst. få ej göra borg. i Ups. intrång, 2; Botv. Larsson ståthåll. drst., 3; 4 borg. drst. köpt ett kon:s skepp, 16—17; »onyttigt» folk drst. sk. »utmönstras», 52; rådsmöte med kon. drst., 65—66; borgarnes saltbehof, 81; priv. f. köttmångl. drst., 84—85; om tillförsel af matvaror t., 84; dit må fr. Finland föras t. utförsel förbudna varor, 180, 190; tillförsel af salt t., 209; vägen mellan Sthlm o. Södertelje, 239; försv. af Kristina Gyllenstjerna,

267; —s blodbad, 271—272; oxar drifr., 355; öp. br. f. några borgare drst. på Tegelvikens lada o. tegelhus, 395—396; borg. drst., 401, 419; — stads byggn., 403; om dess borgares handel, 513; br. på tomt drst. f. Staffan Sasse, 528; tomt drst., 536; rr. hålla rätt drst., 550; försänd. af fläsk dit, 561; murmästare sk. sändas dit fr. Upsala, 576; handel derpå fr. Åland, 587; Rasmus Skånings bosättn. drst., 595; oxars ditsänd., 612; Sv. Månssons hus drst., 614; byggnader drst., 631—632; tillförsel af fisk fr. Finl., 662; missbruk vid handeln drst., 702; tillförsel fr. Finl. får ej hindras, 742; byte af hus vid Brunnsgränd. drst., 769; borg. drst., 877.

——s län, 210, 375; tacksägelsebr. t. allmogen drst., 631—632.

——s slott, 222, 356; k. Kristierns gästabud drst., 271; underhåll ifr. f. en drabant, 333.

Stod, Ston, 424, 442, 443, 527; vid Brönnelfsbo, 397.

Stodgång, 423; —er, 501.

Stommar, prest:s, 571; vid ridkyrkorna, 635—636.

Storfursten af Ryssland, 508; befaradt anfall af hon., åtgärd. deremot, 231—233; dragit åt Moskva, 317; befar. anfall af, 380; sändebud fr. o. t., 508, 520.

Stormarn [Stormaren], 112, 119, 121, 179, 186, 189, 235, 346, 415, 461, 567, 568, 569, 873, 897, 906.

Stralsund [Strålsund], 739, 872.

Strengnäs, 365, 500; Medelöse preb. l. canonia legat und. domk., 22; Samtingsmarknaden drst., 31, 58; gåfvobr. t. Henr. v. Cöllen på en gd drst., 30; däkenedömet drst., *ib.*; kgs spelemän sk. resa dit, 222; allm. möte der beramadt, 224; om riksdagen drst., 328, 329, 334, 335, 428, 542; möte drst., 434, 439; beslut drst. om köpenskapen, 459, 462; om der beslutade artiklar, 497—498; dat.-ort, 240—317, 318—323, 325, 639—640.

Strå, s:n i Aska h:d, Ög., 202.

Ström, gd i Norge, hälften af upplåten åt kon., 147—148.

Strömming, 372; utförsel af t. v. förbjud., 51; t. Vadstena, 497; om utförsel af fr. Finl. t. Reval, 649, t. Sverige, 662; tillförsel af t. Vg., 665, 670; bytt mot spannmål vid marknad, 761; —sfiske, i Tjusts skärgård, 723.

Strömsholm, dat.-ort, 164, 165.

Stuganes, gd i Smål., Möre h:d, försäkr. derå f. Jör. Firsze, 101—102.

Sture, Sten, d. ä., kon. Hans stora löften t., 259; arfvet efter, 94, 542.

Sture, Sten, d. y., förhandl. med kon. Krist. II, 262—264; tillämn. fångenskap i Dmk, 264; räddat sina af k. Krist. öfvergifna fiender fr. hungersdöd o. befordrat dem t. Tyskl., 266; af dem erbjuden att de f. Sv:s räkn. sk. intaga Skåne, *ib.*; en fridsam herre, 266; hans död, 267; hans enkas försvar af Sthm, 267; hans o. hans sons lik uppgräfda o. brända, 272. Se vid. **Christina.**

Sture, Svante, t. Hörningsholm, riksråd, bytesbr. med kon. ang. gods, 11; får taga kyrkosilfver fr. Mörkö kyrka, 12; förlän.-br. på Öfver-Jerna s:n, 135; en lübsk borgares kraf emot hon., 187—189; sk. förhandla med allmog. vid markn. i Telje, 762; sk. skicka krigsfolk t. Vg., 810; kallas t. Sthlm, 66; br. t., 680, 741, 811, 839.

Stål, 114; t. Orghyttan, 526.

Stålbågar, om deras beskaffenhet o. vigt, 114, 500, 651.

Stålbågesmed, kon:s, 21; —er, 114.

Stångjern, om bättre smidning af, 646; till »röör», 701.
Ståregeng, Jon Haraldson i, 415.
Ståthållarne i Finl., br. t., 198—199.
Städerna, om uppsigt drst. emot olämpl. handel, 49—50; »onyttigt folk» drst. sk. »utmönstras», 52; borg. drst. klaga öfv. brist. tillförsel, 171; ombud fr. dem t. möten i Ög., 175; köpmänn. drst. hafva ej behöfl. varor, 337.
Städselören (städjor), 308; besvär öfver, 850; —skor, 523—524.
Stämning, t. Ax. Posse o. Knut Jönsson t. Wik att vid landsting svara i en arfstvist, 176—177; yrkad på fru Ingegärd Mårtensdotter i Norge, 197; på bröd. Johan o. Lars Turessöner å Lage Bragdes vägnar i Dmk, 556—557.
Stämningsbref, t. rr. hr G. Olsson i en arfstvist med hr Lars Siggesson, 321; t. rr. hr Johan Turesson, tvist med hr L. Siggesson om Härshammers gd. 322; för Walborg Tommesdotter på Måns Mältere i Åbo om arf, 546.
Stämpling, befarad i Ög., 747, 748.
Ständer, Sveriges, deras förklaring, 240; riks., begärt o. samtyckt t. en stadga om handeln o. varuprisen, 173—175; tyska rikets, 871.
Suderby, gd i Alunda s:n, Upl., 799.
Sundby, i V. Rek. h:d, Söderm., hr Lars Siggessons gd, 321, 322, 323.
Sundby, Joh. Turessons egdm, 519, 542.
Sundet (Öresund), 636.
Sunnerbo [Synnerbo], h:d i Smål., 143, 578; inneb. drst. kallas t. möte i Kalmar, 101—102; fogden drst. And. Marbo afsättes o. And. Westgöte utn. t. fogde drst., 327—328; br. t. menige man derst. om beslutet på Strengnäs riksdag, 328; vapensyn drst., 562; böndernas drst. klag. öfver And. Westgöte, 562—563; br. t. inneb. drst., 582; Jöran Olsson utn. t. befalln.-man drst., 591; föreskrifter f. hon. 593; fråga om annan fogde drst., 851, 852.
Swab l. **Swabell, Melcher,** beställn.-br. f. ss. tjensteman i kongl. kammarverket, 559—560.
Swalhult [Swals-], i Kinds h:d, kronogods, besittningsbr. derå f. Sev. Kiil, 15.
Swalstada = Hwalstada.
Swalssö (Svärdsjö?), s:n i Dal., 891.
Swanen, kon:s skepp, 104, 105.
Swart, Erik, m:r, kyrkoprest i Ups., br. på jord, s. tillhört Bondkyrkan, 585—586.
Swartbrödraklostret i Viborg, dess användn., 515, 516.
Swartmunkegatan (Svartman-) i Sthlm, 614.
Swartesson [Swartess], **Peder,** dräpt i nödvärn, 362—363.
Swartesiö, m:r Hans myntmästare drst., 13; Staffan Larentzson, fogde drst., 331; en skrifvare o. en smed behöfvas der, *ib.*; om borgläger drst., 433; de kungl. barnen drst., 540; frök. Anna sjuk drst., 580; två drängar drifr., 728; dat.-ort, 92, 160, 529, 530, 543, 544, 552—560, 595—598, 885—889.
Swartz, Oloff, hans hustru Katharina, 237—238.
Swen [Svan] **von Schara,** 719, 759, 783.
Swen Andersson, fogde, sk. skynda t. kon., 447; 477.
Swen Jönsson i Hambra, anspråk på Longeboda boland, 342.
Swen Månsson, må lösgifvas ur fäng. mot borgen, 613; hans stenhus vid Svartmunkegat. i Sthm må t. v. behållas, 614.

Swen Månsson, får qvitto på böter, 674.
Swen Månsson, öp. br. f. att utkräfva sina fordringar i riket, 793.
Swenske, Peder, förordnad t. fogde på Raseborg i Finl., 802; br. t., 857.
Swenskt folk, bör användas vid tjärubränning, 227.
Sweriges rikes ständers förklar. t. in- o. utlandet om f. d. kon. Kristierns tyranni, kon. Gustafs val m. m., 240—302; Lübeckarne vilja i Sv. förvärfva sig stora frih. o. priv., 616.
Swidia, i Sjundeå s:n i Nyland, hr Er. Flemings gd, 439.
Swidier, 36; vid ryska gränsen, 892.
Swin, 272; på ollonskog i Smål., 330.
Swinewad (Svennevad), s:n i Nerike, 12 landbogdr drst. indragas fr. Lars Siggesson mot ersättning, 645.
Swintunaberg, 624; Philpus Mårtenson kon:s tjen. drst., *ib.*
Swåbb, Peder, danskt sändebud t. kejs., 472.
Syltelecke (lek), 540.
Syn, mellan fru Anna till Nynäs och Thommes Ryting, öfverklagad, 825, 826.
Synnerby, s:n i Vg., gd till prestebolet drst., 681—682.
Sysslomännen vid Skara o. Vexiö domkyrkor, 147.
Sågqvarnar, vid Linköping, 21; vid Vestervik 390—392; vid Salberget, 793.
Sågstockar, utlofvade af bönd. i Hanekinds h:d, 21.
Säfsjö qvarn, i Smål., 323—324.
Sälandt (Zeeland i Nederländerna), inköp af salt drst., 830.
Sätra [-tt-], i Hille s:n, Gestr., Jöns Andersson drst., 334; får uppodla en ödemark på allmänning, 305.
Sättra, gd (ej långt fr. Eskilstuna), 373; i Ildberga (Gillberga?) s:n, 374.
Sättrike, kronoallmänn. i Håbo h:d, Upl., 552.
Säwåen (= Sagån?), 584.
Säxmäki [Sexmeke, Säxemecki], h:d i Finl., Jakob Persson fogde drst., 2; finnar drifr. sända t. Sv., 546—547.
Söderköping [Suder-, Sur-], 82, 835; kungsgård. drst., 485; en borg. drst. medfört tidender från Tyskland, 588; tillförsel af fisk dit, 662, 704, 719; ang. inkomst. af pastoratet drst., 743; skolstugan drst., 780; tvist ang. Broby gd i Drothems s:n vid, 853; kronans förråd drst., 856; gd drst., 869; skattespannmål sk. föras dit, 875.
Södermalm i Sthm, 395.
Södermanneland, 37, 66, 148, 479; dyr tid drst., 106.
Söffwerin Juthe, fogde på Salberget, br. på 50 m:k f. hon., 709. Se för öfrigt **Juthe.**
Söffwerin Skomakare, ankl. för mord, 691—692.
Söffwerin Ytteson, om lön t. hon. o. hans karlar, 340.
Sölf, 555, 858, 883; gömdt på Öland, 675; qvittering af hvar »röste» för sig, 756, 757; —malm, 75.
Sölfberget, gamla, i St. Tuna s:n i Dal., 828—829, 835.
Sölfgrufvan, gamla, vid Tuna i Dal., 222.
Sölfköpare, Lasse, vid Salberget, br. t., 421, 487, 743, 792, 858, 883; tvist mellan hon. och Severin Jute, 861.
Söte Gudmunds gränd i Sthlm, 528.

T.

Tackjern, fr. Vångaberg, 526.
Tage Ottesson, dansk, 474.
Talg, må utföras, 381.
Tartaren (Tartar-khan), infallit i Ryssland, 317, 380.
Taskemakare, om deras arbetslön, 56.
Tawastegatan, i Åbo, 546.
Tawastehus [Taweste-], skrifvarestugan drst., 2; Isak Nilsson (Banér) befmn drst., 148, 199; pengar drifr. till krigsfolks aflöning, 753; borgläger drst., 774.
—— **län,** om arbetsfolk ifr., 359.
Taxa, till kronan af biskopsstols ränta, 801.
Tegel, t. Link. slotts byggn., 21; fr. Skeninge t. Vadstena, 204.
Tegelbrännare t. Vadstena, 497.
Tegellada o. tegelhus, på Södermalm i Sthm vid Tegelviken, öp. br. derpå f. några borg. i Sthm, 395—396.
Tegelslagare, Lasse Götkesson, br. på jord i Skönberga s:n, 181—182; öppet br. på en gd (Horn) i Söderköping, 869.
Tegelviken, på Södermalm i Sthlm, 395.
Tensta prestgd, Upl., dat.-ort, 23.
Tibble (Tibylle), s:n i Upl., kyrkoh. drst., 673.
Tideman Tidemansson, i Amsterdam, 576; sålt en boyert t. kon., 410; sk. hafva 500 dal. i bet., 602.
Tidöö [-n], dat.-ort, 646—648.
Timberman, Matz, i Upsala, 1.
Timmermän [Timber-], tyska, vid en grufva, 214; t. Link. domkyrka, 484.
Tingsfrid, 583.
Tionden, kyrkans, utgöres ej ordentl., 41; biskops, 88; d:o af Albo h:d förl. t. Ture Trolle, 118; vederlag af t. prest. i Skeninge f. 3 gdr, 156; om regler rör. dess erlägg. af några här. i Vg., 203—204; bergs-, 308; prest. s. förlorat landbor, sk. hafva ersättn. af, 318; kyrko- t. Örebro kyrkas rep., 320; om vederlag af t. prest., 365, 417; om försäljning af, 423; af Munktorps s:n ansl. t. kyrkobyggn. drst., 643; prest. sk. hafva sin inkomst af, 664; kyrko- och biskopsdelen af, 687; kanikedelen af, 756; bisk.delen af, 885; förl. af kyrko- i Jerfsö s:n åt Nils Helsing, 854.
Tiurbo [Tiw-], h:d i Vestm., 23; förl. af preste- och kyrkolandbor drst., 732; deras fodring, 834.
Tiurede, s:n i Smål., tvist om ink. af en gd drst. mell. hr Lars Siggesson o. hr Thure Trolle, 323—324.
Tiust [Tiwst, Tywst], h:d i Smål., 392; rest på kungsfodr. drst., 29; alla kyrko- o. prestelandbor drst. förl. t. rr. hr Birger Nilsson, 604; skärkarlarne drst. skola föra sin fisk till Norr- l. Söderköping, 670; strömmingsfiske i dess skärgård, 723; öppet br. ang. fisket i T:s skärgård, 726.
Tiweden, försvarsanst. drst. mot dansk., 812.
Tjärebrännare, Peter, om förskott f. hon. o. om hans arb., 226—227.
Tjärubrännare, om tillsättn. af en höfvidsman f., 350, 361; deras oenighet m. m., 429; deras betaln. 779.

Tolfstad, kyrkoby i Vifolka h:d, Ög., en kronogd drst. förl. t. Nils Pedersson (Bielke), 202—203.
Tolk, sänd till Storförsten i Ryssland, 688.
Tolner, Fridrich, Lübeck., 617.
Tommes [Thom-], hr, begäres till prest i Sastmola i Åbo län, 674.
Tommes Henrikson (i kam.), sk. komma t. kon., 212, 223.
Tommes Ingewaldson, arfsanspråk på hustruns vägn. i Hvittis s:n, 532.
Tommes Jönsson (Ryting till Gesterby), ståth. i Åbo, skickat vrakgods t. Sthlm, 551; qvittobr. å aflemnadt guld o. silfver, 709, 715; br. t., 60, 67, 86, 198, 200, 213, 231, 317, 381, 490, 510, 534, 545, 547, 551, 608, 663.
Tommes Nielson, fogde i Tierp (till Örby), br. t., 800, 887.
Tomesmessa, 55; landgille o. gingärd utgöras vid, 878.
Tomtören, anslagne t. rep. af domk. i Skara o. Vexiö, 147—148; i Örebro t. kyrkans rep., 320; ——**spenningar,** vid Salberget, 884.
Tord, mäster, (vid Link. domk. rep.), 781.
Tord, i Ridsta, 848.
Tord Schrifwere, br. t., 82, 83.
Torgdagar, 9.
Torkill Andersson (fogde?), 416, 627; br. t., 628.
Torklafvar, 575.
Torlunda, i Vånga s:n, Ög., 131.
Torp, i närh. af Sala, 581.
Torpa, hr Gustaf Olssons egdm i Kinds h:d, Vg., 15, 28, 321, 609.
Torrö (Torö), i Smål. skärgård, dat.-ort, 125.
Torsk, utförsel af t. v. förbjuden, 51; fr. Norge o. Holland, 659, 665, 670; fr. Åland, 798.
Torssen (Toresund), s:n i Söderm., 478, 479.
Torssö (Tosterö?), ö i Mälaren, 29.
Torsten Hindrikson, befmn på Åland, br. t., 586, 768, 798, 838.
Torsten Salmonson, skeppshöfvidsman, br. t., 752; sk. draga försorg om krigsfolks öfverförande fr. Finl. till Sverige, 751, 753; sk. återställa »rappad» egendom, 804.
Torstuna, h:d i Upl., om h:dshöfd. utnämn. drst., 581.
Torsånger (Torsång), s:n i Dalarne, br. till inbyggarne drst., 891.
Torsåt (Torsås), s:n i Smål., 553.
Tran, om handel med, 513.
Trient, mötet o. dekretet drst., 894, 895.
Trium regum prebenda i Kalmar, förl. t. Jon Skrifvare, 117.
Trolle, Arffwed, till Engsö, förl.br. på en konungsby i Kungsåra s:n, Vestm., 731; förl.br. på prest- o. kyrkolandbönder i Norrbo o. Tjurbo h:d i Vestm., 732; hans fodring, 834.
Trolle, Birger, hr Ture Trolles farfader, 323.
Trolle, Ture, t. Bergqvara, förl.br. på bisk.tionde af Albo h:d, 118; tvist med hr Lars Siggesson om inkomst. af pantegods i Smål., 323—324.
Tryckeri, 360.
Träbo [Tröbo], **Lasse,** fogde i Olands h:d o. Roslagen, 577; br. t., 355, 578, 799.
Trägård, vid Linköpings slott, 21.
Tröbo [Tröboe], **Franz,** om hans saltsjudning, 116; må ej lemna landet, 375.

Tubbetorp, kr.gd i Valle h:d i Vg., förl. åt Erik Falck, 745.
Tull, 560; af qvarn, 882.
Tullfrihet på behagl. tid f. Jöran Osterman, 607—608.
Tullmjöl, af Fullerö qvarn, 887.
Tullqvarn, 834.
Tuna, gd i Åkerbo h:d, Ög., tillhört Sten Sture d. ä. o. hans fru Ingeborg, tvist derom m. m., 542—543.
Tuna, gd på Selaö i Söderm., 723.
Tuna län, häradshöfd. drst. Enewald Hansson, 154.
Tuna, s:n i Dal., br. t. inbyggarne drst., 891; silfvergrufvan drst., 222.
Tuna, s:n, br. f. hr Karl, kyrkoh. drst. om taxan, 655.
Ture Jönsson, »Swarte hr T.», 543.
Ture Pedersson (Bielke) t. Salsta, käromål mot Ped. Brahe o. Birger Nilsson (Grip) om gods, 5—6; br. t., 680, 839.
Ture Persson, sv. adelsman, kl. öfv. arf, 566.
Turkar, 265, 274.
Turkila, vid Viborg, 515.
Tutaryd, s:n i Sunnerbo, Smål., 582.
Twete (Tveta), h:d i Smål., knektar förlagda drst., 686.
Tyneby, på Ytter-Sela, 29.
Tynnelsö [Tönnelsöö, -siö m. m.], gods i Öfver-Sela s:n, Söderm., dat.-ort, 428—451, 637, 638; husen drst. sk. med tak vidmakthållas, 841; spannmålshus drst., 841.
Tyska farvattnet, om bevakning drst., 378.
Tyska furstar o. städer, de flesta affallit ur förbundet o. gifvit sig und. kejs., 472; — köpsvenner i Viborg, 512—513.
Tyska gatan i Viborg, 200.
Tyska nationen, 234, 277, 400.
Tyska orden i Lifl., br. t. dess härmästare, 160—163.
Tyska skepp, förlista vid finska kusten, 551.
Tyska städer, segl. dit med olämpl. små skutor aflyses, 51; om utskeppning t., 448; om handel med, 514.
Tyska, om tryckn. af skrift på, 357.
Tyskland [Tys-, Tydz-], 104, 409, 561; utförsel af trävaror t., 60—61; sv. förrädare drst., 93, 350; kunskapares ditsänd., 106; märkl. underrätt. fr., 115; om stip. åt Olof Skotte för studier drst., 216, 217; St. Sture ditfört sina fr. hungersdöd räddade fiender, 266; om spejare drst., 316; Joch. Burwitz ditsänd, 468, 469; kunskaper ifrån, 480; besked om drifr. inkomna skepp o. varor, 486; om utförsel af smör m. m. dit, 510—511; tidn. drifr., 364, 588, 589; om Jeppe Tordssons tillämn. resa dit, 605; om handeln med, 625; förbud mot utförsel af fetalier och smör t., 380, 668; d:o af fisk t., 663, 671, 678; olofl. utförsel af fisk t., 718; bud sk. sändas dit, 823; vexling af mynt drst., 849.
Tälie (Södertelge), väg. mell. T. o. Sthm, 240; marknad, br. t. menige man drst. om redlig köpslagan, 761.
Tärnö, i Husby s:n, Oppunda h:d, Söderm., hr Birger Nilssons gd, 479.
Törssö (i Tuna län?), 445.

U (V).

Uchsell von Fickeln, Conrad, lifl. herreman, erhållit lejd, 614. Se äfv. **Fickeln.**
Uddetorp, i Skånings h:d, Vg., afvelsgd, bibehålles und. Skara domkyrka, 144.
Ugglan, kron:s skepp, 70.
Ullevi [Wllewj], gd i Nerike?, 848.
Ulf [Wlff] **Henriksson,** br. t., 694.
Ulf Person, borg. i Vadstena, gåfvobr. på en tomt drst., 127—128.
Ulfsby borg. böra göra tillförsel t. Åbo, 67—68; om dess fören. med Åbo, 68; knekt. inqvart. drst., 69; om borg:s förflyttn. t. Åbo, 510.
Ume kyrka, i Vesterb., gd under, 667.
Ungern, kon. Ferdinand af, 198.
Unionen mell. Sv., Dmk o. Norge, dess bestämmelse o. hist., 249—257.
Upland, 37, 66, 68; förman. t. inneb., 42; dyr tid öfv. allt, 106; = upländerne, 101.
Upphunde [Wpp-] (Oppunda), h:d i Söderm., 205, 446.
Upror, det Småländska (= Dackefejden), 879.
Upsala, 84, 359, 441, 454, 481; dat.-ort, 2, 16—22, 90; Lasse Larsson fogde drst., 1; priv. f. borg. drst. på Eriksmesso-marknad, 2—3; gåfvo- o. bytesbr. på ett hus drst. f. Staff. Henriksson, 26—27; om brand. drst., 26; Allmänningsgat. drst., 27; Distingsmarkn. drst., 34, 46, 52, 65; två gdr drst. sålda t. fru Birg. Kristiernsdotter 90—91; stadga der f. ett år sed. utropad om handeln o. varuprisen, 169; om anskaff. af folk t. byggnadsarb. drst., 322—323; om byggn. drst., 574—575; några murmäst. drst. sjuka, några försända t. Sthm, 576; m:r Er. Svart kyrkoprest drst., 585; Bondkyrkan drst., *ib.*; om bygg. af orgelverk. drst., 651—652; skolan drst., 763; bispen drst., 763; capitlet drst., 778; br. t. menige man drst. ang. skattefrihet, 845; skattläggn. af några h:d omkr., 867; — gård, 355, 385, 806; fogde drst., 716; — spann, 886; — stift, 385, 560; Gamla —, 585.
Urne [Vrhen, Vren], **Claues,** d. sändebud i Sv., 167, 168, 178, 343, 635; hr Johan Turessons o. Lars Turessons klag. emot hon., 185—186; om hans ärende, 223—224.
Urne, Johan, hans enka, 703.
Uskhile (Uskila), gäld i Åbo län, ang. prest. drst., 728, 729.
Utreedh (Utterud), i Nors s:n, Grums h:d, Verml., förl. t. Botvid Larsson, 597—598.

W.

Wackula (Wackull), by i Finl., Viborgs län, 829.
Wad [Waadt], gd i Vestml., 349, 351, 352, 456, 481, 482, 581, 861, 862, 863.
Wadsbo [Wadtz-, Was-], h:d i Vg., Jöns Brun fogde drst., 144; priv. för Lidköpings borg. på segl. dit, 306; fogdefodr. drst., 774—775; kon:s mandat om köpensk. ringaktas drst., 775; landgille o. gengärd drifr., 878.
Wadstena [Wastena] slott och stad, 114, 347, 371, 375, 394, 407, 428, 478, 662, 704, 820, 852; dess byggn., 21; br. t. borgm. o. råd drst., 100; om

arb. t. bygn., 114; går väl framåt, 115; en tomt drst. skänkt t. borg. Ulf Persson, 127—128; stadskyrkan o. Beltarechoren drst., *ib.*; bygn.-arb. drst., 165; en skeppsbyggare drst., *ib.*; om underrätt. fr., 168; en gd i Strå s:n lagd under slott., 202—203; om byggn. drpå, 204; Jochim Bulgrin höfvidsm. drst., 408, 574; om dess borgare, 446; om byggn. drst., 464; om murmäst. o tegelbränn. ditsänd., 497, 652; om dagsverken af knekt. till byggn. drst. 499; arbetshjelp t. byggn. drst., 558; Petr. Follinger flyttad fr. skol. drst. t. Link., 599; oxar t. slottets behof, 671; lax sk. skickas t., 689; kronans förråd drst., 856; landgillesfläsk fr. Wadsbo sk. föras t., 878.

—— **kloster,** gods indragna fr., 82—83; gods, som tillhört, lagda under Kungsör, 475; nunnornas underhåll drst., 478, 642; dess landbor, 645; tillsyn öfver abbed. o. nunnornas brefvexling, 672, 683.

Walbo [-by], s:n i Gestr., om upplåt. af ett ålfiske till socknen, 532—533; om Gefle borg:s skogsåverkan drst, 533.

Valentin (v. Lüttich), kon:s sekr., 356, 357, 549, 639; br. t., 152, 360, 458, 614. Se äfven **Lüttich.**

Walkebo, h:d i Ög., om biskops gästn. hos kyrkans landbor, 20.

Walle, h:d i Vg., gd drst, 745.

Walleby, gd på Visingsö, 11.

Wallmästare, 346.

Wallmästare, Lenhart, förskott på lön, 218.

Walmar, behöfves i Vesterb., 183.

Waltila, gd i Haliko s:n, Åbo l., tillegnad kon., 149—150.

Wannestada, i Toresunds s:n, Söderm., hr Birger Nilssons gd; fr. om byte med kon., 479, 722.

Wapen, om Viborgs förseende med, 232—233.

Warberg [Wårdberg, Warburg], Joen Andersson borgm. drst., 342; föresl. möte med dansk. drst., 413, 469, 470, 471, 544, 565—566; herredag drst., *ib.*; marknad flyttad dit fr. Lödöse, 649, 658, 669, 678.

Warg, Nils, egt gd i Enköping, 151.

Warnhem i Vg., kl:s landbor, 392.

Wartofta, h:d i Vg., gd drst., 6; Peder Kart fogde drst., 392; allmog. derst. f. ringa skattlagd, 394; om lösen f. fodringen af, 636; fogde öfver preste- o. kyrkolandbönder drst., 721.

Wasilij Jacobson, sändebud fr. Ryssland, 508, 520.

Wasunda [Wassendha], kungsgd i Finland, 758.

Waxale, s:n i Upl., 585.

Weckokost [Weke-], 468, 478; ordinantia derom, 795; på Raseborg, 803; på Åbo slott, 824; på Kronoberg, 827.

Wed, utförsel af, 97, 98; får fritt huggas af Kalmar borg. på en mil nära stad. på ofrälse eg., 312; t. Falu gr., 220, 860, 863; för fodring i Vesterås län, 831.

Wederstada (Wädersta?), gd i Ekeby (Häggeby?) s:n, Upl., 552.

Wehemo (Wehmo), s:n i Finl., klagomål öfver hinder mot deras handel på Sthlm, 742.

Weiken, Wekint, Wehekindt, Sten Erikssons fogde, om klagomål emot hon., 386; br. t., 430.

Wellingo (Wellinge) qvarn, Söderm., förl.br. derpå f. D. Burreus, 796.

Wendelbode, Jöns, 390—391.

Wenden [Whendn] (i kon.titeln), 112, 119, 121, 179, 186, 189, 234, 235, 343, 346, 415, 461, 567, 568, 569 m. fl. st.

Wenteholmen, kungsgård på Svartsjölandet, kon. ämn. sig dit, 452.

Werme, Håkon, fogde på Kronobergs kungsgård, 435; br. t., 396; qvittobr. f. 827.

Wermeland [Wärme-], tvist om gods drst., 5; mandat dits., 79; om lösen f. fodr. drst., 96, 176; priv.-br. f. Lidköp. borg. på segl. dit, 306; om tillförsel t., 311; Lödöse borgare få handla på, 319; kyrko- o. prestelandbönder drst., 417.

Wermelandsberg, om värdesättn. å jern drst., 235; tillstånd att köpa jern drst., 661; jern drifr. till skeppsbyggeri vid Elfsborg, 763.

Werneby, gd i Smål., förl.-br. derå f. Jör. Firsze, 102—103.

Wernemo, s:n i Smål., hr Lars Caroli drst., 143.

Westbo [Wesbo, Wäsbo], h:d i Smål., 462, 523, 562; inb. drst. sk. sända ombud t. Kalmar, 101—102; värjepengar af allmog. drst., 791; And. Vestgöte, fogde drst., flyttas t. Sunnerbo, 327—328; Jören Olofsson utnämnd t. fogde i st., 326.

Westerbotten, öp. br. att några få i hvarje s:n drst. idka landsköp, 182—184; städer saknas der, 182—183; af vissa varor behöfves tillförsel, 183.

Westerby i Vestm. (Romfartuna s:n?), 438.

Westergötland, 24, 28, 42, 63, 107, 146, 306, 319, 354, 365, 369, 385, 386, 518, 571, 620, 656; tvist om gods drst., 5—6; bytesbr. rör. gods drst. med Sev. Kiil, 15; missbruk, brist o. dyr tid drst., 42; kgs mandat ditsända, 78, 79; landsting drst., 176; knektars otillbörl. uppför. drst., 199—200; Jönköpings borg. få der uppköpa oxar, 309; Nils Eskilson utn. t. höfvidsman f. knekt. drst., 376; om värfn. drst., 383—384; om prest:s vederlag f. indragna gods drst., 417; indragn. af kyrko- o. prestelandbohemman drst., 538, 555; om det nyantagna krigsfolket drst., 625, 629; br. t. inv. drst. om indragn. af kyrko- o. preste-landbohemman, 632; oxar drifr. sk. föras uppåt landet, ej till Dmk, 676; tillförsel af fisk för undersåtarne i, 640, 658, 659, 662, 664, 704, 893; adeln drst. sk. hålla sig rustad mot dansk., 725, 730; sammandragn. af krigsfolk drst., 729; aflöning af d:o, 759; rykte om danskt infall drst. o. försvarsåtgärder deremot, 807—818.

Westerhus, gd i Frösö s:n, Jämtland, 779.

Westersjön, 105.

Westerwik, Nya, priv. på 2 årl. markn., 332; sågqvarn drst., 390, 392.

Westerås [-års, -åhs], dat.ort, 13, 14, 308, 420, 607, 649—658, 666; præposituren drst., 13; bisk. Henrik drst., 14; bisk.gdn drst., *ib.*; en vret drst., *ib.*; S. Laur. preb. drst., 77; Lasse Olofsson befalln.man drst., 349; br. t. bisk. Henrik drst., 503; bisk. drst., 541; borgm. o. råd drst., 601; br. på gd drst., 657; Mormesse marknad drst., 691; — ordinantia, 14; — recess, 25, 77, 90, 182; —— **slott,** Rasm. Kloot befalln.man drst., 14; qvarn o. vretar sk. läggas derunder, 400; — biskopsstol, gd under dens. i Rytterns s:n, 802; —— **stift,** 223, 420, 475; kung. drst. om möte i Strengnäs, 224; preb. drst., 819; —— **län,** 223; arb. af allmog. drst. t. Salberget, 621; ved drifr. i st. f. fodringen, 831; fodr. drst., 832.

Westgöthe [Wäsgöthe], **Anders,** sänd t. Finl., 69; sk. i st. f. i Östbo o. Vestbo blifva fogde i Sunnerbo, 327—328; br. t., 441—442, 443, 491; kallad t.

kon., 492; bönd. i Sunnerbo klaga öfv. hon., 562—563; träta med hr Jakob i Hvitaryd, 583; tagen »i fast borgen», *ib.*; efterträdes af Jör. Olsson, 591—592.
Westgöther [Wäs-], förman. t. om bättre hushållning, 42.
Westphalen, hert. Katharina af Sachsen-Engern o. W., 191—192.
Westwart [westfart], 365, 401, 402, 410, 514, 575, 636.
Wexiö [Wäxöö], S:t Catharine preb. drst., 16; domkyrkan härj. af vådeld, 1/3 af kyrkotiond. i stiftet anslås t. dess rep., 146—147; vapensyn derst., 562; prestelandbor, preb. m. m. drst., 655—656.
Wiborg [Wij-], stad o. slott, 442; en tomt drst. såld t. slottsskrifv. Jöns Månsson, 200; Tyska gatan drst., *ib.*; om kruts ditsänd., 213; om slottets o. stadens befästn. o. bespisn., 231—233, 380, 509, 511—512, 521; Måns Nilsson, höfvidsman drst., 382, 722; tyska köpsvenner drst., 512; Borgå o. Eknäs ifrågasatta flyttn. t. Vib., 513; dess borgares begäran om förbud mot bondeseglation, 514; hospitalets flyttn. längre fr. staden, 515; 2 torp, s. legat und. preb. Magdal., ansl. åt staden t. mulbete, 515, 516; kloster drst., 515, 516; öp. br. t. men. man i Vib. o. Borgå län om st. o. sl. befästn., 521; handel med fisk drst., 513, 649, 678; nederlag för varor drst., 663; ——s län, om bönd. seglation drifr. t. Estl. o. Lifl., 649, 749; krigsfolk drst., 753; ——s slott, underhåll f. knektar drst., 750; kon:s ordn. ang. förtäringen drst. föga aktad, 795.
Widbo (Wedbo), **Norra,** h:d i Smål., oxar drifr., 114; gd drst., 141.
——, **Södra,** h:d i Smål., bisk.gästn. drst., 825.
Wifolke, h:d i Ög., 202.
Wik [Wijg, Wijk], gd i Arvika s:n, Jösse h:d, Verml., Knut Jonssons egdm, 5, 176.
Wik [Wijck], gd i Kimito s:n, Finl., 825, 826.
Wika [Wijcke], s:n i Dalarne, br. t. inb. drst., 891.
Wika, »emellan W.» (Wikbolandet), i Ög., 6, 87.
Wille, Hans, i Brunsvik, 93.
Willebråd, fr. Svartsjö af hert. Erik sändt t. kon., 540.
Willåttingen, h:d i Söderm., innehafts af hr Knut Anderssons enka Märeta, förl. t. rr. hr Joh. Turesson, 192.
Wilo, Dirick, borgm. i Rybbenis, 783.
Wilska (Vilske), h:d i Vg., fogde drst., 842.
Win, inköpt af kon., 159, 160; —tappare, best.br. f., 710.
Wind, på skeppen, 391.
Windebyggare, 502.
Windztorp, i Dalums s:n, Vg., fru Annas gd, 321.
Vinlandt, 161, 162, 566. Se vid. **Finland.**
Winterskatten, 728.
Winäs, gd i Tjust, Birger Nilssons egdm, 5, 542, 604.
Wiperebode (Wibberbo?), i Dal., Jöns Anderssons gd, 531.
Wisingsö, två gdr drst. af Sv. Sture bortbytta t. kon., 11; bönd. drst. slagna på ting. af Arvid Nilsson, 209; om rättsskipn. drst., 206—207.
Wist (Wista), h:d i Smål., knektar förlagda drst., 686; fodr. drst., 735.
Wolffwen (-büttel), rykten om kejs:s nederlag drst., 622.
Wolmar, stad i Lifl., 160.
Woycala i Finl., Hendrik i, 707.
Wrak, uppfisk. i Finl., 615—616.

Wråå, gd i Örtomta s:n, Bankek. h:d, Ög., kronogods, bortbytt t. Sv. Sture, 11.
Wrångö, i S:t Annas s:n, Hammark. h:d, Ög., 876.
Wågenskot (?), 860.
Wånga, s:n i Finspånga läns h:d, Ög., 131.
Wångeberg, i Ög., 526.
Wårsäd, 86.
Wäffverstade, öfverste i k. Kristierns tjenst, afrättad, 275.
Wälnäs (Walnäs), i Eds s:n, Grums h:d, Verml., förl. t. Botvid Larsson, 597—598.
Wäne [Ween], h:d i Vg., br. t. allm. drst., 385—386.
Wänegarn, kungsgård i S:t Olofs s:n, Erlinghundra h:d, Upl., dat.-ort, 155, 156.
Wäppby, 389.
Wärends land, Wärneland, 101—102; fodringen drst. får lösas med penningar, 791.
Wärier, 116, 365, 410, 626; goda, sk. af knektarna sjelfva anskaffas, 775.
Wäriepeninger, af bönderna i Östbo och Vestbo h:d, Smål., 791.
Wärmdö, Jör. Staldswen fogde drst., 467.
Wäsby [Wässby], kungsgård i Sala s:n, Öfver-Tjurbo h:d, Vestm., bergsmäns spannmålsleverans t., 221; kyrkoherberg. drst., 423; hö sk. föras dit, 833; fogde drst., 837; kolning drst., 838; qvarn dertill, 882.
Wäter (Vettern), om hamn vid ån i Jönk., 165.

Y.

Ya (Ijo?), s:n i Korsholms län, gengärder af, anslagna t. fogd. i Österb., Ragvald Haldwarson, 138.
Yttre Sele, dat.-ort, 453.

Å.

Åbo [Åboo], 61; Thomas Jönsson (Ryting) ståth. drst., 60; br. t. ståth. drst., 67—72; svår eldsvåda öfvergått stad., o. åtgärder med anledn. deraf, *ib.*; om stadens flyttn., 67, 68; om tillförsel dit, 68; må befrias fr. inqvarter., 68—69; skada på kronans förråd. drst., 70; om preb.-gårdar drst., 71; — domkyrka, lid. skada af eldsvåda, om medel t. dess rep., 71—73; tomter o. preb. derunder, 715; — domkapitel får uppdrag, 71; br. f. Henr. Claesson på ett stenhus drst., 149; en prelatur drst. indrag., 200—201; tillåt.-br. f. Matz Guldsmed att i Åbo idka sitt yrke, 495; om förflyttn. af borg. i Raumo o. Ulfsby dit, 510; om en gd drst., 534—535; Simon Rådstufvekarl drst., 535; tvist om arf drst., 545, 546; Tavestegatan drst., *ib.*; Lasse Jacobsson, borg. drst., 550; sten bör drst. tillkomma M:r Jacob Orgemakere, 608; S:t Anne preb. drst., *ib.*; tillst. f. borgersk. att utföra smör t. Tyskl., 668; tomter drst. försålda t Erik Kranck, 714; borg. besv. öfver drst. förlagdt krigsfolk, 753; dompr. drst., 755; prostgården drst., 803; preb.gd drst., 804; bisk. o. domkap. drst., 891; kläde drifr., 892.
—— **län,** 129, 149; knekt. drst. inqvarter., 70; räkensk. f. kyrkolandbor drst., 824; biskopsränta o. saker drst., 824; preb. o. prelat. landbor drst. indragna till kronan utom de till bisk. o. kapitlet förlänta, 890, 891.
—— **slott,** inventering drst., 736; fullm. f. Olof Trottesson att vara fogde drst., 824; — slotts län, om arbet. drifr., 359.

Åbo stift, 560; s. k. prokuration drst., 801.
Åffweskär (Avaskär) i Blek., 314.
Åke, hr, dansk, hans bref, 635.
Åkers h:d, i Söderm., 444, 450.
Åkerbo [Åckerbo], h:d i Vestm., 425, 501, 642, 643; br. t. fogden drst., 792.
Åkerbo, s:n i Gestr. (Ockelbo?), hr Matz kyrkoprest drst., 334.
Åkerö, i Söderm., Nils Persssons (Bielke) egdm, 176, 184, 202.
Ål [Åål], 372; om handel med, 8; utförsel af t. v. förbjud., 51; tillförsel af t. Vg., 665, 670; ——**fiske** utanför Avaskär i Blek., tillhör. en borg. i Kalm., 314; i Valbo s:n, begärdt af sockneborne, 533.
Åland, 338; knektar drst. förlagde, 72; mynt funna drst., 586; åtsk. ämnen rör. öarna, 586—587; Lemlands s:n drst., 768; torsk o. skatt drifr., 798.
Åmeberg, brytn. af sten drst., 734.
Ångermanneland, om orsaken t. den dyra tiden drst., 35.
Ärumarken, i Finl., gd drst., 699.
Ås (Åse), h:d i Vg., hhöfd. drst., 706.
Åtherstäder (restantier), 824.

Ä.

Äckerön (Ekerö i Mälaren), 452.
Älffwen (Göta elf), 203.
Älffesborgs län, 203.
Ämpnö, gd i Trögds h:d, Upl.?, 637.
Ärick Hendricksson, kon:s trotjenare, 163.
Äspinger, sk. öfversändas fr. Finland till Sv., 815.

Ö.

Ödebo, i Odensjö (Ofvansjö?) s:n i Gestr., 334.
Ödesbyar, 305.
Ödeshemman, på allmänn. mell. Sätra o. Gefle i Gestr., får upptagas af Jöns Andersson i Sätra, 305.
Ödesiö (Ödeshög), s:n i Lysings h:d, Ög., 339.
Öfver-Järna [Öffver-Gärne], s:n i Öknebo h:d, Söderm., förl.br. deråf. Svante Sture, 135.
Öge, Mårten von der, 549, 550.
Öknebo, h:d i Söderm., 135.
Öl, t. resande, 57, 113; sk. skaffas i förråd i Finl., 198; 199, 356, 433.
Öland [Oeland], 119, 121, 125, 760; om handel med spannmål o. andra varor drst., 8—10; två rådsherrar ditsända med kon:s mand., 18; n. udd. af, dat.-ort, 99; Kalmar borg:s handel drst., 123; en prestgd drst. förl. t. And. v. Nyhusen, 480; om afveln drst., 561; silfver gömdt drst., 675; hjelpgärd drifr. sk. föras t. Kalmar slott, 783; jordfynd drst., 841; fogdefodr. drst. f. Söffrin Jönsson, 857.
Ölänning, Matz, kon:s gamle tjenare, får skattefrih. å en gård, 125.
Örby (Örbyhus) gd i Wendels s:n, Örbyhus h:d, Upl., Fullerö landbönder sk. läggas derunder, 887.
Örebro, kyrkan drst. får behålla kyrkotiond. m. m. f. rep., 320.

Öretompte, s:n i Bankekinds h:d, Ög., 11.
Örn [Öörnn] (Kungsör), kungsgd, vissa Vadstena klost. gods sk. läggas derunder, 475; uppdrag om en qvarn drst., 644; gd derunder, 848.
Östanbro (vid Sagån), dat.ort, 658, 659, 661.
Östbo [Ösbo], h:d i Smål., inneb. drst. sk. sända ombud t. Kalm., 101—102; Jören Oloffson förordn. t. fogde drst., 326; And. Vestgöte flyttas drifr. t. fogde i Sunnerbo, 327; förhandl. m. allmogen drst., 462; vapensyn med frälset drst., 562; bönder drst. s. odlat torp på allmän. få dem behålla, 627—628; värjepengar af allmogen drst., 791.
Östen Klensmidt, i Arboga, behöfves vid Svartsjö, 331.
Öster härede, i Smål., 500.
Österbotten [Östre bottn], Ragv. Haldvarson fogde derst., 138.
Östergötland, 5, 6, 87, 95, 133, 148, 202, 358, 375, 376, 379, 493, 497, 499, 635, 652, 820, 852, 864; bytesbr. mell. kon. o. Sv. Sture ang. gods drst., 11; dål. landthushålln. drst., 42; nyantaget krigsfolk drifr., 113; skyttars gästn. drst., 116; mandat t. inneb. drst., 168—176; om sold. t. knekt. drst., 194—195; om värfn. drst., 383; nyantagna knektar drst., 483; pass dit, 484; förhandl. med allmog drst., 508; med de nyantagna knekt., 558; krigsfolk sk. sammandragas drst. fr. Vg. o. Smål. i anl. af danska stämpl., 698; kammarskrifvarne drst. sk. skynda t. Sthm med sina räkensk., 747; befar. stämpl. drst., 747, 748; fisk ditförd, 819.
Östersjön [Östersiöönn], 105, 462; om handeln med de tyska städerna drst., 514.
Östertorp [Östre-], gd i Synnerby s:n, Vg., br. derpå f. Peder Siggesson, 518; sk. läggas till prestebolet drst., 681—682.
Östgöte [Öss-], **Oleff,** förskrift f. ang. ett hemm. Broby, 853.
Östgöter [Öss-], förman. t. om bättre hushålln., 42.
Östmo (i Rosl. l. Olands h:d), 57.

Tillägg.

Adeln i Sunnerbo, Östbo, o. Vestbo, om dess rustn., 562.
Afradskorn, 236.
Anders Håkansson, kon:s landbofogde, 481.
Anders Jonsson, kon:s tjenare, 555.
Arckene, Knut i Hvittis s:n, Finl., 532.
Bastetott, sk. sändas fr. Smål. t. Norrbotten, 606.
Biskopstionde, om lösen af m. penningar, 411.
Blockhus, vid Nyslott, 508.
Brudskatt, begärd f. kon. Krist. II:s gemål o. döttrar, 224.
Båtsmän, 572.
Bönderne, sälja ingenting t. städer och bergsmän, 171.
Calmare Nils, död, 485.
Camererere o. **Cammerråd,** br. t., 655.
Cancelli, kon:s, 328.
Castelholm, slott på Åland, 72.
Ekholmen, afvelsgård drst., 372.
Floby, s:n i Vg., hr Lars drst., 630.
Lars Siggeson (Sparre), br. t., 645.

6000212944
Göteborgs universitetsbibliotek